[illegible] daust zu der twis

Si deus est animo nobis ut carmina dicunt

III

O maria membra mea benedicat virgo maria

O maria pia sis mecum semper in via

O maria dat dominus non habet

O maria pia sis mecum semper in via

[illegible] [illegible] [illegible]

Marinus Scolasticus

Ihūs Maria

V

Homo accedens ad scientiam dei sive in ipsius creatione et ipsius animam tam in comparatione corporis quam deo et in se ipsa. Capitulum secundum.

Summa trinitas pater et filius et spiritus sanctus unus omnipotens deus sicut divinitatis et bonitatis inexhauste, dulcedinis et caritatis ineffabilis que in ipso est et que est volens communicare aliis et esse participes fecit creaturam rationalem que se ipsum scilicet summum bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando possideret, possidendo beata esset. Fecit ergo deus primum hominem formando corpus eius de limo terre et inspirando in faciem eius spiraculum vite hoc est animam quam secundum similitudinem suam creavit, qua secundum animam factus est homo ad ymaginem dei in naturalibus et ad similitudinem in gratuitis. De quo dicit glossa super illud psalmi: Et sit splendor domini dei super nos, ymago similitudinis ad quam factus est, est trinitatis, ad cuius similitudinem factus est non patris tantum vel filii vel spiritus sancti, sed totius trinitatis. Per memoriam similis patri, per intellectum filio, per dilectionem sive voluntatem spiritui sancto. Per hanc trinitatem creatam similis est homo increate trinitati. De hoc etiam dicit beatus Augustinus: Per memoriam patri similes sumus, per intelligentiam filio, per dilectionem spiritui sancto. Nihil in nobis verius simile est quam voluntas sive amor vel dilectio. Dedit etiam deus tale corpus primo homini quod anime esset subiectum, ut esset etiam obtemperans sine rebellione, ut esset vegetabile sine mortalitate; esset quoque anime conforme, ut sicut anima erat innocens et tamen poterat peccare, sic corpus esset impassibile et tamen posset mori, habilitate moriendi, et ideo poterat mori et non mori; poterat habere sufficientiam et nutrimentum generationis, poterat obtemperare et rebellare. Et hoc fuit a deo ne destitueretur omnino antequam per gratiam confirmaretur. Fecit tamen corpus eius ita conditum ut in eo nulla esset pugna rebellionis, nulla pruritus libidinis, nulla diminutio vigoris, nulla corruptio mortis. Habebat enim immortalitatem, que fuit ab anima sicut ab influente, a corporis equali dispositione sicut disponente, a ligno autem vite sicut adiuvante, a regimine vero divine providentie sicut ab intimis protegente. Preterea etiam homo absque omni culpa et miseria, non ad culpam habuit fomitem incitamentum. Insuper dotatus fuit et quadruplici adiutorio. Unum est ad bene volendum, quod est conscientia. Secundum est adiutorium naturale consonum et stimulans ad bonum, hoc est synderesis. Tertium fuit scientia illuminans intellectum ad cognoscendum scripturam dei super omnia. Quartum fuit caritas accendens affectum ad diligendum deum super omnia et proximum sicut se ipsum. Notitiam creatoris dei habuit eius primitiam quidem in interiori aspiratione contemplabatur, non tamen ita excellenter ut in patria, nec ita in enigmate ut in via nostro. In qua contemplatione summe in deo delectabatur et per consequens confirmabatur priusquam compleret hominem in statum.

innocencie permansisset vnus-
que gloriam translatus fuisset. Duplex
quippe bonum illi deus preparat, vnum
temporale aliud eternum, primum dedit,
secundum promisit. Ideo duplex precep-
tum homo primus habuit, vnum ne-
cessarium custodiendum bonum datum,
aliud discipline ad promerendum
bonum promissum, et hoc non poterat
mereri nisi per preceptum obe-
diencie. Ex statu scilicet felicitatis
videlicet innocencie nostri parentes
primi per inobedienciam perdiderunt
et omnes posteros suos hoc est omne
genus humanum ad miseriam miserie
perduxerunt. Invidens enim dyabolus
felicitati hominis in persona serpentis
primam mulierem tamquam fragiliorem
aggreditur temptandam. Et
cum interrogacione dubitative incepit
inferens fortius et vincentes eam
cum vidit illam inclinatam decepit.
Processit gradatim primo querendo cur
precepit nobis deus etc. Secundo
asserendo nequaquam moriemini.
Tercio promittendo. Eritis sicut
dii scientes bonum et malum. Pro-
cessus iste fuit maxime vsitatus
quia processit experiendo imple-
do et alliciendo. Experienciam eius
docet accepit in interrogacione,
impulit in assercione, allexit in
promissione. Allexit enim dyabolus
mulierem per triplex appetibile
scilicet primum quod est appetibile
racionis per excellenciam ad modum
dei, quod est appetibile irascibi-
lis, pulchritudine ligni quod est
appetibile concupiscibilis. Igitur
peccaverunt quando lignum vetitum
gustaverunt. Unde et penam accepe-
runt in singulis vltra sui prime
sua desererent. Mulier ante in

duobus peccavit, nam superbivit
et vetitum comedit. Unde et du-
plicem maledictionem habet scilicet sub
viri potestate eius et hoc propter primum.
Item in dolore paries propter secundum.
Deinde adam et eva propter peccatum
de paradyso expulsi sunt sicut luci-
fer de celo et in hac valle miserie
habitantes facti sunt mortales. Re-
cidit enim homo miserabiliter a statu inno-
cencie et gracie in statum culpe et mi-
serie, propter hoc eciam est quod omnes
nascimur nature filii ire quia
privati vastitudine originalis ius-
ticie quam primi parentes nobis
culpam originalem. Propter cuius
absenciam incurrimus quantum ad
animam quadruplicem penam
scilicet infirmitatem ignoranciam mali-
ciam et concupiscenciam. Ad quas
inflicti sunt propter originale pec-
catum quas sine peccatis con-
traximus in corpore multos labores,
multos morbos, multos dolores.
Ad hec quoque penas subiacent
penam mortis et in merito omnes
penam carencie visionis dei et
amissionis glorie celestis.

Videns autem piissimus et mi-
sericordissimus deus hominem
quem ad sui ymaginis similitudinem for-
maverat a statu innocencie tam
felici propter peccatum inobediencie re-
cidisse commota sunt omnia viscera
eius super eum. Et cogita-
bat cogitaciones pacis et re-
dempcionis quo posset genus
humanum quod cecidit ad statum pristi-
num reformare. Hec inter miseri-
cordiam, veritatem et iusticiam de quibus
dicit ps. Iusticia tua iusticia in seculum et
lex tua veritas, cont-
endebant asserentes quod natura
humana que per delictum inobediencie

fuerat sauciata iuste esse damp-
natum non deberet reclamare Au-
diens hec pax dei que exsuperat
omnem sensum, et misericordia dei de
qua dicit psalmista misericordia domini
plena est terra, compacientes homi-
ni lapso et ipsius culpam dampnatio-
nis causa sibi assumpserunt
et in conspectu altissimi eam ob-
tulerunt, obsecrantes et sum-
mittentes eius picturae ut suum
~~[illegible]~~ plasma quod sibi ad laudem
et honorem creavit in eternum perire
non permitteret. Veritas cum autem iusticia
hec reclamabat et iusticia prohibe-
bat dicentes quod ille homo qui
sponte peccatum cecidit non de-
bet aliquando ad salutem sublevari
audiens hec divina bonitas quod propter
hominem inter se sit discrepancie
placuit sue summe clementie per
[illegible] divine sedare discor-
diam in [illegible] quam multi. Facta est
quia ut hec convenire et deceret sicut
sapienti sunt opus consilio. Unde
ipse qui sapientiam suam hic est fi-
lius suus decrevit recompensare, que
sapiencia cum consilium admodum ut
ipsa personam suam humanam se-
cum vestiret et innocens pro eo
plasti periculo assumpto a se
hominem in ordinem morti
obiceret, sed latente deitate mor-
te [illegible] mortem alligaret
et sic moriendo quod debitum homo
veritati et iusticie solveret et resur-
gendo [illegible] humo [illegible]
mortem [illegible] perpetuaret. E-
rit sic omnes asserunt. Sed veritas
et iusticia pax et misericordia et accepta
satisfactione veritas et iusticia, quia
et veritas sibi obviaverunt, iusticia
et pax se osculate sunt. Cum
ergo venit plenitudo temporis
quo clementia dei patris homi-

recuperare disposuit missus est
Gabriel archangelus occulti con-
silii baiulus ad virginem desponsa-
tam cui respositum sunt hec
testante Zacharia dicens. Ave gratia
plena dominus tecum. Ad hanc bene-
dictionem eius vidit sunt
mente secundum verbum tuum [illegible]
rationem intrans et virginalem
thalamum ingreditur. Virginis
quippe sunt alvum patris filius
dei orbis conditor atque creator
virginali utero sensus per [illegible]
coniunxit [illegible]
et homo [illegible] conditor
mundi, et secundum [illegible]
Baruch iii. Post hec in terris
visus est et cum hominibus con-
versatus est. Et sic per verbum incarnatum
factum est humanum genus reparatum, non
quia aliter salvari non poterat
sed quia nullus modus alius
ita congruus fuit ipsi reparatori
et reparabili et reparationi. Congrue-
bat enim iste modus reparatori
per que decebat ut suam po-
tentiam, sapientiam et bonitatem.
Quia ad potentiam pertinebat con-
iungere extrema summe distantia que
est creatorem et creaturam
Quod vero sapientiam pertinet quod
ad perfectionem totius universi facit
coniungere primum et ultimum hoc est
verbum dei quod est omnium principium
et humane nature que in operibus
sex dierum fuit ultima omnium
creaturarum. Quia ad vero bonitatis
pertinet quod creator [illegible] re-
munerare se voluit verbum caro
factus est. Item iste modus congru-
entissimus fuit ipsi reparabili quia
homo per peccatum corruit ~~[illegible]~~
in infirmitatem et ignoranciam
et maliciam, per quod impotens
factus est ad veniam divinam

imitandum et ad veritatem cognoscendam
et ad bonitatem diligendam.
Ideo deus factus est homo per quod
se reddidit homini imitabilem et
cognoscibilem et amabilem. Fuit
similiter iste modus congruentissimus
ad reparationem quo deus in forma
sui perveniret salutem suam.

Sunt et alie rationes quare fuit
congruentius deum incarnari.
Prima quia immediate abstulit
nobis. Secunda congruens fuit ut re-
parator redderet nobis deum. Secunda
quia humilitas decuit deum sed non
potuit humiliari usque adeo nisi in
natura divina; oportuit ergo quod indueret
naturam. Tercia ut esset humilitas tanta
in redemptione quanta fuit superbia
in prevaricatione, quia fuit tanta
ut homo vellet esse ut deus.
Unde humilitas tanta debuit esse
ut deus fieret homo. Et nota
quod quamvis opera trinitatis sint indi-
visa ita quod quicquid operatur una
persona operetur et alia, tamen
solus filius suscepit carnem et
non pater vel spiritus sanctus, quia ad
solum ipsum pertinet caro. Et hic
filius suscepit carnem et non tamen
deseruit patrem. Unde se divisit a patre;
suscepit magnum filius carnem
et imperator et tamen a patre et
spiritus sancti non deseruit maiestate
indivisibilitatis equalitatis, moriente
sola filii persona, non autem ab
eo patris aut spiritus sancti recessit
aliqua divinitas. Cum ergo una
sit divinitas, una divinitas,
implevit quidem carnem Christi
pater et spiritus sanctus, sed maiestate
non susceptione. Sicut celum et
terram implet pater, implet spiritus
sanctus, carnem Christi deserere non
potuerunt quando indivisibilitatis
unitate manserunt, dicatur.

est etiam quod opus incarnationis
quod attribuitur patri ut ibi Gal. iv:
Sicut plenitudo temporis misit
deus filium suum. Quandoque attribuitur
filio ut ibi Phil. ii: semetipsum exinanivit et venit
in mundum. Quandoque attribuitur
spiritui sancto ut ibi in symbolo: Qui
conceptus est de spiritu sancto. Et
ideo dicit dominus quia opus incar-
nationis fuit maxime potentie
et sapientie et bonitatis que tribus
personis attribuitur. Sunt autem
plures rationes quare filius in-
carnatus fuit et non pater et spiritus
sanctus. Prima ut per quod sapientiam
qua mundum condiderat repara-
ret sicut. Secunda ut qui filius est in
deitate esset et filius in humani-
tate ut patris esset nos ordina-
turus. Unde Joh. iii: Sic deus
dilexit mundum ut filium suum
unigenitum daret. Tercia quia
nullum decet magis reducere
hominem ad divinam cognitionem
quam verbum quo se pater declarat,
quod est visibile carni sicut verbum
vocis. Quarta quia nullum magis
decet reducere hominem ad filia-
tionem ad eternam quam filium naturale.
Et quamvis filius dei humanam
assumpserit carnem non tamen
se divisit a patre, sed totus et in-
teger manebat apud patrem,
integer et indivisibilis in humano
adveniens corpore. Non enim quasi
unigeniti dicant in corpore nec
ipse se divisit, nec dimidius
apud patrem et dimidius esset
in virgine, sed totus apud patrem
et totus in virgine, totus in
sinu patris, totus in humano
corpore, non relinquens superna
regnat quere terram, que in
celis sunt firmans, et que in
terris sunt salvans. Ubique corpore.

ubique totus, et in celo et in terra et apud patrem et in virgine. Non tamen dicimus eum quod in sua reparatione descendit ut fieret conspicuum [illegible] sed triplici ratione, scilicet divina, angelica et humana. Unde ministerio incarnationis fuit cooperans angeli nunciantis et virginis concipientis, et verbum dei carnem assumentis. Cum non filius dei in mundum mittitur non fit loci mutacio sed nature humane assumptio. Quia Christus mitti est esse ubi prius fuit sed aliter ibi esse quam prius fuit, et hec alteratio non est ex parte eius qui est in se immutabilis, sed ex parte eius in quo est quia verbum [illegible] non tamen mutatio non fit ex parte sui sed ex parte illius quem pro nobis incarnatus fuit in presenti [illegible] semper.

Postquam autem filius dei pro salute humani generis hominem assumpsit et incarnatus fuisset in eadem carne incepit aggredi modum per quem genus humanum salvum fieret quod [illegible]. Iste autem modus redemptionis nostre fuit amara passio et mors sua per quam salvati et a morte eterna liberati sumus. De qua ipse antequam [illegible] sermonem [illegible] incarnatum fuit [illegible] solum [illegible]. Quod exponens beatus Augustinus dicit: [illegible] dicebat [illegible] mortificandum in fidelitate [illegible] multiplicandum fide [illegible] secundum. Unde alibi dicit: Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum. Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto ita exaltari oportet filium hominis ut omnis qui credit in eum non pereat sed habeat vitam eternam. Passio ergo dei colliga[illegible]

debemus quod filius eius per [illegible] humano generi. Ex passione Christi quam sustinuit [illegible]. Christus sua passione vicit dyabolum quem ligavit, infernum quem spoliavit, mortem quam superavit, celum quod aperuit. De modo autem passionis hic sciendum est quod Christus passus est passione gravissima, passione acerbissima, passione ignominiosissima, passione [illegible] sed [illegible], passione iniqua. Gravissima quantum ad naturam humanam non solum secundum omnia membra corporis principalia verum etiam secundum omnem anime potentiam [illegible] potuisset secundum divinam. Nam passus est etiam passione acerbissima quia non solum dolendo ut patiens [illegible] sed etiam condolendo ut compatiens [illegible]. Ignominiosissima est etiam passione [illegible] quia [illegible] et [illegible] supplicium [illegible] et [illegible] consortium [illegible] cum quibus [illegible] passus est non passione [illegible] per [illegible] a corpore [illegible] anathematizatus [illegible] est qui dicit dei filium [illegible] quod semel assumpserat aliquando reliquisse. Debuit igitur reparatorem [illegible] sicut ordinate [illegible] et ordinate reparare debuit genus humanum. Ideo Christus filius [illegible] dei reparavit hominem offendendo obsequium [illegible] est ut satisfaceret deo honorem debitum reddendo. Honorem autem deo subtrahens per superbiam et inobedientiam homo fuerat, quem [illegible] modo [illegible].

Passio Christi fuit [illegible]

quam humiliacionem et obedienciam
Christi. Cum ergo Christus Ihesus in quantum
deus equalis erat patri in forma
dei, in quantum homo innocens
in habitacionis erat debitor mortis,
dum semetipsum exinanivit et
factus est obediens usque ad mortem
exsolvit deo que non rapuit per
obsequium satisfactionis perfecte, et ob-
tulit sacrificium suavitatis summe
propter dei placacionem. Item debuit
reparare per remedium convenientissimum.
Convenientissimum autem est ut con-
traria contrariis curentur. In-
quantum ergo homo volens et sapi-
ens ut deus fieret in ligno
vetito, dolens delectari ita quod in
elatus est ad libidinem, circa
cibus est in presumpcionem, ut pa-
tris est totum genus humanum infectum
est et incidit in mortalitatem
et mortem debitam morte. Sic
est homo reparatus
est quod adhuc ipse homo reparatur
convenienti remedio deus homo
factus voluit humiliari et in ligno
et crucis universalem infectionem
pati passione penalissima, contra
libidinis passione acerbissima,
contra presumpcionem passione
ignominiosissima, contra mortem
debitam et indebitam pati mor-
tem non invitam sed voluntariam.
Quia penalitas corrupcionis
infecerat in nobis non solum
corporis et eciam sed eciam omnem
corporis potenciam et omnem anime
potenciam, hinc est quod Christus
passus est in omni corporis parte,
in omni potencia anime, et in superiori
porcione racionis que summe in deum
delectabatur ut vero [illegible] amore
sui ad superius, summe patiebatur.
ut in eternum post consummacionem ad infe-
rius. Quinto quia Christus erat
viator et comprehensor simul. Tamen
quia libido vehementer infecerat
in nobis animam et carnem, et quantum
ad carnalia et quantum ad spiritualia
peccata, hinc est quod Christus et acerbis-
sima passione passus est in car-
ne, et amarissima compassione
passus est in anima. Et quia
in carne in persona erat equa-
litas complexionis et perfecta vivaci-
tatis sensuum, in eam summa conve-
nit ad dolorem, et summa perfectio in
proximum. Hinc est quod utique dolor fuit
intensissimus. Amplius quia timor
supplicii aliquem impingit intus
ex presumpcione, aliquem exterius ex
ostentacione et alterius laude,
ideo ad remediandum omnem
supplicium passus est vilissime ge-
neris ignominie, et ipse paciente
et commutacione que hinc impressio
perfecto compatitur quamvis non erit
gerens. Dixerunt enim impassibile
sed solum humana. Hinc est quod in
morte Christi sit facta divisio et
anime a carne ut tamen solum
esset unitas persone et divi-
tam carnis quam anime cum
deitate. Et quia divina unio in
corpore facit hominem et facit
viam, hinc est quod Christus non
fuit homo in illo triduo, licet
cum et caro unita essent cum
verbo. Et quia mors inhumana
nam non potuit morte vincere
in persona que semper unita fuit,
ideo mortua est mors in vita
et per Christi mortem absorpta
est mors in victoriam, ut tanquam
tempus mortis demetur. Ut per
hoc homo a morte et a morte
pervenitur morte Christi tanquam
per remedium efficacissimum liberatus

De exitu autem passionis Christi et fructu. Hec scienda sunt scilicet quod anima Christi post passionem descendit ad infernum sive ad limbum ad liberandum non omnes sed eos qui ante membra Christi decesserunt per fidem unita vel per opera formata, post hoc tercia die resurrexit a mortuis assumendo corpus quod prius unum fecerat sed non tale quale prius fuerat quia prius fuit passibile et mortale postquam autem surrexit impassibile et inmortale similiter permansit. Deinde post quadraginta dies ascendit ad celos ubi super omnem creaturam exaltatus sedet ad dexteram dei patris, quod dextram intelligitur non quantum ad situm qui non convenit deo patri sed quantum ad excellentiam honoris quia scilicet residet in potioribus bonis patris. Postremo interiectis decem diebus misit in apostolos promissum spiritum per quem congregata est ecclesia generaliter et ordinata secundum distribuciones diversas officiorum et gratiarum. Ad autem intelligentiam predictorum hec est ratio: Christus inquantum verbum increatum perfectissime omnia formavit, sic inquantum incarnatum omnia perfectissime reformare debuit, decet enim perfectissimum principium opus non dimittere imperfectum; debuit enim per reparativum principium redemptionis humane remedium prebere ad perfectum. Ad hoc autem quod esset perfectissimum oportuit quod esset sufficientissimum et efficacissimum. Remedium ergo sufficientissimum ideo se extendit ad celestia terrestria et infernalia. Quia ergo per Christum sunt infernalia recuperata terrestria reedificata celestia redintegrata. Item quia prius homini fecerat per peccatum erat primus peccatum perfectum, ideo post passionem anima descendit ad inferos ad liberandum in inferno detentos, deinde resurrexit a mortuis ad vivificandum mortuos, in postremo ascendit ad celos reducendo captivitatem ad integrandum urbem celestem, misit spiritum sanctum ad edificandum urbem terrestrem, quoniam necio operatur et exigitur ad sufficientiam reparationis humane remedium quia remedium illud sufficientissimum tamen in eos qui Christo adherent proficiunt quia in eos qui fuerunt qui tamen ad Christum vel accedunt et accesserunt et eius membra fuerunt et sunt, tales autem sunt qui adherent ei per fidem spem et caritatem, ideo remedium illud efficaciam habere debuit, primo in eos qui Christum crediderunt credendo sperantes et sperando amantes, et propter hoc statim debuit ad inferos descendere ad eorum liberationem unde apta ratio est propter passiones que satisfaciendo amovent triumphum imitando suam dominum eripuit de inferno omnia sua membra, debuit etiam efficaciam habere propria in eos qui Christo adventuri fuerunt et attrahendo ad fidem et spem et caritatem et tandem ad gloriam producendo celeste ut igitur edificaret ad fidem qua credimus Christum verum hominem et verum deum, quia credimus eum voluisse nos redimere per mortem et ad vitam nos reducere posse per resurrectionem ideo voluit resurgere ad vitam in morte longum interceptio tum spacio temporis sed debito. xl horas, in quo ostenditur quod vere mortuus fuit, ut magis accelerate

ne si eternus resurgeret crederetur
quod non vere mortuus fuisset sed si
mortuus fuisset, non amplius dif-
ferre nec si semper maneret in morte
crederetur impotens. et quod nullus
posset ad vitam revocare, ideoque
resurrexit tertia die, amplius
ut erigeretur ad spem celeste.
Ascendit gloriam quam promiserat.
Et quia fides non oritur nisi ex
fide in mortalibus fuerunt ideo non
statim ascendit sed spacio xl dierum
interiecto in quo familiariter signa
et argumenta sue confirmaret
vitam, per que animos solidaret
in fide et sublevaret ad futuram
gloriam celestem. Postremo ut in-
flammaret ad caritatem misit
spiritus sancti igne in die penthecostes
et quem nullus sic igne repleret
nisi qui [illegible] pectora et pulsaret
tamen instrumenti. et in oportuno
spaci. desiderio ideo non statim post
ascensionem misit sed decem dierum
spacio interiecto, in quo discipuli
remanentes orantes et gementes
disposuerunt se ad spiritus sancti
susceptionem, ut per hec sic debitum
finivit homini nascendo sic et
in resurgendo et in ascendendo
in celum, sic in mittendo spiritum
sanctum, et propter similitudinem tam veri-
tatis et propter multa misteria
que in hiis temporibus implicantur
Et quia spiritus sanctus qui caritas
est et per caritatem [illegible] est,
origo omnium carismatum. Ideo cum
descendit spiritus sanctus effusa est
plenitudo carismatum ad cor-
poris mistici confirmandum, et quia
diversa membra debeant esse in cor-
pore perfecto et diversorum membrorum
diversa officia et actiones, et diversorum

officiorum diversa carismata. Hinc
est quod unum datur per spiritum sermo sapientie
alii sermo scientie, alii fides etc. que
enumerat apostolus que omnia operatur
unus atque idem spiritus dividens
singulis prout vult. Sic sua liberalissima
largitate vere manifestissime
apparet quod deus in christo post
propriam passionem mortem et
ascensionem ac spiritus sancti missionem
humanum genus perfecte reformavit
ad statum felicitatis eterne quem
prius perdiderat primus homo per
peccatum inobedientie. Nam per
spiritus sancti missionem apostoli sic quod
[illegible] [illegible] sed [illegible] in mundi
[illegible] predicante Actuum [illegible]
creature qui crediderit et baptizatus
fuerit salvus erit, statim predica-
verunt et fidem christi et baptisma
annunciaverunt. Reges exinde
vel gentibus recipiebant fidem
christi et baptisma susceperunt acci-
piebant spiritum sanctum per que templum
dei efficiebantur, de quo dicit
apostolus Templum dei sanctum est
quod estis vos. Spiritus enim sanctus
se infundens cordibus fidelium
et accendens in amore dei facie-
bat eos templum sue habitationis, de hoc
Augustinus in libro de trinitate sic dicit
dilectio que ex deo est et deus est
proprie spiritus sanctus est per quem diffun-
ditur in cordibus nostris dei ca-
ritas per quem nos inhabitat tota
trinitas et fit homo templum dei
nisi per fidem et dilectionem assecutus
est dei unicionem quam christus acqui-
sivit, per hec beatissimum primi hominis
vivere [illegible] per gratiam et post
hanc vitam si in statu gratie
perseveraverint in futuro vita hic
est in regno celorum per gloriam.

Est igitur consummatum et perfectum
est illud bonum hominis ad quod
creaverat eum deus. hoc est ad
fruicionem sui

Considerauimus autem malignus
hostis quia per passionem et mor-
tem christi redemptum esset genus
humanum et quod ad fidem ipsius multa
concurrerent et per sacramentum
baptismi a sordibus omnium peccatorum
mundarentur et omnes tales cre-
dentes in christum filium dei essent
valde infirmauit et quamuis per-
diderit antiquam dominacionem cepit
querere nouum processum quippe ut
deletum est omne peccatum siue origi-
nale siue actuale per se deleatur
manet tamen adhuc fomes pec-
cati qui non est extinctus id est inclinatio
ad peccandum eciam in baptiza-
tis. Sed cernens hostis antiquus
humanum genus licet quod homines sunt
fideles et per sacramentum baptis-
matis quod abluti a peccatis fu-
erant esse pronos ad peccandum
propter fomitem peccati qui in ipsis
remanserat omnem maliciam
suam ad temptandum et deci-
piendum genus humanum ex-
tendit et in hoc preualuit stimu-
lando et instigando ad vicia et
ad concupiscencias carnis et mundi
quod non est aliquis qui eius la-
queos cauere possit. Unus enim
est in modico tempore et inter fideles
qui non est lapsus vel labitur
in consensum vel actum peccati presertim
per mortale peccatum perpetratum
perdunt spiritus et innocenciam
baptismalem et fiunt hostes gratie
hostes dei et efficiuntur filii ire
et per consequens merentur dampnacionem
perpetuam hoc est mortem anime
de qua per ezechielem dicitur anima

que peccauerit ipsa morietur et
beatus Jacobus. peccatum cum consumma-
tum fuerit generat mortem. Quid igitur
agere debet infelix et miser peccator
tot miseris circumdatus sibi adeo in
conpertum. licet quod fuit creatus ad yma-
ginem dei quod fuit redemptus pre-
cioso sanguine christi quod fuit absolutus
in baptismate ab omni sorde peccati
qui iterum incidit in sordes peccatorum
scilicet iterum depravando et maculando
et rebaptizari non licet. Ad hoc de
prouidit de bona absit clemencia
sua conditor noster
et considerans figmentum suum
esse fragile ad peccandum prout
ipse dicit in genesi. Sensus enim
et cogitacio humani cordis mala
sunt prona sunt ab adolescencia
sua. Nolens eciam sanguinem suum
qui in mortem fusus est pro nobis
in nobis esse frustratum et summa
et ineffabili pietate prouidit
nobis de remedio salutari. Scilicet
tercium sacramentum e quibus precipuum
est penitencia quod valet post
baptismum maculas per peccatum con-
tractas abluere et delere et gratiam
perditam reformare. Declarat pie-
tatem et misericordiam dei beatus Gregorius super
illud Job. Numquid armilla perfo-
rabis maxillam eius. videlicet
behemoth. dicit armilla deus
leuiathan. istius armilla per-
forat quia ineffabili sue
potencie sit malicie antiqui
hostis obuiat ut aliquos quos cepit
vi eius iam cepit amittat et
quasi ab ore illius cadant
qui post perpetratas culpas
ad innocenciam redeunt. Quis enim
autem hominum leuiathan istius
os euadat ut illicita nulla
committat. Quos ore illius
semel receptus. maxillam eius
euaderet si perforata non esset

anno more petri tenuit eum negaret. an non in ore david tenuit eum in tantam luxurie deoriginem misit. Ezechiel ad david. vel quia primum redemit leviathan. iste eos. aliqui aliquo quasi per maxille sue foramen dimisit. Ecclesiasticus. hinc consuetudinis genium redemptori. cuius eius debitores sumus, qui non solum nos more leviathan ne perhibent sed labore et vedire concessit ipsum fractum. petrum non absentit quod maxillam cavis ut cadendi diem tribuat perforavit. ubique ergo nobis occurrit sui premium medicinam. quam dedit ecclesie suam preceptione peccati et cum peccanti dedit ei medium. ne deficit videlicet prime h. glossa. Ecce quod mira et pietas dominus expositum sibi prudit de medicina. et remedio peccatorum contra post baptismum in peccata corruentibus. Sed in non tam piam medicinam ipse suas magnas dolia poterites ac compassitentes. ac tam piam divinas neglegit quid aliud quam in predicationem proprie damnationis voluntarie fugit. Aliter cum exemplationem tempore videbitur cave dum precedere potuerit debebit deus dehic. deus glossa in igitur avertitur sit dicit non est enim quid homo exemplationis invenit. deus resipiscentem et expetit contemptum se videt et renovat in immensum. de contemptu suo puniet et tamen quasi venienti eorum primum quemadmodum et non solum. quasi verum contra frequentius. vivos semper vide. d. Deus aug. Sed elit nobilit nominatus glorie. ut penitentes pietatis est semper pristine vespus

considerationes igitur tanta precedit in visitationibus nunc dei viri, cum destinamus et timeremus vitare impermantibus avis, et ideo non tendemus tamen ad deum, nec differamus de die in diem. Sed quando eius saborem primum peragere rationibus assumamus deposite eos dictam hominem in actibus et indumentis novum hominem sancte et religiose vivendo. ut gratiam et veniam dei in beneficia que optima hec est modus.

Modum autem quo ad gratiam dei accedere debeamus et gratiam invenire dicis in pro. sapientiam suam sic instruentis. edocet dicens, ubi supremus et imprimis contra hoc ipsi accedis ad premente dei ut sequentibus vobis duo dicens in timore ... proximus vocans nos filios ut nos benivolos ad obediendum sinceros vindit nobis viam remedii et premiendi ad gratiam, nam in istis verbis dicit ut in sin patebit totum salus. homo consistit de anima et mentis partis incorporatis congruentis proportionatum secundum intentionem sensibus eius vel dictamus sine intelligentiis et sensibus intelligitur quam ad sensibus, si tamen audientis dicitur vel prudentia. hic autem sapientis perfectum modum, fili accedens ad servitutem sta in timore et iustitia. et prepara animam tuam ad temptationem et sustine conrige dei. sequitur autem triplex status. electorum contemplantium. vel incipientium proficientium et perfectorum. Status incipientium sine penitentiam consistit moribus. hec cum Ecclesiastice

confessione / et satisfactione. Certus
perficientem eciam virtutibus vicio-
rum detestatione in virtutum
operatione et intemptatione professe
Certus perfecte simul virtutibus
videlicet iocunditatis mundiciei. sine prelate
consideracione caritate / et meditatoris
vite contemplatione, quartus status
notatur. ubi cum dicitur fili accedens
ad servitutem dei. Secundus cum sub-
iungitur sta in timore et iusticia
et prepara animam tuam ad temptacionem
et sustine. Tercius quando subiungitur
coniungere deo. Et quia ad regimen
dei nemo potest pervenire nisi sit
in statu penitencium vel proficiencium
vel perfectorum ideo antefertur. Quartus
ut supra dictum est quod omnia que
necessaria sunt ad salutem anime ho-
minis in istis verbis comprehenduntur
verbis / nunc igitur post dicta dominice
procedendum est ad materiam modo
assumptam declarandam et exe-
quendam. Et quamvis predictum sit
est quod colloquium edificatorium
exorte seniorum ad minores verba
tamen magis instruit et edificat
quam simplex lectio quod affirmat beatus
gregorius dicitur collationis verbo
plus quam lectionis sermo torpentia
corda excitat / hic igitur attendens
in hoc tractatu processum dyalogi
de interrogante et videns procedere
discipuli hic est pater spiritualis in-
duens et instruens / filii non spiritualis
interrogantes et informatione re-
cipientes. Quare ergo spiritualis filium
spiritualem alloquitur dicens verba
premissa. fili accedens ad servitutem
dei etc. accede inquam primo perfectus
penitens agendo et sta in timore
vicia fugiendo. et instrui operando
virtuosa faciendo / et prepara animam
tuam ad temptationem inpugnantium

temptationibus dyabolicis resistendo / et
sustine in bona vita perseverando
coniungere deo. ipsi perveniendo finaliter
ad beatitudinem sic ista faciendo. graciam et
gloriam apud deum obtinebis graciam
in presenti et gloriam in futuro.

Filius interrogat verba cohorta-
cionis exorte tuo ore admo-
dum anime mee multum salu-
bria cordis mei aure libenter sus-
cepio / sed rogo ut illa que modo
breviter proposuisti, latius et manifes-
tius ad instruccionem meam et infor-
macionem et edificacionem meam velis
exponere / ut per huius salubrem
doctrinam mente mea valeam as-
sequi, et illa que superius enume-
ratius possim perfectius adim-
plere / ac a deo graciam in presenti et
gloriam in futuro obtinere. Unde primo
peto me informari quid sit
accedendum ad deum / et primo utrum
accessus ad deum fiat per graciam
dei / aut per liberum arbitrium sive
voluntatem hominis.

Scire debes fili quod omnis salus
hominis primo hic oritur a gracia
dei unde dicit apostolus Jacobi i. omne
datum optimum et omne donum per-
fectum desursum est descendens
a patre luminum. Istud donum perfectum
est gracia que sit per quam deus
omnes peccatores a seculo predestinatos
vocat ad salutem. Unde necesse est
per vocari si debet et dignus
esse beatitudinis quod fiat particeps
influencie spiritualis, ad bonum
enim gracie non potest quis per se per-
venire cum hic non sit sui viri-
tutes nature, sed eam influentem
largitur divine / quia homo per
propriam industriam sine gracia nec
accedere ad deum nec aperire nec co-
gitare quidquam boni valet / sed vo-
cacio divina sine accessus ad dominum

sit per gratiam. hoc testatur beatus Gregorius
in xxxiii° libro moralium super
illo verbo Et quis dedit michi ut
redderem ei etc. dicens. Nemo
quippe ut diuina estimo gratia asse-
quitur aliquid confert deo nisi
si nos. dum bene viuendo et operando
preueniamus ubi est quod propheta ait
misericordia eius preueniet me
Et iterum dilecto deum preueniet ubi
est quod Iohannes ait / Non quod nos di-
leximus deum sed quia ipse prior di-
lexit nos. Et sine eius munere
nulla virtute deum sequimur ubi est
quod veritas dicit Sine me nichil
potestis facere. Et illud Nemo potest
ad me venire nisi pater meus traxe-
rit eum. Et saltem bonorum esse-
mus. seu virtute nostra quod bene
cogitando preueniamus [illegible]
[illegible] tam sub-
tiliter dicitur ut omnis desiderii bo-
ne mentis fidentiam abscisa cordis
radice succidatur cum ait Non
quia sufficientes sumus aliquid
aliquid cogitare a nobis quasi
ex nobis. sed sufficientia nostra ex
deo est. hec Gregorius. Ex hiis igitur patet
quod conuersio siue accessus ad deum
fit primitus per gratiam solum.

Sicut audio conuersio siue ac-
cessus ad deum per gratiam fit.
Quid ergo de libero arbitrio ut
ne aliquid aut cooperetur gratie
ad hominis salutem. Responsio.

Quamuis per gratiam principaliter
fiat accessus ad deum, non tamen
per hoc excluditur liberum arbi-
trium. Nam conuersio siue accessus
ad deum. et omne opus bonum
et virtuosum per quod acquiritur
salus procedit a gratia et libero
arbitrio principaliter tamen a gratia /
nam omnipotens deus eos quos
vult saluos facere et quos preelegit
primo donum sue gratie infundit /
que in suppositio mouet liberum arbi-
trium ad bonum appetendum Ca-
no in missione. hoc salubriter
liberum arbitrium suscitat et ad bo-
num appetendum et agendum mouet
sive statim gratia que prius preue-
nit / subsequitur sibi. cooperando
nobis que pertinent ad salutem /
hoc probat beatus Gregorius xvi° libro
moralium cum dicit Superna pie-
tas. prius agit in nobis aliquid
sine nobis / ut subsequente quoque
nostro libero arbitrio bonum quod iam ap-
petimus agat nobiscum quod tamen
per impensam gratiam in extremo iu-
dicio ita remuneret in nobis ac
si solum processisset ex nobis. Qui-
cum diuina nos bonitas ut inno-
centes faciat preuenit / paulus
ait / gratia dei sum id quod sum Et
quia eandem gratiam nostrum liberum
arbitrium sequitur adiungit Et gratia
eius in me vacua non fuit sed
semper habundantius illis omnibus
laboraui. Qui cum ex se nichil
conspiceret ait Non autem ego Et
tamen quia se esse aliquid cum
gratia inuenit adiunxit / sed gratia dei
mecum Non enim diceret mecum
si cum preueniente gratia subsequens
liberum arbitrium non haberet
Ut ergo sine gratia se nichil ostenderet
ait / Non ego. ut vero se cum gratia
operatum esse per liberum arbitrium
demonstraret adiungit Sed gratia
dei mecum. hec Gregorius. dicit etiam
beatus Augustinus nolentem deus pre-
uenit ut velit / volentem sub-
sequitur ne frustra velit. Hoc
etiam dicit beatus Bernardus Deus ad-
hec hoc est bonum cogitare /
velle perficere operatur in nobis.

primum sine nobis, secundum nobiscum, tertium per nos facit. Siquidem immittendo bonam cogitationem nos praevenit, immutando etiam malam voluntatem sibi per consensum iungit, ministrando etiam consensui facultatem vel facilitatem foris per apertum opus nostrum intra nos opifex innotescit. Sane ipsi nos nequaquam praevenire possumus. Denique [illegible] bonum neminem inveniunt, neminemque salvant quem non praeveniunt. Adeo ergo sine dubio nostre sit salutis exordium, nec per nos utique nec nobiscum. Verum consensus et opus, etsi ex nobis non sunt, tamen sine nobis non. Cum ergo demum invisibiliter nos et nobiscum actitare sentimus, soli gratiae totum attribuamus. Ipsa liberum arbitrium excitat cum seminat, cogitatum sanat cum mutat, affectum roborat ut perducat ad actum, servat ne sentiat defectum. Secundum hoc [illegible] ergo propositum quod gratia praevenit liberum arbitrium et eo subsequitur. Nam ipsa gratia operans sed bona voluntate quae procedit ex libero arbitrio primo operatur in homine ut sit, deinde operanti cooperatur ne vacua sit. Unde Hugo praeterea verbis probat dicens: Opus namque spiritus bonam voluntatem in homine primo operatur, deinde bonae voluntati moventi se et operanti cooperatur. Prius bonam voluntatem aspirat ut sit, deinde bonae voluntati moventi se cooperatur ut moveatur et operetur, ut vacua non sit. Primo operatur causam, deinde operatur per causam. Bona enim voluntas est instrumentum, spiritus sanctus est artifex. Quemadmodum

enim artifex primo instrumentum operatur, deinde cum instrumento operatur: primo solus instrumentum operatur, quod vero cum instrumento non solus ipse operatur sed instrumentum cum ipso per quod ipse operatur. Sic spiritus sanctus primo bonam voluntatem in homine solus operatur, sed quae postea per bonam voluntatem operatur non solus ipse operatur sed et voluntas per quam operatur. Tamen opus bonum ex spiritu sancto est qui operatur, non ex voluntate hominis per quam operatur. In ipsa quidem bonum, sed non ex ipsa, quia aliunde accepit. Unde ergo opus bonum et primum est magis [illegible], non primum, nequaquam a se ipso non habet, sicut Hugo. De hoc etiam [illegible] in glossa super [illegible] [illegible] ubi dicitur: Sicut in mala [illegible] non est ut sine illuminatione [illegible]. Deinde nobis afferatur [illegible] in mala [illegible] et ut oblatum suscipiatur. Quia aliquis et tamen voluntatem ostendit, sed neque suscipiatur nisi tamen voluntas, et tamen volumus [illegible] voluntas, quia donum dei est voluntas bona, tamen autem volumus a nobis [illegible] volumus, quia nolle nihil aliud est quam non velle, quod desiderio bonum est, sicut glossa. Praemissis auctoritatibus colligere possumus quod omne bonum opus quod ab homine agitur fit per gratiam inspirantem et liberum arbitrium sive voluntatem consentientem, et ut [illegible] sic ex duo ad salutem ut homo salvus perficiatur. De hoc dicit Bernardus in libro De gratia et libero arbitrio super illud apostoli: Non est volentis neque currentis

h. misericors est dei. Quid igitur
agit liberum arbitrium breviter
respondeo salvatur. Tolle liberum arbitrium
non est quod salvetur / tolle gratiam
non est unde salvetur. Opus hoc
est sine duobus effici non potest
uno a quo fit altero cui vel in quo.
Deus auctor salutis est liberum
arbitrium tantum capax. Nec dare
illam nisi deus nec capere valet
nisi liberum arbitrium. Quod ergo
a solo deo et soli deo datur ab-
sque eius consensu esse non potest
accipientis quam absque gratia dantis
et sic gratie operanti salutem coo-
perari dicitur liberum arbitrium dum con-
sentit hoc est dum salvatur. Con-
sentire enim salvari est. Unde
latro quidem salutem hinc cum non
unde caperet / eo quod illi volun-
tatis deest consensus. quo salvatur
videlicet deo placide obtemperet
sive iubenti acquiescendo / sive
pollicenti credendo. sive red-
denti gratias agendo. Hec Bern.
De hoc etiam dicit quedam glosa
super illud verbum / Ego sto ad hos-
tium et pulso / Ego sto videlicet
deus ad hostium scilicet cordis humani
et pulso ad bonum semper vocale
vel a malo monendo. Si quis
audierit vocem meam monitionem
meam consentiendo: et ape-
ruerit id est ianuam per conatum
liberi arbitrii ad bonum / intra-
bo ad illum scilicet per gratiam con-
ferentem habitando in illo / et
cenabo cum illo et ipse mecum
quia deus in tali homine delectatur
et ipse in deo. hec glo. postea
ergo dei. apparet clare quod opus

bonum fit per duo. scilicet per gratiam
et liberum arbitrium. Quod etiam
greg. in libro xxxiii moralium
confirmat dicens. Bonum quippe
quod agimus et dei est et nostrum. Dei
per prevenientem gratiam / nostrum per
sequentem liberam voluntatem. Si
enim dei non est / unde ei gratias
agimus / si nostrum non est / unde
nobis retribui premia speramus. Quia ergo non im-
merito gratias agimus / scimus
quod eius munere prevenimur / et
rursum quia non immerito
retributionem querimus / scimus quod
obsequente libero arbitrio bona
eligimus que gerimus. hec greg.
Notandum etiam quod licet operari
meritoria salutis eterne sint
liberi arbitrii. et gratie princi-
palius. tamen sunt gratie / gratia
enim liberum arbitrium dirigit
in exitium [illegible] / per nos
enim male facere possumus / sed non
bonum. Quicumque ergo bonum aliquid
in suis actibus consideret
dono gratie id ascribat si quid
mali in se perciperit hoc sine
dubio peccati / in bonis vitando
arrogantiam / in malis evadendo
humilitatis constantiam que
sepe perditur dum mens de
virtutibus procreatur gloriatur.

Sufficienter nunc est expositum
est quod omne opus bonum
agitur per gratiam et liberum arbi-
trium / per gratiam prevenientem
liberam voluntatem consentientem
et salutis meritum suscipientem
et quomodo ex hiis duobus salus
hominis consistit. Ergo movet
valde mentem meam cum libero

arbitrium sine gratia spiritus sancti
nichil possit operari. cum omnipotens
deus qui plenus est omni potestate
et virtute sua gratiam non infundit
omnibus quia hominibus per quam
cuncti possent salvari. [P]ropter
ista que te movent et de quibus
queris valde sunt occulta et
nulli humano intellectui pervia
iudicia. cum dei sint hec et valde
incomprehensibilia de quibus propheta
dicit iudicia tua abyssus multa.
Deus cum comprehendi non potest quare
deus cum possit non vocet omnes
ad viam salutis vel quare magis
unum peccatorem minus graviter delinquentem
quam alium [illegible] eligendo et vo
cando ad viam vite. hic comprehensionis
silentium imponere humane loqua
citati et exclamare cum apostolo
qui considerans apostolum [illegible]
prius persecutorem [illegible] post
esse reprobatum et gentilem
ad fidem christi vocatum et electum

ad ro. xi

ait. o altitudo divitiarum sapientie
et scientie dei quam incomprehensibilia
sunt iudicia eius et investigabiles
vie eius. quis enim cognovit
sensum domini [illegible] tu debes scilicet
quod nichil visibile et sensibile
et intelligibile in tota
creature amplissima quedam
in mensa rerum publica fit vel
agitur, quod non de illa intima
aula summi imperatoris aut iube
atur aut permittatur secundum ineffa
bilem iustitiam premiorum atque
penarum gratiarum atque retributionum.
hinc est quod omnia que in mundo
fiunt aguntur et reguntur
divina providentia, que nominatur

incomprehensibilis que nichil agit
nisi bene, nichil permittit in
iuste. de hoc dicit abbas pafnu
cius in collationibus patrum.
Credere inconcussa fide nos con
venit nichil sine deo prorsus
in hoc mundo geri, aut eius volun
tate aut permissione agi omnia,
fatendum est ut scilicet que bona
sunt voluntate dei ipsius auxi
lio, quod credimus que contraria sunt
permissione eius, cum pro peccatis et duricia
cordis, [illegible] deserens nos divina
protectio dyabolum nobis vel ignominiosas
sive nobis corporis passiones
patitur dominari. ex premissis
ergo hoc colligitur quod nullo modo
potest aliquis aliquid boni efficere
nisi ipso cooperante et coeffi
ciente. nullus deficere potest
vel peccare nisi ipso iuste de
serente. Iuste autem deserit quia
iustum est ut sic [illegible]
res quas condidit ut non in
fringat leges quas indidit et
[illegible] rebus quas creat
ut eas agere proprios motus si
nat. et ideo si liberum arbitrium
ad utrumlibet flexibile de lege nature
dimittat in malum [illegible]
cidere hoc non permittit nisi iuste.
[illegible] si peccatum [illegible]
et persistat, nullus facit in
iuriam, ideo non nisi iuste vel
omnino iuste secundum exigentiam
meritorum quia merita ad hoc
non sufficiunt, sed gratis et
misericorditer facit, et quando
iuste quoniam est ex condecentia
bonitatis sue. Cum ergo [illegible]
net et replet omnia [illegible]

instituum/ qui non praedestinat cooperatur sibi gratiam et in nullam quam
non excludit iusticiam. Quia
non omnes sibi. qui de massa oritur
praedictus dampnari debebant
aut/ ideo reprobantur. electos quos
eliguntur ut ordinatum [illegible]
natos est sibi. scilicet gratiam/
dampnatos autem sibi iusticiam
quem iniustus ego potest comparat.
de diuina voluntate quia reprobat
sibi iusticiam/ et praedestinatos vero
per gratiam et misericordiam ad salutem
quia omnia agit iustissime. Reprobatio
praedestinatos non infert culpam autem sed
promouet si praedestinatio vero gratiam.
ex ymone multi sequentes in eo
nominatim [illegible] praeuenit
bonus premia & malis supplicia
contemplare remuneratiuam in
bonum vel promerendum mali. Item
ut promerendi aliquid bonum ut
supplicandi nulla esset ratio
Item continuare liberis arbi-
trii. que se habet ad utrumque
Item ut boni facientes essent
laudabiles ut mali vituperabi-
biles unde deus cum creauit
hominem infundendo gratiam per
hanc legem naturae indicens.
non infirmat/ quia liberum arbitrium
sic per gratiam mouet et mouet
ad veram salutem/ ut tamen ipsum non
cogat/ sed eius consensu libere ma-
neat et ideo dicitur quod culpa
complectatur non solum natura et
quod gratia introducitur/ sed etiam
quod liberum arbitrium se consentiret
expulsioni culpe. Praeterea res
cum peccatorum/ Sicut est quin ma
productione iustificationis concurrit
actus liberi arbitrii et gratie

conformi et ordinate ita quod
gratie gratis data est excitare
liberum arbitrium/ liberum arbitrium
autem est eius excitatum consen-
tire vel dissentire et ita in
iustificatione concurrentibus est
ad gratiam gratum facientem se
praeparare quia hoc est facere quod in se
est et sic deposito gratiam gratum
facientis. Sed infundi enim liberum
arbitrium potest cooperari si vult
et tunc meretur vel gratiam per
petiri et tunc demeretur. Ergo
cooperetur et/ ipsum infundit meretur
venire ad eternam salutem/ Ex hoc
colligere possumus sed esse quod dicit
Augustinus Qui creauit te sine
te non iustificabit te sine te/
Unde certum esse quod non est volentis
neque currentis sed miserentis dei/ Sed
certum esse quod nullus per se possibilis
remitto/ quia nulli deus in nobis
praeter quia omnia conat. Respondet
et dicens. sibi munera gratie sine
libertate largienda ut dicitur
homo non esse angelus ut misse
quasi non accepit/ sed in domino glo-
riari/ Unde certum esse quod liberum
arbitrium licet per se legem imp-
lere non possit. ut gratiam in se
efficit/ inexcusabilis tamen est si
non facit quia gratia gratis data
semper est praesto ad commonitionem
eius ammonendo ammonendo praeterea
facere quod in se quo sed habeat
gratiam gratum facientem/ qua
obtenta diuinam impleat legem
& fiunt voluntate qua sua
tendunt ad beatitudinem promereat
sempiternam per opera meritoria
que totaliter sunt a gratia/ tota-
liter etiam a libero arbitrio/ sed principaliter

a gra et no licet agit'r pma nec
sibi meritu primam gram h'c e
gram preueniente pt tamen prac
et abilitare se ad illam faciedo
q in se est / qua nulli gra de
negatur / hec congruitas tn mltō
magis est ex parte bonit' dei gra
conferent' / qua ex parte hominis se
ad gram abilitantis / qua ipa
abilitatio ex parte hominis solu
dat locum diuine misericordie / q salua
iusticia possit aliqm ofri gra
quia in mra fiet diuine iusticie
si et daretur gra indigno adhuc
esset obex gre. Item obex est
gre triplex et dr cor. primu ob
duratu. scd'o / secundo improbi
litatem ad suscipiendam gram
q fit per malam voluntatem / qz
in malivolam aiam que vult
malum et no vult flecti ad
bonum put dicit sapiens no
introibit sapia i. gra dei. scdo
modo per firmam inhesione ad pctum
et hoc fit qn est homo maledictus
pctis et tn placet sibi iniqui
tas et adheret voluptati ani
mi. et inde q no possit n'
vult suscipere monita salutis
tercio per reflexione diuinorum in
spiritualium et mandatorum / q fit
per malum desiderium et consuetudine
peccatorum. quia tales consuetudo
que contrahitur per desideria
carnalium voluptatum et mundi
excecant mentem hominis in tm
q diuinas inspiraciones et sa
lubria monita ad cor puenientes
no percipit. Vn note est q q
semper se inhiat mundi lagueis
irretitum et noluit saluari
in mortem suam et dampnacionem
eciam finalis fecit / et conti
nua contractata et consuetudine

pursu vm sibi faciat / et cor suu
toto. communie ad gram susci
piendam humiliet / ut adeo gra
et meritu consequi mereatur
sufficiens aute humiliacio
ad gram est si homo q in se
est facere velit / facere aute q in
se est tu complectitur s. ut
homo actum pcti et volunt'e
peccandi deponat et conetur
ad bonum put sibi possibile e
ergo si homo q in se e facit
deus. utique faciet q in se est
gram conferendo in finem
dando / et tunc potest homo facere
opera meritoria vite eterne pro volu
ntatem liberi arbitrii et gram
gratis siti / hec cu deo cooperant'
ad salutem. Quod aute sit ut
possit esse in homine preparatoria
ad gram et unde sit illud in
homine difficile videt' / quamuis
q n'c aliud possit esse nisi ex
gra. Quia aug' in libro de gra
et libero arbitrio dicit q gra
no solum preuenit voluntatem
sz eciam cogitacionem hominis
ut velit bonum i. de nolente
fiet et ut de volente. prima fiat
magna / de magna. tanta q
possit implere diuina mandata
Ex quo. dco videtur q no
solum voluntas tenetur. quia
sufficit ad implendum mandata
dei. sit a gra / sz etiam prima
cognicio et voluntas spon
nia sit nisi a gra vn dr
ibidem q desiderium gre ini
cium est gre. unde si prima
cognicio et voluntas est
a gra boni opis / no bn vi-

quid sit uel possit esse absque prima cogitatione et voluntate proprio venit ad gratiam. Item dicit quod quamvis in iustificatione gratia sit primum movens et liberum arbitrium consentiens moventi scilicet gratie, sed unde quod gratia precedit omnem consensum liberi arbitrii. Patet igitur mente considerata quare cum ipse deus non salvet omnes homines eis gratiam infundendo, quia licet quos condidit sive sint rationabiles sive irrationabiles ipsos motus agere sinit, et creature rationali i. homini arbitrium liberum habere concessit, per quod bonis inspirationes et salubres aut admittere aut respuere possit, et per eius recipiendo monitis salutis salvaretur, respuendo vero damnaretur. Cur autem quod deus multos permittit damnari et aliquos salvat occultissimo suo iudicio hoc sit nobis valde incognitum. Nullus quippe eum scit (?) vel conqueri, quia si non dederit vel tribuerit gratiam salutis, quia nulla merita homines prestiterunt per que deum sibi habere debitorem. Et quos salvat sua liberalissima pietate hoc facit, quos vero permittit damnari sua iustitia hoc. Sit sibi soli nota. Dicit beatus Gregorius in xxxiii libro moralium: Nec enim deum meritis preveniunt ut eum tenere quasi debitorem possint, sed miro modo equus omnium conditor et quosdam preelegit, et quosdam in suis pravis actibus derelinquit, nec tamen electos pro pietate sine iustitia colligit, quia hic eos diversis afflictionibus premit. Nec reprobis iustitiam sine mora exerit (?), quia hic equanimiter tolerat quos quandoque in perpetuum damnat. Ergo et electi per misericordiam se gratis se tenuerint (?), et reprobi meriti quod merentur accipiunt, et electi divina inveniunt quod laudent, et de iniustitia non habent quod arguant reprobi. Ideo etiam mali nequaquam celestis patrie premia eterna perceperunt quia eam dum mereri poterant ex libero arbitrio eo temptaverunt (?). Quod liberi arbitrii lex liberum in bono formatum electis tamen corporum (?) mens eternis desideriis gratia aspirante suspenditur. Hec Gregorius. Et sic hec possunt dici (?) ... electorum (?) ... ad tua obiecta et interrogata.

Sufficienter informatus sum de hiis que me movebant et proposui, sed non valde terrent me iudicia dei occulta super filios hominum, et perturbant cor meum. Cum ergo securus esse potest de salute sua, nescit enim homo ut dicit sapiens utrum amore vel odio dignus sit. Certo quippe multa que sunt subpole (?) et permixto (?) ... quod multi moriuntur qui possent prodesse pluribus verbo et facto, et vivunt alius insidians et offendens plurimos. Item alius libenter vellet vacare deo et negotiis (?) ... occupatur, alius

male viuens diu pro bonitate
sui reseruatur ut corrigatur.
alius non videtur bene viuere
et tamen sine ad ipsam perducit
et alia innumera que in seculo
geruntur. scilicet circa filios hominum que
considerauimus et penetrare non
valens. cur fiat ideo obstupesco

Diuina iudicia ut dicit beatus
Gregorius cum nescimus non in
discreto sermone discucienda sunt
sed formidoloso silencio veneranda
quia deus que facit suo occul-
to ~~vel permittit~~ iudicio vel permit-
tit circa genus humanum intrinsecus
nullus ea. ea. inspicit vias habens
investigare. Gregorius idem Gregorius in
xxv. libro moralium. Occulta
quedam iudicia dei preuenimus
estimando ut exponens illud
quod dicit dominus ad Job. Numquid
nosti ordinem celi et pones
rationem eius in terra. ordinem
celi nosse est supernarum dispo-
sitionum occultas predicationes
videre. rationem vero eius in terra
ponere est supernorum iudiciorum
misteria vel contemplando discutere
vel loquendo manifestare. quod uti-
que facere quisquis in hac vita
positus nullus potest. ut cum
aspiciens usque ad maiora pene-
tramus quis intelligat quare
esse ob secretorum potest quod semper
iustus a iudice non solum
vindicatus sed etiam premitus
reddat et iniquus eius adiuua-
mus non solum non premitur
sed contra victor absconditur. quis
intelligit cur viuunt alius
insidiantibus moribus proiectus
et moritur alius qui ipsius

esset vite multorum. alius culmine
potestatis assequitur qui non ad
bonos studet. alius supremo bonos
descendere concupiscit et tamen
depressus iacet. alius diuitiis
appetit et in innumeris negotiis
implicatur. alius negotiis im-
plicatur desiderat et contra
iacet. alius male inchoans
ad vite sue terminum ad peiora
perducitur. alius bonum incipiens
per longitudinem temporis proficit
ad augmentum meritorum. atque ergo
alius male viuens diu reseruatur
ut corrigatur. alius non bene
quidem videtur viuens similiter
tamen eo usque durat quo ad pe-
iora proruperat. alius ~~[illegible]~~
celsitudinem bene viuendi appe-
tere et vult et valet. alius
vult nec valet. alius nec vult
nec valet. alius valet et non
vult. Cum ergo ista iudiciorum
celestium secreta discucient ad nos
nostendos. quamque ista iudiciorum
secretorum summis nullus ascendit
dicitur ergo homini ut se nescire
cognoscat. nescientem non se cog-
noscat ut timeat. timeat
ut humiliter. humilietur autem non
presumat in se. non presumat in
se ut conditoris sui auxilium
requirat. et qui in se fidens
mortuus est auctoris sui
adiutorium appetens viuat.
Caueat ergo que patrum tocius
tollerare patientius debes
quoniam secretorum celestium ignaram
tamen hoc patrium nesciemus
Gregorius idem prohibet ergo dicta habes
sufficiente informationem quod

deus complet et peccata dei distincte
sed tunc & te adtempta veram hu-
militate etc plus

Satis pertimesco hec audiens
et considero terribilem esse
deum / in suis occultis consiliis
& iudiciis super filios hominum / sed
precipue de hoc inspiciamur quantum
angi debeat peccator qui multis
viciis et peccatis mortalibus est in
volutus et involutus et sicut ob
turatum sentiens insipiditatem
ab omni affectu spirituali / & spiritualis
gratia dei / & propter multa scelera
ita infectum / quod non potest evadere
se de tanto iugo viciorum pas
sionum et carnalitatum / habet
quidem timorem desperacionis dep
nacione / & obliviscens vellet deo ap
propinquare per penitenciam / sed non valet
propter pondus criminum ipsum depri
mencium / et in voluptatibus
illicitis detinencium. Quid
inquam talis facere debet ut
salvetur etc. Respondeo

Scire debes fili quod homines
decurrentes in peccata mortalia
sepiuscule cadunt / et efficiuntur membra
dyaboli / et ideo post peccata
frequentata / & maxime propter [illegible]
et malam consuetudinem que
contrahitur in viciis & peccatis
non valet homo per se refugere
absolvi laqueis dyaboli nisi
valida manu dei adiunctum
quia talis peccator quodammodo
detinetur sub dominio maligni
spiritus qui ducit ipsum ad peccandum
pro voluntate sua hoc probat
Ioh. Crisostomus in quadam omelia
sic dicens / Omnes homines
antequam peccaremus liberum

habemus arbitrium / sed postquam
sequimur voluntatem dyaboli cum
non / quod sic obligamus nos captivi
cans nostra voluntate et
evadere non possumus sicut navis
fracta gubernaculo ducitur
ubi tempestas voluit / sic et ho
mine gracie auxilio perdito per
peccatum non quod vult agit sed quod dyabolus
vult / nisi deus valida manu
sua solvat eum usque ad
mortem in peccatis permanebit /
quo quidem sua voluntate et ne
gligencia obligavit. Anima autem
nostra absolutum nostrum liberum
arbitrium licet per se potens sit
ad malum / non est tamen potens
ad bonum sine redemptoris gracia
adiuvante hec Crisostomus. Igitur Gracia
dei quod sua dei solum liberare
potest eos qui in laqueis dyaboli
propter peccata inciderunt / & in peccatis
retibus detinentur. Et sicut patet
quod liberum arbitrium hominis valde
vertibile est magis pronum ad
malum quam ad bonum / propter di
versa que impellunt illum ad
illicita quod dicitur liberum arbitrium
solum ad gratia libera potest de hoc
dicitur in glo. super libro de
divinis nominibus / ubi dicitur quod ho
minis arbitrium vertibile sem
per magis liberum ad malum
quam ad bonum quia plura sunt
que impellunt ad malum quam
ad bonum. Infirmitas enim cor
poris et anime dyabolice sug
gestiones / mundane delectaciones
nos ad malum mittunt / sed
solum gracia dei invitat ad
bonum. Nichilominus tamen liberum
arbitrium est velle & nolle

quia liberum arbitrium · occasio est
meriti · et demeriti / Unde gratie
cum motum liberi arbitrii · con
sistit meritum / gratia enim efficit
ut ipse motus sit meritum / sine
gratia cum nullum opus vel motus
est meritum / et ideo gratia gratis
consistit efficacie. Et ideo velle
natura sua impotens est et
vincitur · et trahitur ad velle
bonum · nisi velle gratia subveniat
sibi deo · Apparet igitur manifeste
propter quod deus potens est per
liberare tamen operire dyaboli quod
habet ~~hominem~~ super hominem ipse
peccatum contrarium quam · et liberum
arbitrium opus defectibus per
gratiam et finem · unum Unde
omnis peccator quibuscumque causis
sit in voluntas accedit ad tam
tam omnipotentiam et misericordiam
dei / et non desperent firmiter
sua · sic ne desperet nec etiam doleat
attendat aut distincte hec quod
multi in suis flagitiis et
perpetrationibus delinquunt
et quod pauci respectu multorum
qui sunt mali ad veram pe
nitentiam et ad viam eterne
salutis revertuntur vel conver
tuntur sed toto eius conatu
et omni suspirio quo valet
dei nimiam clementiam et gratiam
imploret / ut prius deus cui
proprium est misereri semper
et parcere / dignetur eum ad in
cutis peccatis quibus irreti
tus est absolvere / et per verbum
primum ad se trahere seu vo
care / ad hoc hortatur nos
beatus augustinus super illo verbo domini

nemo venit ad me nisi pater qui
misit me traxerit eum / sic dicens
augustinus · gratia commendata nemo ·
venit nisi tractus quem trahat
et quem non trahat / quare illum
trahat et illum non trahat noli
velle iudicare si non vis errare
Et non trahis ora ut traharis
Item ad gratiam et vincere peccatum
dei est donum de quo idem augustinus
in libro de libero arbitrio dicit vic
toria qua peccatum vincitur nichil
est aliud quam dei donum in isto
certamine adiuvantis / liberum ar
bitrium est facultas ~~[illegible]~~ rationis
et voluntatis qua eligitur bonum
gratia assistente malum non gratia
desistente / ubi quando homo
recipit hec mala / sibi non debet
tribuere alia sed deo · Ergo unus
quisque contra · suum consilium di
nutans / caveat nec incidat interp
tationem nec impietatem / et
mala opera faciens · gratia dei non
condemnante post hanc vitam
eternis suppliciis deputetur · Hec
augustinus / Iubet exortatione super
dicti augustini habetur sana doctrina
videlicet quod non debeat homo
discutere occulta dei iudicia nec
attendere insipientiam illorum
qui mala contempnunt mente
suam / tractantes de predestinatione
qua predestinantur homines ad vitam
eternam dicentes Si predestinati
sumus ad vitam eternam salvabimur
nec tamen volunt talis etiam dicentes
operari ea · que pertinent ad sa
lutem / sed respiciunt in sua ignora
ntia et negligentia quorum
dampnatio nisi resipiscerent
iusta est / velit eum omnipotens de
us illi · qui predestinati sunt

ab ipso laborem habent / et pro solli-
citudinem et similes voces ora-
nes. ideo optineant munus gratie
et domini. Similiter que eis dare
disposuit ab eterno / per que pervenire
valeant ad gloriam sempiternam.
De hoc dicit beatus Gregorius in libro dya-
logorum: Sancti viri ea que orando
efficiunt ita predestinata sunt
ut precibus optineant. Nam ipsa
quoque perhennis regni predestinatio
ita disposita est ab omnipotenti
deo ut ad hoc electi ex labore perve-
niant quatenus postulando mere-
antur / quod eis omnipotens deus ante
secula disposuit donare. Hec Gregorius.
Si habere igitur vitam volumus, colligere
possumus quod ad vitam eternam ad-
quirendam quod predestinati sumus per labo-
rem et postulationem oportet ut
perveniamus / quamvis enim deus sit
largitor omnium bonorum vult tamen
ut homo secundum suum modum operetur quantum
valet. Cooperatur vero enim tempestates
per viam domini laborantes perveni-
ant ad regnum dei / ut probat Bernardus
in quodam sermone sic dicens:
Quamvis enim omnium bonorum sit ipse
deus largitor / et tamen nostre sanctitatis
querit industrie. Non enim dor-
mientibus perveniunt regnum celorum
sed in mandatis dei laborantibus
atque vigilantibus. Hec Bernardus. Hec autem
ipsi clare per potentiam quod homo
per industriam et laborem ut suos
deo tamen auxiliante pervenire de-
beat ad salutem. Unde quilibet
peccator qui vult salvari et desi-
derat a suis peccatis absolvi
debet se prosternere coram misericordia
domini dei cum gemitibus suspiri-
ans nos oriens ex alto / et tan-
dem eius pietatem per similes preces

at gemitibus pulsare donec
veniam et gratiam ab ipso consequatur.
Et si in tali humiliatione ordine
perseveraverint procul dubio salvus
erit. Nam talis humiliatio que
sit gratia in homine sit deo ope-
rante et cooperante regno bona
cuncta procedunt, et est signum
in homine predestinationis eterne.
In quisitione autem de quibus me
rogasti et quesisti sufficienter
video michi esse satisfactum. Nunc
est opus ut dehinc ulterius requiras
et flagito instanter ut de miseri-
cordia dei aliqua michi conferatis
ut peccatores qui in multa pla-
gam ceciderint audientes tan-
tam pietatem et misericordiam domini fa-
ciliores sint ad recedendum a via
sua mala et ad penitendum.

Ante omnia scire debes quod ho-
mines propter peccata perpetrata merentur
dampnationem perpetuam / nec potest di-
vine iustitie satisfacere per propriam pe-
nam. Sed dei misericordia superat omnem nequi-
tiam. Hoc probat beatus Iohannes [illegible]
Unde quidem est dicere quod quantumcumque
mereatur dampnationem / pena mea
non sufficit ad satisfactionem tamen certum
est quod tua misericordia omnem superat
offensionem. Hec Iohannes. Et beatus [illegible]
erunt multi quorum merita sufficiunt
si mea sine mea [illegible] iudicabuntur
sit multus peccata impediunt si
tamen mea superexpiant. Hec [illegible] Et
quia dei misericordia omnem offensionem
superat nemo de eius pietate
diffidat. Dominus enim paratus est
venie. Veniens [illegible] in-
ploret. De hoc dicit beatus Ambrosius:
Bonus deus et facilis ad indul-
gendum. Peccata nemo quo diffidat
nemo veterem [illegible] delictorum

prima diuina desperat / nomine dominus
imitare suum Et tu beneuole
emendare delictum. Hinc ambo
etiam Aug. hoc confirmat dicens.
nemo de dei pietate diffidat
quoniam maior est ista eius.
quam nostra miseria quantumcumque ergo
ad eum toto corde clamantem
exaudiet illum quia misericors
hec Aug. Et monet fortassis
aliquis quod post multa flagicia
commissa non posset veniam tem-
porum consequi delictorum
non debet talis desperare de venia
quia una dei omnem multitudinem
precellit peccatorum / Unde dicit Ecclesiasticus
dominus de sancto victore Misericordia
miseratio mirum dei bonitate per
Et beatus Aug. idem dicit sentit
dicens. Vultum commendat
bonitatem dei in nobis non ...
longitas sed quod iniquitas nostra
Ad qualis dei pietas quod multa
superare per iniquitas sine in
pietas / alia sunt que deus mi-
sericordie ignoscit / alia que
affluenter tribuit / ignoscit
mala nostra / largitur bona sua
sed pronus est ad ignoscendum
paratus semper ad largiendum
hinc pius hinc largus vtro-
bique benignus vbique bonus
Confiteamur ergo illi mala nostra
Confiteamur et bona nostra confitea-
mur a nobis esse mala nostra
ut pie ignoscat / confiteamur
ab ipso esse bona nostra ut conseruet
et augeat hec ille necessario
agimus ne ingrati appare-
amus vel de indulta venia vel
de concessa gratia sicut cum eo
confitemur semper hec Aug. quoniam.

vbis datur intelligi non debere
peccatorem desperare cum in multis
locis confitentur Et sunt non-
nulli qui propter multa et enormia
peccata de dei misericordia desperantes se
se tradunt ad implenda flagi-
tia peccati ut saltem hic vi-
uant voluptuose / quia futura
assequi bona se desperant Et de
periculosa excecatione beatus Aug.
nequaquam audete / sic tangit Et
Sunt nonnulli homines qui cum
ceperint cogitare mala que
fecerunt non sibi putant ignosci
posse / et dum non putant dant
animam suam pene et desperatione
pereunt dicentes in cogitationibus
suis iam multa fecimus nobis est
negatum tanta illa que commisi-
mus donari nobis aut ignosci
possunt Quare ergo non satisfa-
ciamus cupiditatibus nostris im-
pleamus saltem per presens tempus
voluptate quia nullam habe-
in futuro succedam / faciamus
quidquid libet et si non licet
ut habeamus presentem celeste
saltem nobis temporalem faciamus
quia non meremur vitam eternam
talia dicentes desperando pere-
unt Et procedit ad eos deus dicens
per Ezechielem In quacumque die
conuersus fuerit homo a via sua
mala omnes iniquitates eius
obliuiscar / hac voce audita
et credita a desperatione recedit
et ab illa altissima et profunda
vorragine qua submersi fuerunt
emergunt hec Aug. Ecce ad
quantam desperationis homines
sceleri patre peccata / deueniunt
Quorum scelerum fulgentius

commemorat sic dicens. Scelus
fuisset desperacio tamen nimirum
omnia opera sua divina excellit
misericordia dei. hec eciam dicit hylarius
Scelus vero est quod debet preterite
magis desperat dampnacione
qui est dignus quod super misericordia
dei improbitati fronte queritur. hec
hec hylarius. Unde et dicit Iohannes
hec nemo non lateat desperans quod
cuncta excellit dei opera misericordiam
mea quoque salvatore suscipere
operibus clemencie. hec crisostomus. Ecce
Habemus quod vere penitentes
nullo modo debeant desperare de
venia. Unde ut dicit haymo.
Deus est paratus semper misereri
homini tam in vita quam in morte
sed non semper est ydoneus qui
dignus est suscipere veniam tam
in morte quam in vita / sed hec frequenter
propter culpam sive negligenciam hominum
veniam suam [illegible] sanitas
debetur est effundere corpus tum
brevem sive preteritis et iuste /
iusto ante dei iudicio illi deputantur
netur quod hic felice iuste
duxerunt restituit quod effusionem
Sed effusionis preteritis et iuste
impeditur in homine propter nu
llam voluntatem / et vicorum
petracionem Unde quilibet
peccator quantumcumque multis et magnis
criminibus sit obvolutus si ex toto
corde conversus fuerit ad dominum
nequaquam. et de dei misericordia de
sperare debet.

Est ne aliquod peccatum tam
grave quod non possit nec valeat
ei indulgenciam adeo principem
et misericordiam Christi.

Non est aliquod flagicium
sive peccatum tam grave et
enorme si pro homo contritus
fuit et plenam egerit penitenciam
indubitanter et veniam adeo
consequitur excepta desperacione
que veniam certe. de hoc primo
dicit Ubi neque tunc quantitas
nec vite enormitas nec temporis
diuturnitas excludit animam
a misericordia dei si contritus fuit vo
luntarie Et beatus Augustinus peccan
tes usque ad finem. veniam ne de
sperent hortatur per exemplum in
tractatu de conflictu viciorum
et virtutum sic dicens Si de
criminibus agitur cum delictis
Ecce david adulterio simul et
homicidio reus. de infra sancti
bus. in manu domini. sterilibus libatur
Ecce manasses. omnium peccatorum
nephandissimus / impiissimus
et sordidissimus / et scelestissimus
penitencia de morte ad vitam redijt
Ecce mulier magdalena de
in mnnis fornicacionis sordibus
inquinata / ad fontem pietatis
currens. Lacrimis dum vestigia
Christi lavit capillis deter
gens. osculans. unguento per
ungens ablui meruit. Ecce
petrus negacionis sue vin
culis astrictus. amarissimis
lacrimis / infidelitatis nodos
resolvit Ecce predicionis pre
et effusionis sanguinis
latro obnoxius unius hore mo
mento una confessionis voce
de cruce ad paradysum transivit
Ecce saulus ecclesiam dei perse
quens multos in nomine
Christi perimens et clericus dicit

vocaturum se totum amore iusti
cie / apostolus sanctus verbis clamans
gratuitatus est / ubi ergo tot tantaque
precedunt exempla non dent locum
desperationi colloquia mala. Cum
etiam scriptum sit quacumque hora
die peccator ingemuerit salvus
erit. Et rursum nolo mortem
peccatoris sed ut magis convertatur et
vivat / de remissione non immere
dubitat / que nequaquam mutata quod ali
quis nequaquam [illegible] quod ab hoc. qui istud
non egit / hodie dum adhuc
tempus licet agat ne differat
de die in diem. dum nescit si
vel unum habeat crastinum diem
hec augustinus. Contra dei miseriam
sanctus ambrosius admiratur dicens
debemus deo nostro suspicere ad
mirari eo quod tam preciosa pro hominum
peccatis non est miranda quod tanta
est pietas et misericordia in visce
ribus dei nostri / qui cum omnipotens
sit et omnia facere possit hoc tamen
facere non potest ut non misereatur
humilibus et contritis corde ad
se pie confitentibus. Et ne
hoc absurdum videatur quod dicit
beatus augustinus in libro [illegible]. quod com
probat sic dicens deus omnia
potest preter hoc quod non potest non miser
ceri gementibus peccatoribus qui ad se re
verti. hec idem sentit beatus
ambrosius in libro de officiis cum dicit
deus nunquam omnis impotentie
expers sola tamen sic nunc ligat
et vincit pietate. Ecce quanta
pietas quia nulla mea superare
iniquitas potest / precellit enim
eius pietas et misericordia omnem
iniquitatem et maliciam / de
tanta eius misericordia dicit quidam doctor

tractatum sic. Admirandum est
et valde mirandum quod de [illegible]
sima tamen et indubitata fide te
nendum est. Ecce si totus mun
dus esset globus igneus / et
in medio eius despicabili lunapro
gilius [illegible] hic exiguum sui in
clinatione non tamen. circa flammarum
incendium reciperet sicut abysso
miserationum dei peccatorem penite
tem et gratiam volentem quamvis in
illa et actione nulla aliqualis
licet minima et imperceptibilis
requireretur mora / sed nulla penitus
intus mora / ymmo peccante et
remittente ymmo gemente et ge
mitus exaudiente. Et beatus
augustinus dictum magnum una
videtur quasi simile sentire
cum dicit in registro. Quod vere est
dei misericordia quasi quoniam et sicut
scintilla in medio maris sic omnis
malicia ad misericordiam hec augustinus. Et
merito quia omnia peccata hominis
multa et enormia sunt sub
numero et mensura sunt / misericordia non
dei sine numero et sine mensura
est. Ergo vincere eam peccata non
possunt. Quod beatus augustinus in quadam
pulchra auctoritate probat sic dicens
recede non desperes o peccator cum
fiducia non enim vincere omnia pecca
tua magnitudine misericordie dei quod
utique ea sunt sub numero. et mi
sericordia sunt misericordia. non dei
sine mensura et sine numero est /
non ergo vincere potest quod cum mensura
hec augustinus est illud bonum quod
absque mensura est hec augustinus.
Ecce quomodo aperte claret per doc
torum verba ineffabilem et
immensurabilem ac incomprehen
sibilem esse misericordiam dei Et cetera.

ergo ab homine omnis desperacio et maxime ab illo qui in toto corde de suo peccato penitens penitentiam sequendum, et tamen spem hic debet ad deum quia est et unus tam bonus ex omnibus hominibus de toto mundo salvare eundem. semper debet estimare semper debet estimare et sperare ad tam consolatoriam spem beatus augustinus in libro de civitate invitat unumquemque fidelem sic dicens. Omnis enim ab homine christiano tollitur desperacio nam si inter omnes homines mundi homines solus unus homo salvari deberet unusquisque sperare teneretur se esse illum qui salvetur. hec augustinus. Filius.

Audiens tamen mirabilia de dei misericordia pergrandio et admiracione pene deficio. O comprehendens primatem visterum pietatis inaudita. O gratia singularis. O benignitas incomparabilis. O divine misericordie pelagus infinitum cunctis mortalibus incomprehensum excedens ingenium superans nostri. Demumque supergrediens intellectum. Unusquisque namque cum est tam [illegible] corporis quam anime perspiciens et intelligens tantam tuam pietatem ad spem venie super delictorum perpetrata sua iniquitate quam gessit non resurgit. Pater.

Bene sapis fili et optime dixisti. De tam incomprehensibili misericordia dei erubescunt ergo humana malicia et superbia et considerans tantam benignitatem dei sentit quantumvis non desperando ad fontem pietatis eius. per veram contricionem et confessionem et tanto humilius et ferventius ipsius auxilium postulet quanto ad indulgendum promptiorem cunctis ipsum exstitisse [illegible]. hic dicit richardus de sancto victore: Quamvis scelerum enormitate debet in satisfacione est deprimendum qui tam multus est ad ignoscendum. Sed inde [illegible] eum imprudenter et intrepide implorare debemus quem ad indulgendum tam promptum agnovimus immo tanto magis debemus in eius conspectu erubescere, tanto humilius veniam postulare, quanto benigniorem et dulciorem agnovimus quem contemnere offendimus. hec richardus. Considerantes igitur tantam benignitatem in visceribus dei nostri eamque singuli ad suum affectum et ad examinum[?] nunc eius, dum licet et in hoc corpusculo sumus, ne [illegible] die mortis quencumque [illegible] et inveniamus non possumus. Accedamus ergo cum fiducia ad thronum gratie eius, et si sentimus in nobis duriciam cordis flagitemus clemenciam ipsius ut emolliat illud gratiam compunctionis infundendo per quam possimus salvari. et unctionem eius invenire ne forte tardantes incurramus indignacionem ipsius et perpetuam duriciam cordis. non esse cum deus cordi suum et durum potest emollire cum sibi placet et quum sibi placet et quomodo quo sibi placet. De hoc dicit beatus augustinus: Deus enim impie desperat ut dicit deus malas hominum voluntates quas voluit quando voluit ubi voluit in bonum non posse convertere, sed cum facit misericordiam facit, cum vero non facit judicium non facit.

~~profundum~~ qui cum vult inspicit et que vult indicat. H. ang. dehat etc. unde dicit beatus Gregorius in xxix. libro moralium sic piscatores deus dum peccata hominum tolleret et cum rerum vivum sue respicit plerumque mentes peccancium immutat, nec de se sum tenere pietatis insinuans ut illud Job innuit tenuisti concuciens extrema terre, et excussisti impios de ea. per terram quippe homo infima sapiens designatur. cum peccanti dictum est terra es et in terram ibis. Et quid primus eo dictis sentenciam sibi non deserit ipse multa homini et per sensum sapienciam tollerant, et peccorum quibus conversione reservat. Cum divinis atque invisibiles mentes respicit modo eas minis, modo verberibus, modo revelacionibus tanget, ut que pessima sentencie continuerant, salubri timore molestant, et tunc vel sero redeant, et hoc ipsum saltim quod diu contempti sunt erubescunt. Dicit eas quia dominus in extrema mte mre plus indicat, et ad eo electos suos in fine possibilius pungat. Extremum quippe est dies indicabilis, fines vite territo. quo cogitancius ultimus mortis invigilat quanto in ipsis podem intenti sequitur vite impensat. H. Gregorius Item. de eadem inquit dicit quod corda etiam desperatorum ad penitenciam trahat. Idem dicit beatus Gregorius in eodem. Hic modicum supra verbo Job. numquid ingressus es in profundum maris. Quid enim aliud quippe est mens humana

cuius profunda deus ingreditur qui per cognicionem suam ad lamentum. prius ad intimas cogitaciones perturbatur quando post vite negociorum ad memoriam reducit, et fluctuantem in conspectu suo cum confert confundit mens. Deus penetrat quando desperata corda permutat. Tamen cum mare permeat qui cor seculare humiliat. Tamen profundum maris ingreditur, qui dispersas mentes etiam pessimis sceleribus non dedignatur. Unde et vere penetrando subvenitur. Et in novissimis abissi deambulasti. Quid enim abissus nisi mens humana que dum semetipsam comprehendere non valet sese in omne quod est velut obscura abissus latet. In novissimis ergo abissi deo deambulare, est in negocio hominum cordium timide, et desperatas mentes visitacionis sue vestigiis tangendo mirabiliter reformare. Tamen enim quest in mersa scelera unusquisque contingitur, quid aliud quam in novissimis abissi deus ambulasse videtur. Remisit in abisso namque deus deambulabat, cum obscurum cor penetrans fluctus in visibiles sed ipsum cibat, plerumque per pericula aliorum plangimus, aliis peruntibus urgemur, ut nos superbi, modo nos superemus vos timet. temptante fatigemur. Et cum cum tunc hec in corde nostro deus occulte dispensacionis sue tacite regimur quid aliud quam in abisso egressum ponit dominus gressus mente comprimus

querendo cont(ra) consurgentem bellum
que timoris eius obviant do-
mini· pensavimus q(uod) gr(egorius) dicit hanc
p(ro)fect(ionem) dicta q(uoniam)· misericors deus
et tardi· nimi nequissimi et
desperata plerumque ad p(er)iculum cum
Considerantes aut(em) tam(en) p(er)e-
dere cavendum semper / nequius
in pec(ca)ti c(ri)men labatur / q(ui) si lap-
sus fuit non desperet s(ed) p(er) lamenta
p(eniten)tie surgat. Relaxat e(ni)m d(eu)s
pec(ca)tum q(uo)d defletur et tu qui scis
videre ne imp(er)fectum credat / qui
si digne deflere possit p(ec)c(at)a que
commisit ignorat / Hanc sum(m)am
beatus gr(egorius) in xxxiii· lib(r)o moralium
loquens sup(er) illo v(er)bo / cingunt
armilla· p(er)forabis maxillam
eius v(idelicet) Beemoth· / pulchre
tangit cum dicit Cavendum
semper est nequis de lenitate
pec(ca)ti Leviathan· istius ore ca-
piatur / et tu si captus fuit
desperet / quia si quem p(ro) p(ec)c(at)o le-
geat ad hoc foramine in maxil-
la eius inscient(er) p(er) quod evadat
nim dentibus teratur s(ed) ad hoc
si evadendi· nisi· quatenus in
maxilla eius foramine invenit(ur)
hoc est captus quo exeat qui
p(ro)vide noluit ne caperetur d(eu)s
quia q(ui) modum captus est
maxillam eius fugiat quia
quis· non iam captus e(st) in max-
illa· foramine quereret / pius e(st)
quippe et iustus conditor n(oste)r
Sed nemo dicit quia pius e(st)
venialis pecco / et nemo qui
penitet dicit Quia iustus e(st)
et de pec(ca)ti remissione desperat
Relaxat enim deus sermones
q(uo)d defletur s(ed) p(er)cave
timeat q(uod) digne deflere possit·

ignoravit ante culpam ergo iusti-
ciam metuat post culpam eius
de pietate presumat / neque ita
iusticiam· timeat ut nulla spei
consolacione ~~con~~ convalescat
neque ita confidat de venia ut
adhibere vulneribus suis digne
p(eniten)tie negligat medicinam. Ex
que medet(ur) sibi ipsi semp(er) eum
cogitet districte dei iudicium
~~sub~~ pietate eius ita spes
p(ec)catoris gaudeat / s(ed) sub districto
~~ensis~~ illius penitens cer-
tato [erased] contineat
spes igit(ur) presumpcionis iure ...
certum modum timoris ut ad
corrigenda· pecc(at)a iusticiam in-
dicium teneat / que ad fiduciam
venie gr(ati)a p(re)cantes invitat
hunc cum p(er) quendam sapiente(m)
d(icitu)r / ne dixeris miserac(i)ones d(omi)ni
multe pec(ca)torum meorum non re-
cordabitur· p(ro)tectione namque ei(us)
p(ro)misit et iusticiam subdidit
dicens Misericordia e(ni)m· et ira
ab illo / Venia itaque clementie
maxillam Beemoth· istius p(er)-
forans / ubique humano gener(i) et
misericordie et potentie / q(uo)d in
libro numerorum penitendi ca-
ruit / nec capto· remedium fugi-
endi subtraxit / ad hoc quippe
inscripture sacre volumi-
nibus· i· David· et petri p(ec)c(at)a
sunt indita ut cautela maio-
rum sit minorum / ad hoc
vero utrorumque ille e(st) p(enitenti)a in
seruitur et venia ut spes pe-
nitentium sit receptatio / despera-
tur· ergo suo David cadente
nemo superbiat / de lapsu· et
suo David surgente / nemo·

desperet. Ecce quam mirabiliter scriptura eodem verbo superbos premit quo verbo humiles levat. Unumquodque rem gestam consulit et dixisse nisi superbos quidem ad humilitatis formidinem, humiles vero ad spei fiduciam revocavit. O inestimabile nomen gratie medicamen, quod uno eodemque ore verbo et premendo tumentem compescit, et sublevando arentem infundit. De miseris nos lapsis sublevavit, sed desperatione vo... honoravit. Sic quippe semper sit nos divine dispensationis una et sapientes respexit et ne ad desperationem corruamus sustinet. Hec Gregorius. Ideo peccator debet habere spem et timorem: spem de venia, timorem de iustitia. Spem ut si lapsus fuit surgat, timorem ne iterum incidat in peccati ruinam. Quam valde displicet omnipotenti deo reiterantes sine venia peccati. Hinc omnibus peccantibus semper misericordiam dei et iustitiam coram oculis sui cordis habeat, ut misericordia ad spem erigatur, iustitiam ut per timorem humilietur. Ad hec fruenda hortatur beatus Augustinus sic dicens: Magnitudo peccatorum enormitatis sine mensura divine clementie est pensanda, ut divina bonitas sine rigore iustitie cogitanda non sit. Quia sine illa fuerit in securitate; illa vero sine ista desperando fiet nimis pernitiose. Hec Augustinus. Quis fortissimus est aliquis homo qui tot tanta commiserit pec-

commisisse quod propter illa timeat dei amicitiam et dilectionem quominus debeat nequaquam assequi posse, sed absit hec a cordibus omnium peccatorum. Sunt enim peccatores per lamentum et dolorem, nam per lamenta prime peccator quamvis sordidissimus efficitur dei amicus et dilectus, debet magna puritate et munda dei dilectione. Unde [illegible] dicimus: Iesu bone qui non minus peccatorem conversum diligis quam eum qui numquam peccati maculam contraxit. Hec Bernardus. Non enim qui peccaverunt sed qui impenitentes perseveraverint sunt odibiles et abhominabiles deo. Conversos vero et penitentes peccatores ad gratiam sue puritatis et dilectionis paratus est suscipere. Unde dicit beatus Augustinus in quodam sermone: Sic non eos qui peccaverunt sed qui impenitentes perseveraverint odibiles erunt deo et abhominabiles. Unde ut dicit de indulgentia divina nemo diffidat. Dominus noster per prophetam velut pater pissimus consolatur dicens: Nolo mortem peccatoris sed ut convertatur et vivat. Et illud: Impietas impii non nocebit ei in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua. Sed ista tamen magna una nobis valet si non tardamus converti ad dominum, ut timeat tantum semper. Ideo forte cogitat aliquis tantum se admisisse peccata ut iam numquam promereri non possit absolutionem a sceleribus omnium peccatorum. O homo quamquam illam multitudinem peccatorum

attendis/ cur et omnipotenciam
celestis medici non attendis. Cum
enim velit deus misereri quia bonus
est et possit quia omnipotens est ipse
sibi. diuine pietatis iniuriam facit
dit qui deum sibi misereri aut
non velle/ aut non posse credit
eorum aut bonum aut omnipo
tentem esse diffidit/ Nemo ergo
post centum peccata aut post mille
cimina demum diuina desperet. Sic
tamen non desperet ut sine ulla mo
ra demum sibi resipiscenciam reseruet
ne si forte consuetudine pec
candi fecit, eciam si velit a
dyaboli laqueis liberari non possit
Et augustinus Certe quod verissimum ver
angustiis omnes peccatores et impiis
multos et maximis [illegible]
hortatur ad penitenciam veniam et
ueniam debere desperare de di
uina et pietate/ sic tamen ut
sine ulla mora per primam et sub
conversione et bonam conversacionem
reseruet facere sibi deum propi
cium tardando per negligenciam
et iterum tardatum in respectu
peccatum/ et incidat in laqueos
dyaboli e quibus eciam si velit e
uadere se existente non possit Ex
cludam ergo per diuine nunc talia
sunt effectus/ Ipsa eum diuina
preueniunt nescientes/ trahit
volentes. sequitur non querentes
perurit fugientes/ reuocat re
cedentes/ expectat tardantes
suscipit reuertentes remittit
debitum/ confert meritum/ remunerat
ultra condignum/ primo preueniunt
nescientes. Ps Deus meus
misericordia eius preueniet me/ et
Gregorius per occultam inspiracionem
Job iii. Spiritus ubi vult spi
rat et vocem eius audis et
nescis unde veniat aut quo
vadat/ quia vox inspiracionis
diuine/ auditur nutu in corde
penitentis per excogitacionem/
et nescitur unde veniat quia
ab homine ignoratur/ diuine
vocacionis causa/ cum sit
prime gracia aut quo vadat
quia similiter ignoratur de fin
ali perseuerancia. Secundo trahit
volentes. Job vi. nemo pe
rueniet ad me nisi pater meus
traxerit eum. Tercio non que
rentes Ysa. lxv. Quesi
erunt requirunt/ et qui ostendi
fuit reditum. Quarto perurit fu
gientes Exo. xxiii. Ecce ego
mitto angelum meum qui
precedat te. Quinto reuocat
recedentes ysaie xxxi. Co
nuertimini filii israel sicut in profundum
recesseratis. Sexto expectat
tardantes ysa. xxx. Expectat
dominus ut misereatur uestri et
ideo exaltabitur parcens uobis
Septimo suscipit reuertentes
ps. Suscepit eos deus in
[illegible] eorum et illud Je.
ubi dominus ad competenter [illegible]
dicit. Tu fornicata es cum
amatoribus multis/ tamen
reuertere ad me et ego suscipiam
te. Octauo. remittit debitum
Mt. xviii. omne debitum di
misi tibi. quia rogasti me.
~~unde psalmus~~/ Nono confert
meritum sine gracia Ad
habes quod non accepisti.
decimo remunerat super condignum
Ro. viii. non sunt condigne

passiones huius temporis ad supervenientem gloriam que revelabitur in nobis. Hec igitur omnia que premissa sunt de dei pietate et misericordia debent unumquemque peccatorem sui. fremoria tragediantem ad spem fiducie animare et ad certam conversionem ad deum scilicet ad primam ascendendum movere ut salvus esse possit in extremis suis et in die iudicii.

Gaudens gaudio iudicans. Certitudinem misericordie et pietatis esse in visceribus dei nostri. Ecce aptum est omnium benignitatis eius ad suscipiendum omnes peccatores in sordibus scelerum constitutos, necesse est ut cuncti singuli qui se sentiunt onere criminum gravatos, nichil hesitantes ad fontem tante pietatis, ut ab illa a fetore suorum scelerum lavari et gratiam ab ipso indulgentie valeant impetrare. Ex[...] rogo [...] ut diligentius infirmus, cum igitur deus sit ita misericors, quid homines peccatores qui pietatem non attendunt eius pietatis ut se per penitentiam convertant ad ipsum nec quid quod impedit tantum eorum salutem.

Quod homines qui plurimi et hec primarum parte ut animi tardi sunt et negligentes ad conversionem ad deum sive ad primam ascendendum sunt tamen pro vite et delectationibus transitoriis. Unde non convertuntur. Necesse est ut futura despiciunt et futura diligant. Hec testatur beatus Gregorius in primo libro moralium ita dicens

Nonnulli sunt qui vitam suam negligunt et dum transitoria appetunt dum eterna vel non intelligunt vel intellecta contempnunt, eorumque supina que amiserunt non considerant etc, se hec miseri infelices putant, neque ergo conditi ad vitam lumine cui conditi fuerant mentis oculos erigunt neque qui ad contemplationem eterne patrie desiderii aciem attendunt, sed semetipsos in hiis que proiecti sunt deserentes, desiderantes vita pro patria diligunt exilium quod patiuntur, et in cecitate quam tolerant quasi in claritate luminis exultant. Econtra electorum mentes dum cuncta transitoria nulla esse conspiciunt, ad quid sunt condite exquirunt, cumque eorum satisfactioni nil extra deum sufficit ipsa inquisitionis exercitio fatigata cogitatio in eo conditoris sui specie et contemplatione requiescit, supernis inseri cupit, et quamvis adhuc in mundo corpore posita, mente tamen extra mundum surgit, erumpnam exilii quam tolerat deplorat, et ad sublimem patriam incessantibus se amoris stimulis excitat. Dum cum dolens videt quam sit eternum quod perdidit, invenit salubre consilium temporale, hoc despicere quod percurrit, et quo magis crescit consilii scientia, ut peritura deserat eo augetur dolor quia necdum ad mansura pertingit. Unde bene per Salomonem dicitur qui addit scientiam addit dolorem. Qui enim scit iam summa que adhuc non habet, magis de infimis quibus retinetur dolet

Item de eisdem carnalibus hominibus. Idem beatus Gregorius in viii° libro moralium super illud Job. Cutis mea aruit et contracta est. Sic dicit quia scilicet quippe cute corpore hic qui solis exterioribus curis inserviunt congrue carnales vocantur, que nimirum curis ex resistendo attribuitur, quia mentes carnalium dum presentia diligunt et quasi interiora contra contempserunt ad futurum tendi per longanimitatem nolunt, hanc nimirum attractionem psalmista formidabat cum dicebat Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea, adeps quippe et pinguedine animam replet cum hanc contra futurum desperatione extra superne patrie infuso reficit. Cutis ergo arescens et trahitur cum circa rebus exterioribus dediti, atque de superna receptum in auctoris sui amore non tenduntur sed in semetipsos ut ita dixerim rugosa cogitatione replicantur. Arescens non est quod carnales mentes eo presentia diligunt quod dici curius quam fugitiva sit minime attendunt, nam si velocitatem transitus eius aspiceret, hanc eo presente minime amarent ea aut quam cum sunt sine momenta decurrere subsistere constat nequaquam inhibet mobilitate cordis intentione figunt.

Perhibet igitur deum nimirum quod amor rerum temporalium sine delectatione presentium faciunt homines tendes ad peritandum et eius contemptus mundi facit preceptos deo inobedientes nam ipse amor mundi cum pluribus ad ambiendum honores terrenos mentes hominum instigat ne despecti videantur, res facit cum ulciare terrenas renuisse in prosperis gaudeo, sola que assumunt cogitare vel in memoriam celestis patrie. Hic de talibus dicit beatus Gregorius in viii° libro moralium super illud Job. Tabernaculum impiorum non subsistet. Sic Tabernaculum quippe construitur ut ab estu corporis et frigore defendatur. Quid itaque hic loco tabernaculi nomine, nisi edificatio terrene felicitatis exprimitur per quam super se reprobi cursum multiplicant ut se adipiscendo vite necessitatibus quasi ab estu et ymbribus defendunt honoribus namque extolli ambiunt ne despecti videantur terrena aggregando congerunt ne inopie frigore tabescant, eo tempore currere quod sequitur et tota intentione satagunt ne quid in presentibus desit, ne mentis dilatare ne lateant, et si cuncta ad desiderium suppetunt munitos se in omnibus et felices putant ubi ergo mentes habitaculum construunt ibi proculdubio tabernaculum fixerunt ad ista incipiente perferunt renuisse in prosperis letantur, sola que assumunt cogitant, nec ad esse celestis patrie nulla recordatione respirant, gaudet sibi suppetere bona que cupiunt atque in carne requiescunt ibi et mente extinguendo sepeliunt, quia securitatis ante tela tuncundatio terrena reperimur ~~congregant~~ congregant et que foris congerendo [illegible]

plicant habere semper intentus per
cogitationem properant, et cum ipsi
non oblata bona habere pro magno
accipiunt, non allata mala nullo
pertimescunt. Sed et cum bonis pro
fectibus utuntur, ventura mala
metuunt, et dum de malis pre
sentibus gemunt bonorum sequentium
amore consolantur, sic quod temporali
refovetur subsidio, sicut bea
tus Job. Vir electus, transisse et recedere
festinat quamvis sit corpore et ad
aliud tendit mente, nec iniqui
tatis et adversa preteriti appetunt
et in transitoriis prosperitatem refu
giunt, ne delectatione teneantur.
A prave intentione tenderent
ne gressum cordis in bivio pe
regrinationis figunt, et quia ad
patriam celestis pervenire sine re
muneratione (?) prevenirent gaudet
desperari, non dolet se rebus af
fligi. [illegible] Gregorius continuo: Iniqui se ad
ipsa non minuunt quasi cont
enti. Et plenius habere tabe
rnaculum nolunt; isti utrumque
se [?] neglegunt ubi pe
regrinos se esse et hospites non
noverunt, quia cum angelis gau
dere desiderant, esse in alieno
felices recusant. Quamvis autem
quanto longius ab eterne pa
tre hereditate divisi sunt, tanto in
terra altius fundamenta cogita
tionibus figunt. Beatus Gregorius: Tabe
rnaculum impiorum non subsistet,
quia mox fugientes amatores
suos se studiose possidentibus con
struunt, repente ad eterna sup
plicia rapiuntur. Beatus Gregorius: Quamvis
carnales homines sic inherent
temporalibus, hoc facit quod ne
gligunt pensare eterna, nec

etiam perpendunt sicut habetur con
tinuatio (?), et ideo sicut pro solo
totum in voluptatibus carna
lium desideriorum premunt. De hoc
idem beatus Gregorius in decimo libro
moralium super illo [illegible]: Oculi im
piorum deficient et effugium peribit
ab eis. Sic dicit: Oculi impiorum
intentiones sunt carnalium de
siderorum, qui ideo deficiunt, quia
eterna negligunt et sola semper
transitoria prestolantur adipisci,
quippe terrenam gloriam cogitant
multiplicare, rebus temporalibus
excipiuntur ad mortem, quoque cot
tidie cursum rerum labentium
tendunt sed cogitare mobilia nesc
iunt, carnis vita per momenta
deficit, et cum carnalia desideria
crescit res habita in instanti sine
corrumpitur et habendi cupiditatis
non finitur. Sed cum mors impi
os subtrahit, corpus per se desideria
cum diem tenuatum (?), quorum
scilicet oculi tunc superna ultione
deficiunt, quia sola hic mediocri
adversa desideria delectatione non
fuerunt, a quibus et omne ef
fugium perit, quia corpus malicia
ab animadversione districti iudi
cii, quo se valeant occultare
non inveniunt. Antea nunc tamen
tristitia nunquam aliqua vel ad
versa pateretur effugium latebras
invenerunt, quia ad voluptates
pertinens desideriorum carnalium
resurgunt, ne cum temporis
caveret diminuens cum deinde
necessariis prosperorum dispensat
se dignitatibus exaltabit.
Si fastidio corporis attritum
ex pastis epularum dispensationibus
invitetur. Si quo mestitie
impulsu deicitur, mox per inde

parata locorum blandimenta
velantur. Tot ergo hic habent
effugia quot sibi parant delec-
tamenta / sed quia ubi eis effugia
eorum parant quia eos mens
amisisse se solum et medietatem
conspicit / tunc voluptas subse-
quitur voluptatem culpa sunt
et repente miseri perdendo dis-
cunt / quia peritura tenuerunt
qui tamen quousque veniunt corporali-
ter nocituri non desinunt
unde scribitur Et post illorum
ab hominibus anime. Unde hic
petrus totis cogitationibus gaude-
bit ut prave alios invenit
cunctos rerum multiplicitate
inscendunt voluptates / quando
sciverint / obsequentibus in mundo
innotescit ut adnotum satisfa-
ciat / benignum se cum laudem
ostendit quidquid gula appetit
offerunt. Unde ergo illorum post ab
hominibus dicitur quia ea que cor-
porales ambiunt spirituales quoque
iudicio rectitudinis adquirunt
eorum qui peccatores voluptuose
existimant hic misti perculdubio
pena puniunt / ab hominibus ergo
ac post est priorum, quia minime
amus desiit ubi caro requiescit
ut cum caro mollibus sit mi-
nistris inititur. Illam blandi
resonet / hanc ipsa excerant /
illa delectationibus pascitur
sed amaritudinibus vegetantur / et
carne dura sentiant / sic mol-
lia prius nectunt / sicut illam
laboriosa interimunt / ita hanc
delectabilia extinguunt. Spes
itaque carnalium ab hominibus
ac dicitur / quia inde inspectum spe-
cient sed ad tempus aut

scaturit dicit hic ergo. Et sicut
qui amatores mundi cum absentibus
assunt se non solum non reprimunt
sed etiam ampius dilectionis super
carnales voluptates et vani-
tates se effundunt / in tantum pre-
valet in eis amor seculi et quo-
dammodo in illius delectatione excecant-
ur ut etiam cum mortem animae
temporalia non desistunt sed probe
tangit beatus Gregorius in vi. libro
moralium loquens super illo
libro Iob. Et suspiti sunt absque
nulla spe. Ubi dicit Reproborum
mentes ergo die vite presentis
tantos cordis amore constringunt
ut semper hic appetunt vivere
quia si valeant vivendi cur-
sum desiderant nunquam finire.
Cogitare quippe sequentem
desperant sed in totum in rebus
transeuntibus ponunt / hec nulla
nisi que peccant conspiciunt
cum preminens transeuntium cog-
tant et mansura intuentes
spernunt / sic certitudine invisibili
cordis oculos claudebant
ut etiam luci intuitione
intendentur sed sic lex omnium
sepe corporis molestia gravat
et dictum more virtute vita
sibi finis incidit / nec tunc
curare que intus sunt de
sinunt / iamque eos ultor ad
iudicium pertrahit / et ipsi eum
ordinatione sollicita rebus
transeuntibus occupati nichil
aliud cogitant nisi in hoc
mundo ad hunc quousque vivunt
relinquendo omnia quasi possi-
dendi disponunt / quia spes
vivendi non frangitur etiam
cum vita finitur. Iam ad
iudicia trahuntur. Quintum

et tu adhuc habendis rebus in
hiant pectora / dum enim mente
abesse mors longe creditur
certum tamen sentitur / sicque a
carne animi solvuntur et ex
gri. peccatum immoderato amore
se retinens timet ad eternum sup
plicium conduceretur. hec ipsum quo
que nesciat quo ducatur / deseris
que amare tu timuit noluit re
linquere sine timore invenit que
numquam perdidit. Et contra electorum
mens ad eternitatis intentione
tenditur certum tamen propinquam
habere vite terminum / magis
[illegible] salute [illegible]. nec timen
tamen presentia retinentur / nullus
adhuc mortis articulus e
rumpit / et quasi presente habent
cottidie conspicit / quia cum
vita indesinenter labitur [illegible]
[illegible] funditus [illegible]
Job 9o de diebus [illegible]
dicit consumpti sunt absque ulla
spe / et propterea dicit mentis
fiduciam. [illegible] vita non pro
fui / quia omne quod preterit [illegible]
[illegible] deprehendit / et propterea mox
subdit: memento quia ventus
est vita mea / hi etiam vitam
carnis quasi permanentem dili
gunt / qui quanta sit vite sequi
tur [illegible] non attendunt / cumque
possidentur presentibus non considerant
exilium patriam / tenebras
lucem / cursum stationemque pu
tant. Et contra sancti viri quo
ad eterna corda elevant quam breve
sit quod fine clauditur pensant
et eorum semper [illegible]
quod preterit quo melius radiate
[illegible] accepta numquam
recedit / cumque infinite presentis
[illegible] appetunt nequaquam
[illegible] desiderant [illegible]

que finis angustat / et sublevata
mens [illegible] timor ducit
etiam tamen tamen in tempore
tenentur / et tanto altius [illegible]
[illegible] quanto brevius in [illegible]
[illegible] cognoscit. Hec tempo
[illegible] brevitas considerando auc
tori. [illegible] magne [illegible] [illegible]
est. Unde [illegible] dicit: memento quod
[illegible] est vita mea / et propterea
dicit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] respice quia et [illegible]
[illegible] misericordiam [illegible]
quanto [illegible] consideratione [illegible]
[illegible] oculos non [illegible]. Et quod [illegible]
tempus vite [illegible] ad [illegible]
ad operationem [illegible] [illegible]
non reddit. [illegible] subiungitur: nec
revertetur oculus meus ut videat
bona / ad videndum bona [illegible]
oculus non redit quia ad [illegible]
habenda bona [illegible] [illegible]
[illegible] non redit. Nequaquam
ad videnda bona oculus revertitur
quia [illegible] fuit mens in
[illegible] ad operationis [illegible] nulla
[illegible] renovatur. Hec [illegible] [illegible]
quod homines carnales [illegible]
fine vite amare temporalia
et transitoria non desistunt [illegible]
non [illegible] [illegible] amore celestium
[illegible] / et cum [illegible] fuit [illegible]
[illegible] Et hoc considerandum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / qui [illegible] [illegible] sunt
in amore rerum temporalium
et carnalium voluptatum [illegible]
[illegible] / et [illegible] [illegible]
duritiam cordis et [illegible]
[illegible] / ut labores pro mundo / et
dolores libenti animo sustinea
nt / dum non [illegible] et assequi
valeant [illegible] voluptates [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in xxx. libro
moralium [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

amatores attendunt cupitorum
que perpetua et interior negli
gunt / bona permanentia quod pedun
tur temporalium amore flagrant
dum letitia violant ignorant
quia si studiose cognoscerent queri
rent / qui peccanda sunt gaudia
que appetunt vident / sed tu me
liora sunt contempnunt voluptatibus
hic summa eligunt / que visibili
oculis perditione fugiunt dum
dimittunt visibilia sequentes cecis
gunt / et tanto excellentius gau
dent quanto recordationem sui meli
oris non habent mysterii tu corpo
gaudens plurimis tribulationes
ac verbis ipsis quibus suppli
cuit flagellantur / et tu hoc ipsum
delectus estimant quod et diuina
quidem expertus vite amore
tollerarunt et tu affectu minime tu
patientes obligati laborem eius
tollerancie voluptate prevenit
/ Invenimus igitur genus vero dei mun
do voluptatibus suis dimissis
atque peraspera voluptates pro
tinere tribulationibus tradidit
/ quia tamen et amara sunt que plurimis
vite amore tollerant et tu
eandem amaritudinem certitate
cupiditatis quasi insensibilitate
obiectus ignoravit / Inveniunt
cum quidam homines pro huius mundi
gloria et tribulationes [illegible]
ea pudoribus libenter sumunt
/ et summum laborem ingo devo
tissime colla submittunt / dul
cius cessationem omnium laborum
impetrat sic quietis dulcedine
perfruuntur / et tu vehementia [illegible]
mentis plus se assequi ipsi
carnalibus qui tenet per blandi
spiritualis gaudet / plus ut

biente fatigationis qui quiete
dulcedinis perfruuntur / Ad quete
in semetipso nobis [illegible]
audit / qui dum [illegible] maxime
desuper prosperet / ab egipto ollas
pepones porros cepas quibus con
sumunt. Admodum cum pergunt [illegible]
na [illegible] esca que sumunt pepones
ad refectionem interiorem vite
deuorantibus desuper datur et [illegible]
Postea carnium [illegible] carnalia [illegible]
[illegible] tribulationem labores [illegible]
ignibus excoquendi. Admodum per
pepones [illegible] dulcedines
Admodum porros et cepas ex
sumunt que plurimi quibus qui co
medunt lacrimas cauerunt
[illegible] vite [illegible] que
delectationibus sunt et non sine
luctu aguntur / et tu [illegible]
[illegible] desideria
cum peponibus et carnibus
porros cepas [illegible] quesierunt /
quia videlicet prius mentes
dulcia per quam quietis dona
desperant / et [illegible] voluptatibus
[illegible] laboriose huius vite
[illegible] / et cum [illegible]
[illegible] / et contempnunt
hic ubi spiritualiter gaudeant /
et desiderant appetunt ubi et
carnaliter gemant / quia diuini
[illegible] / ipsi [illegible] / [illegible]
[illegible] hec [illegible]
[illegible] super [illegible]
sic [illegible] sunt nonnulli
qui quiete [illegible] mundi [illegible]
atque honoribus [illegible]
nonnulli sunt [illegible]
esse aliquid videntur [illegible]
laboribus [illegible]
[illegible] / [illegible] /
et [illegible] se corpe [illegible]

labores senciunt amore eorum
eternarum rerum denuo delecta
biliter fatigantur quia quibusdam
supernis mentibus nichil est la
boriosius quam si eis precipiatur
ut in huius mundi actibus non
laborent. Nam quidem sepe
repulsi ab actione terrena de
pellantur ut vacare valeant rogant
ut comminentur quamvis se invitos
premium quietem percipiunt. Gregorius.
Apparet igitur ex predictis
qualiter amatores mundi prospe
ritates et voluptates transitorias
labores et sudores libenter non
subire gaudium delectamenti
fortes cum sint dilectores seculi
prebens et gloria mundi eciam
quedam difficillima tollerare
et pro hoc non preciu ut pium quidem
laborem nolunt subire, for
tes in rebus terrenis, debiles
in rebus celestibus. Hoc testatur
beatus Gregorius in xxiii libro moralium
cum dicit: Omnes seculi ama
tores in terrenis rebus fortes
sunt, in celestibus debiles.
Nam pro temporali gloria usque ad
mortem desudare appetunt
et pro perpetua nec parum quidem
in labore subsistunt. Pro terrenis
lucris quaslibet iniurias fe
runt et pro celesti mercede vel
tenuissimi verbi sibi contumeliam
recusant. Ecce multitudinem
delectacionem sine perquirere
cum divicias atque honores
tollerant et carnem vero
se abstinencia cruciant. Ad
quas adipiscendas festinant
superna non laboriosa querere
tanto magis dissimulant quanto
ea verborum tardius percipiunt

Gregorius. Et videndum quomodo re
probi fortes sunt ad sustinendos
labores eciam maximos propter
mundi gloriam et amorem rerum
temporalium. Ita iusti fortes sunt
ad sustinenda adversa et tolle
randos labores propter amorem
patrie celestis. De hac duplici
fortitudine habetur in xxv libro
moralium ubi beatus Gregorius super
illud Job: Que est forti
tudo mea ut sustineam. Se
ciendum est quod alia est
iustorum atque alia fortitudo
reproborum. Iustorum quippe
fortitudo est carnem vincere propriis
voluptatibus contraire, delec
tacionem vite presentis extinguere,
huius mundi aspera pro eternis premi
is amare, prosperitatis blandi
menta contempnere, adversitatis
metum in corde superare. Repro
borum vero fortitudo est tran
sitoria sine cessacione dilige
re, contra flagella conditoris
insensibiliter perdurare, ab amo
re rerum temporalium nec
ex adversitate quiescere, ad ina
nem gloriam eciam cum vite
detrimento pervenire, bonorum
vitam verbis et moribus in
pugnare, in semetipsis spem
ponere, iniquitatem cottidie
sine ullo desiderii defectu perpe
trare. Hinc est quod per prophetam electis
dicitur: Viriliter agite et confortetur
cor vestrum. Hinc per prophetam re
probis dicitur: Ve qui potentes
estis ad bibendum vinum
et viri fortes ad miscendam
ebrietatem. Unde reprobi

fortes sunt qui ad prius vite co
rporis et laboribus carent prosis
se videant obicere pluribus / cum
inclinis libenter sentiunt ab appe
titus sui libidine victa. dicti
contrarietate resiliunt persuasio
nibus. durescunt et molles nimi
di. tollerant pondus, emerserunt
vel dixerim gaudii. quaerentes
sedent / ut tum hoc pondo fatigat
dum bene cohibuerit quies voce prophetae
queritur dicens inebriavit me ab
sinthio. Ebrius quippe quod patet
nescit, absinthio quod est amari
us. qui pro amore pecuniae seculi
aspersus varius est alienus, dum
quidquid pro mundo sustinet leve
deputat. laboris amaritudinem
quam tolleret ignorat, qui nimi
rum ad curam delectabiliter duci
in quibus cum multis fatigatur
ac conterit. Vir iustus ad mundi pe
riculo. pro mundi tollerandi esse
debilis sentit sive sum contrarie
intus. prius quia sit excepcione et
tendit / et per eam cetibus labores
pectus remittit cum in terrestrem
delectationem vincit dicit usque
bene quod ab. dicit eorum voce
ipsorum. Dic est fortitudo mea
ut sustineam aut quis finis
meus ut patienter agam et
sic ante dicit / Vale. mundi et
mundo tollerant neque quod
vim in eius desiderio fortis
non sunt / dum eam que vite
sive conspectu eum fortius ei
patiuntur eum appetitum eius Et
quia iniusti quique ut diximus
tanto fortius labores illius
perferunt quanto avidius delec
tone perstruunt. vere misericors sub
dicitur / neque fortitudo lapidum

fortitudo mea. Quid hic lucos per
lapides nisi insensibilem homi
nes significat / quia scelere et super
nos ictus accipiunt / et tamen nulla
disciplinae percussione molestatur
quo contemptus eius per prophetam pol
licetante dicit deus. Tollam a vo
bis cor lapideum et dabo vobis
cor carneum. Hec Greg. Ex istis
omnibus dictis premissis liber [?]
potest colligi quod dilec
torum temporalium et amor
carnalium voluptatum, vel
hunt hominem ad tonsionem ad
virtutem et ad primum per excessum
et pecis agendum fortitudinem
Qualiter hec circa considerandum est
quod sunt nonnulli in spiritu constituti
qui considerantes sua peccata
et vicorum virtutum / aut propter
metum gehennae / aut propter ado
rem virtutum proponunt ex amo
re virtutis se abstinere a vetere
temptationes seu occasione quilibet
quod / prius in spiritu fortiori
resolvunt et a quibus proponere
runt abstinere / et hoc sit quod
laborem nolunt adversitati
habere Et sunt nonnulli qui se
a quibusdam vitiis abstinent
in glorie non presumentes intrant
sed tamen non repugnant omnibus
et resistunt / et cum nulla bene
a quibus prius abstinebant
redeunt Et sunt nonnulli qui
principes venena se deprehendunt
petendo carnaliter / tamen quod negligentia
vicus resistunt a carnis delecta
tione separantur et per gratiam in
eam excedunt. Isti. Vitas patrum
tangit in vij° libro moralium
loquens super illo verbo Quomodo

sunt semite gressuum eor(um) sic d(icitu)r
Sunt nonnulli qui precedentib(us)
viciis obviare quasi in te(m)ptati-
one deliberant sed irruente
temptationis articulo indeliberationis
proposito non perdurant. Alius nam-
q(ue) p(ri)us d(e)sp(icit) superbie inflatus
cum magnum esse summa humilitatem
considerat ad usus semetipsum
se erigit et quasi tenorem cor-
dis elatus deponit exhibere
se quibuslibet contumeliis humile(m)
promittit sed cum repente contu-
melias vel verbis vel iniuria pul-
sante ad consueta primus elacio-
nem redit sic q(uod) ad tumore(m)
ducitur ut nequaquam humilitatis
bonum quod concupierat recordetur.
Alius avariciam estuantis auge-
dis facultatibus anhelans cum
perire omnia velociter considerat
vagantem pro contemptum mente
agit decernit iam nil appetere
adepta tamen sub magna mo-
deracionis freno possidere sed cum
repente fuerint oculis obiecta
que placeant in ambicione(m)
prorsus mens anhelat et se
metipsam non capit adipisci
hec occasione(m) querit et obli-
ta continencie quam secum pepe-
gerit cogitationum se stimulis
per desideria acquisitionis inquie-
tat. Alius luxurie tabe pollui-
tur et longa iam consuetudine captus
tenetur. Quanta sit autem castitatis
mundicia conspicit et se car-
nea vinci turpitudine rep(re)-
hendit. Restringere ergo voluptatum
fluxa deliberat et resistere
consuetudini quasi totis se viribus
parat sed cum obiecta oculis spe(cies)

mulieris fuerit tal(is) ad memoriam
reducta est subita temptatione
concutitur prius abstinencie p(ro)pos(i)-
cione dissipatur et qui contra
hanc clypeum deliberationis oppo-
suerat delectationis iaculo confossus
iacet sic quod cum luxurie ener-
vem superat et se nulla contra
eam intencionis arma suscepis-
se. Alius iracundie flammis accenditur
et usque ad iniurias proximo
contumeliis efferatur cum
nulla furoris eum occasione
pulsat quanta sit mansuetudi-
nis virtus quam parte alterius
considerat seq(ue) etc. (con)tume-
lias pacienter parat sed cum prima
quelibet commotionis occasio nas-
citur repente ad verba et
contumelias medullitus infla-
matur ita ut non solum ad
memoriam pacti promissi non
redeat sed et semetipsum inter
et ea que loquitur contumelias
non agnoscat cumque furori
plene satisfecerit quasi post ex-
ternum in tranquillitate redit
Bene ergo servo q(ui) se continere illa-
tenus se cohibet quia et [illegible]
su sepe spumantes equos
non prudentes dextera sed campi
terminos coherceret. Bene ergo de
reprobis dicitur convolute sunt
semite gressuum eorum quia
quidem deliberando appetunt
sed ad consueta mala semper re-
ferunt. Et qui quod se extra
se ad semetipsos p(ro) continuum
redeunt qui bona quidem
cupiunt sed a malis numquam recedunt

Esse quippe humiles sed tamen sine de-
spectu, esse contenti propriis sed sine necessitate,
esse casti sed sine maceratione cor-
poris, esse patientes sed sine contume-
liis nolunt, cumque adipisci virtutes
~~volunt~~ quaerunt sed labores virtutum
fugiunt, quid aliud quam et belli
certamina in campo nesciunt, et tamen
praeire in urbibus de bello concupis-
cunt. Admonendi sunt hii qui corporis peccata
in voluntate meminerunt ut hinc
intelligi et aliter possunt. Saepe
namque nonnullorum temptationes quaedam
mentem vehementer attingunt,
sed quaedam subiget cumque se contra
ista non erigunt et illam contra se
non reparant quae subegerunt.
Alius namque iam carnis a luxuria
domuit, sed tamen iam ad hunc incre-
pationem non resistunt, cumque
se in mundo praestanda mentem
retinet, cum imperante occasionis
[illegible] certum in luxuriam labi-
tur quam iam subegisse videbatur.
Alius avaritiae aestum domuit,
sed nequaquam adhuc luxuriae sub-
dit cumque expleri luxuriae [illegible]
[illegible] igitur quoque avaritiae quam
domuerat domuit cordis cervicem
subdit. Alius vehementer impa-
tientiam stravit sed inanem gloriam vi-
dendi dicit, sed cum se praestat mundi
honoribus inserit conspicuus.
[illegible] similis ad impatientiam
[illegible] redit, cum quia in inanis
gloriae ad defensionem sui surri-
git et illam virtus tolleravit
quam superavit. Alius inanem
gloriam iam subdit sed tamen
impatientiam nondum stravit,
et tamen multa resistentibus
per impatientiam minatur, tamen
[illegible] non impleret quod loquitur

subiunctus gloriae inglorius verecunda-
tur et sic virtus palmam tolleravit,
quod plene se vicisse gaudebit,
principis utique in voluntate sint [illegible]
sermone, quam et sic domentur. Una
nequitia pedes levavit ver-
nante tamen alia sunt in eo ea
quia vicerant implicant alie-
nis in voluntate gressum sensus
et non multa culpa deterrentur
et alia palmam perdidit animo
semper suo nequitiae fallacia
ingerunt, et saepe culpa fallacie
primum vectori [illegible] saepe
quodlibet vicium imprudenti prop
tione committere, et saepe quod omni
culpa sit gravius ex decommisso
succedit superbit, nam quis de vir-
tute nasci elatio solet, non
numquam non strictiori mentis despec-
tu se nequitiae exaltat. Scito
tamen culpa culpae admittitur
quid aliud quam in voluntate sermonis
utique innodatur vincius suorum
transgressus ligant. Certum inde
habet sciendum est quod aliquando
prius oculus est intellectus
obtenditur, et ipso modo captus
animus prorsus desiderii
vagatur et ceca mens quo
dicatur nescit, et animus sine
illecebris sese libere subdat
aliquando prius desideria carnis
exclusit, et per longum spiritu
illectam animus oculum cordis
claudunt, namque saepe mens
veri distinguit [illegible] tamen malum
adversa se erigit, et reluctans
vincitur. Unde hic apertum est ergo
divinitus dicatur carnis sine delec-
tatione superat. Unde Samuel
captivitatem Sedechiae narrat

dicit. Et occidit rex babilonis
filios zedechie in reblatha in
oculis eius. Oculos quoque zede
chie eruit. Rex quippe babilonis
est antiquus hostis possessor
intime confusionis, qui prius
filios cum intuetur oculos tru
cidat, quia sepe sic bona opera
interficit ut hec se amittere ipse
qui cupiens est dolens cernat
nam gemit plerumque animus
et tamen carnis sue delectacionibus
constrictus bonumque gemit amis
perdit eaque patitur dampnat
consenserit ut tamen vivens [illegible]
quia regem babilonis levat
sed deum videns nequicie perpetra
cione consentire, ad hoc quoque pecca
dum perducitur ut ipso quoque ra
cionis lumine privetur, quia malig
nus spiritus subducit prius bonis
operibus post et intelligencie lu
men tollit. Hec Gregorius. Ecce quid
in seculo dimicantes per diversa im
pedimenta et occasiones sem
per sollicitudine malum, cetere si
fuit proponant, tamen absens se
non valent continere. Ergo
vult dicere quidem oportet quod
fugiat mundum et ea que in
eo sunt. Etenim mundus iste
plenus est spinis, conversari
autem in mundo et non ledi diffici
lium est testante beato Bernardo
Celo et mundus completi sunt
spinis conversari in hiis et non
ledi divine potencie et non
virtutis humane. Hec Bernardus. Ergo
non est tante virtutis ut quis
in seculo possit existere vivere
et mundi vanitatibus absti
nere hoc valde laudabile est

dignus autem non fuit maneris
in seculo sic abstinens continere se li
berum est ut fugiat mundum et
sic fugiendo possit et valeat car
nales delectaciones seu vanitates
declinare, quia alioquin vinci
non possunt. De hoc dicit Bernardus super
Mundus et musica non me
lius qui fugiendo vincuntur, quia
cum ceteris motibus quis re
sistere potest, hos oportet eum fugere.
Qui fugiunt ampliore sunt ad vic
toriam obtinere. Hec Gregorius. Et qui
dam versificator sic dicit: mundum
non vincit si mundus polluit
Ergo dum manet in mundo quomodo
mundus erit valde enim rarum
est esse seculi voluptatibus
et non eas sentire. Item tes
tatur Ysidorus cum dicit: Raritas
rarum est ut aliquis inter seculi
voluptates positus a viciis
vivat alienus, non enim diu
tutus esse potest qui periculo
proximus fuerit. Hec Ysidorus. Ergo
despiciant mundum, apostoli exponte
fugiant seculum et adhereant deo
ad hoc sicut hortatur nos beatus
Augustinus dicens: Fuge cantantes si
renas huius civitatis, fuge mundum
pinnis et mundus Eorum totum cor
ad deum erigens quia impossibile
mundo se subtraxerit. Hec Augustinus. Ergo
quicumque vult se committere ad deum et
respecto esse mundus necesse est
ut fugiat mundum

Racio secunda pertinet auctoritatis
secundum primum patet, quia non
hoc dicetur experiencia docet quod
conversari in seculo et esse immu
nis viciis et manendo in mun
do posse per amorem adherere deo

Valde sit difficile. Ex pcto de hoc
misterio quali homo debeat de
clinare mundum, vel si est aliqua
via per quam possint amatores
mundi retrahi sine anti adelec
tione et vanitate seculi

Tria sunt que retrahunt
ab amore seculi si eu illa
bene pensata et perfecte distinsse
fuerint in corde hominis primum
est quod brevis continentia in seculo
fuerunt sordidum miserum
et plenum inordinata et abho
minabilium passionum. Secundum est
brevitas temporis huius vite nam
vanitates et voluptates seculi
cito pertranseunt quando superveni
ente morte finiuntur. Tercium quod
maximum est pena dampnacionis
et tormentorum quod amatores
mundi et voluptatum in inferno
sine fine sustinebunt. De primo
quod vita sine peccato fuerunt homines
sordidum et secundum dicit beatus
Augustinus. Si vide possumus quali
per singula peccatum veniale
fecit cum usque ad mortem. pcto
resistamus hec ille. Tales
homines sic in voluptatibus
carnis intentes sunt bestiis
et pecoribus similes non racionalibus
sed sensualitatem sequentes Seneca
dicit Tullius. plures dicunt
esse voluptatem summum bonum
quod in nos perdimus non homini
videtur. Et dicunt cum quidam
homines non re sed nomine sunt
similes ... corporis ad
similitudinem. reservetur et
ad hec dicens non ad voluptate
multi capitalior pestis est quam
voluptas corporis Et cum homini

dens nichil possibilius dedisset
mente huic munere. nichil tam
est inimicum quam voluptatem. non
cum in regno voluptatis virtus
potest subsistere. nec hec ultimum. cum
virtute conniciunt sed omne lumen
animi solet extinguere sed Tullius
de sen. et dicit beatus Bern. Certe
bestialior est homo vivens viges
et non vivens Et philosophus dicit
Comparatur est iumentis in
stercore suo quod exponens beatus
Gregorius ait comparata in stercore
computrescere est carnales
homines in stercore luxurie sue
finire. Item quod cupiditates et
voluptates mundi faciunt ho
minem miserum dicit Crisostomus
O miserrimus mundus et miseri
qui eum sectantur, semper cum
mundialia opera excluserunt
homines a vita. Et beatus Bern.
multa vero miseria quam
falsa leticia denique mentitur
miserandum est quod videtur felicitas
in hoc seculo. Unde melius est
ire ad domum luctus quam ad
domum convivii. hec Bern. de hec et
dicit Seneca. Quidam in vo
luptatibus se mergunt et in
consuetudine adducte carere
non possunt et obvirsimi
sunt quod eo pervenerunt ut illa
sibi que supervacua fuerant fecer
sint necessaria, tunc est consummata
infelicitas ubi turpia non
solum delectant sed et placent
hec Seneca. Item quod res temporales
et voluptates generant quasi
dampna molestias et penas
mentis dicit beatus Augustinus in glo.

sup(er) q(uo)s · s(e)p(ti)mo p(ro)p(ter) non de(bes) e(ss)e
c(on)p(re)nd(er)e et l(ab)ore c(orp)us p(er)m(er)e
tu(m) et t(er)ra sp(in)as et tribulos
p(ar)iet tibi / aut si est aliud b(ea)ti
tu(m) vel si putes co(m)mitt(er)e ad aliq(ua)s
voluptatem ubi sp(in)as no(n) sen
cias / Elige q(uo)d volu(er)is s(e)d mun(dus)
(e)s luxoriosus / ambiciosus / cup(id)i
honor(um) cupiditate / q(ua)nte
sp(in)e in ardore avaricie / q(ua)nte
sp(in)e in f(ur)ore libidinis / q(ua)nte
sp(in)e amoris temp(or)alis / q(ua)ntis
molestiis s(un)t q(ua)ntis solli
citudines hic m(un)di isti · b(ea)ti ob
mitto · gehennas vide ne in
ips(a)s (et) gehennam sis · Q(uo)d cu(m) te
co(m)mittens ut ipse agis no(n)
potens nisi laborare in t(er)ra
et no(n) fruic(ione) labor(e) nisi cu(m) simili
fuit b(ea)ti / op(or)tet in b(ea)ti labor
e · ut in p(at)ria gaudeamus · Q(ui)a
aug(ustinus) d(icit) et ysidorus · Quid
in(fe)licius b(ea)to · laboriosius q(uam) t(er)re
nis desideriis · estuare · Quid
hic sec(ur)us q(uam) s(un)t s(ecu)li n(ost)ri
appete(re) · Q(u)i e(ni)m h(un)c mundu(m)
diligunt turbulent(is) curis eu(m)
r(um) et sollicitudinib(us) p(er)turba(n)t(ur)
Q(ui) aut(em) eu(m) odiu(n)t n(on) s(e)cu(n)t(ur)
inequalitat(is) quiete s(un)ct(is)
fru(n)t(ur) p(ac)is / regni q(uo)n(iam)
illic expectant hic q(uo)dam(modo)
h(abe)re iam incho(a)nt · s(ed) ysidor(us)
dicit · eo(rum) d(icit) q(ui)dam doctor sit
Q(uo)n(iam) in(ter) ce(tera)s mun(da)n(as) res
temp(or)ales p(er)manere(m) imp(er)
fectam q(ue) cu(m) labore
acquiruntur / cu(m) timore pos
sidentur / cu(m) dolore amittu(n)t(ur)
(et) sic de diviciis / Q(ui)d de ho
nore refera(m) / In sublimi
loco · positus eo · nu(n)q(ua)m no(n) eas

indicandus ab om(n)ib(us) / lacera(n)
dus ab o(mn)ib(us) / nu(n)q(ua)m in honore
sine dolore / in p(re)lacione sine
tribulacione / in sublimi(ta)te sine
la(n)guore e(ss)e quis pot(er)it · Q(ui)d
de gl(ori)a dicam · nichil aliud e(st)
nisi aura(m) inflatio / nu(n)q(ua)m e(ss)e
sine invidi(a) s(ed) et ysidorus
dicit · Q(ui)d ingrediu(n)tur a(n)te s(e)
... Quid in secularibus misera
bilius vite qua tot tenuitur
doloribus et passionum angustiis
ut nulli · pene hora · sit in qua
vivens quietus homo libe(r)a
dolore cessat · Si dives fu
erit augustatur timore ne
q(uo)d possidet amittat / si paup(er)
nu(n)q(ua)m quiescit / si bonus s(un)t
dyaboli timet p(er)iculum / s(un)t ne
bonus in(fi)rmis corp(or)is in s(un)t
mundi p(er)iculis naufragetur
ne mediocrit(er) p(er)timescit · Ideo
nullus sexus vel etas vel eti(am)
eo dolores cessit corp(us) q(uo)n(iam)
eo nunc in hac misera vita
s(un)t quoq(ue) navigaturi p(ro)p(ter)
mare magnum et spaciosum
in quo s(un)t tot genera anima
lium s(in)e enumeracione q(ui)bus te
collocare(n)t · post multam na
vigandi felicitatem / post multas
victorias · iam credentes s(e) pene
capere p(ro)p(ter) oportunita(tem) aliqua dya
bolica suggestione in hoc h(ora)
ad laqueum p(er)dicionis suam in
destruccione p(er)veniunt · Ideo d(icit)
diviciis tenentis s(un)t s(e)d iusti(ci)am
militia est sup(er) t(er)ram · Q(u)i hic
vicerit nihil coronabitur
d(icit) hoc ipse regnum nulla
nobis est ibi victoria · Quo
nunc latentes q(ua)m consistere
ante s(e)c(un)d(u)m gaudium · Amen.

sanctior et sapientior est plus
semper timeat / nam qui altior
est cadens maiores casus red-
dit. h(ec) ps(almo). Ecce quod vanitates
mundi et voluptates carnales red-
dunt hominem ut predictum est sor-
didum miserum et plenum dolorum
et inordinatarum passionum / pro-
pter mundus cognoscitur sapiente et
merito fugiendus. Secundo
quod retrahit hominem a carnali ha-
mente sive voluptate facit ho-
minis tempus huius vite et con-
siderans mortis / quia qui videt
pendit tempus esse transitorium
et momentaneum / et se finaliter
per mortem esse finiendum de
facili contempnit mundum et
ea que sunt in mundo testatur
Ber. qui dicit facile contempnit
omnia qui se semper cogitat es-
se moriturum. Item dicit brevitate
vite huius perspecta et bonarum
de non [illegible] nec malis quelibet
pertimescens h(ec) Jo. Oportet igitur
quod vere mundi vanitates et vi-
cia vincere ut intente intendat
fine vite sue. Ad hoc faciendum
hortatur Cassianus cum dicit
oculus igitur mentis humane cum
fine sit intentus / et obitum
carnis sue / differentes cum [illegible]
habet plus anxius custoditur /
nisi obitum carnis mentis
oculo incessanter et ingressu
naturam h(ec) Cassianus. [illegible]
homines presentia ista diligunt
hoc quia vitam istam quam sit fu-
gitiva non perpendunt / nam
si velocitatem eius cupiens
aspicerent hanc perpetuitatem
minime amarent h(ec) Jo. Hoc est
contingit [illegible] in [illegible]

mortalium cum dicit Seneca cum
dum putas inter brevitas et
quam. Dum presentia cuncta diligi-
[illegible] sic animus fugere et
deserens presentibus desperationis
sic caligine reclauditur / cum
quam longius procedunt quod ad vi-
vendi spatium sibi restat re-
pente vitam desperans [illegible] in
venit que futura cum ne
quaerit / hinc cum est quod [illegible]
sapientie [illegible] qui pro [illegible]
sustinentia [illegible]
[illegible] qui dum dum se in
mortem visibilem estimant / per
invisibilem relinquunt / cuius [illegible]
in [illegible] fugitur vita [illegible]
et sic repente ad supplicia in
[illegible] pervenit / hinc semper
est dies domini sicut fur ita in
nocte veniet. Anima cum ad
[illegible]
[illegible] fur in nocte
[illegible] Tamen ergo debet
semper [illegible] quanto
mobis non valet [illegible]
[illegible] Unde [illegible] quia brevitate
vite indesinenter aspicimus quam
cottidie morientes simus et
tanto se [illegible]
[illegible] quanto et nulla et [illegible]
[illegible] semper cum fine [illegible]
[illegible] Per velocitatem [illegible] fuge
vitam [illegible] aspiciens [illegible]
[illegible] adhuc et non [illegible]
[illegible] Omnis
caro fenum et gloria eius sicut
flos feni Et Jacobus dicit Que est
vita nostra vapor est ad modicum
tempus parens [illegible]
Job. [illegible] Expecta [illegible]
[illegible] et in incognitum est quod
[illegible] tamen [illegible] est
[illegible] sequitur longinquum

quippe nobis videri non debet
quod cursu suo tempus tendit ut
non sit secundum Gregorium. Item de eodem
in viii° libro moralium super illud
Job. nichil enim sunt dies mei. De-
sic vel cum vite quo vivunt summa cog-
noverint eo subtilius tempora de-
fluere / et ad eo priores vite dies
nichil esse conspiciunt quia illuminante
mentis oculos in consideratione
eternitatis fugiunt / Deque dum ad
se redeunt quid se esse sub pul-
vere agnoscunt et infirmitatis
sue consilii districti iudicium metu-
unt / cumque ubi tanti rigoris
apprehendunt trepidant et contremiscunt
se sub hec Gregorius. Sed igitur advertere
quam tempus et annorum
fuga velox est et brevitate huius
vite et horam mortis frequenter
teneat in animo revolvere / ad
hoc facit hortatur Augustinus in libro
de spiritu et anima ubi sic dicit
Assidua meditatione cum corda
et consideremus miserias tanti
nostras / labores et dolores / fugaces
cum in hanc vitam intravimus /
cum labore vivimus cum dolore
et timore exhimus / Cogite-
mus quam brevis sit vita nostra quam
via lubrica / quam mors certa et
hora mortis incerta Cogitemus
quantis amaritudinibus est
mixtum sit siquid dulce aut
iocundum sit in vita huius vite
quod nobis occursu suo alludit
quam fallax et suspectum quam in-
stabile et transitorium est quicquid
quod huius mundi amor parturit
quicquid species aut pulchritudo
de temporalibus promittit Consi-
deremus eciam que sit patrie

celestis iocunditas et quanta dulcedo
et perdidimus Unde cecidimus
ubi iacemus / et quid perdidimus
et quid invenimus / et contra
quam intelligimus quantum nobis in hoc
sit lugendum. Hinc enim Salomon
ait qui addit scienciam addit
et laborem. quia quanto magis
homo mala sua intelligit tan-
to amplius suspirat et gemit
hec in tractatu de spiritu et anima /
de fallacia eciam huius vite et
brevitate dicit beatus Jeronimus Vita ista
miserima similis est sive dor-
mientem sive vigilem. semper festi-
nis vado ad mortem. O vita
quam multos decepisti deci-
pis / que dum fugis nichil es
dum videris umbra es / cum ex-
altaris fumus es / dulcis es
stultis / amara sapientibus / qui
te amant non te cognoscunt /
qui te fugiunt ipsi te intelligunt
aliis te promittis longam ut
decipias / aliis brevem ut in de-
sperationem ducas secundum Gregorium hec ex-
plicit Johannis Crisostomus dicit Vita mundi de-
ceptio vera secundum amore / vita fallax /
vita mendax / vita florens et
statim arescit / vita momen-
tanea et caduca que quanto
magis crescit tanto magis
decrescit O vita. plures linguas
quot mundo homines illaqueas
quot perire iam fecisti tor-
menta infinita / Quam beatus qui in-
tuitus cognoscit fallacias et
timens non timet vanas bla-
dicias / quam beatissimus qui te du-
puitus est. hec Jeronimus. Conside-
rantes ergo mundi decepcionem
et eius brevitatem et mortis incer-
titudinem debemus omnes blanditias

nota bene

declinare multum enim valet ad
contemptum seculi et ad resiste
dum peccatis et viciis [illegible] mortis
memoria. Unde Bernardus in quadam
omelia super illud [illegible]
dicens. Optima [illegible] declinemus for
midolose et indesinenter aspice
ne incidamus impetum [illegible]
quod horremus per sapientem Memorare
operibus tuis memorare novis
sima tua, et in eternum non peccabis
Pensare et declinemus malum
quod peccantes post mortem sequitur
Respicientes gemitus gementes [illegible]
tive, ea que ante commisimus
peccata indesinenter aspice, aspicie
tes flere flentes abstergere, ambu
lantes [illegible] tribulatione [illegible]
dissolvit, ne mentis nostre oculos
ea que sunt temporalia obstruunt
ne cecos ad ignem ducant, unde
cogitandum est valde quam nos
erit terribilis hora nostre dissolu
tionis, quando paries nostre [illegible]
tur cum melior memoria [illegible]
oblivio [illegible] [illegible], que
formido est et consideracio [illegible]
dum maligni spiritus egredientem
animam [illegible] requirunt, tunc ma
la que fecerunt replicant ut
socium ad tormentum trahere
[illegible] hoc despicere solum
dicimus cum ad electos [illegible]
tes venient, et sunt mali [illegible]
[illegible] aliquid requirunt
[illegible] in hominibus exstat
qui cum passione sunt liberati
[illegible], venit princeps mundi huius
et in me non habet quidquam [illegible]
cum huic mortalem hominem [illegible]
[illegible] sum in illo mundi princeps
aliquid invenire posse [illegible]

sine ullo peccato a mundi corrup
tione exiit qui sine peccato in mun
dum venit, hoc de se contra
mundi principem, non Petrus non
Paulus non Johannes apostoli dicere
presumpserunt Immunes con
[illegible] omnes ut dicit [illegible]
[illegible] Constat enim quia omnes
qui de carnis delectatione con
cepti sunt in corpore [illegible]
vel locutione vel actione vel co
gitatione aliquid suum princeps
huius mundi habet, unde cavendum
est nobis et cum magnis [illegible]
[illegible] cogitandum, quam [illegible]
[illegible] quod terribilis sunt in nobis
[illegible] requirentes, in die nostri exitus
princeps huius mundi veniat, si
[illegible] ad devorandum veniat [illegible]
morientem, et in illo aliquid [illegible]
sunt in quo nichil invenire
potuit [illegible] nos miseri
dicemus quid [illegible] sumus, qui
in innumera mala commisimus
[illegible] requirenti [illegible]
et multa sua in nobis inve
nienti dicemus, nisi quod nobis
solum est [illegible] refugium solida
spes, quia unum cum illo facti sumus
in quo princeps huius mundi et
sua aliquid requisivit et in
venire nunc potuit, quoniam
solus est inter mortuos liber
et [illegible] [illegible] [illegible] li
berare solum quia et ipse
est liber [illegible] Constat enim
non negare possumus [illegible]
fatemur quia princeps huius
mundi [illegible] in nobis multa [illegible]
[illegible] mortem nostre tempore [illegible]
nos [illegible] non valet quia
[illegible] membra [illegible] sumus in quo

non habet quidquam. Iungenda
ergo sunt vere fidei vera opera, et
mala que fecimus per cottidianam
lamentacionem diluamus, iusticias
nostras negligentes, surgentes ad
amorem dei et proximi vera opera
surgent multa que possumus
fidelibus bonis impendere vestimenta
quoque cum aliis redemptoris
nostri membris efficimus, nisi ad
tendendo deo et compaciendo proximo
hec gerimus. Ex hiis igitur dictis sancti
viri gregorii et aliorum doctorum
sufficienter apparet fallacia et
vanitas mundi et brevitas huius
vite et hominum mortis. mors incer
ta. et ideo propter hoc mito est con
templandus. Unde et iugiter
quod retrahit hominem a vanitati
mundi et a carnis voluptatibus
ut dicitur est metus gehenne
sive timor dampnacionis eter
ne. Dicit sanctus Fortunatus: nichil
fortiorem reddit mentem hominis
ad resistendum vicio et dicitur
quam timor de gehenne suppli
ciis et tormentis. Sed si non potest
amor dei retrahere peccatorem
a concupiscenciis mundi sear
... revocet, saltem timor
gehenne et inferni post mortem.
Hugo sic dicens: Si amor dei
te tenere non potest, saltem teneat
et trahat timor iudicii, metus
gehenne sequentis mortem, dolo
res inferni, ignis ardens, vermis
corrodens, sulphur fetens, fla
ma tenebrosa et omnia mala.
Hugo. Debet igitur quilibet ut
facilius possit resistere vanita
tibus et concupiscenciis mundi
in animo suo frequencius revolvere
mortem, iudicium et gehennam.

Ad hoc faciendum hortatur nos beatus
Bernardus dicens: fili mi memo
rare novissima tua et in eter
num non peccabis. Hec recordacio facit
timoratum. timor autem expellit
peccatum, negligenciam non admittit.
novissima tua sunt mors, iudi
cium, gehenna. Quid horribilius
morte, quid iudicio terribilius, quid
gehenna nichil potest intollerabilius
cogitari. Quid metuet si quis ad
ista non trepidet, non expavescit
et non timore concutitur. Item in
morte non magnum non parvum ali
quid de bonis huius mundi secum depor
taturus est homo, in iudicio nec falle
re nec resistere possibile erit, in gehenna
nulla penitus consolacio, sed fle
tus hic, ululatus et fletus et
stridor dencium. Unde ergo o
homo qui in morte separandus es
ab omnibus huius corporis et
temporis. dulce carnis et anime con
tubium amicissimo separandum
est divorcio. O tu homo qui in iudicio
comparendus es, in cuius manus
est horrendum incidere, et eo exa
minante cui nichil latet, si
quidem inventa sunt vite ang
tus alienandus ab omni parte gra
cie et glorie, et segregandus a
numero bonorum, et iungendus in sorte
dyaboli et angelorum eius. Namque
triplex super peccatores manet, immi
net eis super eos horror in gehen
na, dolor intrinsecus, pudor in con
spectu glorie magni dei. Unde ille
timor erit o anima mea cum
dimissis omnibus quorum presencia
est tam iocunda, solum intrare
solus sola ingredieris incognitam
penitus regionem, et occurrent tibi
tunc tantum terribilia illa
monstra videbis. Unde et in
die tante necessitatis occurrunt

quis consolabitur quis deducet per
ignem/ etiam nobis timendum
est et similiter eiusque qualis opus sit
ignis probabit/ si cuius opus non
disserit arserit/ que super edifi
casse aurum argentum lapides pre
ciosos exurere illud in veniat. sed
tamen/ sicut est. Gregorius qui timet ge
hennam et vult cavere caveat fla
mam ignis/ ut mittet in luci
ditatem suam/ dicit de beatis angelis
in glo. super psalmos. Si timeamus subiti
ignem imminentem et non timebimus
Ignem pisca timet Miro quid
facit. Si cum possemus fures facere
ut dies iudicii non veniret pu
to nec sic erat male timendum
si non veniret ignis in die iu
dicii/ et solum peccatoribus imminet
separatio aspectus dei nequalibet
essent affluencia deliciarum non
videntes a quo creati sunt et se
parati ab illa dulcedine ineffa
bili miseros eos plangere de
berent. Quam cum dulcedine sapere
virtutis uterque senserunt repe
rint nomine eius dico quia separa
rent tamen a facie dei separari et aut
illam dulcedinem nondum gustaverunt
si non desiderant dei faciem ti
meant vel ignem. Amplius
timeant quia premia non merentur
nisi est quod deus pollicetur
contempnunt quinit sed angelis
Inclinus vobis per dominum. Doceamus
abstinere ab vanitatibus mundi
et eius concupiscenciis non solum
propter metum ignis gehenne
sed etiam propter premium glorie fu
ture. Nam licet dico cum quisque
in animo pensaverint et volunt
multum valere ad contemptum
rerum temporalium et carnalium

concupiscentiarum. De his duobus
angelus Anselmus dicit sic. De bonis
regni celestis dicere vel cogitare
vel intelligere ut sunt nullus
potest. Cetera nescitis consulto cognitione
meliora et maiora sunt quam
cogitantur vel intelliguntur
Unde scriptum est quod oculus non vi
dit nec auris audivit nec in cor
hominis intravit. Regnum namque
celeste dicitur omni fama maius
et omni laude melius omni glo
ria excellentius. Nulla autem mens
dicere vel cogitare ut sunt nemo
potest. peccatori sunt quippe valde quam
cogitantur. Regnum itaque dei super
lucis civitatis, sapiencie glorie ho
nestatis dulcedinis, melodie le
ticie beatitudinis perhennis, et omnis
boni est ineffabilis quod nec dici nec
cogitari potest ut convenit. Locus in
fernalis perhennis est tenebrarum, dis
cordie, miserie, turpitudinis
amaritudinis doloris. Sitis fa
mis, ignis inextinguibilis,
tristicie sine fine perhennis et omnis
ineffabilis mali quem nec cogi
tari nec dici potest. Quam in regno dei
non invenitur nisi quod placet
et delectat, et patet. Sed contra in
inferno nichil habetur nec sentitur
nisi quod displicet offendit et
cruciat. Omne bonum in regno
dei habundat et nullum malum
omne malum habundat in car
cere dyaboli et nullum bonum. Hec igitur
illis perhennie qui subire sed
omnia mala et sine fine me
rentur perdetestabili similiter. Hoc
pariter considerandum est igitur
quisquis mundi huius considerat
fragilitatem et miseriam eius
ius voluptatem diligens et quid

eterna gloria contempta / et neglectis
regni celestis ineffabilibus gau
diis. Hoc convivium insipientium
valde est et miserorum. et certe non
habent sanum sensum cum sanos pu-
tant [illegible] diei delicias centum annorum
penarum eligerent / et tamen insuper et
sine ulla sapiunt voluptate carnis
sequentes / non vitant nec fugiunt
intollerabiles penas / non centum
annorum nec millesies mille / sed
sine fine seculorum. pro vel nec quin-
quaginta annorum delicias vel qualibet
temptabili delectatione facit ge-
hennali. resistendum est volup-
tati. fortiter contra fallacias mundi
blandicias pugnandum est
et contra multimodas sathane
suggestiones vigilandum omni
studio lata via seculi. Lata enim
est que ducit ad mortem. Et
non omni cordis desiderio adeunda
est via angusta que ducit
ad vitam / via scilicet angustie
sed via abstinentie et castitatis
et humilitatis et omnis religionis /
quam viam Christus nos docuit. ambulant
et docuerunt eam / qua via ad
suum regnum migravit / cuius
et vestigia nos sequi docet
patrie eam eandem viam ad urbe
regnum proficiscamur in qua
ipse regnat de qua urbe quid
quid homo dixerit quasi stilla
de mari est vel scintilla de foco.
in qua [illegible] fulgebunt sicut
sol. [illegible] angeli [illegible] Videns
igitur [illegible] quam valde stultum
sit et amare ipsius vanitates et
delicias mundi excludit a visione
dei et omnium sanctorum consortio
et mittit in flammas eternas
vivas ignis sempiterni / Ad hec

malum sedule cogitandum
hortatur quidam doctor / cum dicit
cogita quantum sit malum a
facie Christi separari ab illo gaudio
divine contemplationis excludi
beatissima sanctorum omnium societate
privari. mori sine fine / et sine
morte semper vivere / profundo flu-
ctuantis gehenne immergi / e-
dacissimis dentibus pungentibus
in eternum lacerari / nec finiri va-
let. finiuntur amari. caligine
oculos obcecari / nec sentire quod
illuminat sed sentire quod cruciat
Et ille eternum vermis [illegible] deliciis
tormentis infinitis et gehenne
flammis [illegible] contra
in xv libro moralium exponens
illud Job antequam vadam et
non revertar ad terram tenebrosam
et opertam mortis caligine et
cetera sequentia [illegible] terris
ait / Quid cum terre tenebrose no-
mine [illegible] claustra
signantur que eterne mortis
caligo operit quia dampnatos
quosque [illegible] ante lucem
[illegible] in merito [illegible]
tua de qua [illegible] capti
sunt [illegible] gehenne
[illegible] liberat quos semel in locis pe-
nalibus iusticia iudicantis
dampnaverit. [illegible] ubi enim
bona mors [illegible]
trans ab anima dividit [illegible]
nam. Illa mors [illegible]
[illegible] mors
est [illegible] divisionis quam
dampnatos quosque eternis
igne cruciandi [illegible]
tenebris. [illegible] non ignis
[illegible] corpus [illegible] exhibeat
et contritionem sed [illegible]

illa ultrix flamma vitiorum cremationem
habet et lucem non habet. Hinc per se
hunc ante super eos cecidit ignis et non
viderunt solem. Ignis namque cum super
impios cadit, sed solem igne cadente
non cernunt, quia illos quos ge
henne flamma flamma devorat a
visione veri luminis cecat et ut fo
ris eos dolor combustionis cruciet
et intus pena cecitatis obscuret,
quatenus qui auctori suo corpore et
corde deliquerunt, simul corpore
et corde puniantur, et utrobique pe
nas sentiant qui dum hic vive
rent pravis suis delectationibus ex utro
que serviebant. Sequitur: et sempiternus
horror inhabitans. In suppliciis vite tor
mentis timor dolorem habet, do
lor vero timorem non habet, quia nequaquam
quem metus cruciat cum pati ceperit
quod metuebat. Infernum ergo et umbra
mortis obscurat et sempiternus
horror inhabitat, quia eius ignibus
traditi et in suppliciis dolorem sen
tiunt et doloris angustiis perculsi
semper pavore feriuntur, ut
et quod timent tolerant, et rursum
quod tolerant sine cessatione per
timescant. Horrendo igitur modo est
tunc reprobis dolor cum formidine,
flamma cum obscuritate. Sic con
dempnatis sentire pondus sue
equitatis debet, ut quia a voluntate
conditoris nequaquam sunt viventi
discedere dum viverent, incompassi
quod intentum, ipsa ipsius qualita
tibus et tormenta discordent,
sicut tunc supplicium in se diversos et
ultra vires sentiant, et mors
vite subsidium extinguentem sint
ut sic vitam eius perimat quatenus
semper sine termino cruciatus vivat,
quia ad finem per tormenta properat
et sine fine deficiens durat. Fit ergo

miseris mors sine morte, finis
sine fine, defectus sine defectu, quia
mors vivit, et finis semper incipit
et deficere defectus nescit. Quia ergo
et mors perimit et non extinguit,
dolor cruciat sed nullatenus pa
vorem fugat, flamma comburit
sed nequaquam tenebras discutit,
quantum per notitiam presentis vite col
ligitur, supplicia ordinem non habent,
que non suam per omnia qualitatem
tenent. Tamen cum illos eorum flam
ma comburit quos nunc carnalis
delectatio polluit, tunc infinite patens
inferni baratrum devorat, quos
nunc inanis elatio exaltat, atque
quolibet vitio hic voluntatem
carnalis delectationis expleverunt,
tunc sine duce suo reprobi ad tor
menta perveniunt. Sicut enim quod mentem
dampnatorum pena cognoscimus
et in sacramento nos sacri eloquii,
quantus in dampnatione ignis,
quanta in igne obscuritas, quantus
in obscuritate pavor sit nullate
nus ambiguimus. Sed quid prodest
ista prenosse si non contingit eva
dere? Tota ergo intentione curandum
est ut cum vacationis tempus accipimus
bene vivendi studio malorum vel
tunc a tormenta fugiamus. Hinc
quippe per Salomonem dicitur: Quodcumque
potest manus tua facere instan
ter operare, quia nec opus nec ratio
nec sapientia nec scientia erunt apud inferos,
quo tu properas. Hinc Paulus dicit: Dum tempus habemus,
operemur bonum ad omnes. Sed pleraque
quod se ad viam rectitudinis ani
mus attingit, torpore dissu
tit, tanto quod molestiis de
siderio repetitum atque nec in
excessu inferius remansisse videtur.

et tamen dum ad carnis curam re
ducitur sive quia pruritus vite viri
nullo modo expletur, ita hunc in
secundis expressum tenet ac si adhuc
de primis nulla contigisset, sive
vitiis aut nolite solliciti esse in
crastinum. Hunc premissis dicit. Cave
tis curam ne feceritis in desideriis.
Sed et hiis nimirum divitiis et in
hiis verbis agnoscimus, quia tam
abeo mortifera vulnere animus
pungitur cum in ea mensuram
equitatis non tenet. Neque enim mor
talis adhuc mentis viventibus
funditus carnis curam abscidere
sed discreto animo sinat temperare.
Sicut sollicitos nos esse vetans
prohibuit hec in crastinum ut cum
curam in presentibus non neget et
tendi. Ad presens quod sequitur vetat
et providus eam curam carnis fieri
in concupiscentiam non fuit peculiari.
In necessitate concedit. Discretione igitur
magna moderanus carnis cura
frenanda est ut serviat et nunc
principetur, et ne quasi domina animus
vincat sed subiecta mentis domi
nio ancilla famuletur ut iussa ob
sideat. Et assistat atque ad nutum
cordis repulsa dissiliat, ut vix
ergo sancte cogitationis appareat
et numquam contra faciem ita cogi
tantis obsistat. Curandum itaque
est ne aut necessarius mentis cura
carnis turbat, aut in eo quod mo
derato exequitur de se presumat
se per non nimius fallitur ut quod
voluptuose appetit necessarius suppli
cetur, quibus omne quod libet vite
debitam utilitate putet, et sepe
quia essens prudentia sequitur
in sui iudicium mens blandimen
tis sibi adesse quod deesse ceterorum

providerit cogitatione tanta de
magnitudine sive presumptione hilar
escit, tanto quod iam aliena pur
longe sit quanto clarius quod putat
nescit. Unde sollerti semper semper
custodia et intentione perspi
ciendum est vel quod opere agimus
illis quod corde versamus ne aut
mente precedens saciis (?) sibi re
na cura multiplicet aut salte
de carnis moderamine intus se co
gitatio exaltet, ut cum divina in
dicia temporali conspectione me
tuimus sempiterna supplicia honori
tamen evadimus. Het gg (?) Ecce tamen quod
premissa sunt remedia saluberrima
et satis efficacia ad retrahendum
animus sive revocandum a solatia (?)
tibus mundi et concupiscentiis
et voluptatibus seculi. Si in
corde hominis fuerint bene dispersa
et perfecte menti impressa.

Timor et pavor magnus
incipit me audiens tot
mala imminentia et occurrentia
amatoribus mundi, sed bene et
temporis huius, debitum mortis
incertitudine et dolore eterne
dampnationis, et miror valde
quod homo peccator audiens vel
intelligens ut animo revolvens
tanta mala non compungitur ad pe
nitendum sive recedendum a
vanitatibus seu voluptatibus
huius seculi, nisi forte aliquis pe
ritia induratus, ita quod non ve
lit attendere aut perpendere futura
pericula animeque adveniencium
vel ita desperatus ut diffidat
de venia, aut ita excecatus
in nequitia et malitia quod peccatum
non possit nec velit, cum ante
tamen gehenne se continere a voluptatibus

carnis et bestiarum. Et velle secu-
lares vel similes mundi amato-
res. Cum aliquem exire ad penitenciam
temptant vel certam vocacionem
qualitercumque vel per quemque modum hor-
tantur. Capitulum

Scire debes quod multis durum cor
habet iste qui a penis carna-
libus et voluptatibus vel suppli-
cia inflicta vel grandia clamat ut re-
trahere possint. Hoc testatur beatus
Bern[ardus] cum dicit. Nimis durum cor
est quod non emolliunt beneficia
vel terreant supplicia, vel alliciunt
promissa, vel castigant flagella.
Hec Bern[ardus]. Sed omnipotens deus quos ab
predestinavit ab eterno et preelegit
ad vitam eternam prout ipse dicit
Ego scio quos elegerim et cum vult
et quando sibi placet vocat ad
conversionem et penitenciam agendam.
Et hoc diversis modis quandoque per
varias revelaciones mediantibus per-
turbaciones aut corporis infirmita-
tes, mediante predicacione vel exemplo
aliorum mediante ... inspi-
racionem gratiam conversionis et
devocionis infundendo. Unde dicit
Ysidorus. Multis modis trahit
deus homines ut vel sero convertantur
atque eorum magis conversi sunt quam
tum deum ... sunt ut
reducant sicut nunc minis nunc
plagis nunc revelacionibus quos-
dam convertit ut qui voluptate
carnis ... commoti terro-
ribus corrigantur. Plerique ex
solo metu et devocione convertuntur
ad deum nonnulli non timentes pla-
gis convertuntur qui predicacione
non compunguntur. Hec Ysido-
rus. Unde legitur etiam in colla-
cionibus patrum ubi beatus Pafnu-
tius in principio collationis sic per istam vo-
cationis modus ex deo est per
hominem tercius ex necessitate. Ex
deo quidem est quociens in-
spiratio quedam immissa in cor-
nostrum non numquam etiam dormientes
nos ad desiderium eterne vite
et salutis exsuscitat deumque
sequi et eius inherere preceptis
conpunctione saluberrima cohor-
tatur, ut in scripturis sacris Abra-
ham vocatum de genitali solo
et totius cognationis affectibus
patris quoque domo legimus evocatum
dicente domino Exi de terra tua et
de cognatione tua et de domo pa-
tris tui. Secundus vocationis modus
est quem per hominem diximus
cum vel exemplis quorundam
sanctorum vel monitis instigati
ad desiderium salutis accendimur.
Tercius vero vocationis modus
est qui ex necessitate descendit cum
divitiis mundi huius vel voluptatibus
obligati ingruentibus repente
temptationibus que vel mortis
pericula comminantur vel amissi-
one bonorum vel carorum morte
conpungimur, ad deum quem seq-
ui in rerum prosperitate contempsimus
saltem inviti properare compellimur.
Et quod manifeste probat idem
... salutis deum vocacione fi-
unt ut Exi de terra tua et
consumacionem perfectionis ut primus
ab eodem similiter tribuitur cum dicit
et veni in terram quam monstravero
tibi, non quam tu ipse tibi
nosse vel industria tua va-
leas reperire, sed quam ego tibi
non solum ignoranti sed etiam
non inquirenti monstravero.
Ex quo manifeste colligitur

q quemadmodum exemplificatione
domini predicti ad viam salutis et
criminis vt c. magistro primus
z illuminatione deduci ad perfectionis
summe beatitudinis peruenimus hec
perfectius apparet igitur per premissa
non solum vocationis modus sed
et principium nostre salutis et consumacio
perfectionis per graciam dei in nobis est
iterum. Vnde quilibet qui desiderat
salutem suam se senserit per predictos
modos a deo moneri seu vocari
correspondeat per bonam voluntatem
recipiendo graciam monentem
salutis obediendo et paciendo.
q in se est dicit. dicit idem pater
summus in eadem coll. sic itaque
sic occasiones salutis diuersimode
deum cognouimus operari vt in nostri
est occasionibus ad minus concessus
vel conatus vel remissius similiter
nam sicut dei sunt vocantis ob
lato ex debita tua vt. abraham
sunt consonus obediencia et quemadmodum
aliud quod dicit et veram interim vt
fieret obediens est conatus vt aliud
quod addit gratis z instrumentis in
beneficio dei vel committens est gratia
z ingeniis manifestissime edocemur
et initium bone voluntatis nobis
ad ipso inspirante concedi. cum
aut per se aut per exhortationem
cuiusque hominis aut prouidentie nos
ad salutis attrahit viam z per
sonam iunctum ad eandem similiter
condonari. Nam non habet esse
in ad exhortacionem auxilium quod
dei vel remissius vel conatus co
sequimur et per hoc nos vel remu
neracionem vel supplicium dignissime
percipere quod eius dispensationem et
prouidencie erga nos benignissimam

dignitatione collate vel neglexim(us)
vel studiimus nostre obediencie
deuocione congrue. Vnde dicit est
quod deus prebuit nobis occasiones
salutis et prouentus prosperos atque
victoriam, nam sed vel concessa
dei beneficia vel intentius vel
segnius exequimur. hec perfectius
Hermes igitur expeditus istius sed
hunc modum vocationis per quem
vocatum. Ad deum hermes certum
quo monitis eius obtemperemus
obediendo et faciendo quod in nobis
est. Sunt hec sciendum quod maxime
sunt duo que trahunt homines
ad conuersionem z ad viam salutis

Duo sunt que trahunt hominem ad conuersionem et ad viam salutis

timor et amor. Timor ne in
currat eternam dampnationem. Amor
vt perueniat ad eterne glorie remu
neracionem. Primum sepius contingit
q peccatores diuersis sordibus in
cerum inuolutis ad memoriam
reuocarent eterne gehenne tor
menta que eos debentur pro
flagiciis z peccatis ab ipsis commissis
z perinde graciam inspirante ad
penitendum compungitur. Sunt
etiam nonnulli homines vt. duri
cordis. quos metus et timor
futurorum malorum dum parum sunt
flecte ad penitendum nec sunt
hii tacti. infirmitate et egritudine
corporis modo inuadit eos timor
mortis et metus eterne dampna
cionis quo timore stimulati
ad penitendum compungitur z ideo
vt videmus frequentius prestant
per conualescenciam egritudinis
vitam suam in melius mutare
per ingressum religionis vel alio
modo mores z mala vitam
suam emendando exemplis

ceterum plurimi votum emittunt
ad hoc faciendum, qui opitulante
deo ipsum votum quod emiserunt
aut sine voto qui se emendare
proposuerunt per ingressum ordi-
nis alicuius vitam suam corrige-
re voverunt fideliter et devote exe-
cuntur, deposito metu tormentorum
et vite emendacione deo bene
gratias super eum. Sunt eciam nonnulli
qui magna intencione que sunt
tormenta reproborum aspiciunt
et quid fiet ipsi sine dilacione
[illegible] contendunt, cum se
peccasse cognoscunt et per hec vere
ad tormenta reproborum pertinere
estimant, subito tenebris ingra-
titudinis deliniunt, et luce inspi-
ciendi conspiciunt. mox ad
statum operacionem consurgunt
et per ea que fuerant clare
promissis in quibus que incipiunt
Hec deus. Ecce habemus quod
quidam plurimi per metum infer-
nalium tormentorum peccata et vicia
deserentes vitam suam et salutem
aggrediuntur. Sunt et nonnulli
qui per consuetudinem divinam con-
sideracionem perpendentes gaudia
celestium et dulcedine glorie fu-
ture, et maxime visionis sancte
trinitatis in qua summa voluptas
et dulcedo consistit, se ipsos repre-
hendunt de pristinis actibus quos
contra deum peregerunt, et per-
lamentantur hoc levius agendo.
primum se afficiunt [illegible]
et temporalibus dedignantur, et ardent
celestia concupiscunt. Dicit deus
bene gratias super exercicium super
illo visio. Et alibi. animus in-
dignacione plenus iusta per

satis levius cum dona sancti spiritus [illegible]
tur animus abicit. Si [illegible]
tem qua animus suus repletur in
amaritudine temporalium delec-
tacione terrenorum continet, dulce
cum est ei in celestibus gaudiis
Et qui adhuc de celestibus
gaudia nulla gustavit, quia
quanto minus eterna intelligit
tanto delectabilius in temporalibus
requiescit. At si quis illius cor-
dis ore gustaverit quenam sit dul-
cedo celestium premiorum, qui illi
propinquitati angelorum choris, quam
incomprehensibilis visio sancte
trinitatis, tunc quanto illa dulcescit
animus inesse tanto in amari-
tudine vertitur omne quod prius
possederat. Revertitur sancti desiderio.
que male egisse se cognoscit recolit
et plenius sibi displicet cum
nunc placere incepit qui omnia
cernit. Reprehendit se in cogita-
cionibus in sermone de verbis et
prave [illegible] de factis [illegible]
[illegible] terrena omnia [illegible]
tis [illegible] [illegible] et qui
diu illud quod desiderabat ad-
huc per speciem non habet [illegible] dulce
habet, et se continuis lamentis
affligit. Et quia [illegible] se ee
[illegible] ad quam creatus est vi-
dere [illegible] in hoc exilio nichil
egit plus quam sua amaritu-
do placet, dedignatur eum sub-
mittere temporalibus et ardenter
[illegible] eternis [illegible] [illegible]
[illegible] multa [illegible] multa e
indignacio quia si eterna [illegible]
[illegible] temporalibus [illegible]
egisse hec quia [illegible] abicere
[illegible] amore [illegible] Et

ctiua ueniunt supplicimus contempne
temporalia dedignamur. Reprehendit
penitenciam continuam attendat quod egit
dampnatum per penitenciam quod attendat
sit ypocrisim animo penitencie pertr
cum deo. Sic achab iniquus rex
a propheta reprehensus cum contra se
sentenciam diuinam audisset pertimuit
et magno merore depressus
est. iii. Reg. xxi. Vnde propheta dicit
nonne vidisti achab humiliatum
coram me. Quia igitur humiliatus est
mei non inducam malum in diebus
eius. Inquantum ubique deum pertim
scendum est quod et in celis sanctis
meror amaritudinis placet quod
amittere deum timet si sit ei et
in regno. Primum placuit qui time
bat perdere omnes penitens sanctum ame
quod et gratiam sit spontanea
afflictio penitens in eas quibus pla
cent. Sic hec ad tempus placuit et
in eo qui displicebant. Ergo sancti
propterea nullus hic perveniat
amore dei ex toto corde agere
preualet nisi is cum iam spiritus
sanctus suus assumpserit. Cum quo
homo ex sua uente sufficiat
terram despicere, celestia amare
pacem cum deo querere, penitenciam
ypocrisim subire in cognitione se
metipsum reprehendere gemitibus
premere nullus hoc agere nisi cum
diuina gratia voluerit valet. Vnde
Ieremias deum orat penitencie confortans
me. Redeundum quippe surgere per se
non possumus nisi nos sanctus et
veniendo eleuet et subsequendo
confortet. Hec sanctus. Videmus igitur
perspicue qualiter per amorem celestium
nonnulli consurgunt ad contemptum

terrenorum et odium viciorum et ipsi
sceleribus perpetratis se tradunt ad
penitencie lamentum. Multum eciam
valet ad contemptum rerum temporalium
et huius seculi voluptatem diligens
meditacio celestium gaudiorum.
Vnde dicit Beda O anima si te
delectant alia humana gaudia
huius seculi, bonus gloria, et cetera
potencia, illuc mente erecta
ubi vera sunt gaudia et omnia re
fulgent ut secura est bene ob
Si consideremus que et quanta sunt
que promittuntur nobis in celis vi
lipendemus omnia que habentur
in terris. Dicit etiam beatus Gregorius in quadam
omelia sic. Si consideremus que
et quanta sunt que nobis promittuntur
in celis vilescunt animo omnia
que habentur in terris. Terrena namque
substantia superne felicitati comparata pon
dus est non subsidium, temporalis
vita eterne vite comparata mors
est dicenda potius quam vita. Ipse
enim cottidianus defectus corrup
cionis quid est aliud quam quedam
prolixitas mortis. Que autem
lingua dicere vel quis intellectus
capere sufficit illa superne ciuitatis
quanta sunt gaudia angelorum choris
interesse cum beatissimis spiritibus
glorie conditoris assistere, presentem
dei vultum cernere, incircumscriptum
lumen videre, nullo metu mortis
affici, incorrupcionis perpetuo mu
nere letari. Hec ille. Sed audi
ta inardescit animus, iamque
illic cupit assistere ubi se sperat
sine fine gaudere. Sed ad
magna premia pervenire non potest
nisi per magnos labores. Vnde
et Paulus dicit non coronabitur

inst qui leviter terrent debent igi-
mentem magnitudo premiorum si
non terreat eternorum laborum hec
ille. Apparet igitur per predicta quod non
nulli propter amorem celestis patrie
relinquunt mundum et se tradunt
penitentie et se ste conversationem ut illam
assequi valeant in futuro sed
dum semper qui se ponit in sta-
tu virtutum et in peccatorum sordibus
constitutum remanet ad incurrit
tormenta gehenne que merde
pe/ et gaudia celestis patrie que
propter quisquam vitam amittet pe/ et
ne tardet quotidie convertere
ad deum per penitentiam ne forte tur-
bando incidat in iram eius
et eternam dampnationem. Ad hoc
faciendum hortatur nos beatus Gregorius
sic dicens dum tempus est bonum
quisque conversatione sua deserit et
dei preceptum pertimescat/ ne que
nunc tranquillum despicit/ inveniat
post modum nequaquam curare possit
semper eum deus petentes
misericordie conspicit/ tempus ad
penitentiam levat quos non conspicit
ad amores vertatur terremur
iter/ patientie iram retinet/
quam quisque inextricabiliter ef-
fundet. Hec ille dicit. Et per propheticam
canite sic dicit/ Non tardes converti
ad deum et ne differas de die
in diem subito enim veniet ira
illius et in tempore vindicte dis-
perdet te/ Nec addicias peccatum su-
per peccatum/ et ne dicas miseratio dei
magna est multitudinis peccatorum
meorum miserebitur. Ira enim
et ira ab illo cito proximat et
in peccatores respicit ira illius.
Hec sapiens. Colligitur igitur dicendo

colligere possumus proverbium et
tardare et differre conversionem et con-
versione de die in diem. quia quan-
to quis diutius permanet sine
ad deum per penitentiam conversionem
tanto magis impeditus invenitur
et difficilius ad penitentiam resurgit
de hoc dicit Helinandus in quarta
parte speculi historialis sic sep-
tima parte lapsus ut resurgere
non si resurget hodie est diffi-
cilis cras difficilius quia non
est hodie cras minus aptus cras
bene quanto ratibus diutius tanto
credes profundius/ Trine namque
cadere est cadere fratres
humanum est/ secundum nichilominus resurgere
humanum est. non resurgere non
nullomodo humanum et secundum dya-
bolicum [illegible] vita ruina et
[illegible] quod quarto sunt sive cadere
sive surgere non resurgere/ Hoc
duo media homines sunt/ homo
enim cadit et resurgit. Bene
non absque tua casu solus an-
gelus est non resurgere non solum
dyaboli est. Ergo stat et non
cadit angelus est. qui non cadit
et resurgit homo et qui ergo
cadit et post casum non resurgit
non quia non potest sed quia non
vult proprie dyabolus est/ et si homo
sic unde dicitur homine deum
est et erunt ex vobis dyabolus
et hec Helinandus. Colligatur
ergo quia semper peccator volens [illegible]
[illegible] proverbium et incre-
in sordibus vitiorum et diffe-
rendum et conversione ad deum
et ideo quocirca festinet ad
penitentiam et sanctam conversione se-

conuerte ad deum, aut per introitum
religionis, aut manendo in seculo
mundi vanitates et peccata seu oc-
casiones peccatorum fugiendo. Quia
in seculo multe sunt occasiones
per que homo trahitur ad vicium et
retrahitur a sua conuersione, ut
ideo magis timendum est qui se
sentit ad peccandum fragilem, ut
propter occasiones que occurrunt
in seculo se abiciens non posse continere,
ut possit continere, ut per ingressum
religionis se arcius restringat
et depositis peccatis agit. Item
ibi viuat ut post hanc vitam
ad eterna gaudia perueniat. Habetur
de difficultate abstinendi a
peccatis in mundo propter diuersas occa-
siones que se offerunt in seculo
et de fuga mundi atque ingressu
ordinis super verbis Helinandus
satis lucide ponit sic dicens: Vis
extinguere libidinis ardorem, ligna
abice, et subtrahitur incendium.
Ea sunt inquit ligna que non sunt
semicanda ad ignem. Ista sunt [...]
ocia, segnicies, sompnus, cibo-
rum [...] vinum, [...], sudus,
carmina, femina, puer. Hec omnia
sunt incitamenta luxurie. Hec sunt
incitamenta voluptatis, tamen
castitatis hec oleo et pice et
stuppa huius fornacis incendia
fornacis Babilonis. Vis ergo fugere
voluptatis incendium, fuge hec
omne genus fomitis. Quia quo
fugies a facie istorum, totum circum-
spice mundum, ubique dyabolus
habuit peccati aliquo fomite
delectationis incentiuum. Fugiendus
est ergo mundus ut eius incendia
fugiantur. Alioquin si in mundo
remanere volueris, ne abscisis mem-
bris, ne truncatis pedibus, ne ef-
fossis oculis eo quod scandalizauerint
te scandalo non carebis. Agitur
est quidem ne sine membris of-
ficialibus possimus viuere ne aliis
scandalizantibus bonum viuere necesse
est. Locus non tam corporibus quam
moribus salubris ubi corpori ipso-
rum non carentes officiis illo-
rum scandalis careamus. Et
quis locus est hic ydoneus nisi
claustrum ubi pax includitur,
honestas clauditur, excluditur
voluntas mala, pellitur libido.
Vadi ergo deformate fera ad clau-
strum, refrigerium ut in loco ame-
nissimo sub diuo ihesu christo [...]
voluptuose te [...] pro-
hemi misere breuem calamitatem
Quia dicit numquam post claustrales
saluantur. Aut omnes se-
culares dampnantur. Quia isti
post facile saluantur, illi omnes di-
fficile. Cum hec in se quam tutior
est ab incendio remotus ab
igne, quam proximus igni. Hec Helinandus.
Ecce patet per predicta quod con-
tinere in mundo et esse in peccato
mundum valde est difficile, quia propter
occasiones que occurrunt in
seculo sepius precipitantur. Unde
dicente beato Bernardo: Periclitatur
castitas in deliciis, humilitas in
diuiciis, pietas in negociis,
veritas in multiloquio, caritas
in hoc nequam seculo. Hec Bernardus. Unde
propter tot pericula fugiendus est
mundus et appetendus reli-
gionis perfectissimus ordo, ubi
occasiones viciorum tolluntur, et ma-
teria ad bonum [...] ministratur
ut corporis [...] seu animi
regimine [illegible]

De quo in speculo historiali li. xxx. c. xxxvii

sic (Bonum est nos hic esse scilicet in claustro quia sicut ibi homo purius/ quiescit securius/ irroratur frequentius/ cadit rarius/ surgit velocius/ incedit cautius/ moritur confidentius/ purgatur citius/ remuneratur copiosius hec Bernardus) Videns igitur quam clare fructuosum esse et salubre conversari in monasterio professionem religionis cum tot bona occurrunt xpi dilecte Caveamus ergo dei gratiam progressu ordinis et ipse dignetur nos suscipere ut [illegible] in sui amore testimonio beato Bernardo qui dicit Bonus es domine anime querenti te occurris cum [illegible] promptum exhibes quid es domine [illegible] qui es super omnia [illegible] videns in scala hec Bernardus Fugiamus igitur mundum qui amaritudine plenus est et introitum religionis levem [illegible] ad celum prestantium dilectionis ubi solum [illegible] et dulcedo et iocunditas dicente beato Augustino super psalmos in glosa sic amaritudine plenus est mundus [illegible] solum nisi deus est iocunditas [illegible] cor levi [illegible] per quos gradus Gradus affectus [illegible] voluntatis cum est mundo ascendis negligendo descendis Gradus nostra [illegible] es si diligis deum [illegible] sic levitur cor quod corpus levitur corpus ut levetur locum mutat cor ut levetur voluntatem mutat [illegible] ergo cor se convertat interioribus rebus amaritudine [illegible] unde dulcescit non [illegible] nisi levet se ad deum hec Augustinus et quia pressura et amaritudo et falsitas pax est in mundo [illegible] vera est in xpo dicente ipso [illegible] in mundo pressuram habebitis

in me autem pacem Unde ad hanc deo pacem [illegible] ut perfecte [illegible] debet duplici pace Dicit Hugo in libro de claustro anime Duo sunt genera pacis Una quam xpus dat altera quam mundus dat Pax mundi est ut [illegible] vivendus et diabolo [illegible] ces/ pax vero xpi est ut expellas diabolum et diligas deum Pax mundi est ut mundus [illegible] et [illegible] mundo placeas/ et [illegible] voluptatibus [illegible] delectationem [illegible] pax vero est ut [illegible] mundi usque ad mortem patienter tolleres et post mortem future vite [illegible] hec Hugo [illegible] igitur xpi vestigia cum doctrina et [illegible] religionis [illegible] igitur sequendo sancte religiose vivendo ut [illegible] vitam ad quam pervenire valeas ipse enim est via veritas et vita via vera/ veritas certa/ vita eterna dicit Hugo Dicit beatus Augustinus super illo verbo Ego sum via veritas et vita sic/ ac si cuilibet peccatori [illegible] dicat Quo vis ire Sume [illegible] quia ego sum via [illegible] me [illegible] ascendis [illegible] Ego sum veritas ad me [illegible] ut possis feliciter pervenire/ [illegible] veritas est [illegible] ubi vis pervenire [illegible] Ego sum vita in me mane Et in me vis vivere vivendo et permanendo in me manebis sine morte permanendo hec Augustinus

De modo conversionis ad deum
et devotione qualiter deus
suos quos sibi preelegit alienos
solet vocare ad penitentiam et ad
statum conversationem sufficientem
modo habeo informationem.
Sed nunc quero utrum isti qui
relinquentes mundum gratia spiritus
sancti inspirati et se convertentes
ad statum conversionis vitam
religionis assumendo patiuntur
aliquod impedimentum sive temptationes
ante ingressum ordinis vel infra tempus probationis.

Scire te volo quod penitentiam peccantis hominis et conversionem
ad deum multa impediunt maxime
tamen quod videlicet [illegible] dyabolus fragilitas sive infirmitas humana
et consuetudo peccandi. malignus
religionis cum suis hostibus humanam
vitam cum consideravit peccatorem
contra se disputantem et compungentem
et velle relinquere mundum
et per penitentiam et conversionem assumendo
[illegible] committendo vitam
vel certe vitam per ingressum religionis, omnem modum querit
hic impediendi aut preveniendi
per suos nuncios scilicet mala societates
dissuadentes ea que sunt salutis.
Hic est ingressum ordinis. [illegible]
[illegible] tamen per se immittendo quendam timorem in mente hominis
faciens eum pertimescere vitam
et conversionem sibi incognitam
et inexpertam. quando ut contingit magis
fuerunt isti penitentes formidare aut quodammodo abhorrere quando omnibus in rebus
gravius est inceptio prima, et
[illegible] ingressus ad viam [illegible]
et mansuetudo dei est difficilior

dicit hic deus. Cesarius dyalogus [illegible]
qui multa operati sunt mala [illegible]
se ad penitentiam converterint districte
satis et vehementer hic fuerunt ut
[illegible] strictos quod exercent [illegible]
[illegible] cum [illegible] horum intimum
aliquid penitudinis ceperit, si autem
ceperint non nequiunt [illegible]
sed in modum ignis purgationis [illegible]
[illegible] purgato purgatores reddunt [illegible] et
memoriam [illegible] velut [illegible]
plante ad patriam salutis [illegible]
[illegible] pervenient, [illegible]
[illegible] tantalum [illegible]
[illegible] horrore gestorum
[illegible] hic [illegible] eos qui [illegible]
aliquos [illegible] lapsus
videntur procede, dum cautiores eos reddit experientia [illegible]
cum experti [illegible] que perdiderunt qui que nondum possessa de
[illegible] acquirere, tamen [illegible]
initium sunt in hoc est omnis difficultas ut primos aditus ingrediamur [illegible], in ipso enim
ingressu stat minus et [illegible]
[illegible], et volentes adire
[illegible] deiecit, cum
si [illegible] primos et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
quid valebit [illegible] et tuo [illegible]
[illegible] adhuc [illegible]
te reddit [illegible] superiore
te esse in [illegible] [illegible]
[illegible] et per [illegible] de
linguis [illegible] istius [illegible]
videbis hic Cesarius [illegible] est
tormentum demoni [illegible]
[illegible] et conversio ad deum, quia
per hoc quos possidebat amittat
et ideo [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] prebent

temptacionibus, efficit ut homines
ad odium proximi moveant, et alterius
salutis antiqui at eos expulsio-
nis sue vindicet in miseriam testis
hoc Beda sic dicens: Dyabolus enim qui
gravi odio diu per peccati contami-
nacionibus nominis antiquus
hostis pulsatum inspirans, efficit
ut vel odium veritatis moveant
vel expulsionis sue vindicet
in miseriam, magnum enim est tor-
mentum demonum lesione hominum
cessare, et tanto dimittit quem
quanto possedit durius. Hec
Beda. dicit eciam de hoc beatus Gregorius
in quinto libro moralium super illud ver-
bum Job Qui parati sunt suscitare
leviathan sic dicens enim qui ea
que mundi sunt calcant mente
et ea que dei sunt plena in-
tencione desiderant, leviathan
contra se suscitant, quia eius
maliciam instigacione sue conver-
sionis inflammant, nam qui eius
voluntati subiecti sunt quieto
ab illo iure possidentur, et suppli-
cium vero quasi quadam secu-
ritate prestolantur. Dum corda
bus in concupiscencia pravitate ducuntur
Sed cum diu eiusdem conditoris
sui desiderium recalescit, cum tor-
porem negligentie deserit, et
frigus insensibilitatis superne igne
sancti amoris incendit, cum liberta-
tem ingenuitatis recuperat ab hoste
suis erubescit, quem iste hostis
se comspiciens despici quos dudum
diu ludebat apprehendi dolet contra
se erexit irritari. et mox zelo
accenditur, mox ad bellum movet
et mox ad temptaciones innumeras
contra rebellantem mentem se ex-

citat, atque in omni arte laceracio-
nis insurgit, ut temptacionum
iaculis in torquendo confodiat
cor quod diu quieto iure possi-
debat quasi dormiebat quippe
dum sopitus in ipso corde qui-
escit sed excitatur in provocacione
clamans, cum ius amisit posses-
sionis, hinc ergo notari valet
dicunt qui parati sunt suscitare
leviathan, id est contra se temptaciones fortes
iudicio discrecionis erigunt, que
in suis temptacionibus excitare
antiquum hostem non formidant.
Sanguinis eius eciam dudum sim-
to spernat, quid aliud quam se contra
antiqui hostis clamorem parat, ut
liberam mentem iterum pugnet,
qui quietus sub tyrannide in cap-
tivitate tenebat. hec Gregorius. Certe quo
dyabolus mentem quam prius per peccata
dicione quietus possidebat, post-
modum repugnantem sibi per pe-
nitenciam et vite emendacionem
viderit per diversa temptacionum
genera vexat, unde notandum est quod
omnis quisque qui viam bone
et conversionis ingressum inchoat
temptacionibus antiqui hostis se
debet resistere quia idem hostis
cum viderit aliquem incipere
ingredi viam salutis statim
obviat et per diversas tempta-
ciones ut possit ante eum
a sancto proposito et vestigio avertere
conversacione salubri. hoc probat ysaac
abbas Syrie quidam tractatu
tu. sic dicens cum volueris fa-
cere aliquid bone operacionis ad-
venientes et temptaciones sunt
prius tenetur, nam conducendo

in inicio est ut cum bonis aliquem
incipientem conversacionem bonam
sibi sciencia et conscientia priora ob
mat ea variis et diversis temp
tacionibus, ut eciam in tenuiore
bonorum arcescunt a bono proposito
nec habeat aliquantenus tedium
appropinquando deo, non quod talem sed
tunc habeat adversarius, nam nullus
posset fieri bonus si permitteret
ideo, sicut in libro Job. Dormi sunt
tam non possunt tempore videre ad obser
vandum temptacionibus, que hominibus
adveniunt, et deinde virtutes in
re operari, quia nisi prius proximus
se ad resistendum temptacionibus
a virtutum operacione recedere habet
ysatte patet 3o qualiter dyabolus
impedit salutem hominis cum
cepit appropinquare deo per primum
ante ingressum religionis. Sci
endum est quod infirmitas sive
singularitas carnis revocat sive
impedit hominem a proposito sa
lutis. Cum enim nonnulli peccatores
pro suis delictis compunguntur et
ad eundem ad penitendum seu re
ligionem vel alium quemcumque sibi
statum sibi tunc aptum adire
disponunt, ab hac vita inire
tunc carnis infirmitas eos reprimens
revocat. Multi igitur peniten
tes sive incipientes cum oculos
ponunt nunc vigilias nunc ie
iunia, nunc austeritatem vite et
ceteris observancias ordinis
que premeditantes subsistere se
non posse formidant, sed divina
gracia adiuti sic fiunt glorie
roborati illam inceptam obtinent
et dicit quod animus proponit de-

note continet. Hec tangit beatus
Gregorius in xxx° li° moralium exponens
illud Job. Et elementa eius quae
solent subaudiendo nisi ego sic
quos dolent non levi cum quodam sim
tula. dum divino adiutorio in via
desideriorum carnalium retinacula
disrumpunt. Cum enim cum prima ~~mente~~
mentis ad conversionem vocat
sed adhuc ab hac intencione car
nis infirmitas revocat, quasi
quibusdam elementis ista liga
ti. Preterea Multos enim sepe
videmus vitam quidem sancte
conversacionis appetere, sed nec hanc
assequi valeant modo inmeritis
eas, modo sciencia ad ipsa formi
dare, cum intra mala dum est
ante presumunt inspectorum suorum
elementis incolunt retinentur.
Multa enim ante oculos ponunt
que si eis in conversione eveniunt
subsistere se non posse formidant
de quibus bene Salomon ait: Iter
pigrorum quasi sepes spinarum
via eorum. Dum ad appetunt eos
velut spine obsistunt sepium
sic formidinem suorum opposite sus
picionis ~~[illegible]~~ pungunt et pungunt
quod quia eos procedere non
solet bene illo sepius ad incon
veniunt istorum absque offendiculo
consci. quippe intencioni sua
~~[illegible]~~ conditis eos adversitatibus
obviantes non impugnant, que
temporales adversitates obstacula
ceteri fiet et intime contempla
cionis saltem transcendunt. Solvi
tur quoque elementis, quia ab ista
bus eo quod animus infirmam

cogitationum nodos rumpit
et peccatis dissipat. Unde quod
illectum mentem ligabat quia
quod. Ecce qualiter spes futurorum
bonorum animat penitentes ad
excipiendum bonum hoc quod sunt
proposuit. Ergo si quis ad hunc
aliquid propter asperitatem religio
nis pavet, aliquas difficul
tates revocet ad memoriam
tormenta in futuro et leviter sus
tinebit ea que sunt diffici
lia. De hoc per quendam inquisitum
sic dicit. Multi enim quamvis
et asperam videtur in monasterio
sumpmus propositum temporalis ab
negotiis renunciant. Ora quam
amena sit illorum tormentorum
duritia excruciando comparatur
cum levior est vita claustra
lis. Ubi tamen corporum quam anima
rum sunt sollicitudine que
vivunt. Quam penarum loca inglu
uiei. Pro peccatis inhabitant vitam
non emendantes, non tamen maiorum
sed eorum nimium negligentie invol
uti explicantes, durioris inferni cre
ari credimus. Unde autem peccati
que minima vel summa seu levia
dicuntur, non quia summa nec levia
sunt sed quia inhabitant vitam hic pe
nitentibus levia ideo dicun
tur. Ergo si quis emendandi
fructum distulerit comparando
non levia sed summa ymo gravi
ssima in penis ea sentiet
experiendo. Nemo se de peccatorum
levium levitate quia ita ex
pellent blandiendo seducat
quia etiam sunt leviora,
tanto sit cautior minorum corp
maius iudicio examine corri
gendi. Negligentiam nullo modo
parvum estimare debemus. Vita
nam distinctus indix parvum es
timaverit aliquid peccatum. Unde de
peccatum per parvum dominum exhortat
Quod ergo peccatum videmus dix
parvum dominum eam exhortemur
quia sine mensura donum est
parvum. Quod videbimus cum cor
getur a nobis usque ad ictu
oculi. Totius vite parvum tempus
Sunt quippe comparabilis quasi
in nobis inveniam sive operis
operum vel sermonis operum vel co
gitacionum usque ad minimam cogi
tationem. Quis a mente cogitationum
videat assimile peccatorum
levia quibus minora debe
gehenna videtur. Hic cogitemus
que gessimus et que in futuro
accepturi sumus. Si multa
bona peccata mala multum
gaudeamus si multa mala pe
nita bona multa lugeamus
Cogitemus a nobis usque ad
minimum quadrante. Unde
hic cum ira et benignitate
aut in futuro quod absit cum
severitate et iusticia. Hic ille
Ecce quod salubris sit penitencie
tibus et ad conversionem tenden
tibus reducere ante faciem
mentis penas infernales, ut
eo facilius possint sufferre la
bores corporales nam sepe hu
mana asperitas. Unde ille
rebus et contemptibus fi
nis, fugit labores abstine
ntiam vigilias et ceteras corporis
castigaciones, sed cum infirma
te gravi a mente reducta

fuerunt dies mortis, pondus
iudicii futuri, pene inferni, premii
celestis gaudium. Contra prius con-
cupiscencias et passiones
ipse animus bellum aggreditur
cum ipsis pugnat et nulle con-
suetudini subicitur resistendo
et vim per annum sibi faciendo
ut ad victoriam carnalium
passionum perveniat meritorum
quod beatus Ambrosius pulchrius verbis
probat dicens super illo verbo Regnum
celorum vim patitur etc. Nonnumquam
quia similiter mens humana
diversis huius mundi illecebris et
concupiscenciis primus demum
ta fugit laborem appetit vo-
luptatem, et sic adducitur con-
suetudine prima, porro vite
[illegible] concludit. Sed cum cepit
ultimum diei [illegible] aut futuri
iudicii pondus considerare
meritum vel sollicitata aut
spe premii vel timore iudicii
voluntarium bellum indicit
passionibus, et vim facit ipsi
ius desideriis violentis separans
vincere contendit. Vincere non-
cum sine violencia fieri potest
ut de humi dormiendo et se ligans
ad famem et sitim ad abstinen-
ciam et carnem cruciat, et premium
no prius et [illegible] carnem [illegible]
nem contentione singulis quod
consistit. Nonnumquam sine vio-
lencia sic patet ut homo quis
mansuetudinem patitur, superbiam
humilitate committit, amore vo-
luptatis et sufficiencie [illegible]
catenum subicit violenciam
sine gulam subiecturus, luxuriam

castitate contempnens, et hoc
subito [illegible] in bonum perfectum
et transformetur et quodammodo ad
ulterius reddatur ex alto, et si a
talibus regnum celorum violenter
et per violenciam diripitur hec
Ambrosius. Videmus igitur quod vere
penitentes oportet vim sibi
facere ut victoriam viciorum et
carnalium voluptatum valeant
optinere, maxime tamen hii
qui maxime opera et longa
consuetudine [illegible] in
sordibus peccatorum et operibus
tenebrosis, necesse habent sibi magis
et magis vim facere sibi facere
[illegible] carnalibus desideriis
et concupiscenciis resistendo. De
hoc dicit beatus Gregorius Tanto similis
quis [illegible] quanto prius [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] ob
[illegible] mentem ut nequaquam
purgare valeat ad [illegible] quod
Gregorius hic est sic intelligendum quod sine
labore valido non potest quis re-
purgare [illegible] consuetudine longa
viciorum et [illegible] ad viam vite
et quanto maioribus criminibus quis
implicatus fuerit et diucius in
ipsis perseveraverit, tanto difficu-
liore et maiore pugna et la-
bore in resistendo viciis cum
[illegible] oportebit hic testatur beatus
Augustinus sic dicens Quanto magis te
[illegible] tanto in ea superanda
voluntas laborabit quanto ma-
iores et diucius [illegible] dedit
Augustinus hic idem sentit Ysidorus
cum dicit Satis delicate se
[illegible] qui vult sine labore vi-
cia superare cum [illegible] quia
sibi [illegible] [illegible] fecit, sine

violentia doloris resistere non
possit. Hec ysidorus. Sic itaque est
ut novicius sive novicie conversus
laboret et faciet sibi consuetudinem
contra consuetudinem / et affectum contra affectum
donec vincatur dulcedo delectaciones
carnis et seculi. Hec tangit Bernardus
inquiunt autem sic dicens ad
ea que dei sunt percipienda homo
se attingat violenter sibi faciens
contra violentiam / ~~et affectum~~ et consuetudinem
consuetudinem et affectum sibi formans contra
affectum donec percipiat mentis delec-
tacionem contra delectacionem ut delec-
tationibus carnis et seculi salubre
delectacionem carens quidem plus delec-
tet. Hec ille. Bernardus. Et nondum quod
novicius conversus ad religionem tempore
probacionis inter cetera que sustinet
incommoda duo patiuntur / primum
est inconsuete vite novitas cum
in assumpcione habitus quidem et
in morum alteratione sine immutacione
quorum est subitanea que in suspe-
ctionis habitu perquam solebat con-
fortari et consolari incipientes.
Primum igitur est inconsuete vite no-
vitas nam dum aliquis con-
punctus pro suis delictis statim reli-
gionem ingreditur habitum or-
dinis assumendo / processu temporis
cessante primo fervore oriuntur
ei affectus habitus / et inconstantias
vite et conversionis inconsuete vi-
gilie / ieiunia silencium obe-
diencia castigationes et cetere
observancie regulares incipit
autem animus ad hec similia
ea abhorrere et gemit sub
gravi sarcina conversionis. Et re-
pudiat eam toto et abhorret
subire vias duras et asperas
sentire contra consuetudinem dulce-

dine. consuetudine cogitare et
consuetudine et recurrunt simul
multa peccatorum ymaginationes
vite prioris qualiter in seculo
liberaliter vixit / et quam solum
indulgens diviciis et voluptatibus
habuit / et videtur carnalibus car-
nalis animus [illegible] nimirum
quod prohibetur abhinc / et substrahitur
quod turpiter libuit et proprium
et proprium quod scilicet licet sed tamen non
facile libet. Ex hac autem difficul-
tate et temptatione incipit homo
instabilis esse / et non nunquam dolere de
ingressu religionis et vitare que
vere conversionis sunt sunt non
nulli qui post assumptum habitum
religionis instigante dyabolo
et proprio fragilitate postposito timore
dei et verecundia hominum redeunt
ad seculum / et sunt nonnulli qui
propter pudorem hominum verecundantur
deponere habitum / hii tales non
nunquam fingunt se aliqua debilitate
aut infirmitate grave / ut cum honore
possint ingressum ordinis cuiusque
possint ... et religione discedere / et propter hanc
fictam occasione quidam plures a
sancta conversatione discedunt. Et sunt
non nulli qui propter diversas temptaciones
incurrentes efficiuntur instabiles et
dolent se intrasse ordinem / sed
propter votum quod emiserunt cor-
pus firmant ad manendum plurimum
tamen est post voti emissionem
instigante dyabolo ab ordine
discedunt. Et sunt nonnulli
qui multum ferventes sunt
tempore probacionis / quos conspiciens
dyabolus sub specie melioris vite
unde suggerit eis quod non possent

ordinis prout scriptum est et man-
datum in regula. et instituta
ordinis observare, tamen propter fra-
gilitatem quam et in pluribus
ipsam regulam usque ad perfectum
consideraverunt aspiciunt ordinis.
non exequi valent perfecte et ideo in
stabiles efficiuntur qui putant
quod si professionem fecerint sibi ex
hoc periculum imminere. Et si perfec-
tioribus hostis simile non potest
tunc immittit quedam asperam
indiscretionem, ita quod aliqui cor-
pus per vigilias et ieiunia et ora-
tiones et alias castigationes ni-
mis indiscrete se affligunt in-
tantum quod postea incidunt in debilitatem
capitis et corporis, et obstat cum
aliquis sit debilitatus et de ordine
egrediuntur, sed aut remanent
ab hac debilitate diu non restau-
rantur. Item alia quam plurima
sunt que faciunt novellos tem-
ptationis instinctu diaboli qui
facit eos fluctuare et esse in
proposito instabiles sicut cotidia-
na experientia quam plurimos
docet in tali statu existentes
Contra ista impedimenta et tempta-
tiones sunt hec remedia. Primum
est habitare inter multos, quia
habitando inter multos videmus
plurimos qui forte eandem
temptationem habent et viriliter su-
stinent, et multos qui iam
evaserunt et ad maiora profe-
cerunt quos intuentes ani-
mantur. et in suis temptatio-
nibus non deficiunt. Secundum est ex-
perire fervorem habentium timo-
rem et amorem dei quorum
exemplis possimus accendi et in bono

proposito firmari. Tertium est aperire
conscientiam, multum enim valet ad
temptationes mitigandas, ma-
nifestare suas passiones et
imaginationes senioribus prudentibus
nullam confusionem. Quartum quod et maximum
est querere semper habere in temptatio-
nibus et perplexitatibus a senio-
ribus timorem dei habentibus con-
silia quia nichil ita efficax est
ad evadendum laqueos diaboli.
Quintum modus sunt consilia de hu-
mili corde procedentium, quibus
consiliis debent novelli
in suis temptationibus laborantes
acquiescere, et in ea sunt momen-
tales que adeo plura sunt
assumere ad hoc faciendum hortatur
beatus Augustinus sic dicens. Collatio-
tionis . . . plus quam lectionis sine
torporem cordis excitat et de
medio pelle ad hominem in
amore . . . demum in homine
consule, quia impedimentum
et quid medicamine, aufertur
in mente non hominem de se
mendicantem. Sed per hominem dum
virtutem videntem docentem
consolantem exhortantem
et desuper diligenter necessarium proprio
pro tollendo impedimento tali
temptationem. Ultimus remedio de
quo per commodum magistrum
impedimentum. maioris occasio
sicut estimans tamen esse
aliquid se infringendi et com-
poscere. magis estimat hoc quod
Cum non procepto consilio me-
diante gratia dei homo munitus
est stabiliens suis et in proposito
firmatus in similitudine sibi humiliter

Secundum [illegible] [illegible] a claustro

gratiam devotionis ut sic cum
magnitudine devotus in ordine
suspenditur ad sidera exsul-
tationis / sed affectibus gaudet
singularis reverentia et certis labo-
ribus libenter [?] ad bonum opus
hilarescit. Et ut homo de tot
donis et consolationibus spirituali-
bus superbiat aut elevetur
occulte deus gratiam dulcedinis
quam contulit ad horam subtrahit
et quasi sub tentatione efficitur te-
pidus ad opus bonum indevotus
in ordine et in aliis observantiis
regularibus / et incipit homo
tribulari et angustiari in se
metipso / eo quod non sentit in se
priorem gratie et devotionis dul-
cedinem / et contristatur in-
tra se et timet propter suum peccatum quod
fecit sensus [?] displicere deo eo quod pri-
orem gratiam quam prius habuit ab ipso
abstulit / et hec est secunda tri-
bulatio sive temptatio ut su-
pra premissum est quam patimur [?]
Contra hanc tribula-
tionem et temptationem gratie quam homo
passus est / hec sunt remedia.
Primum est [illegible] septimum [?]
[illegible] asserunt mores per
temptationes / docet consolationes.
Secundum est patientiam ut patien-
ter sustineamus hanc adversitatem
ut mereamur. [illegible] expectans ex-
pectavi. Tertium est sequens superiori
quia non debemus cessare a
gemitu donec misereatur deus
nobis suam gratiam infundendo.
Quartum et maius est timor
cum humilitate / nam sicut propter

superbiam subtrahitur gratia ita
per humilitatem et timorem recu-
peratur / quia deus superbis re-
sistit humilibus autem dat gratiam.
Dicit sanctus Bernardus: In veritate
didici nichil ita efficax esse ad
gratiam promerendam / retinendam
recuperandam quam si omni tempore
coram deo inveniaris non al-
tum sapere sed timere. Beatus
es si cor tuum replevit timore
repleverit ut timeas quidem
percepta gratia / amplius pro
amissa longe plus recepta.
Quia ubi tibi gratia deficit
deficis et tu. Augustinus [?] superbie
[illegible] est gratie / Bernardus: Vides
[illegible] quod subtrahatur gratia
propter superbiam per humilitatem et
timorem renovatur et reformatur.
Quintum remedium est quod patres [?] con-
sideremus et videmus singulariter
singulorum opus monachos [?] et in-
cipientibus alleviant pugnas
temptationum et tribulationum
consolatione dulcedine gratie sue
ne ex difficultate impugna-
tionum et tribulationum dissol-
vantur et ad seculum revertantur.
Nos non perfectiores fortiores
et meliores prius [illegible] per-
mittit eos [illegible] pugnare
temptationibus ut perfectius [?] a
[illegible] pugnant et certius eo
vincentur. Dicit sanctus Johannes
abbas [illegible] in vita patrum
[illegible] [illegible] dispensatione
dei animis incipientibus
pugnas alleviat ne qui ex
principiis [illegible] in mundo [illegible]

dissolutum. Igitur gaudete in domino fratres carissimi, quia nobis carus in vobis quando hec signum caritatis regis ad nos cognoscentes. Cum et vires anime et statim corrumpitur (?) purgatus permittit in eis relinqui dolens ipsius nichil commune habet. Iohannes alibi: Et quamvis aliqui dulcedine divine gratie ut deum [illegible] tempore inchoationis et perfectionis accipiunt, plures tamen post peccata diversa et calamitate insecuta commissa amaritudine temptationum patiuntur, ut placitius et compunctionem cordis a sordibus viciorum purgati, mentis oculos ad superna valeant elevare, et postposito timore servili caritate et confidentia ad amorem celestis patrie suspirare. Hoc probat Ysidorus sic dicens: Secundum quod quidam ad deum plurimum quod alii incipiunt a dulcedine, alii temptationum amaritudine. Omnis conversus aut cogitatione [illegible] peccatorum quo trahat ad desiderium supernorum cepisse cum lacrimis purganda sunt vicia que gessimus et munditia mentis acie ad quod querimus contemplandum. Ut beatus Gregorius: flendo peccati caligo a nobis detergitur, mundatis cordis oculis libere superna inspiciuntur. Unde necesse est timore conversi ad deum ut metu futurarum penarum carnales affectus deviniuntur (?), deinde oportet abiecto timore ad amorem divine contemplationis transire, perfecta enim caritas foras mittit timorem qui ante timet penam hec et non [illegible]

Unde necesse est omni converso ut post timorem consurgat ad caritatem dei debent quasi filius, ne semper sub timore iaceat quasi servus. Tunc enim amore vere conversi nos ordinamur si deum ut patrem diligimus, qui prius servili metu sicut dominum formidabamus. Hec Ysidorus. Novendum etiam quod deus quos ad magnum status statum promovere ~~statum promovere~~ desiderat, primo fovet eos dulcibus blandimentis, deinde cotidie duris et asperis temptationibus tuto firmat et stabilem dat tranquillitatem mentis, firmat cohibet incipientibus cum multis consolationibus perfectis. Deus igitur primis electis in primo aggressu vite occurrit eis consolationis dulcedine infundendo, blandiens quam atque fovens sorbitiunculis dulcibus divine consolationis ut per hec eos sue familiaritatis gratiam introducat et nos benignum dei dispensatione agitur, quia si corruat amaritudo temptationis corriperet facile ad ea que reliquerant redirent. Unde deus occurrit eis primis amplexibus infundens eis tantum devotionis gratiam ut facile valeant in orationibus suspirare, in meditationibus dulcia sentire in affectibus etc. ut omnia dura et aspera sint eis dulcia et omnia que agunt iocunda sunt et festiva, ut qui prius [illegible] dies illos carmina ducunt. De hac devotionis gratia dicit Bernardus [illegible]

primo dominus pusillos corde humoris blandientis in consolationis initio solet allicere / quia nondum tales habent gratiam sibi praestitam et non datam ut in die malorum memores sint bonorum / Post haec secundo exercet deus suos dominus et aptis temptationibus. Nam subtracta gratia divine consolationis incipit homo tepescere et in bonis operibus attendere fastidit cum bonum / tedet legere orare non delectat / meditationes non inveniunt nec bonum audire nec loqui desiderat exteriorum persona [illegible] non sibi et habet. et invidus / tenus invadit me quodam languor animae et mentis hebetudo et insolita quaedam inhaerent ariditas cordis unde [illegible] vitae animae meae et [illegible] quia gracior exaruit cor meum sanctum est sicut terra sine aqua compungi non valeo ad lacrimas legere et orare non delectat meditationes solitas non invenio ideo ad opus manuum pergo / ad vigilias somnolentus [illegible] non solum autem humoris de [illegible] in spiritualibus patitur sed et de [illegible] carnalibus quia aliis temptatur homo et [illegible] ut nullam requiem in se habeat sed omnem tribulationem. In his autem adversitatibus si homo temptationibus non cesserit sed patiens et humiliter sustinet et in timore dei perseveraverit consolationem magnam consequitur ideo / et ut [illegible] est datur [illegible] sua tranquillitatem mentis. Sequitur [illegible] Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tuae le[tificaverunt]

animam meam. Et apostolus. Sicut habundant passiones in nobis sic per Christum habundat consolatio nostra. De hoc etiam Bernardus dicit. deus cum admittit vel permittit temptationem [illegible] et solem iustitiae videmus atque sic [illegible] nos diligat [illegible] ad mentem venit et subiungit dicens Cum omnis malorum caligo et tristitia [illegible] replendente [illegible] hinc mens illustratur quodam [illegible] ingentiorem [illegible] absorbetur et quasi post desertum vita [illegible] temptata magis [illegible] aliquotiens [illegible] Bernardus [illegible] tales mentes [illegible] sibi consentire quotiens considerationes suos oculos vitae testimonium [illegible] inveniunt / Post haec [illegible] sua cum gaudio [illegible] considerare [illegible] experientia [illegible] tribus modis quos solet [illegible] et [illegible] in [illegible] blandimenta dulcedinis / et [illegible] temptationes / et [illegible] tales [illegible] illa [illegible] Job [illegible] haec omnia operatur deus [illegible] singulos [illegible] dicens. [illegible] intuendum est quae iste tres [illegible] sunt quibus [illegible] homo [illegible]

et post merorem perennis ad
securitatis leticiam reuocat. Ex quibus
prius merore afficit et magnam
postmodum leticiam attollit. Igitur
si vigilanter intendimus habes eos
vices merorum et leticie vnusquisque
quod electus anime est, alterum modis
inuenimus et conuersione temptatione
mente ¶ In prima quidem. primum
diximus ¶ conuersationis vite quibus
merore est cum vix sua vnius
quisque peccata considerantes eiusque
secularis velut compedes rumpere
et via dei per operationem securare eos
conuersationis ambulare desiderans
temporalia tamen omnes abicere
et leue iugum domini libera seruitute
portare ¶ cogitauit. Cum ista ac
circa illa familiaris sui eternitatis
delectans que in secunda diximus
quanto eam diu sustinuit tanto
altius surgit atque ex se tardius
ne permittit ¶ Et quibus ibi me-
ror que anxietatis cordis qui-
bus prius vocat hic autem re-
uocat, hinc amor noue con-
uersationis inuitat, hinc usus
vetuste preterite conuersationis inpugnat
hinc desiderio ad spiritualem perfectionem
flagitat et in sanctitatis auiditatis
lem conceptum tollerat, que ca-
aliquando inuitum eum delectat, sed
quia diuina gratia dominus nos istis
difficultatibus affici non permittit
virtutis pectore magis beneuolis
cuius nos ad libertatem noue
conuersationis consolando perducat
et precedente tristiciam subsequens
leticia respondet, ita ut tanto
fruimur quam animus eo magis ad
votum suum peruenisse gaudet
ac quo magis se pro illo meruit
laborando venisse, fit cordi

in mensa leticia quia et que
desiderat iam per operationem securitatis
percipit ¶ Sed ne communis quis
quod iam secum se esse credat et que
pugna merorum superare non sen-
tiunt ne ipsa postmodum securitatis
fieri dispensatione deo permittitur
ut post operationem suam tempta-
tionum stimulis fatigetur ¶ Iam
quidem per conuersionem urbem mali
egressi sumus, sed adhuc vehementis
pristine vite ante faciem hostes
subsequuntur ¶ Iam per peccati re-
liquerunt egyptios pro tergo
relinquimus, sed adhuc sicut quidam aly-
hostes obuiant ut ad tantam
permissionem pergentibus ceptum
iter intercludant, iam priores culpe
sicut iniquitates aduersum solite
diuina virtute prostrate sunt sed temp-
tationum stimuli quasi hostes ex
aliis surgunt qui tam
nos labore superantur ¶ Conuersatio
sed securitatem parat, ubi autem
negligenciam solet esse securitatis
ne ergo securitas negligenciam
generaret scriptum est: Fili accedens
ad seruitutem dei sta in iusticia
et timore et prepara animam tuam
ad temptationem. Non eam ait ad
requiem sed ad temptationem, quia
hostis noster adhuc in hac vita
nos positos quanto magis nos
sibi rebellare conspicit tanto
amplius expugnare contendit
¶ Eos enim pulsare negligit quos
quieto iure possidere se sentit
¶ Contra nos vero eo vehementius
mouetur, quo ex corde nostro quasi
proprie habitationis expellitur.
Hec in se ipso dominus sub quadam
dispensatione signauit, qui dyabolum
non nisi post baptismum se temptare

prumpit ut signum nobis quoddam
fiatur conversionis innuit, quia ne-
bula carnis postquam ad donum perfectio-
nis ... acriores temptationum
insidias tolleraverunt. Primo
igitur ~~memor~~ mereri atque
... quam unusquisque per studium
conversionis cognoscit. Hec sola
subveniunt, quia securitas ne-
gligentia dissolvitur, impul-
su temptationis astringitur. Et
quod quisque in ipso conversionis
initio magnum plerumque excipit
dulcedine consolacionis, sed
durum laborem postmodum pro-
bacionis experitur. Tres quippe
modi sunt conversorum: inchoatio,
medietas atque perfectio. In inchoa-
tione autem inveniunt blandi-
menta dulcedinis, in medio
quoque tempore certamina tempta-
tionis, ad extremum vero perfectionis
plenitudinem. Prius ergo illos
dulcia suscipiunt que consolentur,
postmodum amara que exerceant,
et tunc demum suavia atque sub-
limia que confirment. Nam et
sponsam suam quisque prius
dulcibus blandimentis fovet,
quam tamen cum iam sibi iunctam viderit,
asperis increpationibus probat, pro-
batam vero securis cogitationibus
possidet. Unde et plebs Israhe-
litica cum sponsante se deo
ad faciendas mentis nuptias ex
Egypto vocaretur, quasi sponsa
prius accepit blandimenta
signorum, iuncta autem probatione
exercetur in heremo, probata vero
in promissionis terra virtute plenitudinis
confirmatur. In igitur inchoationis
degustatione est ... primus

in laborem temptationis est, si eius
tardius nosset quod gustasset, ad
extremum quoque plenius accipere
meruit quod laboribus probata
custodiret. Ita vita suam unusquisque
conversus et inchoata blandiendo
multum et ipsa medietas probat
et plena. Post perfecto laborat,
namque sepe conversi quique in ipso
adhuc aditu inchoationis
sive vel tranquillitate pacatissime
carnis, vel dona prophetie vel
predicationis doctrine acceperunt,
et postea autem durius temptationum
probationibus fatigantur, a quibus
in temptationibus adhuc tamen inci-
pientes valde liberos se esse cre-
diderunt. Ad divine gratie dispen-
satione agitur ne in inchoatione
sua temptationum asperitate
tangantur, quia si eos inter
amaritudo temptationis ex-
ciperet, tanto facilius ad ea que
reliquerant redirent, quanto
nec longius discessissent. Unde
contemptores prius vires quasi
nutrire perfecte replicantur. Unde
scriptum est: Cum emisisset Pha-
rao populum, non eos duxit do-
minus per viam terre Philistiim
que vicina est, reputans
ne forte peniteret eum si vi-
disset adversum se bella consur-
gere et reverteretur in Egyptum.
Ex Egypto itaque exeuntibus
eminus bella subtrahuntur,
quia relinquentibus seculum quedam
prius tranquillitas ostenditur, ne
in ipsa teneritudine atque
inchoatione turbati ad hoc
tuti redeant quod evaserunt.
Prius ergo suavitatem sentiunt

percipiunt. Prius pacis quiete
nutriuntur, post cognitam non dulce-
dinem tanto iam tolerabilius
temptationum certamina sustinent
quanto verius altius cognoverint
quod amarent. Sic petrus in mon-
tem ducitur, prius claritate trans-
figurationis dulcedine contemplatur.
Et tunc demum temptatur. ancilla
interrogante premittitur, ut per temp-
tationem suae infirmitatis sibi
cognitus ad illud flendo et ama-
do rediret quod vidisset ut cum
timoris unda peccati pelago
repletus esset portum dulcedinis an-
choram quae retineret. Saepe autem
tam diutina sunt temptationum
certamina quam longa inchoatio-
ne fuerunt blandimenta. Saepe
non magis ditem inchoatione
dulcedinis, minus autem in labore
probationis, nunc non labore temp-
tati dispar sequitur perfectio finis
quia in hac summa certaminis re-
muneratur. quippe plenitudine
perfectionis plerumque autem in eo quisque
conversus labitur, quod dum quibus-
dam donis gratiae dulcedine in-
choationis accipit confirmationem
se accepisse perfectionis arbitratur,
et plenitudinem consummationis esti-
mat quae adhuc blandimenta
esse inchoationis ignoravit. Unde
fit ut dum subito temptationis
procella tangitur, desperat
se de deo et perditum suspicetur.
Qui si inchoationis suae non posse
credere adhuc imperfectis viribus
in mente adversa superventura esse blandimentis
venientibus quodammodo tanto
firmius resisteret quanto ea cautius
suis viribus praevidisset. Quidem
tranquillius si praevideret toleraret

corpus tamen omnino certamina carnis sup-
videat non declinet, quia hoc in
itinere nequaquam peragitur sine
pulvere temptationis. Plerumque
tamen conversus quisque temptationum
stimulis agitatur quasi ab conversio-
nis gratiam nunc pulsatam et
requisitam, nequaquam tunc haec eadem
radix temptationis deerat, sed quae
non apparebat. Huius quippe animus
multis cogitationibus occupa-
tus saepe se praemetiri alii minus
ingrediens, ut omne quod toleraret
nesciret. quia dum pro multa frig-
abruptia sui conversione bonae
... accedit deo appetit et
ramos multiplicis cogitationis ab-
scidit, tunc libere conspicit quid
devitandum radice crevit pro-
ducendum nunc in via nostrae
itineris pedibus terimus
ipso usu terramentum carnis super-
ficies ne appareat consumitur,
sed quamvis desuper fructificates
spinae non appareant, sub terra tamen
radice occulta perdurat. Ut
autem carnem terramentum pedes te-
rere et calcare cessaverint mox
in superficiem surgendo progreditur.
et spinam perdit publicum quod quod
in radice videbatur occultum
est in corde sedarium spe occulta
quondam temptationum radix non
facile aspicit emergere, quia vel
in via actionum suae terramentum
terimus pede cogitationum, et per
in imis curis quasi multis
itineratibus premitur ne videat.
Sed cum per rursus gravius est
in cordis curas turba re-
moventur, ut nulla illud actionum
insolentia conteratur, multorum
cogitationum tumultus premat

tur quod occultum latebat congesti-
tur iudice vero pungit libere.
Prima temptacionum certe quam
bene vincatur manu agitur ut
inquit [illegible] pro sciencia non tegatur occul-
ta set radicitus evellatur. Quos
docet sicut verum eius conversi-
onis initii. Hec prima conturbat
ut sepe compassione subita pene
supponi se senciant eius quod volunt
medullitus inflictum exitiabiliter
pertimescunt, plurimi non ipsi tempta-
simul dum [illegible] deviant dela-
tent et ipso quidem acriores
set longiores existunt, unius autem
dolentium set magis sibi insistunt
quia dum menti diucius adhe-
rent tanto sunt minus premendi quo
magis assueti. Inter hec ergo desp-
herencia motus hunc alium set diste
ditur, et sepe huiusmodi pnotu
cum temptati. Vero obviet vel
primum impinguet ignorant supplici-
quod eveniat ut dum minus insur-
genti vitam eruciant et repug-
nantes animum ipsum quasi infir-
simi desperacionis incidunt complures
quippe hanc viam sublimem vitam
quam sibi adeundam elegit
expavescunt et quasi in summo cer-
tius titubat qui in imo so-
lidius stabat. Sed non consentientibus
temptacionum motibus angustia-
ut vere de eo dici debebat ab
horribilis et sit in vita sua
penis et animus eius calidus in
desiderabilis quia misericors
deus probavit nos permittit tem-
tacionibus non vincebatur sicut
scriptum est fidelis autem deus
qui non patitur vos temptari
supra quam potestis set faciet cum
temptacione etiam proventum ut
possitis sustinere. Tercius conclusionis

opus occurrit et surgentes tem-
tacionum stimulos mitigant imp-
ugnantes quod se cognitacionum mo-
tus interna parte tranquillitat, modo
quod anima in necessarium desperatione ex
lesi. Leticiam concipit dum devictum
malum respicit ut nunc deest
temptato libito quod homine dicta
deleat videbit faciem eius in
iubilo et liberabit eum sua ne
perget immeritum set videns luce
viderat. His itaque duabus vi-
ribus id est conversionis et probacionis per
meretricem ~~leticiam~~ leticiam
quod vivifacit super est eum eius et
meretricem adhuc sustineant
et gaudia consequuntur. Post
conversionis namque certamina,
post probacionis extimpiniam,
restat adhuc dura temptatio
quia mature non potest ad perfectum
gaudium liberius nisi prius debitum
solvit humane condicionis. Eo
ipsius autem quippe sibi ante sol-
licitus tercie secundum considerare
non cessat eternis iudex quorum
districtus advenerit simul quod tam
cotidie perficit, et tercie secundum
tercie iusticie quas vanas
vite sue sit scriptum attende
et si eruncta. Prima opera que in-
telligere potuit deteriunt, ven-
turum tamen circa districto iudice
illa magis que in semetipso non
intelligit pertimescit. Animus ex
considerare valeat quam multa
per momenta temporum ipsius inconstan-
tibus cognitacionum motibus
peccavit, facile est autem opera per
ipsa vitare set minus difficile
est ab illicita cognitacione cor
tergere, et tamen scriptum est quid co-
gitatis in vanum, etc. Sicut rursum
inde, cum iudicabit deus
occulta hominum, hominum autem

aut animum semel elevatur status
deprimens ad fluxuum temporalium
lapsa haud mutabilitate aliter
tamen motionum non inquietum
dum tamen dolens appetit et cum
conatur surgere cogitur in-
vincti ad invita tollerare hec
quippe miseria est. Unde declarant
qui commissa habet laborem eter-
nus quod non commissa appetunt
gaudium voluptatis. ~~depre~~ quo clas
eam dolentibus in cogitatione
subrepitur, quod ipsi quidem solli-
cite inspiciunt et cum dei occulos
quanti sint reatus attendunt,
et cum de hiis omnibus per districta
iudicia pertimescunt, tunc enim
vehementer metuunt cum ad
solvendum humane condicionis
debitum venientes districto iu-
dicio appropinquare se sentiunt, et sic
tanto timor acrior quanto et
retribucio eterna vicinior. Unde
oculos autem cordis nostri tunc
tenebrabit ~~[illegible]~~ densitas pressure
cogitationis quia subductis
cunctis omnibus se et illum tunc
considerant cum appropinquant.
Crescit pavor eterna retributione
instante, et urgente solutione
carnis, quanto magis districtum
iudicium est eius terrigenis
quasi, tanto vehementius
formidatur. Mandata dei mu-
ltum se preterisse meminerunt
formidant tunc illa que nesci-
unt, quia nec semetipsos di-
iudicare et comprehendere omnino
non possunt. Atque urgente carnis
subtiliter terrentur metu. Sed
et redemptor in solutionem
carnis appropinquans membrorum

suorum perturbationes fecit in agonia
cepit prolixius orare. Unde cum
pro illo cum in agonia peteret
quia intus corporis celestem [illegible]
premie tribuebit si appropinquante
morte tur mens in se eternam
[illegible] quam bene quandam teno-
re ac fortitudinis prebuit. Cum pro
lucem carnis eterno iudicio appro-
pinquamus neque enim talis [illegible]
anima in merito fuerit quam post
[illegible] hec videant quod metuunt
imitare non possit. Consideremus
quippe quod vitam vite perit neque
quam sine culpa. Tunc [illegible]
Consideremus etiam quia nec hoc
quidem sine aliquo reatu non
est quod laudabiliter gerimus si
remota pietate iudicetur. Unde
cum nostri [illegible] precedentem prius
viderat ut superare vel assequi
te David ait Non intres in iu-
dicium cum servo tuo quia non iusti-
ficabitur in conspectu tuo omnis vivens.
Paulus cum diceret Nichil michi
conscius sum et addidit Sed non
in hoc iustificatus sum. Iacobus
dicit In multis enim offendimus
omnes. Johannes Quia si dixerimus
quia peccatum non habemus ipsi nos
seducimus et veritas in nobis
non est. Unde quoque fiunt tribula-
cio cum [illegible] commixtione, aut
quod virgulta immobilia stabunt
si huius pavoris turbine cetere
[illegible] quatiuntur. Solutionem quo car-
nis appropinquantis me nunc terrore
[illegible] cum instat mens turba-
tur et sequitur tranquillitatem inhabi-
tare [illegible] mortem [illegible]
[illegible] vehementer [illegible]. Exemplo
unum [illegible] quaeritur con-
tingens ipsa super mortem pavore
[illegible] et eterne retributionis

gaudium iam ad ipsa eternitatis so-
licitudine perveniunt. Plerumque vero con-
templatione quadam reverberati
mens intime contra spiritus quam carne
expoliati hebetescunt et diu
recusat debitam solitudinem
in eam. inmiscet lectionis pertinuerit
tempore verum videbit faciem in nubilo
vel ecce videbit animi faciem
ne pergat in intimum sed timens
lucem inderet. Christi itaque cum
in nubilo faciem dei conspexit
quia tum dilectio intima perceperit
quantum capere vel assumere potest. Sic
perspicit ibi igitur lucem. Sed timens
videt quam spiritualem oculum
in radio intime solis infigit. Ibi
lucem et timens videt quia ob
mutabilitatis dissimilitudinem atque
obumbratione alterius videtur et
intimus inhiendo atque inhiendo atque
tunc ad similitudinem incommuta-
bilitatis assurgit atque in sancte
ipsa auctoris sui incomprehensibilem
et pacem dum respicit assumunt.
Sed tunc ad mobilitatem per se
inconspicuam respecta est ad immuta-
bilitatis statum immutabilem
videndo fecit. Igitur velim de aspectu
quolibet liberanti recte quod primum
meroris amaritudine et post-
modum gaudium consolationis ex
perspicit apte subiungunt. Haec omnia
electis operantur tribus modis per
singulos secundum conversionis probatio-
nes et merces quia per totum haec et
duris primum stimulis meroris
afficiuntur et magnis postmodum
securitatis gaudiis reficiuntur. Et quia
electi dum [illegible] quia mens electi vel
tristis est vel labore conversionis
vel probatione temptationis vel
formidine solicitudinis atteritur.

atque ipsa attentione peregrinati se
liberatum apte subiungitur ut re-
noret animas corporea incorruptione
et illuminet luce viventium. Lux quippe
per momentum est quam corporeis
cernimus oculis. Quia aut adhuc
hunc mundo vivunt luce mortis
cum tenebrescunt illuminantur autem
a luce viventium a despecto carnali
ad splendorem eterne claritatis
revertuntur ut ibi vivant ubi deum
lumine sentiendo videant ubi non
aliud lumen aliud vita sed ubi
ipsa lux vita sit ubi sic eos
lux exterius circumscribit ut intus
repleat sic intus repleat ut
incircumscripta exterius circumscribit.
Illuminantur ergo hac luce viventium
quam tanto subtilius conspi-
ciunt quanto nunc ad illam pu-
rius vivunt. Haec sunt Gregorii in
xxiiii libro moralium. Volentes igitur
aude in aliqua parte auctoritatem
scripturarum. Sed statum inci-
pientium proficientium et perfectorum
aperuit [illegible] quia tractatum
aliquatenus digressi sumus. Sed
redeamus nunc ad propositum et
statum incipientium prout dominus
donavit exequamur. Dicendum est cum
supius dictum est quod omnipotens
deus quos predestinavit ad vitam
eternam diversis modis ad se vo-
cat. Maxime tamen hoc [illegible] per
duplicem modum contingere
solet aut per flagella correp-
tionis aut per pressuram dilectionis.
Et quia qui non tales per primum et
emendationem vite ad deum con-
versi fuerint diversas impug-
nationes et labores sustinent
sed sustinere debent patienter

quam per transitorium laborem aeterno
dolore liberentur. De hoc loquitur beatus
Gregorius in libro 6° moralium super illud
quia ipse vulnerat et medetur pc
dicens / duobus modis omnipotens
deus vulnerat / quos ad salutem
reducere curat. Aliquando enim carnem
percutit et mentis duritiam suo
timore tabefacit. Vulnerando ergo
ad salutem revocat cum electos
suos affligit exterius ut interius
vivant. Unde per moysen quoque loquitur
dicens Ego occidam et ego vivere
faciam. Occidit enim et vivificat,
percutit et sanat quia idcirco foris
flagella admovet ut interius vulnera
delictorum curet. Aliquando et si flagel-
la exterius cessare videantur interius
vulnera infligit quia mentis nostre
duritiam suo desiderio percutit sed
percutiendo sanat. Corda enim nostra
male sana sunt cum nullo dei
amore sauciantur / cum peregrinationis
sue erumpnas non sentiunt. Sed vulnera-
ntur ut sanentur / quia amoris spiculis
mentes deus insensibiles
percutit / moxque eas per ardorem
caritatis reddit. Unde sponsa
in canticis dicit: Vulnerata caritate
ego sum. Male enim sana anima
sed in huius exilii ceca securitate
prostrata / nec videbat deum nec
videre requirebat. Percussa autem
caritatis spiculis vulneratur
in intimis affectu pietatis ardet
desiderio contemplationis et miro
modo vivificatur ex vulnere / que
prius mortua iacebat in salute
estuat / anhelat et videre de-
siderat quem fugiebat. Percussio-
ne ergo ad salutem reducitur
que ad securitatem quietis intime

amoris sui perturbatione revocatur.
Sed cum sauciata mens anhelare
in deum ceperit cum cuncta mundi
huius blandimenta despiciens ad
supernam patriam per desiderium
tendit ad temptationem ei protinus
vertitur quidquid quondam
prius in seculo blandum quo fru-
ebatur. Nam qui precedentem
amore [illegible] vite [illegible]
[illegible] impugnant / et crescens
in deo amore eius contra se bella
tollerant magna. Prius vivens
sentiens delectabili iacebat. Vo-
luptates prius ad memoriam
redeunt / et contra tendentem
mentem graviter affligunt
sed dum per hec transitorio labore at-
teruntur a perpetuo dolore liberantur.
Hec Gregorius. Cumque igitur de communi modo
seculo ad statum contemplationis sive re-
ligionem per dei gratiam vocatus
et conversus fuerit sive per flagella
sive per dilectionem aut quocumque alio
ut Exp. pluries transitum e-
stet firmus in proposito nec propter temp-
tationem aliquam vel impugnationes
seu adversitatem a statu recedat
et a via salubri / quia ipse sua
pro certo permanendi et eternam remu-
nerationem assumpsit resistat
sed viriliter cum adiutorio dei ipsis
impedimentis resistat. Cum adest
est gratia dei aut temptatio vigeat
gratias deo / et studeat se conservare
in se per humilitatem et simplicitate
cordis. Cum abest / ipse hic non
desistat sed per gemitum et primum
affectum ad deum iterum clamare
valet donec inveniat. Cum non
pulsatus sint quantumvis tri-
bulationes et temptationes prius

sustineat / ut per hoc instabilis
efficiatur sed per paciam et longani-
mitatem ac per exquisicionem con-
siliorum a senioribus deum time-
ntibus huius impugnaciones stude-
at in se ipso mitigare ac earum
cavendas / quia impossibile est ut
deus eum sine consolacione de-
linquat qui facit quantum in se est
de temptacionibus resistendo / pa-
ciens tribulaciones sustinendo / con-
silia ab aliis ut dictum est queren-
do / et ipsis consiliis acquiescen-
do / et insuper omnibus humiliter agen-
do · ac perseverando / quia fidelis
deus ut dicit apostolus paulus qui
non patitur nos temptari supra
quod possumus sed faciet cum temp-
tacione eciam proventum ut possimus
sustinere. Animati igitur hoc per-
veniremus nobis et imperpetuum
michi hesitantes et salvi erimus.

De impedimentis et temptacionibus
quas paciuntur incipientes
et novicii coram ante ingressum
ordinis et tempore probacionis / ut
est dictum cum hoc satis
clare informatis fratribus / nunc
igitur audire desidero de penitencia qua-
liter debeant penitentes / et de
seculo ad ordinem conversi et primo
quid sit penitencia

Penitenciam · quid sit sancti docto-
res · in suis dictis sic eandem
diffiniunt videlicet ubi primo sanctus
ambrosius dicit / penitencia est preterita ma-
la plangere et plangenda iterum
non committere / Item beatus gregorius
penitere est anteacta peccata fle-
re et iterum flenda non admittere
beatus eciam augustinus dicit penitencia necessaria
est penitendi · non admittere
et commissa non deflere dicit eciam
beatus bernardus verus penitens est

semper in labore et dolore / dolet
de peccatis laborat pro futuris caven-
dis · Ecce quid sit penitencia. Gregorius
nobis asserens penitenciam esse in
dolore preteritorum facinorum
et decreto non admittendorum.
Nam qui adhuc agit quod pe-
nitet proculdubio penitens non
est sed irrisor teste ysidoro qui
dicit irrisor est et non penitens
qui agit adhuc quod penitet
Et beatus augustinus / Inanis est penitencia
et in fine et infructuosa ad
salutem quam sequens coinquinat
culpa / nichil enim prosunt lamen-
ta si replicantur peccata nichil
valet venia nisi post et
mala fit demonstrare dicit eciam
ambrosius licet est vera penitencia
cessare a peccato. Unde vera penitencia
hoc requirit ut homo de peccatis
doleat / et postea eadem non admit-
tat hoc testatur beatus bernardus sic
dicens / Vera siquidem penitencia est
sine intermissione omni tempore
dolere de peccatis sic plangere
commissa ut nunquam amplius
admittat nec volendo nec facto
licet enim quod cum sapientissimus
esse omnem mortalem repellit
veniam solus ille est ut ait am-
brosius qui in animo suo hoc con-
tinet ut commissa deplangat
et plangenda amplius non
admittat / hic talis verus
penitens est et verum amorem
ducens quia talis qui requirit
precium quo anima dolet et
suplicibus vicius et preterita ponit
decreto firmiter abstinere de hoc
ait Richardus de sancto victore
diffiniens verum amorem sic
dicens vera enim penitencia est de

Penitencia

peccata prevaricacione doleat cum firmo
proposito confitendi satisfaciendi et
tamen omni cautela cavendi. Hec
tria habendus. Prima racio hec quod homo
bene quatuor exigimur/ primum est
quod doleat de peccato/ secundum est ut ea
sit ultimus de peccato/ tercium est quod
proponat cessare peccare usque in
fine vite sue/ quartum est quod caveat
de [illegible] sufficiendo et confitendo
et satisfaciendo. Est eciam sciendum
quod penitencia secundum ethimologiam di-
citur quasi penam tenens quia omnis
penitencia penalis unquam esse sine
pena maiori vel minori deo
satisfacere quis potest pro peccatis quia
aut punit deus aut homo. Unde
publicanus penituit prius ne
penitentem nec unquam dimittitur
peccatum nisi homo penitenciam
dolorem contricionem/ nisi eciam se
fecisse doleat quod confitetur. Sicut
non mereatur. Dicit igitur [illegible]
sed penitencia quid sit nunc videndum
est de effectu penitencie sive fructu
que assequuntur penitentes et
veram penitenciam agentes. Unde primo
sciendum quia omnia peccata sive ori-
ginalia ut in infantulis/ sive
actualia ut in adultis per graciam
baptismi cum suscipitur delentur
non solum quantum ad culpam
sed eciam quantum ad penam. Sed quia
valde paucissimi innocenciam
susceptam in baptismate illiba-
tam custodiunt/ nam quasi omnes
post assumptum baptismum homines
in diversa peccata aut consenciendo
vel mala opera faciendo labuntur
perfecto non peccato innocencia per-
ditur et culpa mortalis per quam
ad eternam dampnacionem obligatur.
Abolet igitur macula et peccati

culpa. Baptismus abluit non
potest quia semel susceptus non iteratur.
Diximus virtutem tollendi maculas
peccatorum ulterius non habet/ deus autem
misericors cuius misericordia super omnia opera
eius vincens oculo pietatis sue
infirmitatem nostram fragilem esse
ad cadendum/ providit nobis
aliud remedium per quod post peccati
naufragium manum apprehendere et gratiam
optinere possemus scilicet penitencie me-
dicamentum. Penitencia quippe est
secunda tabula post naufragium ad quam
peccator ut redeat quandiu in statu
presentis vite quamquam et quociens
cumque animam suam violaverit
naufragium. Duplex est enim nau-
fragium scilicet peccati originalis et
peccati actualis. Unde de primo libe-
ramur per tabulam baptismi que
virtutem accepit et efficienciam
a tabula crucis Christi. De secundo autem
liberamur per tabulam penitencie. Qua
divina clemencia providit homini
quia per peccatum actuale non potest
quis iterum baptizari. Dicitur sancti doc-
tores quod medicina sit per baptismum
quippe remissum et in mortalitate
promissa accepimus/ sed per baptismum
nos aptius observamus. Nam
sed per baptismum peccatum labitur
sine quo impossibile est humane
fragilitati consistere non admortali-
talitate. Iterum quod possimus per baptismum
reformari sed per fonte lacrimarum
per penitenciam et confessionem eandem
possimus adipisci inmortali-
tatem per graciam et misericordiam dei
admirandorum. Igitur quia homo
assecutus est per baptismum consimiliter
sed ad penitenciam sed per modos baptis-
mi recordandum/ Bernardus unde est

hortus. d(icit)us habere tunicam mundam
sicut accepisti de baptismo multi
cum invenerit morbus malus
sicut quod accepisti eam non vol
lunt vestem. istam lucemus lunet
et annales se separet confessione
celebret et contrita vita nun
non redeat ad vomitum sicut
canis h(oc) mag(is) et nondum q(uod) bapti(s)m(us)
spiritualis videlicet penitentia et cordis
contritione ac in efficientium lacrimarum
attestatione consistit. quia sicut
baptismum sacramentale exequitur
et sanctificatum sed hec bap baptismum regeneratur
sic baptismum spirituale exequitur lacrimarum
et sancti contritionis consequitur est
certam et veritatem. hinc baptismum
vocat Ieronimus tabulam secundam quia
post naufragium deus peccatoribus
misericordie ordinavit. ut enim
ad primum baptismum nobis peccatis
redire non liceat nisi nunc baptismum
lavacro commissa cunctis ablucione
quia ipsa penitentia reformat primum
baptismum per peccatum violatum. hec testatur
Iohannes abbas de monte sereno in
tractatu de decem gradibus sic
dicens. Prima est renovatio bap
tismatis. Prima est porta ad divi
nam vite. Prima est indesinens
depositio temporalis complacentie.
Prima est reconciliatio domini per
bonam operationem. Prima est con
scientie candidatio. hec Iohannes
abbas. Unde confunduntur hii
qui dicunt post baptismum peccata peccan
ti per penitentiam non posse deleri.
de talibus dicit Theophilus la
tine peccatum xpo per penitentiam adduxe
runt. confunduntur itaque no
vaciani qui dicunt quod qui post
susceptionem baptismi peccaverint non
suscipiuntur ut sibi debitum di

mittatur. Ecce enim petrus qui et corpus
xpi suscepit et sanguinem. primum
est receptus. et cum sero defuncti
ideo scripti sunt ut et nos. si post
cautelam ceciderimus recursu
habeamus per corpus Christi. ad xpum &
habeamus per penitentiam sublevamur. hic
Theophilus. Inestimabilis quippe
pietas dei peccatoribus post gratiam
baptismi in peccata cadentibus ali
am gratiam scilicet remedium penitentie mi
sericorditer providet per quam post
post baptismum iterum veniam et inveniam
inveniant. de qua gratia dicit ysacii
abbas in memoriam suo tractatu
sic. Gratia post gratiam data est ho
minibus immunitas. penitentia enim est
regeneratio secunda. adeo et nunc que
ex fide accepimus. per penitentiam enim
recepimus donum dei. Prima enim
est porta. nunc que est aperta per
sequentibus eam. per hanc portam
intramus ad misericordiam divinam. et
absque introitu isto non inveniemus
misericordiam. quia omnes peccaverunt ut
divinam septemnam institiam gloria
per gratiam ipsius dei. Prima est gratia
secunda et oritur in corde ex fide et
timore. Timor autem est baculus
spiritualis gubernans nos quousque
perveniamus ad paradysum spiritualem
aliud bonorum. et cum ibi applica
verimus dimittit nos et revertitur.
paradysus est caritas dei in qua
est delectatio cunctarum beatitudinum
et sicut impossibile est transfre
tare mare magnum sine na
vi. sic non potest aliquis sine ti
more ad caritatem transmeare.
Et namque penitentie transfretare
possumus. habentes remigatores
timoris quod si habemus non gubernante
memoriam penitentie habentes cum qua

cursum mentem fluxum mundi ad deum
subiungitur in fletibus meroris. Prima
est timoris, timor generatur ex
viribus preceptis divinis, facit quod nos
timor sedere in memoria penitentie, et cursus
nos mentem mundi fletibus et ad
preceptum divinum quod caritas est
perducit nos, ad quam respiciunt
omnes qui laboraverunt et tribulationem
in prima compunctione pervenimus ad ca-
ritatem pervenimus ad deum et
bona vite perficit. Hec ysidorus abbas.
Hanc igitur gratiam vel remedium penitentie
ammissis peccatis qui perpessus est
in seculari. Necesse est ut adeat a
suorum criminum dominum adire ob-
tinere desiderat. De talibus ad deum
propter commissa. Ad primum rede-
untibus beatus Gregorius in xxxiii libro
moralium sic dicit. Sepe contingit
ut plerique etiam deserunt vite
sue tempora carnalibus delectationibus
expenderunt sed tamen superna gratia
respectu in senectute sua ad deum
redeunt, que sunt iudicia eterna
cognoscunt, cuncta que egisse prius
se meminerunt fletibus puniunt
atque hec vice se in senium vitas com-
ribus ordinant, quibus subsequente
iustitia perfecto totum dimittitur
quod cum deliquerunt. Cum igitur
lucrum afficit eadem gratia que
post facinora mentem replet
nam male gesti admonicionem
reddit pluribus hominem qui se
iuste audit dampnandum sed tu
sit ut peccatum omne quod se egisse
reminiscitur cottidianis fletibus
insequatur. Et quo magis valet
iam quod iniustum est etc. Vide ca-
rendentius accipit in iustum
se gemitibus penitere. Hec cum
deus illustrando repleverit

eius dicat procul dubio inflammentur
desideria atque illuminate menti quo ma-
gis eterna supplicia insinuat co-
gnacionem deinde de culpa nostra
gemitibus frangit et dolet hoc
quod fuit quod bonum incipit videre
quod non fuit. Audit qualem se fu-
isse cum meminit, amat qualem se
esse debuisse cognoscit, et solli-
citum prime mansuetudine diligit
quia tante considerat iniquitatis
voluptatibus sui delectatione gravari.
Unde Gregorius super ezechielem dicit. Postquam en-
gnet penitens. Anima cum mente
deus ingreditur constat procul
dubio quod mox prime gemitus
sequatur ut ei iam salubriter
flere libeat que se ius demis-
tantibus flenda iocunditate
gaudebit. Ex quo videmus eius
in fletum eo altiora consilio
sacrificii attingit, quia ad
videndum merito hunc poli-
cii dum consueti lacrimas bap-
tizata renovantur. Hec gregorius. Et
immunda ergo et desideranda est
omnibus venus penitentie, que non solum
absterget facinora, sed etiam con-
solacionem et gratiam spiritus sancti pe-
nitentibus et lugentibus po-
test impetrare. Testatur hoc quidam
doctor qui sic dicit. Cum vere penitens
et lacrimis dolet de peccatis absque
mora indulgentiam accipiet,
et quanto quis frequentius quanto
quis vehementius de suo cri-
mine dolore afficitur tanto
certior tantoque securior de in-
dulgentie venia efficitur. Unde
est quod animam penitentie lacrimis
afflictam tam frequenter quam
libenter consolatur spiritus sanctus
illam frequenter visitat et libenter

confiteretur et ad veniam fiduciam
plene resumat, que sua scelera
vel flendo dampnare et dampnanda
flere consideret, incipit mirum [illegible]
contrahit quedam familiaritas inter
deum et animam flentis. eo quod se sentiat
ab alto sepius visitare et crebris
adventibus non tantum consolari.
ymo aliquociens quodam et in-
effabili gaudio repleri. Ex quo ad
liquet quod ydoneus per se verus
penitens et confitens per baptismum
cum nullum aliud nobis constituerit
remedium quam penitencie et confessionis
remedium licet illa preter eo (?) per dicis
igitur sunt clave quando (?) baptismum
per quod tantum diabolus (?) primum re-
fernetur (?)

Pecto enim debet informari (?)
vtrum omnia peccata quantumcumque
commissa possunt per penitenciam deleri.
vel si est aliquod peccatum tam
grande quod careat indulgencia
aut remissione

Scire debes quod omnia peccata
deleri possunt per penitenciam
secundum Augustinum qui dicit sic. Nec enim quid-
quam in criminibus quod non penitendo
deleatur. excepto tantum desperacione
que facit desperare de misericordia dei
et obstinacione que obdurat
cor ad penitendum. licet enim
duo desperacio et impenitencia veniam
careant. De desperacione dicit Ysido-
rus sic. Nulla est tam magna
culpa que non habeat veniam solo
desperacionis crimine est quod non habeat
veniam nec mereri. Per hoc et beatus
Augustinus. peccatum desperacionis vere
irremissibile est. De impenitencia dicit beatus
Ieronimus. Nichil enim tam resurgit (?)
quam cor impenitens solum
crimen est veniam consequi non

potest. Licet Ieronimus (?) ista igitur duo sola
scilicet desperacio et obstinacio sine
impenitencia in fine. Primum scelerum
doctorum ut dictum est veniam non
merentur. cetera vero omnia peccata
quantumcumque enormia per penitenciam
delentur. teste sic beato Augustino
sic dicente. Nec enim necessitas
cogit cogitatur (?) ad penitenciam nec
quantitas criminis nec similitudo (?) ipsius
nec vite enormitas nec horror
criminis si penitencia sint voluntarie
inmitie (?) excludit veniam. Sed
magnificentissimos sumus suos inter
crucifixos (?) penitentes recipit per
dignos et vicit (?) et noluit non
nocens (?) licet (?) fore sunt (?) penite-
tes. suscipit deus. Licet Augustinus
Consolentur ergo omnes peccatores
eos. Dicunt (?) pietate dei et
nullus licet sit multa peccata
et enormia. Licet sunt sicut
de divina misericordia desperet quia eius
pietas excedit omnium vicorum (?)
et peccatorum quantitatem et in-
iniquitate. Nam omnia peccata
ab origine mundi commissa de
nunc inde comparata sunt
quasi vna gutta aque respectu
tocius maris. Licet per Bernardum (?) In
quadam auctoritate sic dicens. Ex-
cedit pietas ihesu omnem criminum
quantitatem seu iniquitatem.
Item dicit Origenes. Confusio
monstruosa peccatoris desperantis
cum de dei misericordia. Cum omnia peccata
originalia venialia et mor-
talia ab origine mundi com-
missa vsque nunc comparata
sunt quasi vna gutta aque
tanti pelagi tocius maris.
Licet Bernardus (?) Iustus (?) sic peccator
licet audiens de dei pietate

diffidunt. si tamen vincere primum
conatum ad dominum, quia bonitas
eius superat omnem maliciam delictorum,
dicit Origenes. sic dicit Michael de
Ispania: difficilimum est in aliis qui confringun-
tur et convertuntur ad dominum, non superat
eius bonitatem dei maliciam delictorum
vnum si peccato finisti, tamen si conuersus
es et desisti. aperto enim sensus apostoli-
cus hoc arguens. vnde si quis est
propter suum flagicium in desperatione
positus, redeat per primam ad domini
misericordiam sperans quia est desperan-
tes si ex toto corde conuersi fuerint
misericordiam sue pietatis benigne sus-
cipit. sicut dicit dominus Ysidorus
de spe dubius eos quos ad pe-
nitenciam vocat aspirat in immunitate
scelerum perversos, perversus ad despe-
racionem producit, ut subtracta
spe venie trahat in diffidenciam
quos non potuit retinere per sensu-
alitates mentium. Ergo penitens ab
inde caveat contra se hostis
insidias sit ergo dei in scientia metu-
at ut cum in malignis sceleribus
sit venia eius confidat. Amplius
igitur beatus deus veniam desperanti
et aliquam commissa, quia de eius que
magnum existit perditum, nullus ergo
desperare de venia. cum si circa
fine vite ad penitentiam reuertatur.
Ysidorus. Item de magnitudine
pietate dei qui sequitur peccatorem
exhibet dicit Beda super o inestimabi-
lis dignatio pietatis dei cuius
insequimur et cum peccauimus protegit
retrahimus se indicat et ab hosti-
bus defendit cum ipsis non cre-
ret ut fruantur et tamen cum ipsis consi-
ne ab hostibus pereant, ut an-
tecederent delinquentem inueniuntur
et tamen prohibet. sicut cum videri
in posterius. hec dicit. hec ergo omnia
permissa tante pietatis beneficia

debet vnusquisque peccator cum induccio
cordis attendere et confiteri debere
peccatorum suorum presumere. si tamen peccauerit
ut quando tremens appetis contra dominum
commisit penitenciam, se purgare stu-
deat. dicit dominus Ciprianus sic ergo
penitens de venia presumere ut
nunquam tamen cesset se purgare decantare
sit de considere est in dexterioribus ut
timeat alius similiter sit in pecca-
tum cecidit. Gaudeant igitur omnes
peccatores audientes tante pietatis
et bonitatis esse in misericordia dei
iuri et nullus negligat tante
pietatis sumere. Dignus est inuentus
et non est perplexus. in minori tem-
pore commiteris ad deum et minore
gratiam ab ipso consequitur. quia in-
uentum utile est et tamen animo-
sitate et immunitate et simulitate
timentium confiteri et penitere. Est
enim bonum proficere quamuis primo quia
maturum. confessio in iuuentute
est grata et sufficiencia. terminus peni-
tere et mente modo duo sunt
illud tercium monitus. bonum est
viro cum portauerit iugum ab ado-
lescencia sua. Secundo quia facilis et
expedita quia celerem conuersionem
minus impedit precedens peccati
vel consuetudo et peccatorum multitudo
et depiens multa et onerosa sa-
tisfactio et venie dispensatio. Nam
quanto minus quis peccauerit tan-
to citius propriis excessibus satis-
facit sibi deo. et de venia gaudet.
Tercio quia secura est et multi-
plicat gratiam, nec non que non
est omnia criminibus peccatis
sequitur est in gaudio. nam
ubi bona conscientia et secura
mens, ibi est quasi iuge con-
uiuium. Quarto quia virtutes con-
gregate in iuuentute senio-

confectos solent consolari. et le
tantes fecit. hoc probat Johannes abbas
interrogatus de xxx gradibus sic
dicens, dum principe laboris nunc
christo ihesu et gaudebis in sancto super
diminutis impassibilitatis communi
tate cum aggregata sancto confectos
consolantur et muniunt, labore
inuenes fiunt. curramus vigilates
quia mors est incerta, nec non vide
maligno et crudeles dolosos in
tutos currentes et non dormientes
immateriales et inuisibiles in nun
cios habentes, in manibus ignem
tenentes et templum domini dei
ihesu christi comburere cupientes
et intentes per flammam que est
in eis, nullus ergo iuuenis contra
inimicos suos demones recipiat
dicentes, ne contereris cruciem
tuam et corpus tuum nec non labo
ribus et infirmitatibus conteras.
Hoc Johannes abbas. Dicit beatus
quod valde salubre sit inspiciat
tu et in etate iuuenili. ad here
deo per statum conuersionem. Et quem
ve in adolescentia. et etiam in
adulta etate impetu et facinora
seuiciam carnis fuerint. interim
per longum tempus in malam con
suetudinem ipsa vicia venerunt
et mente in nequicia indurerit,
necesse est ut festinet quantocius
ad remedium penitencie per quam possit
obtinere a deo graciam venie et
vite, tales namque non inique
postquam conuertuntur ad deum,
per penitenciam tanto feruencius accu
pauerint, quanto maiora peccata
contra suam conditionem com
miserunt, de talibus peccatoribus et
iustitiam in potentia ad deum
dolentes et qui post venit gracia in

xviij. li. mortalium sit deo. consi
derandum est quod occulto consilio
omnipotens deus quos sanctos ab ipsis
exordiis sine in nocentes cus
todiat et usque ad vitam suam
perficit, ut etate crescente sic
in eis perficiat, et minus nimio
preciosos et cessando inuentari
alios non in exordiis suis de
seruis fructificantibus veniens ne
perhibuerit permittit, plurimque tu
tamen eos respicit et ad sanctos
sensi amoris igne succendit
atque mollit in corporis cordibus
virgines vitiorum vicit in sancto
tamen virtutum, et eo magis
ignescunt ad desiderium re
quirendi pietatis dei, quo
magis erubescunt in corona
nequicie sue. Sicut sepe
contingit, ut in pugna certa
mine miles ante ducis sui
oculos constitutus hostili
virtute terre cedat et amor
mire per versus tergi seruatur
Et tunc hoc quia quod turpiter
gessit erubescens in ducis
sui oculos maiores expand
vtcumque vires sumit, tan
toque per certum forciter exercet cito
sustinuit ut peccatum gloriam
virtus pergit, et per peccatum
ignominie debilitatis tegit
Sic igitur non nunquam quidem in
dei seruicio contra iacet. teneri
debilitate roborantur, eos quoque
ad custodiendum mandatum
et fraternos trahit desiderium
et impellit incendium
precedentium, ut sunt ad seruum
tantum amorem pertraxit illum

depositis secundum instigent. Unde Gregorius. Sunt nonnulli qui vel in infancia vel in adolescentia vel in iuventute a mala vita ad bonam se convertere student dicentibus in cordibus suis quandiu viget etas iuvenalis suam voluptatem et desideriis et postmodum senectutem tempore senilis facte vires penitenciam agemus. Quorum sententiam abbas Effrem in sermone suo de penitencia sic commemorat dicens. Qui te obnoxium per peccatum senseris, cave interitum comminari non confundaris. Quoniam cum hic penituerit in novissimo non penitebit. Clemens cum ad penitenciam confugientes suscipit ne in [illegible] diu fictus peccatis per totum additus ne dicas dum viget etas mea et cum ea vires concupiscentiam explebo et postremo in senectute malorum meorum penitudine [illegible]. Cum ergo mutabilis est deus et multorum [illegible] vel aliena facinorum meorum memorabitur, summa insania est stultitia hec in mente concipere. Quamvis cum homini noverit diem exitus sui, non tamen aliis novit exitus anni [illegible] hec penitent vel in diversis etatibus de hoc mundo migravit et in quibus actibus vocabitur homo in hora mortis ut tunc eum reddere racionem. Nemo in inferno confitebitur domino. Si tu ne cunctaveris ad penitenciam committi, sed ante oculos tuos proponens ultimum diem, dicens. Quando cum diluculo surrexeris ad vesperam te ambiguus perveniere, et cum in lectulo ad quiescendum membra corporis tui collocas consideres de luce ad veniam et facilius te potueris

reservare ab omnibus viciis hec Effrem. Videmus igitur quod periculum quod valde periculosum est talia in mente concipere et in tali inpensata cogitatione perseverare, quia multorum in felix est qui iuventutem suam consumit in viciis dyabolo serviendo, et per ea senectutem suam vult offerre Christo. Testante beato Ambrosio qui dicit. Infelix est qui florem iuventutis sue offert dyabolo et fecem senectutis sue Christo hec Ambrosius. Tales ergo qui sic ad penitendum tempus senectutis expectant multum timere deberent ne dum sperant adeo veniam in eidem in casus inderi[?] de hoc dicit beatus Gregorius. Est alienus est a fide qui ad agendam penitenciam tempus senectutis expectat, metuendum cum est ne [illegible] veniam incidat in iudicium hec Gregorius. Ecce patet quod valde in tamen sit differre penitenciam et emendacionem vite usque ad etatem senilem. Et quod est adhuc gravius multi eorum penitenciam differunt usque ad extremum hore mortis quod multum est periculosum de hoc dicit beatus Gregorius in registro qui penitenciam differt ad horam sui obitus estimo quod ante vitio prius vacat temaliter aliquis hec Gregorius. Nam Augustinus penitencia sera raro est vera, quod cum quis penitenciam agere dolere incipit periculis, et in extremis vite finibus constitutus, aut quod penitenciam sic agere quia nulla opera satisfactionis implere valet. Unde penitencie ab infirmo sed moriente petitur

timendum est ne ipsa moriatur
de periculosa hac in extremis penitentia
dicit beatus Augustinus in quodam sermone
sic. Parum est peccatorem penitentem
in fine penitentiam peragere ad eternam vi-
tam cum anima inde penitenti ista
non sufficit etiam in satisfactione
magnorum peccatorum non verbis sed et
opera querit. Datur ergo quod
in extremis penitentia non potest negari
sed auctores esse non possumus quod
sic peccans mereatur absolvi. Et
nonmodo cum agit penitentiam lapsus
et non agit penitentiam in extremis vite
finibus constitutus et non agere
penitentiam valet cum nulla tempore
se opera satisfactionis operari potest
et ideo penitentia que a languentibus petitur
infirma est. Penitentia que a morien-
te petitur timeo ne ipsa mo-
riatur, et ideo dilectissimi convertimini
vobis misericordiam dei, si
vis agere penitentiam in hoc seculo
ut sanus esse valeat in futuro
hec Augustinus. Videmus igitur ex
predictis quam periculosum sit differre
usque ad extremam horam penitentiam
etiam egritudinis quamque tenditur
infirmitatis dolore vix cogitare
valet aliud quam quod sentit
quia tota mens eius versatur
ibi ubi vis est doloris. Et si pe-
niteat ex timore penitet non
ex amore quod valde displicet
deo. Dicit hoc dicit beatus Ieronimus: si vis
agere penitentiam dum sanus es
dum peccare potes, tunc ex
amore et non timore videris
penitere et peccata relinquere
non ipsa te. Quia si egrotus
quod scis quid ve penitentis
vix aliud cogitare potes dum
egrotus quam quod sentis. Illuc

to enim rapitur tota mentis inten-
cio ubi est vis doloris. Hec Ieronimus.
Valde igitur salubre est ut homo
penitentiam primam agat adhuc
incolumis aut egrum. Veniet
hora mortis ne dum cum potest
penitere nolit, cum tunde volue-
rit omnino non possit. Et qui sane vive-
re penitentiam primo vult agere in
mortis articulo, hic valde du-
bia est remissio. Hic tangit ipse
dominus in Decretum (?) de summo bono se
dicens: Penitens quamquam sit scele-
re et iniquus et si ad penitentiam co-
nitatem consequi posse veniam
credimus. Nullus tamen de bonitate
dei dubitet sed solum accipien-
tium finitis confite indulgentiam
sibi abnegat. Iubet enim eum
primo potest libere. Quia mortem
nullam correctionis esse
licentiam unde propheta Ysaias dicit
sunt inquit duo de ministris gloria
angelus contenebrescunt et angelus
mors eciam preveniet. Subint-
erit dum est dum per penitentiam
glorificate adhuc amicis paulo
primam operantibus dei nova
subveniant. In futuro enim jam
non operum sed rerum morum operum
premium quod ut videamus plurimi
inquam quo ipse patientiam dei sta-
tim accipit emendandi, quod
illi moriendi non student
ad penitentiam sed ad peccandi, dese-
rant indulgentiam. Anselmus (?) ante
indeterminis videt quod tempus
sibi ad penitendum indulgetur
ad libertatem suum operis utrum
festinare debet. Unusquisque ad
veniam penitendo dum potest ne
dum si potest noluerit, cum tunde
noluerit omnino non possit. Unde

Ysa(ias) dicit Querite dominum dum inveniri
potest invocate eum dum prope est
Et ubi inveniri potest nisi in hac
vita igitur ecce prope est omnibus
invocantibus se. Item tunc lon-
ge erit quando dixerit Ite in ignem
eternum. Modo enim non videtur et prope
est et tunc videbitur et prope non erit
quia et videri poterit et non poterit
inveniri. Si quis quis peccare potest
penitet et vitam suam vivens
a bono corrigit non dubium
quin ad eternam transit requiem. Qui
aut prius vivendo penitere in mor-
te agit periculo subiacet cuius dampnatio
certa est incerta sit remissio du-
bia. Qui ergo certus esse cupit et in morte
de indulgentia, sanus peniteat
sanus quia perpetrata facinora defleat
Et tamen quamvis per penitentiam purgentur
sit peccata, sine metu tamen non debet
esse homo quia prima satisfactio
divino tamen pensatur iudicio non
humano, unde quia iudicium dei
occultum est sine intermissione fle-
nite est. Neque cum bonis operibus
penitentie sive de peccato securitatem
nam securitas negligentiam parit
negligentia autem sepe ad vicia
transacta reducit. Hec Ysidorus
Sciendum tamen quod omnipotens deus
etiam in senili etate conversos
non deserit si aliquando bene per
penitentiam commissa fuerint nam et
tales vocat ad vineam circa undecimam
ad penitendum sed hortatur dicens
Vigilare in senectute vigilia non
habet etate vigilie remedia non
amittat ut qui in iuventute
ad malos(?) non vigilat sal-
tem in senectute resipiscat
Sepe etiam in extremis positi cor-
de compunguntur se gratia dei et illa

que male gesserunt perfectius
diluunt, et pro bona opera ut pla-
cent deum placare student
quibus misericordie ignoscit
quod deliquerunt. De talibus dicit
Ysidorus in libro de summo bono
Sunt multi eum summum respectu(?)
gratie in extremis ad deum revertuntur
per penitentiam, et que tunc mala
gesserunt cotidianis fletibus
purgant atque in bonis operibus
male gesta commutant, quibus
iuste totum quod deliquerunt
ignoscitur, quia ipsi quod male
gesserunt penitendo correxerunt
Hec Ysidorus. Et hec sciendum
quod omnipotens deus etiam circa finem
vite peccatorem non respicit si
tamen vivit penitentiam. Nam sicut
Augustinus nulla penitentia est sera
dummodo sit vera. Dicit et Ysido-
rus Non dubitamus circa finem
iustificari hominem per penitentiam co-
rrectionem, si bona est mediocris
compunctio et commisso malo
melior est ante finem ut ab
hac vita securius transeatur. Hec
Ysidorus. Et quia homo sine
peccato non potest vivere etiam
bona compunctione in extremis
sine hac valeat per quam post
veniam delictorum premia obti-
nere ac visionem dei in visione(?)
et certum dubium sit et incertum
vite hii qui in peccatis iacent(?)
sunt et differunt penitentiam usque
ad horam mortis, tamen quando
absolvi a sacerdote absolvuntur.
Ideo valde necessarium est quod si se-
curus esse vult ut non diffe-
rat penitentiam usque ad senilem
etatem, vel quod peius est
usque ad articulum mortis

sed in inmensum extra unius quippe
tantum summus est et peccator sit sua
peccata peniteat / et iuste sumat /
si sic fecerit veniam procul dubio
et graciam a deo obtinebit de hoc
loquitur augustinus sic dicens Et ego
potens mysterium necessitate volunt
accipere penitenciam fateor vobis non
illi negamus quod petunt Et si securum
hinc exierit et nescio penitenciam
dare possumus securitatem non non
nunquam dico dampnabitur sed nec dico
liberabitur / vis ergo a dubio liberari age
penitenciam dum sanus es quia penitenciam
egisti. ex tunc quando peccare potuisti
Et vis scire penitenciam quando iam
peccare non potes peccata te di
miserunt non tu illa. Iste due
res sunt aut ignoscitur et aut
non ignoscitur quid horum tibi
sit futurum nescio ergo tene certum
et dimitte incertum hec augustinus
Quoniam ergo tam magnum bonum
et tam copiosum sit situm in
virtute penitencie nullus negligat
salutem anime sue sed unusquisque
qui se senserit contrarium peccati omne
curat ad remedium penitencie. Per
penitenciam enim absolvitur homo a
peccato restituitur celo / reconciliatur
christo / donis spiritualibus ditatur
de filio dyaboli efficitur filius dei
paradysus aperitur hec est que
angelos letificat impios iusti
ficat / amissa bona revocat
veniam omnium necat ad quam
appetendam sacra scriptura nos in
vitat dicitur beato augustino sic omnis
auctoritas scripture et omnis doctorum
dictum. Unde constat quod sit
appetenda. penitencia que langu
ores sanat / fedatos mundat
mortuos suscitat / vicia fugat

virtutes adornat / mentem roborat
omnia confert / et ad superiora ipsam
semper humana procedere hec theologus
de virtute penitencie et eius commendacione
Iohannes Crisostomus in quodam sermone
sic dicit O penitencia que peccata de
misericordia remittis et paradisum
reseras / que contritum sanas
omnem / quem tristem exhilaras
vitam demersam reddis statum
reformas / graciam et benedictionem
refundis O penitencia quid de te
referam. omnia ligata tu sol
vis. omnia soluta tu sanas.
omnia adversa tu mitigas / omnia
collisa tu sanas / omnia desperata
tu animas. O penitencia tu viti
lancior auro splendidior sole
quia non vincit peccatum / nec defectio
superat / nec desperacio delet. penitencia
restringit ~~[struck]~~ avariciam / horret
luxuriam fugit furorem fir
mat amorem / tollit superbiam
linguam continet / componit mo
res / odit maliciam / excludit
invidiam et perfecta penitencia cogit
peccatores omnia libenter sustinere
Penitencia enim cor mundat animas
perficit ad suscipiendum deum
vicia pellit / mala reparat /
contemptum rumpit / deo reconciliat /
angelos letificat / merita mul
tiplicat / demones fugat / car
nem domat / spiritum roborat
celum impetrat hec Crisostomus Et
ecce quante sunt in penitencia efficacie
sunt virtutes et quanta bona
confert hiis qui agnoscunt
et assumunt eam Unde quilibet
peccator qui desiderat a peccatis
absolvi et salvari non negli
gat subire eam Et quis in
nocens est convertatur ad deum.

et p(e)n(itenti)am no(n) differunt usq(ue) ad se
nilem etatem ut securior(es) possint
esse de venia pecc(at)or(um) (et) gl(ori)a celesti
patrie. Et quia no(n) senex est et
p(e)n(itenti)am distulit p(ro)pter neglige(ntiam)
(et) incuria(m) usq(ue) ad senectutis eta
tem / tu desp(er)are no(n) debet sed
p(e)n(itenti)am agat / eo q(uod) ferve(n)cius
(et) diligencius quo se diucius
conspicit in bonis torpidu(m) (et) sordi
da vixisse. Nullus no(n) differat
ex p(ro)posito usq(ue) ad horam mort(is)
p(e)n(itenti)am q(uia) d(ubi)a et p(er)iculosa est
sic(ut) evidenci(us) sup(er)ius p(er) s(an)c(t)os
doctores sufficient(er) expressi.

De p(e)n(itenti)a (et) eius effectibus et
utilitate sufficient(er) instructi
sum(us) n(un)c v(er)o de gradib(us) p(e)n(itenti)e
p(ar)tibus p(e)n(itenti)e et aliis eius con
stancijs tempo(r)e oportu(n)o.

Antequa(m) p(ro)cedat(ur) ad explanand(um)
p(e)n(itenti)e et eius p(ar)tib(us) / sciend(um)
est q(uod) omnipotens deus p(ro)p(ter) eius
t(r)ansgressionem precepto(rum) suor(um) (et)
pecc(at)i maliciam odio h(abe)t homines
peccatores / s(ed) nimi(um) parcit pecca
toribus penitentibus testante scriptu(ra)
q(uo)m d(icit) altissimus odio h(abe)t pecca
tores (et) misertus est penitentib(us).
Q(uo)d no(n) peccatores deus odit s(ed)
iniquitates et pecc(at)um odit q(uod)
ip(s)e no(n) fecit odit. Ideo displi
ceat tibi iniquitas (et) odi pecc(at)um
et eris d(e)o amicus / q(uonia)m h(oc)
odis q(uo)d ille odit. N(on) e(ni)m hoc
tantu(m) sufficit ut displiceant
pecc(at)a / s(ed) nec(essari)e est ut p(ro) p(re)te(r)itis
scelerib(us) p(e)n(itenti)a subsequatur
q(uia) pecc(at)a impunita esse
no(n) possunt. De h(oc) d(icit) b(eatus)
Aug(ustinus) in glosa sup(er) psalmu(m):

sic audis q(uonia)m deus odit iniq(ui)tate(m)
(et) times. Si odit iniquitatem
iniq(ui) (et) tu. Q(uonia)m nec est iniquitas
odit illam deus oderis (et) tu
(et) tu eris cu(m) deo amicus p(ro) od(io)
ip(s)i q(uo)d odit / displiceat ergo m(ihi)
ip(s)o tibi iniquitas tua. P(e)n(itenti)am
est cu(m) deus pecc(at)um puniat ille
homo ut ipse puniat tu pun(i)
displice(n)t nimi(um) sceleris tuis tu
noli displic(er)e. Committe te ad ipse
intendi. Pecc(at)um quia impunita
pecc(at)a esse no(n) possunt p(er) venie(n)
da(m) g(rati)a(m) ... abs(con)dis / tu
p(ri)mi (et) agnosce ut ille ignoscat.
Et quid misericordius est deo
q(ui) tam p(ar)cit peccatorib(us) (et) qui
in o(mn)ibus ... ad se no(n) ... erit
p(e)n(iten)cia. H(ec) Aug(ustinus). P(ro)p(ter) h(ec) dicta
colligi(tur) possim(us) q(uod) no(n) suffici
at homini p(ro) pecc(at)is ad deum
convertenti a malis actibus
abstinere (et) vita(m) in melius
mutare / nisi et(iam) d(e) p(re)te(ri)tis p(er) p(e)n(itenti)e
dolorem / p(ro) suis excessibus
studeat satisfacere teste b(eat)o
Aug(ustino). Q(ui) sic d(icit): ad agenda(m)
p(e)n(itenti)am no(n) sufficit vitam in
melius (com)mutare (et) a malis
factis recedere nisi et(iam) (et) de his
que facta sunt satisfaciat d(e)o
p(er) p(e)n(itenti)e dolorem / p(er) humilitat(is)
gemitum / p(er) contriti cordis
sacrificium cooperantibus ele
mosinis ad p(ro)ximu(m). H(ec) Aug(ustinus).
H(oc) idem b(eatus) Greg(orius) sentit sic
dicens: admonendi sunt qui
admissa pecc(at)a deserunt n(on)
tam plangunt ne iam relaxa
ta(m) estiment culpas quas
(et) si agendo no(n) multiplicant
nullis tam fletib(us) mundant

neque cum debito absolutus est
qui aliud non multiplicat nisi
illa quibus se ligauit soluit
ista. cum deo delinquimus neque
quam satisfacimus si abnegantes
respuimus nisi et voluptates
quas dileximus et contrario
opponit lamenta in sequentem
h gg necesse igitur est valde uni
cuique peccanti ut commissa delic
ta per penitenciam in se puniat neque
deleat quia ipsa peccata ut predictum
est impunita non sunt et ideo
qui non vult ideo puniri per se pu
niat penitenciam agendo de quo dicit
beatus gregorius in xx° libro moralium
super illud verbo sciens quod non peccans
delinquenti parcit. Si cum delinquenti
non parcit quis ab eterna morte
eripitur cum a delicto mundus
nemo reperitur. Et penitenti
parcit et delinquenti non parcit quia
cum delicta plangimus nequa
quam iam delinquentes sumus.
Et quid est quod petrus negans
respicitur et redemptoris ne
gati respectu ad lacrimas vocatur
paulus quod persequitur cum redempto
ris nomine mira conatur
extinguere eius verba de celo me
ruit audire. Et tamen culpa in
utroque punita est quia et de
petro scriptum est recordatus
petrus verbi ihesu egressus
foras fleuit amare et paulo
dicitur. Ego ostendam illi quanta
eum oporteat pro nomine meo
pati. delinquenti ergo nequaquam
parcit, quia delictum sine ultore
non deserit. aut enim ipse homo
hoc in se puniens punit aut
hoc deus hominem vindicans
percutit. nequaquam igitur peccato par
citur quia in lacrimis sine vindicta
laxatur. Et david per confessionem
audire meruit dominus transtulit
dominus peccatum tuum, et tamen multis per
cruciatibus afflictus reatum cul
pe quam perpetrauit exsoluit
ab electos cum suis iniquitatum
maculas studet temporali af
flictione tergere quas in eis non
vult impunitas videre. hec gregorius
Salubre ergo consilium est homi
ni peccati cuiuscumque commissi
sive maioris sive minoris
per afflictionem punire studeat ab
stergere neque deferre quia nec
minora peccata impunita eunt
si non fuerint per penitenciam de
leta. teste beato augustino qui dicit
sic, peccatum enim sive parua sive
magna. sine impunitate non
sunt quia vel hodie puniente
vel deo vindicante plectuntur.
cessat autem vindicta diuina si
conuersio preuenerit humana.
hec augustinus de hoc eciam. beatus gregorius
in iiij° libro moralium exponens
illa verba Job pereat illa dies
in qua natus sum et sicut diffu
sius verbis tractat sic dicens.
Nequaquam quippe homo a
delectatione peccati rapitur ad
ipsius per voluntatis mentis
tenebris inficitur. cum enim
cecus in mente fit et post
modum se operibus delectacionem
substernit. dicitur ergo pereat
dies etc. id est pereat delectacio que
hominem inclinauit et rapuit
pereat mentem in
finitis quecumque usque ad te
nebras suum consensus excecauit

homo cum de blandimento delec-
tationis culpe non resipiscit etiam
in noctem nequissime perpetrationis
ruit. Solerter ergo vigilandum est
ut dum blandiri culpa incipit
animus ad quantum interitum mens
trahatur agnoscat. Unde et apte
subditur: Dies ille vertatur in tene-
bras. Dies quippe in tenebras
vertitur cum culpa in ipso delec-
tationis exordio adhuc priusquam
sine rapiat videtur. Diem
in tenebris vertimus cum nosmet-
ipsos districte punientes ipsa
delectationis prave blandimenta
per stricte penitentie lamenta cruciamus
cum flendo insequimur quicquid
cotidie in corde tacite ex de-
lectatione peccamus. Quia enim fideles
quasque cogitationes in iudicio
examinari subtiliter non ignorant
semetipsos introrsum discu-
tientes cum iudicem diligunt
examinant ut districtus iu-
dex eo iam tranquillus veniat
quo adversatum sibi quod dis-
cuteret aspicit reatum. Per culpam
penitentiam sentit. Unde et recte sub-
iungitur: Non requirat eum
Deus desuper. Requirit Deus que
iudicando discutit; non re-
quirit que ignoscendo suo iam
iudicio impunita delinquit.
Hic itaque dies, id est peccati delec-
tatio, a Deo non requiritur si a
nostra animadversionis sponte
punitur, Paulo attestante
qui ait: Si nosmetipsos di-
iudicaremus non utique a
Deo iudicaremur. Deo ergo diem
nostrum requirere est contra
mentem nostram subtiliter in

iudicio de culpa iudicare in
cuius scilicet requisitione illum tunc
senciens feriet que sibi nunc
mollius pepercisse deprehendit.
Unde autem subiungitur: Et non illustret
eum lumen. In iudicio namque Domi-
nus apparens omne quod nunc redar-
guit lumine illustrat. Ei enim
sub quadam obscuritate tegitur
quicquid nunc in memoria
iudicis non recolitur. Deus
quippe est lumen, ante quem
arguimur lumine manifestatur.
Et quedam tenebre peccati
prius abscondunt de quibus
per prophetam dicitur: Ubi quod ipse
fuit iniquitates vestre. Quia
ergo omne quod tegitur velut
in tenebris occultatur, in die
examinis iudicem non illustratur
lumine cum non discutitur ultione.
Actus namque nos quos nunc
iuste punire voluit ipse sibi
quodammodo abscondit sicut di-
cit mea, in lumine non ondit
quicquid nunc in confessione
cum de imittitur. Hic ergo dies
vertitur in tenebris ut eo rex
quod delinquimus nos per penas
feriamus. Ipse autem index
venturus est qui cuncta pe-
netrat, cuncta perstringit, quia
ubique est locus quo
fugiatur non est. Sed quia
corrupcioni nostre fletibus
placatur, solus ab illo locum
fuge invenit qui post perpe-
tratam culpam nunc semetipsum
abscondit. Et quia nullum
peccatum inultum Deus re-
laxat, et cum hoc nos hic
flendo insequimur, aut ipse

iudicando / restat ut ad cautele di-
scretionem semper mens sollicite vigilis
et considerans tendat. Unde et dicitur. que
peccati delectationem dicimus tunc imple-
ti peccatis (?) audimus ut sic tendentes
fletus expient quicquid delectationis
per negligentiam animus deliquit
/ quanta animadversione puniendum
dici nox potest est videlicet peccati
consensus ad culpam. Dies etenim
mentis est culpe tum cum mentis
mens in delectationem rapitur /
sed cum delectationi sue per consensum velut
tacitum / iam corruit (?) et prona est
nequitie ad peccati illecebram
non solum delectione peccati sed
et consensu similiter. Tanta igitur
contra mala pena mens consi-
deratione tergenda est / quanto se co-
gnoscit per consensum sordibus nequitie
ex apta subingi / noctem illa
tenebrosus turbo possideat. Tur-
bo quidem turbo tempestatis e-
concitatus spiritus meroris / in-
dignum peccati commissum quod fecit in-
telligit dum punitur sue nequi-
tiam subtiliter pensat merore
mente obnubilat et quam concusso
suo se letitie aere quo in se tranquil-
litatem cordis sui turbine
devastat / nisi cum recognoscere
se cum iste turbo contra negaret
propheta dixisset spiritu vehementi
conteres naves tharsis. Tharsis
quippe exploratio gaudii dicitur.
Sed cum vehemens pene spiritus
mente occupat omnem in ea
explorationem reprehensi gaudii
perturbat / ut nichil iam nisi
flere libeat / nichil aliud quam se tue (?)
possit attendere / ponit namque
ante oculos illic distinctus iudicis
hinc meritum culpe conspicit

quo supplicio dignus sit si pietas
pietatis desit / que complementa
sanctis aberunt eterne pene. Conte-
runt ergo spiritus quo vehemens tharsis
naves conterat / tum vires consue-
tionis validi mentes nostras
hinc nimio quasi mari deditas
salubri terrore confundit. Unde
non est quia cum peccati minimum
relinquimus nocte possidemus
tunc non hac animadversione
pene plectimur nunc nos
noctem quam fecimus possidemus
Sed peccatum tunc cordis sublimis
in possessione redimatur si cum
incipit reprimatur. Unde divina vo-
ce tum prius cogitanti dicitur. Quin
flantibus peccatum adherat us. Insidiis
quippe peccatum adest cum inco-
gitationibus pulsat cum appeti-
tus subest est ergo homo dominus
si cordis nequitiam in penitencia
premit et prius quam ad durum
excrescat velut tantum menti subi-
gatur / ut quod delictum sive cum
premitur animus senciat et culpe
tyrannidem fugiente suo peccato
do respergat dicitur recte noctem
illam. At si apte dicetur nec cap-
tiva mens culpe sue premat
culpam ipsum libertatem non re-
linquat. Quia hoc quod flendo
in se quod nequiter nobis absen-
tium iudice obicit premimus sic
si de nocte id est culpe tunc inve-
tue perinquisitorum volumus nobis
nosse curandum est ut mente
districtione vigilemus neque
libet culpa nobis impunita
remaneat / ne mens confusa
que fecit defendere audeat / et
defendendo nequitie nequitiam
adiungat. Sunt namque nonnulli
qui non solum non deflent quod

fecerint sed etiam defendunt non despi-
ciunt / et minime cum defendendi-
culpa geminatur. Hinc per quendam
dicitur: peccasti non adicias iterum. Peccatum
quippe peccato addit qui male
gesta etiam defendit contra hec
autem sciendum est quod illi culpa-
rum habent in se carnem et mun-
di cuspacta per manendi ipsorum prime
corrigunt / quoniam iam ad bo-
nitatem nulla delectacione reprimi-
tur quos adhuc noxia alia
delectant. Aliud est quod cum peccata
perpetrata alia deplorant, hinc namque
dicit Gregorius ex istis verbis igitur doc-
torum colligere possumus quod non
solum maiora peccata sed etiam
minora per penitenciam sunt abster-
genda, unde unusquisque conscienciam
suam discuciat et que gessit
inique caute doleat ita et studeat
sua scelera penitendo et semper
diiudicando punire / valde enim
valet ad salutem anime sui
ipsius diiudicacio. Nam tales
semetipsos diiudicantes / ac sua
facinora punientes a domino dili-
guntur / et non solum non iudica-
buntur sed etiam quedam secure
de sua salvacione accipere percipi-
unt de hoc dicit beatus Bernhardus quoniam
sic diligit deus animam que in
conspectu suo sine intermissione
sine dissimulacione diiudicat
semetipsam / ideo iudicium non nisi
propter nos exigit a nobis / quia si
nosmetipsos diiudicaverimus non utique
iudicabimur. Hec Bernhardus dicit. Et de hoc
iudicio beatus Gregorius in xv. libro
moralium exponens illud evan-
gelium neque enim ulterior anchore
prolate est ut veniat ad eum
in iudicium sed / Nonnunquam quod aliud
est coram illo atque aliud ab illo
iudicari. Coram deo iudicantur
qui corde bono compungit et actus
suos subtilius sibi sollicitudine in-
quisicione discuciunt quos quanta
quamque sciunt exigunt. Quos cotti-
die vitam suam suspensus examinat
Quod enim ad eternum eius iudicium
veniunt non iam coram illo sed ab
illo iudicantur. De hoc enim martis
iudicio obliviscenti anime dicitur
per prophetam dicit: reduc me in
memoriam ut iudicemur simul.
narra si quid habes ut iustificeris.
debet enim unusquisque mentis et
causas suas ... coram domino et cau-
sam contra se sollicitus discutere
inquisicione / de cunctis pensare
vel que ab eo bona percepit vel
que mala bonis illius prius
vincendo reddit. Quod electi
quidem cottidie facere omnino non
cessant. Attendunt enim ad secre-
tum iudicis intus. Sinum cordis
consideraverunt quid districte quesi-
erint qui diu patiens expec-
taverint iniustis que se gessisse
meminerunt / puniunt flendo
quod peccasse se intelligunt
timent subtilia divina iudicia
etiam de hiis que in semetipsis
intelligere forsitan non possunt
vident enim videri divinitus
quod ipse in se pre gravitatem
non vident, conspiciunt districtum
iudicem qui quo tardius ve-
nit eo severius penitet. Et co-
ram eius respectu conteratur cum
eo per contemplacionem. Coram
quo vel exempla vel dei con-
tempsisse se reprehendunt atque
mihi secto interiori iudicium
ipsi mentis sue execucione con-
stricti penitendo feriunt sed.

residendo conuenerunt. Ibi magis
ad ipsum se quidquid se impinge-
re nitant/ ibi ante oculos suos
omne quod deflebant obseruant/ ibi
quidquid peccatum districti iudicis
decem possunt inuenire/ ibi tot
patiuntur supplicia quot peccati
meant. Hec decet in hoc iudicio
mente contracto omne ministerium
quod primi reos suos plenius de
beat/ nam conscientia accusat/ ratio
iudicat/ timor ligat/ dolor ex
cruciat/ quod iudicium eo certius punit
quo interius fuit/ Unde quisque
ergo hunc examinis contra se
aggredi cepit ipse est auctor
qui exhibet ipse reus qui quod
habetur/ odit qualem se fuisse
meminit et ipse qui est infernus
ipso in sequitur illum qui fuit/
atque ubique hodie ad ipsum se
metipsum fit quedam irrationabiliter
pertinens peccatum cum deo habet
cordis. Iratum deus reguntur habet
cum per prophetam dixit. attendi et
auscultaui nemo quod bonum est loquitur.
nullus est qui agat penitentiam
super peccato dicens quid feci. Ergo
go nunc in presenti est memoriam
mente nostre contra nos. subire
iudicium/ recognoscendo actus
nosmetipsos quales simus penite
ntendo corrigamur non cesse
mus. hec iudicat quod sermonis
audiamus amice quod dicit
neque eum ulterius reprobabit
namque est proprium solet sibi prima
agere et nequaquam que egerunt
retineatur. Omne enim quod fal
cerat mente perfecerunt semper
sunt nisi eum graviter fuerunt
non agnoscunt/ et contra electorum

est actus suos cotidie ubique
cogitationis fonte distincte/ et ex
quo turbidum profluit abintus
expectare. Sicut enim non sentimus
ipsi accesserunt inebriari/ perficit cor
minutas partes magno capillorum
albescit in canis sic quippe cum
nobis nescientibus agitur in
nobis/ ita et mens nostra per mo
menta. Simul ipso cuncta cursu
temporis a semetipsa permutatur et
non agnoscimus nisi vigilanti
custodia admittitur unde resi
dentes perfectius nos cotidie
defectus quod pensemus/ hoc ipsum
inhabet mortalis vite consistere qui
ad vetustatem iret est. Sed dum
indiscussa mens relinquitur
in quodam senio corpus sepelitur
quia sui negligens et postremum
robur insensibiliter perdens a forma
pristine fortitudinis dum nescit
senescit/ tamen non semetipsam
quidem et subtiliter penitendo se
distruit abstrahit ipsi vetustate
sua loca. Auctoris et merorem in
tempus renouatur/ et que nimis pre
ne inueteratam. Hic erat per sub
misteria mens amore studium
nouum colligit. Hoc ad hec agenda
nullo exempla prima et facta
eloquia. Precepti nos admonuit
Sed eum sanctorum opera inspicimus
et diuinis inspirationibus curam
probemus/ alia nos contemplata
alia audita succendimus/ et
cor nostrum corpore non resurgitur
dum imitatione prouocatur
unde bene ad Moysen dicitur. Ignis
in altari semper ardebit quem
nutriens sacerdos subiciet ligna
mane per singulos dies
altare quippe dei est cor nostrum

in quo iubetur ignis semper
ardebit quia necesse est ex illo autem
flammam indesinenter accendere
cui per singulos dies sacerdos lig-
na subiciat ne extinguatur.
quia necesse est ut fidelis quisque
ne in eo caritatis flamma defi-
ciat in corde suo tum exemplis
precedencium patrum quasi sacre scripture
testimonia congerere non desis-
tat. Nam quasi quedam fomen-
ta ignium data est in excitacione
caritatis vel exempla patrum vel
precepta divina in sermone. Cum
cum mens nominis ipsa eo ipsa
cottidie huius vite conversacione
vetustescit, ignis iste caritatis
dei huius adhibitis incitacionibus
est ut dum per se ipsum se nove
vetustatis extenuat per patrum
testimonia et exempla reaccen-
dat. Ignis enim iste in altari-
dum id est in corde nostro tunc ex-
tinguitur nisi sollerter adhi-
bitis exemplis patrum et divinis
testimoniis reparetur. Ubi autem
illic subditur et imposito holocau-
sto desuper adolebit adipes pa-
cificorum. Nam quisquis in
se hunc ignem caritatis accendit
semetipsum verum holocaustum
desuper imponit, quia omne
vicium quod in se male vive-
bat exurit. Cumque cum cogi-
tacionum suarum mens considerat
et vitam reprobam per immutacio-
nis gloriam mactat in ara
se sui cordis imponit et igne
caritatis accendit de qua hostia
pacificorum adipes redolebit, quia
mens nostre vite impinguatur
patrem ut nos et deinde suaves

odorem nobis suavissimum reddit.
Cumque non eadem caritas in cordi-
bus electorum inextinguibilis ma-
net, apte illic subditur: Ignis est
iste perpetuus qui numquam deficiet
de altari. Numquam de altari ignis
iste deficiet quia et post hanc vitam
corporibus mentibus electorum caritatis
accrescit, cum quippe contem-
placione cognitus ut quippe deus quo
magis visus fuerit eo amplius
diligatur. Unde necesse est ut
in corda nostra revocemus districcio-
nem quam omne quod agimus et quidquid
in nobis divine rectitudinis regulam
offendit attendamus, et quod
districtum iudicium ipsa nos ac-
cusando excusset. Quilibet cum incre-
me iudicio tanto tunc ab-
solvimur quanto nos districtius reos
tenemus. Nec ad hoc agenda
penitencia sunt tempora quo
desunt quia ad hoc agenda post
huius vite tempora non dantur. Di-
citur quippe non dicitur: Nec est cum
ulte... id est quando namque memo-
remur quod tunc non possumus
nunc ut quod possumus non negli-
gamus. Hec dicit Gregorius in Moralibus.
Debemus igitur per peccata que omnipotens
deus se dimicantes non indi-
cat, se punientes non punit, sed
solvat, et peccata conversi se quasi
reliquerunt, hec non omnia sunt
medicina quia penitencia solent. Unde
quibus peccatorum quociens lapsus
sunt in malum peccati non tardet
currere ad penitencie remedium, ipsa cum omni
tempore valens est ad purgandum
cordis peccatorum testimonium Hugonis
qui sic dicit: Lapsis humanis
quod quociens valet ad purgandum
quociens penitencia indiget

corporalem sicut hec [illegible] invenimus ergo
peccatorum maculas in hoc salubri
penitentie lavacro ut mundari et
purgari possimus pervenire ad
[illegible] et mundare [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] consequenter
de eius partibus est videndum.

Sciendum quod partes penitentie sunt
tres scilicet contritio cordis, con-
fessio oris, et satisfactio operis. Et iste
partes quasi partes integrales
sunt esse penitentie integrales scilicet contritio
in animo, confessio in verbo, et
satisfactio in facto, in quibus tota
penitentia integratur. Cum peccator omnem
mortalem culpam perpetratam
et facto deserit et verbo accusat
et animo detestatur, proponens nun-
quam peccatum [illegible] debito mo-
do conveniente cum absolutione
sacerdotis a quo in quo est ordo clavis
et iurisdictio, homo a peccato revesti-
tur ecclesie et reconciliatur deo me-
diante clave sacerdotali. Et autem
sunt partes penitentie sic ordinantur: prima
enim est quoddam spontaneum
iudicium, in quo convictus est
quedam citatio, ubi sequitur rei
apud iudicem spontanea confessio,
deinde sequitur emende pro iudice
imposite solutio. Et in hoc differt
iudicium fori a iudicio poli, quia
ibi confessus dicitur damnatum
et hic absolvitur. Alia est etiam
sufficientia istarum partium quia cum
omne peccatum committatur corde vel
ore vel opere, in quibus est [illegible]
[illegible] [illegible] ut peccator cul-
pam animo detestetur, verbo accu-
set et facto puniat. Et per istos
modos offendimus deum scilicet
delectatione cogitationis, imprudentia

locutionis, et superbia operis, sunt scilicet
ut contra contraria curentur tribus
modis oppositis satisfaciamus
[illegible] peccando innocentiam
perdidimus [illegible] ut per primam re-
formetur. Dicit beatus Jeronimus: Dignus
innocentiam peccando corrumpit
penitentie remedio poterit reparare
[illegible] ut [illegible]. Et deus
non imputare disponit sicut est
[illegible] non sine. Ergo de omnibus
innocentiam reparare et [illegible]
[illegible] per penitentiam reparare
curamus ut [illegible] penitentia sit perfecta
de qua dicit Augustinus: Perfecta penitentia co-
git peccatorem omnia libenter suffer-
re: in corde contritio, in ore confessio, in
opere tota humilitas. Hec Augustinus.
Et [illegible] coram deo [illegible]
perfecta, si [illegible] ad omnia
loca in quibus peccavimus [illegible]
Et quia peccavimus in corde ma-
lis concupiscentiis, in ore blandi-
ens et turpia loquendo, in corpore
[illegible] perpetrando, ideo ad hec con-
tra loca peccati extendamus
ut scilicet in corde [illegible]
contritionem, ori fidelem confessionem,
corpori penalem et asperam satis-
factionem. Hec tamen [illegible]
tes quousque spiritus sanctus testi-
monium perhibeat spiritui nostro
quod dimissa sunt nobis peccata. Et
quia omnia peccata mortalia
[illegible] et uni contra
opponuntur, et [illegible] principale
[illegible] hominis [illegible]
[illegible] est quod ad hoc quod penitentie
[illegible] sit sufficiens
ex suis partibus [illegible]
necesse est quod penitens [illegible] de
omnibus peccatis [illegible] ad [illegible]
[illegible] displicentiam de perpetratis.

q(uo)d ad p(ri)mis p(rae)sumptionem desperationis
et qui(a) tunc ad futuru(m) p(ro)positu(m) nu(m)q(uam)
recidivandi / vel in istud vel in aliud
genus pecc(at)i / ut s(ic) totalit(er) recedendo
a culpa principiu(m) divine gr(ati)e susci-
piatur p(er) qua(m) obtineat(ur) venia(m)
pecc(at)oru(m). Et q(uia) i(n) p(re)d(ic)tis p(ri)me
contritio p(ri)mu(m) locum tenet ideo
de ip(s)a tractandu(m) est / et p(ri)mo vid(endum)
quid sit contritio. Contritio aut(em)
s(ecundu)m ysidoru(m) est compunctio et humilitas
mentis cu(m) lacrimis veniens ex
recordatione pecc(at)i et timore iudicii
Item intuentium depressio et animi
decompunctione sic dic(itur) Compunctio
est q(uan)n ex consideratione malo(rum)
suor(um) cor intimo dolore tangit(ur).
Item s(ecundu)m d(omi)n(u)m Joh(ann)em abbate(m) Con-
tritio est p(ro)pter dolor(em) aut no(n) cla-
rus in statu(m) sibi p(er)veniat consolacione(m)
p(er)cipiens solum q(uo)d sua resolutio(n)e
ymaginans omnibus hor(is) / et
consolatione(m) dei conspla(n)t(ur) sic(ut)
aquam frigidam expectans. Con-
tritio aut(em) a magistr(is) sic diffinit(ur)
Contritio est dolor voluntarie
assumptus p(ro) pecc(at)is cu(m) p(ro)posito
confitendi et satisfaciendi / Ad cuius
intellectum notand(um) q(uo)d sicut in ma-
libus durus d(icitu)r q(uo)d no(n) ced(it) tactui
h(oc) aut(em) frangi d(icitu)r q(uan)n p(er) aliq(uo)d
fortius i(n) p(ar)tes magnas dividit(ur)
Conteri v(er)o q(uan)n totalit(er) in minu-
tas p(ar)tes redigit(ur) et quasi annichi-
latur. Ita metaphorice cor
homi(ni)s durum d(icitu)r q(uan)n durum in
obstinatione quasi malum se tan-
genti no(n) cedit s(ed) obviat du(m)
in affectu pecc(at)i mor(atu)r / Frangi v(er)o
d(icitu)r q(uan)n p(ro)posito resistere incipit
q(ua)mvis no(n)du(m) totalit(er) co(n)terat(ur)
Conteri v(er)o q(uan)n affectus pecc(at)i
s(ecundu)m o(mn)em sui p(ar)tem i(n) eo totalit(er)
destruit(ur) / et h(oc) fit q(uan)n voluntas
p(ro)p(ter) affectu(m) pecc(at)i resiliit / Unde
talis resilitio dolor quidam est / ad
p(ro)dolorem ~~tamen~~ tangi(tur) p(ro) genus con-
tinue diffinit(ur) / Addit(ur) aut(em) vo-
luntarie assumptus p(ro) pecc(at)is et
h(oc) generant contritionem p(ro)p(ter) actu(m)
virtutis ~~Et~~ ut est p(ro)p(ter) p(ro)missionem
s(ic) et ut addit(ur) aliquid inseparabile
ad alias p(ar)tes / et ideo sup(er) addit(ur)
cu(m) p(ro)posito confitendi et satisfaciendi.
Et sciendu(m) q(uo)d est diff(erenti)a int(er) contritione(m)
et attritionem / Attritio d(icitu)r necess(ari)o
ad p(er)fectam contritionem unde meta-
phoribus dicit(ur) attritio que aliq(uo)
mo(do) cominuit(ur) s(ed) no(n) p(er)fecte / sed
contritio q(uan)n o(mn)es p(ar)tes trite sunt
simul p(er) divisione(m) ad minima. Et
ideo attritio in sp(irit)ualib(us) s(ignifica)t quanda(m)
displicentiam de pecc(at)is co(m)missis
no(n) p(er)fectam. Contritio aut(em) p(er)fectam
displicentiam / Utr(um) aut(em) requirat(ur)
contritio circa o(mn)i pecc(at)o actua-
li mortali ~~Dicend(um)~~ q(uo)d in omni
pecc(at)o mortali est actualis aver-
sio voluntatis a deo ad pecc(at)um tradi-
cu(m) divina contrarius tenent(ur) oportet
q(uo)d in o(mn)i remissione mortal(is)
sit actualis aversio a pecc(at)o addi-
t(us) s(ed) illa aversio appellat(ur) contritio
d(ic)itur est cum voluntas manet
in pecc(at)o no(n) tollit(ur) nisi p(er) volunt(atis)
fractionem omnimoda(m) que appellat(ur)
contritio et ideo contritio est n(ecessa)ria
in o(mn)i pecc(at)o mortali. De pecc(at)is
aut(em) oblitis si oblitus est homo
totalit(er) sufficit contritio generalis
q(uan)n aut(em) in p(ar)te recolit s(ed) co(n)venit
ad recordandu(m) et dolendum
in sp(eci)ali / q(uo)d si no(n) p(otes)t sufficit con-
tritio generalis ~~s(ed)~~ et h(oc) q(uo)d h(omo)
no(n) p(otes)t recolere pecc(at)um no(n) solum
de pecc(at)o oblito s(ed) dolere in gen(er)e

sed etiam de oblivione eius, de dolore
que ex negligentiam contingit. Sed
cum homo dolere simul de omni peccato
commisso, quia unum sine alio non
relaxatur, ideo contricio est habenda
pro de singulis tempore. Hinc beatus Augu-
stinus sic dicit: Penitentem oportet
simul dolere de omni crimine. Hec est
dispositio immediata ad gratiam, nam
dolere de uno peccato sine alio non sufficit
ad salutem. Unde quilibet peccator si se
senserit undique fere sordidatum per
remedium penitentie, et primo per contricionem
et compunctionem cordis studeat suam
scientiam emendare. Nam anima
infecta multis morbis amittit
decorem virtutum, quem non potest
recuperare nisi per primum lamentum,
hoc est contricione, nam quamvis magnum
peccatum dimittitur nisi homo primitus
interiorem dolorem contineat. De hoc
dicit beatus Iacobus: Nulla unquam cul-
pa dimittitur, ubi quando homo non in-
terio dolere et tristiciam amaritu-
dinem tue peccator salus venire non
potest, ut dicit Hugo de sancto Victore.
Qui vero peccatis ingemiscit, et
amaritudo cordis sine gemitus
qui assurgit ex peccatis mentem pur-
gat et deum misericordem et pla-
cabilem homini reddit. Propter hoc
Beda sic dicens: Amaritudo cordis
purgat mentem, angelos letificat,
deum placat. Et reminiscens tu
nimis misericors est ipse deus, da
ut ad culpam animus tristis sibimet
sit et molestus. Dicit etiam de hoc beatus
Ambrosius: Nemo ambigit quin mesti
penitentis hominis oculos sibi bo-
lentes attrahat conditoris, Ambro-
sius. Et quia deus cor contritum
et humiliatum non despicit, ideo assumamus
veri cordis contricionem
et compunctionis amaritudinem
quam pro voluptatibus et carnalia deputa

adeo dilectissimi. Ad hoc hortatur nos
beatus Augustinus sic dicens: Non sunt in
nobis sicca suspiria et simulata,
sed cum ingenti gemitu et rugitu
sit studeamus adhibere remedia,
perimus ut semper solliciti simus
de secuturis. Deus enim noluit in mundo
perseverare, sed quia pati ut nobis
ostendere suam predilectionem eundem
enim quem amaritudine videre
debeamus. Hec Augustinus. De isto non
multi qui in multa scientia sunt
perlapsi, ut tamen ut decet per primus ex
temporibus compungitur, quibus iterum
est ut supplicia reproborum et gloria
beatorum potentes cordis habeant ut
possint ad penitendum compungi.
Ad hoc faciendum hortatur beatus Gregorius
super Ezechielem exponens illud
verbum: Et scripte erant in libro
lamentationes et carmina et ve.
Quia lamentationes, quia ibi
scripte sunt penitentium peccatorum, carmine
non quia penitentium gaudium iustorum
beatum quia illic expressa est
damnationis reproborum. Ve ergo peccati
penitens aliter primus lege que
in hoc volumine scripta sunt lamenta
et scriptum in luctum conversionem
et gaudium in merorem. Et iterum
sunt miseri estote et lugete. Ve
autem de permissione gaudiorum sequentes
Hylarienses cognoscite scriptum esse
carmina laudis eterne. Beati qui
habitant in domo tua domine in secula
seculorum laudabunt te. Si adhuc
in presenti seculo mente tenus ad
hunc tremens voluptatibus delectaris,
si amare non potes gaudia eterna
que audis cognoscere, ergo in hoc vo-
lumine ve quod in eo scriptum est, recogita,
ab animo pertimorem expelle
quod diligit. Ut possis ex medico eter-
num amare quod legis. Ibi

quippe dampnatis dicetur: Discedite
a me maledicti in ignem eternum
qui paratus est dyabolo et angelis
eius. Audiant itaque volentes cuncta
que edisserunt omnia que con
dunt scripta contineantur. Peccasti
et nunc te penitet aliena. Expresse
ut ad agendam penitentiam doceamur
ibi ubi flentes lamenta. Ecce ce
lestium gaudiorum mercedem
revelamur desiderantes ibi ad solli
citudinem iubemus animam. Si non
et mala perpetrasti et hec te perpetrasse
non penitet sed eternam mentis
exigis admissas pene lamenta
tiones inclinans, nulla celestium
gaudiorum expectatione cerciores
facti sumus nobis. Ibi audituri sumus eo
scriptum ne ut ps. que nunc timore
ad penitentiam stimulat nunc spes ad
superna gaudia provocat. Eterna exaltat
dampnationis sue [illegible] nunc
penam perpetravit, et sine exci
tatione interim supplicium tendit.
Quid agendum est igitur amantissimi
nobis, nisi ut vigilemus ad
eius verba volentes [illegible], et mala
que nos egisse meminimus
defleamus, ut per lamenta pene
preveniamus ad tormenta vite,
ne si affligi non per penitentiam no
lumus, hic postmodum sine fine pu
niamur. Nunc nos mors illic
multitudo indefinitam deprimat
quia minor est pietatis medicina
quam magnitudo languoris.
Nam quid enim est quod reparare
ad salutem non possit qui potuit
omnia ex nichilo creare. Sed Gregorius:
ne ergo contingat nos in [illegible]
[illegible] sustinere eterna tormenta
timeamus futurum dei iudicium pro
nos per fletus et lamenta iniqui
tates perpetratas diluere studeamus.

per eternam agere non cessant, quia
per puritatem conscientiam et legitimam
confessionem se eamdem eternam sup
plicia non dubitant. Debent [illegible]
Unde Gregorius super Ezechielem sic dicens:
Redemptor humani generis
cum iudex apparuerit et pecca
toribus iustis et terribilis erit in impe
nitentibus cum mansuetum apparent
electis. Quem eumdem pavendum
atque terribilem conspicient reprobi
Ergo hunc ideo tunc electi terribilem
non videbunt quia modo terrorem
illius considerare non cessant.
Studiose enim considerant quam
terribilis ad iudicium veniat cuius
iam actus deflent imminentes
declinant. Pavorem illius contra
ante mentis oculos ponunt et quam
timendus veniat sine cessatione
suspiciunt sunt atque cottidie timen
do agunt ne quid veniant [illegible]
[illegible]. Necesse est ergo ut peccata
admissa cum fletibus defleamus.
Quia si dum cum fletibus in cot
tidiana [illegible] sacer
dotem [illegible] qui interpellat pro
nobis de quo Johannes dicit: Si quis
peccaverit advocatum habemus
apud patrem Ihesum Christum iustum
et ipse est propiciatio pro peccatis nostris.
Ecce confidat animus tu ad
vocatum [illegible]
sed consolatione [illegible]
[illegible] quia ipse qui pro nobis
advocatus est deus iustus nos
[illegible] habemus
iustus non advocatus in iustis
causis nullomodo suscipit. Nunc
vero dare [illegible]
Quid ergo agimus fratres mei. Ec
ce occurrit animo quid agimus.
Mala que fecimus defleamus
et [illegible]. Recordare quippe

Iustus in principio accusator est sui. Bene hij cum peccator convictis inflexi-
bilibus iam iniustus esse nequeant, eu-
cepit accusare quod facit. Cum
enim iustus non sit quousque ipse
suum iam sententiam placatius facit.
Iustus igitur advocatus in iustos
nos agnoscet in iudicio, si nos
metipsos in iudicio cognoscimus
et accusamus in iustos. Non quidem
actibus non inflexibilibus vires, sed
in advocati in allegationibus
confidimus. Hec gregorius. Sunt patet
qui fructuosius et salubrius sunt
primus accusando et lacrimarum effusione.
Sunt autem nonnulli qui quidem
peccata confitentur sed illa deflere
contempnunt, electi non solum
sua sermone confitentur sed ea que
negligunt perpetrantur fletibus diluunt
atque denigratitudine per confusionis
sibi adeo collatas sepius reprehen-
dunt ac plangenda premunt
detrahibus. Beatus gregorius in sexto libro
moralium sic dicit: Sciendum est
quia sepe et reprobi peccata confitentur
sed flere contempnunt, electi autem
culpas suas quas vocibus confes-
sionis aperiunt districte animadver-
sionis fletibus insequuntur. Et
quia mala quidem que perpetrant
insinuant, sed flere quod insinuat
recusat, quasi subducta veste
vulneris detegit, sed torpenti men-
te medicamentum vulneri
non apponit. Confessionis igitur
vocem solus necesse est ut men-
tis exequatur, ne vulneris putredinem
sed neglectum quo licentius in
perpetuum nocentiam tingit
detegimus pervertat. Unde cum
propheta dicit: Compungentem
meam ego premo et cogitabo
pro peccato meo. Compungendo etenim
occultum vulneris detegit, cogi-
tando autem quid aliud quam me-
dicamentum vulneri apponit?
Sed afflicte menti et sui sollici-
te districta cogitanti [illegible]
semetipsam [illegible] semet-
ipsam, nam cum se ad lamenta
prius instigat, occultam semet
pro ratione diluavit, ut apte per
Iob dicitur: Confabulabor cum
amaritudine anime mee. Per-
nove namque dum iudicem [illegible]
dum quedam male gesta
plangimus, quasi in ea amari-
tudinis ad distinguendos nos
vigilancius excitati alia in
nobis etiam que amplius de-
fleamus invenimus. Ita sepe
quos torpentes latent de fletibus
subtilius innotescunt, et afflicta
mens certius invenit malum
quod fecerat et nesciebat cuius
rea sua fletus apparet quando
afflicta prius dormiunt. Dum
crescens quippe amaritudo
prius verecundiam corde impor-
tune ingerit allicitur quod inspe-
ctum [illegible] hec iudicem con-
supplicatorum minus meruit, per-
nove amicus facit, perducit, quasi
motus allectos inspirat, quietem
securitatis noxie turbat,
quia et conditor bona confert
quae ipse bonus illius mala vindi-
cavit quod inveniat eo conditum
quo [illegible] meritus quod conditor
verum vocatus, quod sequi ipse vo-
catus noluit, quod vocante nunc
nos sinendum hic, venientemque
despexit quod peccatorum sunt sup-
plicia nec contempta dere-
linquit. Cum igitur afflictam
mentem modo per reprehensionem

donorum dei / nos perripere actionis
sue timore seruitute ingerit / hic
mercede in sanctorum multitudine ac
linguarum. sunt que tanto et sub
tilius loquuntur. quanto et mitius in
dicunt gemitus doloris que fletu
singultus respirantis torrente mente
tel [illegible] ad lacrimas excitat / quasi
ad deum verba consolationis fortis
inquibus. semetipsum correctius di
gnatur / et ad sui ipsius custodiam
sollicitius exurgit. hec gregorius. deside
randa ergo nobis est valde contra
sue compunctio lacrimarum quia per bene
respirum nulla est medicina. fle
tus animarum quasi deuota effusio
lacrimarum nam absque contritione
et fletu non remittitur peccatum teste
hugone qui dicit absque fletu et lacri
mis nequaquam remittitur. ipsa culpa
Item non potest remigius dicit obtinere
pium lacrimarum sunt / lacrime corpus
sermoni unquam erit. In ignem eu
uenire hic lacrime delent ipse
culpam et extinguunt gehennam
de hoc dicit bernardus libro [illegible] quam dixe
in lacrimis que omnem abluunt
culpam / extinguunt gehennam
flectunt summum. Et beatus augu
stinus lacrima de puro corde pro
dens totum ignem inferni extinguunt
hec augustinus. Sciendum est quod ves
tis innocentie per peccatum in bap
tismate quesita mortalem perdi
ditur et pena eterna dampnationis
meretur. Sed per lacrimas effusio
ipsa [illegible] que per peccatum macu
lata fuit abluitur et mundatur
de hoc dicit [illegible] super illud psalmi fuit
michi lacrime mee panes die
ac nocte / sic lacrime sunt que
celum pulsantes et crimina de
lent et [illegible] [illegible] / sicut
more pristine uita / et uita monet

inspectoris pietatis [illegible] / [illegible]
capiunt ignem timescunt [illegible]
irrigantur gene de [illegible]
[illegible] / et deus indulgentiam mentem
exhilerat lacrime sunt [illegible]
[illegible] deum / [illegible] reddunt
animam / et sanant languores eius
Sordente anime [illegible] lacrime
lauant et dant [illegible] remissionem
Item dicit. sicut enim vehemens
ymber [illegible] fit serenitas / sic
lacrimis effusis [illegible] tranquillitas
et post caligo [illegible] / et sicut
per ignem et [illegible] sic per lacrimas et
confessione [illegible] mundamur
hec [illegible] [illegible] quod per contritionem
et [illegible] lacrimarum [illegible] in noc
tis per peccatum [illegible] [illegible]
ac reformatur nam ipse deus [illegible]
ipsas lacrimas de corde contrito effu
sas per baptismo [illegible] teste
ysidoro qui dicit lacrime penitentium
apud deum per baptismum reputantur
Si [illegible] [illegible] deus pater de
nobis peccata dimitte et [illegible]
nostram [illegible] innocentiam [illegible]
/ si per lacrimas [illegible] studeamus
de hoc dicit bernardus [illegible] libro [illegible].
deus [illegible] nocentes [illegible] pater de
nobis [illegible] nostram [illegible]
ad innocentiam / si [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ex lacrimis hec [illegible] Et [illegible]
deus [illegible] benignitate [illegible]
[illegible] et contritionis ac lacrimarum
effusionem hominibus [illegible]
/ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] baptismi ablui
a peccato originali et [illegible]
[illegible] / sic [illegible] [illegible] contritio
et [illegible] lacrimarum [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hoc [illegible]
[illegible] Johannes abbas [illegible]
[illegible] de xxx gradibus [illegible]

luctus seu lacrimarum fons est in
nobis pro baptismo baptismum constituens
licet quoddam presumptuosum sit
excepto quod dicitur etc. pro illo quidem abluge-
mus nobis et in peccatis malis
est purgatorius, iste vero post omnia pec-
catorum. Et illum quidem semel
suscipientes omnes perdidimus, per
hunc vero et illum repurgemus.
Item nisi ex deo benignitate hominibus
devotus fuisset venire vero et difficultate
inveniretur qui salvati fuissent.
Et quidem suspiria et mesticia
ad dominum clamant, que vero ex
timore sunt lacrime intercedunt,
que autem sunt suavissime caritatis
supplicationum acceptum deo nos
declamant. Et michi similiter
sicut luctus conveniunt, ita michi
et sicut visus similiter decernens
de tenebris sue operationis gau-
dentem tristitiam. Et ut desperans
aliena operatione que in ipsa est
quomodoque confidencia pulsetur in
aliquibus peccantibus et mundo-
te ipso exhibeat. Esto gemens
absque amore contricionis ad tan-
tam inquisitionem agens. Timent
enim ~~amorem~~ merorem demones
sicut latrones canes. Non enim nobis
A amica in hiis qui hic sunt
admirantis provocando. Ad modum
qui vocavit nos nunc in hiis ad
penitus ad lucem itaque nos vocavit
itaque in lucem inaccessibilem sed dum
domini gaudet. Iste diem festum
agere cottidie non quiescit, qui
non corporaliter diem festum agere
non desistit. Hunc luctus eternus
suscipiet in futuro, non est in
eternum gaudium hiis qui hic sunt
receperunt, et non est hiis in cachinnis
festinantis super terram. Esto gemens

tamquam vero alius in corde tuo in
humilitatem sedens quibus visum, sedet
et videt et dulce lumen sicut astite
et similiter tyranno corporis sic hic
et facit. Vel est si magnis aliquis
et altis consolationes consequitur.
Cor autem merens non possidemus
ipsius quomodo lumine consistimus
oportet enim et vere oportet per lamen-
tationem itinerum inquietos igne contempla-
tionis et ira dei sunt inportunis
maniis ab inquinamento pro-
absterge. Non autem meruerimus
O anima in exitu anime, aut
requiretur a nobis quare non fe-
cerimus miraculum, sed nec quare
non theologizaverimus, neque quare con-
templati non fuerimus, sed rationem
dabimus deo quia penitentiam non egerimus,
et quia humiles non extite-
rimus et quod indesinenter non lu-
xerimus. Hec Johannes abbas de
monte etc. Iste eorum lacrimarum
dicitur. Habemus sicut lacrime munde
nec sunt ut sordes anime
abluunt et perditum baptismum re-
stituunt, salse ut fluxum car-
nis restringunt, calide ut frigus
corporis exurunt, clare ut lu-
minatam ad claritatem celorum
perducunt. Habemus et pre-
terea virtutem secundum deus effuges
recorde, sic lacrimis perquam lac
misere cum rem ad cor renovet,
et efficitur homo similitudine dei
dicit Hieronymus. Cor fonte lacrimarum
instruxerit baptismi. Hec dulce dei ma-
restitur hominem dicit. Ad operatione
sed diu hec est aqua animas
que erant sponse Christi. Sed per
sordes peccatorum resplenduere et
maculis per luxuriam contrarias
abluit et deo sponsam acceptat

reddit dignum agnum dicit beatus Aug(ustinus)
aqua lacrimarum baptismum est
aquis abluuntur sordes anime ut
fiant celestis regis sponse. Hec
Aug(ustinus) unum sciat peccator deo in
dignum. ee non potest que sordes
per peccatum contraxerat per cordis
compunctionem et fletum lavare
studeat. Dicit Gregorius dicit beatus Gregorius tanto
namque amplius peccati rubigo
consumitur quanto peccatoris cor eum
magno caritatis igne concrematur.
Ad nos igitur fratres oculos mentis
reducentes. Cumque nos mala
fecisse meminimus, quecumque in iuventute
deliquisse meminisse deflere
mus quia lacrimis maculas
tergite. Ecce ad reprehendos per
ne peccatores semper aperte nec
[illegible] in nobis vitam tempus
eph hic cum indignationem iratum per
[illegible] mitte unum iudicie
contendimus ferientes nos dum
clementer amplectitur. quam peccato
dum et indignum unum esse non
potest que fletibus lavatur. Unde
quamque unum ad pristinam lavetur
redeat, dum flet ante perversi
onem. notat hec Gregorius ad collec
tionem igitur hominem [illegible] ad
lamentum. pristine reddimus [illegible]
[illegible] et in [illegible] lucem [illegible] et
[illegible] iniquitates et peccati per
lacrimas diluamus. Adhuc [illegible]
monet nos Abbas Effrem in
quadam sermone. [illegible] cum dicit Renunc
dus peccatum nondum tempus e
homini [illegible] amittere [illegible] tempore
defleat incessanter ut per lacri
mas possit gratiam indulgentie
promereri. Assidue lavet cor
pristinum lacrimis, et timeat peccatis

gemitibus. Sed nolo nos scire
quod non est suavius dulcius
gaudio compunctionis in homine
illo, qui quis addicimus ex toto
corde surrexerit cum lacrimis,
tunc letatur dominus et peccata
nostra remittit et gaudium
in futuro celestis igitur [illegible]
qui bus compunctionem sum demum
audite beatum [illegible] compunctionis.
Compunctio sanitas anime est.
Compunctio mentis illuminatio. Com
punctio remissio peccatorum est.
Compunctio spiritum sanctum perducit
ad se. Compunctio unigenitum
Christum facit habitare in se. Lacrime
apud deum fiducia dant. Ubi
ubi lacrime fundantur ibi cogi
tationes male non appropinquant.
Quam dulcis dulcedine lacri
marum. Quam desiderabilis beati
tudinis illius qui sum demum
videt. Oratio Christum me
diantibus die ac nocte. Thezau
rus [illegible] bonus est compunctio cor
dis et incomparabile gaudium.
Hec Abbas Effrem. Magne
etiam efficacie sunt lacrime
que ex puro et humili corde
procedunt. Nam iram dei placant
gratiam amissam reparant
in fine dissipant peccatores instificant
angelos letificant
celum reserant. Istis proge
tinas lacrimarum beatus Bernardus contra
cum dicit. O beatissimi lacrima
bile penitentem que divinam
placatis iram, tu es [illegible]
reconciliationis gratie reparatio
nis [illegible]. O felix lacrime
effusio, reserans celum, in celo
rum angelos, faciens sanctos,
instificans impios, dissipatis

nissum / gaudent namque angeli in eorum
conversione et pena peccatorum salutem
hominum sitientes / lacrime penitentium
vinum eorum sunt. In illis est odor
vite / sapor gratie indulgentie gustus
sanitatis redeuntis innocentie / spiritualis
mentis seu sanitatis constructio sicut
hiis deditus est dono sive virtute
lacrimarum et earum fructu. ut esten
petrus damiani sic commemorat
dicens. Lacrimarum sic scilicet ipso corde
defluit mens sua fletibus perit
ubi ad medicinam eorum sua sive
totis visceribus inviderit / ad la
anhelet / lacrimas atque cottidianis
precibus flagitet / lacrimarum quippe
inundatio animam de omni labe purificant
ficant / et ad pariendi virtutum germina
nostri cordis terram fecundant / porro
lacrime que adeo sunt dure ex
iudicationis tribunal. fiducialiter
adeunt et impetrantes ipso quod
petunt / de peccatorum autem eorum re-
missio confidunt / lacrime sunt
vates et doctissime in quibuslibet
huiusce ignorantie dubietatis
negotii / nam dubitantes quid ali-
ud deo placeat / ut ne semper
meliorem tenendo capiamus
quam cum dare lacrimantes orant
Ante eum quicquid meritis nostri age-
dum decernit superhic rursum
ambigue petitum nam non erit lacrime
pro delicto diluunt omne penitentium
in mentis contagium / et in membris
membris tribuunt / ut non solum
pedum sed et diuini capitis mereamur
ad tactum / lacrime tribuunt ut ne
peccatores non modo non pereant omnino
per lapsum sed ubi est ut sup-
remos celestis curie senatores ob
tineant principatum / lacrime contu-
lerunt ut david per adulterium
simul et homicidium perfidissimus reatum

non modo regnum cum vita perderet
sed ubi est primissionem heredis sue
se nasciturum cum inviolato prospiceret
quem et regnum sui solium omnium regum
eum. terrarum perpetuo possideret
Aperto enim sic cuncti. lacrimarum
prece domini. verbo / prius forte
dies clauditur / qui exemplo
vivum corpus subtrahatur / Hec
sunt eam que et animam a pecca-
torum lapse purificant / et cor languens
in ordine confirmant / hec sunt
que dimerere pariunt gaudium
et dum poculis ... cingunt
ad spem nos superne beatitudinis
erigunt / non eam sunt in sua pe-
titione contemptui quemadmodum
inus voces hinc in auribus crea-
toris Unde ipso voces ille ad
deum frequentes clamabat / et quod
ad obtinendum possit subtilius
nonnumquam dicebat Exaudi
orationem meam domine et deprecationem
tionem meam auribus percipe
lacrimas meas Ad eam oculos
ne attendi. nec auribus percipi
lacrimas postulat voces in esse
lacrimis [illegible] manifeste designant [illegible] La-
crime nempe cum in conspectu
iudicis supplicant ut hoc puniret
sed sic mundum tamquam reum. equalibus
per ... ... presumunt concedentem
et impetrasse sequi quod petierant
confidentes exultant. Lacrime
delicie spirituales super mel favum et
favum / atque omni nectare dulcio-
res / que mentes ad deum erec-
tas. ... sapore internum sue
intime reficiunt / et iuvandi atque
habent [illegible] cordi superne gratie
medullitus ungunt. Terre
nitorum namque sapores dignum atque
dulcissimos [illegible] superficiem quidem
prelatum gustum oblectant

virtutum aut interiorem non penetrant
Sed ipse non divine contemplationis oculum
interiorem. vim vel si tergerent
et obducerent lacrimarum caligine
oculi. diebus tenent/ et lacrimarum
compunctionem exprimet inceptum
et si precello sit nimbi grandine
vel stridentium undique ventorum
effugiunt quis tempestate na-
scent sermones torrentes tumultus
supervenientis cuncta alienum sor-
dibus purgat/ sic lacrimarum profluvium
currente cursus exeunte sicut
et spiritualis virtute semina/ et omnes
sordentes vitiorum postes eliminat
hec petrus damiani. Et
nondum quoque hanc gratiam
sue desiderant notate est ut igne
divini amoris in corde habeat/ vel
exigue dilectionis dei hec unda
perfluit et quanto quanto valentior
unda ~~perfluit~~ lacrimarum compunctione
perfluxit/ tanto maior ardor
divine dilectionis in corde hominis
incalescit hec. presbiter predictus pe-
trus damiani pro pleniori ex-
parte suprascripte sit dicens/ sed magis
aqua sed lacrimarum compunctionis ex
igne perfluit ut quis prius affluente
ymbris inundatione desiderant
divini amoris igne quis notate est
ut mirandum sive mirans accedit.
Quod facilius exprime possimus
sicut in libro machabeorum libri primi
legitur historialiter gestum ad medium
deducimus. Ut cum septima Cum
in persidem inquit ducerentur patres
nostri sacerdotes/ qui tunc dei cultores
erant acceptum ignem de al-
tari occulte absconderunt in
valle ubi erat puteus altus et
siccus/ et in eo contulerunt sunt
eum ita ut omnibus esset ignotus
locus. Cum autem preterissent multi
anni placuit deo ut mitteretur nee-
mias a rege persidis/ hic misit
nepotem sacerdotum illorum qui ab-
sconderant ad requirendum ignem
et sicut narravit nobis non invene-
runt ignem sed aquam crassam. In
quibus omnibus verbis illud dumtaxat
attendendum est quod in alto et sicco
vallis puteo. prius ignis absconditur
et postmodum non ignis sed aqua crassa
requirentibus invenitur. Hec
quippe sententia neque profectu demum
notatione carent non inmerito
per puteum vallis altum designatur
et siccum/ que nimirum a fluminibus
illecebrosarum carnalium voluptatum
et terrene concupiscentie undibus
alte defossa et in hac humilitatis
est convalle fundata/ hinc itaque
ipso puteo sacrificii ignis immittitur
cum in electi mentibus mente divini
amoris flamma concipitur atque
ad celeste desiderium prius animus
inflammatur. Sed hic ignis inquit
vertitur cum exigue divini amoris
lacrimarum compunctio generatur aqua
sed crassa. aqua namque aliorum sed
ipse repleta. Quod cum est crassa
aqua. nisi lacrimarum compunctio
divino procul dubio gratie pinguedine
saginata. Una vel sagine pinguedine
estimabat psalmista cum diceret. Sicut
adipe pinguedinis repleatur
anima mea. non. Attendendum quod
abscondentes hunc ignem conveni-
quidem fuisse non autem funditus
extinxisse referuntur. Quod nimi-
rum igne divini amoris quem
in ara mea cordis accendimus
ut ex incrementis bonorum operum
summe deo sacrificium offeramus
in ipso mee consuetionis initio neque
quidem sed occulte sed inde non

aut fortis sed in lumine glorie flammis
expande. Solent enim sepius
flamme non aut sibi prouide uidere
ut non proprius intrarent sed se se
per modum inuisibilem ignis in
aquam uertit. Hec porro aqua
~~corpore~~ compunctio est lacrimarum non
solum nos, a contagione peccatorum
purificant sed etiam ut placeant
ipsa deo bona nostra commendant
Cunctis namque bonorum operum sacri-
ficium in conspectu superni iudicis
suauius redditur, si lacrimis asper-
gatur. Unde illic apte subiungitur
et sacrificium in quo que imposita
erant iussit sacerdos neemias
aspergi aqua illa. et ligna que erant
supposita. Cum enim operum nostrorum sacri-
ficium uel compunctionis aqua perfu-
dimus, mox mentes nostras superne
dulcedinis irradiat et quicquid obscu-
rum, quicquid in eis tenebrosum
caliginis latebat illustrat. Cum
dum namque sic nobis. tunc intus
ueluti radius splendet, et omnes
anime nostre latebris noua
iocundi fulgoris serenitate per-
fundit. Denique illic cum premisisset
quod iussit neemias et asper-
gi et sacrificium que imposita
erant iussit sacerdos neemias
aspergi aqua ipsa. et ligna que
erant supposita, protinus historie
seriem addidit. Hoc factum est et
tempus affuit quo sol refulsit
qui prius erat in nubilo et ac-
census est ignis magnus ita
ut omnes mirarentur. Audiuimus
autem quia aqua per ignem repperta
est, nunc e contrario dicitur quia per asper-
sionem aque ignis magnus
accensus est. Ergo et ex igne
aqua nascitur et ex aqua ignis
nutritur pariter. Dum uidelicet ex

igne diuini amoris gratia compunctionis
oritur, et rursus ex compunctionis
lacrimarum desiderium celestis patrie
augetur. Aliud superiorem penden-
te alto et sibimet uicissim quasi perseuerant
nutriciam. Dum et ex amore dei
lacrimarum compunctio profluit, et
rursus per lacrimas ad amorem dei
mens nostra feruentius inardescit
neque enim inuenitur humana alienius
recipi... agitur ab omni
culpe reatus sui... forte purgatur
gatur. Unde illic non inmerito pro-
tinus subiungit. Appellauit autem
neemias hunc locum nephtar
quod interpretatur purificatio. Locus
itaque iste, ubi sacrificium offertur, ubi
aque unio et ignis ut diximus
coniectus aleuntur, fidelis est
anima que per se non inmerito
purificatio dicitur, quia dum ignem
superni amoris igne decoquitur,
nunc contriti cordis fletibus
inundatur. Velut sedi baptismi
fluentibus abluitur. Hec petrus
damiani. Et ecce apparet satis clare
per precedentia dicta sanctorum pretium qui
sunt uirtutes lacrime. Pium quare
non efficiunt et ideo acciperes
fidelibus maxime tamen perfectionibus
per ea indigentibus ~~sint desiderande~~
~~laudate~~ etc.

Non sufficit gaudens adimplet
uiam debitam. excellenti dono
dei, eo quod gratia compunctionis et
lacrimarum tantum habeat efficaciam
caciam et utilitatem. Ergo rogo
de hoc informari qualiter homo
carens gratia lacrimarum et eam
desiderans habere possit eam modo
posse illam adipisci.

Scire debes quod compunctio sine
lacrimarum effusio procedit ex
dono spiritus sancti teste leone papa qui dicit
sic alibi... aspirat spiritus sanctus sicut

lacrime penitencium. Crisostomus super ps. Puri peccati in suo corde se sen serit compunctum statim habet fon tem sibi [illegible] intus deus inhabitando per gratiam in corde homines compunctos et lacrimantes facit. De hoc quidam doctor sic dicit. Cum quis peccatorum memoria compungitur ad lamenta iram dei se dispere sciat pertimens, quod eo quod commisisse se recolit intimis erubescit, suo quod se merito penitendo iam punit hec ille. Hanc compunctionis gratiam desiderabat Job cum dixit Dimitte me ut plangam paululum dolorem meum, quod exponens beatus Gregorius in xi. moralium sic dicit. Cum ad plangendum dolorem nos deus dimittit, tunc et mala nobis que fecimus demittit. Atque adhuc eadem flenda que cognoscimus admittit, culpas oculis obicit, et prava mentem gravi stimulo cordis polluit. Et ad vindictam penitentie mens nostra se erigit, et animus solitis compedibus in merore suum liberat gressum conversionis tendit. Hec Gregorius. Et quia compunctio lacrimarum ut predictum est, ex gratia conditoris procedit, necesse est quidam lacrimarum hanc desiderantes ut ab omnipotenti deo pro [illegible] posset ut venosam [illegible] querere, prout [illegible] Dominus per [illegible] orantes humiles et compunctionem venosam [illegible] indignus [illegible] veniunt et dominum humiliter a domino petierint gratiam compunctionis et lacrimarum procul dubio obtinebunt. Ad autem pro orantes humiles quam venda sit gratia lacrimarum beatus Gregorius exponens illud iudicum [illegible] dicit quod caleph tribuit axe filie irriguum superius et inferius dicit sic. Axa super asinum sedet cum irrationabilibus carnis motibus anima presidet, que suspirans a patre terram irriguam petit, quia a creatore cum magno gemitu cordis querenda est lacrimarum gratia. Sunt enim qui iam receperunt libere pro iusticia loqui, oppressos tueri, indigentibus tribuere, ardore fidei fervere, sed adhuc lacrimarum gratiam non habent. Hii terram australem habent arentem sed adhuc irriguam indigent, quia in bonis operibus positi, magnibus et fervientes sunt oportet ut timore supplicii vel amore regni celestis mala etiam que perpetrarunt deplorent. Dat ergo ei pater irriguum superius cum se in lacrimis celestis regni desiderio affligit, irriguum vero inferius accipit cum inferni supplicia flendo pertimescit. Prius autem inferius et post irriguum superius datur, sed quia compunctio amoris preminet dignitate, necesse fuit ut prius irriguum superius et post inferius poneretur. Hec Gregorius. Et vero peccatum venosam et sollicitudine diligentie circa salutem anime sue sic est querenda adeo gratia lacrimarum etc. Petrus damiani [illegible] sic probat dicens Si gratiam prius sed hominem desiderat licet mente quis ad supernam gloriam sublimare contendunt, sed gehennam supplicia vel peccata preterita ad memoriam reducat vel etiam dominice passionis misteria recolat, per hec tamen anima lacrimis [illegible] mentis [illegible] peccatis exigentibus obduruerunt. Ita ut [illegible] ponderis

et opus agricole, agrum tuum inde
sinenter exerce; terram tuam cordis et
corporis vomere sancte disciplinae perscin-
de, vitiorum sentes exstirpare con-
tende, et assiduis cotidie compun-
ctionum oculis superni imbribus
inundantium perforare. Nam
sicut arbor, id est videns occultus
inspector, licet ad quas agnum per
nidi dispensatione contineat, si
te sit sollertem agente ut vigilem
esse conspexerit, agrum tuum in superni
carismatis imbribus irrigabit,
et in virentium floribus dives
ager ornabit, ut qui caenosis
squaloribus et spinis videbatur
esse horrentium, gubernationem sege-
tum cumulet. Compunctus ergo non
tamen modo corde mente quam et
lacrimarum inundantia queritur effi-
ciens, te non solum a strepitu negotiorum
secularium voces, sed et a sanctis fratrum col-
loquiis interna confabulatione
te compesce. Cenis ut me inundantie
actionis curis et sollicitudines
amputari, et eis tamquam vindictarum
moles et mentis obstacula ob-
stiniti sonti submoveris festina.
Sicut enim in cisterna de terra dealbis
so nemens aqua colligitur, sed ab ea
bus oppressa non effluit, sic in
humano corde compunctio perfundi-
tur divini iudicii terroris visitet, que
tunc per fletum lacrimis erumpentibus
non emanat, sed terrenorum iectorum
superflua non obstat. Cisterna
quippe lacrimarum mater est, sed
ut huius fons possit ubertim
bonum profluere, satage curarum ne-
gociorum obstacula removere. Vehi-
culum quoque mei et adiunt ereligisse
studiorum pestes de antro tui cordis
elimina, ne si te attentabo, compun-
forte reingerit, mens tua in
tam vanis levitate sicut meditationibus
inditate formidinis contabescat.
Sicut quippe fiducia et ecclesia
in noctante constituta, spiritum
mentem celestis gratie humilis
irrigat et resolvit in lacrimas:
divinum squalidi cordis emolli-
et perfluendi meatum fletibus
aperiunt. Sic ergo compunctioni tua
principaliter munda sit, sinceram
atque ab omni labe nequitiarum
spiritualem depurat, ut deus contrito
cordis crimine parat ob eos mer-
datis constie non obsistat. Beatus
Petrus Damiani. Hec hominis
quilibet quedam sit et obtinenda
gratia lacrimarum, sed per devotam ora-
tionem et per vite munditiem, si quem
igitur perseveranter in bonis gratiam
perdicam a domino consequens. Nam
dominus sanus videns hominem vir-
tutibus adornatum cor illius ing-
redietur, et per se spiritum sanctum illud
in amore suo accendit, et per ignem
ad lacrimas fundendas compungit
... non ut viciosa corda
inhabitare dedignatur. Et ideo
lacrimarum compunctionem habe-
re non merentur.

Quomodo si homo careat

Quomodo si homo careat
lacrimarum suavitate, absti-
nendo et prout dominus dominaverit
religiose vivendo, et efficaciter
humiles preces coram deo pro gra-
tia lacrimarum obtinenda. Quod nisi tu
talem gratiam assecutus fuerit,
bonum conetis fine compuncto absque
lacrimis valent ad delendum
peccata et vitam aliqua compunctio
possit sicut per ...
lacrimarum etc.

Ad quas gemes peruenit gratia dei insufficientie ut tristes compunctionis igitur deus cum aperta & nota sunt omnia corda filiorum hominum requirit voluntatem singulorum & qui quod bonum facere non potest quod tamen libenter faceret vellet si posset deus hoc pro facto reputat teste hoc beato ambrosio qui sic dicit affectus tuus operi tuo nomen imponit quidquid vis et non potes facere deus hoc pro facto reputat hec ambrosius. Cum quis igitur est pectus contritus et non potest propter excessibus lacrimas effundere dolet tamen ex toto corde se offendisse deum & lugent se lacrimam adhuc non consequitur quem pro voluntate se humiliter rubortinem reputat nam contricio & meror ac suspiria etiam sine lacrimarum effusione coram deo non valent peccata diluere. Unde hec dicit Iohannes abbas montis sancti in tractatu de xv gradibus sic dicens Iste que lacrimam nec lugere non valent sed periculosam merorem & contricionem non leve suspiria peccata diluunt et absorbent. Hoc Iohannes abbas. Hec idem sentit petrus damiani sic dicens Cum igitur mens hominis celesti gratie rore perfunditur pro compunctione fletum lacrimarum inundantem ymbribus; ubi et si exterioris oculis lacrime non erumpant apud tamen intimum cordis a lacrimarum fontibus non elongant. Cum quod exterius inferioris accidentie non colligitur in ipsa humidi cordis virenti semper radice servatum sufficit enim si mens sit flebilis etiam si invite flere non possit sed cum visibiles lacrimas non potest quis

exterioribus oculis emittere sufficit excessus proprios mente contricti cordis intentione deflere. Hec petrus damiani. Apparet igitur ex predictis quod in hoc generaliter compunctio et sine effusione lacrimarum delet peccatum unde tamen quamvis hoc non possit sed tamen absque quod desiderat. Sic aut primo quia deus & ipse timentibus hanc gratiam plurimum subtrahit quod sciret ex hoc bono posse aliquos superbire et ideo non donat nisi humilitate preminentibus. Confert tamen penitentibus ad se conuertentibus validam compunctionis gratiam que delet peccatum et supplet locum lacrimarum. Sed talem compunctionem sine lacrimarum effusione nonnulli penitentes pro modico ducunt & ideo in timore et humilitate ac statu bono non consistunt. Quia tamen Iohannes abbas montis sancti in tractatu de xv gradibus sic dicit Vidi inquit multos lugentium & vidi in aliis post penitentiam luctus luctuum qui licet flentes tamen non dementes assistunt & pro bono et pulcherrimo ignorantiam inopdabiles manent. Doleat enim & ipsum lacrimarum donum magis quam vacuos plurimum extollere qui ex re quod ab ... non datur ut humi ... et in ... in suspiriis merore & tristicia. Anime sese ipsos affligunt & profunda contristatione & extenuatione penitentie luctus angustiuntur que locum lacrimarum sine periculo habent quamvis eas ab ... hec conuenienter pro nichilo reputent. Hec Iohannes abbas ... colligitur ... tristicia & meror ac compunctio & suspiria que habentur pro peccatis etiam sine fletu lacrimarum sufficiet

lacrimarum pertz ergo usque ad
proximus intragatum vel contritos
sunt contritos que gemescto et
humili corde procedit / est sunt
lacrimus sunt tristicie quia delet
peccatum et supplet locum lacri
marum. Sed sciendum est quod sunt
nonnulli qui post peccata perpetrata
ad deum per primum redeunt,
et statim tempore in principio conver
sionis sue gratiam lacrimarum abunde
percipiunt, quam etiam gratiam per
timorem dei ac bone vite
studium et humilitatem in se ipsis
custodiunt et servant. Et sunt
nonnulli qui quidem lacrimarum
gratiam in principio conversionis nonnumquam per
cipiunt sed hanc per incuriam
sive negligentiam vel vitam
inordinatam ac viciosam per
dunt. Et sunt nonnulli qui
quamvis pro suis excessibus et
peccatis doleant ac compungantur
lacrimas tamen pro delictis suis fundere
non valent. Et sunt nonnulli
qui in principio sue conversionis
peccata sua flere non valent / fa
ciunt tamen quod possunt se pro
punctionem cordis seu gemitum
ac merorem affligentes vitam
tamen suam emendantes et
eam diligenter custodientes.
Hii tales sunt mali. Porro pre
venientes percipiunt processu temporis
ex dono dei etiam gratiam gratiam lacri
marum / et nec homo compleatur
interior gemendo quam exterior flen
do. Michael cum viii refert ma
ceracionem sine compunctione / quo
modo humilis effusio lacrimarum
debet. Richardus de sancto victore
super illo verbo funde in lacrimis

mee panes die ac nocte. Et
dicit. Hinc per panes homo interior
aliquando solus comedit / aliquando
cum ut servus comedit
domesticum suum sibi servitutis
fatigacione compellit. Panem
suum solus comedit qui
animo quidem de peccatis suis
dolet sed nunquam lacrimas ulla
tenus extorquet. Dolet prius
dolens simul comedunt / et ambo
quasi unanimiter panem
cum interior homo per se ipsum inge
gemiscit et ad eius gemitum
exterior homo ubertim lacrimas
fundit. Sed Richardus. Ecce quis
panem quo interior homo panem
solus gemit / sed cum presentis
in merore est hominem ex
teriorem. Quo cum compellit
ad flendum quietem movet. Sunt
hec etc. Sciendum quod sunt non
nulli qui compunctionem lacrimarum
percipiunt sed humilitate cum gratia
quidem non habent / nam propter pro
morum vitam non magis se ergunt
vel cum conditorum ordinacione
innituntur / aut est propter eo
modum equale se dampnant
gloriam. Hoc autem sentent de talibus
Beatus Gregorius in xx° libro moralium
exponens illud Job. Lavit
fluens aque nimis per. Dicit
enim namque nonnulli qui
lacrimas habent sed humilitatem
non habent qui affliccioni plangunt
sed tamen magnis fletibus vel contra
pro morum vitam supponunt
vel contra ordinacionem eo
dicitur erigunt / hii nimirum
aquas habent sed primus aquas
non habent / et unde esse nequeunt

quia humiliant fletibus minime
lavantur. Aquis autem nimis acul-
pose lavant qui confidenter dice-
bant: Cor contritum et humiliatum
deus non spernit. Et cum lavantes
affliguntur in munditudo rebelles
sunt mentem quidem tegentes
humiliationem contemnunt. Quidam
et aque nimis alte intelliguntur
aqua cum fontes et flumina ex [illegible]
oriuntur aqua non nimis exacte
percipit. Et sunt plerique qui pro
dictum lamenta se teneant
sed totis lamentorum laboribus
ad poli desideria tranquilla ex puncto
coniunguntur in pectoribus sed felicitatis
tristitie gaudium exquirunt.
Hos itaque nimis aqua non ab-
luit quia cor fletus abluunt.
Veniunt. Et nisi cum extra aqua
perfusi sunt qui preterita bona
in pectoribus consumuntur. Et non ideo
plorant quia omnia supra desi-
derant aqua nimis hoc diluit
quia celestis compunctio infundit
tamen cum presentem plerique per eam
pro lamentis accipiunt cumque
desiderans accensi plangunt et
primus accipiunt. Unde intendunt.
Et quoniam pena corruptionis
astringuntur quamvis vere sepeliti
vivam mundiciam tamen nequaquam
apprehendimus sed invitum. Unde
apte per Job subiungitur: Tamen sor-
dibus intingues me deus nos
sordibus intingere dicitur quos intus
sordibus demonstrare qui quanto ad
illum venimus per bona opera singu-
lari tanto subtilius vite nostre sordes
cognoscimus quibus ab eius mun-
dicia discordamus. Dicit ergo se
lotus fuisse et se apte dicit
Quamvis lavamentis supreme compunc-
tionis infunderis. Et tamen post
deus vite operationis extra intima

cum mundiciem video quam immundus
sum. Inventum quippe deo animi
ipsa ad hunc corruptibilis caro
deliberat eius quam amoris pulchri-
tudine obscenis et illicitis cogi-
tationum motibus fedat. Nam
mundos nos ad perfectum reddere vel
vita vel lacrime non valent quod
apud nos mortalitas nostre corrup-
tionis tenet. Unde quisquis
gratiam lacrimarum adeptus percepit illas
studeat per humilitatem et bonam con-
versationem in se custodire. Et
quis non habet gratiam habitam pro
in curiam neque negligentiam
seu etiam vitam in ordinationem
ac elongationem sensus per primum
et gemitum cordis ac vite emen-
dationem conetur in principio
reformare. Cuius autem donum
lacrimarum nondum est assecutus
per humiles orationes et lamenta
pure ac vite puritate laboret
adversus illud obtinere et cum donum
predictum adeptus fuit videat ne
per negligentiam aut aliquod vi-
tium seu elationem mentis hoc
perdat. Et quis non predictam lacrimarum
gratiam ex toto corde hic desiderat
et ipsa obtinenda se pergamus
et lamenta ac meroris anime
intus maceret ut cum assequi
valeat quod queratur talis non despe-
ret si sua flagitia et peccata gra-
tiosum et compunctum cordis
ac lamenta pure studeat abster-
gere quia compunctio ac gemitus
seu meror que procedunt ex
humili corde etiam sine lacrimis
valent ut Deus est peccata de-
lere quia cor contritum et humiliatum
deus non despicit. Diligendum
tamen valde est et desiderandum com-
punctus lacrimarum quia ut monet

deum ad misericordiam sive clementiam
cogit sicut humiles lacrimae peccatorum efficaciter
testatur. Unde beatus Augustinus Omnia alia
sunt essentia supplicantis sola lac-
rima assensum cogens. Unde Augustinus Hec
etiam affirmat beatus Jeronimus sic dicens
Oratio deum lenit sed lacrima cogit
Hec ungit illa pungit. Hec Jeronimus Et
et quod humiles lacrime cogunt deum
ad prestandam veniam et regnum pe-
tentibus [illegible] cum lacrima ex
pio corde procedens ad conspectum iudicis
non timet accusantibus in iure
silentium imponit sola meretur in
deum et sanctam Trinitatem vincit in-
vincibilem. Unde probat beatus Bernardus
dicens sic O humilis lacrima tua
est potentia, tuum est regnum,
tribunal iudicis non vereris, inimicis
accusantibus silentium imponis,
sola ingrederis ante deum, sed vacua
sola non redibis, quid plura,
vincis invincibilem, ligas omni-
potentem. Hec Bernardus. Ex istis dictis
cognoscere possumus quam validam
esse virtutem lacrimarum que solet
sic invincibilem et ad misericordiam
inclinare omnipotentem, unde [illegible]
peccator est maximus et multis
sceleribus involutus vim faciat
omnipotenti deo non tamen compellendo
sed flendo, non tamen provocando sed
lacrimis exorando et per humilitatem
gemendo debet satisfacere. Unde dicit
Augustinus super illo verbo Regnum celorum
vim patitur sic dicit: Vim facimus
deo non compellendo sed flendo,
non provocando iniuriis sed lacrimis
exorando, non blasphemando per
superbiam sed per humilitatem merendo.
O beata violentia que vim patitur
bonitate [illegible] et valentes [illegible]
misericordie [illegible] violentia [illegible]
sunt religiosior [illegible] Augustinus

[illegible] magnam illam [illegible]
fuisse [illegible] sed mansuetudine
ut [illegible] tamen sint
[illegible] fidei quibus [illegible]
[illegible] ut [illegible] in
[illegible] faciendo possimus [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] consequamur [illegible]
regnare debemus in nobis ut
regnum possimus [illegible]
Hec Augustinus. Beatus Gregorius super illo
Regnum celorum vim [illegible] sic dicit
qui primum peccatoribus iudex [illegible]
[illegible] in regno celorum fieri viole-
ntiam docuit. Regitemus ergo
[illegible] mala que fecimus [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
vult a nobis [illegible] deus [illegible]
violentiam [illegible] regnum
celorum [illegible] fletibus
[illegible] non debetur. [illegible]
[illegible] nosmetipsos in lacrimis
extinguamus fletibus et dignis
penitentie fructibus [illegible]
[illegible] tamen [illegible]
virtute in esse lacrimis [illegible]
qui se sentit in aliqua angustia
[illegible] et [illegible]
consolari [illegible]
[illegible] fundat ad deum lacrimas [illegible]
Unde hortatur beatus Augustinus sic dicens [illegible]
[illegible] quod non [illegible]
[illegible] dicens [illegible]
aliud [illegible] aliquid [illegible]
qui non quod [illegible]
[illegible]
[illegible] quod
[illegible] nichil
[illegible] est [illegible]
[illegible] que sunt salutis [illegible]
[illegible] que sunt [illegible] salutis
sicut sunt lacrime que [illegible]

et primo corde procedunt. Ideo quilibet
homo in opere suo penitens qui con
isti sunt per primam ad deum inherere
gratia cooperante deo studeant se
offerre. Nam cum aliquis per primam
et statim compunctionem compungitur
deo holocaustum ideo factus est.
Conuertitur ergo ut inmundum holo
caustum se deo consecret. Et si
aliquid deinde temptatio intret
maculare hoc holocaustum per
compunctionem et effusionem lacri
marum studeat illud emendare.
Religiosus est per professionem institu
tum religionis. Cum se conspexerit
propter peccata sua in corde suo sen
conscientiam suam esse grauatam eo
pungitur currat ad lacrimas. Ut si
religiosus aut statim in corde suo
fuerit castitatis et se per tempus
et illicitas cogitaciones temptatum
senserit compungitur currat ad lacri
mas. Et quis est de cuius fine
mediis peccatum et se per aliqua
cupiditatem senserit vel timuerit
aut dolore concitari compungatur
currat ad lacrimas. Et non aliquis
statuit in corde suo humilem se
tenere et humilitatis virtute in se co
seruare si cum despectus proximum ad
uenerit et absque se conspexerit indig
nari vel mestum esse compungatur
currat ad lacrimas. Et inspiciat in
quacumque alia tribulacione seu
temptacione se compexerit con
stitutum, recurrat ad lacrimas et
admedicamentum compunctionis ut
mundetur et purgetur per illud
remedium. Hostia seu pure holo
caustum mundum in conspectu
dei valent inueniri. Magnus
etenim est terror michi [illegible]
ad recuperandos humiliter fletus
patrum. Igitur fons nunc ceramus
cum lacrimis lauemus nos inliter

fonte pietatis. Inliter fonte ipse de
pectum maria. Magdalene et latro
mente loti sunt. Cum igitur congesta
crimina se non lauisse in liter fonte
pietatis ergo de venia et emenda
tione nostra non desperemus quia
tot exempla. Nunc in pignore
retineamus de ipsis non in ceruis
et de effusionibus lacrimarum bonis ex
[illegible]. Super Ezechielem ex
ponens illud dicens ubi lauabant
holocaustum dicit. Nam cum se
per fidem in confessione sancti deo
denouerunt holocaustum deo
facti sunt. Et qui ad hunc in lectu
in se de corruptibili sua carne pu
niunt quia ad hec in eis erudito
immundicia sordidis cogitacionibus
inquinant. Cottidie ad lacrimas
redeunt assiduis fletibus affli
guntur. Ecce cum primum deum et
sese considerauerunt et cum se indig
nos penserunt inportare hostiam
holocaustum lauerunt. Ecce et
cum qui per timore omnipotentis
deum et fraternis deuouit ulli
contumeliam proximo reddere omnia
equanimiter tollerare et tamen
cum habent contumeliam a bone
proximum illatam subito pensit
turbetur forte aliquid loquitur
quod loqui non debuit, ecce iste uir
holocaustum est sed ad hunc in
uentum est, fortasse contra illatas
contumelias pacienciam exhibuit
tacitus pertinuit sed tamen contra
easdem contumelias quas
portat dolore tangitur, eius que
animum in caritate simul tamen
patitur cum verum est que et iam
amat quem portat, nam tollere
et odisse non est bonus in mansue
tudinis. Sed si velamina furorem
hic utrique sepe in cogitacione sua

se inducat reprehendit semetipsum
quia dolet, nec tamen quod se pre-
valet obtinere ne doleat. Cum ergo
pro bona voluntate et devotione
holocaustum est, sed tu pro dolorem
quo tangit ad hunc inquinamentum
alius ea que possidet. Quid enim
sunt qui dum indigentibus cuncta
sua tribuunt nihil sibimet reservare de-
cernunt sanum soli superne gubernatori
committere, sed dum subest prosperitas
que habet fortasse cogitatio mentis
subripit que dicit unde vivas si cunc-
ta dederis, nec tu despicit turbine
sed quod letus dare cepit post modum
tristis subest. Et quia in nunc ho-
locaustum est, sed tu perversitatem
cogitationis inquinamentum alius
contempta inimici superbi honores
atque dignitates huius seculi derelinquit
deinde verum apud homines
petit locum tenere ut tanto com-
temptor in beatitudine immarcescibili
gloria quanto vilior et humilior appareat
in conspectu vite. Quis fortasse cum
subito se se maximo despicitur
noscitur ut quidem ne dirigit
quod despicitur ut quidem et in hoc
loco sed tu attendi contemptibilis
non vult hunc ideo devotus clamat
sed ad hunc in similitudinem ...
qui predicatorum holocaustum est
sed ad hunc ex infirmitate iniquitatem
scire debemus que sit diver-
sitas sacrificium et holocaustum
In sacrificio etenim pars pecudis
in holocausto vero totum pecus
differt offerunt. Perpendamus ergo
quid est sacrificium, quid holo-
caustum, quid holocaustum.
Omne enim quis sunt aliquid deo
vovent et aliquid non vovent sacrificium

est. Cum non omne quod habet, omne
quod sapit omnipotenti deo vovet
holocaustum est. Nam sunt quidam
qui ad hunc mente in hoc mundo
retinent, sed tu ex possessiis suis
subsidia egentibus impertiunt
isti in bonis que faciunt sacrifi-
cium offerunt, quia aliquid et
aliquid devotione sua deo immo-
lant et aliquid sibimetipsis
reservant. Et sunt quidam qui nihil
sibimetipsis reservant sed sensum
et linguam et vitam atque substantiam
quam perceperunt omnipotenti domino
immolant. Quid isti nisi holo-
caustum offerunt, immo magis
holocaustum sunt. Sciendum
nobis est quia sunt quidam qui
et seculum relinquentes totum quod
quod hunc offerunt, sed tu in bonis
que agunt anime contingunt
et bonum quod agunt holocaustum
est, sed quia sexus ut sexus domini
divine nesciunt, semper ad laudes
non attendunt, ipsum eos holo-
caustum non est. Hinc enim propheta
dicit: Replentur sit omne sacrifici-
um et holocaustum tuum pingue
fiat. Holocaustum quippe sacrificium
est bonum opus quod ardens (?) ...
me non infundit, holocaustum
non pingue est quod sic bene
agitur corde humili et pro lau-
dibus virtutis. Unde et propheta dicit:
Holocausta medullata offe-
ram tibi. Cum quis cum bonum
opus agit sed omnipotentis dei
amore atque desiderio flagrat
et holocaustum habet sed medulla
in holocausto non habet, et non
bona operatur et fructum iam
conditoris sui inspirat atque ad

cetne contemplationis gaudia
pervenire festinat, scilicet ipsum
ex amore conditoris in fletibus
mactat domino medullatum. Debet
ostendendum ergo nobis et et mala
funditus relinquere et bona
sufficienter operari atque in ipsis
bonis que agimus amore celes-
tibus coniungimur. Considerandum
quippe est opus nostrum quale sit
que cogitatio in opere que inten-
tio in cogitatione. Et cum nimirum
bono opere admixtum aliquid ma-
li vel pure delectationis ingestum
videamus ad lacrimas levemus
holocaustum. Sunt quidam se
metipsos in magnis actionibus
domino devovent atque ad tanta
perfectionis culmina ut abscisa
omnia difficultate flectuntur quos
in castitatis negotio etiam in
prava cogitationis delectatione
animum feriat unum et si quando pro suis
gestione pulsat fugere non
permittitur quia vigore iudicii
calcant. In deliberatione quoque pa-
tientie nec sermo inordinatus
ab ore procedit nec dolor tacitus
animum gravat, ut in deliberatione
humilitatis nullus defensio eum
mordeat. Sed cum iam nullius
que vere denominant sese sa-
tis exhibent, priora tamen peccata que
absque ipsis in bona deliberatione
perpetrata sunt ad memoriam re-
ducunt et plangunt et quod
quod illicite se egisse memi-
nerunt. Hi itaque per vitam quam
tenent holocaustum sunt per
vitam quam ante tenuerant con-
tritum quam mundant lacrimis
vitam quam prius aliis actibus inqui-
naverunt. Nos itaque necesse adversa

pravitatem mentis oculos reducimus
remissam quod sumus cum mundi
huius concupiscentiis consequentem et si
non deo toto corde deservimus
quod nos perisse meminimus defleamus
in fletibus levemus holocaustum.
Ecce omnipotenti ~~deo~~ domino devo-
vimus castitatem nostram sed si
ad huc immunda cogitatio mentem
inquinat redeamus ad lacrimas
levemus holocaustum. Ecce pa-
tientiam nos servare decernimus
sed ad huc ira perturbat si mente
tacitus dolor excruciat redeamus
ad lacrimas levemus holocaustum.
Ecce iam cepimus possessa. Eterne
atque in huius mundo humilem locum
tenere, sed tamen si ad huc animo
prius superbia despicit si desiderius
proximum in aliquo nos indignatione
confundit redeamus ad lacrimas
levemus holocaustum. Magnum
est etiam oratorium nostro adre-
cipiendos fletus humiliter nostre pe-
nitus, ubi enim in invisibilium horum
fletus suscepti sunt ibi locum
sum inveniunt sue et lacrime
nostre. Quomodo igitur fons nunc eum
cum lacrimis levemus nos in
hoc fonte peccatis. In hoc fonte
ipse david lotus est cum ipse
redit ad lamenta pro suo post
mentibus commisso culpe. In hoc
fonte nunc lota est maria mag-
dalena post peccata multa. In hoc
fonte lotus est petrus post
negationem et hic invenitur. Cum
igitur pergere sumus cum tempestas
et fragilitate remaneamus qui in hoc
fonte peccatis tantos se novimus
lavisse cognovimus. Ergo ne de
emendatione nostra desperemus
qui tot exempla nunc impignorare

retineamus. Queremus eciam fontem
quem debueramus eciam si clau
sus esset. et per negligenciam aper
tiamus oculos fidei ad mundum ven
ustum, consideremus quanti peccatores
diebus ac noctibus [illegible] in
hoc fonte lavantur. quanti
post [illegible] ad iudicium
redeunt. Queramus cum talibus
post mortis tenebras ad aquam vite
consideremus quantum peccavimus quantum
cottidie peccamus, atque ut [illegible]
mundi post culpas lavemus hoc
lavacrum hoc dicit grisostomus super [illegible]
Sit igitur vinum contricionis seu
compunctionis ac eciam effusio
lacrimarum clarius patescet. Sexto
debet maneri in longum et per totum.
Ultimo videndum est de contricione
vera contricio sine confessione possit
tollere totum reatum culpe vel et
pene. Ad quod sciendum quod contricio
tanta potest esse quod debet totum peccatum
delere. dicit beatus augustinus peccatum longi
temporis perimit [illegible] hore
momento si fuit in corde vera
contricio hec augustinus. Contricio autem
vel [illegible] requirit maxime tamen
dolorem cordis qui ex amore
et pro amore dei pro peccatis com
missis procedit. nam quo cum
maiore dolore lacrime profusius
[illegible] effunduntur tanto [illegible]
[illegible] culpe remitte
[illegible] cum [illegible] laborem et dolo
rem considerat, et quanto magis
[illegible] tanto [illegible]
[illegible] excessibus absque
[illegible] dicit [illegible] Iohannes
abbas monasterium [illegible] audi
[illegible] a bono et iusto in
[illegible] ne [illegible] in lacrimis
sicut [illegible] vidi eam

[illegible] cum dolore effu
sus, et vidi fontem sine dolore
[illegible] et quidem ego [illegible]
[illegible] dolorem et non [illegible]
[illegible] laborantes [illegible]
[illegible] et deus [illegible] Iohannes abba
et de beato petro legitur quod [illegible]
[illegible] egressus est foris et fle
vit amare qui denuo [illegible]
statim [illegible] est. Ex hiis igitur
[illegible] colligere possumus quod contricio
in tantum potest se extendere ut tollat
totum reatum [illegible]
penam et cetera [illegible] de hoc
thomas de aquino dicit sic. In
tensio [illegible] potest attendi du
pliciter [illegible] que [illegible]
[illegible] potest tantum intendi [illegible]
[illegible] in actu [illegible]
[illegible] non solum [illegible]
[illegible] absolucione
ab omni pena [illegible]
dolor [illegible] que [illegible]
[illegible] et cetera
est pena quedam est tamen potest
intendi quod sufficit ad delendum
culpe et pene. Eciam sciendum
quod in contricione est duplex do
lor [illegible]
que passio est et hic non est
[illegible] contricio [illegible] est [illegible]
[illegible] magis offensus [illegible]
[illegible] cum [illegible]
penam pro corpore infligit ad
recompensandam offensam que
[illegible] commissa est [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] penam infert dolor
[illegible] est [illegible]
[illegible] dolor est
in voluntatem qui [illegible]
est [illegible]
[illegible] et sic contricio dolor [illegible]

essenciam et est actus virtutis
penitencie secundum thomam de aquino in .4.
quartus ut predictum est per contritionem
deletur culpa vel eciam pena
inclusive tamen confessio et penitencia
ex parte expressa requiritur et tamen
non propter remedium set propter preceptum
et non solum preceptum tenetur
quis confiteri et satisfacere
set propter multitudinem gracie non
est certus quod sua contritio fuerit
sufficiens ad totum reatum tol
lendum. Et oportet ut propter preceptum
et talem multitudinem quilibet
eciam multum contritus currat
ad remedium confessionis nisi
articulus necessitatis hoc excludat et
impediat. Nunc igitur de secunda parte
penitencie que est de confessione di
cendum est etc.

Post informationem contritionis
penitencie compunctionis nunc que
secunda pars penitencie est describere eo
tenetur etc.

Confessio est ut ait augustinus
qua morbus latens spe venie
aperitur. Hec confessio sacramen
talis que est pars penitencie hic con
venienter describitur et per materiam
que est peccatum et pactum quia
est aperire, et per finem quia est spes
venie. Confessio eciam est legitima
coram sacerdote peccatorum declara
ratio, vel dicitur confessio simul excito.
vel undique fassio. Nam ille
confitetur qui totum fatetur. Hoc
precipitur per ieremiam Trenorum .2.
Effunde sicut aquam cor tuum
ante conspectum domini dei tui. Et
psalmus .61. Effundite coram illo
corda vestra. Sicut beatus est dignum
quod per vos peccatores priores cum

bestiarum undique confitendo cum
bestiarum cum remissione hic
peccatum sicut autem tenemur ad con
fessionem peccatorum dicitur quod sicut contra
omne peccatum sive actualis sive ori
ginalis est remedium passio christi
quamvis ante passionem veniens in
sacramentis esset est impossibile sed
non possumus a peccato sive actua
li sive originali salvari sine
sacramentorum susceptione vel
nisi quando habetur oportunitas susci
piendi vel in proposito cum arti
culus necessitatis excludit sacramentum
et non contemptus religionis.
Confessio non pertinet ad sacra
mentum institutum contra
morbum peccati mortalis ideo
tenemur confiteri. Hec eciam cum
videlicet contritionem confessionem
et satisfactionem sunt debemus ex
ex precepto divine scripture. Nam
contritio precipitur Iohelis .2.
Scindite corda vestra. De con
fessione dicit Iacobus .5. Estote
confitentes alterutrum peccata vestra.
De satisfactione dicitur Luce .3.
Facite dignos fructus penitencie.
Omnia simul hec precipiuntur
ideo cum dicit Matthei .3. Penitenciam
agite appropinquabit enim regnum
celorum. Non est ergo salus sine
confessione ubi quis habere
potest sacerdotem cum confiteatur.
De hoc dicit Richardus de sancto
victore nisi cum quis condig
nam confessionem suorum peccatorum
scelerum ipse salvatur. unde
potest medicum. Et beatus Io.
Crisostomus cum absque confessione
decesserunt homines nullum
aliud sibi quam cetus deficit

nouerunt miserias et dolores. Secundo
autem quia confessio protegit, aut perdit
ex gratia spiritus sancti, aut conueniens fu
turi iudicii. Primum probat beatus augustinus
sic dicens: donum spiritus sancti nunquam
habet qui confitetur et penitet, quia
non potest esse confessio peccati et
compunctio in homine ex se ipso.
Hec augustinus. Secundo beatus gregorius in primo
libro moralium super illo verbo Ego
non parcam peccatum ori meo dicit sic:
Qui enim suo parcit qui confitetur
malum quod fecit cum libertate est
inscius ori suo non parcit quia iram
iudicis districti preueniens verbis
confessionis se ipse confessionis feriat
...
eius in confessione. Hinc psalmista
monet dicens: Qui abscondit scelera
sua non dirigetur. Qui autem confessus
fuerit et dereliquerit ea, misericordiam consequetur.
Nequaquam ad confessionis os
panditur nisi cum consideratione distri
cti iudicii per timorem spiritus angustiatur.
Unde subditur: loquar in
tribulatione spiritus mei. Tribu
latio quippe spiritus ligwam co
monet ut reatum sui homines
per confessionis impugnent. Hinc
[illegible] peccator simulatus
amore vel timore dei studet
sua scelera confiteri. Aug-
ustinus. Nullum genus
genus infirmitatis est quam aliquos
medicos suos nolle confiteri.
Nullus enim qui quesiuit venie
dum perijt. Nullus qui contempsit
euasit. Hec augustinus. Monet igitur
nos sacra scriptura ut qui sine
peccatis esse non possimus usque sine
dum confessionis diluere studea-

gamus. Vult enim primo deus ut
ea confiteamur in hoc seculo ne con
tingat nos publice confundi in fu
turo. De hoc dicit beatus augustinus ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
ille ignoscet. Hec augustinus. Nam
ille non habebit quod timeat in futuro
iudicio qui mundum confessionem fecit
de suo peccato. Testatur leone papa
qui dicit: Non remanet iudico co
demnandum quod fuit confessione pur
gatum. Et Cassianus: Illis
non iudex sed aduocatus est Christus
qui se per confessionem dampna
uit ...
...
in hoc presenti ...
sua scelera ...
...
non timebit ...
...
...
noscet sui accusator est. Nam
qui sui accusator exstitit ...

Venit ad usuram non confundet
omnes cum hic in hoc seculo dolendo
se accusat et sunt accusatus a
deo. ergo excusatus. Item ista est
singularis accusatio si subsequenter
sunt correctio / ceteras se cotidie
accusare et non corrigere dum temp
tare est / melius ergo eligo ut prius
sit correctio et post accusatio
quam precedat accusatio et non sub
sequatur correctio. Item Quis videlicet
desideramus peccatores veniam non
erubescimus subire confessionis
medelam. Quartum est ipsa verecundia
que in confessione habetur penam
temperat quam quis pati deberet
pro peccato. Teste hoc beato Eusebius
qui dicit confiteri. nullus confiteri
erubescat. nullus durum reputaret
perimescat / Verecundia enim penam
temperat quam pro peccato quis pati
deberet. Item Eusebius et Ri
chardus de sancto Victore. Quanto
maior verecundia sunt in confessione
tanto gratior divinis oculis clarior
in postea est. Confessio igitur cum
verecundia sine timore humano
studeamus consciam nostram per
humilem confessionem expurgare.
Nam sicut cetera peccata secreta
sunt in conspectu dei / sic confessio
debet polere ea ab oculis creatoris
et tanta est virtus confessionis
ut demones ista que detecta
per confessionem fuerint non va
leant revelare immo sunt ea
prohibere. Unde dicit beatus Ambrosius
sic tante virtutis confessionem
esse dixerim quod peccata ipsi que
per confessionem abolentur demones
revelare immo prohibere. Sicut
hic Ambrosius. Sed ut sint omnia
nuda et aperta que illuminata sunt
oculis dei dicit quidam doctor sic
non erubescas deo confiteri cum
non potes abscondi / ipse enim non
ut abscondita cordium cum omnia
nuda et aperta sunt ante eius co
spectum cuncta peccata nostra sicut secreta

sed quod sepius sit in confessio hic debet
confessio. Non te pudeat dicere
quod te non pudent facere. Illa
enim est tam grandis culpa
que non habet veniam per con
fessionem. Sextum ergo cordis con
et prave cogitationes illico
manifestet / peccatum enim prodiens
cito amittit vires non crescendo
amplius. Unde sicut pater sit
cognatio pusillime. Et hoc
sit communio magnum. Nam
velox confessio velocem me
dicinam facit. Ut ergo in te de
bita cordis contricio / sed
oris confessio / digna carnis
mortificatio reperiantur sicut
exhortatio / Sextum. Bonorum operum
exhibitio. Hec ille. Et quemadmodum
peccati hominem sordidum et in
mundum reddunt in conspectu cre
atoris / ita confessio mundum et
pulchrum exhibent oculis con
ditoris. Quod autem mundum faciat
confessio verbi gratia super illo verbo
iustus in principio accusator est
sui sic dicit Augustinus peccator
in initium scelera commisit in
cepit tunc iustus esse cum incepit
confiteri quam confitetur eius
in iusticia displicet sibi / tunc
autem sibi displicet iustus esse
incepit. Hec ille. Quod non pulcros
et decoros ipsa confessio ex
hibeat peccatores deo dicit beatus
Bernardus. Ama confessionem si affectas
decorem. Quia ubi confessio
ibi pulchritudo et decor. sic peccata
sunt in confessione lavantur
sic bona opera in confessione e
mundantur. Hec ille. Unde etiam
Augustinus in textu super psalmum dicit sic
sicut et pulchrior confiteri / sic
dicis eius confiteri ut sis pu
lcher / peccator eris confiteri
ut sis iustus. Et non quod confessio

duobus modis accipitur in scriptura
est confessio laudantis et con-
fessio gementis. Confessio laudantis
ad honorem pertinet eius qui
laudatur. Confessio gementis
ad penam pertinet eius qui con-
fitetur. Confitentur enim homines
cum laudant deum. Confiten-
tur cum accusant se, et melius dignius
facit lingua ut ergo illum laudes
te accuses cui nullus mundus est
ut peccata tua dimittat. Nam
si deus vellet punire, ageret
non indigeret nisi esse dixisset.
Venit ergo dicens ut veredarius
cum apertis litteris et non nobis
deducit rationem de peccatis sed tan-
tribule nomine fecit intercisis
omnibus cyrographis debitorum
nostris. Unde confitendo dupliciter
quod fecimus ut ille quod tenet non
quod dampnet indicavit. Hec Aug.
Nota insuper si ipsa confessio pro-
phetas et iustos homines peccatores
reddit. Magne namque virtutis
et efficacie est. Ista enim a sordi-
bus vitiorum mundat, animas sancti-
ficat, deum placat, infernum
spoliat, aperit paradysum. De istis
et aliis effectibus ac virtutibus ipsius
confessionis dicit beatus Gregorius.
Sic confessio etc. illuminat, mun-
dificat, deum placat, veniam
peccatori donat, angelos letifi-
cat, dyabolos contristat, infer-
num spoliat. Confessio animarum
animam liberat, aperit paradisi
paradysum, spem salutis tribuit.
Nota merito infelicem qui habet
vitam peccatum non vult confiteri. Hec
Gregorius. De effectibus etc. confessionis
dicit beatus Aug. Confessio est
salus animarum, dissipatrix vitiorum,
restauratrix virtutum, expugna-
trix demonum, quid plus? ob-
struit os inferni, aperit portas

paradysi. Hec Aug. De virtutibus
etc. huius confessionis dicit etc.
Richardus de sancto Victore: cum
in confessione lavantur conscientia
mundatur, amaritudo tollitur,
tranquillitas redditur, spes venie
instat, animus hilarescit. Quia
numquam vult habere conscientiam mun-
dam et statim veniat ad con-
fessionem, nam confessio mun-
dam conscientiam reddit.
Hec Richardus. Confessione
etc. facta unusquisque fidelium
se notabiliter sentit in corde
suo esse alleviatum teste
Eusebio qui dicit: Unusquisque si-
quidem fidelium confessione
facta sequentem sentit atque no-
tabiliter se esse levatum. Hec
Eusebius. Et si aliquis haberet
veram contritionem de commissis
peccatis, vadat ad sacramentum
confessionis, faciat quod potest et
remittetur ei. Unde sacramentum
Exequio ergo tante est efficacie
peccati confessio. Nullus negligat
suis vulneribus qui se sentit
crudeliter vulneratum sanitatem tam
salubri remedium confessionis
adhibere. Ex eo notandum quod sunt non-
nulli qui se peccatores esse fa-
tentur qui tamen se peccatores esse
non credunt cum non talem
suis excessibus arguuntur ut
etc. Quoniam flagella sentiunt
se peccatores esse defendendo
contradicunt et se innocentes
videri appetunt atque cum
flagella sui conditoris mur-
murant. De talibus beatus Gregorius
in xxiiii libro moralium super
illud Job: Ut eam dignum
non accepi, sicut dicit, sunt qui
se peccatores plerosque confitentur
etc. qui se peccasse non credunt

Nam sepe contingit ut passim
se homines iniquos esse fateantur
sed cum peccata sua veraciter aliis ar-
guentibus audiunt defendunt
summopere se atque innocentes vi-
deri conantur. Hinc igitur ergo cum
iste est et se deliquisse videt non
dicit quippe qui peccatorem se non
ex corde et intimo sed vulgariter
asserit. Iste cum de confessione pecca-
torum volunt non humiliari sed
accusationem suam humilis apparent
videri non esse. Valde autem facile
est ut peccatorem se quisque cum
nescitur pro peccato suo patitur fatetur
sepe [illegible] iniquos nos dicimus
cum videamus [illegible] de iniquitate
fatemur nam cum peccatores nos
quidem in tranquillitate loquimur
sed cum deprehensi ipsis flagellis ve-
hementer corripimur murmuramus
penam. ergo nos introgit si veraciter
cognoscimus culpam. Videt atque
iniustus quia culpam suam diu
veritate considerat et in flagellis
positus dicit et ut erat
dignus non recepi. Hinc ergo et
est. Nonnulli qui dum aliqua
bona in existimatione proximorum
de se fingi vel dici cognoscunt
agnoscere nolunt si quid est
quod reprehensibiliter fecerunt. Sed
humilitatis semetipsum arguit pec-
cator qui malum quod fecit
dicere et confiteri non erubescit
Hec Gregorius in xxii li. mo.
dicit sit. Sepe namque contingit ut
clarius [illegible] dum dum
multa bona in existimatione
proximorum de se fingi cognoscunt
agnoscere non velit si quid quod
reprehensibiliter fecit [illegible]
[illegible] tenebras obtectos mens
tolleret quia cordis oculum
timor [illegible] hec sunt namque
humilitatis testimonii et in-

qui tacite suam quemque agnoscere
et [illegible] confessionis a
[illegible] confessionem [illegible]
humilitatis [illegible] est et labendo pec-
catum committere et commissum negando
abscondere et convictum defendendo
multiplicare. Omnis enim
peccator [illegible] [illegible]
non est humilitatis confessionis
quia semetipsum non pec-
casse [illegible] qui nihil non erubescit
confiteri quod fecit. Et qui defe-
rendo accusari potuit accu-
sando celerrime defenderit. Sed
sciendum est quod plerique homines
et culpas confitentur et humiles
non sunt [illegible] multos namque
qui arguente nullo peccatores
se esse confitentur. Cum non de culpa
fortasse sunt correcti defe-
sionis primo [illegible] quia ne peccatores
esse videantur. Qui si vere cum
sponte dicunt peccatores se
esse [illegible] humilitate cognoscerent
cum arguuntur ab aliis esse
se quod confessi fuerant non negarent.
[illegible] verae indicium verae
confessionis sunt. Si cum quisque
se peccatorem dicit id de se dicenti
alteri non contradicit. [illegible]
scriptum est iustus in principio
accusator est sui non enim quisque
peccator [illegible] iustus videri re-
petit. Cum peccatorem quisque
se nullo arguente confitetur
sed confessionis virtute probat
quod malum alter quod arguit
fecimus [illegible] et si superbe de-
fendimus liquet quod peccatores
nos ex nobis fatte dicebamus
[illegible] summopere curandum est
ut mala que fecimus et
sponte fateamur et hec aliis
arguentibus non negemus.
[illegible] quippe vitium est

ut quod fatetur de se quisque quasi
sua sponte dignatur hoc sibi
dici ab aliis dedignetur. Unde
in Job qui voluit cunctis con-
tinentiam mirari integritatem
iusticie mirari [illegible] quem
ego in eo nomine admiror
confessionem humillimam peccatorum
quam tot sublimia gesta [illegible]
venerationis cum quam pro veritate
verecundiam [illegible] timoris est
etenimque premissa peccata pro deo qui
non ad nusquam vitare et unquam quod
quam multi quanto robustius vite
tu humilius perdit. Hec igitur et
sunt nonnulli qui se de malo que
tracta indicando in mente
accusant sed cum ipsas voluptates
tantas ex desiderio non deserunt
erubescunt confiteri. quod faciunt
sed cum erunt cunctis de [illegible]
in se vehementer et pro voce confes-
sionis incipiunt se accusare et
sunt nonnulli qui quidem peccata
sua confitentur sed non gemunt immo
quasi gaudentes sua scelera dicunt
sed qui volunt veniam suorum criminum
a deo consequi et fiduciam de
sua salute a deo percipere necesse
est ut per gemitum puniant quod
quid per linguam accusant et
talibus verbis Gregorius in libro ix mo-
ralium illo verbo Job. Dimittam ad-
versum me eloquium meum sic
dicit. quasi ipse eloquio suo contra
qui sua que gessit defendendo
excusationibus contegit sed ad-
versum se eloquium dimittit
qui accusare hoc in se incipit
quod erravit. Sepe non et cum
se humiliter ea quoque que egimus
deiudicando accusat interdum
ipsa quod peccaverit sed que hec exde-
siderio anime deserunt cum
esset confiteri. quod fecit cum non
toto lumen indictos criminis declaret

puniretur iudicari. Vere in actionibus
sue confessione se erigit. sed sunt
nonnulli qui apertis vocibus culpas
suas fatentur sed tamen in confessione ge-
mere nesciunt et lugenda gau-
dentes dicunt. Unde apte per Job
subditur. Loquar in amaritudine
anime mee. qui culpas suas
detestans loquitur restat necesse
est ut hoc in amaritudine anime
loquatur. ut hec ipsa amaritudo
puniat quicquid lingua presi-
dis iudicem accusat. Sciendum
non est quod expensa presentis quorum
sibi mens inveniat aliquantulum
penitentie percipit atque admiratio
quandam superni iudicis fiduciam
exurgit ut penitentiam subti-
lius intelligant et erga se que
quo disponitur cognoscunt. Unde
addit. Dicam Deo Noli me condemp-
nare. qui peccatorem se in amari-
tudine anime asserit quid
deo aliud quam ne condempnetur
dicit. quam amaritudo presentis pene
extinguit supplicia sequentis
vite. Duobus autem modis in
hac vita homines iudicat deus
quia aut premissa presentia in-
choare iam tormentis sequentia
incipit aut tormenta sequentia
flagellis presentibus extinguit
nisi cum delicta exigentibus
iniustos modo et iam et post-
modum quosdam percutit in-
dicens iram flagellando diversis
sed eos qui non crediderunt
perdidit et de magnis quos non
dicere videmus sicut diploide
confusione sua. Diploidis autem
duplici vestimentum dicitur
ergo sicut diploide induuntur sunt
qui iuxta reatus sui meritum
et temporali et eterna animadver-
sione feriuntur. Solos autem peccatores

a supplicio liberat quos in mun
dum quos prava mala non
corrigunt ad sequenda bona
non perducunt. Erunt nequaquam
quousque pena [illegible] a supplicio
eius differet paulus non diceret
cum iudicamur a domino corripimur
ut non cum mundo dampnemur
Hinc est scriptum est quem dilig(it)
dominus castigat flagellat autem
omnem filium quem recipit. Sepe
ergo mens iusti ut magis seren
ta sit clamat respondit et cum
flagellis [illegible] [illegible] in
die [illegible] turbatur [illegible]
net ne iudicium [illegible] dampn
nationis sit omne quod patitur
et per cogitationem interrogat in
dicem quia de vite sue meritis
ambit [illegible] sed cum vite
sue vias ad oculos mentis re
ducit quasi [illegible] gaudere
videtur quia nequaquam ad perdicionem
pertinet que in actionis in non
tencia servando custodit. Bene
itaque dicitur in dicit. Cur iterum
iudicas et si [illegible] dicitur
quasi flagellando me iudicas
unde [illegible] ad iudicium per flagella
secutura reddas quod intellige et
alias [illegible] [illegible] dicitur inste
petit ut se metipsum sibi iudex
iudicet [illegible] [illegible] [illegible]
tendo pervenit [illegible] in se flendo
et ipse castiget sed [illegible]
[illegible] iudex in [illegible] que
[illegible] [illegible] affligit et
magno [illegible] affligitur quia
[illegible] in [illegible] et reprehendere in
se per se non valet [illegible] deplorat
hec [illegible] [illegible] ergo vult bonum
assequi quod desiderat debet
confiteri malum quod fecit et
se incognitum sui conditoris [illegible]
[illegible] [illegible] magnis [illegible] de [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nos
namque in peccatis cecidimus.

sed nunc viribus resurgere non va
lemus. Et quamvis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] nequaquam tamen sibi
ad in [illegible] sufficiunt si
in iudicio districte requirantur
Hec ergo considerantes humiliemus
nos coram oculis summe maiestatis
nostras iniquitates humili confessione
pandendo et ipse nostris peccatis
eius gratia nos indignos iudi
cando ut veniam nostrorum peccatorum
et habundanciorem graciam ab
ipso percipere mereamur. De hoc beatus
Gregorius in [illegible] libro moralium sic dicit
qui [illegible] vult bonum quod ex
petit [illegible] malum confiteatur quod
fecit. Unde per Iob dicitur peccavi
quid faciam tibi o custos homi
num. Iste fecit malum quod egit sed
bonum quod deo in recompensacione
deberet offerre non invenit. Quia
ad abluenda culpe quamvis huius
actionis vitus [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] peccatum [illegible] et
non [illegible] [illegible] iudicium [illegible]
[illegible] unde recte per [illegible] dicitur me
[illegible] [illegible] [illegible] super [illegible] quia
qualibet quis videtur innocens
apud districtum tamen iudicem
[illegible] nos vita non liberat si
ex [illegible] [illegible] debitum [illegible]
benignitas non relaxat huma
[illegible] [illegible] [illegible] destitucionis co
[illegible] deus hominum custos
[illegible] quia si [illegible] nos custo
dit [illegible] [illegible] ante [illegible]
[illegible] hostis insidias nostre forti
tudinis oculos vigilantis nos
[illegible] [illegible] [illegible] qui [illegible]
[illegible] nisi dominus custodierit civita
tem. Per nos namque cecidimus
sed nunc resurgere viribus non
valemus. Culpa nos voluntate
[illegible] [illegible] sed penam [illegible]
[illegible] [illegible] cottidie [illegible]
ad amissam rectitudinem surge

studiorum conatibus minime sed
meritorum pondere invitam unde et
apte per Job subditur. Quare posu-
isti me contrarium tibi. Tamquam sibi
contrarium hominem deus posuit
cum homo peccando deliquit dum
decipientis quippe persuasionibus persua-
sionibus capitur hostis eius
extitit cum precepti contemptor fit.
Salubriter ergo humilitate desi-
derans ad [illegible] magnum suppli-
cando pervenit et duriciam cordis
erigendo subposuit quia qui
subiecti divinis inspirationibus nolunt
sub suis se [illegible] fiunt
dum nimirum debent presumptos
conatus sic superbiam sentiant. Quia
cum elatum semel sumpsimus
spiritum tanto deficiens cotidie
pertransimus licentius. Unde alibi
non quia sunt peccatum plene tollere
cum per incorruptionis gloriam
nostra corruptio premitur ecce
nimirum culpa liberari nequaquam
possumus quoniam incorrupte mortis
teneamur etiam qualitatibus iusticia
esse clari possimus nequaquam
tamen sibi ad innocentiam suf-
ficiunt si in iudicio districte re-
quirant sed hec nunc ad solucionem
sue creationis inhiant quod nec
quamquam se posse sufficere humili-
tatis enim humilitate ergo tegimine
a gladio se tante animadversionis
abscondunt et quo luctuosam
sentiunt iudicis persolvunt eo
tunc trepidant eo indesinenter
agitur ut reparationes fiunt
hec Gregorius primus ergo animarum dominus
est indignos nos et ob peccati
immunitatem sordidos non deluget
si nostri peccati humiliter et vere
recognoscimus confitendo teste
beato Gregorio qui dicit nequaquam deus me-
tam deserit qui se impetrans re-
cognoscit hec Gregorius. Cum enim qui

vidit se recognoscit peccasse
eterni dolet et penitet se deum
offendisse et benignus deus ad
remissione peccatorum se continere non
potest ubi primam viam in homine
consideravit dicit beatus Bernardus
ad veram contritionem peccatorum
in mediate sequitur pena adque
sine ullo intervallo subsequitur
remissio. Unde qui de consistit
nullum quod corpore miremus a
pena se non potest continere multo
minus deus cum proprium est mi-
sereri semper et parcere a remissione
se continet ubi viderit primam
viam ut hec Bernardus. Considerantes
ergo tanti pietate et
iudicium dei nullus negligunt
per peccata. Summopere reeunt
deum cum et confessione subire
ut salute sua minime assequi
valeat ut veniam peccatorum ob-
tinere

De confessione et eius effectibus
ut utile plurimum mihi audi-
vi et cum gaudio cordis mei
atque qualis debeat esse
confessio describe rogo informari.

Scire debes quod ad confessionem
veram et salubrem hec requi-
runtur. Primo ut sit humilis. De-
dicit beatus [illegible]. Omnia que re-
mordent conscientiam confitere humi-
liter. Et Ecclesiastici: Confessio
humilia animam tuam. Et legitur
de quo dicitur in [illegible] qui sub-
peccator veniens ad Christum genu
flexo dixit: Domine si vis potes
me mundare. Unde bene quisque
cum summa humilitate currere ad
recipiendum confessionis. Item con-
fessio debet esse secundum nobilitate
peccati sed hec luce [illegible] qui
publicanus stans a longe
nolebat ad celos oculos
levare sed percutiebat pectus suum

dicens deus propicius esto mi
peccatori Nam sicud deo multum
displicet impudencia hominis
peccantis sic placet sibi verecun
dia confitentis testatur hoc beatus gregorius
qui sic dicit Multum displicet deo
inpudencia, tantum placet ei eru-
bescencia peccatorum Et quomodo vere-
cundia sit tenenda in confessione
peccatorum / Dicitur non est celandus corporis
quod deo negare cupit propter talem
erubescenciam adhuc hortatur beatus
bernardus sic dicens erubesce pec-
catum sed tamen totum revela in confessione
non abscondas Sunt enim quidam con-
fitendo qui fabula enarrant
peccatorum suorum hystoriam referunt
dicentes aut sine confessione
dimittant / recipiunt sine penitentia et
sine affectu dolorum / Certo cum lat
uas conuenit et resoluitur in ge-
mitum quod hic sensum doloris habet
Dicitur Ad erubescenciam vos peccatores
dam multum valet tercio verus
dicit / quia tercio deus presbyter omnem vere-
cundiam ab homine expellit ita eque precia (?)
vult deus ut confiteamur peccata nostra
ut patiamur verecundiam pro pena
de hoc dicit Crisostomus sic confessio quoque
peccatorum testimonium est consciencie deum
timentis / presbyter enim tercio soluit
omnem pudorem, quia qui erubescere
pena est gravis / ideo iubet
nos deus nostra confiteri peccata ut
verecundiam patiamur pro pena nam
et hoc ipsum pars iudicii est secundum Crisostomum
Ipsa namque erubescencia quam habetur
in peccatorum confessione magna
pars penitencie et satisfaccionis est testa-
te beato augustino qui dicit Erubescencia
in confessione est maxima pars penitencie
multum enim satisfaccionis deo obtu-
lit qui erubescencie sue dominans
corporis quod deliquit nuncio dei non
denegavit secundum augustinum Item confessio
debet esse pura scilicet propter deum non propter
laudem hominum aut vanam gloriam

seu aliud emolumentum temporale
unde dominus Math vi° dicit attendite
ne iusticiam vestram faciatis coram
hominibus ut videamini ab eis unde
pura debet esse confessio sine omni
fictione et non timore servili sed
filiali Item confessio debet esse fidelis
/ quia confitendum est sub spe venie
et salutis aliter non valet pondus
penitencia tamen maior est iniquitas
mea quam ut veniam merear
adhuc hortatur beatus bernardus sic dicens
Sit tua confessio fidelis ut
confitearis ipse de indulgencia
penitus non diffidens ut tuo
te ore non tamen iustifices
quia contempnens Iudas ille
proditor domini et tamen sincera
confessus sit et diffisus sit aliter pec-
cavi in quod tradens sanguinem
aliter maior est iniquitas mea
quam ut veniam merear et verum
licet multas eius perpetravit infidelis
confessio secundum bernardum Item confessio debet
esse vera id est non tacens veri
nec admiscens falsum / est humili
tatis causa Iure menciendo dicitur
non unum cadit in peccatum dicit
dicit beatus augustinus cum causa humili
tatis mentiris si non eras peccator an
quam mentireris mentiendo effi
ceris secundum augustinum Et beatus gregorius
dicit Incaute sunt humiles
qui se mendacio illaqueant
dum arrogancia vitant quia
contra veritatem se erigunt quam
relinquunt hec gregorius Item confessio
debet esse frequens quod duobus
modis intelligi potest / uno modo
ut si frequenter ceciderit eciam in
peccatum mortale frequenter resurgat
per penitenciam / alio modo ut eciam
eadem peccata frequenter confi
teatur non tamen ad hoc tenetur
quibus nisi in casibus certis prout
ut infra patebit / quia quanto
aliquis pluribus confitebitur

turpitudine sua sub specie venie
tanto potiorem gratiam remissio
nis consequetur. a dno / de h. dicit
beatus Augustinus quanto pluribus confitebitur
quis sub spe venie turpitudinem cri
minis / et tanto facilius consequitur
gratiam remissionis. Item confessio
debet esse nuda i. aperta / debet enim pe
nitens confiteri verbis vel nominibus
non palliantibus crimen sed quodlibet
peccatum suo nomine proprio quantumcumque
turpe exprimat et non solum
ipsa peccata sed etiam circumstantias que
ea turpes vel abhominabiles
ut se totum faciens compositionem
expellat. Dicit Gregorius super. Revela
domino viam tuam et ipse faciet.
Revela inquam peccata tua con
fitendo / et ipse faciet veniam tribuendo
faciendo. Item confessio debet esse
discreta et premeditata scilicet discrete
et separatim confiteatur singula
peccata non confuse / iuxta illud
Lavabo per singulas noctes lectum
meum i. per singula peccata conscientiam
meam. Et illud iniquitatem
meam annunciabo et cogitabo pro
peccato meo. Item confessio debet
esse libera sive voluntaria
non coacta sicut confessio Achor
que non meruit veniam sicut
legitur Josue vii. Unde ps. dicit /
Voluntarie sacrificabo tibi et confi
tebor. Et beatus Augustinus ad hoc dicit
exigit confessionem ut libere [illegible]
ad hoc damnavit non confitentem
ut fiunt supplicante. Item
confessio debet esse integra ut scilicet
omnia peccata dicat non dividendo
ea inter diversos sacerdotes sed uni
omnia dicat / deus enim summe
bonum opus imperfectionis non amat
aut totum habeam simul aut
nichil. Unde Augustinus caveas
ne verecundia ductus dividas
confessionem. Item confessio debet

esse secreta quando non debet se prodere
in publicum nisi publice pec
caverit. Unde Beda super [illegible]
publica noxa publico eget
remedio / levia autem secreta
privato delentur. prima levia et secreta
hec Beda. Item confessio debet esse
lacrimosa sive amara. De quo
Ysa. dicit Recogitabo tibi omnes
annos meos in amaritudine
anime mee. Item confessio debet esse prom
pta sive obediens scilicet ut totali
ter subdat voluntati proprie sacerdotis
Dicit hoc dicit beatus Augustinus ponat se
penitens omnino in potestate iudicis
in iudicio sacerdotis nichil sibi
reservans sui ut omnia eo iube
te paratus sit pro recipienda anime
vitam facere quecumque faceret pro
evitanda corporis morte et hoc
cum desiderio quia vitam re
cuperat infinitam / cum gaudio
enim faceret quis in mortalis futurus
que faceret pro differenda morte mo
riturus. Hec Augustinus. Item confessio
debet esse accusatoria ut dicat se
commisisse peccatum et exagerando mali
ciam accusando se fortiter / non pre
tendens excusationes imperitis
sicut primi parentes. Unde super psalmo
nonum Augustinus impius accu
sator est sui / qui cum modo se ac
non accusat coram sacerdote dei
iudicio infinito habebit accusatores
demum / proprium conscientiam diabolum
peccatum / et cetera totum mundum ex
pugnabit orbis terrarum contra
insensatos / qui non modo se accu
sat immo erit excusatus. Item
confessio debet esse simplex scilicet im
mixta non miscens confessioni
alia recitando que ad rem non
pertinent / sed simpliciter dicendo de
quibus sibi est conscius. Unde super [illegible]

di nevua. si quid hec ut iustificeris
Item confessio debet esse propria ut scilicet
tu accuses et non alius pro te
dicens Uxorem meam amicum meum et
alias si duceret aliquis diceres non
esset illius erroris corrector sed
proditor. Item confessio debet esse
pura ut vindicet omnem pudorem
rem et timorem de quo peccator
dicit. Fili mi non confundaris confiteri
peccata tua et beda super lucam laborem
mens erubescendo erubescenciam
et quia verecundia est magna
pena qui erubescit pro xpisto fit
dignus venia. Item ultimo confessio
debet esse accelerata sine festinatione.
Unde in sapiente dicitur ne tardes
converti ad dominum et ne differas
de die in diem. Debet quisque festinare
ad confessionem propter quatuor
primo propter incertitudinem hore mortis
Luce xii°. Veniet dominus servi
illius in die qua non sperat
et hora qua nescit. Partemque
eius cum infidelibus ponet. Item
diviti promittenti sibi vitam longam
dictum est. Stulte hac nocte
repetant animam tuam a te que
autem congregasti cuius erunt. Secundo
est festinandum quoniam moriens in peccato
semper accumulat peccatum peccato et
per consequens penam pena. Unde
in Apoc. dicitur qui in sordibus est
sordescat adhuc. Et beatus Gregorius
peccatum quod per penitentiam non diluitur
mox pondere suo ad aliud trahit.
Tercio festinandum est quia quanto
quis maiorem moram fecerit
in peccato tanto magis elongabitur
a deo et per consequens tanto
difficilior erit eius conversio. Unde
Ieronimus dicit Radix non est hodie
evulsa minus aptus erit. Ideo
Ovidius Sero medicina paratur cum mala per longas convaluere moras. Quarto
festinandum est quia in eterna
tur et pe. Quia qui elongat

se ac prohibere. Quinto festinandum
est quia in eternam extendunt usque
ad aliquis ve penitenciam. Multi enim
in illa hora ut ait beda super lucam occurrunt
impedimenta, vel morbus
urget penam tunc. Filii quos
illicite dilexit uxor et mundus
eum ad se vocant. Tene quod tuum
est et dimitte meum i. age penitenciam
dum sanus es non differas usque
ad infirmitatem. Quinto festinandum est
ad confessionem et ad penitenciam quia
dominus precepit quia nisi quis
in vita penitens exaudierit dominum
clamantem clamabit ipse post
ea ad deum et non exaudietur.
Clamavit enim dives in inferno
sepultus et non est exauditus
in gutta aque. Item de talibus
dominus per Ieremiam dicit ecce ego
inducam super eos mala de quibus
exire non poterunt et clamabunt
ad me et non exaudiam eos. Fes
tinare ergo debemus et non pertran
sire penitenciam et confessionem ut
salvi esse possimus. Aventura una

De circumstanciis et peccatis
et que peccatum aggravant
de sidero iusticiam ut docetur.

De circumstanciis peccatorum
animo diligenter debet enim confitens
attendere has circumstancias in confessione
que notantur in hiis versibus
Quis quid ubi per quos
quociens cur quomodo quando
Quilibet observet medicinam
anime dando. Quis debet enim
dicere confitens quis sit eius
peccatum vel masculus vel senex
vel nobilis vel ignobilis liber
vel servus in dignitate seu officio
constitutus sane mente vel in
sanus sciens vel ignorans
solutus vel coniugatus clericus
secularis vel secularis. Clericus.

libidinis et similia. Quod ut di-
cit genus peccati scilicet si commisit
adulterium vel fornicationem
vel homicidium et similia. Item
utrum peccatum quod peccavit sit
enorme mediocre vel parvum.
Item utrum sit occultum vel manifestum
vel occultum. Item debet dicere con-
fitens peccata que commisit quin-
que sensibus abutendo. Item utrum
primo impetu peccavit aut recogitando
illud meditabatur et taliter [illegible] suggestio-
nes. Et hec omnia per quid in-
telligitur. Ubi scilicet in loco sacro
aut profano in domo dominorum aut
alibi. Per quos scilicet per mediatores
vel mediatrices quia omnes tales
sunt participes criminis vel damp-
nationis et ipse est reus et
obligatus pro peccatis eorum. Item
per quos id est cum quibus et contra
quos. Quotiens debet enim peccator
si potest confiteri non solum ipsa
peccata sed etiam vices et iterationes
ut dicens quotiens commisit
fornicationem vel adulterium et
utrum diu vel pluries. Quotiens
dixit verba proximo contumeliosa
quotiens iteravit et similia. Et
volumus intimari sacerdotibus si
[illegible] aut ex oblivione
non potest singula. [illegible] commisit
confiteatur. Dicat tamen quanto tempore
in peccatis perseveravit utrum in me-
dio anno vel integro aut [illegible]
pluribus annis in [illegible] perdu-
ravit. Et infra tale tempus
utrum sepius peccatum iteravit sic
et huius similia. [illegible] valet [illegible]
[illegible] diligenter confitendo communem
et [illegible] quod non potest ad memoriam
[illegible] peccati [illegible] multitudine
seu oblivione revocare co-
netur deplangere et dolere.
Cum scilicet quali temptatione [illegible]

fecerit et utrum sponte ipsam
temptationem vel sint [illegible]
[illegible]. Utrum sponte vel coacte
utrum cupiditate vel paupertate
utrum ludo an necessitate [illegible]
[illegible] scilicet de modo agendi vel
patiendi quod inclinus [illegible] vel
[illegible] bone [illegible]. Quando utrum
in tempore sacro et orationi con-
stituto ut in festivitatibus sanctorum
et tempore [illegible] et aliorum [illegible]
debet confessor peccator dolere et con-
fiteri debemus [illegible] que scilicet
potuit facere et non fecit [illegible]
cum [illegible] delicta quasi de-
lectat. Item de tempore [illegible]
[illegible] debitis omnibus [illegible]
[illegible] [illegible] Augustinus sic dicit. Consideret
penitens qualitatem criminis in
loco in tempore in perseverantia in
varietate persone et quali hoc
fecerit temptatione et in ipsius
vitii multiplici executione.
Oportet enim penitere fornicantem
secundum excellentiam sui status aut
officii aut secundum modum meretricis
et in modo sui operis et qualiter
sui [illegible] [illegible] vel
in loco sacro aut [illegible] debuit
excellentiam fidei ut sunt domus
dominorum et aliorum multorum [illegible]
tempore orationi constituto ut in
festivitatibus sanctorum et tempore [illegible]
[illegible] consideret quantum perseve-
ravit et defleat quod perseveran-
ter peccavit. Item si [illegible]
peccato obtulit [illegible] quod non expectavit
temptationem sed prevenit voluntate.
Omnis ipsa varietas confitenda
est et deflenda. Hec Augustinus [illegible]
quia [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] sit [illegible] [illegible]
quam confessio sit debere [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible]

trahunt in aliud genus vel
speciem peccati ut pecunie cum mali-
cium multe augmentum et has
tenetur homo confiteri. et tenetur
dicere genus peccati. Quedam non
sunt aggravantes in eadem specie
et harum quedam sunt aggra-
vantes non totaliter sicut forte
vel magnitudo et has non tenetur
quis confiteri quia sunt quasi
venialia peccata. Quedam sunt
aggravantes totaliter et notabi-
liter et has oportet confiteri. Non
enim sufficit illi qui centum
marcas de alieno abstulit dicere
ego abstuli alienum cum tali bo-
no sic beneficium. si accepisset
unum denarium hoc non sufficit
illi qui gladio voluntarie proximum
dicere ego percussi proximum. Un-
de sanctus Thomas dicit necesse est
solum illam circumstanciam con-
fiteri que trahit in aliam
speciem peccati quod tunc solum est
necessarium. quia circumstancia trahit
in aliam speciem peccati mortalis
de hoc dicit. et quedam glossa quod
homo in confessione tenetur
dicere omnia peccata que occurrunt
memorie et circumstancias ea-
rundem si tales sunt que valde
aggravant peccata vel ponunt
illa in alio genere ut cum quis
peccavit in ecclesia vel furatus
ibi aliquid circumstancia loci
facit quod huiusmodi percussio vel furtum
sint sacrilegium et sic transeat
in aliud genus peccati. De circum-
stanciis autem peccati carnalis
dicit Thomas quod circumstancie par-
ticulares peccati carnalis que
in speciem peccati eius mortalis
trahunt semper sunt confitende
Sed tamen omnia talia confiteri
quecumque aggravant perfectionis
est hec Thomas. Ex quibus ergo
dictis colligere possumus quod ille
circumstancie que trahunt in
aliud genus vel speciem peccati mor-
talis et que multum et nota-
biliter sunt aggravantes de necessitate
sunt confitende. ceteras non cir-
cumstancias quamquam aggravantes
confiteri est de perfectione ut
dicit Thomas. nam quanto perfectius
quis per suam confessionem aperit
et circumstancias eius quibus se
per confessionem humilem expo-
suerit tanto potiorem be-
nivolentiam suorum criminum et copio-
siorem graciam a deo obtine-
bit etc.

Vtrum peccata venialia
sint confitenda de necessitate
salutis.

Peccata venialia confiteri
sicut plurimi doctores asse-
runt non est de necessitate salutis
quia nullus propter peccata ve-
nialia si non assint mor-
talia a consorcio fidelium
separabitur. Sed tamen quibus magis
valet a se ea minima peccata
propulsare quia minima peccata
possunt fieri in conspectu dei magna
dum placent de hoc dicit Hugo de
sancto victore quod si ex
fragilitate nostra venialia
peccata committimus nequaquam
pro huiusmodi de consorcio fidelium
separamur. debemus tamen magnopere
vitare et diu admoveat
ea de nobis propulsare quod
enim peccatum licet hominibus videatur
minimum si non displiceat
potest apud iustum iudicem fieri
magnum. Dicit namque sanctus
Augustinus nullum peccatum tam veniale
dum displicet nullum tam veniale
dum placet Studeamus ergo

non solum magna contempnimus
sed etiam minima vitare peccata ne si
minima contempnimus paulatim
defluamus. Hec Richardus. Unde
salubre est etiam de peccatis venia-
libus confessione facere quia dum
minimis peccatis medicamenta
non adhibentur per remedium con-
fessionis et contricionis et alia
pia opera vel decem insurgunt
homines et reddunt faciliores ad
alia maiora peccata. Secundum quod
dicit beatus Augustinus non solum ad con-
fitendum mortalia verum etiam ve-
nialia sit hortatur dicens Qui con-
fitetur peccata sua et accusat ea iam
pactum cum deo facit. Accu-
sat deus peccata tua et si tu accuses
coniungeris deo. Oportet ut odias
in te opus tuum et ames in te opus
dei. Initium operum bonorum confessio est
operum malorum. Et tunc facies veritatem
quia non te palpas non blandiris.
Facit ergo veritatem confessionis et bene
adhibere in operibus bonis. Et etiam
propter illa que videntur minima ut
peccata lingue aut cogitationis
aut moderationis in rebus con-
cessis quoniam minima plura peccata
per negligentiam accidunt. Minime
sunt gutte que flumina implent
minima grana arene sed si multa
arena imponitur premunt atque op-
primunt. Hoc facit sentina neglecta
quod facit fluctus irruens. Paula-
tim per sentinam intrat sed diu intran-
do et non exhauriendo mergit
navem. Quid est autem exhaurire
nisi bonis operibus agere ne ob-
ruant peccata gemendo ieiunando
elemosinando ignoscendo. Hec Augustinus
Unde est quod qui gratiam dei deside-
raverit hic et in futuro sponsi et a-
mici amplexibus frequentius ma-
nere ut aspectus non solum mor-
talibus sed etiam venialibus sordi-
bus se cohibeat. Sit autem ex fine

negligentiam aliquam maculam
etiam de malis peccati contraxerit
protinus conetur illam per confessionem
et penitentiam a se expurgare ne
eius gratia et consortio careat. Hoc
propter contingat carere debet. Quod
doctor dicit. Si caveamus quantum
possumus ne aliquid in nobis in-
veniat dominus noster Ihesus Christus quod
oculos eius offendat et si forsi-
tan ut solet humane condicio-
nis fragilitas aliquam ne negli-
gentie maculam contraxerit
cicius per confessionem et penitentiam lac-
rimarum abluere eam omni studio
festinemus ne diu sit anima in
amplexum maneamus quia
periculum est nos recipere quod pro de-
tentum si non tenderemus de die
in diem venire addimus. Hec enim
duo mala odit deus. Amplius
in omnibus hominibus scilicet negli-
gentiam penitendi et negligentiam
sue salutis desperandi. Hec ille.
Ex quibus ergo dictis colligere possu-
mus bonum et salubre esse etiam peccata
venialia per confessionem abstergere
ut cor nunquam purgatum ad
suscipiendum dei gratiam semper
quamquam possit habere.

Sed cum desidero venialium
per confessionem vel si sunt
aliqui casus propter quos oporteat
confitentem reiterare confessionem
prius factam. Et signanter peccata
prius remissa fecerit iterum
cadendo in peccatum venialium teneatur
talis peccata prius confessa propter hoc
reiterare confessionem ante
prius factam resumendo.

Nota hic debet quod confessor
presumit bona fide factum et
qui potuit absolvere nunquam
teneretur homo reiterare et
debet. In medio etiam ut dicit Tho-
mas. Ingrediamur questionem

de quolibet quod non potest aliquis mitte-
re ad eum quia homo compulsus ad con-
fitendum peccatum quod alteri confessus
est qui absolvere potuit quia confessio
peccatoris est quoddam sacramentale divino
imperio subiacens non humano.
Sunt tamen casus in quibus tenetur
homo confessionem necessario
iterare et hii inveniuntur casibus
propter defectum confessoris aut propter
defectum confitentis. Propter defectum confessoris
duplex: aut quia deficit ei clavis
potentie eo quod non potest de illo peccato
absolvere, aut quia deficit ei
clavis scientie quia nescit discernere.
Propter defectum confitentis duplex: aut
quia dimidiavit confessionem
id est quia scienter tacuit aliquod
peccatum mortale, aut quia con-
tempsit seu neglexit satisfacere
et oblitus est satisfactionem iniunctam
nimis si scivit et eam implere
vellet non oportet ob hoc confessionem
iterare cum supradictis, ut videtur
concordare in pluribus. Item
et plenius habetur [illegible] tamen quantum
certum casum de eo qui impo-
sito est non descendi peccatum. Propter-
ea tales casus ut premissum
est tenetur homo confessionem non
debito modo factam reiterare. Cum
non confessus fuerit peccata sua prout
debuit et [illegible] debuit restituere
non tenetur nisi velit propter maius
meritum, quia quanto frequentius
et pluribus quis sua crimina con-
fitetur, tanto confessus fuerit tanto
potiorem veniam suorum scelerum
ac humiliationem [illegible] consequitur. Videndum est [illegible]
utrum per completam penitentiam re-
cidivans tenetur [illegible] illud re-
cidivum quia omnia que alias
commisit confiteri maxime si eo
fiteatur tali qui numquam alius
audivit eum. Non credo quod teneatur
dicere specialiter et distincte ea

que ante confessus est sed sufficit
confiteri in generali dicendo exprimere
de ingratitudinem suam et dicat
de demissis et magnis peccatis mor-
talibus liberavit me dominus quia pe-
nitentiam [illegible] et [illegible]
[illegible] sit offendi eum et si
forte nescit exprimere aut
non exprimit ingratitudinis
nomine non nocet. Dum tamen
talia dicit verba ex quibus sacerdos
ingratitudinem illam possit
intelligere. Item et confessionem
liceat dimidiare. Dicendum quod non
quia oportet quod una sit con-
fessio omnium que habentur in memo-
ria. Et non aliqua exciderunt
a memoria non est reputanda
confessio dimidiata. Item si
homo peccatum quod in priori confessione
oblitus fuit postmodum eidem
confitetur alteri confessori non
oportet propter hoc totam confessionem
iterare, licet hoc quidam sen-
serint, sed sufficit confitens dicat
hoc peccatum quod oblitus fuit ex-
presse et illud explicite aliter
aut in generali dicendo quod cum
alia multa peccata confiteretur
huius oblitus fuit. Etiam notandum
quod si homo peccatum commissum est
oblitus totaliter tunc sufficit
penitentia generalis. Si non totaliter
tunc debet laborare ut per ea
que scit recordetur et de ea que
oblitus est et si recordetur
tenetur postea penitere. Et si non
non potest recordari sufficit penitentia
generalis. Dicit enim Augustinus de vera et falsa
penitentia: dicit penitens qui
ut [illegible] de commissis scele-
ribus celat non [illegible] et si vo-
luntate celaverit [illegible] ignoret
sed [illegible] sibi dicit [illegible]
ut veniam consequatur. Et non

aliquid mente exciderit confitetur
veritatem deo tamen generaliter dixerit
deus qui nosti occulta cordis et
opera mea et delicta mea a te non
sunt abscondita quibus veniam
largiaris et hec est virtus confitentis
quam diligit deus unde ps ecce
enim veritatem dilexisti. hic impri
mis quod generalis confessio est mor
talium peccatorum debet quorum intelli
gentiam non habent. Secundo notandum
quod sunt nonnulli in ordinibus
constituti ~~aut~~ et professi qui ingen
tes culpas inciderunt peccatorum
et tamen sua fragilitate ducti quadam
timore humano et verecundia non
confitentur suis prelatis vel aliis
habentibus auctoritatem absolvendi sed celant
sua mala seu aut venialia
confitendo aliis personis sive secu
laribus sive etiam quod peius est simplicibus
qui non habent auctoritatem illos ab
solvendi. Quamvis tales sunt
sciunt se esse non absolutos et
quamvis tamen absoluti non sunt
non tamen verentur accedere ad mensam
domini corpus et sanguinem sumendo
aut conficiendo nec salvatoris
non timentes illud dictum apostoli
inde qui manducat et bibit
indigne iudicium sibi manducat
et bibit. Et sunt nonnulli qui
quidem timorem habent confessione
faciendi autem non habentibus quia
sciunt se peccatores non posse a suis
peccatis absolvi nolunt tamen suis
confiteri venialibus prelatis suis ti
mentes indignationem illorum
incurrere et penis suis solaciis
ac officiis seu dignitatibus
privari vel impediri. Et recurr
unt ad abbatem vel alium prelatum
qui ~~aliis~~ eos prefecit vel superiorem
autem dicunt aliud qui eos ab
solvere possit allegantes se non
posse ut habere graciam suo prelato

confiteri. Quod decentius referunt
ignoro. hec tamen dico quod incurrunt
propter talem carnalem et stultum
timorem huius absolutionem exter
quere a suo prelato vel querere ab
alio valde venialis est existent
propter quod subditus compellatur
hec facere. melius tamen est facere con
fessionem habenti quocumque modo
auctoritatem absolvendi quam illi
non habet absolutionem non se facere
committimus superioribus nec [illegible]
[illegible] tales tamen dicit apostolus sic
[illegible] que sunt communia et venite
hec est dicit. Si dederit et quis
benignum verbum [illegible] quem
constituit et efficacie non obmitte
propter timorem [illegible] [illegible]
solum carnalis seu commode [illegible]
[illegible] confitens suis prelato
suo humiliter excessus suos con
fitendo. Sunt et nonnulli qui
[illegible] sunt seu indurati
in suis peccatis quod suis [illegible]
tales et peccata sua prelatis non
confitentur usque ad extremum horam
sive mortis et hec ideo faciunt
quia a suis quibus [illegible] despicere
nolunt aut non [illegible] vel [illegible]
[illegible] sive in nocte [illegible] alius [illegible]
[illegible] qui quales sunt
Item non [illegible] sit [illegible]
cavere esse dicit non sufficiens
[illegible] sine omni timore
dei et differre confessionem usque
[illegible] mortis horam [illegible]
quid sit homini periculosius in
omni enim scriptura novi et ve
teris testamenti invenimus
solum unum hominem esse sal
vatum in extrema hora hec est
latronem qui pependit in ligno
iuxta crucem christi dicit et
unus vero ut quod homines

in vita sua distulerunt usque
primam & de cetero presumunt
confessionem. Nam in omni scriptura
canonica. Non tamen invenies
cotidiana penitencia salvatum & hoc
hora dominice passionis habetur
Ebers. Exhortus ergo dicit collige
possumus quod mortiferum & quod peni-
tens sit differre confessionem
et penitenciam usque ad extremum mor-
tis horam. Cadunt ergo qui se di-
versis huiusmodi laqueis tamen peni-
tentes incertitudinem sentit ad cor
redeat et timorem mortis
et futurum iudicium seu damp-
nacionem perpetuam potius
habeat et peccatum ostensum penitencia
seu peccata maculatum presumat
confessionem suo prelato cum tene-
tur peccata pandere. Post posito
omni timore humano ac verecun-
dia. Patefaciat multo melius
est enim coram uno homine eru-
bescenciam reportare, quam co-
ram deo & omni celesti curia
verecundiam sustinere et post
eternam dampnacionem incurre-
re. Unusquisque ergo fidelis non diffe-
rat penitenciam set cum se senserit
peccati aliquo gravatum, currat
ad remedium confessionis quia ipsa
prima et humilis confessio deum iratum
iudicem convertit in propicium
patrem testante beato Ebero qui
dicit. O felix penitentium humilitas
& beata fides confitencium, quod facile
vincit invincibilem, qui cito
de iudice iudicem convertit
convertit in propicium patrem. Hec
Eberus. Sic ergo patet de confessione
que est secunda pars penitencie &c. (3)

Post explanacionem duarum
partium penitencie, videlicet contricio-
nis et confessionis, nunc debita

pre. Hoc est satisfaccionis de sidero
informari &c.

Scire debes quod ad emundacionem
omnium mortalium peccatorum
necessaria est satisfaccio, oportet enim ut
anima ad plenam expurgationem
quantum ad reatum et quantum
ad actum, quantum ad reatum
ut deprimat satisfacionem, quantum ad
actum ut deinceps nil tale committat
tamen dicit Richardus de sancto Victo-
re dicit venialium peccatorum expur-
gacione opus est confessione
et satisfaccione nam compuncto
et oracio, quibus solent ad venialium
expurgacionem sufficere. Criminalia
expurgare oportet ad plenam
tam secundum reatum quam secundum actum secundum
reatum ut deprimat satisfaciens
secundum actum ut de reliquo nil tale
presumat. Hec Richardus. Quantum
autem debeat esse satisfaccio pro peccatis
Thomas de Aquino sic declarat dicens
Satisfaccio debet esse talis per quam
aliquid nobis subtrahamus ad
honorem dei. Nos autem non habemus
nisi tria bona, scilicet bona anime
et bona corporis et bona fortune
scilicet exteriora, ex bonis quidem fortune
subtrahimus nobis aliquid per ele-
mosinam, sed ex bonis corporalibus
per ieiunium, ex bonis autem anime non
oportet quod aliquid subtrahamus
nobis quantum ad essenciam
sed quantum ad diminucionem ~~operis~~
ipsorum quia per ea efficimur deo
accepti per hoc quod ea submittimus
deo totaliter et hoc per oracionem. Hec
Thomas de Aquino. Sciendum
quod satisfaccionis quedam sunt partes
principales scilicet oracio, ieiunium et
elemosina. Quedam non sunt
secundarie que ad hec reducuntur
ut vigilie, peregrinaciones & dis-
cipline. Dicendum ergo quod omnia

opa carnem affligencium redimun-
tur ieiunio; omnia vero opa spiritualia
ad oracionem; omnia autem opa proximi
ad elemosinam. Sufficienciam par-
cium principalium parte accipi vel tam
racione est motive satisfactionis quia
per ieiunium racionem concupiscencie
carnis per elemosinam concupiscentia
oculorum per oracionem superbia vite.
Secundo sumitur ista sufficiencia ex parte
tam adquirendi premium eam bn
bono ordinat in seipso per elemosinam
ad proximum, per oracionem ad deum.
Tercio modo sumitur hec sufficienciam
ex parte materie de qua fit satisfactio
quia per elemosinam fit satisfactio
de bonis exterioribus, per ieiunium
de bonis corporis, per oracionem de bonis
mentis. Quarto sumitur hec sufficiencia
ex parte modorum satisfaciendi. Satisfactio
enim fit tribus modis vel per
punicionem, vel secundum redempcionem,
vel per supplicationem; primum ieiunium
continendo, secundum elemosinam dando,
tercium orando. Quinto sumitur hec
sufficienciam ex parte effectus satisfac-
cionem cum tria nobis magna
bona proveniunt scilicet impetracio gracie
remissio pene, expiacio reliquiarum
culpe; ad primum valet elemosine
multiplicatione intercessorum
ad secundum ieiunium, ad tercium oracio. Con-
sistit ergo satisfactio in hiis tribus scilicet
oracione ieiunio et elemosina ut contra
iste ternarius contra illum nephandum
diaboli ternarium opponatur oracio
videlicet contra superbiam, ieiunium
contra carnis concupiscentiam, elemosina
contra avariciam. Aliter autem
potest dici videlicet quod satisfactio consistit
in duobus scilicet in largicione ele-
mosine et carnis maceracione.
Elemosina autem triplex: prima
consistit in cordis contricione quam
aliquis seipsum offert deo. Iuxta

illud Ecclesiastici: miserere anime tue placens
deo. Alia est temporalis elemosina plus
et se abnegantis; non abstinen-
tes quod minus est deo obtulit et
quod maius peccato servivit. De hoc Gre-
gorius: Qui cum indigenti premio
exteriorem substanciam prebet vitam
suam nequicie non custodit,
rem suam deo tribuit et se peccato.
Hoc quod minus est obtulit creatori
et hoc quod maius est servivit
nequicie. Hec Gregorius. Secundo peni-
tens et satisfaciens primus omni-
bus studeat cor contritum et cor
mundum in se exhibere deo ut
possit elemosinam acceptam of-
ferre. Tercia elemosina consistit
in compassione proximi quia
compatiendo alicuius adversitatibus
tamquam membris debet compassione.
Gregorius in xx° libro Moralium
sic dicit: plus non minus est
que videmus compati exteriori quam
dare quia quisquis perfecte indigen-
ti compatitur minus existimat omne
quod dat. Similiter afflictorum quisque
compatientes plangimus qui alie-
na damna nostra deputamus
et culpas delinquencium nostras
credimus peccatibus. Ad videlicet
agentes plus plerumque nobis
quam hiis pro quibus agitur profi-
cimus quia capit mentem
iudicem ex gratia caritatis
proveniente commissa que perpe-
dimus ipsi qui pro re plangit
alicui. Hec Gregorius. Cum ergo ex
teneris divinis non habet in
hiis operibus tunc se exercere de-
beat. Ad hoc faciendum hortatur
Anshelmus de se loquens se
dicens: misericordia magna
est aliene afflictionem compati
nec non et palicenis crimi-
nibus compungi. Petrus cum

nue genus est delinquentes desperare
penitentibus indulgere / alienam debiti
ipsis lacrimis delere / pro hiis operibus
unde nos gere debemus qui ex loco
divitias non habemus. Magnum enim
elemosina nudum vestire pauperem
cum multiplicatum morum dis-
ciplina erudire / optimum non ele-
mosine genus corrigere / consolari
pusillanimes / pacientes [illegible]
hec Richardus et Bernardus [illegible]
est enim ubi pusillo victimam in
petitum [illegible] reficere qui [illegible]
[illegible]
[illegible] septem [illegible]
septem elemosine spirituales scilicet
docere ignorantem / consulere dubi-
tanti / consolari tristem corrigere
peccantem / remittere offendenti
portare onerosos et graves
pro omnibus orare que etiam in hoc
versu continentur. Consule castiga
solare remitte fer ora. Ita
tamen quod sibi eadem intelligant
consilium et doctum. Tertium elegans
consistit in largitione manuali
de qua dicit dominus in evangelio Date ele-
mosinam et ecce omnia munda sunt
vobis dicit etiam dicit Bernardus. Augustinus
Elemosina munit pectus et ipsa
intercedit pro nobis ad dominum quia
quicquid dederimus ipsi integre
possidebimus. Si vis ergo esse merca-
tor optimus da quod potes obtine-
re et recipies quod non poteris amittere
da modicum et recipies centu-
plum / da temporalem possessionem
ut consequaris hereditatem eternam
[illegible] consuetudine
infirmitatis sue / sed dolent aliqui
se non posse / melius enim facerent
si aliud possent / quia si [illegible]
nem [illegible] concedit
tibi vite [illegible] pauperibus
[illegible] hec Augustinus. Crisostomus. Stulti-
tia est illuc relinquere unde [illegible]

turus es. Ille ergo thesaurum tuum
colloca ubi patriam habes. Hec Crisostomus
de elemosina. Et petrus da-
miani dicit sic. O virtus elemosine
que velut fluentum fontis irrigui
et peccatorum inquinamenta detergis
et estuantem viciorum flammas
extinguis. O felix elemosina que
de gehenne barathro tenebrarum
filios eruis / et ad optatos regni
celestis lucis aspectus introducis.
Tu de manibus principum volatus
[illegible] / et illic tuis amatoribus
paras hospitium et prebes hereditate
in inaccessibilem [illegible]
virginitatem [illegible]
[illegible] peccatorum omni rubigine
purgat / fervorem viciorum [illegible]
[illegible] mortificat / et splendorem
celestis gratie tenebrosis hominum men-
tes illustrat / felices nundine per
[illegible] exiguus [illegible]
regnum / porrigitur minimus compar[illegible]
[illegible] [illegible] deo [illegible]
erit qui [illegible] [illegible]
elemosine non habuit sed [illegible]
qui non habeat rem habeat voluntatem
et dum domestice [illegible] res
non [illegible] liberalis animi
[illegible] non amittat. hec petrus
damiani. Sunt etiam septem [illegible]
septem elemosine corporales scilicet
pascere esurientes / potare siti-
entes / vestire nudum / recolligere
hospitem / visitare infirmum / redi-
mere captivum / et sepelire mor-
tuum que in hoc versu continentur
Visito poto cibo redimo tego
colligo condo. Iste ergo sunt tres
elemosine sive tria genera elemo-
sinarum per quas penitens satis-
facere potest [illegible] suis [illegible]
[illegible] ergo habet [illegible]
[illegible] tenetur ad manualem
largitionem ut tribuat elemosinas
necessitate patienti [illegible]
[illegible] dicitur Thobias. Si multum
tibi fuerit habundanter tribue

Ut exigunt fuit et eos exigunt
liberius iniuriis fendere. Et qui non
licencias dimicans non habent, videlicet
pauperes vel religiosi quibus non
adest facultas rerum temporalium
principes offerunt deo propter contemptum
mundi et amore dei ut compas-
sionem proximi aut sui. Primum
est et acceptum oblationum sine
elemosinarum obtinuerunt. Secundo
cuius aut materies consistit
inquietatur scilicet orationibus ieiuniis
et flagellis. De oratione sciendum
oratio cum est coniunctus(?) ...
ad aliquid impetrandum indeuotis(?)
tendentium. Ipsa quippe cum concorde
contritione humili effusa fuit ve-
ram missionem peccatorum idoneo et recon-
ciliationem obtinebit. Dicit dominus
Johannes abbas de monte Sy-
nay in tractatu de xxx gradibus:
Est oratio secundum qualitatem causa
est conversatio et unio hominis et dei,
secundum vero operationem dei reconciliatio,
lacrimarum mater, peccatorum propitiatio,
temptationum pons, tribulationum
murus, angelorum opus, futura
iocunditas, virtutum fons, de-
lere(?) anime, mentis illuminatio, de-
sperationis securis, spei demonstratio,
tristitie solutio, divicie monachorum,
quietis thesaurus. Hec Johannes
abbas. Magnum enim remedium
est penitentibus ipsa oratio et contra
temptamenta omnia munimen re-
fugium(?) ... commendans Bernardus
decem(?). Dicit sic: Quid ordine
proximus que deo est sacrificium,
angelis gaudium, sanctis ...,
orantibus presidium, contristatis
lugentium, penitentibus reme-
dium, hostibus ... et temp-
tationibus omnibus firmamentum. Hec
Bernardus. Et ponit Thomas de Argentina
super quartum quod duplex est oratio:
quedam est contemplativorum, quorum

... in excelsis(?), et talis quia
totaliter est delectabilis non est
satisfactoria. Alia est que peccatis
gravatus fundit, et ista habet
penam et est satisfactoria. Pro-
vel dicendum melius quod quelibet
oratio habet racionem satisfactionis
quamquam aliquam habeat
suavitatem. Tertius(?) hic tamen et affli-
ctionem carnis, quia ut dicit
Gregorius: dum crescit in nobis for-
titudo amoris, in tanto infirmatur
procul dubio fortitudo carnis.
Hec Thomas de Argentina. De ieiunio scilicet
dicendum(?) videndum quod triplex est
ieiunium. Primum est corporis a cibo
materiali. Secundum afflictionis a
gaudio temporali. Tertium spirituale
a peccato mortali. Et hec triplici
ieiunio debemus castigare carnem
nostram. Quid enim prodest ieiunare
a cibo nisi ieiunaverit a peccato. De
ieiunio tamen corporali sciendum
quod abstinencia a materiali a
cibo carnem et penam generat,
et ideo magnum est pro satisfacti-
one, quia ut dicitur penitenti-
bus ieiunium pro peccatis iniungitur
ut per abstinenciam castigentur
cum aliis fidelibus ...
De virtute autem ieiunii Johannes
abbas montis Synay in tractatu
de xxx gradibus sic dicit: Ieiunium
est violencia nature, decisio de-
lectationis gutturis, incisio ardoris
concupiscentie, meditationum malarum
et iniquarum subtractio, libertas
sompniorum, mundicia orationis,
anime luminare, mentis custo-
dia, compunctionis porta, sus-
pirium humile, contritio hylaris,
restrictio multiloquii, occasio
tranquillitatis, obediencie custos,
sompnii ... et alleviatio,
sanitas corporis, peccatorum remissio,
porta et delicie paradysi. Sed
habet ieiunium tyrannum ...

gulam que est porta vicior(um) ¶ Multi
tus et vindex inquinacionum et pro
funditor ignotor(um) et indicibilium in
mundiciar(um) loquaces precedit occa
siones multiloquium, visus preceptor
scurrilitatis contradictor, glorie
auctor presumpcio anime mundi
sordidum. Ore quam qui possidet
periculum ipse insipienter cont
cam. et ille concurrens gule irrubicos
se carnis non sunt. Quam cum sit
sine gustu illius penitus pigre (?)
le dulcedine querunt delectabiles
Job. ablinis (?) Item ieiunium debent
hec semper quatuor concomitari scilicet
longitudo lectionis hora et mensura.
De primo scilicet longitudine dicit beatus
Jeronimus Quod manducantibus carnis
si non ieiunares dei preceptibus
ut ieiunium tum sit faciendum ne
non inter subitum fuerit. De secundo scilicet
lectione dominus dicit Cum ieiunatis
nolite fieri sicut ypocrite tristes
De tercio scilicet de hora legitur in libro
regum quod ionathas quia comedit
horam ad iudicatus erat mor
ti. De quarto scilicet mensura. Dicit
beatus augustinus, necessitas (?) mundi
ciborum lassitudo. Perdit orationis vir
tutem hec de ieiunio. Deinde vi
dendum est de tercio videlicet de
vigiliis de quibus dicit dominus in
canonico vigilate et orate ne in
tretis in temptationem et beatus
petrus. Sobrii estote et vigilate
nam qui sobrie vivunt agilior
et expeditior est ad vigilandum
qui non repletus sunt cibo et
sompnus et piger erit ad mane
surgendum. unde talis potest dicere
cum psalmista Media nocte surgebam
ad confitendum tibi. Ad (?) nunc
ieiunia reddunt homines agi
liores et expeditiores ad vigi
landum dicit beatus Effrem abbas

sit ad vigilandum cum multum
ieiunium prodest. Sicut namque
miles plurimorum onere pugna
turus procedit ad bellum. Ita
impeditum monachus ad vigilandum
cum est ab saturitate ventris (?)
non enim vigilare possumus cum
venter non sit dapibus onustus
Et officium sompno vigilare sunt
tus [illegible] et in honorem dei
anime nostre requiem vigiliis
Ergo stude copulare ieiunium, ut
cunctis anime virtutibus florere
possis ut cibus tuus sublimetur sit
me tue et ancilla famuletur
domine sue hec Effrem. Et ergo
vigilie quandam fatigationem
seu penam annexam habent ideo
sunt pars satisfactionis pro peccatis ad
habere ergo vigilare virtutem
secundum beatus paulus sunt
certe que conveniunt sic hor
tatur dicens In omnibus exhi
beamus nos sicut dei ministros
vos in multa paciencia in tribu
lacionibus, in angustiis in
vigiliis in laboribus in ieiun
iis etc. ¶ Ultimo videndum
est de quarto scilicet de flagellis
que flagella primo consistunt
in actibus penitencialibus
scilicet crucis afflictio et lacrimis de
inde in pectoris tunsione in
genuflexione et disciplinis
Item in afflictione peregrinationis
Item in tribulacione et adver
sitate egritudinis afflictione
[illegible] flagella sustinuit
Job. Cum ergo penitens pro
ut (?) [illegible] per sua scelera
peccavit, studeat de istis fla
gellis assumere et pro carnis (?)
pro talium operum penalium satisfa
cere, et qui sunt pro oblectamenta
carnalia recessit ideo nunc
pro afflictionem carnis et anime.

prius itaque conetur reducere de hoc
peccatis damnum dicit sic quippe
peniteat qui dum carne ubertatibus
bus invenit lucrum quod delecta-
tionis amisit afflictionibus
recompensat. Et salubre sibi
nunc amaritudine ingerant
cum olim noxiam delectationem pec-
cati nichil differt quibus
peccans eius peniteant adverta-
tur dummodo dolentes precedentis
illecebre vestigia repressi cor-
poris afflictione intereant
quia per lacrimas eius tergunt ad
culpam afflicti reducunt ad
veniam. Hec prefatus dominus.
Unde quicumque prius excessibus
sceleri suo afflixit non ideo fla-
gellatus sine consolatione fili-
orum dei alienus erit teste
hoc beato Augustino sic dicens:
flagellat deus omnem filium
quem recipit, et tu exceptus
eris si sine exceptus a passione
flagellorum, non eris in numero filiorum.
Hec Augustinus. Ex quo patet de
satisfactione que est tercia pars pe-
nitencie quia sicut hic est secundum
est quod unusquisque tanto maiorem
afflictionem prius seu satisfactionem
pro suis peccatis debet assumere
quanto recordatur temporaliter et
multiplicatione clama conatur sin
dilatatum commisisse. De hoc beatus
Gregorius in quadam omelia sic
55
dicit: unusquisque tanto maiora
querat bonorum operum lucra per
penitentiam quanto graviora sibi in-
tulit dampna per culpam. Neque
enim fieri fructus esse boni operis
debet qui nullum et eius qui nimis
deliquit, tanto quisque debet
a se lucra abscidere quanto se
meminit et illicita perpetrasse. Hec
Gregorius. Insuper ubi vir cum quo veniam

confiteri debet eum quibus semetipsum
dispensat et in quibus vel in quantis
peccatis deliquit attendat, et prius
excessit sin magis et minus sive
delicti remedium perfectum prius
studeat adhibere, et sicut semper
certa hec denique de persone sic
tamen presumere non contingit ex
aliquam negligentiam securitate
corporis. Et quamvis conditor in
nos plasmat continentibus nos vel-
tamen ut qui voluptate delecta-
ti ab eo discessimus perfectus et
lamentis amaritudine itaque ad ipsum
redeamus. Ista tangit beatus Gregorius
in cura pastorali sic dicens:
Admonendi quippe sunt qui peccata
deplorant eorum ut consummata
mala per se diluant lamenta
ne plus astringantur in debito per-
petrati operis si minus solvunt in
fletibus satisfactionis. Scriptum quippe
est potum nobis dedit in la-
crimis in mensura. Sic Ezechielis
unusquisque mens tamen penitens
compunctionis sue bibat lacri-
mas quanto se deo meminit
aruisse per culpas. Admonendi
sunt ut incessanter commissa ante
oculos reducant atque dummodo
agant, ut districto iudice videri
non debeant. Unde David cum
peteret dicens: Averte
oculos tuos a peccatis meis, paulo
superius intulit: delictum meum
coram me est semper, ac si diceret
peto ut non respicias quia delic-
tum quod hic satisfaciens ipse non
cesso. Admonendi sunt ut singula
queque commissa considerant, ut
per singula erroris in se purgantur. Unde
per Jeremiam dicitur: divisiones aquarum
deduxit oculus meus. Divi-
sas quippe ex oculis aquas
deducimus, cum peccatis singulis
dispertitas lacrimas damus.

nec uno eodemque tempore cogi-
mens de omnibus dolere, sed du-
m nunc hoc nunc illud illius culpe
memoria actus tangitur, simul
de omnibus in singulis contacta
purgatur. Ammonendi sunt ergo
ut de venia quam postulant fir-
ment, ne vi inmoderate afflic-
tionis intereant. Neque enim pre-
dicens ante delinquentis oculos
fetenda peccata opponeret, si ipse
metipsum ea districte ferire vo-
luisset. Constat enim quod a suo
iudicio abscondere voluit quos
in se iudex premunens sancti ipsos
iudices fecit. Unde per Paulum
dicitur: si nosmetipsos iudicaremus
non utique iudicaremur. Rursum
quoque ammonendi sunt ut spe de-
fidentium habeant, ne tamen inan-
ti securitate torpescant. Plerumque
enim hostis callidus mentem
quam peccato supplantavit cum de
ruina sua afflictam respicit,
securitatis perniciose blandiens
seducit. Modo enim aliorum
seu [illegible] modo mitius esse
quod perpetratum est, modo insi-
dientem deum loquitur, modo
adhuc subsequentis temporis ad
penitentiam pollicetur, ut dum pro-
mittens decepta differt, abmitte-
tur [illegible] pene suspenditur. Quia
tunc bona nulla perpetrat qui
nunc mala nulla contristant,
et plorare obviantur supplicia
quia nunc gaudet etc. Unde
liber. Et notandum quod deus in ten-
tationibus nostris non [illegible], sed de-
lectorum morbos medicantur, con-
trariorum medetur, ut qui vo-
luptatibus delectati recessimus, fle-
tibus annuntiati redeamus,
et qui per [illegible] desperando cecid[erunt]

est. Alias nosmetipsos vestin-
gamus et quod in se [illegible] [illegible] in-
funderit salubris medicina
corrigat, et quod vulnerat elato super-
bie tumore abiecto humilis vite
[illegible] [illegible]. Ex quo dicta nunc pre-
missa colligere possumus debere
unumquemque penitentem peccatum primum
prout petivit suis fletibus
adhibere, si desiderat perfectam
sanctitatem anime et veniam
suorum criminum adhuc obtinere.

Quero etiam de hoc utrum prima
debeant usque in fine vite du-
rare. Dico etc.

Dicendum quod prima sunt de
quod exteriorem non oportet esse
perpetuam, sed certa meliorem dispo-
sitionem est enim prima interior
semper habitum et hec debet esse
perpetua. Alia est semper actu et
hanc non oportet esse perpetuam. Ex-
terior tamen prima interiorem
pretendam habitualem quam velletur no-
luisse peccasse, et vult de cetero non peccare.
Dico ad exteriorem non tamen semper
operandum est. Alius dolor rationalis
qui est peccati detestatio, alius est
sensibilis qui est passio, et per
dolor semper debet esse in prima, sed
non est de necessitate. Et quoniam
homo nunquam sit certus de peccati re-
missione, tamen [illegible] non est
esse primam exteriorem perpetuam
quam non exigitur in talibus certitu-
do sive sufficit certitudo conie-
cture probabilis ut est cum sicut
homo probabiliter quod excepte sua
carnis dolendo, confitendo satis-
faciendo, contingendo debitam primam.
Thomas de Aquino dicit: sic dixi
est prima sed exterior et interior.
Contritio quidem prima est qua
quis dolet de peccato commisso et

talis pena debet durare usque
ad finem vite, semper enim debet homo
displicere quod peccavit, si enim ei pla-
ceret peccasse iam esset iterum ipso peccatum
mereret, et fructum venie perderet
pena vero exterior est qua quis
exteriora signa doloris ostendit et
uberius peccata sua confitetur
predicti absolventi, et iniuncta tamen
iudicium satisfacit, et talis pena
non oportet quod duret usque in fine
vite, sed usque ad determinatum tempus
secundum mensuram peccati. Unde ceterum
ploratus et luctus ad actum
exteriorem pene pertinet, qui non
solum non debet esse continuus sed
nec etiam oportet quod duret usque in
finem vite, quamvis meritis operis
penitentie est plorare commissa
peccata et quantum ad culpam et
quantum ad penam post eius confes-
sionem non est necesse quod homo
ulterius exteriorem penam agat
per hoc tamen non excluditur conti-
nuitas pene qualis debet esse
interioris. Secundo sciendum quod cum contritio quantum
ad actum eius est esse displicentia de
dampno in appetitu rationis secundum
actus pene virtutis nunquam potest
esse superfluum sicut nec quantum
ad intensionem, contritio nec quantum
ad durationem, nisi secundum quod actus
unius virtutis impedit actum alterius
magis necessarium pro tempore illo. Unde
quantumcunque homo continue in
actibus huius displicentie non
possit magis melius est diu
actibus aliarum virtutum vacet
suo tempore secundum quod oportet, sed
passiones autem huiusmodi superfluum
et diminutum et quantum ad inten-
sionem, et quantum ad durationem
et ideo sicut passio doloris
quam voluntas assumit debet esse

moderate necessaria, ita debet mo-
derate durare, ne si nimis
duret homo in desperationem et
pusillanimitatem et huiusmodi
vitia labatur. Unde ad [illegible]
pertinet tamen mens in passionibus
in sensitiva autem que in appetitu
sensitivo penitentis consequitur
ex displicentiam voluntatis passio
quedam est, ideo moderan-
da est secundum virtutem quia eius
superfluitas est vitiosa quia indu-
cit in desperationem. Unde Apostolus
Consolamini sic penitentem ne
forte habundantiori tristitia ab-
sorbeatur. quia hoc huiusmodi est et
talis consolatio debet esse modera-
tiva tristitie. Et nondum quod
gaudium sepe impeditur. propter dolo-
rem contritionis non autem gau-
dium quod de deo est, quia hec quidem
dolorem per materiam habet et hoc
de signo. Contra hec quod dicta in for-
mamur quod debita pena et
congrua sit ad habendum [illegible]
cessibus et peccatis, per quam satisfacta
et consumata sunt peccatis commissorum
peccatorum quantum ad culpam et
quantum ad penam homo obtinebit
post eius assecutionem non est necesse
ut homo ulterius agat penam
exteriorem. Contra quod est nondum
quod pena non est considerandum
secundum quantitatem temporis sed secundum
qualitatem compunctionis et
emendationis. nam quanto
quis pluribus in peccatibus con-
pungitur et maiorem per peccatis
reatibus dolorem habet
tanto citius a sordibus peccatorum
purgatur. Unde David et Petrus
post confessionem et lacrimas sta-
tim mundati sunt. Dicitur dicit

Beatus Augustinus. Deus non consentit pene
modum in tempus quantitatem sed
in compunctionis et contritionis qua-
litate. Nam David et Petrus eo
confessione et fletibus statim mundati
sunt et latro in hora confitenti
dictum est in ipso mortis articulo
Hodie mecum eris in paradyso. In
curatione quoque pene non tantum conside-
randa est mensura temporis quam
doloris. hec Augustinus. Unde sunt notabili
penitentes qui statim in exordio
sue conversionis peccata que commiserunt
ad mentem oculos reducunt et se
ipsos illa in fletibus puniunt atque
absorti in [illegible] vicium custo-
diunt, sed tales quanto [struck] sunt
hic puniunt tanto citius a penis
eternis purgantur. Beatus Gregorius dicit
mirabiliter super cantica exponens
illud verbum Surge amica mea
sic dicit Surgit amica cum a pro-
pria consuetudine se erigit veniam cum
bona opera desiderium suum penitus
ad celestia tendit. Veni de caelo
mens cum presentis vite turpitudine
conspicit, cum peccatum suum. nunc
que fecit modo secum in conspectu
conbessit, et quecumque in mundo
dilexerat ad eadem sibi conversus
fletibus se punit et ipse punit
sed robustior absorti iniquitate
se commit, absorti corpore negli-
gentie se concutit. Sed cum in
infimis cogitationibus non iacet
sed ad appetenda celestia per
sua desideria se extendit hec
itaque mens surgit et venit
quia a corporis infirmitate per compunc-
tionem se erit et sese studiis
se extendit ad celum pedibus
amoris currit. hec Gregorius. Quanto
ergo quisque valentius in fletibus
compungitur tanto presentis
purgatur, et quanto est pur-
gatior tanto ad conspectum veniam

temporalium sit fortior et ad despi-
ciendam celestia efficitur. Sicut ait
hec vero gratia divina operatur que eis
libens infunditur. Dicit. Hugo
de sancto Victore: Tunc vero in omnibus
malis simul cognoscimus quod per com-
punctione divine gratie illuminati dul-
cedine spiritualium bonorum aliquan-
tenus degustare valemus. Et
inde est quod post acceptum donum gratie
continuo miseris ad lamentationem
se dant. dolore preteritorum fletibus
deleantur et tanto magis impati-
entius mala preterita tollerabit
quanto ardentius caritatis amo-
rem. Ad bonam futura suspirant
cum non solum mundum deserit
sed fugit, non solum postponit sed
odit, et que prius tunc conceptu
ea que illicite possidebant dere-
linquit, nunc salubri dolore eo
contrita est. hinc que humane con-
ditionis infirmitas exigit nec
desinit ingemiscit, et petunt prius
peccatorum voluptates mundi se
sequestrantur contra. nunc omnem
mundi affectum quantum possibile est
in hoc relinquit mortalitate vi-
venti. ac cogitatione funditus
excludit. hec Hugo. Certe ad
quietam perfectam perducit bene
viventes confessio et cordis contritio
deinde sicut dicit beatus Gregorius. Valde
est contritio que facit animam hor-
rere peccatum, desiderare eterna
intuitu bonitatis, fugere vitium
malignum agere et humilia loqui.
Iuste operari, et super peccatis flere
et tunc hec Gregorius. Dicens autem
primum hominem et contritione in
fundendo eius conspectum puniunt
in peccatis suis multa eam convenit
caveri. Nunc tamen ipsa se excludit
ad tenebris animam que contrito
divine maiestatis et magnitudinis

sed statim ut ingressus fuit domum
phariseos sine verecundia impingit
lacrimabiliter dissolvens et dissi-
pans in momento in peccatis oculi
quidquid invenit feditatis ad
sit contingit nam quamvis sine pu-
re non sit aut in malis que commi-
sit ignorans / sed statim ut commis-
sa fuerint displicent vehementer
quia autem displicent penitet
commisisse / ex dei ergo primum purgat
anime contemptus / ex cognitione
autem procedit displicentia ex qua
autem surgit penitencia ad quam ut ait
Gregorius Augustinus hic omni ambitione
sequimur indulgentiam peccatorum
non enim potest continere se illa
benigna dulcedo et dulcis be-
nignitas que est inestimabilis
misericordie dei / cum cor nos-
trum peccasse doleat cognoscit sed co-
missa ad gemitum offensam in
se commissam misericordie in-
dulgebit ut inmutabile ut per
illa aucta puniat sed pie re-
laxabit / unde dicit Augustinus super illu-
d verbum psalmi Beati quorum tecta sunt
peccata idest cooperta et abolita / si
enim texit peccata noluit advertere
si noluit advertere / noluit ani-
madvertere idest punire sed ignoscere / ita
ergo dicit adeo tecta / ut deus non
videat idest eternaliter puniat / unde
enim dei peccata est aspicientia in
puniendo / autem Augustinus super psalmum
hoc est ea que ad penam non
reservantur hec Augustinus / Item dicit
Leo / Duobus deus dimittit
peccata tegit ne in iudicio re-
velentur. Absolutio ipse dicitur
quod deus ipse penitentem solvit
a debito pene eterne sed et tamen
solvit quando mentis illuminat in-
spirando verum cordis contri-
tionem. Item sancti vero suffragantur
et auctores attestantur. Nemo

enim vel compungitur despecto ha-
bens cor contritum et humiliatum
inspiciente meretrice. Item autem con-
tritam hec dignus est venia / nec
enim simul dignus est venia et
morte / non est ergo eius ligatus
debito eterne mortis / sed plus enim ce-
tere despexit ex quo dilexit et penitere
incepit. Ex hiis ergo solutus est
[illegible] que non inducit [illegible]
quia credit in Christum / sed supra in
qui non credit. Ipse enim solus
est qui tollit a suis fidelibus
et penitentibus peccata commissa / teste
beato Augustino qui dicit Nec
tollit peccata nisi solus Christus qui
est agnus tollens peccata mundi
tollit autem et dimittendo que facta
sunt et admonendo ne fiant / et
perducendo ad vitam ubi omnino fieri
non possunt hec Augustinus. Unde ex pre-
cedentibus colligere possumus quod per
contritionem et primum per dilectionem
ad amorem dei. Item ergo inter deum
et hominem non cadit medium
nisi solum peccatum dicente ysaia
iniquitates vestre diviserunt
inter vos et deum vestrum / que
peccata enim fuerunt per primum
et similia exorta de medio sub-
lata / statim amor dei tamquam
calor ab igne / videmus ipso per-
tingit / ad cuius exemplum contem-
plari ipsa celeste et [illegible]
sed deum vehementer diligere
unde dicit beatus Bernardus Amor dei
amorem anime parit et spiritum
sicut enim sol radium suum super
rem obiectam proicit / et primum
reflexionis deum obiecti in
ipsa amor solem reddit sic de
caritatis calorem sue dilectionis
super animam proicit / et deum ad
deum reddit / ut sic dilectam diu
rediligat agno misericordie
est [illegible] Mortificatio carnis [illegible]

O vero est [illegible] bona opera
et meritoria [illegible] peccatum [illegible]

mortificata iterum possunt per penitenciam
sequentem remissi sine reiteratione
vite etc.

Opera bona et meritoria que tamen
per peccatum mortificantur tamen
per penitenciam sequentem reviviscunt
teste sancto Thoma de Aquino qui
sic ait. Quidam dixerunt quod opera
meritoria per peccatum sequens morti
ficata non reviviscunt per penitenciam
sequentem considerantes quod opera
illa non remanent ut iterum vivi
ficari possint. Sed hoc impedire non
potest quin vivificentur quia non
habent vim et efficaciam perducendi
in vitam eternam provenit ex impe
dimento peccati supervenientis
per quod homo redditur indignus
vite eterne. Hoc autem impedimentum
tollitur per penitenciam in quantum peccata
remittuntur per eam. Unde restat
quod opera prius mortificata per peccatum
per penitenciam recipiunt efficaciam
perducendi eum qui fecit ea in
vitam eternam quod est ea revivisce
re. Et ita patet quod opera mortificata
per penitenciam reviviscunt. Hec Thomas etc.

Quero utrum assumpta vel penitencia
quia remaneant peccatorum re
liquie per quas homines ad iterum
peccandum disponuntur.

Sciendum quod quamvis prius
surgat vel surgeant per penitenciam
reliquie tamen peccatorum remanent
ut habetur. Prius concedendum secundum
magistrum et alios que disponunt
ad velle peccandum, quemadmodum
remanet fomes post baptismum
sed tamen diminutus et debilitatus ita
quod non possunt dominari voluntati
resistere cum adiutorio dei. Et
sanctus Thomas de Aquino dicit sic
dicendum quod peccatum mortale
ex parte conversionis inordinate

ad bonum commutabile quandam disposi
tionem causat in anima vel etiam habitum
si actus frequenter iteretur. Culpam
mortalis peccati remittit inquantum
tollitur per penitenciam et gratiam a
versio mentis a deo sublata autem
eo quod est ex parte aversionis inchoa
te remanere potest id quod est ex parte con
versionis inordinate, cum hanc
contingat esse sine illa. Et ideo
nichil prohibet quod remissa cul
pa remaneant disposiciones ex
precedentibus causate actibus
que dicuntur peccati reliquie. Rema
nent tamen debilitate et diminu
te ita quod homini non dominentur. Et
hoc magis per modum disposicionis quam
per modum habitus, sicut etiam re
manet fomes post baptismum
peccatum tamen quia inducit debilem
disposicionem, utpote peccatum venia
le causatum / quia autem fortiorem
causatam per multos actus
dicit quia tanta commotione
convertit eos homines ut subito
perfecte consequantur sanitatem spiri
tualem. Non solum remissa culpa
sed sublatis omnibus peccati reliquiis
ut patet de Magdalena. Aliquando
autem prius remittit culpam per
gratiam operantem et per eam per gratiam
cooperantem successive tollit peccati
reliquias. Hec Thomas. Unde sunt
nonnulli penitentes qui forti con
tritione [illegible] cum a
se separant / nichil illicitum in sua
cogitatione volunt tollerare
carnis stimulis perfecte caruerunt
[illegible] et ad summa virtutum
desiderant perficere / sed tamen adhuc
de corruptione carnis contradictionem
sentiunt interna carnis aut
aliis temptationes tollerantes
de hoc [illegible] Gregorius in [illegible] li. moralium

sic dicens. Mens hominis prius
doloribus pressa in semetipsa consti-
tuitur atque nitentes delectationis
carnis fracta cogitatione separat
ad summa presse appetit et tamen
adhuc de corruptione corporis con-
tradictionem patitur. Unde Iob dicit
Contendisti dedisti me contrarie
carnis homo tendatur qui plerumque
et dictantur preceptis ad alta
compunge mittitur et tamen carnis
sue corruptione impeditur. Sed
si sunt quo mundiori corde ce-
lestem machinam considerant mens
ad hec cottidie in doloribus despe-
rant unde ad hec per unum angelo
bant ubi iam plene sacium de
siderant sed adhuc prope aliquid
ore contemplationis degustant
presse crepitur carnis similiter vite
mentis ingenuitate illicitum
de carnis iam corruptione tollerare
sequntur. Scriptum est. Corpus quod
corrumpitur aggravat animam. Inde
enim quidam iam ulterius praeceptos
eminentes sed tamen adhuc infirmi
sue mentis motibus subditi cor
rupcionis se carnis tempus do
lent. Sed tamen non ausi supplere
quietem qui amoream (?) virtutis ac
certe infirmitatis sue angustias
tristitia presse contempserunt
vel abiectione in istorum inniste
disponuntur quia electorum sicut in
horum differens tenent carnis
quingut. Ut ad perpetuam quod
desiderant quanto inclinus con
valescant. Electi autem quomodo
admitunt quiete differentiam
ad cor suum redeunt. Alibi quoque
ius sue tumultibus absconsi sunt
inutam scientiam patent sed
in eo sepe temptationis acu-
leos sentiunt carnis incentiva

patiuntur et ibi gravissimos labo-
res perferunt ubi magnam re-
quiem a labore quesierunt. Sed
quia penitentes vel iam per
primam emundati non debent ex
ban si pecta gravissima vel queras
quod alia corporis cordi pulsent
aut temptent. Dum laborant
ne cadant mopus vel consensu
pecti iam pristine temptationes
sine professione bonorum priorum
operum non est damnum quod sed
potius occasio augende virtu-
tis sit propterea quod pro se dic-
tum adprimam contumeliae pre...
re non debeant si cumsimum post
emundationem velitu... Cor
despexerit dum non cumparant
in consensum vel opus sue cum co-
gitationes sine professione virtutis
non est ad dampnationem nec
occasio subeundi cuius sed
potius augende virtutis. Dicitur
enim est sanus dei per profectione
temptationum quantum itaque
negligentie sollicitationibus
surgunt et ipsi virtutes tamen qui
exercitium parant bonorum hec ipsa
doctrina. Videndum est quod sunt non-
nulli penitentes qui si per
suis excessibus laniant af-
fecerunt sed simul omne aliud
ad eternam gaudium vel velitum
et sic ut primum vestem hoc
perdunt quod prius per gravitatem
lucrati fuerunt declinatoris
regis sui per Ezechielem sic dicitur
Sunt nonnulli qui aliena
se abstinent ut in actualibus
excedant et malorum temptationum
consensu lamenta se in perpetuis
assumunt sed simul. Sic loquitur Cavilla

gaudiis negligentie cum dimit-
tunt / ut currant ne in eis bene
vivendo mensura immoderata gau-
dia turbent / sitque ut bonum in-
ire videndo perdant quod plange-
re studiis fecerunt. Hec Gregorius. Sunt
etiam nonnulli qui iam summa acta
non solum deserunt sed ea cum
magnis gemitibus que se male
egisse meminerunt deplorant
et tamen cum recordantur eorum que
contra deum peccando egerunt
magno timore concutiuntur
et quamvis se perfecte ad deum con-
vertant tamen de sua salute sol-
licite formidant. Nam admo-
dum venerunt summa opera que per-
petraverunt et vero digne illa de-
fleverunt et nescitur et plerumque
cum omnipotens deus peccata relaxat
sed tamen afflicta mens dum valde
pertimescit de venia trepidat. Hec
tangit beatus Gregorius in quinto libro
moralium tractans illud Job Et
fuimus sub [illegible] suo sic dicens.
Beatum quippe est omnis qui
peccat summus est peccati quia multorum
conspersus se summo desiderio subli-
mitatis divino deditum libera
mentis colla supposuit. Sed quamvis
divino condendum cum magistrati
que nos tempat reluctantium
cum contentionem violentis re-
sistimus et desideria pravis tol-
lerantes contentione iure nos
liberatos ingemiscere credentes
cum culpa gravitudine premimus
et multimodis solidum fletibus
lavamus / Plerumque autem iam quod
mens que perverse egisse se me-
minit deplorat iam prorsus
acta non solum deserit sed an-
xiatus et lamentans punit
sed tamen dum eorum que egit re-
minisceretur / cum deus tamen [illegible]

tur / iam se perfecte convertit sed
adhuc se perfecte in penitentie non
erigit / quia dum preterita peccata
distrahendo examinis perfecte
[illegible] fortitudine sollicita
trepidat quia misterii modo de
mens quid desperatus respicit.
quid relaxet ignorat / nam
que summa commisit meminit / sed
an commissa digne defleverit nescit
et ne culpe modum pene transeat
metuit et plerumque culpam iam
venia relaxat sed mens afflicta
adhuc de venia dum valde sibi sit
sollicita trepidat. Sed quia hic
iam liber non est quia peccatum suum
homo iam corrigendo et puniendo
deserit / sed tamen ad hunc districtum
iudicium de eius retributione pertimescit
/ ibi ergo summus ad eum lib-
erit ubi desperat iam venia dubie-
tas iam non erit ubi iam securi
mentem culpe pro memoria non
addicit ubi non subitam animus
trepidat sed de eius indulgentia lib-
er exultat. Sed si nullum ibi homo
peccati sui memoria tangitur, turque
se esse unde exultat aut quo
largitori suo gratias referet de
venia / qua accepit si in eternam
oblivione transacte nequicie
se potens debitorem nescit / neque
enim neglecte plenitudo est quoque pec-
cat qui in futurum dum memoria
tametsi eorum ecum mens dei in-
terum oriuntur si se fuisse in-
terim ignorat. Et si miseriam trans-
acte non meminit unde nunc lar-
gitori laudes reddit. Sed cum ipsi
quoniam est quo in electorum
mens perfectis in beatitudine
[illegible] sic habet ut gaudia me-
moria sui reatus tangit. Hec

quo perfecte lucis claruerit gloria
quam redemptio ad eum obumbrat
culpa. Sed sciendum est quod sicut
ipse nunc tristem vite immunem red-
dit tristicie requiescere sine lesione
in beatitudinis recordantur. Precipue
quod etiam incolumes ipse ad memoriam
dolores preteritos sine dolore redu-
cimus, et quia egros recolimus
eo incolumes plus amamus.
Erit ergo et in illa beatitudine culpe
memoria non que mentem pol-
luat sed que letitie nexibus astrin-
gat. Unde dum doloris sui eum
sine dolore reminiscitur et debitorem
se medico verius intelligit, et
eo magis acceptam salutem diligit
quo molestie meminit. Quia etiam
sit [illegible] securitas sit tunc
sine tedio mala nostra conspicimus
sicut nunc in luce posita sine
ulla cordis caligine nostre tene-
bras videmus, quia et si obscura
est quod mente cernimus, de iudicio
est hoc lucis non depressione tenebrarum
est. Et merito ergo laudes suo
largitori non referimus et nec [illegible]
misere [illegible], quia dum
mala nostra sine aliquo merore
mala respicimus, et nunquam erit
quod cordi laudem debitam [illegible]
[illegible] postulat, et semper
erit quod [illegible] ad laudem liberatoris
accedat. hec Gregorius. Ex hiis ergo
dictis [illegible] collige [illegible]
difficillime posse hominem pro peccatis
penitentie inhiat vita [illegible]
ne peccatorum [illegible] cum libertas
et omnis salus perfecta penitentis
in eterna [illegible] habetur.
Et ideo laborare debemus [illegible]
per penitentiam et boni operis ad illam
requiem ubi nullus timor sed
perfecta securitas et secura requies
dicitur est pervenire valeamus.
Et quamvis superius dictum sit quod
[illegible] contingat et decenti tamen
non sit opus ut homo agit
visibilis penitentie exteriorem, sed quod
[illegible] de perfecta peccatorum re-
missione. Unde valde salubre
est omnibus, maxime tamen illis qui
multa scelera et crimina com-
miserunt, ut quidam in hoc
tempusculo dimittant in penitentia
tam interiori quam exteriori
se exercere studeant, in qua tanto
cum plus fecerit quam minus [illegible]
tanto maiorem producat
veniam peccatorum et celestis gloria
in [illegible] quanto
constantius et diu diuturnius
[illegible] sui corporis et
bonis operibus non [illegible].
Unde Hugo de Sancto Victore super [illegible]:
Penitentia alia est exterior, alia
interior. Penitentia exterior est in af-
flictione carnis, penitentia interior
est in contritione cordis. Per penitentiam
exteriorem castigatur culpa sive
operis, per penitentiam interiorem castigatur
delectatio culpe sive voluptatis.
Secundum quantitatem delicti mensura
correctionis pensanda est. Er-
go [illegible] fructus dignos
penitentie. Aliud est enim fructus
penitentie, aliud est penitentia. Penitentia est
displicere tibi quod fecisti, penitentie
vero [illegible] et [illegible]
quod fecisti. Fructus penitentie facit
sed quia secundum mensuram delicti
correctionis mensura pensan-
da est, ideo fructus dignos
penitentie nos facere oportet in
correctione maior est afflictio
quam [illegible] delectatio fuit. Unde

est dignus fructus penitentie
Ex dictis intellige quod non scire possumus
quam condigna sit sua penitentia. Immo quia
scire hoc non potes, ideo necesse habes
semper penitere. Quantum facere potes
minus facis, non potes declinare
ut plus facias quam minus. Ideo solli-
citus esto, satage, da operam, studium
impende ut cultus sit tue penitentie de-
votus sine fine, hec Hugo. Et quamvis
sic sit, sine tamen intellige fructu-
me penitencie et remissio peccatorum
simul sunt, hoc verum est quantum ad cul-
pam sive offensam dei quam statim
remittit sine mora, sed sicut Augustinus
dicit in retractationum super miserere
quod oportet hominem penitentie tempus
antequam peccatum penitus deleatur
quantum ad maculam [illegible] et
ideo ut [illegible] est multum sanc-
tissimum et salubre quod post maiorem
penitentiam ut homo in actibus
penitentie et bonis operibus perseveret
usque in finem. Tertio dicitur [illegible]
quod sunt nonnulli qui perdurantes
in carnis [illegible] integritate cum
se conspiciunt minus habere de
[illegible] ad fervorem spiritus et devo-
tionis per amorem se inflammare
non curant et sepe nonnulli pro-
vectus peccatorum enormia ad
deum per penitentiam redeuntes tanto
se in bonis actibus fervidius ex-
tent quanto se conspiciunt gravius
errasse et sic [illegible] istorum quidem
deo [illegible] quam illorum qui sibi
sufficere [illegible] in innocentiam pu-
tabant. De hoc narrat beatus Gregorius
in cura pastorali sic dicens de-
pe nonnulli ad deum post carnis
peccati redeuntes tanto se arden-
tius in bonis operibus exhibeant
quanto dampnabiliores de malis
videntur et sic quidam in carnis
integritate perdurantes cum minus
se respiciunt habere quod defleant

plene sibi sufficere [illegible] in
innocentiam putant atque ad fer-
vorem spiritus nullis se accendunt
stimulis inflammare et sic plerumque
deo gratior amore ardens vita pro
culpam quam in securitate torpens
in innocentia. Hec Gregorius. [illegible]
[illegible] sit potius non
tardet per penitentiam et bonum opus quam
ad deum. Dignus tamen integritate
in se [illegible] gratias agat
deo de tanto dono sibi collato ab
ipso [illegible]
[illegible] quod per consensum vel delectationem
carnalis peccati corruit, quamvis
ad actum non pervenit, vel si est
[illegible] per quemcumque alia
peccata deum offendit, et pro illis con-
pungitur et penitentiam agat et per
bonum opus et humilitatem cordis
carnis integritatem in se stu-
deat conservare. [illegible]
in castimonia perseverant et [illegible]
hoc timorem dei et humilitatem
habuit, et se in bonis operibus
excitavit maiorem gratiam et
ferventiorem caritatem adhuc
obtinebit. Dignus non lapsus
est in carnalia peccata vel alia
[illegible] non [illegible] videat
ad [illegible] et per opera penitentie et
lacrimis satagat sua [illegible]
emundare. Dignus autem [illegible]
est prolapsus et multa peccata
enormia et turpia se deprehen-
dit commisisse, et longo tempore
in hiis et in aliis viciis quibus-
cumque perseverasse, certe talis debet
desperare sed ex toto corde despera-
re dum per penitentiam conterere et quanto
se conspexit tanto [illegible] deteriora
deliquisse, tanto per pretiosa penitentie
opera, et lacrimarum compunctionem
laborare deo satisfacere, et dete-
riora [illegible] cavere et in

bonis operibus actibus usque in fine
vite perseveraverit si sit egerit per
cuius vero venialium peccatorum et gravi-
orum consequetur. Et nota est quod
verus penitens michi. videtur de tempore
per satisfactionem redimit tempus preteritum
per bona opera custodit et tenet
tempus presens / futurum vero tempus
per bonum propositum seu voluntatem
Hoc probat beatus Bernardus dicens
penitens de tempore michi. perdit /
preteritum redimit per satisfactionem
et presens tenet per bonam operationem /
et futurum per immobilem voluntatem
Hec Bernardus. Ut ergo homines de-
precati et eius operibus videlicet co-
tritione confessione et satisfactione et
de [illegible] tangentes premium
premium et eius partes

Considero autem et quomodo circa
hec contentio eo quod plures
penitentes per confessionem suam ad
deum [illegible] ordinis sive
religionis assumentes minus
discrete se habent. Nam per immoderata
[illegible] et indiscretas vi-
gilias seu alias castigationes
corpus suum nimis affligentes
non [illegible] corpus et cor-
poris debilitatem incurrunt vel ex
[illegible] vanis [illegible] et propriis
efficiuntur sibi et aliis inutiles
Ad hoc evitandum ergo ut nimium
discretionis me informe vellis ut
in hiis que agenda sunt semper
cautus et consideratus esse possim

De discretione super qua petis
informari sive debes quod
hec virtus videlicet discretionis
omni volenti deo servire necessa-
ria est. Immo precipue in penite-
tibus et novitiis ad viam salutis
conversis. Etiam sunt nonnulli qui
post multam gratiam statum religio-
nis assumentes opera prime ne-
gligunt et se per nimias abstinen-
tias in vigiliis et ceteras casti-
gationes corporales indiscrete af-
fligunt et sic corpore debilitato
vires ad bene agendum in ipsis
deficiunt nonnunquam etiam spiritus anti-
quis extinguitur / et totius spiritualis
profectus dissipatur. / Et non indiscre-
tio oritur ex fervore spiritus quem
nonnulli novicii et novitie con-
cipiunt / et alium voluntate
sui quam ex se regunt / et non
suis rationem nam. tales habentes
propriis excessibus satisfacere dum
seniores suos indiscreta opera prime
assumunt / et hoc ideo faciunt quod
pericula seu [illegible] se ipsum
est. obsequium prestare deo ex
quibusdam talibus. propter pluries [illegible]
se [illegible] sicut hoc
esse subtilem temptationem dyaboli
cum hostis antiquus laborat
cum potenti indiscretas tollat
de corde hominis dilectionem dei ad
bona opera. Et hoc beatus Bernardus
sic dicit. Non sic callidus hostis
machinamentum efficacius ad
tollendam de corde dilectionem quam
si efficere possit ut in ea incaute
et non cum ratione ambuletur
Ubi autem vehementius fuerit et
cumulatius ibi maxime discretio
necessaria est que est ordinatio ca-
ritatis / Discretio enim non tam virtus
est quam quedam moderatrix af-
fectuum et morum doctrix. Unde
quando indiscretione conversatur quis
propriis spiritus operatur. Hec Bernardus.
Necesse ergo est ut caute et con-
spicue. sint tam incipientes
in illis quam est in agendis
bonis / ut non sed bonum spiritu

finem. Unde beatus Gregorius in 3° libro
moralium dicit sic dicens: Saepe enim
quod bono studio gerimus discretione autem
negligimus quo indiscretum
fiunt nescimus, et non numquam hoc sit
reatus unde putatur causa
virtutis. Unde necesse est ut non
solum intueamur quid agimus
sed etiam non quanta discretione peragimus.
Primum quidem ne malo incautis,
postmodum ne bono incaute
faciamus. Haec Gregorius. Amen? ergo
operatur bonum opus indiscrete ultra
vires corpus suum affligendo
magis peccat quam meretur teste
hoc beato Bernardo qui dicit: De rapina
offert holocaustum qui nimia
abstinentia vel somnii penuria
corpus suum immoderate affligit.
Et Cassianus in collationibus patrum:
Magis autem peccat quam meretur
qui ultra vires suas bonum ali-
quod operatur. Haec Cassianus. Unde
sit vero periculosum indiscretionis
vitium beatus Bernardus in epistola ad car-
thusienses dicit sic dicens: Exercitia
namque corporalia exercitium nimis
necesse est corpus laborare sed
sunt vigiliae ieiunia et alia similia quae
spiritualia non impediunt sed
adiuvant, si cum ratione et discretio-
ne fiant. Alia si cum indiscretione
fiunt sic agantur ut vel
deficiente spiritu vel languescente
corpore spiritualia impediantur.
Qui sic est corpori suo tulit bonum
operis effectum, spiritui affectum, proximo
exemplum, deo honorem. Sacri-
legus est et horum omnium reus
[illegible]. Tamen aliquid affligendum
est corpus sed non conterendum
quia modus in omnibus tenendus
est. Ysidorus: quemadmodum sed cum

non incontinentibus [illegible] carnis
[illegible] agendum est agendum
est ut sobrie et [illegible] et cum spiritu
quadam disciplina sit neque in
modo [illegible] neque inquietudine ne-
que inquietate appareat aliquid
quod non deceat [illegible] solo
[illegible] sed et haec [illegible]
quamvis hominibus occultum
exhibere debemus suam et ho-
nestam [illegible]
sanctis angelis conspicabilem et
[illegible] et delectabile quamvis intra
domesticos parietes inclusum.
Haec [illegible] dicit. Et Ysaac ab-
bas Syrie sic dicit: Corpus im-
[illegible] sic [illegible] suum ad opera
[illegible] obtenebrationem semper
[illegible] animae et confusionem
magis super inducit. Corpus
non forte sed debilitati et requie
dederis omnes [illegible] perficit
in anima [illegible]. Et [illegible]
[illegible] est omni virtute discretio. Haec
Ysaac. Ex hiis ergo dictis colligere
possumus quod bonum opus magis
indigeat discretione quam devotione.
Et quamvis devotio deo amata
[illegible] non [illegible] sed tamen [illegible] et
discretionem [illegible] opus [illegible]
dicit beatus Gregorius sic dicens: Nolo
nos orare usque ad taedium [illegible]
[illegible] usque ad defectum [illegible]
[illegible] usque ad debilitatem.
Bonum enim opus non tamen indiget
devotione quam discretione. Sed
Gregorius dicit [illegible] dicit beatus Bernardus
[illegible] [illegible] vel sine dis-
cretione devotio [illegible], sic suos
[illegible] et fines et regulas [illegible]
[illegible] [illegible]. Unde beatus
discretionis [illegible] [illegible]

nitet / et fuerit vehemens absque
discretionis temperamento peri-
bit. Hec ille. Unde quilibet homo
corpus suum cum discretione debet
castigare, et cum [illegible] illud
diligenter, quasi ei certum
sibi compendium adhibere / ad
hoc hortatur Bernardus sic dicens: Ita
omnis institutio alius homo cuius
corpus est et corpus exterior
homo ideo docendus est ro-
nabiliter membra sua castigare
et mortificare. et spiritum contra
vicium [illegible] se con-
cupiscunt / [illegible] vobis et
discretionis hec metam / ut ali-
cui corpus in medio accipere proximum
docendus est sic hec corpus suum
sicut egrum commendatum
cui volenti et multum [illegible]
lia sunt neganda / utilia vero
etiam non volenti ingerenda. sic
deo agere sicut de non suo sed eius
a quo precio magno empti sumus
ut glorificemus eum in cor-
pore nostro. Hec ille. Discretio-
nis est tam magnum esse virtute
discretionis quod sine illa nulla virtus
potest perfecta esse in suo vigore per-
manere. Unde et quemquam ad per-
fectionis statum sine illa posse perve-
nire declaratur in collatione primi
ubi moyses abbas in secunda sua
collatione sic dicit: discretio est sine
qua [illegible] agere omnia scriptura
ante premittitur / [illegible]
quidem spirituale [illegible]
tor homines sit primus similiter mo-
deratione [illegible] / sicut illud de
consilio omnia fac / et cum consilio
vinum bibe et [illegible] sicut
[illegible] [illegible] et non
[illegible] sic est vir qui non cum

consilio aliquid agit. Cuius [illegible]
[illegible] sit in [illegible] testimonium
huius exemplum ac figura de-
clarat dominice canit ac sine nimis
comparans cuncta. Insipit sapiencia
[illegible] intellectus sensus secundum consi-
lium consistit / sine quibus ut interior vita
edificari potest domus / ut spiritualis
potestatem divicie congregari sicut
illud: Omni sapientia edificatur domus
et cum intellectu roboratur / cum
consilio replentur premia omnibus di-
viciis preciosis et bonis omnibus ma-
[illegible] declinare [illegible] sine
discretionis [illegible] posse [illegible]
et [illegible] sive virtute et [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] est discretionem esse que
[illegible] monachum
perducat ad deum [illegible] virtutes
[illegible] / cum quin
[illegible] excelsi [illegible]
[illegible] possit [illegible]
et sine qua multi multis [illegible]
[illegible] laborantes [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] virtute [illegible]
custos moderatrix quod discretio est.
Hec moyses abbas. Notandum
est quod sine discretione virtutes hoc
esse non possunt quod [illegible]
[illegible] virtutes [illegible] nomen [illegible]
et ideo sine discretione [illegible]
[illegible] / quod si virtutes ut
[illegible]
[illegible] diligen-
ter attende quot [illegible] cottidie
[illegible] et
in [illegible] sui corporis
[illegible] solere [illegible]
et [illegible]
ad [illegible] opera extende [illegible]
et quedam alia de discretione
[illegible] de [illegible]
[illegible] [illegible]

Demum adolescentulus sic dicens: Omnes virtutes, fratres, credunt esse bone quando sunt non solum ordinate sed et moderate. Quia dum virtutes discretionis moderamen excedunt, virtutis nomen amittunt. Nam timor sepe nimius cadit in desperationem, dolor nimius animi iracundiam, spes immoderata in presumptionem, amor superfluus in adulationem, letitia superflua in dissolutionem, ira intemperata in furorem inhiat. Itaque modum virtutes in vitia vertuntur si per discretionem minime moderantur. Unde patet quod vera bona animi sine discretione nec posse acquiri nec posse conservari. Ex certo ergo illa virtus singulariter diligitur, sine qua nulla conquiritur, nulla conservatur, nulla consummatur. Et nondum [illegible] multa de discretione legendo, multa discimus audiendo, verumtamen unusquisque debet ad plenum eruditum sine experientia. Magno opere est ergo ut fatigemus singulis virtutibus studium fortius impendere; quod dum facimus necesse est nos sepius cadere. Oportet nos sepe resurgere et frequentem lapsum adiscere, quia vigilancia qua cauteli optant virtutem bona acquirere vel custodire; sic diu longo usum virtutis disciplinam ad discretionem quisque mens diu exercitata ad plenam morum discretionem perducitur. Multo cum erroribus temptationibus hostium multo laboribus periculis exercemur, tanto perfectius ad discretionem erudimur et specialiter animum virtutum dampna discretionis lucra. Etiam ad discretionem pertinet diligenter attendere frequenter distincte quid animus cottidie proficiat vel forte quid in deficiat, quibus cogitationibus magis inquietetur, quibus affectibus magis tangatur; debet non solum vicia cordis, sed etiam imbecillitates corporis perfecte cognoscere, et si quis virtutis exigit salutis remedium convenienter quesitum adhibere. Effrenatum cognoscere oportet non solum vicia sua sed et gratiarum munera, et virtutum merita sed et ipsa diligenter distinguere, et que sunt bona nature vel que dona gratie subtiliter pensare. Per ingenium habere debet quibus temptationum machinis maligni spiritus eum impugnent, quibus spiritualium gaudiorum consolationibus habundet, que frequenter eum divinis spiritibus reperit. Et ut totum breviter concludam, de discretione magna cum interiorem et exteriorem hominis statum et habitum inquantum possibile est plene cognoscere; non solum qualis sit sed et qualis esse debeat subtiliter querere, diligenter investigare, exequi cum omni assiduitate curet; quoque producitur ad plenam cognitionem sui, eoque animus diu exercitatus in virtutibus in sui contemplatione plene eruditus fuit ad cognitionem quoque dei perveniet sustolli. Hec dulcedinis certe gratia est virtus discretionis que non solum proficit ad virtutum profectum verum etiam ad dei cognitionem sive contemplationem. Ideo ab uno quoque religioso et volenti in spirituali vita proficere est multo diligenda.

Hanc discretionis virtutem ut studio omni volenti proficere in religiosa vita mihi necessarii experiendo, sed quomodo quis ad plenum pervenire valeat vel perfectionem modum acquirere

hec virtus dicitur pectori informari.

Scire debes quod virtus discretionis maxime predictis acquiritur. Primum est diligens inspectio exemplorum precedentium patrum. Nam cum nos legendo investigamus bonorum sanctorum priorum qualiter in hoc mundo vixerunt, quid nobis, aut quo agendum sit per eorum discretionem et exempla edocemur. Dicit beatus Gregorius in xxviii libro moralium super illo verbo vel quis tetendit super eam lineam sic dicit: Super hanc enim terram linea tenditur cum electe unicuique ad sequendi vivendi regulam priorum precedentium exempla monstrantur, ut exteriorum vita consideret quid in suis actibus faciat, quatenus recto aspectu limites tramite nec inferius minus negligentes deficiant, nec altera maxima superbiens tendat, nec minus contra excolere sufficiat, nec arripiunt plus quam accipiunt. Incedunt ad mensuram quod dicitur non premunt aut eandem mensuram deserens ex limite cedat. Angusta quippe porta est que ducit ad vitam, et illa hanc ingreditur qui ab omnibus que agit discretionis subtilitate precedit solicite constringitur. Ita qui per voluntates proprias secura mente se dilatat angustie sibi porte aditum dampnat. Ut ergo hominibus mensura fiunt super eam dimensis linea tenditur, quia ut unum opus vel minora proficiant vel maiora moderentur perfecte eloquia subtilis [illegible] nos scripturarum vita expandit, et quid nobis quemadmodum agendum sit, ostensa eorum discretione diffinimus. Dicendum est quod plerumque virtutum in discretione tenetur cum

discretione mensuratur. Plus tenetur cum [illegible] si ad incorporeis intelligimus quod agi et incorporeis rebus videmus exponendo quemadmodum cum actus dispendium est in suo tempore, cum utilitate tenditur, dum si eum relaxationis non accipit sicut virtutis ipsius utilitatem, portionis perdit si aliquando in exercitatione virtus cum pro discretione permittitur refrenatur. Ut tanto plus valeant fiant quanto [illegible] ratione interdum proficient cessat. Subtili ergo discretione super hanc terram linea tenditur, cum omnis unusquisque ac exemplis precedentium et ad proprium et utile ad operationem virtus attenditur et non nimis utilis temperantur. Hec Gregorius.

Secundum quod virtus discretionis acquiritur est vera humilitas. Oportet eum qui vult ad hanc virtutem pervenire ut se humiliet et non solum que agenda sunt sed etiam cogitationes proprias sibi ad seniores se moribus et magis expertos in timore studeant. Nec suo sensu ad hereat sed aliorum iudicio et diffinitionem acquiescat. Qui ergo sic egerit non solum deceptiones dyaboli evadet verum etiam in his que agenda sunt magis securus et cautus incedat. Dicitur hec in collationibus patrum ubi Moyses abbas ita ait: In ista sua collatione sic ait verbo inquit discretio non nisi vera humilitate conquiritur. Cuius humilitatis hec erit prima probatio si universa non solum que agenda sunt sed etiam que cogitantur seniorum reservantur examini ut nichil suo iudicio quis credens

patrum diffinicionibus accesserit
Et quid bonum vel malum debeat iu-
dicare eorum tradicione cognoscit
Hac institucione non solum per vere
discrecionis viam iuvenis recto tramite
docebit incedere docebit incedere
verum et cunctis fraudibus et
insidiis inimici perdurabit illesus
Nullatenus enim decipi poterit quisquis
non suo iudicio sed maiorum vivit ex-
emplo nec valebit ignoranciam eius
callidus hostis illudere qui universas
suas cogitaciones in corde nascen-
tes perniciosa verecundia nescit ob-
tegere sed eas maturo examine se-
niorum vel reprobat vel admittit
Statim namque ut patefacta fuerit co-
gitacio maligna marcescit et
antequam discrecionis iudicium
proferatur serpens teterrimus
velut de tenebroso ac subterraneo
specu virtute confessionis protrac-
tus ad lucem et traductus quodammodo
ac dehonestatus abscedit. Tam-
diu enim suggestiones eius noxie
dominantur in nobis quamdiu celan-
tur in corde. Et ideo semper seniorum
sunt examinacione sunt sectanda
vestigia atque ideas eorum que
in cordibus oriuntur publica
confessione debemus depellere
nichil secundum nostram discrecionem
suis vel iudicio proprio confidentes
presumentes aliquid posse co-
gnoscere sed ne dyaboli quidem princi-
pis illusione nos decipi. Cum
ergo constat de discrecionis bonum
virtute humilitatis acquiri quod nos
illesos utrobique per nimietatem
servare ad unum est cum summa
nimietatis vicium ac voracitatis
parem eodemque dispendio vigi-
lias in moderatas consummatos mo-
nachum quos semper summum

corporis nutriebant. Nam procul
continuacione debilitatum quod
ad illum statum revocari
necesse est in quo negligens fuit
per inediam deiectum ita
ut frequenter quos gastri-
margiam decipi non potuisse
conspeximus per immoderatos
[illegible] ieiuniis fuisse de-
iectos atque ad eandem quam vicerant
passionem infirmitatis occasione
collapsos. Vigilie quoque et per-
noctaciones inrationabiles deie-
cerunt quos sompnus supera-
re non potuit. Quapropter secundum
apostolum per arma iusticie que a dex-
tris sunt et a sinistris recte
moderamine transeundum est et
inter utrasque nimietates discre-
cione moderante gradiendum
est ut nec a tradita continencie
tramite nos sequestremus
ab dura nec rursum remissione
noxia gule ventrisque de-
sideriis concedamus. Atque pre-
festinandum nobis est ne ap-
petitu corporis voluptatis indis-
solucionem noxiam deliberantes
et in pristinum revertimus vel ci-
bo indulgere vel modum eius
excedere presumamus. Hinc est
este sompni per reges hodierna
certum sit horreat ingenda semper
quo cum bellum adversum sobrie
consurgit et principiis conti-
nencie in moderamen pe-
tulancie rursus subplantat
Absit namque ut mensuram
discrecionis intercedente silencium
conmixtione conscendi. pe-
rictu non per hoc Moyses
Abbas. Et quamvis corporis du-
ritas sit tractandum ne re-
bellent tamen cum discrecione hic

faciendum est ut homo deo suffi-
ciat. Unde beatus Bern. dicit: Duriter
quidem tractandum est corpus
ne rebelliat, ne insolescat. Sic
tamen ut homo sufficiat corpus ad
faciendum quod iniunctum est. Hec
ille. Nam per abstinentiam carnis
vicia sunt extinguenda, non caro,
ideo cum moderamine cuncta sunt
agenda, sic ut caro non lasciviat
et tamen ad opera bona facienda non
deficiat. Hec beatus Greg. dicit in libro
moralium: per abstinentiam quippe
carnis vicia sunt extinguenda,
non caro, et tanto quis per semetipsum
debet moderamine preesse ut ad
culpam caro non superbiat, et tamen
et ad effectum rectitudinis in opera-
tione subsistat. Hec Greg. Si autem
per aliquem defectum vel debilitatem
deficiunt vires ad bene operandum,
bone voluntatis habeamus ad a-
gendum bonum opus, et licet
non perficiamus, adhuc faciendum ha-
betur. Hugo sic dicens: Si de-
ficiunt vires ad opus aliquod,
aut ad actum voluntatis plenius
adhibeamus et affectum. Hec Hugo.
Unusquisque ergo suas vires pensat
et discernat, et prout valet in
bonis operibus exercet et cum
discretione cuncta que facienda
sunt bona opera peragat, ne in
periculum discretionis cadat. Men-
suram etc. debitam in omnibus
actibus suis observare studeat,
ne uno tempore per abstinentiam
se affligat, alio vero tempore deliciis
delicato et superfluo nimis in-
dulgeat. Nam sunt nonnulli qui
uno die abstinentiam arripiunt,
alio vero die carnibus aut aliis
cibariis delicatis se replent; uno
die in vestibus vilibus incedunt,
alio vero ornatis et mollibus vestiuntur;
hodie per lamentationem et fletum se
affligunt, cras risus cum cachin-
nis proferunt; hodie humiles et mi-
tes, cras superbi; hodie quieti et
obedientes, cras turbidi et contra-
dictores. Hii tales sic se habentes
sunt reprehensibiles et virtute discre-
tionis carentes. Debet ergo unus-
quisque in omnibus factis suis mediam
regulam gerere et discretionem tenere,
per quam possit deo placere et semet-
ipsum et proximis utilem exhibere.
Hec tractat Effrem abbas in
quadam sua omelia sic dicens:
Primus nobis consuetudinem
inalem(?) et quasi testamento
virtute animi induitam maxime
nos qui iam conversationem angeli-
cam promisimus, mensuram et re-
gulam illam bonam utique per stratum(?)
pietatis(?) inter assumimus, ne hodie
abstinentiam arripias et cras
convivia celebrare incipias, et
cras vinum percunctatione despicias,
ne hodie distribuatur et cras
alteratur diversa per quamvis(?), ne
hodie abiectam vestem et cras
mollibus induaris, ne hodie
vilissimo habitu et cras compositus
et ornatus incedas, ne hodie
humilis et mitis, cras non percu-
lans(?) et superbus, ne hodie quie-
tus et obediens, cras autem tur-
bidus et contradictor existas, ne
hodie in fletu et lamentatione
et cras risus cum cachinno
paratus proferas, ne hodie super-
induimur(?) humiliter quiescas et
cras mollicia lecti delecteris;
sed ad unam regulam hunc tem-
pus constringe, per quam possis deo
placere et tibi ipsi et proximis
utilem exhibere. Hec Effrem ab-
bas. Cap. xxxii. De virtute discretionis

Perpendendo etiam plurima sunt in statu religionis que perturbant inter- micant et scandalizant animi men- tem. Nam multos conspicis intrare statum ordinem habentes bonum propositum, nec tamen perseverant in bono quod ceperunt, sed paulatim de die in diem desideria secularia re- [illegible] eis defecerunt, et se ad secularia concupiscentia effundunt. Ex qua etiam occasione multa ma- la oriuntur. Insurgunt namque [illegible] ambitiones discordie in- vidie officiorum et dignitatum dissensiones disturbie invidie inobedientia proprietas et omnis dissolutio et inordinatio, pro- que quia multa scandala fiunt in ordine de hiis omnibus et aliis inconvenientiis que modo usitantur in religione obstaculum ut de his inferius aliqua continentur.

Nota hec inconvenientia et inordinationes sunt inor- [illegible] primo ordo [illegible] gente conversatione incipientium. Nam sunt nonnulli peccatores qui venientes ad statum religionis fervorem secum agere proponunt, sed non perseverant, quia paulatim in virtutibus deficiunt et secularia desideria in eis languescunt, de quibus per beatum [illegible] in [illegible] moralium sic dicitur: Sunt nonnulli qui ad conversionem venientes non tales quales ceperunt perse- verant, quia paulatim per incre- menta temporis [illegible] de- crementa virtutum [illegible] quippe in eis desideria [illegible] langu- wescunt, et qui robusti et fortes prosiliverant debiles et infirmi consumuntur. Sed de electorum conversatione plus sanctitudo

perget quam paravit inchoando, et si tepidius forma inchoat fi- nes, cotidie crescunt virtute semper incohoare se estimant, et ideo infatigabiles in novitate perdurant. Hec ille. Tales [illegible] qui sic de- ficiunt a bono proposito habitum in- terius assumentes religiosam vestem, sed non animi neque mores qui vivat; et [illegible] vetere habitu non deponentes solum desideria que susceperunt seculariter sicut de talibus beatus [illegible] super Ezechi- elem sic dicit: Sepe videmus non- nullos advocatum predicationis in conversione conspectos habitum non animum mutasse, [illegible] ut religio- sam vestem sumant sed [illegible] vicia non relinquant, que similis agitant in [illegible] dolore in per- fectione [illegible] de quibus [illegible] bonus [illegible] oculos suos [illegible] querelis et [illegible] [illegible] [illegible] vite [illegible] [illegible] quibus quid aliud dominus [illegible] nisi hoc quod magister [illegible] quibus- dam [illegible] [illegible] loquitur dicens: Quid in Christo Ihesu neque circumcisio aliquid valet neque preputium sed nova creatura. Non enim magnum est mutare quod forte erga nos agitur, magnum [illegible] magno opere [illegible] quid agitur in mente. Nam [illegible] mundum [illegible] [illegible] non [illegible] mente [illegible] [illegible] [illegible] deo et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] custodia [illegible] dolorem [illegible] corde [illegible] [illegible] [illegible]

alienam nimie ambire / amicum
in deo diligere propter deum et eos qui
et in inimici sunt amare / de afflic-
tione proximi lugere de morte eius
qui inimicus est non exultare
Hec est nova caritas. Adversum
aut hominem pertinet partem suam
dum querere / turpitudine ex concupiscentia
amare / mentem in superbiam eri-
gere proximum non habere ex dolore
malicie de proximi lesione cogi-
tare sua indigentibus non
dare rerum ad multiplicandum
alienam querere. inimicum propter deum
pure diligere inimicantis vicem
eis reddere / de afflictione proximi
gaudere. Caritas hec vetusti
sunt hominis que videlicet descendi-
te tradicionis corruptionis hec
[illegible] Huius autem defectus virtutum
magnitudine computatur [illegible]. Quia
multi post perfecta peccata ad deum
proprium redeuntes cum ceperint
aliqua bona facere / statim anti-
quorum suorum que sunt fecerunt
obliviscuntur. et mentis oculos
in quibusdam bonis operibus sunt
figunt / qui se timent districtum
venturi iudicis plus metuerent
de malis suis quam de bonis in
perfectis exultarent. Non enim ab-
solutus est debitor qui reddit
multa sed qui reddit omnia. Aut
vel quid prodest bonum viam cur-
rere et non perficere iter. Quapropter de-
bemus inspicere bona que non-
dum fecimus / quam illa que egimus
de ratione huius hominis bene
[illegible] in xxii libro moralium
sic dicit. Sunt vero nonnulli qui
cum bona aliqua faciunt mox
tantum suorum peccatorum obliviscuntur
et cordis oculum in consideratione

bonorum operum que exhibuerint figunt
rerum eo se iam sanctos estimant
quo iam bona que agunt ma-
lorum suorum magnitudine et fecisse ad
hunc implicati sunt memoriam
declinant. Nam si districtum iudicem
vigilanter attenderent plus de
malis suis metuerent quam de rem-
pectis bonis exultarent. plus
insisterent quam debitis que adhuc
agenda sunt debitores tenen-
tur. quam operantes quedam iam de
biti partem solvunt. Neque enim ab-
solutus est debitor qui multa
reddit sed qui omnia / denique quid
prodest longum iter agere et cursum
et non consummare. Unde ergo vita
eterna queritur quid aliud quam
quedam iter ad quod agimus per que
ad patriam festinamus. Sed
quid prodest si currimus multa
si ea que ad perveniendum restant
negligimus relinquere / Mors usque
viatorum nequaquam debemus con-
siderare quantum iam iter egimus
sed quantum superest ut pergamus. Huius
plus ergo debemus inspicere que
bona nondum fecimus quam ea que
iam nos fecisse gaudemus. Et
habet hoc proprium humana infirmi-
tas ut plus et memoriam libenter
que sibi in se placent quam que displi-
cent / aspicere. et hoc vero est
temptantur alia / plerumque cum
cordi suggerunt. et bona que
fecerunt ad animum revocare et
senciunt aliam leticia confluere.
Sed si vere electi sunt ab ea
que sibi placent mentis oculos
avertunt omnem in se partem
boni leticiam deprimunt et de
hiis que se minus egisse in
relinquunt tristiciam requirunt

indignos se estimant / et pene
soli boni sunt. non vident que
in se videnda omnibus exempla
prebent. hinc est quod paulus dicit
expleri in se bonum. pro ponere
et soli. ad hunc religiosi qui cont
explenda cogitaverit dicit. ergo
ego me non arbitror apprehendisse
se. hinc est quod ut posset se humi
liare debemus que agebat seu
debat ad usum preterita mala reducere
dicens. Qui in primis fui blasphemus
et persecutor et contumeliosus
hec ille. Propter tales ergo negligentes
quia sic admittimus in istis venialibus
sunt precedentes non perfecerunt non
profecimus / illos enim legimus debere
iudicium perfecisse. nos non venimus
possimus in primo porto permanemus
ut non minus humiles timorati sol
liciti et minus ferventes in medio
quam in principio videamur / sed hec ideo
nobis accidunt quia cum prede
cessores a peccatis per primum liberarentur
post hec aliquid alienacionum in conversa
tione perseveravimus / et cogitavi nos post
hec ingratitudinem letitie in spiritum
extendimus / quod secundum volentibus
profectus incautum est. de hoc dicit
beatus bernardus non sine causa cum
sint nobis eadem cum prioribus
conversionis principia dispare
valde profectus inclinatur
ipsos enim debere in diem profecisse
legimus et cursum consumasse
sed nunc magis apud nos exstat
sequens vita conversionis principia
confunditur. Et non minus humilis timo
ratus sollicitus non minus fervens
in medio quam in principio videtur.
Causa autem huius pessime et
pestifere hec est quod tamen per

dei mentem a peccatis liberamur / et re
missionem consequimur peccatorum
exhinc alienacione et expone
bitione consueta quedam levi
et torpidam devotionem con
trahimus / quod deum intrasimus in prin
cipio debemus et post hec magis
ac magis sumere deo servire quo
quanto maiori adeo benefi
cia accepimus tanto ad serviendum
ei firmius obligamur / talis levi
tas et tepiditas sed non mirum
sed in exteriorem in spiritum committimus
quod est inequitatis magnum ag
gravatos nos. Sicut apostolus dicens
Nos in libertatem vocati estis tamen
ne detis eam in occasionem car
nis. Unde ad omnem gratiam nobis
datam respondeamus timentes ne
indigne operemur. Item de
quosdam videmus ferventes esse
in servicio dei et in bonis operibus
quosdam non vix ad primi suave
dei compelli. hoc sapit fratres sancte
qui sentit in illis in istis non
non tepescit. hinc beatus bernardus qui sic
dicit. Sunt quidem in religione
qui ad omnia hec vitae nec vel
extra non solum ambulant
sed et currunt immo volant vere
eos vigilie breves / sed et labores
suscipiebiles videntur. alii non
sic sed cum timore et pondere
vix aliquam consequuntur. Unde
hec diversitas nisi quia illos
ignis divinus ambulat istos non
non licet. Unde enim non sic fri
gidi sunt in amore dei illis
non sapit lectio non oratio / non
devotio / non silentium non vigilie
non ieiunia / et cetera que aguntur
in sancta religione non dilectissim
eis et ideo tedet eos vita ordinata

Unde consequitur quod timor tedium
desiderant et querunt occupari
exterioribus officiis et occupationibus
ut saltem temporaliter consolentur
quia interiora bona non sapiunt
eis. Ex quo non sunt meditati
bene in memoria dei et in sancta contemplatione
ideo cum ad exteriora agenda
effunduntur seu occupantur ab ar-
bore boni operis statim [illegible]
valde tamen in exterioribus actibus in-
frigidantur. Animus si interna dona
non sunt solidatus. Unde Gregorius
in xviii. libro moralium ubi super
illud Job dicit: nisi cum super cor
longo studio et diutina contemplatione
ne in desideriis celestibus eo
roborent cum ad exteriora agenda
refunduntur ab omni statu boni
operis arescunt. Quia sunt
nonnulli qui prius ad summe vite
vera studia vires appetunt sed tamen
quia in eis desiderium boni robo-
ratum, quedam illos summe se-
culi prosperitas erigit quod eis
rebus ~~etiam~~ exterioribus impli-
cat et eorum mentem dum a ca-
lore intimi amoris retrahit
quasi frigore extinguit et
quidquid in eis de virtute florere
apparere videbatur ut sicut exp-
eriens propriis actibus vel despe-
rare sit animus si non dum sunt
interna dona solidatus. Unde
necesse est ut loco, minori, vel
exteriora opera que humanis sunt
necessariis ex sua utilitate extendant
suscipiunt qui hec dimittere
neque subsequentes sunt ex
virtute intima noverunt. Nam
cum in summis quisque ad latum
regimus vel ad exteriora agenda
retrahitur quasi quasi ex fecunda
crescunt. Quia et arbor que
radices suas in altum non mittit
citius ventorum impetu sternitur.
Sic et ad altum terminum extollit
eorum cacumina ad ymum corruit
quo altius sine radicibus excrevit.
Hec Gregorius. Nonnumquam tamen quod nonnulli
qui sunt religiosi vel quasi officia
exteriora et temporales curas
occupant, sed hoc faciunt non ex
ambitione alicuius dignitatis
sive solacii temporalis sed solo
timore dei ut utilitate proximi
seu obedientia superiorum et ideo tales
non deficiunt in bono proposito
ut sancta conversatione sed proficiunt
inveniuntur, quia aliud habent
in desiderio et aliud exterent
officio, desiderant enim soli deo
vacare, sed tamen propter timorem
non renuunt temporalibus curis
subiacere. Unde sicut quidam quod est
sit esse in lecto duplex. Unum homo
per quietem corporalem, aliud homo
per mentis affectum. Quamvis ergo re-
ligiosi qui in curis exterioribus
occupantur sint in lecto sive quiete
sensum corporalem non tamen
sunt in lecto quantum ad mentis affectum
quia in exterioribus occupantur
non quasi querentes aliquid in
mundo sed solum propter divinum
obsequium. Unde cum hoc mundo
tanguntur non utentes. Sed dicit
Paulus de talibus super illud Job xxxviii
libro moralium dicit: Sit etiam
plerosque ~~et~~ bonos non breui
studio terrenis curis implicari.
Unde sepius contingit ut qui
solam celestem patriam diligunt
terrenis curis subiacere
videantur, quorum tamen in sanctorum
operibus plerosque in actibus

non minus vero cum superna meditantur
sola cogitatione distenduntur. Plerumque
quippe superna saepius et gravius dis-
tendunt quam illa debeant et ad alia
vagari mentem et ad aliud
exterius occupari, ut si forte
occulta Dei ordinatione aliquid
eis non appetentibus de huius
saeculi curis imponitur, cedunt
Deo quem diligunt, et pro amore
eius mentem solam illius de-
siderant visionem. Pro timore vero
eius impositam sibi exteriorem
humiliter explent actionem, ut et
Deo vacare appetant ex gratia
dilectionis, et nunc sibi curas super
impositas ex conditione explere
sentiunt. Cumque occupationes
exteriores perstrepunt interius
in animo eos pretiosissima quies
tenet. Sunt enim vigore mentis
sicut in [illegible] praesunt motibus cer-
nimus sic sese supponunt tumul-
tuis occupationum. Unde regnum a-
nimae quaerentes [illegible] exteriores
nec sibi propria amore non appe-
tunt non confuso sed ordinato
non ministerio sunt. Sunt et cau-
tius nequaquam eis appetunt
sed occulto ordine sibi suppositis
gemunt, et quamvis illos prae
horum intentionem fugiunt
tamen subditam mentem portant.
Unde quidem summope-
re [illegible] vitare festinant sed
timentes Dei occultas dispe-
sationes tenent quod fugiunt
et exercent quod vitant. Intrant
cum ad cor suum et ibi consulunt
quid velit occulta voluntas
Dei sese subditos debere esse
summis ordinationibus cognos-
centes humiliant cervicem cordis
iugo divinae dispensationis. Unde

vero talis est quibus [illegible] con-
ferunt exteriores minus adeunt
interiora frequentant [illegible] ut aliud
agentur interius vero aliud
exterius tenent. Offerre hoc
Gregorius dicit. Similes curam
exteriorum occupationum assumunt
cum desinunt alii qui debito
modo possent illa administrare.
de hoc beatus Gregorius in xxv° libro moralium
dicit sic: Sciendum est quod cum
pronorum [illegible] exterioribus quae
apte desiniunt desunt, debent
hi quoque qui spiritualibus dotis
plenis sunt eorum infirmitati con-
descendere [illegible] illorum necessita-
tibus decenter valent caritatis
condescensione serviant, nec tedi-
um [illegible] si sensus eius contem-
plationi spiritualium semper intendens
aliquando dispensandis rebus in
minus gravi imminuitur intellectum
quod aliud [illegible] pergnoscit constat
omnia creata ut prodessent ho-
minibus assumpsisse. Sicut mente
volunt [illegible] evangelio
innotuit. Unde ergo nisi [illegible]
sed spiritu [illegible] attribuit deum
creata et [illegible] et angelorum
formam hominis ipse hominem
suscepit hoc Gregorius. Et quamvis
religiosi deum timentibus deum
et amantibus non minus sit
meritorium huiusmodi curam ex-
teriorum sine honore tantum sibi
re, tamen quia sentiunt se propter
tales occupationes necessitatibus
suis in amore Dei et in suo
desiderio impediri, et mentes
suas per diversas sollicitudines
temporalium rerum dispergi, ideo ge-
munt et turbantur, cum quo
licet eis vacare contemplatione

et deuotionem pie desiderant, et
pro sancte perfecerunt. Et ideo hec
occupatio magis est eis quedam
penalitas siue afflictio quam ex
solatio delectabilis. Beatus Gregorius in quarto
libro moralium exponens illa verba
Job: Nocte dicta est: Nunc sit lux
et cetera sic dicit: In scriptura sacra non
nunquam lucis nomine prosperitas, noctis
aut appellatione huius mundi aduer-
sitas designatur. Unde et per prophetam dicitur:
Sicut tenebre eius ita et lumen
eius. Nam cum sancti viri prospere
secula despicientes calcant, sicut
et aduersitate eius calcantes tol-
lerant pro magnitudine mentis excelsitudine
mundi prosperitatem aduersitatem superve-
nientes dicunt: Sicut tenebre
eius ita et lumen eius. Sicut
intentionem nec fortitudinem cas-
tigata non frangunt nec
blandimenta corrumpunt. Et quia
hec ut plerumque bonorum mente
etiam cum non sublevant perturbant.
Sunt enim quidam qui se magnis mer-
itis crescere minus cognoscunt
clarescere in eius prosperitate resi-
gnant. Unde beatus Job dicit: Nocte
dicta est nunc lux, lux quippe
nuncius dei [illegible] qui sublimiora
contemplantes esse se in hac per-
fectione minus cognoscunt
claritate tristitie prosperitatis
accipiunt et cum valde defficiunt
quam tunc ad priora redeunt
tollerantur in super honoris onera
compellunt. Amor eos eternorum
contenit et gloria de temporalibus
arridet, qui dum cogitant quam
sunt que in infimis tenent
et que sunt que de sublimibus
non videant, quia sic quia se

merito saluant (?), que ante de ce-
lestibus perdiderunt prosperitatis
sue merore mordentur, quam
et si vident nequaquam se ab ex-
terioribus opprimi [illegible] tamen
sollicite cogitationem suam in
amore dei et in eius despectione
partiri. Unde beatus Job dicit: Et be-
ati sunt qui in amaritudine
anime sunt, in amaritudine quippe
anime sunt omnes electi quia vel sanctitate
flendo non desinunt quod deliquerunt
vel quam se merore affirmant, quia
longe sunt a patria conditionis
[illegible] adhuc metue pene gau-
dius non sunt, de quorum corde per
Salomonem dicitur: Cor quod nouit
amaritudinem anime sue in gaudio
eius illius non miscebitur alienus.
Amaritudine namque se corda
reproborum quam ipsius est [illegible] de
penis suis affligunt. Sed eandem
amaritudinem nesciunt quam
perspicere quod tollerant sponte
pro exercitio non prout [illegible] corde
[illegible] bonorum amaritudine sua
nouit, quia cum pena [illegible]
quam pro rectis luctatur [illegible]
git et quasi se [illegible] quod prodit
quam confusa inquibus excedit
sentit. Cor hoc amaritatem ex
ad gaudium suum cumque redducitur
neque in eius gaudio extraneus
non miscetur. Quia hiis qui nunc
ab hoc merore cordis foris se
pro desiderium carnis seclusus tunc
ab illa interna eius solempnitate
remanebit. Hinc namque qui in
amaritudine ante se nunc interius
fundiatus contempserunt, ut si
ipsi in celo non appetunt, ita
eum in celo infra obligatione
teneant. Et plerorumque compungit

ut nec homo mundum mente non teneat, sed cum tamen mundus hominem occupationibus astringit et ipse quidem mundo iam mortuus est, sed ipsi mundus adhuc mortuus non est, quia cum divinis adhuc mundus eum conspicit, dum alio intentum in suis actibus rapere contendit. Unde et Paulus cum ipse semetipsum despiceret et talem semetipsum videret, ut michi mundus crucifixus est et ego mundo, mundus ipse ei crucifixus fuerat, quia hunc corde suo iam mortuum non amabat, sed et semetipsum mundo crucifixerat, qui talem se ei exhibere studuit ut ab eo quasi mortuus concupisci non posset. [illegible] ergo nec Paulus mundi gloriam quaerebat, nec a mundi gloria ipse quaerebatur, et se mundo et mundum sibi crucifixum esse gloriatur. Sed quia multi appetunt sed tamen usque ad culmen extinctionis omnimode non assurgunt, recte gementes dicuntur amaro animo. Amaro vitae quippe amaritudine dolent, cum huius mundi gloria turpibus gementibus quae turbantur inquinamentorum vitant. [illegible] se validissimi timoris [illegible], quia et si ipsi mundum non tenent, ad hunc tamen tales se esse metuunt qui a mundo teneantur. Quia et qualitercumque videant hos adhuc sine procul dubio non amaret adhuc cum vana corpora in se ipso retinet, ut mortuum extra se penitus expellit. Expectant mortem et non venit. Desiderant quippe mortificari se funditus atque ab hac vita gloriae temporalis extingui, sed occulto saepe dei iudicio vel

praeesse in regimine vel accipi in iure honoris conspiciuntur, atque ut hec mortificationem plenissimam indesinenter expetentes, sed exspectata mors non venit, quia corpus usus temporalis gloriae eius nolens vivit, quam tamen ipse divini timore tolleraret. Sed unus quidam desiderium quietis aut foris exstare ministerium ordinis quietem nec [illegible] nec dispensationem conditoris [illegible] conveniunt, quia cum divinitatis pietate agitur, cum hic qui perfecto corde ad contemplationem tendit humanis ministeriis occupatur. Et et multis in sermonibus eius mens perfecta perficit, et quia semet ipsum in perfectam respicit, inde ad humilitatis culmen proficit, assurgit. Non numquam cum huius saeculi vide desideriorum suorum tollerant detrimenta, inde maiora lucra cordis alios portant, quia dum eis carere ut appetunt non licet, rapere secum alios quibus administrant libet. Fit ergo mira dispensatione pietatis, ut hii se destructores estimant, inde [illegible] ad celestis fabricae constructionem surgunt. Nonnumquam vero adepto accepta desideratae quietis proficiunt, ut ipsa mente tandemque ad cuncta desideria relaxata mens sermi dilatante, et quae exterminii fortasse implere. Fecerunt magna dispensatione agitur, ut repulsa conversatione erescat. Desiderant quippe mortificari, appetunt ut iam perfecte si liceret conditoris sui faciem contemplentur, sed eorum desiderium differtur, ut perficiant et tendentes sine fine

intret ut excitet. Unde bene sponsa
in sponsi sui desiderio anhelans
clamat: In lectulo meo per noctem
quesivi quem diligit anima mea; que-
sivi illum et non inveni. Abscondit
se sponsus cum queritur nocturnis
inventus queratur et differtur
querens sponsa ne inveniat ut
tarditate sua capacior reddita
multiplicius quandoque inveniat quod que-
rebat. Sequitur: Gaudentque vehe-
menter cum invenerint sepulcrum.
Sicut enim sepulcrum locus est
quo absconditur corpus ita di-
vina contemplatio quoddam se-
pulcrum est mentis quo absconditur.
[illegible] cum [illegible] ad
hunc diem. Cum mente in eo so-
lus [illegible]. Per mortem in sepul-
chro absconditur cum mortificati
intimis negotiis mentis contemp-
lationis recluduntur. Sic ergo [illegible]
[illegible] desideriorum temporalium
et omnium temporalium curarum
a clamore perstrepentium perturba-
tione semetipsos sive velut gladio
mortificationis non sinunt atque in
cum Dei faciem in sinu mentis
abscondunt. De quibus bene Apostolus
dicit: Mortui enim estis et vita
vestra abscondita est cum Christo
in Deo. Merito ergo cum morte quisque
gaudet cum sepulcrum invenit
quia qui mortificare se appetit
valde admodum requiem con-
templationis habere desiderat ut con-
tinuus mundo lateat et ab ex-
terioribus rebus temporalium pertur-
bationis [illegible] sinum se intimi
amoris abscondit. Hec Gregorius. Nam
quod devoti viri et religiosi
[illegible] occupantur cum curis
temporalium quod vel ipsas occupa-
tiones exteriores subeunt propter

timorem dei et obedientiam quam
superioribus suis exhibere habent
faciunt. Econtra non illi qui [illegible]
ut amore dei curam [illegible]
omnes libenter intendunt, et quo
magis per exteriores occupationes
mentem distrahuntur, tanto fer-
vidiores in dilectione dei et celestium
desiderio efficiuntur. Gregorius: [illegible]
[illegible] quanto cum nos secularibus
rebus tanto insensibiliores in-
tus efficimur, quanto ad ea que
foris sunt studiosiores videmur.
Ipsa quippe cura terrene necessitatis
desiderio obdurescit animus
et dum ipso usu pro rebus effici-
tur [illegible] emolliri non
valet que pertinent ad caritatem
dei. Hec Gregorius. Econtra ubi non sic [illegible]
[illegible] per affectum inordinatum
in occupationibus secularibus contrarium ac-
cidit [illegible]
[illegible] timor [illegible] in
[illegible] non potest anima intus
foris egreditur et in hiis que
foris sunt [illegible] est in voluptati-
bus carnalibus et lasciviis et
in ceteris malis delectationibus. [illegible]
Bernardus [illegible]
sic dicit [illegible]
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] libenter
non [illegible] tales foris exeunt
vel [illegible] in intentione et [illegible]
que foris sunt [illegible] corporis de-
lectantur [illegible] in
[illegible] in [illegible] et in
omnibus malis [illegible] et que
foris sibi volunt esse bene
quia non est alius [illegible]
gaudeat in [illegible]. Unde Augustinus
[illegible] tales qui sic sunt [illegible]
[illegible] et omnis [illegible]

superi. querunt in hoc mundo prosperi-
tates rebus et honoribus. perfecte
quietem que est in monasterio
despiciunt laborem. contra non
et fatigacionem quam habent mechanici
secularibus contempnunt. et lec-
tionem ista tangit beatus Gregorius
in xvi. libro moralium cum dicit
Quisquis in hoc mundo prosperitatem ap-
petit et certas rerum tristicie et
honoribus tumet habet nimirum
curam secularem in delectatione est
quies in labore valde etenim
fatigatur. si desit cura secula-
rium frangitur. prius et mente
tes inde de labilibus primunt
unde inquietudine incessanter
agitantur. hec Gregorius. Quamquam sic
vivunt et talem dissolutam
vitam ducunt. habitum quidem
religionis deferunt sed contra
professionis terminis de vita mundo
vivunt. unde qui eos cum secularibus
personis accipiunt vel conversari
contingerit. habitu et gestu se ce-
simulant religiosos. ceterum non
sunt quod prætendunt et mysteri
verum mendunt quorum studium
est virtutes non amare sed vicia
palliare et tegere. de quibus dicit
beatus Bernardus. Tristicia. ypocritarum
non mereatur sed in facie est. omnes
sunt habitu religiosos actu et conscien-
ciam neque tamen est apud eos vir-
tutes. color sed calidine sicut
hec Bernardus. Post ypocrisim sed sequitur
etc. alia vicia. que monachos
tales inordinatos apprehendunt
videlicet superbia et avaricia. que
in religiosis valde sunt reprehen-
sibilia. De superbia eorum dicit Bernardus
magis admiranda est superbia
monachi quam luciferi. ille super-
bivit in celo. iste in cenobio

ille in delicijs. iste in miserijs
ille optimus omni lapide precioso. iste
in sacco et cilicio. hec Bernardus. De
avaricia. non dicit beatus Jeronimus. Quam
amat peccuniam demum amare
non potest. Si peculiaritas in mo
nachis sit neque concordia. ne
que pax in congregatione eorum erit
Quid est monachi habitus nisi despectio
mundi. Quomodo ergo mundum despi-
ciunt qui aurum querunt vbi aurum
ibi et animus placet. in regula mili
cia. non queras lucra. hec Jeronimus.
Post hec dicit aut vicia in ipsa
monachi inordinatum et disso
lutum multa alia. inconcessum
secularium. etenim sunt multi in ordi
nati. fratres videlicet incentibus
quibus monasterium vel ambitus
carcer est lectus ab hominibus
quos vocatos secularium tedium
habent. tales dampnum corporis ...
gerunt. ruina vel ventrinus
plangunt. ad latrinas currunt
vides et audacter ad recitandum
fabulas et nugas scandi. cum
stant ad orandum. nec plorant
nec suspirant. cum non sunt in ca
menono in vigilia et ebrietatis ...
alterunt vocem suam et alia quam
plurima sunt reprehensibilia et ab ho
minabilia que solent operare
religiosos in ordinati et dissoluti
Quorum execrabilem conversationem an
helant iniquidam multe tangit
sic dicens. Sunt quidem ineo
congregatione qui faciunt ad oci-
osum quibus claustrum carcer
est carcer tedium. conuentus
est conspectus lectus ab hominibus
quos vocatos secularium amari
tudo mediocrem desertus. hic
tales ad disputandum sunt. neque
aliud ... alacres intercedunt

monasterio egri · et debiles ad p(er)-
ciendum debita servicia et inutiles ad
tractandum debilibus et omnibus
agenti et caute / dampna rerum
temporalium gemunt et plangunt
virtutum detrimentum non dolent non
sentiunt ad investigandum laborum
compunctionem rudes et indocti /
ad recitandum fabularum nugas
scienti et periti / cum stant ad
orandum non plorant non suspi-
rant / cum sedent in auditorio
in ipso chathismo exaltant
vocem suam / abbati · ad benedi-
p(ri)oribus et patribus potens qui p(ro)
fine merito d. statute eius
horam obsequi p(ro)prius obedi-
ciencia sunt existunt non p(ro)
spiritualibus exercicijs quas ipsi
non amant / psalmodia spectare
et compunctionem nihil detrahunt
et diiudicant ipsi tales se se
ignorant / invidiam autem de
fideicum et avis adhuc suspirant
exignorancia sua sub omnium
seruitus exigencia mundi / leni-
tas ex desiderio eius suspicua
tunc · et cordis anxietas secu-
ritas reddit eos tepidos levi-
tas longos / cuius d(omi)ni suos p(er)con-
tinuum tepescere dicerunt / p(er)bonum est
aspergere mollescunt / p(ro)mixionem
tandem · discerni · turbant et
anxij sunt hec anshelmus bonus
est bru) hunc presbyter et medicus
conditiones hominum reprehendit eum
sic ait · O homo bellandum me
sum · es · tendens ad ecclesiam potes
ad portandum sed eger ad eleuandum
p(er) vigil ad fabulas somnolentus
ad vigilias p(ro)mptus ad loquendum
sed mutus ad psallendum / p(ro)mp-
tus ad detraccionem / sed tendens ad
oracionem / subditus animator / xi p(ro)pter

tas / senectutem reprehendens / tribu-
tio considerans actus malis
contempnens / sed tunc non desines
tedes reprehendis tempus non ce-
ssas / in malicie inventor disci-
plinis destructor / inimicus bono-
rum virtutum / hec sunt que homines
ex terrent et ideo separant / hec
sunt que cogunt ad vitiantem fa-
ciunt p(ro)prium monachum demo-
niacum repetunt · ambos) hec
bru) ✠ Exhibens gre dicit iam primus
collige p(ro)ximum) ad quintus in se
diuacones et displicencias dove
nit statum · monachorum, qui deplanget
bernardus bru) · commemorans dictum
stoicum / et considerans detestabilem
quorum modernorum monachorum
se dicens / ✠ Bonus ingenius cum ordi-
cepit monasterium ad tantam
credere monachus inherere devenire
✠ quantum dicitur) abbatis qui in
diebus antiquis extitit monachi
dignitatem illi cum se inuicem
p(ro)pter ex caritate recipere tri
ta · alimentorum auiditate parce
animarum p(er)ficiebant ut corpus
cibum penitus obliti · dicere
plerosque totum ieiunium sentent
hominibus transigebant ✠ et s(ic)
erit ordo totus ~~et sic erat~~
rens sine dignitate · sed in
bratum ~~nobis~~ ante quam mensas
in vinum non est dimitteret
nolum manducare / proinde quoque
celestem · nemo est qui requirat
nemo qui tribuunt nichil · de
septimo nichil · de salute animarum
sed nuge et risus et verba proferunt
inveniuntur / quod prandendo quod
sumes · dapsilius tum aures pa-
tiuntur / immoribus quibus totum
intendunt modum nescientes in
edendo interim aut servula
fabulis aspernunt / et p(ro) solis cre-
mibus aquilibus abstinere quibus

piscium corpora duplicantur, tanta
quippe accuracione et arte coquo-
rum parantur quatuor aut quinque
ferculis devoratis prima non im-
pediunt novissima nec satietas
minuit appetitum. Venter quippe
oneratur dum nescit, sed va-
rietas tollit fastidium et dum iam
stomachus crebris ructibus im-
pletum se indicat nec dum tamen cu-
riositas satiatur. Infelix ergo sto-
machus cum omni fastidio co-
gitur, oppressus magis obruitur
quam reficitur. Iam non sit pur-
gatio a mensa, quid aliud libet
nisi dormire. Et nunc ad vigili-
as indigestum cogis surgere non
cantum sed planctum potius ex-
torquebis. Amor etiam unde
nec monachos timent intempe-
rie mensis et potacionibus inves-
timentis et lectisterniis et equita-
turis et construendis edificiis
non molestie poterit. Ecce cum
parcitas putatur avaricia, sobrie-
tas austeritas creditur, silencium
tristicia reputatur. E contra remissio
discrecio dicitur, loquacitas affabi-
litas, cachinnacio iocunditas,
mollicies vestimentorum et equo-
rum fastus honestas, lectorum su-
perfluus cultus mundicia. Cumque
hec alterutrum impendimus caritas
appellatur. Ista enim caritas de-
struit caritatem, hec discrecio dis-
crecionem confundit. Talis misericordia
crudelitate plena est qua videlicet
corpori servitur ut anima iugulatur,
hec Bernardus. Ecce videmus quam
indecenter dissoluti et in-
ordinati religiosi persone
nostri temporis in sancto ordine et
ideo merito dolendum. Nam
quilibet qui sic se agit in
quo abrenunciavit seculo.

Vocatus quippe est monachus
ad ordinem ipse ergo ut tribula-
cionem sustineret et ipse de se-
culari vita sollicitus esset. Vo-
catus est ad inediam, ad sitim,
ad vigilias, ad lamentacionem
et ad taciturnitatem, ad humilitatem
et ad ceteras virtutes et ipse in
omnibus contrarium facit. Ad indigo-
tistis monachus datus est cum
indicatus fuit in coena hora
mortis sue, scilicet religiosus
abbas Effrem. Quinquaginta sui
ovicula sit dicto quando fuit solo
abrenunciasti seculo, sic virum
requiem servitum requiris? In
tribulacione quippe vocatus es
et de seculari lectum tu perquiris?
In inedia vocatus es et tu
de vestimento studium habes. In
sitim quoque vocatus es et ad
vinnes dum bibere delectaris ad
plurimum [illegible] inebriatus es et
sine omnibus spiritualibus tu congre-
di cupis. Ad vigilias quoque vo-
catus es et tu inferioris semper
in atque pigricia resolveris.
Ad fletum et lamentacionem vo-
catus est es, et tu tu cachin-
nis risum effundis. Ad taci-
turnitatem vocatus es et tu multi-
loquio vano delectaris. Ad recepi-
cionem [illegible] vocatus es, et tu
unanimitatem negligentem vitam
sive non refugis. Obediendum te reg-
ni sui doctrine Christus, et tu contra
dicere semper paratus. Ad mansuetudinem
et humilitatem vocatus es, et
tu superbus et elatus incedis.
In assiduam meditacionem et
collacionem verbi dei vocatus
es, et tu verbum horum fastidium
fastidire incipis. Et quid ei
in illa die dicturus es, si tam
vitam excepisti negleveris.
Amen dilectissimi sic agite.

ut cum fiducia simus ante tribunal
terribilis et magni regis / et mo-
stri militie angelorum. Hec efficien-
tes est etiam aliud quod summe re-
prehensibile est in sancta religione
scilicet despectus et subditorum. Nam sunt
nonnulli prelati qui propter prelatio-
nis statum quo videntur supra ali-
os se extollunt subiectos sibi
despiciunt, et quos potestate precellunt
etiam vite meritis se precellere cre-
dunt cunctis prudentiores se ex-
istimant esse quia videant se ce-
teris amplius posse cum laudum
extolluntur, et tales se esse credunt
quales se foris audiunt. Sed
quibus bonus prelatus suam sin-
gularitatem attendere debet et se
in suo corde humiliare et proximum
lem conditionem suis subditis
studeat se conformare / et cum exte-
rius sit preminentia potestatis iustitie
debet observare. De talibus prelatis
bonis dicitur in xxiiii° libro moralium
super Iob Deus potentes non
abicit cum ipse sit potens. Sic
ut [illegible] dicit moralis quedam
experimentis sunt noxia, quedam
vero solius que circa ipsa dicuntur
experimentis quedam sunt noxia
sicut peccata atque flagitia, quedam
vero non nunquam nobis ex his que
circa ipsa sunt nocent sicut tempora-
lis potentia. Magnum est enim po-
tentia temporalis que apud
deum meritum suum debeat
administratione regiminis, quo in
quo cum quo preminet / cecis ela-
tione cogitationis intumescit
et dum ad usum cuncta subiacent
dum ad votum velociter iussa ex-
plentur, dum omnes subditi si
qua gesta bene sunt laudibus
efferunt / male gesta nulla au-
ctoritate contradicunt / dum plerumque

laudant etiam quod obiurgare de-
buerunt / seductus ab his que
infra suppetunt super se animus ex-
tollitur et dum foris immenso
favore circumdatur intus veritate
vacuatur atque oblitus sui in vo-
ces se spargit alienas / talem
se credit qualem foris audit
non qualem intus discernere debuit
subiectos despicit eosque equa-
les sibi nature ordine non agno-
scit / et quos sorte potestatis ex-
cesserit transcendisse se etiam vite
meritis credit cunctis se estimat
amplius sapere quibus se
videt amplius posse prelatorum.
Dum subiectorum affluentia animum
inflat in elationem [illegible] / ipso po-
tentie fastigio lenocinante corrum-
pitur. Omnis cum potestas tam
in regimine indiget bene. Unde Gre-
gorius bene dicit ille qui sic prelatus
super culpas erigi sciat ut cum
ceteris equalitate concordiam hu-
mana etiam mens plerumque extolli-
tur cum nulla potestate fulcitur quan-
to magis se in altum erigit cum se
et ceteris adiungit. Enim po-
tentie plus misterium [illegible]
sumat cum vigilandum est ut
[illegible] et sumat contra
quod admittit, et pungere quod te-
net et equalem se enim illa
ceteris teneat et sumit se preemi-
nentibus [illegible]
[illegible] agnoscimus se prehe-
[illegible] [illegible]
subditis prelatum se esse nescie-
bat cum diceret: Non quia domi-
namur fidei vestre sed adiutores sumus
gaudii vestri / atque illico adiu-
fide enim statis. Et si diceret, ad
non dominamur fidei vestre quia per fidem
statis, equales enim vobis sumus
ubi vos stare cognoscimus
Quasi se prelatum [illegible]

nesciebat cum diceret / Si sumus
positi in medio virorum nos inter
suos vires prohibi xpus. Et cum
culpam que corrigi debuisset
invenire illos nequiret se esse re
colunt dicens Quis vestrum
arguet Venia adhuc hec quoniam
de subditis etiam secundum quod sunt
nonnulli fratres conventuales qui
prelatos suos in factis suis arguunt
cum et eos super eos murmurant
et mores eorum proba inde re
cui corrigunt / semetipsos non in
correctos relinquunt nec aliquam
diligentiam adhibent / ut ipsi
statum ordinet ad ipsum salutem
Quoque cum cogitant si necessaria
dimittere aut officio essent me
lius facerent quam illi hec disponere
et ordinare sine aut statum
magno sunt nec sollicite discerni
nunt nec cancellant. Sed quibus
devotus et religiosus subditus
suum statum respiciunt / et prelatorum
suorum facta non reprehendere et quam
ius forte sunt in eorum vita que
nunc reprehendere possit ipsi tamen prop
ter suo superiori reverentiam exhi
bere non obmittunt opera tamen
eorum si qua reprehensibilia sunt
a subditis imitanda non sunt at
tende eos debet subditus quod prelatis
regimine sine plurima non per
administrari sine studio cure spe
cialis. Unde quod ipsi dicuntur in eo
terroribus occupationibus inde
subditi sine omni sollicitudine
melius vacare sunt in dei laudi
bus. Et cum subditus ut religi
osus in suo claustro et ambitu
cum bonis moribus et virtutibus
vivebat / sunt superiorem qui cu
ram exhibeant gerit non accepta
delectatione tractat bene quam in xxxv
libro moralium sic dicens Sub
ditorum mens ad custodiam humilitatis
educitur. si in similitudine ipsa in
terius attenditur si in se facies

mus dicerent examinare negli
gimus cum de nobis sentire cre
dimus / et ideo eos qui nobis
prelati sunt districte iudicamus
Quo cum nos metipsos minus
cognoscimus eo illos quos reprehen
dimus minus plus videmus Con
muna hec mala sunt que sepe
a subditis in prelatis sepe a prelatis
in subditis committuntur / quia et
omnes subditos quasi sunt minus
quam ipsi sunt sapientes arbitrantur
et ut ipsum qui subiecti sunt ret
torum suorum actiones iudicant / et
si ipsos regimine tenere contingeret
se prestare agere melius putant
Unde plerumque fit ut et rectores
minus provideant ea que agenda
sunt videant quia eorum oculos
ipsa nebula elationis obscurat
Et non nequiter is qui subiectus
est hec cum prelatus sive fuerit /
quod dudum sciret subiectus ar
guebat / et pro eo quod nec que indi
caverat perceperit saltem quia
iudicavit et caruit. Igitur
sicut prelatis curandum est ne
eorum corda estimatione singularis
sapientie locus superior extollat / ita
subiectis providendum est ne sibi
rectorum facta displiceant. Et aut ma
gistrorum bona inepte reprehendunt
ut eos subditi ecce dum dis
plicere conveniunt. Sed hec et solli
citer intuendum ne aut quem
venerentur aut est minim appe
tis quoque minim. Apostolus sic
novum contemnimus. Sub hic
etiam vita tenenda est rectitudinis
et humilitatis ut si reprehensibilia
maiorum facta displiceant / quin
subditorum mens assumat nequa
reverentiam non recedat. Sunt
non nonnulli qui si facta quid
de spirituali conversatione inchoant
cum rectores suos temporalia agere
et terrena considerant maiorum

superne dispensationis accipiunt, quam
nequaquam valent ad regendum plurimi
sunt per quos contemplationis in summe
exemplis monstrantur. Et hii
nimirum dum temptare se et
semetipsos per reprehensionem ne
gligunt culpe sue exigentibus
meritis usque ad reprehensionem
conditoris excedunt, cum per
secreta dispositione ab humilibus [illegible]
nostrum. Unde absconditis non rea
iudicantur. Quia cum quibus regi
minis ministerium non per se sine sen
dio cure temporalis, aliquos ad
petens Deus una dispensatione
protinus ut tenere spiritualium men
tes. cum dissecte sunt
omnes regiminis dum ut laborem
cordibus iniungit ut tanto illi
ab hoc mundo secretius lateant quanto
hii exterius sollicitudinibus liberius
elaborant. In exhibitione quippe
suscepti ordinis onerat per ipsis
quosque utilitatibus subditorum dum a
se tollerande sunt humane sen
tentie. Et sepe ut dictum est miseri
cors Deus quos tenere diligit eos
sollicite ab exterioribus actionibus ab
scondit. Nam et plerique presum
bere ad laborem suos digit
agno subtiles filios suspendunt
et inde filii sine vexatione de
[illegible] sunt. Unde sancti [illegible]
ad [illegible] in [illegible] divinis
agitur. [illegible] tabernaculi construendo
sequitur. Ad moysen quippe dum
vox [illegible] ut ad tegendum [illegible]
[illegible] exhibito tecto, atque [illegible]
velamen tegatur. Iussum est ut
ad protegendum tabernaculum
vela cilicina et pelles extendat
que nimirum vel pluvias vel ven
tos vel pulveres tollerarent.
Quid ergo per pelles et cilicia
nisi tabernaculum tegitur nisi [illegible]

[illegible] mentes accipimus, que
aliquando in cetu occulto dei iudicia
[illegible] dure sunt [illegible]
[illegible] sunt cum temporalibus
non veniunt oportet ut tempta
tionum ventos et pluvias [illegible]
mundi contrariantibus portet.
Quid non [illegible] cortinam
byssinam significat nisi [illegible] vita te
neam. ut clarius. Quia dum [illegible]
te in tabernaculo subcilicus et
pellibus absconditur [illegible]
pulchritudo sunt, ut cum [illegible]
interiora tabernaculi byssus fulget
et coccus coruscet, iacinctus
ceruleo colore resplendeat.
desuper pelles et cilicii [illegible]
et ventos et pulverem [illegible]
Quid ergo et magnis virtutibus
in sancta ecclesia sunt. Præsunt [illegible]
[illegible] vitam. desuper non debent
tam [illegible] rebus exterioribus
[illegible] [illegible] ipsi secundum [illegible]
tam penetrarunt ex illorum
adiumento est quod [illegible]
[illegible] exterius laborant. Quia
cum candoris sui [illegible]
et byssinum pluvia tingeret quid
quid fulgoris atque claritatis coc
cus vel iacinctus omne [illegible]
susceperat pulvis sederet.
Sed ergo desuper textura cilicii
[illegible] ad pulverem, ut infra co
lores iacinctus [illegible] ad deco
rem ornent cetera quod [illegible]
rebus spiritualibus [illegible] te
gant cetera quos a labore [illegible]
temporalium [illegible], nequaquam
ergo [illegible] suum exte
riora agente minuet [illegible]
[illegible] cetera [illegible] spiritu
fulget. Si cum [illegible] [illegible]
ut coccus [illegible] cilicium [illegible]
protegere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

quia sunt nonnulli subditi qui cum
conspiciunt prelatos et superiores
suos vite inordinate et volupta
tibus deservire ac negociis secu
laribus nimis intendere, eo indu
cuntur ad lascivias et ad alia in
convenientia etc. ipsi solent frena
laxare, quia tanto minus timent
excedere et inordinate vivere quanto
magis considerant illos qui eis
debent preesse viam virtutis ac
discipline declinare. De hoc beatus
Gregorius in libro moralium sic dicit: Ne
cessarium est ergo quod cum rectoribus [illegible]
[illegible] agitur minorum disciplina
cohibeatur, cum nos minores qui
voluptati deserviunt minorum mo
ribus lascivie frenum laxamus.
Quis eam sub disciplina se cor
reccione retineret, cum et ipsi qui
[illegible] disciplinis accipiunt sese
voluptatibus relaxant. Quia
conversacionis hostis tanto vehemen
cius vires accipit quanto eos
qui per studium discipline plan
[illegible] cognoscit, tanto
eos licencius ad feriendum
occupat quanto et hi qui [illegible]
[illegible] poterant volup
tati vacant. Sic ergo dum prelati
subditorum rectores nimis temporali
bus curis inserviunt, plerumque eorum ex
emplo decrescunt quod verum
valde esse quis abneget cum
circa [illegible] tantum eius
sollicitudines videant. Hec [illegible]
[illegible] forsitan aliquos
cum omnibus [illegible] non nullos
qui videbuntur et bone et sancte
vite [illegible] permittit et [illegible]
[illegible]. De hoc secundum est quod sunt
plures cause propter quas hoc [illegible]
[illegible] solet. [illegible] sunt nonnulli qui
aliquam virtutem vel etiam plures
[illegible] in notescunt
hominibus et ideo eos venerantur

sed in quibusdam [illegible] sunt peccatis
occultis involuti sunt que ap
[illegible] ignorantur, et ideo deus
qui inspector est cordium, non in
quam tales in aperto [illegible] per
mittit ut cognoscuntur ab aliis
manifeste quales sunt qui prius
in occulto [illegible] sunt. Est et alia
causa propter quam permittit alig
[illegible] scilicet superbia
vel elacio. Sunt namque non
nulli qui castitatis virtute preemi
nent sed humilitate cordis non
[illegible] et cum occulte per superbiam
eriguntur [illegible] et carnis [illegible]
[illegible] corruunt permittente deo
[illegible] quod non [illegible] casus [illegible]
est [illegible]
[illegible] conspiciunt tales in quadam re
ligiosa statu esse, et cum [illegible]
culta aliquam virtutem [illegible]
in carnis lubricum vel aliam [illegible]
[illegible] considerantes
incipiunt deum magis timere
et in cunctis que agunt student
cautiores esse, et in humilitate
mentis [illegible] constringit
[illegible] Gregorius in xxxii libro moralium
exponens illud verbum quod deus
dixit ad Job de behemoth, et stringit
sibi [illegible] quasi lignum [illegible] di
cens [illegible] aliquos
[illegible] propter illa [illegible]
ut [illegible] per singulas
gestiones. [illegible] id est viros sanctitatis
claritate fulgentes quasi lignum sibi
[illegible] substernit. Sed
[illegible]
quod [illegible] suggestionibus [illegible]
[illegible] coram dei
oculos magni sunt. Sepe namque
homo multis occultis peccatis in
volvitur et in una aliqua virtute
magnus videtur. Unde [illegible]
[illegible] deficit quod
diu innotescit hominibus [illegible]

laudatur eius que laus inhiant
appetitur. Unde fit ut ipsa virtus
ante dei oculos virtus non sit dum
abscondit quod displicet, prodit quod pla
cet. Sane utique metienda esse apud
deum pius qui et mala occultat et
et bona publicat. Plerumque enim
ut diximus latet superbia et casti
tas innotescit, atque ideo dum con
sa. castitas circa finem vite prodit(ur)
quam coopta superbia usque ad finem
in consciencia retinetur. alius ele
mosinis vacat distribuit que tenuit
multis in iusticiis sunt per forsi
tam singularum iniquitatibus exe
rit, et sit plerumque ut hi qui in
secreto sunt recta sunt vite pre
... et conversationis similes
manifestat. Quod valde iusto iudicio
agitur ut perdant et ante homines
unde hominibus placent, quibus
unde displicent corrigere neglexe
runt. alius parce studet sumere
aliis et similiter cum corde malicia
non caret, sic quippe iniquitatis que
latebat dolens, hii utique per aliquid
animum sunt et [illegible]. Item utique
hec ... quasi latens sentimus
quando occultis exigentibus meri
tis virtus que publice claruerat
dissipatur. Sepe cum cum prospe
ris occulta quorundam mala
dum tolleret, et aperta cetera
bona electorum suorum usibus presenti
dispensat. Unde admiratio in die
neque agitur. Similiter despectis
non presentium angustium iter
accipiunt, et adipiscendam angusta
viam exemplo suo eos qui per
severant sunt accedunt. Unde
plerumque contingit ut ipsi hec
que bona vident, unde non sibi sed
proximis solis electis vivunt, dum
exemplis suis ad bene vivendi
studium perseveramus alii non
perseveratur prodierunt. Sepe

quosdam videmus vitam ingredi
ad locum prospera festinare quos
alii quia cautes conspiciunt
secuntur, cautique per locum pe
tunt, sic fit plerumque ut irruente
aliquo implicationis articulo
se recedant qui previunt, et hii ad
locum veniunt qui sequebantur.
Hoc eciam verbis non presenti
bus indicant ut eis qui prece
dunt sunt quia gaudium videt
omnibus. Sepe videlicet. cursus
utilitate non modica electorum
precedentibus sunt quia. illorum
lapsum dum conspiciunt de suo
statu contremiscunt et tamen que
illos dampnant istos humiliant,
discunt enim in superiori aliorum
perfectione considerant dum plerumque
conspiciunt de suis viribus re
cidisse. Quod quasi bene nigre videant
reprobi quasi plenum iter electis
sequentibus monstrant, qui vero
in lapsum nequicie conuinit
electis qui se precentibus quasi
tenendam superbie foveam os
tendunt. Hec Gregorius de hoc et hec
in xxvi° libro moralium ubi de
bene. Gregorius tractans illud Job
Qui docet nos super iumenta
terre et super volucres celi eru
dit nos sic dicit iumenta
terre sunt qui usu vite carna
lis appetunt, volucres vero
celi sunt qui superbie cuiuslibet
studio sublimia. Quesierunt
Illa vivendo se deprimunt in
fimis quia sunt isti inquirendo
se elevant ultra quam sunt.
Illas in infimis voluptas de
icit carnis istos quasi in su
perioribus erigit libido superbie.
Illis presit eloquium, de quoquo
fieri sicut equus et mulus in
quibus non est intellectus.

Istorum superbus labor in comparatione
tum dicitur. Altum te ne quesieris
et fortiora te ne scrutatus fueris.
Docet ergo nos deus super iumen-
ta terre et volucres celi. Quia dum
hoc quod superius agnoscimus nec
carnis nos infirmitate deicit
nec superbie pennis elevat, nec de-
fluendo in yma subicit, nec
superbiendo de sublimibus in
precipitium mittit. Nam cum labuntur, iumen-
torum appetitum presumunt;
cum vero extolluntur, more
volucrum quasi levantur per aera
sublimia. Sed si vigilanter atten-
ditur, ut et mentis humilitas et
carnis castimonia teneantur,
cito cognoscimus quia alterius custo-
dia excelsa: nam sepe multi
superbia luxurie feminarum
fiunt, quia dum eos spiritus quasi in
altum erexit, caro in infimis
mersit. Hinc enim quidam sancto clamant:
Et postmodum publice cor-
ruerunt, quia dum occulte in te-
mpestate motibus cordis a-
lti cadunt, lapsibus corporis
etiam cadunt. Istud sancte reve-
latione sentiendum, ut qui superbi-
endo se hominibus prefecerunt,
luxuriando usque ad iumentorum
similitudinem devolvuntur. Hoc
quippe cum in honore esset
non intellexit, comparatus est
iumentis insipientibus et
similis factus est illis. Hinc sancte
cum illos in altum per superbiam sub-
levaret, de quibus Paulus dicit:
Quia cum cognovissent deum
non sicut deum glorificaverunt
aut gratias egerunt, unde et
in iumentorum actus prolapsi,
in iumentorum voluptate ce-
ciderunt subdens: Tradi-

dit illos deus in desideria cordis,
corporis in immunditiam. Certe enim
mersit quos superbia sua suble-
vavit, et volatu volucrum
elevati appetitum lapsi sunt
iumentorum. Atque inde se ipsi
sunt viderunt, super se ire videbantur.
Clamandum itaque est et cum custo-
dia interius superbie timore
vivendum. Nos enim ante oculos dei
valeant corpus valent cogitationes
nostre. Et nulla momenta quibus
peccamus transeunt sine sancta retri-
butione. Quamvis ergo videt deus
quia mente elevat et idcirco fortis
permittit in lubrico quia deprimit,
intus per superbiam extollitur quia foris per imo-
luxurie corruptione sternitur. Et
cultum videlicet culpa post culpam per
cessio, ut malis exterioribus in
teriora puniantur et cor superbe
tormentum se latens tumescebat
per inde per turpitudinem custodia sunt
de ea est iudicia constitutus. Et
enim prius spiritus subdeos premitur
caro elevatur nos super se eleva-
tum habet. Quippe spiritus de
infirmitate sibi contumelia carnis
sed tumens subditus recognoscit
inter levitate fuerint. Nam si
arrogans superbiendo contempnit
nunc et superbientis carnis pulsu
presterpit. Unde et ille primus in
obediens homo ut superbiendo
preceptum conditoris contempnit,
statim cum verecundiam spiritus sue
incurrit nos verecundiam carnis
in libeat et qui auctori suo ex
subditus noluit esse, carnis
subdite quam regebat amisit,
ut et in se ipso ex inobediencie
sue confusione redundaret, et
superbus disceret quid elatus
admisisset. Aucto igitur peccatorum
hominis libidinis deducitur in ipsa

elacionis quia tunc celo venit
cum spiritus latenter intumuit / Hic
est enim quod longa continencia re
pente soluitur. Hic est quod post
.x. et usque ad sexaginta virginitatis
seruata vicium. Nam quia negli
gitur humilitas cordis iustus in
deo deserat ex integritatem
corporis / et quamque propter malum
temporibus timent quos diuinum
temporibus in occultis tollerabunt. Ita
quam diu seruatum bonum subito
perdit / quod sanctiorum inter ad
malum tenuit ex quo ad aliud
subito corruit / per quod ab omnipo
tente deo est tunc alienus ex
titit / qui se ei praeiudicium cor
poris inherere monstrauit. Ad
quam mentis elatos ad pollucionem
pertrahit carnis temporibus eos ab
datum voluere ad peccatum
habiter mencionem. Sed aut hu
ne appetitum bestialem ad luxurie
voraginem devoluuntur sollicite
cogitaciones mentis et superbie
voluntatem custodiunt ac ne nimium
sua desperando corruunt omnes
que sublimiter sapiunt humiles fiunt
peccatores. Cum docet nos super
mencionem hec etc. Sed cum hu
ius mencionem hec edocta sunt
quia quid quid in nobis potest
ambire desperent / quia inhabi
tari quod perit vel querunt. Sup
voluntates quorum est concedi sit
quia omnis in mundorum spiritum in
sedibus comprehendunt et peritos
acerrime quibus adhuc proximis
infirmitatem tollerant est
vite mentis. Cessant / Nantes
quippe super custodiam cuncta
desperent et super habi quod fru
bit quid quid piget contemplacio
et quasi inquietudinem vero ver
tice consistente tanto sibi cum

subesse desperent quanto semet
ipsis auctori omnium subdunt / et
quod inde cuncta suspendunt Vnde
auctori omnium sed se humiliter subiciunt
Hec ille. Eciam quia dicta collige
possimus quod tanto humilis oporte
at nos esse in sancta religione
ac venusta nobis usque ad sinem
perseuerare. Quia destitui in
ordinate qui seruus penosdi
effecti in ordine tuitiue in
terminis / refert ut illi in pre
gnari / Vnde considerandum est
super. Donum est quod monasticum di
sciplina valde moderamis temporalis
desperet et a sua persone longe
uersatur. Omnes enim quesua sunt
querunt et superbo celesti desideri
tam unde contempserunt. Cum
igitur illa que prodiuo contempsimus
amore per malum desiderant iterum
redimere et votum quod promisimus
deo per inordinatam vitam violi
dehis prope diuinum sit de
cedentem quippe secum totti
sanctius de terra mundus tunc de
soluimus ut non solum carnis sine
secularis sine ecclesiastice condicionis
ordo asstricta suo collapsus vita
ut / sed eciam monastica disciplina
soloten vi et ita discernit recti
nata. ab assuetis illa rectitudi
ne sue persone longe uestitur per
rite pudor / honestas euanuit
religio cecidit et velut sancte
virginis omnium sancti. et venerit fa
tuarum per uel ab sessit. Omnes
enim que sua sunt querunt et
contempto celesti desiderio
terrenam insaciabiliter concupiscunt
Et quia subiecti vidi sine fey
mundum inhiare non desinunt
quasi post alta pelagi in illo
cancelli. Cum religio maximi
pergant / Nos igitur qui mund

abrenunciaverunt qui licet plurimi
in seculo claruisse gloriantur.
Et ad ea. que pro divino amore
contempsimus retrogradis mitten-
tes gressibus male c[illegible]
desiderio revertimur. Et dum
tunicam quam cum xpo per-
peregimus frangimus violenter fidei
penis tormentum incurrimus quam
prima possumus deinde confessione
separare. Hec petrus damianus.
Quemque ergo religiosos violenter
fidem negando contra votum quod pro
Appendit tamen iure apostata
debet censeri. Unum sicut duo-
bus modis receditur. a deo fide
vel opere sic duobus modis effi-
ciuntur homines apostate religio-
tes. fidem aut fidem opere negan-
tes. Unde si monachus agit contra
suam professionem mortaliter pec-
cando ~~[illegible]~~ merito apostata di-
[illegible] sic et. si habitum dese-
rit religionis. Hec beatus gregorius
super ezechielem dicit. Sic Ecce
quod sicut duobus modis a deo re-
ceditur sic duobus modis a deo
apostate homines sunt. Nam unus-
quisque contrarius suo aut fide re-
cedit aut opere. Sicut ergo qui
a fide recedit apostata est, ita
qui ad pristinum opus quod dese-
ruerat redierit ab omnipotente
deo. absque [illegible] absque ulla
dubitatione deputabitur. Et si fide
tenere videatur. Hec gregorius. Mirandum
est. quod sunt nonnulli in sua religio-
ne qui solum gloriantur de eo quod
plures annos habent in ordine
quando ipsi raro vel numquam reli-
giose vixerunt. immo diem per-
diderunt. Sed tales quamvis in [illegible]
bus non tamen professione nomi-
nis sic esse religiosi sunt et non
monachos. Hec dicit beatus bernardus.

Et in ordine quadraginta an-
nos egisti et virtutibus non profecisti
sed in pessima quidem statu quo intrasti
ego hominem te iudico. Hec Bernardus.
Est et aliud in ordine valde
reprehensibile videlicet vicium mur-
murationis quod beatus augustinus in re-
gula districtissime prohibet sic dicens
ante omnia ut absque murmure
sint fratres quod mandatum regule
a pluribus minime observatur. Nam
propter modicam occasionem nonnulli
fratres prorumpunt in murmurationem
videlicet causantes de cibo de
potu et aliis rebus. immo displi-
cet super dimidiantes superiores
suos. prelatos et alios officia-
les asserentes eos inordinatos
vel inprovidos aut neglige-
tes esse. Sed tunc debent tales
monachi ne propter vicium murmura-
tionis provocent iram dei aut ex-
separantur demum filiorum causa
Dicit beatus basilius. Non erit de
numero filiorum xpi qui murmurare
inventus. absque dubio viciis sunt
vehementissime [illegible] cum perfuga in
murmur sine dubio et super-
[illegible] hoc dicit. Hec Basilius.
Et quamvis debeant murmura-
tione fiunt sic dum consolatione
[illegible] hec beatus [illegible] qui dicit. Ex
pers est consolationis divine sic ad
templationem recipis murmu-
ratione. Hec [illegible]. Et sicut sub-
diti precavent murmurando sic et
prelati ne eciam superiores labo-
rare debent ut non dent illis
occasionem murmurandi ne forte
et ipsi incurrant propter hoc penam
et iram dei. Decimum est
quod sicut perseverantes in ordine ef-
ficiuntur valde virtuosi sic contra-
rium deficientes in bonis morali-
bus nullomodo [illegible]. Sed tales
respicio cum timore dei sicut

est. que non expediunt faciendo
multa et enormia committendo.
Deteriores religiosis dicit Bernardus inue-
niuntur. non vidi meliores quam qui pro-
fecerunt in ordine, sic non vidi de-
teriores quam qui defecerunt. Et nota
quod omnes qui in statu religionis
inordinate viuunt miserabiliores
sunt omnibus hominibus quia
nec deum habent nec mundum nam
si cupiunt suas voluptates ex-
ercere peccando semper tamen timent
deprehendi, et ideo frequenter magna
dum cordis angustia sunt consti-
tuti, et ideo celum non habent quia
libere peccare non presumunt, deum
etiam non habent quia peccando
eius indignacionem incurrunt de
hoc dicit Bernardus. Secundo Omnes de mundi
contemptoribus, scilicet monachis
et aliis viri religiosis si peruersi
sint, religiose viuendo impleue-
runt cum deo non indutus, cum
sic sint miserabiliores sunt omnibus
hominibus quia nec deum habent
nec celum hoc. Secundo Non solum autem
tales sunt inter mundo miserabiles
verum etiam eterna dampnacio ap-
prehendet eos in futuro teste Bernardo
dicit. Quam in loco ordinis sine or-
dine viuit ad illum ordinem
descendit ubi nullus ordo sed
sempiternus horror inhabitat.
Hec Bernardus. Quartum quidam monachi
aut religiosi se preparabunt et
premuniunt periculis anime sue
et abstrahunt se a concupiscen-
tiis carnalibus et a vanitatibus
huius seculi non solum mente sed
etiam corpore, quia conuersari in mundo
et inter seculares homines monachis
minime expedit, maxime tamen
illis qui non dum in bono pro-
fecerunt et inducti religiosi sunt
sunt enim videndo et audiendo

que in seculo geruntur. debiles
animi faciliter ad temptacionem tra-
huntur, et ideo mundus et eius oc-
casiones sunt fugiende. De hoc
ysaac abbas syrus sic dicit Ex-
pedit monacho in silencio et
in secreto oppugnantibus enim
se absconditis appetibus abstinere
et elongare se a pugnantibus
ipsorum et dico non solum propter
te sed etiam propter omnibus inquinatis con-
muniunt. Monachorum vestis. Quia
cum homo accedit ad deum se-
dens inter eum deo de hiis
abstinere que sunt que non vi-
dere faciem mulierum non respi-
cere formosorum aspectus, non con-
cupiscere quidquid vel quilibet
ornatum vestium non vide non
vide hominum secularium dignitatem
et cetera, quia multis vires
acquirunt vicii de propinquitate
corporum loquencium et videncium
ad vestes preciosas et pompis eum
et sicut aspectus eius bonorum
monet arbitrium hominis ad [illegible]
ut inclinet ad operacionem ipsorum
manifestum est quod ipsorum con-
tra potenciam habent corrupti-
onis animi, et si nichil plus
facit solitudo ad infestacionem
tamen plurimorum adducit illum et
in silencio semper facit mentis
turbacionem, ad vinculum [illegible]
corporis [illegible] hec homo [illegible]
[illegible] et debet custodire semper
et diminuere pugnam suam
in ipsis. Quando cum homo
sibi faciat violenciam ad bonum
proficit, tamen exteris videndo
semper atque contemplando hoc
ysaac abbas. Et quia periculosum
est monacho conuersari in
seculo monachi eum oportet
esse dicit. Fuge curtes [illegible]
silencium, fratribus in spiritu [illegible]

studet / in nocentiam vite et simpli
citatem amare / si non appetitum sed
scientia liber non est. / Hoc tangit
Hugo de sancto Victore sic dicens.
liber scientie non est qui alienum
usurpat officium. Si monachus
es, quid facis in urbe. Si amas
silencium cur de contentionibus asse
dere me esse delectaris. In semper
ieiunijs et fletibus debes in
sistere et tu philosophari queris.
Simplicitatis monachi propositum
est. Et docere inquit alios vo
lo. Non est tuum docere sed plangere.
Et tamen doctor esse desiderans
audi quid sanctus [illegible] dicens
tu / et simplicitas volens in no
centia vite et sanctitatis conversacionis
tue docere debet homines. Mona
chus fugiendo mundum doceat quam
sequendo. Hec Hugo. Et beatus Bernardus
Monachus non habet docentis sed
plangentis officium quippe cum
oppidum carcer esse debet et
solitudo paradysus. Hec Bernardus. Sed
unde quibus devotus monachus
fugiat mundum et ea que mundi
sunt et religiose vivat et quod
foris audit hominibus prelatus in
tus studeat servare coram deo
probare virtutem. Unde hic [illegible]
virtutis [illegible] sic dicens: Monachus
venerabilem se habens in actu
in locutione in [illegible] cogitatione
semper temperat et ea que mundi
sunt ipse desperat et quod audit
humanis oculis habere quam ante dei
oculos moribus prendit. Hec [illegible]
laboret igitur monachus ut
vicijs abstineat et virtutibus
se exerceat / sic humilis mansuetus
caritativus et timoratus dei se
probaverit habeat. Item de monachis
ordinatis et inordinatis. Dicit abbas
pastor sic: qui querulosus est

monachus non est / qui malum
pro malo reddit / monachus non
est / qui malitiam in corde suo te
nuerit monachus non est / qui
iracundus est monachus non
est / qui elatus et superbus est
monachus non est / Qui vero est
monachus mansuetus et semper humilis
caritate plenus / et timore dei
semper et ubique possidens hic ve
re perfectus est. Pastor abbas. De
statu vel monachi et quali
ter debeant esse monachi. Dicit Johannes
abbas in vitas patrum de xxx collationibus
sic: Monachus est qui solum
que dei sunt agit / cogitat et
loquitur Christo vivens in omni
tempore loco et negocio. Monachus
est violentia ire indesinens
et custodia sensuum indeficiens.
Monachus est sufficienter corporis
experimentum os et alimenta [illegible]
Monachus est merens et dolens
animo indesinenter mortis memo
riam se exercens vigilans et dor
miens. Et quis fidelis et sapiens
et prudens monachus qui sub obe
dientia subiectione et labore
et dolore calorem suum custo
diunt inextinguibilem et usque
ad sui [illegible] igne igni et
fervorem fervori / et amore amori
et desiderium desiderio et sollicitudini
sollicitudinem cottidie addere non
cessaverint. Hec Johannes abbas de co
ditione et vita devotorum
monachorum beatus Bernardus sic dicit:
Ille vere est monachus qui devocionem
tenet in choro [illegible] in templo
disciplinam in laborem medita
tionem in lectione / fervorem in oratione
castitatem in temptatione / conso
lationem in adversitate humilitatem
in prosperitate. Hec Bernardus. Et non
tantum professionem monachorum
que non professos [illegible]

est vel alibi scriptum legitur propter
nostram singularitatem sumere negamus
suppleant hoc in nobis humilitate
confessionis devote Compungimur
cottidie in fletibus quidam pec-
catorum ad deum nostrum / et alium
vultus eius accipiamus et confitea-
mur in professionem nostram et defectus nos-
tros agnoscentes promptitudinem
nostram et deus liberabit nos adhuc
faciendum hortatur nos beatus bernardus
sic dicens Virginitatem nostram
professionis non suppleant fructus
ut devote confessionis humilitate Sint
nobis lacrime nostre panes die ac
nocte / quidam dicit anime mee ubi
est deus tuus / hoc est quidam pec-
catorum ad deum suum et alium vul-
tus eius / Unum quidem scit necessarium
sed quia nec in bono signum nec in malo
comprimendo excessum suo ordine
compunctionum venia cum illo de
quo apostolus dicit Et qui non opera-
tur credenti autem in eum qui iustificat
impium reputatur fides eius
ad iustitiam secundum propositum gratie dei
/ Veniam tamen peccatrici illarum
multarum dimissum est quoniam
dilexit multum Nam et indul-
gendo deum retribuendo magna re
Et cum fratres obsecro vos corripe
nos secundum accipiamus et confiteamur
et qui magni nominis umbram
et personale quoddam figmentum
professionis apud homines induimus
apud deum confessionis nostre recognoscente
promptitudinem non tamen quamque avi-
recedamus et veritas liberabit
nos hec bernardus Et quamvis propter
singularitatem nostram ut defectus
non valeamus profiteri ad per-
fectum statum monachorum / tamen
sicut possumus cum adiutorio
dei in bono opere nos exercere
debemus et cursum et statum
nostrum commendamus et sicut suffi-

tiant vires ad exstirpanda vicia
et ad virtutes inserendas laborare
quia ergo ad sanctum ordinem nos deo con-
gaudemus / tota nostra intentio cir-
ca hoc versari debet ut mens nostra vir-
tutum armis accincta in spiritualis
certaminis se semper et viciorum impetus
debellare contendat dehinc et ad
statum religiosorum tangentibus
petrus damianus sic dicit / prelatos
cum videmus unum diu in sacro or-
dine constitutus qui nec diu no-
verunt quid in ieiuniis quid in
vigiliis quid in ecclesiastice
discipline studiis sit profiteri
Et cum septimum dicit Rem in ig-
norant ignorantibus quo pacto
vel adeo cognoscit vel demum re-
vertitur cognoscere quia semetipsum
in eius obsequio invenit igitur
Rem ergo semetipsum in eius ob-
~~sequio~~ vult vincere inspicit sui
unum tempore est notitia non habe-
Rem quis in militie spiritualis
agone processit in hoc probatio e-
sit cum rebellionem contra se vi-
ciorum continuationem sentit / si
surgentes in se motus carnis
facile reprimit / si tumultuantium
cogitationum strepitum mox in
labore compescit / si nascentes
carnalis illecebre flammas in ge-
nu oris reprimit restinxerit / si tim-
cum superbie tumore retorquet
viciorum colla gladio primus dei
timoris obtruncat Ceterum quid
prodest dum quempiam servare in-
iusticie que velut subiecta pom-
tyrum rudimenta vernantis in-
imbris et tenere adhuc puberis
videas claudicare agnus in-
sinuatione negligencie dissolutione
prodiciorum egregius discipulos
suos prohibet dicens remisse
remisse manus et dissoluta ge-
nua erigite et gressus rectos
facite pedibus vestris ne claudi-
catio quis erret / dicta nostra

sancte ad plenum venit ad triphu
corporis interitum Lorica pupen
seiam impugnari Mortuo namque
cum adhuc impossibile est passio
prime murmurum cohibere invidie
faces extinguere, mente mundi
aliorum reverentiam custodire
qui virus malicie ad ipsius offe
dentem nequit expellere, qui p
firmandi consilium inferre fucum
sit in iniuriam sustinere. Verum ad
dicendum est iusti quam quantum
ad professionem quidem iam in fide
militiam nomen dedit, sed quod p
spiritale certamen penitus non
agnovit, ymo ad pressionem tedii
tibus hec tot viribus in nitendi
ut salubriter vigili animus distat
ista mestitie qua vincere, Unde
itaque hii qui se mortuos p fite
esse cum xpo, rebelles motus
carnis et passiones mox ad
huc in se patitur vivere, distent
ergo miles xpi dum adhuc non
est unius operis, distent ange
lus quibus virus per res
debuit obviare huc illuc p
se dividunt virtus experientie
oculis prudens vitat, et singulis
quibusque vicissim mittentem
congrue defensionis tegmen
opponit, ut superbiam humilitate
devincit, gulam sobrietate vesten
git mansuetudine iracundiam
tollet, avaritiam largitate re
frenet ardorem libidinis frore
pectus ignis extinguunt, odii
trabem flamma suavissime ca
ritatis eruerit, delectum erit de
ista carminis qui subtiliter ac p
funde consideravit totum quod
illud est eo bonum in animo
Viventibus angeli ad celestem
tenebrim videntes quod omni in
in eo quod est semetipsum pugnant
ad corpus se operantur unde faciant

exterioribus resistunt. Et sibi voluntas
adversum procul dubio potentia tendit
quam olim sibimet male consenciendo
quam non repugnavit animus. Et
congruentum seras mea si ad votum
mox exterius non vincimus, si inhi
consuetudine clamis crimina
labores angustiis et confusionum
sepe fluctuantis anime tedium
sustinemus. Inde cum nobis di
vina dispensatione perficitur
ne repentinam victoriam in arroga
ciam, per animus extollitur et de
altitudine sua per fundius corruit
si non auctori deo sed victoriae sue
vires ascribat. Unde fratres kari
qui ad sacrum ordinem nos beassi
gaudemus hic totum una intencio
versari debet videlicet ut mens
una virtutum armis armata
in spirituali certamine se semper exer
ceat et viciorum potentiam que circa
nos iniceste nescimunt studio spiri
debellare contendat. Patri simus
semper invenientes vineas et amicos
ut frequentes vestigiis denigro ma
cordis cave, nullumque eis inca
que nos imp sunt permittamus
locum prius dicacionis sive heet
petius dominum audiamus ergo
hunc expressis condicionem et
dyssolutam vitam quorumdam
fratrum nuper quidem religionis
expetunt, sed prius vivencium
audimus et confirmationem sanctam
et ordinacionem devotorum ac
religiosorum monachorum.
Unusquisque ergo in proposito bono
et in statu religioso se esse
deprehenderit in eodem sancto pro
posito ac conversatione bona seu
virtuosa sedeat perficere ac
perseverare, ut cum sanctis
et religiosis monachis premium
et gloriam post hanc vitam valeat
obtinere. Unusquisque non in
dissolutione et inordinatione ac prius

vitii se positum esse conspexit, et mortem mortis et penam gehenne ante mentis oculos reducit, et penam proprie pravitatis actibus agere non obmittat. Quidquid ergo presumendo quam diu se commisisse senserit, hoc totum propria prius superius promissa, videlicet per contritionem, confessionem et satisfactionem delere studeat, puniat iniquam sceptra peccatis contritionem lacrimas fundendo, per oris confessionem [illegible] sustinendo, et per satisfactionem opera virtuosa peragendo et deceto [illegible] ulterius malis cavendo. Cum ita se prius demum suos [illegible] adeo [illegible] de tali penitente dicitur Bernardus Augustinus. Quid est homo penitens, nisi homo ~~nisi homo~~ inter [illegible] et ideo accipiunt demum suo iudicio de se ipso [illegible] penam hec Augustinus. Non solum autem talis penitens peccatorum veniam merebitur et gratiam in presenti, et si perseveraverit gloriam in futuro a Christo domino obtinebit, sed et statum sanctissimum religiosorum monachorum [illegible] malis et perversa opera perditum per timorem penam in se deo cooperante reformabit. Et sic ergo habemus de statu incipientium qui consistit, ut supra dictum est, in penitentia et eius partibus, videlicet confessione, contritione et satisfactione, et quibusdam circumstanciis tangentes easdem prius partes, de quibus omnibus prout deus donavit tractando hanc materiam dei gratiam et auctores sanctorum pro velle meo collegi, ut condicio sive status penitentium sive incipientium aliqualiter istis legentibus patefiat etc. Et sic est finis huius operis, de quo sit laus deo.

Incipit liber de vilitate conditionis humane [editus] in gressu beati Innocentii

Domino et patri karissimo domino digione [illegible] episcopo et sancte ecclesie Ruffine episcopo Lotharius indignus dyaconus gratiam in presenti et gloriam in futuro. Modicum ocii quod inter multas angustias nuper captavi non ex toto reliqui preterire ociosum, sed ad deprimendam superbiam, que caput est omnium viciorum, vilitatem humane conditionis [illegible] descripsi titulum [illegible] operis et nomen auctoris [illegible] et posterius ut si quid nomine [illegible] totum ascribit. Si vero paternitas vestra suggesserit, [illegible] dignitatem vel dulcitudinem humane nature Christo favente describam, ita quod per hoc humilis elatus ut per illud humilis exaltetur.

Quare de vulva matris mee egressus sum ut viderem laborem et dolorem et consumerentur in confusione dies mei. Si talia de se locutus est ille quem deus sanctificavit in utero, qualia loquar ego de me quem mater mea genuit in peccato. Heu me, dixerim, mater mea, quare me genuisti filium amaritudinis et doloris. Quare non in vulva mortuus sum, egressus de vulva non statim perii. Cur exceptus genibus, lactatus uberibus, natus in combustionem et cibus ignis. Utinam in utero consumptus fuissem, ne fuisset michi mater mea sepulchrum et vulva eius conceptus eternus. Fuissem quasi non essem, de utero translatus ad tumulum. Quis det ergo oculis meis fo[ntem]

lacrimarum ut fleam miserabilem
humane conditionis: culpabilem con-
versationis humane progressum, dam-
pnabilem humane dissolu-
tionis egressum. ¶ Consideravi
ergo cum lacrimis de quo factus
est homo, quid faciat homo,
quid facturus sit homo. Sane
formatus est homo de terra, con-
ceptus in culpa, natus ad penam;
agit prava que non licent, tur-
pia que non decent, vana que
non expediunt; fiet cibus ignis,
esca vermis, massa putredinis.
Exponam ut plenius et disseram
plenius: formatus est homo
de pulvere, de luto, de cinere; quodque vi-
lius est, de spurcissimo spermate;
conceptus est in pruritu car-
nis, in fervore libidinis, in fetore lu-
xurie; quodque vilius est, in labe pecca-
ti; natus ad laborem, timorem
et dolorem; quodque vilius est,
ad mortem. ¶ Agit prava quibus
polluit famam, polluit personam,
polluit conscientiam; agit vana quibus
negligit seria, negligit utilia, ne-
gligit necessaria. Et fiet cibus ignis
qui semper ardet et urit inex-
tinguibilis; esca vermis qui semper
rodit et comedit immor-
talis; massa putredinis que semper
fetet et sordet horribilis.

De vilitate materie de qua formatus est homo

Formavit igitur Dominus Deus hominem
de limo terre, que ceteris vili-
or est elementis. Planetas
et stellas fecit ex igne, flatus
et ventos fecit ex aere, pisces et
volucres fecit ex aqua, homines
et iumenta fecit de terra. Conside-
rans igitur aquatica, se vilem in-
veniet; Considerans aerea, se
viliorem agnoscet; Considerans
ignea, se vilissimum reputabit,
nec valebit se parificare celestibus,
nec audebit se preferre terrenis, quia
se iumentis parem invenit et
similem recognoscit. Unus est
enim hominis et iumentorum interitus
et equa utriusque conditio, et nichil
habet homo iumento amplius. De
terra orti sunt et in terram pariter re-
vertentur. Verba sunt ista non cuius-
libet hominis, sed sapientissimi Sa-
lomonis. Quid est ergo homo
nisi lutum et cinis? Hinc clamat
homo dicens ad Deum: Memento que-
so quia sicut lutum feceris me.
Hinc et Deus inquit ad hominem:
Cinis es et in cinerem reverteris.
Comparatus sum luto et con-
assimilatus sum faville et cineri.
Lutum efficitur ex aqua et pulvere
utroque manente; Cinis autem
fit ex ligno et igne utroque de-
ficiente. Expressum misterium.
Quid ergo lutum superbis? quid
pulvis extolleris? unde cinis
gloriaris? An illud forsitan respondebis
quod Adam ipse fuit de limo terre
formatus, tu autem ex humano
semine procreatus? Immo ille fuit factus
de terra sed virgine; tu non procrea-
tus de semine sed immundo. Quis
enim potest facere mundum de inmundo
conceptum semine? Quis est homo
qui immaculatus sit et iustus
appareat natus de muliere? Ecce
enim in iniquitatibus conceptus, non
una tantum iniquitate, non in uno
tantum delicto, sed in multis iniquitatibus
et in multis delictis, in delictis
et iniquitatibus alienis.

De conceptione infantis

Est autem duplex conceptio: una
seminis et altera nature. Prima
fit in commissis, secunda in contractis.
Parentes enim committunt, in se pro-
les contrahit in se. Quis enim
nescit concubitum etiam omnino
nunquam committi sine pruritu car-

ms. sine fetore libidinis sine fetore luxurie. Unde semen conceptum fedatur, maculatur, viciatur, ex quibus tandem anima infusa contrahit labem peccati, maculam culpe, sordem iniquitatis. Sicut enim ex corrupto liquore infusus corrumpitur, sic et pollutum contingens corpus polluitur. Contrahit autem tres sic tres vires dico. Rationalem ut discernat bonum a malo, irascibilem ut respuat malum, concupiscibilem ut appetat bonum. Pro malo obstante tribus oppositis viciis originaliter corrumpitur: vis rationalis ignorancia ut non discernat inter bonum et malum, vis irascibilis iracundia ut respuat bonum, vis concupiscibilis concupiscencia ut appetat malum. Prima gignit delictum, secunda parit peccatum, tercia delictum et peccatum. Est enim delictum non facere faciendum, peccatum est non agere agendum. Hec tria vicia contrahuntur ex carne corrupta per tres carnales affectus [illegible]. Quippe coitu racionis sopitur ut ignoranciam seminet, libidinis motu irritatur ut iracundiam [illegible], voluptatis sentitur affectus ut concupiscencia attrahatur. Hic est tyrannus carnis, hec lex membrorum, fomes peccati, languor nature, pabulum mortis, sine quo nemo nascitur, sine quo nullus moritur, qui si quando tollitur reatu, semper tamen remanet actu. Si igitur dixerimus quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus et veritas in nobis non est. O gravis necessitas et infelix condicio: antequam peccemus peccato [illegible] et antequam delinquimus delicto tenemur. Per unum hominem intravit in mundum peccatum et per peccatum mors in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt. Patres comederunt uvam acerbam et dentes filiorum obstupescunt.

De quali cibo conceptus nutriatur

Attende quo cibo conceptus nutriatur in utero: sanguine menstruo qui cessat ex femina post conceptum ut ex eo conceptus nutriatur in femina. Qui fertur esse tam detestabilis et immundus ut eius contactu fruges non germinent, arescant arbusta, moriantur herbe, arbores amittant fetus. Si canes inde comederint, in rabiem efferantur. Concepti fetus vicium seminis contrahunt ut leprosi et elephantici ex hac corrupcione nascantur. Unde secundum legem Moysi mulier que menstrua patitur reputatur immunda. Et si quis accesserit ad menstruatam, iubetur interfici. Ac propter immundiciam menstruorum precipitur ut mulier si masculum pareret [illegible], si vero feminam [illegible] diebus a templi cessaret ingressu.

De imbecillitate infantis

Quare ergo dixi [illegible] et fuit hic qui sunt in [illegible] felices illi qui moriuntur antequam nascantur, prius mortem sentientes quam vitam scientes. Nascuntur quidam tam deformes et prodigiosi ut non homines sed portenta ab hominibus videantur, quibus forte melius consultum fuisset si numquam prodissent ad visum, quia monstra monstrantur et ostentantur. Plerique diminuti membris et sensibus corrupti nascuntur, amicorum tristicia, parentum infamia, verecundia propinquorum. Sed quid de quibusdam specialiter, cum generaliter omnes sine scientia, sine verbo, sine virtute nascantur.

flebiles debiles imbecilles parum ab irracionabilibus distantes, ymo in multis minus habentes. Nam illa statim ut orta sunt gradiuntur, nos autem non solum erecti pedibus non incedimus, verum eciam manibus non repetamus.

De dolore partus et eiulatu

Omnes nascimur eiulantes ut nature nostre miseriam exprimamus. Masculus enim recenter natus dicit A, femina vero dicit E. Exclamant E vel A, quotquot nascuntur ab Eva. Quid est ergo Eva nisi heu ha? Unde est ergo enim nisi heu quod est interiectio dolentis doloris exprimens magnitudinem. Hinc enim ante peccatum virgo, post peccatum Eva meruit appellari, ex quo sibi dictum audivit: In dolore paries. Non est dolor sicut dolor parturientis. Unde Rachel pre nimio dolore partus interiit et moriens vocavit filii nomen Benoni, id est filius doloris. Uxor Finees subitaneis doloribus irruentibus peperit filium et periit, et in ipso mortis articulo filium vocavit Ichabod. Si filii doloris merores uxoris Phinees ut intelligeris, tristiciam habet cum parit, cum non peperit mulier iam non meminit pressure quia natus est homo in mundum. Concipit ergo cum immundicia et fetore, parit cum tristicia et dolore, nutrit cum angustia et labore, custodit cum instancia et timore.

De nuditate nascentis

Nudus egreditur, nudus regreditur; pauper accedit, pauper recedit. Nudus, inquit, egressus sum de ventre matris mee, nudus revertar illuc. Nichil intulimus in hunc mundum, haut dubium quia nec auferre quid possumus.

Si quis autem indutus egreditur, attendat quale proferat indumentum. Turpe dictu, turpius auditu, turpissimum visu: fedam pelliculam sanguine circumlitam. Hec est igitur illa maceria de qua cum Thamar pareret inquit: Quare divisa est propter te maceria? Et ob hanc causam vocavit nomen eius Phares.

Quales fructus producit homo

O vilis humane condicionis indignitas, o indigna humane condicionis vilitas. Herbas et arbores investiga. Ille de se producunt flores, frondes et fructus, et tu de te lendes, pediculos, lumbricos. Ille de se fundunt vinum, oleum et balsamum, et tu de te sputum, urinam et stercus. Ille de se spirant suavitatem odoris, et tu de te reddis abhominacionem fetoris. Qualis est arbor, talis est fructus eius. Non potest igitur arbor mala bonos fructus facere. Quid est enim homo nisi quedam arbor eversa, cuius radices sunt crines, truncus est caput cum collo, stipes pectus cum alvo, rami sunt ulne cum tibiis, frondes sunt digiti cum articulis. Hoc est folium quod a vento rapitur et stipula que a sole siccatur.

De brevitate huius vite

In primordio condicionis humane nongentis et amplius annis homines vixisse leguntur. Sed paulatim vita hominis declinante dixit dominus ad Noe: Non permanebit spiritus meus in homine in eternum, quia caro est. Erunt quoque dies eius centum viginti annorum. Quod intelligi potest tam de termino vite quam de spacio penitendi. Cum enim rarissime legantur homines plus vixisse, ex tunc magis magisque vita restringitur humana

dem est appellamus dies. Amodo mors in ipsis semimortui(?). Cum si ante multitudinibus etc. Quia ante prioribus dierum nostrorum sunt. Brevem dies mei velocius transierunt quam a texente tela succiditur. Homo natus de muliere brevi vivens tempore, magnis(?) eodem statu permanet. Pauci nunc ad xl perveniunt, paucissimi ad lx annos perveniunt.

De incommodo senectutis

Si quis autem ad senectutem processerit, statim cor eius affligitur et caput concutitur, languet spiritus et fetet anhelitus, facies rugatur et statura curvatur, caligant oculi et vacillant articuli, nares effluunt et crines defluunt, tremit tactus et deperit actus, dentes putrescunt et aures surdescunt. Senex facile provocatur, cito credit, sed tarde discredit, tenax et cupidus, tristis et querulus, velox ad loquendum et tardus ad audiendum, sed non tardus ad iram; laudat antiquos, spernit modernos, vituperat presens et commendat preteritum, suspirat et anxiatur, torpet et infirmatur. Unde Oracius poeta: Multa senem circumveniunt incommoda etc. Ceterum nec senes contra iuvenes glorientur, nec insolescant iuvenes contra senes, quod enim sumus isti fuerunt, quoque quod hic est erimus.

De labore mortalium

Ad quid ergo nascitur nisi ad laborandum? Et homo nascitur ad laborem. Cuncti dies eius laboribus et erumpnis pleni sunt, nec per noctem requiescit mens eius. Et hoc nonne vanitas? Non quid quisque labore sub tempore. Quia(?) cum est mora motus vero m(?). Vanitas vanitatum, inquit Ecclesiastes, et omnia vanitas. Omnia vana(?). Omnia studia hominum diversa sunt exercita. Unus est enim homo(?), finis et eadem esse(?): labor et afflictio spiritus. Occupatio magna data est omnibus hominibus et iugum grave super filios Adam a die exitus de ventre matris eorum usque in diem sepulture in matrem omnium.

De diverso studio sapientum

Pervestigant sapientes et investigant alta celi, latitudinem terre, profunda abyssi; de singulis disputant, de universis pertractant, discunt semper et docent. Et quid tandem reportant ex hac occupatione nisi laborem et dolorem inveniunt et afflictionem spiritus? Noverat hoc experimento qui dixerat: Dedi cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam, errores atque stultitiam, et cognovi quod esset labor et afflictio spiritus, eo quod in multa sapientia multa sit indignatio, et qui addit scientiam addit et dolorem. Licet enim oporteat et indagatur multa investiganda vigilias et invigilare laboribus et sudoribus, vix tamen est quicquam tam vile, vix tam facile quod ad plenum intelligat homo, comprehendat ad liquidum, nisi illud perfecte scitur quod nichil scitur perfecte, quod quisquis(?) in solutione dubitationis consequatur. Denique corpus quod corrumpitur aggravat animam et deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem. Audiat quid super hoc sentit Salomon: Cuncte res difficiles, non potest eas homo explicare sermone. Est homo qui diebus et noctibus somnum non capit oculis, et nullam quidem potest invenire rationem, et quanto plus laboraverit ad querendum tanto minus inveniet. Defecerunt scrutantes scrutinio; accedet ad cor homo altum et exaltabitur Deus. [illegible]

cui nunquam sufficit. Affirmat ecclesiastes. Qui enim magis intelligit magis dubitat et ille videtur plus sibi sapere qui plus desipit. Pars ergo sciendi est scire quod quid nescitur. Fecerat autem deus hominem rectum et ipse se inseruit infinitis questionibus.

De vario hominum studio

Currunt et discurrunt mortales per sepes et semitas. Ascendunt montes, transcendunt colles, transvolant rupes, pervolant alpes, transgrediuntur cavernas, intrant viscera terre, profunda maris, incerta fluminis, opaca nemoris, invia solitudinis. Exponunt se ventis et ymbribus, tonitruis et fulminibus, fluctibus et procellis, ruinis et precipiciis. Metalla cudunt et conflant, lapides sculpunt et poliunt, ligna succidunt et dolant, telas ordiuntur et texunt, vestes incidunt et consuunt, edificant domos et plantant ortos, excolunt agros et pastinant vineas, succendunt clibanos, extruunt molendina, piscantur, venantur, aucupantur, meditantur et cogitant, consiliantur et ordinant, querulantur et litigant, diripiunt et furantur, et decipiunt et mercantur, contendunt et preliantur, et innumera talia, ut opes congerant, ut questus multiplicent, ut lucra sectentur, ut honores acquirant et dignitates extollant, ut potestates extendant. Et hoc labor et mentis afflictio. Et si mihi non creditur, Salomoni credatur: Magnificavi, inquit, opera mea, edificavi domos et plantavi vineas, feci ortos et pomeria et consevi ea cuncti generis arborum, et extruxi mihi piscinas aquarum ut irrigarem silvam lignorum germinantium. Possedi servos et ancillas et familiam multam habui, armenta quoque et magnos ovium greges ultra omnes qui fuerunt ante me in Ierusalem. Coacervavi mihi argentum et aurum et substantias regum et provinciarum. Feci mihi cantores et cantatrices et delicias filiorum hominum, ciphos et urceos in ministerio ad vina fundenda. Et supergressus sum opibus omnes qui fuerunt ante me in Ierusalem. Cumque me convertissem ad universa que fecerant manus mee et ad labores quibus frustra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem et afflictionem animi et nichil permanere sub sole, quod non sit labor et afflictio spiritus.

De diversis anxietatibus hominum

Quanta mortales angit anxietas, affligit cura, sollicitudo molestat, metus exterret, timor concutit, horror abducit, dolor deicit, contristat tristicia. Pauper et dives, servus et dominus, coniugatus et continens, denique bonos et malos omnes mundanis cruciatibus affliguntur et mundanis afflictionibus cruciantur. Experto crede magistro. Et magnus magister: fuero in vere non est et si mens non hebes capit, sentiens afflictione et miseriam.

De miseria pauperis et divitis

Pauperes enim premuntur inedia, cruciantur erumpna, fame, siti, frigore, nuditate vilescunt et tabescunt, spernuntur et confunduntur. O miserabilis conditio mendicantis. Et si petit, pudore confunditur, et si non petit, egestate consumitur. Sed ut mendicet necessitate compellitur. Deum causatur iniquum quod non recte dividat, proximum calumpniatur malignum quod non plene subveniat. Indignatur, murmurat et imprecatur. Adverte super hoc sententiam sapientis

Melius est mori quam indigere. Secundum proverbium pauper odiosus erit. Omnes dies pauperis mali sunt. Fratres hominis pauperis oderunt eum, insuper et amici procul recesserunt ab eo. Nam Ecce enim fuerit dives multos numerabis amicos. Tempora si fuerint nubila solus eris. Et proh dolor secundum fortunam estimatur persona cum potius secundum personam sit estimanda fortuna. Tam bonus reputatur ut dives, tam malus ut pauper, cum potius tam dives reputandus sit ut bonus, tam pauper ut malus. Dives autem pusillanimiter resolutus et incontinenter effrenatus currit ad libitum et ruit ad illicitum et sunt instrumenta penarum que fuerunt oblectamenta culparum. Labor in acquirendo, timor in retinendo, dolor in amittendo mentem eius semper fatigat, sollicitat et affligit. Ubi est thesaurus tuus ibi est et cor tuum. Secundum plerumque insequentibus.

De miseria dominorum servorum

Servus minis terretur, angariis fatigatur, plagis affligitur, opibus spoliatur. Qui si non habet quaerere compellitur, et si habet cogitur non habere. Culpa domini pena servi. Culpa servi causa domini. Unde dicitur: Quidquid delirant reges plectuntur Achivi. O extrema conditio servitutis. Natura liberos genuit sed fortuna servos constituit. Servus cogitur pati et nemo sinitur compati. Dolere compellitur et nemo condolere permittitur. Servus non suus est ut nemo sit sibi ... qui tristia sentiunt. O miserum est alienum vivere. Dominus autem si crudelis est oportet illum vereri propter nequitiam subiectorum. Si humilis vel amicus est contingit illum contemni propter insolentiam subditorum. Severitas ergo metus affligit et mansuetudinem militis impendit. Nimia crudelitas parit odium et nimia familiaritas parit contemptum. Familiaris cura fatigat et domestica sollicitudo molestat. ... paratum ubique inimicum ut possit malignantium insidias praecavere, oppugnantium impetus propulsare. Hostes externos timet. Sufficit diei malitia sua. Sed dies diei laborem eructat et nox nocti sollicitudinem indicat. Dies quoque laboriosi ducuntur et noctes expenduntur insomnes.

De miseria continentis et coniugati

Ipse ignis non urere potest? Caro non concupiscere? Quia continens impugnatur, incontinens tamen rebellis ille expugnatur. Expectas fortis est in ipsa re. Non omnis mens capit verbum istud sed qui potest capere capiat. Unde cum ipse Deus decreverit pontificalibus indumentis instituisset ut Moyses Aaron et filios eius vestiret, de feminalibus non precepit, sed ut ipsi feminalibus uterentur cum ingrederentur tabernaculum testimonii. Sed et Apostolus inquit: Nolite fraudare invicem nisi forte ex consensu ad tempus ut orationi vacetis, et iterum revertimini in id ipsum, ne temptet vos Sathanas propter incontinentiam. Melius est nubere quam uri. Quam grave continentiam angelus Sathane qui carnaliter stimulat et ignem concupiscentie igne sue suggestionis flatu succendit. Incitamentum apponit, facultatem tribuit et opem ministrat, impugnat et ...

subito fatale compendium. Unde cum david post meridiem deambularet in solario domus regie videns ex adverso bersabee se lavantem erat autem mulier pulchra valde misit et tulit eam et dormivit cum illa. Propterea qui cum uxore est sollicitus que sunt mundi et divisus distrahitur. Cum prima angustiis et variis sollicitudinibus distrahitur ut filios et uxorem famulos et ancillas nutriat querit et sumptus tribulationes quas curans sustinet. Unde uxor contendit habere preciosum ornatum et variam supellectilem ut plures sit sepe cultus uxoris quam census mariti. Alioquin per dies et noctes suspirat et plangit garrit et murmurat. Tria sunt que non sinunt hominem in domo manere fumus et stillicidium et mala uxor. Illa inquit ornata procedit in publicum et ab hominibus honoratur. Ego misera in conventu feminarum sola despicior. Sola vult diligi sola laudari. Alterius amorem sui asserit odium, alterius laudem sui detractionem suspicatur. Amandum est omne quod diligit, odiendum omne quod spernit. Vincere vult sed vinci non valet. Familiari non patitur sed dominari molitur. Omnia vult posse nulla non posse. Si pulchra fuerit facile adamatur. Si feda facile contempnitur. Difficile custoditur quod a multis diligitur et molestum est possidere quod nemo dignatur. Hunc alius forma alius ingenio alius facetiis alius liberalitate sollicitat et aliqua parte capitur quod undique lacessitur. Equus et asinus bos et canis vestes et lectus calix et urceolus prius probantur et postea comparantur. Sponsa vix ostenditur ne prius displiceat quam ducatur. Quodcumque contigerit habenda est necessario sive fetida sive feda sive egra sive fatua sive superba sive iracunda sive quolibet vitio viciosa. Preter solam fornicationem non est uxor a viro dimittenda sed nec dimittens potest aliam ducere nec dimissa alii potest copulari. Nam quicumque dimiserit uxorem nisi ob fornicationem mechatur et si aliam duxerit mechatur. Et si uxor a viro discesserit manere debet innupta aut viro suo reconciliari. Similiter et vir si discesserit ab uxore. Verum nimis est ponderis onus. Nam stultus et impius est qui tenet adulteram et patronus est turpitudinis qui celat crimen uxoris. Quod si dimiserit adulteram absque sua culpa punitur quia illa vivente cogitur continere. Propter quod discipuli christo dixerunt. Si ita est causa hominis cum uxore non expedit nubere. Quis enim nisi equanimis potest sustinere iugiter. Solus suspicionis zelotypie vehementer affligit. Nam licet scriptum est: Erunt duo in carne una, zelus tamen viri duos in una carne non patitur.

De hostibus hominis

Non est impiis gaudere dicit dominus quin per quod peccat homo plectitur et torquetur. Vermis eorum non moritur et ignis eorum non extinguetur. Vidi eos qui operantur iniquitatem et seminant dolores et metunt eos flante deo periisse et spiritu ire eius esse consumptos. Superbia inflat, invidia rodit, avaritia stimulat, ira succendit, angustiat

gula dissoluit luxuria sequitur ne dicam inuenitur homicidium sit et cetera viciorum portenta et que sunt hominum obstinata peccati. Sunt instrumenta puniendi. Unum con corrumpit nichil apostolo attestante qui ait obscuratum est insipiens cor eorum propterea quod tradidit illos deus in desideria cordis eorum et in inmundiciam ut contumeliis afficiant corpora sua et sicut non probaverunt deum habere in noticia tradidit illos deus in reprobum sensum ut faciant ea que non conveniunt. Et qui que nolunt sine mora persecucionem paciuntur. Alii vero ludibria et verbera experti. Insuper et vinculis et carceres lapidati sunt secti sunt temptati sunt in occisione gladii mortui sunt pro deo. Circuierunt in melotis in pellibus caprinis angustiati afflicti quibus dignus non erat mundus. In solitudinibus errantes in montibus et in speluncis et in cavernis terre. Periculis fluminum periculis latronum periculis ex genere periculis ex gentibus periculis ex falsis fratribus. In labore et erumpna in vigiliis multis in fame et siti. In frigore et nuditate in ieiuniis multis. Iustus enim abnegat semetipsum crucifigens membra sua cum viciis et concupiscenciis ut sibi mundus crucifixus sit et ipse mundo. Non habemus hic manentem civitatem sed futuram inquit. [illegible] tamquam incarcere clausus tamquam moriturus. Incola inquit ego sum in terra et peregrinus sicut omnes patres mei. Remitte michi ut refrigerer priusquam abeam et amplius non ero. Heu michi quia incolatus meus prolongatus est etc. Deus infinitus et ego non infinitus. Deus sempiternus et ego non ero. Unus. [illegible]

premiorum suorum sunt instar hoc est unigenitum quod [illegible] filie sue dedit in dotem.

De diversis pugnis contra bella [illegible]

Militia est vita hominis super terram unde non mirum est multiplices hostes undique impedientem premunt ut capiunt perimant ut puniunt demon et hostis mundus et caro. Demon cum viciis homo cum bestiis mundus cum elementis caro cum sensibus. Caro enim concupiscit adversus spiritum etc. Unde non est nobis colluctacio adversus carnem et sanguinem sed adversus principes nequicie in celestibus adversus rectores tenebrarum harum. Adversarius enim vester dyabolus tamquam leo rugiens circuit querens etc. Ascendunt ignes. Nequissimi mors ingreditur per fenestras oculis. [illegible] Consurget gens contra gentem et regnum adversus regnum. Terremotus magni per loca et pestilencie et fames erunt. Quia de celo et tempestates procedunt spiritus et turbines procellas et fluctus aer tempestates et tonitrua. Ignis, grando et fulgura. Excelsi in ira sua spiritus et turbines generabit. Sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt et in furore suo confirmaverunt tormenta. Ignis grando fames et mors, bestiarum dentes et scorpii et serpentes et rhomphea vindicans [illegible] qui creati sunt ut [illegible]

piscibus maris et volucribus celi et universis animantibus que sunt illi ipsi inspiciunt(?) dentes bestiarum immittam in eos

De corpore autem et anima

Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Certe non vult educi de carcere qui non vult exire de corpore, nam carcer anime corpus est, de quo dicit propheta: Educ de carcere animam meam. Nusquam quies et tranquillitas, ubique timor et tremor, ubique labor et dolor. Caro tamen dolebit et anima super semetipsam lugebit.

De miseria bonorum et malorum

Quis unquam vel unicam diem totam duxit in sua delectatione iocundam, quem in aliqua parte reatus dici conscientie vel impetus ire vel motus concupiscentie non turbavit? Quem livor invidie vel ardor avaricie vel tumor superbie non vexavit? Quem aliqua iactura vel offensa vel passio non commovit? Quem denique visus vel auditus vel actus aliquis non molestavit? Audi super hoc sententiam sapientis: A mane usque ad vesperam immutabitur tempus. Cogitationes vane subsequuntur et mens cogitationibus indulget. Tenent tympanum et cytharam et gaudent ad sonitum organi, ducunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt.

De brevi leticia hominis

Semper enim mundane letitie tristicia repentina succedit, et quod incepit in gaudio desinit in merore. Mundana quippe felicitas multis amaritudinibus est respersa. Noverat hoc ille qui dixerat: Risus dolore miscebitur et extrema gaudii luctus occupat. Experti sunt et filii Iob. Nam cum comederent et vinum biberent in domo fratris sui primogeniti, repente ventus vehemens venit a regione deserti et concussit quatuor angulos domus, que corruens universos oppressit. Merito pater inchoabat: Versa est in luctum cythara mea et organum meum in vocem flentium. Melius est ire ad domum luctus quam ad domum convivii. In die bonorum ne immemor sis malorum. Memorare novissima et in eternum non peccabis.

De vicinitate mortis

Semper ultimus dies primus est et semper primus dies ultimus reputatur, cum tamen ita semper vivendum est tanquam moriturus semper existat. Scriptum est enim: Memor esto quoniam mors non tardat. Tempus preterit et mors appropinquat. Mille anni ante oculos morientis tanquam dies hesterna que preteriit, cum mors appropinquat. Semper enim futura nascuntur et semper presentia moriuntur. Et quicquid est preteritum totum mortuum est. Morimur ergo dum vivimus et tunc desinimus mori cum desinimus vivere. Melius est ergo mori vite quam vivere morti, quia nichil est vita mortalis nisi mors vivens. Salomon: laudavi magis mortuos quam viventes et utroque feliciorem cogitavi qui necdum natus est. Vita fugit velociter et retineri non potest. Mors autem instanter occurrit et impediri non valet. Hoc est illud quod mirabile est, quod quanto plus crescit tanto magis decrescit, quia quanto plus vita procedit tanto magis ad finem accedit.

De terrore sompniorum

Tempus quod quieti concessum est non conceditur esse quietum. Nam terrent sompnia

visiones conturbant. Augetur enim quandoque eius sompniorum occasione visiones sompniorum in sompniis et fantasmatum. Et licet non sint in veritate vera ut Babilonii sed visa que sompniant sompniantes, tamen in veritate terrent et fatigant, ita ut velut dormientes velut lugentes et vigilantes sepissime inveniuntur. Et non iocundum quid viderint in sompnis vigilantes et tantum tamen illud innuerit ante. Quod super hoc dicit Eliphaz Themanites: In horrore visionis nocturne, quando solet sopor occupare homines, pavor tenuit me et tremor, et omnia ossa mea perterrita sunt, et cum spiritus me presente transiret, inhorruerunt pili carnis mee. Conqueritur Iob dicens: Si dixero consolabitur me lectus meus et relevabor loquens mecum in strato meo, terrebis me per sompnia et per visiones horrore concuties. Nabuchodonosor sompnium vidit quod eum valde perterruit, et visiones capitis eius conturbaverunt eum. Unde alibi sapiens: Sompnia et ubi multa sunt sompnia plurime vanitates. Multos enim errare fecerunt sompnia, et exciderunt sperantes in illis. Apparent etiam frequenter in sompniis turpes ymagines, ex quibus pollutiones nocturne non solum caro polluitur sed et anima maculatur. Unde dominus in Levitico: Si fuerit inter vos homo qui pollutus sit sompnio nocturno, egredietur extra castra et non revertetur prius quam ad vesperam lavetur aqua, et post solis occasum regrediatur ad castra.

De compassione hominis

Quanto dolore pro contubernio, quanto dolore conterimur cum amicorum dampna sentimus, cum pericula, pericula formidamus. Plus interdum sentimus formidine quam infirmus egritudine periculum. Plus sentit dolentium affectu doloris quam ipse minime affectu languoris affligitur. Verum est enim illud apostoli: Quis infirmatur et ego non infirmor? Sollicitum plenum timoris amoris. Cuius pectus tam ferreum, cuius cor tam lapideum, ut lacrimas non exprimat, gemitus non effundat, cum proximum vel amici morbum vel interitum intuetur, ut patienti non compatiatur et dolenti non condoleat. Ipse Ihesus cum vidisset Mariam et qui cum ea venerant ad monumentum plorantes, infremuit spiritu et turbavit se ipsum et lacrimatus est, eo quod mortuum ad vitam miseriam revocabat. Deflet pie (?) ...ant... divini et divina culpabilem qui corpoream amici sui mortem deplorat et spiritualem sue mortem non deflet.

De innumeris speciebus egritudinum

Numquid nescis tot egritudines, quot species passionum philosophicalis industria potuit indagare, sed humana fragilitas potuit tollerare. Tollerabiles diximus morbos intollerantiam ... intollerabilem ... intollerantiam ... Nam intollerabilem ipse passionis ... et tollerabilem ... ipse ... dedit medicine magis ac magis humana natura corrumpitur ... que olim experimenta salubria, que ipse dedit, hodie sunt mortifera ... ut macrocosmus et microcosmus, et quando plurimum senectus producitur, tanto detrimentum ... turbatur.

De subitis et fortuitis

Subito cum non speratur interitus accidit, calamitas ingruit, morbus invadit, mors interripit quam nullus evadit. Ergo ne glorieris in crastinum, ignorans etenim quid superventura pariat dies. Nescit homo finem suum; sed sicut pisces capiuntur hamo, et sicut aves comprehenduntur laqueo, sic capiuntur homines in tempore malo cum eis extemplo supervenerit.

De diversis generibus tormentorum

Quid dicam de miseris quos pro diversa qualitate tormentores puniunt? Cedunt fustibus et gladiis iugulant, cremant flammis et lapidibus obruunt, ~~ungulis~~ discerpunt ungulis et patibulis suspendunt, torquent ungulis et scorpionibus flagellant, catenis vinculis suggillant, laqueis detrudunt, carceribus et ieiuniis macerant, precipitant et strangulant et excoriant et distrahunt, secant et suffodiunt. Qui ad mortem ad mortem, et qui ad gladium ad gladium, et qui ad famem ad famem, et qui ad captivitatem ad captivitatem. Crudele iudicium, immane supplicium, et spectaculum dant in escam volatilibus celi, bestiis terre, piscibus maris. Heu heu misere matres que tam infelices filios genuistis.

De quodam horribili facinore

Audi hic horribile facinus, lege mirere, quod Iosephus de Iudaica obsidione describit. Mulier facultatibus et genere nobilis cum cetera multitudine que confluxerat Ierosolimis, que cum omnibus obsidionem ferebat, huius reliquias facultatum quas de domo in urbe convexerat tyranni penitus abstulerunt. Si quid non reliquiarum ex annuis cibis fuit, prebuit fructum cotidianum diripiebant irruentes per momenta predonum satellites rapiebant. Pro quibus ingens mulierem ex indignatione quadam velut insania fatigabat ita ut predones in necem sui maledictis et conviciis instigaret. Sed neque iracundia neque miseratione illam perimeret, et si quid et forte sumpsisset ab alia quesitum ab aliis quereret, nec iam inveniendi fieret copia requirendi. Fames autem cum dira insideret ac medullis et ad furorem iam famis media pungeret, pessimus necessitatis consiliis contra ipsa iam arma adversum naturam movit. Erat ei sub uberibus parvulus filius quem ante oculos ferens: infelicis, inquit, matris, o infelicior fili, in bello fame et direptione predonum cui te reservabo? Nam et si possit vita sperari, iugo tamen Romane servitutis reservaris. Veni igitur, o mi nate, esto matri cibus, predonibus furor, seculis fabula, que sola deerat cladibus Iudeorum. Et hec cum dixisset, filium iugulavit et decoctum igni suppositum torret, et medium quidem comedit, medium vero servat obtectum. Et ecce confestim predones irruunt, combusti carnis odore concepto, mortem minantur nisi sine mora cibos quos paratos sensissent demonstraret. Tunc illa: partem nobis optimam reservavi, et continuo que supra fuerant membra detexit infantis. At illos repente ingens horror invasit, et mentis stupor diriguere, vox est faucibus interclusa. Illa non crudeli vultu et ipsis iam predonibus truculentior: Meus, inquit, hic est filius, meus est partus et meum est facinus. Edite, namque ego prior comedi que genui. Nolite vos esse matre religiosiores aut femina molliores. Quod si vos pietas vincit et

meos extinctum inveniebas ego
que unum talibus pastorem sum ego
iam pastor pro eo quod illi tenti timen-
tes et dispersi sunt quia hinc solum
ex omnibus facultatibus miserie mi-
chi relinquerunt. De quibus pu-
niuntur innocentes et nocentes absolvuntur

Nemo confidat se sapientem et
rectum nisi qui se noverit in-
sipientem [illegible] qui stare iudicat
ne cadat. Nam sepe innocens
condempnatur et nocens absol-
vitur. Pius premitur et impius
honoratur. Pius crucifigitur. Bar-
rabas liberatur. Hodie vir quie-
tus inutilis dicitur. Religiosus ypo-
crita dicitur. Simplex fatuus reputatur.
Deridetur enim iusti simplicitas
lampas contempta apud cogi-
tationes divitum

Incipiunt capitula secundi libri

De culpabili humane conditionis
progressu. De cupiditate. De ini-
quis muneribus. De acceptione
personarum. De venditione iusticie. De
insatiabili desiderio cupidorum.
Quare cupidus faciant nomen.
De falso nomine divitiarum. De ex-
emplo contra cupiditatem. De mi-
seria possessionis divitiarum. De
sollicitudine di-
vitis operibus. De contemnenda possessi-
one. De contemnenda possessi-
one divitiarum. De avaro et cu-
pido. Cur avarum dicitur ymago
ydolorum. De appetitibus avari.
[illegible] inopiam cogit et res
finita. Bella gerit et homicidia. De gula.
Exempla contra gulam. De ebrie-
tate. Exempla contra ebrietatem.
De luxuria. De generibus luxurie.
Exempla contra luxuriam.
De coytu contra naturam.
De exemplo huius sceleris. De ambi-
cioso. De nimia concupiscentia
ambicionis. Exemplum de am-
bicioso. Quod bonus est et misera.
De diversis proprietatibus super-
borum. De superbia et cupiditate.
De arrogancia hominum.
De abhominatione superbie. Contra
fraudem ambiciosorum. De appetitu
arrogancie. De superfluo cultu.
Contra superfluum ornatum.
Quod plus decentur vestibus
quam virtutibus decorantur. Propo-
nere mense et domus

De culpabili humane conditionis progressu

Tria sunt que maxime sol-
ent homines appetere opes vo-
luptates et honores. De opibus
prava. De voluptatibus turpia. De
honoribus vana procedunt. Unde
cum Johannes apostolus ait: Nolite
diligere mundum neque ea
que in mundo sunt quia omne
quod est in mundo concupiscentia
carnis est et concupiscentia oc-
ulorum et superbia vite. Con-
cupiscentia carnis ad volup-
tates. Concupiscentia oculorum ad
opes. Superbia vite pertinet
ad honores. Opes generant
cupiditatem et avariciam. Vo-
luptates pariunt gulam et luxu-
riam. Honores nutriunt superbiam
et iactanciam.

De cupiditate

Nichil avaro scelestius et nichil
iniquius quam amare pe-
cuniam. Radix enim est omnium malorum
quod confirmat apostolus dicens: Qui
volunt divites fieri incidunt
in temptationem et laqueum
dyaboli et desideria multa et
inutilia et nociva que mergunt
homines in interitum
et perditionem. Radix omnium
malorum est cupiditas.
Hec sacrilegia committit
symoniace vendit et emit
inique petit et recipit ini-
quite negociatur et fenerat
instruit dolos et cominet frau-
des dissolvit pactum et
violat iuramentum corrum-
pit testimonium et pervertit iudicium

De iniquis muneribus

Consule prophetam evange-
licum verum quoniam inquit

diligunt munera sequuntur retributiones pupillo non iudicant et causa vidue non ingreditur ad eos non ipsi perdunt retributiones quia non iudicant amore iusticie sed mercedis quam iudicant amore pecunie semper cum sequuntur largitionem vel promissionem vel presentationem et ideo pupillo non iudicant a quo nichil largitur aut promittitur sentitur. Principes infideles socii furum omnes diligunt munera sequuntur retributiones numquam excecatis animum munere nisi quibus excludunt expeditam aspectore. Michee inquit propheta principes eius quasi lupi rapientes predam et amore secuti de lucro, principes eius in munere iudicabant et sacerdotes eius in mercede docebant et prophete eius in pecunia divinabant. Et contra dominus per moysen precepit in lege iudices et magistros constitues in omnibus portis tuis ut iudicent populum iusto iudicio nec in alteram partem declinent. Non accipies personam nec munera quia excecant oculos sapientum et mutant verba iustorum. Et iuste quod iustum est persequeris. Ideo dicitur iuste quod iustum est aliquando quod iniustum est iniuste aliquando iniuste quod iustum est aliquando iuste quod iniustum est prosequuntur.

De personali acceptione

Ve vobis qui corrumpitis per pecuniam vel per quem carnalem amorem vel odium dicitis bonum malum et malum bonum, ponentes tenebras lucem et lucem tenebras, mortificantes animas que non moriuntur et vivificantes eas que non vivunt. Vos enim non attenditis meritum cause sed meritum persone, non iuris sed muneris, non iusticie sed pecunie, non quod ius dictet sed quod voluntas affectat, non quod leges sanciunt sed quod mens cupit, non quod inclinat equitas consideratur sed inferiora inclinata ad animum ut quod non licet libeat et ut liceat hoc quod libet. Numquam in vobis tam simplex est oculus ut totum corpus sit lucidum sed aliquid semper admixtum fermenti quod massam totam corrumpit. Pauperum causa cum mora negligitur, divitum cum instantia promovetur. Illis rigorem ostenditur, cum istis cum mansuetudine dispensatur. Illos cum difficultate repellitur, istos cum favore tractatur. Illos negligenter audiuntur, istos subtiliter auscultatur. Clamat pauper et nullus exaudit. Loquitur dives et omnes applaudunt. Dives locutus est et omnes tacuerunt et verbum illius usque ad nubes perducent. Pauper locutus est et dicunt quis est hic et si offenderit subvertunt illum. Clamat cum vim patiens et nullus exaudit vociferantem et non est qui iudicet. Et facte pauperum causam abiciunt illos penitus. Et in multis pauperes despiciuntur divites honorantur. Illis venientibus assurgunt, istos despicabiliter excludunt. Si introierit in conventum vestrum vir aureum anulum habens in veste candida, introierit et pauper in sordido habitu, intendatis in eum qui indutus est veste preclara et dicatis tu sede hic bene, pauperi vero dicatis tu sta illic aut sede sub scabello pedum meorum. Nonne iudicatis apud vosmetipsos et facti estis iudices cogitationum iniquarum. Et de vobis dicit propheta: Magnificati sunt et ditati sunt, incrassati sunt et impinguati, causam pupilli non direxerunt et iudicium pauperum non iudicaverunt. Et in lege precipitur: nulla erit distinctio personarum, ita parvum et magnum.

iudicet nec accipiet personam cuiusquam quia dei iudicium est et non est personarum acceptio apud deum

De vendicione iusticie

Vos autem nec gratis gratis date nec iusticiam iuste reddere propter nummos. Vendit vel vendere non presumit nec datur nisi vendatur. Sepe iusticiam tam difficiles et ligitantes gravantibus plus quam totum iniuste quia iudex est super eius expense quam fructus sine. Unde grave ipsi fuerit in districto iudicio iudicare qui perpetuum gratis accepit. Justicie gratis date luceat manifesta dampnum inconsutum, pecuniam enim partes fit cum consumat verum quod fecerit homini si mundum universum lucretur anime non sue detrimentum patitur. Jacobus apostolus: Agite nunc divites plorate et ululantes in miseriis vestris que advenient vobis. Divicie vestre putrefacte sunt et vestimenta vestra a tineis comesta sunt. Aurum et argentum vestrum eruginavit et erugo eorum erit vobis in testimonium et manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in novissimis diebus. Ecce merces operariorum vestrorum qui messuerunt regiones vestras que fraudata est a vobis clamat et clamor eorum in aures domini sabaoth introivit. Propter hoc dicitur: Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra.

De insaciabili desiderio cupiditatis

Cupiditas est extinguibilis cupiditas insaciabilis. Avarus vero cupidus sunt ydropicis comparantur qui [illegible] quo plus bibunt eo plus sitiunt amplius. Semper inhiat habendis et nunquam inhiatis finem constituit. Insaciabilis est oculus cupidi nec potest impleri iniquitatis. Non implebitur avarus non implebitur pecunia et qui amat pecuniam fructum non capiet.

excessivus, insaciabilis et perditus inique implentur. Similiter et oculi hominum insaciabiles. Sanguisuge sunt due filie dicentes affer affer. Quanto nummus crescit, tanto amor nummi, quia pecunia crescit. Quare

Quare cupidus saciari non potest

Vas stultorum cupide quidem semper vacuum et nunquam repletum. Animo non est plena mensura que quantumcunque tenent non sunt. Cupido est amplioris et ampliorem cupido est quam quod non habet. Dominus enim est inconprehensibilis; quare continuat nunquam est plenus nisi deum habeat cuius satis est cupido. Quis ergo cupide saturari desperat et cupidus quia dum cupidus sit saciari non potest. Non est conventio lucis ad tenebras neque Christi ad Belial quia nemo potest deo servire et mammone.

De falso nomine diviciarum

O falsa diviciarum felicitas que divitem verbis efficit infelicem. Unde cum falsum quod opes mundi que divicias appellantur faciunt divitem et egenum. Nec opes mundi non auferunt indigenciam sed augmentant egestatem. Nunquam sufficit modicum. Semper quanto plures divites quam ubi in ulla divicie multi qui comedunt illas. Unde quanto magis aucte indigentes [illegible] frequenter egestas. Opes ergo faciunt divitem sed egenum. Vere cui satis est quod habet satis illum est. Cum nichil est quod habet satis illum constat egere. Ergo sufficiens non copia sufficiente et non parcimonia sed mente sentiens egentem.

Exempla contra cupiditatem

O quam multos seduxit cupiditas quam plures perdidit. Avaricia Balaam ascella redarguit et perdem sedentis

arserunt quia ceptus cupiditate per ministrorum dispositionem male duce ipse Achor. Ipsum lapidaverunt qui tulerat aurum et argentum de anathemate Iericho. Naboth intemptus est ut nichil vineam non possideret. Giezi lepram percussit quia peciit et recepit argentum et vestes sub nomine helisei. Iudas se suspendit quia tradidit et vendidit Christum divinam et sapientiam sub titulo mercis. extimavit quia de precio agri scandalizaverunt apostoli. Audierunt tyrius mercatores sui et coacervavit argentum quasi humum et aurum quasi lutum platearum. Sed ecce dominus possidebit eam et percutiet in mari in mari fortitudinem eius et hec igne devorabitur.

De iniqua possessione divitiarum

Verum est ergo quod sapiens protestatur: multos perdidit aurum et argentum vel illis qui peccaverunt. Ecce ipsi peccatores et habundantes in seculo obtinuerunt divitias. Hinc vitas ista precipiebat apostolus: nolite diligere mundum neque possidere argentum neque aurum neque pecuniam in zonis vestris quia facilius est camelum non posse transire per foramen acus ita difficile est divitem intrare in regnum celorum. Arta est via et angusta porta que ducit et intrantur ad vitam. Apostolus ergo sanctus mea nichil argentum et aurum non est michi. Ve ergo qui coniungitis domum ad domum et agrum agro copulatis usque ad terminum loci. Repleta est terra argento et auro et non est finis thesaurorum eius propter iniquitatem avaricie eius. Iratus sum et percussi eam.

De licitis opibus

Verum Abraham dives erat. Sic fuit Iob locuples. David opulentus et tamen de Abraham dicit scriptura: credidit Abraham deo et reputatum est illi ad iustitiam. Et de Iob: quod non erat similis inter viros simplex et rectus. De David ait quia dominus invenit virum secundum cor suum. Sed isti fuerunt fuerunt sicut nichil habentes et omnia possidentes. Super illud divitie si affluant nolite cor apponere. Nos autem sumus omnia possidentes quasi nichil habentes. Super illud pretiosi pro[?] divites eguerunt et esurierunt spiritualiter conveniens qui diligit divitias et non habet quam qui habet et non diligit. Et sicut difficile est esse in igne et non ardere ita difficile est possidere divitias et non amare. Audi prophetam: a minore usque ad maiorem omnes avaricie student et a propheta usque ad sacerdotem omnes faciunt dolum.

De incertitudine divitiarum

Omnis cupiditas contra naturam [illegible] et [illegible]. Nudus in mundum advenit et pauper quando redibit mundum cum terra suscepit. Cupidus incipit et erit sicut dives in mundo. Destruam inquit horrea mea et maiora faciam et illuc congregabo omnia que nata sunt michi et omnia bona mea. Sed deus quid dicit est? Stulte hac nocte repetent animam tuam a te. Que parasti cuius erunt? Thesaurizat et ignorat cui congregabit ea. Dormierunt somnum suum et nichil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis. Dives cum dormierit nichil secum deferet. Aperiet oculos suos et nichil inveniet. Ne timueris ergo cum dives factus fuerit homo et cum multiplicata fuerit gloria domus eius et

relinquet alienis divicias suas et sepulchra eorum domus illorum in eternum. Unde ergo sapiens ait testatur. Cum advenit extremo suo, in iusticie alius congregat, in bonis suis alius luxuriabitur. Pro dolor que habet hoste dimittit.

De congregacione mundi [illegible]

Qui ad congregandum opes. [Q]uasi stet cum sitire non possit ille qui congregat [illegible] quasi fidus egredientem et retentum et fugit velut umbra. Et nunquam in eodem statu permanet. Cum multum desiderat tamen parum possidet. Sufficiunt hominibus inquit victum et vestitum, his contenti sitis. Cum necessarium etiam multa sollicitudine querit, cum ipsa sine magna difficultate se offerant. Unde quod super hoc Christus dicit: nolite solliciti esse dicentes quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur. Scit enim pater vester quia omnibus his indigetis. Querite ergo primum regnum dei et iusticiam eius et hec omnia adicientur vobis. Nunquam vidi iustum derelictum nec semen eius querens panem.

De avaro et cupido

Tantalus sitit in undis et avarus eget in opibus. Tantum est ei hoc quod habet quantum quod non habet et nunquam utitur acquisitis sed semper inhiat acquirendis. Unde Salomon: est quasi dives cum nichil habeat et est quasi pauper cum in multis diviciis sit. Avarus et in se ipsum nequam comedit et non digerit, recipit et non reddit. Avarus nec pacientibus compatitur nec miseris miseretur, sed offendit deum, offendit proximum, offendit se ipsum. Nam deo detinet debita, proximo denegat necessaria, sibi substrahit oportuna. Deo ingratus, proximo impius, sibi crudelis. Avarus cupido et tenaci [illegible]

est sibi et bonum in mundo ad quid animum et qui sibi nequam est quo alius bonus est erit et non iocundabitur in bonis suis. Cum habuit substanciam huius mundi et viderit fratrem suum necesse habere et clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas manet in ipso? Non enim proximum diligit sicut se ipsum qui eum in media premit egestate consumit, neque diligis eum super omnia cui preferunt aurum, ponit argentum.

Cur avaricia dicitur servitus ydolorum

Recte dixissent apostolus avariciam [illegible] ydolorum servitutem. Sicut enim ydolatra suum simulacrum sic avarus thesaurum. Nam ille cultum ydolatrie diligenter amplificat et ille cumulum pecunie augmentat. Ille cum omni diligencia colit simulacrum et iste cum cura custodit thesaurum. Ille spem ponit in simulacro, iste spem constituit in pecunia. Iste nimis timet pecuniam [illegible]

De [illegible] avari

Avarus ad petendum promptus et ad dandum tardus ad tribuendum pernix ad negandum [illegible] quid expendit fructuosus [illegible] totum amittit tristis [illegible] et ingratus [illegible] habet [illegible] impendit magnificat datum si [illegible] dandum dat ut lucretur, si non dat ut lucretur. Lingua [illegible] pecuniam [illegible] ut [illegible] impleant [illegible] ut [illegible] ostendat [illegible] habet ad dandum collectum [illegible] ad recipiendum [illegible] ad dandum [illegible] recipiendum apertam [illegible] in [illegible] sitit [illegible] [illegible] mille [illegible] congregat [illegible] iustum iudicium est ut que de malo [illegible] ad malum [illegible] accedit ad bonum [illegible] non [illegible]

ex bono animus ergo dampnatus
habet mite que nunc est et fuit

De gula

Vnum michi homines regna et pannis
et vestimentum et domus quibus
protegit turpitudinem mee sunt
gule non sufficiunt fructus ar-
borum non genera leguminum non
virides herbe non pisces maris
non bestie terre non aves celi
quererunt pigmenta comparant
aromata nutriunt altilia capi-
unt obesa que studiose coquun-
tur cocorum que laute parantur
ministrorum alius contendit
et colligit alius conficit et componit
[illegible] materias primum inui-
tat in escam ut satietas turpe
ut in esuriem ut fastidium revo-
cet appetitum ad diligendum
gulam non ad sustentandam natu-
ram non ad necessitatem supplendam sed ad
aviditatem explendam. Ce-
terum tamen brevis est volup-
tas in spacio loci. vix sit quatu-
or digitorum spacio temporis vix vix
sit totidem momentorum. Con-
temptui mediocritas et superflui-
tas affectatur. Quod in superfluitate
ciborum et varietate saporum
aviditas nescit modum et vo-
racitas excedit mensuram
Sed tunc distenditur stomachus turbantur
sensus opprimitur intellectus et inde
non est salus vel sanitas sed
morbus et mors. Audi sententiam
sapientis. Noli avidus
esse in omni epulacione tua et
non te effundas super omnem escam
in multis enim escis erit infirmitas
et propter crapulam multi obierunt
Esca ventri et venter escis deus
autem et hunc et has destruet

Exemplum contra gulam

Gula tamen tributum exigit
sed vilissimum reddit quia que
sunt delicata cibaria tanto
fetidiora sunt secessa. Tempus
egit qui turpes ingerit primus
et in fine horribilem flatum ex-
primens et abhominabilem sonitum
emittens. Gula primogenita clam
fit primogenita vendidit prius
dit pristorum. decollavit baptistam
Nabuzardan princeps cocorum tem-
plum incendit et totum iherusalem
destruxit. Balthasar in convivio
manum contra se scribentem appa-
ruisse vidit mane techel phares. et eadem
nocte interfectus est a chaldeis
sedit populus manducare et bibe-
re et surrexerunt ludere. Adhuc
esce eorum erant in ore ipsorum et
ira dei ascendit super eos. Qui
vestiebantur voluptuose vixe-
runt in bonis suis dives ille qui
epulabatur cottidie splendide
sepultus est in inferno

De ebrietate

Quid turpius ebrioso cui fe-
tor in ore tremor in corpore qui
promit stulta prodit occulta cui
mens alienatur facies transformatur
porro non sufficit vinum non
sicera vel cervisia sed studiose conficitur
mustum et species electuarium
labore multo sollicitudine
magna sumptu non modico Sed
inde contenciones et rixe et
iurgia. vinum multum potatum
ait ait sapiens irritationem et
iram et ruinas multas facit
fermentum vinum et ebrietas.
[illegible] insufficiunt cor [illegible]
tea dicit apostolus fugite vinum
in quo est luxuria. Et salomon
Luxuriosa res est vinum et tumul-
tuosa ebrietas. Filii rechab
et filius zacharie vinum et siceram
et omne quod inebriare poterat
non biberunt

Exemplum contra ebrietatem

Ebrietas enim vicinia vindemie
Amonem interfecit filium regis
occidit. Iudith holofernem oc-
cidit inebriatum. Legitur ergo
quod salomon ait vacantes po-
tibus et dantes symbola con-

surrexerunt. Et ysa. Ve qui consurgitis mane ad inebriandum et potandum usque ad vesperam ut vino estuetis. Cythara et lyra tympanum et tybia et vinum in conviviis vestris. Ve qui potentes ad bibendum vinum et viri fortes ad miscendam ebrietatem. Ecce gaudium et leticia occidere vitulos et iugulare arietes et comedere carnes et bibere vinum. Comedamus et bibamus cras enim moriemur. Et revelata est in auribus meis vox domini exercituum: si dimittetur hec iniquitas donec moriamini. Ve corone superbie effraym. Sacerdotes et prophete nescierunt pre ebrietate, absorpti sunt a vino, nescierunt videntem et ignoraverunt iudicium. Prepositor(?) cum ad predicandum evangelii sermonem apud quendam bibisset(?), peteretur hesterni crapulam et nocturnam ebrietatem continuans, statim alta voce dixisse. Apostolorum(?) suorum suorum bibitur(?) rex anglorum.

De luxuria

Porro turpis mater filium generat turpiorem. Consequens enim est ut qui in sordibus est sordescat adhuc. Omnes adulterantes quasi clibanus succensus a coquente. Ceperunt principes furere a vino, vere cum satur libenter venerem amplexatur. Et extinguit(?) libidinis turpitudo que non solum mentem effeminat sed corpus enervat, non solum maculat animam sed fedat personam. Omne namque peccatum quod fecerit homo extra corpus suum est, qui autem fornicatur in corpus suum peccat. Semper illam precedunt ardor et petulantia et semper comitantur fetor et immundicia, dolor et penitentia semper sequuntur. Est distillans labia meretricis et nitidius oleo guttur eius, novissima autem illius amara quasi absinthium et acuta velut gladius biceps.

De generalitate luxurie

luxuria

Familiaris in iuvenes est, senibus non parcit. Si ipse non extinguis set iuvenis, nam virtus eius in lumbis eius et fortitudo illius in umbilico ventris eius. Iuvenem fugit, iuvenem fugit; iuvenem mactat, iuvenem mactat. Hec omnem etatem corrumpit, omnem sexum confundit, omnem ordinem solvit, omnem gradum pervertit. Inveniuntur enim senes et iuvenes, viri et femine, prudentes et simplices, superiores et inferiores. Et ecce ad exemplum sacerdotes qui nocte venerem amplexerunt et nunc virginem venerantur. Tempore dierum quod turpissimum est dici licet et agi non licet. Nocte filium veneris agitant, mane filium virginis offerunt in altari.

De coitu contra naturam

Quis eius multiplices species sufficienter valeat explicare. Hec cum pentapolim igne incendit(?). Hec Sichem in regione subvertit, Sichem cum populo interemit et Emor cum filio inde peremit. Ydumeam et madianitide(?) regione suffodit. Beniamin pro uxore levite peremit. Filios Hely sacerdotis in bello delevit. Beniamin occidit. Amon interfecit fratrem(?). Adulteros lapidaverunt et Ruben maledixit(?). Sampson seduxit, Salomon pervertit. Verum est quod legitimam mulieri. Ipse propter mulieris preciosam animam capit(?). Eciam multos sapientes et virgines fecit fatuos. Hec multos vulneratos et fortissimi quique interfecti sunt ab ea. Via inferi in domibus eius penetrantes et interiora mortis. Hec flores carnis(?) sensus diminuit, dies consumit, opes effundit.

Hec ignominiosa morphisma operatur quod tunc apostolus non confidit nominare. Propter quod tradidit illos deus in

passiones ignominie nam femine
eorum commutaverunt naturalem usum
in eum qui est contra naturam similiter
et masculi relicto naturali usu fe-
mine exarserunt in desideriis
suis in invicem masculi in mas-
culos turpitudinem operantes
Quid hac turpitudine turpius
Quid hoc crimine criminosius quale
ge quasi prava commiscentur commiscetur
turbatur natura cum masculo
et coytus hominis cum iumento
Sicut legitur in levitico Cum
masculo non commiscearis coytu
femineo quia abhominabile est
Cum omni pecore non coibis
nec maculaberis cum eo mulier
non succumbet iumento Qui dormie-
rit cum masculo coytu
femineo uterque operati sunt nephas
morte moriantur Qui cum
iumento coierit morte mo-
riatur pecus quoque occidite
Qui habet aures audiendi
audiat ymo qui despicit re-
spiciat

De pena huius sceleris

Penam docent quam hec culpa pro-
meruit Pluit enim dominus
super sodomam et gomorram sul-
phur et ignem de celo Noluit
enim dominus deus cuiquam angelorum
vel hominum executionem huius pene
committere sed sibimetipsi vindictam
huius sceleris reservavit Sicut illud
meum est ulcio et ego retribuam
eis. et ideo pluit dominus videlicet
aquam non ymbrem vel rorem
sed sulphurem et ignem sulphurem
super fetorem luxurie ignem
super ardorem libidinis quatenus
pena similis esset culpe nec
suffecit deo quod pluisset quos ipso
verbo magnitudinem et habi-
tacionem notavit Nam per-
cussit oculos mentis eorum sed
omnes simul extinxit Uxorem
quoque loth que retro aspexit
in statuam salis mutavit non

solum urbes sed etiam omnem re-
gionem [illegible] viventem in mare
mortuum et vallem salinarum
convertit horrendum est quod incidere
in manus dei viventis quanto
maiorem fuit longanimitatis
pacienciam tanto duriorem per
sentencias infert vindictam

De ambitione

Opes itaque congerit cupiditas
et avaricia reservat volup-
tates gulositas degustat sed
luxuriosus exercet honores am-
bicionis affectat et superbus ex-
tollit Ambiciosus autem semper
est pavidus semper attentus
ne quid dicat vel faciat quod
in oculis hominum valeat displicere
humilitatem simulat honesta-
tem mentitur affabilitatem
exhibet benignitatem ostendit
subsequitur et obsequitur cunctos
honorat universis inclinat fre-
quentat curias visitat opta-
tes assurgit et amplexatur
applaudit et adulatur Ve-
re novit illud proverbium et
si pulvis erat nullus tamen
excutiat illum propterea et studio
ubi placet congnomine remissus
et tepidus ubi congnomine dis-
plicet conprobat mala detes-
tatur iniqua Et alia cum
aliis probat et reprobat ut re-
putetur acceptus ut lau-
detur abhominabilis ut a sin-
gulis approbetur Et tamen
nemo fugiunt nec se sustinet
difficilemque conflictum dum
iniquitas [illegible] cum et
ambicio continet manum et quod
illa suggesserit faciendum
hec fieri non permittit et solli-
citudine tamen ad in [illegible] pu-
et filia iniquitas et ambicio
nam sua in opere subsistit

et occulta sibi non respicit sed
ergo vendicat sibi publicum illi
citum ambitiosus. Libenter regi
[illegible] quae ambit et dicit
et quanto procurabitur qui generis
sit in iustitiam primus [illegible] qui
non declinet amore vel odio qui
non corrumpatur prece vel precio qui
credat fidelibus et accommodet
simplicibus qui sit humilis et
benignus largus et mansuetus
constans et patiens sapiens et dis
cretus. Remedia contra ambitionem

Sed [illegible] hic mente non praesit
revertit adulationem et adducit
symoniam et accedit ad regem per
[illegible] mittitur. Cave quod ipse
non praevalet obtinere supplicat
et promittit offert et tribuit per
[illegible] gratiam quam gratis adipisci
vel consequi non potuit per se vel per
[illegible] mittitur adipisci. Nunc desistit
adhuc sed insistit et undique [illegible]
lent honorem et [illegible]
pro dignitatem amicorum suffra
gatus presidio principum timorque
damnationis flamma ardore tenetur
libidine ut sessum non horreat
scandalum non formidet et regere
regimen presumpsit et [illegible]
cum peccatum Chore cum compli
cibus ignis consumpsit et Datan
et Abyron terra vivos absorbuit
multos nunc sibi assumunt hono
res sed qui vocatum tamquam
Aaron. Exemplum de ambitioso

Sicut videmus ambitionis exempl
um legitur in Absalone
qui dum aspiraret ad regnum
fecit sibi currum et equites et
quinquaginta viros qui precederent
eum. Et mane consurgens Absa
lon stabat iuxta introitum
porte et omnem virum qui habebat
negotium ut veniret ad regis
iudicium vocabat ad se et dice
bat: De qua civitate es tu? Qui
respondens ait: Ex una tribu Israel ego
sum servus tuus. Dicebatque ei Absa
lon: Videntur mihi sermones tui
iusti et boni, sed non est qui te
audiat constitutus a rege. Dicebat
que Absalon: Quis me constituet
iudicem super terram ut ad me ve
niant omnes qui habent negotium
et iuste iudicem? Sed et cum accederet
ad eum homo ut salutaret eum
extendebat manum suam et apprehen
dens osculabatur eum. Faciebat
que hoc omni Israel qui veniebat
ad iudicium ut audiretur a re
ge et sollicitabat corda filiorum
Israel. Tunc abiit Absalon
in Hebron. Misit exploratores
in universas tribus Israel dicens:
Statim ut audieritis clangorem
buccine dicite: Regnavit
Absalon in Hebron. Et facta est
coniuratio valida, populusque concurrens
augebatur cum Absalone.

[illegible] et miseria [illegible]

Sed esto cito ut sublimetur
in altum presumptuosus ad
summum statum cure succrescunt
sollicitudines cumulantur ex
tenduntur ieiunia vigilie produ
cuntur quibus natura cor
rumpitur spiritus [illegible] depe
reunt somnus minuitur appetitus
debilitantur corpus vires at
tenuantur et sic in spatio dies
non dimidiant dies suos sed miser
abilem vitam miserabiliori fine
concludit. Verum est illud proverbium
qui se magnum [illegible]
[illegible] est sicut dum tollitur
in altum ut lapsu graviori ruat.
Et ipsi [illegible] super eo
[illegible] non est inven
tus locus eius. Antequam dies
eius repleantur peribit [illegible]
quasi vinea in primo flore bo
trus eius et sicut oliva pro
iciens florem. Unde super hoc
summus sapiens [illegible]
[illegible] X dist.

Spectaculis superborum

Sciatur autem ut superbus quanto est ad superbiam extollitur et in inanitatem efficitur. nec curat prodesse sed affectat preesse. presumit se meliorem quam omne se superiorem. ut bonum fuit non gradus sed virtus. non dignitas sed honestas. priores de dignitate amicos notos ignorat. hostes nos comites contempnit. antiquis vultum altius supinum extollit. cervicem erigit. fastum ostendit. grandia loquitur. sublimia meditatur. subesse non patitur. preesse molitur. plurimis infestus [illegible] molestias non suffert. contempta non differt. preceps et audax. gulosus et [illegible] vagus garrulus et importunus.

[illegible] superbia [illegible] lucifer

Superbia cunctis insupportabilis hominibus odiosa. Sic enim [illegible] vero tu semper es primum [illegible] ultima, quia omne peccatum te recedente committitur. Te vero recedente dimittitur. Certum est enim quod initium est omnis peccati superbia. Ecclesiastici x. Haec enim inter primordia rerum creaturarum creata est. angelum contra deum [illegible] cum absque mora deiecit quia in veritate non stetit ab imperio [illegible] in miseriam de celo empyreo in aerem caliginosum. Unde ysaias. Quomodo cecidisti lucifer qui mane oriebaris. Qui dixisti in corde tuo in celum conscendam super astra celi exaltabo solium meum. sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis. ascendam super altitudinem nubium similis ero altissimo. Tu signaculum dei similitudinis plenus sapientia et perfectus decore in deliciis paradisi fuisti. Omnis lapis preciosus operimentum tuum. sardius topazius et iaspis crisolitus onix et berillus saphirus carbunculus et smaragdus aurum opus decoris tui. Tu cherub extentus et protegens et posui te in monte sancto dei. in medio lapidum ignitorum ambulasti perfectus in viis tuis a die conditionis tue donec inventa est iniquitas in te. peccasti et eieci te de monte dei. Elevatum est cor tuum in decore tuo et [illegible] te [illegible]. Cedri non fuerunt altiores illo in paradiso dei. abietes non adequaverunt ad summitatem eius. platani non fuerunt equales frondibus illius. omne lignum preciosum paradisi non assimilatum est illi et pulchritudini illius. quia speciosum fecit illum in multis condensis frondibus. Ipse est super omnes filios superbie rex. Ipse est draco magnus rufus habens capita septem et [illegible] cornua decem cuius cauda trahebat terciam partem stellarum celi et misit illas in terram. Et proiectus est draco ille magnus serpens antiquus qui vocatur dyabolus et sathanas qui seducit universum orbem et proiectus est in terram et angeli eius cum eo missi sunt. De quo dicitur. Videbam sathanam quasi fulgur de celo cadentem. [illegible] qui se exaltant humiliabuntur.

Arrogancia hominum

O superbia presumptio presumptuosa. superbia que non solum angelos [illegible] sed homines presumpsit deicere. quos creavit deiecit et quos exaltavit humiliavit. Unde dominus per ezechielem prophetam. Fili hominis dic principi tyri. Hec dicit dominus deus. Eo quod elevatum est cor tuum et dixisti [illegible] super te

robustissimos gentium et montes ... in interitum. Occisorum ... Nabuchodonosor quam potentiam primum superbe intravit et ait: Nonne haec est Babilon quam edificavi ego in domum regni in robore fortitudinis mee et in gloria decoris mei? Cumque adhuc sermo esset in ore regis, vox de celo ruit: Tibi dicitur Nabuchodonosor rex, regnum tuum transibit a te et ab hominibus eicient te et cum bestiis et feris erit habitatio tua; fenum quasi bos comedes et septem tempora mutabuntur super te donec scias quod dominetur excelsus in regno hominum et cuicumque voluerit det illud. Eadem hora sermo completus est super Nabuchodonosor. Dictum est quod legitur: Homo cum in honore esset non intellexit. Superbia eorum ascendit ... confundit. Ascenderunt ... et superbia ... Antiochum in ... et ... submisit et ... intravit. Sedes ducum superborum destruxit Deus et ... generi superborum ... fecit.

De abhominatione superbie

Quam detestabilis sit superbia ostendit Deus qui superbiam ... Iuravit Dominus in anima sua: Detestor ego superbiam Iacob. ... Unde ... Sex sunt que odit Dominus et septimum detestatur anima eius. ... Salomon primum ponit oculos sublimes, id est superbiam. Et Ysaias: Dies Domini exercituum super omnem superbum et excelsum et super omnem arrogantem et humiliabitur, et super omnes cedros Libani sublimes et erectas et super omnes quercus Basan, et super omnes montes excelsos et super omnes colles elevatos et super omnem turrim excelsam

et super omnem murum munitum. Et incurvabitur sublimitas hominum et humiliabitur altitudo virorum. Propterea dilatavit infernus animam suam et aperuit os suum absque ullo termino et descendent sublimes gloriosique eius ad eum. Dominus exercituum cogitavit hoc ut detraheret superbiam omnis glorie. Job: Si ascenderit usque ad celum superbia eius et caput eius nubes tetigerit, quasi sterquilinium in fine perdetur.

De arrogantia superborum

Omnis fere virtuosus diligit sibi similem, sed superbus odit elatum. Unde Salomon: Inter superbos semper sunt iurgia. Ubi fuit superbia ibi et contumelia. Superbus insolitum gestum ... magnum requirit, se loqui dignetur maximum se ... et amplexetur. ... plus dignitatem ... quam ... exigit ... vult uti ... vult uti ... Superbia eius et arrogantia eius plus quam fortitudo eius ... in animo quod legitur ... est ... quod ... videtur esse ... Et ait illis Ihesus: Reges gentium ... et qui potestatem habent ... non sic ... est ... Ceterum non sunt ... dominantes in clero ... Et ... sapiente: Noli extolli. Rectorem te posuerunt, esto in illis quasi unus ex illis.

Contra ... ambitiosos

Filii Zebedei qui primi ... honorem postulaverunt ... audire meruerunt: Nescitis quid petatis

sedeant non cum honore sed omnes p-
pellentur ad regnum. Unde dominus Jesus
dixit non est meum dare vobis
meum est quidem dare sed non
vobis i. ambitiosis quales vos
estis. Licet autem omnis potestas a deo
sit superbus autem non regnum
ex deo sed illud possidet tamen. Apostolus
superbi superbia ignominie sed non
came principes extiterunt et
non novi eos

De prelatis de arrogantia

Superbus amant primas kathe-
dras in synagogis primos re-
cubitus in cenis salutaciones in
foro et vocari ab hominibus rabbi
non nomine proprio sed nomine for-
tune vult appellari non ut homo
sed ut deus vult honorari. Se-
dex sublimis concedit excelsius
et vult sibi omnes assurgere sin-
gulos inclinare. Porro philosophus
quidam volens arrogantiam
cuiusdam regis illudere cum sibi
dixisset eum in trono iuxta se
non regali sedere sublimem
prostratus mediocri supplicatione non
venit et confestim non invitatus
sedit iuxta regem quo rex ve-
hementer admirans eo quod
illum philosophum. Cur hoc egit ex-
quisivit. philosophus respondit aut
deus es aut homo. Si deus
dignum te honorare. Si homo
potui iuxta te sedere. Rex
autem veniam committens ait philosopho
dixit ymmo si homo sum non
debuisti me honorare si deus
non debuisti iuxta me sedere.
Sapiens iste vidit sed ille
prudentiam illusit

De superfluo cultu

Primus parentibus fecit deus
perizomata post peccatum et
capro dicitur. Christus non duas
tunicas habuit sed inconsutilem. Johannes
Baptista qui habet duas tunicas det
non habenti. Superbus autem
ut magnificus sit fertigit vestium
duplicibus indui mollibus. propter
sis carnem. Et quid est homo propter
corpus. cenatus nisi sepulcrum
foris dealbatum intus autem
plenum sordibus. Purpura et
purpurea. cottus et byssus in li-
mo sordescunt. dignitas et potestas
male vivunt in pulvere. honor
et gloria male sedent in cinere.
Dives ille qui induebatur pur-
pura et bysso sepultus est in in-
ferno. Dina filia Jacob per
ardem amictum egrediebatur ut
ait Josephus ut emeret ornamen-
tum muliebre. prius inlesum
virgo corrupit. Cum autem
exiit Sichem filius regis et
moriar eam violenter oppressit.
Holofernes qui sedebat in co-
nopeo quod erat ex purpura
et auro et smaragdo et lapidi-
bus preciosis intextum ingulatus
est a Judith. que sibi prius vere
cilicio tunc ornatum indumenta
assumpsit. Unde sapiens in
vestitu ne glorieris umquam et
apostolus non in veste preciosa nec
sit capillorum capillatura
aut tunicas aurea aut vesti-
mentorum cultus

Contra superfluum ornatum

Attende quid contra superfluum
cultum comminetur dominus per
prophetam. pro eo quod elevate sunt filie
syon et ambulaverunt extento
collo et nutibus oculorum
ibant decalvabit dominus verticem
syon et crinem eorum nudabit.
In die illa auferet dominus or-
namentum calciamentorum
et lunulas et torques et
monilia et armillas et mi-
tras et discriminalia et periscelidas

et murenulis et olfactoriolis et in auribus et anulos et gemmas in fronte pendentes, et mutatoria et pallia et linteamina et acus et specula et sindones et vittas et teristra. Et erit pro suavi odore fetor et pro zona funiculus et pro crispanti crine calvicium et pro fascia pectorali cilicium. Ecce ista redditur pena pro culpa. Ut in eo pertineant ad prima inquo pertinent ad … propheta … Ezechiel … byssus varia de Egypto texta est in velum. Iacinctus et purpura de insulis Elisa facta sunt operimentum tuum. Dentes eburneos commutaverunt in precio suo. Gemmam et purpuram et scutulata et byssum et sericum et cothcot proposuerunt in mercatu suo de … in scutoribus tui mercatoribus ad sedendum et repleta et glorificata es nimis. Quomodo contrita in mari, in profundis aquarum opes tue ad nichilum redacta es et non eris usque in perpetuum.

Exemplum de … vestibus cum virtutibus

Cum inquit quidam philosophus in … habitu contemptibili ad principis … adiisset et diu pulsans non fuisset admissus, set quotiens temptasset ingredi totiens contigisset repelli, mutavit habitum et sumpsit ornatum. Tunc ad primam vocem aditus patuit venienti. Qui procedens ad principem pallium quod gestabat cepit venerabiliter osculari. Super quo princeps admirans quid hoc ageret inquisivit. Philosophus igitur: Honorantem honoro, quod virtus non potuit vestis optinuit. O vanitas vanitatum, plus honoris defertur vestibus quam virtutibus, plus venustati quam honestati.

De cultu persone … et domus

Affectantes species superducunt et facies obducuntur variis tincturis. Heus artificium autem super artificem, non sic non sic. Considerate inquit lilia agri quomodo crescunt … sit ut adulterinus color corpori sit in animo. Quod inimo facies adulterino colore pingitur ob abhominabili fetore … Vanitas vanitatum omnis homo vivens. Quid enim vanius quam pectere crines, planare cesariem, fingere genas, … supercilia, … fallax est gratia et vana est pulchritudo. Omnis caro fenum et omnis gloria eius quasi flos feni. Cum tenuerit flores feni … velociter arescent et sicut olera herbarum cito decident. Ut autem … ornatum … peccatum … magnum, quod … ruit … aliquos … Quid prodest pingere … dicitur quod … pallia … sub specie … ornamentum … … plurimus operi … ad … ante oculos … est … non … omnia hec neque simul cum eo descendet gloria eius.

Capitula tercii libri sequuntur

De dampnabili humana condicione / De putredine / De doloribus quos morientes patiuntur / De adventu Christi ad diem mortis / De … / De tristi memoria dampnatorum / De diversitate penarum … / De inextinguibili … / De igne gehennali et putredinis …

de tenebris inferni. de confusione
de differentia dampnatorum. Con-
repcio inique libertatis. exposicio
testimonii de suppliciis eternalis
de die iudicii. de precedenti tribu
lacione. de potencia. sapiencia et
iusticia iudicis. de diuino iudicio
Quod nichil proderit dampnatis
Ad [illegible] veniet dominus ad iudicium

De dampnabili humana dissolucione

Non est qui recordetur iudicium
valeat glorie / Nam in multis
offendimus omnes et si dixerimus
quia peccatum non habemus nos
metipsos seducimus et veritas
in nobis non est. Quis est qui
nil aliud valeat dicere cum apostolo
nichil michi conscius sum
sed non in hoc iustificatus sum
Quis est et laudabimus eum
Ecce inter sanctos nemo est immu
nis. Celi non sunt mundi in con
spectu eius et in angelis suis
reperit pravitatem. Quanto ma
gis inutilis et abhominabilis
est homo qui bibit aquam
iniquitatis. Penituit ergo deum
quod hominem fecisset in terra cum
quod multa esset hominis malicia
super terram et cuncta cogitacio
hominis omni tempore ad malum
intenta. Et ideo dolore cordis
tactus intrinsecus delevit
hominem quem creavit. Porro
superhabundavit iniquitas et
refrigescit caritas multorum
Omnes declinaverunt simul ref
Tota pene moritur vita mor-
talibus perversa est peccatis ut
vix valeat inveniri qui non
declinet ad sinistram qui non
revertatur ad vomitum qui
non putrescat in stercore suo
qui potens glorietur cum ma

defecerunt et exulcerunt in viciis
pessimis repleti sunt omni
iniquitate malicia fornica
cione avaricia nequicia plene
invidia homicidio conten
cione dolo malignitate susur
rones detractores deo odibi
les contumeliosi superbi elati
inventores malorum paren
tibus non obedientes insipien
tes incompositi sine affectione
absque federe sine misericordia. Talibus
et peioribus mundus iste est
repletus. Habundat hereticis et
scismaticis perfidis tyrannis
symoniacis ypocritis ambiciosis
et cupidis raptoribus et predo
nibus violentis et extortoribus
usurariis et falsariis impiis
sacrilegis proditoribus et men
dacibus adulatoribus et
fallacibus garrulis et versutis
gulosis et ebriosis adulteris
incestuosis mollibus et im
mundis pigris et negligen
tibus vagis et prodigis impe
tuosis et iracundis impaci
entibus et inconstantibus
veneficis et augurantibus et
periuris et execratis presump
tuosis et arrogantibus
incredulis et desperatis si
cariis et lusoribus scurris
et mimis. Denique omnibus viciis
infecta. Porro sicut defecit
fumus deficiant et sicut fluit
cera a facie ignis ita pecca
tores pereunt

De dolis quos mali praeparant

Mali siquidem quia dolo
si proximos perimunt
in morte. Sicut dicit de ma
gistro corporis et tam [illegible]
[illegible] et qualis [illegible] fuit

nec est in puncti vita, cum dissolvatur
istam. est in quibusdam et si non
in omnibus corporis. continuo dolore
semper dispercientibus fortis et in
capabilis violencia. que necessarius
est et inexcusabiles modi. inter cor
pus et animam dissipiunt. unde
propheta lamentando ait Circumdederunt
me dolores mortis. non dicit de
derunt me non est mirum quia non
est acutius in corpore quam peni
tus non voluntatem. in illo inex
plicabili dolore. Secundus dolor
est cum plene defatigato cor
pore et sensibus exhausto corpore nihil
cum liberius multo. videt tunc
in momento occurrunt animi opera
sua bona vel mala que fecit
que omnia reducuntur ad oculos
interiores. dolor iste tercius et
retractans [illegible]. tamen gravius est quia
consciencia plurimum turbata cogitationum
quasi semper [illegible]. Unde dicitur
Convenient iniquitates contra
bundant me. Cum multo impetu
veniunt et videntur. Dirrumpunt animam
vero quia in morte melius omnia
subito que ante fecit opera bona
vel mala videntur. Tercius dolor
est quia cum anima incipit tam
inspectione divine dimidicari in
impetu et singula et
quantitatibus peccatis singula et
debita, gehenne tormenta videt
in mente. Unde dicitur Circumdederunt
me dolores inferni etc. Certus
dolor est quia cum ad hunc mor
tem videt malignos spiritus ad
rapiendum se paratos. ubi tamen
dolor est et timor quia misera anima
licet se estimet quandoque pre
refugium quia spiritus sic captivam
redimat animam de corpore
~~exit de adventu Christi ad diem mortis~~

Videt etiam tunc homo quia
qualiter anima egreditur
de corpore Christum in tercio [illegible]

hus ad suspicionem. ut cum bestia
se esse non esse redemptorem sang
nem Christi sui. Cum ergo
sunt devotus de quo dicitur Videbunt in
quem transfixerunt quod intelligitur
de adventu Christi ad diem mortis
Bonos non videri ad consolationem
sed sunt gemitus exhibens apud
quem ait usque iudicium advenire
Dum mori illum Christi quidem usque
iudicium mortis quod apparebit
tam bonis quam malis in te
stantis et ipse Christus de Iohanne
evangelista ait Sic eum volo manere
donec veniam. Sic id est in vir
ginitate manere donec veniam
ad obitum eius. Quatuor
namque leguntur ad ventus Christi
duo invisibiles. Primus in incar
nacionem. Unde ad eum veniemus
et mansionem apud eum facie
mus. Alius in obitu uniuscuiusque
fidelis. Unde Iohannes dicit
Unde dicitur obitus quasi obviam
venit et ~~de putredine cadaveris~~

Exhibit spiritus et relinquitur in
terram suam etc. Quot et
quanta mortales de mundane pr
visionis multitudine cogitant
sed subveniente morte articu
repente cuncta que cogitabant
evanescunt. Unde psalmista Sicut
umbra cum declinat etc. Quibus
ergo spiritus non sollicitaverunt sed
imbuens, quia cum dolore dimi
ttet que cum amore possedit
et velit nolit constituitur est
[illegible] quam pectore non de inqui
tua reuertetur in terram suam. Terra
est enim Terra es et in terram re
verteris. Quale siquidem est in
maturitatem et matutinam disso
nacionem. Aufert gestum cor
poris. Cum ante movetur. Ha
bebit autem bestias et serpentes

et vermes, omnes cum in pulvere dor-
mient, et vermes operient eos.
Sicut vestimentum sic come-
det eos vermis et sicut lanam sic
devorabit eos tinea. Cum
si putredo consumendus sum et
putredini dixi et homo pu-
tredo et filius hominis vermis. Quid
turpius, quid vilius, quid
abhominabilius. Conceptus est in ardore libidinis,
vivus genuit pediculos et
lumbricos, mortuus generabit vermes
et muscas. Vivus produxit stercus
et vomitum, mortuus produxit putredinem et fe-
torem. Vivus hominem unum
impugnabat, mortuus
vermes plurimos impinguabit.
Quid ergo fetidius humano cada-
vere, quid horribilius homine
mortuo. Cuius gratissimus erat
et amplexus in vita, molestus
erit aspectus in morte. Quid
ergo prosunt divicie, quid
epule, quid honores. Divicie
enim non liberabunt a morte, epu-
le non defendent a verme et ho-
nores non eripient a fetore.
Qui modo sedebat gloriosus
in throno, modo iacet despectus
in tumulo. Qui modo fulgebat
ornatus in aula, nunc iacet
nudus in tumba. Qui modo
vescebatur deliciis in cenaculo,
nunc consumitur vermibus in sepulchro.

De tristi incendio dampnatorum

Vindicta carnis impii vermis
et ignis. Verum duplex est: in-
terior et exterior. Interior qui
corrodit et urit cor, exterior
qui corrodit et urit corpus.
Vermis eorum non morietur
et ignis non extinguetur. Dabit
dominus ignem et vermes in carnes eorum
ut urantur et senciant usque in
sempiternum. Vermis consciencie triplici
lacerabit: affliget memoriam, tar-
dabit potenciam, torquebit angus-
tia. Recolent in cogitacione pecca-
torum suorum tumultus et [illegible]
illos ex adverso iniquitatis eorum
dicens: Quid profuit nobis super-
bia et divitiarum iactancia, quid
contulit nobis? Transierunt illa
omnia velut umbra et sicut na-
vis que aquam fluctuantem transit,
cuius cum preterit non est invenire
vestigium etc. Et nos in peccatis
genuimus desivimus esse, virtutis
quidem signum nullum valuimus
ostendere, sed in malignitate nostra con-
sumpti sumus. Cum ingenti
tribulacione recogitabunt
que cum nimia delectacione ges-
serunt, ut stimulus memorie
pungat ad penam quos actus
nequicie stimulabat ad
culpam.

De [illegible] pena reproborum

Dicent inter se penitenciam agen-
tes: Erravimus a via veritatis
et iusticie lumen non luxit
nobis. Tunc incipient dicere
montibus: Cadite super
nos, et collibus: Operite nos. Que-
rebunt ad penam et ad ve-
niam non vertentur. Iustum
est enim ut qui noluerunt
cum potuerunt, cum volunt
non possint. Dabit enim eis dominus
locum penitencie et ipsi abusi sunt
eo in superbia. Propterea dives ille
qui torquebatur in flamma dicebat
ad Abraham: Rogo te pater ut
mittas Lazarum in domum patris
mei etc. usque tormentorum. Negatur.
Egit et ipse penitenciam in inferno,
sed quia sero, inutilem roga-
bat ut mitteretur. Fratribus

ut augeant penam mihi. secundo sunt
tnosam quia erit quod non valet homini
cum non potest precavere

De diversis penis inferni

Videntes turbabuntur timore hor-
ribili gementes. pre angustia
et dicentes hii sunt quos aliquando
habuimus in derisum et in similitudinem
improperii. nos insensati estimabamus
vitam illorum insaniam et finem
illorum sine honore. Ecce quomodo
computati sunt inter filios dei et
inter sanctos sors illorum est. Suppli-
cium erit malorum et gloria beato-
rum licet sancte post finem iudicii beati que
in situ sunt reprobos in tormentis
secundum illud Letabitur iustus cum viderit
vindictam impiorum. Reprobi non digni
sunt bonos in gloria secundum illud Tollatur
impius ne videat gloriam dei. Tri-
bulati dicent in inferno peccatores / quoniam
species impii tamquam lanugo est
que a vento tollitur et tamquam
spuma gracilis que a procella
dispergitur et tamquam fumus a vento
diffusus est et tamquam memoria hospitis unius
diei.

De ineffabili angustia impiorum

Pene autem infernales secundum peccata
sunt diverse. Prima pena est
ignis. Secunda est frigus de quibus
dicit dominus. Ibi erit fletus propter
ignem et stridor dentium propter fri-
gus. Tercia erit fetor
de quibus dicitur. Ignis
sulphur et spiritus procellarum. Quarta sunt
vermes indeficientes unde dicitur
Vermis eorum non morietur. Quinta
flagella percucientium unde dicitur
parata sunt derisoribus iudicia et mallei
percucientes stultorum
corporibus. Sexta tene-
bre palpabiles interius et exterius
unde est istud Terra miserie
et tenebrarum ubi umbra mortis
Et alibi Vadam ad terram tene-
brosam etc. Et illud in eternum non
videbunt lumen. Et alibi impii
in tenebris conticescent. Septima
confusio peccatorum legitur. tunc
erunt libri aperti scilicet conscientie hominum
erunt omnibus manifeste Octava
est horribilis visio demonum in ex-
cussione scintillarum de igne et
[illegible] ascendentium Nona
ignee cathene quibus impii sin-
gulis membris astringuntur. Prima
concupiscentium est. Secunda mali-
ciosorum. Tercia luxuriosorum et
invidorum et odium habentium. Quarta
qui in hoc seculo non meruerunt
per flagella castigari. Quinta debe-
tur [illegible] peccatorum et secundum mensuram
iniquitatum suarum non quiescit
Sexta corporum qui in tenebris am-
bulantes ad lumen verbi dei scilicet [illegible]
verbi contempserunt Septi-
ma confitentium peccata sua et sine
compunctione. Octava corporum
qui in hoc seculo viderunt mala
et fecerunt. Nona corporum qui per-
gunt [illegible] sunt de flavor quo
ambulant indeficiens sine
et erit post concupiscentias suas

De igne infernali et solucione [illegible]

Ignis gehennalis nec lumine
indiget nec flatu succendi-
tur. Ideo eternus est inextingui-
bilis. Absque [illegible] mundi. Scriptum
scriptum est Devorabit eos
ignis qui non succenditur
Creditur autem subtilis esse
secundum illud philosophorum [illegible]
ter coniunctivus est in [illegible]
advenientis tui [illegible] et omnis [illegible]
cius est reprobis penalis [illegible]
secundum deserunt [illegible]
[illegible] se tormentatum [illegible]
[illegible] ignem dom-
[illegible] de medio tui qui comedit
te Ignis autem gehenne semper
ardebit et numquam lucebit semper
comedet et numquam consumet
semper affliget et numquam deficiet

est autem apud inferos infinita im-
pietas caloris. Ligati inquit ma-
nibus et pedibus mittite eum in te-
nebras usque denuo. Singula membra
propriis penis sustinebunt tormenta
ut in eo puniantur in quo pecca-
verunt. Septimum est eorum propter que
peccaverunt. Homo quod etiam torque-
bunt qui lingua peccaverunt in
lingua cruciabantur. Ipse quod ipse
clamabat pater Abraham misere-
re mei etc. usque in hac flamma.
Per digitum intelliguntur opera
digitus enim operum. quasi dicat si
minimum operis bonum haberem
noverim penam sentirem.

De tenebris inferni

Reprobi non non solum exterio-
ribus sed interioribus tenebris
involventur quia spirituali privantur
et corporali luce carebunt. Sep-
timum est enim tollatur impius
ne videat gloriam dei. Tantam
autem tollerabunt reprobi angusti-
am ut nihil aliquid cogitare
valeant nisi de penis. Sed illuc
diriget intuitum cogitationis
ubi sentient vim doloris. Un-
de dicitur quendam sepul-
tum apparuisse nigrum post mortem
sue nigrum eum enim intellexisset
dampnatum quesivit ab eo si ali-
que gaudia apud inferos inveni-
rent. Quod se audisse apud inferos
non querere. Questio enim solum cura
solum fit penarum. Et salomon ait
nec opus nec ratio nec sapientia erit
apud inferos quo tu properas.
Erit enim tanta reprobis mentis
oblivio, tanta tenebras animi
tanta confusio rerum ut vero
nil unquam ad cogitandum de
quo de deo possint. Septimum
enim non mortui laudabunt te
neque omnes qui descendunt in
infernum, non in finis confitebitur

tibi neque mors laudabit te

De quantitate penarum

Dimitte dicit Iob ut plangam
paululum dolorem meum
antequam vadam etc. Ordo quidem erit
in quantitate penarum quia in qua
mensura mensi fuerint reme-
tietur vobis ut qui gravius pecca-
verint gravius puniantur. Pote-
ntes enim potenter tormenta pa-
tientur. Et non erit inequalitate
rerum quia de aquis nivium
transibunt ad calorem nimium
ut subita eorum mutatio gravi-
orem inferat cruciatum. Ex-
perimento cognovi quod adustus
si frigidum statim ad habentem
ardenciorem sustinet cruciatum.

Cur reprobi nunquam liberantur

Sicut oves in inferno positi sunt
mors depascet eos. Deinde
a similitudine iumentorum que non
radicibus herbas evellunt
sed summitates solum carpunt
ut iterum herbe renascentes in
ad pastum sint, ita impii a morte
depasti reviviscent ad mortem
ut continue moriantur et in
consumptum vitam semper
renascentes non ut possit
sepe puniri. Tunc erit mors
immortalis. Tunc timebit mor-
ti qui erant ante mortem
contempserunt mortem et non inbe-
ment qui vitam habuerunt
et perdiderunt. Unde Iohannes in
Apocalypsi: In diebus illis querent
homines mortem et non invenient
eam et desiderabunt mo-
ri et fugiet mors ab eis. O
mors quam dulcis esses quibus
amara fuisti tu solum. De-
siderabunt optabunt te qui
te solum vehementer oderunt.

Cur reprobi nunquam liberentur

Nullus ergo sibi blandiatur
et dicat quia deus non
infinitam iusticiam neque in eternum

De differentia dampnatorum

indignabitur. Sed misericordia eius super
omnia opera eius, quia tamen impii
non obliviscitur misereri, id est quid-
quid eorum adimit que fecit
assumens in argumentum er-
roris quod ait per psalmistam. Congrega-
buntur in congregatione unius fascis
in lacum et claudentur in carcere,
et post multos dies visitabuntur.
Homo namque peccavit ad tempus
non ergo deus puniet in eternum.
Contra spes inanis contra falsa presumpcio.
Non credat frustra errore de-
ceptus quod aliquo precio redimen-
dus sit quoniam in inferno nulla
est redempcio. Congregabuntur
ergo peccatores in lacum et claudentur
in carcerem vel in inferno inquo
sine corporibus usque iudicium in-
diem torquebuntur. Et post
multos dies videlicet postquam
resurgent cum corporibus in
novissimo die in ipsum iudicii
adducentur non ad salutem sed ad vin-
dictam quia post diem iudicii ge-
minis punientur. Unde psalmista
Visitabo in virga iniquitates eorum
et in verberibus peccata eorum. Pec-
[illegible] ergo deus visitabit qualiter
quia flagellat omnem filium quem
recipit de quibus illud accipitur
non insurget [?] vastetur etc. Cru-
delibus autem deus vastet. Crudeli-
ter quia infernum est ut quod in-
primis in suo perseverans est
puniatur in suo ulciscitur eterno.
Quis in suo ... Item
licet illum peccandi facultas di-
mittat ipse tamen non dimittit
voluntatem peccandi. Unde psalmista
Superbia eorum qui te oderunt
ascendit [?] non humiliabuntur repleti
desperati dementia. Sed malignitas
odii tamen in illis excrescet ut
vellent ipsum non esse omnino [?]
quo sciunt se tam infeliciter
esse. Videbunt altissimo et
blasphemabunt excelsum eo

quem sciunt eum esse malignum
qui tenuit eos ad penam et
numquam inclinantem. Audiamus
Audi Iohannem in apocalypsi: Gran-
do magna descendit de celo
in homines et blasphemaverunt
deum propter plagam grandinis
quia magna facta est vehementer.
Voluntas ergo dampnati licet
amiserit peccatis effectum non tamen
amisit peccandi affectum et
ideo erit in inferno supplicium
quod fuit in mundo peccatum licet
forsan ibi peccatum sit. Sed non me-
retur pene. Supplicium quia qui
semper habet in se reatum ex
culpa. Quia quod tempore pro primo
non delevit deus illud pendens
geheniam non remittit. Ad
magna ergo pertinet iusticiam
iudicantis ut numquam careant in
gehenna supplicio qui numquam
in vita voluerunt carere peccato.
Voluissent utique si potuissent
qui sine fine cupiunt vivere
qui numquam desinunt peccare dum
vivunt. Tercia de suppliciis eternorum

Quis inquit ysaias poterit
habitare de nobis cum ardo-
ribus sempiternis. Isti firmiter
crimine in furore meo ignis
ardens tota die et nocte non
extinguetur sed ascendet fu-
mus eius in sempiternum. Sed di-
cit nobis in opprobrium sempiternum
et ignominiam sempiternam que
numquam oblivione delebitur. De-
niec [?] qui dormiunt in pulvere
terre evigilabunt. Salomon
mortuo homine impio nulla
erit spes. De eo habuit [?] ...
plo venit predico sua et sub-
to contemptum id est habebit ul-
medicina. Iob. Item adveniet
venit bestia et ymaginem eius
hic bibet de vino ire dei et

cruciabitur igne et sulphure et
fumus tormentorum ascendit in secula
seculorum etc. Et habebit requiem
die ac nocte qui adoraverunt bes-
tiam et ymaginem. Confirmat
hec verbis que Christus reprobantibus
dicens: Ite maledicti in ignem
eternum qui paratus est dyabolo et
angelis eius. Et sicut dominus in mo-
rem: in ore duorum vel trium
testium stet omne verbum. Quanto
magis in ore tot et tantorum
verborum deo presentis veritate non
constabit. De die iudicii

Ecce ergo dies domini veniet crude-
lis et indignatione plenus
ire et furoris ad ponendum ter-
ram in solitudinem et peccatores con-
terendos de ea. Quoniam stelle celi
et splendor earum non expandet
lumen suum. Obtenebratus est
sol in ortu suo et luna non
splendebit lumine suo et visita-
bo super orbem mala,
et contra impios iniquitates
eorum et quiescere faciam superbiam
infidelium et arrogantiam for-
tium humiliabo. Propter hoc dissolventur
omnes manus et omne cor
hominis tabescet et conterentur
tortiones et dolores tenebrarum
quasi parturientes dolebunt
unusquisque ad proximum suum
stupebit facies combuste vultus
eorum. Dies ire dies illa dies
tribulationis et angustie dies
calamitatis et miserie dies te-
nebrarum et caliginis dies ne-
bule et turbinis dies tube
et clangoris quia consummationem
faciet dominus cum festinatione
cunctis habitantibus et super-
veniet repentina dies illa
tanquam laqueus in omnes
qui sedent super faciem terre
omnis. Qui sicut fulgur exit
ab oriente et paret usque in
occidentem, ita erit adventus
filii hominis. Dies enim domini sicut
fur in nocte ita veniet. Cum
dixerint pax et securitas tunc
repentinus eis superveniet in-
teritus sicut dolor in utero habentis
et non effugient. Precedet autem
tribulatio magna qualis nunquam
fuit ab initio mundi usque modo
neque fiet. Et nisi breviati essent
dies non esset salva omnis caro.
Surget enim gens contra gentem
et usque interficiet eum spiritu oris
sui. Adveniet cum Helias propheta
prius quam veniet dies domini mag-
nus et horribilis et convertet
corda patrum in filios et corda
filiorum ad patres eorum quo ve-
niet et Enoch et prophetabunt
dies mille ducentos sexaginta
induti saccis. Et cum finierit
testimonium suum bestia que as-
cendit de abysso ad faciet ad-
versus illos bellum et vincet
et occidet illos, corpora eorum iacebunt
in plateis civitatis magne ubi
dominus crucifixus est et post tres
dies et dimidium spiritus vite in-
travit in eos.

De precedenti tribulatione

Statim autem post tribulationem
dierum illorum sol obscurabitur
et luna non dabit lumen suum
et stelle cadent de celo et vir-
tutes celorum movebuntur
et tunc apparebit signum
filii hominis in celo et plangent
super se omnes tribus terre reges
et principes et tribuni divites
et fortes et omnis servus et liber
abscondent se in speluncis
et in petris montium et dicent
montibus et petris cadite
super nos et abscondite nos.

a sinistris sedentis super thronum et
dextra agni. quia veniet dies
magnus ire ipsorum et quis
poterit stare. et mittet angelos
suos cum tuba et voce magna
et congregabunt electos eius
a quatuor ventis celi a summis
celorum usque ad terminos eorum.
Dicit ipse dominus in iussu et in voce
archangeli ~~et in voce~~ et in tuba
etc. et omnes qui in monumentis
sunt audient vocem eius et pro
cedent boni in vitam vite eterne
qui vero mala in [illegible] iudicii. Item
mors et infernus dabunt mor
tuos suos qui in ipsis erant.
Et videbit omnis oculus eum
et qui pupugerunt. Filium hominis
venientem in nubibus celi cum
virtute multa et maiestate. Ve
niet dominus ad iudicium non solum
cum angelis sed etiam cum sena
toribus populi sui. Nobilis in por
tis vir eius quando sederit cum senatoribus
terre. sedebunt enim et ipsi super
sedes iudicantes duodecim
tribus israel. Aspiciebam inquit
donec throni positi sunt et an
tiquus dierum sedit. vestimentum
eius quasi nix candidum et capilli
capitis eius quasi lana alba
thronus eius flamme ignis
mille milium ministrabant ei.
Deus manifeste veniet etc. Nu
bes et caligo in circuitu e
ius. ante eum omnes
congregabuntur gentes et separabit ab invicem
sicut pastor segregat oves ab
edis. statuet quidem oves a dextris
et edos a sinistris.

De potencia sapiencia et iusticia iudicis

Quantus tunc erit timor et
tremor. quantus erit fletus et
gemitus quando celi commovebuntur et
[illegible] adventum eius et angeli pacis
amare flebunt. peccatores quid
facient. Et iustus vix salvabitur
impius et peccator ubi parebunt.
Propterea clamat propheta non intres
in iudicium cum servo tuo domine etc.
Et iniquitates observaveris domine
etc. Omnes enim non timeant iudi
cem potentissimum sapientissimum
et iustissimum. Potentissimum quem
nemo potest effugere. Sapientissimum
quem nemo potest latere vel decipe
re. Iustissimum quem nemo potest cor
rumpere. Et fortitudo quaeritur ro
bustissimus est. sapiens corde
et fortis robore. Et equitatis
iudicium nemo audet sine tes
timonium reddere. Et iustificare
me voluero os meum condempna
bit me. perversum condempnabit
me etc. Si simplex fuero et ipse
dixit et facta sunt. ipse mandavit
et creata sunt. Cui nocent secula
et dicunt? Qui facit
angelos suos spiritus. Cui voluntati
omnino non resistitur. Cui nihil im
possibile. Cui flectitur omne genu
etc. Hinc ergo nemo potest eum effugere
attestante propheta. Si ascendero
in celum tu illic es etc. Sapientissimus
scrutatur renes et corda. Cui
omnia nuda sunt et aperta.
Cui in plenum gutture [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] futurorum et [illegible]
singulorum oculus [illegible]
[illegible] indagator. Hinc ergo nec
potest effugere [illegible]
non est ubi [illegible] indis
[illegible] in conspectu eius. Ipse etiam
iudex fortis et longanimis qui
nec prece nec precio nec amore nec
odio declinat a semita veritatis
[illegible] regia semper ince
dens nullum malum preterit
impunitum nullum bonum
irremuneratum. Hinc ergo nemo

corrupte iusticia quod erit pro te tunc
reddis. Simonia iniusticia aperta fuit

Quomodo veniet dominus ad iudicium

Quis autem non timeat illud ex-
amen in quo erit idem in-
quisitor et advocatus et iudex
arguebit eum cum dicet esurivi
vivi et non dedistis michi manducare
et cetera. Indicabit eum dicet
discedite a me in ignem eternum
Non erunt testes in illo iudicio
necessarii quia tunc manifesta
erunt abscondita tenebrarum
nichil enim erit occultum quod
tunc non revelet. Tunc libri con-
scienciarum aperti erunt et iudicabuntur
mortui ex hiis que scripta sunt
in libris secundum opera eorum. Deinde
erit pudor inspectoribus quia
consciencia cum corporis nequiciis
simul cuncta erunt lucide
manifesta. Ubi quorum reus ab
illa sentencia nunquam potest revocari
quia pater omne iudicium dedit
filio qui claudit et nemo aperit.
De eo dicitur locutum est hec

Quomodo nichil proderit dapes

Unde eum proderunt opes non
defendent honores non ad-
iuvabunt amici. Scriptum est
enim argentum et aurum eorum
non valebit liberare eos in die
furoris domini. Expallescent et plan-
gent reges cum viderint
fumum incendii propter timorem
eorum. Quid ergo facient in die
visitationis et calamitatis de
longe venientis. Ad cuius fugient
auxilium. Unusquisque onus suum
portabit. Illa que patiuntur ipsi
inducentur ad districtum iudicium
in quo non solum de factis sed
de omni verbo ocioso quod locuti
fuerint homines reddent ra-
cionem. In quo nichil ad nominis

quandiu vite reddent omne de-
bitum. Quis ergo poterit fugere
a facie iracundie. Mittet filius
hominis angelos suos et colli-
gent de regno suo omnia scan-
dala et eos qui faciunt in-
iquitatem et alligabunt fasci-
culos ad comburendum et
mittent eos in caminum ignis
ardentis ibi erit fletus et
stridor dencium gemitus et eiu-
latus luctus et ululatus clamor
tus. et clamor timor et tre-
mor labor et dolor ardor et
fetor calamitas et egestas
obscuritas et anxietas ace-
bitas et asperitas angustia
et tristicia oblivio et confusio
torciones et confusiones et puni-
ciones amaritudines et ter-
rores fames et sitis frigus et
cauma sulphur et ignis ar-
dens in seculo

Ante omnia sapientes sunt
homines ut faciant ma-
lum. Bene autem facere nesci-
unt. Hii dimisso deo et celo
neque in rete mammone ...
inordinate ... in sterili ...
... ...
... ... quos nemine
amantes amat nemo et ...
amorem. Affectant ab omnibus
omnes timeant. Vile est hiis
qui sub esse non sustinent ...
esse semper nolunt ... deesse
non norunt superioribus inf-
deles ... inutiles
les hii ... ad prece-
dum ad negandum ...
hii impetuum ut accipiant
ingrati ut acceperint ...
... linguam grandia lo-
qui cum operentur ... exig-
ua ... largissimi

et exhibitores mordacissimi et
placissimi · dissimulatores et ma
lignissimi detractores et sic est
finis deo gratias amen

Audis fratres quod quidam inter se
disputant · quid pater et filius
et spiritus sanctus et si tres sunt et
unum sunt · videtis ex questione
quam periculosa sit disputatio
tam et unde sterile · creatorem dis
putare et ad naturam sue rationis
non potest pervenire · sed et curiose querunt
scire de misterio trinitatis · quod an
geli in celo scire non possunt · Unde
cum dicunt angeli in celo quis
est iste rex glorie · dominus virtutum
ipse est rex glorie · Similiter et
in ysaia dicitur · quis est iste qui
ascendit de edom tinctis ves
timentis eius · vide quid dicunt
pulchritudinem considerant et de
natura tacent · Ergo et nos
simpliciter dicamus unde scire
volumus dei hoc scito quod nescias
nihil contristeris · quia nescimus
quia et angeli nesciunt et similiter
omnes creature · Sed dicit aliquis
Quomodo ergo credo quod nescio
quod videmus scimus quod nescio quod
quod sine respicimus · dicitur scriptum
quod desperamus presertim
antequam · Respondeo quod tibi de
deris nichil · scire si scires ipsum
hoc quod nescires nomen magis
plus crederes accederes scire
Gentilis homo videt lapidem
et deum putat · philosophi celum
vident et deum putant · Alii
vident solem et deum putant
Tu non vide creaturam super istos
hec scias · qui dicis deus lapis
esse non potest · sol deus esse non
potest · quia alterius imperio currit
vides quod in eo quod dicis nichil
scire magis nescis · Gentiles
autem in eo quod se dicunt scire nes
ciunt · quia falsa sunt que no
verunt · Similiter consideramus quod
vocis fidelis non venalis de
inde accepto baptismo hoc dicit
fidelis factus est · sicut factus sum
credo quod nescio · Spera scio quod
me scio nescire quod scio · Sed dicit
aliquis hoc non est exponere sed
exponentem fugere et nos scire
scire quod nesciebamus tamen nos scien
dicebamus quod ignoravimus · Nonne
melius est pie ignorantem
confiteri · quam tamen multa sciam
scendi temere et iudicem indignum non
dampnor quia dicam nescimus
nativitatem creatoris mei si au
tem aliquid temere dixero temeritatis
penam penam habe · ignorantia
veniam promeretur · Dicimus ali
quid de scripturis non novimus scrip
tas · sed auctoritatem domini sal
vatoris · Ipse dicit · afferimus
inter eum ad apostolos loquens
quibus consideret ut magister et
dominus · nemo enim nomen sit de
natura sua · dicitur quod ipse
qui deus est · Nobis autem
sufficiat scire de trinitate quod
dominus exponere dignatus est
Unde ergo dicit ad apostolos ite
baptisate omnes gentes in no
mine patris et filii et spiritus sancti
Tria nomina audio et unum dicit
nomine · non enim dixit in nomi
nibus sed in nomine · Tria nomina dicit
sed in nomine unum ponit · In nomine
et quod unum ponit · In nomine
patris et filii et spiritus sancti nomen
patris et filii et spiritus sancti unum est
sed trinitas est nomen quod dicit in
nomine dei patris in nomine
filii dei · In nomine spiritus sancti
dei · Pater et filius et spiritus
sanctus unum nomen est divinitatis

Sed requiris a me quid duo nomi-
nes appellantur nescio et libere me
scire profiteor quod nomina nolunt
indicare. hoc solum scio quia in
hoc exprimimus fidem quia unum deum
in trinitate confitemur. Et ut
dixero unam personam esse patris
et filii et spiritus sancti Sabellius ap-
pellabor. et in tercio esse non verum
si audiens quia et audiens unum
deum esse dicit et quia patrem
nescit et filium et spiritum sanctum confitetur
in trinitate non nomine trinitatis
Ergo si sic dicimus unum deum
et patrem et filium et spiritum sanctum ex-
cludimus confusionem trinitatis unde
efficimur. Ergo libere dico non ex
me sed ex sententia salvatoris fatum
dubium esse quod in eo non nascetur
indicantes quod tres unum sunt
quod pater et filius et spiritus sanctus
non dividuntur in divinitate sed
in personis qualitate. Quemadmodum
personis appello rogo vos ne
me reputetis personas hominum di-
cere. Ergo personas in patre et
filio et spiritu sancto non dico quemadmodum
personas hominum. personam patris
dico quia pater est et filii quia
filius est et spiritus sancti quia
spiritus sanctus est. Non est pater filius
nec filius pater nec spiritus sanctus pa-
ter aut filius. dividuntur enim proprie-
tatibus sed natura sociantur. Vide-
te hoc ipsum scandalum Philippus
quondam apostolus sustinuit
qui dixit ad ipsum dominum. Domine ostende
nobis patrem. Cui videns dominus
ait Philippe tanto tempore
vobiscum sum et non cognovisti
me qui videt me videt et
patrem. Quid ipse pater est ipse
filius hoc impium est dicere
sed hoc dicit in eo quod filium videns

intellige patrem non enim potest ap-
pellari filius nisi habuerit patrem
Nec dicitur pater nisi habuerit
filium. Multa sunt que dici pos-
sent sed propter fidelibus parum
est de misterio trinitatis audisse.
Rogo vos hoc magis ut nobis cura
mentis sit quod adversum superbiam
quomodo ieiunemus quod peccata nostra
plangamus quomodo pro tanto
scelere satisfaciamus quomodo
elemosinis insistamus quod
cogitatio mala non nos captivos
in libidinem trahat quod cor
contra invidiam in iracundiam pro
clamemus quod si in iracundiam fa-
ciendi non resistamus sed vin-
camus eam in humilitate quam
a Christo didicimus qui cum pateretur
non comminabatur. Nam si deus
cogitatio et presumpcio quid est
deus et quid est vero trinitatis
nobis sufficiat credere quia est
et non temere rationem querere trinitatis
sed timere et orare deum
debemus, et ei soli scientiam nostram
in hac parte committamus ut
diebus et noctibus laudes
canamus cui sit gloria in secula
seculorum. Amen.

Consuetudo est in hijs die-
bus ... Jeiunium est absti-
nere a peccatis et quibuscumque mi-
nus ... Videmus est quod quilibet
opera sua ad dominum et ad proximum
concordat id est cum devocione
ad laudem dei. Tercium est ut
omnes meliores suas affecciones
interius extendat in tam ut
certum in exteriorum membrorum
et motuum opposicione appareat

Quartum est ut omni operi bona
voluntatem coniungat Quintum ut
cognoscat et confiteatur deum omnia
opera sua in eo operari Sextum
quod quelibet dei ordinacio sive bona
et omnia in se perfecta semper ei pla
ceant Septimum ut deo similis
fieri contendat sicut dominus moribus
perfectione in universa dilectione Octavum
ut quidquid homo facit deo est
aut fratres dilecto procedens ex eo
intencione intus et affectus inde
Nonum ut homo nil appetat
extra deum Decimum ut volun
tatem divine conformet voluntati
Undecimum ut assiduus sit in laude
dei Duodecimum est ut deum
quasi presentem semper intendat
et se deo quasi presenti semper ex
hibeat Novem causas sunt quare
deus ab anima recedit vel saltem
ad horam se subtrahit Prima
est ut prime eius utilitatis cog
noscatur nam cum presens
est bonum est ac et omnibus bonis
gaudet Sicut ubi rex non esset
hospitatur sunt huiusmodi cibaria
gaudium et leticia, sed diverse de
lectaciones sed in ipso recedente
omnia ista sunt recedunt omnes
procuratores sed sepius tollit quod
ad suum pertinet officium Secunda ut ipse
a se ipso nichil habeat vult deus
ut cognoscatur tempore visita
cionis sue ne dicat humilitatis
Quid habes quod non accepisti
monebit intimum et cum au
tem se homo clamat unde ait
psalmista faciem tuam a me Tercia
ut homo infirmitas videatur
nam cum presens est pugnam vi
detur homini quam fortis sit in vir
tutibus et tocius omnes reli
gionis sed mane surgere orare

et male comedere proclamat ma
pitulo et quid quod ei iniungitur
leve est et cum non sentit et sic
hic Quarta deus supponit manum suam
et sublevat totum onus Sicut
si duobus onus imponitur sed ea
ad se totum onus trahit tunc
leve est socio onus repedimm
Sicut et multes cum pueris in
duunt imponit eis onus et ma
nibus suis sustentant tunc so
pueris pro totum portant qui
aut portant mitius deponit
manum puer subtrahere deprime
Vnde ps. ut inveniens fere sine
capit te et dies conspexi ego
feci. Statim ego con
turbatus sum David fortis fuit ut dixit
Diligam te domine fortitudo mea
Quinta est ut exinde separacionis ti
mor incurratur sicut si timeat
que est modico momento si
cum presencia qua intollerabi
lem erit abeo credidit sepius
Sicut quidam dant querunt in
palmatis ut caveant corpori
absenciam Sexta quis non sustineret
multiplicationem animi ut
caveat suspendium Sed tamen quod
dominus vult quidquid est mate
ria exterior et affectus tunc in
tanta instancia cum non ad
odium ut fuimus negans quia
nec vos nec quis nec est complimus
apud inferos quo tamen superius
quod si non fecerit incessanter operi
Octava est ut habeat animus
expensis paratur sicut dives
qui semper ad inmensum retinet
frequentis declinare ut ipse
eius frequencia non gravetur
et ne frequentibus expensis
sit flectibus minus remisse
flagellationibus lacrimis et ali
laborum pro timore peccatorum
habeat iniurias homo nimi

desperacionem. Unde rogavit David
ab absolone ut timeret in om-
nium suum, unde David: Noli
fili mi, noli ne forte gravemus
te. Et est racio quare hoc accidit
quia cum hic illaqueatur cogita-
cionibus desperatis suis scilicet suspicionum
impietatum accidiarum et singula-
riter que omnia nesciret in effectu
uno die. Unde in persona ecclesie cogi-
tationes [illegible] frequenter agent
tibi. Sed non vult deus ne omnia
manifestantur sicut uno die. Unde
David cum absolon filio
eius adversaretur et usque ad
mortem Joab eius persecutus
cum exercitu iuit ut occideret
absolonem et noluit quia
David cum exercitu ire timens
quod si veniret ad absolonem quod
ipse eum in mortem. Ipse confirmavit
quod adhuc ipse in natura ex
[illegible] absolone non potuit
occidi, tamen quia non fuit promissus
ire cum exercitu clamaverunt populus
Joab et exercitum eius [illegible]
[illegible] absolonem et
parce et ut non occideret filium
[illegible]
[illegible] non in uno die peccatis de-
lere gentes [illegible]
et paupertate. Secunda causa est ut
diligenciores requirerent. Unde
mulier habens drachmas decem
et si perdiderit unam. Secundo magis
anima que amisit totam eo
sollicitatur [illegible] sollicita. Dicit
reddere [illegible] in [illegible] in sensu
meo perdidi iam [illegible] sicut
[illegible] ardentibus frige-
[illegible] ut plus arderent et
[illegible]. Sed diabolus facit
[illegible] in [illegible] id est [illegible]

cogitacionem [illegible] in ardent-
ingeant deus penitentie ut ig-
nem extinguat caritatis sed
hoc ipso anima plus facit quam
quia aque multe non poterunt
extinguere caritatem. Sic enim
diabolus desperacionibus suis
tentare nobis subvenit cum
[illegible] nos [illegible] esse
ut sit, aut sicut sequitur [illegible]
Secunda. Cor in manum domini et
[illegible] regni in manu dei
[illegible] cum super cogi-
tationes bonas tamen superet
[illegible]
[illegible] alienus eius [illegible]
sit atque confessio est suggesti-
tionem in [illegible]
[illegible] tribulate. Unde deus per pro-
phetam: Ecce ego cum [illegible]
[illegible] in igne [illegible]
[illegible] dominus non inveni-
[illegible] quero [illegible] ubi [illegible]
Unde in [illegible] Querebatis me
et non invenietis et in peccatis
moriemini. Querite igitur qui [illegible]
[illegible] Querite dominum [illegible]
[illegible] ad
eos [illegible]
[illegible]
me et [illegible] de domo pa-
tris mei et non venistis ad me
nisi necessitate compulsi. [illegible] sit in
[illegible]
manifestatur et est [illegible] de quo
dicitur [illegible] ut in-
telligant. Quintus [illegible] ingenio
[illegible] sibi [illegible]
[illegible]
David qui [illegible] et [illegible]
dicit: Unde ne nimis [illegible]
[illegible] de quibus dicitur [illegible]
in [illegible] dies [illegible]
[illegible] non [illegible]

herodis ubi magi eum non
invenerunt nec inter cognatos
et notos ubi ipsum mater in
venire noluit sed in templo
cordis ubi eum symeon in
ulnas accepit quia venit in
spiritu in templum et spiritus sanctus
erat in eo et [illegible]
sed sicut s. symeon qui secretum
regis sciebat et ideo audit et
qui ipsum inveniret et ubi s. in
templo et quod vir homo q.
venerit omnes homines salvare
Sexta causa est ut gratiorem
accipiatur sicut solent milites
ingratis de longinqua peregrinatione
redeuntibus festum facere Et
quanto plus remanet in medio
tanto plus esurit et cibus ei sa
pit magis propter infirmitatem lon
gam appetitum auxerit non
velit deus cibaria sua delectabi
lia esse cum quod vix satietatem [illegible]
sunt anima autem esuriens
etiam quod dulce amarum sunt
sicut Job vi. Que prius noluit
tangere anima mea nunc prae angu
stia cibi mei sunt Septima
ut cautius custodiatur Gen.
i. c. 2. clamamat dominus ad te
de terra ad ubi [illegible] quilibet
ipsum [illegible] debet Ecclesia
patris dicens Vivit dominus quia
filii mortis estis vos qui non
custodiatis ipsum dominum suum in
[illegible] Item eum non diutius
custodi diligenter dominum ipsum
qui gratis tibi se obtulit quia
se [illegible] Octava
est ut per amoris fictio
deprehendatur nona causa
est ut per eam caritas largius
gratiam Sicut mater subtraxit
se filio ut solidiorem cibum

exhibeat et hoc est quod dicit si ego
abiero et [illegible] deliciarum et dum
consolator non admittentis alie
num.

Aliud argumentum spiritualis
vite est tam cito sentire in
comodum spiritus sicut corporis
et tam dolere et tam cito dis
cernere et fugere loca et homines
ubi sit offendi in spiritu sicut in
corpore Aliud argumentum est
ut tam bene sapiat cibus
spiritualis sicut corporalis et in
vite negligatur et tam bene
dispensetur et tam ordinate su
matur et ins inferat tu non
appetitum Aliud est argumentum
quod tam diligens sit de necessariis
spiritus sicut corporis quia grave ege
at vel amicos vel inimicos et
quod tam diligens sit de remediis
spiritus sicut corporis Utile est ad
interim spiritualem fugere carnale
comodum et appetere carnale
incomodum Hoc enim sumum impe
[illegible] desideria sua comprimit
mutat Item debet agnoscere quod
homo miserabilis sit per se hoc impe
perpetuum et quod omnia sit
per ihesum xpistum hoc auffert desperacionem
Item considerare quam utilis
est et fieri potuisset et per hoc
assit aufert timorem et confert
humilitatem et quod deus indicabit
omne malum commissum et exi
get omne bonum dimissum et
omnem gratiam neglectam
hic aufert ipsum timorem
Item recipere omne bonum a deo
dante hic aufert gratitudinem
destruens falsum amorem et
recipere omne malum tamquam
a deo benigne ad bonum mis

penitente hic confert premium
dyabolus conatur auferre intemp
tatione sanctitatem et rectitudinem
conscientie / pacem concordie otium
contemplationis odium pre inser
mis / amorem fletum solicitu
dinis humiliationem, salutem fi
ne confessionis penitentem inte
gre / frequentiam devote confessi
onis continuam memoriam
mortis sedulitatem iusti timoris
finem custodiam sui continuum
desiderium proficiendi et primo contemp
attemptat / pacienti enim con
stat prius recedit operatio pecca
ti succedit tepide tediosa oratio deinde
minus cavetur peccatum et inde nichil
horribile est fletum et solicitudo
peccata fugiet supprimi confessio
negligitur penitentia intencio differt
confessio submittitur mortis ob
livio cessat custodia sui proficien
di desiderium tepescit / fugit
timor succedit presumptio vel de
speratio sic magno dyabolo
deliberat / dyabolus temptat
memoriam ut dei obliviscatur
intelligentiam ut bonum non cognos
cat vel malo donet voluntatem
tem ne bonum velit liberum
arbitrium ne bonum vel melius
vel optimum eligat rationem ne
omnia corrigenda corrigat con
scientiam ut cauteriatam faciat S
inderesim ut extinguat. Sic
temptat in affectionibus ne ho
ferventer bonum faciat vel malum
timeat contemptum ne de honore
dei vel proximi salute gau
deat vel contumelia dei vel in iu
ria proximi doleat ne iustitiam
diligat vel iniustitiam odiat
vel iniustitiam [illegible] vehe
menter etiam conatur intellectum
in errorem ducere ne simpliciter

verum intelligat / aut ut bonum me
lius vel optimum dicat aliquid faci
at et tunc impossibile est affec
tum ordinate subsequi. Sic affectum
sine ope priore studet ut tunc a.d.
in ordinate afficiat et tunc
intellectus subsequens quod quod
affectum placet vel displicet bonum
iudicet et honestum et si potentia
patris cum non esset utilitatem
iudicaret. Affectus patrie sive sue
possessio divine iustitie religiose
fratris sic in missio divini vindicte
orationis exaudio primum non de
vince voluntatis gemitu. Ex au
tio patrie. Et de aliquo dicitur sic
operum sit gravium vel publica impu
obprobria .i. monet obprobriando
gravium existimante per publicam
Et non monet obprobria contine
liam inferat si non monent contu
meliam deinde ut per eam honora
Quatuor sunt que homini mentem
in tribulationem perspicere sunt necessaria
que ponit Bernardus magis in auctoritate
ista. ubi sic ait multum munus
malorum multum melius negotium
quod in omni tribulatione ut ad
meliora mentis [illegible] et ibi
notat deum corripientem et
consolantem. Aliqua sunt que
eveniunt et quam tribulationem
sui deo permittit peccatorum remissio
amaritudinis expulsio dul
cedinis infusio gratie divine at
tractio et corroboratio fami
liaritatis dei hilaritatis dei co
solatio una ut alios etiam possit
consolari

Gratiam tamen sola est hec
verba sunt [illegible] et multo
comprimit beate marie virginis

que sola dicit gratiam celi dominum
i. novem chorus angelorum continet
ut singulas virtutes reciperet ab
eis, ut digne dei filium in suo ute-
ro collocaret. Ad istos choros
hodie vadit ut ipsos de suis vir-
tutibus quas ibi recepit spiritale
gaudium faciat et in eis requiem
inquirat. Unde dicit: In omnibus
requiem quesivi etc. Quesivit
enim requiem in omnibus choris an-
gelorum et in hereditate domini
collocata est ut regina celorum.
Unde cum dominus ihesus christus eam
primam elevavit super choros
angelorum. Et cum pervenisset
primum chorum ad eos qui vocantur
angeli ut requiem quereret. Hii
ex officio eorum custodiunt homines
qui dignum eis bonum opus et si
ceciderint faciunt ipsos resurgere
illi etiam consolantur animas in
purgatorio et reconciliant ho-
minem deo. Dixerunt ei: Que
est ista que ascendit quasi vir-
gula fumi. Videlicet maria: Ego
sum illa de qua dictum est: Ab initio
et ante secula creata sum et requiem
quero. Dixerunt angeli: Ascende
superius et erit tibi gloria. Nos quidem
dicimus de peccatorum reconciliatione
tu vero es summa reconciliatrix
inter deum et hominem etc. Cum
vero pervenisset ad eos qui vocantur
archangeli. Propter evidentem insi-
tiam hii ex officio eorum inveniunt
nobis et adiuvant et revelant nobis
archana dei et illuminant corda hominum.
Unde michael est nuncius spiri-
torum, gabriel virginum, rapha-
el infirmorum. Hii ferent in
die iudicii coronam spineam
lanceam clavos ferreos. Dixerunt
ei: Que est ista que ascendit
tam pulchra ut luna. Videlicet

maria: Ego sum illa virgo quam
gabriel archangelus a deo missus
de choro suo salutavit angelico
eloquio dicens: Ave gratia plena.
Et requiem quero. Dixerunt ei:
Exaltare super celos et super omnem
gloriam eius. Nos ergo illuminamus
corda hominum, tu vero illuminatior
es luna quia pulchrior es ut luna
et est ista stella communis stel-
la ex iacob orta cuius radius
illuminat totum mundum. Cum
vero pervenisset ad eos qui dicuntur
virtutes propter fortem. Per sequentem
hii ex officio eorum choruscant
miraculis, cecos videre, surdos au-
dire, mortuos resurgere fa-
ciunt virtute dei. Dixerunt ei:
Que est ista que ascendit electa
ut sol. Videlicet maria: Ego sum
illa virgo de qua ysaias dixit:
Ecce virgo concipiet et pariet
filium. Et requiem quero. Dixerunt
ei: Procede et regna. Nos sumus
per quos fiunt miracula. Sed tecum
inaudita miracula dominus operatus
est, dum virgo peperisti et post partum
virgo permansisti inviolata, que es
mater et filia et virgo et ibi ac-
cepisti impassibilitatem ex amodo
luctus non erit tibi et cetera.
Cum pervenisset ad eos qui vo-
cantur potestates propter strenuam resis-
tenciam hii ex officio eorum sunt
demones impediunt ne possint
nocere hominibus vel homines tem-
ptare quociens desiderant, nisi
ipsi custodiant nos, quia quam-
cito homo peccaverit statim per de-
mones occideretur. Dixerunt ei:
Que est ista que ascendit ut
castrorum acies ordinata. Videlicet
maria: Ego sum illa virgo que
superiora et sublimiora potestate
cella calcavi et requiem quero.

dicunt ei Revertere revertere con
surge filia syon. nos sumus
qui compescimus demones et nos
demones timent. Sed te plus ti
ment quam nos. primo nomine tuo
ubi nominatur contremescunt.
Cum autem pervenisset ad eos qui
dicuntur principatus propter meritum re
verentiam. hii ex officio commu
docet dominus dirige subditos et ad
iuvare consiliis et auxiliis fide
lis. dicunt ei Que est ista que
ascendit sicut virgula fumi ex
aromatibus mirre et thuris.
Audit Maria. Ego sum illa que
sicut cynamomum et balsamum
aromatizans odorem dedi et
quero requiem. dicunt ei nos
scimus quantum gaudium habet. sed in monte
syon psalmum te facit. nos scandimus
peccatores ad principalem summum
perducere. sed tamen plures salutis te p
te s. omnes salvatum. Cum autem
pervenisset ad eos qui dicuntur domina
tiones propter dignam excellentiam
hii ex officio corpus docent humilitate
et subditos obaudire suis ma
ioribus. dicunt ei Que est ista
que ascendit innixa super dilectum
Audit Maria. Ego sum illa de qua
dicitur luce primo. Ecce ancilla domini
fiat michi secundum verbum tuum et requiem
quero. dicunt ei Surge et ingredere
in altam requiem. De qua propter
hec requies mea in seculum seculi. re
spondent angeli dicentes nos
sumus qui excitamus humilitatem
et docemus, sed tu humiles humi
lia fuisti. Cum autem ad eos perve
nisset qui dicuntur throni propter stabili
tatem, per eos enim sunt iudicia in
dicit. hii fecerunt dilucium et dixe
runt ei Virgo prudentissima
que progrederis quasi aurora
Audit Maria ad locum quietu
dinis vellem venire. dixerunt

ei nos sumus qui iudicamus
in medio et facimus iudicia. Sed tu
es in qua nisi tu meruisse
ris rerum humanum genus dudum
perisset sub lite. Omnis ante te placete
non est in tota sua condicione
hec est quem pro nobis loquitur. hec que
pro nobis intercedit ad filium tuum
sed te intercedente quatuor animalia
et xxiiii^or seniores mittentes co
ronas suas pro dominum ante thronum
coram agno et universa multitudine
sanctorum pro nobis considentibus
ordine assistunt. Cum autem
pervenisset ad eos qui dicuntur che
rubin propter plenam cognitionem
dei agnoscunt quam inferiores
angeli. hii ex officio communiter fecerunt
homines deum cognoscere et proxi
mum sui pertractare in fine et gau
dia celi. dicunt ei Que est
ista que ascendit per desertum de
liciis affluens. Audit Maria.
Ego sum illa quam sicut dies veris
circumdabant flores rosarum et lilia
convallium et requiem quero. Di
xerunt Consurge revertere et
surge quia tu es electa ut sol
nos sumus occupati in speculo
divinitatis sed tu maxime cognosce
divinitatem quia tota in te fuit
et se diffudit. Cum autem perve
nisset ad eos qui dicuntur seraphin
propter igneam dilectionem hii ex
officio suo faciunt homines ardere
in amore dei et proximi et fe
cerunt caritatem inter virum et
mulierem dixerunt ei. Que est
ista que est exaltata super cho
ros angelorum. Audit Maria.
Ego sum illa de qua canit illud
canticorum: Veni in ortum meum
soror mea sponsa. messui mirram meam cum aro
matibus. dixerunt ei Intra in gaudium

dum dei tui ut possis peccatores re-
conciliare. Quod deo tuo patri om-
nipotenti et filio eius et spiritui sancto
et eidem sancte trinitati et regnanti
in perpetuum. Ad quod nos regnum dig-
netur perducere pater et filius et spi-
ritus sanctus. Amen.

Incipit tractatus de quatuor instinctibus:
divino angelico dyabolico et naturali

Semen cecidit in terram bonam
et ortum fecit fructum centu-
plum. Luce octavo. Licet verba
proposita exponantur per exemplum
de semine verbi dei, que tamen conve-
nienter intelligi possunt de semine
fluentis gratie quod est de se-
mine instinctus interni et inspira-
tionis intellectum vestrum prepon-
tentius dispositum. Cum hic sermo
est convenientis utilior veritas et
profundior, propter quod verbis sunt declarande
meditationibus veritatis. Ad eorum cum
deveniam sciendum quod quadruplex
est instinctus sive motus in-
terior, scilicet instinctus divinus,
secundus angelicus, tertius dyabolicus,
quartus naturalis. Et horum discre-
tio non est facile comprehendere quoniam
frequenter angelus sathane se trans-
figurat in angelum lucis et multo-
tiens dicitur esse gratie quod est nature,
propter quod utique necesse est homini
hic vivere cupienti ut istorum
differentiam cognoscat ut declinet a
via que sibi videtur recta, cuius
tamen novissima ducunt ad mortem
ut scribitur Proverbiorum xiiii. Ca-
usa et ratio quare sit difficile
predictos instinctus discernere est
conformitas et similitudinalis
unius et unius convenientia, nam nichil
est tam dulce homini quam deum super
omnia diligendi, et ideo non est mirum
homini intelligere in ista dilectione
actum eliciunt a suo naturali vel a
suo contrario. Hec enim secundum Augustinum
et alios doctores difficile est
discernere propter similitudinem et con-
venientiam actuum predictorum
propter quod recte scribitur Ecclesiastes ix:
Nemo scit an amore vel odio
dignus sit, hoc est an actus quem
elicit procedit a suo contrario vel
a suo naturali. Circa primum sciendum
quod instinctus divinus potest discerni
per quadruplex signum. Primum est
si illud ad quod instigatur est
Christi et sanctorum magis conforme
quam prius. Constat enim quod ex summo
bono non potest effluere nisi bonum.
Cum igitur deus est summe bonum,
certum est quod per suum instinctum
non instigat hominem nisi ad illud
quod est sibi conveniens et optimum.
Hoc autem est exemplis Christi
conformari. Unde et certo
non ille instinctus qui hominem
abducit ab exemplis Christi
nequaquam erit divinus instinctus
divino inspiratus, illud Job xxxiii et
Luce xii. Cum non est mirum,
convenientius est et ideo dixit
salvator Job x: Ego sum homo
tamen qui ingredientem in beati-
tudinem indueret per exempla
virtuosa nobis proxima opera
indubitanter hominem ad eternam
beatitudinem perveniunt et ideo
sibi subdidit: Per me si quis in-
troierit salvabitur. Qui autem
per ostium illud non intrat sed
ascendit aliunde ille est fur
et latro ut scribitur ibidem. Ex
quo evidenter innuitur quod iste
instinctus qui hominem abdu-
cit ab exemplis Christi nunquam
perfectionem veram et operam eternam

beatitudine premit. Tertio quod instrumentum dicitur aliquod instrumentum esse securum et levem. Secundum signum est aliud ad quod instigaris te magis in terris humiliet. Unde quod secundo aliud instrumentum exhibet magis intensiue humilitatis quam fides sine ipsa hoc certum est enim indicium quod iste instrumentus sit divinus et in veram beatitudinem ducens quod exhibet indebite. Nam sicut superbia fuit causa et occasio primo angelis et etiam primo homini sui lapsus et damnationis ita humilitas causa est veri hominis ad veram beatitudinem ducatum. Tertio quod signanter scribitur . . . et per aliam viam reversi sunt in regionem suam super quo verbo dicit Gregorius quod sicut ab eterna patria per superbiam recessimus ita per aliam viam humilitatis redire debemus. Tertio quod Christus istam viam tam verbo quam exemplo perfectissime nos docuit et ostendit cum dicit Matthei xi Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Ubi considerandum quod signanter dicit istas virtutes ab eo esse discendas quia in ipso deo iste virtutes in maxima claritate preceteris effulserunt. Tertio quod ipse solus est istarum virtutum singularis doctor et magister qui eas docuit tam verbo quam exemplo. Observandum quod iste due virtutes singulariter hortantur qui preparat homo ad divinam unionem specialiter disponunt et aditus celestis regni preparat homini. Unde ad candidum (?) ostendit Bernardus de humilitate per hoc quod ipsam asserit esse eximie virtutis dignitatis prepollentem aliam quam per solam

deum proficit educere. Et non dicit quia per exempla sue humilitatis nobis etiam viam ostendit et nos se lecitur. Hoc idem patet de mititate et mansuetudine. Unde sicut videmus quod rosa ad pratum vernalis dulcis rores et ad fervorem solis valide aperit se et quasi ad suggendum venit pratum claudit ita cor humanum ex dulcore mititatis et mansuetudinis dilatatur ad recipiendum divinos influxus capaciusque redditur. Exemplum in lege veteri patuit in prophetis quoniam cum quandoque non essent dispositi ad recipiendum donum prophetie fecerunt adduci psaltes et ex dulcedine symphonie et corporalem delectabilem et sic quae disponebantur quod statim recipiebant influxum doni prophetie. Tertio quod signanter Christus istas duas virtutes specialiter invenire (?) quia sunt quasi due pedissequae que animam devotam divinis amplexibus conjungunt. Quod patet quia nam mititas et lenitas est mente sua dulcore aperit et ideo deo quasi liberum ingressum ad animam disponit. Sed ipsa humilitas deo etiam suaviter reddens ipsam animam quasi ad sponsi cubiculum introducit et eam divinis amplexibus conjungit. Tertium signum est si aliud ad quod instigaris magis mentaliter te conformet et cor tuum magis congreget et coadunet quod patet in experimento probamus. Quando homo magis in se ipso recolligitur et cordi suo vicinior existit tanto perfectior

est ad temptaciones quaslibet
repellendas. Constat autem
quod instinctus divinus ab exterioribus
tumultibus seculi semper revo
cat et animum invitat ad simpli
citatem et unitatem et interio
ritatem sui cordis. quod eciam
patet in bonis religiosis qui ca
pucias gerunt et simplices ad
designandum eorum inno
cenciam. et internam mentis
contemplacionem. Capucium est vero
depressum ad designandum
quod cor eorum sit elongatum
ab affectione terrenorum et quod mens
eorum in solo deo magis de
lectatur gaudium insuper induti
sunt vestibus penalibus et afflictis
ad ostendendum quod in illarum co
nveniencium cum mundo sic
capiunt quod ut salvator dixit
suis discipulis Si de mundo
fuissetis utique quod suum erat
diligeret. quia vero de mundo non
estis sed ego elegi vos de
mundo propterea odit vos mundus.
Isti enim homines solitudinem
diligunt et libenter sunt soli
tarii. quia eorum suam delec
tacionem in solo deo posuerunt
et ideo appetunt esse solitarii
ne tumultus exterior ipsis
divinam presenciam intercludat.
Et omnia ista eciam de
signant quod ideo divinus in
stinctus hominem ab exterio
ribus ad interiora sui cordis
revocat ut et eum in spiritu
reddat fortiorem et ad conside
randum divinam presenciam ipsum fa
ciat aptiorem. Quod sub
tiliter videtur in natura [illegible]

dicitur. Accedet homo ad cor altum
et exaltabitur deus. Cor enim
altum sive magis interius dicitur cor secretum
unde homo accedere debet ad
tam secretum et internum locum
sui cordis ut ibi ab omnibus
tumultibus et curis secularibus
absconditum. Et tunc ipso deo
exaltabitur super plurimos in sua
divine presencie et quis homo
in tantum perfectionem sublimetur
quod efficitur forma et speculum
vite vivendi omnibus ipsum con
templantibus. Job attestante
qui dicit Omnis qui viderit
eos cognoscent illos hic est
corpus meum ex complexionem et
mores eorum secundum eos approba
bunt et dicent quia hic est
semen cui benedixit dominus.
Rursum signum est sicut illud
quod in seipsius interiora venerit
opulentem. et facit respicit
atque dicet quod patet namque
eum est quod sicut deus in se
ipso est summum bonum etc. Sic
monet hominem pertransire in
stinctum ad illud quod est optimum
sive quod quemque sunt et
futura preveret. Divinus in
stinctus ille magis in suis actibus
attingere quod esset sibi optimum et
deo magis conveniens. Ex quo patet quod dolor
sunt quidam adeo infirmi cordis quod
eciam tanta tepiditate et negligencia
ac diffidencia deo sunt quod prius
de divinis instinctibus percipiunt
et contempnendo divinam clemen
ciam. In singularem apud qualiter
eorum corda attingat et in
quibus velint secundum divinum in
stinctum et alijs suis quod opor
tunt sub ipse secundum continua [illegible]

instinctus rex mittere sicut in prop-
no et cinguitate olim prophetis co-
gnebatur sic et isti tamen extrinsece
et dubie divinos instinctus veri-
ficant et quasi quoddam sompnium
arbitrantur. Et hec est causa cur
quare tam pauci homines sunt
qui bene et discrete cognoscunt
divinos instinctus et recipiunt
De causa contingit quod multi sunt
qui cum tenuitate tepiditate et
negligencia deo serviunt et tamen se
corde suo elongare/ quia si cor corporis
esset sanum et sufficiens esse dispo-
sitionis se invigilarent ab ipso elongare
non possent et ideo est mirum si tales
sunt in corde suo, sic ergo divinos in-
stinctus non percipiunt qui solum
in interioribus cordis senciunt. Sed
illi soli divinos instinctus percipiunt
qui custodiunt interiora sui cordis
qui bene possunt dicere cum propheta Au-
diam quid loquatur in me dominus
deus et quia divinus instinctus
ut premissum est reddit hominem
in se ipso fortiorem et virtuosiorem
et graciosiorem et splendidiorem, ideo
multi dum videntur quod possunt per hoc aliquod
melius operari quam sit illud ad
quod monentur. ideo quia semper
divinus instinctus hominem inducit
in aliud quod est melius et perfectius
ut iam dictum est ut ecce dum videtur ali-
cui quod ista ad que deus monet
et inducit sunt nimis ardua
et [illegible] suas vires excede-
rent si penitus indubitanter et
deprecatione divina fide quod sibi ab
sque dubio vires conferat audiat
ysaiam cum dicit qui sperant in domino
mutabunt fortitudinem assument
pennas ut aquile currant et non
laborabunt volabunt et non
deficient quod bene sensit apostolus

cum dicit Omnia possum in eo
qui me confortat. Et ideo dixit
propheta tale votum Domine virtutis
experiens/ Domine in voluntate tua
hoc est per instinctum tue inspiracio-
nis et preventionis prestitisti decori
meo virtutem vel strenuo id est domine
potentiam et robur tuos instinc-
tus et monitiones per quos sunt in
me omnia opera ista que prestant
michi virtutem et intellectualis
et virtualis decoris per virtutem
et decorem nobis prestare digneris

De instinctu angelico

Secundus instinctus interior dicitur
angelicus qui attenditur
in hoc quod semper hominem excitat
ad bonum desiderium et ad bonam
voluntatem qui certum potest discerni
quadruplici signo. Primum signum
est quod angelus vel instinctus
angelicus in principio mentem
hominis terret et conturbat sed
semper in fine mentem erigit
et consolacionem relinquit quod evi-
denter claruit in virgine gloriosa
que fuit perterrita in principio
angelicam perturbacionem/ sed in fine
ipsam consolabatur dicens sic
primo Ne timeas Maria in-
venisti enim graciam apud dominum
ex quo videtur dubitacio [illegible]
ergo cum angelus in sua salutacione
nuncium tante salutis attulit
et perinde virginem gloriosam
et culmen singularitatis provexit
quod per hoc dei fit mater dei videtur
quod magis sit de salutacione sua
debitum iocundari quam conturbari.
dicendum quod licet salutacio
angelica beate virgini valde
fuit placida et iocunda propter
rationes tactas. Sunt tamen
tres alie cause propter quas beata
virgo fuit ab angelo perturbata

primum est quia exprimit fulgorem
angelice claritatis que tanta fuit
quod fragilitas humana aspectus eam
sustinere non potuit. Matth. ultimo erat
enim eorum claritas ista ange-
lica tantum quod sepulchri custodes
exterriti sunt et velut mortui sunt
effecti ut patet ibidem. Secundum est
quia exprimit magnitudinem
divine dignationis quia se videbat
clarum in mentem. Dei enim tu bene
sciens se fuisse indignum. quod patet
Exodi. quod pastor qui clarus est vir dei
et regina cum sapientiam salomonis
dicens non dixit. Ecce vir dei
sed ecce ancilla dei fiat michi
secundum verbum tuum. Tertium est quod
exprimit altitudinem et diversitatis
celsitudinem cum volunt inclinari
et inclinant. et in tantum parvulo
virginitatis sermo sue in inceptione
magnitudinem sermone volunt et potuit
continere. Secundum signum est quod
angelus in principio semper se oc-
cultat sed in fine semper manifes-
tat. talis autem cum ista fuerit
videtur esse ista. nam ideo forte dicitur
quod angelus in principio se occultet
ne homo magnitudine ange-
lice dignitatis expavescat sed ideo
in fine se manifestet ut magni-
tudo divine misericordie homi-
nibus clarescat quod [illegible] clarum
in thobia cum angelus in principio
sub specie iuvenis et nuncii apparuit
et ei tamquam simplex minister ex-
hibuit sed in fine probavit se esse
angelum et ideo ad eum missum
revelavit. tunc thobias opus
divine misericordie cognovit et
[illegible] divine laudis prorupit
dicens. benedicite deum celi et
coram omnibus confitemini ei. quia
fecit nobiscum misericordiam suam. Tertium

signum est quod instinctus angeli-
cus semper monet hominem ad ea
que sunt bona et utilia in scriptura
licet quandoque hoc bonum [illegible]
non appareat. Item quod quemque [illegible]
exprimere in suos instinctus pro-
dit a bono angelo. Sed illud ad
quod instigatur in corde pro re-
velare [illegible] et si [illegible]
[illegible] est et
si tunc [illegible] constituit [illegible] quod
illud sit deo gratum et [illegible] pro-
ficuum et proximo utile et conso-
latorium tunc hoc est [illegible] in-
dicium angelici instinctus. Se-
cundum oritur duplex questio. Prima
est quia posset dici quod illud semper
est bonum ad quod angelus in-
ducit et instigat eum tamen d. Genesis
xxii. precepit abrahe ut filium
suum immolaret quod in se semper
videtur fuisse malum et illa-
tum [illegible] sine inclinationis
[illegible] amoris. Secunda est dato
quod illa ammonitio fieret ab an-
gelo utrum tunc homo obedire
deberet sicut abraham domino
obedivit. Ad primam questionem
dicendum quod illud ad quod angelus
instigat semper est bonum aut in
se ipso aut quantum ad illud quod pro-
angelus intendit et quantum illud
mandatum sicut abrahe ange-
lus intendebat probare et demon-
strare fidem et obedientiam ab-
rahe quam nobis in exemplum propone-
re [illegible] et [illegible] est no-
lunt [illegible] quod
celestis filium suum volunt immo-
lare. Quorum utrumque fuit
bonum et utile. Sic etiam verum
quia corporalem [illegible]
[illegible] angelus non intendebat
ideo eam fieri prohibuit [illegible]
abraham domino precepto [illegible]

ymolendi obediunt ad secundum quando dicendum quod ista que non intendunt propter se sed propter aliud significandum ista solum locum habent durante illa signo que tunc intendit. sicut eo precepti ille vero ultimus locum non habet et quia ipsi ymolacio nunc est in vera virtute completa que tunc erat futura videlicet ymolacio prime non habet locum ut ei prius non aptitudinem esset et ideo angelus solum primum hominem ad illa instigat que pertinet ad eius perfectionem spiritualem consequendam. et eius felicitatem assequendam que consistit esse bonum et in hui in tempore. Quartum signum est ~~bone voluntatis~~ angelici instinctus est bone voluntatis excitacio que excitacio fit tripliciter et inter generaliter homines primo incipientes excitantur per peccati detestacionem quod patet per hoc quod homo quandoque per interiorem instinctum ad tantam peccati displicenciam pervenit quod potius nullo peccare vellet et pocius inferne et salvari divina offensa facere posset et hoc figuratum significatur actuum vii. in angelo petrum de carcere excitante et catenis a manibus absolvente quibus constrictus fuit. Proficientes excitantur per boni desiderii inflammacionem et per interiorem fervoris devocionem quod patet quod contingit cum homo quandoque tantam cordis ariditatem quod nullum bonum exercicium sibi sapit et alia mentis ariditate tamen deum precatur quod ipse preciosiorem instinctum divine gratie dulcedinem recuperet devocionis per quam sibi reddatur dulce et sapidum quod prius erat insipidum et hoc apte significatur in angelo heliam a sompno excitans

excitante iii regum xix. et ipsum per fervorem interiorem divine dulcedinis per gustacionem quam in sene sensibiliter persentiens. Cum per dulcore interne suavitatis exclamaret O quam bonus et suavis est spiritus in nobis domine et hoc satis apte significatur in eo angelo ipsum heliam tam corporali quam spirituali cibo a deo dulcedine reficiente quod in fortitudine illius ambulavit xl. diebus et xl. noctibus usque ad montem dei ~~oreb~~ oreb. in perfectione mensura vel sanctitatis et iustitie designatur quod mens quandoque per dulcorem divine dulcedinis magnam sanctitatem deducitur quod ad nullum tantum posset delectabiliter inclinari quod nobis degustare convenit

De instinctu dyabolico

Tercius instinctus interior dicitur dyabolicus et quia dyabolus ex obstinata malicie sue voluntate naturaliter adversatur omni bono humano ideo sicut instinctus divinus et angelicus hominem semper monet ad bonum ita e contrario instinctus dyabolicus semper hominem inclinat ad malum. Unde primo est ponendum quo signo instinctus adversatur instinctui divino quo adversatur instinctui angelico. Secundum est sciendum quod prius instinctus potest discerni quintuplici signo. Primum signum est quod illud ad quod dyabolus instigat semper est contrarium exemplis christi et sanctorum et hoc quandoque non videatur manifeste semper tamen est contrarium in veritate et causa quod eo unde contingit quia dyabolus obstinata sua voluntate in malo habet nullam repugnanciam quo ad omne bonum propter quod sicut in christo

sunt tres proprietates sive quibus solli-
citat. mentem triplicem efficit. Secun-
dum dyabolus habet tres proprietates
sive quibus autem mentem triplicem
impedit et exemplis triplicem
adquirit. Prima proprietas Christi est
quod in quantum est lumen eterni splen-
doris et speculum divine veritatis.
Secunda est quod amator pure charitatis.
Tertia est quod fons et origo eterne fe-
licitatis. Quorum contraria in dyabolo sunt
tria consideranda. secundum que per quinque [illegible]
[illegible] machinationis mentem so-
licitat triplicem impedit. Primum
est quod est mendax et pater mendacii
ut scribitur Joh. viii. mendax est et
pater eius et ideo per suum instinctum
abducit a divina veritate. Secundum
quod est princeps tenebrarum et ideo per
suos instinctus nos conatur
obscurare lucem divine claritatis.
Tertium est quod est auctor mortis
et eterne damnationis et ideo per
suos instinctus nos conatur
abducere a fonte divine suavitatis
et eterne felicitatis. Primum signum est
quod illud ad quod instigat dyabolus
hominem elevat magnanimitatem
[illegible] animi et facit eum rigidum
et presumptuosum in sua propria volun-
tate. cuius ratio est quia sicut ca-
put eius dyabolus sumpsit originem
casus sui propter excellentiam suam et
suis instinctibus hominem elevat
magnanimitatem [illegible]. propter
excellentie et in magnam
estimationem sue reputationis
et per hoc ipsum firmat in vigore
proprie voluntatis. propter quod sequens
instinctum [illegible] [illegible] [illegible] de
facto culpabiles. Primus est ut
illi qui sunt rigidi in suo sensu. [illegible]
habent cadunt in contentiones
verborum et in operibus pax
cordis inquietatur et inde ad
[illegible] dimittitur. Secundo [illegible] epistola.

indignantur. cum suis defectibus
arguuntur. nec equanimiter ferunt
si ab aliis doctoribus instruantur.
Quod eciam inde contingit quod communiter
in mente sue presumptionis pos-
sident se [illegible] omnibus aliis [illegible]
quod in [illegible] obtinent zelus et diligen-
cia [illegible] melius proficiendi et cer-
titudo et studium se [illegible]
promovendi. Tertium est quod isti homines
in [illegible]. ceteris in suis
defectibus confingunt et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in mente [illegible]
[illegible] contingit quod iste tamen suo [illegible]
in mente quod divinis instinctibus
[illegible] Augustinus propter [illegible]
[illegible] de conditione istorum homi-
num loquens dicit. Quod defectus [illegible]
[illegible] sit homini obstinato [illegible]
suo [illegible]. sicut vestimentum quo
operitur et sicut zona qua
semper precingitur. [illegible] candent(?)
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
defectibus quam ceteri homines [illegible]
[illegible] aut [illegible]. defen-
optimum remedium est quod homo
gerat cor humile. et [illegible]
et quod estimet omnem hominem
meliorem. et doctiorem se. quia
[illegible] [illegible] videbitur [illegible]
etiam [illegible] quod sue salu-
[illegible] [illegible] propter quod [illegible]
[illegible] illud salutare documentum
suo filio tradidit [illegible]. dicens
Thobie quatuor superbia et [illegible]
[illegible] in corde tuo nunquam
dominetur. Tertium signum est quod
illud ad quod dyabolus instigat
hominem a corde suo magis [illegible]
[illegible] et reddit [illegible]
[illegible] et [illegible] Secundo [illegible]
[illegible] quare dyabolus homines
a corde suo [illegible] elongat

videtur esse triplex. Primum est
quod ipsum hominem in patienciam fa-
cit in se ipso quam prius. Nam post hoc
sibi ipsi et omnibus aliis poterit
magis durare quod corde suo prius
commisit. Secundum est quod ipsum
in temptatione facilius detinet
et hoc patet per hoc quod homo quasi
per magnam tribulationem non ita
deicitur in cordi suo sicut durat
sicut cum aliis quasi per ubi minimum
ad impacienciam deducitur. Tercium est
per hoc homini divinam providenciam sub-
trahit ne eam cognoscit. Cum
enim deus sit magis sit vicinior
et anime quam ipsa sibi ipsi constat
quod homo cordi suo est vicinior
vel intimior tanto est deo proxi-
mior et per consequens suam providenciam
facilius et perfectius cognoscit
et ideo dyabolus ex infestacione
huius hominem a cum corde suo
nititur elongare ut ex hoc
ei subtrahat gustum et divine
providencie ipse quod sapiens dicit per ec-
cce sollicitudinis expectavit nos
ut adhibeat sicut tortum hoc est
id intimum te admodum quam
bonum nolunt libere ut te a corde
tuo magis elongent et ut facilius
impotencius resistere suis machi-
nacionibus et eciam ut possit
te privare te divina gracia et
desideratis amplexibus. Quartum
signum est quod illud ad quod
dyabolus instigat hominem sibi
in verbis et donis gratuitis
magis extenuat quam extremum post cota-
gi nam ille qui vult perpetue
momento venit hoc tractatus
instinctus dyabolicus advertitur.
Primum est quod sicut docet per hoc
... experienciam homo principium
quod semper efficit. Similiter in-

sepsius. Secundum est quod gratia mentem
hominis ad divinum amorem et de-
siderium magis elevat et accen-
dit. Tercium est quod gratia mentem
hominis reficit ad quoddam intimo-
re dulcore devocionis afficit
et istis tribus instinctibus dyabolicus
adversatur. Nam primo suis
instinctibus hominem in se ipso
elevat tunc et timidum reddit.
Secundo ab amore divino mentem
hominis deprimit et avertit. Tercio
hominem gustum interne devo-
cionis tollet et ipsum ad corporales
delectaciones inclinat et allicit
quod exinde patet convertit. Nam
nullus est tantis deliciis
irretitus qui cor suum quociens-
cumque perceperit divinum instinctum
intimus delectatur. Ex quo colligitur
quod nullus est adeo quod mon-
talis gaudeat cum divinum volun-
tatis beneplacitum adimplet
nullus est et adeo homines
si in aliquo actu quamvis
habeat apparenciam boni sequitur
instinctum dyabolicum quod cor
suum ex eo valeat consolari.
Quam primo patens ex hoc mentem
veram mentis inerit et sic
homo non apprehendat hoc ex
quantum quod meliorem disposicionem
sui corde cum diligenciam non
adhibet per hoc quod ... [illegible]
hoc videtur ~~[illegible]~~ hominem summe
utile et necessarium quod diligenter
cor suum custodiat et meliorem
eius disposicionem diligenter
cor suum ~~custodiat~~ advertat
quando ex hoc attingit homo terminum
bone vite et premium celeste
quod detinet ipsius cum deus in-
gratia ... hoc est testimonium
consciencie ... tunc pt

nitio quelibet in corde suo gloriare
quia conscientia interior sibi perhibet testi-
monium bone vite. Tertium est
quod hoc testimonium nullus habet pre-
ter ipsum qui perspicit indiligenti cus-
todia cordis sui. Et ista sunt
quatuor in quibus instinctus dyabolicus
divino instinctui adversatur. Viso
igitur qualiter et quibus modis in-
stinctus dyabolicus adversatur instinctui
divino restat videre qualiter adver-
setur instinctui dyabolico. Propter quod

augustinus?

sciendum quod hoc fit per contraria
quadruplici signo. Primum signum
est quod primus instinctus semper
hominem in principio contristat pro-
ponens sibi detestationem peccati gau-
dium mundi ad [illegible] propri-
commodi sed in fine ipsum in merore
et mesticia relinquit. Quod extremum
contingit quando hoc est proprium sue
malicie quod sub specie falsi gaudii
et delectationis transitorie instigat
hominem vehementer et peccati occulten-
Propter quod suus instinctus est simi-
lis rose spinis circumsepte quia licet
aspectus rose sit delectabilis spine
tamen vulnus est multum pun-
gitivus. Ita licet instinctus dya-
bolicus in principio sit gaudiosus
in fine tamen ultimus peccati in sapore
est dolosus. Secundum est signum
quod cum instinctus in principio
suggerit homini securitatem, secundo
in fine prestendit diffidentiam et
dubietatem. Quando hoc est proprium
sue falsitatis quod hominem primo in principio
securum reddit ut sequeretur
sue machinationis nil timeat
vel advertat sed in fine ipsum indiffi-
dentia relinquit ut et spe bone
collocat et et confidentia dei et
auxilium in auxilio subtrahat et

hoc vocabulum videtur contingere ante occa-
sum primi lapsus et obstinationis
perfecisse videtur. Exemplum quod exem-
plum per penitentiam interiorem confitebatur
et sui lapsus peccatum. Non enim
habet quia si sui lapsus peccatum
attendisset numquam cecidisset. Se-
quitur secundum dyabolum nullum agen-
dum appetiens ad malum quod agi-
agit sed et ad hunc possit habe-
re spem bonam et diffidentiam di-
vini auxilii. Tertium est quod in eo mentis
obstinatio tolleretur. Propter quod
advertendum quod ista sunt duo et
duo signa vel indicium cordium
[illegible] ut prompto mali
non timendi et tempore indiffi-
dentiam in melius proficiendi. Propter quod
primus quidem instinctus hominem
in principio securum reddit ut suam
deceptionem non timeat vel ad-
vertat sed ipsum in fine in diffidu-
cia et perplexitate relinquit ut
et spem bonam subtrahat et
homo lapsu desperationis r-
ruerit. Tertium signum est quod
propter fraudem et dolum in prin-
cipiis instinctibus homo nullam con-
fidentiam habet propter quod suus in-
stinctus bonus contrarium facit
quod [illegible] quia sicut bene
consulens aliud ad quod instigat
indigentes [illegible] discussionem
sue considerationis reducit statim
advertit quod utilis homini extra pro-
[illegible] quod exeo contingit quando
interior conscientia et sui cordis [illegible]
instinctui remittunt. Propter quod
dyabolus non potest homini [illegible] suggerere
sub tenebris. Ipse sciens quia suum
suo [illegible] et maliciam [illegible]
[illegible] prehendit tunc hoc [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]

humilitate cordis ad sue mentis
distensionem reducat Et ideo
dicit hugo quod in fine humilitatis instruc
tus dyabolicus sit angelicus qui
sic est indutus, contingit eum videre
quia quod dyabolus presumit homini ali
quid quod est bonum in se sub met
come tamen mali ut ex hoc ho
minem periculosius decipiat sed iste
operarius mentis humilis statim
advertit sed illum instrumentum
plenum fraudum. Sic bonitatis
diligenter solicite contemplari ut
sit venerit dicit enim apostolus
ad Cor. 2 non enim ignoramus
operationem eius et ideo cor humile
in talibus instrumentis se habet
admodum apis nam sicut apis
dulcorem carpit et bene digestum
sugit ab istis floribus putridita
tem et fetiditatem in eis existente
relinquit ita cor humile [illegible]
in sinceritate divina sugit ab isto
instrumento dyaboli istud aliud quod
ibi bonitatis existit sed tamen ma
lignam sue machinationis pro
pensit tunc alicuius venenum
sub bone specie occultatum dyabolus
relinquit. Unde quod legitur de
beato anthonio quod in quandam vi
sione videbat totum istum mundum
esse plenum dyabolicis laqueis
comprehendit tunc incepit cum
lamentis exclamare. Quis hos
tamen multiplicitatem laqueos
poterit evitare et responsum accepit
quod nullus nisi cor humile quoniam
illos fugis in ipsa humilitate
tollit. Tercium signum dyabolici in
structus est bone voluntatis
destructio et caritatis extinctio
nam sicut quintum signum boni
angeli sunt quod ipsum instrumentum
in homine bonam voluntatem

excitat ita. Contrario dyabolus conatur
ut per suum instrumentum in homine
bonam voluntatem extrahat et
precipue vim caritatis extingu
at et hoc eum potissime cona
tur quia novit caritatem esse
fundamentum totius edificii
spiritualis et ideo illud fundamentum
potissime nititur tollere ut ex hoc
totum edificium spirituale subvertat
Quod bene signatur primo Regum xi ubi
naas dixit ad viros Jabes ga
laad hos expugnaverunt. In hoc
feriam vobiscum fedus ut eru
am omnium vestrum oculos dextros
Naas interpretatur coluber et ipse
designat malignum dyaboli
spiritum qui per venenosos suos
instinctus i. sine tempore [illegible]
nullo homines bonos impugnat
ut in eis caritatem extinguat
nam oculum sinistrum anime
intelligimus splendor et hunc cogni
tionis oculum dextrum autem
fuor sic dilectus istum oculum
dextrum ipse naas i. suggestio
dyaboli nititur eruere quia pre omnibus
aliis nititur in nobis divinum amorem
extinguere sciens quod sine caritate
nullum bonum est quod homini ad sa
lutem. Unde sicut venenum statim
ad cor dirigitur ut extinguat
ipsum cor quod est vite humane
principium ita instinctus dyaboli
semper precipue nititur caritatem
extinguere que est anima vite spiritualis
vite. Quod hic caritatem in homine
nititur extinguere ut ipsum red
dat impotentem et inhabilem
ad resistendum suis machina
tionibus quod patet in actibus [illegible]
libris. Nam sicut ad bellum videlicet
quod privatus oculo dextro inutilis
redditur in bello [illegible] eo quod

bellans sinistrum oculum et latus
clipeo obtegit et dextro oculo
ictus adversarii declinat et eum
dat sic mens cautele fraudem et
reddit. In utilis in bello spirituali
est autem notandum quod
iste oculum dextrum diabolicus
instinctus in quibusdam excellit
annulum pollentis quare in his
qui ex toto suam voluntatem suis
superioribus instinctibus propter eo
sentiunt ingeniosius autem magis
in viris perfectis ipsum excellit in latentem
latentem ut eum veniam commoventes
divinum amorem latentem et successive
quasi subisse procurans in eis ob
nobilitatem et amorem divinum in
carnalem transformant. Quandoque
autem hoc contingit multum subtiliter
magister ... ut patet ubi dicitur Amor
similis per instinctum diabolicum
quandoque convertit affectionem, affectuosum
obsequium obsequiosius familiare
quod consistit in hoc quod homo quandoque cum
aliqua persona devota desiderat
habere familiaria colloquia et contactus
familiares et ideo ab isto amore
plus cavendum est viris perfectis
qui ad nos ... precedentibus quia
per ipsum principaliter divinum amoris plus
commiscetur et mens spiritualis
per hoc ad amorem carnalem magis
disponitur et ideo sub dicit magister
Amor autem familiaris saepe convertitur
carnalem et hoc etiam contingit in
viris perfectis quia patet idem magister
dicit in libro de singularitate
clericorum Crede michi expertus
loquor expertusque familiaritate
multos cedros libani cecidisse
cognovi de quorum casu non magis
dubitabam quam de ambrosii vel
ieronimi quod ipsius sive singularis
virginalis pudicitie non

illos in verum qui ... principaliter
divini amoris carnali amore
terminant galathas ... sic dicitur
apostolus galathe sunt vos stulti
ut cum spiritu cepistis
nunc carne consummamini et aliud periculum
prevenit inclinans carnalis quod quandoque
veniunt familiare conversationi in
ceterum quamvis devote et religiose
amant ut dicit magister in libro
perfecto saepe sub specie religionis
occultantur virus libidinis
et haec de tertio instinctu sufficiunt

De instinctu naturali

Quartus instinctus dicitur naturalis
qui dicitur principaliter est inclinatio
qua naturae proclivitate in conditionem
hominem spiritualem perfecte cupiditatis
ad eius amorem ... ceterum
considerandum quod homo similiter
perfecte desiderans aut communi
ad hoc quod perficitur in augmentum
sancte et ... virtutis aut
fruitur in augmentum gratie et sancti
et neque modo utrum est homo
quod bene cognoscit sub respectu
et motum naturalis instinctus
quia per ipsum homines spiritualem
~~...~~ multa impedimenta
et incommoda patiuntur. Ipse autem
est sciendum quod ille qui communiter
ad augmentum sancte et ut per
eum ... in contemplatione
ciens adducunt animo ipsum perfectionem
tenui. Nullum quod saepe credunt
esse gratie quod est nec ipse quod dicit
magister. Discernere quod lumen naturale
sit difficile discernere lumen gratie
sicut est utrum qui cheturn
lumen naturalem difficile est discernere
ab eo quam cheturn lumine gratie
et hoc ipse ... et sic
actum ... quod ... est
quod tamen lumen naturale quod lumen gratie

dictat homini deum esse super omnia
diligendum et ideo non potest homo
benivolencie dispensare vitiorum actum dilectio-
nis elicere virtute luminis naturalis
vel contenti propter convenientiam illorum
actuum ut dictum est et magis intellectum
pectorum potest intelligi illud quod scribit
Eccl. ix°: Nemo scit an amore
vel odio dignus sit. Hoc est utrum
actus sue dilectionis sit caritate
informatus vel procedit a principio
suo naturali et ideo magis etiam
ignorandum est cuilibet viro bono ut
quibus potest cognoscere studeat quo
moveatur ab instinctu naturali et
gratuito vel non et ad hoc cognoscendum
potest quis inducere triplici signo
cognoscere utrum propter utrorumque communitatem
quod habet ad purificandum intellectum
a contagione procedit ab instinctu
naturali vel non. Primum signum est
quia istorum sensus et intellectus liberius
exigitur a speciebus fantasmaticis
utilitate aut ipsos recolligit in
mentis unitate. Hoc enim est evi-
dens signum in instinctibus naturalibus
quia licet ex hoc quod semper ad hoc tendit
contentus nature ut generet sibi
simile, sed contentus gratie ad hoc tendit
quod mens cum ipso deo unum
tum suo simili unitatem. Propter hoc
quod videmus quod ex complexione
naturalis instinctus homo
querit verba vera et subtilia et
alta que alios in admiratione
suspendunt quia ista verba in-
dicant esse conformia proprie-
tati sui intellectus, sed homo
per instinctum gratie solum querit
qualiter mens sua cum deo sit
unitatis et liberius unitatur
quia hec sue saluti magis
ad commodum reputat et aspirat.
Ex quibus sequitur ulterius

quod verba que dicuntur a contemplativis
luminis naturalis et per industriam in-
genii implicatione et aspiracioni sunt
tamen puram et modicam in reali fructu
et in intentione et in existencia veri.
Cum sed non verba illa que procedunt
per instinctum gratie licet simplicia
et simplicia videantur et [illegible]
sunt tamen magni fructus intrinseci
et in exteriori virtutis. Propter quod bene dixit
apostolus Cor. viii°. Scientia inflat
caritas edificat. Unde I Cor.
xiii°. Si linguis loquar hominum et
angelorum caritatem autem non habeam
factus sum quasi es sonans aut
cymbalum tinniens quia sicut
cymbalum alios quidem excitat
se ipsum autem consumit et exterminat sic
illi qui nullum a instinctu gratie [illegible]
alios quidem suo labore ad meritum
generare veritatis [illegible]
sed sine fructu intrinseco per ipsos
[illegible]. Secundum signum non est quod
instinctus naturalis hominem inflat
et ad magnam sui ipsius estima-
tionem et complacentiam instigat.
Sed instinctus gratie hominem quantum-
cumque proficiat semper magis in sui
ipsius estimatione deicit et
extenuat et ideo videmus quod fre-
quentes instinctum naturalem contem-
plantes in suis propriis conceptibus
quod nullum eis similem reputant.
Sed illa [illegible] est et [illegible]
[illegible] et tales nullum fructum et
ne beatitudinis assequuntur. Propter quod
bene scribitur Job xx: Gaudium
ypocrite ad instar puncti. Sed cuius
gaudium in [illegible] est tamquam
lux procedens et crescens usque
ad perfectum diem eternitatis ut scribitur
Prov. iiii°. Sed illi qui in principio
vite se humiliare [illegible] estima-
tione dicunt meum beatitudine

mentem extollit et super alios elevant contraria quidem eliciunt eorum in fine divino quam precedentia in dictis et factis sunt semper invicem [illegible] priores esse [illegible] notam. de hic iudicium in devotione hominum existentium est [illegible] quam semper et virtute [illegible] contemptum [illegible] verbis extollere cito [illegible] et indicis sunt in oblivione hominum devenerit.

Tertium signum est quod instinctus naturalis facit hominem requiescere [illegible] et fervore proficiendi et minuunt in ipso divine dilectionis ardorem et fervorem. Sed instinctus gratie auget in homine proficiendi conatum et [illegible] ardorem divine dilectionis et ideo inde nimis in hominibus nullam instinctum sequentibus quod frequenter per instinctum divine gratie [illegible] conceptus similis et [illegible] inspiratum [illegible] possibilitatis multiplicatur [illegible] ex tenuant et eliciunt quod primi superiorem [illegible] devotionis et divine virtutis inde percipiunt sequens [illegible] instinctum gratie divine virtutem sibi inspirante taliter accipit et [illegible] sunt propter in cognitione amore dei nec [illegible] plus [illegible] nam toto [illegible] mentis se [illegible] quod sibi [illegible] inspirata [illegible] sapida et [illegible] claritatis et [illegible] aperire [illegible] motum et intentionis ex quibus [illegible] et [illegible] nam [illegible] ex pleno fervore et devotione sua corde [illegible] et subtilitatis sine [illegible] conceptionis [illegible] cum ubi [illegible] prelata et contempta [illegible] mente devote [illegible] sapida et [illegible] mente sunt

[illegible] ex [illegible] superiore [illegible] mente devote in sapida et cum devotionem [illegible] ex quibus [illegible] contingit [illegible] consideratione [illegible] secundum dictaciam et [illegible] devotionis ex qua [illegible] vel doctrina nostra emanasse. Si talis esset [illegible] potentis utique [illegible]. Si cum esset intentionis [illegible] utique [illegible] intenderetur et [illegible] divine gratie augetur. Quoniam opposita [illegible] contingunt [illegible] diligenter [illegible] cordis [illegible] est [illegible] ex quibus doctrina [illegible] nostrum emanasse et [illegible] sit [illegible] divise [illegible] corpus [illegible] motibus et [illegible] [illegible] videtur contingere [illegible] et [illegible] contingit [illegible] hominibus sibi mutuo [illegible] quam in principio sibi [illegible] sunt [illegible] progressu [illegible] [illegible] tempore [illegible] distant [illegible] semper [illegible] nullam totaliter [illegible] et ideo oportet [illegible] divina [illegible] tota [illegible] inspiratum et dignum [illegible] que [illegible] existunt [illegible] quod angelus [illegible] nomine [illegible] ipsius antheorum dixit [illegible] et alius [illegible] [illegible] in doctrina et [illegible] et nos [illegible] unde [illegible] collecta et [illegible] alius quam sibi [illegible] videntur. [illegible]

ita dicens Confiteor tibi pater
domine celi et terre quia abscondisti
hec a sapientibus et prudentibus
hoc est ab hiis qui sibi ipsis videntur
sapientes et prudentes esse vi-
dentur et revelasti ea parvulis
hoc est humilibus ut dicit glosa. Non
tempus hic in propria estimacione de
[illegible] et ideo [illegible] in [illegible]
[illegible] et sublimat[illegible] nobis
conferre dignetur

Tercium adeptionem

Tercio quod instinctus naturalis
impugnat hominem volentem
proficere in augmento sue perfectionis
virtutis [illegible] restat videre quod
hominem impugnat proficere volen-
tem in augmento gratie et virtutis
ubi sciendum quod etiam hominem
instinctus naturalis dupliciter im-
pugnat. Primo quantum ad dona gratu-
ita interiora in quibus status in-
terior formaliter perficitur. Secundo
quantum ad exteriora in quibus actus
virtutis essencialiter [illegible]. Circa
primum est sciendum quod homo vo-
lens proficere quantum ad dona gratu-
ita in quibus status interior per-
ficitur per instinctum naturalem tripliciter
impugnatur. Prout est quilibet
homo devotus [illegible] deo circa
dona gratuita [illegible]. Primum
est ut homo de donis gratuitis
sibi divinitus concessis iugiter meditetur.
Secundum est ut in interiori [illegible]
dulcore delectetur. Tercium est ut in
mentalibus deliciis divine contem-
placionis et interne unionis de-
lectabiliter voluptetur. Circa primum
est considerandum quod divinorum bene-
ficiorum meditacio consistit in tribus.
Primo quod homo meditetur [illegible]
divine bonitatis liberalitatem. Secundo quod
meditetur divine prudentie pro-
videntiam pensando quomodo quamplures de

sua pia prudencia sepe con-
tradit hominem [illegible] multiplica-
tione [illegible] [illegible] labi
posset [illegible] divina prudencia
[illegible] nec perpenderet. Tercio
quod meditetur divinorum cari-
smatum ubertatem quia deus
suis amicis largitur affluen-
tam [illegible] in tribus
et in hiis tribus divinorum donorum
meditacio [illegible] consistit. Ex hic
diligenter ad attendendum quam subti-
liter instinctus naturalis hec tria
impugnat. Cum enim homo [illegible]
per instinctum divine gratie [illegible]
[illegible] ad dulcedinem meditandum
[illegible] nichil ad [illegible]
sepe contingit quod [illegible]
naturalis instinctus homini in-
gerat [illegible] ad bonum [illegible] cogi-
tare cum aliquali complacencia
et delectacione ut per hoc fructus pro-
prie devocionis homini subtra-
hatur [illegible] fructus [illegible] aliud
est nisi ut homo in se mor-
tificet omnes naturales delectaciones
carnis et mundi et vivat soli
deo. Et quia hoc non fit [illegible]
[illegible] naturalis quam homo ad [illegible]
[illegible] ideo ad hoc [illegible]
[illegible] subreptio naturalis [illegible]
homini [illegible] ad bonum [illegible] ad
cogitandum ut [illegible]
[illegible] de [illegible]
suis [illegible] et [illegible] etiam
instinctum naturalem admitteret
procul dubio [illegible] de-
[illegible] de [illegible] est quia
fervor et conatus proficiendi [illegible]
[illegible] et tepescit. Secundo
quia dulcor sue devocionis
per hoc extinguitur et marcescit
[illegible] [illegible] et [illegible]

q homo velut vtique mente sua in
visibili devota meditatione audit
q sibi diuina gratia celestis inspirauit
et hec videtur esse alia causa inspira
tionis quam causam ponit homines
ideo perfecte in deum amant q non ex
pluralium cogitationum volubilium
totaliter perfruitur et in mentali
deuotione magis proficit quod ex eo
contingit q tamen multa sentiunt in
impetum naturalis instinctus et
tamen pauci perseguntur impetum
et motum mentis deuotionis ad
quam homo per diuinum instinctum
inuitatus aspirare et hoc subtili
videtur in num. Et ideo ex dicitur.
q ubi erat impetus spiritus illic
gradiebantur aliter et rote pariter seque
tes ea. per impetum spiritus intelli
go vim spiritualem monitoriam diuini
instinctus per alias que solo spi
ritu sunt intelligo vires nec
inferiores que corpore sunt affixe
sed potius voluntates intelligo
appetitiuas et specialiter ipsam vo
luntatem que omnes vires anime
ad exteriora virtuosa mouet et im
pellit et ideo pulsu istorum proprie
non videtur aliud velle dicere in
proposito quam hoc ad seque devotionem
homo per diuinum instinctum impelli
tur et sequentur tam partes virium
inferiorum q superiorum quia certum
est q quaedam sese sunt exerceri
ubi devotione ad quam homo
mutatiens diuinus instinctum
q talis sine dubio non solum
devotione concepta perficitur
verum etiam in fecunditate diuinorum
carismatum notabiliter augetur
Prius quod quanto mens deuota de
mis diuinis concepit, tanto pro deuo
tionis gratia maiori in laudibus
conditoris sui refundit tanto
absque dubio sibi diuina largitate
copiosius augebuntur. quod vide

in Mene salomon. ex dicit. Et
primo ad locum unde exeunt flu
mina reuertuntur ut iterum fluant quia
quanto mens deuota dona diuinus
concepta pro deuotionis gratiarum actione
diuine laudis refundit in suum
originale principium tanto sibi per
diuinam largitatem sine dubio
per amplius augebuntur. Secundo
in homo diuinis collatum est
q homo in virtuosis exercitiis
dulcedine delectatur q quidem pro pre
ceteris est maxime ex magore
note orationis per quam mens
nostra in bono diuino suspenditur
et ad gustum mentis dulcedinis
elevatur. Et ideo dicit dyonisius quod
est ascensio mentis in deum et
alibi dicit q est quaedam mira
beatitudinis lucis qua mens per
actus deuotionis sursum in
heroe et in deum suspenditur
ex expressione mentis deuotionis
in qua mens diuinus assur
gere intus excelsum habuit. Non nisi
devotionem nullus assequitur
nisi studio conatu mens deuo
ta in ipsum assurgit. Quarto
magna dignitudo domini dei
respondet magnum desiderium et
quia mens deuota cum bonum
quod eius influentiam dependet
a solo deo ideo congruum est ut
mens deuota firma desideria
ad eius consequendum aspirare
ex expressione gratiarum r
pronis mens cum dicens in
laudibus omnia dona sibi diuinitus
collata pro deuotionis gratia
in laudem creatoris magis re
fundit ut sibi exhibeat maiora
nocere copiosius augentur
vere diligentius perpendendum
quam subtilibus instinctus diuinis
pro tanto impinget vel singule

devote orationis et saporem mentis
dulcedinis impugnant, cum quandam
negligenciam et ineptitudinem sed
pravitatem sufficiencie responsionis divine
caritatis impugnant, cum quandam
suspendunt et incapacitatem boni
operis, quod sic contingit. Cum enim
homo per inspiracionem divine gracie
vel ad vigorem orationis vel ad dul-
cedinem devotionis attendit, tam
non incipit per suspicionem instinctus
talis sibi ingerunt quemadmodum
ineptitudinis ad dictum bonum simile
cogitandum cum aliquali eo-
rum delectacione. magnus et excessivus
[illegible] quod bonum videatur quod ad ali-
quam potencia cogitandi. mencem
talis emotacione et hoc frequenter
contingit ut bonum subtrahatur
fervens orationis et mentis dulco-
ris, ad quem motus divine gracie
inspiraverant. Et sic suspicio
talis instinctus impedit tam
vigore devote orationis quam eciam
dulcedinem mentis devotionis sed
etiam suspicio talis instinctus
impedire contingit devotam
istam recognicionis divinorum donorum
[illegible] quandam suspensionem et
incapacitatem boni operis quod patet
sic: quod talis instinctus quandam
[illegible] amore in tanto [illegible]
[illegible] hominem in seipsum quod pro
amore quem habet ad seipsum pro
[illegible] dona que ideo recepit
et ideo non curat talia dona
devotam gratiarum actionem in
deum refundere ipse quod talis
[illegible] ingratitudinis reddit
indignus illorum donorum
que ideo recepit quia sibi
[illegible] ipse eciam angusti-
tudinis [illegible] dei iudicio sub-
trahuntur quod clare ipse salvator

ostendit cum dicit: Nonne decem mundati sunt
et novem ubi sunt quia quod pro gratiarum
recognicionem divine bonitatis do-
na que ideo recepit refundit
in suum originale principium illi utique
per influenciam divine largitatis
dabitur illorum bonorum maior
copia. et ideo novem ubi sunt [illegible]
non habent quietudinem recognitionis
divinorum donorum. Tertium aliud
quod sequitur: hoc adsertum [illegible] ideo
Et ideo bene dicit Bernardus quod ingrati-
tudo est ventus urens et sic-
cans fontem pietatis quia
sepe hoc contingit et hoc eciam
homo per eius cognitionem probat
in seipso quod sibi propter ingra-
titudinis vicium mentis subtrahitur
instinctus divine gratie quod talis
[illegible]
vel moderamen divine gratie [illegible]
de suo peccato presentit sed ille
qui pro gratiarum recognitione dona
ideo recepta devote mente
refundit in suum principium illi
utique dona divina [illegible]
est copiosius augebuntur per [illegible]
[illegible] influenciam divine lar-
gitatis. Tertium donum bonum divi-
tus collatum est quod homo
[illegible] mentaliter
[illegible] ipse quod est sicud
quod [illegible] gustum mentis dulce-
dinis homo consequitur ex tribus.
Primo per eorum exteriorum abstrac-
tionem quod patet quia ex hoc homo
redditur capax ad percipiendum
meliorem gustum divine gracie
et amplexum dulcissimum unionis
divine quod est celestis re-
collectio ab exteriorum curarum tur-
bacione et pervenit in in-
timo mentis. sic ut secreta
desiderio suspirat ad amplexum
divine gracie quod bene senserunt
sancti qui cum dicebat [illegible]

intrinsecum meum conquiescit cum
illa. Ut sicut mentem eius conformem
reddit sibi. Et lux mundi-
na clarior est quam vela dimi-
nuta que in intimo mentis
lucet anime est incomparabiliter
clarior cum luce. Ideo primo
intimam recollectionem et sue men-
tis simplificationem quia gustus
divine suavitatis non nisi simpli-
cissimo et purissimo mentis
oculo attingitur. Sicut Augustinus. Ratio
est quia simplicitas mentis
est quedam imago exemplaris
et deducta a simplicitate di-
vina et adeo talem habet conformita-
tem et convenientiam cum suo ex-
emplari a quo deducitur. Et quia
simplicitudo est causa et principium
unionis ideo quemque debet
deo sine impedimento mediante
uniri sicut intelligitur. Propter condicio
nature patet in sue mentis
perfecta simplicitate vel simplificatio-
ne quasi ad libitum remoto
quolibet impedimento medio
sui. potest uniri et cum ipso
deo esse unum. Sensit Augustinus cum
dicit xii confessionum capitulo xvi. In-
trem in cubile meum et can-
tem tibi amatoria. cantica
et non cantu donec in perfecta
pace sua per amplexum divine
caritatis et per gustum mellifluum
divine suavitatis / ex ea vigente
caritatis dissemi[illegible] quia
hoc est ipsum amor. Unio
cor amorosum tanto dulcius
extra perfundit et tanto fortiore
reddit spiritualibus actionibus suis
divino beneplacito conforme per
caritatem [illegible] inflammans

sustinere possit quod unum aliquid
efficit quod divino beneplacito re[illegible]
[illegible] et hoc [illegible] coniungit ne[illegible]
[illegible] Ad oculus amorosum
sine intermissione intuetur [illegible]
divine claritatis et [illegible]
ne [illegible] ne vel bene [illegible]
aliquid faciat vel concupiscat
oculus divine maiestatis [illegible]
det ipse quod non est nisi
[illegible] divina prudencia. talem
mentem [illegible] in [illegible]
[illegible] divine [illegible]. Et hic
diligenter est advertendum [illegible]
[illegible] instinctus [illegible]
illud bonum [illegible] impugn-
nam [illegible] coniungit cum men-
[illegible] per divinam [illegible] mi[illegible]
dulciore [illegible] [illegible] [illegible]
instinctus [illegible] sibi [illegible]
aliquid aliud bonum [illegible]
[illegible] et [illegible]
non potest esse [illegible] spiritualis [illegible]
dei [illegible] qui [illegible] [illegible]
[illegible] instinctus
[illegible] patet quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
se cum [illegible] [illegible]
[illegible] ut mente devote [illegible]
[illegible] fructum [illegible] spiritualis [illegible]
[illegible] fructus [illegible] aliud
quod [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sibi et mundo et [illegible]
soli deo [illegible] possit dicere
[illegible] ad Galatas. et vivo ego iam
non ego vivit autem in me
Christus [illegible] [illegible] [illegible]
instinctus [illegible] scribitur
[illegible] xxiiii. [illegible] et cor [illegible]
[illegible] et [illegible] quis [illegible]
illud et videt [illegible] ego [illegible]

et nomen dicit precari cor hominis e
sum et instabile quia per similitudinem
tem et sagacitatem naturalis in
stinctus nullus complere potest consistere
nisi solus deus et mens illa cui
cum hec diminus sunt renuntiatum
ista renuntiacio nulli prevalere
nisi illis mentibus que cuncta
estimant terrenalibus delectationibus
similitudine moventur sibi summo
et pleno mentis desiderio timent
soli deo quod subtiliter videtur innuere
Jo. apostolus cum dicit Nemini meretur
est nisi concupiscentiis suis
perfecte renuntiavit. Dabo ei calculum
novum. i. in Apocalypsi nomen novum
scriptum quod nemo novit
nisi qui accipit. i. in novum
cognitionem mentis in presenti quod
nemo scit nisi qui accipit. i. cui
hec sunt donantur sine comparatione
nationem divine inspirationis ut
dicit glossa. Et hec est causa quod tempore
est tam pauci homines inveniuntur
perfecti quia mens pauci sunt illi
qui se committant in suis desideriis
amicabiliter et tantum ibi sunt assensum
procurare igitur indeterminant totaliter
suffocantur. Quorum vero est equalis
amore quo homo retardatur
in seipsum refugiunt amicabiliter
in suis ipsis desideriis quamvis naturalis
instinctus omnes sunt fugiunt
per quod hoc contendit et quod
in naturalibus desideriis se confinet
quo concupiscentia mens deo est pigrius
inflammata. Et ideo similiter re
nuntiare ut vere possit dicere
cum apostolo Philippenses iii. Mihi vivere
Christus est et mori lucrum.
In presenti dicit Thesaurum lucrum
inveni. Reputo quod huius concupis
centiis moriar et eis perfecte perfecte

quia perfectus indubitatur consequens quod
soli deo timeam et eis exemplis
et per suplicationes perfecte me conformare
consequenter conformitate nobis fructus est

Capitulum ad exteriora

Aliud quod instinctus naturalis
hominem impugnet perfectio
lentem in augmento quod est
tatis spiritum ad interiora bona
quibus scilicet formaliter perficitur
desistit unde quo impug
net eundem quantum ad exteriora
exteriora membris actus utili
ter et ffamilier exterior Aliud quod
est secundum quod quantum ad prius
pertinet exterius ventus similiter
consistit membris Primo insipi
enti desiderio esse bonum simile
per diuturnam gloriam habere excelendo Secundo
in suis operibus delectatione semper
in suis actibus exigunt repu
tando ut nichil estimet omne
illud quod est unum pigrum esse
tuens vel illius quod ad hunc spiritum
se per dei gratiam adeptum Tertio
in forti et incensso desiderio
omne malum quod deum in mundo
per amore dei equanimiter suffe
rendo Quod est dilectissime
advertendum quod fugiunt in
stinctus naturalis insidiatur perfectis
tribus et eis impugnet namque
sapienti desiderio esse bonum
venus per diuturnam gloriam excelendum natura
lis instinctus insidiatur per adversa
operum modicam appreciationem
delectationem similiter in bonis
actibus insidiatur per bonorum operum
negligenciam et dissimulationem
Tertio forti et incensso desiderio
omne malum per deo similiter et
equanimiter suffeendi insidiatur
per pie intentione allegationem
instillando homini ut indebite

patiuntur et timor. ¶ Circa primum est
advertendum quod sagittis naturalis
instinctus non extinguit opera
virtuosa et meritoria quod multa
bona sunt quibus propter hoc deducuntur
in corporalem et desidiam ut experi-
entia virtuosi ¶ et insidiam inclinare
et in spiritualitatem et desiderium vir-
tuosi ut statim plenius apparebit.
¶ Circa secundum est advertendum quod sagit-
tis instinctus naturalis ita
hominem sibi sentientem resolvit
quod exinde multociens bonorum
operum negligentiam et desimulatorem
incurrit et molli quodam affectu
in suum proprium comodum sanc-
tius inclinatur quod patet per hoc
naturam quemque diligenter advertere quod
sicut cum esse homo consequitur
quod amore dei suum semper in [illegible]
rumpit et ad orandum surgit
et comodum proprium intermittit
non ita desidiose et periculose re-
solvuntur sicut non resolvuntur
et tamen hoc plurima dampna generant
que non propter desidiam evita-
ret. Ex quo sequitur quod iste qui
nimis mollicie studet et nimis
sicut comodum proprium prosequitur
incidit pro ulterius iterum damp-
hominum multum periculosa oportet
est quod lumen naturale rationis in-
tellectibus desidiosis obtene-
bratur quod eo magis ita per mali
quo exercitio viciosi quod patet per
hoc quod iste effeminati et molles
in tantum sunt reclinati ad seipsos
quod in omnibus suis actionibus pro-
prium comodum querunt et proprium eo
placentiam intendunt et ideo
in omnibus actionibus suis circa
ipsa rationem deviant propter quod
numquam aliquod opus eliciunt
virtuosum. ¶ Tertium est quod isti di-
vinis instinctibus in montibus

plus ceteris obstinantur quod patet
quia licet deus sua gratia bonum
loquatur et prima sua prudentia
istos sicut et alios quosdam instinc-
tus ad bonum moveat non cessat.
¶ Isti tamen ex mollicie nimia
sic sunt ad seipsos reclinati quod per
desidiam omnes divinas observan-
tias, per quas deberent eos et posset di-
vina suppletivum inspirationes
non permittentes quod divina mo-
tionem ipsorum attingit quod signi-
ficavit dominus ysa. xlv. ¶ Con-
dic nigra exprimit manus
meas i. influxus mee in-
vitationis ad proprium non credentes
sed ut i. meis instinctibus mo-
tionem dicentes non permittentes
quod influxus divine gratie ipsorum
corda permolliat et attingit.
¶ Tertium est quod isti suggestionibus
dyabolicis super veniente impingunt
non cum tales oportet admirabile
impinguntur quod isti seipsos sic
sicut impinguntur quod patet per hoc
quia sunt intern per amore proprio
excercito quod nullo alio ad sui
impinguationem indigent nisi ex
inclinatio prima et propter alia
prima quia habent ad seipsos et ad
sua desideria prosequenda et re-
nera istorum defectuum dilige-
ntius pensante magna isto-
rum ceterum inquit apparet quod licet deus
per sua prudentiam libenter istos
ad temptationem permitteret et
licet ceteris divinis istos temptare
quibus libenter obmittet sibi ti-
pus tamen insidiose laqueos
dedit propter hoc quod bona opera que fu-
erunt vel facere tendunt ita
sicut meditationem exterminant
quod nunc sibi ipsis sapiunt nec ceteris
deo exerent propter quod salvatorum
ingenues istos sicut per amorem
demergens inspirans. et. cor.

cunctilibus desiderans salubriter ani-
net ita dicens Joh. xvi. petite ut
gaudium meum in vobis sit i.
ut opera mea cum tanto fervore fa-
ceretis clare ut de vobis gaudeam
et ut in vestris bonis operibus michi
nobis complaceam et gaudium meum
impleatur. quasi diceret operi-
bus meis cum tanta fervore devotio-
nis debetis clare ut michi meis
gaudiose complaceam et ut pro
operibus vestre caritatis gloriam re-
compensam, quia sicut magis tuum
solum implebit gaudium meum quia
nobis tribuet sue divinitatis et
num conspectum. Secundum sciendum
quod homo habet fidem et in con-
cussam animam omnia mala que
deus in infert propter amorem domini
exprimimus sustinendi hec impingit
suggerentis nullis instinctus pro
quadam allegatione innocentie
pretendendo scilicet quod homo indebite
patiatur et non sit dignus tribu-
lacione et huiusmodi que hec habet
ex parte speciei nature. Digni-
tatis enim nature est quod ipsi
fugit naturaliter omne malum pe-
ti. et ideo omnis viris fugiunt
perquirit ut philosophus dicit. Septimum quod
signis sive volunt quod sunt hores
quia pre desperacione triumphaverunt
contra. isti qui voluntarie pro xpo
pati desiderant tot sunt procul
dubio quod voluntarie pati desi-
derant et hec appetunt pro xpo
spirituali ut pro eo illud pati possit
et adhuc quod aliquid conformitate
habeant ymaginem ymmo xpi qui
pondus amarissime passionis
pertulit in seipso propter quod scribitur
ysa. liij. Torcularis calcavi
solus. ubi notandum quod signanter
dicit solus torcular passionis

calcavit et non dicit absolute quod
amare passus sit quia aliud
quod interierunt corporum illi de
speciis medullitus extrahunt
et quia omnem amaritudinem cuius-
libet passionis expertus sunt
et propter nobilitatem sue complexionis
amarissime passus sunt et cum
hec etiam patiebatur dolorem
summum modum perceptione sui et
in omni genere tormentorum et
ut ipse testatur loquens ad
patrem qui enim tantis penis
exposuit. Omnes inquit fluctus
tuos induxisti amarissime passi-
onis induxisti super me ideo
magis voluit dicere quod solus
torcular passionis calcavit quam
dixisset absolute solus amare
passus sit. Sed tamen multi in
fide videntur multa. multa
passi sunt dubitatur quomodo xpus
solus hoc dicere potuit. Ad hoc
videtur triplici racione. Primo
racione universitatis penarum quia
nullus umquam sunt universaliter
tot genera passionum perpessus sicut
ipse xpus quod patet quia ipse
passus sunt ex omni parte sui
et ex omni genere tormentorum
et ex omni genere hominum. Secundo racione
acerbitatis quia nullus umquam
sunt qui tam dolorose passus
sunt sicut ipse propter quod mors
eius amarissima sunt, et ideo
in amaritudine passionis con-
sistens clamavit ad patrem
Salvum me fac deus quoniam intra-
verunt aque usque ad animam
meam. et ideo scribitur Job vi°
Indignatio eius ebibit spiritum
meum. Tercio racione innocen-
tie et puritatis quia nullus
umquam in tanta innocentia

et penitente passus est. Sicut patet
qui peccatum non fecit etc. Dolus in-
ventus est in ore eius. Propter quod
cuicumque videtur quod innocenter
patiatur ille vult ingredi regnum
beatitudinis per aliam viam quam Christus
nos suo exemplo docuit. Nam
de Christo scribitur Luce ultimo. Oportuit
pati Christum et ita intrare
in gloriam suam. Ex quo notanter elicitur
quod ipse sit certus et evidens
quod homo singularis absque passione
regnum beatitudinis consequitur. Cum ipse
quod Christus verus et naturalis heres
existens absque amaritudine
passionis ingredi non potuit.
Propter quod secundum Ex quolibet
homo qui vere passionem et
amaritudinem passionis Christi
consideraverit non solum patienter
sed etiam voluntarie et gaudenter
pro Christo pati debet. Unde quod homo
de sua passione gaudeat eciam
de ea sibi divinitus collata pro
qua in ulteriore celesti indubita-
ter ascribitur et in ipso Christo perfecte
conformatur. Unde addit quod ali-
quis gaudens pro Christo patiatur
quilibet moneri debet exemplo huic
proximo propter patiendi nobilitatem.
Cum enim pater celestis summe di-
lectum filium consideret quod ipsum induere
voluit et decenter veste nobilissima
Et quia non potuit dare vestem
nobiliorem quam voluntarie
pati pro amore dei et pro salute
hominum ideo dedit Christo amarissime
pati super omnes homines et
quia quilibet merito gaudere debet
qui de eodem panno induitur
cum filio regis, ideo sibi unito
quilibet homo velle debet pro magno
honore et gaudio reputare
quod pro Christo voluntarie possit pati quia

per hoc Christo in veste nobilissima
quam ipsemet pertulit. Secundo propter
passionis fructum et utilitatem
qui quidem fructus noster ce-
teris triplex. Primus est quod voluntaria
passio quibus voluntarie patiente
ipsi Christo perfecte conformat qui
amaritudine passionis tangen-
tes torquens animus super omnes ho-
mines pertulit. Propter quod volun-
taria passio est tante dignitatis
quod per ipsam Christus inclinatur ad alia
tribuenda quam scriptum. Secundus fruc-
tus est quod voluntaria passio
quemlibet hominem de viribus (?) propriis
perfecte informat. Quod dicebat
Augustinus in libro de vera religione
per hoc cum quod homo super videtur
quod semper debemus perfecte et quod
omnibus rebus eventis propter deum
gaudenter vel saltem volun-
tarie remittere possit. Sed
qui actualiter passione tangi-
tur vires suas quoslibet experi-
tur (?) beatitudinaliter (?). Nam si gaudenter
vel saltem sine dolore paciencie
sustinet quod ei res turbationem in-
ferentes et amici fortune sub-
trahantur hoc est argumentum
quod in ipso amore deo sit
inclinatus. Si autem hoc dolo-
rose et impaciencie sustinet
procul dubio signum est quod animo
re magno tamen ipsis fuerint
conglutinatus. Tercius fructus
est quod voluntaria passio facit
hominem bonis et eximiis digni-
tatis (?) deus in ipsa ... sine co-
tubuit (?) debet enim homo non
solum patienter verum eciam volun-
tarie et gaudenter pro domino pati
quia voluntaria passio homo

regali honore sublimat quod patet
per hoc quia voluntarie pro Christo passi
sunt regis alii incola martirum
insigniti et ipse passionem cum quibus
homo ad voluntarie paciendum
inducitur. Unde hoc congrue figuratur
in Hester vi°. ubi legitur quod homo quem
rex honorare voluit de indutus
vestibus regis et imponitur super
equum qui de sella regis est et
accipit regium diadema super caput
eius ubi considerandum est quod per
vestes intelligo conformitatem dominice
assimilacionis inquantum homo se
pro Christo voluntarie patitur. Ipse quod
quocienscumque voluntarie et gaudenter
pro Christo patimur, totiens eius vestibus
regiis insignimur. Per equum autem qui
de sella regis est qui sedentem eum
leniter portat intelligo Christi mansue-
tudinem qui in acerbitate sue
passionis ostendit. Inquit passione
secundum Augustinum nobis exemplum reliquit
~~totiens~~ totius virtutis exhor-
tate quod totiens quibus super equum
ponitur quotiens pro Christo mansue-
tudine et aliarum virtutum insignia
in passione voluntaria delectatur.
Per diadema vero regium intelligo co-
ronam regni celestis gaudii. Que potis-
sime per voluntariam passionem
pro Christo victorialiter obtinetur
teste apostolo qui dicit nemo coro-
nabitur nisi qui legitime certa-
verit. Quia corona est aureum
coronam meritis beatitudine gau-
dio celesti premium. Nisi illam coronam
hic meruit inhibere pestilencie
de terrenis et de pluribus in muneri-
bus gaudiose et victorialiter tri-
umphando. Quam coronam nobis
prestare dignetur qui vivit
in secula seculorum. Amen. Sic est.

Incipit tractatus Beati Bernardi de quatuor gradibus spiritualis exercicii

Descriptio illorum quatuor graduum.
Qualiter contemplativi sunt isti quatuor gradus. Qualiter per lectionem
deveniatur ad meditationem. Quali-
ter per meditationem deveniatur ad
orationem. Qualiter deveniatur ad
contemplationem. Quomodo spon-
sus aliquando recedit a sponsa.
De cautela sponse post recessum
sponsi. De desistentia. Post complicatio.

Primus gradus vel descripcio

Cum die quadam manuum
labore occupatus spiritualis
hominis exercitium cogitare cepisse
quatuor spirituales gradus me
intuenti cogitanti se subito ob-
tulerunt: lectio, meditatio, oratio
et contemplatio. Hec est scala
claustralium qua de terra in celum
sublevantur, gradibus quidem
distincta paucis, immensa tamen
et incredibilis magnitudinis cuius
extrema pars est terre innixa, superior
vero nubes penetrat et secreta
celorum rimatur. Hii gradus sicut
nominibus et numero diversi sunt, ita
numero et merito et ordine sunt distincti.
Quorum proprietates et officia quid
singuli circa nos efficiant, quomodo
et inter se differant, que sit eorum pre-
eminentia, si quis diligenter inspiciat,
quidquid laboris et studii impen-
derit breve reputabit et facile
pre utilitate et dulcedinis mag-
nitudine.

Descripcio illorum quatuor graduum

Est autem lectio sedula cum intentione
animi diligens scripturarum inspectio

Meditacio est studiosa mentis ac-
tio occulte veritatis notitiam ductu
proprie rationis investigans. Oracio est de-
vota cordis in deum intentio pro bo-
nis adipiscendis et malis am-
movendis. Contemplacio mentis
in deum suspense quedam super
elevacio, eterne dulcedinis gaudia
degustans. quam ante dulcedinem

Descripcio illorum que sunt

Beate vite dulcedinem lectio querit,
meditacio invenit, oracio postu-
lat, contemplacio degustat. Unde
querite et invenietis, pulsate et
aperietur vobis. Querite legendo
et invenietis meditando, pulsate
orando et aperietur contemplando.
Lectio quasi solidum cibum ori
apponit, meditacio quasi masti-
cat et frangit, oracio saporem
acquirit vel acquirit. Contemplacio
est ipsa dulcedo que iocundat
et reficit. Lectio in cortice, medi-
tacio in adipe, oracio in desiderii
postulacione, contemplacio in
adepte dulcedinis delectacione.
Lectio enim quasi fundamentum
primo occurrit, deinde mittit nos
ad meditacionem. Meditacio vero
quid appetendum sit diligen-
cius inquirit, et quasi effodiens
thesaurum invenit et ostendit,
sed cum per se obtinere non valet
mittit nos ad oracionem. Oracio se
totis viribus ad deum erigens
ibi recipit vel impetrat thesau-
rum desiderabilem contemplacionis
suavitatem. Hec autem adveni-
ens predictorum trium laborem re-
munerat, dum dulcedinis ro-
re celesti animam sicientem inebriat.
Lectio ergo secundum exterius exercicium est,
meditacio secundum interiorem intellectum,
oracio secundum desiderium, contem-
placio secundum spiritum. Primus ergo gradus
est incipiencium, secundus profi-
ciencium, tercius perfectorum sive de-
votorum, quartus beatorum.

Qualiter concathenati sunt quatuor gradus

Hii autem gradus ita concathe-
nati sunt et vicaria operacione
sibi deserviunt invicem, quod prece-
dentes sine subsequentibus parum
aut nichil prosunt, sequentes
vero sine precedentibus aut raro
aut nunquam haberi possunt. Quid
enim prodest lectione continua tempus
occupare, sanctorum scripta et gesta
legendo discurrere, nisi ea man-
sticando et ruminando succum
vel sucum eliciamus et tran-
sgluciendo usque ad cordis inti-
ma transmittamus, ut ex hiis
diligenter consideremus statum nostrum
et studeamus eorum opera agere quorum
facta cupimus recitare. Sed
quomodo hec cogitabimus aut quomodo
cavebimus ne falsa aut
superflua et vana quedam me-
ditanda limites a sanctis patribus
constitutos transcendamus nisi ante
premoniti aut lectione aut ex audi-
tu fuerimus instructi. Auditus
enim quodammodo pertinet ad lectionem,
unde et solemus dicere nos non solum
libros istos nos legisse quos
nobis ipsis vel aliis legimus,
sed illos eciam quos magistris in-
diximus. Item quid prodest homini
premeditacionem ut que agenda
sunt videat, nisi oracionis au-
xilio et dei gracia ad ea obtinenda
convalescat. Omne enim datum
optimum et omne donum
perfectum desursum est descendens
a patre luminum, sine quo nichil pos-
sumus facere, sed ipse facit in nobis

opera nostra tamen omnia sine nobis co-
operatores enim dei sumus sicut dicit
apostolus vel magnus doctor ut quidam
vult ut gracie adiuvamento et prestat
ad hostium aperimus suum vo-
luntatis nostre et ei consentimus
Hinc christus requirebat a samari-
tana cum dicebat da. bibere tam
quasi diceret volo tibi infundere gra-
ciam meditatum tuum applica ordine
congerebat ab ea. tamen dixit si
scires donum dei et quis est
qui dicit tibi da michi bibere for-
sitan petisses ab eo et dedisset tibi
aquam vivam. Hec audito illa
quasi excitatione instructa inc
... est in corde suo bonum sibi
fore et utile habere hanc aquam
accensa ergo habendi desiderio conver-
tit se ad orationem dicens domine da
michi hanc aquam ut non
veniam hinc haurire aquam
Ecce audito verbo domini et sequens
super eo meditatio meruit etiam
ad orandum quod nunquam sollicita
esset impetrando nisi prius prima
accendisset meditatio nisi quod
ei precedens meditatio contulisset
nisi ea que appetebat sequens
oratio impetrasset. Ad hoc ergo ut fruc-
tuosa sit meditatio oportet quod
sequatur orationis devocio cuius
quasi effectus est contemplationis
dulcedo. Ex hiis colligere possumus
quod lectio sine meditatione tepida
est ut arida. Meditatio sine ora-
tione infructuosa. Oratio sine devo-
tione contemplatione ociosa. Con-
templationis ad expectata acquisita
sine oratione aut rara aut mi-
raculosa. Illius itaque deus cuius
potentie non est numerus et cuius
ira super omnia opera eius quique
de lapidibus suscitat filios
abrahe dat invitos et nolentes

acquiescere cogit ut videant et
ita quasi prodigiis ut vulgo dici
solet bonum. Precaverunt tamen qui
non nonnumquam se ingerunt ut paulo
et aliis quibus etiam contigit aliqui
aliquibus legimus contigisse nos non
tamen nos quasi deum temptantes debemus
talia presumere sed facere quod ad nos
pertinet scilicet legere meditari in lege
domini orare ipsum ut adiuvet in-
firmitatem nostram et videat impossi-
bilem quod ipse docet nos facere dicens
petite et accipietis. Tunc
enim regnum celorum vim patitur
et violenti rapiunt illud

Ad quartum pro lectione premium ad meditationem

Hec assignantur hiis distinctio-
nibus patent scale graduum
perfectus. Beatus autem qui ceteris
negotiis vacuus magis desidera-
vit semper qui ceteris vendidit
emit agrum in quo latet thesau-
rus desiderabilis. Vacate scilicet et
videte quam suavis est dominus. Quia
in primo gradu exercitatus in se-
cundo circumspectus in tercio devotus in
quarto supra se elevatus est. Per hiis
ascensiones quas in corde dispo-
suit ascendit de virtute in virtutem
donec videat deum deorum in Syon
consolatione enim audis Beati mundo
corde quoniam ipsi deum videbunt
Ecce breve verbum sed suave et
multiplicatum ... reperitur ad
pastum ... quem dum
... quam postquam anima
diligenter inspexerit dicit michi
se potest aliquid boni esse. Redeam
ergo ad cor meum et temptabo
si forte possum hoc invenire. Et
intelligere hanc mundiciam precio-
sa enim et desiderabilis ...
... cuius possessores beatificantur
visio dei. Que est vita eterna
permittitur que tot testimoniis

ꝑire ſeptime coll[illegible]datur. hoc g°
ſi plenius explicemus. deſiderium
incipit hanc dulcem maſticare et
ſuge[re] alius ſuge[re]. cum q[ue] [illegible] in
[illegible]. [illegible] dum exercitet rem
ad inquirendum quid habeat poſſi-
bilet adeo preciosa medicina. Accedens
g° ſedula meditatio no[n] [illegible]
[illegible]. no[n] habet in ſuperficie [illegible]
[illegible] [illegible]. interiora penetrat
ſingula rimatur. [illegible] ~~penetr~~
~~ſingula~~ retente conſiderat q[uod] no[n]
dixit beati mundo corpore ſed beati mundo
corde. quia no[n] ſufficit [illegible]
[illegible] manus in actibus niſi
[illegible] a p[ra]vis cogitationibus munde
[illegible] in mente. Unde cum aſcendit
[illegible] in montem d[omi]ni aut quis ſtabit
in loco ſ[an]c[t]o eius. Innocens manibus
et mundo corde. Item conſiderat q[uod] iſtam
hanc munditiam deſiderabat ide[m]
pſal[mi]ſta orans. Cor mundum crea
in me deus. Et iterum. Iniquitatem
ſi aſpexi in corde meo. Cogitat
quantam ſollicitudinem [illegible]
custodiat qui dixit. Pepigi fedus
cum oculis meis ne cogitarem
quidem de virgine. Cogitat quantum in-
[illegible] ſe d[e] [illegible] qui claudebant
oculos ne viderent vanitatem et
[illegible] conſpicerent q[ue]d [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
cordis munditiam [illegible] in-
cipit cogitare de eius premio
quam glorioſum et quam delectabile
eſſet videre faciem dei [illegible]
[illegible]. [illegible] no[n] [illegible]
[illegible] et [illegible] et no[n] habentem
[illegible]. neque decorem. ſed ſtola
[illegible] immortalitatis indutum. quam
veſtiuit eum mater ſua. quam
~~veſtiuit~~ et coronatum dyademate
te quam coronauit eum pater ſuus
in die reſurrectionis et glorie die
quam fecit d[omi]n[u]s. Cogitat q[uod]

in illa. [illegible] et [illegible] de
qua dixit pſal[mi]ſta. Satiabor cum
apparuerit gloria tua.

Q[uar]ta[?] p[ro]cedit. p[ro]cedit ad o[ratione]m[?]

Videns [illegible] [illegible]
aliquorum [illegible] gutta
[illegible] ignis [illegible] ſcintilla ex
[illegible] eſt. quantum habet medi-
tacionem. beati mundo corde [illegible]
In [illegible] meditationis et exe[r]-
citio eſt. hic anima ſentibus [illegible]
[illegible]. hic [illegible] deſiderans
[illegible] alabaſtro [illegible] ſentire
incipit et ſi no[n]dum guſtu
tamen [illegible] [illegible] odora-
tu. et ex hoc colligit quam [illegible]
[illegible] eſſet huius munditie ſentire
experientiam eius meditatione
ſe adeo ſentire eſt iocundum
ſed quid faciat. habendi deſiderio
eſtuat ſed no[n] inveniat unde q[uo]d
habet poſſit. ſed quanto magis inquirit
tanto plus ſitit. dum meditatur
no[n] apponit et dolorem. quam no[n]
ſentit dulcedinem quam in cordis
munditia meditatam eſſe mo[n]-
ſtrat et no[n] [illegible]. No[n] eſt enim
legentis neque meditantis habere
ſentire dulcedinem. ſed [illegible]
[illegible] deſuper. Denique cum lege[re]
et meditari tam bonis quam
malis [illegible] eſt et [illegible] ph[ilosoph]i [illegible]
[illegible] magna [illegible] dei bo-
[illegible] conſiſtit in [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] ſed quia deum d[omi]n[u]m cog-
noviſſent no[n] ſicut deum
glorificaverunt aut gratias egerunt
et de ſuis viribus preſumentes
dicebant. [illegible] [illegible]
[illegible] a nobis ſunt. no[n]
meruerunt [illegible] [illegible]
[illegible] videre. ſed evanuerunt
in cogitationibus ſuis. et cor

sapida devotio est quam eis condulceat huius studium disciplinae non sanctus sapere quam solus verum dat sapientiam sapidam. Sicut sicut quod maius cum in est inestimabili sapore condiat et reficit. Deinde dicit quemadmodum autem non in aliis nobis sapere licet. Ideo solus est potens; officium baptizandi concessit multis, potestatem vero et auctoritatem dimittendi peccata sibi soli retinuit. Unde Iohannes nominatim et distincte de eo dicit: Hic est qui baptizat. Sic et de eo possumus dicere: Hic est qui sapere dat saporem et sapidam facit animae scientiam. Sermo quidem datur multis talis, sed sapientia spiritus paucis, quam distribuit dominus cui vult et quando vult. Videns autem anima quod ad desideratam cognitionis vel meditationis et experientiae dulcedinem per se non possit attingere, et quanto magis ad cor altum accedit tanto magis exaltatur deus, humiliat se ad orationem dicens: Domine qui non videris nisi a mundis corde, investigavi legendo et meditando quae sit et quomodo possit haberi vera munditia cordis, ut ea vel modicum per te possem te cognoscere. Quaerebam vultum tuum, vultum tuum domine requisivi, et in corde meo meditatus sum, et in meditatione mea exarsit ignis et desiderium cognoscendi te domine. Panem sacrae scripturae michi frangis, in fractione panis magis cognitus es, et quanto plus cognosco te, tanto plus te cognoscere desidero, non iam in cortice literae, sed in sensu experientiae.

Nec hoc peto domine propter merita mea, sed propter misericordiam tuam. Fateor quia indigna sum ~~per~~ peccatrix, sed et catelli edunt de micis quae cadunt de mensa dominorum suorum. Da michi ergo domine arram praecipuam hereditatis futurae, saltem guttam celestis pluviae qua refrigerem sitim meam, quia amore ~~langueo~~ ardeo.

[illegible] devenitur ad contemplacionem

His et huiusmodi desideriis inflammat affectum et ostendit desiderium, talibus incantationibus advocat sponsum. Dominus autem cuius oculi sunt super iustos et aures eius in preces eorum, non expectat donec sermonem finiat, sed medium orationis interrumpens cursum se festinus ingerit et animae desideranti festinus occurrit, caelestis roris dulcedine perfusus, unguentis optimis delibutus, animam fatigatam recreat, esurientem reficit, aridam impinguat, facit eam terrenorum oblivisci, in memoriam sui. Et sicut in quibusdam carnalibus officiis adeo vincitur homo carnali concupiscentia quod omnem usum rationis amittit et fit homo quasi totus carnalis, ita in hac superna contemplatione ita absorbentur carnales motus ab anima ut in nullo caro spiritui contradicat et fiat quasi totus spiritualis. Sed o domine, quomodo comprehendemus quando hoc facis et quod signum amoris et adventus tui? Numquid huius consolationis et letitiae nuntii et testes sunt suspiria et lacrimae? Si ita est, nova antiphrasis est et significatio inusitata. Quae enim convenientia consolationis ad suspiria, letitiae ad lacrimas? Si tamen iste

dicende sunt lacrime, que non possunt
rore celestis desuper infuse super-
fluentis humiditatem ad interiorem
nitorem et exterioris hominis gra-
ciamentum. Unde sicut in baptismo
parvulorum ablucionem significat
et significatur interior. Sic ab-
lucio ista hec exteriori ablucione
interiorem precedit purgatione. Sic e-
tiam lacrime per quas interiores
macule purgantur, per quas
peccatores incendium extinguunt.
Beati qui sic lugent quoniam videbi-
tis perfusos lacrimis oculos contemplacione
sponsi tui. Huius inebriatione ista
sunt miranda mirantibus. Et
prolatio que sic tradit sponsus
gemitus s. et lacrime. Ergo o domine
Ihesu si adeo dulces sunt lacrime
que commemoracione et desiderio
tui oriuntur: quam dulce erit
gaudium quod commanifesta tui
visione capietur. Sed quid hec
aliquid scire prosequimur ineffa-
bilem? Cum inenarrabiles affectus
verbis nullus conatur exprimere
inexperti talia non intelligunt
nisi qui in corde expertus legunt
in libro experiencie quos ipsa
docet unccio. Illis aut litera ex-
terior non prodest quicquam. Legant
modicum. Sequitur. Est hec exterior
lectio nisi glosam et interiorem
sumat sensum ex corde. O quam
diu protraximus sermonem. Bonum
est erit nos hic esse cum petro
et iohanne contemplari gloriam christi
sponsi et diu manere cum illo
si vellet hic sed non duo nec
tria tabernacula set unum in quo
simul essemus simul delectaremur.
Ergo dicit sponsus dimitte me
iam ascendit aurora iam
lucem gratie et visitationem quam

desideravimus accepisti

Quare sponsus aliquando recedit a sponsa

Data visitatione interno nec-
dum sermone et misterio vote
desinat in ipsa parum ipse recedit.
Sponsus enim desiderantis ani-
me suspirius subtrahit se quantum
ad presentem visionem quantum
certum ad contemplationis dul-
cedinem; quam ad graciam
sua in beneficii. Ergo ne tunc
vel o sponsa ne defieres ne
estimes contemptum. Ergo propter
triplex subtrahet a te sponsus
faciem suam. Ut tibi ista cedo
presentem tibi in bonum et de re-
cessu et recessu. Lucem acciperis
tibi sicut est tibi et recedit
sicut ad consolationem recedit ad
cautelam ne magnitudo
revelationum extollat te ne
si sit semper apud te sponsus
incipias contempnere sodales
et communem visitationem non
iam gratie tribuas set nature
Sane autem gratiam cui vult et
cum vult sponsus attribuit non
quasi iure hereditario possi-
detur. Unde vulgare proverbium
est nimia familiaritas con-
temptum parit. Recedit ergo ne
forte nimis assiduus contemp-
natur ut absens magis
desideretur desiderantius au-
dius queratur diu quesitus
tandem gratius inveniatur.
Preterea si numquam deesset hec
consolatio [illegible]
tive gloria que revelabitur
in nobis [illegible] esset
et [illegible] hic nos
habere manentem [illegible] minime
requirentes futuram nec ergo
putaremus [illegible]

sinuatam sicut sponsus meus [illegible]
et recedit, mox consolationem au-
ferens nunc enim dimisimus [illegible]
tum meum in insolitatem commu-
tans [illegible] permittit nos
gustare quam suavis est et ante-
quam plene sentiamus subtrahit
se et ita [illegible] super nos alas
provocat nos ad volandum quod
dicit petrus gustastis quoniam
suavis sit dulcis sed si velle
plene sentiam, hanc dulcedinem
[illegible] post me in odore unguen-
torum meorum habete sursum
corda ubi ego sum ad dexteram
dei sedens ubi me videbitis non
per speculum et in enigmate sed
facie ad faciem. Et plene gau-
debit cor vestrum et gaudium vestrum
nemo tollet a vobis

De querela sponse post recessum sponsi

Sed cum tibi o sponsa [illegible]
[illegible] sentit sponsus non
longe abest, et si non videtur
ipse videt plenus est oculis
ante et retro [illegible] potes cer-
titudinaliter habere [illegible]
suos sponsales vel [illegible] qui
[illegible] exploratores
te videant quid absente spon-
so geris et te accusent co-
ram ipso si aliquid signum las-
civie et scurrilitatis ante
[illegible] zelotipus
est sponsus iste si forte alium
amatorem receperis, si aliquam
[illegible] placere desideres statim
discedit [illegible], et adolescentulas
[illegible] delicatus est spon-
sus iste nobilis et dives spe-
ciosus pre filiis hominum et ideo non
nisi sponsam dignatur ha-
bere [illegible] Et intrat ante [illegible]

culum sine ruga [illegible]
[illegible] oculos suos [illegible]
[illegible] in iudiciis [illegible]
esto ergo casta. esto verecunda.
esto humilis ut sic a sponso
tuo merearis frequentius vi-
sitari, time eum ne dimittas
ne [illegible] sermo iste sed hoc
contulit in [illegible]
et dulcis quam [illegible]
[illegible]
dulcedine [illegible]
dulcis ergo et mirabilis [illegible]
hec Et beata anima cui [illegible]
dicitur in hoc supremo gradu
conceditur permanere. Et tamen
[illegible] nec post contemp-
lationem que clarata fuerint
[illegible] in ordinato [illegible]
[illegible] ad abyssos nec post-
[illegible] dei dispositionem ad [illegible]
mundi [illegible]
[illegible] veritatem

De descensu post contemplacionem

Quem non intentio humane
[illegible] divine luminis
illustrationem [illegible]
non sit ad aliquem [illegible] gradum
per quos ascenderant leniter et
ordinate descendunt, et alterna-
tim modo medio, modo [illegible]
secundum motum liberi arbitrii
prout loci et temporis [illegible]
[illegible] tanto enim deo est vi-
cinior quanto supremo gradui
vicinior etc.

Epistola Jeronimi de xii lectoribus

Hec mea etas in fine desideravit ut tibi quam possim de luminaribus que in toto firmamenti mundo refulgent paucis describerem qui nobis multa de obscuritatibus que per carnalem mentem intelligentium impediunt ad splendorem considerationis spiritualis per se potuerunt manifestissime dicere. Sed vere suspirans [illegible] filie ne in me sinam in more medico presbiterorum implevi dicens angustie sunt michi undique. Et michi similiter sunt angustie. Si enim noluero aliquid eorum reprehendere adversarios provocabo atque inimicos michi ~~michi~~ ubique concitabo. Si autem noluero nunquam que postulasti in breves. Quorum enim voluntate condempnare quam multorum consilium turbare vel despicere melius esse videtur quam breviter quibusdam eorum in scriptis sanctis diligentius laudari meruit. Quod omnes breviter leniterque cum omni amore tamquam ut utroque sacrificio impleam. Augustinus episcopus volans per montem tanquam vel quasi aquila et ea que in montem pedibus sunt non considerans multa celorum spacia terrarumque situs et aquarum circulum claro sermone prosequitur. Deinde cum in lignum sicomorum ascendit ubi pendentem ad superiora et meliora poma carpere festinat ramos autem per [illegible] per multos relinquit. Nos autem simili [illegible] in [illegible] atque mores si [illegible] [illegible] voluerimus nobis bene agitur. Hylarius episcopus [illegible] [illegible] [illegible] celorum [illegible]

et propriis pedibus ad quecumque [illegible] ascendunt pulcherrimo sermone aurecque divina loquitur. Si enim aliqua secus divinum cecidisse potuissent cunctis ab eo in scripturis incessus magnus exortus est. Origenes ad [illegible] altioris et melioris cogitationis sermonisque ingenium non sufficiens aliud subiceret. Et cum nimio mentis ardore cogitasset oneribus minoribus [illegible] se et cum sic [illegible] non potuisset. Unde dissolutus est ut ruinam eius possent doctiores [illegible] sibi aliisque periculum seductiones in operis multos qui a fide vera in aliam viam perduxit et venenum eius cum [illegible] doctoribus [illegible] [illegible] plures nocere potuit. Melior omnibus in bonis [illegible] in malis alius non secus [illegible] sunt. Multi enim alios cum pessimos discipulos multa venenosa sub nomine eius edidere testantur. Eusebius cesariensis [illegible] scripturarumque custos nam testamenti multas [illegible] in conscriptione esse [illegible] [illegible] scripsit canones [illegible] et novem libros historie ecclesiastice. Novum testamentum [illegible] atque custodivit. Et cronicon i. temporum breviarium [illegible] sunt [illegible] que in operibus eius testantur. Et nos quoque per omnia eius vestigia [illegible] quidem imitari potuisse [illegible] reperimus. Theodorus presbiter [illegible] amplissimum [illegible] modicum foramen respiciens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] habens [illegible] ad lucem [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible]

ambrosius sicut pseudoprophetam
imperitus et acris dolore quod dum
in profundum ingreditur fundum
de alto carpere videtur et quis
eius sine fide esse et cum veneri
sine sint columpne audi-
mus quoque multas questiones
incipiens prudentis astruentem
imitans ea intellectum non consi-
gens multa impossibilia disputa-
tum sedulo loquitur. paulinus dixit
est integrum sicut qui non erat ante
disciplinis et fructum sine radice
omni sciencie temptavit. Ideo eius
conscriptiones scriptore et carta
non indigent. Pelagius de quo
apud fideles sermo est de quo
etiam et michi gravius contra
disputationis bellum eius in
toto pene orbe ministrata est
que omnis esse quasi lignum
de filio committetur unum esse
verum. super integrum venenum
reponens fontem dulcem pro
in melius amaritudinis mu-
tare consuevit. Dominicus
sancta facie et corde ipso potu
dulcissimo sancto convicto mul-
tos potavit et plures filios
pro illis acceptorum Rufinus
presbiter conscripsit et me quoque
in omnibus laboribus assidue
hominibus instructus afferat ac
servavit. Julius Africanus
tum descripsit omnes orienta-
les ecclesias quas diligenter una
nunc in sanctis ecclesiarum
dicens quas intelligunt diversa
tempora separata tamen omnium pa-
trum. inquit simone constitut
et multum omnibus que sunt
pennam in tota orbe utique data

est contractus sermonis auctor
culpabilis durus sive fortiter
Similiter difficilia ingere contra
tus. est et quasi contra undis
inanis nauigare non potuit
vel contra impetum turrem
neque mittere non valent. sta-
tim eciam. que scripsit contra scrip-
turas sanctas obstare non potue-
runt ideo quasi umbram secundum
hominem sunt. Hylarius picta-
uorum urbis aquitanie
episcopus factione saturnini arela-
tensis episcopi de synodo biterensi
in frigiam relegatus xii. adversus
arrianos confecit libros.
et alium librum de synodis quem
ad gallicanos episcopos scripsit et
in psalmos commentarios primum videlicet
et secundum et a quinquagesimo
usque ad sexagesimum secundum et
a centesimo octauodecimo us-
que ad extremum in quo opere imi-
tatus origenem nonnulla
etiam de suo addidit. Est eius
ad constantinum libellus quem
viventi constantinopolim
direxerat et alius in constan-
tinum quem post mortem eius
scripsit et liber adversum vale-
tem et ursacium hystoriam
ariminensis et seleuciensis synodi
continens et ad prefectum salusti-
um sive contra dyoscorum et
liber ymnorum et misteriorum
alius et commentarios in matheum
et tractatus eius in iob. quos de
greco origenis ad sensum trans-
tulit et alius elegans libe-
llus contra auxencium luxerunt
et non nulle epistole ad diversos
aiunt quidam scripsisse eum
et in canticum canticorum

VI

quia nobis hoc opus ignorat. Mortuus est petrus Valentiniano et Valente regnantibus. Damasus romane urbis episcopus elegans in versibus componendis ingenium habuit multaque et brevia metro edidit et prope octogenarius sub theodosio principe mortuus est. Gregorius nazanzenus episcopus vir eloquentissimus preceptor meus ex quo scripturas explanante didici ad triginta milia versuum omnia opera sua composuit ex quibus ista sunt que de morte fratris cesarii laudes machabeorum laudes maximi philosophi post exilium reversi quem falso nomine quidam herona superscripserunt quia est et alius liber vituperacionem eiusdem maximi continens quasi non licuerit eundem laudare et vituperare pro tempore. Est liber exametro versu virginitatis et nupciarum contra se disserencium adversus eunomium libri duo de spiritu sancto liber unus contra iulianum imperatorem liber unus. Secutus est autem polemonium dicendi caracterem vivoque se episcopum loco suo ordinans ruri vitam monachi exercuit et decessit ante hoc ferme triennium sub theodosio principe. Bassiani hermetis martyris quem alexander papa cum omni domo sua baptizavit et sequitur

Ipso die in affrica depositio beati augustini episcopi. Ex ipsum ergo hic affricana civitate natus tagastensi de numero curialium parentibus honestis et christianis progenitus alitus ac nutritus cum omni cura et diligencia et impensis a scolaribus liberaliter eruditus ad primo omnibus liberalibus disciplinis imbutus quas liberales vocant. Nam et grammaticam prius in sua civitate et rethoricam in affrice capite carthagine postea docuit. Sequenti et tempore transmarina in urbe roma et apud mediolanum studuit in urbe ubi tunc ... ad instituebat acceptissimus deo et in optimis viris preclarissimus sacerdos ambrosius. Cum quondam die mecum assistens ... Simplicianus in genu suo ... ubi sacramenta ... dixisse illum induxit ... subiungit et ad ... sermones suo hospiti dixit se miles ... non talia se imponere ambrosio scripsisse ... de illo ... dixisse absenciam. Hec cum ... interrogaret que hec essent audit summa ... retulit tunc episcopum fore supientissimum sed longe alius esse hodie ipse per presens ... tando ... loquebatur non ... hec cum idem vir beato ambrosio scire memorasset precepit illi ut sequenti die eundem suum hospitem ad ecclesiam duceret et in eo loco statueret ubi sine predicationibus ubi plenius hauriret. Deinde ad sermonem ventum est et magnis in sua predicatione sermonibus ... dum pontis ... secum

Bassiani hermetis martyris quem allexander papa cum omni domo sua baptizavit

dictum · capitulum sibi · perfudit ut
augustinum intellectum · cepit · isto
modo possent · firmato autem sermo
ne cum domi suorum repperisset
requisitus ipso hospite quali
ambrosius predicasset audiit
ut Augustinus vir hesterna die cum
diversis animalibus loquebatur
hodie deo sibique soli · locutus
est · Ante cum beatus ambrosius
comperisset iussit eum sibi ad
duci · et videns eum sublimissi
mo flore ingenio divino sermo
pagine imbui · eum tribuit ut
sancto et in doctore et in magis
tero cooperante spiritu doctrina
ecclesie catholice plenius instructus
et salutem baptismatis suscepit ·
habens sententiam que mundi curas
relinquens [illegible] toto corde
requirebat · [illegible] est ergo ut in
[illegible] [illegible] ordinaretur
presbiter in ecclesia yponensi omnibus
[illegible] et desiderio fieret [illegible]
[illegible] [illegible] studio et
[illegible] clamore flagitantibus · Primi
[illegible] sibi · monasterium [illegible]
instituit et cum dei servis vivere ce
pit secundum regulam sub sanctis apostolis
constitutam maxime ut nec
quisquam proprium in illa societate
haberet · sed essent illis omnia communia
et distribueretur unicuique sicut
opus erat · Invicto autem tempore
omnibus ad [illegible] desiderio [illegible]
mantibus episcopus consecratus
est [illegible] magno officio [illegible]
ecclesie catholice et [illegible] [illegible]
et scriptis inexplicabile [illegible]
[illegible] verbum [illegible] dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et fortiter et [illegible]

sanctorum consilio in ecclesia predicavit
et in clericatu vel episcopatu annis
fere xl vivens · Tandem septua
gesimo octavo anno astan
tibus et orantibus fratribus ob
dormivit in domino · In anno [illegible]

Ad spiritualis beatae [illegible]

Ad quid celestium spirituum
nomina innotuerunt sane
opinari quidem [illegible]
aliquid licet dicere · Quinque
nomina sunt angeli · archan
geli · virtutes potestates prin
cipatus dominationes throni
cherubim seraphim · Hec nomina
que significent · [illegible] [illegible]
[illegible] illos spiritus qui simpliciter
angeli et eos qui archangeli
nuncupantur distinguere · Quid
sibi ergo vult [illegible] distinctio
hec [illegible] angelos [illegible]
[illegible] [illegible] aliquid
consideravisti · qui singuli singulis
hominibus dati creduntur missi
in ministerium sicut [illegible] · docet
enim [illegible] eos qui hereditatem
capiunt salutis [illegible]
salvatoris angeli · eorum semper
vident faciem patris · [illegible]
[illegible] esse archangelos qui eo
sunt misteriorum divinorum [illegible]
[illegible] et maximas
causas mittuntur · Ex quibus
magnus ille archangelus
gabriel missus legitur · ad
mariam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non potuit
[illegible] super istos [illegible]
esse [illegible] [illegible]
et prodigiis in elementis [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]

Unde est fortassis quod eciam in
ewangelio legis Erunt signa
in sole et luna et stellis quando
post habes virtutes celo-
rum movebuntur. Hii nimirum
spiritus per quos signa fiunt. In-
tuemur potestates superiores spiritus
quarum virtute potestates tenebrarum
comprimuntur et coherceatur ma-
lignitas aeris huius ne quantum cu-
piat nocere ne malignitate ne
quantum possit. Intuemur princi-
patus hiis quoque Platonis ipse
moderamine et sapiencia omnis
intra principatus constitui-
tur regitur limitatur transfertur mi-
nuitur. Intuemur dominaciones
adeo cunctis supereminere perhi-
bentur ordinibus ut respectu earum
videantur omnes administratorii
spiritus et ad istos tamquam ad dominos
referri regimina principatuum tu-
tamina potestatum operaciones vir-
tutum revelaciones archange-
lorum curam et providenciam
angelorum. Intuemur thronos
alto ceteris altius evolasse reces-
su qui ex eo quod sedent throni
dicuntur et ex eo sedent quod
sedet in eis deus. Neque enim
sederet in eis nisi sederent. Queris
quam illam sanctam sessi-
onem summam tranquillitatem
placidissimam serenitatem pacem
que exsuperat omnem sensum et
omnem intellectum. Talis est
qui sedet in thronis deus Sa-
baoth. Iudicans omnia cum
tranquillitate placidissimus
serenissimus potentissimus. Et
tales sibi constituit thronos
similes sibi. Intuemur cheru-
bim ex ipso sapientie fonte ore al-
tissimi haurientes et refundi-
tes fluenta sciencie universis civi-
bus. Et vide ne is sit quem
psalmista loquebatur fluminis impe-
tus letificat civitatem dei.
Intuemur seraphim spiritus to-
to igne divino succensos succen-
dere universa ut singuli cives
singule sint lucerne ardentes
et lucentes ardentes caritate
lucentes cognicione. O an-
geli quam bonum est nos hic
esse quanto fore melius. Sed
quam tamen sequimur toti. Quam
ex parte processimus / accedimus
minus et ne ipso toto quidem
sed ex parte et per modica nimis
affectus inhiant mole corporis
pregravati et luto herentes. Con-
Sola interim mens et tamen
considerando evolat et tamen
ex tantillo quod inde datur
libet exclamare Domine dilexi
decorem domus tue et locum
habitacionis glorie tue. Quando
totam se colligit anima et re-
ducta ab affectibus quibus
captiva tenentur ti-
mendo que non oportet aman-
do que non decet dolendo le-
vius gaudendo vanius cum tota
in tanta libertate volitans
prosilit in impetu spiritus et in
pinguedine gratie illabitur
cione cum recepit tamen lu-
cidissimas mansiones et
sinu est illum [illegible]
pius perscrutari et persulcavi
quodcumque est illud intim

tempore suo infimum stolium sedis
patientissime experientes multo
magis tunc insistit loquens cum
propheta unam petii a domino hanc re-
quiram ut inhabitem in domo
domini omnibus diebus vite mee
et ut videam voluntatem domini
et visitem templum sanctum eius.
Quid mihi ubi videtur. tu es deus. Quid
nisi ibi perficitur. Hic est voluntas
dei bona beneplacens et perfecta
bona in se placens in effectibus suis
placens fruentibus perfecta perfectis
et nichil ultra querentibus. Pa-
tent viscera. nunc patent ca-
ritatiue patris diuine salutis
in sancto bone voluntatis benig-
nitatis archanum que clausa mo-
rtalibus eciam ipsis electis sus-
pecta sunt. Id quidem salubriter
ne desinerent timere donec nec-
dum digni amare perfecte in-
veniuntur. Secunde est in thronis.
que seraphin appellatur quod
amat qui sine amat non sit
quod est et qui nichil quod fecit odit
quos salvandos fecit quod
faciunt quod perfecerint quod in
impleverit. quod delictum mun-
di tollens et pascens ignorantiam.
cuius ignis ille consumens
ipsam sibi conformissimum et pro
amore dignissimum reddidit.
Secunde est in cherubin que
plenitudo scientie dicitur. Deum
scire deum esse qui solus so-
lem nescit ignorantiam qui
totus sit lux et tenebre in eo
non sunt ulle totus sit oculus
et qui numquam aliquid fallitur
et qui numquam clauditur qui
extra se non querit lumen
cui admoneatur. Videat ipse
qui videt et ipse non videt. Tercie

est in thronis quod non suspectus
omni in intencione iudex sedeat
in illis qui tendere nolit decli-
nare non possit. quippe sit
amans et sit videns etc. Sedet
ipse tranquilliter in sede est
de vultu tuo iudicium meum pro-
deat oculo [illegible]
vox absit absit et perturbacio.
Quarte est in dominacionibus quare
sit deus maiestatis cuius nutu
universum consistit et imperio domi-
nationis et civitatis eius sunt. Quinte
est in principatibus principium
cognoscunt omnia et quod cognoscitur
gestum sit ab ipso regi dinoscitur.
Sexte est in potestatibus quam
potestatibus idem principes quos
regit protegit sumus potentes
arcens et propulsans. Septime est
in virtutibus dominum ubique ce-
lebrato esse virtute pugna
dominicam efficientem invisibile
immobilem quod omnia tamen
movente ubique tenentem
fortiter. Octave cum in minimis sa-
pientia esset apud mortales cum
perit miraculis suis et prodigiis
docuerit. Nona postrema et
minima est in angelis et archan-
gelis est videntem atque cooperan-
tem bonis illius qui ipsi cura
est de nobis qui talem et tantorum
non desinit visitare visita-
tionibus in sanctis revelacionibus
suggestionibus et monere sedu-
lis et solatium. Hec omnia
tribuit illis ipsis virtutibus ipse qui
condidit illos summus atque ide
summus suis dividens singulis
prout vult. Hec operatur in illis
hec dedit operari in illis ar-
dent seraphin quia ignis dei est
potius ignis deus quod seraphim

est in eis amant quia non capiunt
deus nec quid lucent cherubin
et in scientia eminent quia participio vicinius
ac perfectius non ut vicinis. Sedent
throni sed insidentes vestigio se-
dentium et ipsi cum tranquillitate
quia non ad incorporalitatem motum nec pro-
que superat omnem sensum domi-
nationes quia subditis dominantur
quia summe sunt. Quid hec ad summum
sempiternum singulare dominium prin-
cipatus et regunt quia et reguntur
et ipsi nec ut regem non no-
verit quia regi deserit. Deficiunt
potestas imperantibus fortitudo quia
eum debent ut fortes sunt et aliud
est fortis et plus nec tam fortis
quia ipsi fortitudo est. Virtutes
pro suo imperio et potentia con-
tingunt exteriora corda. Corpo-
rum bonum exhibitione signorum
virtus non in eis manens ipsa
facit quod ipsi faciunt et ille quia nec
potencia eius non faciunt. Demum
tamen inest ut quasi singu-
lariter propheta dicit ad eum. Tu
es deus qui facis mirabilia.
Et item de deo. Qui facis mira-
bilia magna solus. Assunt
angeli et archangeli quia ille
confirmat nobis qui non non
adest sed inest. Quod si dicas
posse inesse et angelum non
inficior. Nam scriptum est
angelus qui loquebatur in me
et ideo dicit in hoc est quia inest
angelus suggerens bona non
angelus quia inest hortans ad bo-
num bonum cuius deus sit in
est ut efficiat ut infundat
nil potius ut infundatur
et participetur. Item. Nunc vero
pande cum meo spiritu ce dicere
quis non timeret. Et si non vi-
personam tuam de spiritu habens
cum qui adheret deo unus cum eo
spiritus est. Angelus ergo cum anima
agens in anima. Ille inest continu-
vel taliter aut inest deus ut vi-
riliter sentit. Quia videt in oculis
in auribus audit odorat in nari-
bus in faucibus gustat tangit
in toto reliquo corpore. Sed deus
diversa indivisis spiritibus ope-
ratur. Cum se in aliis amantem
exhibeat in aliis cognoscentem
aliis facientem. Sicut ubicumque
dicitur manifestatio spiritus ad
utilitatem. Quis est iste tam
quis in nobis tam longe re-
motum quam nos loquimur de illo ipsi
recondimus maiestate meos
penetrans et aspiciens effugit et
effugiens. Audi ipsum quod loquitur
hominibus. Sicut exaltantur celi
a terra sic exaltate sunt vie mee
a viis vestris et cogitationes mee
a cogitationibus vestris. Audi animam
et deum dicentem nosse et deus et
multa inferre modum. Et de-
amat ut caritas novit ut
veritas sedet ut equitas dominatur
ut maiestas regit ut principa-
tus ut salus operatur ut lux
revelat ut lux assistit ut
pietas que omnia faciunt et
angeli faciunt et nos. Sed longe
inferiori modo non utique bo-
no quod sumus sed quod faci-
mus.

Soliloquium de arra anime Hugonis

Soliloquium de arra anime
ut discamus ubi nos opor-
teret querere et
quemadmodum debeamus cor-
dis nostri studio meditationum

Soliloquium de arr. an.

quelibet ad supremum gaudium exci
tare / Loquitur. Deserto me nec
et amica confabulacione exigit
aberat. Quoniam cupio nemo alie
nus admitteretur sed separati quasi
soli verba conferremus. Sic enim
nec mihi timor erit occulta
aperire nec illi pudor erit vera
videre. Homo Dic mihi queso
anima quid est quod super omnia
diligis. Ego scio quod vita tua di
lectio est et scio quod sine dilectione
esse non potes. Sed volo quod sine vere
cundia confitearis mihi quid
inter omnia diligendum ele
geris. Dicam adhuc ut mani
festius intelligas quid te inter
rogem. Aspice mundum et omnia
que in eo sunt. Multa ibi spe
ciosa pulchritudinis et allectivis invenies
que humanos affectus alliciunt
et secundum varias invenientium delecta
tiones ad fruendum se desideran
tibus accendunt. Habet aurum suum
lapides preciosos quam tenent
fulgorem suum. Habet decor co
lorum speciem suam. Picta carne
cum et vestes fluente colore suo
insinuant sue talia. Sed licet tibi
cum eminentiam ecce tu nostri
omnia talia vidisti. Pene sin
gula expertus es plurima vali
te vidisse vocabis et adhuc
multa videns inquirens quod dico
expertus posses et explicare di
mihi obsecro quid de omnibus
inveneris et fecerit quod singulariter
amplecti. quo semper perfrui
velis. Certus sum enim quod ante
hominum que videntur aliquid
amas aut si post posuisti omnium
istis habet aliud habes quod pro omnibus
hiis diligis. Anima Dicere
amare non possum quod nunquam

vidi sed de omnibus hiis que mihi
tum adhuc intellige amare potui
et tu quid de omnibus quid ad
huc super omnia amandum sit
non dum inveni. Multis enim expe
rimentis iam didici fallacem
et fugitivum amorem huiusmodi
que semper vel cum perit adquod in
elegerim postea vel cum aliud
quod magis placeret superveniret
eo quod commutare sed adhuc
desiderans mea fluctuo. Dum nec
sine amore esse possum nec verum
amorem invenio. Augustinus
Gaudeo quod saltem in amore
temporalium non figeris sed doleo
quod in amore eternorum non requiescis.
Infelicior esses si de exilio pa
triam faceres nec non que in exilio
erroris renovandus nondum de
exilio patriam faceres. Sed nostra
tu tuis tamen etiam amorem
huic velles nunc non in exilio
erratis quam dum traheres. Pro
terea temporalium amorem
non in veritates eternorum. Sed mag
num salutis et principium esse
puto quod amorem tuum dili
gis mutare in melius qua
si ab omni amore temporalium
mereris potens si minor vel
pulchritudo et ostensa sunt que
genus amplectaris. Anima
Ego non possum demonstrare quod
videri non potest quod autem videri
non potest quomodo potest diligi. Ecce si
in rebus temporalibus et que
videri sunt vicerit et pereunt
amor non est amor aut non
potest etiam in semper manere
ut tremens sequi. Si semper
permanentis amor non invenit
nemo enim sine amore potest

esse velis necesse est igitur ut aut
eorum que videntur amorem
respuas aut si hec tollis alia
que salubrius atque iocundius
ameris ostendas. Augustinus
Si temporalia ista et visibilia ideo
amanda existimas quia illis
speciem suum genus decorem in
esse conspicis cur te ipsam po
tius non diligis que preter
omnem visibilem decorem et pul
chritudinem venustas si tamen
ipsam aspiceres. Si faciem tuam
videres agnosceres etiam quanta
reprehensione digna fueris
cum aliquid extra te amore
tuo dignum existimaveris. Primum
igitur necesse est ut te metipsam
consideres et cum agnoveris dig
nitatem tuam ne in iniuriam fiat
amori tuo abiecta ita te non
ames nisi et ea que ipse con
sideranti pulchra sunt pulchri
oribus comparata vilescunt.
Dicis quia amor ignis est et
ignis quidem fomentum querit
ut ardeat sed cave ne id ad
mittas quod fumum aut fetorem
potius nutriat. Tota vis amoris
est ut talem te esse necesse est
quale illud est quod amas
et quod per affectum coniungeris
in ipsius similitudinem ipsa quo
dammodo dilectionis societate trans
formaris. Tuam igitur anima
pulchritudinem attende et
intelliges qualem pulchritudinem
debeas diligere. Non est enim invi
sibilis facies tua oculis
tuis. Nichil bene videt si seipsum
non videt. Et si forte intima
illa visio tua per negligentiam
obscurata est et teipsam pre
videt et excedit contemplatio
non sufficiens tamen saltem quid
de te existimare debeas a li
eno iudicio non perpendis. Spon
sum habes sed nescis. Pulcherrimus
est omnium sed faciem eius non vi
disti. Ille te vidit quia nisi te
vidisset non te diligeret. Noluit
ad huc seipsum presentare tibi sed
munera misit arram dedit
pignus amoris signum dilectionis.
Si cognoscere illum posses si spe
ciem videres non amplius de tua
pulchritudine ambigeres. Scires enim
tam pulchrum tam formosum
tam elegantem tam venustum non
tuo aspectu captum non esse
si eum singularis decor et non
ceteris admirandus non traheret.
Quid igitur agis non nunc vide
potens eum quia absens est
et ideo non times neque erubescis
illi in iniuriam facere quod singu
larem eius amorem contemp
nis. teque alienae libidini tur
piter et impudice prostituis. Co
la sic fac si adhuc facere non
poteris quis sit ille qui te
diligit considera saltem arram
quam dedit. Fortassis in ipso mu
nere quod penes te est poteris agnosce
quo affectu illum diligere quo stu
dio et diligentia te illi debeas
conservare. Insignis est arra
eius nobile donum illius quia
non magnum decuit ut magnus da
ret nec parvum sapiens mitte
nec decuisset. Magnum est quod
tibi dedit sed maius est qui
te diligit. Ergo dic o anima
nec quod absit non sponsa sed

nobis decoris sui munera donavit
plurimum affectum amantis di-
gis. Maiorem caritatis eius
munimentum sentis sine dono eius
accipis et tamen dilectionis vicissitudine
amoris eius non rependis. Sed
quid dedit tibi. O anima, proponas
omnia tu nosti quid acceperis [illegible]
et nunc haec ad quae melius [illegible]
recipimus vel dilexisti quae non
accepisti. Primum vel dilexisti
quae accepisti. Gratias non age-
rem et ipse ideo haec tibi dedit
ut semper ea in memoria haberes
et numquam ab eius amore te
(?)sentias oblivione. Primum cogi-
ta, o anima, quia aliquando non fuisti
esse cepisti et hoc eius dono
accepisti. Nunc amplius dedit
quia non solum dedit esse sed
pulchrum esse. Ad hoc plus
aliquid dedit et magis ceteris
pulchritudinem suam [illegible]
plenius eam ad se trahere proximi
tudine quam ad se traheret per
dilectionem. Magno debito es ob-
ligata. Anima mea, multum acce-
pisti et nihil acquisisti et pro
his omnibus non habes quid
retribuas nisi tantum ut
diligas. Nam quod per dilectionem
datum est non melius nec de-
centius quam per dilectionem rependi
potest. Dedit ergo tibi esse et pul-
chrum esse dedit et vivere.
Post vivere datum est sentire
datum est et discernere et per
dilectionem datum est quae nisi
processisset nihil adiungente
datum nihil abundigente
fuisset acceptum quod solum

quia decora facta es anima mea quod
tibi talis ac tantus amator vo-
luit nisi quia ipse qui te
induit sponsam suo thalamo
sperat. Nonne ad quod opus te
condidit novit qualis ornatus
istud opus deceat? Et ideo dedit
quod decuit et quod tibi decuit ut
et ipse hoc diligeret quod dedit. Sed
plures sunt decorum quorum specie
superni illustrantur sensus, dans
quasi exteriorem ornatum sapientiae
quasi interiorem habitum scientiae
quasi quasdam gemmas fulge-
ntes extrinsecus appendens, bonitatis
quasi naturalis pulchritudinis
vultus tuus decoravit. Ecce
ornatus tuus cum gemmis
vel vestem sumens pulcherrime.
Ecce facies tua cum formam
superat decorem talem omnino
esse decebat quae ad caelestis
sponsi thalamum introducenda
fuit. Quoniam dilecta es quam talis
sponsi es, nullam gloriam potes
sperare, et nullam custodire debu-
eris ne talem domum polluas,
ne tale ornamentum foedes,
ne tantum decorem corrumpas,
ne eo amisso vel in invito
amplius misera fias. Nam
eo non accepto vel non perfecto
misera fuisses nec tamen cum ipsa
non amisse pulchritudinis
simul torqueret confusio sed tibi
et abiectior vilior esses quam
si recepta non fuisses. Aliud
ergo est custodiendum istud
tenendum sicut ut istud
custoditum perficeret et ad ve-
niendum ut emerueret. Sed
vide quid fecisti. O anima
mea, dereliquisti sponsum
tuum et cum alienis fornicata es

amorem tuum corrupisti integri-
tatem. pulchritudinem tuam fe-
dasti. dissipasti ornatum tuum vil-
tam turpis tam immunda facta
es. quod talis sponsi amplexibus
amplius digna non es. oblita
es sponsi tui et praeteritis beneficiis
gratus non extitisti. Vetus facta es.
et primis fornicationibus tuis
relicti sunt ubera tua. Ergo
sed facta est facies tua. gene tue
marcide languentes et stupen-
tes oculi tui labia pallore
obducta. obfuscata vel exple-
ta. totus vultus infectus ipse
quoque amatoribus tuis odiosa
es. Nunc tibi enarrare incipi-
am. quantum iste sponsus qui tam
excelsus apparuit cum te condi-
derit humiliari dignatus est ut te
repararet. ille tam sublimis
hic tam humilis non tamen humilior
quam ille invisibilis quam nec
minus quam ille immutabilis
ille potens magnum tibi con-
tulit hic misericordiam pro te du-
ra sustinuit ut cum te rele-
varet ille unde ceciderat
ipse dignatus est descendere
huc ubi iacebas et ut iuste tibi
redderetur quod perdideras ipse
ipse dignatus est pati quod
tolleraveras. descendit ergo susce-
pit sustinuit vicit restituit.
descendit ad mortalem susce-
pit mortalitatem sustinuit
passionem vicit mortem re-
stauravit hominem. Attende anima
mea. obstupesce tantam mi-
rabilem tantam beneficentiam
pro te exhibitam pulchra facta

sponsus eius nunc facta facta e-
ius iniquitate et ipsius immunda
es. et formosa facta es eius pie-
tate operante tamen utrobique cari-
tate olim cum non esses dilexit te
ut te conderet postea cum foeda
esses dilexit te ut pulchram
faceret et tibi ostenderet quantum
te diligeret qui pro te moriendo
a morte liberare voluit ut
non tantum pietatis impenderet be-
neficium verum etiam caritatis
monstraret affectum. Nunc ame-
tur sincera caritate te dili-
git et si semper cum eo permanseris
numquam exhibebit tibi veniam ne-
impetrare visionem et si demum
cum eo perseveraveris ipsum quod in-
decet fideliter amare ac tu
illi amorem incontaminatum
conservare nobis in honorem re-
rebus se debitum persolvit. Amo-
rem quodammodo amare incipe
culpam meam quam iure vide-
ro paenitentia male fecisse
poenitet [illegible] id in quo non
omnibus sive desideriorum
huic claritas in nocte sunt [illegible]
dilectionem illius tam bene
nostram si in tantis peccatis
expecta non fuissem. Nam qui fe-
liciter cecidi quae post lapsum
felicior resurrexi. multa di-
lectio minor multis ama-
peccator multa caritas fru-
ctus multis affectus [illegible]
mortuus est. Nunc in noctu
[illegible] nunc ad amaret
in [illegible] Augustinus
anima mea. atque tamen
ipsum [illegible] dominus per [illegible]

131

antis eius bustens ingratu fuisti
et inspiraciones eius plurimas ne-
gglexisti noluisti. sz ut adhuc me-
lius intelligas quantum illi debes
nunc reliqua eius beneficia per
integrum ordinem persequente
solo ut diligencius attendas ab
eris ego et prehis et quasi inspectis
ius venundata eris. Venit ergo
ipse te ut redimeret te et tu
ipse exiit te ut sanguinis sui precium
impenderet pro tali. quo pacto
redimit te de servitute et reduxit
te de exilio Anima Vestimenti
diliget me deus amplius
michi vilis esse non debeo que
tantum deo placeam Augustinus
et quid si cogitare temptes esse
qualis in comparacione tua
abiecti sunt qui hanc gratiam
adepti. est et gratiam consequi non
potuerunt Ecce audisti. ubi
nos usque ad diem hanc quam
multe generaciones hominum preter-
ierunt que omnes sine cognicione
dei et precio sue redempcionis in
inferum semper tum delapse
sunt omnibus illis redemptor
tuus et amator tuus te pretu-
lit qui tibi hanc gratiam largi-
tus est quam nullus horum
percipere meruit et quid dices
quare te amavit prae ceteris omnibus
nunquid fortior nunquid sapiencior
nunquid dicior nunquid nobilior
illis omnibus fuisti qui hanc
gratiam prae illis omnibus sortiri
meruisti Quot fortes quot
sapientes quot nobiles et
divites ubi sunt rehoti tamen
dimisit et abiecti perierunt
Anima sola prae illis omnibus assumpta

es et quae hoc iure pre fruni pre-
nullum pro graciarum salua-
toris tui amicitiam. tempus
visionem patens Elegit ergo
et preelegit te sponsus tuus
amator tuus redemptor tuus
deus tuus conditor elegit te
in omnibus assumpsit te ex omnibus
et amavit te pro omnibus nomine
suo vocavit te ut memoriale
eius semper sit apud te voluit
te participem esse in nomine
participem in nomine virtute
qui unxit te illo quo et ipse
unctus oleo leticie ut ab
uncto suo nominaris et xpo di-
caris. xpiana Anima Confi-
teor collatum est michi sz
queso te si ut asseris assumpta
sum quid adhuc differor. cur
ad amplexus sponsi nondum
pervenire possum Augustinus
Nescis ego sum nescis
quem fedam pensus fuisti quam pol-
lutam quam difformis et fpuiaka
da. distorta. et dissipata et omni
horrore et enormitate plena
et deformitate et quo tamen
te nullum pudoris et castitatis
thalamum introduci. expecta-
ut prius faciem aliquam cura
et studio excultam ad sponsi
decorem reparaveris Nam
hoc est quod nunc expectamus.
hoc est quod ille tuus sponsus
adhuc paratum fuit tibi sub-
traxit et nondum in mutuos
amplexus et dulcem. o fenka-
te admittit quam videlicet
ut pulchram nondum debet co-
tinge ut turpem decet pul-
chrum ut mundum sede. Anima.

aut pruritu et decenter ornata fu-
eris tunc demum in illum celestis
sponsi vel thalamum sine confusione
et impedimento introibis nec te pu-
debit propter turpitudinis tue
nichil. turpe nichil et indecore
dignum habebis. Prius ergo stude
formam tuam extollere faciem
tuam ornare habitum componere
maculas terge mundiciam repa-
re mores corrige disciplinam
servare et omnibus tandem macu-
lis commotis digno sponso
dignam sponsam te reddere. Aliquid
dicere volo unde te magis tem-
tam efficaciter nec pro eo quod te
electam audis aut elatio tuam
dam aut negligencia reddat
dissolutam. Inquid audisti
quid rex Assuerus fecerit qui
Vasti reginam propter insolenciam
eius repudiavit regnum insigne
Esther vile puellam que ab-
iecta est ergo propter superbiam suam
et regnum est regis preceptum ut
de omni regno suo congregaren-
tur speciose puelle virgines et ad-
ducerentur ad civitatem suam
et traderentur manibus Egei
eunuchi qui erat prepositus
et custos feminarum regiarum
Ibique acciperent mundum mu-
liebrem ceteraque ad usum ne-
cessaria. Cumque omnibus [illegible]
dinem suum [illegible] ambiendum
expletis excolerentur sex
menses et ungerentur oleo
myrtino ungerentur et alii-
is sex quibusdam pigmentis
aromatibus uterentur et sic orna-
tae et ornate de triclinio
feminarum ad regis cubiculo
transirent ut que ex hiis cun-
ctis oculis regis magis pla-
ceret illa pro Vasti in reginam sub-
stitueret. Unde quia multe electe et
una eligeretur et Hester scilicet que
regis oculis formosior et ornatior
videretur. Ministri regis multas
eligunt ad cultum rex unam
eligit ad thalamum. Prima elec-
tio multarum facta est per regis pre-
ceptum. Secunda electio unius facta est per
regis voluntatem. Consideremus
ergo si forte ex multis hic quoque despon-
sacionis negocio habeant adap-
tari. Rex summi regis filius se-
culum mundum que ipse creavit
desponsare sibi uxorem electam
virginem uxorem dignam regi-
bus nuptiis. Regina Vasthi
mala inhabilitate formam appa-
rentem recipere contempsit et re-
iecta est et iussi sunt ministri re-
gis ipsi videlicet prelati in mu-
ndum cognitas animas et addu-
cere ad civitatem regis id est ad se-
cretum in qua est domus et mu-
lierum regiarum id est sanctarum
animarum que secundum [illegible] et quan-
tum ad sententiam sed ad regni
filios. Hec nunc quam non extimo
sed exequuntur [illegible] sumunt [illegible]
[illegible] honestatem [illegible]
conveniunt. Vultu ergo [illegible]
presidem et tunc in ceteris et [illegible]
[illegible] que est quo-
dam ungenti et [illegible]
ad refectionem et [illegible]
[illegible] sunt accipiunt [illegible]
ore [illegible] multi sunt [illegible]
[illegible] non est non om-
nes qui adhuc [illegible] ad [illegible]
sunt ad thalamum sunt admit-
tendi nisi tamen hii qui sic se
[illegible] mundare et [illegible]
[illegible] ad regis [illegible]

introducti fuerint tales insi-
nuantur quibus ipse magis elige-
re delectat. Vide ergo ubi positus es et
intelliges quid facere debeas. [qui]
sunt suspirant cum te sponsus tuus
in triclinio ubi mulieres continue
per varia pigmenta et diversas species
sedet. Cibos quoque regios de mensa
sua monstrat tibi preceptum et quid-
quid ad sanitatem quidquid
ad refectionem quidquid ad recupera-
tionem spiritum quidquid ad iocundi-
tatem valet ipse tribuit. Cave
ergo ne cum in conspectu sponsi
tui positus fueris indignum
quod absit eius consortio invenia-
ris. Ipsi te sicut decet spon-
sam regis celestis sponsus impro-
peret in mortalis amica amica
vidisti me et perspexisti propter hoc non
modico nam quibusdam verbis eius
intelligi datur et multam portionem
quia non cepisti presentiam quia sicut
aspexeras nisi me omnibus dignum
me exhibere studuero ad similitu-
dinem dilectionis non attingam ergo
ergo nunc ut intelligas diligentius con-
sideres de hoc triclinio in quo mulieres
regie alunt et de hoc cibo regio
quo eis datum et de speciebus quoque
ungentis quibus unguntur et de
ceteris omnibus que eis adcul-
tum sive ad decorem existunt.
Augustinus. Queris quid sit
triclinium queris etiam quid sit
regis cubiculum istas duas man-
siones propone tibi quia huius tibi
consideratione opus est. Est ergo
regis triclinium regis cubiculum
in triclinio sponse admittantur
sponsarum in cubiculo ante nup-
tie celebrantur. Prius etiam quod
triclinium est in quo mittit sponsam
se dei quasi admittatur fiunt
sponsarum. Celestis utique quasi

cubiculum est in quo nuptie ce-
lebrantur. Post tempus ante ordi-
nandi tempus ante de triclinio ad re-
gis cubiculum quia post tempus
bene operandi bene vivere ut
beatum opus suum perfecerunt fructu
operis ergo celum triclinium est
sine dubio. Ipse tres ordines fide-
lium coniugatorum cognatorum con-
tinentium et virginum videamus
de meque que sunt unguenta et
pigmentorum genera qui tibi que
vestimenta ad cultum sponsarum
[illegible] neque hoc pretermittendum
est quod ipse sponsus etiam continuo
eis ad ornatum amiculum ornat
impendit ut quidam ex se
ipso nisi abluto accipiant sicut
illi si placeant ut etiam hoc
ad dilectionem eius pertinet sicut
et hoc unde omnino te possis
que utique ex te ~~hoc illud~~ inde
habes nisi abluto accepisti. Fons
fons est baptismatis hoc est
lavacrum regenerationis in quo
sordes peccatorum eluuntur ab his de
inde crismate et et oleum in
eius unctione. Sunt sed unus
post hec de hiis et oleo lenite
psallere ad mensam venias et pre-
paras ibi corporis et sanguinis
alimentum quo in eius pro-
gentia usque refectio. Istum
unguentum peccatorum remissionem
misericordiam de speciebus et plenam
potentiam atque fortitudinem va-
riam virtutes quodammodo innocentie
deinde vestimenta bonorum
operum in diversis et scientia elemo-
sinarum cum ieiuniis et ora-
tionibus et piis vigiliis aliis
quoque operibus pietatis est quando
diviso omnium decoribus ad
ultimum sequitur. Ornamenta bene

quem odit summe speciosus omnem
illam antiquitatis sordium foedita-
tem fugit. Ita ut tibi quodammodo com-
municatam et in aliorum differentiam vide-
aris et magis laeta magis alacris
magis possis efficiaris. Dedit tibi
etiam speculum sacrae scripturae
ut ibi videres faciem tuam ne
quid minus ne aliter quam deceret ha-
beret compositio ornatus tui. Ec-
ce dicis anima mea scis unum
ne aliquid unum adhuc percepis-
ti. Et in fonte ablutionem et de chrismate
unctionem percepisti. et de mensa
regis eundem cibum comedisti
et eundem potum bibisti. Sed forte
iterum polluta es. Sed recognosce quam
bus te iterum ablutus uncto iterum
inter emundaverunt per bonum et piam
devotionem iterum te unguis iterum
modo unctio confecta es. iterum
ablata lacrimis et pie confessionis
unctione renovata ad cultum
reddens. Vide igitur quam pia
dispensatione tibi nihil omnino
non habuisti et dedit tibi. perdidisti
et restituit tibi. Amplius adhuc
quaere ut scias quantum ipse te
diligit. Magno amoris non vult
te perdere et ideo tamen peccantem te
expectavit et pie concedit re-
cedens neglegentiae amissa iterum
recipere si tamen volueris reparare.
Quot enim peccaverunt quam ista
tecum acceperunt sed amissa iterum
recipere non meruerunt. Plus
omnibus illis dilecta es quia tibi
iam benigne amissa reddit.
quam illis tam districte quod redditum
negaverunt. Magnum est enim opus
dei misericordia dicta. est tamen so-
lemnitas boni ipso resurgente
nequitia non est. Sed indigna
fuerit operi misericordiae sublima-
bis dicimus sed opera magna non.

fuerit. Fortassis sublimior humilior
dicimus nomine ille quid est expe-
dit quam tu et ob hoc prius de
illo bene sentire totum quod tibi
ab illo fit bonum scire. intellige for-
giam vanitatum non habes sed dul-
cedinem perfusa conveneris in-
lius in humilitate solidaris. Ani-
mus redolet deo humilitas in-
sua quam vere clara. Inculpabilis
dispositionem eius praeiudicium in-
dicas sed semper cum timore et
veneratione eum adora. ut quem-
admodum nomine tibi pulchritudinem
et si adhuc multa inter primi
fecerunt pie diluat si inchoa-
sunt bona benigne perficiat
ea quae ipse fecit bene ad se per-
duxerit. Quid tibi amplius di-
cam. est ne aliquid adhuc quod
tibi dicere possimus ad ostendendam
dilectionem. Tibi loquor anima mea.
Est ne aliquid quod dices sic
tum dicis alienam non potens sic
alienam et tua non tamen omni-
bus cum omnia dicere potest et
tamen scimus quod omnium bonorum origo
est caritas. Ecce duo amici
eadem utique nobilitate eadem
hora nativitatis alius in primo
relinquitur alius inducens sub-
limatur et utrumque sed causa quam
quia hic propter humilitatem
illum hinc dimittam consolatum
ille debilis est iste fortis ille
tenetur ne malum perficiat iste
roboratur ut convalescat bene ac-
ceptus perficit ille per superbiam
illuditur ille in simplicitate spi-
ritus relinquitur. Istum dis-
cat semper despicere ille ut
studeant auctorem suum diligere
vel agnoscere utroque tamen
volunt eiusdem esse. Anima
mea quid faciemus domino deo meo

aqua tot et tanta bona accepimus
neque cum contenti sumus eadem
et cetera bona nobis tribuere sed in
malis quoque nostris eam singu-
larem dilectorem cognoscimus
ut eam tamen de bonis suis quam
generalis nobis omnibus singulariter
diligimus. Tu dedisti michi domine
ut te cognoscerem et preter ceteros
de secretis tuis revelasti michi
magnum. Alios coetaneos meos re-
lictos in tenebris ignorantie re-
liquisti et michi perfecte lumen
sapientie tu infudisti. Tu dedisti
te michi liberius cognoscere, prius
diligere te, sincerius intime credere,
ardencius te sequi. Tu dedisti
michi sensum capacem, intel-
lectum facilem, memoriam te-
nacem, linguam disertam, sermo-
nem gratum, doctrinam persuasibilem,
efficaciam in opere, gratiam in co-
versacione, profectum in studiis, ef-
fectum in inceptis, solamen in
adversis, cautelam in prosperis.
Quocunque vertebam me gra-
tia et misericordia tua precessit me. Qui
errabam reduxisti me. Quando
ignorabam docuisti me. Quando
peccabam corripuisti me. Quando
tristabar consolatus es me. Quando
desperabam confortasti me. Quando
cecidi erexisti me. Quando steti te-
nuisti me. Quando ivi duxisti me.
Quando veni suscepisti me. Hec omnia
fecisti michi domine deus meus
et multa alia, de quibus dulce
erit michi semper cogitare, semper
loqui, semper gratias agere, ut te
laudem et amem pro omnibus bene-
ficiis tuis domine deus meus. Et
te habeas anima mea amicum
tuum et in amica tua sponsum
tuum cognosce, sum illi te in tanta

sui impollutam, sua integritate sua
in contaminatam. Et olim meretrix
fuisti, nunc virgo facta es. Quemadmodum
amor illius consuevit corruptis
integritatem reddere et integris
castitatem conservare. Semper
autem recogita quantum tecum fecit
mundum et in hoc pre ceteris quantum
ab ipso diligeris qui eius bonitatem
in quem tibi defluxisse cognoscis.
Anima. Fateor amor iste
merito singularis dicitur, qui cum
se in multos diffundit, integre
simul singulos amplexatur.
Hec pulcherrimum et mirificum
bonum quod quidem est omnium et totum
singulorum, cunctis presidens,
singulos implens, ubique presens,
omnium curam habens et tamen
singulis quasi omnibus providens.
Sed anima, ultimum interrogationis
mee: ut sic igitur suscipias,
queso quid est illud dulce quod
in eius recordatione aliquando
me tangere solet et tam ve-
hementer et suaviter afficere ut
iam tota quodammodo a me ipsa
alienari et nescio quo abstra-
hi incipiam. Subito enim in-
novor totus, immutor et bene
incipit michi esse ultra quam
dicere sufficiam. Exhilaratur
conscientia, in oblivionem venit
omnis preteritorum malorum
memoria. Exultat animus,
clarescit intellectus, cor illu-
minatur, desideria iocundantur.
Iamque alibi nescio ubi me
esse video et quasi quiddam
amplexibus amoris intus
teneo et nescio quid illud sit
et tamen istud semper tenere et
numquam perdere toto nisu labora-
re. Luctatur quodammodo animus meus
delectatione ne recedat ab eo

quod semper amplecti desiderat et
quasi in illo omni desiderio suo fi-
nem inveniat sine fine et ineffa-
biliter exultat nec amplius quere-
re nec aliud appetens semper sic ~~nolle~~
esse volens. Unde iste dilectus meus
queso dic michi ut sciam sicut
est ut sic demum adme veniat
observarem. cum ne recedat sed
semper internum communicet | Anima
vere iste dilectus tuus qui visitat
te sed venit invisibilis venit oc-
cultus venit incomprehensibilis
venit ut tangat te non ut videa-
ris a te venit ut amoneat te non
ut comprehendatur a te | Venit ut
non totum infundat se sed ut ex
gustandum prebeat se non ut
impleat desiderium sed ut trahat
affectum. Primicias quasdam
porrigit sue dilectionis non ple-
nitudinem infundit sacietatis
perfecte. Hoc est maxime quod ad
arram tue desponsacionis pertinet
quod ille qui in futuro se ad videndum
tibi et perpetue possidendum dabit
nunc aliquando ut quam dulcis sit
agnoscas se tibi ad gustandum
prebet. Simul etiam interim de
absencia eius consoleris quia
eius munere ne deficias inces-
santer reficiens. Nescio anima mea
multa. unum dixerim. per hec omnia
unum agnosce. unum dilige unum
sequere unum apprehende unum
posside | Anima. Hoc opto hoc
desidero hoc totis precordiis
concupisco. michi autem adhere-
re deo bonum est. In die sancto beate
virginis marie assumpcionis sermo beati
augustini episcopi

Celebritas hodierne diei
festes nos monet ut in
laude virginis marie immo-
rari debeamus quamvis enim digne
ut in die genitricis tante lau-
des dum non prevaleant singulari-
mus | Inhiat siquidem die eo
peccatoribus beata virgo maria sponso
illi celesti libere proclamat
Tenuisti manum dexteram me-
am et in voluntate tua dedux-
isti me et cum gloria assumpsisti
me hodie inquam et ipsa co-
gnita a sponso audit / Veni pro-
xima mea. speciosa mea colum-
ba mea. formosa mea. quoniam
hyemps iam transiit et pluvia
abiit. flores apparuerunt in ter-
ra nostra tempus putacionis advenit
Ipsa quoque iam beata videt anima
mea. exultabit in domino et dele-
ctabitur super salutari suo et in
domino laudabitur anima mea. audi-
ant mansueti et letentur. Et ideo
videte bona domini intra limitem
videamus utique flores que sit
hec virgo tam sancta ad quam
spiritus sanctus venire dignatus est
que tam speciosa. quam deus
elegit sponsam que tam casta
ut possit virgo esse post partum
hec est dei templum fons
signatus et porta in domo domini
clausa. ad hanc utique descendit
spiritus sanctus hanc virtus obum-
brabit altissimi. [illegible]
tantum christus egreditur. Hec est
immaculata. concepit fecundi-
tate. virgo castitate hec concepit
virgo non ex viro sed ex
spiritu sancto hec peperit non dolo-
re sed gaudio hec nutrivit ange-
lorum et hominum cibum perhibuisse
esse et omni laude dignissima
que sine humano semine celesti

peperit principem. et mundo genuit
salvatorem. Aspice patrum o
fides secretum promittit virginem an-
gelus filium nasciturum. virgo
gaudet cupitque effici mater. Hoc
magnum et salutare misterium
que se peperit ut et mater et virgo
dici possit. Beata maria. Certe
tum beata. porte celi. beata prin-
cipi mundi ubera lambenti. mamilla
ut pre ceteris placet parvulo ma-
xillam. Cui illi ut in me. cum
bene misera filium ut ipse nobis
et tibi. utrumque tribuit semper
nam. Beata ergo cuius qui fecit te
qui eciam fecit te ut ipse fieret
in te. Beata enim qui fructum
fecunditatis tibi dedit concipiens
et decus virginitatis non abstu-
lit nascens. Videte fratres quam dig-
ne deum conspecta virginitatis fa-
militatem quam. sic manere digna
est ut bina eademque femina et virgo
dici possit et mater. Ecce. pro
fecunda quam et emeris secularis pro
dicendi. que soli et genitricis
obtinuit dignitatem et virgina-
lem pudicitiam non amisit. Hec
electa est que auctorem suum
ederet. Denique virgo viro incor-
rupta se permanens obtinuit
que thalamum ignoravit. Hec
quia beata mater ista. que sine co-
inquinatione concepit et sine do-
lore peperit medicinam. Felix
in quam nostra pena (?) iam mundus
vita est reperta que deo suscep-
cepit plenam. et mundo genuit
salvatorem. Haec enim mirabi-
bilis atque ineffabili modo con-
cepit et sancta peperit salvato-
rem. Electa quippe est virgo
integra. cum fecunditas mirabilis

diceretur et facta est secundum
in qua virginis integritas serva-
retur. Si enim cogitemus vir-
ginem. sine qua concupiscen-
tia nos suscepit carnem et
sine viro peperit deum, et si so-
licitemus quomodo facta. queremus ra-
tionem in ipsa non in significatione
sentiemus cum scriptum sit
generationem eius quis enarra-
bit. Nam et ipsa beata maria cu-
ius hodie nativitatem celebramus
credendo peperit credendo con-
cepit. Denique cum dixisset illi
verbum angelus intimaret et
illa ipse inquireret. quomodo fiet sive
dispensationis ignara angelo
respondisset. Quomodo fiet istud quoniam
virum non cognosco angelus illi
placido verbo. Respondit. Spiritus
sanctus superveniet in te et virtus
altissimi obumbrabit tibi
Nec exprimeris partum virgo
nec metuas nec inviolem in
corpore formides. tamen ecce
et concepisti. immo et recepisti
Spiritus enim sanctus superveniet
in te. Unde non est quod timeas
et virtus altissimi obumbrabit
tibi. unde est quod gaudeas. Tunc
enim sequetur dolor partum
si precedit libido conceptum. nunc
non Spiritus sanctus superveniet in te et
virtus altissimi obumbrabit tibi
id est refrigerabit tibi sub umbra-
culo spiritus sancti ut incendium con-
cupiscentie tue extinguat. Ideo et quod
nascetur ex te sanctum vocabitur
filius dei. Hec maria audiens
cum fides femine genuit et pius
Christum mente suscepit. ventre conci-
piens respondit angelo Ecce

ancilla domini fiat michi secundum v-
erbum tuum. Nec mora. in castris
virginis panditur celestis sponsus
in immaculatum corpus ingreditur
et quem toto mundo non capitur
puelle innupte includitur in sin-
[illegible] unum audite fratres quod
porta per quam ingressus est dominus
semper fuit clausa permansit. Ezechiel
etiam [illegible] in visione divina respexit
Converti me inquit ad viam por-
te sanctuarii exterioris que respi-
ciebat ad orientem et hec erat
clausa. Et dixit dominus ad me
porta hec quam vides clausa
erit et non aperietur et vir non
transiet per eam et semper erit clau-
sa. Ecce quam evidenter ostenditur nobis
quod sancta maria semper virgo fuit
virgo permansit virgo ante par-
tum. virgo post partum. concepit
et virgo est. generat et virgo est.
lactat et virgo est. Mater esse
esse potuit beata maria. [illegible]
esse non potuit. Magnum meritum
magnum donum magnum gratia [illegible]
[illegible] peperit dominum [illegible] peperit
creatorem visceribus fecundis et
genitalibus integris. Virgo ma-
ter dominum effudit uteris. con-
cipiens virgo. pariens virgo. per-
manens virgo. virgo gravida.
virgo feta. virgo perpetua. Quid
miraris hec homo. deum sic nasci
non potuit qui dignatus est
esse homo. Ut hec homo igitur
toto affectu ad auxilium beate virginis
marie recurramus omnes cum omni
[illegible] eius [illegible] imploremus
et deum nos [illegible] semper obse-
quiis frequentamus [illegible] ipsa
nos sedula prece commendare
commendare dignetur [illegible]

ipse prestare dignetur qui cum
patre et spiritu sancto vivit et regnat deus
in omnia secula seculorum amen

Sermo [illegible] in assumptione
beate virginis marie

Hec est dilectissimi fratres valde
venerabilis dies omnium sanctorum
solempnitatem precellens. hodie est
[illegible] dies preclara dies inclita
in qua ex mundo creditur
beata virgo maria. Et ideo cum
summa exultatione laudes in-
tonet universa terra tante vir-
ginis. assumpta est. [illegible] quia
indignum valde est ut illius re-
cordationis solempnitas sit
apud nos sine maximo honore
per quam meruimus suscipere vite
auctorem. Carissimi postremum
[illegible] est ut cum [illegible]
celebramus [illegible] mar-
tirum. illius solempnitatem
alias non [illegible] que hodie
mundo edidit principem martirum
hoc [illegible] die competenter [illegible]
[illegible] celesti. [illegible] beata virgo
maria. Tenuisti manum dexte-
ram meam et in voluntate tua
deduxisti me hodie inquit et
ipsa [illegible] sua et dilecto [illegible]
audivit [illegible] venis [illegible]
[illegible] et recessit surge propera
amica mea [illegible] mea et co-
lumba mea. et veni hec ut
[illegible] fratres [illegible]
[illegible] in [illegible] suscepit
[illegible] hodierna die ad celos
assumpta fuisse creditur virgo
maria. Sed quo ordine quando
ad superna [illegible] regna [illegible]
[illegible] [illegible] hystoria
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et quibus

sunt, sed nonnulla sine auctoris nomine
de eius assumptione conscripta, que
ut dixi caveantur. Et ne ad confirmandam
veritatem legi. Nunc primum
hoc sane sufficiunt[?], quamvis nonnulli quod
nunc corpus eius intra inveniatur,
nunc assumptio eius cum carne
ut in apocrypha legitur. Multis
etiam requirentibus historia, de quibus
dicendum est, sicut Moysi corpus
ab homine non invenitur, meritis
cum quo locutus est Deus facie
ad faciem. Illud querere demen-
cie est, quod quia Deum maiestatis
Deus incarnatus effulsit meritis[?].
Neque dignum est de corpore eius
noticiam solicitum querendum esse, quam
non dubitent super angelos exalta-
tam cum Christo regnare. Sufficit
ergo tantum noticie humane hanc
fore reginam celorum, ideo quod pe-
perit regem angelorum. Sed nec
invenitur apud Latinos aliquorum
tractatorum de eius morte quicquam
aperte dixisse, nam cum illum evan-
gelii vaticinium quo Symeon
dicit ad Dominam matrem: Et tuam
ipsius animam pertransibit gladius,
hic recordationis continet[?] unde[?]
ut nec historia vel liber[?] dicit mar-
tirium gladio eam finivisse fuisse. Hinc
expositoris[?] incertum est iuxta
hoc dictum. Legi gladium spiritus[?]
in gladium dicit persecutionis.
Sed quid de hiis de quibus loquor
dicam, cum nec ipse qui hanc ma-
trem Dei accepit in suam, hoc est
id est Iohannes evangelista, de hoc
tempore aliquid recitandum scriptis
mandavit. Multis tamen hec
fidelius narrare poterint si[?] ...
Deus manifestaret. Noluisset
quia ille vere qui hanc in
monumentum suscepit nunc cum
morem filius[?] ... reliquit.

Restat ergo ut homo mendaciter
non fingat aliquid quod Deus vo-
luit manere occultum. Verum tamen
de eius sacra assumptione hec
esse probatur, ut secundum apostolum sive
in corpore sive extra corpus ignorantes
assumptam super ange-
los credamus. Hiis ergo premissis
loquamur aliquid in laudibus
sacratissime virginis. Sed quid
nos tantilli? Quid ratione pue-
rili? Quid in eius laudibus re-
feramus? Cum et si omnia nostra
membra verterentur in linguas, eam
laudare sufficeret nullus. Altior
enim celo est, de qua loquimur; nimirum
abisso profundior, cuius laudes dicere
conamur. Deum enim quem celi
capere non capiunt, capax[?] immacu-
lata[?] viscera clausissime gestavit.
Hec enim sola est que meruit
mater et sponsa. Non tamen hec
prime matris dampna nichil sol-
vit. Hec homini perdito redemptionem
adduxit. Mater enim generis
nostri penam intulit mundo; ge-
netrix Domini salutem edidit mundo.
Auctrix peccati Eva, auctrix
meriti Maria. Eva occiden-
do obfuit, Maria vivificando
profuit. Illa percussit, ista sa-
navit. Hec enim mirabilis et
inestimabilis; nam cum virgo
et sit, peperit salvatorem. Ne-
que enim hec virgo est tantum, sed ad
qua venire dignatur Filius suus.
Nec tam preclara ut eam sibi
eligeret sponsam? Ne tamen cas-
ta ut esset virgo post partum.
Hec est Dei templum, fons ille
signatus et porta in domo Domini
clausa, beata virgo Maria. Ad
hanc enim ut dixi Filius suus
descendit, hanc Deus altissimus

obumbrauit. Hec est in macu
lato coytu, secunda per virgo
lactans angelorum et hominum cibum
nutriens. O vere utique beata virgo
maria singulari a nobis preco
nio extollitur que singulare
commercium mundo prebuit, denique
tantum secretum celi fastigium subli
mauit ut ubi iam quod erat in prin
cipio apud deum de supernis celi
arce susciperet. O felix maria
et omni laude dignissima o
genitrix gloriosa o sublimis puer
pera cuius visceribus auctor celi
terreque committitur. O felicia oscula
lactentis labiis impressa tamen mu
crebri indicium. reptantis in
fancie tempore dicens excelse
lius tibi materie alludebat tu vero
corpore deus ministraret nam
auctorem tuum ipsum recipiens
in te credidisti. preter hec que
~~[illegible]~~ debes ante ipsum conducere
O felix puerperium laudabile angelis
optabile sanctis nouum perditis
congruum promulgatis. Cum post
nimbus assumpte carnis in
iurias et ad ultimum uerberatus
flagris potatus felle affixus
patibulo ut verum naturam ostende
ret se hominem patiendo mo
riens se. Quid dicam proprie
strauit. Quid dicam de te quid quid dico
ingenio cum de te quid quid dico
minor laus est quam dignitas
tua meretur. Si celum uocate
altior es. Si matrem gencium
dixerim precedis. Si formam dei
appellem digna existis. Si
dominam angelorum uocitem dig
esse probaris. Quid ergo dete dig
ne dicam. quid referam cum
non sufficiat lingua. totamus
quis semper ardens mens ipse
animus cum nostris preco ut

ut audires dulciaris tunc (?) dentibus
tenis organis plaudunt ante tym
pana sancte marie et inde hec laudes
anticulos armonice precipue ex
crepent. Conueniat letitie choru
et alternantibus modulis dulci
sona. carmina mysterium audi
dulcium strepitu. audiuimus promi
affectu. audiuimus quemadmodum
tympanistria nostra dulcibus con
crepet virgo maria audiamus
inquam et huic armonie mi
ribus respondeamus. denique
cum hec virgo beatissima ab an
gelo inter salutaciones sed re
pleta plenitudine diuinitatis
afflata ad domum elizabeth
cognatam venisset. ad domum
elizabeth cognate venisset
post salutacionem iohannis in
utero matris hec duo decantauit
canticum laudis. Magnificat
anima mea. dominum et exultauit
spiritus meus in deo salutari meo
Primo ergo hic in loco querendum
est quid sit magnificare dominum
neque cum magnus sit a(n)ti
cum (?) ergo sciendum nobis est
duobus modis dici magni
ficare id est aut magnum
facere aut magnum ostendere
aut magnum annunciare. Magni
ficat cum deus a nobis ex
magnificare. Dignatur in nob
Et. inquit sit in nobis sicut in
maria Unde tamen suppleret
pro nobis anime magne et cum
sanguis eius plena. Deus
terrenum. Benedicta tu in te inte
Spiritus sanctus superueniet in te
et uirtus altissimi obum
brabit tibi ideo et quod nascetur
ex te sanctum uocabitur filius dei
Deinceps tu uero filii dei ubi

concipere, pro parere, predicando magni-
ficare, amando. Unde et David
dicit: Magnificate dominum mecum
et exaltemus nomen eius in id ip-
sum. ac si diceret: magnitudinem
dei meditando predicate et nominis
eius preconia magna attollite.
Hinc item dicit: Domine deus
meus magnificatus es vehe-
menter. Unde autem magnificetur
in nobis idem propheta insinuat
dicens: Magnificentia eius usque
ad celos [illegible]. Sic itaque
oportunum est in singulis
anime eius ut magnificent
dominum concipiunt dei verbum pa-
riunt et canunt recordentur sal-
vacionis sue [illegible] concurrent
quod nullis suis precedentibus
meritis [illegible] sal-
vati. sed sola bonitate gratuita
Christi sanguine sunt redempti
et ait: Magnificat anima mea
dominum. Sic enim deus dilexit mun-
dum ut evangelium ait filium suum
unigenitum daret. Hinc et
apostolus: qui inquit proprio filio
suo non pepercit sed pro nobis
omnibus tradidit illum. O
mire magnitudinis affectio
inestimabilis dilectio caritatis.
Quis tante pietatis dominus
non obstupescat. Quis ama-
bilem ineffabilem caritatem
non [illegible]. Quis umquam
posset audire ut verbo ante
tempora natus nasceretur pro
hominibus in tempore ex femina
homo factus. Unde scriptum
est: At ubi venit plenitudo
temporis misit deus filium suum
factum (natum) ex muliere factum sub lege

ut eos qui sub lege erant re-
dimeret ut adoptionem filiorum
reciperemus. Quis inquam posset
estimare ut [illegible] ma-
nibus femineis portatur cuius
pennis angelorum [illegible]
celorum [illegible] homi-
num [illegible]. Magnificat ergo me-
rito anima Marie dominum magni-
ficet et omnis anima [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] qui per eius
redemptoris [illegible] mortem de
tenebris ad lucem de morte
ad vitam. de corruptione ad
incorruptionem. de exilio ad
patriam. de luctu ad gaudium
de [illegible] ad celeste regnum vo-
cati sumus. Revertamur igitur [illegible]
[illegible] talis sint ~~[illegible]~~ [illegible]
mentis occupatio. nichil co-
gitet [illegible] nichil [illegible]
[illegible] nichil quod ad tempus [illegible]
[illegible] nichil quod ad [illegible]
que visum luctum dependit
et gaudium in merorem com-
mutet. Cum mundus [illegible]
[illegible] est cum [illegible]
de [illegible] quia
illo tamen gaudere appetit
qui super omnes est. Unde in
isto cantico [illegible] Virgo glo-
riosa: Magnificat anima mea dominum
et exultavit spiritus meus ad-
didit singulariter in deo salu-
tari meo. ac si diceret: anima
mea que dominum magnificat
non in [illegible] sed in illo tamen exul-
tat que amando magnificare
novit [illegible] et
exultacionem quam mundus gaudet
dicitur. tendens ad [illegible] et
de quibus Salomon ait: letantur

cum male fecerint et exultant
in rebus pessimis. Hinc et apostolus
non quibuslibet gaudium in cordibus
electorum esse describit sed in spiritu
sancto. Hinc et David cum diceret
gaudete iusti, subiunxit: hic cum
dominus diceret: Gaudebunt labia
mea cum cantavero tibi, addidit:
et anima mea. Cum exultatione nullus
eorum gaudet: certus bonus meus
esse non [illegible] cum exilium
patrie esse crediderit et mortem vitam
estimaverit. Cum deus vere est
et orationis non in moribus
sed in amictu est. Nam cum laudatur
extollitur et cum vituperatur
magnus iracundie fomitibus
agitatur. Nam cum inspectum
non humiliatur sed in superbie fastu
elevatur ceteros quasi ex
alto montis superbie contemp-
latur. Ex quibus hec ad plenum
vel potest colligere ut absque
ex alteratione ipsorum dicens [illegible]
[illegible] admonendum
se credit posse abstrahi cum
[illegible] corporis quod
[illegible]
et [illegible]
[illegible] cogitationem
[illegible] que
cum [illegible]
te absque [illegible] absconditum
esse videres et dicens [illegible]
me domine [illegible] et [illegible]
[illegible] me [illegible]
de [illegible] salutaris tui
et spiritu principali confirma me
et hic attentius [illegible]
[illegible] Nam cum
hebraice [illegible] latine sa-
lutaris dicatur. Nunc cum hec
[illegible] est [illegible] exemplo
eius qualis [illegible] est

in gloria sua. Sciendum non est
quia illi tunc [illegible]
[illegible] qui hic potius [illegible]
[illegible] intuentur
et quidem dominum Ihesum legimus
flevisse [illegible] fatigatum fu-
isse [illegible] et contumelias
sustinuisse [illegible] flagella [illegible]
suscepisse, nunquam tamen legimus
eum risisse [illegible]
fuisse. Hinc [illegible]
gaudent omnes electi cum [illegible]
adversitatibus mundi fatigantur
et nullus eius [illegible]
[illegible] decipi, scientes procul
dubio aliam viam non super-
esse quam [illegible] celos [illegible]
[illegible] Hinc est quod ipsa dominus
[illegible] de discipulis suis: Beati
estis cum maledixerint vos ho-
mines et persecuti vos fuerint
et dixerint omne malum ad-
versum vos mentientes propter me.
Gaudete in illa die et exulta-
te ecce enim merces vestra multa
est in celis. Ex [illegible]
atque [illegible] nequaquam [illegible]
[illegible] et quod [illegible]
est gaudere iusti [illegible]
in conspectu dei et [illegible]
essent quibus dominus [illegible]
[illegible] et [illegible]
et [illegible] corde et [illegible]
[illegible] unde hinc
[illegible] Beati mites quoniam
ipsi possidebunt terram. Hinc
[illegible] glosa [illegible]
[illegible] ab omnibus [illegible]
manifestat eo quod eius [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Anima [illegible]
[illegible] sue ecce enim [illegible]
beatam me dicent omnes generationes

Vere beata humilitas que deum
hominibus peperit, vitam mortalibus
edidit, celos innovavit, mundum
purificavit, paradysum aperuit,
et hominum animas a demonibus liberavit.
Dignum vere gloria humilitatis
tue, que porta paradysi efficeretur,
scala celi constitueretur. Facta est
ergo humilitas tua scala celestis, per
quam descendit deus ad terras.
Quia respexit inquit humilitatem
ancille sue. ecce enim ex hoc beatam
me dicent omnes generationes. Quod
est dicere respexit nisi approba-
uit. placuit ei humilitas tua. iuxta
ad quem respiciam nisi ad pau-
perculum et humilem et trementem
sermones meos. Unde et david dominum
dicit Quia respexisti humilitatem
meam salvam fecisti de necessitati-
bus animam meam. Humiles siquidem
videntur in conspectu hominum humi-
les esse ut ab eis despiciantur ni-
si eorum humilitas a domino non
respiciatur, quia falso et sic de
humilitate gloriantur. Et cum vero
vere humiles essent deum abhor-
bus et non se vellent laudari
nec meliores mundo coram [illegible]
censerent sed ideo salvatur
humilitatem suam. non ab hominibus
conspici. sed adeo exoptaverunt
de qua in isto cantico Quia
fecit michi magna qui po-
tens est et sanctum nomen eius
Quia tibi magna fecit communi
glorie ut dicit. Beata mereris
partu. cum primo vultu verbo
ut eternum ederes eternorum, sed
nulla dum gravares, ut per te
deus mundum redimeret, per te
illuminaret, per te ad vitam revoca-
ret. O virgo beata dicta ipsa que
nos ad amicitiam dei attendens

fidelibus preclusisti. ex nobis quoque secunda
humano generi. reparasti mortem, ante
votum exivit ut te tristitie que
a deo nominis laudem peteret
Sed ecce que de terrena nativitate
neque tamen ut dignitas tua me-
retur dicere potuisti. Quis ergo
tibi laudes singularitatis humili-
tatis persolvet quo solo tuo
consensu recuperandi aditum
venisti atque itaque quinimmo
[illegible] meritis tuis imputamus
gratias actiones et cum susceperis
vota cunctis nostris oriundo ex-
cipe. admitte nostras preces intra
sacrarium exauditionis et reporta
nobis gratiam reconciliationis.
Sit per te excusabile quod per te
ingerimus. sit per te impetrabile
quod fida mente poscimus. Accipe
quod offerimus. impetra quod ro-
gamus. excusa quod timemus.
quia tu es potentior meritis in
[illegible] quia te ad placandum
nostram vindictam que meruisti
mater existere eiusdem redemp-
toris. et iudicis. Succurre genti-
bus miseris [illegible] resto-
re flebiles oravi. pro populo interve-
ni pro clero. intercede pro devoto
choro ex omni pro devoto femineo
sexu. sentiant omnes tuum iu-
vamen. quicumque celebrant
tuum natale. Sit tibi compassio
super affectus super celorum peregrinos
et cum te sis letantem compre-
hendis [illegible] quero ad dominum
ipsa admitteris quemque ut [illegible]
[illegible] pro nobis interpelles, nos
enim adhuc [illegible] affligi-
mur et [illegible] minimus la-
crimarum. [illegible] affluenti esu-
rimus [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] retinemus.

Tu nunc in celestibus regnis p(re)
lata es cunctis virginum choris
tu agnum quocu(m)q(ue) p(er)rexerit
sequeris. Tu virgineos choros
et ab incentiue carnis illecebris
alienos p(re)buisti filia regis corp(or)is(que)
virtutes ad fontem p(er)hennis
vite potandos inducis. Tu
in hac beatorum felicissima re
gione prima ordinis dignitate(m)
adepta plantis roseis ob
circuitus inter paradysi ameni
tatem. Hymnicosque choros te
nens pro hac regis scholeque
palma. Eulogiis in multiplici
bus excipis. Tu continuis su
per choros gaudentibus angelis
archangelisque sociata in
defessa voce sonis clamare
non cessas. Tu incomparabilem
regis beatitudinem gerens
ut magistratus ornatum ips
ius. Tibi thronus regius ab
angelis collocatur in aula
celestis regis teque ipse rex re
gum ut matrem decoram et
decoram sponsam pre omnibus
diligens amoris amplexu
sibi associat. Nec minus ut
dignetur tibi ad gaudendum deus
regnans in celis, quem tu
primum cum hominem in
terris totiens osculata es.
Intercedas ergo tuus scholares
possidens tu omnes ad nostram
inspiratam salutem. Quod si fecer
itis lumen toto mentis affectu
beatissime virginis intercessio
nibus committimus nos ob
eius presentiam unam ipsa in
pervenimus ut deum nobis sup
plicaturam obsequio frequentem
in terris ipsa nos sedula prece
commendare dignetur meritis
neque cum dubium quin merita
placitura pro se sancta posse
plus sanctis omnibus libertas in
pendere suffragium. Et quia nobis
prodest hanc imitari non
viribus, ipsius saltem humilitatis ei(us)
exempla teneamus. Cu(m)
venimus ergo pro eo dilectissimi
fratres ut cum hanc diem festi
vitatis esse cupimus vestimentis
humilitatis atque caritatis in
duti. Agamus non livor in
medio aliene felicitatis tor
queat, non ira usque ad dim
issionem dilatet, non cupidi
tas rapinam a nobis excludat
non seculi tristicia. Comm
unis pietatis eius materna
decipiat, non luxuria ingu
lat, non iniquitas polluat
ut non elatio corrumpat, non
superbia inflet, ut cum nos
virtutibus ornatos caritate
munitos humilitate fundatos
videat dei mater, sic in ce
lestium curia pro peccatis nostris
tuis nobis sub nomine so
ciet apud filium et dominum
suum deum et salvatorem
nostrum, qui cum eternus pro celesti
regem clarificat sanctos
suos et cum lumine et exspec
tatis omnibus electis eius
ipse gloria vivens per tres celum
terris nunc et semper et in mor
talia secula seculorum Amen.

Sermo beati Jeronimi presbiteri

Cogitis me o paula
et eustochium, ymo

caritas xpi me compellit. Cum
nobis dudum tractantibus locum
consuevetarum ut novo quidem lo
quendi. sanctis que nobiscum
degunt virginibus ~~latens verb~~
latino vterentur eloquio. exhorta
tionis gratia sermone fecerim de as
sumpcione beate et gloriose semper
virginis marie more commu
ni de claustrali in ceteris locis
solent aggredi. Quod utique ge
nus dicendi. ut dum attingeret
Sed quia. negare quidquam in
iunctis nequeo nimia vera de
victus dilectione. exponit que hor
tamini assero in sermonem more bal
buciens quamquam quencumque audie
rint sint gestum. cum ut vestri pos
sint ad plenum verba formare. eis
maxime quia semper simpliciores
quos et idem depinc compellit
ut habeant sermone latino quibus
se laudibus occupent ex eadem
die quibus ne divinis vacent
lectionibus possent cum et eadem in
multis festivitatibus multorum
sanctorum primum studio animo tradere
eloquio que desint quedam
vberius vtique noviter scripturis
predicta leguntur. Quid cum ali
quando euangelia super insistente
dum contemplativa virgine ma
ria. in super et omnia eius memoria
quemquam fuit in mundo dominus deus
tempore offerunt. Protinus sermone
ab exordio sancti euangelii. go
gabriele archangelum audientem
colloquente marie et deinceps
omnia reliqua plenius legisse
ad presepe quoque operaculo teste
natum puerum mulier angelorum
me exponentibus agnum pastoribus
et quibus nescitur. Florentius per
sepe cantibus gloria in excelsis

deo et in terra pax hominibus bone
voluntatis cantantes audisti. et
radiantem stellam vidisti. pas
toribus in super euangelizantibus
credidisti. magos postea tandem
venire deserentes in visione bus
oculis conspexisti. ipsa eadem
munera bene intelligendo vobis
omnibus deo obtulisti. Nam et
etiam. eisdem magis deum querere
in presepio monuisti. Sed forte con
questa. me delicatorem. quod
te per diem caritatibus ad quod
ego se celatum cupiebus esse
teste conscientia michi nunciare
ante presepium ubi plurimum lacrima
tu es. non deseres. Nam ut bo
surgam xpi Crona celi si no
lucem ad miratus neque enim bo
des. animo tuo nequeo. Id eo
tunc te invidogine sollicite quis
quasi lacte nutris ter causa
ex. melius vestabis que nescio
si preterea aliqua me ecce nisi
vidisti. Unde nos oportet pul
sare invicem fratribus pulsate ad
hostium iubentis ianua si quo
vobis tandem aperiunt que re
serata sunt nunc. Tempore de
his quid plura dicamus omnia
salvatoris gesta. et beate marie
obsequia. vero virtus facie in
euangelio distinctis et quid nunc
super est ut ab aliquo doctorum
quereres de assumpcione tunc
eius qualiter assumpta est Jamen
absens scribe vobis curam que
absentia. prius devotos obtuli
ut habeant secum collegium viri in
die solempnitatis tante nimis
letum salomonis magno distincte
vera. infancia lactis exponi dul
cedine et de origine cognatam
cogitare qualiter sumente deo
per singulos annos tota. habet

dies expenditur in laudem et cum
gaudio celebratur ne forte si
venerit vobis in manibus apocri-
fum illud de transitu eiusdem semper
virginis, dubia pro veris recipiatis
quod multi latinorum pietatis
amore studio legendi carius
amplectuntur praesertim cum ex his
nichil aliud experiri possit pro certo
nisi quod hodierna die virgo gloriosa
migravit a corpore. Monstratur
autem sepulchrum eius cernenti-
bus nobis usque ad praesens in valle Iosa-
phath medio. Quae vallis inter
montem Syon et montem Oli-
veti posita, quam et tu o Paula
oculis conspexisti. ubi eam in
honore eius fabricatam ecclesiam
miro lapideo tabulatu. in qua
sepulta fuisse ut posteris ab
omnibus ibidem praedicatur. Sed
nunc sepulchrum eius vacuum esse
cernentibus ostenditur. Haec ideo
dixerim quia plerique nostrorum dubitant
utrum assumpta fuerit simul cum
corpore an relicto abierit cor-
pore. Quomodo autem vel quo tempore
aut a quibus personis sanctissimum
corpus eius inde ablatum fuerit
vel ubi transpositum utrumne surr-
exerit nescitur. quamvis non
nulli astruere velint eam iam
resuscitatam et beata cum Christo
immortalitate in caelestibus vesti-
ri. Quod et de beato Iohanne evangelista
eius ministro cui virgo a Christo vir-
go commissa est plurimi asserunt
quia in sepulchro eius ut fer-
tur non nisi manna invenitur
quod et scaturire cernitur. Verumtamen
quid horum verius censeatur am-
bigimus. melius tamen deo cui
nichil impossibile est totum com-
mittimus quam ut aliquid temere
diffinire velimus auctoritate
quod non probamus sicut et de his

quos cum domino teste evangelio
resurrexisse credimus sed veritas credi-
derunt nichil aliud arbitrantur nisi
nisi quod legimus quia multa corporum
sanctorum qui dormierant resurrex-
erunt et venerunt in sanctam civi-
tatem scilicet Iherusalem apparuerunt
multis. De quibus profecto nonnulli
doctorum senserunt et etiam in suis
scriptis reliquerunt quod iam in illis
perpetua completa sit resurrectio.
Fatentur enim quod veri testes resur-
rectionis non essent nisi et vera
esset eorum resurrectio. Unde
et beatus Petrus dixisse legitur
cum de David intelligimus loquens
Et sepulchrum inquit eius
apud nos est. quasi aperte
aperte diceret quod ipse cum corpore
eius apud nos sit tamen sepulchrum
quo conditus fuerat. Hunc autem
resurrexisse et ipsum cum ceteris
sanctis et ideo vacuum remansisse
mausoleum ut nunc beatae Ma-
riae cernitur. sane sanctum et debitis quibus-
libet locis sanctae scripturae asse-
ritur contineri quod hii iam
cum Christo regnant resurrectione
meliori perfecta. Quod quia deo
nichil impossibile est ac nos
de beata Maria factum ambigimus
abnuimus. quamquam propter cautelam
salva fide pio magis desiderio
opinari oportet quam inconsul-
te diffinire quod sane sine
periculo. ex quibus certi sumus
tamen. Sed loquamur ad exhortati-
onem quantulumcumque sermone ad
devotionem et laudem nominis
dei ut et religio confirmetur. Pro
similitudine et devotio augeatur in
perfectum. Quoniam enim haec est
festa dies quae meruit singulari
festivitatem praeminentem solemnis sit

post deum que nos coniunxit in
omni virtute suis quam commendat pre-
cibus et meritis auxilientur
ut et digni inveniamur in eius
laudibus. Quod si queritur post
ascensionem domini quid egerit virgo
beata est quia virgo sancta corpore
et mente permansit. Quam sane
archangelus gabriel et celestis
paranymphus intactam custodi-
vit et iohannes apostolus et evangelista
cui christus eam decente commisit
virgo virginem fideliter suscepit et
deservivit obsequiis. Nec quis exi-
stimet alios apostolos ceteros eciam
eam deseruisse. Nam christus post re-
surrectionem suam intrans et
exiens familiaribus contulit discipulis
in conversacione tanto propensius
verius quanto abunde plenius
per gratiam spiritus sancti cuncta didicerat
et per se excitat oculis visibilia hec
et apostoli per eandem formam sanctam eius
cognoverunt et in communem e-
docti pervenerunt virtutem. Do-
mine beatam virginem et si omnes
venerati sunt discipuli eius quam su-
mme debito officio dileccionis Io-
hannes tamen amplius et spe-
cialius usque in fine vite quia
ab eo commissam accepit in suam ma-
trem. Filius veneratur cum
benignus magister decente
matre. Ecce inquit filius tuus
ad discipulum dixit ecce mater
tua. ut virgo virgini coheren-
s deserviret omni officiosissime
devocionis. Nec enim prudentissima
virginitatis alium discipulo pre-
latus quam virgini commendaret
ut esset ad invicem gratia
veritatis et floridus affectus
unionem et venustas conservandi

virtutis alternatim prudencium
splendore decoravit. Virtus siquidem
virginitatis virtus in nullis sed
alteri preposito in maria. alterum
quidem. quia fecunditas sed non ipsa
ne. sed simul utrum quia et si ipsa ca-
deret incorruptio tamen fecun-
ditas integritatis longe glori-
osior est quam virginitas ideo
et fecunditas in illa tota deserta
est et virginitas aliquando in [illegible]
sedem naturam existendi
mittis virginitas ubi fecunditas
perdurat neque fecunditas ubi vir-
ginitatis integra confirmatur.
Ideo quod totum super excellit de
illa que dicuntur quia sunt
divina atque ineffabilia. Unde vir-
ginitas atque fecunditas plus
supereminens nominatis est quam quod
virginum creatur excellencie quod
infestum [illegible] et si magis
infectantes multum virginitatis
in maria. Hec que excellenciam
sua. tam integritatis omnis
et una virtus que ad invicem
consortem cognata. sociantur.
Hinc quoque Iohannes quidquid
est quod maria genuit ewange-
lizando suo commendat eloquio
Verbum inquiens In principio erat
verbum et verbum erat apud deum
et deus erat verbum. Hoc ipsum
verbum quod erat in principio et
apud deum erat et deus
erat verbum ipsum deum genuit
nobis beata et gloriosa. Virgo
maria ipse tamen fecundi quod
ideo et virginitatis longe sancti-
tas et fecunditas ut ita di-
cam multo ineffabilior quam
suo potuerit iste explicare
eloquio verbum [illegible] congnatur
quanto virginitati tanto beatus

Johannes ewangelista certus ex-
cellencius et vicinius verbo. Ideo
quid quid est quod virgo genuit
totum sunt pertinet homo pro-
prium suum nobis reserant ma-
nifestius et docent. Ceterum
ad exemplum humane vite et
conversacio eius post ascensionem
domini qualiter cum apostolis fuit
quo usque dispergentur sicut lu-
cas meminit. dicens Qui reversi
quidem a monte oliveti ierosoli-
mam venerunt et ascenderunt
in cenaculum ubi erant mane-
bant petrus et johannes jacobus
et andreas philippus et thomas
matheus et bartholomeus ja-
cobus alphei et symon zelo-
tes et judas jacobi. hii omnes
erant perseverantes unanimiter
in oracione cum mulieribus et ma-
ria matre jhesu et fratribus eius
Ecce ascendente jhesu cum quibus
virgo maneat in stabili virtutum
et meditatur in lege mandatorum
dei ut et ipsa sit forma discipline
christi et exemplum perfectionis vir-
ginibus. Conversatur autem cum
testibus virtutis sue et ipsi testes
conversantur autem cum senatoribus
celi. inferi. curiam paradysi fe-
stivis sub disciplina et magisterio
tocius domine manserunt. Jube-
mentur primum verum et glosa virgo
maria mater principis summi regis
cohortes quorum vita. unde no-
citur de tribus membris christi
prohibentur per decretis. Hinc asten-
disse legimur intencionalem
quo perfecta dignissime cele-
brantur. Ubi quippe manebat
cum maria. matre jhesu huma-
nitus assumpta. manentes perse-
verantes in ordine donec indicarent
virtute ex alto. Deprimunt cum
uno ordine quem dudum cum duo-
decim consimiles virtutibus et mul-
tis perficebant. Et inde per-
severantes in ordine qua
nichil. hesitantes exigunt di-
net mansione unanimiter
sti que perficebant. Unde vos
oportet imitari que in stabilix
dum in primitive hominis Perse-
verate in ordinibus unanimiter
viventes quoniam post
gaudia eterne vite quo virgo
virgo maria hodie feliciter in-
ter agminibus unius
angelorum choris inseri
eterna eterne imaginatus vbi
vita. societas omnium superiorum
civium ubi dulcis solempnitas
angelorum ubi post labores et
certamina seculi hominum felix
et summus est refecto anima
hodie namque gloriosa semper
virgo celos ascendit rogo
gaudete quia ut ita fate-
ar ineffabiliter sublimata cum
christo regnat in eternum Regina
mundi hodie de terris et de presenti
seculo nequam eripitur iterum di-
co gaudete quia secura de
sua in inaccessibili gloria ad
celi. regna pervenit. Exultant
exultare angeli. ac gaudere
et letentur omnis orbis quia
hodie nobis omnibus eius
ineffabilibus meritis sa-
lus. aucta est. Vobis quoque
diligentibus eam honor
et virtus viva cum virginibus
reliquis sacris amplior
prestatur. Ergo ideo dile-

gaudete et letamini et laudate quia
si deum ore prophetico in sanctis suis
laudare invenimur multo magis
eum in hac celebritate beate virginis
matris eius oportet cum hympnis
et canticis ac laudibus diligen-
tius extollere et dignis deo iubila-
cionis ac musicis honorare
[illegible]. Nulli dubium quoniam
totum ad laudem Christi et gloriam no-
minis eius pertineat quidquid
digne genitrici eius impensum
fuit ac solempnizatum. Ex quo ti-
meo satis et valde pertimesco dum
meis cupio pravis et peccatoribus ne-
fate sicut impuris et indignis
laudibus iubilare. propterea cum ve-
ritatis vel facundie subiectet
ut beatam et gloriosam virginem
digne laude laudare [deleted]
valeam. quoniam ut beatus fatetur
quidquid humanus dicit. potest
laus minus est a laude celi quia
dignus est et angelicis excellen-
tius preconiis et laudibus. preconiis
propheticis quidem premonita. apos-
tolicis figuris et enigmatibus
prefigurata. ab evangelistis exhi-
bita et manifestata. ab angelo ve-
nerabiliter atque officiosissime sa-
lutata. propterea qualis et quanta esset
ab eodem divinitus declaratur cum
ait Ave maria gratia plena. dominus
tecum benedicta tu in mulieribus.
Talibus namque decebat virginem ob-
sequiorum muneribus ut esset
gratia plena. que dedit celis glo-
riam deum terris pacemque refudit gen-
tibus fidem viciis finem vite ordinem
moribus disciplinam. Et bene
ad virginem angelus mittitur
quia semper est angelis cogna-
ta virginitas. Profecto in car-
ne preter carnem vivere non terrena

vita est sed angelica. Unde ange-
licam meruit gloriam. ad quam
iure minus est meritis quam habere.
Esse enim angelum felicitatis est
esse vero virginem virtutis est. dum
hoc obtinere viribus nititur cum
gratia quod habet angelus ex natura.
Utrumque tamen esse angelum et
virginem divini muneris est officium
non humani. Ave inquit gratia plena.
Et bene plena quia ceteris per partes
prestatur. marie vero simul se totam
infudit plenitudo gratie. Hec
quippe est quod david ait descende-
ret sicut pluvia in vellus. vellus
namque cum sit de corpore corporis passi-
ones nescit sic et virginitas cum
sit in carne nescit vicia carnis.
Celestis pluvie ymber in virgi-
nem [illegible] implendo se infudit
[illegible] et totam divinitatis unda
se contulit in mariam quia verbum
caro factum est ut deinde per crucis
patibulum expressum [illegible] omnibus
plenam infudit salutis et [illegible]
[illegible]. que humanis presertim mu-
lieribus. dominus tecum inquit [illegible]
[illegible] et iam erat cum virgine qui
ad virginem mittebat angelum
et precessit nuncium suum deus, sed
adeo non recessit nec tenetur totus
locis. qui omnibus licet in loco
et totus ubique est sine quo
nichil totum. Ergo verbum patris
unigenitum descendens homo fi-
eri dignatus est et factus suo
misterio quod ipse nomine. [illegible]
quoniam totum suscepit quod est
hominis. homo totus est et totum
recipiens quod dei est omnia ali-
quam deus sine virtutis communicatum est
esse non potuit [illegible] cum deus
omnia et potest. Precedit quia [illegible]
sciunt se ut potuit [illegible]
ginis sine sui corruptione [illegible]

atque unum ut esset unus Christus
deus et homo unus persona utriusque
substantie. Et quod dei genitrix electa et
perfecta nunc ab angelo salutatur
et gratia predicatur plena. Et plena
per quam virgo sancti spiritus in ubere perfu-
sa est animo creatura. Et ideo salu-
tatam devotissime venerantem et
salutat matrem utique et que gloria
et quanta esset qua salutat non
cum simplex vox. fateor vel consueta
sint ista salutatio sed omni admira-
cione. Siquidem [illegible] sunt
debitis oblatis muneris famula-
tus obsequiis. quia et si in istis sin-
gulis et perfectis gratia fuisse credi-
mus tamen ceteris plena in
nullum non tamen gratie pleni-
tudo venit que in Christo est quam
quam aliis. Et ideo inquit Be-
nedicta tu in mulieribus id est
plus benedicta quam omnes mulieres
et per hoc quicquid maledictionis
infusum est per Evam totum abster-
sit benedictio Marie insuper et gentes
refundit Christi ortus quam non sunt
plus omnis mundus congerit. quam nam
non habuit desperans nescivit non
ignorant/ mens non capit lingua
nec pandet eloquium. semper tua
creatura omnis eterna ecclesie mundi.
Hoc totum est quod singularem
Marie dominus munerum et perfectum
adimpletur. Quid dicam ego de
tali tantaque qui me indignum
fateor. Ecce puto quod nemo sit
qui impleat nisi qui quanta sit
que preditur [illegible] is
novit. Tamen et si hec ad hec
nemo ydoneus inveniatur hoc
omnibus cessare non debet quin
ceterum pectore a laudibus quamvis
explere non queant quod sentiunt

laude et sermo divinus cum depreca-
retur in psalmis sacrificium
inquit laudis honorificabit
me et illic iter quo ostendam
salutare illi dei. Et sicut patet
dicunt illud iter est laudis ad
eternam laudem sine fine man-
suram sed nemo apprehendet illud
nisi ea ego instituens. Attenda-
mus quia ut salutis nostre in
laudibus salvatoris est gratia-
rum actiones inquit sicut per
benignitate generis dei [illegible]
de nolite cessare a laudibus.
Quid si virgo es gaude quia meru-
isti esse et tu quod laudes. [illegible]
cum ut scis que digne lauda-
re possis. Quod si continens
es et casta. Venerare et lau-
da. quia non aliunde constat
ut possis esse casta. quod si coniugata
Christi que sunt plenissime mu-
nera quam laudis. Quod si iuga-
ta autem [illegible] peccatrix es misericordiam
confitere et lauda. quia inde omnibus
una profluxit et gratia ut lau-
dent. Et quamvis non sit specio-
sa laus in ore peccatoris noli
cessare quia tibi inde venia
fluit sed et omnibus in lau-
des aliquid nisi meum. modum
igitur nostre dare laudare [illegible]
[illegible] studeamus quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] magnitudine cum
laudare potuimus. Quomodo pre-
intendimus non est quod amplecti-
mus quando propheta dicit: Beati
qui habitant in domo tua domine
in secula seculorum laudabunt
te. Domine non quia in mensura
est quod vox non possumus [illegible]
[illegible]. Valeamus exequi

oris et medullis cordis quam mag-
ne et homines atque immensus e-
ternus et qualis quantus et tam-
que se nouit ore et spiritu confitear
admirarem et salutem. Hinc
rogo omnes pie festiuitatem glo-
riosissime glorie virginis semper
marie deuotissime celebremus
quia hec est dies preclarum et sol-
lennis venerandus in qua beata ma-
ria meruit exaltari super choros
angelorum et conuenienter ubi quam
ubi humilitatis est via ubi
nos sua tollitur sed gratie mag-
nitudo monstratur cum eleuatur
in dexteram. Prius ubi christus pro
nobis introiuit iam pontifex
bonis meritis accedit. preclarum
hec est inquam dies in qua usque
ad thronum celsitudinis in terne
intra. ~~[illegible]~~ in et virgo prece-
sit atque in regni solio subli-
mata post christum gloria residet.
Dic itaque ubique confidenter
dicunt sancti omnes. Denique clemen-
tia est magnificentia tua super
celos. Denique de nullo alio sanctorum
ius est credere ut ultra angelorum
vel archangelorum merita va-
leant extendi, quia et si simi-
litudo reperitur sortis veritatis
non negatur dum gratia de-
i augetur. hec quippe priuilegium
non est natura sed gratia beate vir-
ginis marie de qua natus est
ipse deus et homo id est christus et ipsa
illius est mater et non alia. quia
angeli et homines unde et si cetere
virgines imitantur illam usque
ad conceptum prolis et generacio-
nem salutis obsequium de-
ceps totum diuinum est quod reperi-
tur teste angelo spiritu sancto et
virtute altissimi obumbrati-
one hoc ipsius sine vera glorie

virginis quibus nudus quibus
inpollutus et [illegible] accognita-
tione preciosa quamuis sensus tamen
adhuc [illegible] [illegible] in
diuinum [illegible] ut dicam ac si lu-
na candidissima simulque coloris
dealbata. ad quam sine cum acces-
sit spiritus sanctus quasi ipsa candela
lucerna in statim simulque coctili
vel numeris [illegible] [illegible]
ipsa est et ipsa sine corpore
in [illegible] [illegible] non animo quod
fuerit sed [illegible] [illegible] ad
indumentum ad gloriam summi re-
gis. diuinus [illegible] dedica-
ta. ut multi [illegible] ea. veri-
[illegible] [illegible] in se deo et
[illegible] ut [illegible] loquitur beata et
gloriosa virgo maria eo modo quo
[illegible] incomparabilis esset omni-
bus que sub celo sunt virgini-
bus ut decenter posset in se ~~[illegible]~~
suscipere diuinitatis admirabile
salutem. veritatis [illegible] tamen
cum gratia repleretur cum spiritu sancto
superueniente virtute altissimi
obumbraretur sit [illegible]
celsis sublimior [illegible] pul-
chrior [illegible] gloriosior [illegible]
tus suos meritorum [illegible] ut
nullus [illegible] [illegible] sit ipsa ea-
demque [illegible] nisi diuinus
[illegible] o [illegible] virginis et so-
[illegible] tantum ac talem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] angelorum
quodammodo dignitatem quam
[illegible] est cum gaudio et laudibus
dignissime confiteri. ut [illegible]
[illegible] tamen christi [illegible] super
choros angelorum exaltatam
deuotissime hodie predicemus
quia [illegible] [illegible] dominus et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad celestem ut [illegible] ea locum

sicut ipse suis promisit discipulis
[illegible] in nubibus. Hinc
quoque propheta David olim gratu-
labundus Christo canit: A summo
inquit celo egressio eius et oc-
cursus eius usque ad summum eius. As-
cendit ergo eandem gloriam resump-
turus sicut ad [illegible] quam
prius habuit antequam mundus fi-
eret et preparavit hinc sanctissime et
gloriosissime virgini locum in-
mortalitatis ut cum eo regnare
possit in perpetuum. Et hec prima
dica festivitas inquit glosa et
felix ad ethereum pervenit tha-
lamum. Hec profecto festivitas
sancte virginis incomparabilis est
et illa festivitas omnium sanctorum
festivitatibus et admiranda
cunctis angelicis virtutibus, aspectu
quod expositorum superiorum animum
in eius ascensione admirationis.
[illegible] ut [illegible]. Que
est ista que ascendit per desertum
sicut virgula fumi, quia gracilis
et delicata, quia divinis exercitata
exercitata disciplinis et consum-
mata intus in holocaustum
incendio per amoris et deside-
rio caritatis ut virgula inquit
fumi ex aromatibus virtutum
quia multis erat repleta vir-
tutum odoribus manans ex
ea fragrabat suavissimus odor
etc. spiritibus angelicis ascen-
debat ante de deserto huius
huius seculi [illegible] [illegible] recesse
olim exercita. Sed [illegible]
electe anime [illegible] que
non esset que [illegible] merito
virtutibus angelorum vincat dig-
nitatem de qua [illegible] idem
spiritus sancti in eisdem canticis
Que est ista inquit que
ascendit sicut aurora consurges

pulchra ut luna, electa ut
sol, terribilis ut castrorum acies
ordinata. Admirantur autem
spiritus sancti quia omnes de celestem
huius virginis admirantes fa-
ciunt quod quasi novi diluculi
aurora rutilans ascensu pre-
refulgendo multis sanctis et
vallata sanctorum agminibus
unde et terribilis ut castro-
rum acies ordinata. Agminibus ter-
ribilis suis sanctis virtutibus ut
castrorum acies admodum
ordinata. Hinc unde sanctorum
angelorum fulta presidiis pro-
cessit ut luna, primo pulchro
eorum. Luna quia inter defuncti
sui consistit celestibus illu-
minata fulgoribus. Electa ut
sol fulgoribus repleta virtutum
quia ipse eam elegit sol iusticie
ut inspiceretur exercita. Ad eius pro-
fecto exequias quoniam fuisse
credendum famulabantur angeli et
dimisse celorum congratulabantur
curie. Nec mirum quia hono-
rabilius eius est quam [illegible]
est exercita que omnes celorum
ordo venerantur et adorant sup-
se elevatam cum patre in sede
maiestatis dei [illegible] ergo quod
sepe ad funera et ad sepulturam
quorumlibet angelorum sanctorum ad-
venisse et ad exequias corporum
obsequium prestitisse viro et
animas electorum usque ad celo-
rum empireum et laudibus de-
tulisse ubi et [illegible] [illegible]
commemorantur audivi. Frequenter
laudes cecinisse [illegible] quod
preparatum est multo non [illegible]
hinc eosdem resplenduisse [illegible]
et ad hanc venientes in [illegible]
dem [illegible] odoris singularem

...nitus pcepisse. Sic ad vere
...ndum fidem. o dilectissime et
...ae roborandam fidem incedimus
...stanciam salvator noster Christus ob
...ncerti scitorum suorum amplius co
...bandi tulit. et tamen dignus
...t exhibere priores ~~priores~~ celes
...es insuos ter defunctos. quanto
...magis credendum est hodiernum
...he imbuem celorum cum suis
...gnitatibus festive obviam ve
...isse dei genitrici eamque ingenti
...ne tripudio suscepisse et usque ad thronum
...lum sibi etiam ante mundi
...onstitucionem preparatum cum laudi
...us et canticis spiritualibus
...duxisse. Nulli dubium quoniam
...ndem illam celestem urbem de
...nlasse ineffabili leticia re
...dundasse inestimabili ca
...ritate. tuncque cum omni gratula
...ne iubilasse quoniam festivi
...as hec que nobis hodie revol
...tur annua illis omnibus sem
...t continua. Nec in merito
...reditur eam ab salvatore omnium
...se quantum datur intelligi
...se totius festivitatis occurrere et
...n gaudio eam suscipiens se
...um in throno collocaverit et
...s ut quod impleverit edit
...pse in lege precepit. Honora
...uquit patrem tuum et matrem tuam
...uo quod patrem honoravit ipse
...bi testis est cum ad iudeos dicit
...go gloriam meam non quero est
...ui querit et iudicet. Sed honori
...fico patrem meum sed vos in
...honorastis me. De matre non
...vangelium lectio omnium reducit
...emens in quo in ordine eius
...rat subditus illis. ~~Sed~~ Illam
...t matrem qui deus pater sum
...honorarent illa qui idem per

peritis subditum in utroque tri
nitas et idemque christus vere credi
tur quod verbum caro factum est et ha
bitavit in nobis unus eademque
ut quod est nobiscum deus. Hanc
presumpcione divinitatis neque
humanitatis inconfusum indivi
sum quod fides katholica sincere
quod sane intelligendo confitetur
nullis neque sedem sub sistencie
convenio humanitatis ut neque
confusio in alterutro duarum
saltem partem recipiunt neque divi
sio ~~est~~ utque credendum est homo
vivere mediam deum quod et deum
nobis genuit et hominem. Neque
enim hominem sine deo neque deum
sine homine sed deum et hominem
unum et verum ihesum christum atque
quam dei genitricem dici non posse
quod multi hereticorum conati. Ne
gare nisi deum vere genuisset
merito nullum parere et diuus nos
vere confitemur nativitates
unam scilicet de patre sine princi
pio et sine tempore sempiternam
et coeternam deo patri alteram
de matre cum tempore pro incar
nacionem inenarrabili et ineffabili
dignacione voluntate descendit
ad nos natus homo deus et
pastor et pius gestaturum
in xiii vitam qua semper
deus agnoscitur. Hinc enim
theotokon eam vere con
fitemur dei filium genuisse
non quod verbum carnem secum
detulerit neque olim prefate
carnis copulacione sit sed tunc
quod verbum caro factum est ex
carne virginis divinitatis at
que humanitatis facta in utero una
inconfusa unione ut una
persona sit deus et homo christus

Credentibus siquidem matris sue
confessione alterius ut non inse-
ruimus invenientur ihesus xpistus
dominus incarnans deus informando
qui semetipsum exinanivit for-
mam servi accipiens incarnandus
inest idem quod informe servi quam
suscepit. Totus quippe deus
incarnatur virginis de qua natus
est et totus homo. Hinc quod apostolus
in quo habitat inquit omnis
plenitudo divinitatis corporaliter.
Quippe ipse estote pruden-
tes sicut serpentes et simplices
sicut columbe ut ex prudentia
ipse sunt anuli fidei vestre et
magnitudinem. Ipse quam omnia
religionis integritatem inviola-
tamque fructus ne dotem simul
et nomen sanctus spiritus quod absit per-
datis diligentius itaque [illegible]
te si quomodo simplicitas colum-
be que sunt in [illegible]
inviolatamque a nobis custodi-
atur de qua salomon [illegible]
[illegible] quasi in eius laude [illegible]
inquit columba mea immacu-
lata mea. Iam enim yems
abiit et recessit ac deinde inquit
veni de libano veni [illegible]
i. de libano [illegible]
libanus candidatio interpretatur
Sunt cum candidati [illegible]
mentorum [illegible] et [illegible]
ta. nunc candidius [illegible]
nunc simplicitatem columbe
in omnibus requirimus quomodo
quidquid in ea gestum est totum
divinitus est simplicitatis totum
gratie et virtutis sunt totum munera
et misterium que de celo processit
Et ideo in virginitate quam
in nulla corrupta. Videbit

cum vix in secreto sicut ieronimus
sanctus testatur et non [illegible]
recepit. Fuerat inquit dominus no-
ster super terram et nube [illegible]
divinum. Que nomine [illegible] no-
minatum super eminens nomi-
nis virtutum qui deus quod
sic non per mundus [illegible] videre
aliquis ut vere posset sicut
ingressus est hospicium ventris
ut corpus clausum nescivit
sicque egressus ut deus totus
in eo esset et sic inde exivit
ut ezechiel testatur quod [illegible]
clausa sic ventris [illegible] in
eisdem canticis de ea canit
ortus conclusus fons signatus
emissiones tue paradysus [illegible]
ortus deliciarum in quo [illegible]
sita sunt [illegible] florum [illegible]
[illegible] et odoramenta [illegible]
sicque conclusus ut nescivit [illegible]
[illegible] neque corrumpi [illegible]
[illegible] fons [illegible]
quod signatus sigillo totius tri-
nitatis. Ex quo fons vite [illegible]
nat in cuius lumine omnis lumi-
[illegible] ipse est
qui illuminat omnem hominem
venientem in hunc mundum [illegible]
[illegible]
[illegible] est paradysus [illegible]
[illegible] agro [illegible]
[illegible] longe [illegible]
bat dicens Ecce odor filii
mei sicut odor agri pleni
cui benedixit dominus [illegible]
[illegible] intelligente
[illegible] intellex-
erunt misterium [illegible]
[illegible] salvum

[...]unt g[...] Unde constat tempus
non precessisse sacramentum uni-
onis et dei et hominis nec enim esset
in illo personam propriam assumens
[sae]culi qui non dum erat natus de
maria virgine quod multis scrip-
turarum declaratur indiciis dicens enim
[ies]us ad iudeos antequam abraham
fieret ego sum. Quibus verbis osten-
dit quod loquebatur in eo quod
in ipso misterio commendare uni-
tatem christi. Ante abraham in-
quit ego sum. Qui abraham non
dum antequam fieret convenit hec
[u]nitas declaravit ideo quod ipse per se
ostendit quod loquebatur semper se in
eodem misterio unitatis. Quod
[a]utem connectitur ante abraham
inquit ego sum. In eo autem
quod dicit ego sum eternitatis
unitatem declaravit. Quapropter nimis
[na]tivitate unum se fuisse qui loqui-
tur sacramentum sue incarnationis
[o]stendit. Quod apostolus dilucide
volens ostendere inquit ihesus populum
de egipto salvans, postea eos qui
non crediderunt perdidit. Et alibi
paulus: non temptemus christum
sicut quidam illorum temptaverunt
[qui]d quod iam tunc esset ihesus ante
quam natus ex maria virgine
quia in illo unus filio dei una
natura persone commendatur que
[sin]gularis erat in misterio. Quod
[et] alibi evidenter qui elegit nos
inquit ante mundi constitutionem
in ipso quia proposito quodque deus
[fec]it totum preordinate factum et
[id]eo ihesus iam non erat in filio quod
[popu]lum educebat et christus in eo quod
[te]mptabatur quod semper presen-
[te]m nunc unitatis inde fuisse
[non] dubitabant. Alioquin nisi ut
[no]n crediderint ante christus deus
[n]on erat qui omnino ante [illegible] prophetis

deus recens esse videbitur. Sed
nec talibus quarumcumque cuiuspiam
scrutande sunt scripture in quibus
unitas in christo commendatur persone
que non precedunt tempus nec
unus semper dicitur. Hinc quoque
petrus loquens de patribus ait
per gratiam domini ihesu christi credimus
salvari. Quemadmodum et illi. Item
illos deus solus ducebat et non
erat cum eo deus alienus. Unde
nec nobiscum deus recens quia
unus idemque est qui et carnis
ductor est et nunc per passionem
carnis sue redemptor. Unus per
prudentiam in carne sua unus in
sacramento atque unus in qua nec
admittit omnino ut alius filius
dei intelligatur qui nec tempore pre-
scribitur nec passione separatur
sed deus totus in christum et totus
christus in deum transiit ut quid-
quid dei filius est christus dicatur
et quidquid in carne christus per-
tulit id deus pertulisse credatur.
Alioquin si ad vocem respi-
ciat et ad sensus humanos nec
quamquam certerius potuerint nisi
se convenire deitatis et humana eo
dicto. Convenit enim in christo et
unus ex ambobus emanuel
unde in scripturis propter altitudinem tanti
misterii diligenter intelligere et
videre non poterunt qui aut se-
hos duos crede aut ad aliud
christum quam dei filium estimare.
Quapropter nec hominem nos sepa-
ratum colimus quia fas non est
nec adoramus sed deum magis
incarnatum qui hominem sibi uni-
versum univit corpus itaque
deus ubique crucifixus et non in
aliud quemlibet hominem sed in se-
metipsum qui unus et verus dei
filius semper erat. Ideo non aliud

quia eandem ipsam quam filium et colimus
et adoramus quam intellegimus in ipso pro
assumpto hominem est contentus
intelligi quod verbum caro factum est in
minuens vel mutatus et ideo unum
idemque cum deo patre filius creditur
non namque si decens est tempore non
inchoans antiquam vel gratie. Quod
si tibi novum videtur quod ipse homo
susceptus nominetur quod semper sit cum
eo et in eo conceptus fuit ut sic
fieret et nunc et quia plenitudo temporis
venit id factum est quod in ipso significatur.
Talibus quod priores sancti dominus
vestiebantur ornamentis talibus
quod inspirabant de Christo passione
quod mysterium erat in mundo magno
esse omnium salus et benedictio eterne
hereditatis. Iste siquidem sunt fidei
vestes iste quibus priores sancti
vestiebantur. Ipse quem Rebecca
primo fratris senis domi habuit quibus
induit Iacob filium suum illas ut
non nisi ipsum iste fratri domi et
pleni essent quid inter odoris
in easdem probant habuerit et
ita ut diceret cum percepisset fra-
grantiam vestimentorum ecce odor
filii mei sicut odor agri pleni
cui benedixit dominus. Sed forte du-
bium est aliquis quid ad re-
beccam fratris senis pertinet. Cum
in multis locis persone pro deo sign-
ificate accipiantur. Dicendum est ut
fratris senis in hebreo nuncupatur feminino
genere non quod persona in deum non
feratur sed quia ne forte suspicetur
sub regula tamen linguarum fratris
senis diverse accipitur. In hebreo sicut
in pluribus feminino genere legitur
in greco non nec persona in eo edicitur
pronominatur masculino et in latino mas-
culinum esse dicitur. Quia in numero
fratris senis pro Rebeccam bene in-
telligitur et ideo totum cum mysterio

quod geritur pro vestimentorum fragi-
tium Christus amicitur quem non
quamquam baptizati sumus induimus
magno benedixit nos deus non [...]
cumque si omnium ut ait apostolus bene[...]
ne spirituali in celestibus in Christo
unde et angelus marie loquitur
excipiens a benedictione ex corpus [...]
Benedicta tu inquit inter mulieres
et benedictus fructus ven-
tris tui. Cum perfecto in quam [...]
rem longe emergens presentis
fuit benedicebat filium magno [...]
lestis omnis benedictio mundo [...]
unit. Et bene plenus ager [...]
dicitur quam plena gratia virgo [...]
vel mariam promerunt. Decimus [...]
credentibus fructus vite [...]
sit. Et nos inquit omnis depl[...]
itudine eius accepimus gratiam
pro gratia. Unde ipse obsecro nos [...]
filie talem ut tamen gratiam [...]
in veram recipiunt quae cum [...]
ipsa magno est deus et homo [...]
utrumque in his et eadem quod persona
ut legitur quam sepe in divinis [...]
tuis homo deo coeternus [...]
unionem substantie ut deum [...]
deus homini compassus cum in [...]
mutabilis sit homo non passi[...]
deus tamen sit virtus est [...]
suo corpore ut nullam [...]
nec deum et hominem [...]
opinione distantiam ne forte
quod absit alius dei filius et
alius filius hominis credatur
perfectum quia sapientia sit que [...]
lit et composuit deum et ho[...]
ut est in tempore ad modum [...]
minus quis adeo non in passio[...]
possit ab homine deum distin[...]
unde si ad tempus respicit [...]
ne inveniens semper filium ho[...]
cum filio dei si ad passione in [...]

venerit semper filium dei eundem
cum filio hominis uni. unitum et in
dividuum quibusdam videtur. secundum quod
pertinet ut non homo ideo separari
tempore non ab homine deus valeat
passione dignandum ut hec apertius
intelligentes ipsius christi verba dis
cutere Nemo inquit ascendit in ce
lum nisi qui de celo descendit
filius hominis qui est in celo ecce
quero est qui loquitur christus utique
ubi ergo tunc erat cum hec loquebatur
in terra scilicet. Et quo se de celo
nunquam nisi terram descendisse tes
tatur. Etiam et cum loquentem
in celo esse fatetur eundemque
se filium hominis dicit cum utique de
celo non nisi deus descendisse non
potuit et cum in terris loquitur non nisi
homo idemque christus sit. Et hec
autem [illegible] et mirabilis nomine
homo omnium nominum super omne
nomen divinitatis quod insigni de
signatur. prudens hugo ab exordio
ewangelii animadvertens magis
errare in omni scriptura videbatur
illum qui intelligeret veritatem.
Constat unum idemque christum secundum
utramque formam operatum divina
atque humanitatis et per divinas
exercuisse operationes. Operatur enim
deum utique ut astruunt. cum
alterius communione quod proprium fuit
verbo siquidem operante quod verbi est
et carne exequente que carnis
erant coniunctione siquidem et
verbo in eadem operatione divina et
idem deus atque homo in divina
substantia sine personam sine di
visione aut commixtione editur
congrua redemptoris prudi
tur Verumptamen deus verbum
est et non caro quamquam carne vero

alabiliter unionem assumpserat
hec quod sibi unitione naturali et simpliciter
coniunxit unibiliter et caro caro est
et non verbum licet verbum dei caro
factum est et consistat. Unde et
johannes quod fuit ab initio et quod audi
vimus inquit et vidimus et perspeximus
oculis nostris et manus nostre con
trectaverunt de verbo vite perfecto cum
nemo verbum dei videre aut con
trectare manibus possit nisi per sacra
mentum sibi uniti hominis
Nec minus coniunctio tamen mira
ut distincta nequeant aliquam
quod fuit ab initio verbum quomodo
recte dicitur totum esse quod apostoli
audierunt quod viderunt quod ma
nibus contrectaverunt nisi quia christus
unus idemque sit. At per hoc quod vi
derant quod contrectaverunt verbum
vite erat et nichil aliud ex
duabus quippe naturis quoniam unam
mixta subsistenciam vel personam
hunc est quod unus idemque unicus
filius unigenitus indisseparabiliter
in utraque natura consistitur
et que sunt utriusque substancie
inseparabiliter operatur secundum unionem
quod in sitam essentiam qualitate
quod vel naturam proprietatem Nec se
natura habet singularitatem et
in quantum non agit utique uni
ut [illegible]. Unus idemque deus
et homo est et in corpore utique
id est deus et homo que utrique
nature sunt gessit secundum aliud
et aliud que gesta sunt opera
tes Ergo sicut quod homo idem ipse
que humana sunt ait ideo idem
ipse tamen divina quoniam que huma
na sunt ait se ipsum nolens
ostendere quod idem ipse deus et
homo sit ideoque ipse tamen que
divina quoniam que humana sunt simul

ut similiter loquitur et non alius
quidem miracula operatus est et
alius perpetravit humanas passio
nes nec sustinuit sed unus idemque
xpus filius dei atque hominis fi
lius qui et divina gessit et humana.
Siquidem inseparabiliter atque in
divise communes xpus habuit
actiones sed intelligende sunt
operum qualitates eorumque certam
plenitudinemque semper ad que pertineat
humilitas carnis et ad que incli
natur altitudo divinitatis unum ut
ponitur textum sancti evangelii videlicet
licet nichil caro sine verbo agere
neque verbum sine carne quidquid
efficitur. Unde quod concepit parit
virgo sicut non sine potentia
verbi est ita non sine veritate carnis
est quod nascitur quod primordium
fasciis inter involutum et in
presepio reclinatur. Magorum prestella
duce magis adoratur sicut dei
tatis est vera humanitatis est quod
in egiptum perfugium ne capiatur
abducitur. Sicque omnia verbi opera
consideranda sunt ut reddamus
que dei sunt deo et homini que sunt
hominis. Ipse siquidem est unus qui
lazarum verbo potentie vocat ut
exeat foras a monumento et
unus idem ipse est qui flevit hu
manitatis affectu. Sic quippe op
tet cuncta desiderare ut plenitudinem
humanitatis fidem assumpta
et plenam divinitatis in ipso intelli
gatur homini uniti. Hec ideo
dixerim karissimi de fide incar
nationis xpi. Hunc quia plures
orientalium hereticorum obvo
luti suis sceleribus nec suo obnu
bilare nos valeant obstinatique
eloquio vel sancto turbine latenter
confundere veritatem. Sint
ergo prudentes virgines sic et

fatue et ideo dilectissimi imitamini
quam colitis beatam scilicet et gloriosam
intemeratamque virginem mari
am. Hodie enim eius festa colitis
de qua dicitur Maria autem con
servabat omnia verba hec conferens
in corde suo que de ipso dicebantur.
Conservate ergo et vos in cordibus ve
stris que de ipso eademque domina
katholice dicuntur ut et fidem integram
fructis et integram eius dignitatem re
neremini possitis quod nullus ho
mo alius est nisi tamen ille in
honoravit qui ex ea nasci dignatus
est. Ceterum rogo quecumque est
sibi quecumque mires cogitare et
teneatis ut perpendite diligen
tius quibus afficiebatur beata
et in tenerrima virgo doloribus
post xpi ad celos ascensum ex
tis omnibus que de ipso erant
ab angelis predicata et apostolis
intelliphanie multisque modis
perfuncta. Divinis nec declinavit
orientalis ut ventibus exhibita
et que humanitatis sunt ostensa.
Perfugus Ancepo signum in nobis
sunt iusticia prettiis cupidentis
quo tribuebatur amore quo in
desiderio estuabat hec virgo domini
revolvet animo cuncta que videat
que indicat que cognoverit.
Cuncto quod quidquid cordis est quod
mentis quidquid habes venit
huiuse si totum adhibens non
sufficiat ut cogitare valeas que
indesinenter cremabitur incendio
amoris quibusque monebit re
tu ipsum sto celestem secreto enim
merita mentis quia et si dilige
xpum extoto corde extota anima
extota virtute nomi testamenti
cottidie inflammabatur pene
ardens desiderio inefabilis tamen
siquidem validius quanto dum

illustrabatur inter visitationibus
Et in fine totam . repleuerunt
spiritus sancti gratia . totam incaluerunt
divinis ardore ita ut mirum nichil
esset mirandus quod violenter
assistebat sed ardore cum et ebrietate
et pressa amoris nimium et ut
[illegible] ab omnibus esset aman-
dus ex toto corde ex tota anima
et ex tota virtute querendus in
maxime cum absens amabatur in
et querebatur ardentius eius
et filius erat et dominus fortassis
ergo permimio amore in loco quo
sepultus esse dominus Xristus habi-
tasse eam credimus quamtamen
plus persisteret [illegible] amor
obstantibus . Erat namque locus
medius est hinc inde constitu-
tus ut si vellet . adire posset
ascensionis eius vestigia . et
locum sepulture et resurrec-
tionis seu omnia in quibus passus
est loca invisere non quod eum vi-
ventem quereret cum mortuus
sed ut suis tamen consolaretur aspec-
tibus . Hoc quippe proprium habet
amor impaciens ut que desi-
derat semper esse in memoria credat
Ignorat siquidem modicum
multotiens caret ratione mo-
dum nescit ut aliud quod eo
[illegible] quam quod diligit amor
quippe non accipit de impossibili-
tate neque ex difficultate re-
medium . Unde licet beatissima
virgo maria quamvis iam in
spiritu esset tamen dum in carne
vixit carnis manebat in
affectibus et ideo quam sepe loca que
recreabatur visitationibus et
que gemebat meritis eo
complexabatur eo affectibus

Denique amicos Xristi desiderium non
[illegible] quasi nomine reprobabat
ardoribus in tantum ut credimus
quod non [illegible] omnia sed et semetipsa
cetum transcenderit quam omnino
amor impaciens quod amat non
potest non videre . Hinc est hinc quod
omnes sancti omnia que meruerunt
pro patrius [illegible] sed dominum quem
amaverunt non viderunt sicut
et venerabilis virgo et gloriosa thoto-
tocos maria non dum dignum
pro muneris et in mensis [illegible]
[illegible] dixit indiguum sicientis ob
sequium quod dum visitationis [illegible]
[illegible] non potuit videre [illegible]
torem . Et ideo dilectissime beata
maria . hodie elevatam super
omnes choros angelorum ut
posset faciem vultum videre sal-
vatoris que amaverant que
cupierunt ex toto desiderio cor-
dis . Quod sit gaudium sit [illegible]
de quo [illegible] multo
magis [illegible] pro tante vir-
ginis exultatione et gloria
quod exoletur sit in supernis eius
[illegible] festivitatis omni [illegible]
[illegible] gratulacio est presertim
quam celebratur eius hinc et
[illegible] est salvatoris unde et
credimus ut supra dictum est
quod non tamen hunc diem sollemp-
nem duxerint per eius amore
[illegible] [illegible] cetum [illegible]
et cetum iocunditatis letitie
et venerationis obsequio cum
omni cultus tripudio amoris
et gaudii [illegible] in merito igitur
omnes celestis illa curie eo
gratulabantur et venerabantur
[illegible] eius super se [illegible]
filium regem quem tremunt
[illegible] et cum [illegible] omne genus

Dehinc nimirum gloriose virgi-
nis marie ad celos assumpcione multo
amenius intuitu spectatorum con-
templantium celestium intuentibus.
Unde inquit Speciosam sicut co-
lumbam descendentem de super
rivos aquarum. Et vere speciosa
sicut columba. quia illius speciem
columbe et simplicitatem presigna-
bat que super dominum venit et do-
cuit iohannem quod hic est qui bapti-
zat in spiritu. Et vere de super rivos
aquarum quia super aquam re-
fectionis educavit eam dominus
et enutrivit. Ex qua multi educti
rivi aquarum qui omnem virgi-
nitatem deliciarum et infundunt
ortum voluptatis. Ex quibus
cottidie loci. Et presensa dei geni-
trix ascendit hodierna die spe-
ciosa et amirabilis valde cuius
odor inestimabilis. Ad cuius preciosi
flagranciam odoris omnes illa
celestis urbis leti devenerunt
qui ornabant flores rosarum
et lilia convallium eo quod omnis de-
cus rubicunde caritatis di-
leccionis complectuntur. Amplexi-
bus et virginitatis splendor can-
didi et lilia in valle humili-
tatis coronabant eam ve-
neracionis gratia obsequentes
Et vere igitur. quoniam beata dei ge-
nitrix et martir mater et virgo fuit
quamvis in pace vitam finiret
hunc quoque quod vere passa sit
symeon propheta loquens ad eam
et tuam ipsius inquit animam
pertransibit gladius. Ex quo con-
stat quod alii quoque sancti et si pas-
si sunt pro christo in carne tamen
in anima quia inmortalis est
pati non potuerunt. Beata vero
dei genitrix quia in ea parte

passa est que inpassibilis habebatur
ideo ut ita fatear quia spiritualiter et
atrocius est passa. gladio passio-
nis christi plus quam martir fuit
Unde constat quia plus omnibus
et spiritualiter plus doluit in terris ut ani-
mus eius totum penetraret et possideret
vis doloris ad testimonium eximie
dileccionis. Que quia mente passa
fuit plus quam martir fuit nimi-
rum et eius dileccio amplius fortis
quam mors quia mortem christi suam
fecit. Nunc autem coronabant eam
flores rosarum indesinenter con-
gruentes pulchritudine ut
plus urbis inquam posuit rex cho-
rum suum quia concupivit rex
speciem eius et decorem. Sunt con-
plena caritate et dileccione adco-
sequitur. post eam. humiliacionem
exercitus et candidatorum grex cum
sic diligencius in spiritu nichil
venustius est nichil candidius et glo-
riosius excelsius resplendeat. Et ideo
bene coronabant eam flores rosarum
et lilia convallium ut virtutes vir-
tutibus fulciuntur. Et formositati
decoris cuncteis augeatur. Cum
omnis splendor et gloria quanto
illustratur fulgore suo sublimi
tanto magis prestancior preciosior
claritate subiectorum et commo-
rancium predicentur. Sic et beata dei genitrix
candore virginitatis ut si plan-
tacio rose in yericho specialiter
excellit candentique officio cum
splendoribus cinxerunt. Ubi mi-
tate caritatis ut eius amplio-
ri gloria cumularetur que super omnes
angelos et super sanctorum sedes ele-
vata. Quam angelorum agminibus
celestium miratur non tamen in-
vident quia et ipsi gaudent
ea quia ne careant sua salvan-

Unde dauid verbo domini celi firmati
sunt et spiritu oris eius omnis
virtus eorum. Constat beatam et
gloriosam virginem nequam super
venit spiritus sanctus et totus deus
illapsus predicatur nouem men
sibus in vtero credendum impli
citer preuenisse virtutem priuilegii
et recepisse gratiam ab angelo con
collaudatam. Unde et si mirabil[is]
est eorum virtus et firmitas spe
cialitatis mirabilior tamen in ma
ria quam obumbrauit virtus
altissimi et ultra super omnem vir
tutem angelicam quod factum est
in ea et admirabile virtutis specul[um]
sacramentum ut sic etiam an
gelis exinde maior prestatur gra
tia ministrauerunt ab eo omnia
que fuerunt et adorant fi
se xpm regem dominum natum ex
eadem virgine. Hinc mirabili
cunctis tanto venerabilior quanto
gloriosior et quanto virtute al
tissimi extollitur ad sublimia
tanto clarior resultat in gloria
plena. Siquidem gratia plena deo
plena credentium in effabilitate
non sicut non possidet plene glorie
claritatis eterne quam plenissime
accepit ut mater fieret salua
toris. Quam viderunt omnes
filie syon et beatam dixerunt
et regine laudauerunt eam quia
tanquam viderunt eam quantam
nullus narrando explicat
mortalium quanto magis de mu
quam tantam ac talem fecit
eam ut ipse homo fieret per eam
Unde dauid et homo natus est
in ea et ipse fundauit eam al
tissimus. Celebratur igitur talis ac tanta
natiuitas beate et superiorem cum
societatis et admirabilis claritatis
eorum unanimitas ubi nemo
angelorum nemo archangelorum
non dico beate et eterne virginis vir
neque aliquis alterius inuidet glorie
sed totum in altero vnusquisque pos
sidet quod gratis prestatur omnibus
et de omnibus et in omnibus glorificatur
deus honoratur et adoratur ab
omnibus ubi non sexus non etas
non dignitatis generis sed meritorum
qualitas sola discernit. Nam
stella plurimum differt a stella in
claritate quamuis omnes in isto
sint ordine resplendentes. Quod
si esset alia claritas solis et
alia claritas lune et aliorum
stellarum summa tamen claritas
est quam illustrat omnia quod deo
beata dei genitrix que ad hunc
tantis meritis peruenit hun
dibus non immerito creditur
hodierna die exaltari et cla
rificari quam nouit ille qui
elegit eam in sanctam sibi que
disposuit omnia. Quod si in do
mo patris mansiones multe
sunt credimus splendidiorem
matri filium hodie prestitisse quam
olim edificauit domum sublimatam
columpnis septem que est numerus
donis perfecte impletur eternam
dei et sederunt. Regnis celes
tium. In eo namque vtero regis
corpus in modo virginitatis
consecrauit ut sit totum celeste
commercium. Et ideo hanc cele
bramus solempnitatem virginis glo
riosissime que celestem nobis oste
dit viam natiuitatis qua qui non
nubent neque nubentur erunt
sicut angeli in celo. Nec mirum
si angelis comparatur virgini
tas que angelorum deo fide
copulatur imperium. Et si quelibet

virginitatis in tantum exigitur ut
angelis comparetur multo magis
beata et gloriosa virgo maria. que
singulari commendatur privilegio
et immenso ditatur merito
[illegible] Ideo diligamus ancille comparem
colitis quam tanto cum ve colitis
et amicicie sui imitari. Diligatis
toto corde quam amatis hoc ne
pie virum. de celo nobis profluxit
quam professe estis. Cuius vestri com
mune hoc virum est quam teneatis
et ideo de celo venit sponsus quem
sequi virum tamen nunc debetis tamen
in merito vivendi vestre de celo
quesistis que vobis sponsum
de celo petistis. Ideo non quesito
mechis sit semper quo vivendi
est ancillis pro nisi in summis
inveniuntur. Studeat ergo ubique sit
totus et non longe ab uno quo
unum tamen non nisi casto et mundo
habitare pectore. Sicut est inquit
moyses in corde tuo verbum tuum
cum electo ne quesieritis corde
virgineum cum examinatum est
nomine tuum. Preterea ut si undique
centuple diligite animo quod
pro nobis castissimus est. Habetis
namque sponsum virginitatis
et castitatis amatorem quem [illegible]
virgine ideo elegit ut ipsa
esset exemplum castitatis quod
quasi in speculo sancte virginitatis
habetis igitur matrem magistram pu
dicitie expressam quam primum eligere
quam vestire quam sequi de
beatis. Prima eius virtus et
omnium virtutum fundamentum et
custos humilitatis ipsa de qua
gloriatur quia respexit inquit
humilitatem ancille sue ecce
enim ex hoc beatam me dicent
omnes generationes. Ergo primum

dicendi incitamentum nobilitas
est. Ingenii deinde [illegible] optimum
laboris fructus beatitudinis. Quid
ergo nobilius matre dei. Quid sple
didius ea quam splendor elegit
prime glorie. Quid castius ea que
corpus Christi sine cogitatione cor
poris generavit. Et tamen in eo so
lam humilitatem respexisse dominum prefe
runt que custos et celeraria virtu
tum. Collocaverat eam in tanto fastigio
patris sublimata meritisque suorum
[illegible] et ideo divinitus illustratur
Unde dominus atque inquit respi
ciam nisi ad humilem et quietum
et trementes sermones meos
[illegible] quod [illegible]
humilitatem ancille sue. Unde et
beatam iam ab omni seculo dicat. Ideo
et vos optime si vere virgines es
tis humilitatem sectamini et imi
tamini que se ancillam vocat cor
amoris prime que didicit ab
ipso sponso cui vos denominetis hu
militate qua vos [illegible] docuit [illegible]
ut idem discite a me quia mitis
sum et humilis corde. Non ergo beata [illegible]
genitrix a filio dei suo domino [illegible]
didicit celos fabricare non angelos
creare non [illegible] [illegible] in
signia operari sed tamen humilem
[illegible] documentum [illegible]
humilitatis custodiam [illegible]
Unde [illegible] semper singulariter [illegible]
timor pudicitie comes in [illegible]
[illegible] manifestum quia omnis pudor
[illegible] virginitatis esse
debet sine quo vere castitatis [illegible]
[illegible] non sit. Virgo igitur beata
maria sine pudore sui castitatis
de [illegible] Et ideo si placet
nobis [illegible] ut [illegible]
ergo placet [illegible] virtutis [illegible]
[illegible] discipline [illegible]

instituta sunt ceterarum que cunctis
precellit super eminet virginitas preter
que tamen virgo sibi libera optime
primum et insolidum invenitur et
imitari exemplum. Rogo vos
o virgines rogo et induite imitamini
paulisper mecum mariam. exemp
lar continentie et castitatis formam
nunc castitatis qua habetis
nobiscum virgine et formam perfecte
integritatis. Quod si minime et
in illis qui in mundo sunt primo quia
est habetis plenam formidandam (?) figure
potentiam quia sicut incorruptione
dum nemo habens ita incomparabilis
meritis dum nulla inveniatur presen
tibus virtutibus eximia. Cohabet
tamus est eam per vos quam merito
est virtus et mater virgo et formam
geniture in mariam cui nos omnes
ut virginem conformet integritatis
faciem imprimere debetis in similitudinem
sanctus ... qui habet est ortus con
clusionis fons signatus pariter
coniungere [illegible] Ad quem ista
dolere potuit virginitate neque pena
huius fames minima sed per manifesta
sua mente et corpore multis
donorum privilegiis sublimata
ideo hanc imitantes moribus
sequatur castitatis huius implevit
impleatur. Ad si me quod ita locus
perspicuus velut digne in uberem
virginis et quod nobis spe presumimus in
gratia caritatem atque dilectionis
quam virginitatibus nobis michi
quidem in corporis indicium ne
fundum ... eam excepto vir
ginem prudentis quam non excepit
in fsione virum quorum prelibus
non tamen deus in obedire vir
pro ... tamen habeant nobiscum
qualis mutuo. Virtus est cum
mulieribus diffe potestas asserat ante

potens qui magister quod adhuc
dein hunc diei requisistis unde
exeuntes non debui super observan
tiam gravitatis ne impetrarem devo
tionem vestre que mandastis. Quod
si tacere nequeam saltem ad laude
virginis exhortans sum omnino
tuam quatinus non deceptam vobis
indice tante solempnitatis quam
devote amatis sed ingerere publi
ingerere nolitis. Sed mente quod
ea vobis tamen clamat. mereamur
vris suffragantibus meritis
adhuc pervenire beata et intemerata
virgo maria. Ecce hodierna
die ad illum quem claruit et splen
didum thronum archangelorum
ipsa plenitudine et integritate
carnis ascendit unde intempera
tia olim sermones archangelorum
et superbia decidit. Nunc igitur
gaudete gaudete igitur quia
nobis virgo proposita est celorum
Regina cum nobis eadem pristina
nobis tamen iusto sunt que cum
angelis incorruptionis fruitis
Nec licet desit mundo pus su
nente deo vim in hoc noctis
ipsa et si secundum vos habere
meruit tenere omnino non potuit
Ista igitur maria hodie nimis
ab omnibus gentibus longe la
teque predicatur et nobis conserve
estis exemplum tante virginis
beatitudo condonatur celestis
partis non recedere possunt ut
corporis vel collimo proprium vo
luptates non estis inflammat
in tentione carnis ymo angeli
ca ~~[illegible]~~ mutuo delectant
meritis quorum infirmo equali
tatis reperiatur meritis. Gaudete
igitur estis filie sed et vere vidue
que celibem vobiscum ... ducunt

virtutum. quia secundum apostolum liberate
a lege viri. sed promiserunt. Be-
atior inquit erit si sic permanserit
secundum meum consilium. Puto enim au-
tem quod et ego spiritum dei habeo. evidenter
volens exprimere quid sit inter
illam que ad huc nupta est lege
viri et inter eam que viro soluto
vinculo beatior predicitur. Quod
si vere beata que in Christo beatior
tamen quecumque viri solute
et celestia cogitant atque secretum
Ideo valde semper virginibus bene
copulantur. ut ait apostolus mulier
innupta et virgo cogitat que sunt
dei ut sit sancta corpore et spiritu. Ad
quomodo enim magisterium virgini-
tatis vidimus complerit et confor-
tatum exemplis que eum virtu-
castum sumserunt consilium docet
integritatem magis virtutibus
deo firmata esse. Presens modum
non inferioris virtutis est absti-
nere coniugio quam aliqui delectant
cum coniugii delectamenta nescire
Iudithque siquidem [illegible] fortitudo
laudatur et celestis vite prerogat-
iva ideo coniugatorum numeri
Christo vere ideo sortitur. Unde dominus
siquis facit voluntatem patris mei
qui in celis est etc. Unde quia
liberali facultate amicos perimus
estote humiles ad quod vos gratia
Christi vocavit. estote matres Christi
et sponse estote sorores et simul
que quia carne non potuistis
gratia totum [illegible] nobis
est ideo diligite [illegible]
nobis [illegible] genuit in mor-
talem eius nobiscum sorores et ipsi
qui voluntatem patris fecit ut
non esset [illegible] nobis unde
non carne sed spiritu ut vinctus eo
[illegible] esse et societatis corporis

Christi intelligantur. Ex quo dominus
volo pater inquit cum ego et tu
unum sumus ut et ipsi in nobis
unum sint. Hinc per Christum unus per
unum mediatorem dei et hominum ef-
ficitur. Facite ergo voluntatem patris
et vos ut unum esse possitis. Or-
nate lampades vestras occurrite
sponso quia iam ad hostium pul-
sat et intrare sic cum diligitis se-
[illegible] [illegible] et or-
nate lampades vestras quia filie
regis estis. Omnis gloria eius
ab intus sit et intus habere quod
foris luceant ne forte inter [illegible]
solemnitates sue cum sponsus
venerit vestre lampades extin-
guuntur. Nam celebritates hu-
ius non nisi accensis lampadi-
bus intus et foris [illegible] colitur
Ideo cavendum est [illegible]
veniat ne dum sponsus venerit
quod absit vacue inveniamini
Propterea que primum sunt [illegible]
ubi beata et gloriosa et intemerata
dei genitrix virgo maria. Hanc
[illegible] que [illegible]
[illegible] si estis [illegible]
fore [illegible]. Huic digne mente
illic abscondite [illegible]
[illegible] per quo beata
dei genitrix hodie [illegible]
[illegible] habetis sponsum ubi
omnia quecumque [illegible] Huic
digne mentem ut cum Christus
virginis filius apparuerit in
fine seculi cum ipso et vos appa-
reatis in gloria. Amen.

Incipit Synonima beati Ysido-
ri doctoris et sequitur

In sequenti huius libro qui inscribitur
Synonima id est multa verba in [illegible]

pessionem conuertencium. Sancte re-
cordacionis ysidorus archiepiscopus
ex hispania introducit personam
hominis in erumpnis seculi positus
se deplorantis pene usque ad despera-
cionis defluxionem cui mirabiliter con-
currens racio obviavit. Levi hunc
moderamine consolatur. Atque
elapsum desperacionis ad spem vere
reformavit. Et quemadmodum virgi-
lantis mundi lapsum mencium
caveat formulamque vite spiritualis
accipiat mirabiliter docet. Deinde
ad contemplacionis celsitudinem con-
sumato opere perficiens in arce usque
ad perfectionis adducit. Hos denique
in presenti opere perductus eidem de-
bilitas vere gratias exsoluit
[illegible] quo denique opere quisquis in-
tenta mente lector intentum per-
gerit sine dubio reperiet quo peccata
vitare caveat, quo peccata deflere
commissa qualiter quoque plenam
penitencie repertus ad fructum sancte
operacionis accedat ne cum mundi
concupiscenciis pereat. Ex celestis
premiis remunerationis vivat cum
domino nostro ihesu christo. Qui cum pre
et spiritu sancto equalis vivit et regnat
deus in secula. **Gemitus hominis**

Anima mea in angustiis po-
sita est. Spiritus meus estuat
cor meum fluctuat. Angustia
animi possidet me. Angustia
anime affligit me. Circumdatus
sum cum malis. Circumseptus erum-
nis. Circumclusus adversis. Ob-
sessus miseriis. Opertus infeli-
citate. Oppressus angustiis. Non
reperio usque tanti mali refugium.
tanti doloris non invenio re-
medium evadendi. Calamitatis
indicium non comprehendo minuendi

dolores argumenta non colligo.
refugiendi funeris vestigium
non invenio. Ubique me infelici-
tas persequitur. domi forisque me
calamitas mea non deserit.
Ubicumque fugero mala mea me se-
cuntur. Ubicumque me contero mala
lorum umbre mee committuntur
velut umbram corpus sic mala
fugere non possum. Ego sum ille
homo ignoti nominis homo ob-
scure opinionis homo infimi
~~homo~~ generis. Cognitus paene
tamen cognicius tamen nichil
mali unquam malum feci nulli
calumpniatus sum. nulli adversus
existi. nulli molestiam intu-
li. nulli inquietus fui sine quere-
la apud nos vixi. Vitam meam
omnes lederent intimam omnes contem-
me frendent. Conserta manu
in me pericula ingerunt. Adver-
sum me pertrahunt ad periculum
me adducunt ad discrimen mei
nocent salute. Nullus michi pro-
tectionem prebet nullus defensi-
onem adhibet nullus auxi-
lium tribuit. nullus malis
meis succurrit. Desertus sum
ab omnibus. Parentes me aspiciunt
aut fugiunt aut forte me per-
cipientem intuentur me quasi
infelicem. Loquuntur in dolo verbis
pacificis occultam maliciam
blandis sermonibus ornant. Ali-
ud ore promittunt aliud corde vo-
luerunt. Ore deserviunt quod sermone
promittunt. Subpicietur hilari
animo venenato mordent.
Velant maliciam suco bonitatis
calliditatem simplicitate occul-
tant. Amiciciam dolo simulant
ostendunt vultu quod in corde

non gestiunt. Cum credas cum si
dem adhibeas. Quem fides tue p
ximum senciet. Ubi enim fides perit
fides inter quem tuta fides. Et legitti
mi est veritas iudicii nulla est.
Et equitas abicitur. Et minime
non creditur si iusticia. eciam
negatur. Errant avaricia pecu
lio. cupiditatis amore inter iur
valent. pecunia et dona. legibus
vires tulerunt. Venale est ubi
quod iudicium nullus legibus metus
est. nullus iudicis timor. impuni
tas manet. nulle emendandi licen
cia. Nemo peccantibus contradicit
nec zelus ulciscitur. quamvis omne
tamen involvit. omne vicium
iusticie [illegible] iniquum salu
tant pro [illegible] pereunt. Bonum indiget
impii gaudent. Scelerati pro
tegunt iusti egentes. Iniqui
honorantur iusti detinentur
Iniqui letantes iusti in merore
et luctu positi. Nocentes impu
nes sunt, innocentes pro noce
tibus pereunt. Illa re impedite
nulla causa. omne michi
obicitur. tamen impugnatur. omnis
nodos contra me nectunt. Omnis
et suspicionis locum in me querunt
in tamen me [illegible] dedu
cunt. Obiciunt michi tamen
cum non habeo conscienciam michi
exploratum est nil [illegible]
gatum nil [illegible] est. Non
tamen quiescunt ad ipsum me
mala confingere. Non quiescunt
falsa parare testimonia. Non
desinunt accusaciones obicere. Non
scribere. non desinunt iudices tes
tium et iudicium falsa et credul
sunt iudicia quorum falsa sunt
ad necem innocentis ducunt.
Ex eodem concilio testes, ex eod

conciliabulo iudices ex eodem cen
accusatores impios iudices opp
rimunt iniquorum testimonium. con
fidencia est nemo ab illis disse
tit nemo discordat nemo con
silium eorum reprehendit. Cum di
cerem. cum colloquar que ad eam
que potissime queram. iniquo
rum meam pravam que consilio
omnibus odiosus sum omnium cum te
destans sum. Ascendens me pecca
runt abhominacionum michi omne
minantur me omnes inhorres
cunt me omnes reprehendunt ab
dilectionem intendunt. Volo ad
eos confugere. Sed minantur
Consortio eorum desperare vestigia
sed fugiunt ad ipsum et odium
Complicando eos habere affecto
precios. Illi autem magis molesti
sunt quando adiungunt se fi
ti. caritate non absolvunt se
ad temptacionem flectunt. michi
simulate et si tacent non est
simplex silencium querunt quid
accusent quid audiunt quod
perdunt. Unde decipiunt. Ego
humiliato capite recumbo ubi
deiecta facie silens obmutesco
nulla respondeo [illegible] perpetuo
silencio. Os meum custodiam
supra os meum signaculum dedi
[illegible] a sermone [illegible] Singula
alocucione respondi. Etiam de
bono interrogatus taceo. nullum
eis verbum impiis quidem. Unde
illi enim non quiescunt. [illegible]
amplius fremunt. Persequuntur
amplius persecuntur magis
quod super me veniunt. Observa
cerunt super me clamoribus
omnes motus meos carpentes
omnia verba [illegible] [illegible]
quidam temptant me decipe

cottidie et proclamantur iecerunt
in me convicia vere ambitu sive
pctu super me posuerunt. vere opera
contumeliis et obprobria sic me
iecerunt ab alio provocati adinvicem
omnes arma converterunt omnes in me
saeviunt omnes in certo consilio meo
incedunt omnes in necem meam
manus suas posuerunt intrinseco
igitur metu in tanto pavore in
tanta formidine miser constitutum
pallidum miser exsanguis effectus
sum emerserunt tu meam pavore
estuo formidinis metu. taliter
timor et tremor venerunt meam
quassaverunt. Et consilio tempore
sum consilio penitus lugeo simili
tonem exilii gemitu tenebris
similitudo adeptus conditionis
unde possessus simul ope mancipa
tus caligore in nive in frigore
intempestatibus in omni labore
in omni periculo positus post divi
tias honorem post amissionem omnium
rerum inops et pauper effectus ego
in finibus mendico in festis publi
ca posito elimosinam. Nemo
egenti manum porrigit. opem
misericordie inspiratione sum dignus
omni ... destitutus sum. Cum
michi inspectum non est omnes
ut mediocritatem sperant estimate
nec dementis suis resistunt in os
sitientis nullus stillat guttam
refrigerii. nullus michi ...
unde medicinam languenti vere
tunetis effectus onerosus et ab
hominibus Amicus me appe
tunt ut ulcerosum me contemp
serunt ut fetentem. expresserunt ut
corpus tangere horrent. precet
cura fio a stricta unicet ... the
ms opposita vinclis vinctus
et ligatus compedibus. Non de
sunt tormenta non desunt ca
tene non desunt minus supplicia

Cottidie in me crudescit senectus
corporis mei circumstitit me nomen
dentibus laceravit in medio pectoris
genere viscera mea. deliminant.
Quidquid possunt crudele super
me excogitant non primus in
de morte cito mea. Plagis fe
tu conspirant semiarsa laceratione
sive fundunt cum fletibus san
guis manet tu lacrimis cruor
stillat non est solus fluor lac
rimarum sed utereque consumpti
sum in dolore et animi et anime. Et
corpus desit vires membris in
virtu est animum dolore perclusa
est impleta intollerabilium sustin
mi multa quam premi tum que
volumus nunquam cepit. Inopinato
volu opposuit sum, momentaneo
percussus sum initium in principium
me in tantis malis vite cala
mitas cecidit ignorantem me
oppressit subito. calamitatis re
pentina casus et interitus me
subverterunt Cur in seclo na
tus sum. Cur in hominem inspeciem
vitam prelectus ut quid inspe
rare lucem. vidi ut quid inspec
michi vite huius ortus o utinam
Utinam occiderer iste
titulo quelibet fessus quam nunc
tunc recedam usque decede. Si
nendi michi tedium fit. et sic heu
miseris expectata mors tarde
venit. O mors quam dulcis es
miseris quam summe amare
viventibus qui iocunda tempora
accedit quo vite magnum malum
mortis grande solatium sit vite
tum sinus temporis mille inim
de sine iusticie sepultura red
es. et sine intra falus ut mors
impie me reperit. Mors ma
lorum omnium finis ponit mors
calamitati. placet tamen mors
operam admittit calamitate ...
aliam bene mori. quam male vivere

non esse est melius quam infelicem
esse ad miseriarum mearum con-
solacionem felicitatis esse mortu-
os estimo quam vivos. parce dolori
meo quaeso parce merori meo
quaeso ignoscite angustie mee
et doloribus indulgete nimio
gemitu constrictus me monere noli
te compassionem cum meam plango
et propriam calamitatem deploro su-
mma lamentacione mee miserie cladem
lugeo non [illegible] consolacionem re-
fici impaciens cum dolore mens
insipiens est merore mens
nullatenus lenietur. nullus
merori nullus luctus modus
et nullus dolori finis quam nulla
est animi sedacio. nam fortitudo non
est animus. victus mise-
riis concidit animus

Hic vero vir homini

Quid tantum diffidis animo
o homo. Cur adeo mente
debilitaris. Cur quod tui diffin-
deris. Cur spei fiduciam amit-
tis. Cur tanta pusillanimitate
deiceris. Cur adeo in adversis
frangeris. Dimitte tristiciam
repelle a te mesticiam. noli
succumbere molestiis. repelle a corde
dolorem. ab animo exclude dolo-
rem merorem. doloris impetum
inhibe. tempera mentis angustias

Homo ut vox [illegible]

Qualis quo pacto. Quanta vite
Quanta racione. Quo consilio [illegible]
tempore omni vite omni racione omni
consilio omni instancia. omnino
examen contra temporales moles-
tias esto in omnibus casibus for-
tis et paciens et equo animo
omnia tollerans. et adversa admo-
nicionem noli [illegible]
noli singularem condicionem
tuam attendere. Sola a te tua
pensanda adversitas non est. sola

tua a te consideranda calami-
tas. respice similes aliorum cas-
us ~~[illegible]~~ quibus nobis accidit
intende miserias. Dum tibi
aliena memorie pericula intimen-
tur tollerans. aliorum cum exempla
dolorem relevant. aliena ma-
lis facilius consolantur. Homo
quid miraris adversitatem tuam
dicens. Quid conquereris tu in [illegible]
geo pericula. non fuit nomen tuis
suppliciis. Habes calamitatis ex-
empla. Quanti talia casus
tantum pertulerunt pericula pa-
cientes ab homine faciendum est quod in[illegible]
accidit tollerabile. Homo pena
bonus vite est et qui affligit et qui
affligitur mortalis est. Homo
tempus habet sine turbulacione h[illegible]
seculi. cursum omnium [illegible]
nent omnia cum pereant [illegible]
non potest nisi est dum nec tam
longum quam non in breve finiatur
habent sub celo sine fine omnia
Impossibile est ut homo sine
et angustiis non gustet dolorem
omnibus sunt communes. omnia
seculo simili sustinemus. cum
[illegible] nemo impetum est. noli
expere [illegible] est qui in hu-
ius vita potius non sufferat [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] qui [illegible]
incipit [illegible] in [illegible]
[illegible] flentes [illegible]
ipse dolorum sequendum est [illegible]
[illegible] ergo tibi [illegible]
[illegible] esto princeps [illegible]
tempore [illegible] merores [illegible]
reprimat animo [illegible]
[illegible] periculum [illegible]
[illegible] tribulaciones [illegible]
regnum dei. Homo tempus con-
passiones ad futuram gloriam
condigne non sunt [illegible]
est momentaneum et [illegible]

non enim est superit modum est
pondus excellens glorie. Utilis e(st)
tribulacio / utiles sunt huiusmodi te
pressure malleorum percuciens non te
occidit sed candit / fornorum ad
ustus non te dicit sed extollit
[illegible] temptacio te inquirit non
inficit. Quanto enim in hoc seculo
frangimur tanto in perpetuo solidamur
quanto in presenti affligimur tanto in
futuro gaudebimus. Si hic flag
ellis attenti purgari in iudicio
inveniemur. Semper deus hic
iudicavit quos ad salutem p(er)t
[illegible] probatur [illegible] ut [illegible]
de caveant tribulacione animum p(ur)
gatus ut purior appareas / p(re)
cio(n)ibus igne consumens ut omni
peccatorum sorde purgatus ad p(er)fec
cionem sint que sustines non
igitur murmures non blasphe
mes non dicas cur mihi. Sus
tineo cur affligor. Sed magis
dic peccavi et ut enim digni
non recepi equalem [illegible]
peccati mei non sencio [illegible]
tussum quam [illegible] agnosco
[illegible]. [illegible] modum [illegible] est
tribulacio uberius [illegible]
merentur [illegible] est [illegible]
[illegible] non sunt tamen suppli
cia. Quia peccatores enim cum in fla
gellis murmurant deus plus
irritant furorem dei provocant
iram dei indignacionis exaggerant
/ qui non adversa pacienter
tolleravit deum placiet. Et con
[illegible] purgari in pena te accusa
et dei iusticiam laudat. Ad pur
gacionem tuam [illegible] sicut si ea [illegible]
[illegible] ad dei iusticiam [illegible]
[illegible] Et interrogata [illegible]
[illegible] deum laudamus [illegible]
[illegible] Corripit enim te deus
flagello pie castigacionis dis
ciplinam [illegible] [illegible] et q(ui) gloriam

[illegible] suspendendo te [illegible]
ferendo clamat ut reddeat.
Cogita o homo quos [illegible] indi
cantus [illegible] animo [illegible]
tamque secula penas [illegible]
tormentorum [illegible] / [illegible]
dolorum [illegible] [illegible]
totum gehenne / leve est quod pa
teris si times alias tunc iste
enim temporales sunt ille eterne
iste finem habent ille fine ca
rent in finis moriendo terme
tur. recedunt in illis moriendo
etiam dolores succedunt. Si enim
[illegible] fueris [illegible] est quod
paciens [illegible] / [illegible] flagella
a [illegible] [illegible] / [illegible] in
stantes plage ad purgacionem
[illegible] Deum enim castigacionum
conringent hic illic [illegible]
quibus non sub flagello non corrigi
temporali / pena etiam [illegible]
et in hoc seculo [illegible] iudicantur
illic de [illegible] in inferno [illegible] du
plex dampnacio [illegible] per
cussio [illegible] in hoc [illegible]
tormentorum / et illic [illegible]
penarum. Scito ergo homo [illegible]
tibi. [illegible] deus
[illegible] de [illegible] non habet in
te [illegible] [illegible] [illegible]
mittet deus. Omnia que [illegible]
accidunt non absque dei volun
tate eveniunt [illegible] [illegible]
ex dei [illegible] licencia. [illegible]
[illegible] dei [illegible] consilia
/ [illegible] de te ad penam [illegible]
dit indignacio dei [illegible] te
affligere [illegible] te mala ex
[illegible] [illegible] quod corpus
[illegible] [illegible] quod
[illegible] morbis [illegible] quod
languorum similis [illegible] quod
passionibus anime [illegible]

quod meris angustiis torqueris
quod crescente impugnacione sancti
cogitacionis et hec ipsum penitenciam
propterea peto tibi. magnum durum nimium
et quam penitencia tua. tibi durum
videtur [illegible] sua. Omnis carnis
adversitas tua delectorum tuorum
gravitati est meritis tuis contra
te dimicant arma. Sagittis
tuis confoderis / telis tuis vulne-
raris [illegible] percussisti propter hec
et torqueris. Occurrunt eos cum
carnem. flagellaris in carne
in qua gessisti iniqua. Excecasti
mentem tuam iniquam delegisti
ipsa tibi est causa supplicii
que tibi fuit causa peccati. Vin-
cumisti ad vicia inde luges
tormenta. Discute consciencie tue
interiora mentem tuam. Examina
intra te loquentem tibi cor tuum
Considera meritum tuum iuste
cognoscis iuste flagellaris quia
[illegible] te contempnit justicie
pena. te punit. Nichil enim boni
egisti nichil verum nichil [illegible]
nisi deo dignum cottidie peccatis
cottidie preceptis [illegible] in
dis. Elatio tua non respicit
timor et reverencia non cohibet
[illegible] te furor inflammat ira
clamor excitat. [illegible] indig-
natio super mansuetudinem animi
furore moveris zelaris [illegible]
in vides melioribus, alienis
bonis cruciaris tui non de-
traxisti. [illegible] non [illegible]
Cui non obviasti? Cui
non nocuisti in [illegible] Animus
tenax sceleris inhumana [illegible]
disti. in [illegible] deffluxi-
sti. in mundi illecebris [illegible]
interno amore cupiditatis

tue [illegible] expectas no-
nis peccatis sed te involvis, non
debitis [illegible], sed debitis pla-
nas libidinose concupiscis non
facis. Ad te infelix non pudet
te [illegible] libidines
corrupcionum. Et in libidine quam
diutius in carnali amore persi-
neris. Non vides adhuc sine
te effrenata. [illegible] luxuria
[illegible]
[illegible] homo [illegible]
[illegible] quesita [illegible]
de fine [illegible]
mores malos [illegible] in [illegible]
bus. Cur in peccati sordibus
permanes. Cur in violencia
peccandi persistis non [illegible]
vere miser de malo [illegible]
mutare in bonum [illegible]
sine legem nequicie [illegible]
herere [illegible] modum, habeant
iniquitates tue [illegible]
vel liberatus agnosce **Homo**

Heu me heu miserum
Heu me infelicem nes-
ciebam quod peccavi. iniquitati
peccatorum ignorabam quod pro-
merito iudicas quod [illegible]
dum [illegible]
Tu michi manifestasti
tu michi indicasti. Notum
fecisti. [illegible]
[illegible] habeo [illegible] me non
latet [illegible] michi est
explanatum est [illegible]
iam michi non est ambi-
guum vel absconditum [illegible]
[illegible] non est **Racio videt**
Inde est homo inde [illegible]
ista debitas inde est ista
calamitas inde [illegible] ista [illegible]

Racio dicit

inde pena inde hec crimina ex
te nate sunt cuncte peccatore tuore
non ex aliquo casu, nec ex aliquo
eventu vel fortuitu, iste lang-
wor ipse causa est, ista egritudo
ipe iniquitatis est. Cum aliud tibi
videtur, cum aliud estimas, cum aliud
contueris, cum aliud depingis. Ho[mo]
Nichil sane michi propius vel
habeo, ideo tamen dicam veritatem
confiteor negare non possum, fateor
omne verum. Racio: hec dubitat
quis ambigit, quis istud neget
Sed certum habes si perpensum si
exploratum est. Racio
Iuste esse cum vicium esse tamen
racione animatus te nullo co-
gere abieo te retrahere, cum nate
rge maculam et turpitudinem
comparare nate maculis veteres
abluere. Homo dicit ad racionem
Bene dicis bene instruis et
bene admones et ego iam
pridem a peccato recessi, resolui
emergebam a consuetudine mala
retrahi desideravimus, cunctam
recedere cupiebam peccati usum pri-
mum. Sed heu difficile est si
iam consuetudinem vincere quia
mens hec absolvitur usus assiduitas
in naturam vertitur, consuetudo usu
in naturam vertitur. Vicium diuturnis
temporibus assuetum hic abiecto
se dimittere [illegible] tantum sunt mea
mea ut hec deleri possunt, ista
namque hec possunt ullo sancto
verbo [illegible] obsolete [illegible] incipit
autem vicium spontaneo du-
cum me video pollui, per me
suis meritis perdi, ipsa me vo-
luntate maculari. Homines
enim sponte sunt ad peccati lap-
sus, liber enim sponte mor-
is servus sunt debitor, quippe
ergo peccatum sponte michi primum

primus occasionem peccandi primum
amplexatus sum, peccati usum assuetum
eius detineor, mala me consue-
tudo sibi gravius implicuit. Op-
tandi operis nexibus vinculis me a-
strinxit. Absoluto discedere nolo
nec valeo, a lapsu quero resurgere
nequeo, usum resistere. Homo tra-
hor amore vetustiore male con-
suetudinis lege. Longa consuetudo
in me ius sibi et legem fecit, lon-
gus peccandi usus me superatum
obtinuit. Volo agere bonum sed
consueta non deserunt desideria
consuetudine peccandi, quando
nescio sic delinquo peccati usum
quem nolo merito repugnante
carnali consuetudine bonum imple-
re non valeo, [illegible] usum [illegible]
obtinere sed carnis desiderio ag-
gravior. Ad instituta me amor
erigit sed ad peccatum consuetudo co-
stringit. Racio dicit ad hominem
Rebellare contra malam con-
suetudinem, contra usum pec-
candi toto virtute repugna,
vince usum carnalem etiam
cum dolore, quamvis cum difficul-
tate. Quam primo vince con-
suetudinem, [illegible] cum dolore
usum malo resiste. Expone tibi
[illegible] penas carnis [illegible]
futuri supplicii ignes [illegible]
[illegible] libidinis [illegible] recordi-
tionem incendii. Memoriam re-
dotis gehenne ardorem. Ex-
cludit [illegible] fornicationis
[illegible] gemitus me-
tus supplicii. Dolor fortior mi-
norem exsuperat, memoria pre-
cedentis [illegible] si [illegible]
recordatus fueris [illegible]
ergo ante oculos tuos futurum ...
iudicium. Inde et postmo-
dum cruis passus futurum dei

sententiam cogita futurum dei iudicium
super te formidet te metus gehenne
terreat, renovet te penarum terror
eternorum. Vite tue terminus in tua
Dum hora. mortem presentialiter sit
beto ante oculos tuos semper te-
nebrarum hostium adventus de
morte tua cottidie cogita, fi-
nem vite tue semper considera
Cottidie diem mortis semper metu-
esto sollicitus ne subito rapi-
aris. Dies ultimus cottidie appro-
pinquabit. cottidie ad finem tendimus
momentis et horis ad finem
ducimur. nescimus quid nobis hodie
contingat. nescimus quo nobis
tempore exitus adveniat. Igno-
ramus si hac nocte animam nostram
mortis repetant. conditio finis
nostri nobis est abscondita. Ven-
tura extrema hora nobis incerta
est. incertus est mortis occasus
Quid certius est eventus et finis hominum
quam nescimus. repente mors venit
dum non existimamus improvi-
sa tollimur. timeamus ne dies ultima
improvisa nos comprehendat ne
nos tardos. dum iudex dum
ignoramus decernit ne nos
reperiamus incautos inferat.
Opus quod ad peccandum sectatur
peccantem sepe subito rapit. Di-
ces dormientes inflammat morie-
tes subito devorat complectitur
adversa subito pertrahit ad tor-
menta. Quantis ad penam
mortis improvisa rapit cala-
mitas. quantos improvisus rapuit
exitus. Quanti dum mori
non existimant infernum
Quanti repente ad sempiternum
supplicium pervenerunt. Respice ergo
quibus eternis tormentis quod timeas
respice in extremo exitu quod
penitentes. Vite. sontis memoria

mideo coram te alium accedisse
peccatum alienum mente pertimesce
alienos casus tua facta. terr-
eant pericula morientis vo-
catio tua. sit emendatio aliorum
perditio sit tua cautio. Retrahat
te aspectus impiorum interitum
abstrahat te a pena. Pene me-
tus coniungit te delinquen-
tius. Quod male feceris
dum potes emenda. aspectus di-
licet te renovari. dum tempus
est. dum datur spacium
luge penitere festina dum potes
tes. Plange dum adhuc in
corpore vivis anima, dum
ad huc brevis tibi futura re-
quire remedium. Priusquam mor-
tis te comprehendat dies mor-
tis te presidium absorbeat
in sermone rapiat. Ubi nullum
nullus est penitentie locus ubi
nulla penitentie patet libertas nisi
correctione datur sed ubi
ad confessione occursus non
veniam nullus regressus

Verum dico et loquor [Ho]
Quaramus quod nichil ope-
est conformius quod in magis
expedit nichil est amabilius
nil acceptius nil iocundius
nil me magis gratificant
est spes in confessione si est
fidentia. remissio venia salus
est primum regredi ad iustitiam

Est plane est verum [Vo]
Absque dubio confessio sanat
confessio iustificat confessio
peti proventum. Omnis spes
confessione est locus.
Certissime igitur credas non
modo hesites nullatenus de
misericordia desperes. Spem habeas
in confessione habeto fiduciam
ne desperes sanitatis remedium

am cum veniam desperando desperent
plus desperacione quam de commissis
dampnantur scelere. peccatum namque
desperacio et est omni maior peccato
Recogno corrige et spem habeto
indulgencie in ministerium miseri-
et veniam spera. desperare nunquam
tarem et spera salutem. Quamvis
sint peccata enormia quamvis de-
lictorum omnes sis oppressus non de-
negatur penitencie locus similiter pe-
nitentibus divina moderatur
clemenciam peccatum quippe delet
et abluitur omnia **Homo**

Heu miser peccatum commiseram
Homo diffidebam anime
meus in desperacione pene co-
rruerat ... ad spem. sed regressio-
nem sed veniam recepi de pietate
dei et bonitate spero Creavit me
ad spem eius pietas debet spem
ante michi prima. Et deus igitur
respexit si michi in maxima
necessitate si ad implendum quod
...io ad inveniret hoc facit de-
mum. hoc statim hoc animo meo
receptum est hoc ab ipso animo
sequitur eneclis **Racio**

Deus tibi anima optanda tri-
buat deus vocis tuis sine
... deus victorum tuorum te corpo-
rum sicut deus voluntate
me negrem tegit deus nota-
... conficit ... dimensione deo
... Et igitur tardi est si
voluntati si animo est si me
... Age ... dum licet
...ne tardans carpe moram
...clarum ... plange tuas
iniquitates Tuorum malorum
... deplora. mala que
gessisti flendo commemora re-
atus tui plange culpam pe-
ccatum tuum flendo cognosce. Et

... commisisti lacrimis ablue
que prave egisti fletibus dele la-
menta penitentem. te abluet
meroris unda. te mergat. Coge
te plangere lacrimarum flumina
Heu michi misello **Homo**

Humana in tenebris peccatis meis
est criminibus obvoluta. Quid plus
plorem quid prius plangam
Cunctis plus lacrimas siquidem non
sufficit ... tenebrarum ...
ceterum mea. michi sensum do-
loris tulerunt sensum cordis
... hebetudine cordis
cognitate sunt lacrime ...
gunt anima ... merore co-
... anima mea. miser-
orem. ... est in sensata fac-
ta est. O lacrime ubi nos sub...
stis. ubi estis fontes ubi es-
tis meroris unde. ubi estis lamen-
ta. Sed obsecro redite lacrime
monete me fontes lacrimarum
affligite me fletibus faciem
meam irrigate maxillas meas
humectate genas irrorate per-
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...

est quod adimplet levius quod tollero
Dampnatorum est culpa quam fecerunt
quam pro scelo vindicta. Aliud est
pressura aliud est quod amplius me
affligit. Hanc magis timeo
[illegible] cum nullum est malum
simile cui incomparabilis est pena
omnis quod omnibus suppliciis ante
ferimus quod cuncta tormenta ante
cellit.

Homo racioni dicit

Heu anima quid est quod tam
anxietatis quid te magis ter
rere quid amplius admeste
tiam compescit quid amplius
reformidas quid amplius per
tiuescis.

Racio

Metuo diem iudicii tenebrosum
diem durum diem amaritudinis
Expendo quidem malum est dolo
rosius amplius terret formido
lugeo que mihi preterea sed nimis
pertimesco. Sententiam licet
illam tollerem in perpetuum tormenta
tamen gehenne formido excrucia
ne prius lamiat pecunt. Sed concutiunt
futura dampna sustineo. Iam
imperium timeo de penitentibus pe
nis dolo sed de futuris amplius
ingemisco. Dentur michi de
antequam moriar antequam mors
me preveniat tartara rapiant
antequam me flamma comburat
antequam tenebre involvant. Ob
nemo prius quam ad tormentum
pervenerim prius quam gehenne ig
nibus devorer prius quam sine [illegible]
cinerem veniens cum timore iudi
cii tanta immanitate sceleris
pudens examen tam metuo
cum iustus vix salvabitur
ubi ego impius. Quid facturus
dum venerit tremendi formido
iudicii. Cum examen iudicii
venerit quid videam quid ero

dicturus cum ante tribunal
iudicis sacro presentaris. Ve dic
illum ipsa peccata quod turgescere
sunt quando malum ex peccato
sunt. Veniat super me non appareat
veniat sol non illuxisset. Dies
detestanda ab hominum memoria
penitus non dicenda. que m
in hac saeculi ... perdidit
que michi claustrum ... aperuit
que oculos meos clausit
fecerit dies illa a luce in tene
bris permanens ... illam c
ligo confundat eam illam
oculus obruat. Tenebris sit tenebra
amittat. Omnia extinguant ut
mortua ... michi foret u
esse ortum non fuisse peccatum
quam ... peccati cuncta
te me celum et terra lugete
me omnis creatura. Complorate
me omnia elementa. Ingem
iscite super me. Omnipotens gem
et quod ... super me vite ...
effundite. Peccatum cum ...
nullum inferne pena. Cum ...
sum sordibus contaminatus
sordium morbus a quo ...
contraxi contagium ... ta ...
exterit sinit. que in me non ...
fluxit. Obprobriis scelerum
flagiciis cunctis obrutus ...
in prudicium. Fedatus fetu
tam horresco timesco et ...
gnente me consciencia male ...
dus erubesco cum non morbi
dus assurgam. Ubi me ... nec
que ... que deploram
dolorem meum ante quam
aliud ... videre sancti
[illegible] michi claudentur ...
reclamatorum preterius ...
bene ... ultra ... in ...

afflictus sum iniquitati humiliter p
er cunctos adventum ad peccatum
meum redii. Semper delicta mea
terram iniquitatis in inclinis declino
a iuventute iniquitatis cumulis excessi
plurimos. etiam me perdens mi
seri plurimos prius moriens
meis perditi. Scelere meo multe
anime perierunt. Exemplo vite
mee multi submersi sunt per
me miserorum perditorum multi
tudo est. Prime status nomen
meritum est. Orate prime sum
meti. Audite et exaudite eius
dictum de forte Bedinitis sed
post multa supplicia post lacri
mas reattentum ad ubi consolacionis
vestre si forte misereatur meus deus
forte peccatum meum deleat, si
forte iniquitates meas abstergat.
Iratus est enim michi complevit
furorem suum in me. Effundit
iram indignacionis sue super me
et iniquitates meas trahe
runt abusiones multiplicate
tribulaciones. Ve mi quia co
impetus sum quia defecit ani
ma afflicta merore contri
ta. **Oratio ad dominum**

Quis misericordiam tuam anima
mea dabit pre lamento
magnum est sicut mare contri
cio sicut pelagus saniens contri
tio tua dolor tuus quasi fluctus
immensus. Sine tempestatis tibi non
... quae pace tibi non ...
... fluctibus tempestatibus
... est anima. Omnis moles
molestiarum super caput tuum
... **Ad dominum**

Ubi es custos hominum ubi es
animarum redemptor. Ubi
pastor mitissime. Cur spre
sti me. Cur faciem tuam aver
tisti a me quid longe factus es
tuus consolator anime mee. Re
cordare iam deus meus. Ne me
obliviscaris in finem. Ne me ad
perdendum impietate demonum re
linquas licet gravis offensa
tamen clemens pius multe me
nullum relinquis, nullum de
testaris sed vestro clementiam
conversis peccatoribus expectans
ut redeant. Quanti enim scelerati
quanti hominis dediti criminibus
cupiscentiis perpetui indulgen
ciam pervenerunt. Ostende in me
clementiam tuam. Pateat michi
venia. Pateat indulgentia. Non
mihi abneges quod plurimis con
tulisti. Non non defendo scelera
peccati mei. Non vindico. Michi per
fecta displicet. Offensam fateor
errorem confiteor culpam ag
nosco reatum. Confessionis meae
Suscipe. Precor clamorem cla
mantis attende vocem. Clama
tis et penitentis. O peccatum domine
miserere mei. Peccatum proprium
mei. Ostende malis meis indul
ge sceleribus meis culpas in
cre... tua dele iniquitatem. Si enim
iniquitates observaveris domine
domine quis sustinebit ad examen
tuum nec iustitia iusti. Securitate
Domine cum iustus domine sine
peccato se videt dicere. Domine contra
te aliud presumere de iustitia.
Ecce me ... homo in iniquita
tibus. Ecce qui deo servierunt
stabiles non fuerunt et in an
gelis reperta est pravitas. Stel
le celorum coram te non sunt munde. In
conspectu tuo non sunt mundi celi.
Quanto magis ego abhominabilis
putredo corporis et filius homi
nis vermis. Et in tempore quasi ...
...ces peccatorum et quasi unda

potentiam inquirentes. Dum homo
rex impulisti qui habitas in domo
luteo. Memento domine quia
mea fragilitas. Memento quia terra su
mus et pulvis. opera manuum tuarum
porriges dexteram. Suscipe con
fusas manus. Auxiliare [illegible]
fragilitati. [illegible] sustine. Pateat
conditionem. Pateant tibi mea vul
nera. Coram te est mea egri
tudo. Vide quanto sum saucius
et languidus. Medelam quaeso
[illegible] medicinam quam
tibi impende. Refice infirmi
tatem. Vitia reforma. Concupiscentiam petis
extingue in me flammam carnis
[illegible] ignem libidi
nis. Non penetrent [illegible] in me
[illegible] [illegible]. Tu contere
temptationes quas tolero. Sedes
fluctus quos patior. Ubi lapsus
sum ubi defluxus sum. Depressus
sum. Tristis in curis. Negligens
[illegible] coram [illegible] tur
pitudinis [illegible]. Ecce abmisi
[illegible] animam meam. Nemo me ex
cludat profundum. Ecce dies me
tuendus [illegible] imminet. Iam dies
ultimus. Ecce adest dies ultima.
[illegible] instat mihi finis [illegible].
Ecce nil [illegible] est mihi praeter
tumulum nil praeter sepulcrum. Prae
[illegible] [illegible] [illegible]. Solue
[illegible] [illegible] morior [illegible]
[illegible] etc.

Racio ad hominem

Dum ad lacrimas tuas homo
Deus ad fletus tuos com
motus. tua cum lamentatio me
resolvit. [illegible] lacrimas [illegible]
torquet. Deus tibi veniam tri
buit. Deus culpis tuis secundo
ignoscet. Pro cuncta Deus ne
suspendat. ignoscet relinquet
[illegible] tuorum [illegible]. ablutum
ab omni labe mali te detergit.

Age itaque ut oportet, age ut decet
ut dignum ut aequum est. Pone
ultimus ut [illegible] peccatis ne ultra de
relinquas studeas. Cave culpas
tuas iterare, mala repetere. Ubi
[illegible] quo te abscondisti ne re
noves. Quae deliquisti ne iteres
post lacrimas. Denuo non delin
quas. Non te post lamentum
polluas. Post poenitentiae luctum
peccatum non iteres. Ne rursum
facias quod iterum plangeres.
Inanis est poenitentia quam culpa
sequens coinquinat. Nihil [illegible]
[illegible] tendens [illegible]
[illegible] peccatis [illegible] lugens [illegible]
[illegible] [illegible] meretur. Nihil prosunt
lamenta si replicantur peccata.
Nihil valet veniam poscere et peccata
deinceps iterare. [illegible] [illegible]
confessione [illegible] [illegible]
esto confirmatus. Vitam quam
coepisti tene. Non deseras bene
inite propositum. Confirma [illegible]
[illegible] [illegible] si [illegible]
[illegible] salutis. Poenitenti
[illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible]
solum beatus qui bonum facit.
qui [illegible] facit. [illegible]
cum poenitentia in fine [illegible]
salutis [illegible]

Ratio Homo

Quaeso te deprecor te [illegible]
ne quid ultra. [illegible]
nequid in consuetudine geras
[illegible] aliquid facias [illegible]
[illegible] malum ne [illegible]
[illegible] ne videant [illegible]
ne [illegible] [illegible] ne [illegible]
[illegible] [illegible] ne [illegible]
[illegible] instanti.

Racio

Certo homo temet ipsum [illegible]
quid pro stato cur [illegible]

agnosce ipsum genitus. Pensa con-
dicione sis editus. Memento condi-
cionis tue est quod servus es. Quon-
iam te deus fecit quando te fecit
condidit instituit. Veram sim-
plicem sinceram tene fidem. Re-
maneat in te incorrupta fides. Ne
te insipiens doctrina decipiat. Ne
religio prava corrumpat. Nulla
[illegible] a fidei societate [illegible]
nichil. Tene de christo loquaris
nichil de christo sive vel impium
sentias nichil prave sentiendo
in dilectione eius offendas. Esto
in fide integer recto in fide vestra
conversatione simulatam. Vive in
bono nullo admixto malo, quia
a recta fide non abneges opere
bonos mores commixta mala
coinquinant. Opera vestra fi-
dem non maculent. Ab omnibus
que lex vetat abstine. Cave
ne delinquas opere quod in fide co-
gnoscis. Eadem turpitudine [illegible]
polluitur fides [illegible]
corrumpitur moribus. Non vi-
ciis admisceas virtutes, non
[illegible] adiungas malum, quia
[illegible] admixtum pluma co-
inquinat [illegible] vinum
[illegible] perdit bonum. Cum uno
[illegible] facile in omnibus sub-
[illegible]. Plures [illegible] petiit pro
[illegible] iusticie. Illud quod
[illegible] corporis non declinet [illegible]
[illegible] delectationem concupiscentiam
[illegible] liberas [illegible].
[illegible] ne des mentem [illegible]
[illegible] mentem refrena. Cor
tuum cottidie discute examina
[illegible] examinatione [illegible]
[illegible] latebras discute
[illegible] cogitationes
constringe ne illam subripiat
[illegible] cogitatio. Discute cogi-
tationes tuas, quid mere quid
mere. Aspectum tuum mundum con-
servem. Sit mens pura nulla ibi
sordes resideant. Sit absque vi-
cium [illegible] in animo apud
te quiescunt [illegible]. Scito et
de cogitationibus iudicandum
deus [illegible] iudicat non solum
carnem sed et mentem examinat et
de cogitationibus etiam iudicat.
Cave [illegible] cogitatio non
ibi consentias. Quando aliquid
suggerat [illegible] non ibi adhi-
beas [illegible] primum pecti suggestionem
contempne non sinas eam in cor-
de tuo prosilire. [illegible]
[illegible] aperu-
erit [illegible] caput
serpentis caput. [illegible] prime
suggestionis [illegible]
ibi [illegible] ubi [illegible]
[illegible] cogitationem respice et
[illegible] co-
gitationis [illegible]. Caput
cogitationis exclude et [illegible] su-
perimere. Si [illegible] cogita-
tiones in corde non [illegible]
in opere. Sit cogitationem respice
[illegible] opere [illegible]
delectatio non [illegible]
non [illegible] corrumpi
corporis [illegible] animus. Dum
[illegible]
[illegible]. Anima [illegible]
perdit in [illegible]
[illegible] voluntate animus
[illegible] igitur [illegible]
[illegible]. Sit [illegible] voluntate [illegible]
[illegible] que
loquar [illegible] que dico at-
tende que moneo. Nulla [illegible]
in [illegible] polluatis nulla
libidine [illegible]. Ab omni
[illegible] corruptela te suspende.

actionis corruptione te custodie

Luxuria mente nostra non in[illegible] lescit libido ulterius non te vincat a fornicatione tuum corpus custodi. Vide ne unquam actione vel cogitatione committeris fornicatione continuam. Detestabile omni peccato genus fornicationis. Unius ipsa intellectum maculat. Fornicatio morte gemina perimit. cum moritur libidine maculat. perimit animam. effundit quam cum peccatinencium. pr. De continencia

Continentia hominem deo reddit proximum. demum hominem ubi istum. ibi et deus permanet. Castitas hominem celo ingerit. Castitas celi regnum promittitur. Castitas superni hereditatis facit. Libido vero hominem in inferni mergit. ad tartharum mittit ad penas perducit. Quod si adhuc carnis sentis molestias si eius tangeris stimulis si adhuc libidinis pulsaris suggestione pruritibus si aliquem tuum fornicationis titillat memoriam si inpugnat si temptat si urgeat memoriam mortis tibi obice diem exitus tui pone finem tuum vite tue. ante oculos ad hec pone tibi futurum iudicium futurum tormentum. futurum supplicium. inferiorum ignes perpetuos gehenne penas horribiles. Ora cum lacrimis indesinenter iugiter diebus ac noctibus deum posce De oracione

Sit o inestimabilis oratio sit frequens. Sint orationis in[illegible] assidua continua. Iuste incumbe orationi assidue Orame semper et plange. Surge nocturnis ad preces vigila et ora pro nocte in ordine et preca[illegible] nocturnis in[illegible] vigiliis et istis ad modicum oculis [illegible] ora. Amice frequens [illegible] submonet [illegible] quod gemitus tele expulit hoc genus est vincens adversus temptationum incursus. Hoc genus est tele. adversus hostium temptamenta inmundos spiritus fecium expellit frequentia. Inmundos spiritus oratione eicit instrumentum demonum ordine [illegible] superantur omnibus peralet malis [illegible] De abstinencia

Assume tibi abstinentiam primus conponi corpus tuum castiga ieiuniis et abstinentie m[illegible] [illegible] gere [illegible] corporale [illegible] abstinentie nunc potes temptationes vincere nisi dei [illegible] cundiciis [illegible] libido [illegible] saturitatis [illegible] sustinuit luxuriam [illegible] [illegible] saturitas vicia [illegible] carnis temptatio [illegible] semper [illegible] est libido ut conc[illegible] [illegible] refugium libido iennius [illegible] luxuriam [illegible] vo [illegible] luxuriam abs[illegible] cum cum [illegible] superat luxuriam frenat libidinis impe[illegible] frangit libidinis ventrem [illegible] [illegible] et fame [illegible] tempore. [illegible] superent De potu

Uino [illegible] mentis [illegible] [illegible] est vino [illegible] vilens vino luxus excitat vino fomes libidinis [illegible] vino repletus luxuria membris pullulat. Porcul[illegible]

cum luxus sunt instrumenta. Igitur
cum adiecto fomite magis cres-
cit incendium, adiecta igitur ma-
teria plus augetur flamma.

De visu

Oculi quoque prima
libidinis tela. Visio prima
inlicit, concupiscentia mentem cap-
tivat. Oculos cum capitur aspectus
namque concupiscentiam incitat,
affectum facit, animum titillat,
cor vulnerat. Decipimur cordis
oculis auriunt et dum videri-
tis in mente numquam penitus
subtrahi. Igitur in primis reprime
oculos speculatione. Non eos
defigas in alicuius speciem. Multa
facile animo attendas ut ger-
minis.

De scurrilitate

Tolle occasionem peccandi,
aufer materiam delinquendi,
et ab fornicatione et tam
ipso corpore et visione disce-
das. Corpore quoque se mentis
operi distendas intencione. Ca-
repente cecum. Quotiens non ecce
... ante ignem consistens
ipse sis fiens aliquando dissol-
veris. Proximo periculo diu tu-
tus non eris. Passidue...
... peccat homo. Sepe fami-
liaritas implicat, sepe occa-
sio peccandi voluntatem facit.
Sepe quos violencia non po-
tuit assiduitas superavit.

De ocio

Ocio cum deditus cito luxuria
subrepit. Vacantem cito per-
cipit. Citius libido vin-
cit ocium inveniens. Cedet
ne libido rebus, cedet et ope-
ri, cedet industrie labori. Libidine
semper carnis exuitur labor,
corpus cum labore fatigatur,
animus delectatur. Flagicio vaca,
ergo perime ocium, non diligas

non conducens victum. In ocio cor-
pus fatiga laboribus. Esto enim
operis studio occupatus, quo utile quo
intencio animi implicetur. Cu-
ape vaca, locucioni vaca, medi-
tacioni semper vaca in lege dei.

De leccione

In divinis libris
habeto frequentiam, sit tibi lege
dei assiduitas, sit tibi frequens
leccio, sit tibi cottidiana legis
meditacio. Leccio mentem docet, er-
rorum leccio animi vanitate
subtrahit, docet quid caveas,
ostendit quo tendas. Profectus du-
plex legentis sentit, quod est legere. Apud
si bona placent ceteri, si gra-
tum et alia, si in voluntate se
se animo insident si in bonis
attentus est animus, si mystis
est peritus, est humilis.

De humilitate

In humilitate fundatum humilia
te minimum te facias, nulli te
preponas, nulli te preferas, nullis
te deputes superiorem, nullo
meliorem. Te omnibus existima
minimum, inferiorem te omnibus
deputa. Ama summus humili-
tatem, tene humilitate tenens
quod habebis gloriam. Quanto enim
humilior fueris tanto te sequetur
excellencioris glorie altitudo.

De iactancia

Quanc intencionem
Quantum ostentacione appeti-
tum. Cave glorie inanis studium,
non te iactes, non te incitet, non
insolentem extollas.

Altus superbie non extendas
elacionis fastigium, non eri-
gas. Nichil dete presumas, nulla
elacione superbias, de bonis tuis
non extollaris, bono non gloriaris,
ope humiliare, ne exaltaris
ne exalteris, humiliaris. Nam
cum extollitur humiliabitur. Qui

exaltatum deiectum qui elevatur
comminutum qui inflatum allisum.
De excelso casus est gravior de
alto ruina maior. Primum enim
peccati superbia angelos deposuit
tumor regna dissolvit. Elatio
excelsos deicit arrogancia sub
limes humiliavit / humilitas autem
casum nescit. numquam meruit ru
inam lapsum non novit. numquam
lapsum passa est humilitas. Ergo
noster homo quia deus humilis
venit qui se in sui forma humili
ter ambulavit et ille. Eius
vestigia imitare exempla ex
erce vilis existe abiectus despice
tibi displice. Apud temetipsum
vilis esto. Quam cum sublimes
sordet. Nam deum magnus est
qui sibi displicet deo placet. In
oculis igitur tuis parvus esto ut
in oculis dei sis magnus. Tanto
eris coram deo eius preciosior quanto
fueris coram oculis tuis despe
ctior.

de verecundia

Super omnia verecundiam in vultu
de verecundatione delicti pudo
rem infige de memoria con
missi ruborem. Oculos tuos
cumbeste attolle depositi mente
facie abiecto vultu ore mesto
corde perculso veste lugubri
sacco involutum corpus alicio
coopertum semper lugens mens
semper oculis emittens suspiria

de p[illegible]

Sit in eodem capitulo
Suspiciotur lamentatio et
lacrimis sis pronus. Amices
sint tibi lacrime planctum et la
mentis numquam deseras. Nulla te
res de pectore securum faciat nulla
tibi securitas blandiatur. De
tepido nulla te securitas ipse
intenere suffocetur intentione

incessanter. **de spe et timore**

In corde in corde tuo spes et formi
do consistant pariter sint inter timor
et spes. Et simul spes et metus sit semper
spes misericordiam ut metus in
terim. Sic te spes erigat ut indul
genciam ut affligat metus ge
henne. Timor eam semper emendat
timor vicium repellit timentem
facit atque sollicitum hominem
ubi non est timor ibi inte est
dissolucio ubi non est timor ibi
morum perdicio ubi non est timor
ibi nimia est perversio. [illegible]
bus tuis non concupiscere. **de sumptu**

Inlargis vivibus tuis
deo age gratias valde magis [illegible]
quam corpe valde magis mente
quam carne. Adversa corporis sunt
remedium anime. Egritudo car
nem vulnerat mentem [illegible]
flagellum vicium examinat vitia
libidinis decoquit et [illegible]
[illegible] **de asperitate**

Non attollaris si adversitas non
venerit non deicieris diffe
cultas eveniat non terminen
tes calamitates contingerit in
te pusillanimitate efficeris temp
tamentum [illegible] paris
in diversis prelium te videbit
cognoscens ut frangeris pro
te impaciencie ... noste nec
alteris. Equalis esto in omni
mente [illegible] gaudio commutes
merore animi mire equalis
tue ad iustitiam committeris [illegible]
solenitam **de meditacione**

Nullus te casus imparatum in
veniat nullus sit casus
meditatus tui non prevenit
Eorum omnium premeditatione fo
tiora fiunt semper quamvis
insperatis incendiis pro me
tue quos previsis feris [illegible]

Semp(er) animo sapienti prude-
pienti retinentur. Omnia medita-
ta leviora accidunt. Expectata
ta mala tollerabilius feriuntur.
Cedit adversis casibus consilio p(ro)-
sperita(te)s non ad nutum eius re-
cedent. Advenientes impetus fu-
git meditatus. Molestias(?) futuris
attenuat prognitus(?) Clemencia(?) ad-
venientium malorum presso(?) in
opinatum aut malum sent-
serit. Acerba sunt que cogitata
non fuerint. Omnia consuetudine
improvisa in curiosis. Repentinum
malum cito frangit quod improvisum
non est vehementer affligit. Sub-
ite magis tempestates terrores
exspectantur. Hostis improvisus
facile opprimet que repente et
subito gravius accidunt et ad
somnum. Et ad mala prius eveniant
provide.

De tollerancia

Adversa et aspera ut tempus te-
nuerint tollera. Quod enim ...
venerit libenter. Mentem sustine
provocante iracundia restringe
animum. Et protervam mitiga-
illam. Tempore furorem indig-
nacione. Cohibe animi motum
refrena iracundie impetum.
Si non potes iram vincere tempera.
Si non potes furorem ... ... premere
cohibe. Promptior esto ad per-
cipiendum quam inferendum
molestiam. Disce magis tolle-
rare malum quam facere magis
hoc quam inferre. Tamen ne per vi-
tam in nimium ... ... et
to paciens nimis mansuetus
modestus sine ... mo-
destiam mansuetudinem de-
pone ... contumelie
... exspecta dissi-
mulando errores detrahencium

contumelias. Contumelias detrahen-
cium paciencia. Vince. Exigit
tibi contumelie paciencie fran-
ge clipeo. Tollerancie exspec-
tione. Asperrimum verbum fran-
git(?) lingue mentis paciencie
probe sentimus ... que te
irrite dicet ... insultet
irrisionem(?) conviciantur. Tunc
ad litem provocet. Ad magnitudinem in vi-
tet convicium. Dicent in iniuriam
facient contumelias. Afficiunt tu
sile tu contempne non loquens
dissimula. Esto silencium. Animum
verum. Non videris considerans
non torqueas contumeliam non
respondeas.

De paciencia

Paciendo vicimus. Vinces. Disce
Christi modestiam. Pacienciam
tollerancium Christi attende. Non
dolebis in iniuriis. Probis nam-
que passus est relinquens nobis ex-
emplum. Palmis cum percussus
flagellis cesus spinis deceptus
clavis confixus spinis coronatus
tus cruce damnatus semper
continuit. Magnum est bene
ledentem te non ledere. Magnam
fortitudo si lesus etiam remit-
tis. Magna gloria si cum nocere
potuisti parcas. Conviciis cum
conviciantis ipse parcas. Contin-
get tibi quietudo in meritis
mala tua ... prudens quidquid
tibi contingit adversum preter
eveniat. Consideracione ergo iusti-
tie dolorem tempera. Leviter
portabis si per que ambulas in futurum
intenderis. Cum ergo derogant
tu ora. Cum maledicunt laudem
respondeas. Presentes pacient(er)
delim blandimento iram fu-
rentis dissolve. Levitate vince
maliciam nequitiam bonitate
Precis in inimicos cum placet

modestiam Iheronimus mala tuo(rum)
non expta tranq(ui)lla mente illa
tas p(er) continuaciones tranq(ui)llo
corde ipsi dolorem in mente
gravamus grande ipsum ...
vit valde non corrodit animum ...
intrinsecum quanto magis tegis tan
to magis anges. Apostolus quo animo
animo nunc te exercitet

De satisfactione

Si maligno fratri tuo
contristatus satis fuerit
Si inceam pecuniaris carnaliter
primum ...ges. Et offenderis que
quem carni pie requiras.

De reconciliatione

Porrige voluerit
ad reconciliacionem offensio
nis tue veniam postulaus non
dedignaris nisi prius ad pacem
... non requiescas nisi prius
reconciliatus fueris. Teneri cum
celerrimo dileccionis affectu. Te
nori. cum in humilitate ad graciam
petenti. quoque veniam libere in
dulgenciam nisi dederis. Et si te
non supplicet ut sibi dimitti non
postulet. si deprecandi humilitate
non subeat. si peccatum suum mala
consciencia non agnoscat tu vel a
... concorde dimitte ex animo
gratis indulge. Veniam spiritu co
rdis ... dolorem cordis
non spies dolorem animi non
retineas statim accorde ...
offensionem in aliquo respicie
non spies dolorem.

De odio

Odium cum regno dei homines
separat a celo subtrahit ...
dyapo ... Odium enim non ...
sione admittit non nimio ...
non sanguine fuso ... Quod
... igne referam.

De invidia

Invidiam vera caritas ...
invidet ... bonum ... dolere
devoravit pestifero hoc ... sibi no
cet primum se mordet ... suum
corrodit ... subitum in
... est sensum comedit ...

... mentem affert cor hominis
... quedam pestis depascit

De ... (red, cut off)

Oderint igitur cont ...
bonitas ad ... in ... odium ...
vitiis de bono alienis non dolens
de ... non ... ... p ...
... ...
... ...
die fratribus ... ...

De pace

Pacem ama pacem dilige p
acem cum omnibus retine ...
in mansuetudine et caritate ...
plecte. Non sis impacie in fide
non sis levis in amicicia ...
tive vinculum constancie ...
mentis placabilitatem ...
benignitate ... esto ...
affectu affabilis in sermone ...
animo ...

De lite

Nullus sermo ... ...
... ... concordiam ...
... ... lites
... ...
... lites, litem ... ...
impace in nulla causa ...
in nulla ... ... stud...
as contencio ...
... lites parit ... ...
odiorum ... accendit ...
cordis ... ... Contencio
concordiam rumpit.

De ...

... ...
... noli ... ...
... noli ... ...
sup in ... ... ne ...
... ... ne ...
... ...
... gaudet ... ...
... in ... ...
magis ... ...
... ... co...
... ...
dolor. sup ... ...
... ...
bus ... ...
... ... sit tibi ...
... ...

alienum infortunium tamquam tuum
luge. Conturbacione alterius tu
esto tristis. Cum plangentibus
plange, cum lugentibus mentis
affectum coniunge. **De exemplo**
Nominibus actibus tuis in omni ope-
racione, in omni conversacione tua imitare bo-
nos, et imitare sanctos. Habeto
ante oculos exempla bonorum.
Exempla sanctorum imitando co-
gitari. Exempla iustorum tibi
pone. Sint tibi pro re exem-
pla discipline incitamenta. Con-
tende ad bene vivendum documenta
sanctorum iustorum. Consilium vite
tue semper diligenter informa, ut nullus
animo contristet adversa. **De bono**
Posse bono fulgeas **fama**
opinione bone. Hec testimonii
bonum custodi famam tuam. Talis
abstinentem tradens, multis bene
[illegible] obprobriis. Cave non gloriam
popularem. **De vana gloria**
Cave ergo gloriam popularem.
Quere vulgi admiracionem. Eo
tempore favores laudem vulgi.
Popularis esse magis quam videri
bonus stude. Non exquiras si
quis te extollat, aut contempnat.
Nec favor te seducat, nec vitu-
peracio frangat. Qui laudem non
[illegible] contumeliam sentit. Et
tempnis laudem fictile et vitu-
peracionem scias. Noli te bonum
existimes si bonus predicaris in
lingwa aliena. Conscienciam tuam
interroga. Despice te tuo non
alieno iudicio, neque ex alieno
sermone sed extra te mente
metire. Nemo magis scit quis
sis quam tu, qui conscius tui
es. Quid enim prodest si malus
es et bonus predicaris. Aut quid
laus bona prodest ad veram salu-
tem, [illegible] es et aliud esse fingis.

Quamvis vita **De simulacione**
Simulacionem vitam ficcionem
obstinacionem veste non simula-
tem. Qualis vis haberi videri tal-
e gestus professionem tuam et ha-
bitum et incessum monstret. Sit incessu
tuo simplicitas, in motu tuo puri-
tas, in gestu gravitas, incessu ho-
nestas. Nichil decoris petulancie,
nichil lascivie incessu tuo ap-
pareat. Animus tuus corporis
apparet habitu. Gestus mentis
signum est mentis. Corporis gestu
animi perpendimus. Incessus ergo
tuus ymaginem levitatis non habeat,
alterius oculos non offendat, non
[illegible] de te [illegible] non de-
trahendi [illegible] locum.
Non te lenibus coniungas [illegible]
[illegible] admisceas [illegible] mu-
los. Cave iniquos, fuge improbos,
sperne ignavos. **De societate bonorum**
Bonis te coniunge, bonorum ap-
pete consorcium. Bonorum requiri
societatem. Bonis individue ad-
here si prius conversacionis eorum eris
et virtutis. Qui enim cum sapientibus
graditur sapiens est; qui cum
stultis, stultus. Similes enim
similibus coniungi solent. Simi-
lis fiunt tibi mores si indignis
te sociaveris. Melius est [illegible]
[illegible] odium habere quam consorcium.
Claude aurem [illegible] ne
malum audias. Impudicos ver-
bis sermones inhonestos [illegible]
verba nulla [illegible] auris tuis
sermonum obrepat [illegible]
[illegible] sermo [illegible] mente [illegible]
nam facile [illegible] quod libenter
auditur. **De sermone**
Nichil umquam ore tuo quod
impedire possit procedat. Nichil
quod non expedit. Sermo [illegible]
Numquam hoc procedat ex labiis
[illegible] aures non possunt [illegible]

Cavenda est verborum obscenitas, fugienda sermonis turpitudo, quia ymago verius vane est conscientie index. Mores hominis lingua pandit, et qualis enim sermo ostenditur talis comprobatur animus. Ex habundantia enim cordis os loquitur. Ab ocioso enim sermone linguam compesce, ab ocioso verbo os refrena. Ineptas fabulas non loquaris, verba inania non garrias. Nam enim ociosa verba non refrenant, ad noxia transit. Minora namque culpa maiorem generant. Paulatim crescunt vicia, et dum parva non vitamus in magna prolabimur. Nimium cave [illegible] et adulationem. Non proferas [illegible] et indiscrete non increpes. Ea que loquens gravitati te atque doctrine conveniunt digna. Sit sermo tuus irreprehensibilis atque audientium conversatione utilis. Attende non quodlibet sed quod oportet dicere, quid loquaris, quid taceas, et in loquendo et in tacendo prudens esto. Multum ante delibera quid dicas ne [illegible], non post quid dicas. Effuge ne capiaris lingue; lingua tua te non prodat. Tolle insidiandi occasionem, non pateant inimici insidiis os tuum. Non loquaris quod excipiat adversarius. Pone ori tuo custodiam, labiis tuis pone signaculum, lingue tue oppone claustrum silencii; linguam custodie in [illegible] concludite. Intende opportunitatem loquendi, tempus proferendi sermonis inquire. Certo quo loquaris tempore; tempore congruo loquere. Tace usque quo interrogeris; non loquaris nisi interrogatus; non dicas semper quod audis.

De loquacitate

Os tuum apperiat interrogatus; sint verba tua pauca. Tolle sermonis tui superfluitatem, verbositatem. Modum loquendi non excedas nec in moderatione lingue metas [illegible] periculum multiloquium culparum. Ex peccatis non effugiunt multiloquium. Opera non deerit. Flumen exundans cito colligit limum. Modum profluens nocens periculum parit; [illegible] innumeras periculum suscitat. Linguosus homo imperitus est. Sapiens verbis utitur paucis, brevem sermonem. Sicut sapientis loqui, inutilem decipere est. Vox enim insipientis in multiplicatione sermonis. Vincat igitur verbis [illegible] in sermone; [illegible] moderare modum loquendi; non transeas.

De detractione

Abscide autem a lingua tua detrahendi stimulum. Alienam non lacera vitam. De malo alieno eorum os tuum non coinquines. [illegible] non detrahe sed condole. Quod in alio detrahis, ante potius perpende [illegible]. Gene est vitium [illegible] genus [illegible] hoc omnes reprehendunt, vituperant [illegible] hoc nichil [illegible] turpitudinis. Enim est [illegible] lingue [illegible] dente pestifero mordere. Soli [illegible] noceretur. Quando aliis detrahis, tempus [illegible]. Quando alium mordes tuum [illegible] rediturum. Si me detrahe, [illegible] tua peccata [illegible], non alienam; ipsa intende delicta. [illegible] Detractione esto sollicitus de tua salute. Detrahentes non audias susurrantibus aurem non prebeas. [illegible] detrahentes et audientes tenent. Quod ad te non pertinet, noli querere, quod in te se [illegible] homines non agnoscens.

De curiositate

Curiositate aliene curis dimitte

multa emolimenta tibi eripuit et
vita te contempta detestandum ei
nopitatis subripuit. Dimitte tu
tua corrige vicia quam aliena
reprehendas. De mendacio

Omne enim genus mendacii
summopere fuge nec casu nec
studio falsum loquaris nec quo
libet fallacia vitam alicuius offen
das. Mendacium enim in omnibus
mendacijs cum fides tollitur error
includitur veritas aboletur.
Omne mendacium peccatum est. Omne
quod a veritate discordat iniquitas
est. Leges dei falsarios dampnant
mendaces puniunt fallaces puniunt
Et mendacium apud homines le
ge dampnatur. Et fallacia huma
na iudicio plectitur si falsitas
capitali pena constringitur. Quo
magis ante deum testem ubique
et omnia antequam et de occasio non
unius quiescit racionem prestabit ani
mam. Et de occasio sermone unius
cuiusque reus licet. Os enim
quod mentitur occidit animam
et perdes omnes qui loquuntur men
dacium. Et falsus testis non erit
impunitus. Refuge ergo fallaciam
et declina mendacium. Time falsum
pure loqui numquam mentiaris
Esto in verbo verus neminem men
tiendo fallas in errorem neminem
ducas / neminem mendacio falla
te decipias. Nullum verbum finge
bis nullum verbum ingeniose
verborum indicatis nec ut aliud
dicas et aliud facias. Nec ut
aliud loquaris et aliud animo
teneas. Simplex enim tibi sermo
mentium. Tolle iurandi usum
consuetudinem medicatis tibi periu
rium est tibi iurare assiduitas
iurandi morem facit periurij. Pe
riculi iurandi ~~nec~~ usus ad peri
urium ducit. Sit in ore tuo est
sit in ore tuo non est veritas

iuramento non indiget fidelis:
sermo sacramenti retinet locum ser
mo certum. Sacramenti tamen fides
sit bonum quod spopondisti non
sis in verbis facilis coram deo fa
cile aliquid non promittas

Sine consideracione De voto
Nichil voveas quod non potes
facere non sollicitarius multum deo
vovens eris. Si non reddis quod vo
veris displicent deo qui vota
sua non explent. Quia infideles
reputantur qui que voverunt
non expleverunt. Melius est non
promittere quam fidem promissi non
solvere. Melius est non vovere
quam post votum promissi non red
de. In malis non promissis fidem
rescinde. In turpi voto muta
decretum. Quod incaute vo
visti non facias impium est promissio
que scelere adimpletur De peccato occulto

Verbum iniquum
Cave nec in corde dicas quia
verbum malum nec facias absco
dite putes. Omne verbum abscon
sum non celatur. Prodetur enim
in manifesto quod in occulto dixisti
Quod nullus agis vel dicis pala
positum putas. Lapides enim quibus
consistis loqui non latebunt et
ipsi parietes quod audierunt. Si
homines taceant muneria loquuntur
Tu ergo peccatum declina. Si celare
non possis. Ibi pecca ubi deum nescis
esse. Nichil celatur ante deum
videt occulta qui facit absco
dita. Deus enim videns renes
eius. Scrutans eos. Abscondita videns
deus ubique est presens. Spiritus eius
totum implet. Maiestas eius
omnia penetrat. Elementa cuncta
sua potencia attingit. Presens
Omne eo locus nullus. Cogni
cio eius nichil occultum. Om
nia secreta eius visus penetra
vit nulla occulta se latere putet.

multis obstaculis ut non penetret impeditur. Esse cogitaciones nos-
tre in spiritu quid mens agitur
ut latet videt. Quod mens dis-
ponitur comprehendit nemo pre-
ter deum secretum effinge et si non dis-
pensat publica forma contempnunt
pro consilio quam nulla grauior
pena.

De consciencia

Si non vis esse tristis bene vive.
Secura consciencia tristiciam leniter
sustinet. Namque bone vite gau-
dium semper habet. Terrore conscientia
semper impeta est. Reus animus
numquam securus. Reus enim consciencie
sue agitatur stimulis. Si in bo-
nis perseveras tristicia a te
elongabitur. Si in mesticiam per-
venimus tristicia non tibi ob-
erit nec plaga nec mors te ter-
rebit si bene et pie dixeris con-
silium ante et opus tuum semper
ad deum committe et in omni ope-
re tuo dei posce auxilium.

De arrogancia

Occulta dona gracie
domino dono ascribe nichil
meritis tuis attribuas et in
virtute tua nichil presumas man-
data nichil proximis. Vis ante
virtutes tuas augere noli prode-
re occultas virtutes per elacionem.
Bonum fac et absconde per arroga-
ciam. Finge vide quod esse nec
visi sit. Quod manifestando po-
tes amittere, tacendo custodi. Ve-
ra ideo cordis tui vincula. Prauas
cogitaciones manifesta. Vicium
proditum cito curatur. Vicium
autem tacendo ampliatur. Si
vicium culpa crescit si latet sit
animo magnum. Si tegitur
magis creditur esse malum.
Malum autem tacere potius
quam emendare oportet. Melius
est ut vites quam emendes vicium
ne forte cum miseris renovare
non possis. Opus enim difficile
vincitur. Vix superatur quod mo-
lit fuerit. Vix tollitur. Antequam
dum libera sunt ante factum
cogita. Ante opus premeditare
dum maturo consilio ut quod ini-
ceris perficere.

De consilio

Quid vis age dum cogitare du-
bia ceperit age nichil. Ceper
capiti. Magnum consilium mora
melior est. Incertis autem
rebus vero agendi tarditas remo-
venda. Tolle moras in cer-
tum nichil deferas. In bonis
nocet dilacio id quod expedit dif-
ferre impedit. Absit in bonis
remissa segnicies, absit me-
corporis semel sit sicut pung-
ere.

De corpore

Acuta cupiunt cito mentes
per corporum cum vires de-
ficiunt et ingenium negli-
genter et corpus animi dissolu-
unt. Malum presidium ob-
nit. Negligencia desidia. Ingerit
sensibus. Torpor sensum ex-
stinguit. Hebetudo sic limite ex-
tinguunt. Sorcia ante melio-
rem reddit peiorem facit
negligencia sensum obtundit
desidia. Sequitur autem in-
dustria per doctrinam natura
sit excellencior ingenium
videntur subiecto studio
tardiora cum ingenia studio
acuuntur. Torporem natur
industria excitant sensus
tendunt assiduitas autem
exercitacionem prestat sensus
experiencia plus sustinet.
Sepe natura morbus in-
minuitur. Pugis usus ingenium
generavit. Omnia usum reddit
et parant. Res nam frangit
ut usus erit. Et cetera.

De usu et sapiencia

Nichil sapiencia melius nichil prudencia dulcius nichil sciencia suavius / nichil stulticia peius nichil insipiencia deterius nichil ignorancia turpius. Ignorancia. mater errorum nutrix viciorum ceterum ignorancia magis periculosa est / ignorancia enim quid sciat / culpa / nescit quid delinquit / non agnoscit insipiens assidue peccat / prudens facile decipitur / stultus inherens cito delabitur / Imprudens aut cito deprehendit insidias celantes errores agnoscit sapiens omnia prudenter examinat inter bonum et malum cito discernit / Summum bonum scire / summa miseria nescire quo tendas / dilige igitur sapienciam et ipsa manifestabit tibi / accede ad eam et appropinquabit ad te / assideas ei et instruet te / Bonum quod dixeris doce / disce et doce bonum non contempne / studium doctrine quam ante concepisti ore effunde / Si sapiens fueris impertire tibi magis aures / doctrina quanto magis datur sibi tanto magis habundanter crescit / dando est largior / retinendo brevior largiendo redundancior / Dum cum bonum in commune deducitur clarius elucescit / Et nobilis possessio est sapientia que distributa incrementa suscipit et avara decrescit / possessorem nisi publicetur fugit / habitum habitum tenuat / Predicare oper ante ore primus ore adimple ante ore doces opere ostende non solum magister sed virtutum esto imitator / Cum autem docens in sermone cecideris / noli verbum vero obstinate / Sed dic ut mitigare nec simplicibus displiceas nec prudentes offendas / Iuxta sensum auditoris erit sermo doctoris / Secundum mores doctrina est impertienda. Iuxta vulnus adhibenda sunt remedia / predicatura quod ad hominum laude te tempera sic instrue alios ut te custodias sic doce ut humilitatis gratiam non amittas /

De curiositate

Cave ne dum alios docendo tangis ipse laudis appetitu demergaris / Nulla tibi sit curiositatis intencio scire / cave a se moribus remoti indagare / nichil ultra quam scriptum est queras / nichil amplius scruteris quam divinitus predicatum est / Scire non cupias quod scire non licet / Curiositas periculosa presumpcio est curiositas dampnosa. Ipsam in heresim provocat / in fabulis sacrilegis mentem precipitat / in curiosis obscuris reddit indagaces / Incertis ignaros facit perplexas questiones disputacione tolle / certamen tolle / contencionem vincendi / offensionem devitare et de non certe dic in specie /

De correccione

Recte in non concedas cum ... iure contende non sermone / nec te aliis inducas priciore nec te ad disputaciones primus preveres / nec vincas / obpugnare conceris / plus dilige audire quam dicere / plus auscultare quam loqui audi primum loquere non in ... postremus dictis ... certis primum / Ironiam ut sinis ... intendam extima ... Melior principio finis melior primo sermo novissimus / Disce et quod nescis ne doctus inutilis in veniaris / Primo auditor post ...

sis auditor doctor pro disciplina
nomen. magni fortune denique
omnes sint meliores ac bene
utrumque pro suis statutis meri
to venerare. priori gradu co
petentem tribue reverentiam
iuxta. dignitatem unicuique
redde honore. Superiori te equa
lem. ne exhibeas. senioribus.
presentis obedientiam eorum fa
miliare maiores. cede auctoritati.
obsequere voluntati

De obediencia

Maioribus iussa defer obse
quia. malum autem iussis fa
cere non sequestris non consen
tire. Noli in malum eius qui
conspiratur potencie eorum si
penam compellat supplicium in mi
neant tormenta occurrunt melius
est decedere quam iussa complere per
misera melius est ab homine
ingulari quam eterno iudicio
dampnari. Similis eum et est
qui obtemperat in malum ei
qui agit facientem et obsequente
[illegible] pena constringit

De placare

Ad subditos autem benivolus
magis quam timendus. Subiecti
te potius venerentur quam me
tuant. Potius tibi dilectionis offi
cia quam formidinis iniunge. adhibe
talem te redde subditis ut di
ligaris magis quam metuaris.
Experiencia eum amor prodit
odium timor. affert fidem metus
tollit. affectus restituit. timor
fidem diuturnam non finat. ubi
timor est mutuum odium sequitur
ubi metus defectio occurrit
Quippe deinde tempora aufferunt
Summa bonitate rege subditos
[illegible] sis in eis timidus. Sit eis
durus ut diligenter fruantur
et indisciplina et immodestia
modum sumat

De temperancia

Nec minimi nec per [illegible]
gitis in omni tempore modum fi
in re temperanciam habeas / in lau
temperatam agas nec ultra quam
oportet nec infra. Certum Bona
in moderato esse usu effrenium
noxia / Immunitas eum omnis in
vicio deputatur. Hunc autem salu
brior sit cum moderatione et
cum moderamine fuerint salub
sunt. Observa quoque prudentem cum
aptum sit tempori. quid ubi qua
liter quando quam diu fuerit congru
entum et tempus in super respice
Singulorum operum discretiones
agnosce diligenter distingue omni
que agis qualiter bonum incipias
qualiter perages cito [illegible]

De discrecione

Nomen discretionis actione tene
discretionem in nullo indiscrete
appareas. Omne bonum discrimine
operis tum infirmum erit. Quod
quod cum discretione bonum fecerit
virtus est. Quod quid sine discre
cione est / virtus cum discretione pro
vicio deputatur. Virtus sine discre
cione vicium. Locum obtinet vel
sunt consuetudine vivunt
multa. Primo usu presumpta / mala
consuetudo pravos mores alliciat
usurpata. Adime consuetudinem
contra legem. Primum usum bonum
erit lex et ordo. Quod tibi fieri
vis alteri facies. Talis esto aliis
qualem [illegible] te esse alios
testimonio tuo nulli noceas
et nullius precibus verum testifi
cationis exhibeas. Ymo tuus
[illegible] anime tue quam [illegible]
fiant. Quod non vis pati non
facias non inferas mala ne
patiaris similia. Antequam mo
lestiam in aliis inspicias
Tene iuris

De iusticia

Equitatem iudiciorum [illegible]
[illegible] conventure

defendis cum iudicas, iustitie
persone affectum a vero deflectitur.
Pauper an dives sit tantum p(ro)
sit non personam. Compone animum
tuum, ne corrumpatur iustitia,
contineri sed veritatem prevaricante
animo violatam iustitiam. In psalmo
de iusto iudice dicitur: non acceptis
muneribus proposito. Cum distribue
remuneratione. Cum enim putari
affectat munera futuram non
sperat gloriam. Cum bonum hic re
cepit ultimus quod expectet premium
non habet. Tu autem dum iudicas
prestitutum mercede iudicem. Ne quis
iura et respondi quod mercedis
debetur ad omne munus tuus
animus excute. Comune iudicio aut
magnum sunt ima federis. Noli esse
plus iustus quam iustum est.
iustitie discretionem custodire
cum quod nimium est vitium est. Sim-
plex est iustitie singularitas. Hunc
ne non ignoscere. Tunc ergo ri
gorem in discussione iustitie
exime, separatim pietatis temperet
censuram distinctionis in dul
cedinem. Consultationis sit necnon
esto clemens, nec queras dis
tinctionis quam te iudicas te et
alios eque pensas. Sic alios
iudica ut ipse iudicari cupis.
Dum enim in alieno indulges, pecca-
tis tibi misereris. Quo enim iure
in aliquem statues et eo teneberis.
Qua lege quam ponis, qua eo
digne quemquam iudicaveris,
eadem ipse eris iudicandus.
Lex tua te constringet. Quod alius
ponis portabis iudicium concedo
cum in quo iudicas condemna-
dus es et qua mensura metie-
ris queris tibi remetiri. Animo
autem summa querere ut cum iustum
diffinias nullum aut iudicium

contemptus et nullum iudices
suspicionibus arbitrio ante probat
et sit iudicatum. Non enim qui iram
sentit sed qui continetur rectus
est. Quod nostri iudicii quod
nescis Deo committe arbitrio.
Periculosum est quemquam iudi-
care de suspicione. Cum latentem
perducit in lucem Deus est qui
illuminabit tenebrarum abscondita
qui manifestabit cordium con-
silia. Animus enim vero sunt re-
dendi non sunt, nisi iudiciis
certis demonstrentur, ut que
manifesto examine convincuntur
que ordine iudiciario publi-
centur. **De honore dignitatis**

In summo honore summa sit humili-
tas regimine celsitudine quantum
sublimius contigeris non te honor
extollat. Tanto sis maior
humilitate conspicuus quanto
es ~~magnus~~ in dignitate pre-
clarus. Inspectus quoque cunctis
habere subditis. Tradiditiam mi-
terum mente subditum ex-
ple dum dispensatione tam
ne non moderis quam potestas
ad epte moderate esto ordina-
to animo administra non tur-
bulento sed tranquillo corde dis-
pone. Tunc honores quos sunt
culpam tene non potes. Honoris
sublimitas magnitudo est
scelerum. Nam in minori honore
minor sunt dubio et pena
potentes enim potenter tormenta
patientur. Iudicium enim durissimum
his qui presunt. Cum datur
multum, multum exigitur.
et cum plus committitur plus ab
eo exquiritur. Honores secum
gerunt peccata, ergo prelati
potestas alta, ubi ventus
fortius exagitatur. Excelse

turres cum frangunt grandia montes alta cedros feriunt fulminibus. Impotentem cito credit invidia. Certo patet insidiis gloriosus. Subsidium parit gloria invidiam parit. Quamvis conspicui in seculi gloria fulgeant, quamvis purpura auroque resplendeant, quamvis pro [illegible] dignitatibus emineant, excubationem omnis perget agmina numerosa obsequentium, turbas constipentur agminibus tueantur, semper timent. Miseria est ... semper timere. ... gustum in merore indiscrimine ... conscientes fortius recubat sed turbidus in plumis ... multo ... pallidus in lectis aureis ... turbatus dormit. Est ... mundi felicitas modica ... seculi gloria caduca et singulis temporibus potentia. Ubi sunt reges, principes, imperatores, locupletes, potentes et divites mundi

de vanis diviciis

Quoniam tamen non sunt quasi umbra transierunt ut sompnium evanuerunt. Usque ad quantum decurrunt divicie ad quantum proficiunt sine peccato non possunt inveniri [illegible] multi ... opes perierunt ... indiscrete venerunt. Multis ... fuerunt divicie, numquam sinitur mentem requiescere que terrenis subditur curis. Rerum enim sollicitudines mentem turbant, mentem excogitant. Si ergo vis esse quietus, nullus seculi appetitus ... habebis requiem; si autem mundi curis afficeris semper inquietum ... fruibis si te a terrenis ... subtraxeris. Divicie sine peccato non acquiruntur. Nullus vero terrenis sine peccato ... inservit. Durum est ut qui divicias inhiant ad celestia tendant. Qui enim terrenis se implicant, a deo non se separant. Qui in terrenorum amore desiguntur, inde ... delectantur. Amicum dei verum ad intentionem ... nequiunt. Quod est quia implicati. Dei gloriam simul et seculi ... est celestibus et terrenis curis inservire. Per deum et mundum pariter diligere neque simul ... nequiunt

de contemptu mundi

Propter deum [illegible]. Pro omnibus renuncia ... curis te suspende ... impedimento seculi deo studeas. Nullus te amor mundi a dei amore subtrahat, nulla te rerum sollicitudo a dei suspendat intentione. Esto mundo mortuus et mundus tibi. Mundi gloriam ... mortuus ... aspicias ... te ... tamquam sepultus ... defunctus ab omni terreno ... negotio. Contempne omnia que habere ... potes, aliud habes ... ... egeni inopie. Si que necessarie

de elemosina

De ... que ... necessitate ... in inopiam ... dura ... nullum ... nullum ... nullus ... nullus ... absentet nemo ... confusus abscedat. Omnibus communica, omnibus tribue, omnibus ... non eligas cui misereris, ne forte pretereas ... qui meretur accipere ... pro quo deo ... pro quo mundo ... fructus ... Quod qui

te tribuis cum offers tribue quod
quid largiris cum hylaritate
largiaris/ prebe sine murmuratione
manum. Elemosinam sine tedio
da ut sit benivolentia quam res
datur maior enim quam res inspi-
citur. Talis enim opus qualis
tua intentio. Quod cum bono dat
offert hoc accipit deus qui ani-
mum tedio dat succedentem perdet
qui cum tristicia tribuit remu-
nerationis fructum non percipi-
et non enim est munus ubi abest
benivolentia. De tuis iustis
laboribus iusticiam compleribus
Non in [illegible] aliorum [illegible] aliquid
tribuas nec te misericordem
de alieno ostendas. Ablio nichil
prodest si alium reficis unde alium
inanem facis. Contempnunt
ista miseri non sperant. Talis
enim non pungunt sed penam
applicant. **De iactancia**
Omne quod facis non iactanter
sed nunc fac quia nichil sen-
tis ipse laudem mihi ipse faciat
sed ipse dicitur celum quando a
gens presentia incede age et
ne remuneracionis te teneat
affectio non secularis. Si enim
hic laus queratur illic remu-
neratio amittitur. Ypocrite enim non
hic sed in futuro mercedem recipient
quod in futuro non pro illis mercedes
punitur in celo non merita
De monitione
Hec accepisti modo
Humani deum est tibi regula
vivendi. Nulla te unum ignoran-
tia spectes excusat non es in
mente nescius non imprudens
non ignoravis legem quam re-
quiris expressim cognicione
mandatorum habes. Scis quod
sit recte vivere unde ne ultra
offendas ne bonum quod nosti

desideras. nec quod respicias le-
gendo contemplando sciendo bonum
fecit acceptum iustitie opem
ple quod dilexisti legendo. **Capitulum**
Excita nunc anima mea et erige
totum intellectum tuum et
cogita quantum potes quale et
quantum sit illud bonum. Si enim
singula bona delectabilia sunt
cogita intente quam delectabile
sit illud bonum quod continet
iocunditatem omnium bonorum
et non qualem in rebus creatis
sumus experti sed tanto differentem
quanto differt creator a creatura.
Si enim bona est vita creata
quam bona est vita creatrix.
Si iocunda est salus facta
quam iocunda est salus que fecit
omnem salutem. Si amabilis
est sapientia in cognitione rerum
~~cognitarum~~ conditarum quam ama-
bilis est sapientia que omnia con-
didit ex nichilo. Denique si multe
et magne delectationes sunt in
rebus delectabilibus qualis et
quanta delectatio est in illo qui
fecit ipsa delectabilia. **xxvi**
Qui hoc bono fruetur quid
illi ~~erit~~ erit. Certe
quicquid volet erit et quod nol-
let non erit. Ibi quippe erunt
bona corporis et anime qualia
nec oculus vidit nec auris
audivit nec in cor hominis co-
gitavit. Cur ergo per multa va-
garis homuncio querendo bona
anime tue et corporis tui. Ama
unum bonum in quo sunt omnia
bona et sufficit. Desidera unum
simplex bonum quod est omne
bonum et satis est. Quid enim
amas caro mea quid desideras
anima mea. Ibi est quicquid
amatis quicquid desideratis. Si
delectat pulchritudo fulgebunt

iusti fulgebunt sicut sol. Si velocitas aut fortitudo aut libertas corporis cui nichil obsistere possit erunt similes angelis Dei. quia seminatur corpus animale surget corpus spirituale potestate utique non natura. Si longa et salubris vita. ibi est sana eternitas et eterna sanitas quia iusti in perpetuum vivent et salus iustorum a domino. Si sacietas saciabuntur cum apparuerit gloria Dei. Si ebrietas inebriabuntur ab ubertate domus Dei. Si melodia ibi angelorum chori concinunt sine fine Deo. Si quelibet non immunda voluptas torrente voluptatis sue potabit eos Deus. Si sapientia ipsa Dei sapientia ostendet se eis ipsam. Si amicitia diligent Deum plus quam seipsos quam illi illum et se et invicem tamquam seipsos et illi se et illos per ipsum. Si concordia omnibus illis erit una voluntas quia nulla illis erit nisi Dei voluntas. Si potestas omnipotentes erunt sue voluntatis ut Deus sue. Nam sicut poterit Deus quod vollet per seipsum ita poterunt illi quod volent per ipsum quia sicut illi non aliud volent quam quod ille vollet ita quicquid illi volent et quod ille volent non poterit non esse. Si honor et divicie Deus servos suos bonos et fideles supra multa constituet. immo filii Dei vocabuntur et erunt et ubi erit filius eius ibi erunt et illi heredes quidem Dei coheredes autem Christi. Si vera securitas certe ita certi erunt nunquam et nullatenus ista vel potius istud bonum sibi defuturum sicut certi erunt se non sua sponte illud amissuros nec dilectorem Deum illud dilectoribus suis invitis ablaturum nec aliquid

Deo potencius invitos Deum et illos separaturum. Gaudium vero quale aut quantum est ubi tale ac tantum bonum est. Cor humanum cor indigens cor expertum erumnis immo obrutum erumpnis quantum gauderes si hiis omnibus habundares. interroga intima tua si capere possint gaudium suum de tanta beatitudine sua. Sed certe si quis aliquis quem omnino sicut teipsum diligeres eandem beatitudinem haberet duplicaretur gaudium tuum quia non minus gauderes pro eo quam pro teipso. Si vero duo vel tres vel multo plures idipsum haberent tantundem pro singulis quantum pro teipso gauderes si singulos sicut teipsum amares. Ergo in illa perfecta caritate innumerabilium beatorum angelorum et hominum ubi nullus minus diliget alium quam seipsum non aliter gaudebit quisque pro singulis quam pro seipso. Si ergo cor hominis de tanto suo bono vix capiet gaudium suum quomodo capax erit tot et tantorum gaudiorum. Et utique quoniam quantum quisque diligit aliquem tantum de bono eius gaudet sicut in illa perfecta felicitate unusquisque plus amabit sine comparatione Deum quam se et omnes alios secum ita plus gaudebit absque estimatione de felicitate Dei quam de sua et omnium aliorum secum. Sed si Deum sic diligent toto corde tota mente tota anima ut tamen totum cor tota mens tota anima non sufficiat dignitati dilectionis profecto sic gaudebunt toto corde tota mente tota anima ut totum cor tota mens tota anima non sufficiat plenitudini

gaudiorum

Aequalem letitiam et exultationem isti habebunt qui in gaudium domini introibunt. Quod deus quale gaudium habebunt qui patrem in filio et filium in patre et amborum spiritum in caritate in utroque sicut est facie ad faciem semper videbunt de eo. Societas angelorum. Gaudium de contubernio omnium sanctorum. Gaudebunt utique de bonis dei interius et exterius supra se et infra se et intra se et circa se. Undique ad hos omnes amicos suos quorum milia milia sunt. Hiis diversis affluent et superhabundanter gaudebunt. Ecce hoc est plenum gaudium et hoc est omnium beatorum sufficiencia sine omni indigencia ad quod gaudium nos perducat qui sine fine vivit et regnat deus per omnia secula seculorum amen.

Incipiunt capitula

Expliciunt capitula

Incipit liber primus de summo

Summum bonum est quia incommutabilis est et corrumpi omnino non potest. Creatura non bonum summum quia mutabilis est. Et dum siquidem bonum non tamen esse potest summum. Quid est dei immortalitas nisi eius incommutabilitas. Nam angeli et anime immortales sunt sed incommutabiles non sunt. Ideoque solus deus dicitur immortalis quia solus incommutabilis est. Nam anima moritur cum deserente deo de bono in malum mutatur. Sic et angelus dum deserente deo est lapsus. Quod materiam habet unde existat mutabile est quia de informi ad formam transit. Quod vero materiam non habet incommutabile est sicut deus. Itaque esse bene aut substancialiter sunt ista. Ideo deus est incorruptibilis immortalitate incommutabilitate vite et merito eminentior creature. Opus non

consilium apud deum mutari potest vel variari. Cum enim omnia per diversa tempora diversa incipit, semper manens incommutabilis idem est. Unde quod cum unicuique congruum esset qui ab ipsa aeternitate mansit in eius dispositione consilii. Non vero sunt in deo aliud deum, aliud pulchritudinem eius putare, atque aliud magnitudinem ipsius, sicut aliud est homo, aliud pulchritudo qua desistente pulchritudine homo manet. At qui deum ita intelligit corporeum esse credit. Deum pulchritudo eius et magnitudo deus ipse deus sit. Ideo deus dicitur simplex, sive non amittendo quod habet, seu quia non aliud est ipse et aliud quod in ipso est, improprie dici. Secundum consequens vide ea quae ordinate in deo sunt, utpote simplicitatis, quae aliqui dicuntur ... et non est apud deum non summa simplicitas est iuxta hanc regulam et cetera existimanda sunt.

Quomodo et ubique sit deus

Non ideo caelum et terram implet deus ut contineant eum, sed ut ipsa potius contineantur ab eo, vel particulariter deus implet omnia, sed cum sit deus ubique totus totaliter est. Non ita putandus est deus esse in omnibus ut unaquaeque res pro magnitudine suae portionis suae capiat eum, id est maxima magis, minima minus, dum potius ipse totus in omnibus sit sive omnia in ipso. Cuius potentia divinae maiestatis sive cuncta potestatis sive immensitate concludit ut comprehendi potentiam eius quis aditum inveniens potest, quia ille omnia circumquaque constringit et cuncta eius nutui divini iudicii oppo-

continentur sive quae continent sunt ut solum sint, sive quae comprehendi sunt ut peccant ... quo effugere deum quisquam posse non est dubitandum. Quem ergo non habet placatum nequaquam evadet iratum. In immensitatis divinae magnitudinis ita est ut intelligamus eum intra omnia sed non inclusum, extra omnia sed non exclusum, et ideo interiorem ut omnia contineat, ideo exteriorem ut omnia incircumscripte magnitudinis suae immensitate concludat. Per illud ergo quod exterior est ostenditur conditor, per id quod interior gubernare omnia demonstratur. At ne ea quae condita sunt sine deo essent, deus intra omnia est. Verum ne extra deum omnia essent, deus exterior est ut omnia concludantur ab eo. De communicatione aliorum ... dicitur ipso deus ante quam non est ipso ... quod non est quia fecit ... sermone de opere ... sicut et ... quia verba ... hoc quod ineffabile est, ut tamen dici possit, quoniam deo nihil digne ... quamvis sermo dicat deum locum, localiter tamen non sit deus ... in spiritus ambulat sed dum de loco ad locum praedicatur abesse ... deus qui nec loco movetur nec tempore, in spiritus tamen et tempore et loco movetur quotiens ab eis idem praedicatur localiter dum de deo ut secundum substantiam vel secundum quantitatem vel secundum qualitatem vel secundum habit-

nt motum aliquis digne di
citur ~~quantum~~ que est autem
quodammodo latitudo caritatis
qua nos et ab errore corrigit
et continet inventute que
est et longitudo qua nos longa
nimitate invalidos perit donec
nos emendatos perducat ad futura
spiritualem que est et altitudo
per quam omnem sensum superat
in mensitate exsuperat que
est et profundum quo dampnatos
inferius iusta equitate dispo
nens perdurat

Invisibilis est deus omnipotens

Vnum de deo loquens septimus
apostolus dicitur Ecce deus
noster non quasi visibilem oculis
et ubique presentem esse significat
quod dixit Ecce deus vel quod
magnitudine divinitatis eius
nullus possit attingere sensus
etiam vel angelicus quamvis
et ad plenitudinem angelicam
natura post resurrectionem
perveniat et ad contemplan
dum deum indefesse re
surgit Videt tamen eius es
sentiam plene non valet quoniam
nec ipsa perfectio angelica totum
attingit sicut Apostolus ait
Pax domini que exsu
perat omnem sensum etiam
angelorum Sola enim trinitas
sibi nota est integre et hu
manitas a Christo suscepta que tam
est in trinitate persona intelli
gibilis uno modo deus creatura
tur. Potest enim esse creditum
ipsius non eius quod verum est
et non potest et iudicia non
possunt sensu percipi vel
angelico vel humano Et ideo
que occulta et iusta sunt
timenda debet venerari. etc.

opus est et tamen non disen
te aut inquirere secundum apostolum
qui ait Quis enim cognovit
sensum domini

Quare creaturarum pulchritudine cognoscitur deus

Sed ut a magnitudine creatorum
a magnitudine creature et
corporea magnitudo exponitur
ut magna. Ostenditur ex operibus
corporibus visibilibus invisibilia eius
conspiciuntur atque ex pulchritudi
ne factorum effectum operum con
stitutionem non tamen per veritatem
consimili. Ex cognitam dumque sub
diti. et creati ipse bonus
Sicut enim in artifice vector
quot laudem ita vero creator
veritatem sua laudabitur et
quanto sit excellentior ex ipsi
operis conditione monstratur
Ex pulchritudine creature
creature pulchritudine summi
que conspici nequit scien
dus intelligi ut ipsis vesti
gijs veniatur homo ad deum
quibus auxilius est ut qui
per amorem pulchritudinis ~~creature~~
creature creatoris forma
se abstulit rursus per creature
decorem ad creatoris pulchri
tudinem revertatur. Quibusdam
gradibus intelligentie
perveniens progreditur homo
ad intelligendum deum creato
rem. id est ab insensibilibus
surgens ad sensibilia. a sen
sibilibus surgens ad rationa
lia. a rationabilibus surgens ad
creatorem intelligibilia.
Per se collaudant deum ira
tionabilia et insensibilia non
per se sed per nos dum ea conspi
cientes deum laudamus
~~Sed~~ ideo dicuntur laudare
quia eandem laudem

carnis premit causa dixerunt an
tiqui quod mechus sit et abesset quod
non sensum habet medium. Hinc
est illud quod explicite dixi sen
tentia crementum et si agnus in
saxo utique ubi sensus sentitur
ubi sentit non sentit

Nostro usu deus zelare dicitur
vel dolere hominum cum non
sit. Apud deum perturbatio nulla
est apud quem nulla tranquillitas
est non aliqua perpetuanda est nec
sunt ut credimus posse deo fu
rore vel mutationis recte per
turbationem secundum mentem ins
tinc. Quia reos punire iracundia
sacra scriptura nominavit quoniam
quod vindicantur est furore
et indignationis patientes esse ergo
intelligere opus est et alias pas
siones que de affectione humana
dicit scriptura. Ad deum vero et
mixta se immutabilis sit cre
dendus et tamen per consuetum
effectibus ut facilius intelligan
tur locutionis et mutabilitatis
que appellatum. Tam clemens
deus humane consulit infirmitati
ut quia eum sicut est agnoscere
non possumus nostre locutionis more
se ipsum in sanctis verbis et membrorum
nostrorum qualitate hoc scribitur
et passionum indignatione sepe dici
voluit quibus ad summe naturam
premium nos trahet. Condescendit
ergo nobis ut consurgamus et
multis modis deus ad significandum
se hominibus de inferioribus
rebus species ad se trahit quem
venerari iussit. Ipsum scimus invisi
bilem esse et incorporeum con
stat. Exemplis de corporibus sumuntur
ad deum qualitatum species que
tamen in deo non sunt. Quia in
sua natura incorporeus est et

incircumscriptus. Sed per efficientiam
vero in ipso species scribuntur
quia omnia videt dicitur oculus
et per quod audit omnia dicitur
auris pro eo autem quod avertit am
bulat. Pro eo quod expectat stare
et intellectum hominum similibus
absolvimus mentibus tribuit si
tudo ad deum sicut est oblivi
scens et memorans. Unde et
propheta dicit ... quod
timeam penitentiam suam non quod deo
penitentia sit sed hoc non eum
asserit et alibi similibus figura
tionis et sensibus intelligi
tur nisi per sensibilibus signibus
figuret. Quia nisi et multis per
sonis sen... commixtionis
descendisse cognoscitur ...
et ipsius agnus non ... per
mansuetudinem et leo per fortitudinem
non ... sensibilium et serpens
morte et sapientia non ...
in psalmis plangit et ...
species dicitur. Ad deum et hec
ideo ... quia
est hominum ad presentem ...
non secundum essentiam sed secundum si
militudinem species dicitur. Ad deum
neque per presentem sed per efficien
tiam ... Unde et credunt
deum quidam hominibus visibilem
apparuisse ... quem
... go quidam
... legunt ...
quem dei fore esse hominem
... deum esse corpore
... non ... est corpus
... que est filius dei ymaginem
habet ... esse corpus sanctum
... hominem ad ymagi
nem suam fecit quam ...
non ... ad similitudinem
sui ... Cogita ergo
corpus habeat ... et ...

videntes hoc est deus efficies
dei in divinis scripturis nunc autem facie
divina cognitio intelligitur eadem
visione qua perfectam perfectionem
quamquam cognoscent. Hoc enim in psalmo
ubi dicitur: Deus ostende nobis
faciem tuam et salvi erimus.
Et si dicit dei nobis cognitionem
tuam. Os dei unigenitus eius
est. Nam sicut in nobis quae plurima
quoniam sunt saepe dicimus illam et
illam linguam esse tibi et video vos
os ponitur quia mos est ut
ore verba formentur. Et si volumus
quae locutionis illo demonstrare
quod is qui efficit pro eo quod est
unum nominatur. Sic os pro eo
~~manus pluraliter~~ ponitur sicut
lingua pro eo nomen pro litteris
vestigium. Dei sunt quia nunc
deus per speculum in enigmate
cognoscitur ad ipsum non corpore
capitur. Dum in futuro faciem ad
faciem quibus et electi perfruen-
tur et ut ipsam faciem con-
templent. Cum nunc vestigium
comprehendere conatur. Hoc est
quae videt per speculum dicimus
et eius non secundum essentiam
sed secundum similitudinem species dicim-
us. Deum vero [illegible] perfecte
ad perfectionem temporum. (Ut libro

Quod in deo nulla temporis successio

Omnia tempora praecedit divina
aeternitas [illegible] ideo praeteritum fu-
turum aliquid creditur. Hoc
enim in eo dicitur quia cuncta
in cuncta complectitur. Alioquin
mutabilis esset deus et deinde
si successiones temporum acci-
perentur. Et semper aliqua cum
eo essent tempora non esset temporis
aeternitas nec mutarentur tempora
successione prius praeteritum et futurum
quod est habere non deo ostendi-

causa. Dicimus tamen teneo codicem
pro praeterito tenui pro futuro tenebo
universitatem non deus tenet et
tenuit et tenebit tenet dicit
quia omnia eius praesentia esse vi-
dentur. Sed ut ipsum angelorum
discessio necessione est temporum
nam deus esse aeternus quia
[illegible] temporum non valet [illegible]
tunc angelos saltem quod in mu-
tabili inhaerent creatori sine ma-
teriam in formam speciei quam extra
omnia ista quae temporaliter [illegible]
volvuntur formaverunt [illegible]
vero valebant tempora mutabile
temporis igitur non ad eas aeternitas
quae super caelos sunt sed ad eas
quae sub caelo sunt pertinet. Non
enim angelis accedunt tempora
vel succedunt sed nobis qui sub
caelo vivimus in hoc infimo
mundi

De temporibus

Nullum in principio fuisse tem-
pus quamdiu sit ipsum tempus
creatura in principio temporis mundi
factum esse credendum est. Quod
igitur dicitur principium quod corpo-
rearum cepit universarum quod
ordinem videlicet speciem corporalem
habent tempora quia nunc ab
scedunt priora quae remanent
quod deo in rebus mutabilis factus
est temporum quia celeri cursu
motu. Mutationem ut est centum
anni unum tempus est ut annus
unum tempus est ut unus men-
sis unum tempus et ut unus dies
nec hora quia dum haec omnia
praetereuntibus succedunt et dece-
dunt quod unum dicendum quod
non simile est ut praesens praeteritum
futurum nec tempus sunt prius et
est sive oportet ubi est [illegible]
ad ut quod mutata et futura praeteri-
ta praesentia in animo sunt species

re quirenda. Tria ergo preteritum presens
et futurum in animo tamen sunt inveni-
preterita reminiscendo presentia contuendo
futura expectando. Speravimus
igitur adventum intuemur
presentia recolimus transacta. Hec non
ita in deo sunt cui omnia simul assunt.

Mundus corporibus | Secundo vij

Mundus corporibus visibilibus sed tamen investiga-
bilibus constat. Homo autem
ex utraque substantia compositus
ideo dicitur quidam compositus
est mundus. Unde mundi sermo
considerandus est homine. Nam
sicut per dimensionem creature ad finem
homo vergitur ita et mundus.
Phisice quod discendentium tempore
desserit quia unde mundus atque
homo creatus videtur unde utrumque
minuitur considerari dicitur. Proinde
retro tempora deo vacante non
in . per mundo faciendo ociari finisse
cogitandum qui in suo eterno mane
neret consilio huius mundi conditi-
o. Nec tempus ante principium
sed creaturis fuit. Tempus non
a substitutione creature non
creaturam cepit ex tempore. Quam
damptime quid faciebat deus
antequam faceret celum. Cum
nova voluntas videtur ut
mundum conderet ociari est sed
nova voluntas in deo certa non
est. Quia et si in re ipsum mundus
non erat in eterno tamen ratione
et consilio semper erat. Dicunt
quidam quia subito voluit deus
facere mundum que ante non fecerat
voluntatem dei arbitrantes
immutari. Quia aliquando voluit
aliquando noluit quibus respon-
dendum est voluntas dei deus
est quia non ipse aliud est sed
hoc est illi velle quod ipse est et quod
ipse est utique eternus et in-
mutabilis est. Hec est ergo voluntas

eius materia ex qua formata
est mundus origine non tempore
ante fecit precessit ut sonus cantum
prior cum est sonus cantus
sinuitatis cantilene ad sonum
vocis non sonus pertinet ad qua-
litatem ut per hoc utrumque simul
sint. Sed ille ad quem pertinet
cantus prior est id est sonus.
Materia ex qua celum terra
formata est ideo informis vo-
cata est quia nondum formam
exceperat que formari va-
lebant. Verum quam materia de
nichilo facta erat. Aliud est
aliquid fieri posse aliud fieri ne-
cesse esse fieri. Necesse esse est
deus naturis in fuit fieri
posse est quod ex tota materia in-
formata creator ut fecit
quemque voluit reformavit. Ne
ex hoc forsitan habere credendo spiritus
tenebre quia dicit dominus per ysaiam
Ego dominus formans tenebras
et creans lucem. Quia tamen
licet autem que non est per naturam
tamen lux dicitur. Illa autem que
nominata est tenebre non
improperatur. Unde et principa-
lis et tenebras dividentes
quia hos et illos creavit deus
unde formans lucem et creans
tenebras. Verumptamen bonos
angelos non tamen creans sed
formans ~~~~~ malos autem
creans tamen non formans hoc
autem et de hominibus bonis et
malis accipiendum est quod
ad immensitatem celi terreque
tantum. Ideo nominatur magis
quam seu. Ut quia super fecit
enim deus oportebat autem
nominarentur quorum auctor
spiritus super fuit dicitur. Quod ... quod
super lucis indicat dum super
naturam ... veritate dominum

Ideo spiritus sanctus super ferri aquis
dicitur quia donum dei est in quo
subsistentes requiescimus atque
pergendo nos super fertur. Bonus
unicuique nostrum pondere suo
mouetur. Ignis sursum et oleum
merito superiori apparet quod
quia per quietem figuram superfu
uniuerse creature spiritus sanctus
perhibetur. Dies prior factus et
angeli sunt quorum post uim[?]
in firmamentum non dies secundus
sed unus dictus est et ideo re
petitur semper in crescendo crea
ture quia dies sic nominat[?] an
gelorum qui creaturam ipsam co
templabitur quodammodo uespera[?]sce
bat non autem permanendo in
eius creature contemptu sed
laudem eius referendo ad deum
cuiusque in diuina inclinans uolue
conspiciens continuo mane
fiebat. Ergo mane permanet
sed neglecto creatore in creature
aspectu iam non uesperasceret sed utique
nox fieret. putaretur deum se
creaturam inclinans in deo qui in
se ipsa nomine ipsa sunt cognitio[?] quam
minor in deo est dies et lux di
dicitur. Cognitio uero sua angelorum in se
ipsa ad comparacionem cognicio
nis illius que est in deo quia
longe inferior est uespera non
immerito. Ideoque post uesperam
mane fiebat quia deum ipse
suam cognitionem sibi sufficere
non agnosceret ut se plenius
pertingeret ad deum sese refer
ret creaturam in quo se dies
inclinus agnoscendo sicut non
est quemadmodum nos [illegible]
re dicimus fiat aliquid sic
[illegible] terminus celum in prin
cipio illud eius sempiterne
in hoc verbo unitum deum est

in deo fiunt. Erat utique aeternum
aliquid. Unde non talis sicut nos
Ex quia intrinsecus dicit fiat illa
creatura aeternum ipsum fiat sed deus
est in eternitate ubi non in voce
sono emanatum est non sepa
es ideo intra est species [illegible]
data est creatura que intrinsec
sicut apud illum nata est. Et
dum nos singula laudamus
videntes tamquam ipse videat
laudetque per nos secundum illud non
vos estis qui loquimini sed spiritus
patris vestri qui loquitur in vobis
propter sicut ipse per nos loquitur
ita videt et laudat per nos sed
ipse per [illegible] et sempiterne videt
per nos non temporaliter. Attende [illegible]
in principio creaturarum in principio
valde bona nominat singularia
non tam bona quam et membra
corporis cum sint singula bona
minus tamen bona fuerint quam
singula bona omnia valde
bona corporis [illegible] decor
elementorum omnium in pulchro
et apto consistit. Exemplum
quod preceptum est pulchrum ut
homo ex anima et omnibus
ex membris constans apertum
non est ut uestimentum et
victum decoque hominem dici
pulchrum esse quia non uestito
et victu est homo necessarius
sed ista homini. Ideo autem illa ap
ta quia non sibi sicut homo
pulchra ad se sed est ad aliud
et ad hominem accommodata
ne probimet natura hoc et de
ceteris elementorum nubibus
dicendum est. Cuncta que
sunt et facta sunt immutabil
[illegible] sunt sed [illegible]

fuerunt quod deorum sic dicta scrip
ture opera ut scriptum est cogitans
in [illegible] fecit deus omnia val
de bona nichil ergo naturaliter ma
lum quod tamen sunt contrarie inclinaciones
esse videntur penalia scilicet vel
veniunt bonum et ipsa sunt scilicet
male utuntur nocent [illegible]
ponderanda est creatura quomodo
usu aut bona ex sua natura
valde bona

Malum ideo non est creatum
scilicet a dyabolo inventum et
ideo nichil est malum creatum
quia sine deo factum est nichil.
deus autem malum non fecit
non quia alicubi aut aliquando
erat malum. Unde sicut dyabolus
malus scilicet quia vicium est dum
esset angelus bonus superbiendo
effectus est malus. Ideo vere dicitur
ab eo inventum malum vel
esse creatum [illegible] mali quod vel
omnis aut incommutabilis est
ut deus est aut commutabilis
ut creatura est. Malum non
ideo mala natura est quia recte
de [illegible] malo in bonum natum
efficit [illegible] quod deum
discedit natura manet et ma
lum quod inerat consumptum est ex
eo quod vicium nocet nature ergo
[illegible] vicium naturam non
esse quia nichil quod naturale
est nocet dum [illegible] bona [illegible]
natur per voluntatem mala
[illegible] mala. Voluntas testis
est [illegible] bone quam [illegible] testatur
esse bonum ut illam deus pro
malo non relinquit in ultimum
Creditur. [illegible] ideo
vicia dyabolo fuisse creata.
Unde et aliqui duas naturas
bonam et malam putaverunt

Et vicium naturam non sunt [illegible]
dum vel dyabolo sunt non crea
ta sunt. [illegible] et
[illegible] deus mali factum [illegible]
[illegible] ut ex [illegible] malis
bone nature decor eminet.
Modus iste est in libris [illegible]
capitur quia modus [illegible]
[illegible] dicitur quod latine [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible]
et sic pulchrum locus [illegible]
contrarium. [illegible]
[illegible] in verbis. proximum [illegible]
malum ut nature bonum [illegible]
comparacionem excedere mal
[illegible] vides superbum hominis
[illegible] deus scilicet totus [illegible]
[illegible]
in [illegible] creature scilicet [illegible]
[illegible] malum
[illegible] creature in
[illegible] mal
per peccatum primi hominis [illegible]
sunt [illegible] in [illegible]
[illegible] quecumque
videntur mala. peccatum non
[illegible] origine [illegible]
[illegible] dicunt [illegible]
[illegible] ut igne quia urit ut
ferrum quia occidit. ut fera
quia mordet. Et commoda [illegible]
non intendens homo [illegible]
[illegible] quod sibi debet [illegible]
in [illegible] peccato [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] omnia fuerunt [illegible]
peccatum subiecta [illegible]
natura mala. sunt [illegible]
bis nocent [illegible]
sit bona. infirmis oculis [illegible]
[illegible] est et [illegible] oculorum [illegible]
lucis non est. [illegible] et ceterum

dum creaturas, similes et ele-
mentorum distributionibus homo
liberatur / peccati hoc exigit pe-
na; ut deo supplicans homo ab
ea que inferiora sunt puniretur
adversa. Unde et in sapientia legitur
pro eo pugnabit orbis terrarum
contra insensatos. Verum tamen
post peccatum hoc actum est ut natura
ipsa homini mutaretur in adversa.
Unde et Salomon: Creatura
exardescet in tormentum adversus
iniustos, et lenior est his ad
benefaciendum qui in deum con-
fidunt. Non est ergo subiecta
anime nostre vicium, vicium ipsi anime
non est subditus creatori. Tunc
enim vere subiciuntur nobis omnia
que sub nobis sunt si nos subi-
cimur et a quo nobis illa sub-
iecta sunt. Nam et que esse
videntur subiecta et qui deo
subiectus non est ille potius
subicitur eis qui suam voluntatem
subiungit amori eorum que
subiecta sibi existimat.

Angelorum nomen [De angelis]
officii est non nature. Nam
dum nam spiritus incorporatum
mundo sunt ad nunciandum in hiis
hominibus mittuntur. Ex ipsa nuncia-
tione angeli vocantur. Nam
quando spiritus sunt tunc cum angeli
vocantur qui mittuntur. Natura
angelorum mutabilis est quia
in est illis immutabilitas in natura
fecit eos incorruptos eter-
nitas sempiterna. Creati non natura
esse incommutabiles angelos
nam si natura incommutabiles
essent, diabolus non cecidisset. Im-
mutabilitatem nunc suffragio gratie

contemplacio creatoris tamen
est suavis est angelus appos-
tata. Dum fortitudinem suam non
a deo sed a se voluit custodire.
Ante omnem creaturam angeli
facti sunt. Dum dictum est fiat lux
de ipsis cum dicit scriptura primo
omnium creata est sapientia. Lux cum
dicitur participando lucem. Sapientia
cum dicitur generaliter
adherendo sapientie. Et dum sint mu-
tabiles natura, non tamen sunt eos
contemplacio divina immutabiles.
Ante omnem creaturam mundi
creati sunt angeli et ante omnes
creationem angelorum dyabolus
conditus est sicut scriptura dicit:
Ipse est principium viarum
dei. Unde ad comparacionem ange-
lorum aut archangelus ap-
pellatus est. Prius cum creatus
extitit ordine prelacionis non
temporis quantitate. Credendum
est primitivum huiusmodi an-
gelos dyabolus ex qua peccaverat
cadit et ut sine reparacione
haberetur. Omnis prelacionis excel-
lenciam sibi huius celos ami-
sit. Cedri non fuerunt altio-
res illo in paradyso dei abietes
non adequaverunt summitatem
illius. Omne lignum paradysi non
est assimilatum ei quia speci-
osiorem fecit eum deus. Distat
condicio angelica a condicione
hominis. Homo enim ad dei simi-
litudinem conditus est, archan-
gelus non qui lapsus est sig-
naculum dei similitudinis
appellatus est testante domino
per Ezechielem prophetam: Tu sig-
naculum similitudinis plenus

sapientie perfectus decore in de-
liciis paradisi dei fuisti. Quanto
enim subtilior est eius natura
tanto plenius extitit ad simi-
litudinem divine veritatis ex-
pressa. Sed de celo dicimus cecidisse
dyabolum quam homo conditur nam
mox ut factus in superbiam erupit
et precipitatus est de celo. Vnde
mysterii veritatis testimonio ab
initio mendax fuit et in veritate
non stetit quia statim ut factus
est cecidit. Fuit enim in beatitudine
conditus sed non stando confessus
a veritate est lapsus. Uno super-
bie lapsu cum deo ptimorem
se conferunt et homo cecidit
et dyabolus. Sed homo rediens ad pe-
nitentiam deo se inferiorem re-
cognoscit. Dyabolus vero non solum
in hoc contendens quod deo se equalem
existimavit cecidit in super et
se deo superiorem dicit per apostoli
dictum qui ait de antichristo qui
adversatur et extollitur super omne
quod dicitur deus aut quod colitur.
Deus dyabolus enim non petit veniam
quia non compungitur ad penitentiam.
Membra vero eius sepe per ypocri-
sim deprecantur quia tamen per mala
concupiscentiam adipisci non
merentur dicit humana miseria
quia ea cum tuens per noctem deus
prime bona. dum in fine eo
petit. homo quia ipse homo
tempore exspecte in feriores in fine te-
pendi hoc est exaudire quia
incipit. Unum dicitur Apos-
tate angeli ideo veniam nolunt
quia ... in similitudinis nulla
fragilitate conficti sunt ut per
eruerent. Homines autem post peccatum
ideo redierunt ad veniam quia
ex luteo materia pondere trahebat
in similitudinis, ideo quia in sua eius
conditione rediens homini per-
ad salutem sunt et quod dicit ip-
se figmentum nostrum recordatus
domine quia terra sumus et iterum
memorare inquit que sit
mea substantia domine. Postquam apo-
state angeli ceciderunt reliqui
perseverantia eterne beatitudinis
solidati sunt. Unde post ce-
lorum creationem in principio repe-
ritur firmamentum et firmamentum
vocatum est celum innuens ostendit
deus quod post angelorum ruinam
hii qui perstiterunt firmitatem
meruerunt eterne perseverantie
et beatitudinis accipere quam in-
minus acceperant. Post dyaboli
defectionem angeli sancti collati
stabilitatis perseverantiam et be-
atitudinem acceperunt quam ante-
a minus acceperant. Unde aperte
agnoscitur quod malorum angelorum
sociorum prestat utilitati quia
ante nulla corruunt unde ho-
minum bonorum angelorum nu-
merus post ruinam angelorum
malorum est diminutus
ex numero electorum hominum supplet
qui numerus soli deo est cognitus.
Inter angelos distinctionem pertinere
est et per gradum dignitate
ministeria sunt eisdem distribu-
ta alius quam alii prefertur tamen
culmine potestatis quidam sic dum
submiserunt alii aliorum precep-
tis obediunt iussis. Unde et
ad prophetam Zachariam angelus
angelum mittit et que communi-
cuntur debeat precipit. Ter-
nem esse angelorum distinctio-
nem vel ordines sacre scripture
testantur. id est Angeli ar-

archangeli throni dominationes vir-
tutes principatus et potestates che-
rubim et seraphim. Horum numerum
ordinum certum Ezechiel propheta de-
scribit sub totidem lapidum
ordinibus cum describitur an-
gelo apostate loquentem. Omnis
inquit lapis preciosus operimen-
tum tuum. Sardius topasius
iaspis crisolitus et onix et
berillus saphirus carbunculus
et smaragdus. Quo numero la-
pidum ipsi ordines designati
sunt ~~lapidum~~ angelorum quos
apostata angelus tamquam lapsurus
quasi quasi in vestimento or-
namenti sui affixos habuit
ad quorum comparatione dum se clari-
orem cunctis aspexit confestim
intumuit et ex sui ad superbiam
elevavit. Angeli boni semper
in domino gaudent non in se i-
psis non est unde dicatur quia
non quod d. sed que sunt sunt re-
quirunt. Nullus enim maior
indigentius quam deum videns sed
in se nesse quecumque gloria
angeli in verbo dei cognoscunt
omnia antequam in re fiunt
et que apud homines adhuc
futura sunt angeli iam re-
velante domino noverunt. Pro-
curatores angeli certum
statute iussa non tamen imperare
in naturam creaturarum sensum
supplici cum modo prescientie
lumine vigent i. subtilitate
nature experientia temporum
revelatione superiorum
notione deus quecumque
angelo hunc mundo ministrant
ad ministerium humilitate aposto-
li ut angeli mittuntur qui tamen
divine presentie cohereant nec tamen
recedant. Omnium enim homi-
num angeli ad ministerium salutis
humane deputati sunt ut mirus
administrant mundi et regunt
omnia iussu dei testante apostolo
nonne omnes sunt administratorii
spiritus in ministerium missi propter eos
qui capiunt hereditatem salutis
angeli quotiens hominibus appa-
ruerunt corpora de superiore aere
sumunt solidamque speciem ex ce-
lesti elemento induunt per quam
humanis obtutibus manifestius
demonstrentur. Singule gen-
tes ~~proprias~~ angelos habere
creduntur. quod ostenditur testimonio
angeli danielis loquentis Ego
veni ut nunciarem tibi sed prin-
ceps regni persarum restitit mihi
et post alia nemo est qui adiuvet
me nisi michael princeps ve-
ster. Item omnes ~~angelos~~ homines
angelos habere plenarie loquitur
dominus in evangelio amen dico vobis
quia angeli eorum s. vi. fa. pa-
tris mei qui in celis est. Unde et pe-
trus in actibus apostolorum cum
pulsaret ianuam dixerunt
intus apostoli non est petrus sed
angelus eius est. Cur demum
angeli contemplentur et videant
cum petrus apostolus dicit in quem
desiderant angeli conspicere
Item sicut enim nos contemplantem
hec videntur quam ipsi presentiam
dei angeli eorum semper vident
fa. pa. m. q. i. c. matthei. Cur
bene utrumque est nam veraciter
credimus quod demum angeli et
vident et videre desiderant
et habent et habere festinant
et amant et amare nituntur

Et cum sic videre desiderant
ut essent desiderium non permanet
desiderium hoc. nam sicut hic natura
ista penalis est et ab eis ange
lis omnis pena longe est. simul
simul anxietas et pena. et videndo
conveniunt et nunc sic dicimus
eos dei visione satiari. satie
tas fastidium generare solet
et sumus eos dei visionem quam
et desiderant fastidire non
posse. Quid ergo est nisi ut mi
ro modo simul videant quod videmus
quod et desiderant et satiantur. Et
desiderant sine labore et satiantur
sine fastidio ne cum sit in desiderio
necessitas desiderantes satientur
et iterum ne sit in satietate fastidium
fastidium desiderent. Vident ergo
faciem patris per satietatem sed quia
satietas ista fastidium nescit an
geli desiderant in eam conspicere
semper. Videntur autem in scripturis pro eo
angelis ponitur non quia nos
plenius sciunt sed per incarnationis dis
pensatione filius plenius intellexerunt.
Ante dominice incarnationis ad
ventum discordia inter angelos
et homines fuit. Clemens autem
Christus pacem inter angelis et
hominibus fecit. Ideo cum nato
clamaverunt angeli et in terra
pax hominibus bone voluntatis.
Per incarnationem igitur Christi
non solum deo reconciliatus
est homo verum etiam pax inter
angelos et homines reformata
est. Discordiam igitur ante
adventum Christi hominum et an
gelorum fuisse maxime per
id cognoscitur quod salutati et
veteri ab hominibus angeli
desperrime resalutare eos quod
in novo testamento a iohanne

factum non solum renuente
angelus suscepit. Sicut con
ne fieret medietur. Ob hoc homo
in veteri testamento desperrime
non resalutatur ab angelo et
quia homo ad hunc non tunc per
induerat Christus ... in se
abdo. et veniente resalutatur
ab angelo. Nam et Mariam
gabriel angelus legitur
salutasse et iohanni angelo
salutanti ab eodem angelo
dictum est vide ne feceris con
servus tuus sum et fratrum tuorum.
Per quod cognoscitur per incarnationem
dominicam pacem hominibus cum
angelis redditam. De homine

Quamvis in subiecto prius homo
fecit sunt. homo autem prius
... unde omnia per figuram
ad eius similitudinem referuntur.
Commune homini omnia naturam
esse cum omnibus rebus que
consistunt et in homine om
nium continetur atque in eo omnium rerum
natura consistit. Universitatis
creature homo quidam magis
parvo est tamen quoque gradum
ceteris excellentior quam
ymaginem divine similitudinis
ceteris prestit homo dignitate
... exceptam reverentiam dum
creationis. Dum omnia deus
dixit fiat et facta sunt cum
ad hominem faciendum ceteris
plenii deliberatione voluit deus
faciamus hominem ad ymagi
nem et similitudinem nostram.
Deum cum bonum nature condi
dimus culpe non condidimus
merito conc nam sumus
esse mali. Dicit post
deus hominem creaverunt
ita et post quid alium
per seminum genus reparet quo

no arbitrio desipere potuisset. Ori-
ginaliter adam et eva simul creati
sunt, spiritualiter non corporaliter. mulier de latere
viri formata est. Corporaliter ergo con-
diti sunt uterque suo ordine non
pro temporis unitate. Vir ad yma-
ginem dei factus est, mulier ad
ymaginem viri formata est. vir
et illi lege nature subiecta est.
Item vir ipse semetipsum fecit
est, mulier in adiutorium viri
facta est. homo ipse peccatum tunc
traditus est dyabolo quando
audiuit [illegible] et intrauit eius
Anima cum deum est dyabolo traditur
manducantibus. unde et propheta ait
deserente pulvis pennis eius
serpens cum dyabolus pulvis est
impii. et ipsi sunt cibus dyaboli.
Anima propria voluntate ad yma
collabitur, vere ad bene agendum
cum labore consurgimus quod non
ita esset si delectacio peccatoris homini
flagitium non persuasisset, quibus
ad bene vivendum tantum velle
sufficeret et sine difficultate sta-
tim concordaret ubi temperaret divisio
et pugna ut sit in homine quod
pena peccati est. Est primo homine
in omnes eius filios propagata,
ut qui noluit esse cum deo uni-
tus esset in semetipso divisus,
et qui imperanti deo noluit
esse subiectus sibimet ipsius
atque rebellis, unde nec sibi potest
subiugari. qui prius deo non
fuit subiugatus, sibi quoque fuit
nolens, qui deo servire noluit
volens. Anima vivere per diversa
hominum desinunt generis humani se-
us vna stabili semper que ma-
nenti. diuinitatis soliditate
substiterit. nam dum spiritus

quod libens appetit quasi ut
ibi animam requiem mentis infigat
deum et non sufficit inutilia in-
tencione, vel alias atque alias
actiones transit. Dum quod per diversa
requirit solidum quaerat nec non
invenit in labore miser et va-
rietate vivit. et vacuus a re-
quie manet. Anima eadem
mutabilitas non sit homini con-
creata. sed per merito prime prevari-
cacionis illi accesserit, nam [illegible]
naturalis facta est. quia originaliter
a primo homine fluxit et more
in omnes homines transit

De anima [illegible] xv

Vita corporis anima. Vita
anime est deus. et sicut
corpus mortuum est sine ani-
ma. anima mortua sine deo. Anima
hominis non est homo sed corpus
quod ex humo factum est, nec tamen
homo est. Sed habitando autem
in corpore anima ex ipso principio
hominis nomen accepit sicut
et apostolus interiorem hominem
dicit. Animam non tamen con-
ditam esse ad dei ymaginem
[illegible] a quibusdam creditum
animam esse corpoream. Ideo
ad ymaginem facta est ut sicut
immutabilis ut deus esset
tamen incorporea ut deus
existeret. Deus et angeli [illegible]
et anime habent eternitatem
sed sine initio. Nam quedam
in rebus temporalia sunt quedam
perpetua quedam non sempiterna.
Temporalia sunt quibus inest
obitus et ortus. Perpetua sunt
quibus ortus et non terminus. Sem-
piterna quibus nec ortus nec
terminus. Animam non esse partem
divine substantie vel na-
ture esse tamen sicut qui corpo-

misceretur, sed cum carni
jungitur et corpus creatur cum
admisceri videtur. Philoso-
phorum sine dicunt animam
esse principium nascitura in corpore
quod verum esse multis apparet
indiciis. Nam virtutem cum fuisse
ipsi non nominum. Quibus homo
dicere habemus non est. Quia ergo
quaerendum quod quaerendo magis
est vitandum. Gentiles et
heretici de anima disputare co-
nantur. Et quia aliquid de
illa sentire vere putant, sed autem
torem. Ad eam imaginem factae
non norunt. Et ideo multum er-
rore digna dixerunt. Mutabilis
est anima non localiter sed poten-
tialiter suis affectionibus. Corpus
autem et loco et tempore mutabile,
quia tempore mutatur variatur
et loco, quod est ad corpus mutatio
locorum. Hoc est ad animam mutabi-
litatis cognitionem. Hinc varietas
male motionis tue mentem in-
crepit qui ubi in terrore contem-
platione. Primus homo recedens
in illo stare noluit a quo male
recessit et infra dampna hoc
inconstantis corporis rerum
varietatem defluxit. Quaelibet
ex sui natura splendore vero possidet
animam, sed fuscat commixtione
carnis quae retinetur inclu-
sa ex parte cum eius videtur ad
percipiendi infinitatem. Unde
dicente: Corpus corruptibile
aggravat animam et deprimit terre-
na inhabitatio sensum multa
cogitantem.

De sensibus capitulum xxxiij

Non habitate non sensu corporis
sed ratione mentis excellimus
animalibus ceteris. Pro rebus
corporeis videndis sufficit spiri-
talibus non permixtis cerne-
endis. Allecti autem homines
corporalium rerum intellectu putant
aliter esse nisi per quod ipsa quae
carnis sensu concipiunt sem-
per sentiunt sibi corporea sensu
distante locorum in praeeminen-
dente sentiendi praecellunt.
Nam sicut perfectior est vi-
sus sapore et positione loci
et sentiendi longinquitate sen-
timus odoratum. Longius enim
audimus quam odoramus,
oculis videmus. Longius enim
videmus quam audimus. Animus
autem et loco et merito hiis omnibus
sensibus preferetur. Quo-
niam cum corpus constituitur
per illa corporalia non attingun-
tur sed intellectualia, per hoc
amplius excellit oculorum
sensus ceteris sensibus quo-
quidem quae ad alios pertinent
sensus ut dicimus videre
dicimus. Vide quid sonat, vide
quid sapit, sentit etc. Unde ad-
oculus interior et animus a ceteris
quidem videt sensibus non intel-
ligit. Ceterum veritatis origine
sedes et magnitudines perspi-
cere sunt tamen veri ignoti
cui. Infici ut in his omnibus
intellectus contemplatur.
Homo quid miraris sidera
altitudinem maris profundi-
tatem animi tui abyssum in-
tra mirare si potes. Qualiter co-
gitantes sine sensu carnis
et sine imaginibus vivus di-
sio tamen animo eveniet
intueantur memoria quae me-
sibi eius finge. Animus vel
quidem intelligimus sensu
lingua explere non possumus
innoxios esse infantes

mutantur non esse in nobis co
gnitione quam motum que gene
rante nobis possunt corpore in
ipse ut phs in libro in breuitatis ctis
sit non animus Admirandum est uo
luntatis non dum opus obsepit
libus fragilitatis corporis uel adeo
ipse nocte possunt sicut cogita
tione mouentur Exhibet conspe
ctibus illum sed certum est cogitando
Cogitante enim animo reuiuiscit
memorie commendatum est. dicit
cogitatio rerum omnium thesaurus
sit memoria ipsa est enim custos
rebus inuentis ipsa cogitationis
Sequitur difficile est aliquid aliquando
inspiratione quam grandibus causis
itatis et animus Ipsa est ymaginum
a sensibus corporis remota
ne ipsa similitudine relinquit
in memoria similitudine ante
ad ymagines sicut res Et sicut
sine ymagine transeunt
ita obliuio memoriter non
ipsam adest Quod si preceptum
esset utique obliuisceretur omnino
hominibus et nullum esse memoria
nulli aut animali Vnde in
electus inesset nisi homini cum
dico eius Ceterum enim in ipsa
considerationis qualitate si
sensus carens non intelligentiam
mentis est. De Christo primum capitulum

Filius dei per incarnationem uel cepit
esse uel desijt uel periit si de
et uel in persona si ad hoc sit h.
ipso sunt etiam sit et per se ipsius
in natiuitate eternitatis hereti
corum Vigens inimica de patre
ipsius uidelicet in maiori humana
assumptionem non in maiori diuinitatem
ipsius ex forma eorum in ipsius et in
forma sui non ipsius Ex forma
ipsius sui dum ipsius in forma
in ipse acceptionis excellentium

dus est homo quem et suscepit car
nem non tamen ex libidinosa car
nis contagione Mediator dei et
hominum homo Christus ihesus qui in
alio in humanitate alio in diuinitate
est sed in utroque idem unus est
uel primo homo conceptus est
uel post eam maria ut deus esset
accepit sed deus uerbum manens
in commutabili essencia que illi
cum patre et spiritu sancto est coeterna
assumpsit carnem per humanam salute
in qua et inpassibilis pati et in
mortalis mori et eternus ante se
cula temporalis posset ostendi Me
diator dei et hominum homo ihesus
Christus quoniam aliud sit ex patre
aliud ex virgine non tamen alius
ex patre alius ex virgine ipse
eternus ex patre ipse temporalis
ex matre ipse qui fecit ipse factus
est ipse de patre sine matre ipse
de matre sine patre Ipse conditionis
templum ipse conditor templi
ipse auctor operis ipse opus
auctoris manens unus de utroque
et in utroque nec utroque corporate
confusus uel naturarum distinctione
geminatus Ideo deus in homine
uenit quia ipse ipsum ab hominibus
cognosci non poterat sed unde nos
consulunt inde despectione per
tulit quia infirmitate quam
pro nobis tulit homo superbus
despexit Ad hoc infirma et stul
ta elegit mundi ut fortia et
sapientiora per que non cognosce
batur confunderet Sicut ambu
lantem inualidus infirmus non
potest capere nisi a matre per ius
editum in lactis succum con
uertatur ut quod in cibo non po
tuit uti sugendo potetur in
lacte per carnem uenit deus nos

infernum essemus ad conspiciendū
dei claritatem sicut est ipsum verbum
caro ut caventi presume sinco
res quod effecti cibum solidū. i. verbū
dei cum patre sempiternum contem
plando ut angeli faciunt. Primo
dei donum esse quibus nos reos ce
ostendit qui dum iacemus sub
reatu culpe iustos nos esse cre
debamus venit xpistus pateferet
iniustis composuit semetipsum et
desuum morte nobis medicinam ad
ceptavit ut non esset ostensor tan
vulneris sed et sanator. Secundo ad
israhel venit xpistus sicut ipse ait
non sum missus nisi ad oves que
perierunt domus israhel. primo venit
sed quod non esset creditum propheta non
tacuit dicens Ysayas ad syon di
cet ecce assum et israhel evangelistam
dabo et vidi et non erat neque consi
liarius qui interrogatus consilium et inter
rogatus responderet verbum. Sed
quia ad gentes transivit scriptum
Ecce puer meus suscipiam eū
electus meus complacuit sibi in
illo anima mea. dedi spiritum meum
super eum iudicium proferet gen
tibus quamvis ordine vite libravit
nescirent diabolus sciunt tamen per prophe
tationem hominis xpistus ad venit
sed quod suum idem nos morte redi
meret ignorantes Unde et eum
occidit. Nam si scisset xpistum per morte
redimere humanum genus sciunt sed
non utique eum peremisset Quod
noverit dyabolus per salute humani
generis xpistum venisse evangelii
testimonio docetur quia ut vi
dit primum cognoscendo dicens
Quid nobis et tibi fili dei. Ve
nisti ante tempus perdere nos xpistus
sicut petrus quod perimi dignum est
non ad mansit ita perimi. peccatum

suscepit ut prudentium penam
suum debitum absque culpa
nostram. ut post hec auferet dyabolus
quos reos tenebat. Dum enim
interfecit in quo nichil peccati ad inve
nit Pro quo quos iuste teneba
amisit quia iniuste redemp
torem nostrum occidit. Illusus est dyabolus
morte domini quasi avis Nam
xpistus ostensus per carnem in
tabilitate quam interimendam ille
appetebat abscondit divinitatem
ut laqueum cum velut inter
imprudenti prudenti [illegible]
decipula Nam si in nostris
non occideretur homo dyabolo
interitationem adducens non
solveretur dyabolus dum in xpisto cre
hendimus impeteret per fracte
conspersi homo divinitatis eius quam
est per latebat est eam in xpisto
humanis divinitatis esse ante cum
linea genealogie que excaus
restitutum Tenens ergo hanc
nostram deus pater est de quo di
apostolus Caput xpisti deus et lucas
generationis xpisti lineam abraham
usque ad primum contexens incho
at a ioseph et terminat in deum
dum dicit qui fuit heli. et perfi
ens lineam generis dum dicit
qui fuit dei. Quod ideo deus in in
ferum descendit ut hos qui il
lo non penaliter detinebantur
virtute sua redimendo ad celū
sum testimonium prophete dicentis
perfecisti profundum maris vi
ut transirent liberati Unum
quippe xpistus in profundum mari
posuit. qui in infernum descendens
sui iter ad celos redeundo in
struxit. Sancti corpore exeuntes
xpisti statim ut de corpore exeunt
mox ad celestem habitationem
ascenderunt per ante passionem xpisti

non debebitur nisi in adventum
salvatoris quem quem sine pena sup-
plicii non tamen in celo sed in inf-
erni ostio anime detinebantur
temporibus absolvende. Xpistus in
infernum descendit. Xpistus ascendens
in celum discessit quidem carne
quam pars est maiestate secundum illud
quod ait Ecce ego vobiscum sum
usque ad consummacionem seculi. ~~sedet~~
Xpistus ad dexteram patris non quod
~~ad dexteram patris~~ dexteram cor-
poream habeat pater sed dextera patris
secundo intelligitur sicut simpli-
citer in scriptura

De spiritu sancto

Spiritus sanctus creator est sicut
per Job testante propheta
Spiritus domini fecit me et spiraculum
omnipotentis vivificavit me. Spiritus
sanctus patris et filii est et ~~unum~~ inde
unum sunt pater et filius quia nec
habet pater quod non habet filius
non enim vere unus et duorum consortium
potest simul ab eis procedere et simul
inesse nisi unum fuerint a quibus
procedit. Item sicut primitus acceperit
eciam ut pectus unum corpus fierent
credentes propter quod pater et filius unum
~~corpus fierent credentes~~ essen-
cialiter sunt ipso salvatore dicente
ad patrem ut sint unum sicut et
nos unum sumus. Xpistus non tantum
a patre sed eciam a spiritu sancto se
missum testatur dicente propheta
accedite ad me et audite non
a principio locutus sum ex tempore
antequam fieret ibi eram et nunc dominus
misit me et spiritus eius. Spiritus sanctus
vere consolator sit paraclitus nomine
patitur namque paraclitus latine dicitur
consolator et veniens dona sa-
cramentorum distribuit consolacionem
anime prebet. Credo equidem
quod magnam leticiam sentit qui
aliquid revelante spiritu dicit

donum spiritus sancti in membris eius
pregustatum dividitur et singulis
singula dona tribuuntur. Xpistus
autem tantum plenitudinem habet gracie
de quo ita legitur plenus gracia
et veritate. In Xpisto ergo omnis ple-
nitudo graciarum manet singulis
electis singula tribuuntur do-
na inparcialiter sed omnis gracie donorum
consistit. Ipse enim prout vult gra-
ciarum dona largitur alius datur
~~...~~ alius sermonem sapiencie alius
sciencie alius fidei. atque ita videtur
quod veniente spiritu sancto diviso gracia
tribuitur. et omnibus idem unus
habetur. Ipse enim est inestimabilis
doctor qui et prophetam Johannes sermo
potest ante adventum domini tamen
prophete deo peneci ex omni populo
iusti. donum spiritus sancti inhabitatur
post ascensionem autem domini spiritus
sanctus cunctis credentibus est dis-
tributus iuxta quod propheta loquitur
dicens Et erit in novissimis
diebus effundam de spiritu meo
omnibus credentibus. Cunctis
enim nunc gentibus gracia sancti spiritus
tradita est neque imprius nisi in
populo israel. sed in omni credencium
multitudine sancti spiritus gracia manet
aliquando non dignus et reprobis dona
sancti spiritus conferuntur sicut primo
dictum est prophetam et balaam vir
et multi in fine dicturi sunt
domine domine in tuo nomine fecimus
quibus dicturus est dominus nescio
vos unde sitis. Xpisti adventum
non tantum plebs iudea et sancti prophe-
tantes expectaverunt sed quosdam
et in nacionibus plerosque sanctos
viros prophetas domini habentes quibus
per spiritum sanctum Xpistus revelabitur
et aliquibus eius expectabitur
adventus sicut Job sicut ba-
laam qui utique de Xpisto predixit.

adventu. Confessio gentium verbis prophetis latebat sed tamen incognito erat ut staret et tunc sanctis prophetis occulte per Christum scilicet predicabatur adventus Christi sicut dicit propheta Cum appropinquaverint anni cognosceris dum advenerit tempus ostenderis. Unde glosa revelatum patet quia tunc invisibilibus latebat temporalibus non erat notum nondum tunc manifeste dicebatur eo quod tempus ostensionis non esset

De ecclesia et hereticis. xvij

Gemina est ecclesie pulchritudo vite quam hic bene vivendo consequimur alia premii illic ex retributione glorificabitur. Ecclesie enim tempore gemine tribulationes sunt i. pene quas a paganis pertulit in martiribus, sive quas ab hereticis perfert in diversis contradictionibus utrimque autem pugnam dei exsuperat partim perferendo partim resistendo. Contra ecclesiam enim gentilium persecutiones et hereticorum summopere sapientiam et patientiam studet exercere. Sed exercetur sapientia contra tenebras(?) verbis, exercetur patientia contra tempestatem gladius, sicut sancti ecclesie male viventes in se patienter tollerant ita male credentes a se repellit. Causa siquidem heretice doctrine est pugnantium ecclesie. Si antea simplici tandem fidem ingereret hereticorum. Igitur occasione pugnanti sunt doctores in fide et per eorum heresis ecclesie magis exercuerunt nimirum clarius tunc manifestatur veritatis assertio. In potentia quelibet dissensio Contra ecclesiam dei catholicam pro eo quod universaliter per orbem mundum sit diffusa nominatur. Hereticorum autem in partibus mundi continentur. Hec autem non in toto orbe diffusa exprimitur propheta attestante qui ait Ego dico meo pomnibus nobis fides nostra annunciatur in universo mundo. Heretici autem in aliquo angulo mundi aut in una gente inveniuntur. Unde ecclesia non catholica sicut per totum mundum extenditur ita et omnium gentium societate construitur que secundum hereticos qui velut ecclesia dei primitus sibi elegerunt societates de quibus dicitur ut dicto malefecit populus meus me dereliquerunt fontem aque vive et effoderunt sibi cisternas dissipatas que continere non valent aquas. Causa heresis oboritur cum sit ad contritionem fidei veritas non perquisita est obscuritas divinorum scripturarum intelligentes heretici ... se vero habent intelligunt ne esse possunt quia ipsum per ... sunt. Heretici enim non sunt equale cum sentiendo excedentium non requirunt ad incognitam contendunt. Heretici cum ingenti studio mendacium suum disserunt et vehementi labore ut ad veritatem ecclesie veniant detinent. De quibus per propheta vere dicit docuerunt linguam suam loqui mendacium ut inique agerent laboraverunt. Tunc vero heretici invicem se laceraverunt sibi alienorum nullis sectis se se in ducunt sicut tum invicem sese collidunt ut contra ecclesiam quam erroris suum defendunt quam invitam sunt divisi in adversitate ecclesie simul conspirant

vinci eis quibus peccato vel tunc si-
mulant heresis videretur hic vici-
tur. Hoc respondendum quod non
ideo saluti promovendi sunt mor-
bi quia plerumque vel generaliter mun-
dum occupant ut quam saluti
locum relinquant. **De hereticis xviii**

Non possunt heretici hic demon-
strari peccatum catholicorum eccle-
sie sicut et amici dei Job non pos-
se sibi placere deum sententia
nisi per eos Job sacrificium pertulisset
opera bona que heretici faciunt
et misericordia corporis nichil eis prodest
ante deum premium. Iunt mei
oblitus es ecce ego comminuebo
instrumentum tuum et opera tua non
proderunt tibi. Heretici quamvis le-
gem et prophetas adimpleant exteriorem
catholici non sunt, immo est
deus in eorum contentibus ipso
domino testante qui ait. Si steterit
Moyses et Samuel coram me
non est anima mea ad populum istum
eice eos a facie mea et egrediantur.
Per Moysen quippe et Samuel lege
impleri manifestum est quos quam-
vis heretici opere impleant contendunt
propter erroris tamen impietatem
ecclesie dei pariter et auctorum
legibus separantur. Paganorum
et hereticus aliter quia unquam fuit
cum dei populo et iste quia recessit
a dei populo et [illegible] utrique credentes
ydolo vel dyabolo pertinent corpori.
Iam ab ydolatria ad iudaismum
vel ad heresim transierunt mota
prophetam de malo ad malum lab-
untur et dum non cognoverunt
quia de infidelitatis errore ad
aliud transierunt. Eius doctrinam
quisque sequitur huius et filius
nuncupatur. Dicit et per prophetam
Amorream patrem et Cetheam
matrem esse istis dicit deus [illegible]

vero mastando sed mutando sic
et in meliorem. Item filii dei nun-
cupantur qui precepta dei custo-
dierunt. Unde et nos non natura
sed ad operationem clementer dicentes
per [illegible] qui es in celis non solum
cum natura sed etiam imitatione fi-
lius alterius potest vocari. Nam
inde secundum carnem filii Abrahe
sunt iustificationem filii dyaboli nun-
cupantur. Et per hoc illi sunt Abra-
he qui eius imitantur fidem
non qui ex eius carne sunt geniti.
De errore auctoris traditur
quibusdam et nomine et culpa
ut ipsius vocabulo censeantur
cum et sequuntur errorem sicut ecce
pergamum sicut in apokalipsi dicit
habentes doctrinam Balaam et Ie-
zabel. Doctrinam igitur Balaam de-
tinuerunt hic ipse imitatione
non ipse per carnem corporalem

Phylosophi gentium **De phylosophis xviii**

Phylosophi gentium
non sicut oportet deum querentes
in angelos inciderunt prevari-
catores factus est illis media-
tor. Dyabolus usque ad mortem
sicut nobis Christus ad vitam.
Universum mundi philosophi pre-
dicaverunt in dimensione temporum
cursusque siderum et discre-
tione elementorum et tamen
non in ipsis habuerunt vo-
lando cum superbie ut aves aera
et emergentes in profundum ut
pisces maris et ut pecora gra-
dientes terram desipuerunt. Cuius
tamen auctorem corporum terre
mente intelligere noluerunt.
Quare non possunt animalia
bruta interrogare quod nesciunt
videntur. Ideo non dissimiles
homines gentiles in libris ex-
titerunt quam talia non conspi-
cientes et ipsa amplius diligentes

ipsi ad eorum culmen ascende-
runt. Via Christus est, semitas in ea
non graditur, non est quo veniat
ad deum. Philosophi autem mundi
huius utique cognoverunt, sed quia
illis displicuit humilitas Christi in mundum
transierunt et non invenerunt. Ideoque
evanescentes gloriam dei immor-
talis mutaverunt et rectitudine
viae declinantes in anfractus
ceciderunt errorum. Sciendum vero
tamen est scire quod appetit, secundo
est ut id quod appetit apprehendat.
Propter quod quippe scriptum est: quo te
vadis scire et nescire iter per quod
expedit ire. Quid enim prodest si
quis summo tempore ubertatis regio-
nem videat et viam per quam ad illam
pergat ignoraverit. Ecce pervenire quis-
quis sic quaerit si viam perdidit
currendo graditur et non proficiendo
quanto plus ambulat tanto
magis ab eo quod quaerit elongatur.
Rectam viam regnum hoc est Christum
deserit et si videt veritatem alio-
rum [illegible] quia iusti per viam non est
quo ad eam appropinquet. Et nos
si gradiens per destinum [illegible]
[illegible] semitarum redeuntes
dum in divisis semitibus deserit-
tam viam. deligit xx cap.

Iter quippe quo itur ad Christum leo est
per quam vadunt ad deum qui ea
ut est intelligunt. Scripturae sacrae
altitudo quasi montes perfectae
sunt ad quos dum quisque in scripturis
conscenderit perfectae intelligentiae
refectionem cognoscet. Perfectius
sacris quasi in montibus excel-
sis. Perfecti habent sublimia in-
telligere, quibus gressus con-
templationis quasi cervi erigit
et simplices quasi parva animalia

invenerunt modicos sensus in-
tellectus ad quos humiles ipsi v[e]-
niunt. Scriptura sacra mysteriis
et sensibus profundis sed historia
humilis videtur in verbis [illegible] ex-
cellentioribus aut viris aliquis
incedunt dum eis sua mysteria
pandit ut plus vero minus
communis et parvulis et perfectis
tamen sacra probatur [illegible] per lectionem
intelligentiam divina sunt in-
nata. Quod populo veteri per singu-
lorum delectationem manna dabat
saporem. Quod mystici sensum eius
capacitatem singulis sermo
divinus congruit et dum per se
unumquemque intellectu. In se tamen
permanet unus. Quod in ipsis libris
sanctis quaedam obscura quaedam
aperta reperiuntur ut intellectum
lectoris et studium augeant ne
si cuncta patent statim intel-
lecta vilescerent. Quae in sensis sacri
clausa existunt consequenter de-
siderium generent. Ergo deo
serviens de sacris sit ea quae in
ipsis sunt sentiunt et ne de
intellectis fastidium existit
quae clausa desiderium excita-
ne plus quam quanto magis latet
saepe tanto magis exitium ha-
bent. Scripturis sacris
ea quae futura sunt quasi prae-
terita narrantur. Sicut est illud
Et dederunt in escam meam
fel. Et in siti mea potaverunt
me aceto. Et tamen futura quasi
praeterita scribuntur. Quia quae ea
quae facienda sunt in aeterna
iam facta sunt modum perfecti-
onis quae nobis agitur. Tempora
accedunt quae conditori omni-
sine tempore providentur. Praeteri-
ta sunt vero futura gesta. [illegible]

iniscet rebus ut ita credantur
illa futura quemadmodum esse
cernuntur completa. Porro eiusdem
sunt per partem defectus loquendi
sicut in persona uirum decem et
sicut in persona ceterorum defectus
persone. Quibus plerumque et dei
ponuntur ideo quia non operatio
ne manuum deus sed dicendi im
perio operatur. Sicut scriptum est
dixit et facta sunt mandauit et
creata sunt. Quod in scripturis
sanctis uerbum bis repetitum
sunt aut confirmationis causa
est aut misterii sicut lex et
gratia / sicut inimicum et prope
sicut bonum et melius. Lex domini
tribus distinguitur partibus
id est in hystoriis et in preceptis et prophetiis.
Hystoria est in hiis que gesta
sunt. Preceptum in hiis que iussa
sunt. Prophetia in hiis que futura
sunt. Pertinentia lex domini explica
nda est modis. Primo hystori
ce, secundo tropologice / tercio ut mis
tice intelligantur. Hystorice
namque iuxta litteram. Tropolo
gice iuxta moralem sensum.
Tercio ut mistice intelligatur
iuxta spiritualem sensum. Ergo
sic hystorice fidem oportet te
nere ut eam et moraliter de
beamus interpretari et spiritualiter
intelligere. Tria et septem. Decem
precepta sunt sed tria ad amo
rem dei pertinent, septem ad
hominis. Ista tria que ad deum
pertinent in una tabula scripta
fuerunt, reliqua septem in
secunda. Completum tabule trium
mandatorum hoc primum est Di
liges dominum deum tuum. Secundum
honora patrem tuum et matrem
tuam. Hinc est quod saluator sibi
interroganti ait. Quod preceptum
est primum in lege? Audi israel dominus
deus tuus unus est etc. Primum
est. Secundum autem simile est huic.
Diliges proximum tuum sicut te
ipsum. Unum namque preceptum de
prima tabula dicit quod ad dei
pertinet amorem. Alterum uero
de alia tabula quod ad hominis
pertinet dilectionem.

De vii regulis lege xpo

Septem esse inter ceteras re
gulas locutionis sacre scrip
ture uiri quidam sapientes
dixerunt. Prima regula est
de domino et eius corpore que de
uno aut ad unum loquitur, ut
quia in unius persona modo caput
modo corpus ostendit, sicut
ysaias dicit. Induit me ues
timento salutis, quasi sponsum
decorauit corona et quasi
sponsam ornauit monilibus
suis. Unius enim persone duplici
vocabulo nominata et caput
id est sponsum et ceterum id est sponsam
manifestauit. Unde noscendum
est in scripturis quid specialiter
capiti describitur quid et capiti
et corpori, aut quid utrique tri
buat aut utrumque ab alio ad alterum
transitus quia capiti quod corpori con
ueniat prudens lector in
telligat. Secunda regula est de
corpore domini uero et permixto et
sunt in quibus quidam uidentur
quedam uiri persone conueniat
quod cuius non est uerum ut est illud
pater meus es tu israel. Ecce
deleui ut nubem iniquitates
tuas et sicut nebulam pecca
ta quere ad me et redemi te.

hoc ad unum non congruit nam
alterum pars est eius, peccata delevit
et per quem incarnatus es tu. et alterum
eius dicit coniuge adorna et vesti-
niam te, qui sit continentem peccatorum
eorum delentem per hanc eius
regulam. Sic eciam ad omnes loquitur
scriptura, ut et boni redarguuntur
cum malis et mali laudentur
pro bonis. Sed quod ad quem pertineat
qui prudenter legit discet. Tercia
regula est de spiritu i. de lege et
gratia. lege precipiuntur precepta fa-
ciendi, monemur gratia per quam
ut operemur iuvamur. vel quod
lex non tantum hystorice sed et spiri-
tualiter sentienda sit. nam et hys-
torice oportet sentiri tenere et spiri-
tualiter intelligere. Quarta regula
est de specie et genere per quam pars pro
toto et totum pro parte accipitur
velut si unam civitatem loquitur
deus et tamen intelligatur con-
tingere mundum totum, verbi gracia
licet adversus unam civitatem
Babyloniam prophetam dicens con-
minetur, tamen dum [illegible] loquitur
transit ad genus de
specie et convertit contra mundum se
movet. Certe si non diceret
adversus universum orbem non
addet in fine generaliter et dispergat
omnem terram et in cunctis super
omnem orbem missa. et ceteris que
sequuntur ad inducendum mundi
pertinent [illegible] et adiecit
hoc est consilium meum quod
cogitavi super omnem terram et
hec manus extenta super omnes
gentes. Ecce omnes quos sub specie
Babylonie arguit universum
mundum et rursus ad eandem
quasi de genere ad speciem revertitur

dicens que eadem civitati spe-
cialiter contingerent. Ecce ego
suscitabo super eos Medos. Nam
regnante Balthasar a Medis
obsessa est Babilonia. Sic et
in omnibus Egypti expositionem
dum totum vult intelligere mun-
dum dicendo et convertam Egyp-
tios adversus Egyptios et regnum
adversus regnum. Egypto ergo
non multa regna sed unum reg-
num fuisse dicitur. Quinta regula
de temporibus per quam aut pars
maxima temporis per partem mino-
rem indicatur aut pars minima tem-
poris pro parte maiorem intelligitur
sicut est triduo domini sepul-
ture dum non plenis tribus
diebus non noctibus iacuerit
in sepulchro, sed tamen sicut ex par-
te totum triduum accipitur a parte
a toto, sicut illud quod quadrin-
gentos annos predixerat deus
filios Israel in Egypto servituros
et sic inde regressuros. Nam
cum dominante Ioseph in Egypto
dominati sunt non servierunt. Post quadrin-
gentos annos egressi sunt
ut fuit repromissum, sed quadrin-
gentis xxx annis transactis
ab Egypto recesserunt. Est et
illa temporibus figura per quam
quedam que futura sunt quasi
iam gesta narrantur, ut est
illud foderunt manus meas
et pedes meos etc. et hiis
similia quibus futura tempora
sic iam facta sunt ita dicunt
sed cum que adhuc facienda fu-
erant iam facta narrantur
quia que nobis adhuc futura
sunt apud deum eternitatis iam
facta sunt. Quippe quia aliquid
faciendum esse [illegible]

secundum nos dicuntur, quando non praeterita sunt, ut in futuro dicuntur, secundum eternitatem accipienda sunt apud quem etiam omnia facta sunt que futura sunt. Sexta regula est de recapitulatione. Est enim recapitulatio dum rerum preterite cause futuris inseruntur, sicut in genesi, dum in sexto die hominem dicit factum, denuo recapitulat factum dicens: Formavit dominus deus hominem ad ymaginem, et cetera. Et ibi expletis omnibus operibus dum deum dicit septima die requievisse, recapitulando subiungit: Iste generationes celi et terre quando create sunt in die quo fecit dominus celum et terram et omne virgultum agri antequam oriretur sol super terram, sed fons ascendebat de terra irrigans omnem superficiem terre. Hec omnia recapitulando inserere manifestis rebus factis nectimonium (?) cum insita (?). Sex dies enim hec patrata (?) videntur. Septima regula est de diabolo et eius corpore. Nam sepe dicuntur eius capiti que suis magis conveniunt corpori. Sepe vero eius videntur dari membris que non nisi capiti conveniunt, sicut in ysaia, ubi dum contra babyloniam hoc est contra diaboli corpus multa dixisset, in propheticis sermonibus ad caput id est diabolum convenienter sermonem vertit dicens: Quomodo cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris.

De differentia testamentorum xxi

Judei ideo non recipiunt vetus testamentum pro eo quod aliud in tempore prophetico, aliud agitur in tempore gratie, non intelligentes quod deus pro cuiusque congruentia temporis magnam ~~[illegible]~~ sui dispensatione concessit, sicut in lege imperat nuptias, in evangelio virginitatem; in lege oculum pro oculo imperat, in evangelio alteram percutienti prebere maxillam. Sed illa pro tempore fragili populo sunt, non profecto. Utraque tamen pro tempore suo cuique convenientia condiderunt (?), et tamen pro ista mutatione non est deus credendus mutabilis, sed potius immutabilis predicandus est, quia manens immutabilis pro cuiusque, ut diximus, temporis commodum fuit; magna enim distinctione concessit. ~~S~~ In veteri testamento minoris culpe concessa, quia in eo non ipsa veritas sed umbra veritatis advenit (?). In testamento novo perfectis electoribus manifesta sunt. Quedam que in illo populo umbre veteris desinunt (?), et facienda nobis precipiuntur. Similiter et sacramenta et ceteribus (?) in iure promissa sunt, ut notabile (?) in testamento autem novo quemadmodum adoptione dampnantur si admittuntur.

De symbolo et oratione dominica xxii

Fides symbolum et dominica oratio pro tota lege parvulis ecclesie ad celorum regnum sufficit capessenda. Omnis enim latitudo scripturarum in eadem dominica oratione et symboli brevitate concluditur. Unde et propheta ysaias: Abbreviationem, inquit, audivi a domino deo exercituum super universam terram. Attendite et audite eloquium meum. ~~E~~ Ex hac abbreviatione

aut aliud intelligatur. quod dominus
dicit implere legem et prophetas in duobus
praeceptis dilectionis dei et proximi
pendere, aut propter primum ordinem do-
minicum uel symboli breuitatem
in quibus ut supra dictum est omnes
scripturarum nouimus continere alti-
tudinem.

De baptismo et unctione christi

Solam ecclesiam catholicam habere
baptismum zacharias propheta
testatur. pro solo originali peccato
leniunt in inferno, nam nec infan-
tuli penas si renouati plane
reuera non sunt. unde cum tempo-
rum natus dampnatur in finis
si non regeneratur et originis
noxietate punitur. Rursum paruuli
peccato originali carentes per bap-
tismum et non dum proprium habentes
delictum absque penis ceteris
lauicentur. Hec igitur causa est
baptismus eius aperiat etiam
hominem non aperiat ante suppli-
cio liberat. Quod si penam suam
homines liberarentur per baptismum
ipsum paterent homines baptismum
primum non aliud etiam ego soluto
reatu peccati manet tamen quedam
temporalis pena ut illa ante per-
uenientes regni uitam que cum
penis omnibus aliena nullus
negat plus etiam. post baptismum
quo peccati deletur cottidie
quidem in isto seculo puniens ad
dampnum debet conuinci. Sed quamuis
sine intermissione cottidie sit
agendum minus tamen fecisse
sufficiat. Nam in matribus utero
sunt ideo cum hinc baptizari non
possunt, quia qui natus ad-
huc secundum adam non est, renasci
ei secundum christum non potest. necessario
enim dicit regeneratio potest prius
generatio non precesserit. Nam in secu-
lo uiuunt in terra et communi-
one desiunt parentes se cum
communione mundari desistunt in
ad emendationem propheta sibi di-
cit. Quid est quod dilectus meus
in domo mea fecit scelera mul-
ta. Nunquid carnes sancte au-
ferent a te malicias tuas et
amplius pepercit se inquit homi-
nem et sic de primo illo edet et de ca-
lice bibet. in die inquit illa
erit fons patens domus dauid
et habitantibus in iherusalem in
ablucionem peccatorum et menstruate.
domus quippe dauid et iherusalem
christi est ecclesia. inquit uniuerset
fons in ablucione peccatorum
habetur aut ad solum ymaginis
uel ostentatione fiunt. ideo
illius baptismum non ad remissionem
peccatorum sed ad supplicium testi-
ficatur.

De martirio cap. xxxiii

Dei famulus adhuc nulla
uis frangitur sed per bene-
defensione ultro se examini
offert. uel inquam per bene-
ficit sepe ex disciplinis ad
martirium eligitur qui suos ad-
tores ad coronam precedunt
et qui sunt in ordine postremi
sint. non inquam ...
Vir fortis ultro se in agone
examine debet offerre instare
sed tamen agonis fructum
uidens uberrimum non debet
declinare laboris periculum.
Quod si minor est labor qui
magis libet de tenuiendis
labor que maximus committit
augmentum. Utraque fecit
enim apostolus qui et paulus ubi
se dedit ubi maiorem ma-
ioris uidit et suspicit pri-

et abstulit in ipso fortiorem labo-
rem. quam lucrum esse perpendit. Ve-
ro sanctus paulus apostolus ephesinum
periculis obtulit. quia quam pro
caritatem periculo [illegible]
misso autem ideo a periculo sub-
traxit seipsum quia nullum
periculi ipsius adiumentum est. Fruc-
tum dixit quod ad [illegible]
offerunt quamque ultro vel quo
[illegible] dei cingunt in-
ab altero et quo non vult ipse
ducetur. nisi quod et ipse gloriam
[illegible] iustus
gaudet / et ipse passionis [illegible]
[illegible] refugit subire quod
dolet accipe exemplum ad
[illegible] sub trepidatione mor-
tem [illegible] in ipso [illegible]
tatis quamque in ipso et pri
datum tamen aggreditur
et pertimorem cunctatione mo-
uetur. Item accipe exem-
plum mortis deceptione [illegible]
in corporis ad salutem. Dum
quamque et deceptione gaudet
et de incisionibus seu ama-
rissimis periculis mereri

De operibus miraculis [illegible]

Est apostolus virtutis data est
signorum per quam fidem gen-
tium intelligendam esse tamen
data. Est virtus operum per ea
de orandi. Et tamen in ipsis
apostolis plus erat invisibilis
virtus operum quam vero signo-
rum nunc et in ecclesia plus est
in hunc quam signi fuit. Ex
tunc certum non est. invisibili-
tatem que sub apostolis fiebant
[illegible] necessarium est quia tunc [illegible]
[illegible] invisibilis mundi [illegible]

tunc non iam credentem. Ex
bonis operibus conuertere. Nam
ideo tunc signa fiebant ex-
terius ut in exterius fide ro-
borarentur. Cum in fide matu-
rata quamquam requirit ecclesiam
[illegible] ut videtur. Quaerere
[illegible] est cum linguae in signum
sunt non fidelibus sed infidelibus
Et tamen signum [illegible] crediderit
sed infidelibus ut [illegible]. Nam
[illegible] non [illegible] patrem
[illegible]. De infirmitate febrium [illegible]
bus curauit infirmitate [illegible]
[illegible] fidelis non orone sed medici-
nale tempore ut [illegible]
[illegible] incredulis non fide-
libus. Antequam antichristus appareat
[illegible] signa. Cessa-
bunt quantum eam quamquam ab
[illegible] requiritur audientes
Ob hanc utilitate cessabunt
sub antichristo [illegible]
et [illegible] ut [illegible] clericatis [illegible]
rum patrum et [illegible] quia
scandalizabuntur [illegible]
et [illegible] fortior
efficietur. De antichristo et eius signis

Omnes qui secundum scripturae pro-
fessionis normam aut non
[illegible] aut alius docet antichristus
est plenus quam antichristi tem-
pore non visum fuit et tamen membra
antichristi [illegible] sunt antequam
veniat antichristus multa eius
membra precedent et per [illegible] ac-
tionis meritum [illegible]
[illegible] secundum apostoli [illegible]
[illegible] operare
illum [illegible] etiam in qua
[illegible] signorum
fiet sub antichristo ut clerici si fieri
[illegible] Ex
[illegible]

quo merorem titubationis admo-
dicum permixtitudine prodigiorum
non tamen decipiendi sunt a sta-
bilitate sua electorum impulsu
itaque signorum etc. et ideo ponit
Gregorius quia electi prece non
possunt sed cito resipiscentes cordis
etiam eorum religione coercebunt
scientes predictum a domino esse ut dicit
Gregorius fecerunt ad signum non attem-
dentem sed tam mira factum
est signum et prodigium dum venerit
antichristus ut etiam electis quidem
cordis gignatur scrupulum
Quod tamen cito expellit vel in illis
... sicut deceptionem repro-
borum et electorum probationem eadem
signa. Sicut non permitteret in
tempore persecutionis gloriosiorum tamen
sunt sicut in ... fuerunt priores
Isti enim et persecutores persistentes
et facientes prodigia. Unde et
dominus bellum persistentes quod
non solum contra pugnantes sed
etiam contra ... contristan-
tes ... sunt enim
sub antichristo tempore contra
eos Synagoga quoniam
in ipso adventu Salvatoris
christianos est persecuta domini in-
imicos ... cum
dilectionem magnam ex legum
crudelior tunc erit sub antichristi
temporibus quando etiam erit
solvendus ... tamen signi-
tus fuerit ... quia solutus
fuerit ... pugnantes fi-
nem mundi ... videt tamen ...
... persecutiones ... ut
quia se eternis damnandum
conspiciat socios sibi multipli-
cat cum quibus gehenne ig-
nibus addicitur ...
brevia tempus videt se regnare

dyabolus ut dampnetur tunc
in magna persecutionis ...
netur dominum in sanctis ...
te ut glorificentur iusti sorde-
tur magis ut dyabolus dampna-
tionis sue

De resurrectione

Resurrectio vero sanctorum est ut vita in
perpetuum erit plenitudo
pacis domini ad dei contemplatio-
nem absorpta ... infirmitate et
... reparatio ...
ut ... in ... perfecti
in mensuram etatis plenitudinis
Christi ... est in etate ...
tatis que perfecta non indiget
et absque inclinatione defecti
in perfectione ... pro re et ple-
ne robusti. Erimus enim filii
dei nomine homines ... in
... tunc ... per ...
... corruptionis ...
ad ... sanctitatis ...
sunt ... plena ...
libertatem dominum corruptibile ho-
minem induent incorruptionem ...
... agnoscunt ...
... electus ...
faciem ... ut ...
contemplentur quod ...
... videre conantur ...
electorum ... ad dexteram ...
... et reproborum qui ad sinistram
... sunt ... dei ...
... in fine ... seculi ...
... firmamento distinguere

De die iudicii

Videns diem iudicii
nomine Christus sic in evangelio de-
terminat et sicut discipulos noluit ...
... idem dominus ...
dies ultionis in corde meo ...
... se non nescire sed nolle in-
dicare de domo domini sicut scriptum
est incipiet iudicium quia ...
id est domus dei ...
... iudicaretur ...

sic ad dampnacionem iudicandi
sunt quidem et perpetue. Et autem
sunt a nobis quibus finis eorum
in non crediderunt. Quoniam dei
districti iudicis examen nec
iusticiam secundum est iusti preciante
sunt et ipsi iusticiam quia quippe
iustus est deo iustificante iusti
ficantur. Alioquin et ipsi quod dictum
tum est quidem est quod ait apostolus
in iusticiam et impii ipse
puniunt. Consumuntur quippe
deo minor quando ipsi in noce
ligandus requisiti. et sine
nocentes comperti ut hic
efficiuntur iusti et ibi nunc hic
ut homo iustificatur. Consu
mitur item adeo impius qui
omnino sine subtilitate
requiritur de tercio. impietas
dicenti dampnatur. Consumitur
in eorum et impius simul sine
unus non penam dampnacionis
ceterus pre et indoctus non
mittitur sed morte eternus non
cum dampnacionis. Omnium per
sunt ad unum locum dampnandi
corporaliter iustum et iustus et
impius redient. Retribucio
dissimilis sicut per eandem
nomen dei. Quod plus habes
penas abstulisti iusti sed ubi
sunt ubi vita est. Ergo omnes
ut iustum penam redeunt
cum ubi est vita. non preter
eunt. Secundum. primitus
sic impius dum ad huc ipsius
mentis ... per
... veritatem videat quod
cum in fine dampnabitur
et debitas penas exsolvit
... est dum ...
... quo et hic ...
... homines et in futuro

alterum quo quod hic iudicat
ut illic iudicentur ideo quibusdam
ad purgacionem temporalis prestat
penam quibusdam non inferunt
dampnacio et illic prestat fecerit
predicto. Qui in iudicio reprobi quando te
ipsum miserum iudicatus est vide
bunt ut doleant divinitate non
eius non videbunt ne gaudeant
Omnibus enim divinitas ostenditur
utique ad gaudium demonstratur
divinitate constituere et tunc ap
parebit in iudicio ipsius electis
et terribilis reprobis. Nam quale
quisque conscienciam intulerit ta
lem et iudicem habebit ut ma
nente in se tranquillitate ipso
illis solis terribilis appareat
quos conscientia in malis accusat.
Due sunt differentie vel ordines
hominum in iudicio scilicet est electorum
et reproborum qui tunc dividuntur
in quatuor. Electorum ordo unus est
qui cum domino iudicant et alius
qui iudicantur utique tunc cum
Christo regnabunt. Similiter et ordo
reproborum dividitur in duobus dum
hii qui intra ecclesiam sunt mali
iudicandi sunt dampnandi. Alii
non ... est extra ecclesiam in veniendi
sunt non sunt iudicandi sed
tamen dampnandi sunt. Primus
igitur ordo est qui iudicantur
et pereunt opponitur illi ordini
bonorum de quo sunt qui iudicantur
et regnant. Secundus ordo est
qui non iudicantur et pereunt op
ponitur illi qui non iudicantur
et regnant. Tercius ordo eorum
qui iudicantur illi et regnant
illi ordini est contrarius de quo sunt
qui iudicantur et pereunt. Quartus
ordo est qui non iudicantur

et regnum opponitur. Isti duo ordines in igne consistunt qui non iudicantur et pereunt.

De gehenna xxix

Duplex dampnatorum pena in gehenna quorum et mentem diu torserunt et corporis flamma iusta vicissitudine ut qui mente tractaverunt perfecerunt corpore simul et animo puniantur et corpore in ignem gehenne ~~et corpore~~. Ad aliquid lucem habebunt, ad aliquid non habent: ad dampnationem ut videant impii unde doleant, et non habent ad consolationem ne videant unde gaudeant. Capitulum sit exemplo de camino trium puerorum ad exemplum ignis gehenne. Sicut ille ignis non ussit ad eorum puerorum supplicium et ussit ad comburendum ligamina, similiter ignis gehenne et lucebit miseris ad augmentum penarum ut videant unde doleant, et non lucebit ad consolationem ut videant unde gaudeant. Inter [illegible] vite et future infelicitatis miseriam multum distinctio est. Sic etiam et infernum est propter contentionem dolorum ~~[illegible]~~ tenebre propter lucis aversionem. Quorundam [illegible] in hac vita, id est infernum aliud non est in inferno aut utrumque est.

De penis inferni xxx

Sicut fasciculi lignorum ad combustionem dissimilibus colligantur, ita in iudicio. Dic similes culpe reos similibus [illegible] ut in eo pena constringit quasi in fasciculo quos actio similes fecit in malo. Sicut unumquemque suis in futuro iudicio per similitudinem [illegible] dicitur ita unus quisque impius pro similitudine facinorum condempnabitur,

nec decent in supplicio [illegible] sunt dampnationum ordo [illegible] iusti qualitate eorum discretio erit penarum propter finem [illegible] eorum suorum quoque supplicium additur eternum. Penas de [illegible] sicut apud inferos [illegible] evangelista sicut per augendo quod supplicium dicit etiam psalmus: Commonentur filii eius et medie [illegible] impii in iudicio [illegible] sunt [illegible] dolore quo [illegible] sunt iustos glorificandos meruisse. Commune videntibus est propinquitudo dyabolus qui [illegible] omnium angelorum et hominum qui de parte eius erunt ignem eternum mittendus [illegible] publicatus sunt dyabolus dampnentur multi electi qui in corpore sunt [illegible] ad iudicium veniente [illegible] sunt videntes [illegible] impium esse [illegible] purgandi sunt quia [illegible] eis ex corpore ad hunc [illegible] remansit [illegible] ipso qui [illegible] dampnare [illegible] purgabuntur. Multos [illegible] in die iudicii [illegible] sunt electi esse videntur [illegible] dicente propheta: Vocavit dominus iudicium ad ignem et devorabit abyssum multam et comedit partem domus [illegible] domus [illegible] illos eterni in fine absorbebit qui nunc [illegible] celebris [illegible] de quibus et [illegible] dicit [illegible]: Multi dicent mihi ~~[illegible]~~ in illa die: Domine, domine, nonne in nomine tuo prophetavimus

-mino nomine de morum cir
cumstantiis confiteor aliis quam
[illegible] nomen nos discedite a me
in opinium iniquitatem nescio
vos estis

Conficiet in futurum cor iuste
eorum iniustorum condolendi
affectus ubi tamen erit sanctorum
de contemplatione gaudium
et tristicie nullum [illegible]
introitum. Sicut comparatus co
lor candidus nigro colori fit
clarior [illegible] et sanctorum requies
comparata damnationi aliorum
gloriosior erit. Sit iustitia in
iustitie sit virtus vita [illegible]
ergo sanctorum dum debita dep
[illegible] [illegible] [illegible]. Post re
surrectionem sanctus [illegible]
missa est celorum ascensio
[illegible] ad patrem Christo volo
ut ubi ego sum et ipsi sint me
cum sic cum membra capitis fu
imus et [illegible] in se et nobis c
[illegible] [illegible] ascendit et nos as
[illegible] sumus [illegible]. Explicit
unus liber de summo bono.
Incipit registrum super libro [illegible]

Omnis qui secundum deum sapi
ens est beatus est [illegible]
vita. Conquisitio divinitatis est. Cog
nitio divinitatis [illegible] bonum operis
est [illegible] bone operationis fruc
tus eternitatis est. Qui secundum
seculum sapiens est secundum deum
stultus est. Unde et propheta: Stul
tus inquit factus est omnis
homo a scientia. Summa est
[illegible] studium querere deum de
inde honestate vite cum in

norancie ope cuiuslibet sapientie de
plene recipit nisi qui se ab omnibus
abstrahens actionum cura contendit.
vnde scriptum est. Sapientiam scribe
in tempore ocii. et qui minoratur
actum ipse percipiet eam. Non
ad plenitudinem intelligencie natu
rarum premissa, que sunt secreta
dei. plene attingere non posse. Tunc
autem videbimus recte cognoscimus sicut
cum perfecte scire nos non bene
cognoscimus quedam quedam nescire
tire querunt. Multus autem in
culpa minor est qui aliqua
dem nescit quam investigationem
veritatis multorum est querere,
sed paucorum est invenire.
Ea autem que super hominis in
telligenciam sunt scrutanda.
Quod super hominis intellectum
est querendum non est. Con
silio autem divino secundum quod
ut hoc credatur esse iusticie
divine placuit voluntati. non
cum potuerit esse aut iniustum quod
iusto complacuit iudici. Omnibus
sapiens sum deciens quam ex
opinione sententia. Nam illo
nec est illa dubia ad maiorem
culpe cumulum pertinet scire
sententiam quam quod sequi debeant
et sequi nolle quod sciat. vnde
et dicit Dominus. Servus nequam sciens
voluntatem domini sui et non
faciens digna plagis vapu
labit multis. Et Jacobus
scienti inquit bonum facere
et non facienti peccatum est illi.
De simplicitate cum ignorantia
vocatur stulticia, simplicitate
non cum prudentia vocatur sa
pientia. vtile est multa scire
et recte vivere. Ex practicum

non valemus melius est vt be
ne vivendi studium quam multa sci
re querimus. non pertinet ad beatitu
dinem consequendum. Sciencia certe vt
esse litteratum multa scire. Sed beatum
bene vivere. nichil prodesse ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ omnem scire perdentem
cum ignorantiam dei. et nichil ob
esse scientibus deum cum igno
rantia mundi. perfecte autem scit qui
deum novit et istum. non perfecte comp
sit nichil obesse tamen quam [illegible]
placite aliqua donum de deo [illegible]
proveniat. Nam quamvis de motu
siderum corporibusque naturis [illegible]
et cuiusque dispensare bene tam
illum facit intra vero cum fide

De fide

Non posse ad veram
beatitudinem pervenire nisi per fi
dem. Autem esse quam recte cre
do bene vivunt et bene vivendo
fidem rectam custodiunt. Deus
creditur merito inveniri
et queritur ut possit tunc perfecte
inveniatur quam et creditur. Tan
tum id credendum est quod sen
tentia demonstrat sed magis
per intellectum mentis comprehendi
id est deum. Sine fide nemo
potest placere deo. Omne enim quod
non est ex fide peccatum est. Fides
nequaquam vi extorquetur sed
ratione atque exemplo suadetur.
Quibus autem exigitur in [illegible]
perseverare in ea non possunt. Ex
emplo sunt ut quidam. [illegible]
nolle credere eum sequamur
tamen violenter impellerentur
nonnulli domini hic ad id quod
consentiunt venitur. Dicit et hic
libero arbitrio credens sua [illegible]
te dimittit vni. Ex propria mente
conversione credendo reuertere
ad deum. ut et libertas [illegible]

arbitrii propria voluntate et bene
...ciam gerere. Preceptum fidei utrique
in corde consistit. Deus fidem
ubi se non possunt homines ex
inspicere. Secundum duo simulant
fidelitatis professionem et per que recte
sunt erroris impietate. Sicut
nichil prodest fides que ore retinetur
et corde non creditur, ita nichil
prodest fides que corde tenetur
et ore non profertur. De tali enim
dicit propheta Ieremias: quousque obungent di...
...cens periit fides, ablata est de
ore eorum. Fides enim que corde
creditur confessione oris ad sa
lutem proficit. Vanum esse sine
operibus fidem et frustra sibi de
sola fide blandiuntur qui bonis
operibus non ornantur. Unde ...
...erit de mundo mori. Vel sic
...tam mortificare scriptum est
...re et non mori. Similiter ypo
crita est qui per fidem cognoscunt
...habent et operibus obsistunt
exemplum Balaam scilicet
in cadens apertos oculos
habuit per contemplationis fide(m)
...similes fidem non pluribus
pro commodatione querunt tempo(ra)li
unde et dominus dicit: Queritis me
non quia vidistis signa sed quia
manducastis de panibus. Christia
nus malus de fide evangelii
...tenuam non vivit eternum ...
...tem. Quia verbo tollit ab eter
...impie facile perdet. Multi fide
nomine christiani sunt, opera non
...mina doctrina dissentiunt.
Multi quoque fidem Christi ex corde
non amant sed humano timore
eandem ypocrisim tenere se
simulant, et quod esse non sunt
...ate mali. Peiorem ficte boni

nos...sentiunt aemulatores mundi pug
nant aliquando pro fide et alius
quidem profitentur sed non amore
vite implicati celestem non requirunt
sed verbo tamen fidem defendunt. Qui
dam pro fide etiam hereticos impugnant
sed per negligentiam eos qui intra
ecclesiam sunt contempnunt. Adver
sarios quidem fidei confutant
per infidelitatem sed fideles premunt
...suppbic

De caritate xiij capitulum

Quamvis nonnulli fide atque op
eribus sanctis muniantur, et
principes tamen quia privantur
a caritate sine dilectionis nullum
habent incrementum virtutis.
Nam sicut ait apostolus: Si tradidero
corpus meum ita ut ardeat,
caritatem autem non habuero,
nichil michi prodest. Sine a
more caritatis quamvis quisque
vere credat ad beatitudinem per
venire non potest. Quia tantum est
caritatis virtus ut etiam prophetiam
et martirium sine ista nichil
esse credantur. Nullum premium
caritate prelatum. Caritas
enim virtutum omnium obtinet
principatum. Unde et vinculum
perfectionis caritas ab apostolo dicitur
eo quod universe virtutes vinculo
eius religentur. Dilectio dei
morti comparatur dicente Salo
mone: Valida est ut mors
dilectio. Idcirco quia sicut mors
violenter separat animam a corpore
ita et dilectio dei segregat hominem
a mundano et carnali amore.
Qui enim dei precepta contempnit
deum non diligit. Neque enim
regem diligimus si odio leges
eius habemus. Tenenda est cum
sanctis viris caritas unitatis

et quo se semper subtrahit unde tanto opus est ut assciscet bonorum consortio. Caritas in dilectione dei et proximi consistit. Unde qui ipse dilectionem dei sine non dividitur a proximo. Ut eciam societate scindunt adunc caritatis participatione summat. Nec potest deum diligere qui noscitur in proximi dilectione errare. Christus deus et homo. Toto ergo excorde christum non diligit qui hominem odit. Ubi omnis discretionis est non odire personas sed culpas et vere deum pro salutis non amare sed placare. Qui in in pace sunt in dei amore sepe se arcius separare disponunt sed per unde vitiorum quia nati rumpis ad ea viam que optant relinquere volumtarie

Qui vult male agere / **de spe iiij**

Quo desperant tunc diminiter in dulgenciam de dei pietate requirunt. Quia enim vere credunt se ab iractione primo cessavant. Sic tuendo valde est in neque presumere veniam que permittit deus per senectutes peccamus neque spem iuste distinguit veniam desperemus. Primis suppremisque etiam fortitudine iuxta spiritum unus illum spes ad gaudium erigit unde ad fortitudinem tirere gehenne adducit

de gratia v.

Interdum peccantibus nobis deus sua dona non retrahit ut ad spem diuine remunerationis mens humana consurgat. Nam non se compositum sine que peccantem sine beneficiis prouocat ad serviendi. Confessione hominis non est humane virtutis. Nam per confessionem bonum opus non in nobis deus operatur. Unde per prophetam

dicit. Confessio et magnificencia opus eius ab isto enim nobis omne bonum gratia preueniente donatur nam per meritis bonum opus dedimus per quod confessionem fidei inveniemus. Affectus hominis donum dei est ut negare scit sumpsisse aliud corrigere non enim quod quis bonum habet proprium homo tamquam suum non est eius ut nunc est ut unde let et digni gressus suos de liberi arbitrii. Defensores nec posse in bono sine gratia perficiari unum inspi dicunt gratie persistent unum unde audite per prophetam dominus dicit per dico tua o israhel tamquam in me auxilium tuum ut si dicit ut per tuas merito ut perieris meo auxilio nomine merito subpremit gratia non ut demant in bene post gracie facit utque indi mentam veniens fuerit in ca quia remuneret qui solum in bono qui perueniret. Ut enim cepere ille latro meruit qui de summo ob mortis crucis ascendit de crucis paradysum abijt. Deus qui dedit et sanguine acrum decem sed domina gratia mente mutatus. Sciendum quia et una sit mostrum in lignis que vere agimus et dei que eadem meritum habet enim et donum dei et accipiens est homini. Sicut et primum nunc diuinum quod tamen. Adeo accipere postulant specialis gratia non omnibus distribuitur sed tamquam electis donari non enim omnium est fides quia hanc et si plurimi suscipiunt corpus unde fides non consecutam in dimensione donorum diuisit pacem diuina munera non tamen.

[illegible] animi ut sit perfunctorie [illegible]
[illegible] quod ille admiretur in altero
[illegible] quod in ezechiele animalia
[illegible] alterum procurrunt
[illegible] designantur. Scorpio [illegible]
se asper provocatum atque alieno
exemplo in victum se erudientem
[illegible] gratie. alii [illegible] aliqui
[illegible] illi alii alii [illegible]
[illegible] unum ut non exerceat alieno
[illegible] non est dubium ut [illegible]
nos quidem ventura excellen-
tia antecedunt dei dispensatione
[illegible] quorundam corporibus
[illegible] provocant et dum sunt in
[illegible] postmodum subito effici-
[illegible] ventura culmine primum
[illegible] donum aliquod accipit
[illegible] appetat amplius quesierit quod
[illegible] donum alterius membri
[illegible] tempore [illegible]
[illegible] perdit. Contemplantur cum
[illegible] motum [illegible]
[illegible] offerens [illegible]
[illegible] nihil doni. ideo non [illegible]
[illegible] accipiunt quam illis
[illegible] ad dei laudem sed ad suam
[illegible] utuntur. Bono male
[illegible] qui ea que adeo donum
[illegible] illis in malos usus [illegible]
[illegible] sit ingenium sit [illegible] dei
[illegible] Multis dei donis gaudemus
[illegible] nos adeo percepisse [illegible]
[illegible] sapientes sumus quod dites
[illegible] existimamus non [illegible]
[illegible] donum [illegible] sumus
[illegible] ergo optime donis bene
[illegible] quatenus et donum non [illegible]
[illegible] debuisse et nobis [illegible]
[illegible] sit utile [illegible] deus [illegible]
[illegible] donum aliquod quod homo
[illegible] est quod accipere non meruit

[illegible] et obdurare deus dicitur
homines non eas faciendo duri-
ciam sed non auferendo eam quod
sibi ipse intulit non alia et ob
[illegible] quosdam deus non
[illegible] in eis in eandem tentationem
[illegible] sed quod per eorum invisibilibus
meritis [illegible] ab eis ipse
non auferat. Plerumque dei donum
[illegible] [illegible] non donum non
[illegible] [illegible] per prophetam dicit frustra
percussi filios vestros disciplinam
non receperunt. Plerumque iustus
plangit et nescit utrum pro suis
peccatis sive propter [illegible]
flagella. in utroque tamen [illegible] nescit
[illegible] sit culpa illi [illegible]
[illegible] [illegible] supplicium et [illegible]
[illegible] [illegible] in merore
[illegible] Cunctis flagellis [illegible]
[illegible] [illegible] absolvunt ad
[illegible] sub metu. [illegible]
[illegible] ne [illegible]
[illegible] non sufficiunt ad purgandum
delicta. Inde ergo [illegible]
[illegible] et futura [illegible]
quosdam ~~modo~~ sicut [illegible]
[illegible] peccatores [illegible] re-
cipit/ De predestinatione vi

Gemina est predestinatio sive
electorum ad requiem sive re-
proborum ad mortem utraque
divino agitur iudicio ut semper
electos superna et interiora sequi
faciat semperque reprobos in infima
et exteriora delectatione deserendo
permittat. [illegible] et agnoverit ho-
minem lucis et tenebrarum ut
[illegible] quis finis sit [illegible]
plerumque nescit quis [illegible]
[illegible] hic misericordie [illegible]
vel quis [illegible] tenebris ob-
[illegible] [illegible] [illegible] aut

quibus post lapsum tenebrarum con-
versus resurgat ad lucem. Cuncta
hec deo patent, homini non latent.
Quamvis misterium consilio inhe-
niri possibile sit. videtur tamen
hominibus esse ad que sunt sive
predestinati secundum omnia reservare sunt
examini divini. Discrecio est summe
distribucionis per quam hic iustus
amplius iustificatur, impius am-
plius sordidatur. Nam alius ad bonum
aliquis convertitur. Bonus ad malum
aliquis reflectitur. Vult quis
esse bonus et non valet. vult alter
esse malus et non permittitur interire
datur et qui vult esse bonus ali-
us nec vult nec et datur ut sit
bonus. Iste consistit in errore
et moritur. ille in bono quo cepit
usque in finem perdurat. Alius diu
iste stat quousque cadit. ille diu
male vivendo in fine salvatur
resipiscitque convertitur. Vult prodesse in
bono iustus nec prevalet. vult nocere
malus et non valet. Iste vult deo
vacare et seculi impeditur. Ille
negociis implicari cupit nec
perficit. Dominatur malus bono. bo-
nus dampnatur. prefertur impio impius
honoratur pre iusto. In hiis tamen
obscurissimis non valet homo di-
vinam perscrutare disposicionem
et occultum predestinacionis per-
tendere ordinem. De conversis vij

Incohantibus premium promittitur
sed perseverantibus datur. Sicut
scriptum est. Qui perseveraverit
usque in finem hic salvus erit.
Tunc enim placet deo nostra conversio
cum bonum quod inchoamus perse-
veranti fine complemus. Nam
sicut scriptum est. Ve hiis qui
perdiderunt sustinenciam id est

operis boni non consummavere.
Indulgencia peccatorum sciendum
ubi quando vel qualibus detur.
ubi quippe nisi in ecclesia catho-
lica. Quando nisi ante ventu-
rum iudicii diem quia ecce nunc tempus
acceptabile ecce nunc dies sa-
lutis. Qualibus nisi conversis. quia
humilitatem ad penitenciam conver-
sionem, de quibus dic-
tum est regnum celorum vim
[illegible] precest qui fit
videntes in misterio. vel quam
fulgoris vidio misterii clari-
nisi quis prius toto mentis
se convertitur ad deum quando
lumine quo illustratur et sui
feditatem agnoscit et lumine
quod ceco corde non intuebatur
intelligat. Cert aut intelli-
gibilem intelligi posse misti-
cum cum septem conversus [illegible]
temptamenta quia lux non in-
telligitur nisi cum videtur. Quan-
tum quod in homine prius est consti-
tucionis est. Quod per quem nostros
ipsos iudicamus cum mala in-
flentes punimus et bono quod
ex deo nobis est sollidius in-
nitimus. Triplicem distribucionem
esse [illegible] conversionis perfecti
id est primum corrigendi ani-
mi faciendi bonum. tercium perfec-
boni operis. Primum verum quod con-
versio. solve fasciculos deprimen-
tes mali est emendacio quia
non adiecit, frange esurienti
panem tuum operis boni est
tercio secundo quod sublimiter
cupiet et [illegible] lumen
tuum operis boni est retribucio
ergo non perficit sive bonum nisi
correctum fuerit malum

potest quispiam ad contemplacionem
dei perfecte nisi prius in bonis exer-
ceatur actibus exterioribus. Multis mo-
dis tenet deus homines ut ubi pos-
sint inveniri. itaque quidam inmagis
tabescunt quia tamdiu expectan-
tur ut redeant. Alii autem tenen-
tur nunc plagis nunc vincu-
lis. Quosdam continet ut
propria voluntate conversi desperant
amore viciis corriguntur
plerique ex sola mente devocione
convertuntur ad deum. Nonnulli
non conversi plagis convertuntur
in devocione non convertebantur
ut per [illegible] psalmi dicentes
In camo et freno maxillas
eorum constringe qui non appro-
ximant ad te. Plerique autem
cum devocione non convertuntur
plage similiter feriuntur. Qui-
dam vero per verbera sentencie ut
in iniquitatibus corriguntur. Sunt
quidam qui et penis dedu-
ci emendacione nequeunt de talibus
dicit propheta: Percussisti eos et
non doluerunt attrivisti et
renuerunt suscipere disciplinam.
Nonnulli vero scientes electi-
one mentis timentes post-
modum conversi ad deum recti-
ores obedienciam sequuntur.
Sunt et qui ante celi splendore
iudicii timebunt. Per castigacionem
conversionem in studium humilitatis
inveniuntur. Quidam sunt
in deum perfectum conversi sunt
more conversio eorum non pro-
ponunt publicum apud estimacionem
hominum quales sunt tales
esse putantur. Nam
tunc iudicis oculis patuere
sunt. Item quidam ad humanos
[illegible] iudices sunt [illegible]

tunc videt oculis ceciderunt
Multi apud homines reprobi sunt
et apud deum electi. Itaque e contrario
apud homines electi putantur
et apud deum reprobi existunt
Salomone dicente: Vidi impios
sepultos qui cum adhuc ad-
huc viverent in loco sancto
erant et laudabantur in civi-
tate quasi iustorum operum.
Nullus ergo elatum ne forte
apud deum sit reprobus. De pluribus viii
Quomodo gravis est [illegible]
Conversionis ad deum inchoa-
cionis cum dulcedine inchoantes
cum labore perfectionis in requie
sed tamen plerique alii incipiunt
in dulcedine alii in temptacionum
amaritudine. Omnis conversus
ante confletu inchoant peccata
et sic exsurgit ad desiderium
supernorum. Prius enim lacrimis
purgandi sunt vicia que gessi-
mus et tunc mundata mentis
acie id quod querimus contemple-
mur ut deum videamus. Flendo
per lacrimas caligo detergitur
immunditie cordis oculus liber
superna intuetur. Inchoantes
est timore. Conversi ad deum ut
metu futurorum penarum carnales
illecebras devitent.
Deinde oportet abiecto timore
ad amorem vite eterne transire.
Perfecta enim caritas foras mittit
timorem. Quoniam timor
penam habet et non est perfectus
unde et apostolus ait: Non enim
accepistis spiritum servitutis
iterum in timore sed accepistis
spiritum adopcionis filiorum. Servus
non pena perimi. Filios opprimit
sed amor iusticie liberos red-
dit. Mete est omnium conversio ut

post timorem consurgere ad ka-
ritatem dei debent. Quasi filius
ne semper sub timore maneant
quasi servus. Tunc cum amore
nec compunctionis ordinem sic demo-
ne perfectam diligimus quem prius
servili mente ut dominum for-
midabamus. Quomodo compunctionis
blandicie refouende sunt. Modo
ne si ab aperte incipiant
exortum ad priores lapsus re-
deant qui cum compunctionis suave be-
nivole caudit expressit pre-
cibus quam corrigere novit. Con-
versus namque inter. rhope ex-
urgendus est postea in cogi-
tatione ne prius resistat prim-
... deinde appetitum ne de-
lectatum ut viam in opere non
appareat in cogitatione neque
perduret. Primus novit compunctio
ad hunc postmodum vite habent
commixtionem peccati nequaquam
ea. Unus prede ad horum ocu-
los debet donec confusio [illegible]
funditus ab animo extirpet.
Frequenter ex dilectione [illegible] me-
lior esse [illegible] caveant detesta-
tis extolli virtutibus ut gemi-
[illegible] gloriam corruat qui
prius per lapsum [illegible]
bat. De effectu consideracionis [illegible]

Quippinus compunctus fit mox omnis
Quamvis famulos tolerare [illegible]
piat et summa deum subire
contendat sic [illegible] forte ad hunc
aliqua adversa de carnis moles-
tiis tollat non frangitur. Quia
dispensator bonorum novit
ad exercites respice virum suc-
cessione deum. Tunc magis
[illegible] se quippe in presentia re-
colens agnoscit deum ad [illegible]

deo accessit sicut propheta ait. Gra-
tiam. Unde ab Egypto precinit
dominum promoysen. Dum illa cogito
aperitur. Unde cum ante compunctionem
quasi peccatum in homine habet pri-
mum expellitur. Tacuit virtus
consurgunt sunt ante in mun-
do compunctio quam peccati pro spe blandicie
atque idem. Sunt blandi. Compunctio
quem peccatum ad ipsa exstiterunt.
Multos habet conflictus de-
sursus ex condicione corporis pec-
catorum multique post compunctionem
certum volentes morem libidi-
nis sufficeant ad tamen ad
dampnacionem non tollerunt
sed ad probacionem sed ut semper ha-
beant per experienciam inherere
hostem cum resistunt dummodo
non consentiunt. Unde non
erunt sine deo sed ceteri [illegible]
peccatis esse mundatos sed tamen
cogitacionum turpium ad hunc
interpellacione pulsari. Ante
compunctionem precedit turbacio peccatorum
post compunctionem sequitur turba-
tio temptacionum. Illa sic obtinuit
ne ad deum converterentur. Ista per-
urgerunt ne liberius conditi-
onis deum diutius verti-
tur [illegible] insolenciam uber-
tate intentionem quam [illegible]
gignit [illegible] multimoda [illegible]
sepe fimdit multimoda [illegible]
cludit. Utile est dei sino pro-
compunctionem temptacionem gene-
ratur negligentie sollici-
tudinis [illegible] adventis anime
per [illegible] recolamus
Multos [illegible] De varietate
Compunctio in [illegible] compunctionis
errores reducit ut [illegible]
tempore resolvit horum [illegible]
exempla. Quippe compunctus [illegible]

ne dum timore dei a tempore
incipis rursus invidimus ergo
ubi in nigimus tepidus meo
ponere occasio ubi et [illegible]
nis cogitationes noxias esse
non conspicit. Quasi a tempore
mentis evigilaverit eo que
bene existimabat confestim
quasi horrenda atque a devotione
pertimescit ubi firmus et desidia
in omni toto a pede formidandum est
ubi standum fuerit deo [illegible]
ens de bono opere non nosmet
ipsos non dum laudamus de
[illegible] agimus quociens propter
[illegible] languide eo que dei
sunt operamur. Omnis ars scilicet
habet secundos auditores habet
et ad exequendum promptissi
mos et hic providere sit quam parte
habet sui operis remuneratores
non dum timoris plerosque
habet servitores languidos
tepidus pigritie inhertia
congelatos. Et hic providere quia la
bor eorum non pro parvi sed pro fu
tura remuneratione differtur
et ideo quia diu corporis laborem in
certis retributio non statim eo
sequitur spe pene dissoluti
languescunt. Unde et alias
magis magnum illorum gloria
patitur qui bone conversionis pro
priam augmento solidiori co
minant atque eo ad percipiendam
retributionem clariores fiunt
non firmius diu. Itaque laboratores
inchoant et consummant
[illegible] primo conversionis eo
fervore ardentes sese attingunt
[illegible] non progressu diu in
moderate [illegible] rebus [illegible]
[illegible] in fine appetitus
[illegible] Unde et dominus

de bonis servulis dicit Quod autem
cecidit in spinas hii sunt qui audiunt
verbum dei et sollicitudine seculi
vel fallacia divitiarum suffocant
verbum et sine fructu efficiuntur
[illegible] nequaquam debent
[illegible] exterioribus [illegible]
[illegible] implicari. Confestim quippe
plantata arbuscula [illegible]
[illegible] propria convenit [illegible]
[illegible] valet medium eo
[illegible] salute mutatio
loci. Plerumque enim dum mutatur
locus mutatur et mens a proposito
Congruum est enim unde eo cella
[illegible] ubi quisque illecebris de
[illegible] locus ubi sine
quisque [illegible]
opponit quod semper ibi vel cogi
tavit vel gessit. De exemplis sanctorum XI

Ad conversionem seu
correctionem mortalium valent
plurimum exempla bonorum. [illegible]
[illegible] exempla
mores [illegible] non quia
[illegible] ad bene vivendum re
[illegible] non attendunt docu
menta bonorum que [illegible]
[illegible] sed proponunt sibi ex
empla maiorum quibus
ad priorum morum [illegible]
[illegible] utilitate
scribuntur. Sanctorum ruine et
reparationes ut spem faciant
salutis humane ne quisquam
post lapsum penitendo desperet
veniam dum conspicit sanctorum
reparationem fuisse et post ruinam.
[illegible] flagitio dediti
ad quam utilitatem eorum ex
empla proponuntur. Sanctorum s.
ut cum sint quos [illegible]
ad reparationem [illegible] ex
eorum [illegible] divinis deum
obedienciam [illegible]

Opera virtutes sanctorum ad exempla-
rium deus proposuit ut quando demon-
stratione eorum operi nobis possit
instruere. Primo tanto dispensacionis
modo sunt quorum tormenta di-
cuntur ad bonum incitamentum divina
quibus admonemur precepta. De-
essent per lege nobis exempla
sanctorum sufficerent ut conten-
dimur et deus nos preceptis suis
admonet et vite sanctorum boni operis
nobis exempla ponuntur. Ista
est enim deceptio excusandum
quando et lex dei aures nostras cot-
tidie pulsat et sanctorum doctrine
ter. cordis nostri intima penetrant
ubi et sanctorum sepe sancti sunt
exempla. Cur non imitemur
sanctorum digna et deo placita. Sed
et si apti sumus imitari magnos
in malum cur pigri sumus imi-
tari iustos in bonum. Credendus
est deus ut virtutes quas sancti
proponunt ad coronam nobis ad perfectionem
sunt posite non ad penam perficit
nunc ad perfectionem nam si tot ex-
empla volumus imitari vir-
tutum esse si est premis aspirati
quam imitari sumus ad dampnacionem
nostram erunt quia ea legendo
implere neglexerimus. Multi vitam
sanctorum imitantur et demon-
strant alicuius effigiem virtutum
sumunt tamquam si ymago quod
intenditur et de eius similitudine
species facta. Formetur sic quod sit
ad ymaginem filius ille qui ad
similitudinem vivit ymaginibus san-
ctorum virum imitetur quasi ex-
emplar aliquod intuetur sic
sic quod in illo quasi inspiciendo
perspicit ut advertat id de ce-
teris agnoscit. Numquam can-
tum homo ex semetipso con-
siderat sed dum alterum intendit
ad quod nunc huius advertit ex sanctorum
est vivorum non quibus sanctorum imi-
tando sed ipsam virtutem intuendo
ad cuius ymaginem facti sunt insti-
tuam operi. Hec indicant quod scri-
bitur: Faciamus hominem ad
ymaginem et similitudinem nostram,
quam ipsam intelligendo imitetur
divinitate ad cuius facte esse similitu-
dinem. Ipse ergo tamen est ut non ego
ut hominem demonstratore insti-
tuam sed ipsam contemplando imitetur.
Exempla sanctorum quibus edifi-
catur homo varias sectetur
virtutes humilitatis ex Christo, de-
vocionis exemplum karitatis ex
Johanne, obediencie de Abraham,
paciencie de Ysaac, tollerancie
de Iacob, castimonie de Joseph,
mansuetudinis de Moyse, con-
stancie de Josue, benignitatis
de Samuele, clemencie de David, ab-
stinencie de Daniele, sic et ceto-
rorum sanctorum quo habere quorum
doctrine quam ne intencione con-
veniunt / ... sanctus intuendo co-
siderant

De compunctione cordis xij

Compunctio cordis est humilitas
mentis cum lacrimis exori-
ens de recordatione peccati et
timore iudicii. Ista est compunctio
perfectior compunctionis affectio quod
omne ipse carnalium desiderium
affectus repellit et intencionem
suam toto mentis studio in dei
contemplacione defigit. Gemi-
nam esse compunctionem quia pri-
dem anima ... quod electi afficiunt
vel dum opera sua mala consi-
derant vel dum desiderium eterne
vite suspirant. Quattuor
qualitates affectionum quibus men-
tis tedio salubri compungitur
ad lamentum. Hoc est memoria
preteritorum facinorum recordatio
futurorum penarum consideracio
peregrinacionis sue in hoc mundo
longinquitate desiderium superne

patrie que(m) ad eam q(ua)ntociens
valeat p(er)venire. Quinto q(uia) p(ec)c(at)ores
compunguntur ad lamenta cu(m)
se sciunt iniustos. P(ri)mo q(uia)
ex eo q(uod) se admisisse recolu(n)t in
teius erubescu(n)t suoq(ue) iudicio
penitendo iam puniu(n)t. Iam eci(am)
p(ec)c(a)tu(m) flent q(uia) in eo reprobi
resipiscunt. Unde (et) ips(e) respexit
incipit et conversus est (et) co(mm)otu(m)
est. Secundo dei fiunt meliores ho
mines meliores. Quia bona de
(ju)dicia fingunt ut celent. Multi
Q(ua)n(do) ergo isti in corde homines
fiunt sciendum est p(ro)p(te)rea tu(n)c
esse dona cordi humilio p(ro)ut
(et) inde se tu(n)c magis homo at
tendit ad compunctionem debet qu(i)
ipse sentit (et) donum intus accipit
tum. Quo me(n)s homi(n)is in ista
ex(er)cita compu(n)ctione reperitur
et q(ua)lis infirma reputatur
de gratie lucis magnitudine
illum nosse posse qui eam ab
quod exinde gustavit. Sunt
qui non corrupta cordis compu(n)c
tione sim accusaciones fiunt su(per)
s(e) a(n)i(m)a(m) se esse p(ec)c(at)ores ad
iungunt ut ex specie humili
tatis confessionis locum indeant
sanctitatis.

Reco unumquemq(ue) iustus
esse incipit ex quo sim ut
iustior existerent. Multi autem
ecc(onver)so semetipsos p(ec)c(at)ores fa
tentur et tamen semetipsos a
p(ec)c(at)o non subtrahunt. Magnu(m)
enim iusticie p(ri)us est se ipsum
nosse homine(m) q(uia) p(ri)mus est ut
ex eo dine veniam subdatur
humilis ex quo suam infirmitate(m)
agnoscit. Bene se iudicat
iustus in hac vita ne iudicet(ur)
a deo dampnatione p(er)petua
nisi tu(n)c sine iudicium de se

unumquemq(ue) fiunt qui p(er) dignu(m)
p(ri)mum sui. Prima s(ci)l(icet) contempt(us)
animaduertendo suum animum et
suam sibi subtilius cognoscere nec
dispensare et dona dei que con
tempsit flendo commemorare
michi ut pocius q(ua)m culpam
agnoscere nec flere. Duplicem h(abe)re
plectum in p(ri)mis omne p(ec)c(at)or
sive quam p(er) negligenciam bonu(m)
non fecit seu quam malum p(er)
iniusticiam p(er)petravit q(uia) eum op(or)
tuit non gessit (et) gessit quod
agere non oportuit. Ille p(ri)mum
digne agit qui reatum suu(m)
satisfactione dampna p(er)plangit
condempnando s(e). Et flendo que
gessit tanto inde plorando p(ro)
fundius q(ua)nto extitit imp(er)ci(us)
de p(ec)cati(s). Ille p(ri)mum digne
agit qui sic p(re)terita mala de
plorat ut futura iterum non
committat. Nam qui p(er)plangit
p(ec)c(atu)m (et) iterum admittit p(ec)c(atu)m q(uasi)
si quis lavet lateru(m) crudum que
q(ua)nto magis eluerit tanto magis
amplius lutum facit. Ubi q(ui)vis
quisq(ue) sit p(ec)c(at)or et impius si
ad penitentiam convertitur consequi
veniam posse credatur. Multis
enim de bonitate dei dubitabu(n)t
qua soli accipientem penitentiam
confite sibi indulgenciam ab
negant. Ille vero cum eidem
p(ri)me patet libens post morte(m)
non nullam correctionis celestis.
Unde (et) d(omi)n(u)s dicit Me oportet
operari opera eius qui me misit
donec dies est. Veniet enim
nox qu(ando) nemo p(otes)t operari hinc
(et) p(ro)ph(et)a dicit Date d(omi)no deo
v(est)ro gloriam antequam contene
brescat i(d est) antequam mors eius
p(er)veniat. Ille vero d(omi)n(u)s eius
deum p(er) p(ro)priam glorificante

Adhuc in hoc seculo peccatum ope-
rantibus dei ira subveniet in
futuro ante enim non operum sed
vocem [illegible] operum penitus sed
operantem deteriorantur ple-
rumque iniqui. propter quod per peccatum
dei gratiam accipiunt emendandi
de qua ille morti vivendi non
venit. ad peccatum enim ad peccandi
usque perveniunt indurati. A malo
autem indurat credit qui tempus
sibi ad penitendum indultum
ad libertatem suam operis vertit. [illegible]
timere debet ad dominum penitendo
unusquisque dum potest ne si dum
potest noluit cum tarde voluerit
non non possit. unde propheta ait:
Querite dominum dum inveniri
potest invocate eum dum prope est.
Est ubi inveniri potest nisi in hac
vita. nusquam certum. et prope est
omnibus invocantibus se, inve-
niet longe erit. qui dixerint
ite in ignem eternum. Modo enim
non videtur et prope est. tunc vi-
debitur et prope non erit quia et
videri poterit et non poterit
inveniri. Et qui quousque peccare
potest penitet securusque sum
vivens ab omni crimine corrigit
non dubium quod moriens ad eternam
transeat requiem. Qui autem sine
vivendo penitentiam in morte agit
periculo subiacet eius dampnacio
incerta est sicut et remissio du-
bia. Qui igitur cupit certus esse
in morte de indulgencia peccatorum
peniteat sanus ea perpetrata de-
fleat. Amant qui penitentibus
penitentiam cito publicantur
quibus bene per prophetam dicitur:
Induunt confusionem sicut dipl-
[illegible] cum ignominia dicentes
pax pax et non est pax. Cum
ignominia induunt confusione
qui peccant et non [illegible]

penitenti permittunt securitatem
unde et sequitur: Confusi sunt
qui abhominacionem fecerunt, immo
confusi sunt non penitendo se-
curius vivendo. Aliter enim confu-
sorum iudice rectis dum plec-
tuntur, aliter qui de malo opere eru-
bescens corrigitur. Ille enim
qui reprehensus est confunditur,
iste quia malum fecisse me-
minit. Anime quippe pri-
mitivo sit sine metu tamen
homo non esse debet, quia plena
satisfactio divina tantum pensatur
iudicio non humano. ubi pruden-
cia inspecto dei occulta [illegible]
intermissione flere necesse est ne
[illegible] oportet penitentem
[illegible] de preterito securitatem, nam
securitas negligenciam parit,
negligenciam autem sepe in tim[illegible]
adducunt. transacta redeunt dum
per peccatum expulsa fuerunt [illegible]
homine dicit si forte post hec
intercedente securitate quibus-
dam [illegible] subrepserint confestim
delectaciones pristine viciorum
[illegible] audivimus in recipien-
[illegible] homines [illegible]
operibus gravius peccabunt
ita ut sint novissima illius
peiora prioribus. *[red:] de desperacione peccatorum*

Non peccatorum
inspecta sed processus bonum
vel malum [illegible] accedit enim
deo neque enim gressu pedum sed
gressu operum elongamur vel ap-
propinquamus ad deum. [illegible]
[illegible] aliquod mors anime
est, contemptus peccati [illegible]
manere in culpa descende-
re ad infernum post mortem [illegible]
timet desperare non [illegible]
descendere. unde et scriptura
ait: Impius dum in inferni

malorum venit contempnit /
Sepe diabolus eos quos videt ad pe
nitenciam aspicere in magnitudine
scelerum perculsos ad desperacionem
deducit ne sub tenuitate spei venie
abstrahat in diffidenciam quos
non potuit retinere perseverantes
in culpa. Et penitens pendere
debet callidas cogitaciones hostis in
sidias sic dei misericordiam metiatur
ut cum quilibet in magnis scele
ribus sit de venia eius confidat
Amplius letatur deus de con
versione alicuius quam de
eo qui numquam exstitit perditus
et de prodigo filio qui mortuus
erat et revixit perierat et
inventus est. De cuius regressu
magnum fit gaudium in patris domo. Non
aliter certum deo et angelis eo
rum propius est gaudium de eo qui
de periculo liberatur quam de eo
qui numquam nomine peccati periclitatur
Quanto enim constiterit vos perdi
tos tanto magis si fuit inve
ti letificat. Sicut in ewange
lio pastor ille exultat qui perditam
oviculam et post inventam humeris
suis gaudens reportat. Nullus
desperare debet veniam etiam
si circa finem vite sue ad penitenciam
convertatur unum quoque eum deus
de suo fine non de medio perpendit
iudicat. Hec quippe et legis
testimonio edocetur quod homo
de suo extremo iustificatur quia
deus passim primogenito eius
iussit offerre hoc est in immundi
cia vite priores immunde
in innocenciam bonis finibus [illegible]
[illegible] iubet offerri in hostiam
id est vite extremam in penitencia
[illegible] superna respicit quod in
extremis suis ad deum revertitur

primum et quoniam male gesse
runt cottidianis fletibus pur
gant atque in bonis fructibus male
gesta commutant. Quibus iuste
totum quod deliquerunt dimit
titur. Quia ipsi quod male gesserunt
penitendo cognoscunt. Iudex enim
hominis finis querendus est quia
deus non respicit quales ante
vixerimus sed quales circa finem vite
erimus. <u>De hiis qui adeo desperant</u> xb
Deo desperante nullum penitentie
Deo respiciente sunt. Unumquodque
fieri vide et plange et unde cecci
derit cogitare. Nonnulli ante
ita desperant adeo ne deplo
rare mala sua non possint et
si velint. Consilium in maiorum
primum hoc est ut quia quis negant
est post prevaricacionem regredi
ad misericordiam obstructe adeo non
prius hominibus eripiunt neque
ipsi revertantur ad deum corpus
socios in perdicione habere gaudent
quibusque fraudibus insiste
tes ut cum desperantur adeo
aut flagella in multitudine de
sperent. Preter misterium est
est magis et post peccata perpetrata
lugendum ne de peccato eius
iudicio desperetur homo et
perdendus in potestate demonum
relinquatur. Nam tanti qui
desperant demones suscipiunt
dum temptatores precepti fuerint
ut autem adeo et malis spiri
tibus occupantur a quibus
etiam ut mali fierent per
suaderentur. Hinc est quod prophe
tarum inimicos dei possidebunt
tenebre quia intelligunt demo
nes. Unde et in psalmis legitur in
missiones per angelos malos
Quandam reprobarum in potestate
demonum occulto dei iudicio

et inopissimo redigunt. Ipsum tes
tante propheta misit eis forte et
ius eius dimisit eis eam in
mensuram ipsam metum possidebit
eam. Quidam clerici dimittentur
divina iusticia incident in errore
peccati sed tamen inspiracione eius
reducti demum convertuntur dicti
bus cum dixit per prophetam loquentem
Et dimisi eam et reduxi eam
et reddidi ei consolacionem. Non in
quam etiam recitens dens homo
minem. que deseruerat rursus
affligens visitat et plurimum
lacrimarum et prius afflicionem
operis compungit dicente Iob
ad deum. Preter suplicium si licerit
carnes meas. renouens quasi in mun
me iterum reddens cum deus
hominem tunc qui que peccante
deseruerat flagellando iterum
visitat malis actibus contra nos
amplius celestem iracundiam
ne umquam provocare debemus
quam peccatis sed penitendo dig
no iram sed serenitate eius in
clemenciam commutabimus. Nam
ille qui nos malis tolleret
non dubium est quod ipse clementer
ignoscit nam ut quid fuit
nostre tempore prius ut non
simul morte obruimur propria
sed detur locus satisfaccionis hoc
totum de dei pendit clemencia
ut nos non dampnet contrito
sed expectet ad penitendum patienter

De eo qui delicta post lacrimas reiterat

Irrisor est non
penitens qui adhuc agit quod
penitet nec videtur deum posse
subditus sed subsannare superbus.
Canis reversus ad vomitum
et penitens ad peccatum. Multi enim
lacrimas indesinenter fundunt
et peccare non desinunt. Quosdam

accipere lacrimas ad penitenciam et effectum
penitencie non habere. quia per inconstanciam
mentis nunc recordacione pecti
lacrimas fundunt nunc iterum re
vivescente usu ea que fleverunt
iterando committunt. Qui enim et pec
ta vult plangere et accombere
secularibus incumbere iste mun
dacionem non habet quia adhuc
agit quod penitendo deflere possit
Ysayas peccatoribus dicit lavamini
et mundi estote. Lavatur itaque
et mundus est qui et preterita plang
et flenda iterum non admittit. La
vatur et non est mundus qui
plangit que gessit nec deserit
et post lacrimas ea que fleverat
repetit. Sed denique et alibi in
penitente atque iterum delinquente
sermo divinus increpat dicens
Quam vilis es facta nimis ite
rans vias tuas. Quisquis ergo
culpas pretitas plorat hunc
necesse est modum teneat ut
sic admissa defleat ne iterum
flenda committat. Ut michi in
tero ysidoro qui et penitet et ite
rum neglijo et adhuc penite
da committo

De peccato

Duobus modis peccatum co
mittitur. id est aut cupiditate
aut metu timoris dum vel
quisque vult adipisci quod cupit
vel timet ne incurrat quod metuit
Quatuor modis committitur peccatum
in corde quibus perpetratur et ope
suggestione demonum delecta
cione carnis consensione mentis
defensione elacionis Opere autem
committitur latenter aut palam
aut consuetudine aut despera
cione. Istis ergo gradibus et corde
delinquitur et opere malum per
petratur. Tribus modis peccatum

geritur. Hoc est ignorancia in-
firmitate industria. periculo autem
peius. Diuiso ignorancie triplici
modo peccatum in paradyso. Eua
sicut apostolus ait vir non est seduc-
tus mulier autem seducta in preua-
ricatione fuit. Ergo eua pecca-
uit ignorancia. Adam non indus-
tria. quia non seductus sed sciens
prudens que peccauit. Quod non
seducitur quod contingit eua de-
ter ignorancia / De infirmitate autem
petrus deliquit qui ad vocem
interrogantis ancille christum nega-
uit. Unde et post peccatum ama-
rissime fleuit. Ubi grauius est
infirmitate quam ignorancia quemque
delinquere grauius industria
quam infirmitate peccare. Indus-
tria namque peccat qui studio ac
deliberatione mentis malum agit.
Infirmitate autem qui casu uel pre-
cipitatione delinquit. Nequius
autem et de industria peccat qui non
solum non viuit bene sed et bene
viuentes si possunt a veritate
auertunt. Sunt enim qui igno-
rantes peccant et sunt qui scien-
tes. Sunt ceterum [illegible] qui pro igno-
rancie excusatione scire nolue-
runt minus culpabiles habentur
qui timore [illegible] non minuunt
sed magis decipiunt. Nescire sup-
er ignorantiam pertinet noluisse
non scire ad contumaciam superbie
voluntatis quippe ipsum dominum
nolle nescire aliud est quam velle
dominum superbiendo contempnere.
Nemo igitur se de ignorantia
excuset quia deus non solum
eos iudicat qui a cognitione
sui auertuntur sed et illos qui nes-
cierunt. Testante eodem domino
per prophetam dispersi inquit homines

a facie tua et eos qui abierunt
post tergum domini et qui non que-
sierunt dominum nec inuestigauerunt
eum. Et propterea Effunde inquit iram
tuam in gentes que te non
nouerunt. De leuioribus peccatis xviii

Multi vitam sine crimine habere
possunt sine peccato non pre-
terire quamuis iusti periculo mag-
nifice quamque claritate resplen-
deat tamen timeat ad primum peccato-
rum sordibus [illegible] Iohanne apostolo
attestante qui dicit Si dixeri-
mus quia peccatum non habemus ipsi nos
seducimus et veritas in nobis
non est. Quedam sunt sola peccata
similia sed si bono animo fiunt
non sunt peccata ut est potestatis
si non se ulciscendi cupiditate
sed magis corrigendi studio ulcis-
citur inueniuntur. Item sunt peccata
leuia que ab incipientibus
cottidiana satisfactione purgantur
que tamen nociua sunt velut
magna. tamen uitantur. Quid
autem de magnis sceleribus
homines agere debent qui com-
paratione leuia quecumque delicta quasi
grauissima lugent. Non solum
grauia sed et leuia sunt precauenda
peccata multa enim leuia unum
grande efficiunt sicut solent plu-
rimis et minimis guttis in me-
[illegible] flumina crescere diuisis enim
in unum collectis grandinem
efficit copiam. Peccata que inci-
pientibus leuia sunt perfectis
grauia deputantur. Tanto enim
maius cognoscitur esse peccatum
quanto maior qui peccat habetur.
Crescit enim delicti cumulus
iuxta ordinem meritorum et sepe
quod minoribus ignoscitur ma-
ioribus imputatur.

De grauioribus peccatis xix

experimento minorum peccatorum
maiorum committimus peccata et
divinis sacramentis pro indignis ac-
cedentibus qui de primis contriti non
fuerunt iudicio autem divino in
certum nequiore habentur qui
distinguere iniuriam suam fecit contemp-
nunt consilio attendere intime to-
runt qui dei commodum habentes
timorem eius negligunt et que
noverunt presentem perfectionem
non venerantur. Ideoque recenti
divino iudicio pro incendio committe-
re et imperiali commissa sermones fu-
turis de tecum adde. Quoque peccatum
alicuius peccati causa est quia cum eo
nutritur aliud ex ipso quasi sua
sobole oritur sicut fieri solet
mixta libidine commune ventris
in gulam peccatum non peti primum
admitti. Sic pro incendio culpa
peccati, deo deserente in aliud peccatum
decidens itur de quo amplius qui
admisit sordidetur. Ergo prece-
dens peccatum causa est sequentis
peccati sequens non peccatum pena
est precedentis debiti precedentium
scilicet quia peccata sequentia sunt eorum
causa. ut illa que secuntur sunt
precedentium pena. precedentium pec-
catorum pena ipsa vertitur in
iudicio veniens de divina institu-
tione. hinc est quod ait propheta: Indurasti
cor nostrum ne timeremus te neque
enim divini, quemque iusti sunt ad
impulsum ut mali fiant sed
mali divinum iam sunt indurantur
ut deteriores existant sicut
et apostolus dicit. Quoniam virtute
dei non receperunt ut salvi
fierent immisit in illos deus spiritum
erroris. Fuit ergo deus quorundam
peccatis ex quibus etiam alia
peccata processerunt ut iusto iu-
dicio eius merentur indetenius.

ne tali quippe peccati prece-
dentibus aliis peccatis plerumque
in penam, et penam peccati merentur
ubi quedam de vi dei veniunt
peccati pro incremento aliorum
compensantur peccatorum. Unde
propheta. Ecce iniquitates tu iratus
es et nos peccavimus in ipsis fu-
imus semper. Et Augustinus sic dicit: Quia
in peccatis fuimus iratus es
ut deinde peccaremus. Et cum
sit iram dei timere quod non pro-
nocitur prudens lector est sive
Gregorius. Namque est ira que
provocatur. Alia est que meretur
nimium merentur quando regno
mundo peccamus provocatum
quia sentimus bonum facere nec no-
lumus. Ante iram dei de vi
mus dicere possumus timere
ergo ne veniente illo tempore indu-
centur possit dicere. non possi-

De manifesto et occulto peccato

Manifeste ...
Otiosus est culpe manifeste
peccare quam occulte duplici
enim reus est qui aperte delinquit
quia agit et docet. De talibus
propheta peccatum suum quasi sodoma predi-
caverunt nec absconderunt.
Multi enim publice delinquentes
sine ullo pudore flagitia sua
predicant necnon ultro referunt scele-
ris accendia. Quedam enim in
iusticie prece est inguinum?
suum hominem abscondere et in
semetipso de peccatis suis eru-
bescere aperte peccare tunc
est peccatum predicare clamor est
de quo etiam dicit apostolus. Et
clamor auferatur a vobis cum
omni malicia id est cum ipsis peccatis.
Ex ipso ipso quo quis peccatum
quod agit abscondit, indicium
iam est indicium quod non
erubescit in se de conscientia bona.
Ergo et hoc ipsum quod quisque

confuso suo carnales sit ipse sibi
cum miles fit De peccati amore xxx

Aliud est non peccare amore di-
lectionis dei aliud timore suppli-
cii. Qui enim ex amore caritatis dei
non peccat horrescit omne malum
amplectendo iustitie bonum nec
enim delectat peccatum etiam si
celeris impunitatis promittatur.
Qui non solum pena supplicii in
terrorem refugit quod non expleat
opus peccati vivit tamen in eo volun-
tas peccandi doletque sibi illicitum
quod lex prohibet dimostrationem. Ille ergo
in delectationem boni operis percipit qui
amando iustitiam facit non iste qui
enim solo metu penarum inductus
custodit. Quidam et diligunt
peccatum et faciunt, quidam di-
ligunt tamen et non faciunt plerique
faciunt tamen et non diligunt non
nulli peccatum non faciunt et tamen
iustitiam odiunt. Gravius autem
peccat qui non solum peccatum
diligit et facit quam qui non facit
et diligit. Gravius quoque videtur qui
diligit et non facit quam qui facit
et odit. Gravissimum est non
solum facere sed et diligere peccatum
nam sunt quidam qui gesto
peccato flagicio congaudent. Et
sunt qui non solum non dolent
gessisse malum sed etiam de ipso
malo ope gloriantur. Porro ad
temptationem mali fit dicimus
dum de viciis gratulantes
extollimur. Iuxta illud de talibus
ait Salomon. Qui letantur cum
male fecerint et exultant in
rebus pessimis. De peccandi necessitate xxxiii
Videtur mihi conpluris incitante
primus non voluntate compren-
hendi est nutrimus mali in sto
similitudine bonum plerique non so-
litarie sed soli necessitate peccant
per consuetudinem temporalem inopi-
am et dum pueris saeculi necessitate
refugiunt futuris bonis privantur
Item nonnulli peccatum voluntate
non necessitate committunt nulla ex
causa inopiam confitentur neque
sed tamen gratis cupiunt ea mala
neque causa eorum rerum amant
quam appetunt sed tamen ipsa peccati
malicia delectantur. De peccandi
consuetudine xxxiii
Melius est peccatum
Mente quam emendare studemus
cui resistimus hosti. A quo non
dum victi sumus quam a quo
iam superati et devicti cognoscimur.
Omne peccatum antequam admittatur
amplius pertimescitur. Quamvis
autem grave sit dum in usum
venerit leve existimatur
et sine ullo metu committitur. Istis
fomitibus quasi quibusdam gra-
dibus convalescit omne peccatum.
Cogitatio namque prava parit
delectationem, consensionem. Consensio
actionem, actio consuetudinem. Con-
suetudo necessitatem. Sicque his
quibusdam catenis homo implica-
tus quadam catena vitiorum
tenetur. Adfectus enim ut ab ea
euelli nequaquam valeat nisi
divina manus iacentem apprehendat.
Qui peccatum admittere cavere est impru-
dentia. Consuetudine peccandi
delicti facere ob perditos est contra
iustitiae ne is qui accidit re-
lictus oneri eo. Sed et nonnullos
tales deus liberat dum corporis
deceptione ad gravius libertatis
convertit quod cum inseruiente
peccati dimittitur quo pertegere
sit ne nihilominus peccando siunt
perspicuissimum est peccare per-
mis est peccandi consuetudine
facere ab illo facile ubique cum
labore resurgunt dum male

consuetudini repugnantur con-
levigandi consuetudine necessarium
esse philosophus asserit impossibilium
enim vsu quasi in consuetudinem lege
homo tenet. Difficilius ut est
quando non vult peccatum committit
et lapsum non cito resurgere non est
impossibile sed apostolus legem
peccati dicit in membris suis que
lex consuetudo est peccandi
compescimus ut non libeat cum non
liceat distendimus quasi vinculo
vinculo per consuetudinem retine-
mur. Consilium Ut amor gerit
in homine sed resultat cetero ani-
me consuetudinis lege. Bene
ut et induitur per bonum consuetudinis ex
ulcerat qui valent in se refrenare
per insolentiam repugnant frequenter
peccare cavendum est. Nam
hoc quippe de malo non plerumque
bene vobis salute operatur quanto
invisibile est tanto periculosius
est peccatum metuendum et confiden-
dum. Salmaor ne forte dum ex
peccatamus cauens saurum et
vanum multiplicemus et salutem
non adipiscamur. Ergo studeamus
aut non cadere aut cito consur-
gere post lapsum. Quarto peccare
timendum est quia si hominibus fra-
gilitate peccatum subrepserit
confestim erit corrigendum quod
neque sentiat. Quartum Cito
enim corrigitur culpa que cito
cognoscitur. Tardius autem sa-
nantur vulnus quod iam infir-
mantibus membris longo pro
tempore curando addicitur. Iste
vero peccati tumor est sicut si
morbus super morbum veniret
sicut si imbres super imbres ve-
nirent. Quinto peccandi in malum

fuit scelens Unde et philosophus de
iniquitate qui trahitis iniquitatem
in funiculis vanitatis et quasi
vinculum plaustri peccatum tra-
hit cum iniquitatem ut funi-
culum trahit contra adversum. Est
enim iniquitatem trahere non-
nullis iniquitati. Unde et psalmista
longinquavit iniquitates nostras
dominus in sensus concedet ... pec-
catorum De peccati recordatione
Bonum est homini semper ante
oculos peccata adhibere delicti
sui ... ubi et peccatum in-
ante me est semper. Quarto enim
non oportet reminisci peccati ipse
sic semper ante est unum quodque
suum ... commemorare
peccatum. Apud animum recordatio
peccati facit tedium animi qui cu-
riosus et cupiditati subdu-
cunt contemnit superbia elevatum
de ipso peccati ope ... Quarto
de ... recordatio esse debet
peccati ut ea que gessit semper
lacrimis confiteatur. Unde et psalmista
dicit: Conversus sum in erumpna
mea dum configitur spina. Peccatum
meum cognitum feci et dixi confi-
tebor adversus me iniustitias
meas domino. Et psalmista enim dixit: Quo-
niam in veteraverunt omnia ossa
mea. Dum clamarem tota die
Quod ergo tacuisse se penitet
nisi confessionem peccatorum. Quod
clamasse se dolet nisi defen-
sionem malorum. Cum ergo peccatorum
suorum defensor extitit necesse
est ut penitendo clamet quod
supplicens hominem admisit

De cogitacione
Bipertita est . . . id est operis
et cogitationis peccandi . . .
queritis dicit quia ope geritur
aliud est in mentem quod cogi-
tacione admittit . . .

atque resecanda est. Per ea cogitatio-
nes suum opus postmodum despi-
ciunt. Plerumque autem et a cogitatione
opus precedunt et ab opere cogitatio
nascitur. Scimus et si ab opere
malo quisque vacet, per solius tamen
sue pravae cogitationis iudicium non
erit innocens. Unde et dominus per
prophetam [illegible] malum
cogitationum vestrarum ab oculis meis.
Non enim solum factis sed et cogitatio-
nibus delinquimus si eis illicita
te occurrentibus delectamur. Sicut
vipera aspidis in utero portatur [illegible]
[illegible] premitur, ita nos cogitationes
nostre in nos carnales occidunt
et concepte intus virus venenosum
[illegible] vel
[illegible] premunt. Non est arbitrium
cogitationis sine suggestionem
phantasie [illegible] aut in animo co-
gitatione [illegible] retinet [illegible]
[illegible]. Aliud quod culpam non
redigitur [illegible] culpe in
[illegible] enim cogitationes illi-
citas occurrere demonum est, cogi-
tationibus oblectari propriis vero
est placere. Fieri solet ut in-
mundi [illegible] corporalium rerum
species quas didicimus invite mo-
tibus opprimunt et nolentes eas
cogitemus, quotiensque ab eis ani-
mentes avertere nitimur, tanto
ille se magis animo ingerunt obste-
[illegible] in nobis motibus obrep-
unt. Sic hec perditione mor-
talis quam meruit primus homo
[illegible] peccati [illegible]
dum [illegible] phantasmata [illegible]
molestie turpium cogitationum
pulsantur, sed dei [illegible]
tionis dei cura temperamenta
[illegible] bonumque conte-
obiectis cogitationibus [illegible]

se respexit [illegible] observatione
tota cordis est custodiendum ad
[illegible] quia aut bene aut
male res ibi consistit. Origo
namque sicut scriptum est de corde
exeunt cogitationes male,
ideoque si prius sine cogitationi
resistimus in [illegible] operando
incurrimus. Non est timendum
bonum [illegible] in cogitatione
veniant, sed magis gloriandum
est si mens mala abiciens in-
tellectu [illegible] distinct [illegible]
[illegible] bonum et malum
[illegible] prudenter discernimus
nisi aut opere mala cogitata
[illegible] aut bona [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ xxx de contemplacione xxx

Humanam conditionem dum diversis
iniquitatibus mentem co-
turbat, eorum ante pedes ge-
henne profundum anime aper-
itur, iam penas conscientie patitur.
Quia fugere potest homo per cor-
pus non enim per aspectus [illegible]
recedere ubicumque enim abierit
vestigia sui conscientiam non
delinquunt, ubi quamvis humana
iudicia subterfugiunt omnis qui
male agit iudicium tamen co-
scientie sue effugere non potest, nam
et si alius celat quod egit, de-
tinere celare non potest, quippe
ne [illegible] malum esse quod
gessit. Duplex sit ergo in eo in-
dicium quia et hic sue conscientie [illegible]
premitur et illic perpetuali pena
dampnatur. Hoc enim significat
abyssus abyssus invocat in
voce cataractarum. Abyssus
enim abyssum invocare est
de iudicio sue conscientie ad iu-
dicium dampnationis perpetue
in voce cataractarum, id est
in predicatione sanctorum.

de contemplacione mentis xxxvii

Oculus hominis intencio operis eius est. Si ergo intencio eius bona est et opus intencionis ipsius bonum est. Alioquin male intencionis eciam si bonum in fructis operis appareat bonum tamen non est quod corrupta intencione aut placet bonum aut reprobatur indignum. Bona quoque est intencio que ipsius demum est mala ad que p[er]ficeno fuero aut vana gloria est. Nam opus bonum bona intencione non faciunt p[ro]pter magis recitentur opus p[ro] quod aliam potenit vim p[ro]fectus bonum opus quod agit intencione bona quod agit et nomina p[ro]mala intencione plerumque operibus bonis quod agimus perdimus et in[?] actualiter vacuamur ubi sepe quod apud homines indicium bonum patent apud cuius discussum et acutissimum iudicis rexibus detegimur. Ideoque omnis sons uertitur ne forte bonum quod agit p[ro]aliqua animi intencione celsis dei rexibus sit. De sensibus cavie

Per sensus corporis mors et morbus in recipit mentis. Unde et p[er] p[ro]pheta dicit Omnes cogitaciones tue ab aquilone venient et ponet unusquisque solium suum in introitu portarum ierusalem. Aquilonis enim sunt que sedes suas imposuerunt p[er]quod qui p[er] sensus corporis labem ne ingerunt ideo quod in ipsis portis .i. in sensibus regnant. Neque cum aliunde peccatum nisi videndo audiendo attrectando gustando odorando atque tangendo. Unde et alius dicit Intravit mors p[er] fenestras nostras. Et alibi. Et extra nec ingredientur p[er] portas

eius et super urbem intrabunt per fenestras. Quippe in mundus et spiritus notum est qui eciam p[ro]tectus vel p[er] sensus corporis animam in recipiunt et eciam illecebris deprimunt. De sermone xxxv.

Cum quedam sint vicorum verba non emittimus in ungua non lingue p[ro]labimur. Cunctis dum sed quedam non gravia libere sine metu committimus ad sci... scelera et horrenda iniuctu dine p[er]currendi labimur. Cum plerumque multiloquios stultos reprehendunt vel versum nimis taceri deus denotant. Illi enim sancte largiendo linguam inlerbio deffluunt isti nimis tacendo abiciabiliter torpescunt quorum inpru... p[ro]sunt loqui nesciunt vel tacendo non p[ro]sunt mente cum in curacione loquaces nobis p[er] presensu nil dicunt. Sicut falsa cune ap[er]sciencibus p[ro]mittere vel ociosa verba p[ro]sens dicens ut tamen ubi non sint ut quidam p[ro]cesso verbo vel ponitum vel s[er]mone in insto p[ro]emio p[ro]litium ovan s[er]mones in onerosi ... xp[ist]ianum esse non debent. Sicut malos mores bona colloquia corrigunt vel p[er]ua colloquia bonos mores corrumpunt. Et tobie[?] cum apponit dum quippe non se insistunt p[er] quod magis verbum est peccatum frenatum. Sed animus super os ponit si bonum operibus lingue excessum opus. Animus super os ponit si immaculationis culpis bone ... velamine tegit loquens que ad demum p[er]tinent ut sciens et si in utilibus sibi est indicibus tamen p[ro]dest. Sunt despicientia se laudari appetant

loquentes [illegible] attendunt. Sunt
qui sapientes estis in oculis vestris
et coram vobisipsis prudentes
Ve. Hec ubi supra dicit. Qui vero
sapientiam gustum [illegible] sapores sen-
tit despiciendo eam sicut dicit
philosophus arrogantes qui sine humilitate
dicunt de [illegible] sicut dicunt non de
sciunt. Ille enim sapit qui vere et
secundum deum sapit. Consilium dicunt
[illegible] doctores [illegible] diversis
[illegible] sapientie nimium eum
eloquentem. Horret enim sapientiam
[illegible] verborum ambitum et sicut
medullas eloquentie in phaleratis
sermonibus ponentium. Quidam
[illegible] delectantur audire quos ha-
bet sapientes. non ut veritatem
[illegible] querant sed ut secundum
sermonis corpus ignari sunt more
[illegible] qui magis compositionem
verborum quam sententiam veritatis
sentiunt. Quadrimodum est
dicendi. vel quantum [illegible]
quid enim qui vel quo aliquid
proferatur. Item quadrimodum
est dicendi vel quantum aut bene
sentiendo quid bene proferatur aut
nil sentiendo nil dicitur aut prope
sentiendo loquacitatis [illegible]
aut optime sentiendo non
eleganter profertur quod [illegible]
Item quadripertitum est loquendi
vel quia vel bonum bene vel malum
male seu bonum bene profertur.
Bonum quippe bene loquitur qui
ea que vera sunt humiliter annun-
ciare videntur. Malum male loquitur
qui quodlibet flagitium persuadere co-
natur. Bonum male loquitur
qui quod [illegible] verum arrogantie pro-
[illegible] sentitur. Malum bene
loquitur qui aliquod vitium
[illegible] detestatur. ut alieno [illegible]
[illegible] Qui male audiunt

[illegible] et ad ipsa [illegible]
[illegible] videntur. [illegible]
[illegible] Corde bene loquitur qui
veritate non simulat. Ore bene loquitur
qui veritatem annuntiant. Opere bene
loquitur qui alios [illegible] bonis ex-
emplis edificant. Corde male
loquitur qui intimas cogitationes
noxias meditantur et cogitat.
Lingua male loquitur qui pro eo
quod male agit flagellatur et mur-
murat. Opere male loquuntur
qui male vivendo exemplis
suis alios ad sua agendum in-
format. Deinde bene loquitur
qui se penitendo redarguunt.
Bis bene loquitur qui vivendo et
alios instruunt. Deinde male lo-
quitur qui post vitam cito non
corrigitur. Bis male loquitur
qui et male vivunt et male docent.
Item bis male loquitur qui ma-
le cogitat et male refert cogi-
tata. Item bis male loquitur
qui et bonum quod debuit non egit
et malum quod non oportebat ad-
misit. [illegible] lingue
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non omnis
qui [illegible] mestus est
sed qui [illegible] patitur.
ille enim iustus est. [illegible]
[illegible] lingue et [illegible]
iusto se remedio [illegible]
[illegible] ut tanto [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sibi [illegible]
[illegible] animo [illegible]
[illegible] cordis [illegible]
[illegible] animo [illegible]
[illegible] cum mente [illegible] cito

exsilant clausi. nimis exube
rant. Cum dolorem in animo clau
so pectore tegit quo amplius
silencio linguam premit tanto
acriorem dolorem imbibens
intrat. Unde v° et quidam po
etarum gentilium dixit quo
magis tegitur tectus magis
estuat ignis. Certus cum lingua
vehemens est et nimium quam
tacet in dimit sub pectore vulnus

de mendacio xxx

Mendaces fiunt ut non aliis dicentibus
credatur. reddit cum sepe
hominem multa falsitas ceterum
in veritate suspectum ubi sepe
vel premittere quam falsi dubium
est ut cum verum requisierit
fidem non recipiat mendacium
audientes credulos faciunt
multis videntur vel esse que
falsa sunt et ideo non credo sed
ex suo mendacio loquuntur non
numquam falsis sed loquitur ad magis
et plerumque auditur incipit qui
falsa confingit latent sepe bene
[illegible] consulta mella venenorum et cum
dum deceptor virtutem simulat
quemque fallendo decipit non
numquam peius est mendacium
medicum quam loqui etiam me
dum quemque mentiens solet
ex perpetratione loqui mendacium
medicum [illegible] non est impe
presendum. Ergo ille ex sten
dio mentitur prohibetur quamvis
qui ex perpetratione solet me
titur. Sed unde timendum est
omne mendacium [illegible] non in
quam sit aliquod mendacium ge
nus culpe levior si quamquam
pro salute hominum mentitur. Scrip
tum est os quod mentitur occidit
animam et perdes eos qui loquuntur
mendacium. Hoc quoque mendacium

genus perfecti viri summopere fugi
unt ut nec vita [illegible] per eorum fallacia
defendatur ne sue animam no
ceant dum prestare aliene ca
rni intendunt. quamquam hoc ipsum pecca
genus facillime credimus
relaxari. Nam si qualibet
culpa sequenti mercede pur
gatur magis. Sed facile absol
gitur [illegible] quam merces pie comitatur
Multi mentiuntur multa con
fingunt homines propter homi
num laudem. Sepe fit ut et ipsi
mentiendo placeant et eos qui se
laudant adinvicem gloriari [illegible]
perducunt ubi [illegible] sibi bene
conscius non metuunt aliene
lingue convicium vel et qui
laudantur ab illo non [illegible]
aliene laudis attendunt sed in
gis dum [illegible] testimonium
conscientie quererunt cum plus
prius est quam ille qui eum lau
dat corpus eum sunt vel quam
perdet ut [illegible] et tam in
semetipso quamque gloriam habere
id est occulte in sua conscientia
[illegible] in aliena lingua [illegible]
fecti qui alieno [illegible] student
sunt et si flamine laudis vel
vituperationis utrumque quasi vi
torum [illegible] dum [illegible] inpul
si. Funditus tamen non decidunt
sed pro timore [illegible]
se vident. Bonum mentis [illegible]
in illum vel propter vel [illegible]
[illegible] enim [illegible]
blandiens instant ut [illegible]
oblatione quemquam decipiunt
aut [illegible] fingunt. Sed
laudatur in auditorum animo
inferatur sed si verus et non
ficte laudetur. Hoc est sed

[illegible] de illo dicitur
[illegible] stat mentiri non pe[r] **De mendacio 31**
[illegible] qui non loquitur per contrarie
[illegible] qui mentire non appetit
[illegible] mendacium igitur esse mentem
[illegible] cum intendit nisi in poss[illegible]
[illegible] non est contra dei precepta ma[illegible]
[illegible] dum vsum mundi fictum
[illegible] cum mentitum unquam
[illegible] qui primum permittit
[illegible] dum locutus mentire
[illegible] dum oportet hoc
[illegible] cum esse in ore est / est non
[illegible] amplius cum quod est et
[illegible] est aliud est multi ut
[illegible] primarunt ut professi
[illegible] fidem fuerunt ubi
[illegible] fallendo dum primarunt
[illegible] homines mentiri
[illegible] quedam et falsa [illegible]
[illegible] decipiunt et credi[illegible]
[illegible] plorant quibus credendo
[illegible] complementum sui mentito
[illegible] dispensatur secundum merce[illegible]
[illegible] cum qui non credunt
[illegible] mentire confessum est
[illegible] mundi consuetudine
[illegible] multum ad
[illegible] qui non mo[illegible]
[illegible] ad fidem ubi [illegible] aut
[illegible] qui sibi loquentes
[illegible] cogunt [illegible]
[illegible] mirret deus
[illegible] qui testis est ita
[illegible] sicut [illegible] cum mentitur
[illegible] duplicat aut verus
[illegible] qui et dei nomen [illegible]
[illegible] et proximum dolo capit
[illegible] est [illegible] fuerit
[illegible] mentitur in [illegible]
[illegible] velut [illegible]
[illegible] adulter [illegible]
[illegible] fidem publicatum
[illegible] est cum non imple[illegible]

pertinentium qui primum in
semper. Plagiarius quoniam est de
illa prudentia qua statuit non
concilii statutum. quamvis ante
dei verum immutatio est (non
penitentie ante statutum non re[illegible]
tare ut est id quoniam dominus
et non penitebit eum id quod
iurat non mutabit **De iure**

R ecedens homo a deo
[illegible] vero [illegible] tendit [illegible]
ut dum [illegible] in [illegible]
[illegible] inde occidit [illegible]
[illegible] et si sit toto [illegible]
tendunt [illegible]
[illegible] qui [illegible]
non possunt non [illegible] sed
toto cum amore [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] labore [illegible]
[illegible] legem qua sibi [illegible]
[illegible] violentiam dolor[illegible]
[illegible] non possit [illegible]
[illegible] vero qui occasionem
[illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] pertinentes
[illegible] tibi et verus et in [illegible]
qui et [illegible] dampnatus et
dampnatum [illegible] sibi
[illegible] et verus est qui [illegible]
et [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible]
suos in se [illegible]
[illegible] si [illegible]
[illegible] et alia negligentem
[illegible] labor est non [illegible]
[illegible] obstinatione [illegible]
[illegible] cum alia [illegible]
[illegible] non [illegible]
sua [illegible]
[illegible] qui [illegible] nolenda [illegible]
[illegible]
nolens [illegible] non [illegible]

no(n) mitea in cisorem videmus
habuit nisi filius ministris suis
perdiderunt oculos sicut sampson
non mitea ab alio filio ad mole
est ligatus machina et propheti
et sunt hui oculos excecati
Quidam negante mentis vi-
dicorum superventu memoria
scilicet deinde intendam bonorum
operum perdunt sicut rex ba-
bilonis in oculis sedechie filius
filios primus interfecit et sic postea
oculis eius excepit et per hoc
per ministros operum concupiscentiam
et intemperanciam bonorum pro-
incontinenciam et vicia

De ex viciis vicia ex virtutibus
virtutes oriuntur. cap. 33

Sicut gignuntur ex peccato
peccata ut dum eciam per
medicinam inanis gloriae et dum
defensionem admissa in laudem
ex flagicio ad superbiam ut du-
plicet ut duplicari sic eius hoc
qui cum admittit scelera pro
humilitatem et defendit eam. per eo
timenti timorem sicut vi-
cium vicio gignitur. sic virtus
virtute concipitur. Ex vicio
eciam gignitur vicium sicut dum
qui dum non omittunt adul-
terium perpetrant et homicidium
e contra virtus virtute concipitur
sicut prudentes contra perditoris
veritatem mira apli merueritur
incordibus fecuerunt vincere
in litteram sibi succedunt vicium
ut dum vicium abierit succedit
aliud unde iohelis propheta ce-
tumus qui ait residuum eru-
ce comedit locusta et residuum
locuste comedit bruchus et
residuum bruci comedit ru-
bigo propheta quoque istorum subveniorum
allegoria colligunt ex peccato

expugnentur ebrii et plecte
quando petrus voluit in ma-
nibus ut minora velius c-
mentum lege paulus apostolus ad
in. primitivam petri neme-
tur minora. perveniret virgi-
ante sanctum dicunt que vi-
tibus excludunt. Quomodo
aut quedam latencia vicia
appareant quedam ab aliis virt
despiciunt

De vicio vicium virt

Quedam similia vicia virtutes
se vicia gignunt ut sic qui-
modernitatem anime appeti-
cum non sufficit dum gi-
merint nisi inde aut hum-
aut hoc. ut dampnum eo-
fecerit quedam virtutes vir-
gignunt dum aliquid per tem-
operis vel exponunt sed
ut in loco congruo virtutes fi-
incongruo vicia deprecantur ut
si prima advenerit convenien-
non solum vicium licencia
discrecionem a paulo apostolo
qui ad tempus egit quod agen-
esse omnino prohibuit. Item quodam
virtutes dum discrecione non f-
iunt in vicium transeunt. Nam
te iusticia. dum sui modi
excedit crudelitates paru-
gignunt et nimia pietas d-
solutione disciplinae parit.
zeli studium dum plus est q-
oportet in iracundie vicium tran-
et nimia mansuetudo corp-
segniciem gignit. Quidam
aut eum. discrecio solerte c-
perficit ne bonum intempe-
rant et de virtute in vicium tra-
Et e contra apud quosdam c-
virtute vicium gignitur dum
quamplures de castitate et abstine-
cie incurrunt gloriam. Nam c-
qui elemosinam dare gl-

impleri exuviente vicium facit
is qui desipiunt arrogantiam
habet et qui presumit. primum
petit et qui aliquod bonum de se
non meruerit in suam laudem
convertit aut in malos usus ex
sunt pro dubio virtute in vicium
vertere. Homines de virtutibus de
[illegible] induunt exemplis pertine
[illegible] deus arte potentissima
quod vicia virtutes formare et
in bonum quantitate reformet
[illegible] vicium. De aspectu virtutis

Quedam vicia speciem [illegible] ideoque
[illegible] suos sectatores decipi
[illegible] quia se sub velamine virtutis
[illegible] nam vicia que statim vi
[illegible] apparent cito dimittuntur
[illegible] veniunt cavendum est
quod sequaces eorum detestabiles
omnibus [illegible] Carnales
plerumque per insensibilitatem
[illegible] non agnoscunt vicium esse
[illegible] quod dignum videtur
[illegible] Item quedam vicia
[illegible] virtutes esse videntur sed tamen
virtutes non sunt. Nam medietas
[illegible] iusticie crudelitas a
[illegible] et putatur esse bene quod
[illegible] est vicium sicut et [illegible]
ignavies mansuetudo esse [illegible]
[illegible] torpens negligencia
[illegible] indulgencia pietatis
[illegible] virtute [illegible]
[illegible] vicium prodige effusio
[illegible] et virtute [illegible] tristis
[illegible] et vicium
[illegible] absconditur sub virtute
constancie. Item timor sub
[illegible] obediencie occultat et [illegible]
[illegible] humilitas [illegible]
[illegible] timoris [illegible] et [illegible]
[illegible] libertas accipitur et
[illegible] virtute
[illegible] Pravo vicium [illegible]

dinis virtute se velat [illegible]
sollicitudinis et [illegible]
[illegible] boni studii [illegible]
et bene agendi [illegible]
[illegible] esse videtur [illegible]
[illegible] virtus alia vicium et
vicium [illegible] virtutem
simulat. Tali igitur exemplo
vicia [illegible] virtutum induuntur
et inde se non nulli esse [illegible]
[illegible] unde maxime [illegible]
[illegible] exemplum
[illegible] de latronibus [illegible]
nam sicut [illegible] latro
[illegible] iter agentibus [illegible]
fingens se socium donec [illegible]
[illegible] et [illegible] subito
[illegible] latro [illegible]
[illegible] se [illegible]
[illegible] virtutibus vicia
[illegible] bonum [illegible]
[illegible]
[illegible] sibi [illegible]
[illegible] decepta se
[illegible] vicus [illegible]

Ad virtutes depugnandas virtutum 36

Adversus [illegible]
sine labore [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] petimus ut ad
[illegible] conscendere valeamus
Quemadmodum ad virtutem [illegible]
dentes culmine non [illegible]
[illegible] sed [illegible] ut [illegible]
ad [illegible] pervenire [illegible] et qui
[illegible] ad vicia non statim
a magnis [illegible] incipiunt
sed a modicis [illegible] et sic
in maximis [illegible] Sicut
paulatim homo a minimis [illegible]
[illegible] in maximis [illegible]
a modicis [illegible]
ad ea que sunt excelsa con
scendit. [illegible] in ordinate
virtutes comprehendere [illegible]
[illegible] Hec est causa

in veritate non / ut quandoque de lo-
co ad perfectum tendunt sine
dubio celerius finiunt. sicut
herbe que tanto festinius pereunt
quanto celerius crescunt. At
non contra more bone arbores
alte radice fecunditate ideo p-
durant diucius / quia gradatim
ad perfectum perveniunt. Inde Gre-
gorius dicit ad iniquo malo aliquid
agere bonum sed prius est cohibendus
a malo deinde excitandum bonum.
Hoc etiam indicat propheta qui dicit
Quiescite agere perverse discite be-
nefacere. prius vicia extirpanda
sunt in homine / deinde inserende
virtutes / nam tollerare et iungi
non potest veritas cum mendacio /
prudencia cum perversitate / fides cum
perfidia castitas cum luxuria. Que-
dam sunt summe virtutes quedam
non medie / quedam fides spes et caritas
summe virtutes sunt nam a quibus
habentur vere veniunt habentur /
alie non virtutes medie sunt ut
ad utilitatem et ad perniciem sunt
hiis quibus arrogantur quippe
[illegible] [illegible] doctrina [illegible]
castitas [illegible] [illegible] temporales di-
uicie de quibus sed et bene operari
possumus et male. Quippe ex
deterior unde melior esse cepit
caveat de acceptis extolli vir-
tutibus ne cum his per virtutes
corruat quia prius ex lapsu vi-
ciorum iacebat. Unde deus ins-
tituit ne iam sit de virtutibus
erigat quedam alii virtutem
dum tribuit quedam retrahit
ut dum mens de eo quod habet
erigitur de eo quod nequaquam
habet consternitur humilietur. Quia
quippe dono celestis gratie in
primis ad virtutes erigitur

sed forte moderamine dei nonnulli
aliqua ad utilitatem reservantur ne
de acceptis virtutibus extolli
fiducia non debeat quia et hoc
quod plurimum humiliat exsequitur
Sic procul dubio vertitur est [illegible]
que.

De superbia

[V]obit se sibi vir. [illegible]
[V]iciorum [illegible] designan-
dum ab eis contra singula vi-
cia virtutes singule opponuntur quo-
niam cum virtutibus ad vir-
tutem confligunt ut ipso ex-
imie vel mens excitetur vel
ab elacionibus compescitur. Animus
restringitur. Adversus superbiam
victoria quibus virtutibus est
pugnandum. Contra luxuriam mun-
dicia cordis est adhibenda. Contra
odium. contra odium dilectio proxi-
mi. contra iracundiam paciencia
opponenda est. contra timorem con-
fidencia adhibenda est. Contra
contra torporem zeli. [illegible]
tristicie quoque gaudium [illegible]
de fortitudo [illegible] [illegible]
tis superbie humilitas opponenda
est / sic quod singule virtutes [illegible]
tencia contra [illegible] refrena-
at temptacionum motus. Viri-
dine castitatis extinguntur
libidinis abstinencia domi-
natur gula [illegible] med-
frangitur tanto mens ab
recto appetitu [illegible]. Ad
unum tollerancia. [illegible]
vel aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Tristicie merorem
spes cum gaudium. [illegible]
[illegible] [illegible]. mens de
[illegible] affert [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

vitus et adversus ne incendium
mansuetudinis adhibeatur cum
humilitas. Superbiam diaboli imi-
tatur superbus adversus quam
opponitur humilitas Christi quia humilitas
contra principalium septem viciorum
quia et mater superbia est et
inter septem principalia numera-
tur et pariunt vicia que con-
iungunt quandam cognatione in-
ter se, ut ex alto altera origi-
nem principes septem vitiorum
superbia nos cum partibus suis
[illegible] Christus septiformis gra-
tie suis adiuvat vitiorum nos
et quos illa addicit sep-
tem pluri vicio iste liberat septi-
formis gratie dono **De fornicatione**

Cum vicio detinetur esse
superbiam seu per quod ipsi
[illegible] personis et pravis assumitur
[illegible] de ope iusticie et virtutis
[illegible] [illegible] eius
[illegible] luxuria non carnis
[illegible] notabilis omnibus est pri-
mum [illegible] turpius est et tamen
[illegible] deo superbia levior
est. Quia qui detinetur superbia
non sentit [illegible] carnis [illegible]
[illegible] ut [illegible] humiliatus
[illegible] confusione surgat et [illegible]
[illegible] omnis [illegible] superbus est
[illegible] faciendo [illegible]
[illegible] divina precepta [illegible]
[illegible] omnis peccati superbia [illegible]
[illegible] mandatorum dei in
[illegible] transgressionis non [illegible]
[illegible] omnis superbus tanto
[illegible] peccato in alto se
erigit tanto [illegible] profundius [illegible]
[illegible] peccato [illegible] elevatus
[illegible] superbiam attollit
[illegible] inflatum [illegible]
[illegible] inflatum superbia vento

presunt et unde et [illegible] omnis in
quibus pastores tuos presunt [illegible]
[illegible] est superbie primus [illegible] de primis
virtutibus superbiunt [illegible] indi-
gendi sunt operibus quibus po-
tentibus veniunt quia veri boni
non boni voluntate fiunt
[illegible] sine humilitate [illegible]
[illegible] et sine caritate [illegible]
[illegible] Vento superbie [illegible]
[illegible] beatitudine corruit
[illegible] ergo [illegible] attollunt
diabolum imitantur et [illegible]
corruunt quam de celo [illegible]
Superbia sicut virgo est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] in peccato [illegible]
inconflictu postrema [illegible]
aut in exordio mente [illegible]
postremo aut in novissimo [illegible]
[illegible] [illegible] et omnium peccatorum
est [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mente
[illegible] ibi [illegible] superbiam ubi
et [illegible] non sit superbie aliud
culpa aliud pena [illegible] culpa
sit [illegible] pena. De superbia [illegible]
[illegible] arrogantiam non [illegible]
[illegible] superbia [illegible]
[illegible] [illegible] oculos [illegible]
mentis non sequuntur [illegible]
[illegible] laudis [illegible] ergo [illegible]
[illegible] superbia arrogancie
sicut [illegible] et origine [illegible]
[illegible] [illegible] emendationem
prudentiam dei [illegible]
non [illegible] credunt [illegible] que [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
humilis [illegible] et [illegible]
dei laudem non appetunt sed
laudant deum [illegible] acceperunt
[illegible] unde laudari se nolunt
[illegible] est arrogantibus

quantum vero labi. et similiter pro castis se fieri quam per elationem superbire. Cumque et inter [illegible] dampnationem per superbiam sumitur.

De occulta superbia capitulum xxxix

Plerumque vel abhominandum vitium in iudicium vite utrumque alterum pendet ex alio. Sed sicut per superbiam mentis venitur in prostitutionem libidinis, ita per humilitatem mentis salva fit castitas carnis. Sed nec non magis docet occultam mentis superbiam per manifestum vitium libidinis venire in iudicium dei occultam. Superbia exemplo primi hominis qui mox ut superbiam contra deum tumuit, statim carnis libidinem sensit et pudenda operuit. Et namque propter vitium superbie deprimitur culpe qui cecidit, quotiens libidine vincitur, quoniam iam prius per [illegible] latens superbia non sequitur libidinis manifesta ruina. Non numquam vero [illegible] adversus appetitum et occulto et publico [illegible] per libidinem. Et cum enim quis libidine cadit in elationem, item cum in carne declinat elationem, cadit frequenter in libidinem. Sicque ex occulto motu elationis venitur in aperto libidinis, et de aperto libidinis venitur in occulto elationis. Et sunt dei dispensatione utrumque pensans, sic cavet libidinem ut non incurrat elationem, et sic premit elationem ut non resolvatur ad libidinem luxuriose. Itaque superbis demones plus fautores existunt quam in [illegible] ceteris [illegible] malignum [illegible] hiis tunc maiori familiaritate iunguntur, cum amplius [illegible] desiderium similar[illegible]

principaliter habet diabolus vim. Dominus [illegible] quia duo sunt, id est superbia mentis et luxuria carnis. Unde et dominus ad Job loquitur de diabolo dicens: ubi sub umbra dormit in secreto calami in locis humentibus. Per calamum [illegible] superbiam [illegible] in locis humentibus luxuriam. Duo [illegible] quoniam [illegible] vel cum mentem in superbiam erigit vel cum per luxuriam corrumpit. Multi luxurie subducti vel subditi sunt et [illegible] superbia de ipso luxurie opere gloriantur et [illegible] magis elati sunt unde humiliari debuerant ad compunctionem. [illegible] sic de [illegible] qui non solum committunt, sed etiam de ipsis flagitiis [illegible] laudes [illegible] extolluntur, sicut scriptum est: laudatur peccator in desideriis anime sue. Quid enim peius [illegible] in flagitiis miseros gaudere de quibus utique deberent [illegible] deplorare. Libido tamen magis [illegible] cum videtur sicut quidam sapiens ait: contra fornicationis [illegible] oculorum sunt fenestre [illegible] qui non [illegible] oculis [illegible] resistere ubi sufficit [illegible] ubi ad hanc liber [illegible] est. Cum delectationem [illegible] libidinose suggestionis non [illegible] ad consensum libidinis [illegible] resistit [illegible] qui [illegible] se non accommodet delectationi [illegible] ad consensionem et si non [illegible] ad perpetrationem [illegible] suggestione [illegible] conditione carnis [illegible]

plicatur. Cuniculi carnis q[...]
permixto, existunte [illegible] in
g[...] in carne ex lege peccati crunt
membris hominum de natura libidinis
[illegible] quam vehementer dominum super
[illegible] proficit et insuetudine
libidinose titillationis blandiens
[illegible] gloriosi carnis [illegible]
[illegible] dei multa carnalia de
[illegible] carne movent. Unde q[...]
[illegible] in amore dei corpus sit in
[illegible] intentus mentis [illegible]
carne quam extrinsecus gerit
[illegible] plus tollat deus [illegible]
[illegible] ad probationem permittit
[illegible] pregante suos non descendit
[illegible] lapsi [illegible]
[illegible] corruunt ut avium [illegible] sibi
[illegible] de virtutibus timent [illegible]
[illegible] et qui de virtute affec
[illegible] existunt superbi ut [illegible]
[illegible] ut sur
[illegible] adulterium
[illegible] opere [illegible] adulterium ex tota
cogitatione, ex corde enim
[illegible] fornicationes ut cogita
[illegible] sunt [illegible] ascendere et non
[illegible] in opere hinc est quod
[illegible] dicit accingite lumbos
[illegible] super ubera. Unde hoc est
[illegible] corde libidinis refrenare quod
[illegible] lumbos pertinet nam cor
[illegible] ubera est [illegible] lumbis
[illegible] in moderati [illegible]
[illegible] hic modum [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] carne [illegible]
[illegible] nihilominus ad alia [illegible]
[illegible] sceleri [illegible]
[illegible] tunc [illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ad deteriora [illegible]
[illegible] ita [illegible] est [illegible]
[illegible] carnis

libido sicut [illegible], [illegible] delectatio
fornicationis [illegible]
[illegible] repetita memoriam. De
lectationem ingerit quam non si
in usum venerit tanto [illegible]
dulcior fit ut [illegible] dissolu
sit. Unde et sepe ex consuetudine
delinquendi quasi captivum ad
peccandum cum quibusdam vio
lentiis titillationem [illegible]
[illegible] voluntate
in nobis rebellare sentimus
Et plus oblectat mentem de
lectatio fornicationis quam amor
castitatis adhuc in homine
peccatum regnat. Certe si am
plius delectat pulchritudo in
tima castitatis, iam non reg
nant peccata sed regnat iustitia
[illegible] fornicatione
[illegible] peccatum regnat in ho
mine sed si adhuc delectatur
[illegible] tenetur proculdubio
regnat fornicatio carnis ad
ulterium fornicationis [illegible] ydolola
tria est. Est autem et spiritualis
fornicatio [illegible]
viderit mulierem ad concupiscen
dum eam iam mechatus
est eam in corde suo. Omnis
immundus [illegible] fornicatio
[illegible] turpi
tudinis voluptate [illegible]
[illegible] Ex delectatione enim
fornicandi [illegible] gignuntur
flagitia quibus regnum dei
clauditur et homo a deo
separatur. Inter cetera septem
vicia fornicatio maxima est
sceleris quia per carnis in
mundiciam templum dei vio
lat et tollens membra cristi
facit membra meretricis. Maxime
[illegible]
genus subditum dyabolo

cum peccati vicia. Demum etiam ille vi-
rus viris temptamentis illec-
tos homines tenet. Primo namque
tantum mechandi desiderium
suggerit quia utriusque sexum
inhiat. Vicio amplius exercitare
intendit demones scientes
pulchritudine anime esse cas-
titatem et propriam hominem in-
gestans mentis ex quibus illi
lapsi sunt cogitantur. Sinon
peritissi insidie inveniunt prestans
corporis operis desiderium per libi-
dinis puritatis accelerabunt
de corpore delectatum animum
pertrahunt secumque quod incauti
consumantes ad eternum ducunt
Quandoque impulsu demonum inces
ad delectationem fornicationis in-
pellitur dum iudicium metus
et eciam tormentorum incendium
ante oculos proponuntur. Sed nimie
omnis penitentie gementes supplicium
formidine superatur. Sunt eciam
plurimus eciam expectatum ita ipse
recordacionis ardoris gehenne
ardorem excludit luxurie. Qui-
dam in iuventute luxuriose
viventes in senectute continen-
tes fieri delectantur. et tunc
eligunt sine castitatem quando
eos libido senes sive contempserit
Nequaquam in senectute qui in
iuventute luxuriose ~~vixer~~ vixe-
runt. Tales enim non habent premium
pro laboribus eterne non habue-
runt. Hii enim expectant glo-
riam in quibus fuerunt laboriosi
eternam.

De virginitate. xl

Adeo datum continentie sed pe-
rite et magnificatis Dicunt
aut tribuitur quam deus gratia
in eius quesitum castitatem esse
virginitatem in spiritus aliud
enim bonum hoc optimum Con-
iugium concessum est virginitati
admonitum. Tum non iussum. Sed
tantum admonitum quia minus
celsa. Secundum bonum est vir-
ginitatis quia et nichil mundo si-
militudine seculi mittitur ac
in futuro eciam castitatis pre-
mium recipit. Virgines felices
sunt in vita eciam ipsum te-
ste hoc dicit dominus. Eunuchis
dabo eis in domo mea et in
muris meis locum et nomen
melius a filiis et a filiabus
nomine sempiternum dabo eis
quod non peribit. Nec dubium q-
uin casti perseverant et vir-
gines angelis dei efficiuntur
equales. Amandum est pul-
chritudo castitatis cuius gus-
tum delectatio dulcior inter
quam omnis voluptas. Casti-
tas enim fructus summitatis
pulchritudo inviolata. Sed
castitas securitas mentis sa-
nitas corporis. Unde et aliqui
gentilium quinimo pertinui-
venerem abstinentiam exer-
cuisse ne virtute libidinem
frangerent. Luxuria namque
tum enim cito ducit ad se-
nectutem. Omne petunt primum
recipit. Vel sine sanctitatem
ginitatis aut si habet nullum
reputatur. Nam quibus conce-
do bene fruebantur perpetue
incorrupcione tamen inven-
tentus recipit perennem. Vir-
ginitas non mente nullum mer-
itum habet in repromissione
Unde et insipientibus virgi-
nibus similiter mendicantibus
dominus dicit Amen amen
dico vobis nescio vos. Vi-
cium indicatur mentem cor-
ruptam in venere etiam

carnis pollutio incorruptionem
commaculabit. nichil prodest in cor-
pore castitas ubi non est integri-
tas mentis. nichil quod valet mun-
dum esse corpore cum sit pollutum
mente. multi sunt qui corpore
et carnalibus corruptele virgines
existunt sicut qui in saeculo
sunt corpore ita steriles manent
mente operis boni fecunditate
carent. de virginitate gaudent
sed aliis suis operibus non fruuntur
[illegible] se structam [illegible] et ab
carnis terrenis desideriis non
abstinentur quamvis hic [illegible]
carnis non pollulant diversa
tamen mundanorum concupiscentiis
maculantur. Virgines de
mentis gloriae exposcentes
sunt. qui gloriam boni operis
appetunt [illegible] conscientiam
habere debuerunt. Ea
igitur ad promissa caelestia
non perveniunt quia ipsi sibi bo-
nitatis praemium per laudes hu-
manas auferunt. Hoc est enim
dicimus non habere virgines in va-
sis oleum .i. non habere intra
conscientiam boni operis testimonium
in facie gloriae apud homines
et in corde apud deum [illegible]
in adulterio [illegible] de eo
[illegible] incidens [illegible]
[illegible] ducit [illegible] pro libidinis
[illegible] Quamdiu eo
[illegible] non pinguedine
[illegible] delectantur sed hoc [illegible]
[illegible] carnis et libidinosa
[illegible] appetunt [illegible]
bono male utuntur [illegible]
[illegible] mali sunt [illegible]
[illegible] quidem bona sunt
[illegible] non quae [illegible] ea sunt mala
[illegible] Coniugium enim

pro quod mali sunt per quod dicit
apostolus. Cum autem virgo
cogitat quae sunt mundi et pro
fornicationem unusquisque suam
uxorem habeat. Et ut pertinet per
electionem et oppositionem [illegible]
[illegible] male co-
[illegible] nocent enim [illegible]
[illegible] et pertinet sed pro quod [illegible]
ponit. non ipse exemplo [illegible]
[illegible] nascuntur
quae [illegible] clarae notant
eis qui vos [illegible] gaudium.

Non posse concipere **Regula xl**
spiritualia bella [illegible]
[illegible] carnis [illegible] cupi-
ditates non potest ad contemplan-
dum mens esse libera quae
desideriis huius mundi et cupidi-
tatibus inhiat [illegible]
[illegible] conspicere potest oculus quem
pulvis claudit. Cum [illegible]
peccati est [illegible] et amor
pecuniae unde et per Salomonem
[illegible] nichil est scelestius quam
amare pecuniam hic enim ani-
mam suam venalem facit quia in
vita sua proiecit intima sua.
Cupiditas omnium malorum radix est
unde et apostolus ait Radix omni-
um malorum est cupiditas quam
quidam appetentes erraverunt
a fide. [illegible]
non pollulant [illegible] proboles pec-
catorum multa [illegible] cupidi-
tate etiam ipsum [illegible] re-
[illegible] Cupiditas enim
Christum vendidit [illegible] et plus
[illegible] in rebus alienis est
desiderium ut etiam homicidium
perpetrare non [illegible]
sicut [illegible] qui cupiditatis
[illegible] sanguinis [illegible]
effusione. Saepe [illegible] ma-
li [illegible] assequuntur.

cupiditatis desertum nisi deside
rii fervens primitus. Electos autem
suos deus non dimittit ut in
desideriorum illorum perfectionem
sed in dolore mente concutit corpor
peccatorum quia in sensu nequiter affectum
ut per hoc experimenti respiciunt
revertentes ad deum per a quibus
mente recesserunt. Deinde quod per
[illegible] ad usum noverit qui quod
temporaliter concupiscit non per
imitatur adimplere. Certo enim
dei iudicio fit ut dum divitias
parant hii quorum cupiditatem
esse statim sequitur avaricie
nunquam saciari nomine cupiditas
semper enim maius exigit quanto
quis magis acquirit tanto am
plius querit. Non solum deside
rio augendi excruciatur sed et
amittendi metu. Affectum [illegible]
[illegible] [illegible] mo
pes recessur [illegible]. Ergo
bona mundi [illegible] cre
dit cum [illegible] tanto amore
[illegible] [illegible] potentes tamen
cupiditatis [illegible] inflammantur
ut de [illegible] suis [illegible] ex
cludunt nec [illegible] [illegible]
[illegible] per prophetam dicitur
Ve qui coniungitis domum ad domum
et agrum agro copulatis usque
ad terminum loci. Numquid vos soli
habitabitis in medio terre. Tales
quippe homines inferni i. dyaboli
tempe ad predicationem idem propheta
sequenter minatur dicens propterea
dilatavit infernus animam suam
et aperuit os suum absque ullo
termino et descendent fortes eius
et sublimes gloriosique eius ad
eum. Nec mirum quod morientes
in suis ignibus deputantur
qui viventes flammis cupidi
tatis numquam extinxerunt. pro
fecto cupiditatis estuant fla
tu dyabolice inspirationis [illegible]
[illegible] attendit enim [illegible]
[illegible] superbia ut de ligno vetito
manducarent. Attendit [illegible]
mente invidia ut fratrem
occideret. Attendit salomonem
luxurie fetibus ut per amorem
libidinis ydoli adoraret. At
tendit achab cupiditate ut
homicidium [illegible] [illegible]
bus quod inspirationibus dyabo
[illegible] hominum occultis de primis
cupiditatibus. De [illegible]

Primum quippe suggestio
primus est cum si [illegible]
[illegible] [illegible] desiderant
sunt unde et daniel [illegible]
[illegible] desiderabilem non
[illegible] hoc est cum [illegible]
non implevi [illegible]
[illegible] [illegible]
et propheta sodoma [illegible]
[illegible] accusat dicens hec fu
it iniquitas sodome [illegible] superbia
saturitas panis et habundantia
[illegible] quippe sodome
in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] flagi
[illegible] [illegible]
superbia celestibus ad vi
cendus eo quo modum non
[illegible] [illegible] utile
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible]
testante apostolo ut dicentes
[illegible] [illegible]
[illegible] est ventre libido [illegible]
[illegible] sic dicit [illegible] cum [illegible]

[illegible] ibi et hora que cum ventre st
omni quoniam mangi inebriare
[illegible]entibus venter inguntur
[illegible] cibus in moderate refecit
[illegible] ad luxuriam excitat non
[illegible] luxuriam vel ad sterilitatem sed
[illegible] ut corpus sustentet. Quibus
[illegible] accendium nam ut philoso
[illegible] dixerunt cibos esse inventos
[illegible] consumerent alium non ut corru
[illegible]nt. Cum nimium cibus ventri
[illegible] magis ventris presserint tanto
[illegible] amplius sensum mentis ob
[illegible]ndunt Nam quidam dixerunt
[illegible] crasso ventre subtilem sensum
[illegible] non posse Nam gule
[illegible]ntatis nimia aciem mentis
obtundit ingeniumque hebetat et
[illegible] libidinis ignes ciborum saturitate
[illegible]rescunt corporis aut quod
abstinentia frangit temptatio
[illegible] expurit Unde et tres pueri
abstinentes flammam babylonis
incendii et si tetigit non con
[illegible] nimiorum et si deside
[illegible] excitabit ignis abstinentia
[illegible] inflammet neque ad consensum
[illegible] compre ut opere non
[illegible] Cum hunc [illegible] est
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] supplicium cum canta
[illegible] inter ignes erat in
[illegible] fuerat [illegible]
[illegible] In hoc enim seculo [illegible]
[illegible] nolunt [illegible]
[illegible] [illegible] igne [illegible]
[illegible] nec merunt. Consideran
[illegible] vehementer arguunt
[illegible] et [illegible]
[illegible] ut comminet[illegible] se
[illegible] vehemente hunc inquinatem
[illegible] qui cum libenter ambiunt
[illegible] cum proximum. Et [illegible]
[illegible] et lectum [illegible]
[illegible] singulare [illegible] comede

carnes et bibe vinum sic dimittere
iniquitatis hec nobis dona mo
neamus Sicut omnes carnales
cupiditates abstinentia refre
nantur spiritualiter. Omnes anime vir
tutes edacitatis vicio destruuntur.
Unde est quod et princeps coquorum
muros ierusalem subvertit quod
et venter cum plenitudine omnes vir
tutes anime destruit Neque enim posse
[illegible] virtutum perfectionem
attingere nisi prius ventris edo
mierit ingluviem Nemo potest
[illegible] ceteris viciis nisi prius in
gluviem ventris restrinxerit ut
[illegible] facile potest a semet
[illegible] prius in invidos expellere n
[illegible] gule. Tunc enim
hostes quos [illegible] nos sunt in
[illegible] superantur cum prius que
[illegible] nos sunt vicia extinguun
[illegible] forte sicut bella
qui intus habet [illegible] non
[illegible] ciborum sed corporum cupidi
tas est emenda Nam sepe et
[illegible] sine gule co
[illegible] degustatum et
sepe abiectum et vilia edendi cu
piditate [illegible] sit ut
non sit [illegible] ciborum qualitas
sed illud requiretur. Intendum
quod enim desiderio degustatum
[illegible] sunt [illegible] distincta
in gule appetitu. In quod [illegible]
[illegible] et quod appetitum [illegible]
[illegible] pertinet que ap
petitum [illegible] ad [illegible]
quo comeditur [illegible] non
ad in moderationem referuntur
[illegible] ad [illegible] refectionibus
attribuitur [illegible] hominum
in [illegible] excitat qui bene
qui cottidianam refectionem
cottidianus [illegible] excitatione
adimplet. Enim ceterorum cum

bitis et si medium nescimus medi
tamen cum eis non mouemur
Cum isto autem et nostrum cum isto
et morum plerumque voluptatis nec
cendi vti sub obtentu necessitatis
subripit ut dum putatur sine
necessitatis voluptas desiderio
finiatur vt. facile discernatur
vtrum quid vtilitatem gule ingi
digentie deputetur.

Iste capitulum de ebrietate

Potius ebrietatem sequitur
Ebrietas autem plerumque buc[?] metis
gignit furorem. cordis flammas
libidinis Ebrietas vero mente
alienat ut ubi sit nesciant vulnus
cerum et malum non sentiunt
quod per ebrietatem committunt verum
est quod inter scripturas formicatio
et ebrietas auferunt cor sanum
tuo enim ut ait salomon infatuat
et sapientem Ebrietas sicut
in loth semper vinum temptavit
Unde et in prouerbiis conuenientes
quod qui uerecundi sunt vinum
non bibant ne cum biberint
obliuiscantur sapientiam proverbium
luxuriosa res est vinum bibere et
non inebriari Audiunt hic prophetam
ad ipsum se dicentem ve qui po
tentes estis ad bibendum vinum
et viri fortes ad miscendam
ebrietatem Vino multo deditos
et luxuriose viuentes ysaias per
stringit dicens ve qui consurgitis
mane ad ebrietatem sectandam
et potandum usque ad vesperam
ut vino estuetis ubi debilitas
ubi debilibus et alio loco dicit
ve tibi ciuitas cuius rex iuuenis
est et cuius principes mane co
medunt Multi enim a mane
usque ad solis occubitum ebrie
tate et gule voluptatibus finiunt
nec intelligunt cum tanti sunt

sed consuetudine bibentium de
tenti. Ieronimus enim tota die qui
bus usque ad mane Clamat vox
propheta. Eius qui ebrietati de
seruiunt dicens Expergiscimini
ebrii. et flete et vlulate omnes
qui bibitis vinum in dulcedine
Cuius testimonio non ait tu
flete omnes qui bibitis vinum in
bibere enim non licet sed ad terri
in dulcedine quo ad voluptatem
pertinet et prodigam effusionem
nam conveniens sunt et necessitudine
thymotheum bibere apostolus dicens
vino modico utere. non solum
vino inebriantur homines sed cum
excecatos fecerunt generibus
que vario modo consciunt vi
et nagiacis qui se scriptis
dus preceptum est vinum et si
non bibe neque cum statu me
cuitui et ebrios faciunt lu
xuriam quoque omnis neque ca
gigniuntur Quidam vero temerantes
prime cum ponderibus edunt ut e
aqua cum mensura bibunt
assentes ad testimonium eius
nos cavium aque abstinentiam
commendare de ieiunio et oratione

Hoc est presens et venerabile
ieiunium quo inter homo
exterior ieiunat interior
orat facilius precamina
oro penetrant celum Tunc
enim homo spiritualis effectus an
gelis coniungitur deoque liberius
copulatur Ipsius etiam vere
tur. misteriorum celestium reuelati
diuinique sacramenti archana
prendimentum Sic namque da
niel angelo reuelante misteri
orum sacramenta cognoscere
meruit hec enim virtus et ang
lorum manifestatores et cor

inuocaciones ostendit. Ieiunia
etiam tela sunt aduersus tempta-
menta demonum. cito enim per ab-
stinenciam devincuntur. unde et
dominus et saluator noster eorum incursus
ieiuniis et orationibus premonet
superare dicens. hoc genus non eicitur
nisi per oracionem et ieiunium. In-
mundi enim spiritus ibi se magis im-
miscent ubi plus viderint escam
et potum. ubi scilicet quandam inhu-
mane vite inhiant desiderio super-
ui corporis sui tradunt pre-
sunt. Unde et psalmista. Sitiuit inquit
te anima mea quam multipliciter tibi
caro mea. Caro enim cum tunc
deum sitit cum ieiunium absti-
net et cum sitit abstinentiam et
confirmat et occidit. Cum sitit
eum corpus nostrum. Sepe ab-
stinencia simulate agitur.
Ieiunia. Ypocrite exterminant
Quidam etiam mira incredi-
corporis sui leuiant extenuan-
tes ut aut castigatum [illegible] faci-
es suas ut appareant hominibus
ieiunantes. ore [illegible] palles-
cunt corpore attenuantur cordis
alta supplicia dicunt ante mortem
[illegible] morte moriendo sese suppliciis
tradunt tenentque miseri labo-
rantem non propter amorem sed pro
sola humane laudis admiratione
colantes. Quidam incredibiliter
abstinent ut hominibus mirifi-
ci appareant. Sed hoc bonum abstinen-
cie talibus non est. Deus reprehen-
dendi. Sed vero quia bono mala
timentur. Ieiunium et elemosinam
in abscondito esse iubet ut
dominus deus qui respicit omnia
merentium opera bonorum rependat
illum qui eum sub populari
manifestatione fuerint necessarii
a deo insistunt. [illegible] simone

euangelium incedentes sicut ab
hominibus receperunt. Ieiunia cum
bonis operibus deo acceptabilia sunt.
Qui autem a cibis abstinent et
praue agunt demones imitantur
quibus esca non est et nequicia
semper adest. Ille enim bene absti-
nent qui et a malicie actibus
et a mundi iungit ambitionibus
Quam execucionis studio non absti-
nencie nocte ac estus [illegible]
se suspendunt. Hec potius exe-
crandi sunt quam dei cibarium
usibus humanis concessum re-
cusant. nichil cum fidelibus [illegible]
nutrimentum nichil esse indicent
in mundum paulo attestante a-
postolo qui ait omnia munda mun-
dis coinquinatis autem et infi-
delibus nichil est mundum sed
polluta sunt eorum mens et conscien-
tia. Sepe ieiunium semper
repletione reficietur. neque con-
templanda est abstinentia ubi
sunt ventris saturitas subsequen-
tur. Sepe ieiunium quod in-
cepimus deliciis compensatur
dicente ysaia propheta. Ecce in die
ieiunii vestri inuenitur voluntas
vestra. voluptatis enim sunt delicie
intelliguntur. Sunt enim repe-
tendo debiti et contendo et per-
cussio [illegible] et delicie implentur
ysaia in ieiunio totam enim diem
dispendit in excitacione animi
uelut qui ad complendam gulam
necesse sibi delicias parant. Non
est corpori ad habendum. In modo
vero abstinencia ne dum [illegible]
plus grauetur. cuius pondere in
ordine ne malum agat [illegible]
bene sic incipit et sic addi-
tetur ut ipsi mali caueant sibi
et bonum officium dum plus pro-
ficit. Sollicita igitur discretione
carnis est moderanda. Inuentus
scilicet ne aut integre extinguatur aut

in moderate respectum. Infirmitate
carnis minuit pestilentiam. Ad perfectionem
nemo pertingere potest nisi continue
sanctitatis amorem semper habeat.
exequi tamen non valet opere
incentivum cum intentione cordis
desideret. Cum contritione corporis debilitatis
minuitur etiam anime virtus fugit
mentis quoque ingenium fiet intem-
perate nec valet quidquam boni pro
imbecillitatem perficere. Nimis quidem
quod cum modo et temperamento
fit salutare est. Quod quidem im-
mensus et ultra modum primo
sanum est studiumque suum in vitium
vertit. Omnium ergo operum modum
et temperamentum oportet habere.
Nimis enim quod excedit pericu-
losum est sicut aqua que si in
nimios ymbres fluxerit non solum
nullum usum adhibet sed con-
tra periculum exhibet. Explicit liber
secundus. Incipiunt capitula libri tercii.

Incipit liber tercius de flagellis
Sequitur primum capitulum

Divine sapientie subtilitas
sicut intimis ut testis si-
tur conscientiam ita extimis interrogati-
onis ut iudicium sit testimo-
nio quia ipse est et testis et
iudex. Inspicere deus misericordi-
ter indigna agenti et digni-
patienti assidue peccanti et
tunc flagella cotidie sustine-
re ordinatur. Est misericordia dei qui
plus hic hominem per flagella c[...]
peccatis emundat et postea ab eo
supplicio liberat. Alens enim dei
interdum doloribus ut eter-
ne per hoc vitam futuram lucre-
tur. Nequaquam deus delinquenti-
bus parcit quem non per flagello
temporali ad purgationem fe-

aut iudicio eterno puniendum de-
linquit aut ipse ipse homo pe-
nitendo punit quod male admi-
sit ut pudet est quod deus delinquen-
tes non semper punit presenti temporali fla-
gello. Ad eternum pertinent gaudium
ideo quod iustus singulariter in pre-
sentibus gaudere debet et impius
de prosperitatibus timere neque iniusto
neque iusto deus iniuriam et iustis
abstrahit premium et bonos hic
per afflictionem [illegible] et illuc re-
muneravit per temporalem [illegible]
[illegible] et illic punit per eternum
iusticiam. Augustinus [illegible] de
parte impiis et non parte electis
[illegible] parte electis non timere
[illegible] iniquus periculosum est se
[illegible] habet [illegible] malorum
et bonorum dolor [illegible]
iniquus post mortem [illegible]
[illegible] iniustus non [illegible]
post [illegible] non timere
de corporalibus passionibus sed
[illegible] de spiritualibus oportet intellige-
re [illegible] sed aut [illegible]
aut in mente flagella sustinet
[illegible] se in fine remuneraturum
sperat. Hec [illegible] dei iudicio
[illegible] flagelli [illegible]
[illegible] mundo qui enim
multa [illegible]
[illegible]. De [illegible] timere adeo
multo [illegible]
[illegible] plus corripit iustus
flagello quem diligit. Sicut [illegible]
dicente [illegible] propheta [illegible]
[illegible]
[illegible] super nos ob
iniquitates nostras. Quem enim
diligit dominus corripit flagellat
autem omnem filium quem recipit.

Valde preciosissimum iustum an-
tem [illegible] et [illegible] temptatur et
verberatur flagello ut [illegible]
[illegible] virtutibus non
[illegible] animum et
[illegible] dolore [illegible] mundi
amore retrahitur ubi temptari
oportet iustum sed temptatione
plage non temptatione luxurie
[illegible] suos electos [illegible]
[illegible]. Deus agit ut [illegible]
[illegible] cos [illegible]
[illegible] vite delectent
sed celestem [illegible] ubi [illegible]
experiuntur [illegible] desiderent
[illegible] vite [illegible] per-
veniunt ut [illegible] indicium
a domo dei incipiat [illegible]
[illegible] electos suos deus [illegible] fla-
gello castigat. De genuina percussione

Geminum [illegible] est
[illegible] in [illegible]
[illegible] ut emendemur
[illegible] qua [illegible] et
[illegible] ut [illegible] de-
[illegible]. Gemino more deus
respicit vel ad veniam vel ad
vindictam ad veniam sicut pe-
trum ad vindictam sicut [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]. [illegible] deus [illegible]
[illegible] est ad [illegible]
[illegible] ad [illegible]
quos [illegible] electos ad
[illegible] meritorum [illegible]
iustos. Primo namque modo [illegible]
[illegible] est ad [illegible]
secundo modo [illegible] ad [illegible]
[illegible] modo [illegible]
ad [illegible] flagellatur homo
[illegible] in [illegible] ne [illegible]
sit ut [illegible]
[illegible] tollebatur

stimulos/ flagellatur eciam post
peccatum ut corrigatur sicut ille in
populo qui traditus est sathane in
interitum carnis ut spiritus salvus
esset/ Non tamen iuste iudicat
eciam qui nescit cur vapulat
unum deus ideo plerumque iustum
flagellat ut de iusticia superbiens
cadat cum habet ita. deus tanto
magis studet ut parcat quanto
magis percutiendo flagellat sed alios
feriendo corrigit alios non feriendo
~~inficit~~ inficit/ feriendo tamen
corrigit de quibus dicit Ego
quos amo arguo et castigo per
feriendo punit quos incorrigibi
les delinquentes aspicit quosque in
non sub disciplina ut filios parat
sed districta dampnacione ut hos
tes adversarios punit de quibus
dicit Flagello inimici percussi te
castigacione crudeli Et iterum
Quid clamas ad me super contricione
tua Insanabilis est dolor tuus
Vir unusquisque sustineat et timeat
ne simul feriatur ubi causa cum
culpa flagellum namque quod di
luit culpam cum mutantur mo
res nam cum mores non mutantur ae
terne non corrigunt Omnis divina
percussio aut purgacio vite presentis
est aut inicium pene sequentis
nam quibusdam flagella ablata
vita inchoant et eterna percus
sione perdurant Unde per moysen
deus dicit Ignis exarsit in
ira mea et ardebit usque ad in
feros deorsum De quibus dici
solet non iudicat deus bis in id
ipsum qui tunc non attendunt
illud quod Jude scriptum est Ihesus
populum de terra egypti liberans secundo
eos qui non crediderunt perdidit
Et ideo cum sit una culpa bis

non puniet Unum tamen percussio
intelligitur que hic cepta illuc
perficitur ut illis qui omnino non
corriguntur precedentium percussio fla
gellorum sequentium sit inicium
tormentorum Unde est quod in psalmo scrip
tum est sicut duplici contricione
contere duplici enim duplex vesti
mentum est quo reprobus ind
uitur qui et temporali et eterna p
dampnacione Unde et Jeremias inqui
Contricio est super contricionem et
generata dampnacio hic et in fut
uro seculo Et idem alibi/ Dupli
ci contricione contere eos i. gem
ina pena presenti scilicet et futura Ambro
sius secto dei iudicio hic male est
illic bene ut bene hic castigati
regnant alterum dampnacione
liberentur Quibusdam non hic bene
est hic male sicut divini ali
cuius qui hic pacienter flagellis
consumptus post mortem gehe
nnalibus traditur incendiis
Porro quibusdam et hic et illic
male/ quia corrigi nolentes
et flagellum incipit ita mors
et in eterna percussione dampnantur
Sciendum est cum tamen quosdam
in magis defectionis presumunt
ut per flagella valeant emendari
De quibus vere per prophetam deus di
citur percussi filios vestros disci
plinam non receperunt plerumque vir
tus plangit et nescit virtutum
percussionibus suis petere spiritualia p
tantum flagella in hoc uno cru
ciatur nescit que sit culpa illa quam
meruit cuiusmodi pati suppli
cium et perpendens insignia moritur
in merore inpetitur Aliquando
flagella quando iustorum vitam
absoluunt adhuc tunc sub
metu vindicte turbantur u

infirmitates plage non sufficiunt
ad purgandum delicti. Unde gregorius
dum exterius percutit et sanum per-
venit quemadmodum sicut ait propheta
prius peccatis duplicem recepit.

Decimum tercium capitulum

Esse nonnullos
eiusdem qualitatis homines qui
nesciunt corrigi nisi alios videant
flagellari. Circaque pertinet considerare
multorum. Dum igitur id accidere
timent magno despicere alios
vident. Quosdam videns deus
nolle per se corrigi voto adversitatum
tangit stimulis. Quosdam etiam
prospiciens multum peccare posse
in salutem flagellat eos corporis
infirmitate ne peccent, ut eis uti-
lius sit frangi languoribus ad sa-
lutem quam manere incolumes ad
dampnacionem. Visitacio dei ut
semper in bonum accipiatur ut semper
in malum, quibusdam tamen accipitur
patet est aliud visitari nos in
salutem tuo consimili non minus
aliud quam tempore visitacionis sue
probavit. Tribus ex causis in-
firmitates accidunt corporis, ex
peccato et temptacione et com-
passione passionis. Exhibent
tamen novissime, humanum potest
medicinam facere, illis non solum
peccata dimittit sed et vulnera
sunt et sani, utile est illis in-
firmari et non peccare ne pinguiore
salutis succendantur cupidi-
tatum et luxurie desideriis. Unde
et qui mente sunt ut sancti
vel mutilatum vel mutatum
in carne ut sentiant in fide atque
intellectum emendare. Nam circius
aliqui tercius sentiunt quam ante
eorum precantes flagella. Cura-
tos eciam corrigunt. Hec quippe
medicine in parvuli oculis sepius

vicem fidelium, que dum inmunda
sunt pinguedine in oculis eo-
rum, confestim resoluta est. Dum
eciam mentis est carnem sanitas
que eam obediencium hominem
ducit, sic est salubris infirmitas
que per divinam correpcionem mente
admixta frangit, languore me-
lius pectoris infirmitas preciosa est.
Sequitur. Etenim apostolus ait: Quis
infirmatur et ego non uror? Nam
in infirmitate virtus utilem esse
idem apostolus apparet dicens: Cum
quando infirmor tunc forcior sum.

De tollerancia divine correctionis

Murmurare in flagellis dei ho-
mo peccator non debet quia merito
propter hoc quod corripitur emendatur.
Unde quisque aut tunc leviter
percutit quod patitur, si sua discus-
serit multis prioribus illa meruit
retribucione iusta. Debet non in-
murmurare, qui male patitur et
si ignorat cur male patitur
et propter hoc iuste se pati credere
propter quod ab illo mittitur cuius numquam
iniusta sunt. Qui in flagellis
positus est contra deum murmurat
iusticiam iudicantis accusat.
Qui non se cognoscit assumpto in-
dice pati, id sustinet etenim
si propter quod patitur ignorat propter hoc
iam iustificatur propter quod et se
ipsum accusat et dei iusticiam
laudat. Cum exterius prosperis
utilia iustis exempla prestent
hominibus recte est ita eum
adversitatibus tangi quatinus
eius fervor cohibeatur ne de
sua fortitudine domine
eo tempore quo prosperitatis
eius temptamentum ignoraret.
Nam passionibus ne insidiante
adversario contra non recto se

credat aliorum corpus qui talia
patitur sed magis potest deo commen
dabile se esse existimet si deum hec
patitur sentiret deum sanctis non
attingit ad magnam utilitatem
divino iudicio mens iusti diversis
passionum temptationibus agitatur
perquibus si deo gratias egit sine
culpe quod talia pati dignus sit
reputavit hoc per confessione tol
lerat et pluribus reputatur
qui et divinam agnoscit iusticiam
et suam culpam intelligit de temp-
tationibus dyaboli

Multis tribulantur temptationibus dyaboli
temptationibus mens iusti in
hac vita pulsatur unde et oportet
et ab hoc seculo fundamus euelli
quo et corporis tenetur et suam
illam fecinorum infirmitatem ante
eis peccatis quibus iustus in corpore
patitur atque eis quibus mente
per fraudem dyaboli tollerat inlata
nec est mirum quia fecit quibus
iniurus longe quam eis quibus ex
terius sustinet quibus cum et loco
mutat et tempore illas non loco pre
caveat nec tempore vero quum
plus temptat electos dyabolus
quam dei voluntas permittit
temptando cum sciat perfectis
sunt ubi esse valens salutem
eorum sunt dyabolus quando
eos temptationibus suis non
decipit sed protius cendit nec
temptationes quibus ille adhuc
meritum mouet modum excepe
ad exitum veniat salubri uti
litate quibus insidie dyaboli
atque astucie quamvis sint atque
illis prehentes quem devoret
dissimulantur astucie tamen
divina non excedunt non tamen
nocerent quamvis malicose eo
intendunt nam quid eorum
virtus tantum. tollerare potuis

se superna dispensacio pro modo
nostre nequiciam demonum non
refrenaret. Et licet dyabolus
temptationes iustis semper ingere
cupiat tamen se ideo patienter
non accipit multitudinis angustias
pre quod appetit unde et omnis vo
luntas dyaboli in iusti est et
tamen permittente deo omnis potestas
iusti. Et esse cum temptationes quam
habet in iuste appetit sed eos quos
temptandi sunt et quando temptan
di sunt non iniuste eius temptatio
iuste permittit unde et in libro
regum de dyabolo scriptum est
quod spiritus dei malus irruebat
in saulem ubi iuste quum si dici
tur malus si vult tur dici
sed duobus verbis comprehensum est
et dei potestas iusti et dyaboli volun
tas iniusta. nam spiritus mali
per nequissimam voluntatem et
idem spiritus dei per acceptam iu
stissimam potestatem dyabolus non
est in mise sed prius intercu
vicorum neque cum alibi eorum
pristenare fomenta succendit
nisi ubi prius sue cogitationes
delectationes aspexerit. Quare
si a nobis dum aspexerit sine
dubio confusus abscedit sicut
qui fingere membra concupis
cens iterumque intent sine
luce faces illius. Voluntate
hostis incidens intelligere pe
tamen dei sunt oportet semper
in nocentem me expertem prin
ut tamen oportet cum simplicitate
esse prudentem. Nam prudentiam
cum simplicitati non misceret
iuxta prophetam columba est se
ducta non habens cor. Sed idem

columba que simplex est, ideo
aut cor non habens quia ignorantia
prudentie est. Sepe enim sancti
ne scientiam cordibus capiuntur quia
per speciem boni angelum se simulans
lucis demon mittitur. Ecce decipe-
re [illegible] atque contemptum. Unde
ubi fallitur dicitur [illegible] sanctos
suos fuit dans intellige quia
tamen dyabolicum errorem mentis
cognoscunt et sollicite timeant
deceptos scilicet tanta esse debet
ut inter bonum et malum pru-
dentie diiudicent ne eos dyabolus
per speciem boni fallat. Hec est can-
[illegible] ipse dicentis nu-
[illegible] in adiutorium ipse hoc et
[illegible]. Et sepissime precipue
animalia quasi ob [illegible] eius
Unde cum hec sepe inducunt sibi
quando eis deus fallunt. Demo-
num temptationem sunt intellige
multi decipiuntur a dyabolo et
ignorant se esse deceptos. Unde
propheta testimonio declarante
Comederunt inquit alieni
robur eius et ipse ignoravit
alieni namque intelliguntur spiritus
[illegible] qui virtutes mentis
comedunt sed hec corda neglige-
ntium non intelligunt. Tamquam
in [illegible] dyabolus [illegible]
qui decepit [illegible] [illegible]
destruxit [illegible] [illegible]
non incedit [illegible] per speciem sanctitatis
et virtutis [illegible] que sed sunt
destruunt quia qui [illegible] decipiuntur
sui detrimentum non sentiunt sed
tamquam sunt virtutes que vi-
cia [illegible] et diligit quia
oculis [illegible] dyabolus
lubricus est in oculis clericorum

Ergo eius [illegible] est ab [illegible]
ut sic tenetur a fortibus in fide
ut vivus contemptorum atque ad mo-
nitionem omnis repellitur. Et
suggestiones dyaboli non recipit
in eius insidiis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] incontinenti ope-
ra repellitur si primum [illegible]
[illegible] repellit dyabolus cum
serpens est lubricus cuius si caput
id est suggestionem primam non re-
sistitur totus intima cordis di-
non sentitur illabitur. Tempta-
tionum dyabolicarum [illegible] singula
sunt que si non caveant sed per
usum in consuetudine transeunt
in novissimis fortius convalescunt
ita ut vix unquam aut cum diffi-
cultate vincuntur. Unde in tota
vita dyabolus [illegible] temp-
tat amplius tamen in fine molitur
decipere. Unde est quod in principio
contra prothoplastum serpenti est
dictum. Et tamen insidiaberis
calcaneo eius quia nimirum ho-
minem quem dyabolus in tempore
vite non decepit in novissimis
supplantatione [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
est ut sit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dyabolus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] temptationem [illegible]
exemplo domini qui se post baptismum
passus est a dyabolo temptari
dyabolus omnes [illegible] non tenendo
possidet [illegible] temptando [illegible]
[illegible] in eis [illegible] [illegible]
[illegible] eos [illegible] [illegible]
et qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] bellum. Unde
[illegible] tamen que possidet dyabolus
[illegible] [illegible] [illegible] se [illegible] [illegible]

abeo expectandum cognoscit dum
in eundem fratres suos decepisset quin
puerum in quo habitabat cum ad
Christi imperium exire ab eo ab eo
acturus. Unde scitur et ad Job. ubi
respicit ubi in nominis beemoth
eundem primum quasi cedrus asser-
git plus stramis contra eos diversis
diversis temptacionibus insistere
qui possunt et aliis sunt utiles
prodesse ut dum illi impedimentum
non prestant qui ducendi sunt
maxime fratres hec quod nos non
dum eximus sine intermissione
temptant iterum per ordinem.
Sed sunt per rigorem sibi eorum insidias
precognoscunt [illegible] quod in fronte
ipsis [illegible] faciunt in desinent
quibus sanctis cohibent ut de
inimicis primi inveniantur. Eodem
blandimento decipiunt sunt per
diversos homines quos per theophasti
in paradyso sunt decepti. Multos
enim vitiorum prestigiis mentes
reproborum facit fatiscentes temp-
tando deludit. Sunt enim pro
nimis decipit sunt rebus tem-
poralibus si utrius illicita sunt ex
ipsa in sua persuasione si licita
temporalium suggerit continuus
miseras corda in cupiditate
legitimis dissolvit sed neque ad
libertatem ducit argumentum [illegible]
[illegible] multa [illegible] cogitationum
[illegible] que in cordibus homi-
num diabolus fundit ita sepe unde
[illegible] implicat mentem
ut [illegible] capite [illegible]
temptamur sine periculo exire
non possit velut si hoc [illegible] hoc
fuerit [illegible] si feceris peccas si non
feceris reatus [illegible] sis [illegible]
[illegible] mali [illegible] ut cavendi

dicitur patet ut minora peccata
eligenda sunt ne maiora incu-
diabolus sic decipere quesivit quia
sine nimium [illegible] intendit et
intendit et inde se applicat
applicat unde ipsum hominem ad
peccatum inspicit. Exemplum pater dya-
bolum homines temptat quin eos per ex-
crescentem humorem sicut in
[illegible] consurgit ut si
humoris confessionem adhibent
ad temptacionem, lege [illegible]
qui in figura diaboli contra [illegible]
dei. Exemplum pater precepit principes
[illegible] laqueos [illegible]
eos [illegible] esse [illegible]
et qui aliquid alicubi [illegible]
[illegible] cum [illegible] peccatum [illegible]
[illegible] ubi [illegible] carnis [illegible]
dit nullus culparum non [illegible]
timet quin ex confessione vel
[illegible] ipse sustinet
si [illegible] valet contra [illegible]
tollerit [illegible]
[illegible] temptationem
vel [illegible] resistunt
Ideo dyabolus in sacris eloquiis
beemoth id est animalis dicitur quia de
celo lapsus ad terras cecidit.
Ideo leviathan id est serpens
[illegible] quia in [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Et [illegible] vocabulis [illegible]
[illegible] quia per suo merito [illegible]
[illegible] meruit [illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] Exemplum [illegible]
[illegible] dyabolus
[illegible] vocabulum

et ipsi singuli regunt incitamenta isto
rum nocumentum. Ideo Quemcumque non
decipit dyabolus unde alius est hic
est peccatis hominum temptent
unde ceterum superbus est id est in
pudicus et nocendi maliciam con
tinens. Aut nunc sit decipit in sedula
cionem. Aut nunc est hic est superbie vin
culum vindicet eam dolose superat quo
nisi inbecillis vivum proprium in
currit decipit aliud est intus
in mente cognovit dyaboli aliud
non inhabitare. Nam et [illegible]
dibus secretorum ingreditur [illegible]
mulis suggestiones insinuat
sed non habitat in eis. Quam in suo
corde non eos susceperit. Quam non
in corde eius sunt ipso inhabitant
quam ipsi sunt templum eius. Et
subripuit mentibus electorum
dyabolus non nunc in eis requiescit
sunt incredibilis reproborum [illegible]
[illegible] fides mox [illegible] ut
[illegible] [illegible] quos
[illegible] ore dyabolus devora
verunt vivos dum iudicia [illegible]
[illegible] inspiracione [illegible] ore
[illegible] et [illegible] restituuntur
nam sepe multas quas [illegible]
[illegible] voragine [illegible]
[illegible] potencia dum [illegible]
[illegible] Quod
[illegible] clarum
dicit esse dyaboli [illegible] Dum
[illegible] sit [illegible]
[illegible] comedit [illegible] in oculis
[illegible] sunt qui [illegible] cibus
[illegible] homines esse videntur ut
[illegible] nisi [illegible]
apud homines [illegible] apud deum
[illegible] Cum dyabolus in
deglutisse dicitur quos tum peccato
[illegible] devorasse videtur. Cum
non quos non deglutivit opus

persone sue temptacionum [illegible]
mordet ut devoret ad quem per
iniquitatem incendit. Unde et
paulus hoc [illegible]
[illegible] non hoc peccandi propositum
quam deglutiuntur. Os dyaboli
ubi [illegible] sunt ubi [illegible] in
operaciones occulte sunt quibus
corda hominum alloquens occultis
viis cupiditatibus [illegible] Quid os
iniquitate incorrigibilem qui
[illegible] non corrigunt et in [illegible]
[illegible] nocendi tradentur
ut [illegible] eos demones
corporaliter [illegible]
[illegible] corpus affligi [illegible]
[illegible] et salventur. Sicut et
apostolus corinthiis scribens dicit
tradere huiusmodi hominem sathane
in interitum carnis ut spiritus sal
vus sit. Utile est quosdam
peccantes ut anime salventur
sathane corpore deputari quorum
[illegible] correpcione futurum
iudicium timeant et [illegible] de
[illegible] Quidam
[illegible] demonum [illegible]
[illegible] deputantur [illegible]
non [illegible] sed solum [illegible]
[illegible] tradantur [illegible]
[illegible] hominem [illegible]
[illegible] aut [illegible] tri
bulaciones cordis [illegible]
[illegible] aut dolores corporis [illegible]
[illegible] est quod apostolus [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] angelus sathane
ut me colaphizet. Sepe
[illegible] mente [illegible]
doloribus [illegible] demonum [illegible]
[illegible] domus [illegible]
[illegible] augustinum [illegible]
[illegible] aut in dei amore
anime [illegible] augustinum.

ad meritum proficit quam sive in animo seu in corpore prosperitatem in quodammodo spiritum quibus adversa iniustis inferuntur. Credere utique propter ipsum ad patientiam, sed si hoc ipsum ad dei gloriam humilis referunt et dicit quod pro corporis per sione Job dixit: Si bona suscepimus de manu domini, mala autem quare non sustineamus. Iste non sequitur. Ideo sed [illegible] similibus atrocem Augustinum torquentem [illegible] insaniens adu[illegible] sed in tanta patientia instigatione demonis sed talibus temptamentis pure aliqua [illegible] non potest [illegible] primus dies ad dampnationem culpe non reputatur quod de sue [illegible] preter ipsum nolens patitur [illegible]. Nam ubi peccatum ubi cupiditate vel voluntate deflectimur; ubi non volentes adducimur et si fletus aut plagitum non est iniustum. Tunc perfecto et fletuose est. Deus qui de prerogativa laudat iniustum eo iniustum periculis [illegible] fletuose.

de temptamentis sompniorum

Plerumque demones in noctibus observantes humanos sensus per visiones sompniorum conturbant ut formidulosos et timidos faciant aliquotiens et desperatione pectora mente concutiunt. Per [illegible] conturbant horrenda quasi gehenne supplicia immittunt non numquam autem et ex impinguatione crassantes humana corpora illudunt quod cum deo permittente [illegible] fit ad [illegible] ad tollendam gloriam [illegible] spiritus eos quos [illegible] amore conspiciunt dormientes quidem bonum opus per spiritum illudunt quosdam non quos formidulosos aliquos adversa preveniunt dormientes in tanto timore conveniunt sicut quod [illegible] cordi [illegible] illusionibus in tempestates [illegible] prosperitate [illegible] non [illegible] formidine [illegible]. Quoniam autem [illegible] aut [illegible] fatigantur nocturnis sed [illegible] sompnio quiescentes [illegible] Quorum non cordi sunt [illegible] vicus [illegible] fallaces [illegible] mentes per diversas imagines sompniorum et quos [illegible] invicem [illegible] dormientes [illegible] tigant ut [illegible] eorum [illegible] electorum mentes [illegible] imaginibus sompniorum [illegible] et quos [illegible] tes vicis [illegible] dormientes [illegible]. Sed aut et si [illegible] visionibus [illegible] vigilantes illusionum [illegible] tes [illegible] intentionem [illegible] qualitates sompniorum quedam ex [illegible] imaginatione vel in [illegible] accidunt quod est per experientiam notum sunt; quedam ex [illegible] cogitatione oriuntur [illegible] que [illegible] tibus recognoscimus non [illegible] aut visiones spiritus [illegible]

illusione sint pro salomone probat
c. multas inquit curas sequ-
untur sompnia & illusiones va-
e [illegible] quedam iusta sunt mo-
superne revelacionis misterio
ut legitur de ioseph filio ia-
cob qui sompnia fratribus suis pandit
dicitur ut sicut in ewangelio
ioseph ~~[illegible]~~ sponso marie
m ut fugeret cum puero in egyp-
tum sompno admonetur. Non-
nunquam & quandoque accidunt visiones
cogitacione simul et illusione
ut ubi item vel cogitacione
revelacione danielis dicente
[illegible] inquit cepisti cogitare super
stratum tuo quid esset futurum
[illegible] et qui revelat misteria ostendit
tibi que futura sunt. Et cum sepe
[illegible] in quibus cognicionum nostrarum
[illegible] pervenimus quodam modo
[illegible] revelantem deum respi-
[illegible]. Dicimus non nulla esse
[illegible] sompnia facile tamen ex
[illegible] non oportet quia diversis ex-
[illegible] qualitatibus oriuntur
[illegible] unde veniant raro deprehe-
[illegible]tur. Tam facile igitur
sompniis fides adhibenda non
est ne forte sathanas angelum
lucis se transformans quibus-
[illegible] fallat & aliquid [illegible]
[illegible] fraude decipiat. Non nunquam
demones deceptorum fraude
[illegible] quosdam curiosos observantes
[illegible] illudunt ut quedam sompnia
[illegible] non aliter eveniunt quam
[illegible] unde eciam in multis
[illegible] in tantum [illegible] perveniunt
[illegible] quamvis ita accidit contempne-
[illegible] sunt ne forte de illusione p[ro]-
cedant revelantes scripture
testimonio dicentes. ~~Et~~ duxerunt
nobis & cetera [illegible] non

[illegible] ~~[illegible]~~ Sompnia similia sunt
augurijs et qui ea attendunt
[illegible] augurium. Nos sunt ~~[illegible]~~
aut debemus non esse in sompnia
que cogitamus animi. Sic nocturna
sibi ymaginantur mentes enim
non [illegible] ipsa sibi sompnia finge-
~~[illegible]~~ dum pravorum mala pericula
memoriam et gehenne vindictam
in nobis ipsis recolendo ymagi-
nati huiusmodi mentes ymaginacio-
nes aut depictas admissis aut
defunctis supplicijs memoria
vigilantibus & suspiciones sop-
ita que diximus et cogitacione
mentes conveniunt [illegible]
in medium sunt vero sive vigi-
lantibus sive dormientibus
nobis. Tali eciam animum morte
et horribili pavore et [illegible]
[illegible] & quam [illegible] sunt que
[illegible] ~~[illegible]~~ & quia
dum que [illegible] mens
ipsa in sompnio contemplatur
non est peccatum sed volentes [illegible]
[illegible] nocturne illusionis ~~[illegible]~~
tunc est peccatum si integrum illusi-
onis cogitacionis affectibus [illegible]
[illegible] luxurie namque ymagi-
nes quas in veritate gessimus
sepe nobis dormientibus in
animo apparent [illegible] sive invite
sive non consenciendo occurrunt. Cum
nocturna illusione pollutus [illegible]
[illegible] & si ex eis memoria [illegible]
cogitacionum sepe comprehendunt
in [illegible] ut tempore
culpe sive attribuit sive
in iudicium [illegible] peccatis
tenet.

De oracione viii capitulum

Hoc est remedium contra omnium
vitiorum temptamenta ex-
ercitatio ut quociens [illegible]
tangitur tociens ad oracionem
se subdit quia frequens oratio

vicionum impugnacione extinguitur.
Tam perseverancie intencione oportet
etiam nunc orando atque postulando
quousque importunas deprecacionum (?)
carnalium suggestiones que
mentis obstrepunt sensibus for-
tissima intencione superemus et
tamdiu insistere quousque persiste-
ndo vincamus. Nam negligentes
oraciones nec ab ipso homine impe-
trare valent qui noluit eam
quisque orat scilicet ad se ipsum
advocat et ubi venerit confes-
tim temptamenta demoniorum
que se mentibus hominis in-
gerunt presenciam eius ferre
non sustinentes effugiunt. Oracio
cordis est non labiorum neque enim
verba deprecantis deus intendit
sed orantis cor aspicit. Quod si tacite
te cor oret et vox sileat quamvis
hominibus lateat deo latere non
potest qui conscius est. Melius
est autem cum silencio orare corde
sine sono vocis quam sono vocis
sine intentu mentis. Numquam est
sine gemitu orandum nam
peccatorum recordacio merorem gignit
dum enim oramus sic ad memoriam
culpam reducimus magis reos
tunc nos esse cognoscimus. Ideoque
cum deo adsistimus gemere et flere
debemus reminiscentes quam gravia
sint scelera que commisimus quam-
dira inferni supplicia que timemus.
Mens qualem se in oracione exhibet
talem post oracionem conservet nam
nichil proficit oracio si denuo com-
mittitur unde veniam postu-
letur. Ille enim precibus desideratum
effectum percipit qui quod orando
a deo postulat delinquendo
non recedit. Mens nostra celestis
et tunc orando deum vere contem-
platur cum nullis curis curis

aut erroribus impeditur. Oportet
est enim ad deum infusa non mali-
ciis turbatur. Purum est oracio
quam in suo tempore seculi non inter-
veniunt cure longe autem a deo
animus qui in oracione cogitacio-
nibus seculi fuit occupatus. Er-
go tunc veraciter oramus quando aliunde
non cogitamus ubi si [illegible]
pauci sunt qui tales oraciones
faciunt. Et licet in quibusdam
sit difficile non tamen in omni-
bus mens que in oracione
variis ideo [illegible] cogita-
cionibus occupatur. Dum in oracione
veniunt [illegible]
rerum quales nunc cogitamus
[illegible] ad [illegible] obstina-
ne se mens liberat ad celeste
desiderium erigit compungendo
ita quod nunquam plene neque temporal-
ium cogitacionibus [illegible]
ne anima oculos cordis [illegible]
vel et simplicius dirigatur [illegible]
[illegible] tunc impetrandi [illegible]
nova tedium [illegible]
[illegible] adsistimus cum oramus
aliis modis [illegible] oracio
intencio dum se [illegible]
[illegible] ingerunt in [illegible]
orantis [illegible]. Et [illegible]
[illegible] cogitaciones [illegible]
[illegible] hominis mentibus [illegible]
ut cum orantes [illegible]
duobus modis oracio impeditur
ne impetrare quisque valeat
postulata hoc est si [illegible]
adhuc mala committit aut
si delinquenti sibi debitum non
[illegible] gemitu [illegible] dum quisque
[illegible] absterserit [illegible]
[illegible] studio oracionis [illegible]
[illegible] et ad ea que impetrare
[illegible] cupit mente liber-

ngit. Cum sedet non desistit
nire ipse sedentibus alioquin
iuxta. Dei filium petebat qui per
mittis non orat. Sicut enim
fert invisibile medicamentum
adhuc firmum in eo fit ita ut
fiat oratio illius cum adhuc de
in mente vel orem manet
in pectore. Tertius est ex oratione
[illegible] deum affectus ut non desistat
[illegible] effectum consequatur orationem
[illegible] fiducia non hesitans petat
ut apostolus ait unusquisque in
[illegible] nihil dubitans. Nam qui
dubitat similis est unde maris
a vento fertur atque circumfertur
fiduciam nostram impetrandi
[illegible] si adhuc animum [illegible]
[illegible] peccandi affectionem [illegible]
[illegible] cum pro hoc petis [illegible] fiduciam
[illegible] adhuc in preceptis dei pergit
[illegible] reconciliatione debet qui
preceptis dei contrarius in oratione
[illegible] non meretur ut impe
[illegible] ab eo bonum quod postulat cum
[illegible] non obedit. Cum quod deus
[illegible] facimus ad quod petimus sine
[illegible] obtinemus nam sicut
scriptum est. Qui avertit aurem
[illegible] ne audiat legem oratio
[illegible] erit execrabilis multum
[illegible] deum neque sibi necessario con
[illegible] ut oratione operatio
[illegible] ope fulciatur oratio. Unde levemus
[illegible] levemus corda nostra cum ma
nibus ad deum. Qui enim cum ma
nibus levat qui orationem cum ope
[illegible] [illegible] orat
[illegible] non operatur [illegible] levat et ma
[illegible] non levat. Qui [illegible] operatur
[illegible] non orat manus levat et
[illegible] non levat [illegible] et operari
[illegible] est et orare [illegible]
[illegible] deum est levemus corda
[illegible] cum manibus ad deum ne

de negligentia [illegible] deum
corde [illegible] [illegible] satisfacere
[illegible] obtinere aut solum operatione
contendimus postquam bonum opus
[illegible] orationem fundimus
ut meritum orationis. Similiter
impetrat [illegible]. Culpabiliter ma
nus ad deum [illegible] qui [illegible]
sunt orando [illegible]
phariseus [illegible] orabat se
magis qui deum de operibus suis
laudare volebat. Quandoque
oratio impetrum [illegible] sicut de
[illegible] [illegible] [illegible]. Oratio eius
fuit [illegible] cum [illegible] orat
laudem appetendo humanam non solu
[illegible] oratio non debet petere [illegible]
[illegible] impetrum. Sicut videre
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] oratio [illegible]
ad purgationem [illegible] meritum
[illegible] [illegible] impetrum. Ideo
[illegible] oratio electorum [illegible]
[illegible] differtur ut [illegible]
[illegible] augeatur. [illegible] [illegible]
temporalia [illegible] per [illegible] sit [illegible]
[illegible] qui eos affligunt ut [illegible]
illis temporali remedio subveniat
[illegible] oculi ad [illegible]
[illegible] [illegible] frigidus ignis
fuit ut nabuchodonosor deum
[illegible] agnosceret. Sicut et propheta in
psalmis ait [illegible] in [illegible]
[illegible] me [illegible] [illegible]
[illegible] quandoque orationes [illegible]
[illegible] differuntur [illegible]
[illegible] [illegible] exemplo [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Quotiens orantes non cito
exaudimur nobis [illegible] in
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] differunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] orantes non cito exaudiuntur

vtilitatis nostre est non adimplentes
Sepe enim deus multos non exau
diuit ad voluntatem ut exaudiat
ad salutem. Multi orantes non ex
audiuntur quia prouidet illis deus
meliora quam petunt sicut con
tingere solet paruulis qui ne magistro
vapulent deum exorant sed non
datur illis ad effectum postulacionis
effectus quia impedit talis exaudi
cio ad profectum. Non aliter quibusdam
contingit clericis dum deprecantur
deum pro multa vite huius comoditate
vel ad nostram prudenciam non diuina
temporalibus eorum desideria minime
consulit quia meliora illis mer
cari prouidet. Ordo psallentis voces
oportunum sanditum magis quam
obtentum impetrat. Sed tamen deo
teste deprimens. Primum autem
requisitus est officie sicut in ordine cari
tas intentibus quorum sanctitas
non deo placet sed gloriam ab hominibus
comparare non in multiloquio ex
audiuntur homines adeo quasi
plurimis enim verbis conueniunt
inflectere neque consulit enim
multus orantis sermo sed puritas sin
cera orantis quam intencio. Bonum
est corde semper orare bonum est
etiam et sono vocis deum spirituali
bus ympnis glorificare. Nichil
est soli voce canere sine cordis
intencione sed sicut ait apostolus can
nentes in cordibus vestris hoc est
non solum voce sed corde psallentes
Unde et alibi scriptum est psallam
spiritu psallam et mente. Ubi sicut
ordinibus regnum. Ita psalmorum
studiis delectatur quia psallendi eius
vtilitas tristia corda consolatur
gratiores mentes facit fastidio
sos oblectat inertes exsus
citat peccatores ad lamenta in
vitat nam quamvis dura sint
carnalium corda statim ut psal
mi dulcedo insonuerit ad affectum

eorum pietatis animus inflecti
dum exprimes non voces modula
sed tamen verba diuina que ibi dicuntur
debeant commone nescio tamen
quo pacto modulacione canentis
maior nascitur compunccio cordis
Multi enim reperiuntur qui cantus
suauitate commoti sua crimina pl
gunt atque ex ea parte magis fle
tuntur ad lacrimas ex qua psallen
insonuerit dulcedo suauissima
Oratio in spiritu tamen mente. Pro remedio
peccatorum effunditur psalmorum
autem decantatio preconium dei laude
demonstrat angelorum frequentia
sicut scriptum est beati qui habitant
in domo tua domine in secula seculorum
laudabunt te. Cuius operis mys
terium quisquis intente et exequitur
quodammodo angelis sociatur

De lectione

Orationibus
mundamur lectionibus instruimur utrumque bonum si li
ceat non licet melius est orare
quam legere. Nam cum oramus
ipsi cum deo loquimur cum vero leg
deus nobiscum loquitur. Omnis
ex lectione et meditatione procedit
Que enim nescimus lectione disci
que autem didicimus meditatione
conseruamus. Geminum confert lec
tio sanctarum scripturarum donum siue quia
intellectum erudit mentis seu
quod a vanitatibus mundi ab
stractum hominem ad amorem
dei perducit. Excitatur enim
sepe illius sermone subtrac
tum a desiderio vite mundane
atque accensus amore sapie
tiam vanam spes mortalita
tis nobis inclarescit quanto
amplius legendo spes eterna
Geminum est lectionis studium
primum quo scripture intellig
gantur secundum qua dignitate u

[V]elut dicitur. Sunt enim qui
[i]psi quippe promptus ad intellige
[n]dum que legit frequenter ydoneus
[a]d perseverandum que didicit scire
[u]ersantur promtus ad implendum
[qu]e legit quam ad sciendum erit
[p]romptissimus. Amore cum sciant et
[n]escire quid appetens quam [illegible]
[d]ocens non implere. Sunt enim
[le]gendo sive percipiendo fit scire
[i]d verum que didicimus implere de
[o]mnis lex dei et primum habet et
[i]ntentum legentibus eam primum
[di]cens qui eam bene vivendo custo
[di]unt sciant non qui eam male vi
[v]endo contempnunt. Omnis qui a
[pre]ceptis dei discedit operare quoniam
[qui]s eadem precepta dei legere vel
[a]udire potuit corde suo resp
[i]ciens contendit quam id quod
[n]on agit in memoriam et teste
[sci]entia intimus retineat. Unde et
[s]ecundum prophetam deprecatur dicens:
[qu]ia non contendit domine respicio
[i]n omnia mandata tua. Erunt
[qu]amquam utriusque contendunt qui
[m]andata dei vel legendo vel au
[di]endo respiciunt que in bene agendo
[con]tempnunt. Corde enim respiciendi
[su]nt mandatorum meditatione
[ob]tectum quia non implent opere
[qu]od divina didicit instructione

De modis legendi

[Q]uidmodo septimus sensus sancte
[s]cripture modus legendi firmum
[in]stitute patet septimum est divina
[e]lum et exaltabit te et glori
[fi]caberis [illegible] cum eam sicut
[i]mplexeritis. Quanto quisque magis
[s]apiens eloquiis assiduus fuit
[t]anto ex eis uberiorem intelli
[g]entiam capit sicut terra que
[qu]anto amplius excolitur tanto
[a]mplius fructificat. Quanto enim
[pl]ius ad quosdam autem hoc ostendit
tanto magis ad hominem ipse
ipsa descendit sicut in lege scribitur
Moyses ascendit in monte et
deus descendit. Verum est de
acto similis quod ille tu scito domino
verum seruientium mandatorum
quem ab intentione tenere tuere amo
tenuit minimum et seduli simula
virtute scripture sanctis se insi
nuit enim sicut et videns et cecus
fit quidem utrumque ambulare sed
non consimili libertate. Dum cecus
pergens quo non videt offendat
videns non offendiculo vitat
et que sit pergendum agnoscit
sit et qui in bello tenere eius
fuit fraternam fit tempter deus scrib
tur. Inscientia non valet quia
intelligentie intentio non videt quod
ille tandem efficit nolet quia se
se de exercitationibus et seculi curis
abstrahit et totum se scripture
meditatione defigit. Quidam
habent intelligentie ingenium
iam sed negligunt lectionis
studium et quod legendo sciunt per
tuerunt negligendo contempnunt.
Quidam non amorem sciendi
habent sed tarditate sensus impedi
untur qui tamen assiduam lectione
sequuntur quod generosi per desidiam
non merent ingenio tardus et
sed non pruditatem per assiduitatem eum
lectionis augmentatur. Nam cum
sensus ebetando sit frequentia tamen
lectio intelligentiam adhibet.
Sicut qui tardus est ad in
veniendum per intentionem tamen
boni studii premium percipit ita
qui propositum sibi a deo ingenium
intelligentie neglegit condempn
ationem reus existit quia donum
quod accepit despicit et per desi
diam delinquit. Quidam dei

iudicis domini sic quod accipiunt
negligunt ut diuinis deliciis
creditis pinguiores tardiores
sunt ideo quod scire cupiunt diffi
cultatibus inveniunt ut pro maximo
exercicio laboris maiorum premium
habeant et retribucionis

De doctrina sine devocione simplicium [illegible]

Doctrina sine devocione [illegible]
Desiderabilis gracia quoniam in
funditur cordibus vestris nunquam
descendit foris quidem perstrepit
sed intus nichil proficit. Tamen
sunt qui sermo insipidis cordibus
et cordis ultimi fremunt qui di
gna mente intimis ut intelli
gant tangit ubi sed cum quosdam
flamma caritatis sue deus illu
minat ut intellectum sapiunt / alii
quosdam frigidus torpentesque
deserit / ut sine spiritu perstrepunt
Plerique in acumine intelligendi
vivaces existunt sed loquendi
inopia angustantur. Quidam non
incrementis pollent quod et sciendi
copiam et dicendi efficaciam habent

De superbis doctoribus

Plerique sua accepta scientia
non ad dei gloriam sed ad suam
laudem utuntur. De ea superbia sua
extollunt et ibi peccant ubi peccata
mundare debuerant unde con
scripsit legendo preceptum sanctum
arrogantes vel contemptus scrip
turas in simplicitate indignantur
incredulitate / tum veritatis inventi
ut non tangunt quod superbie tu
be percelluntur. Quamquam cum simpli
ci legunt querunt et inquirendo imbe
cillitas dare legis penetralia
humilibus et dei ad deum intenti
bus patent simul ut atque superbis
bus claudunt. Nam quamvis
divina eloquia in lectione sub
limibus sint apta in mysterio

sunt clausa. atque occulta sunt
Dum sermo dei sedulibus lux fit ve
niunt ut superbis quodam tenebre
et unde illi illuminantur isti exco

De carnalibus doctoribus

Nequaquam legem intelligit
Quisque carnaliter ubi legis pro
ut sed ipse qui cum sensu intentio
intelligentia qui proficit. Item qui
litteram legis intendunt cuius o
culta penetrare non possunt
quibus cum non intelligendo sanctae
scripturis ut esse vite sensum
ipsum devoluti sunt atque
multis erroribus defluunt
simplicis fidelibus reliquunt
Lex dum testante propheta
testimonium signa legem in discipulis
meis ne enim sunt iudeis in
telligunt sunt heretici quamvis
est regula discipulis sunt enim
paris sunt regnis docent non
sectantur deceptis idem dum
d. Ipsius cognoscentur omnes quoniam
mei estis discipuli. Si dilectionem
me vos habueritis. Deceptum
heretici sermo scripturi non scriptum
sed eis ad errorem sine intellectu
generis dicunt neque intellectum
earum sensibus subdunt sed e
tiam ad errorem proprium pertinet
doctores errorum sine simplicibus
mentibus vel peregrina fraud
lentie alliciunt auditores in
eos quoque in laberinto implicit
aquo exire non valent. Est
est hereticorum calliditatis ut falsi
veris misceat bonis prestanti
salutaribus ex rebus plerumque
errores suos inserunt
quo facilius possunt pravitati
sue doctrine sub specie opinionis
veritatis. Plerique sub nomine
catholicorum doctorum hereticorum sui

ri conscribunt ut indubitanter
credantur. Nonnumquam etiam libris
hereticis sancti licentia dolo in
libros nostros inserunt doctrinamque
veram adulterando corrumpunt
vel addiciendo que impia sunt
vel auferendo que sana sunt et ante
meditanda. tanto quod sensu probati
sunt que leguntur ut nostri
plurimi moneantur et teneamus que
vera sunt et refutemus que contra
veritatis consistunt. Circa libros
[illegible] ut [illegible] [illegible]
omnes

De libris gentilium

Ideo prohibetur christianus figmenta
legere poetarum quia per oblectamenta
inanium fabularum
mentem excitant ad incentiva
libidinum. Non solum enim offerendo
demonibus immolatur sed etiam
eorum dicta libentius suscipiendo.
Quidam plus meditantur de
gentilium dictis propter tu-
mentem et ornatum sermonem
quam scripturam sacram propter eloqui-
um humile. Sed quid prodest in mundanis
doctrinis proficere et inanescere
in divinis. Caduca sequi figmenta
et celestia fastidire misteria. Ca-
vendi sunt tales libri et propter
amorem sanctarum scripturarum vitandi.
Gentilium dicta exterius verborum
eloquentia nitent interius vacua
virtutis sapientia manent. Eloquia
autem sacra exterius apparent
incompta verbis intrinsecus autem
misteriorum sapientia fulgent.
Unde et apostolus Habemus inquit
thesaurum istum in vasis fictilibus.
Sermo quippe dei occultum habet
fulgorem sapientie et virtutis ...
... ideo libri sancti simplici sermone
conscripti sunt ut non in sapientia

verbi sed in ostensione spiritus homines
ad fidem perducerentur. Nam si dya-
lectici acuminis versutia aut retho-
rice artis eloquencia editi essent
nequaquam putaretur fides christi
in dei virtute sed in eloquencie humane
argumentis consistere nec quemquam crederemus
ad fidem divino inspiramine provo-
cari sed potius verborum calliditate
seduci. Omnis secularis doctrina
spumantibus verbis resonans ac
se per eloquenciam in tumorem
attollens per doctrinam simplicem
et humilem christi evacuata est
sicut scriptum est Nonne stultam
fecit deus sapientiam huius mundi.
Fastidiosis atque loquacibus scripture
sancte minus propter sermonem simpli-
cem ~~...~~ placent. Gentili-
cam eloquencie comparata indecen-
ter illis videntur. Quod si animo
humili misteria eius intendant
confestim ad aciem cernunt ex-
celsa esse que in illis despiciunt.
In lectione non verba sed veritas est
amanda. Sepe autem reperitur
simplicitas veridica et composita
falsitas que hominem suis
erroribus illicit et per lingue
ornamenta laqueos dulces
aspergit. Nichil aliud agit amor
mundane scientie nisi extollere ho-
minem laudibus. Nam quanto
maiora fuerint litterarum studia
tanto animum arrogancie fastu
inflatum maiori intumescere
faciunt. Recte ergo et bene in psalmis
dicitur Quoniam non cognovi litteraturam
introibo in potentias domini. Sim-
plicioribus litteris non est prepone-
ndus fucus grammatice artis. Me-
liores sunt enim quedam hec communes
simplicitates et ad solam humili-
tatem legentium pertinentes ...

nos inquisitiores que ingerunt hominibus p(ro)fundissimi mentis ela-
tione meliores esse conuincentes
quam hereticos hereticam hauseru(n)t
letiferi sucus hominibus p(ro)fun-
do p(ro)pinant, communicorum aut doc-
tum sit earum p(ro)fectus admirari-
dum sunt in meliores usus assumpta

De collatione

Quam sit utilis ad inquirendum lectio adhibi-
tam collatione meliorum in-
telligentium patet. Melius enim
confert quam legere. Collatio dubi-
litates facit. Nam comportantibus
questionibus cunctis rerum ex-
cluditur et saepe obiectionibus
latens veritas appetitur. Quod
enim obscurum est aut dubium
conferendo cito perspicitur. Multa
premit in collatione figura. [illegible]
enim que mihi ipse admittere
perconspicacionem rerum facile
reprimunt. Nam saepe sub specie
alia similes causas separare
dum in suenant et nisi p(ro)fligata
cadente disputationem ut dicunt
nec apparent occulta legis mis-
teria. Gratia nutrire solet col-
latio ingenios destruit. Licet enim
velutis sensu contentus litiges
gignit et pugnando in verbis
earum inde blasphemias ex-
citat. Unde heresis et scismata sub-
subrepit. Fides veritatis corrumpi-
scindit. Caritas contra disputan-
tium non veritate sed appetitu
laudis letatur. Unde contentiosus
est pertinax ut Aug(ustinus). Ideo
nesciunt p(ro)pterea veram doctrinam
continue contendis indignatione
tone fidelium tenentur p(ro)positorum
artificiosa subtilitate que callidis
obiectionibus veritatem tendunt. Ita
u[illegible] assertionibus [illegible]

tatis innodantur. Ut vero esse
similiter que p(ro)pria p(re)sumunt
lectio memorie invenio eget. Quia
si sint valide tandiu teneat fre-
quenti meditatione retinetur
ut legendi assiduitate colligi-
tur. Sepe p(er) bonam lectio longitudinem
tamen memoriam legentis ob-
literant. Quod si breuis sit p(ro)b-
moto quod libro sunt retinetur
in animo tunc sine labore legi-
et ea que lecta sunt recolenda
in memoriam. Nunc recedunt
acceptabilior est sensibus la-
tuerit quam aperte amplius eam
intellectus instituit. Quia nos
legentes quaesitu et sub p(ro)fla(?)
ligatam monet. Nam claue li-
gando et corporis lassatur et
vocis acumine obtunditur.

De contemplatione et actione

Actiua vita in nocentia a-
operum bonorum. Contempla-
tiua speculatio supernorum. Illa
enim communis multorum est. Ista vero
paucorum. Actiua vita mundanis
rebus bene utitur. Contempla-
tiua vero mundo renuncians soli
deo uiuere delectatur. Quam pri-
mum actiua vita proficit ad con-
templationem bene conscendit. Que-
rit in ista sustollitur. Quia in
illa utilis inuenitur. Quamquam
adhuc temporalem gloriam aut
terrenam affectat contemptum
a contemplatione prohibetur. In-
primis in actiuis vite operibus
purgetur. Quia in ista enim primus
exercentur boni operis tenenda
meritis sunt vitia ut in illa
iam pura mentis acie ad con-
templandum deum quisque p(ro)ue-
niat. Et licet conscius status ad
contemplationem conscendere
ut bene vere cogitaret ut sine

[a]ctiue uite operacione signatur
[con]templantium cum actiue et con-
[te]mplatiue uite de mediis sue
[…]n dei adiecisset. hoc est ad
[…]sum pre[…] destinaret que
[co]ntemplacione significant hic
[…] hoc est laboriosa uita suppo[…]
[…]ne actiua de uirili. Sicut pe-
[…]nlens ab omni negocio terreno p[…]
[…]tur uita et contemplacioni ua-
[…]us ab omni occupacione actiu[e]
[…] mittitur. Sed et sicut ab actiua
[…]uita. conscendentes in con-
[te]mplacionis culmine sepe sunt
[…]n abiectione sensibili retrudi[…]
[…]s uita. actiua. quasi in se
[…]pelliendo suscipit et per hoc
[…]te mundane actiua uita et
[…]te actiue contemplatiua sepe[…]
[…]rium est. Unde sicut sunt esse
[…]ecto contemplacionis ascendunt
[a]d publicam actionis ita sunt
[…]s ab actionis uia ad ascendunt con-
[…]templacionis intime reuertuntur
[…]t intus deum laudent. Unde ec-
[…]perunt unde foris ad carnis
[…]lium operantur. Sicut aquile
[…]nere est per oculum in radium
[…]lis infigere nec deflectere uel
[…]te solius obtentu. ita sunt
[c]ontemplacione ad actiua lenem
[…]itur in eadem reflectuntur
[c]onsiderantes ut summa sic ce-
[…]stia. ut tunc ista singula sunt
[…]mula[…] uite indigencie necessi-
[…]tatne uite que humana
[…]tencio per fenorum inter
[…]in contemplacione aut se se
[…]ueniculis resumit quam diuine
[…]itate contemplandi lassatur
[…]isio audiui in ezechiele que
[…]ant et non reuertebantur pertinet
[a]d uite actiue perseueranciam
[…]trarium est. animalia quod ibant

et reuertebantur pertinet ad con-
templatiue uite mensuram in
qua dum quisque intendit sua
reuerberatus infirmitate reflecti-
tur atque iterum renouata intencione
ad eam unde descenderat inuisitas
erigitur. Quod si ex negligencia inten-
cio per desidiam sed quispiam reflectitur
uel ad modicum statum inter-
cipitur. […] Oculus deserit.
scandalizatus que cuncti dominus
precipit uita contemplatiua est
Duo oculi infirme actiua et con-
templatiua in homine. Cum igitur
per contemplacionem docet errore
melius illi est si careat con-
templacionis oculum siue sanis.
sibi uel uite actiue obtentum
ut sit melius illi per simplicem
actione uite ad uitam quam per con-
templacionis errorem mitti
in gehennam. Sepe mens ad
summa ablimatis erigitur et
sepe grauius ad infima ponde-
ratius inclinata reflectitur.
Electos deus excommunicans sua
gratia instruit et ad contemplacio-
nis fastigium eleuat in altoque
a contemplacione iusto iudicio
descendit et […] suos in suis oper-
ibus derelinquit

De contemptoribus mundi

[Q]ua que sensili-
[a]matoribus terra sunt. sed
uelut aduersa refugiunt plus
quam aduersitatibus mundi gaudent
quam de prosperitatibus delectantur
alienos esse uideo quibus hic
semper ad omne comodum prosperitatis
suis uite dei cuncta hinc mundi
quam sunt / aut dum ista aduersa
senciunt ad celeste desiderium
ardencius excitantur. Virginum
apud deum refulget gloria
qui hunc mundo contemptibiles

sicut enim verum nunc est ut que
mundus odit diligatur ideo sanctos
viros in hoc seculo legimus peregri-
nos esse et hospites unde et repre-
henditur petrus qui thabernaculum
in monte fecit cogitavit quoniam
scis in hoc mundo tabernaculum non
est quibus patria et domus in celo
et deus est ideo contempnunt
mundum et motum mentis a dis-
persa removere ut ibi se recolligant
unde defluxerunt et inde se sub-
trahunt unde dispersi sunt [?]
quia rebus honoribusque et vite
huius blandimentis renunciant
proinde se a bonorum terrenorum posses-
sione mortificant ut deo vivant
ideoque seculi huius blandimentis cal-
cant ut validiores adiuncti illa
de huius vite mortificatione con-
fringunt. Sancti quippe qualiter
quasi herbe durantes arescunt
et virescunt ideoque per ceteris rebus
que iugiter arescunt vite ista
deficiunt contempnunt quia in
eis stabilitatem non inveniunt. Cum
post renunciationem mundi ad super-
nam patriam sicut desiderans in
hunc habeat liberam intencionem
quasi quibusdam pennis subleva-
tus erigitur et inque lap-
sus erat pergemiscens con-
spicit et ubi pervenerit cum magno
gaudio intendit. Quia ideo con-
templacionis requie reflexus
[...] huius seculi incidit sicut
in memoriam sui reatus primum
ingemiscit quantumque fuit in-
consulta que perdidit et quam con-
fusa sunt in quibus cecidit ex
ipsa labores sua difficultate cog-
noscit. Quod cum in hac vita
laboriosius quam terrena desiderans
estimare quod hic serviens quam
huius seculi inutiles appetit. Cum

cum hunc mundum diligunt tur-
bulentis curis et sollicitu-
dinibus conturbantur. Quia in-
cum odiunt ut serviunt in hac
quiete tranquillitate fruentes super-
nis requie quia illic expecta-
bit per eodem regnum hic inchoant.

De eis qui se a strepitu seculi separant

Sancti viri fugientes seculi
perturbationes ut huic [...]
moriuntur ut soli deo vivere
delectentur quanto quod ab huius seculi
conversatione se subtrahunt tan-
to intime mentis acie presentiam dei
et angelice societatis frequenti-
us contemplantur. Valde enim pre-
sunt operi manifestum ut hii qui
supernam patriam desiderant non
solum mores corporis sed et cogitaciones
fugiunt. Quia videt eos temporalium
separari desiderant abnegantes
ut corpus non involvantur delicti
nominis et si non corporali dispen-
sativi tunc ab eius intencio-
ne recedunt quam et si quies sint
conversatione distracti tunc se cordi
et opere. Et licet sepe in medio
civitatis inter densas perturbationes
clerorum tamen satis animum
ne conspiciunt in hoc seculi vani-
tatis amicus maneant liberi
tamen in primis et si non cito implen-
tur tamen abstrahuntur. Nec
cum deum esse tamen potest quia [illegible]
proximus sunt vel sine offendiculo
mentis mobilitate sine cupiditatibus
et timoris impedimento dum
cum quippe consorcio mundi
abstrahitur ut cupiditatis com-
obligat conveniente ut contra
veniente. Bonum est corporaliter
remotum esse a mundo sed multo
est melius voluntate. Utrumque
non perfecte ille qui perfectus est
qui tam seculo et corpore et corde

directus est. Unde ut ait Job.
contempnit civitatem et monachus
verum seculum conversacionem vel sy-
mulacionis vite appetunt perfecti
contempnunt ut dum ab eis que-
ritur hoc ut desiderii fructum inhe-
atur. De proprietate monachorum

Aliquid proprii que dominus fide-
libus quam in hoc seculo viven-
tibus atque aliis huius seculi
renunciantibus. Illis cum dicitur
sint omnia bona generentur proprie
sint. omnia derelinquant. Isti
nempe qui singulariter resignant. Ista
perfecta quam illa perfectius vinculo
consedunt ad perfectum non sufficit
[illegible] abnegaret omnibus suis et
ipsum quisque abneget. Sed quid
est seipsum abnegare in volun-
tatibus propriis renunciare. ut qui
superbus erat sit humilis qui ira-
cundus est esse studeat mansu-
etus. Nam si in omnibus quisque renun-
ciet [illegible] quibus possidet omnibus
et suis non renunciet moribus
non est Christi discipulus. Unde cum
renunciat rebus suis sua ab-
negat. Unde non renunciat suo
[illegible] suis semetipsum abneget
unde et dominus. Unde ait Si quis vult post
me venire abneget semetipsum

De tempore monachorum

Qui non rigida intencione mo-
nachi professione sectantur
[illegible] supra amoris [illegible]
dissolute appetunt tanto
[illegible] ad mundi amore de-
[illegible] de redeuntes quam prius
[illegible] non [illegible] vite repe-
[illegible] desiderium conjugibus et [illegible]
[illegible] dum se monachus alliget
[illegible] nam tunc alligat cogita-
cionis amore longe quippe
[illegible] est animus cum hoc ad [illegible]
[illegible] dulce est esse cum quod
[illegible] appetunt quod [illegible]
[illegible] fugiunt [illegible] Ita sunt

scriptum est. Unde apponit scientiam ap-
ponit dolorem. quia quisque potius
superna scire que appetunt tanto de
infimis rebus quibus inhesit dolere
debet. Jacobus apostolus
dicit: Miseri estote lugete et plo-
rate, risus vester in luctum convertatur
et gaudium in merorem. Unde hinc
et dominus. Beati qui lugent. Item Ihe-
rosolimam et in passione
bis quam videns super eam flebit. Unde
ad hoc conversione sanctitatis ascendit
ut aliis singulariter preesse desideret iam
non discipulus Christi sed sectator pre-
latus existit quia non pro deo
sed pro seculi honore preesse studet
curis Christi. De simulatione monachorum.

Summa monachi virtus hu-
militas. summum vicium eius super-
bia est. Unde ait se quisque mo-
nachum indicet cum se minimum
existimaverit. etiam cum maiora
vel virtutum opera gesserit. Unde
nonnulli deserunt et tamen vir-
tutes perceptas sine cordis hu-
militate gerunt. Iste quasi de ex-
celso conversus corruunt quia de
terrenis persistunt elacionem
[illegible] pro vita prelati
potiunt omnis dei famulus de suis
meritis non debet extolli dum posse
videat comparacionibus sibi pre-
lucentes alios [illegible] nomine ante
se omnes sanctos alterius non prepone-
retur. Semper constituti famulus dei
humilis esse debet et tristis [illegible]
ut per humilitatem non superbiat et
per tristitiam mentem [illegible] ad le-
ticiam non dissolvitur. Dei famu-
lus bonum aliquod operis [illegible]
[illegible] et ad bonum remuneracionem
pertineat que sunt metus et
necessitate districcione celestis
iudicii vero [illegible]. Et ita isti
que dei sunt negligentes [illegible]

simplice aliquod opertus ee iustic
mittitur / idcirco per Ieremiam eius me
venus quod efficitur itaque indesinenter
turbatur Ieremias proclamans
scriptum esse maledictus qui facit
opus domini negligenter nam vitae
dampnum fit per torporem eius quae
bona sunt faciens dei sunt sine
intermissione lege et orare et
operari oportet ne forte mentem
operum otio deditam spiritus fornicationis
surripiat Cedit enim labor voluptatibus
atque aut vacante otio poten
per Contineri salomonem per ocium
multis fornicationibus involutum
et prevaricationem dicimus usque ad ydo
latriam lapsum

Secundo de hiis qui cure seculi occupatur

Hii qui pre amore seculo re
linquunt et tamen curis temporalibus
familiarum implicantur quanto se rerum
studiis occupant tanto divine
servitutis subtrahunt [illegible]
simul ~~[illegible]~~ vivens prime cum
et mdimmus se exercere student
iucunditatis utrumque complecti
simul non valent nam duabus
curis presse esse peccatori humano
non posse et duobus pro mentem
dominis unum placere difficile est
evangelicus sermo manifestat
dicens nemo potest duobus dominis
servire nisi enim affectionibus cordis
expoliatur importuna secularium
multitudo curarum quae interius
tumultuantium resurget
Nam dum se per innumeris seculi co
gitationes spargit ad considerandum
sui se instantius colligit Eligunt
cum tempore qui deo vacare
nolentes et mundo renuntiant
et curis propriis consummant sed dum
propinquorum utilitates procurant
[illegible] amore se separant dis
similis enim professe debet sive

propinquitati ut dum aliis gratiam
ius prestare studet ipse a spirituali
proposito non declinet Multi enim
monachorum amore parentum non
solum exeunt curis mundi
buti sunt et pro suorum temporali
salute curis suis perdiderunt
Ordinatum differto est dum negli
geri quod prestat eternum ut ne
veris non prohibe precium offici
sed negari caritatis affectum prohib
enim canonice prestat per consors
que impendunt Sicut enim
nobis non obedientia est enim sed cum
carnales odio debemus affectu
habere ut ut parentes odio inobe
diendi sunt sed eorum impedimenti
que nos abstinere vero procedunt
dum tamen dicit in precepto inob
parentes odire sunt et iuris m
frater eorum mors renuntiationem se
cularis designare alloquitur bo
nitatem dei gentiles ut [illegible]
ille propinquorum affectibus uo [illegible]
minime transgresse sunt ut et [illegible]
mundo renunciavimus parentele obti
non debet a bono proposito [illegible]

De hiis qui amore impediunt

Multi cupiunt ad [illegible]
dei sed timent curae obleti
mundi Dominant quidem eos a
mor Christi sed revocant eos cu
pibilitates seculi Dum pro inde ob
limitum noti quod cupiunt
illecebris vanitatis Quoniam
procella mundi huius involuit [illegible]
consistende debes ut amatori [illegible]
est tempestate huius seculi [illegible]
vetis Cum in medius te acien
mortis humane salubriter [illegible]
huius terrent Cum seculo re
nuntiare disponunt transgressione
reatum astringuntur sed notum [illegible]
timent. Aterunt enim et discussio
divini iudicii arguendi sunt
qui quod professione sponderunt

mplere ope contempserunt. Cum
bilis competit similitudo a vo
luptatibus mundi conuersi redie
d eandem retinentibus cum cupi
ditatibus seculi et qui dormiunt
t resurgere conantur et sopore sop
iti deprimuntur. Ille enim ad bonum no
ut redire et voluptatum fascibus
no sunt. Iste melius elegit in
ilare quam sopore torpore teneri
bono inchoatis lapsus sui,
ardentes frigidos fieri. Ingrossis
dum quem petrosam mentis
bigine caritatis dei extinctis
mundi appetituum a luce sine
illuminacionis premunt nigredine peccati
sistunt. Quidam intencionem
bone operacionis metu extinguunt
n opere ne premittunt in fine me
e despectum proficere et cum indigere
m mundo metuunt. Alii superna
cipes abscidunt. Multis corpo
rum augmentum insidiatur eis
dyabolus in acquirendo plura
m inspirans et modus honorat
tenti. Opponit in corde mentes
itemus filiorum egestates pemundas
re plura dum sibi egemusque suffi
nt ris hiis blandimentis in
tencionem bone deuocionis sub
itat atque interius lucris de
ptam mentem reducit. Multis
augmentum insidiatur dyabolus
s qui renunciauerunt seculo ut eo
e magis. Cum subsunt eorum
int illos inconcupiscentes seculi
at quos post renunciacionem
li admundi amore reduxit
et infirme perennio dexit sibi
t sibi dyabolus inochum ut
p seculi amorem retinere non po
nt ab humilitatis culmine sub
trahat et superbie tumorem
ibi subditum faciat. Attende quam
mis semper fallentis dyaboli p
udere debeamus insidiis et nugis

in bonis operibus cordis debet
adhibere cautelam ne per vanam gloriam
perdat sanctitatem et perdat cuncta
que bona inuenerit que recte agendo
obtinuerit. De iactancia xxxiii

Vdam in factis suis indiciis cunc
Vanum esse patrimonium flendi
tum est vrinat sibi que quam
magis quam deo placere et laude
ab hominibus comparare. Vanus et
carnis est animus plenus fa
ma appetere et ad capiendum
transitum laudem studium dare e
cumspice teneamus homo ut
que iurgens cornu que inte
sunt pre ficta non deficient ad
dexteram qui non sibi sed deo tri
buit bonum que agit neque ad
sinistram sed fecit qui de diuina
indulgenciam peccandi licenciam non
presumit hoc est quod propheta ait hec
via ambulante in ea neque ad
dexteram neque ad sinistram. Verum
est quod vel humana exspectat debetur
vi in laudibus si tunc recte sunt
deo non in se cuiusque laudem
sicut scriptum est in domino lau
dabitur anima mea. Sepe vanam
gloriam contempnendo maliud
genus elacionis incidimus dum
in se cuiusque gloriatur pro eo quod contemp
nat ab hominibus laudem. Cer
bufoniam gessimus est eundem bi
rige et fructum boni operis non
habere quod ipsi sibi auferunt presum
dum humane iactancie. Ex sunt
aspiciunt fedituatem qui vane
glorie fauores diligunt et perdidisse
bonum opus doleant quod pleniora
ostentacione fecerant. Amatores
vane glorie dum possit sit laudem
rege non quiescit et subinde
illi vires ... animus in
petitus augent. Bonum opera
in choro non debet tenens sa
lem ad hominum ostencionem venire

ne dum bonum inchoando humanis
oculis respicitur. Quidam personis in
incepto festinantes ante
maturitatis cum tempus messis
florentes cito pereunt. Quemadmodum
cornua inutilia sunt virtutes si
per ostensionis appetitum dominio de
monum in uno die subiciuntur
sicut Ezechias vero qui divitias
suas Chaldeis praetulit perdidit
et postea praemiis per prophetam audi
vit ut significaret quod Chaldei
virtutes suas dum inanis glorie stu
dio perdidit perdere et sententiam demonem
suorum quam hostes fuerunt sicut ille
pontificem Chaldeos vocatum
secundum duos fecit. Optime
illa distincto ut et nota sunt opera
nostra ad dei augendam gloriam et
occultam. Plerumque elacione vi
tanda. Iste autem de publicatione
bonum quod agit qui perfecta humilitate
fundatus nullam rem elacione
contingitur. Nam est qui intelli
git ad hanc amore laudis publ
sancti fecit bonum in occulto agit
ne forte quod egerit perdere pre
dum vel sicut dum cupiunt fun
ditus suam mutabilitate cor
rigere aliquo timore tanguntur
elacionis sue ~~[illegible]~~ conspectu medie
iusticie sed ab hinc sub respectionis
nullo humilitatis compunctione per
gunt. Unde sicut non nunc quo pro
desse audientes instruunt et cum
ceteris se consideratione
custodiunt ne dum alios adiu
vant intentione erigunt ipsi ad
vane laudis appetitum. Denique
Quidam preminentiam virtutum
utentium relabuntur ad vicia. Et
quidam dum vitiorum impulsu
frequenter plangunt de ipsa infirmitate
per humilitatem frequenter convalescunt
validius. Plerumque utile est
magnitudini deserta adeo ... fuerunt

in sanctitatis contemptu ad humilitatem
redeant et humiles post casum con
surgunt. Nonnulli falsa opinione
imaginantur se esse perfectos existi
mant dum non sunt. Quia alioquin
temptationibus in nocte suorum
Tanto quisque virtuti maior est
quanto se esse longius ab ea sit
arbitratur. Hoc enim humilitatis
est que deo hominem unit. Unum
in mentem oculos quibus deus vi
dere potest claudit. Sicut solis radi
os dum conspicere acies oculi
obtenebratur. Sic et qui immoderate
alta de se sentiunt habitatione
veri obtundit. Sicut aquila con
alto ad estus collabitur sic homo
de alto bone conversationis per inanis
appetitum ad inferiora. Ambiguum

De ypocrisi

ypocrita vita
Ypocrite habent vitium non habent virtutis
professione. Dicebat gemitur non
fonte exemplis sed de se quia
quos ab his edificent inter zelo
ubique deserunt. Ypocrite simulantes
vero dum qui iusti esse non querunt
sed tamen videri cupiunt hii multi a
gunt et bona perficiunt. Per
turbationem quippe bonorum apparent
perfectionem non mali consistunt
Quando sunt a simplicibus dum
petitur. Simulatio non est ypocrisis
non committitur nisi in male aspectis
per calliditatem valentibus bona
sub specie veneri celare et non vani
tatem obtinet. Sed non solum
gloriam suam non appe
tunt sed etiam hoc ipsum videri refu
giunt. Quod esse merentur ypocrite
aut maliciam suam occultent a
gentes ad oculos hominum quando
ignorantie vel in non tenere sci
entie se nesciunt ut benefacient
Quibus dum dominus ait: Ve
vobis ypocrite qui similes facti
estis sepulchris dealbatis.

...ne foris quidem apparent homi-
...speciosa intus vero plena sunt ossibus mor-
...tuorum ita et vos foris quidem ap-
...paretis hominibus iusti intus vero ple-
...estis avaricia et iniquitate. Di-
...sit dampnantur ypocrite seu pot-
...illarum iniquitate propter simulacionem
...isto cum condempnantur quia magni
...isto quia ostendunt quod non sunt
...non semper latent ypocrite. Nam est
...pro sunt quidam non patent
...us tamen qui intus eorum sunt
...simulate [illegible] detegantur
...ne cum futurum pervenerit iu-
...ne simulata sunt diutius esse
...possunt non eorum deprimenda est
...alius qui adhuc aliquid timent
...sunt dum possunt et occultos
...ge vel iustificarentur hii cum incho-
...es sunt ypocrite eo quod mali sunt
...aperto et occulto boni ypocrite
...occulto mali sunt et bonos
...palam. Credunt ypocritam iusti
...ingue perhibetur nec deterior eius
...gatus existat dicente salomone
...noli ingredi [illegible] ne ost-
...at te

De invidia xx capitulo

Invidia autem [illegible] sunt [illegible]
...[illegible] nam vel bonus
...ficiat inde et in malus contabescit
...omnes [illegible] agentes sunt de bo-
...ipsibus [illegible] ita et de
...bonis vel factis bonis [illegible]
...confunduntur [illegible] membra
...dyaboli [illegible] in invidia mors
...intravit in orbem terrarum sicut
...superbus membrum est dyaboli de
...quo scriptum est omne sublime
...videt et ipse est rex super omnes
...filios superbie. Nulla est virtus
...que non habeat contrarium in invidia nam
...[illegible] iustitia [illegible] in invidia
...quia nemo invidet misero [illegible]
...non livor obicitur sed soli
...[illegible] adhibetur. Multi et bonos

invicem nolunt et de bonorum profectibus
in invidie livore tabescunt. Ideo sit
ut nec alii coniungantur amabiliter
sed per invidenciam detrahuntur et
bonos isto studio quidem in ipsis
se putant dampnare tenentur
de mundo nullos boni profecisse vident
non [illegible] sed qui sunt sanctum
habitum [illegible] cogitant hoc
omnes mundus [illegible] virtutibus
[illegible] presunt est [illegible] Job. [illegible]
presenti [illegible] dominum [illegible]
[illegible] commonet [illegible] vir
eum credidit dyabolus posse [illegible]
[illegible] causa [illegible] sunt [illegible]
inde claruerunt probabiliori pa-
ciencie documento. Isti requirunt
in [illegible] aditum [illegible] per que
bonorum intrare [illegible] sicut
querebant hostium sodomite quo
domum loth noctem intrarent [illegible]
non cecitate erroris percussi [illegible]
[illegible] videbant hostium non inve-
niebant [illegible] in [illegible]
nesciunt [illegible] virtutes [illegible]
[illegible] per que eorum
[illegible] **~~De dolo capitulo xxviii~~** de fraude

Fraudulencie [illegible] in modo
[illegible] et subdole [illegible]
[illegible] sagittas celat ut [illegible]
faciunt [illegible] decipiunt [illegible]
de [illegible] que mollitur
occulte insidiis. Cavendus est
inimicus qui manifestus est
sed magis ille qui videri non potest
facile cum vincimus que videmus
que autem non videmus difficile
a nobis expellimus. [illegible]
homo ab exteriis [illegible] non
ledunt magis [illegible] insidiis [illegible]
quam aliorum [illegible] latent sepe
[illegible] melle [illegible]
et [illegible] deceptor [illegible]
simulat [illegible] fallendo deci-
piunt **de eodem capitulo xxviii**

Non homo set iniuria odio haben-
da sunt flebiles autem et deplorandi sunt
qui odio iniusto tabescunt et contra
alios proximum animi dolore fuerint
cruciatus cum deo se separant cum se
metipsos a caritate dissociant et
erunt inter ceteros quos ut ab hominibus
hereticis fuerint set tamen eos venien-
tes ad se benigna caritate am-
plectimur. Ita et singuli animi ex-
terius in inimicos sustinemus re-
vertentes mutua unitatione fratri
amplecti debemus. Quanto tempore
dimittendum quando veniam postulat
non cum posse peccata dimitti ei qui
ipse peccanti debita non dimittit
Formam cum nobis indulgentie
deus commendans concludens inter nos
posuit dicens ita orare nos precepit
dimitte nobis debita nostra sicut
et nos dimittimus debitoribus nostris
Constitutum est cum dei iudicium semper
peccantibus ipse indulget unde
quam alteri vitupera in se
offenso indulget. Eundem dif-
ficientes mentis merito pigre
se delinquentibus veniam prestant si
nichil prestent illabentur ex aliena
parte. qui non est peritus ad veniam
dandum potius hec magnum sit cul-
pa. qui tandem relinquerint suum
delictum. Qui fratrem sibi reconci-
liat deum sibi tandem placat
Ministeria cum sibi premium dei querit
qui cito placare inimicum
negligit | De dilectione

Duo sunt erga dilectionem
proximi consideranda. unum ne
malum quis inferat alterum
ut bonum impendat. Primum ut
timeat ledere ut discat prodesse
Principium est animorum socie-
tas hec quasi ad nostras inci-
pit unum inter quos inter duos
dilectio esse non potest. Antiqui dixe-
runt de caritate duorum unum esse animum in
duobus corporibus propter unum amo-
rem inter ambos et apostolorum legimus
erat illis cor unum et anima una
non quia multa corpora unum
animum habeant sed quia vinculo
igne caritatis coniuncta unum om-
nium ... sine dissensione esse
suspicabunt amicum et prosperitate
dulciores res fiunt et adversas
communione temporis leviores red-
dit quia dum in tribulatione
amici consolatio adiungitur
non frangitur animus nec cadit pre-
sente amicus amicitus sunt
per se sed propter amicum. Qui in
persona amicum diligit in spiritu
eum amplectitur. Infirmum ...
dimissus est qui carnalis hono-
mortem plus diligit quam con-
Qui cum interponit amicum amo-
rem magis illum non propter deo a-
mat. Caritatem ergo bonum est ut
qui propter deum fratrem diligit tamen
proximum qui eum in corpore am-
plectitur. plerumque diligit multum
homo quod videt ut presentem
in infirmitatibus amicum cum quando
corporis ignoramus et tamen odimus
quam ignoramus et nolumus sed
lapides copiosos et cetera quibus
sed tamen nolumus hoc esse et
si possemus | De fictis amicitiis

Quo predicta fraudulenter
appetit amicus. Nam in prosperi-
tate est amicum. In
vero persona in scelere diligit
De simulatione amicorum.
Colitur ut qui non potuit a-
perte decipit fraudulenter
Tunc quasi magis sit pretium
iustitie. Quando eius fundo
dispertit amicum aliquando adu-
latione perit. Quanto vero et
sibi mercedem occasione tollit

lucedis tollit et ergo. persone
proximum crudelis existit velut. et
tunc est inter ligamen ulcerosum
dimittendumque supplicium pro adversa agit
et pro ipsa complexum sic utique re di-
ligitur dilexit et proximus quia dum
adversa recedunt amicus fraudu-
lentus detegitur statimque decep-
que se diligere simulabant autem
ta multa ut concludit nullo tempore
abolitur ubique cum se vertit tempore
illa firma est vera. sunt qui usque
in fine constant enim. Nam multos
a caritate aut adversitas temporis
aut contentio quelibet actionis
aufert. opes et prosperorum preiudi-
cium et mores et quos ante
prospera conglutinatos caritate hic
buerunt postquam ad culmen honoris
venerint amicos hic despiciunt

De amicicia munere orta

Inter viros amicos amiciciam ex
benivolenciam oritur non fictos
beneficio adiungitur non sunt fideles
in amicicia quos munus non gratia
copulavit nam cito se deserit nisi
tamen acceperint. Dilecta enim quam mu-
nere glutinatur eodem suffecto
dissolvitur. Ille vero est amicus
qui nihil querit ex rebus amici
non solum benivolenciam sed ut
gratis amet animo plenoque
amiciciam continuitate vel indigenciam
ut fateor ut sit quamquam desiderat
quod sequitur. ille autem eo vere amat
querit cum nihil egendo cum
appetit nam illa. donum bene
est et suavitas ista pura et perfecta

De amicicia concordia

Amicicia in rebus tam bonis
tenenda est. Nam qui eum in
malo vincit non probat amicicie fedus in
rebus constituit concordiam ma-
lorum. Contrarium esse bonorum et
sicut optimum est ut bonum
faciam habeat in vicem vel optimum

ut mali invicem sunt discordes
unanimitate quippe malorum bono-
rum esse contrarium. Paulus apostolus approbat
cum malos contra se dividit quos
in vicem sentit concordisse conspicit
unde et in lege iubetur vulgo hoc est
malorum tamen concordia. Divide
ut electorum mala tendens ad beatitu-
dinem non impeditur. Impeditur
enim ut bonorum si male hoc est
binis non dividitur iniquorum

De correctione fraterna

Non debet vitia alterius corripere
qui adhuc vitiorum contagionibus
subiacet. Improbum est enim arguere
quemquam in alio quod adhuc ipse re-
prehendit in semetipso. Qui in veri-
tatem vult corripere et sanare
in sanctitate talem se prestare sine
vehiculum studeat ut eum quem
corripere cupit humili corde admo-
neat et hoc faciens expressione
quam improbis ne forte et ipse subi-
ciatur temptationem. Sicut sunt
simules alterum peccati emendationem
expectant tamen ipsum delinquentibus
dandum insultant et quam in
uiris est eos insanabiles putant
ut declinant eorum ad comprehendi
ut sed simplicantes detestantur.
atque blasphemant non unquam vera
dicit ut inter amicos aliqua vide-
tur diductione causa discordia. nunc
rem proxima caritatem sentiunt
in parte corrigunt et quae dis-
plicet in amico videt. Et hoc
quidem primum non sed quadam
commixtione animorum suscipit
sed correptus postmodum gratis
ligit ad tunc multi per illam le-
sione unum caritatis respondent
et ab amore dilectionis se reparant
revelabunt complerique correptionem
suam. offensam correctus conferunt
completur non hoc ipsum quia ex caritate
corripiuntur. ad amicos seniores
rebellant et varie rixa sunt ad eo de

tiores esse existimant, per quod quandam obediendo potiuntur. Salubriter accipiunt iusti quociens de suis excessibus arguuntur. Cum disciplina est humilitas eorum qui se corripi cupiunt que non admiserunt vel que non sine [illegible] fecit bo[illegible] [illegible] [illegible] neque su[illegible] peravit. Est quorundam excusatio superborum qui dum propriis sermonibus arguuntur, verba iusticiam protegentia obiciunt, declinandi sententias se divino iudicio promi[illegible] mendi sunt, dum eos dei [illegible] contempnunt iudicium. Se ab [illegible] [illegible] iniquus molestus est vitiis et [illegible]. Disciplina iusticie non delectatur in se presidenti[?] ipse imbecillitate in iusticie [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] luce et [illegible] ad tenebrarum [illegible] [illegible] errorem. Corda reprobrorum [illegible] sunt admirale [illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] Salomon, et iusti emendatione correpti et [illegible] observationem admoniti, dicens: Doce iustum et festinabit accipere de [illegible] ut [illegible]. Cum cadit de [illegible] ipse sibi fuit in [illegible] nonnulos esse [illegible] homines qui dum [illegible] a malis corrigi negligunt correptorum [illegible] [illegible] [illegible] declinant et ad [illegible] sceleris [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonorum obviant, sicut est illud ex Salomone: Bonum in malum convertit impius et electis imponet maculam. Ve autem illi qui et [illegible] [illegible] [illegible] corrigere et bonorum non desinunt detrahere. Plerique mali similes sibi in malum [illegible] et [illegible] suo [illegible] [illegible] correptos

bonorum suscipiunt nec inde displicent emendatum adicientes in se aliena delicta, ut non tantum de suis malis sed et de aliorum facinoribus penitentiam quorum se [illegible] defendunt. De [illegible] [illegible] xxxv

[illegible] consistens et [illegible] [illegible] mortificationem ipse carnis de[illegible] et per dispensationem celesti ordinis si ex dei voluntate preveniat [illegible] lens quidem sed tamen humilis ad gubernandum suscipiunt. Multi incipiunt [illegible] [illegible] eos qui inter et sub [illegible] militant presumentes prodesse et preesse aliis nolunt et dum eis regimen aliorum imponitur, renuunt, consultius arbitrantes ociosam vitam degere quam lucris aliorum insistere. [illegible] decepti agunt [illegible] [illegible] fallentes eos [illegible] bona ut dum illos a pastorali officio retrahunt neque quam preficiunt qui eorum verbis et exemplis in statum [illegible] deberi. Nequaquam occupationes secularium curas appetunt, sed occultis ordines suos impositi [illegible] gemunt et quamvis illas principaliorum intentionem fugiunt tamen per subditum mentem [illegible] quidem summopere se [illegible] intrare sentiunt et timentes occultam dispensationem dei suscipiunt, sed fugiunt [illegible] nocere nesciunt, continent eam ad cor et ibi consulunt quid velit occultam voluntatis dei sese per subditos debere et summis ordinationibus congnoscentes humiliant cunctam cordis [illegible] dine dispensationis.

[illegible] [illegible] xxxvi

Non sunt promovendi ad regimen
ecclesie qui adhuc vicijs subia-
cent. Hinc est quod preceptum est David
ne edificaret visibile templum
quia sanguinum vir belli fuerat.
Et per hanc figuram isti spiritualiter ad-
monentur qui adhuc corrupcionum
sunt dediti ne templum edificent.
Sic est ceterum docere presumunt non
honoris dignitatem suscipere
qui nesciunt subiectos. corrumpere
ante melioris [illegible] [illegible]
[illegible] ad hoc presunt ut subditorum
culpas corrigunt et ipse vicijs
[illegible]. Cum se non dignum esse agnoverit
presumunt locum eius qui dignus
est non presumunt non tam sanctum est
sacerdotum nomen ut multi vicio-
rum maculare se sinunt. Sed
omnes eam condempnabitur qui in-
dignus suscepit quod non merebatur
quam regimen sacerdotum contendit
appetit cum in se distruerit sed
ut ipsius sit honore regimen. Qui
pro distrueret [illegible] ad id
quod noverit incedit Et tamen
quippe geminant se quippe ex
culpa. Ad sacerdotale culmen
[illegible] me misere [illegible]
in expugnabilibus nodis astrictum
est cum suscepero regiminis ecclesiastici
ordinis retenta tunc [illegible]
tunc se deserere ne deterior
sit culpa susceptum gregem
relinquere amplius formido
undique miser metuo et in tanto
vel discrimine quid sequar ignoro.
[illegible] tanto maior
est culpa [illegible]
maioris erit ditanis [illegible]
[illegible] magnitudo vir-
tutum [illegible] ad cumulum
sequencium delictorum. Ad leges

sacerdotes magis sine utilitate
tempori. Qui [illegible] esse desiderant
ut possint possides fieri. Cupiunt
magis ut divites fiant et honorificentur
accipiunt eam [illegible]
culmine [illegible] regimine sed
pro solius honoris ambicione [illegible]
abiecto ope dignitatis solum nominis
appetunt dignitatem. Cum multi
sacerdotes dei ignorante non fiant
tamen ignorante [illegible] ignorante.
Ipso per prophetam testante principes
extiterunt et non cognovi. Scientia
nescire dei [illegible] est omni deo
omni noverit. Sacerdotes [illegible]

Ostenuit magni et pastores mul-
torum sacerdotale officium pro-
benturum indocti et imperiti
officia retinuerunt. Sic eam
exemplis suis vitam bonorum
corrumpunt. [illegible] ignaviam in
ignos corrigere nesciunt. Qui enim
doceri potuit quod ipsi non didicerunt
presumunt locum docendi suscipere qui
nescit docere ignorantiam. Quippe
populum vite non regunt subiec-
torum [illegible] eam sit ceco ducti
tum [illegible] infoveam cadere
sacerdotibus indoctis per ysaiam pro-
phetam [illegible] dicens
ipsi pastores ignoraverunt in-
telligenciam et [illegible] speculato-
res ceci omnes id est imperiti qui
nescierunt [illegible] ca-
nes muti non valentes latrare
hoc est plebes commissas non valen-
tes resistendo [illegible] publicum doc-
tum [illegible]

De doctrina et exemplo pastorum 36

Tam doctrina quam vita clarere
debet ecclesiasticus doctor. Nam doc-
trina sine vita arrogantem red-
dit vitam sine doctrina inutilem
facit. Sacerdotes precipue operibus

confirmanda est vita ut quod docet
verbo instruit exemplo mon[stret] et cum
ista doctrina que bene vivendi se-
quentem formam nam nichil turpius
est quam quod per bonum quod quisque predicat
exemplis operis negligit
aut cum predicatis utiliter perfectum
quando efficiatur contemptibilem. Sic
quisque doctor et bone actionis et
bone predicationis habere debet scientiam
nam alterum sine altero non facit per-
fectum. Ut [illegible] precedat in suis bene
agere ut sequantur possit bene docere
Omnis utilis doctor plebium sub
[illegible] vita sit prodire debet
atque in se ipso doctrine ut quanto cla-
ret verbo tanto clarescit et merito
nam quod et apostolus precepit Thymo-
theo cum omni imperio doce non hor-
tatur ad timorem superbie sed ad
bone actionis et vite auctoritatem
vel ne libertatem perdet predicandi
si bene docet et male vivit Unde
qui solvit unum de mandatis istis
minimis et sic docuerit minimus erit
in regno celorum Vides quod inrecte
magisterium tenet qui docet quod
non facit Sicut in numismate me-
tallum figura et pondus inquiritur
ita in omni doctore attendendum quid
sequatur quid doceat quid vivat
per qualitate igitur metalli doctrina
per figuram similitudo per pondus
humilitas designatur Cum ergo ab
hiis tribus discrepaverit non me-
tallum sed terra erit

De hijs qui male vivunt et bene docent 31

I[illegible] doctoris verbo [illegible]
veritas doctrina vilescit et qui non
vivit sicut docet ipsum quod
predicat vilitatem contemptibilem
facit. Avarus prepositus est lignum
nigrum docentem bene et vi-
ventem male et ideo quisque
preso [illegible] sagittam emittunt
dum sua pravi vita ipse lingue ic-
tu confodiunt Qui divinum predicant
et de eisdem predicationis dignitatem
vivere non curant habentes verbum
dei in ore et non in opere [illegible]
[illegible] dicentes nichil aut opere
imitantur. Balaam asinum qui
corruens in opere [illegible] oculos
habent ad [illegible] lucem doctrine
et male vivunt tamquam es aut
cymbalum sonum facit aliis et
tamen sibi manet insensibile.
Qui bene docet et male vivit
quod docet bene viventibus prodest
quod non male vivit [illegible]
sit sacerdos qui se digne [illegible]
ut sacerdotem decet [illegible]
et sibi et aliis utile est. Indignus
autem vivens aliis quidem utilis
est loquendo se autem interficit
[illegible] vivendo ut propheta [illegible]
mortuus est [illegible] et [illegible]
vivit in eo id est spiritus [illegible]
quod est [illegible] Qui bene
docet et male vivit videtur
ut verus aliis dum bonum [illegible]
lucem prebere se non in malis
[illegible] atque extinguere Qui
bene docet et male vivit bo-
num malo coniungens lucem cum
tenebris [illegible] veritatem
dato [illegible]

De exemplis priorum sacerdotum

Sepe per quos iniuria docet
per ipsos peccati morbus [illegible]
et mors ad plebes [illegible]
dum mala docent vel dum faciunt
quam plerique sacerdotes et clerici
[illegible] viventes [illegible]
malum [illegible] qui in bene
exemplum esse debuerint hii
[illegible] exemplo male [illegible]
[illegible] perdunt de aliis [illegible]

sine dubio reddituri sunt. Exemplum
in prelatorum exemplo plerumque fit
vita deterior subditorum et plebis
merito sunt tales sacerdotes qui ex-
emplo deteriori. Plures destruunt
quam edificent. Exemplo cum pleb-
is magis est destruunt quanto
sublimius corruunt qui stetit. Ca-
pite enim languente cetera membra
corporis inficiuntur. Unde est Ysaie primo
Omne caput languidum et omne
cor merens a planta pedis usque
ad verticem non est in eo sanitas.
Caput enim languidum doctor est
vacans peccatis cuius malum ad cor
venit, dum eo non precante vel
non docente perficit languor
ad plebes subiectas. Tales docto-
res sunt qui sine doctrina sine
exemplis vitam morum et bonorum
corrumpunt. Hiis qui substantias
aliorum predicando diripiunt. Hii enim
[illegible] que ex [illegible] nos [illegible] que non
[illegible] dixerunt corruptores non
morum. Ipse nos ipsos decipiunt
quin ne duricie horum mores cor-
rumpit [illegible] quo distant [illegible]
morum ad animas templum [illegible]
dum ipsi [illegible] nos sunt mores non
in nobis. De prelatis carnalibus 39

Quoniam hodie plerique dum prelati
ordinantur potiori mundanis
potiores secantes ut dum temporalibus
bonis rebus se totos impendunt
spirituales tantum in tam contempla-
tionis exerceant quam dum sunt
quiete bene volentibus fructu-
s [illegible] episcopalium condidit se
ipse dens curis deditos secularibus
ad susceptionem regiminis ut dum hii
exteriora sine tedio peragunt spiritua-
les rebus interioribus sine im-
pedimento vacare licentia de-
ficiunt dei ordine [illegible]

quo instituuntur qui episcopos dispensat-
dum [illegible] spiritualia sed magis tempora-
lia tractantur. Ex diuina enim [illegible]
dispositione obmurmuris mundi
scandalis et turbines consurgunt quando
instituit episcopos secularibus curis in-
sistentes ut hii qui in celestibus superna
desiderant nullo terreno obsistente
negocio liberius in hoc quod amant
intendant. Non est itaque inditum
dum a plebe vero in ordinatis
dum magis noverunt ipsi sumpsi
ipse merenti. Prius regimine summe
summe pontificis animum gubernant
plebium disponunt, adeo ut in re-
bus [illegible] exemplo domini pecuniarios
ad comparationem principum qui ex
merito plebis gubernantur. Dum
dampnantur. Item [illegible] nec qui
suorum prelatorum culpas in publico
prodiunt sicut Cham qui patris pu-
denda non cooperuit sed deridendo
nudavit. Similiter sunt secundum [illegible]
et implicet qui veniunt operire
que patres suos excessisse cognoscunt
sed tamen prius secundum non dili-
gunt sed tamen operiunt [illegible]
sed velantes fratres suos vere-
cunde tegunt. Unum sunt qui
prelatos suos propter hoc indicant
dum terrenis student eos plus
indicaverunt esse intentos. Simul
prelatorum ipsi tamen de spiritualibus
cogitant. Ceteros ergo adeo in
dicendi sunt [illegible] sub-
ditis nequaquam iudicandi sed
exemplo domini qui [illegible]
tes columbis et nummulariorum
mensas propriis cum flagello e-
iecit de templo. Unde eciam
sicut dicit deus stetit in synago-
ga deorum in medio autem deos
discernit. Et si aside exorbita-
verit, vero tamen cave [illegible]

a subditis pro moribus non correctoribus
reprobis tollerandus magis quam
destringendus in plebe. Explicit 3 liber

Incipiunt rubrice quarti libri

Sequitur capitulum primum de pre
cundis doctoribus.

Incipit liber quartus cap. 1

[T]enendi doctores publice sunt
discipline modum ad mansue
tudinem. crudelitatis quatenus et ve
ementiore subditos puniant
nude pravis videantur et ideo sine

incipiunt ulciscitur. Cuius pastoris
negligentibus quia cor eius dispersum
in rebus curis non colligitur
ad amorem. Unius desiderii nec
est solitum. Indisciplinatos cum sciunt
caritatis non aspergitur sed male
laxati male ad omnem occasionem
moventur. De superbis doctoribus

Operis vero est quam multi ob
sinat disciplina et pro disciplina
non merito superbiam elati intu
pastores plebem tyrannice premunt
non regunt qui non dei sed suam
gloriam a subditis exigunt. Agunt
sunt qui in verbo doctrine non humiles
sed arrogantes existunt quique
ipsa recta que predicant non stu
dio correptionis sed tumore elationis
annunciant. Multi sunt qui non
ex studio edificandi sed extimulo
sub superbiendi docent. Non ut
possint sapientes sint sed ut sapi
entes videantur docere student.
Est multis quorum arrogancie
sacerdotum per quam mutant stat
vigore discipline et sequi ne
gligunt caritatis compassione. Unde
nolunt rigidi severitate et formam
humilitatis ferre nequeunt in
magis terribiles quam mites appa
reantur. Superbi doctores vul
nerare potius quam emendare
noverunt Salomone attestante
Ore stulti virga superbie quia
increpando rigide feriunt et
corrupti humiliter nesciunt quem
aliquem peccato emendant. Unde
scriptum est qui habet ex cordis di
lectione et humili compassione faciat.
Ceterum qui delinquentem super
bo vel odioso animo corripit
non emendat sed percutit. Quod
quid cum per eius ad indigna
animum provoluerit obiurgantis

…ior est non dilecto corrigentis

De humilitate prelatorum iii

Qui preficit ad regimen totaliter
tali erga disciplinam subdi-
torum preire se debet ut non solum
virtute viri eorum humilitate eius
crescat ... tamen ita erit utens hu-
militas in eo ne dissolvantur iura
subditorum iuniorum atque ita eme-
ritis ad erit potestas ne per duri-
ordis severitatis consistat in ino-
peratione hec est inde severitas
ut districte ut vel plebitate superbi-
vel per humilitate remissi sunt. Unde
sicut per sanctum multa consenciendo (?) vidi-
rescunt tamen prioribus sunt
superbus cum summa esset humili-
as loco tamen iusto liber transgressores
iusticie increpabunt aliquando est
subditis nos oportet animo esse
humiliores quia sicut subditorum
indicuntur nobis vero ipsi deus
indicent agnoscat prius se sunt
esse plebem non dominum. Unde hec cau-
tis non condito exigit

De doctrine discretione iii

Non omnibus una eademque
doctrina est adhibenda sed pro qua-
litate morum diversa exhortatio est
doctorum. Nam quosdam increpatio
dura quosdam non corrigit exhor-
tatio blanda. Sicut enim medica-
menta minores corporis morbos diverso
medicamine fiunt ita ut morbi
doloris varietate medicamina di-
versa sit. Sic et doctor certe sin-
gulis quibusque congruum doctrine re-
medium adhibebit et quid cuique
oportet pectore prebeat ut prof-
fessione eruditabit non omnibus
ea que sunt clausa aperienda sunt
multa enim sunt que cum rite non
sunt quibus si indiscrete ma-
nifestentur statim aut detrahunt
aut negligunt. Summa quippe
prudentie virtus est eam quam
doce oporteat existimare personam
audientibus parvulis seu animalibus
plenam atque omnia non summa atque
media predicanda sunt ne immen-
sitate doctrine opprimantur potius
quam erudiantur. Unde et parvulis
apostolus ait non potui vobis loqui
quasi spiritualibus sed quasi carna-
libus tamquam parvulis in Christo lac
vobis potum dedi non escam.
Carnalibus quippe ut non alti-
oribus deleccionibus nec tamen con-
veniunt predicare sed mediocriter ut
verum corpus moveatque desiderant
educere. Comes enim suos pastores
viderint albi coloris nulli eos
tibus alit sed eundem attendit do-
nec pastus colore ingrediunt
et sic illos frequenti cibo vestiunt
concepti et certe doctor servantes non
eos quos docet viderit ad animi
similitudinem prius confessione
ingressi et merori peculiari de
peccato lamentationis hirtu deperde
recordatione nedum ut prece ad
hanc exortationibus hoc cum anima-
libus non incipit intelligentie
spiritualis profundiora. Misterium
nedum audita non capiunt
prius incipiunt contempne quam
venerari mandata celestia. Aliter
est agendum tamen eos qui nobis
committuntur regimini si offendunt
atque aliter cum hiis qui nobis
commissi sunt non sunt. Qui si iniusti
sunt venerandi sunt si non deliquit
propositi caritate ut locus est
corripiendi sunt cum tamen cum sermo
ferunt hii qui nobis commissi sunt
prius docendi. Seniores plebis
sunt ut precos ... monstri ... conti-
nuus docerant. Unde et apostolus
Senem inquit ne increpaveris sed obsecra ut patrem. Fidelibus
qui ydonei sunt et alios docere

Congerunt boni doctoris et incre-
pientis a laudibus eorum quos
salubriter obiurgatos arguere cepe-
runt sicut apostolus ad corinthios fe-
cit quos a laudibus incipiunt
et increpationibus probat. Erant
autem corinthios qui et laude
et increpatione digni essent ille
non indiscrete sit neque omnibus loque-
ret omnibus neque conveniret videam.

De silencio doctorum in plebe

Pro malo merito plebis impe-
ditur predicationis pro bono me-
rito audientis tribuitur. Primo doctoris
impedite dicunt conspexit eum viden-
dens doctrine donum dare vel eum
impedire. Et hoc aut predicantis aut
pro audientis fit merito vel modo
pensari plebis auferri. Primo doc-
toris non non vel audientium precedentibus
meritis tribuitur. Nam et bonus
docet bonos et malus malos et
bonus malum et malus bonum
quod tamen fit inspecti meritorum subditorum
non omni opere congruunt doctrinarum
salomonis sententiam dicentis tempus
tacendi et tempus loquendi non
quidem pro timore sed pro discretionem
propter malorum incorruptibilem
iniquitatem non inquam electos
opera doctrina cessare quidam
doctores cum claro calore caritatis
ardentes quiescunt a docendo quia
non est qui audiat teste
propheta. Civitates austri clause
sunt et non est qui aperiat. Dum
docendi accipit officium medii
non tempus scit prorsum tacere que
sentiunt corrigere nequaquam confi-
tinat / nam si corrigere potest
et dissimulat verum est quod consensu
erroris rationem habet. Ex plerisque
sancti doctores pro malis pretermi-
serunt quem iniquos emendare
nequiunt licet tacere dissimulant

sed calore zeli quo aguntur eos
non sustinentes neque increpatione
presumunt iniquorum

De verecundia sacerdotali predicatorum

Quibus docendi forma commissa
est in certa multitudine subiecto-
rum ubi si contradicentibus virtu-
respicere noluerint dum propheta do-
ctorem esse instruit ad primum
neque admittere precavere tan-
dunt. Super montem excelsum
ascende tu qui evangelizas syon
sed ut vitam premineat merito sub-
et gradu prefert. Ne forte debent
a docendo timore restringi audi-
centes. In fortitudine voce tua
et noli timere unde et Jeremie dicitur
tu autem accinge lumbos tuos
surge et loquere ad eos ne formi-
des a facie eorum neque enim timere
te faciam vultum eorum unde et ipse
quam non timere dei donum est. Dum
persone potentis accipit et vultum
loqui pertimescit qui ambulat cum
sua anima cum subditos metu
pectoris veritatem occultant et
a bono opere vel iustitie predica-
tores aut timore formidine aut pro
te terrena retinent. Sed hec pro-
dolor nunc accidunt vel quia mo-
re rerum secularium implicantur
vel quia aliquo vel favore re-
timoris ope confunduntur. Multi
presules ecclesie timentes ne
amiciciam perdant et molestiam
odiorum incurrant peccantes non
arguunt et corrigere peccantium
presides verentur nec pertimes-
cunt de feminate reddere racionem
pro eo quod conticuerunt de plebibus
sibi commissis. Dum autem potentes
pauperes opprimunt ad corripiendum
eos boni subditos pertinentes
[illegible] fiunt nec audent [illegible]
in [illegible] molestus sed oppressos

[illegible] psalmi arguunt increpant
et comminantur vinum quia inebriant
animum nocendi insidiis ceterum
non resistant. Pastor cum bonum
animam suam ponit pro ovibus suis
sicut evangelium. Pastor contra bestias
oves custodire solet ita et dei
sacerdotes super gregem christi sollicitus
esse debet ne inimicus insistet
ne persecutor infestet ne potentis
cuiusque cupiditas vitam pauperum
inquietet. Qui non aut pastores
non sunt curam de ovibus sed sicut
[illegible] in cuiusvis deviantibus
videntes lupum venientem et fugiunt. Tunc enim fugiunt quando
potentibus tacent et malis resistere
metuunt de quibus si tacuerint
de eorum iniquitate condempnant.

Quod pro culpa subditorum sive qui delinquunt sacerdotes pro populo [damnantur]

Dupliciter damnantur si eos aut
ignorantes non erudiunt aut
peccantes non arguunt testante
domino ad prophetam ezechielem. Speculatorem dedi te domui israhel
si non fueris locutus ut se custodiat impius a via sua ipse in
iniquitate sua morietur sanguinem autem eius de manu tua
requiram. Sic enim heli sacerdos
pro filiorum iniquitate dampnatus
est et licet eos delinquentes
ammonuerit sed tamen non ut oportebat
redarguit. Sacerdotes exquirere
debent peccata populorum et singulorum
sollicitudine unumquemque pervenire
iuxta testimonium domini ad ieremiam
loquentis probatorem inquit
dedi te in populo meo robustum
et scies et probabis vias eorum.
Sacerdotes studio corrigendi sunt
prepositi. Debent subiectorum
vitam emendatos lucrifacere possunt
sicut aut peccatorem increpant
arguunt ut instituti non [illegible]
sunt. Sacerdotes enim debent

habere de hiis qui peccant ut
eos ad redargutione aut correctione
aspectis aut si incorreptibiles
consistunt ab eorum separentur
societate arguuntur. Qui despiciendo
peccantes non solum quia non
arguunt pro peccato sed etiam adulantes decipiunt dicente propheta ysaia
Et clamat qui beatificant populum
istum seducentes et qui beatificantur
precipitati societate ita arguunt
qui peccantem non recipiunt sed
despiciunt et ferunt ut alterius de
lictum tamquam proprium ingemiscunt de talibus dominus per psalmum
comminans dicit. Qui dicunt
recede a me et ne appropinques
michi quia inmundus es. Isti
fumus erunt in furore meo ignis
ardens tota die. Quidem est quod
amplius omnibus domini sors est
non imitatione erroris sed con
passionis miseratione sic ut unum
membrum alicuius flet quemadmodum
si tali et ipse implicaretur errore.
Et boni pastores populi debent de
licta deflere et totos se planctibus tradere imitantes prophetam
Ieremiam dicentem. Quis dabit
capiti meo aquam et oculis
meis fontem lacrimarum et plorabo
die ac nocte interfectos populi
mei. Tamquam pro delictis igitur
plebis peccata sacerdotis flere debet
sed assensum consentiendi non ratione
commisit. Nonnulli presules gregis
quosdam ammonere cernunt
ut peniteant sed qualiter eumdem
vivere debeant ad melius exhortandos non inspicit. Aut quibus
cognitione sermo divinus in scripturis
comminatur. Pastores qui pascunt gregem meum. Vos
dispersistis gregem meum et eiecistis
et non visitastis eos. Ecce ego

visitabo super vos maliciam stu
diorum vestrorum. Bonorum studia
sacerdotum multum diligencia est
primum plebium scelera comprimant ut
dum nimius subditorum peccatis
se acerrimos prebent minores ma
los timidos sibi subditos et so
llicitos faciunt. Sicut medi
ci morbos imminentes cura
dos suscipiunt sumptos non re
incipiunt medicine obiectu.
quia dum peccatum antecedunt
ita et doctores boni sic ea que
male acta sunt resecant ut
ea que admitti infideles volunt
ne perpetrentur doctrina sua recte
preveniunt. Qui blando verbo cas
tigatos non corriguntur acrius
necesse est ut arguantur. Cum do
lore enim abscidenda sunt vulnera
que leviter sanari non possunt. Qui
ammonitus secrete corrigi despecto
negligit publice arguendus
est ut vulnus quod occulte sanari
nescit manifeste debeat emen
dari. Manifesta peccata non sunt
occulta correpcione purganda sed
palam enim sunt arguenda qui
palam nocent ut dum aperta ob
iurgacione sanantur hii qui eos
imitando deliquerunt corrigan
tur. Dum unus corripitur plurimi
emendantur. Necesse est ut pro multorum
salvacione unus condempnetur
quam per unius licenciam multi peri
clitentur. Qui ergo semel delinquere
est sermo reprehendus sicut est qui
corripitur ex postulat salus.
Nos si opus est aliquod medi
camentis salse verbo increpacionis
super se levitate tamen eadem levius
est reatus. Doctores non nunquam
duris feriunt increpacionibus
subditos qui tamen actiuitate
eorum quos corripiunt non re

cedunt. Sepe certe censura in
rogantibus videtur et superbia e
quod ab omnibus preesse audetur se
prestitur ipsius quia non discerni
recto oculo quod ab omnibus recte sit in
nondum ab omni contrarie velle
meant ut timido timentes erga
corporis agunt quanto divinis a
xpo iudicium formidat. Nam
sicut scriptum est ignoranciam meam
mensi subditis in ipsa venerit
nobis cottidie namque omnes
delinquimus et in multis errare
labimur. Qui cum in nostris delicti
clementes sumus in alieno pec
catore vigorem nequaquam tenere de
bemus. Multi aliorum mentes cum
sua non aspiciunt et cum ipsi ma
ioribus criminibus obnoxii teneant
minora peccata fratribus non dimit
tunt. Ypocrite trabem in oculo suo
non senciunt et festucam in alieno
perspiciunt. In hoc sibi intendunt
fraternis reprehendendum. Bene ait:
quam mala nam sepe que proprie
in aliis iudicamus in nobis o
bliviscimus et sentimus et ap
aliis reprehendimus. Ergo ipsi
cum bestiis fraternis vicii
enim quam intenditur
ut quod boni in prius gesserit
noscere cupimus sed quod mal
egerit perscrutamur.

de subditis

Propter peccatum primi hominis
humano generi pena divina
illata est servitutis ita ut quibus
aspicit non convenire libertatem his
misericordius irroget servitutem. Et licet
per peccatum humane originis iniquitas
cordibus pena dimissa sit per
iusticiam equus deus vitam decerne
hominibus vitam alios servos
constituens alios dominos in

[...]tentia mali agendi secundum
[...]tate dominorum vestigiantur
[...]am si omnes sine metu fuisset
[...]us esset qui malis quempiam
cohiberet. Inde et urgentibus
[...]cessibus reges atque clerici sunt ut
[...]ore suo populos metu co-
hiberent atque ad recte vivendum
legibus subderent. Quantum peri-
culi ad veniam ad penetrandum
[...]o est prelatorum acceptio apud
[...]eum quia mundi eligit igno-
bilia et contemptibilia et que
non sunt ut ea que sunt destrueret
ne gloriet(ur) omnis caro. Hec est
[...]tatibus potentia. Contra illo-
[...]rum cum deus equaliter et divites
et consulatum et servus melior
est subiectis. Sciens quod clara
[...]bus ymber. Cum inbevuntur
[...]uo liber sunctes subditus co-
[...]nti. Flagiciosus. Quam et si
subiecti sunt illis corpore pla-
[...]um sunt mente. Responsio x.

Et inferius aut dum prelate
[...]elitur ex(pectant)ur aut scilicet
[...]ingit non subiecti tantum
ut superbus timeat sed tamen
[...] subiecti ut humilior in-
[...]testetur ubi preest. Hec exemplo
exemplo quam dicit sibi per-
[...]em. Tantum ut ad hec non sine e-
[...]ue discebit sed deus possit
[...]a licita. Abiunt se (que) ut
similes in medio eorum quibus
[...]erit. Audit quam in appetere
[...]s honoribus seculi aut pro
[...]ratibus mundi instanti de
[...]udet laborare et hec in suis
[...]anime infirmatur. Neque
[...]tanto superioris prelatorum sunt
[...]tus quanto a bonis operibus alienum

Quanto quisque amplius seculi
honorum dignitate sublimatur
tanto gravius curarum ponderi-
bus aggravatur. Eo quod mente
magis et cogitatione subiacet
quibus sublimatus. Inde Gregorius
nam ut quendam pastorem ait
Omne quod supra eminet plus
meroribus affluit. Qui honoribus
gaudet. Quanto quisque enim
mundi maioribus occupatur
tanto fortioribus viciis pre-
mitur. Dicit enim nix valet pau-
perum dimittere quiescens. Quanto
magis occupatione secularium
devinctus. Non statim utile est
omne quod est insigne. Sed tunc vero
est utile bene geritur. Tunc
autem bene geritur quando subiectis
prodest. Quibus tamen honores
proferunt. Quia bonum est quod
adeo devotum est ut malum
timore cohibeant. Non ut
tamen malum committat in-
[...]bel aut peius qui potestatem
peccandi libertatem habere non
infectionis male agendi feli-
citate. Quam ait felix tamen pre-
beat imperat sine fine in
perpetuum regnat et de gloria feli-
citatem ad eternam transmeat gloriam.
Quam non sine regimine exercent
post necessitate fulgente et lumine
lapillorum mundi et usque ad infima
torquendi. Destituunt reges
recte regendo nocenti. Sunt
itaque recte faciendo reges non
tenentur peccando amittuntur
nam in eos sed prius reges
nocuit. Inscituts eloquiis.
eorum quod recte agunt semper
per ipsos bene regunt et motos

resistentes sibi venerabili districtione
componant. Hec vero illi reges
nocentur qui cum semetipsos
et suos subiectos bene regendo
in distincte nomine quendam
ipsum nomine regiminis vel dignitatis
culmine adminiculante turpiter
crudelitatis/ Quibus ad culmine
potestatis venerunt in superbiam
confestim labuntur tantoque timore
cordis se extollunt ut cunctos
subditos in sui comparatione despi-
ciant eos quibus preesse contingit
non cognoscunt. Quibus congrue
peccatricem dicitur. Ducatum te constitue-
runt noli extolli. Cum reges
sublimiores se esse ceteris sentiant
tamen mortales tamen se esse cog-
noscunt. Nam regni gloriam quia
in seculo sublimantur. appetunt
sed opus quod secum ad inferos
deportent intendunt. Ergo cum
bene temporis gloria actum agunt
quam post finem sine fine possideant
Deum apostolus dicit non est
potestas nisi a deo quod dominus per prophetam
de quibusdam potentibus dicit ipsi
regnaverunt sed non ex me. Principes extiterunt
non me sciente. Sed cum irato domi-
no in iram penitendum per prophetam dicit
dabo inquit tibi regem in furore
meo. Quibus manifestius claret
bonorum malorumque potentiam a deo
ordinari. Et boni principes mi-
sericordia tribuuntur Reges quando
boni sunt muneris esse dei qui
non mali sceleris esse plebis eorum
merita cum plebium disponuntur
meritorum testante Job. Qui
inquit regnare facit hypocritam
propter peccata populi. presidente eum
deo talem rectorem populi suscipiunt
qualem peccato merentur. non
numquam humiliantur plebes etiam

reges inveniunt. et qui ante
indebitum esse boni videbantur
non sunt inventi [De ... principio]

Quam vero dicit pro regni premio
Quia se potius omnibus debet
ut quanto magis honoris celsi-
tudine claret tanto semetipsum
mente humiliet proponens sibi
exemplum David qui in desertis [illegible]
non timuit sed humilem sese deo
cum dixit vilis incedam et vilis
apparebo ante deum qui elegit
me. Quam vero dicit regum pro-
te formam inscriptam fratris [illegible]
suis vobis instruct [illegible]
prosperitate erigitur. nulla adversi-
tate turbatur. non innititur. Ipsis vi-
ribus adversis recedit cor eius
in fastigium humili presidet [illegible]
non enim delectat inequitatis [illegible]
inflammat cupiditatis [illegible]
[illegible] alienum [illegible]
dominationem facit et [illegible]
[illegible] extorquere potest [illegible]
misericordie clementiam. [illegible]
dens debet dans principibus
[illegible] peregrinum [illegible]
et illis preesse nolunt cum [illegible]
una est eis nascendi mori-
endi conditio. et prodesse ergo debe-
[illegible] principatus non noce-
[illegible] sed condescendam
consule ut ne sit utile [illegible]
tis. insigne et donum dei [illegible]
tione utuntur. membrorum [illegible]
membra quippe Christi fideles
populi quos dominus eis potestate [illegible]
accipiunt obtinere regimine [illegible]
neque [illegible] longitu-
[illegible] restituunt Hominis [illegible]
[illegible] administrantium [illegible]
regredientem qui de [illegible]
ad delectum [illegible]
[illegible] esse [illegible]
[illegible] imposito eius esse

et nunquam regredi mutare
se ad antecedentes contingit mox
frangere oportet

De patientia principum

Clementes principes iustius tamen
malorum errores dissimulare
debent non quod iniquitatem eorum con
sentiant sed quod aptum tempus cor
rectionis expectet quando eorum
cum vel emendare valeat vel
punire [illegible]. Adhuc principes
in ratione communione detegunt
comprobare volens deus clementiam
eorum. principum alios male cogi
re permittit istos non desunt de
eorum malo bene istis facit dum
alios quos illi cognoscunt isti sen
sum [illegible] indulgent. Redde enim
eum in respiciendo iustitie. Sed
in clementia addit iustitie non
solum pro malo culpatis reddit
bonum pro malo offensis impertit

De defectu principum siue exemplis

Difficile est principem regredi
indeclinabilis si viens sunt impli
tus. Ipsi enim iudices peccantes
retinent et multa pro legibus
afferentur reges non solo dei
more metuque gehenne coher
centur libere in preceps corruunt
parumper licentie in omnes fa
cinus vitiorum labuntur. Quanto
enim quisque in superiori constituitur
eo tanto in maiori versatur
periculo. Et quanto splendore
honoris celsior quisque est tanto
delinquunt peccato maior est
potentes enim potenter tormenta
patientur. Enim plus committitur
plus ab eo exigitur. Certum enim
sunt. Quoniam reges multi sub
eorum facile exemplis suis aut
existunt vel subsistunt. Ideoque
principem non oportet delinquere
ne formam peccandi faciunt pecca
tis impunita licentia vel vero.

qui enim in bienis ex bonum credit
errores sicut roboam qui peccavit
et peccare fecit israel. Illi autem
ad seruos. quid quid exemplo eo
a subditis putantur mali. Sed
sicut non multi bonorum principum
deo placiti sunt sicut ita facile
multi probum eorum exempla imi
tantur. Plerique enim eorum apud
iniquos principes vere magis
quam noto mali existunt dum
impiis eorum obediunt. Nonnulli
enim sicut propheti sunt reguli re
ges in medium sic pigri sunt
mutare alios in bonum. Sepe enim
mali reges peccant unde boni
instituerunt. Dum precedentium in
pravitatem et malitiam corrigunt
eorum vero peccatis eorum communicant
sed si quod illi deposuerint isti recep
tant. Enim peccatum quisque sequitur
necesse est ut eius penam sequatur
neque enim erit impar supplicio
suis. Errori quisque par est re

Quod principes legibus teneantur

Iustus est principem legibus
obtemperare suis. Tunc enim iura
sua ab omnibus custodienda. Ex
istimet quod et ipse vel reverentiam
prebet principes legibus tenen
tur vel non posse dampnare
iura que in subiectos constituunt
iustum est enim nomen eorum auctoritatis
vitiis si quod illicito prohibent sibi li
cere non patiuntur. Sub religio
nis disciplina seculi potestates
subiecti sunt et quamvis culmine
regni sunt preditum fidei tamen
vinculo tenentur adstricti ut
et fidem Christi suis legibus predi
cent et ipsam fidem fidei predica
tione moribus bonis conservent

De disciplina principum in ceteris

Principes seculi non nunquam

intra ecclesiam potestatis adepte culmina
tenent ut per eandem potestatem disci-
plinam ecclesiasticam muniant. Ceterum
intra ecclesiam potestates necessarie non
essent nisi ut quod non prevalet
sacerdos efficere per doctrine sermonem
potestas hoc impleat per discipline ter-
rorem. Sepe per regnum terrenum
celeste regnum proficit et qui intra
ecclesiam positi contra fidem et dis-
ciplinam ecclesie agunt rigore princi-
pum conterantur ipsamque disci-
plinam quam ecclesie utilitas exercere non
prevalet cervicibus superborum potestas
principalis imponat et ut venera-
tionem mereatur virtute potestatis
impertiat. Cognoscant principes
seculi deo debere se rationem reddere
propter ecclesiam quam a Christo tuendam
suscipiunt. Nam sive augeatur
pax discipline ecclesie per fideles prin-
cipes sive solvatur ille ab eis
rationem exiget qui eorum potestati
suam ecclesiam credidit.

De pravis iudicibus

Ad detrimentum pertinet principum
quum pravos iudices contra
voluntatem dei populis fidelibus
preferunt. Nam sicut populi delictum
est quando principes mali sunt
sic principis est peccatum quando iudices
iniqui existunt. Bene iudex-
sicut nocentibus nescit ignos-
cere omnibus novit. Alius enim
perfert censuram iustitie, alius be-
nignitatem. Qui iudicium sine personarum
acceptione suscipit non insinuat
in se eum avaritie flamma nec
studet auferre alteri quod eripit s.
Boni iudices iustitiam ad solam
obtinendam salutem certantium susci-
piunt. Nam cum muneribus acceptis
distribuunt ut dum de iusto iudi-
cio per temporalem lucrum non appetunt

superno eterno ditantur. Omnis qui recte
iudicat stateram in manu gestat
in utroque penso iustitiam et misericor-
diam portat. Sed per iustitiam reddit pec-
cati sententiam per misericordiam peccati tem-
perat penam ut iusto libramine quedam
per equitatem corrigat quedam per
miserationem indulgeat. Omnis
iudicium in oculis suis proponit
timens tremensque in omni ne-
gotio ne de iustitie tramite
declinans cadat et unde non in-
telligit inde penas condempnet.

De iudicibus

Neminem stultorum vel imperitorum
oportet iudicem esse. Nam
stultus per ignorantiam ignorat ius-
titiam. Improbus per cupiditatem
corrumpit ipsam quam didicit veri-
tatem. Sepius latrocinantur principes
christianis iudicibus qui retinentur
sicut hostibus nequius cum ce-
teris cupidius in alienis quam in-
iquis in suis latrones in re-
cessis saltibus ut latebrose la-
tentes insidias ponunt isti per
rapinarum avaritia. Feroces
hostes in aliorum sanguine ti-
mendum intendunt iudices quasi cru-
delissimi carnifices oppressione
suorum subiectorum suorum iniqua
tingunt. Quam eum destruunt
multi sunt rari sunt non qui per
legum moderamine regunt
exemplumque boni iudices sunt
iniustos rapaces habent horum
gratia ut aut quidem quasi sol
perungere atque destruitur e....
dem. Quamvis opes sed cupi-
diminis rebus ac tuenda non
aliis quibusdam potestatibus
dit ut priorum bonitatem in
iuriis in minorum sociorum prebet.
Sepe iudices suis cupiditatibus
causas aut differunt aut pervertunt

dicitur. vel sunt ceperunt premium
egentium quorum et munera sibi a corpore
in causarum exhibitione expectant. Alii
in iudicando non tempus sed dona
inspexerunt et fiunt negligentes
in indiscussione causarum
in corpore dampnis sollicite
iudices sunt inexorati. Propheta: Libentes
iuste lupi vespere non relinquunt
in mane hoc est depredantes tamen
temporalibus comodis cogitant non de
eternis vita. Cum ista vespere
enim non mane accipiunt et
vel ut quasi lupi et luporum
more carnem diripiunt, et modo per
munera pauperes delinquunt.

De eo quod impedimentum prebent iudicibus xvii

Et ideo iudices et clarius ut
sapientes videantur non dis-
cernunt causas sed assumunt. Et
conturbant iudicii ordinem
ut non sue contenti officio alie-
na presumunt. Quidam enim iudi-
ces incipiunt vexationem quam
iudicium. Quidam in insaniam
convertunt de quibus Propheta dicit:
Qui convertunt in furore iudicium.
Cum enim iratus iudicat in furore
iudicium mutat et cum perverse fuerit
non agnoscit furor in iudice
investigatione veritatis non valet
attingere quia mens eius turbata
furore ab inspectione alienatur.
Iustitie. Ut iudicibus iudex iudi-
cii examen plene contineat
non iudicet quam aliquem furore
non iudicet. Quia cum pulso furore
pervenit facilius ad convenienda
ventura mentis sententiam conquirit
sine ulla perturbatione ad equi-
tatis intelligentiam procedit.

De acceptione personarum

Non est persona in iudicio con-
siderandi sed causa. Scriptum

est non accipies personam in iudicio
et iterum non misereberis pauperi
in iudicio. Qui enim consanguinitatis
vel amicitie favore sive inimi-
citiarum odio iudicium pervertunt
sine dubio in Christum qui est veritas
et iustitia peccare noscuntur.
Iniqui iudices errant in iniusta
sententia. Dum intendunt inqui-
sitione persone et conculcant se-
pe iustos dum impie defendunt
iniquos. Qui autem vere perspicit fiunt.
vel precipitare noverit vel cohibere
a iustitia. Dicitur

De muneribus xix

Qui recte iudicat et premium inde
remunerationis expectat fraudem
deo facit quia iustitiam
quam gratis impertiri debuit in
iudicio acceptione pecunie vendit.
Bono malo utuntur qui iuste
pro temporali lucro iudicant. Tales
quippe ad ulterius non iustitie
defensionem sed amore premii
provocati. Quibus si spes munim
subtrahitur confestim a iustitie
defensione recedunt. Acceptio
munerum prevaricatio veritatis est
unde et Propheta dicit: Qui excutit
manus suas ab omni munere
iste in excelsis habitat. Munus
muneribus cito corrumpit in-
dicem. Propter autem dum non habet
quod offerat non solum audiri con-
tempnitur sed etiam contra veritatem
opprimitur. Cito violatur auro iu-
stitia. Nullamque reus pertimescit
culpam quam redimere nummis ex-
istimat. Plus enim obtinet
cupiditas auri lucri quam equitas
iudicii. Tres sunt munerum
acceptiones quibus contra iustitiam
humana vanitas militat. Id
est favor amicitiarum adulatio
laudis et corporalis acceptio
muneris vel facilius aut presentis.

animi vel corpore munere que
que laudis timore. Quatuor
modis iudicium humanum pervertitur.
Timore cupiditate odio et
amore. Timore dum metu potesta-
tis alicuius veritatem loqui pa-
vescimus. Cupiditate dum premio
muneris alicuius corrumpimur. Odio
dum contra quemlibet adversarium molimur.
Amore dum amico vel propinquis
prestare contendimus. Hijs enim quatuor
causis sepe equitas violatur
sepe innocentia leditur.

De testibus xx capitulum

Et si mendacium grave dicitur
quanto magis si venale ?
verum neque cum deceret mendacium
convenitur falsum si tamen precium si-
ne morum. Testis falsidicus
tribus est personis obnoxius.
Primum deo quem periurando con-
tempnit. Deinde iudici quem
mentiendo fallit. Postremo in-
nocenti quem falso testimonio
ledit. Testibus pluribus convictis tandem
mendacium falsitatis reperitur quia
separati fuerint examine inde
cautius cito manifestantur. Nam
sicut in unitate plurium concordis
est fortitudo veritatis, ita in separacione
maior infirmitas fraudulen-
tie. Cito reprehenditur menda-
cium falsidicorum cum testimonium
sibi non conveniunt. Cum pare reatu
tenetur et qui falsitatem promit et
qui supprimit veritatem quia et
ille obesse vult et iste prodesse
non vult. Peior est autem testis
qui ledit quam qui prodesse no-
lit. Nam ille malignus est
iste inutilis. Iniquus testis
quamvis suis falsitate corpore et
rebus impediunt non tamen
mentibus dampnum conferunt sed

enim ille apud deum condem-
natus qui adversus innocentem
falsum testimonium vel dicit
vel dicentibus credit. Nam
solum ille reus est qui pluri-
bus profert sed et is qui cito au-
dientibus prebet. Quamvis metu potestatis
veritatem occultat eiusdem veri-
tatis iram super se excitat quoniam
quamvis plus pertimescit homines
quam divinum trepidat indigna-
cionis tamen testimonio in nocentis
absoluto abiecto purgatur quam
tamen perdicione eterna iniquus
vivit neque cum deceret proximi
morti obnoxium prodere et ad
fundendum sanguinem infelicem
testificacionis prebere. Unum est
misericordie hominis tamen admissum est
esse salutis, non cum indiginans
et tribulaciones et in immissionis
pungelos malos

De causidicis xxi

Negociorum forensium sec-
tatores propter proximi dilectionem
tueri negocium deferre debent
aut etiam manente proximi cau-
se negocium sequantur. Veram-
quam pravus est autem inter mi-
tes caritas maneat postpo-
nenda vel causas ut pre-
veniret dilecto antiquam ipsi
veritatem eloquencium criminis
fraudem intexuit eo quod
causidici interdum causas
omisseris quae agunt nec letent
nec valent sepe linquerint
aut causa sed in mentibus
committunt.

De oppressoribus pauperum xxii

Pauperum oppressores xxii
tunc se sicut Simon dignos
sciant qui prevaluerunt eius quos
nocere nocuerunt. Nam iste
atteruntur futuro iudicio con-
dempnandi sunt quanto hic

rentis qui misericordiam intrant in bo
cerunt audiunt iudices et qui
sunt prelati quia pro temporalibus
colligens quas populis inferunt
eo incendio cruciabuntur
testante domino per ysaiam prophetam
iratus sum inquit super populum
meum et dedi eos in manu tua
non posuisti eis misericordiam ad senem
aggravasti iugum tuum valde descende in
pulverem sede terre et intra in tenebras
veniet super te malum
nescies et irruet super te cala
mitas quam non poteris expiare
veniet super te repente miseria
quam nescies. Magis mala facien
tibus quam mala patientibus dole
re debemus. Illi enim peccata faciendo
in malum proficiunt isti patiendo
a malo corriguntur. Deus autem
malis voluntatibus aliorum in
bonis multa operatur bona. Malignorum
autem hominum voluntas nequaquam
potest impleri nisi deus de
derit potestatem. Cum enim homines
deo permittente malum quod
concupiscunt perficiunt ipse de
inde qui permittit unde est quod
scriptum est per prophetam. Si erit
malum in civitate quod dominus
non fecerit. Scriptum quod nunquam mala
ex voluntate querunt ideo deus
faciendi dat potestatem propter suam bonam
voluntatem quia de eorum malo
ipse bona multa operatur.
Quidam cum dei voluntati re
sistunt nescientes consilium dei
faciunt quod non noverunt sed deo
subiecta esse omnia ut et ipsi
qui eius dispositionem adversantur
eius impleant voluntatem.
Perhibet vita bonorum iudicium
malis ut iterum in illa eterna
iudicentur a bonis. Sunt ut

enim sit hic bonis temporalis afflictio
et illic eterna remuneratio quod
certo sunt mali victi ut quando
bonos offendunt flagellantur ab
illis. Bonum est quod afflixisti me ut discam iustificationes
tuas testatur David. Quociens ira
fit de dei indignatione procedit ut
deus per illos in eos seviat quos
flagellando desiderat emendare.
Ex illa iustissima voluntate ille
non sepe crudeli intencione sunt
per prophetam dicit de castigatione afflicti. Affli
cti non sunt conversi sed ad conte
rendum quantum est cor eius.
iram super eos dominum furorem
statuit ventura nimia vel adversa
qui diligunt que carnis ut in
hoc seculo sunt contentione cum con
tinentur et gravibus in futuro
supplicio penis dabunt. Hii qui
in voluntate felicium desideriorum
perseverant teste. Dicit ysaias dicit
stultus est cecatum quoniam sub ore
vicinus qui non transit. Sic est
ita non obviunt ceterum peius
amorum ut nunquam resurrexissent
ad deum amorem velocique metes
Angelis mortuus est mundus ipsi
tamen mundum mortuum non sunt
mundo. Bonum est seculi diligunt
minime gestamur. Sunt et nonnulli
quia et futura presumunt et tamen
non acquirunt. Egestas et chorum
quod perquirunt a bonis semper
et in hoc exilio divinis remoti.
Egestas est repletorum quod habundat
divitiis et virtutibus vacantium
se(?) et in opes nescitis quod probat
per apocalipsim Johannis. Atten
dite huius seculi amatores sit
ut dicis quod divites sum et locu
pletus et nullius egeo et nescis
quia tu es miserabilis et pauper
et cecus et nudus. Bona temporalis

sequaces et mundi sunt fere ful-
gore potencie inanes tam vacui
sunt elacione superbie sicut cala-
mus exterius quidem nitet sed interius
vacuus est. ita reprobi exterius ni-
tent ut calamus mundi interius vacui cla-
ri exterius quasi arborum cortices vide-
ntur intus non solidi. Cum peccato-
ribus incedunt audiunt prophetam
quemadmodum detestatur [illegible]
corporalia ornamenta et quos sus-
tentus habent cultus compositum
et ornatus hoc est propter suavi
odore fetorem et pro zona funiculum
et cetera. Legant prophetam divites
quorum species opulencia est et
audiant eum dicentem: Ve qui
opulentes estis. Quanto enim
quisque potencior videtur tanto
magis liber expectus est. Nam
pronum quibus temptacio est
plus tenerant homines in
hoc seculo pro temporali potencia
quam permanencia sciencie. Despi-
ciunt eum quando magis sunt dites
et quam homines pauperes sic eos
despiciunt. Sunt quidem iusti
qui sine lesione cum quis suis
rebus veniunt. Item sunt qui
existunt persecutores et molesti
fidelibus conspoliando cum propheta
dicens suos ita inductive puniendi
adversus eos inquit qui iudica-
verunt te ego iudicabo et ci-
babo hostes tuos carnibus suis
et quasi musto sanguine ineb-
riabuntur vel aliquando usque et ma-
lorum iniquitatis quod electos
dei suis moribus lavat ac
probat inter impiorum sibi. Despicit
iustorum cum non despicit sed probat
deum eos mali perturbacionis
exercicium ad perfectum obediendi mitti

et futurum desiderandi credit
quidem cum preest per personam
spiritus militandi iustorum dei con-
malicia. Sua credunt et adver-
telorum resurgendi molestiam
in imperfectum probat. Hoc exemplo
israelitice plebis que cum di-
vinis angebatur in egypto. Postquam
optabat cum Moyse ad terram
repromissionis nociva et ex-
periens que in egypto perciperat
dispiceret et ad promissam patriam
tenderet quamquam deum consentiunt
in se temptacionibus suis ap-
mit mentis confusione tri-
buunt et deum quod adversa ostendit.
Veniunt tandem despicere
sicut in sanna confundimentum
Sicut contra bonos studium
adsumunt quibus deum professi
eligerent nitentur de suis in-
gerant et bonorum atque impiis
applicacionibus detrahunt
quod eis adversa contingerunt ad
ad blasphemiam impellunt
animi contritum. Quidam sunt
tamen nescientes dispensacionem
dei in malorum prosperitatibus scan-
dalizantur dicentes in corde
Quare via impiorum prosperatur
est omnibus qui prevaricantur
et inique agunt. Cum gubernaciones
dominum non intuentur quando
honorem temporalem et nudiorem
hic rem [illegible] sed magis in-
fima corporis intendunt quod
illis post hec eterna supplicia
paravit dicente propheta: ducunt
in bonis dies suos et subito
ad infernum descendunt.

De tribulacionibus iustorum

Iustus in adversis probatur se ostendit non deici. Unde propheta

[illegible]mundant prospera quam adversa quia
[illegible] prospera decipiunt adversa non
[illegible]dunt. Ideo quod sancti viri contempnere
prospera debent adversa ne fugi-
ant querunt. Timent magis sunt
[illegible] oculi. super iustos quando eos
affligi. admiramus prudenciam
[illegible] permittit nam tunc [illegible]
[illegible] eos disponit certa qui sunt
tribulacione probantur. Omnes
etc enim tribulaciones equis
imprimunt penitentibus apparent
quid in hac vita tribulacionis
viderint non sentit sed celerent turpe
in vite fuerunt primam diligunt
cogitant mala. omnia vite
tas equanimiter portant qui
dulcedine huius amari-
tudine temperat et ex contrario
suavitatem huius desperat
prosperitatem pati. Adversa mala tempora
pestilencie corporis est quam multe
mus mala presumunt quia dum in
labore humanitatem cupiditatis
luxurie viciorum que mala non
appetunt ceterorum plus prodesse
[illegible] temptacione seculi quam
prosperitate nam ex prosperitate in
[illegible]ctius itur ex temptacionis dolore
in melius proficitur. Unde [illegible]
temptacionem cum bene deb[illegible]
[illegible] cum diu [illegible] tempus
[illegible] dimit [illegible] sunt si [illegible]
[illegible] advenerit sapiens est [illegible]
[illegible] adversa ante meditatur.
[illegible] in [illegible] casus [illegible] que non
[illegible] cum [illegible]

De amatoribus mundi 38

Mundi amatores non solum
[illegible] vel sunt quod in summa
[illegible] appetunt verum eciam
[illegible] [illegible] ut eum [illegible]

[illegible] ad ipsa desideranda
pertingunt. Avarus torquetur
[illegible] mundi ex aggerando
commoda. quam [illegible] tollerando
adversa. Cum enim bona mundi dili-
git, velit nolit timoris
et doloris pene subcumbit. Et
quod plus. quam optat res transito-
rias diligunt maiorem sibi
ingerunt dolorem vel ablate
quam amorem prebebant possesse.
Cum enim dolore amittuntur
que cum magno amore habentur.
Amittendo dolemus
que minus possidendo diligimus.
Decipiunt seculi lucra. Scriptum est
quam sunt multi quidam dites
humiles quos non inflat superbia
verum velut pleraque sicut
sancti veteris testamenti qui et affluebant
divitiis et cum humilitate
possidebant. Et contra quosdam
superbos divites vero copia facit
elatos quorum non sunt opes
in rebus sed voluntas in animo
superbo. Nam [illegible] in rebus
non est sed in spiritu. Agentes est
elatos pauperes quos non divitie
elevant sed et voluntas in eos
[illegible] superbia est [illegible] et si opes
desunt [illegible] mentem tamen [illegible]
plus quam divites superbi [illegible]
[illegible]. Quidam vult esse dives
pauper et non vult. Sed [illegible]
dives quietus quam [illegible]
res [illegible] [illegible] semper
[illegible] inquietum. Et ideo [illegible]
[illegible] cupiditas inquietat
divitem timendum magis quam
[illegible] semper. Eo
[illegible] esse et pauperem. Bene

bonus utitur qui divicias sibi
concessas in rebus salutaribus
expendunt. Bonus male utitur
qui aut iuste pro temporali lucro
[illegible] aut aliquod boni pro
inani glorie appetitu faciunt. Ma-
lus male utitur qui [illegible] co-
gitationes operibus pravis perficiunt.
Bene malus utitur qui luxu-
riam carnis coniugali honestate
[illegible] restringunt. Sed sicut
malus non bene uti bonum est
sic bonus bene uti melius est.
Et sicut bonus male uti malum
est sic et malus male uti pessi-
mum est. **De divitibus [illegible]** xxxb

Hic [illegible] delinquunt
qui divicias [illegible] concessas
non rebus salutaribus sed in usibus
pravis tenent. Resistunt cum impiis
pompis [illegible] superbiunt de
[illegible] et inde magis augent
delictum. Unde redditur debent
hoc [illegible] bona possessio [illegible]
verum si male [illegible] iniu-
riam [illegible] hoc tempus est
mundi lucrum tantoque maiora
supplicium in futurum debitur [illegible]
et ubi maiora sunt potentes
potenter tormenta patientur.
Terrena omnia fugiendo amittimus
largiendo servamus. Patrimonium
enim retentum perit manet autem
erogatum. Diu enim cum rebus
istis durare non possumus quia
aut nos illas moriendo deserimus
aut ille nos viventes deserunt
pro diversitate usus alii de rebus
mundanis pereunt quas cupide
rapiunt alii non salvantur. Sicut
in corpore pulchritudinem conditor

pulcherrimam providentiam [illegible]
dantes [illegible] ubi dum [illegible]
operis [illegible] celestis bona [illegible]
[illegible]. Misericordia [illegible]
religione iustitie nominibus [illegible]
est iniustus aut in alio esse mi-
sericors. Sed qui prave vivendo [illegible]
sed misericors non est. Nam cum
sibi nequam est cui bonus erit.
[illegible] elemosinis peccata
redimi si [illegible] permittit
[illegible] Tunc autem sanctus elemo-
sinarum indulgencia concedit
qui ab sceleribus opere desinunt.
Vanum est pro peccatis [illegible] operibus
[illegible] Si vero [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] nulla est [illegible] bene
qui sic precedit [illegible] ut [illegible]
sequitur. Peccatum non est elemo-
sina que glorie magis [illegible]
quam [illegible] impertitur intuitu
[illegible] ab homine
largitur talis et apud deum
[illegible]. Nam [illegible] hic de [illegible]
laudem [illegible] appetit [illegible]
et gloriam [illegible] iudicio non
recipit dum cum [illegible]
premia accepit et ipsum [illegible]
in peccatum [illegible] Multi elemo-
sinarum opera peccatis contingunt
[illegible] ad signum [illegible]
perficiunt ut [illegible]
in futuro iudicio venientes [illegible]
[illegible] consistentibus dicit
[illegible] de dextris [illegible]
[illegible] hospites [illegible] et [illegible]
[illegible] me [illegible]
me. Omnibus [illegible]
dicens Venite benedicti patris
mei percipite premium [illegible]
regnum [illegible] quos [illegible]

secundum elemosinarum suarum fecerunt
in iudicio voce sua dicit. Esurivi
et non dedistis michi manducare
sitivi et non dedistis michi bibere. Quibus
postea dicetur: Discedite a me ma-
ledicti in ignem eternum qui paratus est
dyabolo et angelis eius. Qui enim hic
eciam non implet illud preceptum
preceptum non videant exemplo
ardentis divitis qui in inferno
tenuissima petendo compulsus
est qui hic tenuissima negando
fuerat. Unde veteribus subtilius
et distinctius petit guttam aque
ardens petit qui micas panis
negavit. Vero dives oculos suos
et lazarum pauperem requiescentem
vidit quia mente cum animis
videat despexit. Non solum qui
esurienti et sicienti et nudo bene
cum largitatis impendit vel si
quid aliud indigenti largitur
et qui inimicum diligit et qui
indigenti effectum compassionis et
consolacionis impendit aut in dubiis
incertitudinibus consilium adhibet ele-
mosinam procul dubio facit. Verum
doctrine vel discipline bonum
elemosina est et anima carnali
eminencior est. Quamvis egens
apparet certum si indigens non sunt
vel ex toto illi corde compaciendo
oportet. Et licet ille fecisse
indigentis penam paciens is
qui simplex impetit fructum
non non amittet. Quamvis opere
egens nullus est. Unde libuat
egenti compassionem in opere
corde quam ex precepto salvatoris
calicem aque frigide pro
nomine indigenti. Prebere ...
illud non sentes ... ipsum hic
aque tribuamus mercedem
procul dubio non amittimus. Ceterum
si amplius possimus et egestate
similiter mus largimur non egeamus
sed deum fallimus cum conscienciis nostris
abscondere non possumus. Due sunt
elemosine una corporalis egenti
dare quicquid poteris altera
spiritualis dimittere a quo lesus
extiteris. Horum prima adhibenda
est miseris secunda nullis. Sunt
qui semper impetuis et si non peccantes
saltem vel gravius. Non est elemo-
sina cum murmuracione prebenda
ne committente tristicia merces
pereat dispensata. Ecce autem hil-
larem ~~Unde apostolus~~ quando
cum mentis hylaritate tribuit.
Unde apostolus hilarem datorem
diligit deus. Attendendum est
itaque ne pauper aut cum tedio
nos oblatum suscipiat aut omnino
perniciosus mercans tristisque recedat.
De rapinis aliorum elemosinam
facere non est sacrificium inplaca-
nis sed abhominacionem scelestis.
Unde et Salomon: Qui offert inquit
sacrificium de rapinis pauperum
tamquam si quis victimet filium
in conspectu patris sui. Qui enim ea
iniuste tollit iuste nunquam distri-
buit nec bene alteri prebet quod
ab alio male extorquet. Magis
scelus est superbus pauperum
privare divitibus et de superbis
more acquirere favores pote-
tum ... convenit hic aqua
tollere et flumina aque non indi-
gent irrigare. Non autem largi-
tas diviciarum prodiga non adula-
tricem sed ad elacionem effundi-
tur ... ypocritis qui non ad edi-
ficacionem docent audiencium
sed ad sue glorie congregandam
... reprehensibilis est
superflua effusio largitatis ...

qui modicum fuerat amarus vel le-
vis omnibus longus est / displicere autem
non debet esse prodigus si districtus
longum debet quantum oportet ut te-
nendo minimo mensuram suppleat
plurimus **De brevitate huius vite xvi**

Tantum tamen iubeat vita licitum
est operari bonum. illic namque
non operis expectatur sed re-
tribucio meritorum. Hec vita im-
piis longa et grata est, in oculis vero
iustorum amara et brevis est. Et
licet vita ista brevis sit, moriens
tamen sibi fieri credit, quia quantolibet
brevis sit temporis spacium, cum et si ve-
nienti parum est, amanti prolixi-
bus longum est. Cum vite prius
longitudine non de suo spacio sed
de eius fine consideravit quam sit
misera et quamvis satis utiliter pensat
vitam cum prius quia ipsius finis
imminentis deficit brevis est et
[illegible] cum augmento per dum id quod
videtur in futuro proficere in preterito
deficit. Item ex ipso esse brevis
vita prius ostenditur ex quo non
permanet sed finitur. Tela cum
consumitur filis et vita hominis ex-
pletur diebus singulis. Quod
dum iubet vita vivitur quasi
vero augmentum aut recessus
decrementum dicatur. Et quod
possit vere dici augmentum
quod per dimensiones etatum ad mor-
tis tenditur detrimentum. Nam
vitam longam querens ad eam
tende vitam per quam christianus
es id est eternam non ad istam
de qua ad eundem te des-
cendit vita eterna idest christus
vivum [illegible]. Hec est
eterna vita vitalis, nam ista
vita mortalis est. Nonne [illegible]

hominem in carne viderunt ne mo-
riatur in anima christo / Nam cum
quisque vive creditur et secundum
[illegible] moriens in solo deo vive
delectatur. Et mori ante ipsius
tedium patitur iustus, eo quod ad
desiderabilem patriam tarde per-
venit et ante [illegible] conspectum
suis amittat **De consolatione vite xvi**

Quamvis sit huius vite
Quamquamque se exhibeat cunque
aut cito volentes exire de cor-
pore / deus tamen dispensatione
plerumque diu iubet vita respirare
ut per longum tollerare ex-
perimentum solidius corpus pa-
roboretur. Insuper multum odi-
bant et timent mori timen-
tes plerique in angustia. [illegible]
[illegible] solet. Sicque contrario [illegible]
et vivendi habeat tedium et mo-
riendi metum. Sollicite debe-
t unusquisque vive et [illegible]
sue considerare vel de cautela
tione illius huius periculi blandi-
cius caveat. Septima cum in
omnibus operibus tuis memo-
rare novissima tua. et in eter-
num non peccabis. Ventum exitus
nostri incertum est et dum in
quisque non existimat collectus
unde unusquisque festinet e
iniquitatibus suis resipiscere
simul quasi finis vita cum culpa
nam uncto [illegible] eos quos
viventes accendit ad merita
subito morientes pertrahet ad
ad tormenta. Sepe dum
iubet fallax vita diu per-
sistere vel rerum habundancia
gestiunt repente hora qua
nesciunt in improviso exitum ve-
niunt vel atque absorbent
perfundo [illegible] eius gehenne

incendiis deputantur de quibus beatus
per psalmistam dicitur dicunt in bonis di-
es suos et in puncto ad infernum des-
cendunt. Impius moriens qui in
imitacione sui multos traxerat
ad culpam et deceptionem pessimos
ad culpam renouat tunc tormenti
ipse cernit psalmista testatur dicens
letabitur iustus cum viderit vin-
dictam impiorum manus suas la-
uabit in sanguine peccatoris. Impeccatorum
enim morientem sanguine iusti la-
uantur manus quia dum eorum
penam conspiciunt conpaciuntur mun-
diciam. Omnis enim tam crudelis
ipsius cruciatur non solum qui videt
refugit sed alios etiam admoni-
tione illius futura mihi exhorta-
tione compescit. Inexcusabiliter electorum
anime iam non tenentur metu mori
ipsorum ad penam an ad supplicium
transeant. Quidam autem electi in fine
suo purgantur aliquibus quibus-
dam penis quidam vero in suo fine
hilarescunt contemplatione eternorum
bonorum. Quamvis enim quisque in hac
vita sit iustus tamen dum a corpore
isto egreditur pertimescit ne
dignus supplicio sit. Nullus est
homo absque peccato nisi quisque sit
de deo securus esse videtur tamen et
et de operibus vobis reddenda sit summa
iustorum optimum / narracio [illegible]
commendat ut ego intelligam
sicut hic consorcium angelorum
exeuntes nichil corpore sine terrore
diu tollimur. Pravos autem
homines apostate angeli excipiunt
morientes ut eis ipsi sint torto-
res in penis qui fuerunt suasores
in viciis. Et si pietatis proximi
fidelibus flere iubeat fides tamen
pro eis lugere vetat. Illi enim deplo-
randi sunt in morte quos ini-
quos infernus exhortat mors recipit
non quos celestis aula suscipiendos
includit.

Quoniam quidem dilectissimi paschale
sacramentum evangelica nobis
iniunctio predicare et [illegible]
[illegible] est mentis in-
diens ut neque minus [illegible] gesta
ymago desit cum dominus in
[illegible] textus historie evidenter
ostenderit. Quamvis dominus noster ihesus
xpistus impietate traditus quo
iudicio adiectus / qua sunt [illegible]
et qua sit gloria suscitatus. Quamvis
ergo apud fideles [illegible] ignorantie
locus non est semel tamen quod est in
predicatione evangelii [illegible]
tur cordis [illegible] ut [illegible]
[illegible] summa [illegible]
[illegible] libera [illegible] suos ex
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible]
Quamvis enim xpisti que [illegible]
est [illegible] mortalibus et sacra-
mentum est et exemplum. Sa-
cramentum quo [illegible] impletur
divina exemplum quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ergo cum et hoc [illegible]
[illegible] ut [illegible] possit [illegible]
[illegible] si [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] erroribus ut que sibi dura
quisque [illegible] eius opiniones
et mores atque omnia in [illegible]
[illegible] que nobis erit [illegible]
nomine xpisti [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] qui est [illegible] ipse
in [illegible] [illegible] vitiis et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] beatitudinis [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] deus creature
ad ymaginem sui fecit [illegible]
[illegible] suum ihesum xpistum noluit

subtrahere ut nec exterius mutuam
esset nature quod rapuit et ulterius
super originis dignitatem presumeret
sedem concedens sibi ipsi ab eo non de-
cedere quod deus fecit sed se ipsum
si in eo maneant quod reficit cogno-
scunt a Christo accepisse formam quam
plus est hoc in Christo sentiam. Et
ut credamus itaque dilectissimi corde
credimus quod ait apostolus
nos in Christo crucifixos nos simul
mortuos nos sepultos nos etiam
cum ipso die tertio suscitatos. Unde
apostolus dicit: Si consurrexistis
cum Christo que sursum sunt querite
ubi Christus est in dextera dei sedens.
Que sursum sunt sapite non
que super terram. Mortui enim estis
et vita vestra abscondita est cum
Christo in deo. Cum enim Christus appa-
ruerit vita vestra tunc et vos apparebitis
cum ipso in gloria. Ut autem nove-
rint credentes habere se unde
ad superna sapientiam spretis mundi
cupiditatibus nitantur eternam
spondet nobis dominus presentiam
suam dicens: Ecce ego vobiscum
sum omnibus diebus usque ad
consummationem seculi. Non enim
frustra per Ysaiam prophetam dixit
spiritus: Ecce virgo in utero con-
cipiet et pariet filium et vocabitur
nomen eius Emmanuel quod est
interpretatum nobiscum deus. Im-
plevit ergo Ihesus proprietatem sui
nominis et qui ascendit ad ce-
los non deserit adoptatos. Qui
sedet ad dexteram patris ipse to-
tius habitator est corporis et ipse
deorsum confortat ad patientiam
qui sursum invitat ad gloriam
nec inter vana. Igitur nobis de-
sipiendum est nec ~~[illegible]~~ nec
adversa trepidandum. ~~[illegible]~~ Cum

nam domini plena est terra adest
nobis Christi ubique maiestas ut
impleatur quod ait: Nolite ti-
mere quia ego vici mundum.
Cum ergo contra ambitionem
seculi seu contra concupiscentias
carnis sive contra hereticorum
iacula dimicamus domini cruce
semper armemur nec longinque pas-
chali festo recedimus. Et si sinceritate
veritatis malicie abstinemus
Que omnis namque vite humane
diversitates que diversarum plene
sunt passionum apostolice exhorta-
tionis meminisse debemus qua
nos instruit dicens: Hoc sentite
in nobis quod in Christo Ihesu qui cum
in forma dei esset non rapinam
arbitratus est esse se equalem
deo sed semetipsum exinanivit
formam servi accipiens in simili-
tudinem hominum factus et habitu
inventus ut homo humiliavit
semetipsum factus obediens usque
ad mortem, mortem autem crucis.
Propter quod et deus exaltavit illum
et donavit illi nomen quod est
super omne nomen ut in nomine
Ihesu omne genu flectatur celes-
tium terrestrium et infernorum et
omnis lingua confiteatur quia
dominus Ihesus Christus in gloria est
dei patris. Et magne pietatis
intelligentes sacramentum
et quod pro salute humani generis
unigenitus dei filius gesserit
advertentes hoc sentite in nobis
quod et in Christo Ihesu cuius humilitate
nulli aspernanda divitum nulli
est erubescenda nobilium.
Nec enim ulla humana potest
provehi felicitas tanta sublimi-
tate ut estimet sibi pudendum
quod manens deus in forma dei

Deo non est arbitrantes indignum
quantum est vapores est / diligite
quod dilexit in semet / in nobis
dei gratiam nomen illo condignate
initiorum que nimis fecit ille pri
mptate divinas non amisit glo
riositate non minuit eternitate
morte non perdidit ita et nos
easdem gratiis / easdemque vesti
gijs ut celestia apprehendentes
terrena despiciamus. Omnis ergo cau
tela est ut sectata cupiditatis
odiosa vitiorum declinemus ingruent
et abdicato omnis erroris viam
cum preferat dum non impudicus
non luxuriosus non superbus cele
bret non avarus iustis tamen
adhibeat festinitate longius quam
beati separatur maxime quam illi qui
de ubi meditatione inale fiant
minuendo quod est dentis aut
battuendo quod carnis nos non sunt
amplius ut expectemus salva
torem deum ihesum christum qui refor
mavit corpus humilitatis nostre
configuratumque fecit corpori glorie sue
cum vivit et regnat cum patre
et spiritu sancto in secula seculorum amen
Explicit ysidorus de summo bono

Ysidorus episcopus hispalensis florent
circa annos domini quingentesimo cen
tesimo tricesimo primo hic fuit auctor
librorum prescriptorum

Incipit libellus de conflictu vitiorum
et virtutum sancti augustini episcopi

Apostolica vox clamat per
orbem atque in procinctu fidei
positis ne securitate torpe
ant dicit omnes qui pie volunt
vivere in christo ihesu persecutionem
patiuntur. Verba enim cetera repperimus in
suis principibus iam religiosa

numquam fidelis est / desunt pie vivendi
in christo ihesu verbera flagella carceres
equulei cruces et pene sunt innumera
genera tormentorum. Quid ergo
est quod apostolus sonuit ut omnes
pie viventes persecutionem patiantur
nisi forte nemo presentis tempore vult
pie vivere in christo ihesu et ideo ista
desunt. Omnes hoc vel desipiens di
cere non presumat. Ergo aplicandum non spatiis
quorundam sed generalis omnibus persecutio
debet intelligi. Et quidem multe
sunt inter ipsum mentis certe con
stituti que pie viventes in christo
contumeliis afficiunt ~~opprobris~~
obprobriis irrisionibus iniuriis
lacessunt. Ista nec est generalis
persecutio quam apostolus omnes pie vi
ventes describit. Non facile dixe
rim cum sint quidam religio
si quibus nemo pravorum iniuriam
inferat desiderent. Alia ergo intelli
genda est que in omnes generaliter
noxia est / quoniam que non incitatis
intorquet sensus sed intimorum
adhuc certamina certe contra humilitatem
superbia contendit tumorem. Dum in
anus gloria contendit verum religionem
simulacio contendit. Subiectionem ob
pugnatio contemptus contendit
scientiam congratulationem in videre
contendit. Dilectionem odium contendit. Libertatem
iuste correctionis detractio con
patiens ira contendit. Mansuetudinem
superbia contendit. Satisfactionem timor contra
spiritale gaudium seculi tristicia
contendit. Vanus exercitium torpore vel
ignavia contendit. Firmam stabilitatem
dissoluta inquietudo contendit. Fidei
fiduciam desperatio contendit. Mundi
contemptum cupiditas contendit
miseriam obdurationis contra innocentiam
furtum et fraudem. Veritatem

fallaciam. vel mendacium contra. elaboratam
parsimoniam ventris ingluvies. contra
moderantiam morum inepta leticia
contra. discretam taciturnitatem multiloquium
contra. eximie integritatis munditiam
dicti et luxuria contra. cordis munditiam
spiritualis fornicatio contra. amorem
patrie celestis appetitus seculi. prius
obpugnantis penitus se ingerit. Id
aliud quam crudelis [illegible]
pestiferos adusque conglobatos virtutum
acies deserant. Ex quibus dux
quam primus est superbia que sicut
angelos de celo deiecit ita exitus
animorum conflictus mentis sunt que
breviter compendiosa tetigimus. Sed
videamus quemadmodum contra celi
et mundi dimicent acies Christi et dyaboli
castra decertant. Superbia dicit

Multis immo pene cunctis
omnibus melior es verbis scientia
divitiis honoribus et cunctis que vel
temporalibus vel spiritualibus suppe-
tunt carismatibus. Cunctos ergo de-
spice cunctis te superiorem attende.
Memento. Humilitas respondet.
Memento quia pulvis es et cinis vermis
es et putredo et vermis es cinis
et si aliquid es inquit tanto humilia
te quanto magnus es per omnia
non es numquid tu altior es quam primus
angelus numquid tu splendidior es
in terra quam lucifer in celo. Quod
si ille de tanta sublimitate per
superbiam cecidit quomodo tu ad cel-
situdinem tendens de imo per superbiam
consurgas. quin illam potius domini hu-
militatis conditionem teneas de qua per
sapientem dicitur. Corpus
quod corrumpitur aggravat animam
et deprimit. Quia densissimis
puteamus intus superbie tenebris
lumine in baldo (?) sicut potuit in celo
stella que mane oriebatur lucis
sue globos amittere. Audi igitur

humile vitiorum dicentis. Qui sequi-
tur me non ambulat in tene-
bris sed habebit lumen vite. Cogno-
scant essent sequendi. Alibi quo-
que monuit dicens. Discite a me quia
mitis sum et humilis corde et
invenietis requiem animabus vestris.
Audi timor superbie audi dicentem
adhuc humilitatis magistrum. Omnis qui
se exaltat humiliabitur et qui se
humiliat exaltabitur. Audi et aliud.
Super quem requiescet spiritus meus
nisi super humilem et quietum et trementem
sermones meos. et alibi. Qui
cum in forma dei esset non rapinam
arbitratus est esse se equalem
deo sed semetipsum exinanivit
formam servi accipiens. Ergo tanta
se humilitate exinanivit divina
maiestas superbie deserit nunc(?) huius
humana infirmitas. Inanis gloria dicit

Age bonum quod vales
ostende cunctis bonum quod agis
ut bonus a cunctis diceris ut sanctus
et venerabilis ab omnibus predicaris
ut dei electus diceris ut nemo
te contempnat nemo te despiciat
sed impendant debitum honorem quam
solvant. Timor domini respondet

Si quid boni aliquando agis
non pro transitoriis sed perpetuis ho-
noribus age occulta. quantum potes
quod agis. Et si ex toto non potest
sit tamen in animo occultandi volun-
tas et non caret de ostentatione
ulla temeritatis nunc tamen caveat ne
in parte aliquando quod sanctis ce-
latum habere. Dicit denique dominus
redemptoris nostri sibi quasi ge-
neris videbis imprimere que in
dicit lucent lux vestra coram ho-
minibus etc. Et contra. cum dicit:
Attende te elemosinam nesciat
sinistra tua. quid faciat dextera
tua. ut sit elemosina tua. in ab-

sconso et qui tenus qui videt in ab-
scondito reddet tibi. Item ypocri-
ne te illa sunt convenit que de
ypocritis dicit: omnia opera sua
faciunt ut videantur ab hominibus.
Amen dico vobis receperunt merce-
dem suam. Attende tibi in cunctis que
agis ne clauderis cum phariseis cum
hiis qui demoliuntur facies suas ut
videantur. De celo aures et audire
tibi videbunt sacrificium quasi
de celo cadentem. Eliacio de religione
Qui nichil boni in abscondito
facis ideo acutis coguntur
detestabilis foris quam finge te
esse quod intus non appetis. Vera
Summo satisface religio vult
magis quam non est alia unde ho-
minibus quod non est quid aliud quam
dampnato est. Memorandum
est itaque quod dicit: Ve vobis scribe
et pharisei ypocrite qui mundatis
quod foris est calicis et parapsidis,
intus autem estis pleni rapina
et inmundicia. Et alibi: Pharisee
munda prius quod intus est calicis
et parapsidis ut fiat et id quod foris
est mundum. Item ve vobis scribe
et pharisei ypocrite qui similes estis
sepulchris dealbatis que a foris
apparent hominibus speciosa, intus
vero plena sunt ossibus mortuorum
et omni spurcicia. Sic et vos
apparetis foris quidem hominibus
iusti, intus autem estis pleni
ypocrisi et iniquitate. Item nota et
illud quod de talibus scriptum est:
veniunt ad vos in vestimentis
ovium, intrinsecus autem sunt lupi
rapaces. De inobediencia dicit
Quis tu es ut prelatis obtempe-
res et racionibus similiter ex-
hibeas te magis quam illos de-
ceant imperare qui tibi non
possunt ingenio vel industria
equari. Obtempera igitur magis-
terio meo et non sit tibi onus de
alieno. Subiectio vult
Si tam obtemperandum sit magistro
ignaro necesse est subditi magis-
terio ipse enim dicit: Qui vos audit
me audit et qui vos spernit me
spernit. Itaque inquit oportet si sic est
qui imperat esset equalis debet
esse non talis per quem talis deus
imperaret si apostolus dicit: non
est inquit potestas nisi a deo,
que autem a deo sunt ordinata sunt.
Itaque qui potestati resistit ordinacioni
dei resistit debeant hii qui imperant
non est a subditis distinguendum
Et quidem primus esse pastor
bonus dominus dicit: Reges
gentium dominantur eorum et qui potestatem
habent in eos benefici vocantur.
Vos autem non sic. Sed tamen quia
non omnes tales sunt nos providit
subiectorum omnium personis indiscu-
ssis assumimus premonuit
dicens: Super cathedram moysi
sederunt scribe et pharisei; que
dicunt vobis facite, que autem
faciunt facere nolite. Imponunt
in humeros hominum onera gravia
et importabilia, digito autem
suo nolunt ea movere. De subditis
Si quis illo vel alio minor es dicit
Lex quo es vel equalis vel super-
ior, non es contra illos, que illi
non volunt non quod tibi. Ut su-
periores vel equales esse debent.
Exaltacio sensuum prelatis vult
Si rectus virtutibus extollis
potius in loco infimo quam
infimo te conferes, quia cum de alto
peior fit ruina. Si sit tibi ut
asseres quidem sint superiores
vel equales quod tibi nocet.
Item propter ne dum alius bona

cupiendum in medio illum inve-
teris se quo septem ... consuetu-
dinis moris intromittunt modo
loquuntur conveniant. aut illum qui
sunt expte illius / Odium dicit

Absit ut illum amicus quem
in omnibus contrarium habes qui
tibi derogat qui tibi insultat
qui contemnit ~~...~~ excipit qui
te dictis operibus atque honoribus
prius fecerit nisi cum tibi in-
videt nequaquam se ita tibi perficit

Nunquid / Caritas non videt

Nequaquam hec vitiis habenda sunt
odio in homine peccatum non contraria
dei ymago in homine. Sicut Christus
qui moriens pro suis inimicos
suos dilexit ante eciam tor-
mentum monuit dicens Di-
ligite inimicos vestros benefacite
his qui oderunt vos et orate
pro persequentibus vos ut sitis filii
patris vestri qui in celis est Et
sicut per salomonem dicit et apostolus
Si esurierit inimicus tuus ciba
illum si sitit potum da illi hoc
enim faciens carbones ignis congeres
super caput eius Cum fame apostolus
subiunxit dicens noli vinci a
malo sed vince in bono malum
E contra. ... qui fratres odisse
noscuntur per Iohannem dicitur Qui
odit fratrem suum homicida est
At nequis suspicetur in quod a-
mantes diligo dicit dominus contra
Si enim diligitis eos qui vos
diligunt quam mercedem habebitis
nonne et publicani hoc faciunt
Quid tu quoque ad hoc obice
nales esse qui odit fratrem suum
manet in morte et qui di-
ligit manet in deo et deus
in eo Amen quo multitudine

felles amone et quo pacto nobis
caritatis dulcedinem sumere mel-
lis summus mellis dulcius et
lenius Ipso deus inquit cari-
tas est et ecclesiasticus predicat ca-
ritatis dei diffusa est in cor-
dibus nostris per spiritum sanctum qui datus
est nobis Unde hec de hoc
sermone lege dicit sicut septem
est unica deliciarum cooperante
caritas / detractio dicit

Quis potest sustinere cuius pleno
lege quem ille ut ille sum
committit nisi forte cuius penitet

~~Detractio~~ ~~...~~ lib. ...

Nec tacenda sunt proximi
mala ... ... sed contra
fratrem in faciem proximi redar-
guenda. Ne non que occulte de-
trahendus Quod si dicit ideo nobis
fratrem coram nobis occultis me-
ritis ne ex assertionis contrarie
non proficiant sed magis scandalum
sumunt ... scriptum dum
et ipsa mente hoc maius scan-
dalum esse denunciat dicens
Sedens adversus fratrem loquebaris
et adversus filium matris tue po-
nebas scandalum. In omnis enim
scandalum sumit qui se de-
trahentem intelligit cum que
corripiente sustinet Et quia
non magna caritas delinquentem
ad tempus silencio sinit cogi-
tat ut oportuno tempore corrigat
peccata subiungit hec fecisti
et tacui Ne autem ex hoc decep-
to silencio detractores sibi
applaudent qui dum proximi occulte
derogant malunt magis in
aperto correptionem proficiunt
ad hoc subsequitur Existimasti
inique quod ero tui similis

ut si dicas iniquum est cogitare
ut inde detractori similis appa-
ream. Unde ad tempus recitans
ad derogantis eidem concepciones
expecto. Unde et premius subditur
dignum te et similem ei facias. si
cum velut dicatur non dicite
ut est tua confitendo sed in spiritu
ut est meus sollicitando aptum
comprehendi tempus expectans
potestatem iniquum et eius de-
tractoris eius faciem eius saltem
et inquius non odio sed amore pro-
ximi in absconditis dum dicimus
reprehendo proximo magis sive
odisti et non diligis. Unde dicitur
qui est et non comprimis. Quia sit
aure detestanda. obturatura
proximi multis in locis eloquium
divinum testatur ut est illud
detrahentem secrete proximo suo
hunc persequebar et illud: Qui
detrahit fratri detrahit legi et
illud apostoli: Videte ne dum in
vicem mordetis invicem con-
sumamini. Ysa dicit
Que ergo te gerentium cum
Quinime ferri non possunt
simo patientie sit. Hec patiencie
quia et si non eis cum magna
compassione resistit. tamen te
de mente sine mensura crimi-
labuntur. Paciencia videt
Si passio redemptoris ad
mentem reducitur nichil
tam durum quod non equo animo
tolleretur. Xpistus enim ut ait
petrus passus est pro nobis vo-
bis relinquens exemplum
ut sequamini vestigia eius.
ipse enim dixit: Si patrem fa-
milias beelzebub vocaverunt
quanto magis domesticos eius.
Si me persecuti sunt et vos
persequentur. Et quam sit incomparabilis
passionis illius que pertinuit
ille cum persecutiones obprobria
irrisiones contumelias alapas
sputa flagella spineam coronam
crucemque sustinuit et nos miseri
ad unam confusionem uno sermone
fatigamur uno verbo vincimur
ubi et quod legimus de eo quod
scriptum est si non comparuit
non convertemur. Omnia sunt
retinendi sunt in semel
et eius mutanda. dampnacio
Unde scriptum legimus: Si in visu
cum suo reus est iudico ubi
tamen remedium in veniam
ex eo quod subditur: Si offers
munus tuum ante altare tibi
recordatus fueris quod frater tuus
habet aliquid adversus te re-
linque ibi munus tuum ante al-
tare et vade prius reconciliari
fratri tuo et tunc veniens offeres
munus tuum. Et si dicatur
nec in corde teneatur. Preterea
effundis nisi prius offensum
proximum satisfaciendo ad leni-
tatis mansuetudine perducas
enim munus non est omnino
vera altare non cor nostrum quod ille
autem qui hoc facit quotiens sunt
inter duos ira contentio seu
discordia federe firmissimam dampna-
cionem nequaquam mereret.
Sed sunt multi qui penitenti
sibi veniam delicti non re-
mittunt tamen quos illa dominica
sua vocat qui dicit: Si non
remiseritis hominibus peccata eorum
nec pater vester celestis dimittet
nobis peccata vestra. Aliud magis
sunt que committit et me se-
pius offendit ad hoc dominus

videt, nam cum petrus diceret ad eum quociens peccauit in me frater meus et dimittam illi usque sepcies, non dico tibi petre sepcies sed usque septuagies sepcies. Quod multi sunt qui facilius in minutis tunc relaxant, dei pro tamen indulgent. Quod deinde dicendum est qui fine tenentes usque ad ira prorumpunt maledictionis nisi hoc quod apostolus ait neque maledici regnum dei possidebunt quod iacobus exaggerauit detestatione dicens linguam nullus hominum domare potest. Ex ipso ore procedit maledicto et benediccio non oportet hoc fratres mei ita fieri, numquid fons de eodem foramine dulcem et amaram emanat aquam et de termino. Certum, ubi dicit mors et vita in manibus lingue.

Dimitte seuitas. Contencio peruersa dicit sic

Dimittit in sensibus et brutis animalibus leena ubi et non magis apparuimus ut ceteris decet qui delinquunt dicendum.

Non tua. Mansuetudo vero dicit

Nichilus persuasio sed apostoli sequendi precepta qui debet suum dilectum discipulum monuit dicens seniorem ne increpaueris sed obsecra ut patrem iuuenes ut fratres anus ut matres vel et iuuenes. Seruum dei non oportet litigare sed mansuetum esse ad omnes doctorem pacientem cum modestia corripientem eos qui resistunt. Item magne observari increpacio in omni pacientia et doctrina. Quod videlicet malum prepbtie et prime dictus ad hunc subditur quam plures nocet. Decipiuntur cum contingit ut lenire ut cum tumuit.

dulcedine plurimum correpcione comprimit et ergo similiter ubi depressionis emittunt vicula. Unde scriptum est. Qui arguit derisorem ipse sibi iniuriam facit et cetera. Argue sapientem et amabit.

Vestem denuo. Timor dicit

Uhabes meritis non sit tibi ... quod homines de te suspicentur interius. Humilis confessio vero dicit

Non est demum. Detrahendo, notesio nec susurrandi suspicio sed si sunt que corrigantur manifestandi. Aut tecum si depositi prestantie negandi. Quia et apostolus monet nullam occasionem dare dyabolo. Quod est mihi detestabilis est qui christianam fidem tenentes in ydolorum templo recumbebant ad comedendum et tamquam ipsi ydolum proinde dicentes ymolaticii quod in nemus os cibos consumant in filiis eius mentes fratrum et confirmans fratres suos ad neophrendos ydolorum itidem habebant. Tristicia dicit

Unde ergo gaudeas cum tamen anxia de prorimis fortis pende cum summo merore omnibus timendi sunt qui intimo contristantur se magnitudinis felle.

Spiritale gaudium vero dicit

Semmam tristiciam esse non in vita in salute alia non que penitencie operatur vitam que ad premium nos trahit. Aliam non que ad desperacionem producit. Tu quidem vita esse cognoscis que mortem omnio operatur. Non igitur est ad contristandum nichil que sunt sed contingat gaudendum in hiis que nostri intelligis quam et dictor psalmiste grandem dixit. Sicut preteriti non fuerunt homines et dixerunt

nte nimium adipiscantur nos preu
ientes per me gaudere in illa die
et ciuitate quoniam uices viri
et mulieri miseris Memento quia
ipsi ibant gaudentes a conspectu
concilii quoniam digni habiti sunt
pro nomine ihesu contumeliam pati
[illegible] ergo merori esse debet locus
ubi tamen letitia succedit Ignauia dicit
Sed lectionem continuo studio
insistis oculorum caliginem in
[illegible] si indesinenter legimus sum
[illegible] ipsos ceterum oculos amittis
si precibus insistis psalmorum
[illegible] prolixius in fauces corrupit
requiris Si cotidiano labore
te conficis ad opus spirituale qui
consurgis Virtus operatiua videlicet
Quid tibi adhuc prestandum tempus loci
quem prouidebis tempus spatium
aliquid [illegible] si cupis [illegible] uiuis
[illegible] si vel [illegible] hominum [illegible] habet
[illegible] fratris [illegible] forte mente [illegible]
[illegible] psalmator in [illegible] dicit vigilate
quia nescitis diem neque horam
quappropter distringite arte corpus in
[illegible] memento semper quod regnum
celorum non tepidi neque molles
non desides sed uiolenti uim faci
entes diripiunt dissoluta vagatio
Sed deum ubique credis [illegible] dicit
esse cur uim singulariter
locum quo teneri [illegible] petitiones
custodis et non potius ad alium
[illegible] Stabilitas loci videlicet
Stultum est ut asseris quia deum
ubique esse credis quod non iste
locus deserendus est quia fuge
appetis quia tamen ipso est deus
ac inquis meliorem inquirere
meliorem iubemus Vel si iudico
[illegible] meliorem aut equalem tamen
inueniemus quilibet diabolum et choros
perdidisse conquestus memor esto

quia primus angelus de celo ruit
et primus homo de paradyso expulsus
ad [illegible] hominibus seculi [illegible]
[illegible] quia lotth [illegible] sodomitis [illegible] in monte
non [illegible] torpens inebriatus
cum filiabus peccauit [illegible]
[illegible] ad [illegible] altum
[illegible] reddit dum quo [illegible] est
[illegible] in uno loco [illegible]
[illegible] vel [illegible] negotiis
implicare [illegible]
[illegible] ipsi petrus [illegible]
[illegible] deo implicat se
secularibus negotiis ut ei placeat
cui se probauit et cum sum[illegible]
sine intermissione orate in omnibus
gratias agite desperacio dicit
Quare tanta commisisti quod [illegible]
[illegible] in [illegible] delicta et pene
in melius [illegible] non [illegible] umquam
Ecce [illegible] ut eius mala [illegible]
dine tantas congeries [illegible]
peccatorum oneribus [illegible]
[illegible] agendum est [illegible] de peccatis
[illegible] dampnacio in [illegible] despe
tibus [illegible]
[illegible] temporalium
voluptates [illegible] reliquerunt
[illegible] obligaciones fiducia dicit
Sed [illegible] agitur et delicta
Ecce dauid adulterio simul et
homicidio reus [illegible]
[illegible] Ecce
manasses [illegible] peccator nequissimus
[illegible] et sceleratissimus [illegible]
de morte ad uitam redijt Ecce
mariam magdalenam in [illegible]
[illegible] sordibus inquinata
ad fontem pietatis [illegible]
dum vestigia lacrimis rigans
capillis detergens [illegible]
[illegible] abluit meruit
Ecce petrus negationis [illegible]

Vinculis astrictus amarissimis la
crimis in fidelitate nodos resolvit
Dei seductionis et effusionis sui
sanguinis latro ob meritum unius hec
momento unius confessionis merce
dedit. Ad paradysum rapuit cecos sana
bis cecum dei persequens multos
pro nomine christi puniens. Ipsius servis
vobis clamans Convertimini et vobis quo
tot timentes precipitur ut dicit locum
desperacionis colloquium mala cuius per
tinax sit pugnaturus hoc. Peccator
ingemiscerit salvus erit et vivus
nolo mortem peccatoris sed ut magis
convertatur et vivat. De conversione
non in melius respiciens mutata.
Quid aliud videmus nisi ut quod
heri. Quippe non egit hodie dum
ad hunc tempus licet agat ne
differunt de die in diem. Dum nescit
si vita correctionis habeat diem
semper quod sine consuetudine resistat
d. Nunc et necesse eunt cepi hec
mutacio dextere excelsi. Cupiditas d[...]

Valde sine culpa est quod dum
[...] concupiscentis quam non
multiplicatur appetens sed eget
pertimescis et quod male retinet
alius ipse melius expendes

Mundi contemptus vi dicit

Ita nunc apud plures homines sine
affliccione et periculo perveniunt.
Quia quanto quis amplius habet
cepit tanto magis habere concupiscit
sicut scriptum est Avarus pecu
nia non implebitur que numquam
quia sit dicendum. Paulus dicit
avaricia que est ydolorum servitus
et alibi. Nam volunt divites fieri
incidunt in temptacionem et
in laqueum dyaboli et in desideria
nociva que mergunt homines
in perdicionem. Item Jacobus michi
[...] et [...]bus agite nunc
divites [...] divicie vestre putrefacte
sunt vestimenta vestra a tineis co
mesta sunt aurum et argentum ve
strum eruginavit et erugo eorum
in testimonium erit vobis et man
ducabit carnes vestras sicut ignis.
Et nunc redemptor noster precipue nobis
cupiditatem [...] quam noxam ce
lat cum difficile qui pecunias pos
sidet regnum celorum intrabit et
rursum facilius est camelum per
foramen acus transire quam divitem
intrare regnum celorum. De gesta
[...] est cupiditatum
quanto magis viris religiosis seculo
abrenunciantibus ad quos loqui
tur spiritus sanctus dicit Nolite sol
liciti esse quid manducetis
aut quid bibatis aut quo operiamini
hec omnia gentes inquirunt.
Querite autem primum regnum dei
et iusticiam eius et hec omnia ad
icientur vobis [...]
[...]
est [...] ut est ille qui
nichil [...] christum [...]
[...] cum [...] sunt [...]
[...] professione [...] habere [...]
[...] nichil [...] et omnia possi
dentes. Omnia namque non [...]
[...] ipso dicente [...]
[...] et vestitum his [...]
[...] dives facte [...] religiosorum
[...] plura [...]
ut melius [...] quam a pluribus
[...] christi pauperibus et
ego [...] non [...]
quos [...] exemplum [...]
[...] debent que [...]
[...] exiens [...]
in [...] fame [...]
unde christus [...]
[...] dicens
nemo mittit manum suam a[d]

vitium et respiciens retro ap-
tus est regno dei. Hinc petrus
ait: Melius erat illis non cognosce-
re viam iusticie quam post agnicionem
retrorsum redire. Contingit eis
illud vere proverbium: Canis reversus
ad vomitum suum et sus lota in
volutabro luti. Cum nimia
malicie morbus magis medicus
compescitur. Instat enim dies mortis
sine oblivione memorie. cum
multis post modicum in sepulchro
... sit homo consideravit hoc
de proximo manebit in illius
memoria q. d. Ecce quando et
illius homine vivus extiterit in cibis
quibus tuis memorative nomi-
nis tui et melius non petitis
Quid erit ergo divicie congre-
gante. Audi Job quia nudus egres-
sus de utero matris mee nudus
revertar illuc et quia nichil in-
tulimus in mundum sed nec auferre
aliquid possumus. Observatio dicit
Si ea que possides
egentibus tribuis veri subiectos
libere premium invenies. Operatio vult
Salomon admonet dicens
Si multum tibi fuit habundan-
ter tribue si exiguum hoc ipsum
libenter impertire. Hinc veritas
dicit: Quod superest date elemosinam
tribuite et omnia munda sunt
vobis. Audite obdurati. Petrus
dicit: Cum non fecerit misericordiam fiet
iudicium sine misericordia. Unde per prophetam
dicit: Frange esurienti panem
tuum et egenos vagos que induc
in domum tuam. Memento quod
pro proximo dimitti contingit
quod non ideo dampnatus est quia
aliena tulit sed quia propria sua non
tribuit. Qui eciam ad sinistram
positus inde dicturus sit ite

maledicti in ignem eternum qui paratus
est diabolo et angelis eius. Esurivi
et non dedistis mihi manducare
etc. que habuit ibi commemoratur.
Avarum dicit contra fraudem etc.
Si substanciam non tollis extra proprio
divicias esse non vales. Si cetera
que sibi placebis consistit fraudi
consignatis alliciunt nec modicum
quod rectitudinis existimas vir
pre utilitatibus ... vel ammo-
nitiones. Ex ... ad ... fraudes
Melius est pauperem esse quam ali-
que lede furto vel fraude ali-
enam quolibet modo rapiat ipse
sibi aditum regni celestis claudit.
Unde egregius predicator quosdam
redarguit dicens: Omnino delictum
est in vobis quod iudicia habetis
in vobis. Quare non magis
iniuriam accipitis sed vos fraudatis
et iniuriam facitis et hoc fratribus.
An nescitis quia iniqui regnum
dei non possidebunt, et subiungit
neque fures neque raptores regnum
dei possidebunt. Fallacem et men-
dacem unum sunt fallacia ante
sit ingenio, mendacium verbo.
Contra fallacem dicit
Ut committeres unum proximum
tuum in dando aliquid. illud de-
quaerit. d. Quid impetendo mo-
ris in rebus non habes quod tri-
buere possum. Eclesiasticus neque mor-
de quod habet vel quod sibi conveniat
vel pro aliis si volueris in eo
tribuit. Mendacium dicit
Omnino quod possibiles non
[illegible] sed non artificioso ingenio
sicut fallacem, sed simplici nega-
cionis verbo frustraris postulan-
[illegible]
Nec artificioso ingenio nec
verbo simplici oportet decipe-
re quemquam quia quaelibet arte mo-

mentiuntur. Os quod mentitur occidit
animam, et omnibus mendacibus
pars illorum erit in stagno ignis et
sulphuris ardentis. Venire contra glu

A scilicet deus omnia **unicus &c**
condidit et qui salutaribus
respuunt quid aliud quam munera
concessa contradicunt. **Ciborum**

C iborum cura **parsimonia &c**
que dicta iam est. Ne enim
homo fame moreretur omnia deus
ad hec suum nuda creavit sed ne
concedende mensure excedat
abstinenciam imposuit et inde
cena sua malis sufficiente panis
sodomitica maxima perijt. Domus
intestinum quam ad iherusalem per
prophetam loquitur dicens hec fuit
iniquitas sororis tue sodome
saturitas panis. Quapropter sicut
eger ad medicinam, sic ad sumendas
dapes nequaquam voluptatem
in illis appetere debet sed necessitati
succurrens, ut hunc incitamenta vicioris
prout evangelii dicens attendite ne
corda vestra gravent crapula
et ebrietate. Ille enim homo sancti
tam plene sapit qui in sumendis
dapibus non solum parsimoniam
tenet verum eciam refectionem semper
esuriens sumit. Unde eciam et
saniores epulas excepta corporis
infirmitate et hospitum suscep
tione contempnunt. **Inepta**

Q uid enim **leticia &c**
gaudium intus abscondis et
decet in publica letus esse aliis
Unde tu vel proximi videant sic
eos letos tua leticia. **Moderata**

U nde tibi magis **mestor vit.**
tamen leticia nimis ingrediaris
subsisti. Nimis penas infra dicit
et cumsisti nimis de exilio ad pa
triam venisti. Nimis deinde electione
securitatem accepisti. Tu forte

memoria excessit quod psalmista
dixit. Ve nobis qui nunc ridetis
quia plorabitis et flebitis. Et
Salomone &c. Risus dolore mis
cebitur et extrema gaudii luctus
occupat. Item legitur. Beati
qui lugent quoniam ipsi con
solabuntur. Unusquisque nescit
an homo utrum amore an odio
dignus sit sed omnia in futurum re
servantur incerta. Compone igitur
in tuo leticiam quam nondum eam
sisti. Compone penam nosse
quod omnes in summa iudicii
ab qui caritatibus tenebris re
clusis gaudere convertunt &c.

N on ille verus **Multiloquium**
tenebitur qui plura quidem bona
loquuntur sed ille qui pauca ...
sed mala dicere prohibent. **vii**
cui distortam taciturnitatem

V erum est quod dicitur sed non
bona pars videntur sepe con
tingit ut alienus locucio inefi
cius ad ipsum aliquid deviet.
Hoc apud Stephanum Salomonis prudentissime
quia in multiloquio peccatum non
deerit. Aut nimis secreta in mun
dum forte declinant ... sed
nimis declinari potuerunt in
vicia. De quibus vero in futuro
erit reddenda. Tenendus ergo
est modus in loquendo et abstinendum
non nimis utilibus verbis tacendum
sicut psalmista legitur. Scripsi
cum humiliatus sum nimis et
silui a bonis. **Iracundia &c**

N on est quidem firmus con
cubitu maris vel femine
nec prius vel alterius coniunctum
membris. **Integritas carnis i**

N on sunt ut apostolus dicit
neque in mundi regnum dei
possidebunt

Cur te in voluptate luxuria d(icit)
[C]arnis non delectaris cum quid
sequatur ignoras. Accepi tempus
desiderijs parere non debes quia
cum eterne perdunt nescis quid
inveniat. Deus hominem in
voluptate carnis noli in pro
ximum quis exordio masculum
feminam non fecisset. Augustinus li(bro)
[N]olo ignorare te bella vii
fugies quid post mea recepi
as si cum Christo et pro diversis
ne fine gaudebis si impie
luxuriose cum meretricibus
habitabis quidem cum nigris
iste hinc debes vi quod eterne
tempus acceptum perdunt ignis
ignore te dicis. Quia in exordio
mundi hominem ad hec masculum
et feminam creasse deum preterea
et mutuis amplexibus inser
berent omo verissime dicis
quasi iubendi licentiam quin
quidam tribuit. hoc est quin vir
ginitatem vel castimoniam indu
lam nequaquam professi sunt
quibusdam non tribuitur. Et de
in virgines vel continentes ex
devenerint fornicatio non illi
omnino conceditur. Non attendis
ut contempnendum penitus est
plus liberet dicit fugite for
nicationem. Si vis omne enim peccatum
quodcumque fecerit homo extra corpus
est. Qui autem fornicatur in proprium
corpus est peccat. Quia si hoc parum
credendum existimas audi
quod postmodum meminit de plebe
gemmas neque adulteri inquit
neque fornicatores neque ma
lorum concubitores regnum
dei possidebunt. Quam penas eo
rum tenes quam pro deo vita

futuri. Quia ergo emolumentum
affert corpori quod nec habent luxur
per tam tanto dampnum animarum
ad eternitatem. Spiritualis fornicatio d(icit)
Numquam dampnandi
[N]on aliquid agit qui in corde suo
eidem consentit et ad opus eo
tempore elidimus non tenetur
Mundicia cordis vii dicit
[O]mnino delinquit qui animi
castimoniam non custodit
unde et auctor mundicie in evangelio
dicit Qui viderit mulierem ad con
cupiscendam eam iam mechatus
est eam in corde suo. Quo
contra per beatum Job dicitur pepigi
fedus cum oculis meis ut ne
cogitarem de virgine. Ipse enim
auctor non vanitas cogita
tionum nostrarum displicet neque
prophetam dicit auferte malum
cogitationum vestrarum ab oculis
meis et in evangelio phariseis dicitur
Quid cogitatis mala in cordi
bus vestris. Amor spiritus sancti d(icit)
[Q]uid pulcherius quam veritas
quid ne delectabilius
esse potest quam in multis vana cum
quam mirabilis celi cernere
movere vel cernere in luce solis
augmento lune atque defectu
in varietate stellarum et cursu
quam delectabilis eorum in credendum
floribus et in fructuum
tantibus in pictorum vinorum
meantibus in silvarum umbris et
pluvie currentibus in equorum
et cantu cum filiis mentorum
et capitum saltibus in aquarum
volucribus in pratorum columbarum
cantuum pennis et collis in
domorum pictis muris et laque
aribus organorum omniumque musi
corum cymbalis tintinabulis multorum

venustis aspectibus carnes sup-
tilis et membris oculis et genis
et gutture et labiis naso et labris
membris, atque conspiciens adhibitis
auro et argento, et gemmis diversis
monilibus, et si qua sunt alia
que modo non recolit sensus

Si ista te delectant que sub celo
sunt cur non magis te delectant
ea que in celo sunt. Si tantum
ista pulchra sunt cineris et
domus qualis est. Si talia sunt
que colunt peregrini qualia sunt
que possident filii. Si mortales
et miseri talia sunt in miseria hec
remuneranti in mortales et boni
qualia sunt in vita. Illa dicitur
Quando recedit amor presentis
seculi in quo multus est nescit
et certum morientem et succedit
amor futuri seculi in quo se omnis
gignunt ut deinceps nemo mo-
riatur. Ubi nulla adversitas turbat
nulla necessitas angustiat nulla
molestia inquietat sed perhennis
leticia regnat. Si queris quid
ibi sit ubi talis et tanta beatitudo
persistit. Audi dicit non potest nisi quod
quid bonum est ibi est et quod quod ma-
li ibi non est. Quid in quibus illud
bonum est quod nec in eloquiis
apprehenditur et a psalmo diffinitum est
Quod oculus non vidit etc. Ad
hanc felicitatem mulier seculi de-
mens conspiratus Ieronimus anhela-
bat cum diceret Quid mihi est in
celo et a te quid volui super
terram cum multis regalibus dapibus
habundans dicebat. Satiabor
cum apparuerit gloria tua. Et iter-
rum heu me quia incolatus
meus prolongatus est. Hinc
paulus inquit Cupio dissolvi

et esse cum Christo. Ad quod ipse dominus
noster dulcissimus perducat nos
ad regnum summum. Amen.

Explicit libellus beati augustini in capitulis de conflictu viciorum et virtutum. Sit laus et gloria.

Incipit liber beati augustini de honestate mulierum vel clericorum

Nemo dicat fratres quod temporibus
nostris martirium coronam
esse non possint. Habet enim pax
martires suos, nam si iracundiam
mitigare, libidinem
fugere, iusticiam custodire, cupi-
ditatem contempnere, pars magna
martirii est. Cu-
piditas contemplenda. Magna
est cupiditas que quanto plus
diligitur tanto amplius accipit
tanto amplius plus requirit.
Iracundia. Iracundia non est
mitiganda que prius nocet
nocet quam nocendis. Luxuria
libidinem autem fugiendam ab
ipso doctore euidenter didicimus
quod in omnibus viciis resistendum
esse perdixerat quod libidine non
resistere sed ut fugite fornicationem
ut si diceret religiosis sicut deo
auxiliante debemus impugnare
resistere libidini non fugiendo
pugnare. Dicit enim in scriptura
alibi legimus) Noli intendere in
faciem virginis ne scandali-
zet videns eius. Nam et beatus
ioseph ut impudicam dominam
posset euadere pallium quo
tenebatur erat relinquit et fugit.
Sed contra libidinis impetum ap-
prehende fugiam si vis obtinere vic-
toriam. Sed nec tibi sit vere-
cundum dicere fuge si castitatis
palmam desideras obtinere

Videte fratres quod ab omnibus [illegible]
[illegible] tam a monachis secu-
laris indignum. et inhonesta
mulierum familiaritas fugienda mulierum
est. Dampna sine ulla dubitatione
in familiaritate mulierum
qui vult fugere cito diabolum in-
venit. Sed forte negligens quis
et minus de anime sue salute
sollicitus videt et dicit. Ecce
et ego familiaritatem habeo mulierum
religiosarum et tamen animam castitatis
custodio. Infelix est et nimis
periculosa presumptio. multi enim
se putant vincere cum victi sunt
Sed ad hoc addet aliquis et dicet
ego me contineo mulieres habeo
continentiam. Sano et volo scire
quomodo vincat. Quod est nolo hoc
vincam nisi hoc nolo scire
peccatum. Sed ego libidinis impe-
tum. et quod tamquam adversarium
meum retinere nolo vide gene-
rationem te incipiat superaveris.
[illegible] simul et bene pugnantibus op-
time triumphum. inde incedunt
[illegible] oppressum. Quod omnia cum
[illegible] solet diva se
[illegible] castitatis ubi cottidiana
pugna. et rara victoria. Quam
[illegible] castitas forcior est in
[illegible] cum cottidie resistentem
semper timetur. Et ideo sicut
[illegible] est nemo se plus securum te
recipiat ut de suis viribus pre-
sumptio se presumat. Sed audiat apostolum
clamantem. Fugite fornicationem
David cum esset sanctissimus in multis
[illegible] passionibus [illegible] vidit mulierem
[illegible] et amavit. et statim
homicidium fecit simul et adul-
terium. Et qui cum mulieribus
[illegible] putant se castitatis
triumphum obtinere. ignorat

quod apud deum duplici se reos
ostendunt. Dum se ipsos impudicitie
mittunt et aliis exempla
prave familiaritatis ostendunt
[illegible] cum [illegible] in honest-
tam familiaritatem. castitatis
decorem perdiderunt. Aliorum
anime qui pereunt ab illis in die
iudicii requirende sunt qui illud
exemplum perditionis ostendunt
Et ideo fratres contra monstra ferri
blandimenta. et contra adiutores
diaboli qui familiaritate suspecta
non metuunt nec erubescunt ne
nos suo exemplo decipiant
dei adiutorium imploremus ut
[illegible] venantium nos liberare
dignetur. [illegible] per [illegible]
omnibus que sunt. [illegible]
et castis cottidiana non desunt
martiria. omnibus [illegible] mar-
tiria. [illegible] esse non possunt sicut
castitas et veritas et iustitia Christus
est sic et ille qui eis insidiatur
persecutor Christi est. [illegible] non qui
castitatem veritatem et iustitiam
in fratribus suis in aliis et in se ipso
custodire voluit martir erit
Et ideo qui hec tota virtute
animi et ipse diligit ut alii
diligant verbis suis et exem-
plis. docet. Et ubicumque videt
et iustitiam ut castitas habeat
quantum prevalet se [illegible] et in-
[illegible] ut secundum virtutes suas
defensione [illegible] non unam
sed plures coronas [illegible]
[illegible] accipiet et ut hoc
obtinere mereamur cum dei ad-
iutorio. non solum contineamus
mulierum sed etiam [illegible]
aut filie aut ancille [illegible]
[illegible] collocatione [illegible]
[illegible] quanto [illegible] est

carnem condicio tanto timori. Sic
hoc de tali. ut admonet admonet
Salomon. dicens alligabit aliquis
ignem in sinu suo sinum ut vesti
menta eius non comburantur. Et
illud per contrarium. vix est dum du-
plicius o quanta iniquitas o quanta
perversitas, ut animam quam Christus suo
sacro sanguine redemit luxuriosus
quisque propter unius momenti delectacionem
libidinis dyabolo pessimo inimi
co suo vendit et tradit. Verum
nimium infamandi et plangenda
est condicio ubi cito perit quod
delectat et permanet sine fine quod
cruciat. Sub monendo enim [illegible] di
vus impetens transit et permanet
sine fine anime infelicis obprobrium
Sed dicet aliquis iuvenis ego sum
sanus quod me deleat non et per
penitenciam agam quod si dicet per
cuciet me non gladio et postea
[illegible] admeditum. Heu. iuvenis
homo nescis si unius hore spacio
wlnus accipietur. Sed vix longo
tempore ad sanitatem pervenit vero
[illegible]. Verum cum fornicarius dicit
penitenciam se acturum esse non timet
nec cavet subitaneam febriculam.
vel aliquo casu subitam mortem
superveniens capiunt et perdat
debitum et succedat eterna dampnacio
Et quia de infelicia libidine lo
quuti sumus credendum est quod
quod dicit propheta constitutus est
maledictus unusquisque tue quisque
per adventum domini nostri Jhesu Christi
per diversa monasteria monachorum
et per clericos vel laycos [illegible]
tam feminas quam conscriptus
maledictus iste videtur quod ex
multo peius est ad hunc multo
plures sunt qui ab illo maledicto

cottidie confringunt. quia isti q[ui]
[illegible] confessione istius libidinis
Unde istum atque istum rogant dili
genter ut consideremus et quantum pos
simus timeamus illud quod dominus
in evangelio dicit Qui viderit
mulierem ad concupiscendum eam iam
[illegible]. ut sicut dictum est non
non solum abstineas mulieribus
sed etiam a verbis et domesticis
et a blandiciis et amplexibus nostris
refrenandi est et sensus simul
auditus et oculorum in tanta fragi
litate ne illud eveniat nobis
quod dominus per prophetam Jeremiam clamat
dicens mors intravit ad animam
vestram per fenestras hoc est cum illis
per quos [illegible] proximum oc
et auditu [illegible] si per linguam
[illegible] pro de famulo tuo [illegible]
ut ad te me [illegible] ad [illegible]
[illegible] tempore [illegible] sum
pos tuos per [illegible] gladius
[illegible] mortis ingreditur. Sed
aut [illegible] vel sordidum con
silium libenter audierit. Si de
[illegible]. aut luxuriose loquitur
aut cantica turpia. per fenestras
non restrictas [illegible]
fenestras mors intravit ad
animam tuam. Et quia dominus dixit
Qui viderit mulierem etc. vo
luntatis prave faciendi reprimi
pro ope facti. Et si dicet dominus
aliquis mulierem libenter vi[det]
[illegible] considerat speciem
vestitus corporis sui in [illegible]
mentis vere morte [illegible]
[illegible] cum cogitatus et si aliquo
impeditur casu ut non
impleat voluntatem suam
[illegible] actionis tamen [illegible]
dampnatur adhuc. Et si [illegible]

ipsa est cum qui libidinis mu
in solent esse et ille non adulte
ratur in corde suo in divinis.
vnde ait beatus ieronimus illud primum
custodi cor tuum et illud in
oculos tuos ne videant vanitatem
nam si quis curiositas confusio
est si erunt eos quid erit nihil
oculorum. Et non dicimus eos
qui nolunt sine velint videre
non possunt sed ille qui ad concu
piscendum oculorum desiderium
intencionem et libidinis malum
in corde suo suscipiens moratur
corde suo hec mortua in corde
non libere permisit concente alie
ne anime solligit. non possunt
deo magis clamemus cum propheta
oculi mei semper ad dominum quoniam ipse
euellet de laqueo pedes meos
prestante domino nostro ihesu christo media
tore dei et hominum cui magna placi
ta est tua amen.

Videamus de vita clericorum qualiter vi
uant, et docet qualis esse de
bet clericorum conuersacio et doce
tur ibi xxiii. d. et sunt verba
sancti huius nostri. lege precum ame
et vulgarium. vtra. sectus mundi
voluptatibus se abstinentes non
spectaculis non pompis intersunt
conuiuia publica. fugiunt pri
vata non tantum pudica. sed etiam
sobria colunt. vsuris nequaquam
incumbunt neque turpium occu
pacionibus lucrorum non fraudibus
cuiusque studium appetunt amore
forme quasi militarium officiorum
terminus fugiunt. Secularia
officia negociaque abnuunt

honoris gradum per ambicionem
non suscipiunt pro susceptis medici
ne dei munera non accipiunt
dolos et coniuraciones caueant odium
emulaciones obtrectacionem atque
inuidiam fugiunt. non vagis o
culis non effrenata lingua aut
petulanti. fluidoque gressu ince
dunt. simplicitatem et verginum serue
tacionem fugiunt. Contubernia
extranearum feminarum insolentis
appetunt. Castimoniam quoque
inuiolati corporis perpetuo conser
uare studeant. Senioribus
quoque debitam prebeant obedie
nciam. neque vllius iactancie studio
semetipsos attollunt. postremo
doctrine leccionibus psalmis ympn
nis canticis exercicio iugiter in
cumbunt. Et tales enim debent
esse qui diuinis cultibus sese mi
cipandos student. scilicet ut dum scie
ciam dant doctrine gratiam populis
administrant. Item dicit clemens
c. d. xxxiii. Tales admistros ec
clesie eligant qui digne pos
sunt sacra tractare. Melius est
enim domino servitium paucos habe
ministros qui possunt digne opus
dei exercere quam multos inuti
les qui onus graue ordinatori
adducunt. Item dicitur non
habitent mulieres cum clerico xxx
ii. d. interdixit per omnia sancta
synodus non episcopo non presbitero
non dyacono non subdyacono non
alicui omnino qui in clero est li
cere subintroductam habere
mulierem nisi forte aut matrem
aut sororem aut amitam
aut easdem eas personas que
que fugiunt suspiciones etc.
Is. de eodem c. d. hospitiolum tuum.

aut vino aut unguento mulierum tangunt pedes vel tenent quia non possunt toto corde herere cum deo qui femineis accessibus eo pulsantur. secundum consilium secundum partes [illegible] unguentum demulcebantur feminis despuentes femine nomen tam nescientes feminam quam vix videre sustinentes mente dilige non corporali frequentia. secundum di. xxxv. Episcopus et presbiter aut dyaconus alee atque ebrietati deserviens aut desinat aut certe dampnetur. Subdyaconus aut [illegible] aut lector cantor i. psalmista similiter faciens aut desinat aut communione canonica privetur. [illegible] ubi alee [illegible] quod clerici non debent ludere vel ludis interesse ut [illegible] honestate clericorum [illegible] vel participes esse ludentibus vel inspectores ludi. Et de [illegible] inhibemus. Sed numquid [illegible] recipere quod male perditur [illegible] quod non tamen [illegible] turpitudo [illegible] excepto [illegible] est condicio occupantis alias. Et [illegible] petitur sic ludus patet [illegible] alium [illegible] ludis attendimus. Primum est desiderium lucrandi. ecce cupiditas que est radix omnium malorum i. ad thy. vi. et Aug. dicit [illegible] est voluntas [illegible] per [illegible] ecce [illegible]. Tercium est usura que non solum in anno vel mense sed eadem die ipsa excedit sortem [illegible] centesimam excedit. quoniam illa in anno sorti. Et de usu. [illegible] extra de usuris [illegible] si non sortem hec usura una die posset excedere sortem illam.

est centesima usura que in anno sorti equatur ut in glo. [illegible] de excess. prela. [illegible] Quartum est multiplicatio iuramentorum et verba [illegible]. Quintum est blasphemia. ecce hec est [illegible]. Sextum est corruptio [illegible] de [illegible] qui ad ludum [illegible] conspectu [illegible] conveniunt. Septimum est scandalum bonorum. Octavum est contemptus prohibitionis [illegible]. Nonum est amissio temporis et bonorum que in isto tempore tenentur. secundum Aug.

Ortus deliciarum inquit [illegible] O fidelis colligit flores virtutum. diversas quoque [illegible] suavitates odorum est septem [illegible] quibus sponsa Christi debet serto rosarum decorari. imbuere se cum. apprehendit scientie degustat dulcius. Amplexetur [illegible] tuum tu o fidelis anima sponsa Ihesu Christi [illegible] legendi.

Primum quanto quisque [illegible] scripturis assiduus fuerit tanto maiorem ex eis intelligentiam capit. Sicut terra quanto plus excolitur tanto plus fructificat. Nam quamvis hoc modo [illegible] aliquantum [illegible] potest ex scripturarum misteriis si assiduitatem habuit legendi. Omni enim habenti dabitur etc. Et qui non habet hoc quod videtur habere auferetur ab eo. et qui habet studium legendi dabitur ei. illi facultas et qui non habet i. studium legendi [illegible]

[...] id est bonum quod nullus in-
[...]lexerit per ignoranciam eius
[...]ferunt [...] et sic iste qui tra-
[...]is ad intelligendum sunt bona
[...]ut aliquis respiciet gloriam [...]
[...]m talentum sibi datum negligit
[...] condempnabitur. Sexto admo-
[...]eo caritatem tuam ut studium
[...] legendi. Nam omnis profectus
[...]lectione procedit. Unde enim ex lec-
[...]e nescimus discimus. Dicit enim
[...] Ysidorus: Qui orationibus indesinenter
[...]ombus insistunt utrumque est bonum
[...] liceat. Si non liceat melius
est orare quam legere. Cum autem
[...]quis cum deo esse debet orare
[...] legere. Nam cum oramus ipsi cum
[...]eo loquimur. Cum vero legimus
[...]eus nobiscum loquitur. Si habitu-
[...]s que deo digna sunt [...] est
[...]di. Legendi quoque studium hec
[...] cognitionem dei ministrat
[...] cognitione [...] tenebras ignorancie fu-
[...] [...] studium bonum [...]
[...] lectio studium bonum [...] [...]
[...] studio dei [...] [...]
[...] sacramenta [...] [...]
[...] lectionis studio dei omnis
[...] amor virtutum nutritur [...]
potes cognoscere qualis beatitudo
[...] gloria qualis caritas sit
[...] promittitur sanctis electis per omnibus
[...] potes cognoscere qualis
[...] quale supplicium [...]
[...]nictur in mysteriis impiis [...]
[...] [...] potes cognoscere
[...] audiuntur. Sunt boni [...]
[...] [...]. Talis dicetur
[...] in igne eternum bonus dicetur
[...] benedicti. Hec omnia [...]
[...] discimus lectio enim [...]
[...] quod [...] [...]
[...] tollerare. Unde [...]
[...] tibi [...] nisi lege [...]
[...] Collige quod poteris re-

ponens Christi in [...]

In convivio sacerdotum sunt precipue
sex observanda que sunt distincte
[...] Primum ut viri
absentes non mordeantur. Secundum
ut presentes non irrideantur. Tertium
ut [...] non [...]
Quartum ut ubi sunt lectiones
legantur et audiantur. Quintum
ut cibus non nisi ad sustentationem
sumatur. Sextum ut in principio
et in fine laudes deo referantur.

Hec omnia clare habentur in hiis
versibus sequentibus in quibus tanguntur
septem conditiones que circa mensam
sunt observande.
Sit dei verbo prius et prece [...]
post epulas duo [...]
[...]. Sint dapes tacite
[...] timore non
[...] [...] [...] [...]
egenis. Mensa [...]
et [...] mensura [...]
[...] [...]
[...] [...] absentium
[...] mensam [...]
[...] esse sibi [...]
[...] [...] [...]
[...] [...] [...]
[...] detrahens [...] [...]
[...] [...] [...]
[...] non est [...]
[...] [...] [...]
[...] [...] non [...]
[...] in corde tuo [...]
[...] [...] [...]
[...] id est [...]
[...] [...]
et [...] defensionem [...]
[...] est [...] [...]
[...] errorem [...]

Cum bene [...] debeas legere
[...] mortem dolorosissima
[...] [...] lamentabilis [...]

planxisset donec desiccaret an ca-
lidine magdalena ad planctum
verbis amor invitabit dicens. Eya
soror magdalena attende mecum
et vide dolorem meum. Meum dico
dixi tuum. Dictum potius meum
et tuum. Non enim est sine dolore quod
dixi tu tam singulariter dilecta fu-
isti. Scio quippe quia te fervente[r]
dilexit. Sic enim de te confessus mens
primus plenius scripsit et legendum vi-
ris ceteris in posterum reliquit.
Diligebat inquit ihesus martham
et sororem eius mariam. O insignem
aut dilectionis eximie in sex [illegible]
hore peccata multa. Et peccata dimi-
sit et deinceps non obstante phari-
sei simonis suspecto iudicio te
peccatricem iudicantis familiariter habuit
primumque post resurrectionem que predicaris
tenebit familiariter et conduxit.
Quid mirum igitur si de tanto
amico lamentabiliter ante publi-
ca ex cordis intimis dolentem
parem in sermonibus non habens
huius verbis communico dolore tu
gemitu plures quasi recentes
et acute sagitte magdalene
penetrarunt et novum ad hunc volnus
amorem attentus amplificant
amplificantes per dolorosius reno
vant. Sed et magdalena ut olim
flante austro rigeretur in lamen
tis replicat. Et pene exanimata re-
ticens verbis huiusmodi lamentat.
O mors o truculenta mors uti-
nam fuisset mortua. O crudelis
et dura. Quomodo in mundo placuit
tibi tollere solem meum et tene
bris damnare diem. Heu mihi
nunc quia compertum esse fuit
nubem intenebrare et dulcem in ama-
re. Ah quam tollere dispositum
tu me sororem non tulisti. Heu
me miseram et infelicem. Mi ut
tu me solitam reliquisti longe

quippe fecisti illum a me quem possi-
debam. Me derelictam sorsitan(?)
possit. Heu quis me suscipiet
dulcius. Rememorem. Quis exhi-
bet apud symonem. Symon[is]
me suscipiente dixit namque ille
in suspiciens in corde suo dum me pe-
dibus eius provoluta aspiceret.
Hic si esset propheta sciret utique
que et qualis est mulier que tangit
eum quia peccatrix est et vere pecca-
tricem quam. Certum nomine digna-
tus peccando perdiderim et septem
demonum dominus. Sed dicens phari-
seorum caram. Sed primus ille in-
dicens qui venit in hunc mundum
peccatores salvos facere. Uno mihi
verbo contulit omnia esse quippe
qui solo sermone restituerit b-
ona dimissi inquit sunt tibi pec-
cata. Et ferum. Sunt quae sunt fac-
et sic dimicta dimicta quia ma-
iorem dimicit dilexit. Tunc abso-
luta peccata dimissa. Et sic que
prius eram fuligine sordidior
inveneram nunc candidior
cumbebam. Non itaque symoni
lepro vitiorum dicitur quod peccatrix
est sed potius dicto quod peccatrix
fuit. Si enim non est dimissa
cum multa peccata multa quia mu-
lierem multum. Sed ad credo-
ribus o consule eam. Quis nunc
in me confert medicus ho-
diernus ut pacificet amicus ha-
bere me nusquam quid faciam
ubi dilectum querem. Si ad ori-
entem non apparet. Si ad occidentem
non intelligam. Si ad sinistram
quid agam. Non apprehendam
eum. Si in me. Dexteram non adorem
non videbo illum. Attendite
omnes populi et consideretis
videte dolorem meum et plo-
rate mecum quia expertum
modum. Oculi et non dicit: sto

t demum spiritus, id est compunctionis clamans
rotifero et non vidit heu michi
soror [...] dicens [...]
[c]ustodio magister adest et vocat
te non iam amicabiliter nobis. Ecce
[i]acuit ut solitum erat amicum
[tu]um ad diem festum ascendere non
[v]ales. Heu soror dulcissima. De
cetero tibi ministrare sis sollicita
quoniam michi est cure ut parem
amplius urgeam. Heu quis me
contemplacionem dulcitem apud te
soror dulcem ulterius excepit
[...]iens. Maria optimam partem ele-
git que non auferetur ab ea. Heu
[...]us mei desiderabilis quis michi
[...]t te ubi stetit que michi [...]
[...]fendam cor meum elegit non
[e]st qui me deungeret. Effusione
[...]discipulorum detecto defendit
[a] murmure dicens Omitte illam
quid molesti persone operacione
[...]fer. Quis michi unxisse et dese-
[...]te amplius compaciens con[...]
[...]bit. Et quo deinceps fuer[...]
[...]ens si mortuus sine suscitabitur
[...]ortuo olim eo et venit ihesus
[...]mo audito nuncio alii [...]
[...]stellum decidere et ad pedes
[e]ius currens mortem fratris
[...]um lacrimis intimaverit [...]
[...] cum eo ubis de fratris [...]
[...]lerit Ex [...] evangelium
[...]o dominum turbatum. Ihesus non
[...]rem in semetipso non [...]
[...] [...] usque volvens
[...]ffusione [...] non dominum
[u]bi sepultus iacet requiri-
[tur] dominum lapis tollitur non [...]
[...] cadaver non [...]
[...] membris et pedibus non
[...] [...] [...]
[...] admiratur [...]
[...] [...] silencio
[a]d pedes magistri [...] ubi soror
[...] [...] querulose [...]

cum lacrimis replicavit domine in-
quiens si fuisses hic frater meus
non fuisset mortuus. Sed me
ad pedes eius flentem, id est ipse
quidem lacrimis [...] [...]
in mensa [...] amoris magistri
que [...] [...] me [...] eius
[...] dubitat lacrimis meis
[...] adiciente lacrimas [...]
et quia me non simulare [...]
[...] Johannes inquit [...]
ut vidit mariam plorantem
lacrimatus est. [...]
[...] [...] dilectionis [...]
[...] [...] lacrima-
tus est ihesus [...] qui [...] angelorum
gaudium [...] quondam [...]
[...] [...] lacrimant
[...] [...] [...]
conturbatur. Ipse qui [...]
tus in [...] permanet [...]
[...] [...]
ut [...] cum mea sorore [...]
loquimur [...] lacrimos singul-
tibus vox illa dulcissima [...]
[...] [...] se co-
hibere potuit ut [...] valet
ubi deficientis [...]
ubi inquit posuistis eum [...]
vide ubi iaces [...]
[...] tot demonum potesta-
tibus subiectas non est tutum
cum serpentibus [...] et cum
scorpionibus [...] est [...]
[...] te [...] ego [...]
[...] lacrimis [...] nos [...]
[...] [...]
bis [...] ingenti [...]
[...] dicunt [...] qui non
[...] venerunt videre [...] et
vide [...]
flens in semetipso fremuit fre-
mens ad monumentum [...]
[...] fetentem quem soror [...]
horrebat non horruit [...]

lapide tollitur vocatur mortuus
prodit ligatus absolvitur. Fratris dum
existimabilis dilecto caritur. Domine
si dignatus humanitatis plenus es
in servum curavit aurifice. Iste non
ad mortuum et fetentem in tumulo
non dedignatus est accedere et quem
proximi iam quatriduanum absque
nunciabant. Aspice non respuit
appropinquare. Quid hec omnino ob-
secro faciebat in illo nisi dilectionis
ineffabilis magnitudo. Plorans igitur
plorabo donec deficiant in me
lacrime quia sola relicta sum sine
consolante. Omnia loca in quibus
cum illo conversata sum dum confido
in ingentem luctum converto. Et quia
cum illo vivente conversata eram
ipso absente maerorem michi in
memoriam omnia convertunt. Quid
aspicio mors michi est. Atque
est michi pena supplicium et pena
domus mea infelicitatis. Circumspicio
undique si forte veniat et odio sunt
michi omnia que non habent illum
quem diligit anima mea. Invoco
rectos mortales. Utinam iste
mortuus sit que nunquam non
moriturus cor meum dilexit.
O mors crudelissima que omnes
homines rapis cur me adhuc
relinquis, ubi est mors victoria
tua, ubi est mors stimulus tuus,
quo omnes pari passu coniungis
cur michi dolenti pepercisti que
frequenter dolentibus. Venire nunc
parce consuesti. Nullus me fruscte
dilecto consolatur quia venit con-
solari animam meam. Recedite a me
amare flebo. Dolus michi fle-
tus ubi hunc meum dulcescit qui
in deliciis animi mei meo dilecto
successit. Heu me infelix ego mise-
ra orbata dilecti solatio. Estuo suspi-
ro, fleo, turbor, non est requies
nec consolatio pro eo cum quesierim et

[illegible] animam meam impe-
tum patitur. Amo et ubi eum pro
non in terris, non in amicis neque
viribus, non in ludis et cantibus, con-
versa est in luctum cythara mea,
organum meum in vocem flentium.
Horrori michi sunt omnia tempo-
ra et quidquid non est ipse il-
lo[?] apud me nil est et odiosum. Pe-
gemitus et lacrimas, iam me ipse
his alienam[?] sentio. Non est requies
ubi ame unde inferatur aut me
invenit me gaudia sanitatum[?] mise-
rie. Descendam igitur lugens
ad eum in infernum si forsitan in-
ibi inveniam consolacionem. Ipso vero
Cum hanc vocem Magdalenam
meditando monumentum tenderet
in morientem. Subito magistri
vocem per nomen ihesus agnoscit
mox illa more solito ad pedes
prosternitur. Vestigia sua cum
totius discipulis mittit. Dum
tamen que eam revertit ex
dicendo iustitia planctus mirabi-
liter convertitur. Post dies xl dum
discipulis videntibus celos
est tempus dolor. Vitam igitur
in Magdalena tenebat quem
de eius super celos exaltacionem
dolebat non de corporis eius
absentacione. Abiit igitur Mag-
dalena ut dilecto magistro suo
appropiam, quo ad usque ad eius
preciosam mortem que super omnia
diligens non subito recideret
post dexteram autem discipu-
lis orbis climata dispergimur
Magdalena solum subiit ibi
seculo honorandi habens et inve-
stibilis rupis desertum. Peregit vi-
xxx annis in genere hominum
mansit ut tantum liberius de
suo dilecti amore cogitaret quod
illi mundus nullo forte perstrepe-
ret, passus est illi dilectus de
solatio cum cor et attraxerunt

spreto mundo hinc septem horis ca-
nonicis ingredituri denuo devotio
honorabitur obsequio et intendebit
alloquio, et absque septies in die
ad laudes domini decantandas in ae-
ternum laudabitur. Tandem feliciter
consummati cum illis quem in
vita tota devotione dilexit
amen. Et sic est finis istius sermonis.

Incipit prologus beati Bernhardi super
Missus est angelus Gabriel a deo.

Scribere me aliquid devotio iubet
et occupatio prohibet. Verumtamen
quia impediente corporis molestia
fratrum ad praesens non valeo sequi con-
ventum, id ipsum tantillum otii
quod vel de somno subtrahendo
in noctibus intercipere sinor non
sinam otiosum. Libet ergo temptare
et pulcherrimum aggredi quod saepe
meum pulsavit affectum, loqui videlicet
aliquid in laudibus virginis matris
super illam lectionem evan-
gelicam in qua Lucas recitat do-
minicae annuntiationis continentiam
historiam. Ad quod opus licet
nulla fratrum urgeat necessitas
quorum me profectibus deservire
convenit, tamen quia ex hoc non
impedior quominus eorum
necessitatibus praesto esse valeam,
non arbitror eos debere graviter
ferre si propriae satisfacio devotioni.

Incipit beatus Bernhardus super
Missus est angelus Gabriel a deo.

In illo tempore missus est angelus
Gabriel a deo in civitatem Galileae
cui nomen Nazareth ad virginem
desponsatam viro cui nomen erat
Joseph de domo David et nomen
virginis Maria.

Quid sibi voluit evangelista
tot propria nomina rerum in
hoc loco tam signanter exprimere?
Credo quia noluit nos negligenter
audire quod tam diligenter
studuit enarrare. Nominat pro(prie)
nuntium qui mittitur, dominum a quo
mittitur, virginem ad quam mittitur, spon-
sum quoque virginis, amborum pro-
genies, civitatem et regionem
propriis designat nominibus. Ut quid
hoc? Putas ne aliquid horum super-
vacue positum sit? Nequaquam.
Si enim nec folium de arbore sine
causa nec unus ex passeribus
sine patre caelesti cadit super ter-
ram, putem ego de ore sancti evangelistae
superfluum defluere verbum, praesertim
in sacra historia verbi? Non puto.
Plena quippe sunt omnia supernis
mysteriis ac caelesti singula dul-
cedine redundantia, si tamen di-
ligentem habeant inspectorem qui
noverit sugere mel de petra oleum-
que de saxo durissimo. Nempe
in illa die stillaverunt montes
dulcedinem et colles fluxerunt
lac et mel, quando rorantibus
caelis desuper et nubibus pluentibus
iustum aperta est terra laeta et ger-
minavit salvatorem, quando domino
dante benignitatem et terra nostra
reddente fructum suum super illum
montem coagulatum et pinguem
misericordia et veritas obviaverunt sibi,
iustitia et pax osculatae sunt.
Illo quoque in tempore mons iste
inter ceteros montes non modicus,
beatus hic videlicet evangelista,
donum desiderabile nostrae
salutis exordium suo mellifluo
commendavit eloquio, velut
perflante austro atque eliciens
sole radiante iustitiae quaedam
ex eo spiritualia profluxerunt aro-
mata. Et utinam deus nunc e-
mittat verbum suum et liquefaciat
ea nobis, perflet cor nostrum spiritus
eius et fiant nobis intelligibi-
lia verba evangelica, fiant in cor-
dibus nostris intelligibilia. Et de-

sideralibus super aurum et lapidem pre-
ciosum amabilem fieri et dulcem super
mel et favum dat. Itaque missus est
angelus Gabriel a deo. Non arbitror
hunc angelum de minoribus esse
qui quamlibet ex causa crebra solent
ad terras fungi legatione. Quod et ex
eius nomine aperte intelligi datur
quod interpretatum fortitudo dei
dicitur. Et quia non ab alio aliquo
forte excellentiori se ut assolet
spiritu sed ab ipso deo mitti perhibetur.
Propter hoc ergo positum est a deo. Vel
ideo dictum est a deo ne cui vel beato-
rum spirituum deus antequam virgini reve-
lasse putetur suum consilium consilium
excepto dumtaxat archangelo
Gabriele qui utique tante inter
suos inveniri potuit excellentie
ut tali et nomine dignus haberetur
et nuncio. Nec discordat nomen a nuncio.
Dei quippe virtutem Christum quem magis
nunciare decebat quam hunc qui
simili nomine honoratur. Nam quid
est aliud fortitudo quam virtus. Non
vel dedecens aut indecens aut in-
congruum videatur dominum et nuncium
communi censeri vocabulo cum
similis in utroque appellatio non sit
tamen ut utrobique similis causa.
Aliter quippe Christus fortitudo vel
virtus dei dicitur, aliter angelus. Ange-
lus tantum nuncupative, Christus
autem et substantive. Christus dei virtus
et dicitur et est qui forti armato qui
suum atrium in pace custodire sole-
bat fortior superveniens ipsum suo
brachio debellavit et sic ei vasa
captivitatis potenter eripuit.
Angelus vero fortitudo dei appella-
tus est vel quia huiuscemodi meruit
prerogativam officii qua eius-
dem nunciaret virtutis adventum
vel quia virginem natura pavi-
dam simplicem verecundam de
miraculi novitate non expavescere
sed confortare debebat quod et fecit.

Ne timeas inquiens Maria in-
venisti gratiam apud deum. ~~Et~~ Sponsum
sponsum eius virum utique humilem
humilem ac timoratum non incredi-
bilis forsitan idem ~~ipsius~~ angelus
confortasse creditur, etsi tunc
ab evangelista non nominetur. Io-
seph inquit fili David ne timeas
accipere Mariam coniugem tuam.
Convenienter itaque Gabriel ad
opus eligitur, immo quia ille tale
negocium iniungitur, recte tali no-
mine designatur. Missus est ergo Gabri-
el a deo. Quo? In civitatem Galilee
cui nomen Nazareth. Videamus
si ut ait Nathanael a Nazareth
potest aliquid boni esse. Nazareth
interpretatur flos. Videtur autem mihi
quoddam semen fuisse divine cog-
nitionis tamquam de celo iactatum in
terras, eloquia et promissiones
facte celitus ad patres scilicet Abra-
ham, Ysaac et Iacob. De quo semine
scriptum est: Nisi dominus Sabaoth
reliquisset nobis semen, sicut
Sodoma fuissemus et sicut Gomor-
ra similes fuissemus. Floruit
autem hoc semen in mirabilibus
que ostensa sunt in exitu Israel
de Egypto, in figuris et enigma-
tibus per totum iter in deserto usque
in terram promissionis et deinceps
in visionibus et vaticiniis prophetarum,
in ordinatione quoque regni et
sacerdotii usque ad Christum. Christus autem
huius seminis et horum florum non
immerito fructus esse intelligitur
dicente David: Dominus dabit beni-
gnitatem et terra nostra dabit fructum
suum. Et iterum: De fructu ventris
tui ponam super sedem tuam. In Na-
zareth ergo nunciatur Christus nasci-
turus, quia in flore speratur fructus
processurus. ~~Et~~ Sed prodeunte fructu
flos decidit, quia veritate apparente
in carne figura pertransiit. Unde
et Nazareth civitas Galilee

ire id est turificationis quam instete
illa omnia extiterunt que supernis
quem ut dicit apostolus in figura
contingebant illis. Hos ergo flores
nos qui iam fructum tenemus pro-
cessisse videmus qui dum adhuc
flore videbantur extiterunt. Unde
David mane sicut
herba transeat, mane floreat et
transeat, vespere decidat, induret
et arescat. Vespere et cum id est quando
veniret plenitudo temporis in quo
misit Deus unigenitum suum natum
ex muliere factum sub lege. Dicente
Ecce nova facio omnia, vetera
transierunt et disparuerunt. Quomodo in
continenti succrescentes fructus
flores decidunt et arescunt. Un-
de scriptum est: fenum aruit et
flos decidit, verbum autem domini ma-
net in eternum. Credo non ambigis
quod verbum fructus sit, verbum autem
Christus est. Bonus autem fructus
Christus qui manet in eternum. Sed
ubi est fenum quod aruit, ubi flos
qui decidit? Propheta respondeat: Omnis
caro fenum et omnis gloria eius tamquam
flos feni. Si omnis caro fenum, ergo
carnalis ille populus iudeorum
fenum. Annon fenum aruit dum idem
populus ab omni spiritus pinguedine
vacuus sicce littere adhesit. An
non etiam flos decidit quando gloria
quam habebant in lege remansit?
Si flos non decidit ubi ergo regnum
sacerdotium, ubi prophete, ubi templum
ubi magnalia illa de quibus glo-
riari solebant et dicere: Quanta au-
divimus et cognovimus ea et patres
nostri narraverunt nobis. Et item:
quanta mandavit patribus nostris
nota facere ea filiis suis. Ecce hec
dicta sint pro eo quod dictum est in ci-
vitatem Galilee cui nomen Nazareth. In istam
civitatem missus est angelus
Gabriel a deo ad quam? ad virginem
desponsatam viro cui nomen erat
Joseph. Et que est hec virgo
tam venerabilis ut salutetur

ab angelo tam humilis ut desponsa-
ta sit fabro. Pulchra permixtio vir-
ginitatis et humilitatis. Nec mediocri-
ter placet deo anima illa in qua et
humilitas commendat virginitatem
et virginitas exornat humilitatem.
Sed quanta putas veneratione digna
est in qua humilitatem exaltat fe-
cunditas, partus consecrat virginitatem.
Audis virginem, audis humilem. Si
non potes virginitatem humilis imi-
tari, humilitatem virginis. Laudabi-
lis virtus virginitas, sed magis hu-
militas necessaria. Illa consulitur, ista precipitur.
Ad illam invitaris, ad istam cogeris.
De illa dicitur: qui potest capere capiat. De
ista dicitur: nisi quis efficiatur sicut parvu-
lus iste non intrabit in regnum ce-
lorum. Illa ergo remuneratur, ista
exigitur. Potes denique sine virginitate
salvari, sine humilitate non potes.
Potest inquam placere humilitas
que virginitatem deplorat amis-
sam. Sine humilitate autem deo nec
Marie virginitas placuisset. Super
quem inquit requiescet spiritus
meus nisi super quietum et hum-
ilem. Super humilem dixit, non super
virginem. Si igitur Maria humilis
non esset, spiritus sanctus super eam
non requievisset. Si super eam non
requievisset, non eam impregnasset.
Quomodo enim de ipso sine ipso conciperet?
Patet itaque quia ut de spiritu sancto
conciperet, sicut ipsa perhibet, respexit
deus humilitatem ancille sue potius
quam virginitatem. Et si placuit
ex virginitate, tamen ex humilitate
concepit. Unde constat quia etiam
ut placeret virginitas, humilitas
procul dubio fecit. Quid dicis virgo
superba? Maria virginitatis oblita
gloriatur de humilitate, et tu neglecta
humilitate blandiris de vir-
ginitate. Respexit inquit deus
humilitatem ancille sue. Que est illa?
Virgo sancta, virgo sobria, virgo
devota. Numquid tu castior ista? Numquid
tu devotior? Aut numquid tua forte
pudicitia gratior castitate Ma-
rie, ut tu sine humilitate

placuit sufficiens extitit: quid illi non po-
tuit conspici. Denique quanto honorabi-
lior es ex singulari munere casti-
monie, tanto tibi tu maiorem in-
iuriam facis, cum eius in te decorem
fedas permixtione superbie. Alioquin
expedit tibi virginitatem non esse
quam de virginitate intumescere. Non
omnium quidem est virginitas, sed multo
paucorum est cum virginitate
humilitas. Si ergo virginitatem in
Maria non potes nisi mirari, stude
humilitatem imitari, et sufficit tibi.
Quod si et virgo et humilis es, quis-
quis es, magnus es. Et est in
magnus aliquid quod miraris in
Maria, scilicet cum virginitate fecun-
ditas. A seculo enim non est auditum
ut aliqua simul et mater esset
et virgo. Quod si et cuius mater atten-
das, quo te tua super eius mirabili
celsitudine ducet admiratio? Non-
ne ad hoc ut te videas non satis
posse mirari? Nonne tuo, immo
veritatis iudicio, illa que Deum
habuit filium super omnes celi cho-
ros exaltabitur angelorum? Nonne
Deum et Dominum angelorum
Maria suum audacter appellat
dicens: Fili, quid fecisti nobis
sic? Quis hoc audeat angelorum?
Sufficit eis et pro magno habent
quod cum sint spiritus ex conditione, ex
gratia facti et vocati sunt angeli,
testante David: Qui facit angelos
angelos suos spiritus. Maria vero non
matrem se agnoscens, maiestatem
illam, cui illi cum reverentia serviunt,
cum fiducia suum nuncupat filium,
nec dedignatur nuncupari Deus
quod esse dignatus est. Nam ~~post~~
paulo post subdit Evangelista: Et erat,
inquiens, subditus illis. Quis?
quibus? Deus hominibus. Deus,
inquam, cui angeli subditi sunt,
cui principatus et potestates obe-
diunt, subditus erat Marie,
nec tantum Marie, sed et Ioseph
propter Mariam. Mirare ergo utrumlibet
et elige quid amplius mireris,

sive Filii benignissimam dignationem,
sive Matris excellentissimam dignitatem.
Utrimque stupor, utrimque miraculum.
Et quod Deus femine obtemperet, humilitas
absque exemplo; et quod Deo femina prin-
cipetur, sublimitas sine socio. In
laudibus virginum singulariter canitur
quod sequuntur Agnum quocumque ierit. Qui-
bus ergo laudibus iudicas dignam
que ipsum etiam preit?
Disce, homo, obedire; disce,
terra, subdi; disce, pulvis, obtemperare.
De auctore tuo loquens Evangelista
Et erat, inquit, subditus illis; haud
dubium quin Marie et Ioseph. Eru-
besce, superbe cinis: Deus se humiliat,
et tu te exaltas? Deus se hominibus
subdit, et tu dominari gestiens ho-
minibus, tuo te preponis auctori? Uti-
nam mihi aliquando tale aliquid
cogitanti Deus respondere dignetur
quod et suo increpando respondit Apostolo:
Vade post me, inquit, Sathana,
quia non sapis ea que Dei sunt.
Quotiens enim hominibus preesse de-
sidero, totiens Deum meum preire con-
tendo; et tunc vere non sapio ea que
Dei sunt. De ipso namque est dictum: Et erat subditus illis.
Si hominis, o homo, imitari dedigna-
ris exemplum, certe non erit tibi
indignum sequi auctorem tuum.
Si non potes forsitan sequi eum
quocumque ierit, dignare vel sequi
quo pro te condescendit. Hoc est, si
non potes sublime ascendere se-
mitam virginitatis, sequere saltem
Deum tutissima via humilitatis,
a cuius rectitudine si qui etiam
declinaverint de virginibus, ut
verum fatear, nec ipsi sequuntur
Agnum quocumque ierit. Sequitur
Agnum coinquinatus humilis, sequitur
et virgo superbus; sed neuter quo-
cumque ierit, quia nec ille ascendere potest
ad munditiam Agni, qui sine ma-
cula est, nec iste ad eiusdem Agni
mansuetudinem descendere dig-
natur, qui scilicet non coram

tondente se sed et totum occidente
se obruentem. At tamen sobrietatem
legit secundum potestatem in humilitate
petere quam in virginitate superbus
tum et illius in iudicium suum
humilis satisfactio purget et hic
preiudicium superbie incurrit. Ex
celsis Maria ~~nec~~ tamen nec humilitas
defuit nec virginitas. Et quidem
singularis virginitatis quam non
temeravit sed honoravit fecun-
ditas et nichilominus precellis humi-
litas quam non abstulit sed extulit
fecunda virginitas et inopinabilis
prorsus fecunditas quam virginitas
simul comitatur et humilitas. Quid
horum non mirabile quid non
incomparabile quid non singulare
cumque non si non hesitas in eorum
ponderatione quid tamen iudices
dignius admiratione utrum videlicet
potius stupendum sit fecunditas
in virgine an in matre integritas
an ipsa sublimitas an cum tanta
sublimitate humilitas. Nisi quod
indubitanter horum singulis pre-
ferenda sunt simul cuncta et incom-
parabiliter excellentius est atque
felicius omnia percepisse quam ali-
qua. Et quid mirum si deus qui
mirabilis legitur et est in sanctis
suis mirabiliorem se exhibuit
in matre sua. Veneramini ergo con-
iuges in carne corruptibili car-
nis integritatem. Miramini et
vos sacre virgines in virgine
fecunditatem. Imitamini omnes
homines dei matris humilitatem.
Honorate sancti angeli vestri regis
matrem, qui nostre adoratis
virginis prolem ipsum utique nostrum
pariter ac vestrum regem nostri generis
reparatorem vestre civitatis re-
stauratorem. Cui apud vos
tam sublimi a nobis pie et a vob-
is debita et dignitati debita re-
verentia et dignitatum honor et
gloria in secula seculorum amen.

[illegible] quidem.

Nimirum illud quod solis dabitur
in regno dei cantare virginibus
ipsam virginum reginam cum ceteris
immo prima inter ceteras esse cantatu-
ram nemo qui ambigit puto al-
illam. Preter illud quod soli licet cum
omnibus tamen virginibus et in dei
commune erit dulcedine quodam atque
eleganti carmine letificaturam
esse civitatem dei. Cum vero dul-
ciores desuper vel ex summe modu-
los nec ipsarum quidem virginum ulla
digna inveniretur quia soli merito
decantandum sumebatur que sola
partu et partu divino gloriatur. Gloriatur
autem de partu non in se sed in ipso quem
peperit. Deus siquidem. Deus enim mira-
tricem que eum peperit singularem
in celestibus donaturus singulari
glorie in terris prevenire curavit et
gratia qua videlicet ineffabiliter
et intacta conciperet et pareret
incorrupta. Porro deum hominis
modo decebat nativitas quam
nisi de virgine nasceretur talis
congruebat et virgini partus ut
non pareret nisi deum. Unde factor
hominum ut homo fieret nasciturus
de homine talem sibi ex omnibus
debuit deligere immo condere matrem
qualem et se decere sciebat et sibi
noverat placituram. Voluit itaque
esse virginem de qua immacula-
ta immaculatus prodiret omnium
maculas purgaturus. Voluit
et humilem de qua mitis et humilis
corde prodiret harum in se virtutum
necessarium saluberrimumque cunctis exem-
plum ostensurus. Dedit ergo
virgini partum qui et ante et
virginitatis inspiraverat
votum et humilitatis prerogaverat
meritum. Alioquin quomodo an-
gelus eam in sequentibus gratia

plena. preveniat si quispiam ut
puram boni quod cogitari esset non
habebat. Ut g(ra)t(ia) que sibi forma co
ceptatur erat mentis et quam forma sancta
esset corpore accepit donum virginitatis
ut esset in mente accepit humili
tatis nimia virgo regum genus
ornata virtutum gemmisque nite
bat mentis et corporis decore prefulge
bat. Ac sua et pulchritudine sua
in celestibus cognita. celi civium
in se provocavit aspectus ita regis
animum in sui concupiscentiam
inclinaret et celestem nuncium
ad se de supernis adduceret. Et hoc
est quod nobis hic evangelium innuebat
cum angelum perhibet a deo de
missum ad virginem a deo in
quit ad virginem i. a celo ad humi
lem a deo ad mulierem a creatore
ad creaturam. Nota dignitatem
dei quanta excellentiam virginis.
Currite matres currite filie
currite omnes que post evam et ex eva
et parentum cum vestris. Et p
currite ad ite virginalem thala
mum ingredimini si potestis pudi
cum sororis vestre cubiculum.
Ecce emittit deus ad virginem
ecce affatur angelus mariam
appone aurem parieti ausculta
te quid nunciet et si forte
audiatis unde consolemini. Leve
pater adam. Sed magis o tu eva
mater exulta que sicut parentes
omnium ita omnium fuistis peremptores
et quod infelicius est peremp
tores prius quam parentes. Ambo
inquam consolamini super filia et
tali filia. Illa tamen amplius de qua
malum ortum est prius cuius
obprobrium in omnes pertransiit mu
lieres. Instat namque tempus
quo tollatur obprobrium neque ha
beat quod causetur adversus feminam

vir qui namque dum se imprudenter ex
cusare conaretur crudeliter illam
accusare non cunctatus est dicens
Mulier quam dedisti mihi sociam de
dit michi de ligno et comedi. Propter
ea curre eva ad mariam curre
mater ad filiam filia pro matre respon
deat ipsa matris obprobrium aufe
rat ipsa patri pro matre satisfaci
at. Quia ecce si vir per feminam cecidit
per feminam tamen non erigitur
nisi per feminam. Quid dicebas
o adam mulier quam dedisti
michi sociam dedit michi de ligno
et comedi. Verba malicie sunt
hec quibus magis augeas culpam
quam deleas. Verumptamen
sapientia vincit maliciam cum
occasione venie quam a te inter
rogando deus elicere temp
tavit sed non potuit in the
sauro indeficientis sue pietatis
invenit reddit. Nempe pro
femina feminam prudentem
pro fatua humilem
pro superba que pro ligno mortis
gustum tibi porrigat vite
pro venenoso cibo illo amaritu
dinis dulcedinem pariat eterni
fructus. Muta ergo verbum inique
excusacionis in vocem gratiarum
actionis et dic Domine mulier
quam dedisti michi dedit michi
de ligno vite et comedi et
dulce factum est super mel ori meo
quia in ipso vivificasti me.
Ecce enim ad hoc missus est ange
lus ad virginem. O admirandam
et omni honore dignissimam
virginem. O feminam singulariter
venerandam super omnes feminas
admirabilem. parentum reparatricem
posterorum vivificatricem. Missus
est inquit angelus ad virgi
nem. Virginem carne virginem
mente virginem denique. Pro

describit apostolus mente et corpore sanctis
id est nomine id est fortem inventam
sed a stello etiam altissimo pregnan
tum. et sibi spiritum ab angelis
sanctam a prophetis prefiguratam
oppheticis promissam. Continue septies
et post. hec dico vis ne ut ego
aliquod huic testimonium inseram
ut pateat. loquar de pluribus quam
aliam videtur tibi deus providisse
quam adimpleret aut [illegible] per
nem. inter te et mulierem Et si
adhuc dubitas, quod de muliere dixerit
audi quod sequitur. Ipsa conteret caput
tuum. Cui hec victoria servata est
nisi marie. Ipsa procul dubio caput
contrivit venenatum
que omnimodam maligni suggesti
onem tam de carnis illecebra quam
de mentis superbia deduxit ad nichi
lum. Quam non aliam salomon requi
rebat cum diceret mulierem for
tem quis inveniet. Noverat sapiens hominis sexus infirmitatem
fragile corpus lubricam mentem
quam tamen et deum legerat promisisse et
ita videbat congruere ut qui vicerat
per feminam vinceretur per ipsam vehe
menter ammirans aiebat mulierem
quis fortem inveniet. Quod est
dicere. Si ita. de manu femine pendet
et nostra omnium salus et innocentie
restitutio et de hoste victoria
fortis omnino necesse est ut provideatur
que ad tantum opus possit esse
idonea. Sed mulierem fortem quis in
veniet. hoc est ne quaesisse videretur
desperando prophetando subdit procul et
de ultimis finibus precium eius. hoc est
non vile non parvum non mediocre
non denique de terra sed de celo id est de celo
proximo terre precium fortis huius mulieris
sed a summo celo egressio eius. Quid
deinde rubus ille quondam moysi
... pretendebat flammas quidem
emittens sed non ardens nisi mi
rum. portentum. Quid virgo virga
aaron. florida id est humectata
nisi ipsam concipientem quidem
virum non cognoscentem huius
magni miraculi magnus mysterium

ysaias edisserat dicens egredietur
virga de radice yesse et flos de
radice eius ascendet / virgam vir
ginem florem virginis partum in
telligens. Quod si tibi quod ante in
flore christus intelligi dicitur superior
vide. Adhuc in sede quia non virge
flore sed floris fructus designatur
dicebatur nomine in eandem aliud
meum virginis. que non solum flo
ruit sed et frondent et fructum
emisit non solum flore vel fructum
sed ipsis etiam frondibus eandem
significari. nomine et apud moy
sen id est fructu virge id est flore sed ipsam
virgam designavit. illa utique virga
quam secante aqua dividitur ut
sitiens vel depetita. exeuntium bi
bentiumque / nullum tamen inconveniens
est diversis eventibus expressam significa
ri. et in virga quidem potentiam
in flore non fragrantiam in fruc
tu autem saporis dulcedine in fron
dibus quoque sedulitatem eius mitte
protectionem. quam videlicet peccatores
ad se confugientes sub umbra alarum
suarum protegere non desinit sine ab
estu. temporalium desideriorum su
perare impiorum quin eos amplexa
vimus. Bonum et desiderabilis um
bra. sub alis eius ubi. tutum est fu
gientibus refugium gratum fessis
refrigerium. Miserere mei. domine
ihesu miserere mei / quia in te con
fidit anima mea. et in umbra
alarum tuarum sperabo donec transeat
iniquitas. Quibus hoc tunc ysaie tes
timonio florem filium virginem virgam
intellige quoniam et virga flo
ruit absque germine et virgo ge
nuit absque viri semine / id est vir
ge viriditatem floris lesit eius
sio id est virginis pudorem sacro
partu edito. Perscrutemur et alia
virginum matri de eorum filio congrua
de scripturis testimonia. Quid
illud gedeonis significare vellus
quod utique de carne tonsum sed

sine volubilis cursus in mari. ponitur
et aut quidem luna aut nos circa
rore perfunditur nisi totum assump-
tum. Decuit virginis absque de-
trimento virginitatis. Cum utique
distillantibus celis totum se infun-
deret plenitudo divinitatis adeo ut de ple-
nitudine eius acciperemus qui
non sine ipsa nihil aliud quam terra
arida sumus. Huic quoque gedeoni-
co facto propheticum dictum pulcher-
rime convenire videtur ubi dicitur
descendet sicut pluvia in vellus
[illegible] quod sequitur et sicut stilli-
cidia stillancia super terram idem in-
telligitur. Datur quod perfundenti rore
madidum vellus. Pluvia nempe
voluntaria quam segregavit deus
hereditati sue placide quidem et absque
strepitu operationis humane suo se-
cretissimo illapsu virginalem de-
misit in uterum postmodum non
ubique terrarum diffusus per ora predica-
torum non iam sicut pluvia in
vellus sed sicut stillicidia stillancia
super terram cum quodam utique strepitu
verborum ac sonitu miraculorum.
Siquidem recordate sunt nubes
ille que portabant pluviam pre-
ceptum sibi fuisse cum mitterentur
quod dico vobis in tenebris dicite
in lumine et quod in aure auditis
predicate super tecta. Quod et fecerunt
Et enim in omnem terram exivit sonus
eorum et in fines orbis terre verba
eorum. Audiamus et Jeremiam novum
veteribus vaticinantem et quem
presentem monstrare non poterat
venturum et ardenter desiderabat
et fidenter promittebat. Creavit
inquit dominus novum super terram fe-
mina circumdabit virum. Que est
hec femina. Quis non est hic vir
aut si vir quod a femina circumdetur
aut si a femina circumdatur potest
quod vir. Et ut apertius dicam
quo simul potest et vir esse et in
utero virginis. Hoc est enim a
femina circumdari. Novimus viros

quam scilicet in senectutem prudentiam ad
perfectum. Neque incrementis etatum
[illegible] ad grandiorem usque ad senectutem
pervenerunt [illegible]. Ergo quod adeo
dis est quod a femina circumdatur. [illegible]
Si dixisset femina debet [illegible]
novum miraculum [illegible]
quia nihil tale fuisset sed dixit [illegible]
[illegible] que sit ista novitas [illegible]
deus fecit [illegible] ut femina virum
circumdaret et dominus omnis [illegible]
corporis in [illegible] sese cohiberet [illegible]
[illegible] est hoc [illegible] quod [illegible]
ut ideo dicamus [illegible] ut in [illegible]
[illegible] intuere [illegible]
Ego ideo me ad contemplationem [illegible]
virginalem si forte [illegible] plu-
via ac [illegible] que ibi perfecto [illegible]
[illegible] qui diligenter inquirit [illegible]
[illegible] profunditas [illegible]
[illegible] ibi agnoscitur longitudo [illegible]
[illegible] latitudo angusta altitudo [illegible]
dita profunditas plana ibi [illegible]
lux non lucens verbum infans [illegible]
[illegible] potens [illegible]
[illegible] potentiam [illegible]
[illegible] virtute [illegible]
[illegible] intentam [illegible]
[illegible] inquiete [illegible]
consolantem videns [illegible]
[illegible] letitia [illegible]
salute [illegible] vitam [illegible] forti-
tudinem [illegible] sed quod non
minus [illegible] est [illegible]
[illegible] fortis
[illegible] vires [illegible]
in [illegible] Cum [illegible]
illud quoque non [illegible]
[illegible] non facile est [illegible]
[illegible] agnosce virum circumdatum
[illegible] videre [illegible]
tum adeo [illegible] suo [illegible]
[illegible] non
[illegible] dicitur vir [illegible]
potens in opere et sermone [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] blando vel [illegible]
[illegible] portaret [illegible]

igitur erat ihesus vel dominus etsi nutus (?) sed sapiencia non etate animi viget non corporis maturitate sensuum non complementum membrorum neque eum minus habuit sapiens vel potens non minus fuit sapiens ihesus acceptus quam uentris primus quam virginis ... virgo latens in utero, siue vagiens in presepio siue inter studiosissimos inter magistros doctores in templo siue cum perfecte etatis docens in populo eque perfecte plenus fuit spiritu sancto vel fuit homini ingrediente etate sui quam de plenitudine illa quam in sui conceptione accepit in utero vel aliquid minuere vel eadem aliquid addiceret sed a principio perfectus quia quomodo inquit plenus fuit spiritu sancto sapiencie et intellectus spiritu consilii et fortitudinis spiritu sciencie et pietatis et spiritu timoris domini repleverunt (?) monent quod de ipso legis in alio loco ihesus autem proficiebat etate et sapiencia et gracia apud deum et homines / iuxta quod de sapiencia hic et gracia dictum est non secundum quod erat sed secundum quod apparebat intelligendum est non quia ei novum accederet aliquid et novum quod ante non haberet sed quod accedere videretur (red) Tu homo cum proficis non quando vis proficis sed te nesciente tuus profectus moderatur et disponitur et non puer ihesus qui disponit tuam ipse disponebat et suam quando volebat et quibus volebat sapiens apparebat quando et quibus volebat sapientior quando et quibus volebat sapientissimus cum in se nichil esset nisi sapientissimum (red) Similiter et gracia et cum semper omni gracia plenus fuisset siue quam apud deum siue quam apud homines esse debet pro suo tamen arbitrio eam nunc plus nunc minus ostendebat prout conveniens vel merita congruebat vel saluti expedire sciebat (red) Constat ergo quia semper ihesus virilem animum habuit et si semper in corpore vir non apparuit (red) Cum denique dubito

virum fuisse in utero, quem in ibidem fuisse non ambigo deum minus quippe est esse virum quam esse deum (red) Sed videamus si non etiam hec ieremie novitatem ysaias lucidissime aperit qui et nos novos jam flores exposuit (red) Ecce inquit virgo concipiet et pariet filium (red) Habes feminam sed virginem. vis et de viro audire quis sit (red) et vocabitur inquit nomen eius emanuel. i. nobiscum deus femina ergo circumdans virum virgo est concipiens deum. vides quam pulchre et concordia storum (?) miracula sunt et misteria dei sibi invicem conveniunt vides quam stupendum sit hoc novum de virgine et in virgine miraculum ad quod tot miracula pervenerunt tot oracula precesserunt / unus nimirum fuit spiritus prophetarum et licet diversis modis signis et temporibus eandem tamen, diversi non diverso spiritu previderunt et predixerunt (red) Quod moysi monstratum est in rubo et igne aaron in virga et flore gedeoni in vellere et rore hoc aperte previdit salemon in forti muliere et eius precio expressius precinuit ieremias de femina et de viro apertissime prenunciavit ysaias de virgine et deo gabriel tandem exhibuit ipsam virginem salutando (red) Ipsa namque est de qua nunc ait evangelista missus est angelus gabriel ad virginem desponsatam ioseph. ad virginem inquit desponsatam (red) Quare desponsatam (red) Cum esset numinis (?) virgo electa et ut ostensum est virgo conceptura virgo paritura. mirum cur desponsata fuit non nuptura. numquid vel hoc casu factum quis dixerit non est casus sed quod rationabilis causa ... [illegible] causa non valde utilis et necessaria et divino consilio admittenda et digna. dicam quod mihi immo quod ante me patribus visum fuit (red) Ideo utique fuit ... desponsatio marie quia dubitationis thome

Nos siquidem erat mediorum ut
a die desponsationis usque ad diem
nuptiarum sponsus sponse custo-
diende curiosius [illegible] partis cum ipsa
sibi [illegible] curiosius fuit
vent quo perspicacius fideliores existe-
rent. Ergo thome dubitatio pal-
pando constantissimus factus est dante
confessor resurrectionis ita et ioseph
mariam sibi desponsando eius con-
versationem in tempore custodie studi-
osius comprobando factus est pudici-
cie eius fidelissimus testis. Est pulcra
utriusque rei convenientia. Et
dubitatio thome et desponsatio
marie poterant quidem suum
nobis laqueum erroris incutere
fidei nutabilis resurrectionis in illo
[illegible] in suspicionem adducere sed
valde pie et prudenter per eum sem-
ut unde metuebatur suspicio firmi-
or fit certitudo. Nam et de christi resurrec-
tione certius quidem ego qui infir-
mus crediderim thome palpanti
et dubitanti quam cephe audienti
et videnti et de matris continen-
tia sponso eius custodienti
et experienti quam ipsi quoque virgini
defense sue se conscientia defendenti. Dic
queso quis videns eam non despon-
satam et gravidam non potius di-
ceret eam meretricem quam virginem
Non enim decebat hoc dici de matre
domini. Tolerabilius non utique honestius
fuit putari ad tempus christum de co-
niugio sumpsisse initium quam de fornica-
tione. Sed non poterat magis deus
aliquod apertum ostendere signum
quo videlicet sicut ut eius nec ortus
in suspicione nec mater calumniaretur.
Potuit utique sed non potuit latere
demones quod cernebant inter cetera
mundi altitudinem dei celari [illegible]
consilii sacramentum non quod deus
si palam opus suum facere vellet
ab illo impediri posse metueret
Sed quia ipse qui non solum potenter

Sed etiam sapienter quecumque volu-
erit facit in omnibus suis operibus
quamdam rerum vel temporum con-
venientiam servare ordinis pulchri-
tudinis sue conspicuam. Ita in hoc
quoque tam magnifico opere suo vi-
delicet reparationis nostre non tam potentiam
sed prudentiam suam ostendere volu-
it et quamquam illud aliter quo vellet
perficere potuisset placuit ei tamen
eo potius modo et ordine hominem
sibi reconciliare quo noverat ce-
cidisse ut sicut dyabolus prius fe-
minam seduxit et postmodum vi-
rum per feminam vicit ita prius a femina
virgine seduceretur et postea a viro
aperte debellaretur. Quatenus ma-
licie fraudulentiam ars pietatis
illuderet ut malignitatis fortitudinem
virtus christi contereret dyabolo d
et prudentior appareret et fortior
Christi quippe decuit incarnatam
sapientiam spiritualem vincere ma-
liciam quo non solum attinge-
ret a fine usque ad finem fortiter sed d
isponeret omnia suaviter attingit a
fine usque ad finem id est a celo
usque ad infimum. Et ascendero in
quit in celum tu illic es. Et d
escendero ad infernum ades. Verbum
non fortiter qui et de supernis exp
ulit superbum et apud inferos spo
liavit avarum. Convenienter ergo et
ut suaviter quoque omnia tam celestia
et terrena disponeret quatenus
et eiecit deiciens inquietum
reliquos inspirante firmaret.
Sunt debellaturus invidum non
per sese humilitate et mansuetudi-
nis valde necessarium exemplum re-
liquit sicque invisibiliter mi-
rabiliter sapiens ut sine fortiter
et honestius fortis appareret.
Quid enim prodesset dyabolum a
vinci ingenitalibus nobis su-
bis necessario igitur desponsata
est maria ioseph quoniam per hoc
et a canibus sanctum absconditur

et a sponso virginitatis comprobatur. et virginis tum verecundie comparatur prima fuit prudentia. Quid sapientius quid dignius dum prudentia suo tali consilio secretis celestibus admitti testes et excludit hostes. et integram fuit fama virginis matris. Alioquin quando reperisset iustus adulteram. Scriptum est enim Ioseph autem vir eius cum esset iustus et nollet eam traducere voluit occulte dimittere eam. Cum enim esset iustus et nollet eam traducere quia sicut nesciens [illegible] et iustus cognita vera consensisset et indulgentiam iustus non esset sed [illegible] in noxium contempsisset eum quando esset iustus et nollet eam traducere voluit occulte dimittere eam. Accipe et aliter non mea sed [illegible] sententiam [illegible] hic voluit Ioseph dimittere eam [illegible] quod et Petrus dominum a se repellebat dicens Exi a me domine [illegible] quod et centurio a domo sua eum prohibebat cum diceret domine non sum dignus ut intres sub tectum meum. Sic et Ioseph indignum et peccatorem se reputans dicebat intra se talem et tantam non debere sibi ulterius familiarem [illegible] contubernium suum [illegible] se mirabilem [illegible] expavescebat dignitate videbat et horrebat [illegible] prestantissimam gestantem insigne et [illegible] misterium penetrare non poterat. volebat dimittere eam. Expavit Petrus potentie magnitudinem, expavit centurio presentie maiestatem. exhorruit nimirum et Ioseph sicut homo huius tanti miraculi novitatem misterii profunditatem. Et ideo voluit occulte dimittere eam. Miraris quod Ioseph indignum se esse consortio virginis iudicaret [illegible] cum audieris et tam Elizabeth eius non posse ferre presentiam nisi cum timore [illegible] et reverentia [illegible]

Unde hoc michi ut veniat mater domini mei ad me. Ideo itaque Ioseph voluit dimittere eam. Sed quare occulte et non palam? ne videlicet [illegible] causa inquisita [illegible] exigeretur ratio. Quid enim videret vir iustus populo non credenti et contradicenti? Si enim diceret quod sentiebat quod de illius puritate [illegible] nonne mox increduli et crudeles illi subsannarent illum lapidarent illam? Quando namque crederent veritati tacenti in utero quam postea contempserunt clamantem in templo? Quid facerent nondum apparenti cum postmodum impias manus iniecerunt etiam miraculis coruscanti. Merito quando vir iustus ne aut mentiri aut diffamare cogeretur innoxiam occulte voluit dimittere eam. Sunt [illegible] aliter sentiunt de Ioseph sicut hominem dubitasse contendunt. Sed quia iustus erat noluisse habitare cum ipsa suspectam ut tamen quia pius erat traducere noluisse suspectam et ideo voluit occulte dimittere eam. Breviter videndum est sic etiam dubitationem Ioseph fuisse necessariam que divino meruit certificari oraculo. Sic quippe scriptum est Hec autem eo cogitante scilicet occulte dimittere eam, apparuit ei angelus in sompnis dicens Ioseph fili David noli timere accipere Mariam coniugem tuam. quod enim in ea natum est de spiritu sancto est. [illegible] rationes desponsata est [illegible] Ioseph. ut [illegible] sicut [illegible] viro cui nomen erat Ioseph. Dum nominant non [illegible] maritus sed quod homo [illegible] erat ut [illegible] secundum illud evangelistam non vir simpliciter sed vir eius dictus est merito appellatur [illegible] putatum debuit quando vir eius appellari [illegible] necesse fuit et putari [illegible]

salvatoris non quidem esse sed dici
meruit ut putaretur. Hoc ex dicen-
te beato ipso ewangelista. Et ipse ihesus
erat incipiens quasi annorum tri-
ginta ut putabatur filius ioseph
Vir dei cuius matris vir filii pater
existeret quantus et qualis ut bene est
et merito dispensatione utrumque
ad tempus et appellatus sit et
putatus. Coniice tu ex hac ap-
pellatione quamlibet dispensatione
meruit honorari ideo ut pater
dei et diceretur et crederetur. Coniice
et ex proprio vocabulo quod augmentum
non dubitas interpretari quis et qualis
homo fuit iste ioseph. Simul et me-
mento magni illius patriarche
que venditum audisti in egipto
et scito quomodo istum non solum vo-
cabulum fuisse sortitum sed et
castimoniam adeptum innocentiam
consequentiam et graciam. Siquidem
est ille ioseph fraterna invidia
venditus et ductus in egiptum
Christi venditionem prefiguravit. Iste
ioseph herodianam invidiam
fugiens Christum in egipto portavit.
Ille domino suo fidem servans domine
noluit commisceri. Iste dominam suam
domini sui matrem agnoscens et
ipse continens fideliter custodivit.
Illi datum est intelligentiam in
misteriis sompniorum. Isti datum est
conscium fieri atque participem ce-
lestium sacramentorum. Ille frumenta
servavit non solum sibi sed et omni
populo. Iste panem vivum e celo servandum
accepit tam sibi quam toti mundo.
Non est dubium quin bonus et fidelis
homo fuit iste scilicet ioseph cui
desponsata est mater salvatoris.
Fidelis inquam servus et prudens quem
constituit dominus sue matris solacium
sue carnis solacium nutritium
solum denique in terris magni con-
silii coadiutorem sibi fidelissimum.
Huc accedit quod legitur fuisse de do-
mo david. Vere enim de domo david

Vere de regia stirpe descendit vir
iste ioseph. nobilis genere mente no-
bilior. Plane filius david non de-
generans a patre suo david. prorsus
inquam filius david non tam carne
quam fide quam sanctitate quam devotione quem
tamquam alterum david dominus invenit
secundum cor suum cui tute committeret
secretissimum atque sacratissimum sui
cordis archanum cui tamquam alteri
david incerta et occulta sapientie
sue manifestavit et dedit illum
non ignarum esse misterii quod nemo
principum huius seculi agnovit
cui denique datum est quod multi
prophete et reges cum vellent videre
non viderunt et audire et non
audierunt non solum videre et
audire sed etiam portare deducere
amplecti deosculari nutrire
et custodire. Non solum autem
ioseph sed et maria descendisse
credenda est de domo david. Ne-
que enim fuisset desponsata viro
de domo david si non esset et ipsa
de domo. Ambo igitur erant de
domo david sed in altero comple-
ta est veritas quam iuravit
dominus david altero tamen conscio et
teste adimpleta promissione. Se-
quitur et nomen virginis ma-
ria. Loquamur pauca et super hoc nomine quod inter-
pretatum stella maris dicitur et
matri virgini valde convenienter
aptatur. Ipsa namque sideri aptis-
sime comparatur quia sicut sine
sui corruptione sidus suum emittit
radium sic absque sui lesione virgo
parturit filium. Nec sideri radius
suam minuit claritatem nec
virgini filius suam integritatem
Ipsa est ergo nobilis illa stella ex
iacob orta cuius radius universum
orbem illuminat cuius splendor et
in supernis prefulget et inferos pe-
netrat terras etiam perlustrans et

calefaciens magis mentes quam cor-
pora, fovet virtutes, excoquit vicia.
Ipsa namque est preclara et eximia
stella super hoc mare magnum et
spaciosum necessario sublevata, micans
meritis, illustrans exemplis. O
quisquis te intelligis in huius se-
culi profluvio magis inter procellas fluc-
tuare quam per terram ambulare, ne
avertas oculos a fulgore huius sideris
si non vis obrui procellis. Si in-
surgant venti temptacionum, si in-
curras scopulos tribulacionum, respi-
ce stellam, voca Mariam. Si iac-
taris superbie undis, si ambicionis,
si detractionis, si emulacionis, respi-
ce stellam, voca Mariam. Si ira-
cundia, si avaricia aut carnis ille-
cebra naviculam concusserit mentis,
respice Mariam. Si criminum in-
manitate turbatus, consciencie feditate
confusus, iudicii horrore perterritus,
baratro incipis absorberi tristicie,
desperacionis abisso, cogita Mariam.
In periculis, in angustiis, in rebus
dubiis Mariam cogita, Mariam
invoca. Non recedat ab ore, non
recedat a corde, et ut impetres
eius oracionis suffragium, ne dese-
ras conversacionis exemplum. Ipsam
sequens non devias, ipsam rogans
non desperas, ipsam cogitans non
erras. Ipsa tenente non corruis,
ipsa protegente non metuis, ipsa
duce non fatigaris, ipsa pro-
picia pervenis, et sic in temetipso
experiris quam merito dictum sit: Et
nomen virginis Maria. Sed iam
modice pausandum est, ne et
nos in transitu tanti luminis clarita-
tis intueamur. Ut enim verbis apostoli
utar: Bonum est nos hic esse, et
libet dulciter contemplari in silencio
quod laboriosa non sufficit explicare
sermocinacio. Interim autem ex devota
micantis sideris contemplacione
ardencior reparabitur in his que
sequuntur disputacio.

e [illegible] ubi incipit exponere verba
video scriptum ipsius quo velut
ex fasciculorum pulchritudine grato
ra sunt quasi in eis lectionis appo-
suerim ut aut apostolicis verbis ma-
ximum ne incipit non quidem sicut
propheta ait quia tacui quia mihi ne
quia locutus sum ut vir pollutus
labiis ego sum. Heu quot vana
quot falsa, quot turpia per hoc ipsum
sordidissimum os meum eructasse
me recolo, in quo nunc celestia
revolvere verba presumo. Vehementer
timeo ne mihi mox dicatur ad me deinde:
Quare tu enarras iusticias
meas et assumis testamentum
meum per os tuum. Utinam et mihi de
superno altari non quidem carbo
unus sed ingens globus ignitus
afferatur, qui videlicet multam
et inveteratam putrescentis oris
mei rubiginem explicans excoquat,
quo sufficiat quatenus angeli
ad virginem et virginis ad ipsum
grata invicem ut possim colloquia
dignis valeam quantulacumque
replicare sermone. Ait igitur evangelista:
Et ingressus angelus ad eam.
Hec dubium quin ad virginem dixit:
Ave gratia plena, Dominus tecum etc.
Ingressus ad eam. Puto in secre-
tum pudici cubiculi ubi illa for-
tassis clauso super se hostio orabat
patrem suum in abscondito. Solent
angeli astare orantibus et de-
lectari in his quos vident levare
puras manus in oracione. Holocaustum
sancte devocionis gaudent se
offerre deo in odorem suavitatis.
Quam autem oraciones eius pla-
cuerint in conspectu altissimi
angelus indicavit qui ingressus
ad eam tam reverenter salutavit.
Nec fuit difficile angelo per clau-
sum hostium penetrare ad secreta
virginis cui utique ex subtilitate
sue substancie hoc est ut nulla
vectes ferri serrare eius incessat.

ingressus quotiens eam sanctus inspe-
ctus fecit. angelicis enim spiritibus
non obsistunt parietes sed vitra et alia
impenetrabilia cedunt vitra. ex corpo-
reis elementis solida vel spissa pene-
trabilia sunt eis. et prima super-
ficie indigent. igitur non est quod apertum
invenit angelus hostium virginis
cum nimis ... esset. Homini si-
quidem frequentius intrare colloquium
vel ne orationis sue turbaretur silen-
tium vel commercio castitatis temp-
taretur. Clauserat enim illi
hora sibi super se cubiculum prudens
sancta virgo sed hominibus non angelis
unde et si potuit ad eam intrare
angelus sed nulli hominum facilis pa-
tebat accessus. Ingressus non an-
gelus ad eam dixit Ave gratia ple-
na dominus tecum. Legimus in actibus apostolorum
Stephanum plenum gratia et apostolos re-
pletos fuisse spiritu sancto sed longe dis-
similiter a Maria aliquis non illo
gerunt plenitudinem divinitatis corporaliter
quemadmodum in Maria. non illi
conceperunt de spiritu sancto quod Maria.
Ave inquit gratia plena dominus te-
cum. quid mirum si gratia plena erat
cum qua dominus erat. Et hoc potius
mirandum est quomodo qui angelum
miserat ad virginem ab angelo
inventus est cum virgine. Ita
ut velocior angelo fuit deus.
ut festinantiam nuncii celerior
ipse preveniret ad terram. nec mirum
enim cum esset rex in accubitu
suo nardus virginis dedit odorem
suum et ascendit in conspectu glorie
eius suavis aromatis et invenit
gratiam coram eo angelis eius
clamantibus qui constabant
Que est ista que ascendit per de-
sertum sicut virgula fumi ex
aromatibus mirre et thuris.
Statimque rex egrediens de loco
sancto suo exultavit ut gigas
ad currendam viam et licet a summo

celo egressio eius nimio tamen amo-
ris desiderio prevenit suum nuncium
deus ad virginem quam amaverat
quam sibi elegerat cuius decorem
cupierat. Hanc prospiciens a longe
venientem gratulans exultans
ait ecce. Ecce venit iste saliens
in montibus transiliens colles. Me-
rito autem concupivit rex decorem
virginis secuta est quod quidem
a patre monita fuit a patre suo David
dicente audi filia et vide et incli-
na aurem tuam et obliviscere popu-
lum et domum patris tui. et si hoc
feceris concupiscet rex decorem
tuum. Audivit quippe et vidit non
ut quidam qui audientes non in-
telligunt sed audivit et credidit
vidit et intellexit et inclinavit
aurem suam verbis ad obedientiam
et cor suum ad disciplinam et ob-
lita est populum suum et domum patris
sui quia nec populum suum augere
sub successione nec domum patris
sui relinquere curavit heredem
sed quidquid honoris in populo suo
quidquid deputatum domo patris trans-
ire potuisset omnia in stercora
ut Christum lucrifaceret
nec fefellit eam intentio quia Christum
filium sibi vendicavit nec propositum
pudicitie violavit. Bene igitur
gratia plena que et virginitatis
gratiam tenuit et insuper fecundi-
tatis gloriam acquisivit. Ave inquit
gratia plena dominus tecum. non di-
xit mecum sed dominus tecum. Deus
enim qui equaliter ubique totus
est per simplicem substantiam
aliter tamen est in rationabilibus creaturis
quam in ceteris et ipsarum aliter in
bonis quam in malis est per ef-
ficaciam ista sunt in irrationabi-
libus creaturis ut non capiatur. ab his
irrationabilibus autem omnibus quidem
capitur per cognitionem sed a bonis
tantum capitur et per amorem. Propterea

[..]bonis ergo utitur. est ut eciam sit cum
[..]is propter concordiam voluntatis. Nam
[..] suas voluntates utitur. iusticie
[..]bedunt ut deum non decet velle
[..] qui volunt propter hoc quod ab eius vo-
[..]luntate non dissenciunt deum sibi fac[..]
[..]alis virginitate. Et cum utitur sit cum
[..]ribus sanctis specialiter tamen eciam
[..]natur. cum quia utique tamen. Et ideo
[..]pensio sit ut illius non solum vo-
[..]luntate sed eciam carne sibi iungeret
[..] desponsat virginis quod sicut deum patrem
[..]fficeret ut pareret verum virum patris
[..]eret qui et sic totus de deo natus
[..]otus de virgine totus tamen deus
[..] virginis esset non duo filii. sed
[..]us utriusque filius. Sit utique tunc
[..] plena. Dominus tecum. Nec tantum
[..]us filius tecum quem carne tua
[..]dinis sed dominus spiritus sanctus tecum de
[..]no conceptus et dominus pater qui ge-
[..]nuit quem concepisti. Pater inquam
[..]cum qui suum filium fecit et tuum
[..]lius tecum qui ad credendum mirabile
[..]mirabile sacramentum miro modo
[..]t sibi reservat genitale secretum
[..] tibi servat virginale signaculum
[..]spiritus sanctus tecum qui cum patre
[..] filio tuum sanctificat uterum. Dominus
[..] tecum. Benedicta tu in mulieribus.
[..]libet adiungere quod Elizabeth. Cum enim
[..]ec verba sunt prosecuta. subiunxit
[..] benedictus fructus ventris tui
[..]o quia benedicta tu. ideo benedictus
[..]fructus ventris tui. Sed quia iste
[..]e prevenit in benedictionibus dulce-
[..]dinis ideo tu benedicta. Vere etiam
[..]benedictus fructus ventris tui in quo
[..]benedicte sunt omnes gentes de
[..] plenitudine tu quoque accepi-
[..]isti cum ceteris et si differenter
ceteris ut precipue benedicta quidem
[..] sed in mulieribus ille non benedic-
[..]tus in hominibus nec ut angelos
[..] qui est ut ait apostolus benedictus
[..]per omnia deus in secula. Dicitur
[..]benedictus vir. benedictus panis
[..]benedicta mulier benedicta terra et si
[..]quod tale meruit virum benedictum genuerit

sed singulariter benedictus fructus
ventris tui cum sit super omnia deus
benedictus in secula. Benedictus ergo
fructus ventris tui. Benedictus in
odore benedictus in sapore benedictus
in specie. Huius odoris fructus
fragranciam senciebat qui dice-
bat. Ecce odor filii mei sicut odor
agri pleni cui benedixit dominus. De
sapore huius fructus quidam gusta-
verat qui tale cantabat dicens
Gustate et videte quoniam suavis est
dominus. Et alibi. Quam magna multi-
tudo dulcedinis tue domine quam
abscondisti timentibus te. Et
alius quidem si tamen gustastis inquit
quoniam dulcis est dominus. Et ipse fructus
de se invitans nos ad se. Qui edunt
me ait adhuc esurient et bibunt
me adhuc sitient. Utique propter suavita-
tis dulcedinem hoc dicebat que
semel gustata magis excitat
appetitum. Bonus fructus qui
animam esurientem et sitientem
[..] et escas potius. De
gustu de odore audisti. de sapore
audisti de specie. Et cum fructus ille
[..] non solum suavis sit
ad vescendum sed et decorus teste
scriptura de [..] aspectu quod
magis huius vitalis fructus de
aspectu decorem debeamus inquirere
[..] teste alia scriptura. De
[..] eciam angeli. Speciem eius
pulchritudinem in [..] videbit
et corpore [..] inspiciebat qui di-
cebat. Ex Syon species decoris
eius. Et ne mediocrem videatur
tibi iocunditate decorem. recole
quod in alio psalmo legis. Speciosus
forma pre filiis hominum diffusa est
gracia in labiis tuis propterea benedixit
te deus in eternum. Benedictus ergo
fructus ventris tui cui benedixit
deus in eternum cuius benedictione
benedicta es tu in mulieribus
quia non potest mala [..] fructum

bonos fuit et benedictum iniquam tamen
in nunc fecit nos que illam generale
maledictionem evasisti. que dicitur
est in dolore paries filios tuos
et menstrualem illam que sentiunt
maledictum. sterilis in israel et sin
gularem consecuta es benedictionem
ut nec sterilis maneas nec cum
dolore parturias. Domina nostra et
regina nostra super omnes filias eve
et si parturiunt cum tamen. et si non
pariunt maledicuntur. et dolor
prohibet parere et non parere maledic
Quid facies virgo que hec legis
et pariter angustiaris si sterilis
maneas maledicetur. Quid eliges
prudens virgo angustie michi
michi sunt undique. Melius est tu
michi maledictum incurrere et castam
manere quam filios quidem corporaliter
procreare quam in meta per cum dolore
parturiam hinc enim et si incidio ma
ledictum sed non peccatum illinc vero et
peccatum et maledictum. Deinde hec
maledictio quid aliud est quam hominum
opprobrium neque ob aliud sinnet [?]
sterilis maledicta nisi quod ob op
probrium et contemptum sit habita tamquam
inutilis et infructuosa. et hoc
in israel tamen michi. Sed pro minimo
est quod hominibus displiceo dummodo me
possim virginem castam exhibere
Christo. O virgo prudens o virgo devo
ta. quis te docuit deo placere vir
ginitate. Que lex que iusticia
que pagina veteris testamenti
precepit vel consuluit vel hortatur
in carne non carnaliter vivere et
in terris angelicam vitam ducere
Ubi legeras beata virgo sapientiam car
nis mors est et curam carnis
ne feceritis in desiderio. Ubi le
geras de virginibus que cantant
canticum novum quod nemo alius
cantare potest et sequuntur agnum quo
cumque vadit. Ubi legeras lauda
tos esse qui se castraverunt propter
regnum dei ubi legeras in carne
ambulantes non secundum carnem mi
litantes et qui matrimonio iungit
virginem suam benefacit et qui
non iungit melius facit. ubi au
dieras volo vos omnes esse sicut
me ipsum et bonum est homini si sic
permanserit secundum meum consilium. De
virginibus autem preceptum domini
non habeo consilium autem do. tamen non au
dieras preceptum sed nec consilium nec
exemplum. Quia qui in utero docebat te
de omnibus hiis summo di
[illegible] et efficacius [illegible]
quam filius patris instruebat me
quam induceret carnem Christo gerere
devotionem exhibere virginem et ne
quod ipsi te exhiberet. Captavit ma
Elegit in israel esse contemptibilis
et ut illi placeres cum te probro
maledictum incurrere. Sed [illegible]
ecce maledicto benedictione com
mutatur sterilitas fecunditate
compensatur. Ecce virgo fru
ctum [illegible] ecce
ecce factum est tibi magnum
quod potens est [illegible] ut pro ma
ledictione israel beatam te dicunt
omnes generationes. Licet suspectam
habeas prudens virgo fecunditatem
quia non inferet tibi integri[tatem]
Concipies sed sine peccato gravid
eris sed non gravata. paries sed non
cum tristicia. Nescies virum et
paries filium. Qualem filium? fi
lium cuius mater eris deus est
pater. filius paterne claritatis et
corona tue castitatis sapientia
patris cordis erit fructus vir
ginalis uteri. Deum denique pari
es et de deo concipies. Confor
tare ergo virgo fecunda. Virgo in
tacta. puerpera immaculata. quia
non eris in israel ulterius male
dicta neque inter steriles deputa
ta. et si adhuc maledicit te
israel secundum carnem non quod ste
rilem videant sed quia fecundam
invident memento quia et [illegible]

maledictum pertulit cunctis. qui te
enim mariam benedixit mecum sed
mulieres ab angelo benedicta et ...
mulieribus tu merito beata predica-
ris benedicta quia tu in mulieribus
benedictus fructus ventris tui.
Que cum audisset turbata est in ser-
mone eius et cogitabat qualis
esset ista salutatio. Solent enim
virgines que vere virgines sunt
semper esse pavide et nunquam secure
et ut caveant timenda etiam tuta
pertimescere scientes se in fragilibus vasi-
bus thesaurum portare preciosum
et minus audiunt esse bene nisi
homines ut angelum et mulieres mod...
celestem conversari et in carne ce-
lestem agere vitam. Ait ... pavide quia
homini quid quod subitum fuerit
[illegible] hic insidias
[illegible] contra se estimant macha-
[illegible] ideo et maria turbata.
est in sermone angeli. turbata est
non perturbata. Turbatus sum
inquit et non sum locutus sed co-
gitavi dies antiquos et annos
eternos in mente habui. Ista ergo et
maria turbata est et non est
locuta. sed cogitabat qualis esset
ista salutatio. Quia turbata est
verecundie sue virginalis quia non
perturbata fortitudinis quia tacuit
et cogitavit prudencie. Cogita-
bat autem qualis esset ista salutatio
sciebat prudens virgo quia sepe
angelus sathane transfiguravit
se in angelum lucis et quam multos
simplices et simplices erat ...
... angelo ...
fuit et ideo cogitabat qualis
esset ista salutatio. Et ait angelus
intuens virginem et ... eam
tam cogitationes nobiles similiter
deprehendens prudentiam consolabatur
confirmat dubiam et familiariter
vocans ex nomine benigne ne
timeat persuadet. Ne timeas Ma-
ria. invenisti enim gratiam
apud deum. michael. hic ... michael.

hic salutatio est multa benediccione
multis hic sufficiens insidias
non sum homo sed spiritus et dei an-
gelus non sathane. Ne timeas
Maria. invenisti enim gratiam apud
deum. Quid si scires quantum tua hu-
militas altissimo placeat quanta
tibi apud ipsum sublimitas ma-
neat angelico te indignam nec
alloquio nec reverencia vel obsequio
... quod cum indebitum tibi ...
gratiam angelorum quam invenisti gratiam
apud deum. Invenisti. quid quod que-
rebas. invenisti quod nemo ante te po-
tuit invenire. invenisti gratiam
apud deum. Quam gratiam dei et
hominum pacem mortis destructionem
hec est quia gratiam ipsam invenisti apud
deum et hoc tibi signum. Ecce conci-
pies et paries filium et vocabis
nomen eius ihesum. Intellige prudens
virgo ex nomine promissi filii quan-
tam et quam specialem gratiam apud
deum inveneris. Et vocabis inquit
nomen eius ihesum. Racionem huius
vocabuli ponit alius evangelista
angelo interpretante sic. Ipse enim
salvum faciet populum suum a peccatis
eorum. Duos enim ihesus legimus ...
hic qui ... in manibus ...
precessisse ambos populis prefuisse
quorum unus suum populum de babilone
eduxit alter suum in terram promissionis
eos introduxit et illi quidem
illos quibus preerant ab hostibus
defendebant. Iste vero a peccatis eorum
salvabant. Iste autem noster ihesus et
a peccatis salvat populum suum et in-
ducit in terram viventium. Ipse
enim salvum faciet populum suum a peccatis
eorum. Quis est hic qui etiam
peccata dimittit. Utinam et me pec-
catorem dignetur dominus ihesus
annumerare populo suo ut salvum me
faciat a peccatis meis. Vereor au-
tem ne multi qui se ... se esse de
populo eius quos tamen ipse non habet
de populo suo. Vereor ne ...

qui quasi in populo illius religio-
siores esse videntur. Ipse aliquando
dicit populus hic labiis me ho-
norat, cor autem eorum longe est
a me. Nomen enim domini Ihesu qui super
eius nomen quos et elegit a
principio. Quid me vocatis do-
mine domine et non facitis que ego
dico. Nos sumus in preceptis non
populum eius, vel potius nos sumus
de populo eius sed que dicit Ihesus
et eum frequentabit te in populo suo
sed que iubet dominus Ihesus in eam
que iubet in lege et prophetis
que iubet per ministros suos qui
sunt in ecclesia obtempera. Dicamus
eius precepta sunt non tamen bonis
et modestis sed etiam discolis.
Et dixit ubi ipso Ihesu quomodo mitis
est et humilis corde et eius debes
populo eius. Quoniam dominus vindex est
dicens apostolus michi vindictam et ego retri-
buam. Et heredites mori. Ipse enim ne
forte ipse tamen eum conuiuens
testimonium perhibet dicens populus
quem non cognovi servivit michi,
in auditu auris obedivit michi.
Sed audiamus quid idem ange-
lus pronunciat de illo cui non domini
contemptor talis indicit nomine
dicit namque hic erit magnus et
filius altissimi vocabitur. Bene
magnus qui filius altissimi me-
ruerit appellari. Cui non magni-
tudinis magnitudinis non est finis.
Et quis deus magnus sicut deus noster
sicut deus noster est. Plane magnus
qui tam magnus quam altissimus
quia ipse altissimus. Neque enim altis-
simi filius rapinam arbitratur
equalem se esse deo. Ille merito
arbitrandus est cogitasse ra-
pinam qui cum de nichilo in an-
gelicam formam factus fuisset
factori suo se comparans usurpa-
vit sibi quod filii altissimi est.
qui utique est in forma dei. Adeo
non factus sed genitus est altissimi

enim pater quamvis omnipotens sit non
potuit tamen vel equalem sibi cre-
atum creaturam vel inequalem gignere
filium. Fecit itaque angelum magnum
sed non quantus ipse et ideo non altissimi.
Solum autem unigenitum quoniam
non fecit sed genuit omnipotens omni-
potentem, altissimus altissimum, eter-
nus coeternum. Ipsum sibi per omnia comparem
non rapinam estimat vel in iniuriam.
Recte ergo erit hic magnus qui filius
altissimi vocabitur. Sed quare
erit et non potius est magnus
qui semper equaliter magnus non
habet quo crescat vel minor prius
incipere. Quoniam enim vel sit vel
fuit. Sed forte pertractat dicere quod
qui magnus deus erit magnus
homo futurus sit. Verum ergo hic erit
magnus homo, magnus doctor, mag-
nus propheta. Sic enim de eo in
evangelio quia propheta magnus sur-
rexit in nobis. Et tamen quidem
dam propheta magnus idem propheta
predicit. Ecce veniet magnus propheta
magnus et ipse renovabit ierusalem.
Et tu quidem o virgo paries quem
...; parvulum nutries, parvu-
lum lactabis, sed videns parvum cogitato
quia erit enim magnus quia magni-
ficabit eum deus in conspectu regum
adeo ut adorent eum omnes gen-
tes serviant ei. Magnificet ergo
anima tua dominum quia hic erit mag-
nus et filius altissimi vocabitur.
Magnus erit et magna faciet
tibi qui potens est et sanctum nomen
eius. Quod enim sanctius nomen
quam quod filius altissimi vocabitur.
Magnificetur et a nobis qui
parvulus factus est pro nobis. Parvulus
enim natus est nobis. Nobis inquam
non sibi qui utique ante tempora
multo nobilius natus ex patre
nasci temporaliter non indigebat.
Ex matre non angelis quoque quia
tu magnum habent parvulum non
...; nobis quod natus

nobis necessarius est. Quam de nobis
natus et datus sit patet ex eo quod
natus et datus est in formam nostram
ad nostram similitudinem et de salva-
tore salutem operatus. Ecce primum
sic in medio statuit. Quomodo primus
primus desideratus est. Quomodo primum
sic similis non faceret. Secundum
esse. Stant primus iste dictum
sunt quia natus est et similis
tuus ne magnus videlicet deus
ut caput. Sicut sit homo primus
ne gratis morimur in humanitate ipsius
sumamus eius similitudinem nunc
non mansuetudine amplectimur
[illegible] communicem prospero
[illegible] in sanguine eius ipsum offe-
rimus [illegible] propter [illegible]
quod ad hoc ipse natus et datus
est nobis. Quam tertius pro ipsum
offerimus et suus quia et pro suo
filio non pepercit sed pro nobis tradi-
dit illum et ipse filius sponte [illegible]
[illegible] formam servi accipiens
se tradidit in mortem animam
suam et cum sceleratis reputa-
tus est et ipse multorum pecca-
ta tulit et pro transgressoribus roga-
vit ut non perirent. Non possunt
ergo pro quibus filius rogat ut
non pereant pro quibus pater tradidit
illum in mortem ut vivant
[illegible] quibus [illegible]
[illegible] quibus equalis est in
[illegible] una [illegible]
[illegible] una [illegible]
[illegible] cum eo [illegible]
[illegible] et regnat deus per omnia
saecula saeculorum. Amen.

Non est dubium quod quidquid in
laudibus nostris [illegible]
ad filium pertinet et virginem [illegible]
[illegible] honoramus [illegible]
non recedimus. Nam si [illegible]
Salomone filius sapiens gloria
est patris quanto magis gloriosum
est [illegible] ipsius esse [illegible]

Et quid ergo tempore in eius lau-
dibus quam laudabilem pro[illegible]
propheta [illegible] angelus nuntiat cum
non igitur laudo quia non audeo
sed tamen [illegible] devotus [illegible]
[illegible] pos[illegible] [illegible]
sequitur. Nam et dicit: Et dabit
illi dominus deus sedem David patris
sui. Ubi [illegible] angeli [illegible]
de promisso filio [illegible] de-
bet possidere regnum David. Et
de stirpe David originem duxerit
dominus Ihesus nemo dubitat [illegible]
[illegible] quod sederit et deus sedem
David patris sui cum ipse [illegible]
non regnaverit [illegible]
cum volentibus [illegible] rege
non [illegible] sed et [illegible]
[illegible] regnum meum
non est de hoc mundo. [illegible] quid
magnum [illegible] qui sedet
super cherubin quem propheta vidit
sedentem super solium excelsum
et elevatum in sede David patris
sui. [illegible] alium
[illegible] que [illegible] est magna
regnum David significatum
[illegible] fuisse [illegible] illo videlicet
[illegible] quo saepe reperis in
scripturis [illegible]
[illegible] illi deus sedem David
patris sui [illegible] est rex ab
eo super Syon montem. [illegible]
[illegible] propheta de quo regno dicit
[illegible] et [illegible]
in eo quod non in Syon posuit sed
super Syon. Nam ideo [illegible]
est super quia in Syon quidem
regnavit David super Syon. Non
regnum est [illegible] de quo dictum
est ad David de fructu ventris
tui ponam super sedem tuam
de quo dictum est [illegible]
super solium David et super regnum
eius sedebit [illegible]
[illegible] super super sedem super Syon

super regnum super solium David sedebit quoniam ei-
dominus sedem David patris sui non typi-
cam sed veram non temporalem sed
eternam non terrenam sed celestem
que ideo ut verum dictum est in manu
natum fuisse David quia hic regna-
vit temporaliter sed [illegible] illius gerebat
imaginem. Et regnabit in domo
Iacob in eternum et regni eius non erit
finis. Hic quoque si domum temporalem
Iacob intelligimus quomodo in illa que
eterna non est in eternum regnaturus
est. Querendum est igitur domus
eterna Iacob in qua regnet in eter-
num cuius regni non erit finis. An non
denique ex ipsius domus illa [illegible]
tores impie abnegaverunt eum et
insipienter responderunt [illegible] in facie Py-
lati quando illo presentante regem vestrum
crucifigam [illegible] ore respon-
dendo clamaverunt non habemus re-
gem nisi cesarem. Respice itaque
ipsum et distinguet tibi eam que in
occulto latens est ab illa que in
manifesto et que in parte est
[illegible] illa que sit in omne
et spiritualem ipsi et carnalem et
filios fidei Abrahe et filius carnis
non enim omnes inquit qui ex Israel
hii sunt Israhelite neque qui semen
sunt Abrahe hii sunt filii. Deque
quoque et dicit Similiter non omnes qui sunt
ex Iacob hii reputandi sunt in
domo Iacob. Iacob ipse est qui et
Israel. Soli igitur qui in fide Iacob
perfecti inveniendi sunt reputati in
domo Iacob vel potius ipsos nomine
suo spiritualem et eternam domum
Iacob in qua regnaturus dominus Ihesus
in eternum. Unusquisque ex nobis est
qui iuxta interpretationem nominis
Iacob supplantet diabolum de cor-
de suo luctetur cum viciis et concu-
piscenciis suis ut non regnet
peccatum in suo mortali corpore
sed regnet in eo Ihesus et nunc
quidem per gratiam et in eternum per gloriam

Beati in quibus Ihesus regna-
verit in eternum quia et ipsi regnabunt
cum eo et regni eius non erit
finis. O quam gloriosum est regnum
illud in quo reges congregati pariter
convenerunt in unum ad laudan-
dum scilicet et glorificandum eum
qui super omnes est rex regum et
dominus dominantium de cuius perclarissima
contemplatione fulgebunt iusti
sicut sol in regno patris eorum.
O si et mei peccatoris memineris
Ihesus in beneplacito populi sui cum
veneris in regnum tuum et si me
in illa die quando traditurus
est regnum deo et patri [illegible]
dignabitur in salutari suo ad
videndum scilicet in bonitate electo-
rum suorum ad letandum in leticia gen-
tis ut laudetur cum [illegible] here-
ditate sua. Veni igitur [illegible] domine
Ihesu [illegible] De regno
tuo [illegible] est [illegible] ut regn-
[illegible] in ea [illegible]
[illegible] in me [illegible]
sedem [illegible]
[illegible] rex [illegible]
dicit ego regnabo [illegible]
[illegible]
in [illegible] ego
[illegible] ego [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] me [illegible]
[illegible] me [illegible]
[illegible] et dico non habeo
regem nisi Ihesum [illegible] domine
et destrue illos in virtute tua
et regnabis in me quia tu es
ipse rex meus et deus meus
qui mandas salutes Iacob [illegible]
[illegible] ad angelum. Quomodo
fiet istud quoniam virum non
cognosco. Primo quidem [illegible]
[illegible] dubium [illegible]
[illegible] esset [illegible]
[illegible]

non videtur quoniam tenetur loqui quia
nesciret quemadmodum consequeretur et
bene premeditari angelo quidem
foris loquente sed deo intus persua-
dente erat eam duo compellunt dic-
tu angelo duo terrerent quo confortan-
tur fide scilicet de excellente videre
lectioni verecundiam dixit ad an-
gelum Quomodo fiet istud quoniam
virum non cognosco non dubitans
de facto sed modum querit et or-
dinem. nota enim querit an fiet istud
sed quomodo Augustinus dicit Et si sicut
dicis mentis testis conscientia mee notum
esse michi quod virum non cognoscere propo-
sui lege qua ordine placebit
ei ut fiat istud quia si oporteat
me frangere votum ut generem
[illegible] filium et gaudeo de filio et
doleo de proposito fiat tamen voluntas
eius Si non virgo concipiat virgo
et pariat quod utrumque si placuerit
et impossibile non erit [illegible] sed
quia respondit [illegible] in
[illegible] Quomodo fiet istud quoniam
virum non cognosco Et respondens
angelus dixit ei Spiritus sanctus
superveniet in te et virtus altissimi
obumbrabit tibi. Spiritus dei
est deum est fuisse gratia plena
et nunc quomodo dicit Spiritus sanctus su-
perveniet in te et virtus altissimi
obumbrabit tibi. Nunquid potuit
repleri gratia et nunc dicitur habere
[illegible] sicut ipse fit dictum
gratiam Et autem Spiritus sanctus
in ea erat quo adhuc tamen
novis superventus repleretur
in forte non ideo dixit superve-
niet in te sed addidit super quia
et spiritus quidem in eo fuit per
[illegible] gratiam sed nunc super-
veniet [illegible] [illegible]
[illegible] plenitudine que
[illegible] est super eam et
non [illegible] plenitudinem illud

amplius quod capere potest Si autem
plus aliquid capere potest quod et ante
plenam fuisse intelligendum est an-
tea quidem gratia eius tam reple-
verit mentem sequens non eam
ventre perfunderet debet [illegible]
scilicet plenitudo divinitatis que in
[illegible] [illegible] et in multis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
corporaliter in ipsa [illegible] incipit
[illegible] Spiritus sanctus superve-
niet in te et virtus altissimi ob-
umbrabit tibi Quid est et virtus
altissimi obumbrabit tibi Quia
ut capere caperet Christus eam excep-
tio fortissimis illa quo que hec sola
in se felicissima meruit [illegible]
intellectum capere [illegible] [illegible]
[illegible] splendor ille [illegible]
virginalis sese visceribus infundit
et ut illa [illegible] in accessibilem est
accedere non se ferre potuisset de
particula eiusdem corporis cum se
animante contemperavit velut inusse
umbraculum fecerit Et forte prop-
ter hoc maxime dictum est obumbra-
bit tibi. quia res [illegible] in sa-
cramento erat et quod sola per se
[illegible] in sola et cum sola vir-
gine voluit operari soli datum
est experiri dicatur ergo Spiritus
sanctus superveniet in te qui utrumque
sua potentia [illegible] te et
virtus altissimi obumbrabit
tibi. Hoc est illum modum quo
de spiritu sancto concipies dei virtutem
et dei sapientia Christus [illegible] in suo se-
cretissimo consilio obumbrando eo
teget et occultabit quatenus
sibi tantum notus et tibi [illegible]
ac si angelus responderet ad
virginem Quid a me requiris
quod in te mox experieris Scies
scies et feliciter scies sed illo doctore
quo et auctore Ego autem missus
sum nuntiare virginalem concep-
tum non creare [illegible] doceri
[illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] suscipiente [illegible] et [illegible] [illegible]

ex te sanctum vocabitur filius dei. R(espondet)
est dicere quod non de homine sed de spiritu
sancto concipies / concipies autem virtu-
tem altissimi hoc est filium dei. ideo
que et quod nascetur ex te sanctum voca-
bitur filius dei id est non solum quem
de sinu patris in uterum veniens obum-
brabit tibi. sed etiam id quod de tua
substantia generabit sibi. et hoc unum voca-
bitur filius dei quemadmodum et is
qui apud te est ante secula genitus
tuus quoque uno reputabitur filius
~~erit~~ ut et quod natum ex ipso est
erit tuum et quod ex te nascetur erit
eius ut tamen non sint duo filii sed unus.
Et licet aliud quidem ex te aliud
ex illo sit, non tamen erit quisque filius
sed unus utriusque filius erit. Ideo et
quod nascetur ex te sanctum vocabitur
filius dei. attende queso quam vene-
ranter dixerit et quod nascetur ex te
sanctum vocabitur filius dei. Ut quid
enim ita simpliciter sanctum et absque ad-
ditamento? Credo quia non habuit quod
ipse digne nominaret sive con-
digne illud magnificum illud re-
verendum quod de purissimo sed virgi-
nee carne cum sua anima unico patris
erat uniendum. Si diceret sancta caro
vel sanctus homo vel sanctus infans vel
quid tale parum dixisse
videretur sibi. posuit quasi indefinite
sanctum quod. quidquid tale illud sit
quod virgo genuit sanctum procul dubio
singulariter sanctum fuit et per spiritus sancti
sanctificationem et per verbi assumptionem. Et
adiecit angelus. Et ecce elizabeth
cognata tua. et ipsa con-
cepit filium in senectute sua. Quid
fuit necesse et hunc sterilis virgini
nuntiare conceptum. numquid fecit
dubiam ad hunc aut incredulam
oraculo ~~credere~~ credere noluit
confirmare miraculo? absit. legimus
Zacharie incredulitatem ab hoc
ipso angelo fuisse castigatam
Mariam autem in aliquo reprehen-
sam non legimus quin potius fidem
ipsius elizabeth prophetante laudatam

agnoscimus. Beata inquit que credi-
disti quoniam perficientur in te que dicta
sunt tibi a domino. Sed ideo sterilis co-
gnate conceptus virgini nuntiatur
ut dum miraculum miraculo a-
dicitur gaudium gaudio cumuletur.
Profecto necesse erat non modico le-
titie amoris preveniente inflammari
incendio que filium patris dilectis-
simum gaudio spiritus sancti mox fuerat
conceptura. Neque enim nisi in
devotissimo atque letissimo corde
tante se capere poterat dul-
cedinis et letitie affluentiam.
Vel ideo conceptus elizabeth
nuntiatur Marie quia perfecte
decebat ut verbum divulgandum
ubique prius sciret virgo priusquam
audiret ab homine ne a
[illegible] scilicet dei [illegible] filii
amota si corpus que matris [illegible]
ipse generantis. [illegible]
Vel ideo preveniens conceptus eliza-
beth Marie nuntiatus est ut
dum nunc salvatoris nunc preconis
adventum [illegible] rerum
temporis et ordinem tenens
melius postmodum scriptoribus
et predicatoribus evangelii ve-
ritatem que plane de omni
a principio certius sunt instructi
mysteriis. Vel ideo ad hoc mi[illegible]
Marie conceptus elizabet n[untiatur]
audiens cognatam vetulam
et grandevam cogitet [illegible]
de obsequio sitque illa. prevenire
in similitudinem parvulo prophete
et occasio detur [illegible] imo
ad hunc dum sui officii [illegible]
exhibet [illegible] et domini a se
[illegible] [illegible] in sui[illegible]
ab [illegible] [illegible] devote
[illegible] [illegible] mirac[ulis]
de miraculis. Vide autem ac[illegible]
magnifica que ab angelo au-
dis [illegible] ab ipso [illegible]
perficienda. Deinde ergo si que

ipsum angelum audi. Quia non
erit inquit impossibile apud
deum omne verbum. Tamquam si di-
ceret: Haec quae ego tam fideliter
promitto non de meo sed de illius q-
ui misit me virtute promitto quia
non erit impossibile apud deum
omne verbum. Quale enim illi verbum
impossibile poterit esse qui omnia
fecit in verbo? Movet me et hoc
in verbis angelicis quod signanter
non ait quia non erit impossibile
apud deum omne factum sed omne verbum.
An ideo posuit verbum quia quam
facile possunt homines loqui quod
volunt etiam quod nullatenus
facere possunt tam facile immo
incomparabiliter facilius valet
deus opere implere quidquid
illi verbo valent exprimere. Dicam
apertius. Si hominibus tam facile
esset facere quam facere dicere quod
volunt et eis quoque non esset
impossibile omne verbum. Nunc
nunc quo vulgatur sermo et necesse est
multum esse inter loqui et facere sed
apud homines non apud deum. Soli
deo quia idem est facere quod loqui
idem loqui quod velle merito non
erit apud eum impossibile omne
verbum. Verbi gratia potuerunt prophetae
et praedicere sterilem virginem vel se-
nem concepturam vel parituram sed
numquid facere ut conciperent et pa-
rerent? Deus autem qui dedit eis
posse praedicere quam facile potuit
tunc quod voluit per illos praedicere tam
facile potuit nunc quod voluit
per se ipsum quod promisit implere.
Siquidem apud deum nec verbum
dissidet ab intentione quia
veritas est nec factum a verbo quia
virtus est nec modus a facto
quia sapientia est. Unde non erit

impossibile apud deum omne verbum.
Audisti virgo factum audisti et mo-
dum utrumque mirum utrumque iocundum.
Iocundare filia Syon et exulta
satis filia Ierusalem. Et quoniam auditui
tuo datum est gaudium et laetitiam
audiamus et nos a te responsum
laetitiae quod desideramus ut in-
trent exultent ossa humiliata. Au-
disti inquam factum et credidisti. Crede
et modum quod audisti. Audisti quia
concipies et paries filium audisti
quia non per hominem sed per spiritum sanctum.
Exspectat angelus responsum:
tempus est enim ut revertatur
ad deum qui misit illum. Ex-
pectamus et nos o domina verbum
miserationis quos miserabiliter pre-
mit sententia damnationis. Et
ecce offertur tibi pretium nostrae sa-
lutis. Statim liberabimur si con-
sentis. In sempiterno dei verbo fa-
cti sumus omnes. Et ecce morimur
in tuo brevi responso sumus reficien-
di ut ad vitam revocemur. Hoc
supplicat a te pia virgo flebilis
Adam cum misera sobole sua
exul de paradiso. Hoc Abraham
hoc David hoc ceteri flagitant
patres sancti scilicet tui qui et ipsi habitant
in regione umbrae mortis. Hoc
totus mundus tuis genibus
provolutus exspectat. Nec immerito
quando ex ore tuo pendet con-
solatio miserorum redemptio cap-
tivorum liberatio damnatorum
salus denique universorum filiorum
Adam totius generis tui. Da virgo
responsum festinanter. O domina responde
verbum quod terra quod inferi quod
exspectant et superi. Ipse quoque
omnium rex et dominus quantum concupivit
decorem tuum tantum desiderat et
responsionis assensum in qua ni-
mirum proposuit salvare mundum.

et eis placuisti. in splendore non
magis placebis ex verbo cum ipse
tibi clamet ex celo. O pulcherrima inter
mulieres fac me audire vocem
tuam. Si eam feceris audire vocem
tuam. ipse te faciet videre salutem
nostram. Nunquid non hoc est quod querebas
quod gemebas quod diebus ac noc-
tibus orando suspirabas. Quid
ergo. Tu es cui promissum est an ali-
am expectamus. Immo tu ipsa non alia.
Tu inquam illa promissa. illa expecta-
ta illa desiderata. ex qua sanctus
pater tuus iacob iam morti appropinquans
vitam sperabat eternam cum diceret
salutare tuum expectabo domine. Quia
denique et per quam deus ipse deus rex
noster ante secula disposuit operari
salutem in medio terre. Quid ab
alia speras quod tibi offertur. Quid
aliam expectas quod per te mox ex-
hibebitur domino per te assensum
respondeas verbum. Responde iam
citius angelo immo per angelum
domino. Inde verbum et suscipe verbum
profer tuum et concipe divinum. emitte
transitorium et amplectere sempiternum.
Quid tardas quid trepidas. Crede
de confitere et suscipe. Sumat
humilitas audaciam verecundia
fiduciam. Nullatenus convenit nunc
ut virginalis simplicitas ob-
liviscatur prudentiam. Hac in sola
re ne timeat prudens virgo presump-
tionem quia et si grata in silencio
verecundia magis tamen nunc necessaria
pietas verbi. Aperi virgo beata cor
fidei labia confessioni viscera creatori.
Ecce desideratus cunctis gentibus
foris pulsat ad hostium. Si te
morante pertransierit et rursus
incipias dolens querere quem
diligit anima tua. Surge curre
aperi. Surge per fidem curre per de-
votionem aperi per confessionem. Ecce
inquit ancilla domini fiat michi
secundum verbum tuum. Semper solet esse
gratie divine familiaris humilitas
virtus. Deus autem superbis resistit

humilibus autem dat graciam. Humiliter ergo re-
spondet ut sedes gratie preparetur. Ecce inquit
ancilla domini fiat michi secundum verbum tuum. Que est
hec tam sublimis humilitas que cede-
re nescit honoribus insolescere glo-
ria nescit. Mater dei eligitur et ancillam
se nominat. Non mediocris revera humi-
litatis insigne nec oblita tante
glorie oblivisci humilitatem. Non
magnum est esse humilem in abiec-
tione magna prorsus et rara virtus
humilitas honorata. Si me ipsum
homuncionem meis deceptam sim-
ulacionibus ad aliquem vel mediocrem
honorem promoverit cetus dei nun-
quid vel pro meritis vel per suis subdito-
rum penitente nove statim ob-
litus quis fuerim talem me puto
quales acclamationibus qui con-
non videant presentibus. Credo
fame conscientiam non attendo et re-
putans non honorem virtutibus
sed virtutes honori eo sanctiorem
superiorem me esse estimo. Vide-
as plerosque in cetu dei de igno-
bilibus nobiles de pauperibus divi-
tes subito intumescere. Postmo-
dum oblivisci abiectionis generis quoque
sui erubescere et infimos dedig-
nantes parentes. Videas et homines pecu-
niosos ad honores ecclesiasticos
provolare moxque sibi applaudere sancti-
tatem nescio qui mutata
non mente et dignos se estimare
dignitate ad quam ambiendo
pervenerunt quod sibi indeo dice-
re optime sine nummis non meruerunt.
Omitto eos quos excecat
ambitio et honor ipse superbi-
es, multum est sed indeo sed im-
doleo per plerosque seculi pompam
non nullos in stola humilitatis su-
biectos adeptis et subdole nimis
humiliter magis quam insolenter
et impacientes fieri ut clamptr
amplius quam si fuissent in seculo.
Et eo magis ipsum pessimum est
quod plerumque in domo dei non patitur
haberi contemptum quem in domo sua

non nisi contemptibiles esse poterunt ut quia videlicet nisi in capitulis honores appetunt ubi locum habere non meruerunt saltem alibi honorabiles videantur. ubi honores comparantur aliis hominibus iudico et alios qui non sine dolore videri debet post ingressum Christi in licitum tempus accedentibus implicare pergentes tempus tremens cupiditatibus omni magistri cum magna cura erige manu vos et neglige mores subiectorum quoque communis utilitatis ubi videre deantibus et mutationis salutiones sed et contra sui imperatoris edictum concupiscere alienum et sui cum lite repetere non audientes apostolum communiter regis tribunal tempus hoc apostolum inquit delictum est in nobis quod causas habetis ad invicem non magis fraudem patimini etc. nec mundum sibi et se mundo crucifixerunt ut qui militat non in suo nec vel opere deo complacere fuerunt non tenentes primenus et curiis frequentes regum notarius principum familiaritates assentati sunt. Quid de ipso habent dictum in quo non calor sed color requiritur magis quam cultum vestium quam virtutum insistentium. Pudet dicere inveniuntur in suo studio muliercule quando a monachis preciosum assequuntur in vestibus non usitatis nec saltem sed religionis retenta. militem ornari non mirari appetunt milites Christi qui dum se parare ad prelium et contra aereas potestates pertendere proprietates in signo debuerunt quam insignia ad ostentationem multorum scandalum in mollitie vestimentorum prorsus pretiosis presentes induunt aliorum se hostibus sine sanguine tradunt in ... nec aliunde hoc quam male congaudent nisi qui illa ... secretum humilitatem despicientes domini preciosum cognitum in capitulo de monasterio studium scelerum curies.

effectum reverentes ad nomen audiamus itaque quotquot electi sunt quid illa respondeat quia dei mater eligebatur sed humilitatem non non obliviscebatur ecce ait ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. Fiat est desiderii signum non dubitationis indicium et per hoc quod dicit fiat mihi secundum verbum tuum magis intelligendum est affectum exprimere desiderantis quam effectum requirere more dubitantis quamquam nil obstet intelligi fuisse verbum orationis nemo quippe orat nisi credit et fiat vult aut a se requiri deus etiam quod pollicetur et ideo forte multa que dare disposuit prius pollicetur ut ex promissione devotio excitetur. Sic quod gratis daturus erat devota oratio promereatur dicit primus deus qui omnes homines vult salvos fieri meritum nobis extorquet a nobis et dum nos prevenit tribuendo vel promittendo quod tribuit gratis tribuit hoc itaque prudens virgo intellexit quod prevenientis se munus gratuite promissionis iungit meritum sue orationis fiat inquiens mihi secundum verbum tuum. Verbum quod erat in principio apud deum fiat caro de carne mea secundum verbum tuum fiat obsecro mihi verbum non prolatum quod pretereat sed conceptum ut maneat carne videlicet indutum non aere fiat mihi non tantum audibile auribus sed et visibile oculis palpabile manibus gestabile humeris. Item fiat mihi verbum scriptum et mutum sed incarnatum et vivum hoc est non mutis figuris mortuis in pellibus exaratum sed in forma humana meis castis visceribus vivaciter impressum et hoc non mortui calami depictione sed sancti spiritus operatione. Ideo videlicet modo fiat

nuchi quod nemo ante me factum est, nemo post me faciendum. Porro
multipharie multisque modis olim
deus locutus est patribus in prophetis et
aliis quidem in aure, aliis in ore,
aliis etiam in manu factum esse verbum
domini memoratur. Michi autem oro
ut et in utero fiat secundum verbum tuum.
Nolo ut fiat michi aut declamato
rie predicatum aut figuraliter signi
ficatum aut ymaginatione somp
niatum sed silenter inspiratum per
sonaliter incarnatum corporaliter in
visceratum. Verbum ergo quod in se nec
poterat fieri nec indigebat dignetur
in me et michi fieri secundum verbum tuum.
Fiat quidem generaliter omni mundo sed
specialiter fiat michi secundum verbum tuum.

Lectionem ewangelicam exposui
sicut potui. Nec ignoro quod non
omnibus placebit sed scio me ob
hanc rem multorum fore indig
nationi obnoxium et aut indicabor
superfluus aut presumptor quod videlicet
post patres qui hunc ipsum locum ple
nissime exposuerunt rursus
in eodem novus expositor assur
rexerim nulla necessitate. Ego quod
dictum est post patres quod non sit contra
patres nec patribus arbitror nec cuiquam
displicere debere. Ubi autem dixi
quod a patribus accepi dum sit absque
typo presumptionis ut non desit
fructus devotionis patienter
audiant de superfluitate murmurantes.
Noverint tamen quod michi tamen
de otio si [illegible] non necessaria explanatione
singillatim non tam in
tendisse exponere ewangelium
quam de ewangelio sumere occasionem
loquendi quod loqui delectat. Et non
peccavi quod magis exhortatorum
tum devotionem quam communem
expeterem utilitatem. Potens
enim pium virgo quod non sum nisi
cordem filium habet mecum excusare
peccatum cum hoc meum qualecumque
devotissime dicavi opusculum.

Tribus modis loquitur deus homini.
Audiam scilicet prudenciam creature
per dominam scripturam per interne inspira
tionis graciam. Prudenciam creature
tribus modis pulchritudine va
stitudine vicissitudine. Et pulchri
tudo spectat ad decoris aspectum
vastitudo ad amoris affectum vi
cissitudo ad timoris effectum. Audi
scripturam similiter tribus modis
de ploracione de cantacione de
solacione. Et deploracio respicit
ad pene luctum decantacio ad le
ticie fructum desolacio ad tristi
ciam ... Audi interne inspiracionis
graciam inde tribus modis per ho
minis consilium per hominis exem
plum per dei auxilium. Et con
silium hominis tendit ad lucis in
telligenciam exemplum hominis
ad legis efficaciam auxilium
dei ad laudis excellenciam. Tri
bus modis similiter respondet ho
mini creatura creatori suo scilicet
cogitacione locucione operacione.
Operacio cogitacionis tribus modis primo
cogitando hominis creacionem se
cundo cordis renovacionem tercio corporis
reformacionem. Et creacio hominis
spectat ad conditoris bonitatem
et renovacio cordis ad conditoris
pietatem reformacio corporis ad
gubernatoris potestatem. Locucionem
certum tribus modis primo lo
quendo regis eterni magnifi
cenciam secundo regni celestis mu
nificenciam tercio infelicis in
ferni miseriam. Et magnificen
ciam regis eterni respicit ad do
minacionis gloriam munificencia
regni celestis ad decoris graciam
miseria infelicis inferni ad dam
nacionis iusticiam. Operacio de
inde tribus modis primo operando
dei voluntatem secundo sui neces
sitatem tercio proximi utilitatem. Et vo
luntas dei tendit ad honoris
utilitatem necessitatis sui ad merc...

bitatem valetis p(er)venire ad op(us) s(an)c(t)e.

Incipit omelia beati bernardi sup(er) Stabat iuxta crucem ihesu mater

Stabat iuxta crucem ihesu mater eius et soror matris eius maria cleophe et maria magdalena etc.

Sicut genuine religionis defensus [illegible] consuetudinis cordis frigida. Et nimia complementa affectione q(uo)q(ue) devoti et s(an)c(t)i p(er)veniunt in anima meditatio omnis spiritus p(ro) sensus procedit. Hinc est q(uod) tu in cordis tui vere igne succendit [illegible] statim ps(alm)o recepit. Eo q(uod) sicut g(ra)cius testatur sicut aspirantibus lignis igneis intus sicut spiritus [illegible] flammantem. Sic aut igne eterni [illegible] devoti et s(an)c(t)i invisibilis et invisibiles p(er) [illegible] meditationes concipiunt et [illegible] testante qui ait: Et in meditatione mea exardescet ignis. Sunt om(n)i aut que p(re) meditationibus animo solent occurre(re) quid tam efficax ad substituendam cordis devotionem in veniri potest. [illegible] evangelicis verbis tante vocabulis et castissimis cordis [illegible] ruminare [illegible] verbis ineffabilis quedam dulcis absconditam innuit que tamen potest est [illegible] affectu animus in celestem dulcedinem et ut si certissime aliquis stupendum [illegible] domini [illegible] auditum [illegible] et corde [illegible] eum [illegible] verbum [illegible] Sunt [illegible] reseratur illius [illegible] virginis iuxta crucem filii sui stetit morientis filii [illegible] [illegible] recommendato [illegible] illius [illegible] virgineis [illegible] requirunt [illegible] potuit [illegible] hec verba [illegible] libet [illegible] gloriose virginis

[illegible] principalis est intentio [illegible] aliquid [illegible] ad celestis [illegible] stabat [illegible] filio [illegible] gloriose [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] Iohannes [illegible] comprehensionem flagellationem [illegible] condempnationem crucifixionem illius [illegible] ad [illegible] memorandum subiunxit Stabat iuxta crucem ihesu mater eius. Stabat [illegible] [illegible] matheo [illegible] virgo legitur [illegible] septimum est [illegible] [illegible] reginam celi [illegible] [illegible] et [illegible] regina [illegible] magis gloriose [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et bersabee matris salomonis ingrediente [illegible] [illegible] rex in occursum eius [illegible] est thronus [illegible] regis iuxta thronum filii et sedit ad dexteram eius. Hec aut [illegible] est [illegible] regis [illegible] pedissequa regine [illegible] totiens et [illegible] sedisse aut [illegible] legitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multiplices [illegible] [illegible] in oppositione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] cadit [illegible] intelligentiam [illegible] [illegible] stabat [illegible] [illegible] [illegible] cecidit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cecidit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cecidisset [illegible]

stare noluisset. Accidit post illa
ministeriis huius generis ut tamen
teste beato Augustino. Et omnes in eam co
venirent hac virgine excepta nil
aliud dicere possent nisi quod dicunt
quam peccatum non habemus nos ipsos
seducimus et veritas in nobis non est. Ad hanc super
laudabilem feminam ventum est.
Ecce de illa dicit. Attribuit et non
magne ex ergo cum respectu originis
contracto in utero sanctificata est
ab omni deinceps peccato immunis
permansit ut idem doctor egregius
ait Augustinus. Cum de peccatis inquit agi
nullam demittam istam. Solo sedentem
tenentem accipitur etenim stare in oppo
sitione ad sedere sedem quod sedere pro
prius est honorabilius stare vero
inferiorum ministri. que spiritualiter nobilem
et instabilem est quod virgo nunc stat
tamen super omnia venerantem corpe
tenet passionis. Ecce enim ut horum
distinctum sedere solent iudices ut
in ecclesiastico dicitur. Sedit psalmus pro
tribunali. Stare autem solent eorum
iudicandi sicut ibidem subiungitur
Ihesus autem stetit ante presidem. Et
ecce plus quam iudex hic maria
quippe si licet dicere omni iudice
quodam superior est. Ad eam ad cuius
dicta dei admirans appellare solent
peccatores. Unde beatus anselmus.
Fugiat inquit reus appellat iustitiam
dei. Ad piam matrem misericordie dei. Sede
re quoque sapientes ut in matheo
dicitur. Super cathedram moysi
sederunt scribe et pharisei. Et
ecce plus quam sapiens vel salomo
hic. Ipsa est enim mater sapientie que
fontem. quem in cubiculo suo sa
cratissimo gestavit utero. Nunc in
visibilem quidem in audita sermone
que illam sapientiam quam invidens
exoriens est super sedens in familia
Illam quoque exequi omnis theo
logus sapiens videtur sicut cum
utique intelligit. Ipsa virgo celis
videt membris contractetur in terre

conspicient dispensare et conservare
in corde suo sanctione religionis sedi
bus ignitis exportans in ipsa per se ...
cenim non in magis virgo preeminens sic
dicitur. Sedeant et nobiles in de
babilone ipsa. Septimum est. Sedeo
regina et vidua non sum. Et cum
cunctis mulieribus hec nobilior
fecerit. Cum dignitate contribuunt
generis eius exemplis genus pro
hic autem per se eam quam progenitori
bus habuit generositatem inestima
bilem. ab eo quem genuit. Sedeo
de illa in libro sapientie dicitur. Generosi
tatis glorificat contubernium habens
dei. Sedentemque fortes sanctitatibus
munditiis interius. Iusti. Ad seniores
ad danielem dixerunt. Sede in
medio nostri et indica nobis quia
deus dedit tibi honorem senectutis.
Et ecce cunctis feminis antiquior
hec autem omnem creaturam per se
cessum fuerit antequam transfunde
ret prius quam abyssos conceperet
antequam angelorum agmina fuis
ret ... preformatam habue
runt singularem quandam ...
permanet dei sapientia quam tamen
ipsa peperit feminam sapientem in fine
seculorum hanc desumpsit ait ab
initio et ante secula creata sum
ret. Solent quoque sedere quandoque
ut in exodo scriptum est. Sedit
populus manducare et bibere. Bibe
cis(?) stante musteres quemadmodum
de mulieri. que cum musteriun
sustinuisset ut in luca scriptum est
que stetit et ait domine non est
tibi cure. Et ecce dilecta com
tus hec. Ecce cum sponsa bibit
osculuntur labiis suis praecibus
bus sacrosanctis gaudentibus in
spiritu osculis. Illum videlicet se
virgineo gremio quem in celo ...
est angelorum et ... ...
dubium quin intima quadam sanctita
te atque dulcedine perfunderetur

quia non licet homini loqui. Quintus
talis eminencie mentis perfruitus est quod
ego in canticis canticorum sponsus sponse
imponit. Ecce sponsus ait comedi
favum cum melle meo bibi vinum cum
lacte meo. Quinti itaque de iudicio
sine potencia descripta de genere
de venerabili antiquitate de ineffa-
bilibus quoque eminens mundi domina
super omnem creaturam gloriam persone
Decorum ut dictum est gloriosa professione
dignissimam fuit stetisse tamen non
sedisse cum scriptura commemorat
subiecit apte in summis que cum gloria
humani mundi illa super mundanam sanctam
ancillam virginis. Hec consorcium digni-
tas est. O quam gloriosa dicta sunt de te
civitas dei. Nos omnes de te gloriosi
sentimus ymmo vehementer gloriamur
quod de te hec meruimus. Pone
et tu glorie domina benedicta. Quando
dicis de te ipsa audivimus mirum
nunc quid nescit hec omnia generacio
Ecce inquit ancilla domini. O
verbum admirabile et magis amma-
bile. O quam mirabiliter ipsa hec se-
dent rex mundi index et domina celi
nobilis regina. Ecce sapiens in
qua etiam regis mater et filia ipsa
(?) angelorum altrix mirum et ecce
ancilla. Quanto maior es o domina
humilia te in omnibus tuo exem-
plo nos erudiens nos instruens
quod hec sit sola vera gloria humilitatis
decet sentire. Hec etiam est prefulgida
pars quam solam dei genitrix digni-
tas eius sicut tu ipsa domina respexit
humilitatem ancille sue. Nec solum
predicando sermone humilitatem sed per ange-
lum in salutacione precatur sue cum suavi
tibus sermonibus inclinatur. Virgo beata
ut videlicet peccatoribus in noscens
ut ab inimicis ... ipsa est que
tunc propter reorum et veniam indi-
gencium. Ipsa est que semper supplica-
tur id est devocionem et ingratos
amplius non timent. Ipsa contempta

seculi potestatibus et divitibus in
angelum semper percipiunt et contempti-
bilem fecerunt. Ipsa ministrorum altaris
obsequia dignanter acceptat sancta
etenim cum ministris indicavimus quod
ipsa obsequiosis valde familiaris
consistit nam et vocata ad nupti-
as cum solis ministris confabulacione
legitur habuisse ut ait Iohannes.
Ait. Et dixit mater Ihesu ministris
quodcumque dixerit nobis facite ipsi.
Quoque ancille officio functa est
dum vincta sicut dicta. Testantur
sacris cognacionis. Cum ad hunc in
tunc virgo maneret ... dicens
apud omnes operum prestare ministri-
um quid in hiis in more consisset
ministris cum ad hunc obsequiosam esse
dei genitrix mereris. Et cum filii
eius claves suos faciet dispensatores
et thesauris instituit eis ut ille
deprecetur vero micam quoniam ad dex-
teram ipsius precedens in decus
illius etiam summi pontifica testimonium
quam ait astitit regina regina
a dextris eius. Constat namque
quod prius illum hec multo an vero
suo consistunt et detegunt ipsa enim
incomparabilissimo genere virginalis pu-
ritatis et pingit que dispensatrix
celestis claves possidet. Celumque
ait quod ipsi pastor ille dispensator in
omnibus. Generacio solet et praeferet
quod quibus qualis est societas con-
versacionem quoniam et qua insinuatur
nubendo dulcedinis secundum ..
ubi tanta erit dignitas ministrorum
existit. Et omnis devotus quam
acceptans sit ille mater et eius filio
sicut libenter et devote faciant
cum ministro non tacent nec
ille filius nec illa mater. Cum
nullo omnino regni celorum
de certum stare in oppositione
ad predictum. Sunt autem nunc non solet
nisi in fine aut quiescentes ut
solent stare sine ad cooperandum

parti. Quis est ante conspectum immensum re-
splendens. Ante virgo mater describitur
beata significantur ab ea et seiunguntur vo-
luptatibus et languoribus carnis exclu-
ditur. Quidem namque carnis vo-
luptatem ab ea alienam fuisse ullus
est fidelium qui ambigat si devote
advenientem recepit ipsa cum
nulla. thoro renuntians altioribus
sed sunt splendoribus virginalibus
in quo castissime datur intelligi quod
omnem carnis voluptatem po-
tenter excludit que voluptatem
in suo potentissimo [illegible] et
a sensibus mutatoribus permensa ab-
iecit. De obstinatione alius [illegible]
de puella quod dicimus cum etiam
ipsa sit alia fortis mulier de qua pro-
dixit pater eius salomon. Conside-
ravit inquit semitas domus sue
et panem ociosa non comedit. Pro-
ciosa esse non poterit que teste
[illegible] sibi et filio suo toto tem-
pore victum acquisivit actu et filius
eius huius questuarie mendicabit
[illegible] ibi videre quomodo
diligit deus manuum laborem quod
[illegible] nolunt cum [illegible]
et omnia que in eo sunt. Pro-
[illegible] esse non poterit qui omnes ne-
cessitates suas petit singulis
pro sua possibilitate ministrans pro
[illegible] memoriam alias
commemorant. Pro [illegible] esse non po-
terit que singulis fidelium videt
et singulos consolatur. [illegible]
cum ab omnibus fidelibus queri-
maxime post ascensionem filii
sui. Et quia sciunt ad [illegible]
[illegible] ad eam. [illegible] in
[illegible] quedam peregrine sunt [illegible]
[illegible] desiderantem videre illud
celeste misterium et illud [illegible]
[illegible] super celestem [illegible]
reperiens fuerit deus et homo
ut in [illegible] sui [illegible] beatus
[illegible] quam scribit Iohannes [illegible].

Hec solum sunt occupata valde
[illegible] operibus sed eciam eius operi-
bus hilaris et humilis et indefessa virgo
[illegible] nos valde
[illegible] que tanto in nobis qui
sumus vituperabilior existit quanto
ab ea. que nunc est presens fuit
aliena. Vis videre alacritatem
simul humilitatem in operibus virginis.
Lucas testatur. Cum celeritate
[illegible] conurgit et alta in
[illegible] contendit intrat domum
Zacharie et salutat elizabeth non
ante domum [illegible] non solum adve-
nit sed [illegible] et ipsos primum
advenire ad nos [illegible]
[illegible] dignos reputamus. [illegible]
eo super tamen. dignacione eliza-
beth. Exclamat dicens unde hoc
michi ut veniat mater domini ad me.
[illegible] filio parvo [illegible]
in [illegible] illa in ultimis colloca-
[illegible] morti et [illegible] cum
labore in egyptum. Reportat non
[illegible] et ignoto
loco cum periculo moram traxit
ante [illegible] locum [illegible]
[illegible] ad templum
[illegible] ascendit que [illegible]
[illegible] filium [illegible]
que celo [illegible] nos
[illegible] Plurima habemus et
[illegible] cum [illegible]
[illegible] et [illegible]
cum [illegible] offerimus deo et [illegible]
[illegible] semper ad eam [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] festi [illegible]
et non [illegible] singularitatem
[illegible] filium [illegible] bonum quid
[illegible] nos non eciam et domum
[illegible] meremus nec
ibi [illegible]
[illegible] temporalia quedam [illegible]
[illegible] non contenti [illegible]
[illegible] et domus que [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] bona [illegible] cum [illegible]

impleta. spiritu sancto fuisset sancti[ficata]
in utero s. in sanctificatione. Sed
in filii sui conceptione cum apostolis
cum in cenaculo Syon expectaret
de dignitate non est ut ad hanc par-
tes in [illegible] copiosius sicut
legitur in actibus apostolorum. Nos autem
signa quedam modicam stillam sup-
[illegible] [illegible] apicem [illegible]
disse credimus et cum ceteris ho-
minibus habere communionem dedig-
namur. Videris frater karissime
sedula quam similis quam beatissima
tissima. dei genitrix in operatione
fuerit. Dicatur quoque ut porte dicant
similes mulierculae semper sedentes
[illegible] contentionis mane ab
omni exteriori actione ad orationem
requiescere et solis contemplationibus
amplexibus vacare. Tamen presump-
mus est ingratum [illegible] ad quem in-
quinit cum omnis precavit quidquid
operatum est bonum et deo placens
Sed sicut ut arbitror minus fuit
cronica aut intellectibus credo
[illegible] ergo cum intellige nec
nolo ut velles aliqua similitudine ge-
neris filiam [illegible] de qua loquimur
meliorem que tamen in operibus
[illegible] qui pietatis et sedulitatis fuit
et devoti. eius exemplo edocti
credo quod suo tempore operativa
et suo tempore contemplativa
vita deo gratissima sit. Quibus
consuetudine prior est actio con-
templatione eo quod teste beato Gregorio
non fit bonus contemplativus
qui [illegible] qui primum fuit sedulus
[illegible] sic [illegible] quodam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] spiritu
[illegible] [illegible] [illegible] de [illegible]
et ascendit [illegible] mens
ostendit interna [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] fuit
in operibus [illegible] et quanta [illegible]
[illegible] est apud deum indefessa

operatio. Sed cum de hac forte [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hanc [illegible]
[illegible] [illegible] scriptum est [illegible]
laudant eam in portis opera eius
non [illegible] contemplationes eius.
dicitur [illegible] [illegible] de virgine
que stabat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et super-
[illegible] semetipsos in [illegible]
[illegible] seu virtutes ut [illegible]
[illegible] [illegible] se indefesse
operationis [illegible] [illegible] quoque in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] forte magis [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] admo-
neri [illegible] quemadmodum dicitur
[illegible] in [illegible] qui non [illegible] [illegible]
re quoque [illegible] [illegible] qui disci-
plinam [illegible] semetipsos in
ordinate non agitant [illegible]
[illegible] hanc significationem a
parte [illegible] de virgine que stabat [illegible]
[illegible] viris recedentibus [illegible]
discipulis fugientibus [illegible]
[illegible] [illegible] genere [illegible] tot
[illegible] filii sui [illegible] cum [illegible]
pene sola remanebat [illegible]
dicto cum domino [illegible] [illegible]
discipuli eius ut in ewangelio
scriptum est relicto eo fugie-
runt [illegible] [illegible] exponendo [illegible]
[illegible] iste stabat [illegible]
eius. [illegible] impletum est [illegible]
[illegible] [illegible] plus [illegible]
[illegible] [illegible] solus et [illegible]
non est vir mecum [illegible] non est
vir mecum quia [illegible] fugerunt
sed [illegible] [illegible] stabat
[illegible] virgo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] stando de qua in cantico
[illegible] est [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible].

ceteris esse principibus fugit. Quando
advenerit cum latrone ipse scelerum sus-
pensus medius inter inermes. Hodie
mecum eris in paradiso. Ubi autem illa
beata que fructum dumtaxat tulit et
metum stetit immobilis, nequaquam
moriente recedens, que sancte
nunquam deliquerit. Pro columpna
immobilis beatus ille qui tibi in-
nititur. O stabile fundamentum
esse beatus qui tibi superedificabitur
orantes omnis devotionis. Beatus qui
circa te meditando versatur. Non so-
lum stabat mater, quia non fugit
sed quod valde mirabile et quod imitabile
esse debet nobis in virgine, stetit
pulchre stetisse dicitur, quia in tranquilli-
tate cordis, sine amaritudine nichil
indecens, nichil indisciplinatum
egisse legitur. Sed quia omnino preiu-
dicium decoret virginalem, erat
eam plangentem, sine dolentem
tua. Quamvis dominum eum et dolore
haberet vitae in corde et eundem
dolorem mente nimis [illegible]
[illegible] exterius in operatione [illegible]
[illegible] aliquid passus est Heli sicut
in primo libro Regum legitur. Qui au-
diens philisteos captivam esse ar-
cham dei, cecidit retrorsum et
confractis cervicibus expiravit.
Quedam non nichil molestum pa-
tiuntur in corde, ipse tamen [illegible] ho-
nestatem dolorem exterius simulant
multo clamore et bestiali [illegible]
dam gesticulatione quemadmodum
plangendi solent sive iuvencule
de morte maritorum et [illegible]
et defunctorum. Qui nomine utique parentorum
funera se affligunt. Quidam etiam
tamen sine clamore et inordinato
motu sunt ab omnibus creduntur
[illegible] aut quanto magis in ipso
[illegible] tanto [illegible] fides ad-
hibetur. Ideo bene modo plan-
gendi qui valde humanus est
virgo maria nos docuit, que tamen
in corde tamen multo dolore ges-

taverit nichil tamen fecit nichil
indecens exterius, ut estimo, gessit
neque quamquam obliviscens in tantis an-
gustiis et fidei catholice et virgi-
nalis prudentie dolorem tamen sine
incomparabilem et fidem quam de re-
surrectione filii sui habuit tenuit
utrumque nec desiit et modestiam
puellarum ordinavit nec indisci-
plinatum quid committeret. Unde vere
dicitur quod iuxta crucem stabat, non
autem cadebat aut insaniebat
aut fugiebat, ut constantiam ipsius
nobis et modestiam fidei catholi-
ce et virginalis prudentie com-
mendet. Tercio videamus de ma-
ria quod stabat sed iam ubi stetit
inquiramus.

Sequitur: iuxta crucem ihesu. O
domina dulcis quid hic facis. Quid
hic agis. Quis te huc adduxit.
Quam obscurum hunc [illegible] vo-
luisti. Quid tibi et crucis? [illegible]
qui te cognovisset reginam an-
gelorum et hominum [illegible]
fuisset quod stares iuxta patibu-
lum. Habes aliquid in ipso patibulo
quod debeas respicere et cui debeas
merito [illegible] exhibere. Habe-
mus, sed quid hoc est obsecro?
Ihesus iuxta crucem inquit ihesu
iste bonus filius idem et pater et [illegible]
esse idem tibi sponsus et dominus
ipse tuus homo est et deus. [illegible]
[illegible] fores. [illegible] est quod dum
virgo maria ihesu christo astaret
quia non in illo uno omnia habe-
bat, non debuit dimittere a se
quemadmodum alium [illegible]
[illegible] tercium et [illegible]
[illegible]
[illegible] donec [illegible]
non autem amplius [illegible]
[illegible] quere [illegible] testante [illegible]
[illegible] omnes [illegible]
[illegible] iuxta [illegible]

ubi steterat mater. Et cum ihesum [illegible] ante
oculos discessisset quem sibi eum amp-
lius videret. Nunc cum celestium
[illegible] ut in suorum cogitacione per-
maneret quod ibi steterat filius dei et
[illegible] tamen [illegible] recessisset
et post eum videretur. Deinde finisset
Ecce manum ihesus tunc quo credo
quod eum cognosceret [illegible] sum-
[illegible] facies in [illegible] est. Ecce
[illegible] illud [illegible] dicere potuit illud [illegible]
[illegible] omnes sibi [illegible]
[illegible] quondam eius [illegible]
non cognoscebam. ymago eorum [illegible]
meis. Consueverant eum videre
non nisi vestitum [illegible] veste [illegible]
sibi [illegible]. Et ecce stat [illegible]
[illegible] [illegible] amore
[illegible] tota [illegible] tota [illegible]
integrum [illegible] corpus fili-
um meum quod [illegible] virgi-
[illegible] non abstulit [illegible]
[illegible] integrum [illegible] et ecce
[illegible] sibi [illegible] illud be-
nedictum corpus crudeliter [illegible]
et perforatum est. Audierunt manus
illas semper aut [illegible] aut
infirmos tangentes aut aliquod
[illegible] exercentes opus et ecce eo-
[illegible] sunt audire consueverunt [illegible]
[illegible] ore suo semper celestia con-
[illegible] ubi et ecce [illegible]
clamat valde deus meus deus
meus ut quid me dereliquisti. Unde
[illegible] [illegible] illum [illegible]
[illegible] fulgidum [illegible] sibi valde [illegible]
[illegible] ad [illegible] sunt et ecce
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Quid hic [illegible]
[illegible] ubi quod steterat
mater eorum ihesum. Et cum domini [illegible]
[illegible] dum [illegible] duplicatum
[illegible] dolor [illegible] Utro igitur
[illegible] consilio dicebat in corde
suo [illegible] et expectabo mortem
[illegible] quam pylatus fecit vel fecit

in dilectum filium unigenitum meum
Sequitur a tergo egredientem [illegible]
[illegible] oculis quo
[illegible] quo [illegible] videbo [illegible]
[illegible] quo perforaverunt manus eius
et pedes quo eum affixerunt [illegible]
patibulo quo erexerunt in ligno et
[illegible] omnibus [illegible]
et [illegible] non [illegible]
et amplius [illegible] maledicto in
ligno pendenti. Ecce ego [illegible]
[illegible] et stabo iuxta crucem mei ihesu
[illegible] brachiis [illegible]
[illegible] labiis [illegible] illum [illegible]
[illegible] et quia mori non licet [illegible]
eum [illegible] oculos in [illegible]
[illegible] filio [illegible] quo [illegible]
[illegible] non [illegible] quo
[illegible] tenerent [illegible]
non [illegible] quem [illegible]
[illegible]. Quod autem virgo mater
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] ubi autem steterit iux-
ta crucem ihesu. Cum siquidem tres
essent cruces [illegible] duo videlicet
latrones [illegible] hinc illinc inde
et in medio ihesus. [illegible]
[illegible] [illegible] stetisset non [illegible]
[illegible] dicitur stetisse iuxta crucem
ihesu [illegible] iuxta crucem latronum [illegible]
iuxta crucem ibi stetit non [illegible]
[illegible] latronum. Hinc autem non
[illegible] quod stabat iuxta crucem
non [illegible] ut [illegible]
[illegible] ostendit [illegible]
[illegible] quia non [illegible]
[illegible] in [illegible] stetisse [illegible]
[illegible] in ligno crucis. [illegible]
quod crucifixo cum [illegible] assistebat
[illegible] pictas [illegible]
[illegible] licet hic in [illegible]
non sit [illegible] autem ihesu [illegible]
[illegible] quam quasi [illegible] et non
aliud [illegible] videtur
quondam [illegible] dicit
filius hominis non habet ubi caput
suum reclinet. Hinc autem aliquid
[illegible] videtur. [illegible] ipse ihesus [illegible]

obsecro. Fontem dic cum Johannes
tantum ihesum habet quis quippe ipse
licet non fabricavit tunc tamen ad
illum exportavit ipse illum et non
alius inhabitavit. O illum illum quem
tibi ochiens apportavit ihesus et certe
non aliud exportare nisi tantum port-
are in ipsa crucem. Et quid mirum si
in extrema habet tantum sicut mater virgo
tam familiarem cum sicut datum est
pro peccatis filii sui dixit olim quare
me filius quaesivisti que patris mei
sunt oportet me esse. Quamvis utique
cum filio stare voluisset si licuisset
Sed quia non licuit tamen ex precepto
illius expecto. Patris non nisi filius
tamen inhabitare debuerat sicut mon-
strant ihesum. Christi [illegible] et stupendarum
nam [illegible] mundi [illegible] circa ipsum
dimissis fere multis delinquerunt
discipuli fugam dederunt nisi
quos curaverat non comparuit
Turbe quas miraculose pavit
pro illo steterunt et crucifige insul-
taverunt. Judei peccantes caput
eorum moverunt et subsannave-
runt et milites tumultuantes
vestimenta diviserunt. Sed hoc
omnia sicut mater tantum ihesum mater
eius cum parentis [illegible] que sibi
astitisse [illegible] cunctis cum de
parentibus qui olim ad te soli
venire dignatus est dimissis
ceteris omnibus hic eam commendo
virtus ille benevolus et incom-
prehensibilis omnibus secundis qui
diudum cogitatus et fatigatus
stetit primum desiderans et aliis super
primis semetipsum continere non va-
lens tandem infirmo tuo virginio
captus est et certe virtutem reddi-
disti. Utique ipsi dignatione ille se
tibi dedit delinquens omnia que
sunt omnibus cum delinquentibus
in tantum ut ipse clamaret decente
pater cum delinquit tu bene ge-
nitrix. Primaves. En sicut tuum in
tantum mater tantum secundo sorte.

de florenda exhibes invisibiliter
patiens quam ille visibiliter passus
est. Audite hec omnes gentes et
contemplete. Audivimus et stupe[f]acti
credimus tue Sunt deorsum in
terra scilicet in uno tue loco ma-
ledicto quem in loco calvarie ubi
damnati puniebantur. Duo ihesum
et sedet in throno supremo in victu
vel invisibile omnis tamen uno et
sunt in terra et sedet super cherubin
Sunt solus et pene nullus secun-
deorsum. Sedet supremum et multa
multum ministrabant et Si deinde
ex inmaligno patris consilio ibi stetit
mater ihesum quis sibi dignus po-
tentiam exhibebit sicut cum tota
que illa. Quia digna suo sponso
migravit mecum coniunctim sole
et luna calcantem subpedibus
et habentem in capite coronam duo-
decim stellarum. Dixerat olim ipsi
ihesus Tu non tollit cere suum
et sequitur me non est me dig-
nus. Sed de quo loquimur tu super
ut non debuit non voluit ipsum
diu non esse habere tantum si licuisset
sustinuisset. Sed quia non licuit
tamen saltem stabat mater tantum
ad compatiendum ei immo cer-
tum vel magis passa est ibi quem
aliquis in morte corporali Gladi-
um doloris animam eius pertransivit
aliasque vere minime necesse sunt
ut staret mater tantum ihesum Nos
cum ignoret habere dictam mirum
thesaurariam esse celi sufficient
cunctis necessitatibus mortalium sunt
ut de plenitudine eius accipi-
ant omnes et ubi hec omni ob-
secro habuisset que supplicantibus
ipsa tam libenter distribuit proxi-
mum tantum ut arbitror ihesum ibi cum
ceperunt genus plurimi desuti-
bus salvatoris de quibus tum
habuisset multa. Sancto fidei quo-
tiens effudit in ydria precantes

Vidit olim in spiritu ezechiel aquam
egredientem de templo sub latere dex
tro. Ecce mirum templum hoc
non in spiritu sed oculis corporalibus vide
runt. viderunt aquam cum sanguine
egredientem de templo dei non la
pideo sed de templo corporis sui et hoc
a latere dextro ubi lancea militis
perforatum est. Hic est fluvius ille
qui egressus de loco voluptatis et
corporis videlicet domini ihesu qui inde
in quatuor capita id est in partes dividitur
Iste est ille fons patens quem
vidit zacharias propheta futurum
domui david et habitantibus ierusalem in ablucionem peccatoris
et menstruate. Hec ergo de corde
ipso sui mystica. Item et ipse ydriam
[illegible] ut liquor ille preciosus admi
rabilem defluat quem cunctis sugge
ribus christianorum fides defecerunt
usque ad te et cum impleveris unde
corpore libali effusione mortem et
passionem te esse salvatoris. Hoc
est mediatio ille antiquus eleazar
sponsam quesivit filio abrahe
quam in mesopotamiam venisset
[illegible] erat. Ecce sto iuxta fontem
aque et mulieres civitatis egredien
tur ad hauriendum aquam. Igitur pu
ella cui dixero inclina ydriam
tuam ut bibam et illa dixerit
bibe domine et camelis tuis potum
tribuam ipsa est quam preparavit dominus
filio domini mei. Ecce virgo mater
et benigna. Ecce nos omnes stamus
iuxta fontem aque id est passione
filii tui inspirituri et recolimus sed
[illegible] nostris congelantibus emollien
dis [illegible] non possumus bibere
[illegible] sed haurire non habemus
et puteus altus est. Hodie in memoria
[illegible] domini cum gratia amari
tudine gratia hauriamus de hoc
fonte hauriri et que sunt tuis
[illegible] reddat cum camelis
tuis id est peccatoribus [illegible] pec
catorum [illegible] tribue potum ad

amorem crucis filii tui et ad celestis
patrie desiderium nos accende, ut sen
tiamus totius humani generis gloriam
esse. De plenitudine tua accepimus
universi. Quod ideo cum ut estimo satis
mystica. Item ihesu est et alia ad
hunc aptitudo crucis equalis pul
chre mystica. Item maria stetisse
describitur quam videlicet maria
cum cruce mirabilem concordat et
[illegible]. In ea patebit dei filius
et post ante illam propter passionem
cuius adeo maledicta fuit ut male
dictus fuisset omnis pendens in ea.
Similiter et virginitas quam invenit
maria in hoc tempus adeo male
dicta fuit quod maxime moratrice virgines se
cipue virginitate plangerent eorum
professionem ante non relinquerent
sicut in libro iudicum scriptum
est et legitur de filia iepte. Propter quod
ideo et maria virginitate et crucis
item dederunt [illegible] cum conge
hunt in sua similitudine et vir
tute et nidore. Unde in virtute
Ecce crux expellit demonia sic
sicut omnia que per ipsam sunt bu
dicta. Unde ut cum timent de
mones eam vocabulum marie
quemadmodum adeo stupescere sic omnia
que illa cum de celo missa est bu
deo dixit cum illi angelus benedic
ta tu in mulieribus. In decore quoque
et gloria mirabiliter concordant. Ecce
cum crux illa mirabiliter ignominiosa
de locis penalibus transiit ad frontes
imperatorum. Crux illa fulgens
squalore dampnatorum corporum
nunc fulget in dyademate regum.
Crux quodam modo clipeum
nunc clipeos et arma distinguit
principum. Crux que digni
tas fuit [illegible] ut sanctos prima
tum et principum et pontificum.
Crux quodam hominibus hono
rata fuit in vexillis portata procedit
[illegible] exercitus militum et processiones

xplorat. Crux illa quondam truncatis
distendens corpora latronum nunc or-
nant frontes templorum. Crux olim
cum loca deserta occupabat nunc dis-
tinguens mensa virorum. Crux quon-
dam pravorum vilissima subiugabat
nunc totum mundum. Crux quondam
non nisi terra digna fulgebit in celo
precedens iudicis adventum. Audistis
gloriam crucis domini mei. Audite quid
dicitur. Ecce puella illa quondam
despecta femina illa que in oculis quasi
delirantium est visa. Nunc alta
pauperula plena lacrimis iuxta
crucem stans pene exanimata. Ecce
nunc auro gemmis in celo micat
nunc domini consessus et magistris
colit eam et ubicumque sunt cum
insigna pungique fideles crucis sup-
plicare collocant nunc eius nomine
templa dedicantur. Principalia
nunc plura leguntur. Hec tanta
religionis quorum precius sit pro-
nunc undique nomine eius fideles
ipsi et devote currunt gentes
currunt regem mundum perge-
tes alias peregrinantes maria na-
vigantes et ut salve loca. Unde
licet in quibus habitavit virgo
Maria petit et absit quod negetur
in nomine ipsius clara. Benevo-
lentum mundi fere omnes honorantes
valde filios suos appellant
hoc nomine et venia que hoc nomine
conceditur aliena semper accepta
veniamque inveniunt. Hec et in celo
amplior est gloria Marie in hoc
seculo ubi tunc non est ipsa
quedam eius memoria dentur
credis esse in celo ubi eam oculo
ad oculum inspiciunt et gaudent
universi celi. Legimus sanctos ad
fides usque quantum apte Marie.
norum cruce invenitur et in hoc
cum opera hunc multam similitudinem.
Congregemini utique fratres tum accedi-

devote et cum dura et nunc una
nec sola stet. Stemus iuxta crucem
ihesu plangamus illud inenarrabi-
lis finis cum beata matre eius. Ecce
ipsa nobis cum filio suo unum
regnum solum impetret nos mecum
non pugnet cum ea. Iuxta crucem
stare in hoc seculo timendo quod
pro eo penam compassionem non cum
ipsi et penam tribulationem sum-
ptis quo vocabulo iuxta crucem
stans inveniretur audiamus.
Sequitur. Mater eius.
Soror autem non appellatur virgo
Maria ipso nomine quo magis
ex maternitate. Fuit enim duo
Maria Cleophe et alia bis dicitur
Maria Iacobi. Hec non hoc se-
cundum ordine dicta est matre
cum fuisse que in iuxta crucem stetit
Evangelista ideo commemorat
ut culpa iudeorum eo gravior ap-
pareret quo filium in oculis matris
ut affligerent aspicientes. Leg-
manifeste transgressi sunt. Quod
non quippe scriptum est. Non
coques edum in lacte matris sue
edus immolatus ipse iuxta in-
agni qui exodi tolli et assari
iussus est. Sicut Christus est
dominus deus noster qui velud agnus
ad occisionem ductus et non ap-
peruit os suum. Sic in lacte
matris coctus est. Cum eodem
tempus quo quondam in virgine
conceptus. Cum ad hanc te-
nella esset caro eius in utero
sitientibus annis triginta
in oculis eiusdem matris et
virginis crucifixus est. Et quod
tam in hoc quam in aliis plurimis
causa eius mortem legem
ricum sunt. Ideo et locum et
legem et gentem perdiderunt
Ave hoc enim nomen cum bea-

ihu qui iuxta crucem stetit ut heti
corum pravitatis confunderetur
illius confutetur errorum quidam
dicunt xpm nil habere cum carne
et sanguine sed corpus fuisse fan
tasticum. Alii vero eum corpus de
celo apportasse et de nostro genere
matrem non fuisse. Audiunt hoc
et confundantur. Quia stabat ma
trem ihu mater eius mater vera
mater veneranda mater intacta alia
quoque ratione bene mater vocetur. Stabat
mater crucem ut hec magnitudo
passionis dnice audientium quamve
te non modicum quid sustinuit
ex ea sufficienter dilectis matris
illius quam desolatam et ineffabili
merore plenam cognovit hoc
ut ex eo probatur quod in proximo
moriturum amarissime mortis
quasi oblitus desolate matris tue
meam compassus est ut filium
ultimo unum suum constituens dispo
neret quo hic maius deberet
alius eam recommendando. O dolores
inexplicabiles. O ineffabilem
recompensationem sed amoris filius
patiens valde et nunc minus
compatiebatur. Unigenito filius
compassus est compatienti ma
tri. Mens eius fuit impetus pas
sionis dni ihu ut quasi torrens
qui ad ipsum patientem implevit
dolore et inebriavit et expleto
matrem effluxit. Hunc similiter
impleta in ipsum filium patiente
passio quadam redundaret
ubi impletum est quod in cantico dicitur
est ad locum unde exeunt flumina
revertuntur ut iterum fluant. O
misteria mira. Dulcissima virgo sanc
tissima qualis fuit illo tempore
quando eos ymoto eum dispiceret
et extendebatur alius occideret

crux illa. Sacrosancta que intra nos
tram dulcis est compunctio. quando
enim ad solam mortis ymagine
matris illius dispertitur transiret
Cum filium Salomon scindi iussisset
ut exclamaret quod integer dua
retur. Commota sunt quippe viscera
eius super filio suo. Tu autem si mee
hunc clamares ut integer servaretur
ille cum filius bonus et optimus
quid perceperas cum universitatem
sentires una voce concrepantes
et dicentes crucifige crucifige tolle
tolle reus est mortis. Si hoc hunc
dimittis non es amicus cesaris
quod eius dolor ... ab aliis mulieribus al. matribus
exprimitur signis exterioribus pe
ne totus intus te genus visce
tua in cantuabilibus commovit
ad quorum motum simul et filii tui
mortem non inmerito contremuit
terra. Et nota. tua quidem lapidibus
durior est cuius cor hiis ad mentem
reducens exposita non pertractatio
enim attingeretur memoriam quam matri
crucem stetit mariam matrem novit
ut luz omnium devoto. Querant si mortis
inde querit. Ubi enim maxime
querere deberent ut effunderet invenirent
Ubi est obsecro iudicia si
nostri. ubi in hemisperio possit ubi
presentet ubi cubet in meridie
si quo inveniamus illam indicente
Ecce indico. Stetit iuxta crucem ihu
mater eius. Venite filii audite me
vos qui dum quesivistis matrem
omnes qui fraudem habuistis nudi quasi
nostis ipsam. Venite ad me agni
tos et unitos fidem in ihesum Christum
fidem invenire debetis et fidelissi
mam matrem quam sequimini ex
optastis. Ecce in promptu est si
queritis stetit iuxta crucem ihu
mater eius ad illam quaerit ob
timet. Sicut meditationibus
pulsat devotus precibus clamet
quia eam invenire desiderat

pecto et dicit. Memento obsecro dulcis virgo maria mater et domina illius benevolentie sanctionis qua tuo tam beato filio astitisti pendenti. mater credit queso ad memoriam. cordis tui cogitationes et innocentes anime tue angustias quas tunc habuisti cum ille innocens unigenitus tuus in oculis tuis ymolatus est verecundia quam omnia pro peccatoribus tollerare voluit. quorum ego primus peccator. Ille mortis sue morte meruit ut essem filius suus et frater suus. Virgo ne dedigneris esse mater quia et ego sum filius ad te hoc clamanti. spes miserorum confugio plenus fiducia tibi me ipsum et omnes necessitates meas devote recommendo te hodie in matrem et dominam pre ceteris sanctis eligo et preopto. noli ergo piissima mater spernere me noli abicere me propter eum qui amore meo nudus et dilaceratus pendebat ante te mater. Quomodo credis quod pessimum negare possit ei qui illum. Hoc modo mater christi aggressus fuerat. Primo igitur virgo beata mater christi quesita est et pulsata. [illegible] se invenit audit ubi et quidam monacho [illegible] scripturis [illegible] ut unde bene unus nomine Ecbertus cum dicitur scribit iuxta christi ihesu mater eius. Ecce dilectissimi [illegible] gloriose virginis mater christi licet insufficienter exposui in dominus [illegible] consistentem et condicionem [illegible]

Sequitur de sorore matris eius maria cleophe et maria magdalene sicut communis genealogus colligitur. Anna mater sanctissime virginis tres successive maritos habuit. Primus fuit ioachim de quo peperit de qua loquimur virginem mariam. Secundus fuit cleophas de quo alteram mariam genuit quam desponsavit alpheo de quo ista quattuor filios peperit iacobum minorem et symonem et iudam et ioseph qui cognominatus est iustus. Tertius anne maritus fuit Salomas de quo tertiam mariam genuit quam tradidit zebedeo in matrimonio de quo ipsa genuit iacobum maiorem et Iohannem ewangelistam. Hec igitur que in de[illegible] est ei astitit maria media. Sim[illegible] que quod dicitur maria cleophe et supplendum est filia quod non dicit maria. Iacobi supplendum est mater. maria magdalene que [illegible] tum convenit. Hec est de qua testamento eiecerat dominus septem demonia. Matheus autem et marcus tertiam mariam matrem Iohannis uxorem zebedei cum ceteris affuisse narrant. Iohannes quoque [illegible] et ipse affuit [illegible] sequentibus [illegible] sancte igitur [illegible] persone in unum quas [illegible] exprimit [illegible] christi. Item [illegible] maria mater ihesu maria cleophe et maria magdalene et maria zebedei et filius eius [illegible] diligenter exprimeret nisi aliquid in ipsis intenderet [illegible] consolationem [illegible] compatiens [illegible] filio astitit modo manifeste [illegible] intelligi quam molestum [illegible] nobis sit deo [illegible] pro quo [illegible] filium suum [illegible] passione [illegible] sponsum suum [illegible] crucifixum [illegible] passione supportare dignatus est. [illegible] innocentem [illegible] plus [illegible] innocentem [illegible] aliud [illegible]

compassionem admirabilem optent sint
ne passionem dico quam nobis ipse
compassionis sustinuerit similiter
[illegible] alias omnibus [illegible]
[illegible] hec est enim crux mea
quam salvator dicit. Qui vult ve-
nire post me etc. Compassione
[illegible] apostolo qui et in corde ge-
rens et proximis propter pietatis
[illegible] hinc dixit ad regem
babilonie ait Petrus [illegible] clamo
[illegible] et magnitudines tuas
misericordias primum apte quoque
sunt mater. Cleophe de qua scri-
ptum est quatuor filios hunc meruit
[illegible] apostolos ut ipsa vidit quam
[illegible] filii sui abissent omnibus
[illegible] ignominiose mor-
te tradidit. Ipse namque predicti
[illegible] nocte cum ad mortem querer-
etur me querens sunt hos ab
[illegible] in re pris [illegible]
sunt ne unquam dubitent tam
[illegible] duos filios suos [illegible]
in religione [illegible] sed
[illegible] aliquis multum nescie [illegible]
filios meos bonos esse [illegible]
[illegible] de liberatum filium meum
[illegible] pone [illegible] metues
forte peniteat et recedat
error novissimus peior priore
[illegible] iste est estimo ex
[illegible] eodem [illegible] fidei et
[illegible] divine [illegible]
[illegible] mundo offerentes filios et
filios [illegible] timeant quod peniteat
[illegible] sit quod mundus eos [illegible]
[illegible] qui sibi inutiles fuerunt essent
[illegible] non probabile est quod iste [illegible]
bonum suum sibi oblatum
[illegible] de nocte fugientem aliquo
[illegible] delinquat quem eternum
[illegible] qui ipse recesserunt libe-
[illegible] morte turpissima [illegible]
[illegible] condempnare [illegible] filiorum

zebedei. Assunt duo crucifixo
quorum cum absque filiis suis
sessionem in regno postulaverat
Et quia inordinate petens filiis
suis [illegible] meruerunt [illegible]
quod petens [illegible] qui
[illegible] filiis suis [illegible] gloriam petere
ut obtineret concesso bone [illegible]
Christo assistit que sine passione
Christi regnum [illegible] presto
toti mundo [illegible] quod vim regni
ad illam gloriam et sanctitatem con-
pendium ignominie passionis Christi
salvator ait Beati eritis cum vos
oderint homines etc. Et alibi
scriptum est per multas tribulationes
oportet nos intrare in regnum celorum
Apparet igitur verus est ordo quomodo
cum Christo in cruce stare postea ad
dexteram et sinistram in regno
celorum sedere. Unde ad hoc sunt
condigne passiones huius temporis
ad futuram gloriam que revelabitur
in nobis. Sed et illa dulcis et devo-
ta discipula domini Jesu [illegible]
[illegible] assistit [illegible] ore [illegible]
[illegible] [illegible] tibi Petre
[illegible] quod [illegible] observo quod
ibi steterit [illegible] quo se habuit
cum [illegible] quam cum illum dominus
[illegible] ad mentem reduceret
et ad illud crudele spectaculum
oculos elevaret. O amore
[illegible] speculum beatissima Maria.
Ecce pedes quibus [illegible]
[illegible] pedes quos lacrimis lavisti
et capillis tersisti. Ecce pedes [illegible]
[illegible] quos [illegible] ad
audiendum verbum dei [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
crudeliter cruore [illegible]
Ecce devota discipula Ecce ma-
gister tuus Ecce sindon [illegible]
Ecce dilectus tuus Ecce [illegible]
tuus [illegible] te [illegible]
[illegible] descendit [illegible]

perungebit contra discipulos Quis
te post excusabit contra martham
murmurantem Quis te deinceps
vocabit adse magister inquit adest
et vocat te cum esses in civitate
peccatrix multos forte habuisti amatores
ad quos confugere poteris quibus
omnibus derelictis ipsum tibi suppli-
care tenuisti partem vero optimam
elegeras que nunquam auferetur tibi
cum esset tecum ecce cum omni
tibi in sepulcrum ipsa sunt per istum
Ecce nunc etc. Iste recedet a te
et nunc cophina quid facies ad que
ibis quis interpres cum tui sup-
pleret cum videns te ad te curret et multo
quam nil tibi homo unde tua est
et nunc in bethaniam redies ad ipsa
duplicibus tibi anxietudo tua
commemorari tanti hospitis quam
g^o etiam nimis sepius dimittens
ad te ingressus est in bethaniam
ut maneret tecum Quid g^o fiet de
te nos videmus melius quam conspectus
mysteri iterum ut ab una parte stetit
maria virgo speculum innocentie
ab altera nos speculum penitencie
et testis dixit nunc hec sunt crystal-
lina fortissima specula de quibus in exodo
iustitie scriptum est fecit moyses
labrum eneum de speculis mulierum
que excubabant in hostio tabernaculi
tabernaculi federis Hostium tabernaculi
federis in hoc dixit illud mulieres
excubantes in huius hostio sunt
maria mater virgo et maria
peccatrix illud inspicientes et in
ipsis vulneribus domini corporis se collo-
cantes de speculis autem horum
aut mulierum lavatorum eneum
conficere quod de exemplis earum
doctrina salvatoris colligi cuius
fontis emanat in omnem terram Beate
g^o decore simul et mirabiliter hinc
virgo hinc peccatrix in medio autem
ihesus Ihesus moriens huic et eadem
morte conservator virginis et purifica-
tor peccatricis Bene g^o et optime

mariam magdalenam mysterii iterum ad-
venerunt ut ipsa videat et omni-
bus nobis pateat quantum et qualem
actorem peccator crucifixo dico sic di-
ligentes Cum enim aliquis alteri
sibi valde obligare intendit in-
vius proximum sibi confert et dicit
accipe hoc gratis omnino dene
bona voluntate quia ego multo in-
teleccio totum Quis nobis mi-
sericordiam modum obligandi
animam potest in homine ad vitam
ad hoc in infinitam excellentiorem
domini nobis demonstro Ecce cum
dominus ihesus nos omnes sanguine
dulcissimum emit magnitudo
et illi qui peccata ipsa comisserat in-
duit nisi remittuntur tibi peccata tua
o amatrix optime gratie virtutis
et gratie acto tibi sit doce nos
observo peccatores gratis tibi cordi-
nas vestre quia sine te nichil
possumus facere Quis angelorum
vel hominum cuius sunt cogitum
parvum dilecto tantique dignam
etiam possibilis docet per te
ipsum exhibitum modo Et Et etiam
quasi non magnum misterii iterum
et iohannes cuncta cum precedenti
vespere super pectus eius de
obstante quiete recubuit ubi
secretum traditoris sibi revelatum
Et etc. Simul fuerunt illius
plenitudine turbinate sequitur et
tunc gaudium illius fuerunt ver-
itatem quam in se familiares in-
dei plene instructi sunt ne
dignum erit deffinire debem-
us quam eis inerat illius dulce-
dinis degustando ad tempus pas-
sionis cum multe mortalium
in hac vita tali gustu gemunt
et sine interpellatione quum in-
termitor sit consessum Quo hu-
ius intelligimus si dulcedini
illius vidisti et causa cum
veniamus Est cum gustus aliquis
quedam ineffabilis et superni

[illegible] gaudij. filius quod pater ille benig-
nis erroribus filiis suis non
[illegible] etiam inferat [illegible] concedit
[illegible] que vere dicere possum
[illegible] quedam et quasi [illegible] vt
[illegible] primitias felicitatis eterne
[illegible] deus ad studium magnitudinem
[illegible] pleni [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] eos [illegible] eius [illegible]
[illegible] Unde Gregorius [illegible] post
[illegible] modicum illius dulcedinis quam
[illegible] gustaverunt adeo magnos
[illegible] adeo reputant vt [illegible]
[illegible] esse vt [illegible] [illegible]
[illegible] et ideo contingit [illegible]
[illegible] [illegible] dum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] semetipsos
[illegible] delictos [illegible] [illegible]
dulcedine qua senserunt eos [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] fidelibus inferat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dulcedinis illius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vt [illegible] [illegible] sunt
[illegible] [illegible] sibi
[illegible] Hinc salvator discipulis
[illegible] de suo recessu turbatis [illegible]
expedit vobis vt ego vadam ad
[illegible] ad vos cum dominus dedit [illegible]
[illegible] dulcedine vt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dedit [illegible] [illegible]
[illegible] vt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] videat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] recedit
[illegible] in semetipsos [illegible] [illegible]
[illegible] tanta se homo illi [illegible]
[illegible] quo videt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] valet. Ex quo patet
[illegible] [illegible] [illegible] iste dum re-
[illegible] et [illegible] vtilior est [illegible]
[illegible] [illegible] dominus [illegible] de-
[illegible] dicens ad [illegible] [illegible]
[illegible] dereliqui te et [illegible]
[illegible] congregabo te. [illegible] Gregorius dicit

nos memores esse quia [illegible]
[illegible] [illegible] Iohannes [illegible] domini ihesu
[illegible] [illegible] et quod tempore petrus
[illegible] [illegible] transfigurationis [illegible]
[illegible] [illegible] in loco illo semper [illegible]
[illegible] dicens domine bonum est nos hic
esse. [illegible] [illegible] quod nesciunt quid
dicat. [illegible] Gregorius valde superbus est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] contra deum [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad tempus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
glosse [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] con-
tendit [illegible] [illegible] modico [illegible]
[illegible] dum [illegible] [illegible] illud
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et qui vidit testimonium perhibuit
[illegible] [illegible] [illegible] est illud
modicum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] filius sui
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sibi
[illegible] [illegible] modicum [illegible] [illegible]
[illegible] ihesu [illegible] [illegible] et ceteros
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et ideo
[illegible] [illegible] debent [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vt [illegible] vt [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et illa non [illegible] [illegible] [illegible] al-
tissimi. que [illegible] sibi obum-
brauit vt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] forte [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

meas. Dauid aut pat hec aget
dns cunctis vitam audiuit virgini
Sequitur. Cum vidisset ihesus ma
trem et discipulum quem diligebat
Ecce legislator antiquus qui legem
non venerat soluere sed adimplere
legem quam olim de venerandis
parentibus ipse condiderat. nunc imple-
uit dum esset cum junior honorauit
proprios parentes sicut scriptum est
descendit cum eis in nazareth et
erat subditus illis scilicet marie et
joseph. Nunc autem cum iste parentum
mortuus esset et crucem et ... ma
trem superstitem honorauit honore
quo maiorem excogitare non poterit
distensus cum in cruce et in ultimo
spiritum vite constitutus cum in illa me
brorum suorum liberorum honore ... ex
ceptis oculis et lingua. de utroque
horum sermo nunc dignatus est re
spiciendo scilicet et alloquendo cum
vidisset matrem dixit mulier ecce
Ecce filius tuus. Et quia in toto
eius humano corpore efficaciores membra
sunt oculus et lingua. que utique sunt
ad matrem directa ut per ipso indicaret
quod ipse eam gestaret in suo corde
quam demum ... eam
in suo suscepit corpore uirtutem in
medium et liberet secretum visionem
et secretum allocutionem hanc singu
larium mouerunt. Cum vidisset ma
trem ihesus matrem memento matrem
cum spiritu patris misereatur. quam ad
quod patri poterat extra terram
cum ista mater venerabilis dimittit
filium ut in magistris vinum miraculose
ministraret rogauit dicens vinum
non habent at ille mire ordinans quod opera
diuinitatis extra non exigebant. sed in
hora mortis vidit dominus mulier et
tibi est mihi. Cum ergo dicit filius
que miraculose oportebat nil
quem hec. qui statim quod passurus
esset statim ad quod in hac habet
orat subinferens nondum venit
hora mea. hora scilicet passionis
quam passurus sum in corpore quod
mecum est a te. Cui nunc ista ho.

Venit nunc a ... que corpus de
ideo monens eam congrue inspic
eret de quo corpus illud in quo mo
reretur accepit. Memento cum ipso.
Dum in alto scilicet in cruce staret qui
ipsa mortalium humilima fuit. Ille
qui deus de alto conspicit in in
fimo scriptum est. Deus stetit deus
ini qui in excelsis habitat et vocat
eam inspiceret sed quia illo intemp
eramentis uel processus uel glosse
habent filius ego qui gloriam tanti
et gratiam in matrem posuit ut ei
creaturarum oculus esset delectabi
lior quod eam spiritus spiritui
eam cum corporeo inspiceret despe
ratis subditur in cantica can
ticorum videbitur in sinamite nisi
choros castrorum potius eam ...
bunt in spiritu quam alii pictores in
uenirent pictorum ... consuetudine obser
uantes qui sibi quandam pulchram
excellentem imaginem fecerunt
ipsam cum ceteris inspirationibus
delectabilibus contemplantur. Sic
eam artifex compleret filius
in eo quod hoc operatus est. Memento
eam inspicit quam sanctissimam
una fuit delectabilius ... ipse
scriptum est. Quia oculi tui inspi
ciunt equitatem. Memento quoque in
uidet filius quam ubi stans pro
uincia. sunt ... ... ut ...
inspicere filium illum que ... omnes
omnibus commendaret. Et ...
num illum committeret et sicut to
... toti destituti. ...
tibus plena. De talibus ...
dus ipse in ... ut ... qui
vestimentum inspice super humilem ...
quietum et ... et ...
... et tremendam sermones me
memento eam in spiritu quam ...
diligit et sicut verum est ubi
... ibi ... sed ubi amor
ibi oculus videt ... [illegible]
De vere stupendum visionem
spectaculum. De gemendam [illegible]

oculorum quos vidisses morientis domini
[..]a. Quibus eodem momento
[..] oculi festinabant ad mor-
[te]m. et sese retorquebant ad ma-
[tr]em. Venis eos meritis eam clam-
bat et inspiciebat ad defen[sionem]
[..]s amor eos apperuit ad matris
[..]tem eciam cum illa sacro sancta
oculis se cepit abstrahere et ipsi
[..]llentes et semivivi oculi ad-
[..]tam. Nunc illa se non valent
[con]tinere ab eo et videns nunc omnes
[..]ulis quam intime et ineffabi-
[li]ter eius dilexit eos super salutem
[..] et omnem pulchritudinem
[..] quid credis sibi quod incor-
[..]e illa tunc fecerit cum sursum
[as]piceret et de honorando cetus patri
[..]lo filium morientem simul et se
[..]spicientem videret Quid putas
[..]nd cogitavit cum plenius singul-
[..]bus sunt cum oculis lacrimosis
[..]ntueretur oculos lividos inno-
[c]entis filii ad se ductos oculi sui
[..]cidos rubeos visionis confecti
[..]na. Luna matris et filii. ad quorum
[..]tum conspectum eo momento
[..]lis rubeos in tenebris quippe
[..]t cum profunde impressus est valde
[..] visionis in corde tuo nunc
[..]m quo mundi dominus terram mori-
[en]s intueri dignatus est. Certe
[..]dit tibi amor sagittam quam
[..]te missam recepit ipse namque
[..]cit de te vulnerasti cor meum
soror sponsa mea in uno oculorum
[tu]orum et in uno crine colli tui. Certe
[..]t non dicere posses vulnerasti cor
meum fili mi in visione qua me
[..]rte inspexisti et colloquio
[..]rem mori moriens Christe
[..]t ille fortissimus est ille gladius
[..] quo prophetavit Symeon. Ad te domine
[..] animam ipsius autem pertransibit gla-
[di]us Moveatur quippe amor
[..]binei visionis secundum intima cordis

valide infigi solent dicunt com-
cenum si oblitus fuisti. possem quomodo
credo ne gessit amicus meus alti-
tudine aspectus quo me tunc fi-
deliter intuitus est cum ... quo scribi
... quam oblivisci non possum. Sic
ergo fratres boni non dei et nunc nostri
visionem illam in corde suo semper
gestabat quasi sagittam Ideo
nos eamdem nunc ad opera filii
sui et fratres conversi domini memori-
am illam visionem oblivioni
tradimus. Respexit ipsius visionem
sue dum. Ob eternam memoriam dominus
visio ipsius quam vidit super iudeam
et illam sterbaimus et nos fratres karissimi
in cordibus nostris visionem hanc
quam vidit dominus ihesus super discipulos
et matrem quam ad ultimum tam
oculis suis cum cordibus valide
est meditandis. Quamquam eam
oculos sublimes vitiosos habent
et superbe habetis visionem hanc
debetis semper ad mentem reducere
quam inclinato capite mundi dominus
ad matrem astantem aperuit oculos
lividos ad formam mortis propinque
Vos quoque qui oculos tenebrosos
et obliquos habetis consuetudi-
ne invidiam visionis huius recorde-
mini quam innocens dominus nostri
proximos suos maligne per inter-
nam benigne legitur inspexisse
Et vos qui oculos habetis fixos
os et fictos et non mente invicos
impudicicie quibus animas ali-
quarumlibet et viris et aliarum eam
se cepit involutas permanentes
cur ad tantam desinunt vanitatem
quod et videntes et visionis huius ob-
liti estis. Quam ipse qui oculis
sinceris matrem vidit morientis
astantem patibulo ipse est qui
fictos et impudicos intuentes
vos luce clarius respicit in
angulis. Ecce igitur punctio diabo-
lica. Eternus. punctio. tribulacio

fortasse oculum impudice aspiceret se-
lum obedienciam huic. Postea virgi-
nis et femine desiderantes vel despe-
rate quia plures pravis turbatus ocu-
lis vidit feminas inde et illa omnia
considerando attendentes nobiscum
ipsis interim legite illud canticorum
capitulo. En ipse stat post parietem
respiciens per fenestras prospiciens
per cancellos. Denique igitur deus est sal-
vator in moriens derivare modum
vidit et disciplinam femine quam di-
ligebat quam cum locutione sermo
Iohannis exprimit quod dixit audiamus.

Sequitur. Dixit matri sue mulier
Ecce filius tuus. Ubi hic nomen
suum est non cognominis. Et nomine
dominus eam vocasse fuit et matre
quare ergo eam ad familiaritatis
alloquium saltem mulier sive ut vo-
caret matrem sed appellat mulierem
Sed est hic aliquid quod valde notare
debemus. Ipse enim dominus ubique feminarum
genus alloquens hic convertit vocem. Non
inveni quod illam reginam feminarum et
omnium creaturarum nisi mulierem ap-
pellasse legitur. Unde autem cum
ipsam eandem dilectam matrem suam
liberius alloqui videretur. Sed propter
ad tenendam illam domini affectum
dicens Quid mihi et tibi est mu-
lier quia in te nimiam affectionem in
temperantiam et affabilitatem ad pa-
rentes et consanguineos corporales
dissuadet cum obediencie sive perfecti
animi naturales principes superantes
virtute. Quod quid fiet de hiis qui
etiam ad extraneos et feminas maxime
ad feminas verbis quibusdam mol-
libus et intima penetrantibus
uti solent. Quidam feminam vocan-
tes nomine proprio et in singulari
numero tam tamen consueti sunt et ex
hiis colloquiis nec infici nec inficere
possunt. Esto quod securi sint in se
sed ego non credo. scandalo tamen illi
cum loquitur prima cogitatione

paveant quod et improvent mulieri
per parietem tenebras et caduco
corpori ne vincerentur. Tam mollibus
verbis et nutibus ad feminas uti p[illegible]
sumant semper timentes ne infir-
det iudicio permittantur unde se impru[illegible]
custodiri timeri non sunt. Sed desi[illegible]
ad opinionem sectorum feminam di-
ligere et familiariter alloqui m[illegible]
oportet ut sanctitatis eius eminenti[illegible]
acceptionem virtutis veram et c[illegible]
factis eius participes fieri a[illegible]
veare. Sed moraliter Ieronimus de te[illegible]
sapientes et disciplinate regendo
dicit. Omnem feminam quam videris bon[illegible]
conversatione mente dilige non cor[illegible]
li frequentia. Sunt quoque effe-
minati viri intra [illegible] dei
ut mulierculae quae ad se mech[illegible]
attrahunt ex quaestis quibusdam
blandiciis et alloquiis attrahen[illegible]
debent quamvis [illegible]ositati [illegible]
nec debent cum vir iste mundum
poterat etiam ad propriam matrem
[illegible] affectum se habuisse leg[illegible]

Sequitur. Dixit matri sue mu[illegible]
Ecce filius tuus. Iustus qu[illegible]
es domine sed tamen aliquantulum
mihi loqui licet ad te de hac
[illegible] commendatione nimis tua [illegible]
valde mirabilis videtur vidi[illegible]
etiam eam Iohanni et dicis Ecce
filius tuus nos [illegible] inspicimus
videmus tales aliquos fuisse [illegible]
[illegible] sequaces vel equales
vidisti Petrum et Andream et [illegible]
cisti eos vidisti publicanum et
vocasti eum dicens Sequere me
me autem vidisti [illegible] et tradi-
disti eam alteri alium assignans
loco tui dicens Ecce filius tu[illegible]
ad disciplinam Ecce mater tua. [illegible]
est hic domine Ihesu bone [illegible]
et mestorum consolator [illegible]
la est [illegible] mortales que te [illegible]
offendit [illegible] que ipso [illegible]
bus [illegible] mundum inseparabilis
tibi adhesit Et ecce tu [illegible]

[illegible] sanguinis redde ad patrem et hic illa
[illegible] sanguis. Quid comupset domine ut
[illegible] egrediatur terram. Ecce enim
[illegible] iste stelem suspensum asse
[illegible] terram dicens hodie mecum
[illegible] in paradyso. Quid ergo pie domine
[illegible] tuum in celo derelinques
[illegible] dignior est paradyso quam
[illegible] uno dignior qui omnibus ho
[illegible] tibi sufficiat alium procida
[illegible] filium dicens Ecce filius
[illegible] et tu virgo gratissima quid
[illegible] hec fecisti recedendo eo. Forte
[illegible] quod tibi denovo dedit
[illegible] solet [illegible] et non respondisti
[illegible] novum filium qui tibi dabatur
[illegible] credo quia [illegible] vehis valde
[illegible] et singultibus perfundis.
[illegible] discipulis te novum matrem
[illegible] in mento respexit ad hoc [illegible]
[illegible] virum intuebatur [illegible]
[illegible] dicit ecce filius ecce mater
[illegible] cum duo cherubim [illegible]
[illegible] qui se mutuo respiciebant
[illegible] vultibus ad propiciatorium. Quia
[illegible] eum in vicem intuebimini
[illegible] simul ut oppinor cum lacrimis in
[illegible] stratum [illegible] aspicio
[illegible] respondisti qui solo vos
[illegible] rapere video [illegible] antiquis
[illegible] quos quondam salomon
[illegible] archam [illegible] Sed illi
[illegible] pedes elevatos quasi ad
[illegible] nos non [illegible]
[illegible] existentes vultus habetis
[illegible] querulosis lacrimis
[illegible] et inclinatos. Ut enim mee
[illegible] solem de discipulo tuo [illegible]
[illegible] Quales sunt
[illegible] tue obiectio cum audires
[illegible] morientem [illegible] ecce
[illegible] tuus cum acciperes [illegible]
[illegible] discipulum [illegible]
[illegible] consobrinum [illegible]
[illegible] Iohem [illegible] xpo
[illegible] hoc audiens [illegible]
[illegible] virgo heu nescio. Dixerit

sed pro quod dicet [illegible]
querulosa. Vere non immerito dicere
[illegible] flebile [illegible] O vos omnes qui
[illegible] visteri attendite [illegible]
[illegible] meus recedit a me et in [illegible]
ista mortali faciem illam tam dilecti
filii non contemplor. [illegible] et
ecce alius filius que [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] eo
[illegible] non esse meam que [illegible]
[illegible] non est filius meus iste
qui stat iuxta me sed qui pendet
ante me non iste meus est qui hic
stat [illegible] si iste qui stat con
[illegible] et [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible]
ego [illegible] faciem que ego lactavi
et [illegible] [illegible]
hunc nolo hunc [illegible] meum esse
[illegible] esse nolo [illegible] mortuo
[illegible] [illegible] immortalis
et resurgente. Quid hoc esse potuit
[illegible] genitoris tue domine [illegible]
alium tradis sibi filium cum ipsa te
[illegible] acceptet mortuum [illegible]
[illegible] vivum. Quid vero hoc
admiratione [illegible] non solum
alium tradis [illegible]
[illegible] alio dicens ad discipulum
Ecce mater tua. Quid dicemus ad
hec [illegible] ipsius fons es domine
[illegible] non [illegible]
[illegible] quod non posses [illegible]
[illegible] omnes fides re
[illegible] omnis [illegible]
[illegible] Allegabimus omnes
ergo ille sunt qui temere [illegible]
[illegible] petrarum [illegible]
monumenta patefecit et mortuos
resuscitavit velum templi dilania
vit [illegible] abstulit [illegible]
[illegible] fecit omnia et manus [illegible]
[illegible] non solum [illegible]
[illegible] [illegible] dei sed [illegible]
sunt admiratione [illegible]
est et [illegible] si [illegible]
lo diligentius [illegible]

igitur peregrinum hic est enim de hoc
mundo exiens dei filius in eorum illa
post se relinqueret cum reliqua tota
bene deputauerit. Per eandem pere
grinatorem qui filius et peccator constitu
tus est virginis filius eiusdem filius
virginis deputatus est, inspiravimus
virginitate dei. mundo mihi dominum
matrem illam venerabilem derelinquit
pie simulat ... ordinat ...
quod esse portionem et triumphans
et militans visibili et invisibili con
solatio sinceritatem propriam ascendens
cum mirabilium suis angelis et nobis
suam divinitatem simul et humanitatem
perpetue contemplandam exhibuit ut
sic ingredientur et egredientur
et in utroque pascua inveniant. Ecce
nos adhuc intra militanti solatium
quidem invisibile promisit quod in die
penthecostes complevit cum spiritum con
solatorem cordibus immisit. Sola
cium autem invisibile quod ex conspectu
eius presentem habebantur fidelibus in
sub tuitione voluit. Videtur matrem
esse consolatricem vite sue derelinquit
cuius cura si licet dicere eiusdem con
ditionis fuit quorundam eorum carnem
ut dicti beati angeli in celis conlantes
in spiritum illum hominem fideles intra
intueantur. cum gaudio eiusdem
homine. Verum et indubitatum iterum
cum nos gaudiosum et super quod dici
potest solatiosum fuit feminam quidam
oculis vide carnalibus, cum dominum
impressis cognovere te operuit et ulla
ratione dubitare licuit quod ipsam hoc
filium de sua carne genitum in celo
inter corporaliter residentem et celi ..
bitum et totius mundi machinam
suo nutu gubernante predicto ut, deum
est illum ad visitandum illum diu
adhuc in carne viveret fideles
concurrebant undique ut sic nunc in
celis ... tunc in terris ... fit
de ipsa illud psalmi ... Vultum tuum
omnes ... est uite, alia quoque
ratione ... fuit ut post filium sui
discessum beata virgo in terra adhuc

... maneret ad tempus ut videlicet
de eius rudimentis fidei fideles instruct
maxime de hiis que nulli melius
nisi sibi constare poterant quia
fuerunt et mentis in terrena ortu
et infancia salvatoris aliis quoque
gestis eiusdem quorum pluribus que
et si non solum cognoverunt sed ceteris
amplius memorie recomendaverunt
quia testante ewangelio maria con
servabat omnia verba hec conferens in
corde suo. Non solum homines sed angeli
primarum didicisse probantur ad quos
quidem aliquo modo nescierunt
Si eum incarnationis misterium qui
superiorum ... didicerunt pre
sunt ... predicator gentium scripsit
ephesiis dicens. Ut innotescat prin
cipatibus et potestatibus in celestibus
per ecclesiam multiformis igitur dei ...
misterium ... ad plenius ...
hos ... didicerunt.
Constat ergo quod non solum homines
verum angelorum in ... sunt et ...
... scripsit ...
humano genere ... debuit
quia ut ipse de mundo hoc exiens
... relinqueret que ...
celi ... et quod
... Gaudeamus ... ecc
... est ...
... est dignitatis et glorie gene
... magis ...
ad ... est ... Valde
... fuit. Ista ... dec
... fuit hec que ... angelos
... Ista ut ... angelos
... et totum mundum ...
... hec autem fides ... erit
... que ... nequaquam ...
... ut ...
... incidebant ...
... fidelium ...
... sed ...
quidem et pluribus tribulationibus
et variis heresibus ... fides ecclesie
... mundi ... fuit ...
... nequaquam. Ut ...

heresis excecati. Certum habet quod
simplicitate fidei illius declinant
que maria tenuit et docuit. Ideo
laudem eiusdem virginis ecclesia
declamat dicens Gaude maria
virgo cunctas hereses sola interemisti
Hec autem que credenda simpliciter credidit
docuit suo exemplo omnem cre-
dulitatem omnem curiositatem omnemque
superstitionem a fide exterminat
et omnem heresim interimit que non
de simplicitate [illegible] conveniunt. Ideo
beata virgo maria post filii sui cum
ipsum in celum venisse debuit in
[illegible] studiis persecutorum tunc
temporis valde pullulantibus verbo et
exemplo [illegible] cum hunc
[illegible] dominus meum secum deduceret
pusillus ille grex fidelium valde de-
sideravit [illegible] ne forte
errores suos secum [illegible]
errores [illegible] traderet oblivioni. Sed
quando viderunt [illegible]
[illegible] reliquit [illegible]
tribulationibus atque defectibus ex-
[illegible] sue persone sine dubio
[illegible] debuit. Ideo
beata virgo post filii sui transitum
[illegible] sit [illegible]
[illegible] testatur
ad Johannem capitulo [illegible] scribens ut
[illegible] diligis plus [illegible]
[illegible] mensibus [illegible]
[illegible] et quidam alii [illegible]
[illegible] hominibus
[illegible] sermonibus et
[illegible] cum tribulationibus et
persecutionibus esse [illegible] et in
[illegible] et indigentiis [illegible] que
[illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible]
omnibus magnificentiam et
[illegible] et [illegible]
[illegible] tribulatione non solum
[illegible] fuit virgo beata sed et alios
[illegible] in epistola [illegible]
virgo sancto ignatio scribit in hec
[illegible] dilecto condiscipulo

[illegible] humilis ihesu christi discipulis
que audisti et didicisti a Johanne
vera sunt illa credas illis inhereas
[illegible] nomine tue teneas et
mores et [illegible] voto confirmes Ve-
niam autem una cum Johanne te et
qui tecum sunt videre. Sta [illegible]
et age in fide nec te commoveat per-
secutionis austeritas sed exultet
spiritus tuus in deo salutari tuo [illegible]
et alia. Ad hoc assignatur [illegible]
[illegible] oriens [illegible] venerabilem
[illegible] voluit [illegible]
ut alia vice de celo veniens glo-
riosus [illegible] fuit cum
[illegible] mortis iste [illegible]
[illegible] ideo
benignus filius [illegible]
[illegible] secum [illegible] voluit [illegible]
[illegible] honore dignum iudicavit
Sed [illegible] cum fidelibus [illegible]
tunc [illegible] donec [illegible] sedens
solium sibi glorie [illegible]
[illegible] et multo amplius [illegible]
[illegible] dicens Vado parare vobis locum
[illegible] in [illegible]
[illegible] quibus cum ad
imperialem [illegible] sedem [illegible]
[illegible] esset filius eius demum [illegible]
[illegible] veniens ad [illegible]
ad thronum glorie [illegible]
[illegible] glorie conduxit hunc [illegible]
[illegible] ut [illegible] ipse salva-
tor [illegible] dictum in-
telligi ipse totus [illegible]
[illegible] et cum gaudio [illegible] ad thronum
glorie secum collocavit. [illegible] co-
gitare possit [illegible] mundi
regina mundi princeps [illegible]
[illegible] totam
eius [illegible] celestium legionum
[illegible] multitudo [illegible] ad thronum
glorie [illegible] sit deducta. Non
solum enim in hoc [illegible] moriens
christus [illegible] reliquit sed et re-
[illegible] ut [illegible]
[illegible] virginalis tutorem
atque [illegible] sibi [illegible]

hic commodius ducet virginem. Quid
dicis nunc o virgo bona et misere
tenuisti virginitatis. Ecce virgo vir-
ginum que non impetrabilis fecisti
sunt amatorem accepit. Tu autem
nullius regimen curas liber vivis
et placitis tuis sine consilio facis
quecumque vis voluntate animo et secun-
dum xpi in omni loco et in omni nego-
cio tibi permittis et amicos et consortes
tibi eligis qui non placent deo sed qui
placent oculis tuis. Sed memento
obsecro quam nimia libertas sexus femi-
nei et maxime virginum nunquam bonum
exitum habuit. Audisse. Audi ergo et
exaudi. Obsecro mecum licet peccatoris
consilium primo consilium [illegible] primum omnium
qui de virginibus scripsisse legitur
et nullam tibi custodiam superfluam
reputes in nullo loco nullo tempore
cum nullo homine quantumcumque bono secu-
ritatem tibi promittas sed in pavore
et trepidatione continua conserves
thesaurum tuum inestimabilem tuearis
tamquam ante oculos conserve et ab-
scondere tam a malis insidiantem hostem
antiquus depredari cum desiderat qui
thesaurum publice nimium portat. Sed
ecce dominus matrem suam tradidit ut
testamenti formam et regulam nobis
commendaret magnificentissimam mo-
riens cum salvator fecit testamentum
suum disposuit quod de omnibus que habuit
nichil retinuit. Patri tamen spiritum
tamquam sedem propriam dedit. Vestem et
vestimentum pro quibus est sortem iactata
cum que [illegible] tamquam libo-
ri. [illegible] dudum commisit. Unde tra-
ditori vilius proditori. Ceterum sed
petro zelatori corpus suum in cena
memoriam discipulis tradidit. Apostolos
discipulos suos reliquit. Vestes
suas ~~dimisit militibus~~ dimisit
militibus. Corpus suum mortale
crucifixoribus adhuc quia non habuit
nisi matrem et spiritum et ideo ut de
omnibus sciret expediat et a suis
nichil absconderet matrem virgine(m)

virginum amico reliquit. Et sic
spiritum suum patri anima recommendavit
deo patri. Ecce forma vite virgi-
nalis. Dedit mundo quam moriens
consummavit et nobis reliquit. Ex
manifeste patet quod si quis desideri-
um suum salubriter recommendare
deo patri diligenter expedire se a
omnibus debet que sibi recommen-
data fuerint adeo ut post Christum
nudus non expediat spolians sem-
ipsum non solum rebus que secum
educit non potest sed affectu haben-
di habitum ad extremum. Et dispone
nunc tue quum moriens tu testa-
to [illegible] dominus suis ut te-
stem [illegible] sublimationis tue non tam
non potest ubertate. Ecce beatissimam
matrem quam vite dominus Jhesus ma-
trem discipulo commendavit ac
sicut sum regis magnificentie
altissime commendavit in eo quod
matrem aliam tam liberaliter discipulo
tradidit ac commendavit [illegible]
carnis ipsius extollit in eo quod
eandem matrem ipsi discipulo sui
certum confilii affectu consenserit
appellans dominum Johannes quod
hic nimie dignationis fuisset
matrem ut utrumque. Ecce mater tua
quasi diceret eandem affectu cum
dilige et venerare eandem confide
ab ea quidquid volueris postula
eandem benivolentiam liberalem ex-
pecta. Quid solet unigenitus
mee sue hoc et ad matrem. Ecce
filius tuus quasi diceret eandem affectu
ipsius discipulus dilige eandem pa-
tientiam ipsum subportari. Eandem
diligenciam sibi provide quasi uni-
genitus tuus esset dominum
et inviolabilem fidelem [illegible]
presentem et gloriosum est tuum esse
discipulum domine Jhesu quos cum pri-
mum [illegible] mundi fines suos [illegible]
honorem exhibuit. Decrevit
reverenciam fecerat ille plurima

...pcius suo suo ioseph que in
...to possessioni sue pstiterat [illegible] tn
...ipsum suum filiano commisit sicut
...t ioseph loquens eadem sentencie
...t Ecce dns meus omnibus michi
...dit ignorat quid habeat in domo
...i· n° quidquid est quod in mea nost-
...rite pre te que uxor eius es-
...ritio qz rex egypti· eundem io
...seph· honorauit amplius adhuc p
...ciendo ipsum toti terre egipti qz in
domo regali· nolunt habere maiorem
...t nemo qz ad tuum os imperium omnis
...s obediant Uno tm regni solio
...cedam te· Sic dns maternam
...am· suo dedit regimen celi· [illegible]
...dedit nobis in [illegible] longe
...mus est in matrem Ipius eam
...norit quod in matrem similitudine
...nobilitate filius genitus matre
...sponsus sponsa· Omnis [illegible]
...sso mus hereditario iure tunc
...filium Ideo igitur quod reginis ce
...regina in matrem commendauit
...tam ipsum quodammodo se alterum eo
...tuit et regni consortem fecit
...sit incomparabiliter honorauit
...ut quod honorandus est iste
...discipulis toti ecclesie qui eam in matrem
...matrem accipit aliis vero [illegible]
...s est et quia minus propter
...egimus sibi a commissio dicens
...t ut in matrem indumus Ideo ipsum
...turbatione n° ipsum dum morte
...tuente n° [illegible] domo
...me clementer que sua est
...morte xpi ut [illegible] mater
...ffert atque [illegible] dictum est se
...noua· nunc mittent statim
...am recepit et usque in fine fideliter
...stodiuit et hoc est quod in canone
...ncitur et ex illa hora accepit
...am discipulus in suam [illegible]
...tellige curam vel sollicitudi-
...am vel In sua matrem et dominam
...ualem aliaquoque nobis [illegible]
...ulde mirabilis vel admirabilis

dns et saluator mundi [illegible] dominam
dignatus est appellare matrem
discipuli ut videlicet nobis peto-
ribus insinuet quam specialiter
ad illam habere debemus nos fide-
lem hic honore prelegimus ecclesie
debemus Iohannem qui solus ipse ad
optemus filius sit matris absit
[illegible] eam impletum [illegible] dices
multi filii· de iste magis qui eius
que hic unum Que est eam hec de
scti· nisi virgo maria que solum
unicum dilexit et fidelitate [illegible] virgi-
nitatis consecrauit hec unum filium
de celis suscepit qui dum ab ea
recedere vellet alium sibi substituit
ne nullatenus eius nomen et res
distantem matre alicuius videretur· Si
sine filio hic remansisset post ali-
quantulum nostro tempore [illegible] filio
hic relicto ad primum filium ascendit
et [illegible] eam iste filius illuc
usque [illegible] et [illegible]
duos filios habuit unum maiorem et
istum adoptiuum Et ubi sunt ob
[illegible] plures [illegible] sunt
quod vero erant multi· filii· de iste
magis qui habuit unum [illegible] plurimum
inveniunt· Unum habentes [illegible]
magni filiorum [illegible] et nos filii
eius· esse possumus omnes si tamen
volumus veruntamen [illegible] cum falso
[illegible] clamant fideles dicentes o
dna et mater miserere nobis Et [illegible]
[illegible] dum eam nobis miserens
in matrem data est hic [illegible]
ubi est [illegible] hoc / Rite accedo quod
[illegible] hoc loco ubi dein est. Ecce ma-
tua. Iohannes eam textum [illegible] fuit
[illegible] de quo sermo est et ipsum nomen
eius cum virgo in matrem assignatur
assignatur hic in [illegible] expressum
invenies· Si [illegible]
[illegible] describit que cum alias
qui· iohannem [illegible] hoc
deinde [illegible] ut quando [illegible] cum
Iohanne [illegible] describens [illegible]
fuerunt / [illegible] Iohannem quoque filii·

marie sunt. Hec descripcio discipuli domini
mei qui est discipulum stantem
quem diligebat ihesus discipulatus
ihesu ex speciali dilectione uel continua
probatum sicut ipse ait Joh. Si manseritis
omnes in sermone meo vere eritis discipuli mei si di-
leccionem habueritis ad invicem. Tunc ergo
erit discipulus iuxta crucem stabit
quando carnem suam crucifigit cum
cessando viciis et concupiscenciis
cessando propter Christum. Et tunc ihesus dis-
cipulum diligit quando diligitur
ab ipso sicut Salomon in persona eius
ait Ego diligentes me diligo. Ubi
ergo cognoscite fratres mei filium virginis
marie ille qui per hoc quod scriptum
virginis obsequio mancipatur
deum ex toto corde diligit voluptate
carnis abdicavit quelibet proximum
[illegible] extendit. Ecce
de isto dicit Christus ad matrem mulier
ecce filius tuus. Quid dicis miser
falsi fili marie qui mentiris
eius nomen false tibi vsurpas, odium
gestas in corde et dolos in lingua por-
tans proximum contra voluptatem
exercens carnem tempus [illegible] ne
negligens contra deum. Pueris dicis Rogo
vos dicite michi aliquid de domina
mea. cantate michi de illa. Hec [illegible]
de illa. dicite hec et hec facite et
sunt nobis semper [illegible] ad te spiritu-
[illegible] virgo [illegible] que nullus [illegible]
[illegible]. Quid blasphemas
[illegible] matrem cum filium
impugnas. [illegible] Quia
blasphemus lapidari debet. Educ
inquit dominus blasphemum extra castra
et lapidibus eum obruet omnis
multitudo. Quid et si modo non
lapidaberis lapidabit te filius mari-
ne in die iudicii [illegible]
[illegible] et tuis similibus [illegible]
dicens [illegible] Ecce pugna-
uerunt contra me. Nos ergo fratres
karissimi discipuli stantes iuxta
crucem quos diligit ihesus ut [illegible]
illud dulce verbum Ecce mater

nichil audire mereatur. Ecce mater
tua. O verbum omni acceptione dignum
Et mater est mea tua. Ergo ihesus [illegible]
frater tuus. Ergo pater eius pater tuus ergo
eius est hereditas tua. Ecce mater tua
ecce ergo mater est thesaurus tuus
[illegible] thesaurizant filiis. Ecce
mater tua. Cum omnis voluntas tua [illegible]
ad cor eius ascendit. Commota sunt
quippe viscera eius super filio suo.
Ecce mater tua. ergo dilige illam et
venerare tamquam [illegible] tibi [illegible]
[illegible] amplius sed [illegible]
[illegible] in [illegible] te sus-
cipiat tandem in gloriam suam ubi reg-
nat cum filio suo qui est super omnia
benedictus in secula. deus Amen.

Missus est angelus gabriel [illegible]
Vehementeri desiderii fervore
devocionis puritate oracionis [illegible]
attingit [illegible] ut haberet [illegible]
angelos qui [illegible] hominibus [illegible]
[illegible]. [illegible] cum tanto tempore
fluente [illegible] defecerunt [illegible]
dum intercesserit [illegible] ductus [illegible]
tribus ergo hic marie dignitas [illegible]
[illegible] primo quia angelus
ad eo mittitur [illegible] Secundo [illegible]
[illegible] Tercio [illegible]
alloquitur [illegible] et unde [illegible]
[illegible] missus est angelus [illegible]
primo angelorum [illegible]
sunt [illegible] Item ut sicut cum
a diabolo [illegible] posset [illegible]
[illegible] et [illegible] ab alio [illegible]
[illegible]
[illegible] duo [illegible]
[illegible] mulier et angelus [illegible] occasio-
[illegible] mundo [illegible]
in eadem persone scilicet [illegible] et
angelus darent et occasionem
salutis ne mundus haberet occasio-
nem [illegible] vel honorandi [illegible]
[illegible] Unde glosa [illegible]
[illegible] morte [illegible] Econ-
uerso [illegible] ab angelo salutacio-
nem reddidit. Unde dicitur
[illegible] nomine nazareth. Unde [illegible]

Accepta igitur i formatione
ate opi ac salubri
doctrina de statu pruen
ciu seu in appentu
tunc desidero instrui de statu
proficiencium; et primo in quibus
consistit status eorundem proficien
cium de hoc parte capio exordium.
Scire debes quod status incipie
ncium prout supra tactum est co
nsistit in duobus, videlicet in peccatorum fine bi
liorum detestacione. Inquantum opa
cione et interruptacionis possessio
ne post quod in peccatorum plura multa
flagicia et crimina est conversus
ad deum per primam et in eadem
studet divino cooperante auxilio cum
solliciitudine perseverare. Hic status
statu incipiencium est aggressus
ex quo necesse est ut quibus penitentes
seu deo servire incipientibus peccata
prima ut ad hunc i actu primo
bonus pata perpetrata quibus quo
cumque alia scelera non dum co
missa totis viribus et cum sum
ma diligencia vitare conten
dunt peccatum mortale detestando
unde patet quod status proficiencium i
si statu dependit proficiencium i
procedi qui consistit ut peccatum
est primo i vitiorum detestacione.

Quid est peccatum quod vitare primo
seu detestare debent proficientes
Peccatum diffi
nitur a doctoribus diversis modis. Primo
sic ab beato Augustino. Peccatum dicitur peccatum
est voluntas retinendi vel conse
quendi vetat. Secundo sic ab eo
dem Augustino qui dicit peccatum est
dictum vel factum vel concupitum
contra legem dei. Tercio ab eo
dem sic diffinitur peccatum est preva
ricacio legis divine et celestium i
obediencia mandatorum. Quarto
ab eo Augustino dicitur sic dicitur peccatum
est spreto incommutabili bono com
mutabilibus rebus inherere. Ex qui
bus diffinicionibus beati Augustini notandum
est quod in peccato duo sunt scilicet aversio

a creatore et conversio ad creaturam
quod patet esse peccatum mortale et non
nunquam tam veniale. Veniale est quo
quis in creatura delectatur plus
debito sed tamen non deum contempnens
quibus pro delectari in creatura
sine alio peccato veniale delecta
cio venialis est tamen scilicet quod bi
bus delectatur in bibendo gustus
in dulcia quod non in eadem pro
quibus in creatura delectari nec
contra qui sunt ad deum respectu. Ven
ibus delectaris nec dicere infra
fera tua sed cum creatura dilige
re creatorem tunc mortalis pec
catur quia peccatum mortale est aversio
totalis ab incommutabili bono
et conversio totalis ad bonum commu
tabile peccatum mortale est ab omnibus
vitandum et detestandum quia
multa mala infert peccatoribus
Primo obligat hominem ad duo
scilicet ad culpam et ad penam
eternam de hoc dicit Hugo de sancto
Victore peccatum obligat hominem
ad duo ad culpam ad penam
primo obligatur vinculo captivitatis
malorum, secundo obligatur debito
dampnacionis. Cum enim homo
aliquod grave peccatum commiserit
iam non est in eius potestate ut
per semet ipsum possit resurgere
per semet ipsum potest a deo rece
dere sed per semet ipsum non potest
ad ipsum redire. Hinc est quod ob
ligacio culpe dicitur mors anime
quia sicut per mortem corporalem
corpus restringitur quo sunt ad
vitam ista sicut ab anima per ob
ligacionem culpe mortalis restringitur
ad opera que sunt ad vitam
eternam. Hinc dicit Hugo omnia namque
opera quamvis bona per se esse
non possunt nec sunt meritoria
nisi fuerit caritas abstergatur
teste beato Augustino qui dicit sicut
omnia medicamenta non valent
ad sanandum vulnus quamdiu
ferrum fuerit infixum in fine contra

Ita omnia bn facta nō pde
nit tibi i ptati pns vbi dicit
Nichil eni pdest ieiunare et
orare et alia religionis opa
facere nisi mens ab iniquitate
revocet̃ Et Aug. ipa ꝯpata
sunt vicia seu culpe tenebras
hoīum tenebrosis reddunt
affectum spūalem amicte re
pellunt et delectacōnem celestium
bonorum in corde extinguit de
qͦ Aug. sic dt prauꝰ est nīc
vita quo intus obtenditur
et totus homo interior obte
nebratur Unde necē est ut tanto
sollicitius mentales oculi ap
tius tenebras ꝑ ꝯpunctionis
lacrimas ꝯtinue expergant
quanto ornato amplius ꝑ has
ꝯtemplacōis radius os inibi
latur Hec Aug. Et Anselmus
q̄ queritur dicens dt affec
tus carnales infatuat in me
saporem spūalem intencionis i
futurorum lucrum nunc mea
obnubilant superiorum aurem
terrestrium obtundit in me de
lectacionem celestium usu viciorum
evelunt in me sensus verorum
bonorum Et Anselmus Ab servi aut
peccatores ꝑ sua mala spoliis
bonis spūalibus et eternis
sunt omnes filii dyabli effecti
sunt teste dno qui prius in
dicens sic dt Vos ex patre dyabolo
estis Et sicut Aug. dicit
qui dicit quia desideria patris
vestri vultis facere desideriis in
maligni spūs et ut morem
peccandi adeo reddant et
eius membra sunt filii effecta
in qua doctus gentis nasci
ex dyabolo nascitur sunt benc
et ideo ad oram eū quo
alius morte perit hoc affirmat
bernardus dicens sic dt Doctus ex
dyabolo ~~genitus fuerit quoad~~
~~peccatum~~ ꝑ ꝯs nasciturus quo
sicut mortale peccat. Ite
dt Doctus dyabolo genui
fecerit quoacumque peccatum ꝑ
ꝯs Et Ieronimus de hoīnis qui
virtuose et iuste vivunt est cor
dei in quo sedet regit ac ad
se ꝑducit sic omnis viciosus
et viciosus est equus dyabli
cui presidet que in ꝑ ad ꝑdicio
ne adducat de quo dt bernardus
super cant. exponens illud
Equitatui meo in curribus pharao
nis assimilavi te amica mea i.
dum tu eras in curribus pharaonis
dum adhuc operibus demoniaci
deserviens ꝑdestinacione ego te
equitatui meo assimilavi Omnes
enim qui luxurie superbie ava
ricie invidie fallacie deserviunt
ad hūc sub cura pharaonis sunt
equi quinde sibi pro pharaonis
sunt i. sub regno dyabli Omnes
hii qui insistunt in castitate
in doctrina mansuetudine siue mortificacione
equis effectus est creatori
sui in manu dei positus cū ia
sessorem hꝫ deum Ubi ancilla an
iam presidebat dixit dt dixit ꝯst
tibi et similem calatre nō po
tes quia ia ego tibi presideo
Ieronimus Et sicut ait valde ꝑ
vite stacionem sue habitacōis sunt
loca dei in quibus libenter
pausat sic corda peccatorum et
male vivencium sunt locus dyabli
in quibus requiescit et probat
bernardus Ieronimus sup cā ibi tractans
illud Unde Benedicta gloria dni
de loco sco suo sic dicens Ubi
cum in veritate deus ubi vera pax
quies et in cure ꝯtemplacōis
gloria amat Illa qui ad puri
tatem deserviunt locus dei ce
ꝯficiunt locus glorie dei est
sancta quecumque anima vel hui quisque
molestiis ꝑmanens angelus
spūs vel gloria dni de celo suo
benedicta vel ab electis hominibus
vel astans angelis auctoritatem
laus eterna cantatur locus ac
maligni spūs sunt corda

pstrauit sed cum sibi inet ipsis
nati p primā viderunt adhi
tam illic domi locus sunt
Iam cum se ꝯt se erigunt ia
inde lacrimis insequitur tuta
que quiescat [illegible] cordi pri
sunt ia duo locus sunt qui
bus ipsis sunt posita sunt
locus aliquis [illegible] aut qui
apostolus sunt ad dm̄ quantum
non solum debent lacrimis p
ipsa que fecerunt sed etiam [illegible]
opibus ad alta pficiunt ut [illegible]
[illegible] dei sunt h' g̃g̃
dc̄ [illegible] de b. bit. Sed dt
In illis mentibus dyabolus pau
sat que intus ardore diui
ni amoris frigide sunt ut
nunc in fluxum carnalium vo
luptatum delectatione gaudet
et que prius [illegible] se
cura sit non prudent [illegible]
Et idcirco antiquus hostis dyab'
mentes bonorum non [illegible] in
gredi illicita suggerendo et
diuersis temptationibus fatigando
[illegible] cordibus morari non
[illegible] quia in mediis cogi
tationibus [illegible] animus [illegible]
[illegible] In reprobo
rum cordibus malignus spiritus
ingreditur et moratur quia p
nas cogitationes quas ille
suggerit libenter suscipiunt et
[illegible] adsensu [illegible]
ad opus [illegible] et
non [illegible] cordibus dya
ingrediendo [illegible] tamq
[illegible] g̃g̃ in xxvi li. mo
exponens illud dictum ingre
ditur bestia latibulum suum
et in antro suo morabitur [illegible]
[illegible] alius nomine bestia n
hostis antiquus accipitur Cum
magis opere est quod bestia non
solum [illegible] suum ingreditur set
[illegible] morari phibetur
Aliquando cum [illegible] bonorum men
tes ingreditur illicita suggerit

temptationibus fatigat [illegible]
ne spiritus ad delectationem carnis
deflectere conatur delectationem
quoque ad consensum p[illegible]
sed tamen resistentes superno ad
iutorio [illegible] phibetur Aliquando
quoque [illegible] inuenitur bonorum
[illegible] morari non potest
quia cor iusti [illegible] bestie
antrum non est. Quos cum
[illegible] possidet corda me
[illegible] morans
[illegible] cogitatio
nes ad iniqua desideria [illegible]
ad nequissima opera [illegible]
neque cum student [illegible] suggesti
ones [illegible]
repellere [illegible] voluptatibus ap
petunt [illegible] delectatione [illegible]
Cumque in corum cordibus prius
[illegible] mox [illegible] dela
[illegible] et ad [illegible]
nunc resistit [illegible] ad consensum
[illegible] consensus ad opus
[illegible] opus [illegible] consuetudine
[illegible] quo [illegible] suo
morari [illegible] bestia dicitur que tam
diu cogitationes reproborum te
net quousque corum [illegible]
[illegible] opus [illegible]
[illegible] ad [illegible]
Quousque morabitur inter co
gitationes noxie [illegible]
[illegible] cordibus
cogitationes illicite [illegible]
[illegible] morari phibentur quia
[illegible]
[illegible] ab
ipsius corde [illegible] hoste fugat
[illegible] et si quando [illegible] suggestio
[illegible] ad [illegible] surrepit
ad consensum tamen [illegible] non [illegible]
[illegible] g̃g̃ [illegible] et alia [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible]
[illegible] solet [illegible]
[illegible] ad missa [illegible]
[illegible] hac vita [illegible]
[illegible] tribulationes in

mittendo ut possit pergere cum suis
delictis. Item non nullos deus
impotentes per suas pravitates
et iniquitates quia absque
cessare noluit solet dare in
reprobum sensum ac obstinacionem
cordis irrevocabiliter tradere.
Item iuste per prius iam vitam
quod durant et tanta mala de
lectamenta que ante presumpserunt
eterna tormenta et dampnacionem
merentur que sine fine non possunt.
Ista tangit Richardus de sancto Victore
[illegible] Cernimus cum certa oppre
natus quisque non studet corporales
suas captare si diligentius at
tendat incontinenter quod retineat
quod solet deus in quibusdam
electis suis malas delectationes
nos in hac vita inseparabiles
penitere. Et quibus non penitere
[illegible] cogitacionibus conse
[illegible] in suis
[illegible] ne non possunt sunt
quibus [illegible] carnis [illegible]
[illegible] audiat quosdam [illegible] hac
vita in reprobum sensum dari et
in mentem obstinacionem obli
gacioni quod post in [illegible]
tradi. Cernimus [illegible] sensate
tam obstinate inventus homo
quisque post in [illegible] qui
non [illegible] et ore abhor
reat [illegible] carnis obla
cta tormenta eternus incre
[illegible] si diligentius inspiciat
inde sine non utique attendant
quam sunt modica modicorum
seu momentanea illa omnia
carnis delectamenta que per
transeunt et quam sunt in altera
atrocia tormenta illa eterna
que non habent finem nec habere
possunt. Ricardus. Ergo ad quam
ta mala [illegible] perducunt peccata
mortalia [illegible]
[illegible] aliorum dei [illegible]
[illegible] dyaboli et [illegible]
spiritus maligni et ad eternum
[illegible] cum penis in
fine. O quanta stulticia et insania
est pro voluptatibus carnis et
[illegible] desideria perpetua gau
dia perdere et eterna tormenta in
currere. De hoc Richardus de sancto Victore
Cernimus dignum [illegible] quis
explicare sufficiat quanta sit
stulticia quam infinita insania
summa bona spernere [illegible] in
summa bona [illegible] eterna
gaudia fastidire et tristicia
ardentem [illegible] et perpetuam
pena eterna perdere et mala
eterna incurrere.

Heu quanta mala corpus
audio ipsa peccata et tam
malas voluptates inferunt ho
minibus [illegible] ut de peccatis
capitalibus sive mortalibus
[illegible] et eorum [illegible] aut quo
[illegible] modo [illegible] oriantur
ipsa peccata [illegible] nec in [illegible]

Debes scire quod peccatum primo
oritur sive procreatur in
mentis in corde. Scilicet suggestio
ne delectacione consensu et defen
sionis audicacia. Hic autem
suggestio per dyabolum delectatio
per carnem [illegible] defensio
[illegible] audacia per elacionem [illegible]
[illegible] modis peccatum consummatur
opere [illegible] cum [illegible]
postmodum sine confusione qua
[illegible] reatum [illegible]
ad consuetudinem [illegible] durat
[illegible] absque [illegible]
[illegible] et quanto diuti
us in [illegible] mala consue
tudine [illegible] sunt tanto
debilior ad resistendum
[illegible] voluit [illegible] quia per [illegible]
[illegible] sine [illegible]
tot vinculis in [illegible] ligatur
[illegible] Gregorius in [illegible]
[illegible] Quatuor quippe
modis peccatum perpetratur in corde
[illegible] consummatur in opere [illegible]
[illegible] suggestione delectacione
consensu et defensionis auda
cia perpetratur. Fit enim suggestio
per adversarium delectatio per carnem

confessus per superbiam defensionis auda-
cia per elationem. Culpa cum que-
ritur iniquitatem debuit extollit
et defendendo elevat. Sed quanto
elevando supplantat. Unde et
illam primi hominis ruinam
antiquus hostis hiis maioribus ictibus
fregit. Nam serpens suasit, Eva
delectata est, Adam consensit, qui
eciam requisitus confiteri culpam
[illegible] noluit. Hec vero in huma-
no genere cottidie agitur quod actum in primo
parente [illegible] quibus non ignoratur.
Serpens suasit, quia occultus
hostis mala cordibus hominum la-
tenter suggerit. Eva delectata
est, quia carnalis sensus ad
verba serpentis mox se delectacio-
ne substravit. Assensit vero Adam
mulieri prepositus, quia dum
caro in delectacione rapitur eciam
a sua rectitudine spiritus infirmus in-
clinatur. Et requisitus Adam
culpam confiteri noluit, quia
videlicet spiritus quo peccando a veritate
se disiungit eo in ruine sue
audacia nequius induratur.
Ex [illegible] et maior modus [illegible]
[illegible] prope [illegible] la-
tens culpa agitur [illegible]
[illegible] hominum [illegible]
[illegible] appetitur. De-
fensione [illegible] ad consuetudinem ducitur,
ad consuetudinem [illegible] vel falsa spera-
ndo [illegible] vel obstinacione
miserie desperacionis enutritur.
Hos ita quattuor modos [illegible]
vel in corde sunt latentes vel
patentes. Propter [illegible]
[illegible] [illegible] non
in [illegible] mortuus [illegible]
[illegible] quippe [illegible] hominis
culpa latens, que occulte per-
[illegible] [illegible]
ad huc [illegible] abscondit.
[illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] peccator
qui in occulto [illegible] et in
aperto committere non [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] peccator [illegible]

de iniquitate sua non confunditur
et iniquitate sua [illegible] cumulatis
pessime consuetudinis [illegible]
[illegible] [illegible] peccator [illegible]
ut [illegible] culpa consue-
tudinibus [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] quia
[illegible] culpa in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] desperacionis
[illegible] ut eo [illegible] ad cor-
reccionem redeat [illegible]
[illegible] sibi in ordinate [illegible]
[illegible] ordinate [illegible]
[illegible] et [illegible] cul-
pa in [illegible] ei [illegible]
[illegible] debilis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tot [illegible] ad
[illegible] [illegible] Secundum [illegible]
[illegible] illi tres modi [illegible]
[illegible] corrigun[tur] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] in domo [illegible]
[illegible] porta [illegible] sepulcro
[illegible] lazarum suscitavit. Ad-
huc quippe in domo mortuus
iacet qui latet in peccato. Iam
quasi [illegible] porta educitur cuius
iniquitas usque ad [illegible]
publice perpetracionis aperitur. Se-
pulcre [illegible] putrescit qui
in perpetracione nequicie [illegible]
consuetudinis [illegible] Sed hos ad
vitam [illegible] revocat quia
[illegible] divina gracia non solum
[illegible] [illegible] in aperto iniqui-
tatibus mortuos et [illegible]
consuetudinis [illegible]
[illegible] illustrat. [illegible] vero
mortuum redemptor [illegible]
[illegible] [illegible] agnoscat [illegible]
[illegible] quia difficile est [illegible]
[illegible] [illegible] male consue-
tudinis [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
morte revocat. [illegible] et [illegible]
dicit: sine mortuos sepelire mor-
tuos mortui cum mortuos
sepeliunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est

alud peccare quam carube sed
qui peccante laudibus pfecat
extollendo et vbor suor uigge
abscondit difficile cum eius cu
pay plurimus pecor mitt
in gg9 vy Vigilandum e ut
sensus exterior maxime visus
ab in ordinacone i tantum ap
tadiat et cogitaciones illicit
te primo arcere ad vementes
ulxe nay est vfugiant qz
ex hijs duobus vz inordinato
visu et maligno cogitatu
oritur pcay ortus qz via aliti
sus in ordinatus no vfrenat
brit ximde carnat et illa
ta cogitato ex cogitacone q se
ad ei no resistit quasi delect
ex delectatione consensus ex cons
sensu opus deinde mala con
suetudo consuetudo peccandi
et obstinacio in operibus pvis
que pducunt hominem usque ad
desperatonem et pdicionem h plat
hunc gg9 tractans illud vij
Oculus meus e depdatus aiam
meam sic d visu sequit co
gitacio cogitacio delectatio delecta
tonem consensus consensus opa opacoz
consuetudo consuetudine ...
... obstinacio obstinacionem
desperacio desperacionem etna dap
nacio ... ... sed mitto
... est no resistere in pmo cap
est no resistere in pmo cap
tiuis sensus suos ab illici
tis et tot cogitacionibus
inmoxijs sed neqummq e mox
peccare sup hoc aut omnia pc
cus est consuetudine peccandi
facere quia vlde difficile e
hic consuetudini vpugnat
dcit ysidorus Cogitacio pma
delectacionem parit delectacio consensus
consensus accione accio co
suetudinem consuetudo ...
...hijs vicijs et vinculis impli
catus quadam cathena tene
tur ut ab ea avelli neqq va
leat nisi diuina gra manu

iniciet apphendat vy negqs
sit e peccare sed pmus e co
suetudine peccandi facere
ab illo facile ab h ad labore
resurgit. Qu male consue
tudini vpugnat ysidorus
Hemig e peccare dicit quibus
mors orit aut perpetrat pccay
Nunc aut videndum

Ne de peccatis capitalibus
seu mortalibus et circumstancijs
eorum pcam si quidem mortalia
sive capitalia sunt septem vz
Superbia Invidia Ira Accidia
Avaricia Gula Luxuria que
infinita mala continue gnit
tantibus ea sch hugo de s
victore d septem capitalia sit
vicia vz supbia i vidia acci
dia ira Accidia avaricia gu
la et luxuria hijs Tria
homine expoliat via Supbia
aufert domini... invidia pxi
ira sepius ... no spolia
ta flagellat Quartum flagel
latu ejicit ... eiectum se
ducit septimum seductum ...
... ... vondalis in
...ite sua vas est folliatum
et maxime nulla hinc cor
ruptonem qua vicia vemen
cia manent h mo viciant
et corrumpit p Superbia in
flat p invidiam dissipat p
ira crepat p accidiam fran
git p avaricia dispgit p
gula inficit p luxuriam co
culcat et in lutum redigit
sz hugo Et notandum ...
...cam vasa ab alio consecrat
Superbia quia ut sibi pre
ferre dolet si aliquis ei
equat et sic ex ea nascit
invidia Invidus vo gloria
li nasci ei cui invidet co
... nasci ira ... ira ...
no pt sc vindicare tristat
... nasci accidia
Accidia vo consolacionem querit
... ... aut corporalibus

fundit post magis exoc
gularum gula vis ventris
replecionem de facili spu
mat in libidine et ita
excitat luxuria sta
quo vino noxie pacis va
let ab alio Et non nulli doc
tores dicunt quod ex superbia so
nascitur vana gloria superbus
enim vult ab omnibus laudari
ut possit ab omnibus hono
rari Ex hac autem invidia quia
dum laus appetitur eadem alijs
invidetur Ex hac iam ira quia
dum mens ex aliena felicitate
torquetur necesse est ut ama
rius ulciscatur iracundia tur
betur Ira autem accidia quia
dum mens inordinate turbat
omne bonum ei insipidum ei
videtur Ex accidia vero avaricia
quia dum turbata mens et tristis
illam intus consolacionem
sentit foris eam invenire
per avariciam querit Ex avaricia
quasi gloria gula quia avara
vicia congregavit gula dispen
sat Sicut divites solent ex gu
losi sicut ille qui epulabatur
cottidie splendide Ex gula
autem luxuria quia sicut et
genitalia vicia sunt et superbi
cuitatem membrorum sequitur Ex
de vacio viciorum Ex hijs itaque
vicijs sibi invicem quecumque
quasi cathena efficitur quia pariter
ligatur et ad in sentinam
Ille Sed quasi faciens ne
tione decipiam in moribus
passis similia sentit ad vigos
quasdam deceptiones quas
vicia prava suggerunt inveniri
ad solvendum ea patenda
Unde dicit in xxxi li. Moralium
exponens illud dictum exhor
tatorum ducum et ululatum exercitus
sicut dicit temptancia quippe vi
cia que per invisibile contra
nos prelium regina sua superbia
militant Alia more ducum
pereunt Alia more exercitus subsequuntur.

Neque enim culpe omnes pari ac
cessu cor occupant Sed dum ma
iores et pauce neglectam
mentem preveniunt minores
et innumere ad illam se catervatim
fundunt Ipsa namque viciorum regi
na Superbia dum devictum cor
plene ceperit mox illud vij
principalibus vicijs quibusdam
suis ducibus ad vastandum
tradit Quos videlicet duces exer
citus sequitur quia ex eis procul
dubio importune multitudines
viciorum oriuntur Quod melius
cernimus si ipsos duces et exer
citus possumus enumerando prefera
mus Radix quippe cuncti mali
superbia est de qua scriptura
testante dicitur Inicium omnis
peccati est superbia Prima autem eius
soboles septem nimirum principalia
vicia de hac virulenta ra
dice proferuntur scilicet inanis gloria
invidia ira tristicia avaricia
ventris ingluvies et luxuria
Nam quia hijs septem superbie
vicijs captos doluit ideo re
demptor noster ad spirituale li
berationis prelium spiritu septiformi
nus gratie plenus venit Sed
quibus videlicet septe quoque spiritualia
duo quoque carnalia sunt Sed
unum quodque eorum tanta sibi co
gnacione iungitur ut non nisi
unum de altero proferatur Prima namque
superbie soboles est inanis
gloria que nimirum dum vani
nominis potenciam appetit ne
quis habere alius adipisci
valeat tabescit invidia quia
ira parit quia quanto interno
livoris vulnere animus sauciatur
tanto et mansuetudo tranquil
litatis amittitur Ex ira quoque tristicia
oritur quia turbata mens
quo inordinate se concutit
eo ad dicendo confundit et cum
dulcedinem tranquillitatis amisit
nichil hanc nisi ex perturbatione
subsequentibus meror pascit Tristicia

q[illegible] auaricia dicitur quia dum
conspexit cor bonum letitie i[n] semetipsa intus amisit vnde consola
ri debebat foras querit et
tanto magis concitata bo[na] ad
ipsa descendit quanto gaudium
intus ad quod inuisibilia vertat
post hec vero duo carnalia vi
cia i. ventris ingluuies et lu
xuria supersunt et autem sequitur
quod de ventris ingluuie luxuria
nascatur dum in ipsa distributione
ne membrorum venire genitalia
sub ventre videantur hinc dum vnum
inordinate reficitur aliud pro
culdubio ad contumelias excita
tur. Cum autem dictas exhorta
ri dicatur sunt contrarius vulnerare
quia [illegible] luxuria [illegible]
ut q[uasi] sub quadam ratione se [illegible]
[illegible] in una que sequitur dum [illegible]
omne[illegible] q. [illegible]
ali clamore [illegible]
cum gula debitum cor q. co
rone solet cohortari ut dicit
debes maiora appetere ut
quanta [illegible] valeas multos co
[illegible] valeas pluribus posse
Inuidia q debitum cor q. co
rone solet cohortari ut dicit
inquo illo vel illo minor es Cur
ergo eis vel equalis vel superior
non es [illegible] valeas que ipsi
non valent ergo tibi aut superio
res te aut equales debent
Ira et debitum cor q. solet
de rone cohortari ut dicit Que
erga te aguntur equanimiter
ferri non possunt hoc ymo pacien
ter tollerare peccatum est quia
et si non eis cum magna co
asperacione resistitur contra te dei
[illegible] sine mensura cumulatur
Tristicia q debitum cor q. co
rone solet cohortari ut dicit
Quid hoc habes unde gaudeas cum
tanta mala de proximis
portas ~~precedere cum [illegible]~~
~~[illegible]~~ Auaricia
quoque debitum cor q. co ro
ne solet cohortari cum dicit

[illegible] cum quo [illegible] corporis
omnibus [illegible] fuit qui in
tanto [illegible] [illegible]dinibus
[illegible] Auaricia quoque
debitum cor q. corone solet
cohortari ut dicit valde sine
culpa est quod quedam habenda co
cupiscis et quod male aliis
[illegible] ipse melius expedis
ventris quoque ingluuies de
bitum cor q. corone cohor
tari solet ut dicit Ad esum [illegible]
[illegible] non [illegible] sed
[illegible] et quod male
aliis [illegible] ipse melius
expendis ventris quoque ingluuies
debitum cor q. corone
cohortari solet ut dicit Ad esum
[illegible] omnia [illegible]
qui [illegible] [illegible]
aliud quam [illegible]
[illegible] luxuria vero debitum
cor q. corone solet cohor
tari ut dicit [illegible] in voluptate
tua modo non dilatas cum [illegible]
te sequitur ignoras accipe
tempus in desideriis [illegible] [illegible]
quia [illegible] [illegible]
vestis [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] in voluptate cogitans vol
[illegible] [illegible] [illegible] co
[illegible] [illegible] et [illegible]
non [illegible] hec est [illegible] co
hortacio que cum in [illegible] ad
a[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
quia [illegible] [illegible]
vulnerans sequitur quia [illegible]
cia [illegible] principalibus viciis
capita dum [illegible] iniquitatibus
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Post quam de [illegible] est de
[illegible] capitalibus igitur
nunc videndum est de [illegible]
viciis [illegible] in [illegible]
de superbia que est regina om
nium viciorum videndum est quid sit Est
autem superbia ut ait Augustinus
[illegible] celestis [illegible] appetitus

nam sicut idem Aug. dicit Sup-
bia invidet omnibus superioribus
quia illis non equatur inferioribus
ne ei equentur paribus quia ei
equantur. Unde elacio animi est vicium
quo quis non vult pati priorem
vel parem. Secundo autem superbia initium
omnis peccati ipsa vero continue
preparat que inveniuntur in omni
peccato quia in omni peccato invenitur
contemptus dei qui est quedam
ta pars ipse autem contemptus est
aversio a creatore qui in omni
peccato est ubi preponitur bonum commuta-
bile bono incommutabili. Tercio quia
sicut sine caritate alie virtu-
tes nichil sunt ita superbia sine sup-
bia alia vicia nichil sunt. Absque
superbia et habebis gratiam quia deus
superbis resistit humilibus autem
dat gratiam. Quarto quia primum fuit
peccatum hoc enim quod peccavit dyabolus
in celo et primus homo in paradiso.
Tercio quia ex ea nascuntur alia
vicia sicut supra dictum est. Sed
quid est autem. Est quadruplex sic sup-
bia vel cordis oris operis et habitus
de qua versus Bern. ad ingenuis
quedam vincula sit dicit. Est
superbia cordis superbia oris sup-
bia operis superbia habitus. Sup-
bia cordis est cum homo in cordis
suis magnus est. Et que superius
dicitur. D. extollenciam oculorum meo-
rum ne dederis michi. Superbia
oris vel lingue que et iactancia
dicitur est cum homo non solum
magna de se sentit sed etiam
loquitur. Unde psalmus dicit. Disperdat
dominus universa labia dolosa et
linguam magniloquam.
Superbia operis est cum homo
quedam superbia vel magnus
appareat agit de qua dicit psalmus
non habitabit in medio domus
mee qui facit superbiam. Sup-
bia habitus est cum homo ut
gloriosus videatur preciosis se or-
nat vestibus unde apostolus dicit non
in veste preciosa. Sunt autem quinque
que ad vincendum tam mortiferam

pestem adiuvant racionali anime. Sunt
porta locus corpus templum
spiritualis predicacio verbi et custo-
disacio locus quia exibitur cor-
pus quia oneroso [illegible] tempta-
cio quia in quietat predicacio
verbi quia edificat et custo-
dia quia informat hiis
quinque sensibus deus humilitatem
operatur ut anima fiat cum anima
vita est corporis ita deus vita
est anime. Et sicut corpus mor-
tuum est quod per quinque sensus
non vegetatur. Anima vita anima
mortua est que deus non
humiliatur. Unde Aug. Et quia vi-
ta anime est deus et sine gratia
dei ac sine bonis operibus anima
vivere non potest. Ideo vitanda superbia
fugienda est quia ipsa
est que separat hominem a gratia dei
et effectum boni operis viciat in-
pedit et inficit. De hoc primo
versus Aug. dicit. Superbia in ben-
ta est in me et declinavit
dominus in ira a servo suo. Ergo
argumentum superbie separacio
gratie est. Verbi gratia cum gratia in
celo non per superbiam que ita est
sed que facta est vana superbo
videlicet virtus non videtur. Sicut varo
pro ubi in neque inhabitat vana
fructus et semper ubi dolus
operantur et elatus. Unde Aug. dicit.
Et dicit hoc Remigius. Iusto dei iu-
dicio omnibus ei aufertur gratia
dum minuis qui motibus
pecccabilibus superbie obmittitur
et tumoris. Unde Remigius. Quid
autem corpus sine beneficio ac vitam
sic fit infructuosum et deficit
humano pro viam elacionis ac
superbie probat. Unde Ysidorus. Si vela
tu cum cor dixerit et operibus
pictatis iquans conpunccionis
fit cum abonus vere gratia spi-
ritualis porro elevacionem
fugere. Sup omne nomen cum quis
habet cum alia sapit et opus
dicimus et peracta vanum sapit sup-
biam cum in prima quietis

Nota

p xvi dr Est ad hunc damnacio-
nibus nulla iuuans nulla vacans
potest eluere cum eciam quantu-
cumque minima scintilla superbie
inmixta [illegible] Bernardus [illegible]
nus vigilandum est contra vicium
superbie quia omnem statum et con-
dicionem hominum solet invadere
et temptare prelatos [illegible] nouit
quosdam et eciam iustos. De hoc
Hugone in li° de claustro anime
dicit: Superbia est que secula-
res possidet et [illegible] ho-
mines quosdam vexat et uiro-
rum iustos non temptat et il-
ludit in peccatoribus apparet in
nouicijs quasi notatur et in religio-
sis quasi latet insidiatur perfe-
ctibus ut in puro comprehendat
ope religiosos viros insidiatur per
gloriam laudis humane. Hugo
Sunt namque non nulli qui pro
cordis elacionem alios quasi
de superbia cogitacione de-
spiciunt et si aliqui aliquos
operibus videntur minus tamen in
cordis secreto in sua cogitacione
se eis esse meliores presumunt et
si hunc in se aliquod bonum et in
illum statu [illegible]
animalis que prius consciencia
[illegible] et solum bonum prium
[illegible] intencione
[illegible] putant
[illegible] mala [illegible]
diuisi sunt non agnoscunt. Scri-
bitur Bernardus in [illegible]
morali super illo verbo omne
sublime videt. Sicut dicit [illegible] in
aliqui per tumore cor-
dis [illegible] quos cum tamen super-
bie fastu despiciunt et si quan-
do [illegible] videntur inter tamen in se-
creto cordis ubi apud se sua con-
sideracione magis sunt [illegible]
sibi vita meritum [illegible] preponunt
longe infra se esse respiciunt
quia per elata cogitacione
cordis in [illegible] se altitudinis
arce posuerunt. Contra quos [illegible]
dicitur: Ve qui sapientes estis

in oculis vestris. Sicut et Paulus
ait: Nolite prudentes esse apud
vos ipsos. Sicut ad Saulem dicitur
in increpacione dicitur: Nonne cum
paruulus esses in oculis tuis caput
te constitui in tribubus Israel. Paruulus
quippe in oculis suis est qui
[illegible] considerat
[illegible] se alicuius [illegible]
[illegible] grandem se considera-
[illegible] se super alicuius [illegible]
elacione cogitacionis extendit
Saul autem [illegible] diuina gracia
Samuele reprobato ad regni
gubernacula possidenda sublimabat
et in processu ad [illegible]
[illegible] spernebat. Cum
[illegible] se [illegible] ac no-
[illegible] se [illegible] postpone-
bat [illegible] in-
comparabilem se [illegible]
[illegible] quo [illegible]
debeat qui ad hunc quo loco
apud deum habeant. Insanit si-
cut [illegible]
quibus [illegible]
[illegible] deprehendunt
hec ad [illegible] solet
[illegible]
[illegible]
dicitur: Si non [illegible]
[illegible] suos
amonens discipulos dicit: Superio-
res sibi inuicem arbitrantes
[illegible]
se omnes que cogitat [illegible]
[illegible] ut
superbie [illegible] attendat
[illegible]
[illegible] in humiliacione
et elacione [illegible]
[illegible] superiores sibi
[illegible] arbitrantes ut [illegible] cogita-
cionibus cordis et ego [illegible]
[illegible] sibi
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

conterunt quia et si qui se singulos
respiciunt dudum senserunt, tamen huma-
ne mentis negligencie criminibus
sepe agitur ut si quis tamen quod
bonum vel bonum minimum faciat
animalibus suis omnibus pro(?) tamen
mentis suae elatam(?) auctam atque
sed quod vel minimum bonorum fecerit
tota intencione se in spiritu
aut obliti omnium maiorum nec
gerunt bonum sui tamen modo
boni incolis(?) contritis sa-
cere nec possent potuerint sed
electis convenire solet ut in
multarum virtutum gratia polleant
tamen eos vel tenuissimis viciorum
usque defatigans semper gravet(?)
diu quadam compressione se in se
mavi(?) considerant de hiis virtu-
tibus in quibus prevalent se
nimie extollant, sed quod de
infirmitate trepidant. Sed quoque
ubi fortes sunt humiliter servant.
Sepe quoque reprobi proficiunt quod tamen
vel minimum bonum in tante conspi-
ciunt mala multa et tamen in
quibus dimissi sunt non agnoscunt
et sepe etiam perficiunt tenuissima ma-
lorum sui infirmi trepidant
mira dispensacione agitur ut
magna bona ad que perfecta
sunt non amittant aggravantur.
Iusta itaque et occulta omnipotens
iusticia disponit ut iustos
et mala ad humiliacionem illos et
bona atque perfecti non amit-
tant aggravent. Sed et ipsi
ad perfectum boni veniunt levibus
malis et illi ad augmentum
mali intumescunt bonis minimis.
Ipsi quippe mundi perfectionis in bono
servantur ut hii malo temptantur;
illi autem ad maius mali deficiunt
ut hii de bono glorientur. Sic
itaque male bono utitur impius
et bene malo utitur probus sicut se-
pe contingit ut agnus cibo
salutifero inordinate sumpto
peste languoris moriatur alius
veneno sponte in meditamine
ordinate confectionis ad habitum

languoris molestiam vincat. Ille
ergo quia absque salutiferis uti vi-
nolenter(?) immoderate presumpsit moritur,
hic autem salubriter vivit; ille
autem quia veneno sponte [illegible] tan-
te viti [illegible] in re salubriter
vivit; hic autem pro maiore motu
venenum vis superavit non ipsum
nequicia sed ipsum suggestio-
nem nequiciae dat; quia valen-
tes sepe virtutes quia tem-
tant ex in moderacione tan-
gitur in mens virtutibus erit
ea conspectis quod se temptacio-
nibus humiliat. Iniqui igitur atque
reprobi quelibet opera faciant in
quibus virtutibus existant humili-
tatis sensum penitus ignorant
quia nimirum leviathan me-
bra sunt de quo superna voce dicitur
omne sublime videt et ipse est rex super
cunctos filios superbiae; et alia vicia
illas possunt modo virtutes impe-
tunt quibus ipse virtutes destru-
untur ut ira paciencia gula
abstinencia libido continenciam
expugnet; superbia vero nequaquam
quae vicium virtutum nutrix procre-
ata est sed quod cunctas virtu-
tes se erigit ut quod illa in
bonitate agit deo placere non potest
quia postquam solam hanc cognoverunt
deus in mentem hominis aperit
claustro cordis ecclesie indicio exulta-
tum perdit eum quae ab
aliis virtutibus sunt supplicat et sola
que ipse gerit placent. Ecce qua-
dlicumque opera sua despiciat miratur
se quod ipse faciat. Ipsa autem superbia
alios in verbis elacionibus alios
in spiritualibus operibus possidet.
Aliter autem in temporalibus [illegible] finibus
et terrenis rebus aliter finibus
celestibus quam virtutibus aliter viciis
temptat placeres alios persecutos
placato hec in cogitacionibus
suggerit quia solus vite meritis
super omnes operarit cumque se
mentem erigit vilescit atque ibi
eos omnes qui perfecti sunt iudicat
ita ut nullum eorum condignum
respiciat cum equanimiter loquatur

ac tantum subditorum corda superbia
instigat ut sua acta despici-
entes subditis negligant et de-
ceptoriis tantis cogitationibus
preciosis iudicans fiant quia
dum in illo quod reprehendi debe-
bant importune respirant
et senectutis quia arrigat
numquam videtur contra tamquam bonis
gerit ad ingeniis et quedam
verecundia contra hoc in xxxiiii mo-
ralium exponens illud dam
ipse est rex super omnes filios
superbie sic dicit Superbia enim ma-
ximus per superbiam probantur
ipse Leviathan id est dyabolus ceciderunt
probantur sequentem hominem strauit
do et cum celo salute uite in
mortis in perijt quo vitam
sue beatitudinis contemsit hinc
bene superbia radix viciorum est
monstratur sicut in initium radix
tegitur sed ab illa ramis expan-
duntur contra itaque sit superbia
uniuersalis oritur sed ab illa
intimis vicia pullulant quoniam
namque bonis cibus in elacione
quod foras per morum sequitur in
ope est quia occasio de superbie
dissensione se probauit deinceps
hanc solicitis fratribus quod disper-
tere atque ad humanas motus
quantum ut qualiter venit et
quibus qualiter suscipiet demo-
strare Alia quippe vicia eas
solum virtutes impetunt quibus
ipse destruuntur ut ira paciencia
castrimargia abstinenciam libi-
do continenciam oppugnet Su-
perbia autem quam radicem viciorum
diximus nec neque vnam virtutem
extinctione contenta contra cuncta
que membra se erigit et quasi
generalis ac pestifer morbus
corpus omne corrumpit ut quod-
quid illa in vanitate agitur et si-
cut virtus ostenditur ut per hoc non
deo sed soli vane glorie famulatur
Quasi cum tyrannus quidam obsessa
ciuitate intrat ita victum
superbia intercipit et quo diviorem

quod quod recipit eo in duo diuitiorem
depugnit quoque quo amplioribus
virtutibus sine humilitate agit eo
latius ista dominatur Omnis quoque
qui cum tyrannidem in se cap-
tiua mente suscepit hoc primum
dampnum patitur quod clausa cordis
oculo iudicium equitatis perdit
Quia cuncta que ab alijs vel ut
bene geruntur displicent et sola
ei que ipse vel prius egerit
placent Semper aliena opa
despiciat semper miratur que facit
quia et quicquid egerit egisse
se singulariter credit et in se
meritis suis considerat opera
plerumque cogitacionum spacio se-
cum deambulans laudes suas
tacitus clamat quo nunc vo-
ad tanta elacionem mens ducatur
ut ineo quod timuit et postea
eius loqutionibus effunditur
tanto facilius ruina sequitur
quanto apud se ipsum in prudencia
exaltatur Facundum quoque est
contra qua loqui elato aliis
donatus ... alios aliis
... possidet alterius
quod intimus est avaro alterius
eloquens alter in summis ecclesie
ius rebus alter summus celesti-
bus tantibus quod virtutibus sua
eadem que ante dei oculos agi-
omnes ad humana corda soni-
cius in vero obtutibus disposi-
amictu palliet ... alijs
quibus prius de cetera sanctitate
superbiebat per modum desata
te extollitur neque vox eius
elato despicit sed adeo hec
mentis construxit ut cognoscit pos-
sit nec ... mutat ...
quoque contra quod alter hoc presertimbus
atque alter subditos temptat
lato namque ut cogitacionibus
suggerit quia solus vita multo
super ceteros exercuit et si qua
boni ab eo gesta sunt hec
importune cum dis libuit
et tu sine deo suggestit placu-
isse et sumat ut saluo suggesta

persuadebat ipsa ad terrorem potestas
potestatis tradite tributorum [illegible]
divicias eminentia si operibus dudum ce-
teris omnibus meliore vita [illegible]
[illegible] subiectio ingerere non dedisset [illegible]
quidem [illegible] mox erigitur [illegible]
deinde in [illegible] eos qui subiecti
sunt credit ita ut illius quia iam
dignum respiciat cum quo [illegible]
loquitur. Hi mox mente singu-
lares in vita videntur quia dum ce-
teros despiciat dum sibi [illegible]
quorum sine moderamine [illegible]
dit tanto se in [illegible] exte-
natus in vanitatem dilatat
quanto eos qui sibi commissi sunt
esse sibi velud indignos putat
ac [illegible] auctorem suum superbiam
instigat. Hi summo opere agere
[illegible] in sua actione [illegible]
re studeant negligant et [illegible]
[illegible] cogitacionibus [illegible] sui
iudices fiant quia dum illo
quod respicere debebant in [illegible]
non respiciant in semet ipsis
quod corrigant nunquam videlicet [illegible]
et tanto acrius [illegible] quanto
a se oculos avertant quia in hu-
ius vite offendiculis [illegible]
[illegible] nunc [illegible] Et quidam
dum [illegible] se esse asserunt [illegible] ad
pastores [illegible]
[illegible] et dum eius [illegible] despi-
ciunt dum [illegible] contempserunt ad-
tanta [illegible] insania devolvuntur
ut [illegible] tenere non exti-
mant quia [illegible]
pretendunt esse se [illegible] dolet
Sic quoque dum [illegible] sup-
[illegible] iudicia [illegible] in
[illegible] Et dum pastores [illegible]
[illegible] sapientiam [illegible]
dispositionem impugnat. Saepe at
vero sui dictis [illegible] obviant
et eadem [illegible] superbia libertatem
vocant. Sic quippe elatione [illegible]
[illegible] liberalitatis obiciat sic
timor pusillanimitatis opponit nam sic
plerique [illegible] timore et
[illegible] se extimant consuetu-
dine ita [illegible] non loquuntur
[illegible] elacionis et [illegible]
loquisse credunt [illegible]

[illegible] et [illegible]
[illegible] que [illegible] ergo [illegible]
Et hii quorum loquacitas vix
compescit non nunquam [illegible] amari-
tudine [illegible] obti-
cent [illegible] per timorem mentes
[illegible] sive verba [illegible]
dum male loqui solent [illegible]
[illegible] quia ad potentes ali-
quo de correctione audiunt indig-
nationes et [illegible] verba [illegible]
pendunt. Cum hiis qui [illegible]
ligitur. Saepe ad quemdam [illegible]
debat ipsa asperitate [illegible]
[illegible] eos [illegible] blandi-
[illegible] debat ipsa humili-
[illegible] sunt [illegible] indig-
nant et tanto [illegible] magis
[illegible] quanto [illegible]
[illegible] in summa [illegible] Hii [illegible]
[illegible] quia humilitatis [illegible]
[illegible] est [illegible]
laboris [illegible] si qua bo-
na sunt que operari videntur
quia surgente edificio [illegible]
[illegible] non [illegible]
que nunquam [illegible] fundamenta for-
titudine in petra solidatur soli-
[illegible] amittit quod edificant
quia cum fabrice molem
humilitatis fundamenta non portant
quas leve ab [illegible]
[illegible] in orationibus [illegible]
[illegible] apud superbos cogi-
tationibus [illegible]
in locutione amaritudo in
silentio dissolutio in hilaritate
[illegible] in tristitia inhonestas
in [illegible] honestas in [illegible]
que [illegible]
in visione horum [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] in summa
ad obediendum [illegible] ad [illegible]
[illegible] importuna [illegible] ad ea
que facere debet et [illegible]
[illegible] ad ea autem que [illegible]
[illegible] prava [illegible] Et
[illegible] quod sponte non sponte [illegible]
[illegible] exhortationibus
[illegible] ad hoc autem quod [illegible]
[illegible] ut cogatur

qua deum metuit contra dei fidelis
suo bilesse opp[ressus] ut in ipsa sua
voluntate collaris. Igitur quia
humanos diabolus alit temptari contra
rebus carnalibus atque alter
contra rebus spiritualibus deo ving
audiant illi omnes caro fe-
num et gloria eius sicut flos
feni audiant isti qui videntur
per miracla dicitur nescio vos
unde sitis discedite a me
operarii iniquitatis i rursus quia
alt temptari prelatos aliquando
subditos prelati sumus audiant
illi qui prefuerunt sapientes ...
dicit te constituerunt noli extolli
sed esto in illis quasi unus ex illis
audiant ipsi obedire prepositis
vestris et subiacete eis ipsi enim
pervigilant quasi rationem pro animabus
vestris ~~reddat grany~~ reddituri
audiant sunt omnes deus sup-
bis resistit humilibus autem dat
graciam audiant omnes omni
deus est apud deum omnis qui
exaltat cor suum. Contra hunc
languorem peste audiamus
quod in ~~nuorez~~ ingravatas
... d. d. despite a me quia mitis
sum et humilis corde. Ad hoc ita
quod ungentis discipulus forma
in suum tunc suscepit ad hoc
in vi visibilibus non visibilis
sunt ... sed eciam desportus appa-
ruit ad hoc quando christo ludi-
brii et irrisionum probra pas-
sionis tormenta tollerauit ut
superbum non eo honorem docet hu-
militas deus quanta ergo humilitas
est virtus propter quam sola docetur
qui docenda est ~~plures cruna~~
~~cum dignius prodiens tunc se~~
~~pbuit~~ qui sine estimacione
ne magna cum usque ad passio-
ne factus est plures cruna
in dignus prodiens tunc se p-
buit superbia dyaboli i facimus
tu redemptionis nostre i reuta
est humilitas dicitur hostis quippe
in nostra vult habuit sic elatus

Redemptor autem noster in generis
humanos super omnia dignitatis
est sic primus et melius et cla-
rius tam virginum et humili-
tis fundamenta aperuit sibi reuito
incarnacione personamque generis
mortis auctor quid ne dedecus
ditione vite dicitur. Ille magis
quanto ostenda super ascensa ad
ex altabo plus luna elevan-
dum super altitudinem nubium
similis ero altissimo de auctore
vite paulus dicit qui in forma
dei esset non rapinam arbitra-
tus est esse equalem deo sed
semet ipsum exinanivit formam
servi accipiens. Ille magis
aliud inertes sibi subditas do-
at quam celestitudinis claricy
apprehensa recta equalia tunc
in mortis inspicient facta
per opus honorum alta claritione
tinxit et se se dicit potentiam
creatoris erigere. Ista autem ad
sputa ad colaphos ad palmas
ad spineam coronam ad crucem
ad lanceam ad crucem ad mortem
ad mo vernes membra sua ad mo
nect. d. Si quis in mustrat
mesequatur. Quia ergo redemptor
noster corda regit humilium et
leviathan iste rex dicitur superborum
aperte cognoscimus quod euidentissimi
pretium reproborum signum superbia est
at quod humilitas electorum qua
quisque habeat agnoscitur sub quo
rege militet invenitur cum q.
quedam titulo portat operis
quo facile ondat sub cuius sui
at potestate regitur. Vos per ipsum enim
dicitur ex fructibus eorum cognosce-
tis eos ne ergo vos lemathan
eius membra tal mira faciens
de fallere apertum signum dus
qua deprehendi valeant demo-
stravit dicens ipse est rex super
universos filios superbie qui et
si quis facta specie humilitatis ascen-
superis assimulat semel tempos
tam omnibus celare nequeunt

qua corpus superbia dum latet non
sentimus et tamen omnia alia tegit ac
bona denudat. Cum vos sub vige-
lancia militat se parum [illegible] atque
semper ex omni latere conspersa ad
hostis iacula oracionibus pugnant
et quasi contra venientes ictus solo
magis in suo corpore oculum custo-
diunt. Dum inservit ipsis pu-
sillitate tenent. Gregorius in libro
[illegible] eam eo quod sunt non ulli
quibus in statu humilitatis sunt po-
siti tamen apud se in sua estima-
cione magni ac superbi esse non
desistunt. Hii cum aliis preesse cepe-
runt adulaciones cum favoribus
[illegible] beneficia gaudia non
querunt. De talibus dicit beatus Gregorius
xxxiiii libro moralium: Certa sunt qui
pusilli esse desperant dum quo-
rum in humilitatis loco [illegible] magnos
apud se esse nunc desistant
quos [illegible] honoribus [illegible]
[illegible] voluptatibus [illegible] vero multi-
plicitate dilatari hii sepe [illegible]
[illegible] esse [illegible] appetunt [illegible]
[illegible] gratulantur [illegible]
negligunt et vana fama [illegible]
[illegible] adulaciones cum
favoribus in [illegible] beneficia
gaudia non querunt quia qui
[illegible] occupacionibus [illegible]
[illegible] quanta sit [illegible]
[illegible] nesciunt et dum in rebus
[illegible] superbiunt [illegible] sibi
[illegible] claudunt [illegible]
[illegible] occupacionibus
[illegible] absconditi afflictis
[illegible] Gregorius [illegible]
[illegible] ad placacionis [illegible]
[illegible] venerunt [illegible] sibi [illegible]
[illegible] et [illegible] dum [illegible]
[illegible] superbus [illegible]
ad culpam apostasie [illegible]
quociens [illegible] delatur
[illegible] possunt [illegible] quo
in regiminibus aptans superbis
[illegible] qui [illegible] ambi-
cionis [illegible]

[illegible] superbis [illegible] ac am-
bicionis [illegible] Gregorius in xxxiiii
libro moralium: Sic dicit [illegible]
[illegible] qui [illegible] cordi
[illegible] sibi [illegible]
qui et non [illegible] que [illegible]
[illegible] voluit [illegible]
[illegible] cordis [illegible]
qui subditos in sua [illegible]
despiciunt ut [illegible] co-
[illegible] quando [illegible]
[illegible] se agitacione erigit et
equales se illis quibus [illegible]
[illegible] non agnoscunt [illegible]
[illegible] impacio-
nibus in [illegible] aut [illegible]
aut [illegible] impacien-
cius et ad potenciam [illegible]
[illegible] quando
[illegible] qua [illegible]
[illegible] quo
[illegible] despiciant
[illegible] singulariter cum gau-
dent [illegible] et non equali-
[illegible] quasi [illegible]
[illegible] superbus [illegible]
[illegible] ad culpam apostasie
[illegible] quociens [illegible]
delatur et honore sui singula-
ritate letatur sub quo cum sit
non [illegible] et [illegible] equalibus
[illegible] non sit equalis [illegible]
[illegible] radix [illegible]
[illegible] in corde [illegible]
imitacione illius qui [illegible]
[illegible] angelorum societatibus
dixit [illegible] super altitudine
nubium et similis ero altissimo
[illegible] quo
[illegible] in eo [illegible]
[illegible] in lapsu superbie
[illegible] et
[illegible] equales sibi subditos despi-
cit [illegible] super se [illegible] quo
omnes equales sunt non agno-
scit. Et [illegible] quando [illegible]
exemplo [illegible] superbie subditos
ad [illegible]
[illegible] subditorum
[illegible] [illegible]

Nota de ducatu

Dux impius aut est qui ptrum opera exempla quod at tinet vitam exorbitat et dux ipse impios vult abrupta sequentes in vitam. Dux vult est impius qui prauoris exempla viam dat erroris. Vnde necesse est ut hiis qui preest qui exempla subditis prebet solerter attendat et tantum se faciat vnde quam post ac vigilanter inspiciat ne in eo quod placatus est in tumescat ne luxa debita potestatis in moderacionis corrigat ne disciplinam nimis in vigore superbie et vt bic in vigore superbie et vt propter potestate subditos restringere possit vnde magis in tumescere possit. Non aut debet credere prodesse dux satis pro se qui ne bonum homines bene vivendo preire hec qui ad hoc eligitur ut alorum culpas corrigat quod resecare debuit ipse committat vnde sic ergo qui presunt circumspiciant ut et sibi et subditis suis bene niuat ut bonum quod sciunt et in tra suum mentis abscondant et opere ad prouectum sapientie ostendat vite operacionis i pa aut ut subditorum culpas cum aduertis corrigat ne tamen in eius de animaduersionibus tumescant ut quedam leuiter corrupta tollerent ut disciplina vincta cadere leuitate dissoluat et quedam tollerata dissimulent ut tamen cautius dissimulando permittant labo riosa sunt ista et nisi diuina gracia illud gratia sublevat ad custodiendum difficilia vnde in magnopere curandum est ut qui regendis hominibus preest appeti sic in scrutacio cordis in cau de vita prospiciat vnde [illegible] oculum discrecionis ei actus sui aspiciat vigilanti oculo in cessanter aspiciat cum quibus iudicium ipse de hiis iudicandus assistat. Scripto

eius qui cum quo videt soliciacius trepidat tanto cum eo videt securior ciat perpendet ergo quia qui ad sui prouidendum districto iudicii disputacius ciat fortasse vix sufficiat. Et quod regendis subditis post iudicium apud eum racionis pro ipse in ita dicens tot solus agens hoc quod nimium cogitacionis si assidue iniecta gerit omnes subditos suppliciter timo rem premunt et hoc premendus tanto iam neque dux ipsius vocabitur quanto ei cogitacionis sollicita potestas que accepta est non honoratur sed onus extendit. Na cum ipse iudicii libet hunc vide tur iudicii libeat. Iniquam cum ipse nequeunt que vnde potestas amore proprietatis tam bonum non potestas bene regitur cum non timando sed timendo retinet que ut insinuari vite valeat opere ut hanc non cupiditas sed necessitas imponat. Accepta tamen non formidine debet desperare ne ex libidine amplecti ne aut pauis quibus est exhibuit ut superbit dum dñe dispositionis ordine fugiendo contempnit aut eo magis superius [illegible] abiciat quo cum super ceteros boni tamen regimine solere potestas ergo cum capitur non ex libidine anima tamen ex congruitate tollerandum ut mundum tunc ad mundum salubriter leuius sit. Vnde nunc admistrare placent quamuis in corpore hoc est Deo aut bonus plenum ac cura cum ceteris subditos sibi commissos se habere debeat. Quia bonus episcopus in xxvi libro moralium dicit Sic Gregorius ita bonus bene regitur cum ibi quod post vicios prouoque qua superbus dudum ductus quippe nam equales genuit ut aut aliis ad regendum alii committant non docent sed culpa prepoint vicios ergo debet vicariis erigi quorum et

et cum peccantium delinque-
ntes corrigunt sollicite attendant
ut per disciplinam culpas quidem
iure potestatis feriant sed per humilitatis
custodiam aequales se eis fratribus
qui corriguntur agnoscant quam-
vis cum plerumque dignum
est ut eosdem quos corrigimus
tacita nobis cogitatione praefe-
ramus. Illorum namque per nos vi-
tia disciplinae vigore feriuntur
in his vero quae ipsi committimus
ne verbi quidem ab aliquo
invectione laceramur. Tanto
ergo apud Deum obligatiores sumus
quanto apud homines inulte
peccamus. Disciplina autem nostra
subditos tanto divino iudicio
liberiores reddit quanto hic
eorum culpas sine ~~vindicta~~ vin-
dicta non deserit. Servanda est
itaque in corde humilitas et in
opere disciplina atque inter haec
~~humilitas~~ intuendum sollerter i-
ntuendum est ne dum immoderatius
custoditur virtus humilitatis
solvantur iura regiminis et dum
praelatus quisque plus se quam
decet deicit subditorum vita[m]
stringere sub disciplinae vinculo
non possit. Teneamus [illegible]
de nostra aestimatione sentimus
[illegible] decenter quibusdam eru-
mpentibus signis eos [illegible]
apud nos esse ipsi [illegible] qui
nobis commissi sunt non ignorent
ut et de auctoritate nostra
quod formident videant et de
humilitate quod imitentur agnoscant.
Servata autem auctoritate regiminis
ad cor nostrum sine cessatione
redeamus et consideremus quod assi-
due sumus aequaliter creati
[illegible] non quo temporaliter ceteris
praelati [illegible] quo exterius
eminet tanto premi interius
debet ne cogitationem vincat ne
in delectationem sui animum rapiat
ne iam sub se mens eam regere
non possit cui se libidine

dominandi supponit [illegible] David re-
gi [illegible] regem vocat
qui elationem [illegible]
ac [illegible] ipsius primordio
vivebat [illegible] Sic non exal-
tatum cor meum [illegible]
augmento humilitatis sub in-
genti neque elati sunt oculi mei
neque addidit neque ambu-
lavi in magnis [illegible]
[illegible] ipsius [illegible] qui
[illegible] neque
in mirabilibus super me. Omnes
ergo cogitationes suas assidue
cordis examinationis [illegible]
agit. Si non humiliter sentiebam
sed exaltavi animam meam
[illegible] humilitatis custodia ab intimo
corde ablatam saepe replicat
et iterum atque iterum considerando
non cessat [illegible]
[illegible] iudicis sui oculis [illegible]
[illegible] est hoc et quo [illegible]
pastorem Deo placere cognoverat
quod in conspectu eius tanta ira
tunc [illegible] revocabat [illegible]
[illegible] superbia potentibus
solet et [illegible] rebus
affluentibus elatio sociatur
Et quia saepe honoris habunda-
ntia [illegible] dat timorem [illegible]
non est [illegible] in cordibus potentum
[illegible] humilitas [illegible]
[illegible] quia potestas
[illegible] in humilitate superbiam [illegible]
[illegible] et quam longe
posita [illegible] attingit et [illegible]
[illegible] quatenus pla-
cant quia illud [illegible]
[illegible] potestas
[illegible] subtilis-
sima [illegible]
[illegible]
quia in potentia [illegible] potenti-
[illegible]
[illegible] potestas non
abiciat [illegible] potentis [illegible]
quippe imitari [illegible] quia
[illegible] potestate alicuius [illegible]
[illegible] non suis laudibus

in prelatus constituti qui prela
tus ceteris preesse appetunt non
per timorem magis elato non
ordo prelacionis in eum est potencia
quam deus tribuit elacionem
vero potencie esse malicia me
includit in bello. Tollamus ergo
que de nostro contulimus et bona
sunt que a deo largiente pos
sidemus. Ut Gregorius. Omnis ergo qui bo
num aliquod considerans sive sit p
latus sive sit subditus vol
... bonum ... viao re
... studeat et ipsam superbia
mox ut oriri ceperit abscide
re studeat ne dum negligenter ad
mittitur tempore ipsum in corde nostro
vertatur ad ... Gregorius
in xxxiiii li. mor. ... Si
enim superbie ab ipsa radice ...
... est ut ...
... vigilanter abscidatur
ne ... Difficile enim
in se ... superbiam
... quia ...
... quanto magis ...
tanto minus videmus. Sic quippe
in mente superbia sit ...
caligo ... quo ...
dilatat eo ... hunc
angustat ... elacio
in ... et se ...
... mentis oculum
... claudit ut ...
... elacionis ...
pati possit et id quod ...
videre non possit. Ut Gregorius. ...
nisi tumor elacionis ...
... in corde oritur suffocat eo
... deo ... ac
... Idem
Gregorius in xxxiiii li. mor. ...
... convalescere
... si ...
... iudicio quod in nobis re
prehendi debeat non ...
... cogitaciones neglige
tibus elacione pulsamur ...
... tumor ...

in ipso cubili cordis in quo oritur
suffocatur. ... iudicia
... cum ...
... ergo pensandum est
illa cordis elacio ...
... que usque
ad audaciam ... si ...
... que ...
de ... considerandum
quasi qualis ... ligno
que eo ... est ut ...
... non ...
... Gregorius ... quod sunt
... species superbie ... cum ...
homo ... quod
non habet ... si de superna ...
... sibi ...
... iactat
se habere quod non habet ... cum ...
... singulare ...
videri ... modus ... bonis
Gregorius in xxxiiii li. mor. tanguntur
... quippe cum sunt species
... tumor ...
... aut ...
... aut
sibi ... desuper ... pro
prius ... se ... accepisse
putant aut ... iactant
se ... que non habent. Ut Gregorius
... xvi gradus
superbie ... curiositas
... ... iactancia singularitas ...
... presumpcio ... defen
sio simulata confessio rebellio
libertas peccandi consuetudo pec
candi ... superbiam
... ... gra
dus ... in ...
... ... homi
... ... ad ... quod ...
... mediante sit ... quia ... gradus ...
... gradus ...

sit progressio usque ad maius summum
cui nullus est superior peior et
sit ascendendo usque humilitatem quo vilius
est pessimum [illegible] in una que
est superior et minor illa vero
est superior et minor sed
illa que est verbi dei est maxima
quod et talis isti gradus ordi-
nati [illegible] causam quod iustitia
mota superbie apud victo hu-
militer superatur quia sicut
superbie ab ipsis celis precipi-
tavit humilitas vero de abysso
[illegible] hominem per consummare
Item Christus super illo verbo descendit
hic iustificatus in domum suam
ab illo Luc. 18 Bernardus [illegible]
gas et duas bigas in stadio
positas sumo prius opposuit in
altera quidem iustitiam cum super-
bia malam posuit et humilitatem
Et videns bigam parem quod superat
iustitia non propriis viribus sed
humiliti [illegible] illa vero de [illegible]
[illegible] non fragilitas iustitie sed
mole et tumore superbie [illegible]
humilitas sicut [illegible]
[illegible] ponderibus superat et [illegible]
attingit deum sed superbia absum-
[illegible] de facili iustitia deprimit
in [illegible] superbie ab ipsis celis
deprimit humilitas vero et de
abysso [illegible] hominem consummat
Si ergo iuncta [illegible] humilitas
facile erit ut superbia iusti-
[illegible] si iustitie [illegible] ea
[illegible] non habet assistet ipso tribu-
nali divino in medio angelorum
in [illegible] [illegible] si [illegible]
[illegible] iustitie [illegible]
[illegible] potest si [illegible] sit [illegible]
[illegible] gehenna [illegible]
[illegible] dico non ut negligamus
iustitiam sed ut [illegible]
[illegible] [illegible] saltat
[illegible] superbie et [illegible]
gradus [illegible] quia [illegible]
[illegible] angelos de [illegible] quanto
magis fragiles homines valet
[illegible] et in [illegible]
[illegible] superbia quod angelos

demones fecit humilitas vero
homines facit angelos similes reddit
Ad hoc hortatur Bernardus [illegible]
[illegible] est vobis superbia que
et angelos [illegible] [illegible]
magis et homines dissipavit
superbia quod angelis demones
fecit humilitas autem facit [illegible]
homines similes reddit [illegible]
[illegible] est [illegible] ait Paulus
quod homo cum sit pulvis et cinis
et quasi paulatim in pulverem sit
redactus [illegible] in corde
suo [illegible] superbie super alias
elevare [illegible] quippe [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] [illegible] abiungat
[illegible] superbis cinis et
pulvis [illegible] culpa
[illegible] pena [illegible]
angustia est Cogita [illegible]
[illegible] et combuste [illegible] et
in [illegible] quo [illegible] et [illegible]
[illegible] Ergo [illegible]
sapiens et timens deum studeat
et conetur [illegible]
[illegible] ac superbie ne [illegible]
[illegible] [illegible] sue
sit igitur [illegible] de [illegible] superbie

P ost quod planavit superbie
ruit de vana gloria cupio
pedem [illegible] vana sive ina-
nis gloria est inordinatus mo-
tus animi quo quis desi-
derat propriam quod [illegible]
suo honore [illegible] [illegible]
[illegible] superbia et vana gloriam
differentia quia licet utrique sit
appetitus proprie excellentie [illegible]
superbus appetit sibi magnus [illegible]
sed vane glorius [illegible]
[illegible] aliorum apparere [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] igitur [illegible]
[illegible] deo [illegible] quod agit
[illegible] non hominibus [illegible] suo
placere studeat [illegible]
[illegible] agit et [illegible] non deo
sed hominibus placere cupit [illegible]
hominis [illegible] [illegible]
ille cum psalmista deo [illegible] qui
[illegible] placere deo [illegible]

cohibet facit hec quia cum de
homo boni facit fecit ea va
ne glie extra dei merced
recipiat teste beo Jo qui dicit
Ex quo ergo glia ab homi
cis nunc si humanas laudes co
nivis diuinas amittis vnde
dicit beatus Aug' Verendum va
lidum est ut hu humanas
sed alande cauendum sicut
laus quit illic in mundo amit
tit vnde Aug' Et mirandum
quod sunt non ulli religiosi qui
post contemptum auri et argenti
pro paupertate sibi pro hoc
vana gloria vocalem faciunt
Vnde dicit beatus Bern' apud cui qui
aurum ut argentum contempsimus
et magis illis gloriosis sor
dibus in tunicis tamen et
et thesaurum paupertatis sibi pro
plali auro vocalem faciunt
Vnde Bern' nemo gloriam querat lau
dari in vita ista sed omnis
gloria humilitatis religiosi
intus in gloria debet esse non
extra Ad hoc hortatur beatus Bern'
in quibusdam epistolis dicens sic dicit
Nemo vnquam velit lau
dari in vita ista quod quod famo
ribus captas quod ad deum no
vitulis ypi suas ... sibi bu
gloria putri de pulvis qui
nequam suo usurpante sibi
gloriam deum sui contra omnes
gloria sorte mano non sorte
Vnde Bern' Vnde fugienda est va
na gloria quia sicut omnis
liquida corrodit sic hec bona
etiam corrodit et consumit
in ingrediendo ac omnia
qui intus sunt bona aufert
teste christo qui dicit Sicut tinea
lignum corrodit et tinea
in vestimento sic vana gloria
veste dicit etiam cum intus sunt
bona opus est ut hanc de
...anus per sermone ira vocans
te ingrediatur cor et omnia
que intus sunt i... aufert

Si ergo aliquis per
vana gloria ad memoriam re
uocat mala acta quod sit dign
scat ac recognoscat se co
pulsum ut eo castius vitio
sa post intorde comprehendat
Ad hoc faciendum hortatur beatus
Gg' p' d' Cu bona sua agi
se ad memoriam mala acta re
vocare ut dum caute agnoscit
mens de bono ope animus lo
Vnde dicit etiam Beda bonum
vane glorie melius tamen
non potest quia ut ad considerandum nos
videamus nos quod pulsum con
sideramus et si quid nobis bonum
messe desperamus non nobis
sed deo ascribamus Vnde Beda
bonum opus quod agimus et al
scendendum est propter vitium van
glorie et tamen aliquid publicando
propter edificationem aliorum hoc sunt
Vnde Aug' p' d' bona nostra que
agimus et propter timorem vane
glorie aliquid debemus abscondi
ut propter aliorum vtilitate non tam
propter vanam Vnde Aug' Ille magis
qui iam humilitatem suam sua sud
dus est debet aliis bonum quod
agit propter compunctionem manifesta
re Ille vero qui ad hoc redit
ancora vane glorie bona sua
opera in occulto agat ne ma
ter propter vanitatem perdat co
Vnde Isydorus p' d' Ille debet pub
licare bonum quod agit qui pro
humilitate fundatus nulla iam
elatione tangitur iste qui
se intelligit ad hoc ancora
laudis pulsari facta bona
in occulto agat ne foras quod agit
perdat intus dum corda bum... sancti
tangitur elatione sed abstine
...pocius malo humilitatis comp
tione purgantur Vnde Isydorus cum
per aliquod bonum opus quod agitur
honor hominis captatur vane glorie
ascenditur et anima hec ipsum in
alligamus forte interdum excecat
humilitatis opus bonum non pro

homines sed propter deum dumtaxat
esse sicut dicitur Crisostomus
si aliquando cor cogitacio va-
na asscendit despiciamus appa-
rere hominibus quia autem magis
gens gradiunt ille vero propter
homines fecisse videtur quia
cogitavit passio carnis est
et elegit iudicium [illegible]
[illegible] b. fulgencius in
operibus bonis sit te laudet
humana lingwa tu laudem
a solo deo desidera sic fiet ut
dum tu laudem ab hominibus
non queseris deus laudet
in operibus suis Fulgencius
et [illegible] quod humana gloria
facilius contempnitur dum non offertur
cum vero oblata fuerit difficilius
respuitur [illegible] Augustinus qui
dixit facile est laude non carere
dum negatur difficile est ea
non delectari cum offertur Augustinus
[illegible] propter [illegible] in carnibus
[illegible] humane glorie
bonum opus sive sit predica-
cio sive sit quantum ad aliud
[illegible] edificari [illegible]
non obmittendum [illegible]
vicio cum mentem pulsant
[illegible] est respondendum quia
repugnando et respuendo
quibuscumque viciis mercedis
copiosa acquiritur [illegible] dicit
petrus damiani [illegible]
[illegible] fructus predicator
acquirit non humana laude non
aliqua honoris [illegible]
tis intencione queratur [illegible]
si vero oblatus honor volun-
tas [illegible] in-
pavimento [illegible]
disciplinae [illegible]
venerandus [illegible]
[illegible]
ne nos [illegible] in [illegible]
ne operacionis [illegible]
[illegible] nec [illegible]
[illegible] veritas [illegible] sicut

[illegible] bellatores
dum nos [illegible]
clipeos [illegible] in recto [illegible]
[illegible]
ad [illegible]
[illegible] sic in
[illegible]
[illegible] corpus [illegible]
officio [illegible]
in [illegible] labor
[illegible] repugnando [illegible]
[illegible] qua [illegible]
ictus [illegible]
[illegible] victoria
[illegible] petrus
damiani [illegible]
[illegible] de omnibus [illegible]
tibi [illegible] est [illegible]
[illegible] edificari [illegible]
[illegible] pia [illegible] laude
in intelligunt [illegible] qui [illegible]
[illegible]
[illegible] laudant de bono [illegible]
[illegible]
[illegible] laudent [illegible]
[illegible]
[illegible] laudes [illegible]
[illegible] laudari [illegible]
de eo quod [illegible] non [illegible]
[illegible] illud
sibi [illegible] com-
perit laudari de bono quod se
[illegible] cognoscit [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] repelle
[illegible] dans gloriam
deo et dicens gratia dei sum
id quod sum [illegible] laboravimus
igitur ut bona opera [illegible]
ut [illegible] nulla [illegible]
[illegible] soli deo qui [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] illo
[illegible]
[illegible] fugiamus
ne [illegible] negligenciam
[illegible] illud [illegible]
[illegible]

Ista que corat b. aug. ps
ffinus quales sunt volumus in
laude hominum tales operibus esse
sanctas nec id nos bonos
estimemus si boni predicamur
propter alio et de alieno
iudicio destruamus. Nemo enim
melius scit quis sit quam
ipse qui sibi conscius est et q
deum bonus est qui laudes ho
minum respondet et id solum
cum ipse bonum in tacet[illegible] et ea
place [illegible] qui [illegible] solus
inspector est deum [illegible]
solus inspector est de quo
[illegible] puritate quod [illegible] procedit
[illegible] est laudabilitatis quanto
tanto est laudabilitatis quanto
laudes hominum non affectat
[illegible] de nobis tamen [illegible]
[illegible] consummamus cum [illegible]
ribus [illegible] est quod [illegible]
tas quod magis cogitare
[illegible] quod nobis desit quam quod
de homine quod nobis [illegible]
nobis [illegible] quod hominum [illegible]
ne perdamus quod non deum hominum
supplicamus ut [illegible]
[illegible] b. aug. [illegible] quo
vos sumus nobis cogitandum
est de in quantum maiores
b. aug. [illegible] quod sunt non
nulli qui de [illegible] intelli
gencia quamvis bona opera
non faciunt [illegible] tamen
elevare et sunt non nulli quos
quidem [illegible] non elevat sed
operatio bona qua [illegible]
exaltat et sunt non nulli quos
opera ipsa non extollit sed [illegible]
laudari ab hominibus [illegible]
[illegible] qua [illegible] apunt
de [illegible] favoribus hominum se
quam magnos in sua cogita
cione estimant atque [illegible]
[illegible] in [illegible] favorem
designe [illegible] non nulli qui
cum se [illegible] bonis actibus
audiunt [illegible] inanis [illegible]

quondam [illegible] elacionis
[illegible] et quamvis de
favore hominum in animo gau
deant non tamen se extra [illegible]
dendo [illegible] Et sunt non
nulli quos ita laus humane glorie
inflat ut [illegible] ad ipsa elaci
onis [illegible] quia dum hanc
glorie inflat [illegible] mens
[illegible] ad hec usque perduci
[illegible] hec laudis quod faciunt
magno [illegible] et [illegible]
ne opus est ut nunquam [illegible]
[illegible] laudibus [illegible]
[illegible] nec [illegible]
de [illegible] apud deum [illegible]
bonis operibus [illegible] supplicia
[illegible] falsa bona
[illegible] quia non apud
deum qualis [illegible] sed apud
homines qualis in [illegible]
cogitat [illegible] cor [illegible]
bona que de se audit [illegible]
ne recognoscat vel quasi
[illegible] sunt [illegible]
ad ea sibi [illegible]
[illegible] non ab eterna [illegible]
sunt [illegible] quos [illegible]
[illegible] divulgata [illegible]
agit ut [illegible] in [illegible]
laude [illegible]
audita sua laude [illegible]
omnia [illegible] et quedam
alia b. gg. in xxvi li. moralium
[illegible] b. gg. quod sunt non nulli
qui eo in elacionem [illegible]
quo [illegible] intelligencia
vel que non faciunt bona cogno
scunt. Et sunt non nulli quos
intelligencia quidem non
elevat [illegible] opera exaltat
quidam [illegible] suas [illegible]
ut apud [illegible] sua sibi [illegible]
[illegible] indignando [illegible]
Et sunt non nulli quos nec
operatio ipsa extollit sed [illegible]
[illegible] hominibus [illegible]
bona operatione [illegible]

hominum favoribus dediti quam magnos se quosdam in sua cogitatione conspiciunt atque a cordis custodia dissolvuntur. Quia semetipsos nesciunt in aperto sunt inventi et oculos in exterioris favore defigunt. Sic alta profectus est hominum sicut in acumine conspicimus arborum ventis. Quippe sublime arboris cacumen in summo est et per motum in ortu ad extremum producitur in ramis. Sic nimirum sic [illegible] quamvis convalescat operantis [illegible] natus magis intelligentia cernatur in operatione atque in [illegible] convalescat usque ad perfectus magni latitudinem. Sed cum per sua intelligentia extollit [illegible] arbor que cum potat in se [illegible] putari [illegible] per operationem bona elationis peste corrumpitur qui iam gratificatur. Sicut ut opera arbor [illegible] multitudine sui favoris laudantium sequitur atque ab ipsa in suo bono operantium [illegible] celsitudo ventos arbor pertulit et omne quod ea robusta erat tempestas favoris radicitus evulsit. Cum arbor altius ad superiora surrexit eo ventorum vim vehementius sentit quia quo plus quisque in bona opera attollitur eo amplior ab ore laudantium flatu fatigatur. Si adhuc itaque arbor in semine est in terra dum et necdum sic cogni[illegible] ut [illegible] si autem ad [illegible] perdixit curandum est ne habeat [illegible] elationis tangat atque aviditate sue actionis arte faciat. Si valentur robore et ad alta se sublevat valde formidandum est ne habeat ad [illegible] elationis tangat atque aviditate sue

sue actionis arte faciat sicut valentior robore et ad alta sublevat valde formidandum est ne habeat ad [illegible] laudis ventus [illegible] radicitus evellat. Sed inter hec sciendum est quia ne in nostris laudibus erigamur plerumque nostros [illegible] moderamine [illegible] de [illegible] laxari permittitur ut cum nos vox elevat [illegible] humiliet quia et arbor sepe quo vim venti impulsu ita impellitur ut pene iam casura posse videatur sed tamen [illegible] in flexio et que iam [illegible] ab alia ad statum [illegible] sic et illa arbor alta radicata que quondam inter adversantes ventos fixius steterat qui dicebat per gloriam et ignobilitatem per infamiam et bonam famam [illegible] laudibus agentes [illegible] insolescit ad [illegible] foras [illegible] perspicit intus quadam [illegible] elationis tempestatem gignit. Sic qui [illegible] favoribus gaudet non sa[illegible] [illegible] ostendit se [illegible] [illegible] vim non [illegible] mentis servat et sic non [illegible] ullam ita laus [illegible] usque ad verba elationis [illegible] quia in [illegible] mentis [illegible] exterioris favori non [illegible] ad hec usque [illegible] ut laudet [illegible] quod facit [illegible] [illegible] elevatur et [illegible] atque [illegible] extollitur. Sed usque ad elationis [illegible] non [illegible] et gaudet se in [illegible] non [illegible] [illegible] et [illegible] opus est ne mens sua [illegible]

laudibus vel tacita letatur
conscius cum fame sue ma
gnitudine conspiciat sibi quod in
occulto nescitur gaudium faciat
cui iste nisi auctori sepu
lit tamquam dono ut bene operetur
paravit et tamen nichil mirum
de gratia sua laude hilarescat
despecto cum honore quodsi
se invicem plus amant quam
bitur cum peccatis letatur Quia
nisi non numquam et sua boni de
bona sua opinione gaudeat
sed per hanc ad meliora proficere
inducuntur pensant mentem
de opinione sua quam de se prosunt
gaudent utiliter quod aliud est
favoris querere et aliud per
de factibus exultare Quam
re necesse est ut cum audieri
mus utiliter non perficiat mentem
nostram fama laudabilis non
elevet sed perficiat Cum enim
humane lingue attestatione
laudamur exulta presumptio
ne reprimitur quod de nobis
ipsis sentiamus superba cum
ipsis [illegible] et de ea sua bona
nescius exultat quia non aperit
deum quamvis [illegible] apud se
nescius quamvis in notitia sua
qui iudicat et cum de se
cogitat iudicium dei despiciens et
solum hominum queris mirari audi
tas laudes attollitur atque
si eam habeat hominis est bona
que de se audit aut nunc
recognoscat et quia sua di
titur nescit aut etiam si ad
esse ea sibi habeat sed corpore
formidat ne aborta dei re
tributione sint perdita quod
considerat hominibus divulgata
pareant quod valeant ne spes
futuri muneris in mercedem
permutetur transitorii favoris
terrena ex re agit ut electorum
animus magno laudum igne

animatur sua ipsorum atque ab omni
corporis sui rubigine meliorum
cogitatione expurgetur ex qua coquatur
ta et cum consideratione turpi
dent nec autem eis in quibus
laudantur elevet et sibi quod poterit
premium perdat Unde plerumque fi
et sicut in iustus de laude
polluitur ita vir iustus au
dita sua laude purgetur nam
dum bona que agit ab homi
nibus perfici cognoscit subtili
que vel dam est commendi
ci examen metuit actio
nibus ad cavendum redit et
quod quod illi in est reprehensibile
le corrigit dum cum bona sua
non novisse formidat sub
talem scandali examinibus sua
permitescens si qua ipse nule
occulta sint cumputat quam
non si falso tales deo non au
dit qualis ab hominibus pu
tatur et rerum exemplum est ne
inquo potius innotescere in
hoc debeat remanere a ea cum
de bonis suis que tribuerat sibi
facta estimat nisi eis et a
que ab hominibus nescit a
ligat hoc quod homines deserti bu
ut hanc gloriam respuere valeat
ad seipsos redeunt et quod quod sibi
mali in esse cognoscunt sibi
ipsis ascribunt quod quod boni in
esse se deprehendunt divine gra
tiam hoc recognoscunt que
et preveniendo et subsequendo
concessit eis bona opus
posse facere quod volunt Quidam
vero sibi confirmat ita de hac
cum boni sunt per primi parentis
lapsum de corruptibili stirpe se
editos et non virtute propria sed
preveniente gratia superna ad
meliora se nota vel opera
commutatos et quod quod sibi nihil
inesse cognoscunt quod quod de bonum

in esse insipientis i. modicus que
cognoscant quod quod non boni de
um dei que de accepto mu-
nere debitores sunt qui ipso
nemendo dedit eis bonum vel
le quod voluerunt et postmodum
de gratia sibi bonum posse quod volue-
runt de auctorem gratie ille ne-
gare convincitur quis quod sibi tri-
buit quod operatur licet cum quia
illum negat aut dispensat gratia
sibi viris boni operis arrogat
hec est iniquitas maxima
quia quamvis parum quod est com-
muni de spe respuat dedit quod
asciperio iudice Romana respu-
it perspicuo aut virtus spe
tanto quis in desperatione recedit
quanto longius ab humilitate
deus viris sibi tribuit operis
adiutorium non nocuit auctoris
sic quod ut eo quis peccator peccat
quo et ignorat hoc quia cum peccator
ignorat. Hec Gregorius in xxvi°
libro moralium sic exponit de laus
dicit hoc per Salomonem dicit Sicut
probatur in conflatorio argentum
et in fornace aurum ita probatur
homo ore laudantis. Hec Gregorius
in libro moralium xxvi° libro moralium
sic exponit de laus quippe
sua iustos cruciat iniquos
exaltat sed iustos dum cru-
ciat purgat iniquos dum
letificat reprobos monstrat.
Isti enim sua laude pascuntur
qui auctoris sui gloriam non
requirunt. Illi auctoris sui
gloriam querunt qui sua lau-
de cruciantur ne non sit in eius
favoribus dicatur ne si eorum
gloria quod de ante deo operis ipsis
favoribus crucientur ne huma-
na laus robur mentis emol-
liat eamque in sui delectatione
prosternat et quo ad
debet esse augendi operis in-
retributio sit laboris. Sic vero

sua persona iudici laude ter-
rene fecerunt ea cum desiderabiliter
amplectantur. Scriptum quippe est
videant opera vestra bona ut
glorificent patrem vestrum qui in
celis est. Ita se ergo bonum viden-
dum monstrant quatenus in se aliquid
quod cognoscatur querunt quia
non sufficit in se habitarum
laudium signum sequitur semper
pro eo melius ad auctoris
gloriam perficere arrogantes
aut hominis laudibus molli-
cordia perficiunt quia mor-
bus corrumpitur. Hec Gregorius Et
nondum diligenter quod malignus
spiritus ac carnali aliqua
vanitate mente per vanam glo-
riam pulsaverit et repulsus
fuit Statim sub virtutis specie re-
sistente ac repugnante eius
animum temptare solet ita
que non potest sub specie splendide
vestis suggerendo vanam glo-
riam decipere per vilem et incul-
tam vestem laborat illa inferre
et quod non potest de ea humilitate
gaudium supplantare Item
si non per scientiam et locutionem ex
tollere per gravitatem et taciturnitate
solet prosternere Ita si quis re-
linquat in palam gloriam vanitatis
Si vis illud componendi gloriae
ta gessit eodem vicio elatio-
nis ascendit. Et quanto quis
magis amplius
vitavit eundem amplius
cum tanto acrius insequitur
dicit et de vicio huius remedio
Cassianus in collationibus pa-
trum. Certum est nobis hu-
ius generis ... infestior
sit et ... tanto que
est ... ad conflictum
quanto ... ad tamen
dum ... in perditione car-
nali pulsavit mentem et fuit
repulsus ... ...
persona que mutata sub virtute

spe Bictore irregulare prorump
tat pronum pre cadentes et
in habitu et in forma in in
cessu in Boce in ope i Bigi
liis et ieiuniis in oracione
et remocione in locucione i sa
in taciturnitate in obedien
cia in humilitate conat. Nam
preter superhumerale Bestis ac in
sule orthodoxiam non potest
gnare pspicabilia et in al
ta conat. infre. Hinc ro
pro persone Bita humilitate
plantat que sic colloca
tonis cruatu nequiunt co
tolle quitate taciturnitate clericis
Bi i remanet in parva glia ua
nitatis pulsat. Bi illud con
tempnenda glie contagio ma
~~clet oronis plixioris~~ causa
contaxit cordis Bicio obtundi.
ne hanc glie contagio macte
orones plixius fratzavi
tat celebrare affectu et q
cas latenter occidit no offi
cit oculos hanii Insolli
tudine q auctorem mortalium
glozica glie causa fugien
tem ppagini no despexit contactu
que quos Bitauit mundu am
plius tanto ou carnis in
sequitur hanc ultimam
kosta Bostra pociores cuad
ne cogitantes quia deus
dissipat ossa eorum qui hominibus
placent penitus insipiencia eius
glie capienda gra nos facit
vincentes. Scienciam ea que
Bono inicio facimus ob Bana
ne nostro labore nostro fructus
per incepte morbus ora
bunt et ea quo nos possi
mus actus nobiles reddere at
Beluti solis faceret nobis laus
apud homines sit conquirenda
alicui Considerans non solu
fructu laboris nostri nos pe
nitus amissuros quoque
orthodoxie proposito frauduli
sed et reos magni sumus fac

tos etiam supplicia Bolunt sa
crilegos Bolunt nos non pote
qui ad i iura dei opus q
eius obtentu nos oportuit
agere homini gra indulsit
Boc. Sed Cassianus Bacundi
cia sui Boce (?) proprie abbates
Qui quibus innitens mor
tuis est hiis sustinet adu
latores gaudent. Quibus
Bo mundus viuit hiis neque
iniuria sustinet sed Bana
gla mota ita hiant seu
cupiencia campaunt. Hinc sciat
non dico cetera qui Banam hic
mani gle hoc sunt filie
et in obediencia contencio
iactancia presumpcio noui
tatum presumpcio arrogancia
insolencia contumacia inuenci
cia yppocrisis. Primo autem in
obediencia est suo prelato
i mens non obedire nec Bi
detur in foris quod fiet si facit
mandatum. Contencio vero
est velle Bincere in clamo
re et phi apparere iactan
cia est qui quis ornat bo
na ut laudabilis appareat
presumpcio est que factum sum
malum uel dictum defendit
ne crasso Bideatur. noui
tatum presumpcio est qua quis
noua dicit uel in voce ut
laudetur. Arrogancia e ani
mi motus quo mouetur
quis ad iactandum bona sue
que non habet. Insolencia est quo
alii crescunt querit ...
despiciens Berba facta habitus
presumit. Contumacia e auc
tori quam eius contempnere
obuiare. Inuenciencia e debi
tam reuerenciam maioribus
denegare. Ypocrisis aut est
que queritur hominibus in ho
ribus apparere. Et quia hic
Bicio ypocrisi multa copia
acto deceperunt quae e ut di

hac materia laudans loquitur
unde facundus. Primo est quod
student ypocritarum esse. Solet
hic hoc quod sunt abscondunt et
hoc quod non sunt hominibus innote
scant. Sed vos cavere quod ee ine
nerunt in notitie aliis v-
fugiunt. De hoc B. gregorius in xxxiii
libro moralium sic dicit. Studium ee
ypocritarum solet ut quod sunt
reservant et hoc quod non sunt
ex hominibus innotescant
quatenus in memoria sua pecti
niam sua cupiunt et prave
se actus [illegible] nomine os
tendant vel fugiunt videri quod
sunt et ante oculos hominum sup
ducta quadam innocencie ho
nestate se vestiunt. Secundo quod
omnes volunt sancti non solum
gloriam super me modo sua
cumulo non appetunt. Et quia
hoc ypocritarum videri refugiunt quod
eo merentur. Facundum
ex quo sancti viri mores sui
aratores imitantur non numquam
quedam de se ut audientes
informant non ut ipsi proficiant
manifestat et tunc in hiis al
ta se consideracione custodiunt
non de aliis [illegible] i con
cione arguunt ipsi in [illegible] laud
apprehensione migrant. Et contra
ypocrite conversi agunt ad vi
lite proximi hoc ipsi faciunt ad
commendacionem nominis sui
B. gregorius Homo [illegible] quod ypocrite
ad bona opera faciendi insti
gatione quidem operaque superne pa
trit sed in cunctis que agunt
exterioris laudes appetentes
affectu [illegible] que tantum [illegible]
ypocritarum opera sepe ante
omnibus defecerunt quia plerosque
tres sperum [illegible] assumunt
et post quesiti ad honores
clericy pervenerunt. Et cum
sibi aditus inveniant [illegible]
et complerunt statim se a [illegible]

voluptas offendunt et bona que
ipsi in corde suis non [illegible]
[illegible] per [illegible] dei [illegible]
ta dimittunt. Et spes illorum
qua [illegible] hominum ac gloria
deposuerunt volunt [illegible]
quia omnis laus bona et
honor [illegible] ac voluptates car
nales [illegible] et [illegible]
ne [illegible] plerosque ea ypo
crite in ira se abstinencia
affligunt corpus attenue
[illegible] ut hominibus placeant
[illegible] unde [illegible] omnes
quidem abstinencia affirmant
[illegible] amore [illegible] [illegible]
[illegible] et non [illegible]
non numquam ea ypocrite [illegible]
[illegible] [illegible] sancti
[illegible] sunt se mox ut
in bono opere [illegible] ob
[illegible] eorum que [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
tis [illegible] noluit
laudari dei cognita [illegible]
apparent [illegible] actibus [illegible]
[illegible] [illegible] quos
plerosque [illegible] pus
[illegible] sequitur multo [illegible]
plus [illegible] [illegible] sunt [illegible]
[illegible] [illegible] vanitatibus
non solum [illegible] mane de
plorant [illegible] adhuc que de
[illegible] [illegible] et alia
de statu [illegible] ypocritarum
B. gregorius [illegible] diffuse [illegible]
xxxiiii libro moralium sic [illegible]
vat de [illegible] ypocritarum
vita ad bona opera [illegible]
qui superni muneris [illegible]
sed in cunctis que agunt [illegible]
laudes appetentes [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] opera fa
ciunt [illegible] precepta [illegible]
[illegible] se laudibus [illegible] ipsis
[illegible] largitione [illegible]
[illegible] quippe [illegible]
[illegible] [illegible] am
plius [illegible] [illegible] [illegible]

post modum districto sine
perdit quo nunc superna bo
nitas et magnitas largius
infundit. Sit quod eis amplius
de muneris in incremento dep
recationis. Quia hoc scire est
quod ypocritarum bona quae coram
deo in aperto usque ad patien
tiae tempus crescunt ypocritarum
vero opera quae negligentia
sunt in occulto radicata sepe
ante desinunt quae prius vi
tae finiantur quae apostolorum quam assump
te speciem inchoaverant cum diu
quiete silentii longanimi
tas pace quam divitie decoratur.
Sed accepto actionis impeditur
potius se in lassitudinem voluptatis
fundunt et bona se non concordi
tenuisse ipsi sibi testes sunt
quia hoc cito dimiserunt. Sed
spes ypocrite peribit. Quia dum le
vamentum suis operibus ypocrita
sperat nisi honoris reverentiam
gloriam laudis amplioris
fructum sanctis ab omnibus vo
cari existimaverit spes ypocri
tae nihil valet quia eternitate
non querens fugit quod tenet
nequaquam quippe mentis eius
intentio illa gloria figitur quae
sine fine possidetur sed contempo
raneis favoribus innititur per diu
turnitatem quod laborat virtute
attestante quae ait dominus dico
vobis receperunt mercedem
suam. Sed hoc spes ypocrite
[illegible] tamen dum non pe
[illegible] quam possidens opibus honor
[illegible] eius vita ad [illegible]
vigentibus laudes resonat [illegible]
ad finem [illegible] laudibus ipsa festi
nat. Nemo magis valet [illegible]
[illegible] diligere et ipse i
[illegible] qui cum tu
[illegible] amplexatur corpo
[illegible] ducitur quo decre
tibus implicatur quia humana
laus quam magnis labo
ribus apponit impulsa per

tempus moventur decurrit. Quo
circa contra quod ypocrite plerumque
per sacre legis eminentiam sub
levantur verba doctrine proferunt
unde quod sermone testimonii
attingunt verum tamen quod habet vitam
audientium sed per se favores
querunt quia hec per se illa
loquuntur nisi auditorum cor
da ad reprehendas laudes
concitat. Non autem ad lacrimas
attendunt. Mens quippe eo
rum tepidis concionibus occupa
ta igne amoris divini no
talis et ideo ad superna de
sideria inflammare audito
res suos nequeunt verba quae
frigido corde proferunt neque
enim res quae in se ipsa non
arserit aliud non accendit.
Unde fiunt quod plerumque ypo
crite se nimia abstinentia
affligunt omne robur cor
poris attenuant et quasi carnis
vita funditus in carne bibere
[illegible] extinguunt sed ad hec huma
nos oculos querunt ad huma
norum gloriam competunt. Virtute
attestante quae ait. Exterminant
facies suas et certa quasi ora
pallescunt corpus debilitate
quatitur pectus interpellantibus
suspiriis urgetur sed inter hec diu
labore proximorum sermo admira
tionis queritur nihil quod tanto
labore aliud nisi estimatio
humana cogitatur. Omnis enim
humana [illegible] gaude per absti
nentia afficiat sed tamen per amore
gloriae mundi vivit. Unde et
per Paulum dicitur. Qui autem sunt
Christi carnem suam crucifixe
runt cum vitiis et concupiscen
tiis carne quasi [illegible]
gula restringunt [illegible]
de mundo gloria [illegible] quecumque
[illegible] qui corpus macerat [illegible]
honoribus anhelat [illegible]
[illegible] in tulit sed mundo per gaudia

penis vivunt quia sepe prostratas prius
magne laboris vigiliis et ieiu-
niis assequuntur quod nisi aliud
videant sine nisi audierint nullo
propre labore invenerit. Sed
tunc quod delectabiliter obtinet
et penaliter persequitur manet
beatus sunt sanctorum more
bonis ponitur. Sed cum minus ap-
te mentis secreta cordis scrutatur
testes dicunt actibus non querunt
quia nisi ei in iudicio attesta-
cio humana per suffragatur quia
laudem laudem qua post
in testimonio exigit prius in
minime recepit. Hinc ipsa bivine
gratie sunt variationis re-
munerationes quia cum sancta fa-
ciunt cum ubi aperte mundi la-
boribus querunt ad eterna pa-
tria bene emerita expectata
retributione consummant. Et con-
traria quia mox ut in
bono opere nascitur prius mundi
recipere gloriam fornatur qui
pro eo quod huius vive in capite conse-
quatur ut auctor honoretur
sepe namque non ulli primum apte
vid deserunt stant servum
suscipiunt mox ut primam la-
ude huius vivendi gessere ob-
lati que fecerunt affligi ra-
pinam deserunt neque
volunt laudari de recognita
iustitia appetunt posse cetera
eam melioribus conspiciuntur
quas plerosque deum auctore boni
prius prosperitas sequitur multo pro
prius fuerant deficiunt habi-
ta peiores sunt. Ita rebus
multiplicibus occupati non sunt
preparata nunc deplorant
que deficeant congre-
gant. Qui cum animus de-
ferunt ad eterna officia prosequi
non debent nisi per humilitatem
dimissis incrementis mundi acceptum

polliciuntur. Sicut namque ubi
deperiunt que bonum ante
tempus in robustitate enim et
arbusta plantata prius quam
fixa radice convalescat si
manus quaecumque tangit
arefacit. At si in altum
radix figitur et terre humo-
ribus ipsa solidatur. Et ea
manus impellit si ve ledit
et ventorum flatibus inflec-
tendo quatiunt sine eruitur.
Nos quoque cum vita apti operis
sum ac robuste in alto hu-
militatis figenda est radix cordis
ut cum ab humano ore detrac-
tionis aura uel favoris fla-
verit et si in quaque parte ut hic
que in terra cum sudantis
non cedit sed ad statum summum
post prius sese in florem loner
re stat si apud se sanctiva
dicunt premuntur. Quid in rebus
consentientibus pariete surgen-
te robustius qui hic in du-
cuntur impellitur stare sunt
labore destituuntur. Si autem pro
spacio que ab humano fervore
despiciant permittitur sepe et
auctoris totis uiribus quassa-
to. Sic sic bona una tempe-
stive manifestata deperiunt
et diutius occultata solidantur
quia humane comparationis
manus cum inspiciunt re-
ceptaculis. Sicut vita compungit
quam recte parietes expellit
causam quod similiter destituunt. Et
adhuc humore perfunderit
non auxilium cum vis longa
queat quiete sine abiectione
se animus confunditur qui more
despicatur precepto absumit sit.
Sepe autem nove conversationis
principia sunt fructu adhuc
pro carnalitatis sunt vita quum
ta et ideo in nostris actibus
non debent nec tum laudantur
bona que placuerunt deceptus
laude sua animus deprehendi.

in eis regnicant mala que
latent Unde quis forte et bona
incipiunt hoc ad honorem in
timi iudicis in arca cordis in
tendentis Vnde ab illo procul
dubio tanto libencius acci
pit quanto et ab hominibus se
creta nulla laudis appetitus
ne maculat Intencio ergo suadenda
sunt que agimus si ab intimo
arbitrio vite accipere mer
cedem expectamus Hinc enim
est quod veritas dicit nesciat si
nistra tua quid faciat dex
tera tua Occultanda ergo
sunt que agimus ne hec in
hac vita ... nunc intantum
pertinentes laboranda spem
intencione perdamus Et tamen
ac dicit videant opera
vestra bona et glorificent
patrem vestrum qui in celis est
Sed aliud est cum in effecto operis
in ostensione operis gloria que
ritur largitoris aliud cum
laus privata concupiscit de
dono largientis Unde rursum
sunt dicit Attendite ne iusti
ciam vestram faciatis coram hominibus ut videamini
ab eis Opus ergo cum ab ho
minibus ostenditur in cordis con
templacione prius pensandum
est per cuius desiderii ostensionis signa
datur quo quaeratur Si enim dantis
gloriam querimus eciam publi
cata opera in conspectu illius oc
cultata servamus Si vero per hoc
nostram laudem querimus fo
ras ab eius conspectu iam fusa
sunt eciam si a multis ignorantur
Sed valde perfectorum est sic ostenso
opere auctoris gloriam quere
re ut de illata laude nesciant
privata exultacione gaudere
Tunc solum namque hominibus in
noxie laudabile opus osten
ditur cum per despectum mentis vere
raciter laus impensa calcatur
Quia quia infirmi quique per se

[illegible] ... nequaquam supersunt vere
tamen est ut bona que operantur
abscondant Sepe enim ab
ipso ostensionis exordio ipsa
laudem querunt Sepe vero
in ostensione operis auctoris
gloriam manifestare cupiunt
sed exceptis favoribus in laudis
ipse cupiditate rapiuntur
Unde plerumque dum iudicare
intimus negligunt processu
potius ignorant quid
agant cum operibus suis
elacionem militant atque hoc se
in pondere obsequio largitoris
putant Hoc enim quia apostolus pos
tea vicium valde detestandum
est quia simulare se iustum
et religiosum coram et non
esse valde inexpiabile est quod
dum valet reprehendit
Sic dicens Simulata equi
tas non est equitas sed dupla
iniquitas simulacionis namque
pravitas prava agentes sub
ficto tamen colore species humana
iudicia quiunt de laudum
bone gloriam concupiscunt Sed tales
pravitas duo perflagella
parant iniquos se perdere
respiciunt quia sancti coram re
ligiosi videri ab aliis conve
niunt Vnde simulacionis
& maxima [illegible] aut mors
hora constituti spiritus tunc demum
ad eterna supplicia tenentur
iter tunc desiderant instanter
racione bonum tales humanem
quales se prius simulaverant
semper osten... ipsos aut si
iudicio simulatores conver
ti se ipsos rite et sanciti
sunt despicienda omnibus pre
terita falsum suorum meritorum
in attestacione posuerunt
omnis altera est secreta destinato
nimis fere laudis assistant re
modum vere confessionis amittunt

et eo miseri se sanctos et in inprobis
reprobant reputant delictis. Unde
Gre(gorius) xxvi° sup(er) Iob mox expo-
nens illud Iob: Neque clama-
bunt cum vincti fuerint, ait: Quia
iniquus qui in iniquo sit
sanctus videri non appetit
in flagello percussionis se p(er)-
cussus fateri quia in(ter) p(ra)vos
sit non erubescit. Cum vero in
iqua agentes humana se
iudicia subisse fateantur, vera
ciam ac flagello percutiun-
tur, se perdere fugit quia
sanctos videri appetunt. Et quo-
niam quando cunctatur nunc
se virtus superficietenus ostendit
quia merita sua detegere
veraci confessione confundit, quo
liberi ad summum cum ulla cor-
reptione castigantur, quomodo vindica-
tur autem in flagello percussio-
nis astringuntur vincti, autem
tanto clamant altius quanto
in perfectione positi perfecta
confitentur. Apud antiquos quippe
dei vox valida est confessio
devota. Quia ergo sancti eo
vis quos quia et in per-
sionis flagella corripiunt
vel confessione supplices non
perdunt. Cognoscamus prioribus
respiciunt quia sancti cum
in igne ferebant quibus
eos ad eternum flagella se-
parant quibus diu ad eterna
supplicia non ignoraverint. Tales
ita cupiunt apud humana
iudicia reniti quales
se studuerant semper se ostende-
re. Sicut quippe tales iniquos diu
se ante humana iudicia si-
mulant diu actiones suas
fide dignas intuendas oculis
ostentant occulta cum eis iusti-
tia agit ut quo nituntur
vis alios fallere eo dispositi(on)e
Dei ipsi fallantur. Ita omnino
ita sed falliente in vestigatoris
oculis perdunt vitam in sua dispositione

et scrutari dissimulant. Tales
esse se equales audiunt pu-
tant sanctos quod se esse non quia ita
nimirum sunt quia ita dum constituti
iudicant, tali autem dei iudicio
se ipsos interni negligunt quod
fidem suam nititur in attestatio-
ne ponit omnis alieni. Cum vero
subdita percussione feriuntur in
quos se vel vadere fateri
ne studuerunt deprehendere omni-
no possunt quia vis sanctos sub huma-
na professione abdiderunt.
Unde ergo dicitur neque clamabunt
cum vincti fuerint. Saepe cum tales
ante ante super in-
iudicium venire conspiciunt qua-
les se hominibus innotuisse co-
gnoscunt. Sed quidam ipsos miseri ut
in tormentis apprehendunt
et diu testimonio vel falso laude
appetiti. Nimirum vare co-
fessionis amittunt. Cum vero vici
duntur et non clamant quia
humanae laudis importunitate
superati sancto esse miseri et
in reprobis moriuntur. Putant
Cum scilicet propheta dicit
provocantes ad cor. Si cum
vel cor nolunt portionem
attestationis se verba non fu-
dit ita quam maximus est probat
cor dicentes. Cum dicat vocans se
nas dare qui in intra nos
est et non quaerit nisi cum
veritatem. Sic dicit homo
more pio cum propriis cogita-
tionibus perspicuit cum cor eius
longius evagatur et nisi
aliquid in domo quod ad dominum
revertatur et redeat et more
ria Gregorii. Sub summo ope-
rando nobis est ut nul-
lo genere et ypocrisi assimula-
tionis fortiter resistamus et
opus bonum quod Deo largiente
agimus cum humilitate faciamus
ne mercedem a Deo nobis
repromissam humanae vitiae amit-
tamus. Sic ibi boni viri eo
vane gloriae quibus da adhuc

[...] eius

Habita igitur informacione de secundo vicio in animis glie nunc de peccato invidie et quid sit invidia incipio edicere. Hinc primo sciendum quod Invidia ut ait Aug(ustinus) est odium felicitatis aliene. Vel secundum Johannem Damascenum Invidia est tristicia de alienis bonis. Vel tam invidia est dolor ex aliena felicitate nascens animum torquens. Vocatur autem invidia filia superbie quo videndo (?) cernere (?) pe(r) videre bona aliorum. Est autem filia superbie sive in animis glie quia in utroque vicio est appetitus proprie excellencie quod vero invidia sit filia superbie testatur b(eatus) Aug(ustinus) super Gen(esim) dicens invidia est filia superbie sed ista mater superbia nescit esse sterilis ubi fuerit continuo continuo parit. Suffocata autem tunc non cum filia secundum Aug(ustinum). Sunt autem due species invidie exultacio in adversis proximi et tristicia in prosperis. Vnde vera vero (?) invidia odit felicitatem aliorum quantum ad inferiores quantum ad equales et quantum ad superiores. Dicit b(eatus) Aug(ustinus) in quodam sermone: Invidia est odium aliene felicitatis vero inferiorum ne sibi equentur vero superiorum quia eis non equantur vero parium quia sibi equantur. Vnde tamen invidit Abel propter simplicitatem (?) Cayn (?) sic scandit (?) ea ... discordia (?) felicitatis per invidiam pavatus (?) est lapsus mundi et mors secundum Aug(ustinum). Et mordum que hoc vicium ipse dyabolus diffinitus est secundum illud Sapiencie ii° Invidia mors dyaboli intravit in orbem terrarum imitantur autem eum qui sunt ex parte illius. Delectamur dyabolus post nos (?) quia invidebat omnis regnum eo quod ipse perdidit et per haut

tam (?) ad hoc homines impugnat. Vnde invidia est signum quo dyabolus ab aliis suos distinguit sicut caritas qua deus suos distinguit iuxta illud Ioh(annis) In hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli si dilectionem habueritis ad invicem. Sic dyabolus suis discipulis dicere potest In hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli si invidiam habueritis ad invicem. Quod autem invidia vicium sit dyaboli b(eatus) Aug(ustinus) in libro de doctrina christiana dicit sic. De Invidia vicium est dyaboli quo solus dyabolus est reus et inexpiabiliter est reus non enim dyabolo dicitur ut dampnetur: adulterium commisisti furtum fecisti villam alienam rapuisti sed homini tantum invidisti. Hec Aug(ustinus). Et sancti exponunt quod primus homo paradisum quem perdidit habitacione (?) cordi antiqui hostis vicijs infecit (?) in hac tamen nequicia tota sua malicia consistit et impuritate et qui invidiam invictam possederat possedit cuncta que in eius (?) bona opera consummat. Dicit Gregorius (?) a cuius remediis (?) b(eatus) Greg(orius) in v° libro moralium: Exponens illud dictum Et parvulum occidit invidia sic dicit Invidere autem non possumus nisi eis quos nobis in aliquo meliores putamus. Parvulus ergo est qui livore occiditur quia ipse sibi testimonium prebet quia eo minor est cuius invidia torquetur quia nisi ipse inferior condolens (?) zelo alterius non sumi[...] vel ut hoc facundia est astucia quod nos porrexe vicium quod perpetratur invidiae cordi antiqui hostis hominum prelati in hac tam nequicia tota sua consistit tristicia. [illegible] et impuro de malicie poste (?) monuerit de quo mi[...] nimirum scriptum est Invidia dyaboli mors intravit in orbem terrarum ... de ventu livoris pu[...]

corrumpent ipsa quoque exteriora
indicant quia quem acus ve
sania instigat. Dolor quippe
palore afficitur zeli de prurit
lucens accendit et tenebra
rescebit fit in cogitacione ra
bies in dentibus stridor. Cum igitur
latebris cordis arcetur abscon
ditur. Cum dolore teto cruciat
conscienciam vulnus inclusum nichil
letum de prosperis libet quia tabe
scente mente sua pena sauciat
quam felicitas torquet aliena
Et sicut per invidiam eius meritum
tabescit cuncta que invenit
bene gesta consumit. Unde bene
per Salomonem dicitur putredo ossium
invidia et quod per ossa vicia for
cia acta significantur. Et plerumque
vicium ante dei oculos perire
cua fortia acta faciunt. Et cor
hoc de invidia dicitur si non
causa qualiter curatur in tumore
difficile magis est ut hec alia
non invidie quod ad ipsi spiritualiter
propter Caritas quod qui conalit
capitur tanto fit minus suum
cuius quanto dividitur in multos
Et ideo desiderantium mentem
livor cruciat quia hec totum
quod appetit aut sortitur alterius
apicibus admittit. Aut aliquid
titate restringit. Unde quoque livoris
poste plene carere desiderat
illam hereditatem diligat quam
comprehendencium numerus non angu
stat. Et quod est et omnibus una
et singulis tota que tanto
largior esse ostenditur quanto
ad hanc participancium multitudo
dilatatur. Item nimia quoque livoris
est affectus surgens in ere dul
cedinis et plena mox cuius
est prefectus amor cum interna
in mens ab hinc ab hiis rei
appetitu retrahitur. Que cum
plenam minus perit tanto ma
gis proximum diligit quanto minus
et principium illius sua dampna
perducant. Unde si per se in
amore celestis patrie rapitur
plene causa in proximi dileccione

soliditatur quia ut terrena nulla
desiderat nec est quod eius erga
proximum caritati contradicat. Certe in
aliorum caritas quod est aliud nisi
oculus mentis. Qui si terre amo
ris pulvere tangitur lib... vere
lucis mox intuitu lesus ver
berat. Quia autem pusillus
qui terrena diligit magnus
qui eterna concupiscit pusillus
quoque ceciderit invidia quia huius
pestis languore non moritur
nisi qui ad hunc in desideriis
infirmatur. Et gg Et quare vicium
invidie nullam delectacionem
fert homini sed peccans male
sua atque tortura infert miseri
tate ut invidie ac odio vi...
tet. Animus ita tanto facilius
huius dei vicia vicia perit quanto
nullam voluptatem sed magis penam
sustinet ... ipsum ... Dicitur per ...
dubio sicut. Quid ovo ... in
vido delectacionis prestat invidia
quid alit ab odio macerandis
capitur. Quid macerando fuerat
suis offert. Et ... cre ... psim
gula et in venereis tot ... dic
tormenta quod vicia ut utique
eo facilius vici perit quo
alia nos alliciant voluptate
Et dubio. Est notandum quod vicium
invidie habet sibi filias. Prima
est odium hoc totum quod sequitur
Et detraccio susurrium desperia
cio in contendo opposito mali
invencio invidencia. Odium
quippe est velle malum ali
cui et velle bonum detraccio
est bonum aliorum diminuere
quod in credit melior apparere
illo cui detrahit. Susurrium
est inter amicos discordia semina
re. Dispuracio est bona alicuius
parte libenter in commune jugi
tudo et detraccio gradatim agit
opposito est alterius bonum latere
vero nisi ad decorem non quia
pro invidia est bona successus alicuius
habere malitiam. Supra in invidie

De filiis invidie

Acepta i p[er]secucione f
d[e]tractione inuidie uinc
di pcco ire et q[uo]d sit ira qu
tum d[e]p[er]dit. Ira ut ait
b. Aug[ustinus] est vlciscendi libi
do. hu[gonis] Ric hugo de s[ancto] vic[tore]. Ira
est irr[ati]onalis p[er]turbacio
mentis est eciam ira animi
tempestas quo q[ui]s ad i[n]
sus tollit mouet[ur]. Attendendu[m]
aut[em] est q[uod] opp[or]tet mente esse
valde quietam que vult d[e]i
vel domus cuius h[ab]i[ta]c[i]o e[ss]e
s[an]c[t]i sp[iritu]s ip[s]e suscipe debet. Testis
h[uius] [illegible] qui d[icit] aut[em] quiescit
v[e]l p[ro]unis ea mente debet
esse que in dei h[abit]acl[u]m p[ar]atur
d[icitu]r est. Ira ac homi
d[e]i est. Ira [illegible] perturbat et
sa mentem valde p[er]t[ur]bat et
inquieta facit ac tali corde
seu mentis sp[iritus] s[anctus] d[e]d[i]gnat[ur]
habitare. D[e] h[oc] d[icit] cui[us] [illegible] Ira
ira cum pulsat turbat sp[iritum]
non solum quia ymaginem d[e]i
dissipat sed ymaginem diaboli
loco eius collocat quibus
displicet deo quam [illegible] cui[us]
ymago que fuit in nobis
tranquilla fuit. Sic ira dis
sipat que [illegible] virtutibus
[illegible] et dum quiete mentis
tollit sp[iritu]s s[an]c[t]us ubi non est
quies. Et dicit [illegible]
sanctus abbas [illegible]
spiritus s[an]c[t]us per [illegible]
dit et e[st] ira ac cor [illegible]
ac est [illegible] igit[ur] [illegible]
sp[iritu]s s[anctus] ad ven[t]u[m] i[n] nos con
[illegible] et [illegible] sine [illegible]
n[ost]ra[m] [illegible] ut [illegible] [illegible] Iohannes
abbas. [illegible] e[st] qui [illegible]
[illegible] ut passioni
bus iracundie fortiter resistat
et motus [illegible] i[n] se [illegible]
[illegible] vult cohibeat [illegible]
[illegible] b. Ambro[sius] p[er] d[e] [illegible]
[illegible] qui est [illegible] [illegible]
[illegible] passionum [illegible]
[illegible] motus cum [illegible]

ut facilius ad iracundiam mou
eatur s[ed] ut [illegible] se ca[pia]t
ad dignacio[n]e[m] cohibeat apud
uiuendo se [illegible] [illegible] et
[illegible] nos d[e]b[e]m[us] [illegible] [illegible]
tui et [illegible] [illegible] [illegible]
q[uod] [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] est cum [illegible] [illegible]
tempore [illegible] [illegible]
[illegible] dicit cohibe iracundia
in dignacione[m] [illegible] qua
[illegible] non [illegible] quibus [illegible]
q[uod] illud [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ira si po
tes [illegible] si non potes [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
tua iracundia et [illegible]
[illegible] non [illegible] lo
cum tuum locus [illegible]
est h[ec] Ambro[sius] [illegible] igit[ur]
ut nullas [illegible] at [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ira [illegible] in [illegible]
[illegible] fragilitate n[ost]ra [illegible]
q[uod] [illegible] offendimus [illegible]
[illegible] [illegible] satisfactione
[illegible] curare [illegible] q[uod] in
[illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] possunt esse in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tibus at aliis necessitatibus
[illegible] [illegible] [illegible] Ad h[oc] fa
ciendum b. Aug[ustinus] sic monet
d[e] [illegible] aut nullas h[abe]atis aut
qua celerrime finiat[is] ne
ira crescat [illegible] et trabe[m]
faciat homicida de festuca
[illegible] faciat de festuca
et [illegible] faciat homicida[m]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] homicida est [illegible]
[illegible] vel maledicto vel cri
mine [illegible] aliq[uem] leserit
[illegible] satisfactione qua
[illegible] curare [illegible] et ille
qui lesus est sine [illegible]
dimittere [illegible] se [illegible]
[illegible] [illegible] sibi debita rela
xare debebunt [illegible] [illegible]
[illegible] quanto crebriores h[ab]etis

tanto saniores hic debet ꝯ
aug' et uendum q' iram iure
tulta mala inficit hominem. Na(m)
per iram mansuetudo amittitur et
superne ymaginis similitudo
viciatur. per iram etiam iusticia re
linquitur. quia perturbata mens
omne quod furor suggerit recte
putat. per iram membrorum dua
lium (?) capitula tenetur que
cum fuit furore succensa cetera
membra exteriora ut manus
in ictus sue passiones proxi
morum lavat et si manus in
passionibus non exerceatur ex
pramus in maledictionibus vel
vitiis. Item quod ultra adeo per ibi
ex posuit ut voto et vo
ce homicidium peragat et ad
allisione assat. Hec et alia de
viciis ire B. gg. in v. li. mor.
exponens illud verum stultum
interficit iracundia. Item quia
vari d. Aug. scriptum sit. Item
duc cum tranquillitate iudicas
tacendum non magnopere est
quia quoniam turbulentos cu
iusvis motus per mansuetudinis
virtute restringimus redire ad
similitudinem conditoris cona
mur. Ita cum tranquillitate mentis
ira diverberat dilaniatum
quodammodo scissa que perturbat
ut sibi met ipse non congruat
ac vim intime similitudinis am
ittat. Quanta ergo sit iracundie
culpa pensemus per quam dum ma
nsuetudo amittitur superne y
maginis similitudo viciatur. per iram
sapiencia perditur ut quid quo ordi
ne agendum sit omnino
nesciatur. sicut scriptum est. Ira
in sinu stulti requiescit. quia
nimirum intelligencie lucem
subtrahit cum mentem permovendo
confundit. Ita cum ipsum animum re
linquat ex plot (?) etiam si intel
ligere aliquid prudenter valet per
iram iusticia relinquitur sicut
scriptum est. Ira viri iusticiam dei

non operatur. quia dum perturbata
mens iudicium sue racionis ex
asperat omne quod furor suggerit
rectum putat. per iram lux veritatis
amittitur. sicut scriptum est. Sol
non occidat super iracundiam vestram
quia cum menti iracundia confusio
nis tenebras incutit huic
deus radium sue cognicionis
abscondit. per iram etiam sancti spiritus
splendor excluditur. quia dum
ira quiete mentis per tranquil
itatem spiritum habitacionis claudit.
tunc hoc ipsum animum rapiens (?)
ad aperta mox insania ducitur
ira. ire sue stimulis accensum
cor palpitat. corpus tremit
lingua se impedit. facies ignes
cit. exasperantur oculi. ore quidem
clamorem facit sed sensus quid
loquatur ignorat. Unde fit plerumque
quod ut ipsi ad aperta manus
non prosiliat et quia ratio longe
est tradit audaciorem confusio
gerit. Se ipsum animus retinere
non valet. qui factus est potestatis
aliene et eo furor membra
foras in ictibus exerceat quo in
tus ipsa membrorum dominam mentem
captiva tenet. aliquando autem
manus non exercet sed in maledic
tionibus iaculo lingua vertit
fratrum interitum precibus exposcit
et hoc deum perpetrare expetit
quod ipse perversus homo facere
non metuit vel erubescit. sicque
fit ut ira et voto homicidium
peragat etiam cum a lesione proxi
mi manibus cessat. plerumque vero ira
perturbatum clausa intra mentem
silencium constringat et clau
sa tacitas voces format
verba sibi quibus exasperetur dici
at et qui irata colloquiis portat
durius exasperatus audit. sicque
fit ut perturbatus animus ma
iore strepitu sui silencii sau
ciat. cum quidem clausa ire flam
ma comprimat. Sed vero (?) proto
ultos iracundia accendit. Facilius

ypa

deserit. Nonnullos tarde quidem commovet sed diutius tenet. Alii autem e contrario et citius et tarde iracundie flammas accipiunt et tardius deponunt. Nonnulli vero tarde et tarde suscipiunt et citius amittunt. In quibus nimirum iiii modis liquido lector agnoscit quod ad tranquillitatis bonum ultimus plus primus appropinquat et in malo secundum tercius superat. Sed quid prodest quod iracundia quo mentem teneat dicimus, si non etiam qualiter compesci debeat exprimamus. Duobus etenim modis fracta possidentem animum ira deponitur. Primus quippe est ut mens sollicita antequam agere quodlibet incipiat omnes sibi quas pati potest contumelias proponat, quatenus Redemptoris sui probra cogitans ad adversa se preparet. Que nimirum venientia tanto fortius excipit quanto se cautius ex provisione armavit. Nam qui improvidus ab adversitate deprehenditur quasi ab hoste dormiens invenitur, eumque citius inimicus necat quia non repugnantem perforat. Nam qui mala imminentia per sollicitudinem prenotat hostiles incursus quasi in insidiis vigilans expectat et inde ad victoriam valenter accingitur unde nesciens deprehendi putabatur. Solerter ergo animus ante actionis sue primordia cuncta debet adversa meditari, ut semper hec cogitans semper contra hec thoracem patientie munitus et quicquid accesserit providus superet et quicquid non accesserit lucrum putet. Secundus autem servande mansuetudinis modus est ut cum aliena excessus aspicimus nostra in quibus in aliis excessimus delicta cogitemus. Considerata enim infirmitas propria mala excusat aliena. Patienter namque illatam iniuriam tolerat qui pie meminit quod fortasse adhuc

habeat quod debeat ipse tolerare. Et quasi aqua ignis extinguitur cum surgente furore animi sua cuique ad mentem culpa revocatur, quia erubescit peccata non parcere qui vel deo vel proximo sepe se recolit parcenda peccasse. Sed habendum solerter est quod alia est ira quam impatientia excitat, alia quam zelus format. Illa ex vicio, ista ex virtute gignitur. Si enim nulla ira ex virtute surgeret, divine animadversionis impetum Phinees per gladium non placasset. De hac per psalmistam dicitur: Irascimini et nolite peccare. Quod nimirum non recte intelligunt qui irasci nos nobis tantummodo non autem proximis delinquentibus volunt. Si enim sic proximos ut nos amare precipimur, restat ut eorum sic erratibus sicut nostris vitiis irascamur. De hac item per psalmistam dicitur: Turbatus est pre ira oculus meus. Ira quippe per vicium excecat, ira autem per zelum turbat, quia quolibet zelo virtutis agitatur ea contemplatio que nisi tranquillo corde percipi non potest dissipatur. Ipse namque zelus rectitudinis quia inquietudine mentem exagitat, eius mox aciem obscurat, ut altiora in commotione non videat que prius tranquilla videbat. Sed inde subtilius ad alta reducitur unde ad tempus ne videat reverberatur. Nam ipsa recti emulatio post paululum tranquillitatis largius aperit que hic ad tempus per commotionem claudit. Et unde mens turbatur ne videat, inde proficit ut ad videndum verius clarescat. Non enim aliter commotum claudit ut contemplationis intuitus non prevalet, nisi, ut vir precibus(?) consideratio appropinquat quod vir ... ad valet ... tranquillitati(?)

Sz cu pzelati anim[us] mouet̃
ex[am]ida est p[ri]mo ope ne
nec cadat que i[n] p[ri]ncipio
incipit[ur] assumit[ur] incenti ira
ducet ne quasi d[omi]na p[re]cedat
sed velud ancilla aliquod
obsequium p[ar]ata oc[ul]os [ter]go
nequaq[uam] recedat tunc eni[m]
robustius est virtus erigit[ur]
cu[m] sibi dicta co[n]i[un]ctim famulat[ur] na[m]
quem ira cu[m] zelo rectitudinis
surgat si in modata mete[m]
vicerit r[ati]o[n]i p[ro]tinus seruire
contemp[ni]t et tanto se in
pudencius dilatat q[ua]nto i[m]
paciencie vicium [vir]tute putat
unde nec[ess]e est ut h[oc] an[te]
o[mn]ia qui zelo rectitudinis
monet attendat ne ira
extra mentis d[omi]niu[m] transeat
sed in ulcione p[e]cc[at]i tempus
mo[dum]q[ue] [con]siderans surgentem
ani[mi] p[er]turbacionem subtilius p[er]
[cogit]ando [re]stringat animo
tractando [con]primat et motus fer
uentes sub equitate disponat
ut eo fiat iustior ultor
alienus quo p[ri]us [ex]titit vic
tor suus ut sic culpas cor
rigat d[e]l[in]quenciu[m] ut ante
ipse qui corrigit p[ro]ficiat
crescat in feruore suu[m] tran[s]
cendendo d[omi]nu[m] ne in[c]ipiat
excitatus ipso zelo recti
tudinis longe a rectitudine ab
erret h[ec] g[re]g[orius]. In hijs igit[ur] d[omi]nus
sufficiunt viri disparate ista esse
audimus sed que in pacia
excitat alia que zelus
format p[ri]ma e viciosa s[ecund]a
est virtuosa [et] actus suos cu[m]
discrecione et timore d[e]i
[con]sequuta fuit [et] si zelus ne
sciunt nec doctrina [con]ficit
nec o[mn]ia [com]ponit et no[n]
solu[m] malos sed eciam no[n] nu[m]q[uam]
bonos ad malu[m] i[n]vitat ec
[ce] h[oc] crisost[omus] sup[er] mathe[um]
[su]per d[omi]ni ra[tio]nes si no[n] sit n[on]
doctrina [con]ficit iudicia stant
nec o[mn]ia [com]pesant[ur] p[ro]pter q[uod]

qui cu[m] causa no[n] irasc[itu]r peccat
pacia eni[m] irronabilis vicia
seminat negligenciam nutrit
et no[n] malos sed eciam bonos
ad malu[m] invitat h[ec] crisost[omus]
secundu[m] [quod] sunt no[n] ulli qui
d[omi]ni [con]uict[us] q[ua]n[do] sunt p[ro]ba
ad zelu[m] t[ame]n carita[ti]s nimis [com]
p[re]sunt tepidi et peccatores q[ue]
quasi ob custodiam sanctitatis in
crepare no[n] p[re]sumunt ut ne
cul[pa]te p[er]turbare videant[ur] [et]
d[e]l[i]nquentes arguere metunt
econt[r]a [ver]o sunt ulli qui h[oc]
q[uod] agunt in sp[irit]u furoris agere
se arbitrant[ur] zelo rectitudi[ni]s
et que vicia [con]cedunt odio
bonu[m] celare so[lent] putat ut simulat
vicior[um] odio detrahit ric[hardus]
d[e] s[an]c[t]o vic[tore] in tractatu sup[er] he[c]
in[ter] nu[m]q[uam] adolescentulus fui
et ecia[m] multos vidimus sp[irit]u[m]
pau[per]es s[e]p[ar]e gaudentes d[e]
[con]tinentes nimis abstinentes
sed modu[m] p[er]fectos ad zelu[m]
t[ame]n carita[ti]s nimis tepidos nim
tu[m] q[uam] torpentes alij quasi ob
custodiam humilit[atis] d[e]l[in]quentes
increpare no[n] p[re]sumunt
alij ne sanctitatem ca[rita]tis [con]trat
ua p[er]turbare videant[ur] peccatores
arguere metunt econt[r]a multa
q[uod] absq[ue] dubio agunt in sp[irit]u
furoris agere se arbitrant[ur] zelo
rectitudinis et que vicia atter
[con]cedunt odio bonu[m] celare
se putant ut simulant odio
vicior[um] h[ec] que se ipsos in trio
[co]ntra vitam in voluntate d[e]legat
quos quasi instigante zelo
t[ame]n adhuc castigant [con]tra eu[m]
pietate p[ro]uocans qua[m] crudeli
tate relinquentes p[ro]pter [con]sequi
ardendi sunt qui in terra illa
gaudia atq[ue] eos tot dolorib[us]
invitant p[ro]p[ter] [con]cupiscencia[m] noue
rint ac eius aut que cau[sa]
adhuc et in ne sanitatis
expers e rectitudinis norma

in suo zelo fugiat nimie put[...]
caritas eius doceat quos tractare
oporteat quos zelus castigat
R. Richardus notandum quod ira
est mali pro malo est fragilitatis
sicut fecit Joab qui interfecit
Abner pro interfectione fratris sui
Azahel. Reddere mali pro bono
est pravitatis sicut fecit Judas
tradendo dominum. Reddere autem boni
pro malo est perfectionis sicut Ste-
phanus qui pro inimicis orauit.
Reddere vero boni pro bono est equi-
tatis sicut fecit Assuerus qui
Mardocheum honorauit. Bernardus
blasphemia quod filie ire sunt hec
impaciencia discordia rixa contumelia
indignatio iniuria pertinacia malicia
malignitas furor clamor in-
dignacio blasphemia homicidium.
Impaciencia autem est impetuo-
sus animi motus non refrenatus.
Discordia vero est aliquorum
dissensio quos prius amor
vinculo colligabat. Discordia
vero autem sive litigare valde est
reprehensibile quia secundum Augustinum
nichil est felicius actibus [illegible]
in qua litigare. Rixa est motus
ex discordia. Furor contumelia est
voluntas se vindicandi per op-
brationem malorum vel preteritorum
iniuriarum. Iniuria est verbo vel facto
cum aliquo iniuste facere. Pertinacia
est subitaneus motus [illegible]
ira propter rem. Malicia est qua
aliquis delectatur in malo. Malignitas
malignitas est mala voluntas
qua videre non potest bonum alterius.
[illegible] est intemperata celeritas
[illegible] vox prohibentis. Clamor est
voluntas se vindicandi in alta
voce per [illegible] ad aliorum
auditus perveniens. Indignacio est
voluntas se vindicandi per signum
molestie [illegible] declarationem.
Blasphemia est voluntas se vin-
dicandi per obprobrium deo et sanctis
illatum. Homicidium est actualis voluntas
in morte alicuius inclusive. Sic
igitur finis de vicio ire.

Hoc est declaracio sive explanacio
de vicio accidie et quid sit accidia de-
scriptio et formam.
Accidia ut dicit Ber. [illegible] est de
vicium laudabilium exercicio-
rum et ut Hugo dicit languida de-
cursio. [illegible] Hugo de S. Victore accidia
est ex confusione mentis nata tri-
sticia sive tedium et amaritudo
animi immoderata qua iocun-
ditas spiritualis extinguitur et
quadam desperacione in semetipsa
subvertitur. Est eciam accidia ani-
mi corporali quo quis aut
bona negligit inchoare aut
inchoata implere vel fastidit. Et
autem due vocantur huius vicii scilicet
tristicia et discordia. Hoc vo-
cant hec est vel quia in isto
peccato est aversio a spirituali bono quod
exprimatur quae sicut jejunare
vigilare et huius modi et vocatur
huius trisitcia et sedes ibi est
ipsius ad carnalia sed ad equalia
que estimat levius et vocatur
accidia per exhibens quia est
vicium per [illegible] tristicia et vo-
luntas huius opponitur leticie spirituali
que est in exercicio spirituali. Et prout
vocatur accidia opponitur forti-
tudini que consistit in aggrediendo
arduis et sustinendo ad necessaria
quia post hoc eciam tedium de omni
spirituali obediencie et proprio
et tunc tristatur de aliquo opere af-
flictivo et laborioso eo quod propter
hoc sentiat aliquam afflictionem
corporalem sicut contingit in ieiu-
niis et vigiliis et in aliis
castigacionibus corporis prout va-
let quis in difficultate illa
que prius voluntarie suscepit
accipitur non est talis tristicia
ideo est accidia quia non est
de in bono bono [illegible] sed
sed eciam et mortaliter dicitur
in laicum secundum se. Testatur hoc
Thomas de Aquino p. l. Siquis
voluntarie implens obedie-
ciam vel preceptum de aliquo ope-

afflictio vel lex laboriosa
tristicia talis que est accidia
quia non est de minori bono
sed de maiori malo. Unde cum
et maritos in lacrimis seminas-
se ut Augustinus exponit et illa
tristicia passionis est accidia
quia non est de minori bono
sed de maiori malo secundum Thomam
Si autem per valentem tristiciam ex
aliqua negligencia seu in-
curia bonis omittitur opprimitur
affectus et deliberacio eius et
non resistendo obmittit bonum
opus ad quod quis tenetur tunc
talis tristicia fuit accidia secundum
culpa de hoc idem Thomas Et
tristicia secundum hunc aggravans
in quantum opprimit affectum ne
insurgat ad bene operandum
et hec aggravacio in bonis tri-
stiae magis secundum rationem culpe
quam pene quia omnis principium
operationis est hec Thomas Unde
resistendum est accidie nec
propter languidum vicium obmittendum
est opus bonum et illa que
pertinent ad salutem sicut precipue
accidie pulsantur dus ceterum
nunquam contra suos subtrahit huius
qui ad celestia currenda que
vocanda sunt accidiosi testatur
hoc beatus Fulgencius qui dicit fuga
angustia invitatur dus subtrahi-
tur minus dum quemquam
ad celestia accidiosus fuit
et in sermone hoc Fulgencius
Cum igitur ut aliqui primum
futurae glorie comparat pigricia
seu accidia ac se et in bonis
operibus se exerceat quia multa
sunt qui regnare quidem
desiderant cum Christo sed labo-
rare nolunt propter propositum delecta-
bilibus Beda sic dicit Ut et non
sit pigri vero pigri notabiliter
denotat qui volunt regnare
cum deo et non laborare pro
deo quia primum cum possidere
debent trahitur amittere
secundum Beda Unde et Augustinus idem
sentit de quia parva est ... pro

ne nec volunt arta ad tempus re-
nire regnum qui volunt hic iacen-
tibus aut quod delectatio est
in dexteram tua usque in finem etc.
propterea volunt omnibus re sunt
hic non ita et imitari Christe
quare cupiunt sed non compu-
tanter non curant querere que ty-
desiderant in venire cupiditas
consequi sed non sequi secundum illud ca-
uenda ut vide est accidia
quia que corpora pacit te-
pulchritas que bonorum ad multa
et convenientia perducit. Narrat
Cesarius de tepidorum leticia in summa bre-
vis et raro compunctio tepida
confessio obediencia sunt devo-
cione vero sine corde in ten-
cione lectio sine edificatione
dicat occidit eternas consolatio-
nes et suas affectiones raro
inde. Sicut de hoc Bernardus dicit
preciosa est tepiditas cum de-
tracta in tepidorum summa
est leticia pusillanimis ternida
quod brevius dicit propterea qualis
cogitacio tepida confessio quam
obediencia sine devocione
sermo sine circumspectione oratio
sine corde illuminatione lectio
sine edificatione quos de
nequaquam videmus vix vere
nunc motum inhibet vix pu-
dor cohibet vix frenat ro-
vix disciplina coercet Quodsi
autem dum pervenerit pro-
uocare aut supprimitur et sic
abiit aut quodam in-
fernus sit et nunquam ad pe-
na respirat in hac infirma
cum dominus ut in habitatione spiritus
quo sola fiat nequam suave
et omnibus leve unde autem ta-
pretiosa cupiditas emanat
qua voluntas corpus non due
grata est ut bonum sic nobis
ut noverint assa corpora
absconditur secti et illecebri dicat
cum in carne sua eternas
consolaciones unde contrario
affecciones suas sicut in ...

et corporis comparacio non gratia est sed
devocionis. Impleri autem consolacionibus
divinis dicit que hiis di
stractionibus subiacet non potest et
quanto magis illis evacuabitur
tanto amplius ipsis implebitur
non eius spiritus et tamquam ignis et
tepiditas in unius domicilio com
morantur. Propterea cum ipsa cupi
ditas duos possideat venit pro
cavere. Secundum quartum de tristicia est sac
dum compulsa et preciosa nam
cum animum occupat multa mala
inducit, eos nec complere
cum alacritate non permittit sacer
docium intendere prohibet tranquillitatem
ac mente tranquilla ac inte
grum sinibus esse non patitur ad
contemplationem opera virtuosa impacien
tem et asperum reddit indiscre
tum nullis causis exigentibus
quosdam merore consumit sed
et vicio vel tristicie resisten
dum est sicut formicationi
et avaricie viciis que tot ma
la parentibus eam solet in
venire. Dicit Cassianus in quadam
collacione patrum eadem
de tristicie stimulis vertendi sed
que si passim perstringitur in
operibus et in omnibus ac variis
casibus optinendi animum virum
habuerit facilitate ab omni
non separat dum quieti con
non sedans locus instituit non ordinis
complere cum sollicita cordis ala
critate permittit non sacerdocium
remediis inturbare tranquillitate
quam ac mente subinde non
patitur et ad cuncta operacionem
et religionis officia impacie
ntem ac asperum reddit indiscre
tos causa nullis contrariis causis
timia sensibilis instantiam magno
repente in tregue despicientem
est causa aliud detestabile tri
sticie genus quod desperacionem adducit
finit delinquenti quod ut quin
situm post sicut penitenciam
deinde post tradicionem et illa

tristicia que primam ad salutem
stabilem operatur obediens est
affabilis mansueta et humilis
ac paciens ut potest omni alter
pacibus contra per absque illa quod
et pro salutari penitencia et pro studio
perfectionis seu pro desideriis superius
futurorum omnis tristicia tamquam
scilicet et que mortem infert
equaliter repellenda est sicut
formicationis spiritus seu phi
largie ut inquit Cassianus non vin
ipsa tristiciarum qua valebimus
superare virtutem eternam reparare futu
rum interitu semper leta ac
casibus de receptis penitentibus prosperis
sicutique elati utraque velud ca
ducum et mox transitura
contemplantes. Hec Cassianus
Dicit secunda de hoc Johannes abbas mona
sterii Synai. Omni conatu te
tristicie demone per omnibus
pugnemus. Ipse enim operatur omnibus
assistens ab oratione evacuare
nos. Unde Johannes abbas beatus
tristicia et pusillani
mitate que consolacione omni no
vet tamen sit dicens consideratur
pusillanimitate et tristiciam
in omnibus que agenda sunt
ut tollerandarum tamen grava
hylari diuturne diligit deus ut
ubi quibus pusillanimitas spiritus
sicut eius gratia sit laborat ad
verum iam in holocaustum
unum devocionis pinguedine
evacuet ut nimis sit accep
tum deo et gracia non in spirituali
gaudio iniquos exhilaret. Sic
quod de pusillanimitate tollere
viride est sicut pusillanimitas
generaliter. Secundum quintum de accidia. Accidia
accidia plenarius secundum filias quinta
cum est torpor animi demeritorum
operis que sequitur vel desidia
pigricia pusillanimitas ne
gligencia pigricia inprudencia
cia in operibus conscriptis ignavia
vanitas desperatio evagatio

mentis ita illiciata Torpor q°
animi est quo quis aut bonum
negligit inchoare aut inchoa
ta implere fastidit desidia e
segnicies qua quis bonum ag
grediendi formidat formidat pi
gricia est mentis i hebetudo vel
animi fatigatio qua quis co
summare fastidit inchoatum pu
sillanimitas est et angustia
qua quis timet aggredi mag
negligencia e torpor animi
quo quis minus diligens e quod
equi quod deberet Improvidencia e
mentis obtenebracio qua quis
minus est providus i providendo fu
tura vel preterita Inconsideracio est
animi vicium quo quis minus dicte
despexit gravitatem viciorum ut
si quis vitans avariciam incidit
in prodigalitatem Ignavia est
vicium animi quo quis in illo
ope debita adhibet Desperacio
est in vetatum odium desperacio
est diffidencia de dei mia quod
desperans minor diffidencia dicit
minor non est diffidencie p
nimor evagacio mentis est
illiciata e qua homo absorptus
est tristicia et non habens in se
unde delectetur evagatur ad diversa
quervis delectacionem Sic igitur
patet de vicio accidie filiis eius quia
reformatus sum de vicio accidie
nunc de pecco avaricie et quid
sit avaricia cupio condocere pre
fare debes quod avaricia ut dicit
Tullius est immoderatus amor
habendi Item avaricia super Ps. Ber.
est quarumlibet rerum insaciabilis
et inhonesta cupido Est eciam
avaricia preter cupiditatem
acquirendi vel eciam retinendi
divicias vel honores vel potenc
ciam Item avaricia super Ad Ephes.
dicit ydolorum servitus quia homo
avarus exhibet creature quod
debet creatori Sed ydolum spem
et dilectionem Sed talem hoc enim
avari exhibent pecunie Su
per hoc ergo specialiter respondetur quia
isti vix velle se amore sint quod

habent superpecunie que dedit
tollit eis magis inde deus
gubernavit debet Innocencius dicit
avaricia super Ephes. est ydolorum
servitus quia sicut ydolatra
servit simulacro sic avarus
servit thezauro Ita ille cultum
ydolatrie libenter amplificat
et iste cumulum pecunie libenter
augmentat Ille cum omni dili
gencia colit simulachrum
et iste cum omni cura custodit
thezaurum et ille spem ponit
in ydolatria et iste spem constituit
in pecunia Ille timet minui
laudem simulacrorum et iste timet
minui thezaurum Item Innocencius
est notandum quod avaricia non
solum est in appetitu auri et
argenti sed in omnibus rebus
que inordinate et in modica
cupiuntur Unde Iterum Augustinus
ibi Augustinus qui sit de avaricia
quippe non in solo argento et
auro et nummis sed in omnibus
rebus que cupiuntur immoderate
in coadligenda e ubicumque
plus omnino vult quam sufficit quia satis
est Item avaricia cupiditas
est cupiditas vero improba vo
luntas est ergo improba voluntas
malorum omnium est causa hoc
Augustinus de lib. ar. eciam ysaac ab
bas super ... qui cupiditati li
gatus est servus viciorum ex
istit et ne putas quod sit cupi
ditas quercus tamquam auri et ar
genti sed omnis rei cuius
qua voluntas tua dependet
Ysaac autem est ut
animus hunc vicio vivit impo
sitam ante qua prevalent quod
quo avaricia possidet secunda
in diviciis ... dicit B.
Augustinus sicut dicit avarus vivit
... est similis ... cum
... devorant unde
... est sic et si omnis the
sauri ... et aurum
... Augustinus Tales igitur ... avaricia
dicit qui sit vos ... di
ligunt tanto magis affligunt

ci eas perdunt quanta validius
et tenacius eas prius ama
verunt. Hoc probat Ysidorus sic dicens
Cum plurimum opes nec custodias
diligunt maiorem sibi ge
nerant dolorem rei ablate quam
amorem perfruebant possessae
se bravium cum dolore amittun
tur que cum magno amore habentur
nimis autem carendo dolemus
que nimis possidendo diligimus
Ysidorus [illegible] caritate ...
sicut cupiditas que suos ama
tores ita affligere solet et
se diligentes ut ita dicam
magis vexare quam prave conspue
verit. Dicit etiam Augustinus Prius
stellarum est quod mare ventis va
lidius et tempestas magna
in mari virtusque sua cupidi
tas est anima sine ancillas
sicut mare sine pedibus tunc est
pericli timor animas stellarum absor
bet cum amatores eorum suos
vocare nouit non pertrare sed
ei tamen tamen fluctuat cupi
ditate ut vitas tua cupi
ditate in voca et dimittas.
Cupiditas autem nichil aliud
est nisi amor rerum temporalium
cupiditate non immunda in
ventum est dum timet qui se
viciis timori sine amore bo
nus regnat carnalis cupiditas
ibi non est dei caritas. Hoc Augustinus.
Ammoneamus ergo animos a cu
piditate ut deo adherere vale
amus. Praeterea quod nisi hoc Gregorius dicit
dum [illegible] animo alit in honore
non valemus nisi cupiditate
animos que omnium malorum
radix est abscondamus. Gregorius
Tanto namque unusquisque
difficilior est deo quanto fuit
in rebus temporalibus cupidior quia
sicut caritas honorum stellarum fa
bit deo sic cupiditas difficilem
reparat. Hoc Augustinus qui sic dicit
quanto homo stellarum deo tanto
sit ei propinquior. Nulla eorum ab
eo alia est longinquitas
quam eius dissimilitudo. Tanto
autem ei est difficilior anima
quanto rerum temporalium mutabi
lium quod cupidior [illegible] deo ac
petitur. Scandalizata sunt quod professo
dum non consistit in affluentia
divitiarum quod cupiditas op
portune maxime talia quia sicut
per caritatem homo fit deo similis
sic ita per cupiditatem maxime
dissimilis diaboli. Eorum labo
rat pro temporalibus divitiis ut ad
experienciam illarum se liberius possit
tradere luxurie et aliis lasciviis.
Hic talis efficitur tractus spiritus
maligni. Probat hoc Hugo quod
sic dicit. Demonum tractus sit
quisque in hoc seculo qui pro divi
tias et honores laborat quas
postquam consecutus est tradidit
se luxurie ut qui avaricia co
gitavit luxuria consumat.
Hugo. Princeps autem huius mundi
vel dyabolus dicitur foras qui ex
toto corde renunciat huic
mundo quia tamen ergo vivat
in visibiles potestates sed in maligni
spiritus qui in nobis vivunt vi
sibiles cupiditates. Dicit hoc Augustinus
sic dicit princeps huius mundi mit
titur foras ab animis eorum
qui cogitant sibi dei et non di
ligunt mundum cuius ille princeps
est non quia ipse dominus huius
mundi sed princeps cupidita
tum earum quibus concupiscitur omne
quod transit ut ei subiaceant qui
negligunt eternum deum et dili
gunt instabilia et mutabilia.
Radix est enim omnium malorum
cupiditas mittitur dyabolus foras
qui ex toto corde renunciat
huic mundo sibi vivat in vite
non in visibiles potestates ubi
nos in visibiles cupidita
tates et ideo quia in nobis ipsis
vivimus temporalium rerum cupidita
tes nostra est ut in nobis ipsis
vincimus et illum qui per eas
cupiditates in homine. Hoc Augustinus.
Unde resistendum est avaricie
non ducitur per potens ut ancilla

sb dicta sit vom via dicit seneca
peccare opz impetre non mi
hi peccare si vti sciās ancilla
est Si nescias dna Si eciam
pecuniam habuis non est ut
te ipsum aut pecuniam vile habeas
Seneca dicit eciam i certo quod
auaro nichil est scelestius et
hec ppter quatuor causas primo quia
omnia fere scelera p auariciam
pertinentur ut furta homicidia
et hu[illegible] Secundo quia contra legem
est nature unde dicit luce oculos
volueritis ut faciant vobis homines etc
Tercio quia contra legem scripta
sunt unde estote misericordes
sicut pater vester misericors est Quarto
quia contra est vniuersalem que
est in omnibus rebus que co
pellitur se dare Quinto quia vero
que captiuitas detinet vos
ne quinquam possunt vltro
succedere per hoc filie auaricie
prima est symonia secunda ac
tare que sequitur vz vsura fur
tum [illegible] mendacium rapina
i[n]quietudo violencia dolus
fallacia fraus proditio obstinacio
iniustum iudicium Symonia
aut est studiosa cupiditas
emendi vel vendendi spiritua
le vel annexum spirituali vsura
est studiosa cupiditas acqui
rendi aliquid vltra sortem vel
vbi amplius requiritur quam
datur furtum est vsurpacio la
tens rei alterius domino inuito
est mendacium in [illegible]
sumatur per se pro sit i[n] emptio
ne vel vendicione mendacium
est falsa vocis significacio cum inten
cione fallendi Rapina est
violenta predacio rei alie
ne Inquietudo est aliorum i[n]
iusta commocio violencia est
que fit nocendo aliorum pa
cem p[er] ista mala dolus est frau
dulenta decepcio fallacia
est per verba decepcio in [illegible]
to fraus est decepcio perfecta

que fit in persona illius qui
decipitur proditio est decepcio
que fit in absconsa decepti
obstinacio est perseuerancia in malo
Iniustum iudicium est sine i[n]
iuste placitis contra [illegible] cu
piditate peccare promulgare
Secundo [illegible] de vicio auaricie
H[ab]ita in formacione de vi
cio auaricie nunc de peccato
gule aspicio edocere et quid sit
gula primo Gula ut aut beatus
Augustinus est immoderata cibi aui
ditas Secundum gula secundum Hugonem
de s[ancto] [victore] est immoderatus
appetitus edendi Item gula e
vorax edacitas ne finibus non
contenta Nota dicit aut est quod
humana natura fuit que ab inicio
condita ppter lapsum primi hominis
in magna miseriam cecidit et ppter
hec multis necessitatibus oppressa ni
chil habet vita nisi unde affligatur
in venit unde ex necessitatibus
nimis plusque expedit defuimus
nectere pro [illegible] negligimus et in
fine in finis sunt super addimus
sequaliore culpe unde sancti
viri i[n] oc quod agunt semper studiose
disputauerunt neque ab eis
plus quam ne necessitatibus sue
infirmitas requirit exigant at
contra Primo non solum in ne neces
sitatibus non sunt contenti sed vocati
delectacione carnali cadimus
superius gule et ceteris viciis
se i[n] mergunt dicit hoc b[eatus] Gregorius in primo
libro moralium dicit natura igitur
humana ex condita sed ad i[n] finite
huiusmodi ppter voluntatem lapsa i[n] tala
mitate cecidit quia pressa in
numeris necessitatibus nichil habet
vita nisi unde affligetur in
venit Sed cum eisdem ne ne
cessitatibus plerumque plus quam
expedit defuimus necessaria quam
cura negligimus ex nimia
negligencie i[n] finiti nunc addimus
sequaliore culpe necessitates tra
[illegible] hoc habet unde prelo sumus
[illegible] quod sepe in eis nimie
disponunt quod cum illas prouiderent

studium quod pro voluptatibus vivam agant
crebro cum occasione sedu-
ctionis inventa diu vanitati
debita reddunt voluptati vo-
lentes (?) et infinitum declinare
cunctis disjectionibus oculos concupi-
scentia (?) sua se pallet ac quasi
sub patrocinio complendi volu-
ptatis infinitis vos nec hu-
mane negligentia laxare
non est aliud quam calamitatibus
miseria addere ac vicio sub
levem concedere miseria multipli-
care. Unde sa vivi i ame q
agunt studiosissima intentione
dispiciunt neque ab eis plus
nec sic infinitas quam sibi de-
beat exigat et sub vanitatis
specie in eis viam voluptatis con-
testatur. Aliud est cum in infinitate
aliud cum temptationis sugge-
stione sustinet et quia quidam
vassini arbitres in vanitate
voluptatis que concupiti habent consulen-
do subleuat illam pro modo sig-
nat. Unde fit ut eos sic infinit-
tas sic infinitas calamitate tolleret
et ad spiritualem miserie negli-
gentia non descendunt ac contra
pro vi gaudent in hijs corruptio-
nis sic vanitatibus qui minus
cas ad usum voluptatis in torque-
ant cum replacendo abo corpori
bus non sunt pro delectatione qui-
bus in voluptatis inclinare dispo-
sito in voluptate in flumine dispe-
dunt. Unde tessendo nebris despe-
ricta querunt non solum que te-
nent appetunt sed ea que con-
tenta (?) tollunt et gustu corporum vigorem
non solum que pro pinguedinem
minuat sed ea que pro colore
corum oculos seducat sed ea que
pro mollitie delectent et non solum
que molliorem tactu mitiant
sed ea quia pro colorem oculos
seducat sed quia secundum est
ea quod nequaquam aliquis ad spiritua-
lis agonis certamen consurgeret
potest nisi prius hostis interior id est ap-
petitus gule sint edomitus
qua nisi quis ea que maiora sunt
viciorum prevaleat ad illa expugnanda

que longius sunt in spiritualibus prelio-
rum incedit. Quinis graviore
pugnas neque darum celestium expe-
ditis carnis fragilem inistem
spiritum sibi negant sub vigare
decorum unum gule superfluos appe-
titus cohibere non potest quo valebit
carnalis concupiscentie estus
extinguere. Et qui non valet pas-
siones hominis compescere qualiter potest
certamen temptationibus debellare
quia plures cum ordine certamus
ignorantes edomare gulam
negligunt et tunc ad spiritualia bel-
la consurgunt qui aliquando multa
ea que magne sunt fortitu-
dinis faciunt sed dominante gule
vicio per carnis illecebram omne
quod fortiter egerint perdunt et dum
ventrem non constringunt per carnis co-
rruptionem vel pluribus sunt cor-
rupte virtutes obruuntur. Gregorius
in xxx libro moralium. Ex pone illud
Clamorem exactoris non
audit. Sic dicit. Quis intelligi-
tur exactor alius nisi demon qui
sunt iam tunc paradiso homini inde
persuasionis pravitatem concedit et
cottidie ab eo hunc debiti exigere
retracto querit. Hunc exactoris
primo est male suggestionis
et clamor. Hunc exactoris cla-
mor est non cum lenis sed violen-
ta temptatio. Sicut exactor loquitur
cum levem leviter suggerit. Hic
exactor clamat cum fortius temp-
tat. Clamorem ergo exactoris
non audire est violentis temptatio-
num motibus minime consenti-
re. Audiret enim si ea que sug-
gerit faceret sed eum pensa agere
despiciat. Vere dicitur clamorem ex-
actoris non audit. Non autem vero
hoc loco pro exactorem intelligi
venter valet. Ipse namque a nobis
quod debuerimus exigit quia co-
tidianam sui fructu sibi humanam
laborem impendi eorum qui pravam
querit abstinentes. Quia viri qui
dum violenta gule desideria
reprimunt quasi clamorem exactoris
ubera compescunt sed ac continenti

pro quo sit in nostra acie multa bellorum
certamina suscitat cum sibi ex actore
clamore contempto de sole hic
venator. Sed quia eius impetum in pul-
su quis resistit nisi qui illius pal-
ma spiritualis certaminis apprehendit
qui non in semetipso prius pas-
sionem ventris concupiscencie carnis
pugna devicerit. nequaquam enim
ad conflictum spiritualis agonis
assurgitur si non prius intra nos-
metipsos hostis positus gule
appetitus edomatur. quia si
non ea que nobis viciniora
nobis sunt impugnanda duxerimus
expugnare nimirum inaniter
ad ea que longius sunt im-
pugnanda transimus. Quasi namque
contra exteriores inimicos
in campo bellum gerere sed in-
tra ipsa urbis menia civis
insidians habetur. Quemadmodum ipsa
etiam post qui confusionis dece-
dere a capitalis certaminis congressio-
ne repellitur qui in ipsa in carnis
prelio gule gladiis confossa suc-
cubuit. Nam ad se primus postea con-
spicit confligere. Tamen ordine
certaminis ignorantes edomare
gulam neglegunt et ad spiritalia
bella consurgunt qui aliquotiens multa
ea que magne sunt fortitu-
dinis faciunt. sed dominante
gule vicio per carnis illecebram
omne quod fortiter egerunt perdunt.
Et dum ventrem non restringunt
carnis concupiscencia simul cunctas
virtutes obruunt. Unde et
Nabuchodonosor inimicus ferre-
bat princeps coquorum destruxit
muros ierusalem. quid enim per
muros ierusalem signata scriptura ex-
primit nisi virtutes sancte que ad
pacis visionem tendunt. a quo
coquorum princeps nisi venter
accipitur cui diligentissima cibo
sequentibus cura sunt cui muros
igitur ierusalem princeps coquorum
destruit quia virtutes anime
dum non restringitur venter perdit.
Hinc est quod paulus ait ierusalem
...mia delectationem ventris coquorum

principi subtrahebat cum diceret
castigo corpus meum et in servitu-
tem redigo. Et hinc eciam
premisit. Sic curro non quasi in incer-
tum. sic pugno non quasi aerem verbe-
rans. Quia cum carnem constringimus
ipsis continencie nostre ictibus non
aerem sed immundos spiritus verbe-
ramus. Et cum hoc committimus nos
ex subiciendis extra positis ad
aliis pugnas damus. Hinc
est quod rex babilonis succen-
di fornacem iubet naphte
stuppe picis et malleole nu-
trire concremari rapit sed
tres abstinentes pueros hoc igne
minime consumunt quia cum
quis hostis ligna in immundas anime
concupiscentias nutrit obtutibus
apponat quibus sibi divinus ar-
dor arsit bonis in mentibus
superni spiritus gracia inspirat et
carnalis concupiscencie estibus
ille se perdurat ut si usque ad
captaciones cordis flamma ardeat
usque ad consensum tamen temptacio
non perfringat. haec dicit cas-
sianus in collacionibus patrum
Sic est impossibile extingui
ignis incentiva prius quam ardentes
que principalium viciorum fomites
radicitus excidantur. Prima non
est extirpanda gule concupiscentia
et eo usque extenuanda mens
non solum ieiuniis verum eciam
vigiliis lectione quoque et fre-
quenti compunctione cordis omnis ei
meditacionibus occupata fuerit
et possessa ipsius cibi vel saciacionem
non talis cordis ... gustavit
quia ... sibi imposita
recognoscat. id cum ... ,
... fundamenta ut p
carnalium desideriorum
... primatur non enim nobis
... robore requisito ... nos
vos pugnas nequiciarum cele-
stium ... carnis fragilem
respiciens ... ipsam ...
re nequimus ... cuius gule
superfluos appetitus ... re
non potuit quo estus carnalis

gaupie valebt extinguere et q
nesciunt passiones superdi appositi
quar ocaltatus nullo quid so
huy caste pincutas potest d
bellare nouy est nob ad ii
famus cotidie aus formidadg
i nob ipos hostes in clusus e
Inimicum nob cottidie i gerit
bellu devicto eo prima que
tenstous sint reddere voddit
i spiua ac militi xpi vniusa
para sunt et sodina hec cassidorus
lira et dicit viao gule go
bames abbas devote scripsit
i tractatu de xxx gradibus
sit / Gula e ppatorib delicias
delectacion cedites delectacionum
libidinis fons / Gula ebrieta
actas fornicacionis pit onbu
tamo quo ventris gelatia est
capit / ex fine ventre nuncit
et fouet et gtendit sponi vim
ad fornicationis / similis est
volenti ac olo i cedere exting
nesti spopodisti xpo ipsi cu
gustaui et arta ambulare via
augusti ventris / ajeus iemundis
orat vigilans et sobrie / no
abstinent vo replet ydolis
i nudis immensa alimentorum v
pubens ad refectory affer
i medii medina more et
mediocri pacty bibens xpi v
gis dat / sollis et aari noy
actos morani / et penitus
d abstinent a superfluitas aut
sape mag scitule facit hec
Johes abbas ciundi quod est
q quiq modis peccat3 ca gu
lamy primo cum quis hora co
medendi pvenit et hec sepius
medendi p venit sicut sepius
sit ppi i pabay peccata nisi ope
debitum / ordo cum quis quit
cibaria prosa delicata degli
cundus / est viuis placet ab
stinuisse abis sicut hec fecit
dives ille qui epulabat cot
tidie splendide / ordo qu quis
mensura excedit i mimus co
medendo secundum aut q
hec q vini est mensura debita
hec alu est excessiue mensura

non quisst i cibi quantitate sed
i comedendi qualitate / ordo
qu quis mimis ardenti vel
festinant comedit non cum regula
ciborum fi cupia i viao e / ordo
qu mimus studiose quis cibaria
na sua ppat vnde hec non sapo
ris sed famos excitet appe
tui i omnib his simul sit
duo non que voluptas sed que
varietas regnit secundum eam
peccare esse ca diminuimus cibi
fiant ca superfluitate hec alia
devicio gule huius ggg c xxx
su moz sic concordat duas
bacanti est qua quisque mo
dis gule vicu temptat illi
qu naqui i digernac ipa pue
nit aliqui vero opus nisi pue
nit sed cibos lauciores que
rit aliqui cum quol simul
sit ppali acceleracius appetit
aliqui aut et qualitatem ciborum
et tpi oqgit sed i ipa quantitate
sumendi mensura refectionis
excedit non nunq vero et abicc
tius est cibus que desiderat et
ci ipo ceu i mensi desideri
derams peccat / ysoc quippe
primam pns ore yonathas me
ruit qua i gustu mellis co
stitutum edicti tpus antecessit
et ex egipto plus educti i he
mo occubuit quia despecto
mana cibos carnium peccat qs
lauciores putavit et prima
filiorum hely culpa hec orta est
q ex eorum voto sacerdos puor
no antiquo more coctas vel
lot de sacrificio carnes acape
re audias quas acceleracy ex
hibet et cu ad vrbem dicit hec
fuit iniquitas sodome soro
ris tue superbia saturitas panis
et habundancia aptu ondit q
ideo salutem perdidit quia cu
superbie vicio mensuram moderate
refectionis excessit et primo
gemitus gras esau amisit
qua cibu desiderii vilc cibu
i lenticula concupivit que duo cunct

Sic primogenitus perdidit quo in
illum appetitum anhelavit in
dampnavit loquens cum dicitur quod appe-
titus in cibo est. Unde eadem
laudatores ciborum plerumque sine
culpa sumimus et abiectiores
non sine reatu conscientie degustamus.
Hinc nempe quod diximus Esau
primatum per lenticulam perdidit et
Helias in heremo virtutem corporis
carnes edendo servavit. Unde
et antiquus hostis quia non cibum
sed cibi concupiscentiam esse causam
dampnationis intelligit et primum
sibi hominem non carne sed pomo
sibi subdidit et secundum non carne
sed pane temptavit. Hinc est
quod plerumque culpa gule committitur
cum vilia et abiecta sumuntur.
Saltem sumenda sunt que
necessitas naturalis querit et non que
edendi libido suggerit. Sed
magnus discretionis labor
est hunc exactori et aliquid
impendere et aliquid dene-
gare et non concedendo gule vestigia
gere et dando nature nutrire
que fortasse dispositas sibi fercula
clamore exactoris non
audit. Sinu namque hunc exactorem
naturalis postulatio vocat. Clama-
mor vero eius mensuram nature trans-
iens appetitus gule facit. Ita
qui hunc exactorem in furore audit
quo hunc dispositio
clamorem non audit, quo dispositio
vir ac genus et usque ad terminum
dum necessitati vente resistit
et a voluptate refugit. Sed dicendum
non est quod sit voluptas sub
necessitate se palliat ut vix eam
perfectus quisque discernat. Nam ut
solum debitum necessitas petit vo-
luptas explere desiderium suppetit
et tanto securius gula in partes ra-
pit quanto sub honesto nomine necessitatis
explende se contegit. Sepe autem
ipsa edendi via fucata ad
necessitatem se inserit non nunquam vero
in precedente tempore amat fa-
cile autem est deprehendere an vo-
luptas cum necessitate preveniat sed
valde est difficile discutere cum ipsis

esse vitiosum se cogitat stringit
nequaquam parte nec appetitum
compescit quam atque vincens
tardius videtur. Eo cum tempore quo
necessitati debitum solvitur ex parte
voluptas necessitati miscetur
quod necessitas petat et quid sit
dum est voluptas suppetat
ignoratur. Sepe eius et discernimus
et quia utrumque sibi iunctam
cognovimus in hoc quod contra me
tas rapimur libenter ut sciendo fal-
lamur et dum sibi mens de
necessitate blanditur ex volup-
tate decipitur. Scriptum quippe
est Curam carnis ne feceritis
in desideriis que igitur sibi
in desiderio prohibet in necessitate co-
ncedit. Sed sepe dum instante ne-
cessitati condescendimus desiderio
deservimus non nunquam vero dum de-
sideriis immoderatius obviamus
necessitatis miserias
augemus. Sit cum nox est ut
arte quisque continentie teneat
quatenus non carnem sed vicia car-
nis occidat. Nam plerumque dum
plus iusto caro restringitur et
ab exercitatione boni operis ener-
vatur ut ad orationem quoque
vel predicationem non sufficiat dum
incentiva viciorum in se funditus
suffocare festinat ad intro
hostem quippe vincimus intra nos
et nec sibi hostem potius cupimus
et ipsi inferat morbus languorem
ipso effectu suppetunt ciborum
bone. Sepe vero dum in illo hoste
impugnamus etiam quem diligimus
cruciamus et sepe dum quasi
cum parcimus ad plenum hostem
nutrimus eiusdem namque alimentis
vicia superbiunt quibus nutrien-
tes vivunt et cum virtus aliter
aliter plerumque cursus viciis an-
guitur. Cum vero mensa continentia
viciorum cursus exterminat corpus
virtus defraudatus anhelat. Unde
necesse est ut in tanto bono cum
quadam arbitrio presidat in ipso
que corpus gerat quod ei homo

contra et semper ad debitum in-
stinctum sumere sufficiat et nunquam
superbe liberalitate autem quod dicat ne-
moneat si quid suggerendo
sit minuat dummodo cum semper
supposita cibaria domina comis
sumat. Sicque fit ut dum ipsa
vicia vicina quidem nobis
patimur et tamen quod natura exigere
videtur per que plerumque in vi-
cia que contraria prevaleant
in processu. Unde dicit Victor sicut
modica contractione sumebant
qua inter sola oblatio fieditur
contigerunt quia quamvis vic-
torie sumat ad eo macerationem
tamen cogitationum superbia generata
nobis pugna sumatur. Unde bene hic
quia unus corpus non geminus
et debite necessitati coniungit
et violente voluptati contradi-
cat voce dura dicit. Clamo
rem exactoris non audit quamquam
pugnantibus dictis sufficiunt. Unde
hinc certa colligere possumus
quod circa procuratione cibo dispar-
tus quispiam at sapiens sumere
vicio uti potest. Indisparatus vero
et insipiens et in vilissimo
cibo pruriginem gule curare potest
delectet. Et ideo dicit Augustinus sicut
enim fit ut sumere aliquo cibo
cupidius vel voracitatis
procuratio cibo sapiens utatur
insipiens vero sordissima gule
flamma in vilissimo ardescat
Et Sanius quisquam maluit uno
de pisce vesci quam lenticula
more Esau aut cedo movere in
victoriam Non propterea tamen ceteros
nobis sunt pluris quam bestie qua
vilioribus utuntur escis Ita in
omnibus huiusmodi rebus non
ex earum natura quibus
utimur sed ex causa utendi et modo
appetendi vel probandum est vel
improbandum. Augustinus et super Genesim
voluptas vero non in natura ciborum
sed in desiderio vigore consistit
Laudanda tamen diligenter voluptas
gule quia sunt non ulla casum
religiosi qui velut quidem quam
monibus auspiciis ac parvis vicorum
gule et crapule applaudunt et
tamen tales quam in potibus superfluita-
tate exigunt que certe prorsus re-
ligiosorum et prima agentium quam
sunt impediunt. Ita enim incultam
sectantes super carnem ambulant
et non super spiritum quorum carnem
deus venter est de quibus Unde
sunt dimis sermonibus dicit sit sa-
lute sic blandiente nobis ventri
et in fama huius secte delectatione
ad procuranda carnis curam in
desideriis cum deinde provocet
quod est autem apposito Unde sunt no-
nulli qui gravioribus velictis (?)
turpitudinibus crapule tamen applau-
dunt et ita aborum quam potum
exigunt superfluitatem que per
fectum penitentis contra impediunt
et tales super carnem ambulant
Ceterum enim in carne sunt sine fi-
ne sunt esse hiis religionibus si-
ve vera est non quia vera
est Apostolus Deo placere non potest
Cum tamen eum tamen profectum prestat
unum vilissimum in suis pessimis re-
servet defeat autem gula deus
est Unde dicitur quam gulosorum
hominum sit deus venter Apostolus
paulus de quibus testatur sicut dicit
quorum deus venter est. Et hec coram
Hugo in libro de claustro anime sicut dicit
Solent dominus templa construi
altaria erigi ministri ad sum-
endum ordinari ymolari pe-
cudes thura concremari. Deo
siquidem ventri templum est
coquina altare mensa ministri
coci ymolate pecudes cocte
carnes sumus in deliciis odor sa-
porum nec angulos audiuntur
luctus et singultus in orce
Sed eructationes carnis in
ingurgitate que non sunt in celis
sed in babilone quia deus eorum
venter et gloria in confusione. Hec
Hugo. Unde super Hugone eundem

Eug sut in cibo consideranda s.
quid et qu s. q[ua]ntum comedamus
ubi spes ho et mensa ne
libatur aut cont hora aut
cont mensura aliquid sumatur
vetitum venter comedit ad...
et compellit cont horam iona
thas et apre maledicatur plus
vomit ad sepulc[hrum] corpore ul
tra mensuram et occidit. Hec
hugo de claustro g[ra]d[us] 7 in
sumendis alimentis corporis gule
magis quam necessitati serviatur
nutricanda magis caro luxurie
bono vobis opere famulando
sufficiat non aut ut per saciac
tate ad iniquitate contritudi
nis prorumpat. Ad hec hortatur
beatus greg[orius] sup[er] ezechielem sic dicit
spiritum saciari nec in sume
sumendis alimentis corporis gu
le magis quam necessitati obediat
plus cum concupia quam necessitas
potit et sepe dum carnis in
ope satis facere curamus volup
tas se erupit et modum refec
tionis excedit. Vn fit ut cupa
cita ad culpam quamque pleps
enim de alia carnis temptatio
vapat dum carni i modicam
i refectione sumitur. Caro cum nobis
aliquo adiuncta est in bono opere
aliqui aut seducitur i malo
Si ergo ei plus quam debemus tribuimus
hostem nutrimus. Et si necessitati
eius que debemus non
reddimus ciue necamus. Sa
cienda itaque est caro sed ad hoc
usque ut in bono nobis opere famulan
do sufficiat. Ita quippe ei tem
perandum ut superbiat saciare penitus
ignorat. Dicitur magis e ma
gna saciari ne unquam per sa
cietate carnis ad iniquita
tem prorumpat contritudinis. Hec
ergo filie aut gule sunt iste
in sobrietatis contraria leticia
et immundicia obtusio mentis
i modestia i honestas crapu
la ebrietas i sufficiencia in
verecundia i modestia vaniloquium.
Sobrietas aut est temperancia

ad verba scurrilia inepta leticia
est lascivia carnis sive gestus
corporis inordinatus lascivia me
tis demonstrans. Immundicia
est que solet provenire ex gula
ut est vomitus et crapula
nos fetide ac luxuria. Obtitu
do mentis est obtusio rationis.
Immodestia est corporis superflui
tas i honestas est lascivia
sola et operum dare. Crapula
est excessus in cibo. Ebrietas
est excessus i potu. Insufficien
cia est frangitur tempus pervenire
i comedendo. Inverecundia est
fedia verba proferre et turpia i mo
dicacia e aliorum nimius appe
titus vaniloquium est ociosa verba
ex more proferre. Verbo secundum
quod gula complectitur duo scilicet comes
sacionem et ebrietatem et ipse
laqueus per synonima opponitur
commessacioni sobrietas vero
ebrietati. Sic igitur patet
de vicio gule etc. ‖ P

Post informacione de vicio
gule nunc de peccato luxurie
et quid sit luxuria de sed... vo
videamus p
Bac de bos q
luxuria secundum hugonem de sancto victore
est concupia expediendi vo
luptatis carnalis Nimia sed
luxuria est cum i mundus dispo
sicio verius rubrica carnis
et mentis prostracio. Est aut
luxuria i strenuata corporis et spiritu
rum libidinis nascens. Non
dum aut corporum luxurie est
ut de picto sed quamquam saciamus
plus quam cetera alia vicia mente
qua capiunt possunt et enunc
dimat caucat. De hoc dicit hugo
in libro de claustro anime nichil cum
mente ciuis cuivis quam ce
aliquibus ad luxuriam afficitur
cordis i clinat. Dicit etiam hugo de
sancto victore luxuria est i modicata
carnis peculancia dula vc
nenum i petulancia per vico
sa poro colubra cum debilitat
et viribus animi robur cumulat.
hec hugo. Sed respondendo

vilit. Sunt vicio quia nichil
ita vastat corda hominum et
subicit suo dominio et prevalet quem-
admodum libido. Testatur hoc beatus
Augustinus xiiii super Genesim. Stelliones
sunt homines qui libidini, quia
libido femine sicut stellio vastat
corda mortalium et omnibus
virtutibus. Auctoritas declaratur
dupliciter. Primo cum voluntas nostra
sit ita libera ut non possit
ab aliqua causa creata cogi et compel-
li, tamen motus libidinis ita ipsam
constringat successive ut postquam
ipsa fuerit ei per consuetudinem
submissa teneatur ea sic captiva
ut vincitur sequitur ab
omni vicio et peccat. Secundo [illegible]
ta. Secundo declaratur quia in certis
dominiis quanto fortibus et
melius sunt quibus tanto
magis dictatur et [illegible]
a domino suo, iuxta autem tyran-
nide quia voluntas compellitur
ad parendum libidini quanto
fortius sequitur, eius propter
[illegible] fortius [illegible] opus
[illegible] possessio hominis post-
quam [illegible] mente
[illegible] vastavit totaliter corpus
eius [illegible] nullum bonum
cogitare permittit. Sic ipse
amor carnalis et libidino-
sus est insaciabilis cum eius
[illegible] sunt [illegible] recedit
et post complexionem temporis [illegible]
[illegible] in copia patitur
ut [illegible] passio
[illegible] quas patitur [illegible] ad
cogitare permittit. Ista com-
memorat beatus Iohannes [illegible]
Luxuria mentem [illegible] vastat
ullum bonum cogitare permit-
tit. Amor eius [illegible] semper
insaciabilis est qui [illegible]
recedit et post copia [illegible]
in copia patitur [illegible] effe-
minat et [illegible] passionem
qua sustinet aliud cogitare
non sinit. Omnia bona non
consumit quia [illegible] viros

corpus cruciat [illegible] in gemi-
ctat [illegible] pacet quem
[illegible] Omni causa lu-
xuriat vivos mortuus
et [illegible] mentis libido do-
minat [illegible] amor eius in sa-
ciabilis in suo [illegible] quia ignis
[illegible] familiaris [illegible]
[illegible] Testatur hoc beatus
[illegible] dicit luxuria est pestis
que [illegible] familia
[illegible] [illegible]
na [illegible] ferens
[illegible] flamma
[illegible] sic luxuria [illegible]
[illegible] vult per [illegible]
per vult [illegible] luxuria est
pestis [illegible] monstro [illegible]
[illegible] que corpus cruciat
[illegible] famam
perdit [illegible] offendit Deum
amittit. [illegible]
[illegible] luxuria
[illegible] gula [illegible]
[illegible] superbia [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Et non
[illegible] cordis
ac [illegible] officit honorem [illegible]
[illegible] Christi. [illegible] fornicacio et libido
membra facit meretricis. Teste
apostolo qui dicit: Nescitis quia corpora
vestra membra Christi sunt? Tollens
ergo membra Christi faciam membra
meretricis? [illegible] qui adheret Deo
unus spiritus est. Fugite fornica-
cionem. [illegible] Nescitis quia qui
adheret meretrici unum corpus
efficitur. Omne enim peccatum quodcumque
fecerit homo extra corpus est;
qui autem fornicatur in corpus
suum peccat. Ex hiis igitur verbis
[illegible] apostoli colligere possumus
quam maximum scelus sit fornica-
cio, que templum Dei [illegible]
[illegible] ita [illegible] violat corpus
[illegible] facit meretricis. [illegible] Sic
dicit Isidorus: Fornicacio ma-
[illegible] scelus [illegible] quia per carnis

in inmundiciam templum dei
violat et tollens membra christi
membra faciat meretricis. Ysido-
rus de cca dicit primo. Gr-
tinua libidinis temptatio
que non solum mentem effeminat
sed et corpus enervat non solum
maculat animam sed fedat per-
sonam. Illam precedunt ardor
et petulancia semper comitatur
fetor et inmundicia semper se-
quitur dolor et penitentia. Hec primo. Qu-
dicentis igitur quod per eas tot pi-
cula vicii huius unde est quod
hunc peccatum luxurie cum
in principio vilis resistat quasi
committitur et in consuetudine
ducatur et in quandam necessitatem peccati
deducitur. Dicit de hoc Augustinus
nam ex perversa facta est libido
et dum servitur libidini facta est
consuetudo et dum consuetudini
non resistitur facta est necessitas.
hec Augustinus. Quia autem hoc morti-
ferum pestis incentivum sit oberrat
nocte ac die homines quiescere
non permittit. Testatur hoc beatus Am-
brosius. Dicit de secundis cum
stimulus libido est que num-
quam quiescit per affectum
nocte fervet die anhelat. Hec
Ambrosius. Nec mirum si hoc vicium
faciat semper animum inquietum
quia qui prius ac lascivo animo
ardet sic tamen mente et
corpore languescit. Et ideo numquam
quiescit. Dicit de Orosius
cum dilectione prava estuat
procul dubio mente et corpore
egrotat. Unde maligni spiritus
qui in de peccato omni gaudent
cum nos lapsos in aliqua vi-
cia intellexerint maxime tamen
de fornicatione letantur quia
hoc faciunt validius quam
cetera vicia corda et corpora
hominum occupat et vastant.
Unde dicit quedam glosa quod de-
mones de omni peccato gaudeant
precipue tamen gaudeant de forni-

cacione et ydolatria. Et
notandum quod contra hanc pestiferam
morbum vel luxurie vicium ex
potest esse remedium primum
est frequens meditacio de hoc.
dicit Gregorius ad restringenda car-
nis illecebra et luxurie fe-
diditatem multum valet quod
si frequenter cogitemus quod cadaver
tale non longe post vermibus
scaturiet et in fetida materia
commutabitur. Hec Gregorius. Secundum re-
medium est quod homo debet fugere
occasiones huius vicii vel fa-
miliaritatem mulierum et
omnia alia que possunt ince-
tivum esse ad hoc peccatum in clinac
Dicit beatus Ambrosius super dictum apostoli
fugite fornicationem sic dicitur
contra alios vicios potest expectari
conflictus. Istam autem fugite ne
approximetis quia non potest me-
lius vinci. Hec Ambrosius. Et cca
dicit Iohannes Beleth dyaboli est lu-
xuria si quis huius capitur
non alio solvitur in isto ca-
pitulo et periculoso prelio nemo
potest vincere nisi fugiat nec
potest firmiter perdurare nisi car-
nem domet abstinencia et
ieiunio. Hec Iohannes. Tercium reme-
dium est quod homo debet primos
motus carnales extinguere
in se ipso reservare antequam
pertrahant incentivum ad delecta-
tionem et consensum peccati ex hoc
beatus Bernardus. Et cca de vicio gule
quere quidam in incitamentum luxurie
hic. Et notandum quod ardor li-
bidinis per aliquam pravam ac-
cionem excitatur et nisi illico
reprimatur subito totum corpus
occupat et estuat unde et in-
cendit prava carne certam
modicam scintillat de inde de-
lectatione ipsi incentivum mactat
ad omnium per consensum permittit
sibi incentivum sibi ingerat. Unde
filii hominum usque quo gravi corde

et pingui corpore ut quid di
ligitis vanitatem et veritatem
negligitis. Propter pinguedo car
nis de hac corporis saturitas
ventris aut ante mortem
nos deserunt aut nos illa
in morte velim quietis sic
cum omnibus illis cum igni
bus deputatur donec nu
sus in scelera collegio colliga
ti in tormentis pro pena
libus sociantur qui sibi fue
runt in viciis. De delitate qui
delicijs et divicijs confusi
confessione corporis et mor
tuus non est tempus dei ista
et potus non purpura non
byssus quia dives ille vix
que candatus vix quam in puncto
ad inferna descendit. Unde
ad hoc dicitur Vos gulosi
et luxuriosi quorum deus ven
ter est quorum usus omnis
qui in ventre aut sub ven
tre est qui in luxuria cum
tempore corda et corpora vestra de
dite quia esca ventri et
et venter escis deus autem et
hunc et hanc destruet. Ca
tus demoniorum est superbia
detractio et invidia crapu
la et ebrietas que cum imple
verint mentem et ventrem
corpus ibi non invenit loca
cum ignis et aqua simul
esse non possunt sic spirituales
et carnales de hac in eadem
se non patiuntur ubi crapula
invitantur ut post illa sequitur
corpus unica sua dulciora
polup ... mel et favum
tunc ... dedignatur
ubi antiqua ciborum diversitas
pestis ventris ... pannis
... sperunt ... hoc
Deum ... aut gula sive eb
rietas ... sit libidinis
... Ieronimus venter mero
estuans cito spumat in libidi
nem venter et genitalia vici

na sunt et unum alterius sibi ministrant
ex vicinitate cum membrorum sequitur
consideracio viciorum. Item ... Vacu
dum quod sunt septem species luxurie
scilicet fornicacio adulterium incestus
stuprum raptus sacrilegium vicium
contra naturam. Fornicacio autem est
... vidua[rum]
et ... adulterium est
alieni thori violacio. Incestus
est consanguinearum et affinium ab
usus. Stuprum est virginum
illicita violacio. Raptus est
cum puella a domo patris addu
citur ut corrupta in uxorem
habeatur. Sacrilegium est quo quis
... deo ... ledit ut
in religiosis et in clericis ...
... ordinibus et in hijs qui
... votum continencie. Vi
cium contra naturam est quo ...
usus ... putet quod tam
malum et detestabile est ut
non dicatur ... quia par
... nomen ... contra naturam
... vicia superat ... hoc
... mors est corporum
... animarum ... spiritus sancti ...
... civitatem ... dya
... ducat hoc vicium ...
... polluit et ...
... aut ... perpetuit
... ad ... a deo separat et
dyabolo ... De hoc pessimo
vicio ... sit at
vicium hoc ... cum
... vanitate superat viciorum
... si quid ... vicium mors est
corporum ... animarum carne
polluit ... hunc ...
... spiritus sancti de templo
... peccatoris ... in ...
... luxurie vicium introdu
cit ... laqueos ... ca
... precari ne ... opil
lat infernum aperit paradisum ia
nuam claudit celorum ...
... babilonis ...
... abscondit ... membrorum ...
et in ipsum ... yehenne

cstrat in acedium. sic vicium
plane patrie muros conat
kute et redimma constr so
domus satagit mens repale
hoc est cum consobrinitate violat
pudiciciam necat castitatem
iugulat virginitatem spurcissime
contagionis immundicie trucidat
omnia fedat omnia maculat
omnia polluit et quantum ad
se nichil purum nichil a sordi
bus alienum nichil mundum ce
permittat adeo etiam separat
ut demonibus iungat. hec
perpetualissima sodomorum regna
sue tyrannidis legibus obse
quentem hominibus tempore eum deo
reddit odibile. Infelicem quippe
animam per quam hec venenatissima
coluber devitas semel infixe
ut sensus adimit memoriam tol
lit intellectus aciem obscurat
immemorem dei obliviscat et
sui post fidei fundamenta
evacuat spei robur enervat
caritatis vinculum dissipat iusticiam
tollit fortitudinem submittit tempe
ranciam eximit prudencie acu
mine obtundit et quid amplius
dicam cum quidem omnem virtutum
cuneum de curia humani cordis
expellit omneque vicium bar
barum velud evulsis portarum re
pagulis introducit. huiusmodi
litas asperra bestia cruentis fel
faucibus devorat a cunctis bonis
operibus quibusdam suis vinculis
obligat prona nequissime
pravitatis abrupta precipitat
effrenat. mox nempe ut
quispiam in hunc continue predic
tum abissum fuerit lapsus a
superna patria exul efficitur
a Christi corpore separatur tocius
ecclesie auctoritate confunditur
omnium sanctorum patrum iudicio condemp
natur inter homines in terra de
spicitur ad celestium civium consor
cio reprobatur omnia et
nec terrarum divisionis ob

probrium et plurimum dampna
tionis cogitur pro eo sed tamen
tu hec petrus damianus. Sed
nequis pro huiusmodi tam gravi
scelus cadens post lapsum tam
t inani facilior in desperatio
nis baratrum corruat. Unde
petrus damiani ad primum
ad spem habendam de divina
misericordia ca de hoc scelere sic
minatur dicens. Cum istius huius
sodomitice turpitudinis se
contagione fedaverit nisi sue
nostre prius fuit satisfactione
purgatus nunquam hic dei gratiam
potest nunquam Christi corpore et
sanguine dignus est nunquam
celestis patrie limina intrabit.
Tu consurge queso o homo
ad primam que in huiusmodi miseri
voluptatis sopore deprimeris
revivisce tandem qui letali co
trariorum tuorum gladio cor
ruisti. Habe quod ne te baratro
desperacionis absorbeat. Mens
tua fiducialiter con divina di
vina pietate presumat ne
pro magnitudine criminis impeni
tens obdurescat. Non est peccatorum
desperare sed impiorum. Nec mag
nitudo criminum in desperacione ad
ducat animam sed impietas. Si
cum tu potius dyabolus ut te in
huius vitiorum profunda submerget
quanto magis Christus bonus te prop
potest ad eum de quo lapsus
es vitam revocare. Numquid qui
cadit ut resurgat recadit
agminis gravius hic in littum
respondere est similis prius
qui pugnat et magis specius
qui bellum contrahit non ergo
tu de largitate divine misericordie
diffidas si ad infatigabiliter in
prima perseverare contendas. Hec
petrus damiani de corporibus
apostolus et paulus ut dicit vi
ad E de hoc scelere enormi
dicens de corporibus vicio faciat

et tales vitiosus in huiusmodi fine
collapsos esse dampnandos
sic concordat. Et dicitur Ad Cor. 6 nescitis
quia iniqui regnum non possi-
debunt. Nolite errare neque for-
nicarii neque ydolis servientes
neque adulteri neque molles
neque masculorum concubitores neque
fures neque avari neque ebriosi
neque maledici neque rapa-
ces regnum dei possidebunt. Postquam
vero apostolus hos criminosos
enumerasset non solum absolute
neque solum de talium horum criminum
sed etiam iustificatorum et sanctificatorum
tales esse non sentiat demonstrat
eos posset dicens: Et hec aliqui
quidem fuistis sed abluti estis
sed sanctificati estis sed iustificati
estis in nomine domini nostri Ihesu Christi
et in spiritu dei nostri. Ex his igitur
datur intelligi primo colligere possumus
quod non solum hoc peccatum sed quia
contra vero causa omnia tamen per
penitentiam deleri potest dummodo
homo de sacramentis suis con-
venienter doleat peniteat et de
consimilibus caveat quia
multum displicet deo recidivatio
peccati. Unde ipse dominus ad mulierem
deprehensam in adulterio dixit:
nemo te condempnavit mulier. At
illa dixit: nemo domine. Et dominus:
nec ego te condempnabo. Vade
et amplius noli peccare. In quibus
verbis magna fiducia lapsis
in peccatum tribuitur qui plus lap-
si per primam resurgentes et in
ipsa perseverantes. Sed per huiusmodi
assimilibus custodiunt proprie
nos faciendum consilia luxurie
sunt ista scilicet in prudentia ceci-
tas mentis, inconsideratio, incon-
stantia, amor sui, precipitatio,
odium dei, affectus seculi presentis, despe-
ratio futuri seculi. Impudentia est
ex exterioribus signis luxuriam
demonstrare. Cecitas mentis est
quod secundum Augustinum propter luxuriam tota

mens absorbetur. Inconsideratio mor-
tis scilicet et in finem. Et inconstantia
ad cogitandum et considerandum
nunc istud et nunc illud.
Amor sui est quo aliquis
desiderat longa vita ut ex-
pleat voluptates suas. Precipitatio
quia quis precipi-
tatur tam ad peccandum quam post
nos se precibus mortem propter luxu-
riam faciendam. Odium dei est
quia sicut eius dominus abstrahit se
et punit eos qui sectantur
carnis delicias ad quas in-
clinat luxuria. Affectus presentis
seculi est appetitus bonorum
divitiarum sanitatis fortitu-
dinis et huiusmodi propter que lu-
xuriosus homo finem suum con-
sequitur. Desperatio futuri seculi
est diffidentia glorie vel ve-
nie consequende. Et hoc est filia
luxurie consummate. Sic igitur
habemus de peccato luxurie et de ce-
teris septem capitalibus viciis
prout dominus donaverit exposita.

Post quam in fortius

Post de vitiis capitalibus
sive mortalibus nunc sciendum
videndo quis predicta peccata sint mor-
talia vel que possunt esse veni-
alia. Et circa primum vitia predicta
quantum ad sui genus sunt peccata ideo ta-
men sunt mortalia. Unde vana
gloria mortale peccatum dicitur dupli-
citer. Primo ratione finis propter quem
laus appetitur sicut illicita
aut quia bona adhuc finem
optatur ut aliquis lucrum carpa-
ta vel peccandum vel aliarum quarum
neque rerum ab hominibus consequi va-
leat. Secundo ratione operis in quo laus
appetitur quia sit quando homo bonum opus
operatur ad hunc finem ut lau-
dem et favorem capiat ab hominibus
et suum animum totaliter habet in eadem
laudem et favorem sic ordina-
ta et nimia delectatio. Tertia principaliter
faciendum quia contemptus fine laus

apperit primo ad vitandum ma
lum infamie sicut sancti se
laudaverunt ut habetur [illegible] Secundo
pro utilitate aliquorum spiritualium
ut est gloria dei vel edificatio
proximi sicut paulus se commen
davit ad Cor. x°. Tertio pro
lucro avaricie sicut pharisei
qui devorabant domos vi
duarum simulantes longam
orationem. Quarto pro actu aliquo
venialis peccati sicut qui gloriatur
laudari aut eo quod venialiter
laude delectatur. Primum est pravi
ac summum est caritati dei et proxi
mi est mortale peccatum quia
pravum dicitur et lucri temporale
ut peccatum est. Quartum est veniale
Sequitur de causa quare vana
gloria sit peccatum mortale. Sed vero
ut opus vel laus quitur hoc
potest sic explicari quia laus
quoque quitur pro opere illicita qu
que pro opere quedam alia quod
pro opere virtuoso. Si primo sit e
tale peccatum quale est illicitum
sive mortale vel veniale. Si secundo
sic est peccatum veniale ut de
viniacis vel vestes preciosas
decorem si talia de se sic sunt in
ordinata ut sunt occasio mor
talis peccati sicut qui mulier ornatu
nimio ad capiendas animas pro
parat et similia tunc est peccatum mor
tale. Si tertio id est si laus queratur
pro opere virtutum hoc est duplex quia ap
petitus laudis adiungitur operi
virtutis tamquam in adiunctis sicut con
tingit in cantu vel in predicacione
quoque et in quibusdam aliis operi
bus virtuosis et tunc est peccatum
veniale vel laus est finis pro
positus operis virtutis et opus dicitur
tamquam sibi constituit finem ultimum
se totaliter fundans super humanum de
cretum tunc gloria vana est peccatum
mortale quia tunc in hoc
ei ut dampnum sui hoc de va
na gloria hec //

Invidia consequenter queritur ut
mortale peccatum. Dicendum
quod invidia secundum Damascenum sit
dolor de alieno bono contrarius
directe caritati que non emula
tur sed congaudet veritati. Caritati
vero nichil est contrarium nisi mor
tale peccatum. Tamen illud quod ex
genere est mortale potest esse
veniale in quantum vel in primo
motu consistit ut contra suam
voluntatem trahitur dolor iste de
alieno bono. Et quia duplex
quia ut est primo primus mo
tus contra virtutes. Sicut qui
dam naturaliter sunt invidi et hoc
nullum est peccatum cum hoc nullo
in sua potestate sit ut est primus
motus sed quando appetitus sine
completa deliberatione tali passio
ne afficitur et sic est venia
le peccatum ut est actus volunta
tis deliberate hoc sit cum
homo deliberate et volun
tarie deliberato animo admit
tit et consentit vicio invidie
et sic est mortale peccatum ut cum
dicitur per intencionem contra suam
voluntatem ut qui dolor surgit
contra bona sicut qui dolet
aliquis de bono temporali alterius
quia videt illud redundari
in detrimentum anime illius vel
eciam in detrimentum civitatis et
dolor talis bonus est quia ma
ius bonum magis est appetendum

Ira consequenter queritur utrum est mor
tale peccatum. Dicendum secundum
Cassiodorum Ira est motus ani
mi et incitatus ad penam
provocans inferendam. Talis enim
motus contrariatur caritati que non
irritatur nec cogitat malum
ut habetur primo ad Cor. xiii. Est autem
ira triplex. Prima est venialissima
affectus contra proximum per quam
non dolent de malo proximi
nec gaudent de bono eius sed
sic est in indifferens et sic non est
peccatum mortale sed est in perfecto

caritati. Secunda est actualis ira que est
absque appetitu vindicte et talis
motus circa deliberationem est ve-
niale peccatum quia habet incompletam
rationem ire. Tercia est in perfecto
appetitu vindicte et est
triplex. Cumque(?) enim ira est acuta
sicut in melancolicis in quibus
ad plenum continue mordet ira
propter continuum(?) et turbulenti et sic
talis est peccatum cum sit motus
naturalis qui est ab appetitu in-
deliberato et tunc est venia-
le sicut alii primi motus. Cum
autem a voluntate deliberativa
est tunc est mortale peccatum.

Accidia secundum quod est ve-
niale peccatum. Accidia (?)
accidia est tedium circa bonum
sed autem non opponitur carita-
ti sed facit diminui fervorem caritatis
in quo consistit. Quale veniale
illud quod tedium ut est mo-
tus naturalis et sic nullum est peccatum
vel est motus appetitus ten-
tatus de opere spirituali laborioso
et sic est veniale. Cum vero te-
dium redundat in obmissione
eorum que sunt necessaria saluti
vel obmittuntur ea ad que quis
tenetur ut est horas canoni-
cas persolvere ad quas obliga-
ti sunt qui sacros ordines
receperunt tunc est peccatum mor-
tale. Dicit Thomas de Aquino sic
dicit. Sicud invidia que est tristi-
cia de bono proximi est peccatum
mortale in suo genere eo quod
contrariatur caritati ad dilectio-
nem proximi. Ita accidia que
est tristicia boni spiritualis divini
est peccatum mortale ex suo genere
in quantum contrariatur caritati quantum
ad dilectionem dei et hoc verificatur
in omnibus peccatis que sunt mortalia
ex suo genere sed motus ipsorum in
genere talium peccatorum non sunt mor-
talia peccata quia sunt absque de-
liberatione rationis unde talis

motus accidie sunt peccata ve-
nialia. Ita est in viris perfectis
propter esse intestino(?) motus accidie
saltem in sensualitate propter hoc
quod nullus est ita perfectus in
quo non remaneat aliqua
contrarietas carnis ad spiritum sed
cum affectus carnalis ita pre-
valet rationi ut ex deliberatione
homo tristetur de bono spirituali
et divinis motus manifeste
talis est peccatum mortale. Secundo
si autem tedium id consistit quod ob-
missione boni vel difficultate
aggrediendi bonum durat
in desperatione tunc iam accidit
ad peccatum in spiritum sanctum et quamquam
tedium illud ita crescat quod causa
inducat in tedium vite et tamen
quod inniciat sibi manus sicut iam
similiter est Iudas qui de laqueo
se suspendit.

Avaricia dicitur dupliciter. Uno modo
peccatum quod est oppositum iusticie
et hoc modo ex genere suo est
peccatum mortale. Sic enim ad ava-
riciam pertinet quod aliquis iniuste
accipiat vel retineat res alie-
nas quod pertinet ad furtum vel rapinam
vel furtum que sunt mortalia.
Alio modo potest accipi avaricia prout
quod opponitur liberalitati et prout
hoc importat inordinatum amo-
rem divitiarum. Si igitur in tantum amor
divitiarum crescit quod preferatur ca-
ritati ut sic propter amorem divitiarum
aliquis non vereatur facere contra
amorem dei et proximi sic
avaricia est peccatum mortale. Si
autem homo prius super fert(?)
divicias amem non tamen preferat
eas amore amori divino
ut sic propter divicias non velit ali-
quid facere contra deum et proximum sic
avaricia est peccatum veniale. Et
quia avaricia est inordinatus
amor sive appetitus habendi
Secundo quod si quis appetit ali-
ena appetitu completo cum causa
procedit in opus hiis factis ad

cet sic est mortale peccatum. Item
si quis appetat illicita volupta-
te completa ut si aliquis [illegible]
aliquis conatur beneficium ecclesiasticum ad-
ipisci sic est peccatum mortale
peccatum. Item si aliquis appetit
talia sive sint aliena sive
illicita cum voluntate deliberata
ut si posset habere sine offensa
dei et ... proximi et tamen
vel nullum vel veniale peccatum est.
Item si quis sumptuose appetit habere
superflua superflua et hoc appe-
tit superfluitate inquietudine cura-
rum et assiduitate laborum hoc
est peccatum mortale. Item si quis
ex superfluo amore inhereat
temporalibus citra dei amorem
hoc est peccatum veniale. Item si
quis retinet ea que ad vitam
pertinet et suorum vel ad si-
stentationem sui status et suorum
... dat sua dignitate hoc non
est peccatum. Item si quis retinet
superflua respectu ... iam
... et hoc tempore continue
... aliorum sic est mortale
peccatum. Item si quis retineat
superflua cum continua vanitate
et insatiabili cupiditate sic est
certe mortale peccatum ...
... signum ... affectus
est quod quis ... non ...
... aliis ...
... Et aut vitium avaritie
ydolatrie comparatur. De hoc Thomas
de Aquino. Sic aut apostolus non
dicit quod omnis avarus simpliciter
non habeat ... in regno dei
et christi ... addit quod
est ydolorum servitus. Illa enim
avaritia ... apostolus concludit
que operatur ydolatrie ... quod ho-
norem deo debitum exhibet crea-
ture ... temporalibus bonis.
Illa aut que in eis finem con-
stituit in temporalibus bonis finem
constituit quod soli deo debet illa
cupiditas ... caritatem
est illa que finem constituit in
temporalibus bonis. Illa aut que
in eis finem non constituit quamvis
superaddit debitum ... modum
non extinguit caritatem sed impe-
dit eam in suo actu. Hec Thomas.
Ex quibus dictis colligere pos-
sumus quod non omnis avaritia
sit ydolorum servitus vel morta-
le peccatum sed solum illa que ex-
tinguit totaliter caritatem
... avaritia potest esse peccatum
veniale in certis casibus
ut premissum est.

Gula est in moderatus appe-
titus comedendi quod potest ex
quatuor modis primo si est cibi
solus appetitus cibi et hoc
numquam est peccatum nec est delecta-
tio ... quod est peccatum ...
ordinatum est defectum cibi ...
... sive talia in quibus
non est [illegible]
... appetitum ... ad ... appetitus delectationis et ...
... hoc est veniale peccatum
... si est ibi ... precepti
ut cum aliquis sine necessitate
... vel reli-
giosus comedit carnes cum
in suo ordine sit prohibitum
... sic est peccatum mortale
... si appetitus comedendi
est ad libidinem ut cum nimio
et finali affectu inheret delecta-
tioni cibi et nimis ingurgi-
at se et hoc est etiam peccatum mor-
tale. Dicit gula. Sanctus Thomas
de Aquino. Vitium gule proprie
consistit in concupiscentia inordinata
... ergo inordinate accipiatur
in gula ... aversione a fine vel
... sic gula erit gula peccatum
mortale quod ... delectationi gule ... homo
... sui ... que deus ... precepit
... precepta agere ut
delectationes ... assequatur ...
... in vitio gule intelligatur
inordinata concupiscentia tantum secundum
ea que sunt ad finem ut ...
quia nimis concupiscit delectationes

ciborum non tamen ita quod propter aliquid faciat contra legem dei est peccatum veniale. Hec Thomas. De viciis contra ebrietatem sciendum quod culpa ebrietatis est inmoderata concupiscentia et usus vini vel alterius potus qui inebriare potest. Hec dicit. Ebrietas contingit ex eo quod vinum sit quod necessitat potum esse inmoderatum et inebriare potentie et non cessat vini fortitudinem. Et tunc credit inebriatus fuisse. Alio modo fit ebrietas preter esse sine peccato quia non credit inebriatum fuisse. Alio modo fit propter incipiat potum esse inmoderatum non tamen consistunt potum esse potentem inebriare vel ebrietas potest esse cum peccato veniali. Tercio potest contingere quod quis bene advertat potum esse inmoderatum et inebriantem et tamen magis vult ebrietatem incurrere quam a potu abstinere et talis proprie dicitur ebrius et sic ebrietas est peccatum mortale. Igitur volens homo et sciens [?] se usu vinis [?]

Luxuria consilio genere est peccatum mortale quia est contra illud preceptum non mechaberis. Concupiscentia vel luxurie distinguitur septem modis. Primus est cum concupiscentia consistit et primo mota tantum et sic est veniale peccatum. Secundus est cum sequitur consensus in delectacione licet in opus non velit procedere et est mortale peccatum. Tercius cum consentit corpus [?] vellet carnaliter peccare si occurrent oportunitas et est mortale. Quartus modus est cum concupiscentia crescit non solum cordis sed passatur corpus et sic est etiam mortale. Unde Matthei dicitur: Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam actu i. hec animo [?] et sic intendat mulierem ut eam concupiscat. quia secundum Ambrosium [?] hic iam non est intelligendum sed plene consentire libidini sed aut dicitur ad concupiscendum eam.

quia si aliquis viderit mulierem in forma [?] pulcram et vultum non procedit tamen vel ultra esse peccatum vel solum curiositatis. Quintus modus est confabulacio ut cum quis mulierem precatur vel propter libidinem licet cum ea familiaria colloquia quia et hoc est mortale peccatum. Sextus modus notatur ab apostolo turpitudo ut in osculis et amplexibus et tactibus lascivis et hoc est mortale peccatum. Et tanto gravius quando magis per talia libido accenditur proxima appropinquare ad [illegible] non quod tangere mulierem preter mala intencione non est peccatum sed cum intencione sed conventa [?]. Sed tangere et libidine cum osculari ad se non pertinentem est mortale peccatum. Septimus modus est cum concupiscentia procedit in opus ita quod perficiat opus luxurie hoc semper est peccatum mortale nisi excusetur ~~[?]~~ matrimonio dominantibus autem concupiscentie carnalis. Nicolaus de Lira in sua glosa super illo verbo omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam sic dicit. Videre mulierem absolute non est malum. Sed consequitur [?] concupiscentia maior et ista concupiscentia sic procedit quia primo conspectu mulieris causatur concupiscentia in appetitu sensitivo qui dicitur sensualitas et prevenit actum rationis et sic non est peccatum nec veniale nec mortale quia non est quia talis motus sensualitatis non est in potestate hominis et quod non est peccatum. Sed retento huius concupiscentie postquam percepta est bene est peccatum. Unde dicit Augustinus non est in potestate nostra quibus visis non tangamur sed est in potestate nostra ea respuere vel acceptare et sic patet quod primi motus sensualitatis non est peccatum sed est materia vincendi si ei resistatur [?] si at teneat [?]

p[er] delectac[i]on[em] morosa[m] absq[ue]
[con]sensu tu[n]c est p[eccatu]m sed venia
le. Si aut[em] sequat[ur] [con]sensus in act[u]
tu[n]c est p[eccatu]m mortale etiam
si nunquam [com]pleat[ur] f[a]c[t]o ut si quis
Et io dicti gaupla que est
[con]sensus d[e] Salvatore iam me
chatus est eam in corde suo et
est de luxuria. Sic igit[ur] habemus
quando peccata venialia sunt
et quando capitalia

Q[u]ere eciam de s[c]iendo ut sunt
S[ed] plura pecc[at]a criminalia sunt
mortalia [com]p[re]hensa s[u]b septem
capitalibus viciis que modo
p[re]missa sunt pecc[at]a venialia et
p[er] que remedia valeant dele
ri ipsa pecc[at]a venialia de his
cupio informari

De hoc eciam scire q[uo]d sunt
alia q[uam] plurima crimina
[com]p[re]hensa octo p[r]incipalib[us] viciis
que mortalia dicu[n]t[ur] pecc[at]a et sunt
[contr]a p[ri]mo omnes transgressiones
decalogi mortalia sunt pecc[at]a
Nam eciam decem p[re]cepta sunt
sic quia quedam ordinant nos
ad deum quedam ad proximum q[uo]d designa[re]
insinuare vi[detur] q[uo]d in duab[us]
tabulis illa dedit. In prima
tabula sunt tria p[re]cepta que
p[er]tinent ad deum quor[um] p[rimu]m p[er]ti
net ad patrem quia est de di
vina unitate. Secundu[m] ad filiu[m]
quia est de iuramenti veri
tate. Tercium est ad sp[iritu]m s[an]c[tu]m
qua est de sp[irit]uali vacac[i]o[n]e.
In s[ecund]a tabula sunt vii p[re]
cepta ad proximum. Primu[m] q[uo]d
p[rimu]m est de exhibendo bonis
ut est illud Honora patrem
tuum etc. Reliqua sex sunt
de cavendis malis que ipsi
p[er]t[inent] corde vel ore vel ope
re. Opere ledimus proximum p[ro]p[ter] q[uo]d dant[ur]
tria p[re]cepta. P[rimu]m est non oc
cides. Secundu[m] est non mecha
beris. Terciu[m] est non furtum facies.
Ore [et] v[er]bo ledimus proximum et de
hoc est illud non dices [contra] proxi
mum. Reliqua vero cordialia. Pri

dicitur non concupisces rem
proximi tui.
Primum p[re]ceptu[m] decalogi ha
bet [duas] clausulas. Prima est
non habebis deos alienos cora[m]
me. Ubi p[ro]hibetur adorari
creatura sp[irit]ualis ut angelos.
Secunda est non facies tibi sculptile
hoc est ymagines fictas que nulli
est veritati reputabiles.
Tercia est similitudinem ut omnis
ymaginem regi naturalis et
reliqua que est in celo desup[er]
ut solis et lune. Et que in
terra deorsum ut hominis bovis
et similium. Neque eorum que s[un]t
in aquis sub terra i[d est] piscium non
adorabis ea p[er] actum exteriori
nec coles p[er] affectum interiori. Ex
hijs p[atet] q[uo]d no[n] rep[re]hendunt[ur] pictores
qui faciunt ymagines non quidem
adorandum sed ad memoriam
dei honorem etc. aut qui [con]
hibentur sicut non e[st] latrie sed
dulie. Prima clausula hui[us]
condit iudeos et sarracenos
esse ydolatras qui deos hunt
alienos. Iudei quidem messia[m]
[i.e.] antixpm. Sarraceni vero ma
chometum. Contra s[ecund]am s[cilicet] non facies
tibi sculptile faciunt heretici
qui non credunt adeo nisi q[uod]
de ymaginatione et fantasia
[con]fingunt. Contra t[er]ciam faciunt
mali xpiani [con]siderantes
sit similitudine eorum que
sunt in celo desup[er] ut sup[er]
luna diligit p[er] planeta quarum
colit similitudine eorum que
sunt in terra hec est delicias q[ui]
sunt. Secundum p[re]ceptum est non assumes nomen
dei tui in vanum hic p[ro]hibet[ur]
iuramentum q[uo]d fit sine causa
et p[er] iniuriam veritatis cuius p[ro]missio
iurans assumit nomen dei in
vanum quia p[ro]pter sine causa
nominat. Summa voluntate sedens
aut [con]cepit tribus modis
quibus peccat in p[er]iurio vel
iurando [contr]a [con]sciencia vel iura
do illicitum vel veniendo [contra] iuramentum

Tercium est mandatum ut sanctifices sab-
bata sanctos non facias omne
opus servile. Hoc precepto quidem est
morale vel vacatio que est
ad deum orando dolendo medi-
tando. Cerimoniale est ubi ceri-
moniale ut assignatio dici
septimi que figurabat tropologice
refeccionem mentis, allegorice
quietem corporis Christi in sepulcro,
anagogice requiem eternam in
celo. Sabbatum secundum Gregorium triplicem
accipi potest. Primo generaliter ut cessemus
animas. Secundo spiritualiter ut cessemus
ab operibus corporalibus que
impediunt vacacionem ad deum.
Tercio spiritualissime ut cum in viris
contemplativis ut ab omnibus mun-
danis se separent ut totaliter
deo vacent. Prima vacatio est
necessaria sed debita in precepto. Secundus
quo quasi sabbatum dicitur requies sive
vacacio ad deum sit dies domi-
nica post dicta dies sabbati et quilibet
dies statuta ad divinam vaca-
cionem in quibus est cessandum est
ab opere servili id est a peccato et ab opere
impediente vacacionem ad deum
opera cum servilia dicuntur
ab eis opera mechanica agri-
culture mercantia placitaria. Quartum
est honora patrem tuum et matrem
tuam. Huic precepto additur pro-
missio sed ut sis longevus super
terram quia congruum est ut con-
servacio vite aliene meretur
conservacione vite proprie quod dicitur
huic mandato. Homo quis est
principium procreacione quo ad
esse nature ut pater carnalis
vel qui est principium promissionum
regeneracionis quo ad esse gracie
ut prelatus spiritualis. Honor in-
telligitur hic duplex scilicet exhibicio
corporalis in sustentacione et
spiritualis in reverencia et obedien-
cia sed obediencia diversificatur
secundum diversitatem personarum quia
patri spirituali debemus obedire
tamen in spiritualibus prelato seculari
in regimine et in temporalibus vel publice

patri carnali in dispensacione rei
familiaris. Quintum est non oc-
cides. Hic explicite prohibetur ho-
micidium sed implicite omnis
motus ire et propterea sive ille
sit tam corde tantum ut ira
sive oris ut contumelia sive
operis ut percussio et mortem
vel depredacio distinguitur ho-
micidium duplex sed vero quod dicitur
corporale et interpretativum quod dicitur
spirituale homicidium spirituale
cum duobus modis fit. Uno
obmittendo sicut a quibus videmus
honorem aliquem in necessitate extrema
et non subvenit ei interpretative
dicitur eum occidisse. Alio modo fit
committendo et hoc sive corde odien-
do quia ille qui odit fratrem
ad eo qui odit fratrem suum
homicida est. Secundo ore sive
detrahendo quia ille qui de-
trahit occidit in conscientia illius
qui audit detractorem in qua
prius vivebat per bonam
famam. Tercio opere sive malo ex-
emplo sive alicui occasionem ruine prestan-
do et tunc interpretative dicitur illum
occidisse. Sextum est non mechaberis.
In hoc precepto sicut dicit Augustinus pro-
hibetur omnis illicitus concubitus
et illorum membrorum omnis ille-
gitimus usus. Septimum est non fur-
tum facies. Hic secundum Augustinum omnis
prohibetur contrectacio rei aliene
cupiditate. Octavum est
non loqueris contra proximum tuum
falsum testimonium. Hic prohibetur omne
genus mendacii sicut dicit Augustinus
quod distinguitur per octo differencias
que cum inveniuntur penes fines
quorum offensum quod fidei vel
finem quod delectat includitur. Caveam
in hoc precepto caritatis virtutis
que necessaria est et optimitas
fiat ipsa caritatis efficacia.
Nonum et decimum est non
concupisces domum proximi tui non
desiderabis uxorem eius non servum
non ancillam non bovem non asinum
nec omnia que illius sunt. Duo prohibentur

hic scilicet rapina carnis in uxore
proximi et rapina oculorum in re
aliena. Et ad hec duo ma-
xime inclinatur natura corrupta ad
unum propter conservacionem sui in esse
in individuo. Hic non prohibetur
appetitus qui est ex corrupcione
fomitis vel sensualitatis delectacio
hic quod quia impossibile est
quod ille rapine non sint in nobis
sed prohibetur appetitus qui est
ex consensu racionis. [illegible] istud
ad duo determinetur tamen tamen dicatur
ibi prohibicio universaliter omnis
concupiscencia male voluntatis. Sic
igitur habemus de decem
preceptis. Item que dicuntur peccata cri-
minalia ab apostolo. Ad Ro. primo ca.
scilicet ydolatria dicit contra naturam
iniquitates malicia fornicacio
avaricia nequicia invidia
homicidium contencio dolus ma-
lignitas susurracio detrac-
cio contumelia superbia elacio
inventio malorum inobediencia
contra proposito quibus adiungit
illos qui sunt sine affeccione
absque federe et sine misericordia
hec omnia subiungit apostolus quod
qui talia agunt digni sunt
morte scilicet eterna. Item idem
apostolus in epistola ad Galathas
v° de quibus dicit fornicacio sicut
manifesta autem sunt opera car-
nis que sunt fornicacio im-
mundicia impudicicia luxuria
avaricia quod est ydolorum servitus
veneficia et inimicicie conten-
ciones emulaciones ire ri-
xe dissensiones secte invidie
homicidie homicidia ebrie-
tas comessaciones et hiis si-
milia que predico vobis sicut
predixi quoniam qui talia agunt
regnum dei non consequentur. Ex hiis
dictis apostoli colligere possumus
premissa peccata esse mortalia
[illegible] dicit agentes sine pe-
nitencia [illegible] et dignos
morte eterna dicit posse eos
privari regno dei. Et ut intel-
ligencia predictorum viciorum me-
lius habeatur. Sciendum quod malicia
est qua aliquis dampnum no-
lit alteri. Nequicia est teme-
ritas qua quis audet contra cons-
ciencia vel nequicia est turpitudo
sui. Susurratores sunt qui
inter amicos discordias semi-
nant. Inventores malorum
sunt qui novum genus mali-
bus [illegible] invenerit verbo vel
opere. Insipientes sunt non dis-
cernentes inter bonum et ma-
lum. Incompositos habitu et
incessu quia in corpore compositio cor-
indicat qualitatem mentis.
Sine affeccione scilicet sine dilec-
cione proximi. Absque federe scilicet
sine societate et pace. Sine
misericordia quia non compaciuntur mi-
seris. Immundicia est que est
contra naturam. Impudicicia est non
pudicie [illegible] vivere. Luxe sunt
qui corpus [illegible] se in viciis
resolvunt. Dissensiones sunt quando
aliqui partes faciunt in ecclesia.
Secte sunt greco dicuntur here-
ses. Ebrietates assidue. Co-
messaciones super plus [illegible]
sunt in cantacionibus. Scienda
hec vicia per apostolum premissa
superius sunt exposita quia de pec-
catis mortalibus et eorum dif-
finicione [illegible] est tractatum.
Utrum dicit Augustinus plurima pec-
cata mortalia enumerat. Ait
quod mortalia sunt sacrilegium
homicidium adulterium forni-
cacio falsum testimonium rapina
furtum superbia invidia ava-
ricia vel si longo tempore teneatur
iracundia et ebrietas si assi-
dua est computatur. Et in eorum nu-
mero Augustinus cum aliquis de ipsis
peccatis in se dominari permiserit
nisi digne penitenciam egerit
non ignem cavebit. Hec Augustinus
de peccatis mortalibus.

De peccatis venialibus vo-
cacionem quod sunt diversa et
longum esset omnia replicare

de quibus b[eatus] Aug[ustinus] facit men-
cionem dicens quedam tamen nimis
vanus sic dicit que aut sunt mi-
nuta peccata licet omnibus nota
sint tamen quia longum est
ut ea replicentur opus est
ex eis aliqua nominemus. Quo-
ciens aliquis in cibo et po-
tu plus accipit quam necesse est
ad minuta peccata noverit perti-
nere. Quociens plus loquitur
quam oportet plus tacet quam ex-
pedit. Quociens pauperem im-
portune petentem exasperat.
Quociens cum sit corpore sanus
aliis ieiunantibus prandere vo-
luit aut sompno deditus tar-
dius ad ecclesiam surgit. Quo-
ciens excepto filiorum desiderio
uxorem suam cognovit. Quo-
ciens in carcere positos tardius
requisierit infirmos tardius
tardius visitavit. Si discor-
des ad concordiam revocare
neglexit. Si plus aut proxi-
mum aut uxorem aut filium aut
servum exasperavit quam oportet.
Si amplius fuit blanditus
quam oportet. Si cui aliquis maiori
persone ex voluntate aut ex necessitate
adulari voluit. Si esca in cibaria
aut certe cantica fabulis ociosis
de quibus in die iudicii racio reddenda
est occupavit. Si dum ioc[u]-
tas in cautus iuravimus et
ex hoc per aliquam necessitatem im-
plere non potuimus utique periu-
rium et tamen facilitate
maledicimus. Hec Aug[ustinus]. In quibus
iam memoratis peccatis veniali-
bus venialibus possumus colligere
causa alia sola ex peccata venialia
quia longum esset ut per ea
singula explicare. Et nota
quod licet omnis culpa separat a deo
tamen aut separacio perfecta quando
fit per peccatum mortale imperfecta
vel per peccatum veniale. Per peccatum
enim mortale omnis amicus
avertitur a deo per peccatum aut veni-
ale retardatur affectus hominis
ne ita prompte ferat in deum

sed utrumque peccatum per penitenciam dele-
tur. Et sicut mortale remitti
non potest quam diu voluntas peccandi
in hoc ita eciam nec peccatum ve-
niale. Sed ad remissionem
mortalis peccati per factorum exigitur
penitencia ad peccatum aut veniale
requiritur actualis quedam displi-
cencia. Et secundum quod homo
in gracia constitutus potest vitare om-
nia mortalia et singula
potest eciam vitare singula peccata
venialia sed non omnia. Unde
penitencia de peccatis mortalibus re-
quirit ut homo proponat absti-
nere ab omnibus et singulis
mortalibus peccatis. Sed ad penitenciam
venialium peccatorum requiritur quod
proponat abstinere a singulis
non tamen ab omnibus. Ista tangit
Thomas de aquino sic dicit
Notandum quod culpa separat ad-
quirit sed hec separacio perfecte
quando fit per peccatum mortale
imperfecte aut per peccatum veni-
ale ita per peccatum veniale non
a deo animus avertitur ut potest
cum tamen caritate agens per peccatum
aut veniale retardatur affectus
hominis ne ita prompte
in deum feratur. Et ideo utrumque per
tamen per penitenciam quando remittitur
quia per utrumque deordinatur
voluntas hominis per inmoderatam
conversionem ad bonum commutabile.
Sicut peccatum mortale re-
mitti non potest quamdiu vo-
luntas peccandi ad hoc ita eciam
nec peccatum veniale quia ma-
nente causa manet effectus.
Sed aut ad remissionem pec-
cati mortalis per factorum penitencia ut scilicet
caveat peccatum mortale quan-
tum detestatur quantum in ipso
est sed diligenciam ad hoc
ad rememorandum singula
peccata mortalia ut singula
peccata mortalia detestatur.
Sed hoc non ad remissionem ve-
nialium peccatorum requiritur tamen

quedam actualis displicencia, puta cum aliquis hoc modo fertur per aspersionem et venialibus sit quod quod sibi caveret quod cum ad hoc motu retardaret displiceat ei et doleat se hec commisisse circa sunt si actu de illo non cogitaret quod tamen non sufficit ad remissionem peccati mortalis nisi quis ad peccata oblita post diligentem inquisitionem quia de quibus peccatis mortalibus tenetur homo specialiter conteri debet recogitare homo ad inveniendum peccatum. Si autem peccatum cuius memoria excidit tunc contritio facienda cum omni suo debito et sufficit generalis contritio de omni eo in quo deum offendit, que in potentia tollit. Sicut tamen ad mortalium remotionem peccatorum pertinet homo specialiter conteri. Sciendum quod homo in gratia constitutus potest vitare omnia peccata mortalia et singula, potest tamen vitare singula peccata venialia sed non omnia, et ideo primo de peccatis mortalibus requiritur quod homo proponat abstinere ab omnibus et singulis peccatis mortalibus. Sed ad primum peccatorum venialium requiritur quod proponat abstinere a singulis non tamen ab omnibus quia hoc infirmitas huius vite non patitur. Debet tamen habere propositum se preparandi ad peccata venialia minuenda, alioquin esset ei periculum deficiendi cum desereret propositum proficiendi seu tollendi impedimenta spiritualis profectus que sunt peccata venialia. Hec Thomas. De remissione autem venialium peccatorum sciendum quod peccata venialia tolluntur per diversa remedia, scilicet per eucharistie dignam sumptionem, per extremam unctionem, per generalem confessionem, per pectoris tunsionem, per dominicam orationem, per episcopalem benedictionem, per aque benedicte aspersionem. Et per hec remittuntur venialia peccata quoad culpam, non tamen remittuntur tota quantum ad penam, quia si sic esset, omnis in minimis aptus mortali aspersus aqua benedicta statim evolaret, sed reatus pene remittitur per huiusmodi secundum motum fervoris qui per predicta excitatur secundum magis et minus. Hec Thomas de Aquino. Sic dicendum quod triplicia requiruntur, aliqua causant remissionem venialium peccatorum uno vel quattuor modis. Infundit gratiam quia per infusionem gratie tolluntur peccata venialia, et hoc modo per eucharistiam et extremam unctionem et universaliter omnia sacramenta nove legis in quibus confertur gratia peccata venialia remittuntur. Secundo in quantum sunt cum aliquo motu detestationis peccatorum, et hoc modo confessio generalis, tunsio pectoris et oratio dominica operantur ad remissionem venialium peccatorum. Tercio modo in quantum est cum aliquo motu reverencie ad deum et res divinas, et hoc modo benedictio episcopalis, aspersio aque benedicte operantur ad remissionem peccatorum venialium. Et quamvis predicta tollunt peccata venialia quantum ad culpam alicuius satisfactionis tamen contra ... in quantum motus predicta excitantur, non autem per se predicta semper tollitur totus reatus pene, quia sic qui esset omnino in minimis aptus mortali aspersus aqua benedicta statim evolaret, sed reatus pene remittitur per predicta secundum motum fervoris in deum qui per predicta magis et minus excitatur quamquam cum minus aptus. Hec Thomas. Notandum circa quod peccatum cum per peccatum ... non tenetur quod peccatum ... peccata a peccatum et pena peccati ...

ex uno vicio subsequens oritur
principiis suo pondere mox
in aliud trahitur ex quo ce-
cata mens ducitur ut peius
ex alio ligetur. Et in peccatum ex
peccato oritur non ea peccatum tan-
tum peccatum est et pena pec-
cati. Cum iusto iudicio omnipotens deus
cor peccantium obnubilat ut
precedentis peccati merito et in aliud
cadat. Nam plerumque unum idemque
peccatum et peccatum est et pena
peccati et causa peccati quod sit videri
potest. Venter namque in gluttonie
ingluvie luxurie plenitudi-
ne carnis instigat perpetra-
ta autem inflicta luxuria sepe
aut periurio aut homicidio
tegitur ne per humanum peccatum puni-
atur. ita concordat b. gg. in xxv li-
bro morz s. d. Omne quippe
peccatum quod citius penitendo
non tergitur aut peccatum est aut
causa peccati aut peccatum et pena pec-
cati. Peccatum namque quod penitendo non deletur
ipso suo pondere mox ad a-
liud trahit. Unde fit ut non solum peccatum sit
sed causa peccatum et causa peccati. Ex illo
quippe vicio culpa subsequens
oritur ex quo excecata mens ducitur
ut peius ex alio ligetur. Sed
ad ex peccato oritur non causa pecca-
ti sed peccatum est et pena pec-
cati. Quod ex iusto iudicio
omnipotens deus cor peccantium obnu-
bilat ut precedentis peccati merito
etiam in aliud cadat quia cum li-
bere noluit deffendo cavere posset
non iam in invito pena peccati dicitur
quod iusta desuper irrogata ceci-
tate ex precedentis peccati vicio ne
peccaret. Cum agitur disposicio
ne superius ordinata sit inferius
iniquitatis confusa ut et pec-
cantis culpa sit causa subsequentis
et rursum causa subsequentis
sit pena precedentis. Unde de
infidelibus et lubricis Paulus
dicit. Et cum cognovissent
deum non sicut deum glorificaverunt
aut gracias egerunt et paulo
plus quod tradidit illos deus

in reprobum sensum in desideria
cordis eorum in inmundiciam
ut contumeliis afficiant corpora
sua in semetipsis. Et iterum cum
cognovissent deum per superbiam
bie commiserunt caruerunt etiam
ne intelligant quod committunt
et qui intelligenciam sequi noluit
noluit in peccato et causa peccati ceca
tempus hunc intelligencie per-
dunt in peccato et pena pec-
catoris quod peccati merito peccato sub-
sequenti sic tegitur ut qui
malum faciens peccat deinceps
iuste causa in aliis cadere
faciens cadat. Hoc quippe agi-
tur ut culpis culpe feriantur quatenus
supplicia fiant peccantium ipsa
incrementa viciorum. Nam quia
omnipotens deus ad penitendum tempus
indulget quod humana mali-
cia ad usque sue iniquitatis tem-
pus retorquet hinc iusto dei
iudicio augetur culpa. Punitur
ut ad feriendum aliis quis
cumulatur. Hinc etiam de quibusdam
paulus dicit pervenit ira dei
super illos ut impleant pecca-
ta sua semper. Hinc voce angelica
Johanni dicitur Qui nocet noceat
adhuc et qui in sordibus
est sordescat adhuc. Hinc
David dicit Appone iniqui-
tatem super iniquitatem eorum
et non intrent in iusticiam
tuam. Cor quippe deus pon-
deribus iniustis agnatum iuste pu-
nit causa subsequentibus mali
quorum spiritus persuasionibus
falli quia ut digne culpa
trahitur reatus eius in pena
cumulatur. Hinc ea quidem divi-
sionem sui mereantur. Et iusti-
ciis ab hinc peccatum creste
ut peccantes possit alterna
pena cruciari in ius sup-
plicium pena est et causa pec-
cata. Ad hunc ut augmen-
tum supplicii subrogetur peccatum
et pena peccati plerumque unum
idemque peccatum et peccatum est et pe-

peccatum

pca et causa pcti. Et nelig
bendimus si nos ipos i media
vedugamus effrenata quippe
ventris ingluvies insolenti
luxurie plenitudine carnis
instigat. pcrata aut luxuria
sepe a pmio a homicidio
tegitur nec huiusmodi legum vel
racione punitur. Et quia vnde
vige est et si aliquis lapsus
fuit in aliquo crimine pctm ut
purgans quosdam alibi iudicio
resurgere videat ne in gra
viora pcta pp tale factum
cum cadere contingat.

Sciendum secundum s Cypriani
quod xii sunt abusiones secu
li: sapiens sine bonis operibus, se
nex sine religione, adolescens
sine obediencia, dives sine elase
mosina, femina sine pudicicia, dns sine
virtute, xpianus contenciosus, pau
per superbus, rex iniquus, epus negli
gens, plebs sine disciplina, po
pulus sine lege. His xii abusio
nibus suffocatur disciplina et iusti
cia. Hec Cyprianus. Et quia pns
tractatus maxime loquitur et trac
tat de statu religiosorum sive
claustralium, ideo advertendum quod
eciam xii abusiones sunt clau
strales quibus tota religionis su
ma corrumpitur: scilicet prelatus
negligens, discipulus inobe
diens, iuvenis ociosus, senex
obstinatus, monachus curialis,
monachus causidicus, habitus
preciosus, cibus exquisitus, rumor
in claustro, lis in capitulo, disso
lucio in choro, irreverencia circa
altare. Sumamus igitur singulos
et singulis pauca disseramus.
Sunt quidam qui sciunt et volunt
et possunt posse. Quidam qui sciunt
et possunt sed nolunt. Quidam nec
sciunt nec possunt sed volunt. Quidam
qui nec sciunt nec possunt nec volunt.
Scire et posse et velle est caritatis
vel superbie. Scire et posse et
nolle est humilitatis vel iracundie. Nec

scire nec posse et velle cupiditatis
est et fallacie. Nec scire nec
posse nec velle desperacionis
est et prudencie. Quidam enim
sciunt et possunt et volunt; ipse
si volunt prodesse caritatis, si alio
qui superbie. Quidam vero sciunt et
possunt sed nolunt: humilitatis est quod
renuunt, iracundie vero cum faciunt
si omnino desistant. Quidam autem
nec sciunt nec possunt et volunt:
cupiditatis esse videtur quod volunt,
fallacie si volunt quod nec sciunt
nec possunt. Illi siquidem qui nec
sciunt nec possunt nec volunt prodesse in
ligunt. Summa est cum dispar
ere velle quod non potuimus.
Sciendum est quod non omnes pasto
rum secuntur ad vitam si diligens,
ad mortem si negligens. Pre
latus debet in pascendo vita et
doctrina ut quod docet verbis
impleat factis. Esse enim carum
debet unitate cum grege quod
sit qui non dividitur a gregibus
per passionem vel per delicta
eorum, tamen fit quando per
passionem compatimur per dispe
sacionem cum delictis, ut cum apostolo
dicere possit: Omnibus omnia fac
tus sum. Pastor vero negligens
fugit. Sunt enim quidam prelati
qui honera et portabilia i
ponunt subditis et ea digito
movere nolunt. Fugiunt qui
remoti a conventu subditos vi
vunt, qui prava agunt et re
prehendi nolunt, qui male vivunt
et subiectos bene vivere cogunt,
crimina renovant sed fortes
crimina renovant verbis, crimina
exemplis operantur ipsi, cum aliis
cumulatur esse non putant,
subditos cogunt et ipsi antecedere
cogi nolunt.

De discipulo inobediente.
Morbus ex superbie radice
pvenit sicut Saul qui exulie
hoc morbo primus mortis ho
languit qui bestiis ere p
positus fuit per inobedienciam ab

calcaneum suppositus et cum iniustis
et castellis prepositus fuit
et aut ebus regis mediri
solet emplastrum vel unguento
lectio, exemplo boni operis ver
bo quotidianis disciplina cor
reptionis assiduis aut in obe
dientia quam nomine obediencie pap
to facto et cavere ... est
est pape si labor e implere
locus vis aliquid placeat aliquid
displiceat placet quibusdam cu
quia hic mundus filiis suis ..
bus placet quia fantasiis mundi
et fabulis etc. Sic fit ut vo
catur obediencia cum non sit hanc
multi desiderant ut sit obedie
cia esse queat ego autem
meus hec obediencia quem so
let super ... consuetudine acto
ne sed sunt seductoria ... cor
tacione ut etiam boni operis simula
toria ... est et alia species
obediencie que tamen obediencia non
vocatur de qua dicitur quia obedisti
voci uxoris tue plusquam mee
Set obediencia vera per ps dicitur Audiam
quid loquatur dominus Interim dicam
tamen aut mundi vox uxoris
vox carnis sive voluptas vox
mundi vanitas vox dyaboli
iniquitas. Vox dei bonitas est
aut vox creatoris ad servien
tes displacet dicens Cave di
cit facite que aut faciunt fa
cere nolite. Ubi eciam male
operantibus obedire iussit ne
sit in gremio tu dawid fi
...le et eundem honores
... ... nec
bonis cum obediens in malum
nec ... paradisus ...

Dampnum ocioso cum seculi
ticia labor siccam quod
labor interior labor hominis
sic labor exterior ... opa
tionis. Sic labor in tria dividitur
Impuericia labor discipline In
iuventute ... in senio doc
trine ut qui nescit in puericia
discat quod didicit in iuventute

ad usum ducat que ad usum du
xit, in senio doceat. Set ab ho
minibus laicis in lecto voluptatis
dum sompno torpescit in crede
et sophiis deluditur curiositatis
vocat et hortatur opcione hortus
ut relinquat aurem monibus
loquatur vana mollibus induatur
nec cavere cantus galli
cane tunicate tunicam dimittis
dormientibus surgentibus ad vigi
lias observant fures vigilanti
bus illis dormiunt vendun
tibus a vigiliis surgunt. Set
melius forsitan esset si in
...cum qua se stetit syllabis
aut dictionibus psalmos decan
taverit laborem. Quod interior ho
et operior ne dicatur eis cum si sanctos
tota die ociosi audiant tamen
plati tamen cum nona in qua
hos quos duxit non episcopi sive presbiteri
plures non abbates vero priores
quicum ad hunc laborem diversi
venerint et diversis temporibus mane
puericia meridie iuvenes ves
pere senes. Sola tamen iuventus pon
dus diei et estus portat iuven
tualis pondus laboris et estum
solis moralis pondus carnis
fragilitas et estu libidinis la
bore igitur manuum ... ...
pondus temptacionum Iuvenes
aut in ocio est iuventus sine
iugo. Tum deus non teneat obe
dientie vinculo quos lascivientes ...
...vit ... ...

Deserve abstinacio inter abs
tinencias sola maior est
senis abstinacio qui marti p
... mortis ad ... non ab
horret qui quasi ad hostium ...
... potius fons spectat ...
tamen vite ... ...
... futuro ... audit
... ... et ... non ... eis
casus morte ... laten
tem infirmitas appetente senec
tus putrem. Set forsitan fu
... ...
senex difficile incipit dum cum

concupiscencia in mente frenis p[ro]
cogitacionum servitia fiat volup
tas in fusione vanitas in ope
racione. Et ideo aliud agit in ipsa
quod in consuetudine est in fine
pena torquetur. Est autem la
queus in fine, dulcedo temporalis
in consuetudine, condicio finis
in perdicione. Sicut tarnus dul
cedine igitur decipimur, consuetu
dine ligamur.

De monacho curiali et
causidico. Sed aut dicatur
monachus curialis quod adiuncto
designatur aliquid levitatis
contra statum claustri et ordinem cuius pro
fessus est. Ibi sedet in insi
diis cum divitibus in occultis.
Hic audis non sedi cum concilio
vanitatis. Ibi dextera tua
repleta est muneribus. Hic la
vas inter innocentes manus
tuas. Ibi pauperum res violenter
aufferuntur, hic a pauperibus sponte
offeruntur. Ibi laudatur peccator
in desideriis anime sue, hic bene
dicitur iusto. Contingere
cum quasi solet ut monachi
qui causas frequentant cau
sas audiant, iudicia persequi
tur, ament decreta con
ciliorum, non scripta iustiorum
laudum asserunt quia prudentes
locuntur. Sed monachus iuvenum
loquens inter displiceat, de in
certis indicant testantur se
perisse quod ignorant. Si vero
ad effectum pervenire non valeat
monachus causidicus ut pat
ut quod alibi fieri non potuit
vendicat principe quo forsan
aliquorum fuerit in talie talo
rum libenter. Pater qui peregre
spirituali multo lemoria ... iu
patet overatque cantulis aut
societatibus fulcans nititur post
dicunt tale personas et dicat que
peccaverunt mane post et si
tet nunc invenit quod non
crimen quo dicam nove magis
amas monachus causidicus.

ce desimul dissidentibus curiosis
de qua in vinculis et curare
teneri cum Johanne de vestitu
superbo monachorum.

Scit apostolus non in veste
preciosa qui molli cum tulice
non preciosiore veste negat pu
tas nec monacho preciosiorum
vestium gaudent. Plus plus auc
torum sponsus sponse castitate
quam preciosarum vestium plus sim
plicitatem quam curiositatem. Sic
immortalis sponsus Christus plus
amat interiorum vestium quam
exteriorum colores mollia que
sunt clari preciosa deliciari spe
ciosa preciosa speciosa. Beatus Ber
superfluitas animi iudicat
vanitatem. Quod ut dicit beatus Bernardus ne
mo preciosis vestibus nisi ad ina
nem gloriam querit. Sed pauci est
quemnam vestitu vestiret preciosi
dicenda. Beatus Gregorius. Nullus estimet
in fluxu preciosarum vestium peccatum
deesse quia si hoc peccatum non esset
nullo modo dominus Johannem de vestitu a
speritate laudasset. Non enim vestis
asperitas ineptus ornatum facit
monachum ut dicit beatus Bernardus. Sed
non tenera vestis sed animi candi
da mentis ornatum facit clara.
Ipse namque celestis sponsus Christus
cum conspexerit animam virtutibus
adornatam, cuius decorem concupi
scit et in amplexum illius volat.
Unde hoc Petrus Damianus. Inv
sibilem quippe sponsum visi
bilis oblectat ornatus, et ca
stam animam conspiciat ornatam virtu
tibus in cuius illico volat am
plexus. Unde dicit. Plathyra ex
anima mea suavis et decora
sicut Ierusalem. Erat urbis aut non
sicut Babilon. Babilon sane
diversis vestibus gaudet ... Ille
luxuriantis amictus vani
tate inficitur. Hic asperis et hu
milibus si cordis non desit humili
tas decoratur. Sicut Petrus Dami
anus dicit. Secundo quod non solo
in veste preciosa sed et vili amictu

pot esse iactancia vestibus. Augustinus qui dicit: Non solum in rerum corporalium nitore atque pompa sed etiam in ipsis sordibus esse posse iactanciam et eo periculosiorem quo sub nomine servitutis decipit. Hec Augustinus. Et plus dicit quod et superflua delicacia et defectus inordinatus ad iactanciam pertinet. Unde de beato Augustino legitur quod vestes nec nimis preciosas nec nimis abiectas habere volebat quia in vestibus homines gloriam suam querere [illegible] aut aliquis hoc cum humilitate faciat pro maceracione spiritus ad virtutem temperancie pertinet. Sed medium tenere in hiis modis magis salubre est. Unde dicit beatus Bernardus: nec affectare sordes nec exquisite mundicie convenit. Expedit ergo non vestimentum tale nobis eligendum quo possit mundicias operiri et vis frigoris atque omne quod corporis sensus ledit arceri, ut inde honestum appareat et nocte necessitati expleat.

De gulosis et exquisito cibo. Cum autem legas deliquisse Jonathan in gustu mellis, Esau et in edulio lentis, Sodomitas in saturitate panis, spuitas nec sine periculo esse tot carnium fercula, tot piscium genera, tot ferculorum diversitatibus delectari, nonne sic dicit Palladius [illegible] sicut egyptus deserto. Si igitur in deserto sumus, inmurmurandum non est si ollas carnium suspiramus. Isti autem qui suspirant si ollas carnium semper habent. Adhuc enim esce eorum erant in ore ipsorum et occidit pingues eorum. Occidit enim pingues quorum deus venter est. Qui nutriebantur inquit in croceis amplexati sunt stercora, quoniam in origine nascitur colorat et saporat, in [illegible] quo minuit [illegible]

confusionis sive magis superioris stabili restant, comparabili bonis operis exemplo colorant. Sed hii amplexantur stercora, dum post sobrietatem et continenciam vitam revocant eos ventris cura et fit quod ut qui in sua domo ante confusione sobrie vixerat, postmodum in monasterio gulosi fiant. Placent enim deus corum diversorum hostiis sanctorum in claustro ante murmoribus, comparatur sepulcris dealbantur confabulacione non vivere, omnes gaudet sepulcra lencia delectantur per similitudinem qua deus venter assimilatur, dum ei tanta devocione per omnia servitur.

De murmoribus in claustro. Apparencia laborum communitas solet in unitate laborum sanitati cateram venientes sequitur levitas operis et vanitas rerum mentis. Sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere inquit non longe. Unde cum quidam propter deliciati ubi diversa fabula qui ea in claustro sedebant non licet, et silencio sub murmuribus et curiositati vacabant, qui loci et temporis immemores et unitas firmat sed instabiles et otiosi sunt, hos inter illos ad colloquium vocant, pone in ore custodiam ori meo et hostium circumstancie labiis meis. Hostium dicit non murum, sed hostium ponitur quia tempore et loco clauditur et aperitur. Est tempus et locus tacendi et loquendi. Aperitur itaque hostium in claustro hora constituta loco in capitulo confessionis in certe ordini. Clauditur itaque in claustro confabulacionibus hiis aut murmoris debet esse claustralium, ad quas nichil pertinet bella principum sed pugne temptacionum de solacio. Igitur tacencia hiis murmoribus nec orationibus Gaudent enim multi claustralium de regibus fabula

In casibus multa narrantur
in publicis loquuntur a quibus ipsi
non agnoscuntur a multorum pro
defendunt prelatos in causa pro
vis litigant ignorantes tamen
quod negant aut affirmant dicat
diligentibus primo est dei lec
claustri regnum contra casus
et mutantur de eventu bel
lorum quo medio Paul et quis
imperium eius mutatum est de
audire forsitan bellis primo
vos paris non belli gaudere ro
Ysidorie Regina saba venit
a finibus terre audire quem audi
a sapientia salomonis cum tamen
Delicte in malo infirmati
in mortalem corpus preter bo
nigne providens in castris in
venit tamen sed medicas loca
et remedia cyedia sunt pla
ni loca capitula modi prime
remedia. Attende igitur infirma
ritans prelatum in stabulo ca
in infusione vini et olei fo
mentum consolacionis et appli
cationem correctionis. Hoc est
et pisana compunctionis in qua
saluatus est infirmus pro quo
ronem vel confessionis nec tamen
saluabatur nisi unus nisi cum
sit unitas dei de est sani
tas qui ergo amat litem desti
mit unitatem in collatibus
igitur est hec abusio ut ibi
iurgos ubi tempus accusan
dos ut tibi emergat culpa
ubi deleri sit ut ibi contemnens
ubi vitandum contempnas proprium
forsitan dicet aliquis
religioso possit pati ingruis
a negligenciam prelatorum te
nidero obedire contemptu cum
videro fratres meos ipso devotionis
exterior accusationes eorum pati
exemplo dum fratres suos tempore de
nonis deterior fiunt et cenac
contempnes magnum cum vestis
proprium coram prelato meditatum
sibi amore spiritus tuis non per
simus et tu iurga ne unus pla

gellavi fratrem meo non erubuit co
ram prelato et tu dedignaris spo
liari coram angelo accusat et
tract accusatus et tu litigas
si iniuste in procurias in deum pec
cas. Igitur in loco remissio
nis iudicas litem consionis hic
est locus pacis ideo adolosum
hic amittit quas alias ac
quisivit hic est eius locus
spiritu sancto consecratus officina spiritus
sancti in qua filii dei congrega
tur et reconciliantur. Noli esse
sicut Nathan mit filios dei
Sathan est qui ingreditur de
et filiis ad usat noli ergo
esse ibi in capitulo sicut sa
than in malo ut sicut in paradi
so cum vestis sathan expul
sum a capitulo celi adducti
tua paradisi iudam a celo
In primo culpa superbie; in secundo
in obedire; In tertio avaricie fu
erit non attendens digni
tatem creacionis attendens
dignitatem casuros quesi
vit sedem elacionis. Hic qui
dam claustrales de quibus no
bilitatem sumunt de litteras
sua pollent de ipsa virtute
ad laborandum prevalent de
vocis modulatione placent
de inquali artem trahes fratres
pectus elacionis sedem ponit.
Et qui ex duo pacti minimis
humiliores esse deberent tot
debiliores et utilitas superbi
ciunt de dissolucione in choro
Lectia de ad opus
dei veniunt sunt humili
honestas diligencia observa
te qui in cella ante dei co
spectu veniunt ibidem de devocionis
sumunt sunt enim quidam qui me
te vagi actonici oculis fere
dissoluti plana picti aspi
cientes perlustrant aliud can
tant in choro et aliud co
gitant in corpore sed in forum
mente sunt et alii voce
dissoluti qui vocis sine modu

modulacione gloriantur ut tantum gaudeant. De domino quoque scolares sunt tumentes clamore aliud cantant quam scribitur fortasse ut placeant populo magis quam deo qui sic cantat non cantat in medio ecclesie sed in palacio babilonie ut placeant ad spectaculis et fiunt de clamore in altitudine vocis. Nec tamen clamans cantat eo quod dominus audire sufficit de monte sancto suo ~~Sponsa igitur in valle humilitatis ut in monte sancto audiri merearis~~ veniens dicens quod cum dominus inclinat aurem suam voce mea inquit ad dominum clamavi et exaudivit me de monte sancto suo. Sponsa igitur in valle humilitatis ut in monte sancto audiri merearis. Si sic cantas ut ab aliis laudem acquiras vocem tuam vendis et facis eam non tuam sed alienam. Tunc non monasterium vocas in theatro sed in [illegible] tua vocem tuam [illegible] et cum fragis voce frange et cum sui voluntate [illegible] consonanciam vocum suam et concordiam morum ut per [illegible] concordes [illegible] [illegible] concordia morum.

Clamans de xii abusionibus claustri dicitur: sacerdos qui nec solo inter actos inhiat prae negligencior reperio qui licet ablutis manibus tota facie indutus albis vestibus in accedit ad altare, tamen prius opere pollutus in mundus corde xpi corpus non pertimescit manibus tractare. Sacerdos clamatus ad humilem [illegible] ad [illegible] ad misericordiam. Si tamen patitur humilis clamans [illegible] sacerdos sumus ad deum [illegible] amore sed timore, non devocione sed usu. Sacerdos igitur ad altare veniens curio-

sus voluptati subditus. Sunt eciam multi alii in seculo qui non tam vani curiosi et voluptuosi sed eciam ad ambicione non ac devocione accedunt ad mensam xpi, qui eciam tunc accedunt nisi sic aliquid accepturos sperant. Accessit ad ihesum petrus accessit iudas, accesserunt discipuli, accessere discipuli et milites crucifigentes. Accedunt cottidie ad corpus xpi religiosi, accedunt et nisi sacerdotes a quibus non ultra terrenis sperant. Terrena sapiunt assidue in plateis, in curia [illegible] sacerdos ad investigandum culpa [illegible], pati ad inquirenda vestigia leporum velociores ad congregandos canes quam ad vocandos pauperes, liberaliores porrigunt panem canibus quam pauperibus. Plures fuerunt eis ad mensam, ad missam nullus. Hij sunt quorum thalamus ornacior est quam ecclesia sua, mensa parata est altari, [illegible] plus [illegible] preciosior, equus carior missali, cappa casula pulchrior, camisia delicacior alba. Sed [illegible] obscuratum est aurum [illegible] color optimus [illegible] et [illegible] in [illegible] lapides sanctuarij dispersi sunt in capite omnium platearum, quia [illegible] et [illegible] in contemplacione dei [illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] vite [illegible], quia sacerdotes xpi non ad [illegible] nulla [illegible] negocia in quibus ministri altaris sic non occupent ul[illegible] [illegible] ordo [illegible] pene [illegible]

ores blanditias / quia sic castitas
in monialibus non quiescit Sicut
enim quia lapides dispersi sunt in pla
teis / cum religiosi quasi secularia
mundi itinera sectantur. et non
solum in prelatis sed in capite omnium
platearum dispersi sunt / quia etiam
principium operis et honorem
volunt de ymagine sanctitatis. Igitur
prelati subditos diligant custo
diant. Subditi prelatis benigne
obediant. devoti sint seniores
laboriosi iuniores. sit honestas
in habitu / et devocio in ecclesia
claustro assidui / ad turba va
nitatis sint crudeles. sed claustra
les sunt intenti psalmis
non causis. In claustro non sit
murmur sed lectio / in capitulo non lites
sed confessio / Sit in choro sine
superbia humilitas / circa altare re
verentia honestas. Ex hiis observ
ancie honestas / ornatis pendet summa
nacio religionis. Sic igitur
patet de xij abusionibus
claustri / Sed in hoc secundo
qui sunt non ulli subsequentes in ista reli
gione qui erant valde primi
sunt ad detractionem et ad
iudicandum alios / quod multum in
religiosis reprehensibile et puto
sicut est. detractio autem secundum quod dicit
Hugo / Est loquens cum invidia
pectus / bona aliorum denigrans
Unde ille detrahit qui bona
proximi in peius pervertit. Unde
sunt plurimi qui propter hoc aliis de
trahunt ut ex vituperatione aliorum
ipsi laudabiles appareant quod
prohibet Bernardus qui dicit Nullatenus
cum amicis detrahas et aliorum
vituperacione te laudabilem videri
velis ut Jeronimus hoc Jeronimus
Hoc igitur vicium valde est cavendum
cum contra detrahens et libenter
detractorem audiens ambo ma
lignum ferunt in lingua portant teste
Bernardo. Unde dicit de fructu et
libenter auditur / utrum dyabolum portat
in lingua Est enim lingua

detractoris quasi vipera in fauce et
lancea acutissima tres penetrans
ictu uno / scilicet detrahentem audi
entem detractum. et cum detrahit
dicit hoc idem Bernardus super cantica Nunquid
non vipera est lingua detrac
toris ferocissima plane cui
nimirum que tam letaliter inficiat
flatu uno / Nunquid non lancea
est lingua ista profecto acutis
sima que tres penetrat ic
tu uno. Bernardus. Tales non de
tractores nimirum odit deus pro
ut ait apostolus ad Romanos. De
tractores deo odibiles / et ideo
ab uno quoque hoc vicium valde
est detestandum Et sicut non
studio non debemus maliciam da
re aliis detrahendi / Sicut per
maliciam quod nos vitamus
debemus pacientes sustinere / ut
ergo nimium crescat dicit hoc Gregorius
lingua detrahentium
sicut nostro studio non debemus
excitare / ne illi pereant ita
per suam maliciam / excitatam de
bemus equanimiter tollerare
ut nobis meritum crescat / Plerumque
namque derogacio vite que ap
probacio est / quia ea conditur ali
quod iusticie nobis hic si illis
displicere incipimus qui deo
non placent hoc Gregorius De iudicio
vero in tanto proximorum secundum
quod dubia mala que dicunt de
proximis sunt in meliorem
partem interpretanda / et nullus de
bent diiudicando contempnere
sine racionabili fratrem causa. Unde
Ubi non apparent manifesta
signa de malicia aliorum / de
bemus cum ut boni sunt in meli
ore parte quod dubium est inter
pretando Unde dicitur que dam glosa
super illud apostoli / Qui non man
ducant manducantem non
iudicet / Ex hoc namque ipso capitali
quis habet mala opinionem
de alio / absque sufficiencia causa
in iniuriatur ei et contempnit
ipsum / Nullus autem debet alium

Non de iudicio temerario

contempnendi vel notamenta
contrahendi in fratre absque causa co-
gente. Secundo ubi non apparent
manifesta iudicia de mali-
cia alicuius, debemus eum ut bo-
num in meliorem partem inter-
pretando quod dubium est. Et nec
tutus est quod aliquis fratrem quietem
fallatur. Unde mala opinione
de aliquo bono, quia ex hoc
fit iniuria alicui non ante
ex primo. Unde cavendum est ne
quis sit alienae conscientiae
temerarius iudex et etiam
si quid forte reprehensibile
reprehendat in proximo, non
tamen statim iudicet sed potius ex-
cuset, et si non potest excusare
opus excuset intentionem.
Ad hoc faciendum hortatur beatus
Bernardus dicens: Cave alienae conscien-
ciae curiosus aut esse aut scius ex-
plorator, aut temerarius
iudex, etiam si perpetra actum
quid deprehendas, nec sic iu-
dices proximum, magis autem ex-
cusa, excusa intentionem si
opus non potes, puta quia
ignoranciam, puta surreptio-
nem, puta casum, quod si omnino
dissimulationem rei certitudo recuset
suade nichilominus ipse tibi et di-
cito: nimis temeret ipsum, vehe-
mens fuit nimis temptatio,
quod de me illa fecisset si in me
similiter accepisset potestatem. Hec
ille. Si vero aliqua suspicio
de proximo ex fragilitate nobis
subrepserit, debemus resistere
illi et ad diffinitivam sententiam
iudicii iudicium nos continere
debemus. Dicit Thomas de Aquino: si sus-
piciones vitare non possumus
quia homines sumus, iudicia tamen
et diffinitivas sententias suas
continere debemus. Hec Thomas.
Et notandum quod qui frequenter
ipse reprehensibilis est non
debet iudicare alios, quia per
hoc magis se ipsum condempnat.

Unde dicit beatus Ambrosius: Qui vult de
alterius iudicare, ille de aliis
errore iudicat qui in se ipso
non habet quod condempnet. Ne dum
de alio iudicant in se ipsos sen-
tenciam ferat. Hec Ambrosius. Unde unusquisque
vel talis debet sibi cavere in
proferendo vel audiendo iudicium
de conversatione proximorum, quia sunt
nonnulli qui forte lesi vel offen-
si sunt per aliquos cum de eis de-
tractionem fama non bona contra
fuit statim ad iudicandum tales
qui eos offenderunt prosiliunt. Et
quod se putant zelo caritatis agere
hoc non nisi faciunt zelo in-
vidie. Et ideo peccant. Et sunt non-
nulli qui quamvis non sint offen-
si per aliquos cum audiunt ma-
lam famam de aliquo statim asse-
runt se esse scandalizatos et
quandam molestiam ac displi-
centiam in corde contra proximum
concipiunt per que caritas leditur.
Et sunt nonnulli qui cum aliqua
mala de proximis audiunt non
solum dedignantur illis, verum etiam se
ipsos iniusta cogitatione extollu-
nt cum quod se existimant ea
mala non admisisse. Unde nota
quod neque in talibus cauti simus et
cum aliquid turpe factum de proximo
audimus non simus primo statim
ad iudicandum sed magis ad com-
patiendum qui forte consimi-
lia vel maiora aliquando lapsi
sumus vel labi possumus si lapsi
non sumus. Et quamvis compassio
circa proximos sit habenda non tamen vi-
cia eorum propter hoc sunt nutrienda
sed ex zelo caritatis sive iusticiae et
non ex zelo odii etc. invidie sunt
arguenda. Unde cum aliquis
publice peccat debet in publico cor-
ripi ac emendari ut ceteri
metum habeant. Si autem occultum
est peccatum et ad noticiam ali-
cuius devenit debet proximum
suum in secreto amonere ut ab
hoc malo desistat ne statim
eius per hoc ne sua fama leditur.
Si autem non vult se corrigere debet

vnum vel duos et coram illis
corripiatur quatenus ut si se cor
rexerit contempnenda sit eius fa
ma et delicta illius ac vicia
sunt in publico propalanda et
superioribus corrigenda seu pu
nienda de hoc sic dicit quedam
glossa secundo quod peccata publica
sunt in publico arguenda ut
ceteri metum habeant sed que sunt
secreta tunc debent fieri primo
in secreto debet igitur temptare
si possit fratrem emendare ab
sque detrimento sue fame quia
fama computatur inter maiora
bona hominis post virtutes Et
ideo corrigens fratrem debet ipsi
us conservare eius famam alia
causa est quia amissa fama
vel lesa efficitur homo vecor
dus et pronus tunc apparet re
trahitur qui prius Est tercio debi
tus processus in correccione ca
ritativa ut homo corrigit
fratrem suum ut se et ipsum fratrem
ut sic possit eum saluare ad
cumulandam magnitudinem sue fame
Si autem non audierit adhibeat
vnum vel duos quia cum fama
est iam bonum quia sic bona
vita si non possit servari bona
vita fratris sine detrimento sue
fame tunc procedendum est ad
salutem bone vite cum aliquali
lesione sue fame Et ideo ad
ducendus est vnus alius vel
duo ad sciendum fratris delictum
Et coram eis arguatur et si se
non correxerit sic tunc simpliciter con
tempnenda eius fama ut conservetur
bona fama vite vel saltem
ordo iusticie ad terrorem aliorum
et tunc testes sunt inducendi
ad facti probacionem qui prius sue
vult non inducti ad fratris
correccionem secreta hoc glossa Sed
cum proximum audiuimus vel conspiciamus
errare non debemus eum diiu
dicare sed compassione erga ipsum
sum et pro illius correccione
suum operare Et cum corripien

dus est proximus aut cum cur
dandus pluribus confessibus p
sunt superioribus hoc prelatis ex
ex caritate et zelo ordinato
sed Sic igitur huius de peccatis
mortalibus et ceteris consuetis
ac aliis diversis vitiis patet
quod dominantur ex parte que
omnia a volentibus instanti re
ligiose perfectionis tunc detestanda
ac fugienda quia ut predictum
est supra status incipien
cium consistit primo in peccatorum siue
vitiorum detestacione venie huius
valde est omnibus maxime tamen
perfectionem volentibus ut magis re
sistant ac peccata detestentur
quia peccatum multa mala in
fert homini de quo dicit Augustinus pec
catum est privacio gracie cor
rupcio nature ablacio fame
elongacio dei appropinquacio
diaboli amissio regni celi
gravacio inferni hoc Augustinus dicit
et hoc Bernardus Omni peccato consensit
inducebat mors eterna confu
sio dolor tristitia pudor in con
spectu magni dei hoc Bernardus Et
sicut virtutes faciunt homines
similes dei Sic peccata similes diabo
lo teste beato Augustino qui dicit omnis
venimus peccatorum similes cum tot
demoniorum quod sunt vitiorum hoc
Augustinus Non solum autem peccatum est
fugiendum sed eciam de peccatis
cogitacionibus omnimode fu
giendum Ita sunt non illi qui
non solum delectant de peccatis ali
quando commissis vero ea dum
ad memoriam cadunt redu
cunt quadam leticia et com
placencia de illis in mente
sapiunt quod valde displicet
deo et multum abhominabile
est hoc coram deo dicit hoc dicit beatus
Augustinus nullum sacrificium coram deo
tam abhominabile est quam
preterita peccata reiterare cum
dimissa recordando gau
dere et inde exultare hoc Augustinus
Sed viri quippe metu mortis

ante oclos mentis habeat ne
in aliqua peccata incidat. gs 8v ly
de b fol. Audacter peccat qui
de morte non cogitant ergo
e valet ad resistendum vicijs
ac peccatis timor gehenne et
amor dei. Nam qui perfecte p
pendit eterna inferni suppli
cia que parata sunt omnibus
peccantibus et inique age
ntibus et eterna gaudia iustorum
ac societatem superiorum ci
uium qua pugnant cum vicijs vos
se et vegent vincentes vita
us talis perturbescit prava
agere ac peccare. Beatus bern
hardus ait. Nulla res sit nos
ab omni peccato seruat immunes
sicut timor suppliciorum et amor
dei ad penam que peccatori debetur
intens ante qua peccat aspi
ciat et nulla ea ad peccan
dum delectatio corporalis trahat
cogitare quale malum sit
ab illo gaudio dum quis prolonga
tur quod claudi beatissima sanctorum
omnium societate semper mori vi
te eterne et morti viuere sem
piterne perferendo gehenne fluctuati
in ingenti ardoris omnibus
tormentis dilaniari in semper
ut ista cogitare nichil
aliud est quam vicijs omnibus
repugnare et omnia car
nalia blandimenta respuere
ut Beatus beda. Hic igitur pars prima
in quo consistit status professi
onis in peccatis ac viciorum
abstinencia seu detestacione

cp8

Post quam in formatus
sit de peccatis capitalibus
mortalibus et alijs diuersis
vicijs et circumstancijs eorum
a quibus primo debent abstinere
professi nunc de secunda vide de
virtutum operacione quod pertinet
secundo loco ad professos et
primo quid sit virtus de
hoc capitulo ordo

Sciendum debes fili primo quod
nequaquam in vita virtuo
sa potest quis delectari

qua diu fuerit in peccatis seu
vicijs in voluntate. Unde dicit Boe
cius. Constat quod aia peccatis ab
noxia in nullo corpore quiete frui
aut que ad beatam vitam pertinet
potest delectari. Et beatus Augustinus quod
non potest hic regnum virtutum nisi
iugo suo consistit viciorum
nocte gs 8v b qq. Bonum nemo
ric agit nisi prius malum
deserat. Unde necesse est volen
ti in virtutibus proficere ut abstra
hat se a quibuslibet vicijs statim
ut senciat se cum aliquo corporalium
bonis occupari non solum ma
ioribus verum eciam alcioribus
i. ab ociosis verbis ciosis ab ac
tionibus infructuosis et maxime
a cogitacionibus vanis et affec
tibus vicijs et carnalibus quibus
prius que vel ad horam debemus
in corde permittere morari ne
offendamus deum et sanctos an
gelos nostros putans et gloriam for
sidamus et bona que possumus
cogitare et agere nostro ne
gligamus. Sicut Abraham
cadauera iubente deo sacrificia
offerens descendentes super ea
volucres ad lacerandum vel
fedandum sollicite abigebant
sic nos hec aliquid in conspectu
dei apparamus tamquam bonum
sacrificium ei offerimus hunc vo
lui et hunc locum non hunc lo
cauimus facere meditaciones nos
et pie affecciones tamquam volu
cres malarum cogitacionum
et affeccionum statim abigere de
bemus ne ea nos dissipantibus
aliquibus nos maculent et deo
ingrata efficiat et nobis in
efficacia ad meritum et spiritualem
profectum fiant. Unde gs 8v ho
spite ppm non vult offugare
sponte ppm cordis sui timeat
de hospicio cum i. viciorum non ho
spitat debet quod quibus volens
proficere contra vicia se armare
et velit illis resistere et ad
bona opera ac virtuosa quod

contrariis amoricione vel
divina inspiracione intel
ligit faciendum sentencie se
quentibus cuius effectu negli
gimus tamen minorem curam primo
eo quod sepius tedet nos bonis
studiis insistere pro honore di
vinitatis aut si voluntatem
faciendi habemus quod tunc de
spe in opus et primum complendi
differimus et procrastinamus et
interim incapabiles pro divinis
operibus et primum consuetudini po
tamen aut tamen desidiose et
indevote facimus quod in deo
valde grave est ut consuetudine nunc in
tamen ut consolatorem in mo
tamen sum quod circa medium primi
in finimus et ex insipidi
tedet nos laboris et festinamus
inde cito absolvi et tedet nos
aliud simile inchoare de
hoc B. Ber. super cantica Recordare
viarum tuarum et vide quantum
inter se distant via superna
actionis ambulasti et per
quam ambulare debes ad deum
et vide quantum distat cursus
abscindentes sic vias ascendi
cedere ac via superna ambu
lasti sit plena lenitate ac
dissolucione corporis et vanis
quibusdam delectacionibus [illegible]
latitat quod qui mollis est et
dissolutus [illegible] sic sua opera dis
sipans et [illegible] opera eius
sil eo non videant sed potius
dissipant frater quidem [illegible]
tamen [illegible] duorum vel
corrige carnalibus desideriis
plus et plus velle insistere
dei laudibus vigilancius
vigilare [illegible] nec quid
[illegible] vel [illegible] vide [illegible]
[illegible] incipere [illegible]
tepidis sic inspice desinis ut
ab [illegible] tamen tibi [illegible]
[illegible] quia hic cepit edifi
care et non potuit consumma
re [illegible] ad [illegible] vel

meditacioni insistere corpore
quam sompnum deprimere co
gitacione supplica sed ma
et non [illegible] ut tempus om
nis expendas in desideriis
carnis et si quam tibi consolaci
onem [illegible] habere tibi
[illegible] carnis pignora ita
ut ipsa confortet spiritu debili per
manente [illegible] et
et dura credulitas [illegible]
[illegible] voluptuose
consumit [illegible] pima
[illegible] gorginn [illegible]
pugna ut afortiori [illegible]
super B. Ber. [illegible] est qui
[illegible] ingredi desiderat
ut constanciam [illegible] et
bonum propositum quod ex dono dei ac
cepit in virtutibus et bonis
operibus [illegible] illud [illegible]
[illegible] non [illegible] qui [illegible]
[illegible] cum ambulant alii
[illegible] alii [illegible] de quibus
[illegible] super cantica [illegible] illud
dictum curremus in odore un
guentorum tuorum [illegible] odore
unguentorum dei [illegible]
[illegible] spiritualibus afflati [illegible]
[illegible] visionis [illegible]
[illegible] in eo quod homines [illegible]
quidam alii ambulant alii [illegible]
alii [illegible] quam [illegible]
ambulat qui tepide sequitur
[illegible] qui [illegible] sequitur [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] aut non [illegible]
[illegible] non sufficit [illegible]
[illegible] ante
[illegible] sufficit [illegible]
[illegible] Paulus dicit
sic currite ut comprehendatis
[illegible] igitur [illegible] est
quid sit virtus virtus autem
[illegible] B. Aug. est bona qua
litas mentis qua bene vivit
qua nullus male utitur quam
solus deus in homine operatur
[illegible] sidonius
est animi habitus [illegible]
vite racio morum pietas cultus

diuitas honor homis et ne
onerandus mitto Ethymo
logya eius virtus h̃ c̃ virtus
cuius d. q. vis intus et hoc
vis q̃sistit in aggressione ar
duorum et intollerancia adu
sorum et in abstinencia placitorum
vitandum v. nunc est de effectu
virtutum sca q̃ viandum q̃ sicut
corpus propter frigus honorum
et ardorum vestimentis induit
sic aia virtutibus vestitur ut
contra impugnancia vicia per
virtutum in dicionem defendatur
dicit sic dicit b. aug. Sicut corpa
propter algorum laborum homi
num et ardore vestibus indu
untur sic propter casdum tas anime
virtutibus vestiuntur ita vz
ut consistit intra malorum nos
quam impugnancia pertinent
per divisione a singulis defen
dant b. aug. Secundum
q̃ humana fragilitas ad vicia
propter sue tranda prona est et fa
cilit inclinatur ad virtutes
vero scandas cum difficultate
consurgit vnde d. ysidorus
ad virtutes difficile consurgit
ad vicia sine labore dillabimur
ista enim prona illa sunt ardua
hoc ysidorus d. t. de sũ pcorum
damiani narrat hec morbo
humana laborat infirmitas
ut cito tune tuecre rigore
facile corruat ad virtutum vo
statum disciplina q̃ vincendi
difficulter assurgat b. petrus
dam. vnde unde est sine labo
rem subeat illos alle qui
cupit virtutes adipisci nam
ut d. b. amb. nulla sine la
bore est virtus quia labor
passus est virtus Et b. bri
virtus decori vult in humilitate
queri in labore hom in acere
et rendum q̃ primo multum q̃
ne est aliquid virtuosum fa
ce si aut quis assuescat in
virtutibus sic operare non erit q̃
ne paulo post si presenierit

bene senuat vltimo eam
delectabit hoc probat b. bri Cu
sit d. nouicia virtutes si usus
facit primum tibi importabile
videbitur aliquid vz virtuosum fac
si assuescas indurabis non adeo
graue paulo post leue senaeis
paulo post nec senaeis paulo
post eam delectabit b. bri Sed
sit non illi qui quidem v
irtutibus desiderant ditari sed
laborum et dolore per easdem
obtinendis nolunt subire no
lunt a passionibus carnalibus
temptari et carnis castimo
niam possidere sed nequaquam
volunt dolores, inanos pro de
virtutibus sustinere dicit sic d. cas
sianus in collacionibus primum Est
voluntas que virtuti dolori
bus non acquiescit sic quemus
a passionibus temptari carna
libus ut nequaquam volit do
lores inanos sustinere sine q̃bus
desideria spuis nequeunt pos
sideri absque castigatione sps
carnis castimonia desiderat
vanus obtinere sine vigi
liarum labore acquirere puri
tatem ac neque carnis spiritua
libus exuberare virtutibus
absque nullius compassione qui
ei parce gram possidere humili
tatem, xpi sine honoris mun
dani carere iactura religio
nis simplicitate tua sedet am
bicione sinare Ecce ad homi
laude ac fauore sinire post
mo sic ut puta quam liberta
ut non amittat prauta hoc
Cassianus non solo est hmodus
labor in acquirenda virtuti
bus vero eam omnis industria
et studium est ad laborandum
ut homo facere possit ac
valeat ac adiutorio dei in
operibus virtuosis sic operare et
hoc ipsum tamen totum non sibi ipsi
que dei attribuere vnde paulus
gi glandos d. Deo gratias

z humiliari penuriam pati et c.
ex verbis aug. responsio in li
super exodum sic dicit. Nunq
na fuit est ars aliqua humili
ari et humilitate saciari et esu
rire humilitate et penuriam
pati ut paulo superius ista
tantus predicator insinuet
Ars enim est mira disciplie
scia que toto mentis cordis desi
derio est discenda que cum
penuria sit sua non frangit
egestate abundare non extollit
nec temporali desiderio non atten
dit scit humiliari hanc cum lo
co apostolus humiliari et penuria
pati una sola protulit solo et
humiliare que cum accepit nobis
non extollit qui eas ad usu
nave esse retorquet qui so
lus non possidet quod accepit se
hec cum in indigentibus miseri
cordit dimidit scit humiliare
Qui accepit alimenta non ad
ingurgitatem ventris utitur sed ad
reparacionem virtutis nec plus carni
tribuit quam necessitas petit scit
saciari Qui alimentorum in copia
sue immunitatem tulerat nec
pro inopia victus agit aliquid
unde anima per laqueum trahat
scit esurire Que quo non humi
litatis superbia elevat nec
in necessitate cupiditas irritat
novit penuriam pati Qui co
pia subsidit unde possimus
tu calciamus vestimenta vendere
ad impetrationem inops qui
me confortat Ecce in alium
vanitatis perdit. sed quia in ra
dice se tenet non videtur pro
mansit in altum cum surgen
tem arripuit. Si sic avaritie
dividet sed nec dimisse dimisse
Tibi cum avaritie met tenuit
qui omnia se posse non in se
sed in eo qui se confortat ha
bet sic aug. laborandum igitur est
et studiose agendum pro adipi
scendis virtutibus quia ipsa
nobilitatem hominum et reddit

amabile deo et hominibus de hoc
dicit b. gre. Summa apud deum
nobilitas est non fuisse pares su
ma apud deum nobilitas est
clarere virtutibus sola cum no
bilis est que nobilitat sua
virtus dicit et de hoc Tulius Si qui
dem opta volumus adipisci
virtuti opera danda est nichil
cum in virtute amabilius nec
quod magis alliciat ad diligen
dum cum propter virtute et probitatem
eciam quos nunquam vidimus di
ligamus sic Tulius Hec igitur
attendentes sancti viri omnem
diligenciam adhibuerunt quo
interiorem hominem suum cum eius
virtutibus decorarent scientes
nichil acceptabile esse deo quam
in hunc di bonis studere decorare
unde Bn. sic dicit Omnis aera
torum (?) ornatu cultu corporis super
fluo exterioris sui hominis qui
tunc accepit cum se diligencias
exhibuit et occupavit extollen
do ac decorando interiorem
illum hominem qui ad imagi
nem dei est et renovatur
de die in diem Certi cum sint
deo non posse esse quod quia ac
ceptius imagine sua si ipso
fuit restituta decori non nisi
virtutibus constitutum sic Bn. Qui
igitur desiderat thalamum sui
creatoris officia adornet tem
plum sue mentis virtutum decore
quia nec quam mente sponsus
alacrius ingreditur nisi fue
rit virtutibus decoratum sic probat
b. Bn. sic dicit. Deus qui dicte
deus nequaquam thalamus
mentis ingreditur si non fuit
latebus mentis adornatus vir-
tutibus Quantumcunque te pru
ricos non sui copia tibi tenuit
nisi suis virtutibus decoratus
sic Bn. Et nondum quod sicut deus
qui creavit hominem ad imagi
nem suam est caritas bonus
mitis et misericors et cetera de eo legitur

Ita homo creatus est ut bo
nus pacificus mitis et virtuo
sus esset quia quanto quisque
in seipso virtuosior est tanto
propinquior est deo et maiorem
sui conditoris gerit similitudinem
Dicit in libro de spiritu et anima
sic deus creator qui hominem crea
vit ad ymaginem suam in cari
tas bonus iustus mitis et mi
sericors et fortis insignia virtutis
que de deo leguntur Ita homo
creatus est ut caritatem haberet
et bonus esset et iustus pacificus
mitis et mansuetus et ceteras
quas virtutes quanto quisque
in seipso plures habet tanto propinqui
or est deo et maiorem sui
conditoris gerit similitudinem
Si vero quod absit aliquis per devia
viciorum ab hac nobilissima sui
conditoris similitudine degene
raverit tunc fiet deo quod scrip
tum est homo cum in honore esset non intel
lexit maior honor quam esse
hominis qui ut ad similitudinem
sui conditoris conderetur Et eisdem
virtutum vestimentis vestiretur quibus
et conditor decoratur Legitur dominus re
gnavit decorem indutus est indutus
est scilicet omnium virtutum splendore
et totius bonitatis decore ornatus
vel quid maius potest esse homini
decentius aut utilius quam
ut hac similitudine sui conditoris
amissa ad informacionem et in
commutabilem bonitatem invectorum
similitudine dilabatur qua propter
quisque diligencius attendat
sue conditionis sue excellen
ciam et venerande sancte trinitatis
ymaginem in seipso agnoscat
honorem quam divine similitudinis ad
qua creatus est nobilitatem
morum et compositione virtutum
et dignitate meritorum sibi con
tendat ut cum apparuerit tunc
cum illo appareat qui eum mira
biliter ad similitudinem suam in primo
homine condidit mirabilius post
in seipso reformavit

Dicit in libro de spiritu et anima Ecce quo
perveniunt decorem pronuncia
cio dei similitudine et anima
ac ipse et confessionem filii dei at
que dei nominatur propter hoc
dicit dominus nos quidem naliter
per gratiam et ad opera de hoc
per quedam dicit sit harmonia
dicta sunt virtutes animam de
vocatum pronuncient ad divinam affi
nitatem appellatio dei propter
unionem unius vis dicit homini
dei de vocationem ut homo
dicatur dominus sicut ipse dictus est
deus non tamen natura sed ad opera
hoc ille vidit in rebus huma
nis principale bonum est virtus
que deo semper inherere facit quem
nos vis peccatum a deo nos separans
malo dyabolo facit contemplari Contra
hoc abbas Theodorus sic dicit
nichil enim in rebus dumtaxat
humanis principale bonum videndum
dum est nisi sola virtus animi
que fide sincera nos ad divina
perducens illi incommutabili bo
no facit iugiter inherere Et
e contra nichil malum dicendum
est nisi peccatum solum quod a bono
deo nos separans malo facit
dyabolo copulari Hoc Theodorus
Festinare ergo debemus cum omni
diligencia ad resistendum tantis
ac viciis et ad tenendum virtu
tibus quia sicut virtutes suos
amatores pulchros ac splen
didos reddunt in futuro seculo
et ita vicia ad illam perhennem
mansionem tenebrosam ac in
fectos transmittet Dicit Pafnu
cius abbas in sua collacione
Festinare igitur omni debemus in
statu ut interior quoque noster ho
mo viciorum suorum divicias que
in antiore conversacione contra
ximus abiciat atque detegat
que corporis atque animi co
herentes proprie nunc sunt acquisi
ta hic tunc hoc corpore constitutis
animis abiecte sunt et ab
passe etiam post excessum nos non

distinguet commutari ut eius vir-
tus ut ipsa caritas quem carus
suus est in hoc seculo conquisita
presentis huius vite splendore ac
splendidum amatorem suum
reddunt ita vicia ad illarum
pertinentia contrarium absu-
ptam mentem quanto colori-
bus tetris infectam tanto sit
turpitudine eius ut defor-
mitas que virtuti seu mores
gignunt qualitate ex quibus
quidem affectus color dicitur
ita eam splendidam reddet
ut aspectu mereatur audire
et concupiscet rex decorem
tuum aut certe tetra fedita-
te atque deforme ita ut fetore
ipse turpitudinis sue compassione
dicat Computruerunt et cor-
rupte sunt cicatrices mee a fa-
cie insipiencie mee. Et ideo
hec sunt ipse vere divicie que
in ea inhabitare commorantur quas
nos nullus regi nullus hostis
ut conferre potest nec auferre hec
sunt ipse divicie vere quas ut
ipsa mors quidem valebit
ab ea separare hec Cassianus
Unde vere divicie non sunt
nos tenere sed virtutes quas
anima post hanc vitam secum defert
ut in eternum vivere possit. Teste
beato Gregorio Qui dicit vere divicie
non sunt opes sed virtutes quas
fidelis anima secum portat ut
in eternum vivat. Hec Gregorius. Ad has
nempe virtutes hortatur nos
Johannes abbas de monte Synai
sic dicens. Sit per spiritus sancti qui
diligimus peccatores tuarum collabo-
rare tecum virtutes et per anima vero
tua sit generatio operibus lau-
dare volens. Frater vero qui
ad Christum et verum supernam
tecum collaborat et cohortatur
possidere. Ergo ... in ...
cum ... morti
filii vero tui dilectissimi fuit sus-
pira cordis et gemitus spiri-
tus possidere cor tuum animas deo
sanctitas virtutes qui quidem

intempe contentus tibi possesse putas
si tibi anime fuerit hec quia
quomodo dicitur hec Johannes et
nonnullus quippe ille videlicet virtutibus
pollet qui ex alia parte vir-
tutes non perficiat una virtus
una sunc alia qui omnino nulla
est aut imperfecta. Hec ... hec.
Gregorius in xxxii moralium. Si enim quis
virtute aliquam non pollere
dicitur tunc videat cum virtus ex alia
parte non perficiat unam si ex alia
virtus perdit ut hec solidam
ubi stare putabat. Unaquaque
enim virtus tanto sola minor
est quanto desunt cetere una semper
quosdam perdicos quidem vi-
disse non nos contingit hanc
humiles quosdam non est humiles
sed non misericordes quosdam
misericordes sed nequaquam iu-
stos quosdam vero qui iustos
iuste possunt quia in duo effi-
ciuntur Certum est quia nec
castitas in omnibus vera est
tunc humilitas deest quippe quia
superbia se intus ... arripe-
re fornicatur similiter dile-
gens a divino eo amore for-
nicatur. Nec humilitas vera
est cum una vera non est nulla
non est quia nec humilitas
debet dici que ad passio-
ne fingere mete nescit inclinari
nec una vera est que caret
titudine iusticie deserit alte-
aliena quia que potest per in
iusticiam pollui nescit proul
dubio sibi nec ipse misericordi
nec iusticia vera est que se
diviciam sua non impendicare
omnibus sed in se fortasse aut
in rebus debitis potest quia
deo creatori sperans sibi hoc est
ipse sibi principalis iusticie
ordine subtraxit. Una itaque
virtus sine alia aut omnino
nulla est aut imperfecta. Hec
Gregorius et hoc secundum quod una
qua est virtus utroque quidem
existere et tunc aliquid vana
videtur ex hoc volunt stipe nec
tunc dicit beatus Augustinus Virtutes hendi
magna virtus et contempne gloriam

qua contemptus eius in conspectu
dei vita tua viuere et velle
laudari quod est aliud quam
in iniuria esse rebus humanis
contendit ad oculum mundi non
intueri in recte faciendo lau
des hominum non hec sunt pro ipsorum
i. timidorum cor nisi qui intus
videt humanas laudes et illo
rum intuetur tamen recte viuit
tamen contra solus inspectore
nichil significans sumpsit videtur
signare qua ipsam delectatio
nem laudis respiciat sumpsit
i. non se inspiciat contra tue
laudis humane affectus hec Aug.
Sit igitur hominis de virtute et eius
effectibus

[P]ostremo tertio principio que virtus
sit prima quam perfectum
debebit aggredi ut ad
ceteras virtutes sequentes possit
peruenire debes scire quod prima
virtus et per quam perueniunt ad alias
virtutes est timor domini dicitur
ps. dicit initium sapientie timor domini
ipse enim timor totius religio
nis est custos ordinis sine quo ul
lum bonum potest pullulare uel
manere teste b. Ber. qui dicit
sine igitur timore que gratia
prima est et totius religio
nis custos ordinis nullum bonum pu
llulare potest nec permanere
vnde cum virtutum edificium
erigit in principium sibi humi
gere animi fecit fundamentum
quod plura quippe sine timor
et religio iacet aliquam sine alto
sit permanere pro timore enim
timendo vincimus nos met
ipsos abnegantes crucem nostram
post dominum portantes hec Ber. vnde
timor domini expellit abscone
ratum et nichil ita conseruat a
bonis in minimis que ad virtutes
et virtus vero sapientie dicitur timor
domini expellit peccatum nam qui
sine timore est non potest iusti
ficari dicit eadem b. Jo. nulla res
ab animo procul nos facit in
nimicos sicut timor domini et
timor supplicii hec Jo. Qui
enim filium dei habet timet sup

plicium et qui timet suppli
cium contremiscit se aspicit et que
eterna affectaque se distinguit
dicit hec per magister sic hec Qui
audit deum duo timet sup
plicium qui vero timet suppli
cium abstinet ab iniquis et susti
net tribulationem qui vero susti
net tribulationem habebit in
deo spem spes autem mens se
parat ab amore terrena affecta
ne ab hac vero mens separa
bitur eadem deum tacet hec ma
gister penitur eadem dicitur ad pe
nitencia agenda et ad bene
operandum compungit et ad in
dignum relinquendum ... [illegible]
hec affirmat quedam glosa su
per dicit pro timore quippe sapi
ens bene operando compungit et
ad odium cum visibilibus et
apprehensibilem et ipsum corporis
et ipse voluntate in anima adage
dam parvam et mundum velim
quedam anxie et sollicitudine
studio implevi ad secundum
dei sine negligencia die ac
nocte hec Greg. qui igitur de
siderat iustitiam et legem dei custo
dire ac seruare timorem eius et
amore studeat hec quod difficul
ter sine timore potest quis iusti
ciam ad praecepta illius custo
dire dicit dicit Basilius diffi
cile iustitia sine timore cu
stoditur non illum dico timorem
qui temporalia bona sibi sub
trahi posse horrescit que pro
se dilecto foras mittit hec
timore domini sanctus qui perseuerat
in secula quo iustus deum
quanto ardentius diligit tanto
solicitius offendere cauet hec
Basilius dicit eadem dicit Cassio
dorus cum audis quod deus timens
dulcis est attende quod diligas
cum audis vocis attende quod
timeas ut amore et timo
re dei excitatus legem eius
custodias hec Cass. Et secundum Dam.
et angeli considerandum consideration
pone bona vita retinet pro
bona vita bona conscientia comparat

plena, constanter nulla penarum
instat timere. Qui vero adhuc timet
hec. Aug. super Iud. Quondam quod
ipse timor locum preparat caritati.
Cum autem caritas ceperit in corde
hominis habitare, expellit
timorem qui sibi locum carita-
ti preparavit. Crescit enim cari-
tas, decrescit timor, decrescit. Et
quanto caritas in corde fit inter-
nior, tanto valencius ti-
morem pellit foras. Unde ergo est
ut intraret primo timor, per quem
veniret caritas, occuparet cor
ut induceret caritatem. Dicit Beda
super illo verbo Iohannis: Timor non
est in caritate sicut dicit. Quidam di-
cunt de illo qui cepit timere
de iudicio. Et si forsitan in illo
esset caritas, non timeret. Propter
ea cum caritas facit perfectam
iusticiam, et timeret quando ti-
met, immo timet quia desi-
derat ut transeat iniqui-
tas et veniat regnum dei.
Ergo timor non est in caritate, non
in inchoata inquam, ergo et ipsa
caritas inquid foras mittit
timorem, ergo incipiet
timor quia initium sapiencie timor,
domini timor quasi locum preparat ca-
ritatem. Cum autem ceperit caritas
habitare, pellit timor qui ei prepa-
ravit locum. Cum illa crescat
ille decrescat. Et quanto illa fit
interior, timor pellit foras.
Maior caritas, minor timor; minor cari-
tas, timor maior. Timor ergo
ergo est ut intraret primo timor
per quem veniret caritas. Occupet
igitur cor tuum ut inducat
caritatem. Iam facta securitate p[er]
caritatem, mirum quale gaudium
tam[en] est, vel in hoc vel in
futuro seculo. Et in hoc seculo
quis enim nos nocebit plenius
caritate videre quod vo-
luit apostolus, de ipsa caritate:
Quis nos separabit a caritate
Christi? Tribulacio an angustia?
Unde Beda: Gaudium eorum
quos spes timoris et spes gaudii est.

[illegible] quo timet quis na-
turaliter, ne iste timor est
bonus nec malus, quia
non est liber ab arbitrio.
Secundus timor est humanus
quo timet quis pollicitus
plus debito, hic est malus.
Et quis venialis, quia mor-
talis fit per amorem huius vite,
ex quo oritur. Minor tamen ma-
ior est mortalis cum post que
peccaret quis mortaliter quam
amitteret vitam suam. Venialis
ut cum quis facit veniale
peccatum quam incurrit se occidi. Tercius
timor est mundanus quo timetur
quo mittet aliquis minus
de rebus suis, et hoc semper ma-
lus est, nascens ex amore
rerum temporalium, et est quandoque mor-
talis, quandoque venialis, peni-
tus eodem modo quo dictum est de
humano. Quartus est timor servi-
lis quo quis timet peccare
propter ygehennam principaliter, de quo
timore dicit Hugo de s. victore: Servi-
lis timor est penitencia pena ab-
stinere actualiter retenta volun-
tate mala. Unde Augustinus:
Phenix sic d[icit]: quando tu pe-
ccas, non amore iusticie fit
bonum; non fit in corde quod fieri
videtur in opere, quia homo mal-
let non facere, si posset impune.
Hec Aug. Quintus est timor
in[i]cialis quo timet quis
offensam et ygehennam et dei offen-
sam, et hic quasi duos oculos
unum ad penam et alterum ad
deum, et hic est quasi principalior.
De illo de quo dicit Hugo: Ini-
cialis timor est penitencie
pena cum proposito operis eciam pravas
cogitaciones resecare. Sextus
est timor filialis quo timet
quis prius offensam dei quam separa-
cionem, de quo dicit Hugo de s. victore:
Filialis timor est bono fi-
lialiter adherere, eo quod illud
amittere nolit qui ex perfeccione
habet caritatem. Nam utrumque
timet, nec aliud sit cum degustaverit.

in tanto bonum iam nolle
amittere. Et hic grandis istud
aliquid pene adiunctum est
quod in rectis ambulans et post
in utraque parte suis status vite
mutabilis. Adhuc declinare
ad mutabilitatis nulla est
tunc ulla commissio suspicionis
pena incidit et timor quamvis
tunc tute est ubi et stabi-
litate dei cum et tyrrenen-
ciam creatori non dissipaverunt
Gregorius. Et notandum quod sunt
quos vocant primo ad con-
fessione primorem et passionem
operis per amorem iustificatur [illegible]
Bernardus qui et timore vocare non
iustificavit. Ita primus ut sa-
lus est timor domini de quo nascitur
ceteri virtutes quo usque ad cari-
tatem perveniat. Idem dicit Cassiodorus
Primus sine salute inceptis sapie-
ntie spiritus est timor domini de timore
enim domini nascitur compunctio salu-
tis de compunctione cordis procedit
abire virtutis 4 scripto sunt
facultatem de humilitate humili-
tas est de humilitate mortifi-
catio voluptatum generatur de vo-
luptatum mortificatione corporali
atque macrescunt universa vi-
cia de viciorum compulsione
virtutes fructificant atque suc-
crescunt de virtutum pullulatione
puritas cordis acquiritur per cordis
puritatem apostolice caritatis perfectio
possidetur. Hec Cassiodorus. Hec
dicta quod sicut in via huius
seculi audacia fortitudine
parit ita in via dei auda-
cia debilitate et sicut in
via seculi timor debilitate
ita in via dei timor fortitudine
gignit. Idem dicit super Gregorius in
li. morum. Sic ecce via et cui
dei timore incipit ut ad
fortitudine veniat. Ita sicut
in via seculi timor debilitate
audacia fortitudine ita
in via dei audacia dei de-

bilitate parit et sicut in
via seculi timor debilitatem
ita in via dei timor fortitu-
dine gignit Salomone
attestante qui ait In timore
domini fiducia fortitudinis.
Timori quippe domini ut ce-
fiducia tenens certos spiritualium
despiciat. Quis sic auctor in
cordibus spiritualium curatoris
perfortitudine stendit quia in
timore domini constituta non in-
venit certa quod inctuat
quod etiam quia domini vero mo-
die confortari eius mgie [illegible]
te quando super eam [illegible]
Hec Gregorius. Iusta causa viri cu-
in tante considerant quos assisté
oportebat quo circa districto
iudicie ubi de pertimescunt se
ducunt magis ad memoria pria
opera que fecerunt et qualiter
districtio illa subdimidiat
adtendunt et pravos se ab
quibus dubitaverunt fecerunt si re-
mota pietate iudicantur. Quod
Gregorius in viij. li. morum tangit.
Sic dicit. Iustorum mens semper
sollicita venturo examine
intendit cum magis quod
agunt metuit de tanta co-
gitant qui ante iudicem
stabunt intuentes potencia
illius magnum et pensant
quam magni consilii sunt ipse
infirmitatis considerant mala
ipsius operis et quod aggravat
tandem contra se conferant pravia
que districte iudicat bona
opera que subtiliter ponderet et
pravos se absque ambiguitate
sciunt si remota pietate
iudicantur quia hoc ipsum quod
quam iuste videntur vivere culpa
est si vita nostra dum iudicat
hanc apud se divina miseri-
cordia excusat huius cuiusque in eadem
scriptum est astra non sunt munda
in conspectu eius cumque apud
eum districte iudicatur ipsi quoque

maculas iniquitatis sicut et
pudicitia serenitas lucet. Con-
templantur igitur et distinguendo
[illegible] qui deum [illegible]
magnitudinis cordium secreta
illuminat, omnis autem [illegible]
[illegible]. Pensant quanta illa sit
verecundia in conspectu tot [illegible]
quam quis [illegible] angelorum [illegible]
[illegible] confundi [illegible] qui
per confusionem [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] carnis gehenna [illegible]
[illegible] pensant et [illegible] et iusti
[illegible] beatitudinis [illegible]
[illegible]
[illegible] non plangunt que
[illegible] vita tollant sed et
metuunt ne perdant vitam
[illegible] patiuntur. Lugent et
[illegible] timet ne
et tunc [illegible] mors
[illegible]
[illegible] tale metu et dolore
[illegible] et ad [illegible]
desideria [illegible]
[illegible]
amore [illegible]
b. gregorius [illegible]
de iob. Indignacio sagittarum [illegible]
[illegible]
[illegible] indignacio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Pensant namque [illegible] lapsi sunt
[illegible] beatitudine [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible]
non [illegible]
[illegible]

[illegible] vita [illegible] metuunt ne
perdant [illegible] patiantur. Lugent
quia [illegible]
[illegible] gaudiis [illegible] timent
metu et [illegible] mors
eterna [illegible] iam [illegible]
[illegible] in pena sed [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] per qua [illegible]
[illegible] quia iam
[illegible] patimur
et adhuc [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] dolore [illegible]
quia et in pena [illegible]
supplicia eterna [illegible]
[illegible] metu et dolore [illegible]
[illegible] et ad [illegible]
desideria [illegible]. [illegible]
nobili [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] non valet [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] vita [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et timeat
ne [illegible]
[illegible]
[illegible]
salutem [illegible]
[illegible] metu [illegible]

Dicitur conversio deuotorum

Uelle sane
que virtus primo oritur ex de
timore. Beatus Bernardus. Ideo quod
deum perdidit sine omne bona vo
luntas. Cum enim timet propter
sua peccata dampnari seu a deo
separari mutat voluntatem suam
prauam in bonam. Et secundum Tullium
initium omnium virtutum sit. Omnia
bona voluntas est origo et ma-
ter omnium bonorum. Hoc probat Bernardus
dicens. Sicut dicit bona voluntas in qua
est origo omnium bonorum et omni-
um mater virtutum. Sicut econtra
mala voluntas est origo omnium
viciorum et malorum. Deo custos
ait suo valde sollicitus esse de-
bet custodia voluntatis sue. Hu-
jus enim magnum et principale
donum dei est bona voluntas quia
quidquid agi non potest esse bonum nisi
ex bona voluntate procedat sine
qua etiam nemo saluari potest. Dicit
Richardus de sancto victore. Omnia
dona que ad salutem spectare
videntur. Unum est precipuum donum
bona voluntas est. Cognoscite
per quam in nobis diuine similitudinis
imago reparatur. Quisquis bonum agat
bonum esse non potest nisi ex bona
voluntate procedat. Quisquis ex bona
voluntate fit malum esse non potest
sine bona voluntate omnino salua-
ri non poterit. Cum bona volunta-
te nemo non potest. Hec Richardus.
Et notandum quod voluntas corrup-
ta seu inordinata et consuetudo
mala plurima secum vicia quasi
naturalia in negligentia consueta [illegible]
re efficere solent. Remissa na-
que voluntas generat mentis leuitatem
ex qua procedit inconstantia morum
vana leticia carnis lasciuia et
multa alia. Et in hunc modum
omnia que viciorum ex aliquo male
voluntatis affectu vel male con-
suetudinis usu sua singula du-
cunt originem. Ista commemorat
b. Bernardus in epistola ad Carthusien-
ses. Sicut namque magna

labore aliquo et studio perpetrare
virtutes trahuntur in affectum et
mentis bona sic vicia lenissima
dum impetu libertatis opportunitate
cupiunt in consuetudine et quasi
naturalia efficiuntur. Sed nullum vicium
naturale est omne nec virtus natu-
ralis est. Consuetudo enim vel vo-
luntas corrupta vel inolita ne-
gligentie plurima secum vicia quasi
naturalia in neglectam consuetudinem efficere
solet. Nam remissa voluntas
facit mentis leuitatem ex qua
procedit instabilitas mentis
inconstantia morum vana leticia
secum usque ad lasciuia carnis
et multa alia in negligentia vel turpis
ponere [illegible] dulcedinis vite va-
cuitas. Et in hunc modum omnia
que viciorum ex aliquo male volun-
tatis affectu vel male consuetudinis
usu sua singula ducunt originem
que quanto dulcius in mente inolita
est tanto fortius hec et fortioribus
remediis indiget et curam
acquirit diligentiorem. Humor enim
pessimus viciorum usque in ultima
solitudine solitarium persequitur.
Et sedulo generata virtus et consuetudo
eius in isto possessore suum in ulla
deserit multitudine. Et vicium con-
suetudinis possessorem suum liberum esse
non patitur in qualibet solitudine
nisi primatis studio et perpe-
ti labore expugnata fuerit consue-
tudo. Leuiter potest vinci vicium ut
et quamuis se apponat diu
gerit et in quamuis solitudine
secretum vel secretum esse non patitur
[…] Hec Bernardus. Laborare
igitur debemus ut nostra voluntas
si praua aut remissa est corrigatur.
Et si iusta in nobis est velimus virtus
ad bonum opus habeamus et prompta
fuerit nostra voluntas nichil potuit
nos auxiliante domino a virtute
et bonis operibus prohibere. Dicit
sanctus Bernardus cum possibile est impossibile
impleat [illegible] Si bo[…]

iqm̄ i nobis bonum volumus appo
nere maxime debemus deus
adiungit auxilium quia si pmp
ta in nobis fuit voluntas nichil
est qd nos posset auertere a virtute
possibile hec Crisost. Secundo est
ex qd voluntas bona perficit hoi
mia si effectum boni operis non ha
buerit et quis vult bonus et
non pt pficere hoc deus pro
reputat Greg. cum nichil hēt
quod dare det voluntatem suffi
cit et totum debet piis deo.
Sed voluntas pficit si quando si in
ex affectu non fuerit tamen punimus
non amittit sicut b. ambrosius affec
tus operi tuo nomen imponit
Cum mens et non potes deus
pro facto reputat Dicit b. aug. bona
voluntas tua non est facultas
operis sibi ipsi sufficit ad deum Greg.
cum dare nichil habes ad vo
luntatem quam habes et totum
dedisti Quia cum compleuit qui
qd potuit fecit hec b. aug. vnum
qui vult habere magnum meritum
magnam habeat voluntatem quia
quantum crescit bona voluntas tantum
crescit et meritum debet volun
tatem deo Ber. bona voluntas non
dari pt i inuito non auferri nisi
volenti ergo totum meritum hois est
in bona voluntate Quantum crescit
voluntas tua tantum crescit meri
tum tuum maius quantum mens facit volun
tatem magnam sicut melius habere magnum
meritum sicut deus pussis et mediocris
in eo reddet omni nullam posuit
in quo nullus nisi velit esse pt
diuinas nasci equaliter et diuites
et pauperes pnt licet equaliter dare
pecunia possunt. Voluntas enim bo
no est sicut deus opatur qd pt hec Bn.
debet ex voluntate non qd
sed voluntas si fuit viciosa in hoie
facit animam viciosam sicut et bona
voluntas si affuit efficit animam
bonam que ex hec m̃. greg.
Primus gradus est voluntas vera

2us valida 3us deuota 4us volun
tas plena in quinque gradibus hec
voluntas debet semper anima de
uota deo dare i dare perficere et
sentire quod debet per bonum vt
prodest Quomodo dicit duo opant
dij et bona facies sanas animas et
bonas amorem viciosas dixim
non omnis qui i est vicium sed
que vicio voluntate consentit
vel consentit quamuis puniet Bonas
dicit non solum perfectas sed incipi
entes quelibet vicium habeant
non tamen consentiunt sed impugnat
Et Ysidorus ait licet corpori suo sunt te vel
ignorantia peccatum tradat per voluntate
quam habent bona i repugnant hec
est cum que bona facit animam
Greg. voluntas fuit viciosa. vi
ciosam facit Augustinus semper probat
sunt in eodem statu pmanet
dum cum deficit aut pficit
Secundo est in hac voluntate
quia ipsa est digna perfecta aut
hec est via dni ambulaturi
ea. Primus hic quinque gradus e
vera voluntas 2us valida 3us de
uota 4us plena voluntas In
prima gradu anima metu legis
dei consentit sed carne impug
nante bonum qd diligit pficere
non valet sed sepe malum
dat per infirmitatem facit In 2o
gradu anima non solum malum
qd audit non agit sed et qd di
ligit licet cum contradicit fortiter
tamen pficit In 3o gradu iam
dilatato corde currit viam
mandatorum dei et delectatur
in eis sed in omnibus dictis In
4o gradu sunt angeli qui ea
faciliter qua semper volunt bonum
plenarie perficiunt Hunc gradum
desiderare pt quis pt aspirare
non pt debet qui tempore agg
Quam igitur non dum i eam hec
voluntatem sciat qd impedit eum
carnalis intentio Quam hec vera

et no valida fiat qz impedit
eam pravā consuetudo. Tercia fiet
devota et no plena fiat qz
impedit eam terrena occupacio. Cum
ad hanc non vicesima est voluntas
Orat et dicat fiat voluntas
tua sicut in celo et in terra. per in
telligens terram illum aut qui
in tantum habet voluntatem celum
quod dictat celum aut tunc
dictat in terra voluntas ab ipsa.
Ita enim orat qui habet in tantum vo
luntatem per intelligens terram
illum aut qui in voluntate valida
est celum. Ita dicitur ut per
intendat ad propositum quia sicut
dampnatus est qui in ipsa prava
net voluntate. Ita dampnus est
qui in aliis non studet proficere
Bernardus. Ex addit et voluntate sed
Omnium cum vult bonum agere quod pt
laudanda est. Cum non pp
[illegible] vult quod pt corrigenda
est. Cum autem facere non vult
quod pt convertenda est. Ita generat
B. Bernardus sed. Bona voluntas cum
vult quod pt laudanda est. Cum
vult quod non pt corrigenda est
Cum ergo vult quod pt convertenda est
hec Bernardus. Ergo [illegible] De voluntate
Circa est dicendum
Sequitur utique sequitur bona volun
tate de hoc sciendum quod ex
bona voluntate procedit sui ipsius
discussio sive diiudicacio. Bo
nam voluntas bona odit malum
et diligit bonum. Homo non ha
bens bona voluntate adversus
ipsum invenit et secum ipsum dis
cussit et inquirit diligenter secreta
conscientie sue sibi omnes defectus
omnes consuetudines omnes affectio
nes operaciones et omnia peccata tam
preterita quam presencia diligenti ex
aminacione excutit et examinando
inspicit et si quid aliquid in
apud se apud se invenit statim
penitendo punit. Vere enim est
homo in suis operibus sit prudens

et circumspectus et cottidiana dis
cussione cogitaciones locuciones et
et facta sua examinat. Quod tercia
ad bona agenda solitudine sit alacrior
et quod ad cogitata vitanda
sit instancior perpetit quod lapsi
bus vel cessante ut quod deficiat
Et qualis sit in affectibus et
qualis in moribus diligens
attendat. De hoc dicit Hugo de
sancto Victore. Necessarium est ut homo
in omnibus operibus suis sit circum
spectus et prudens et cottidiana
discussione cogitaciones locu
ciones pariter et facta sua apud
semetipsum examinet per singulos
dies vitam suam ad iudicium
vocet. Mane cum surgit de
spiciat quid agit per noctem in
vespera cum cubare vadit inspiciat
quid egit per diem. Quod ad bona agen
da sit alacrior vel sic
eos que agenda non erant
perpetrasset hec Hugo de sancto Victore
B. Bernardus. Intercessiones tuos sed
amicus sed explorator vita tua
cottidiana discussione examina
Attende diligenter quid proficias et
quid deficias. Et qualis sis in affecti
bus et qualis sis in moribus
et quam similis deo et quam dissimilis
quam prope vel quam longe non locorum
intervallibus sed morum affectibus.
Studeo cognoscere temetipsum quia
multo melior et laudabilior
es te negligens cognoscere si dex
trinsecus unius herbarum explora
nos homini eorum animalium et ha
bes celestium terrestrium notitiam
et sciam tedde ego te tibi et si
non semper ad sepe saltem in
dum tedde tuos affectus diri
ge actus corrige excessus in
dum nichil in te remaneat in
discussiatum. Quia ubi nichil in te
inquisitum remanet, dimissus [illegible]

tuas cum actos tuos statue te
ante te quasi alium 2o tempum pla
ge proprias iniquitates tuas et
pecta quibus deum offendisti iudi
ca et iniurias tuas / unde ma
licia adversariorum tuorum habet
Aug cultum cum placat deo dis
cussio interior teste beato aug
Cernite Ecce dixe sco qui n e
tam qplaceat i me qd discussio
inte inter Quae sunt non nulli q
ad cognoscendum vitam alienam val
de sunt studiosi Ad propriam vero vi
tam corrigenda desidiosi . ru
git qui tales aliena facta
scrutant et quo magis
plenitates sunt alienum indici
tato magis efficiunt ignari sui
debet dicit b. Aug Curiosum
est genus hominum ad cognoscenda
vita aliena desidiosum ad cor
rigendum sua dicit 2 debet litus
grave magis curiositas e
et vicius dum cuilibz inte
de investiganda vita proximi co
tinue dicitur semper ei sua inti
ma abscondit ut aliena scrutet
semper explorat / et curiosi cuius quo
plus sunt alienum indicti / tanto
fiet ignarum sui hec grg ...
igit et qui vult i simili et
i actus prinilibus pfcre et semper
diu diligenter et non alium / mag mag
quippe de cogitas q sibi desit
qua q sibiasit

Tertio cum cogitat quis profecit
alium timore supbire i flatus
qui non cogitat quis sibi adhuc
desit ingemiscat et humiliat de
hec b. Bn sic dicit Cito ad lu
men virtutis intus i aio sine
palpacione dimidias non dubitans
qui humiliorum ocliditus Et
quos aliquo pfecti tanto a plur
veniens qui tehumiliat hec bn
dicit cum debet beatus Aug magis
cogitare debet quid nos desit
qua quid nos adsit Et habes

bide ne perdas quod non habes suppli
ca ut habeas nequaquam pos inimi
ci cogitacio est ne presumat maior
sis Et cum cogitas quis pfecisse
alium timet timore Ei no cogi
tas quis ea adhuc adest i gemi
scis et cui igemiscis humilis
eris et ita tucior ambulab
non precipitaberis non i flaberis
hec Aug Quartus aut desi
derat ad cognicionem sui ipsius p
venire ista de attendere omnia
pecta et mala que comitit aut
per negligentiam aut per contempnum aut
per nequiciam pertinet Certe
iste debet uniquamque quod usque
recordatus debet enim quippe re
cogitare qua neglenter cor suum
custodivit tempus suum expendit
Certe malum siue opi inpossibile
hec enim bona tum summa dilige
cia sunt observanda ut sic bu
tum custodiatur quo utiliter expe
datur et suum bonum et debitum
in omni tempore psignatur iste
de recogitare quam negligens
fuit in orone qua negligens
in lectione et qua negligens i
opis exercitacione Inhijs enim debet
debet unusquisque diligenter stip
pere et extollere si vult fructum
bonum facere et dare in tempore suo
Item de recogitare qua neglig
fit vel fuit ad vitandum quam
negligens ad resistendum et qua
negligens ad perficiendum Dz enim
cum summa diligencia deflere mala
commissa expellere temptamenta demora
et perficere divina virtute i alia
ut possit pervenire ad summa eterna
2o debet homo recogitare si in
ipso vigeat vel viguit concupia
voluptatum curiositatis et vanitatum
Certe tunc concupia voluptatum viget
in religioso homine qui appetit
dulcia vel cibaria sapida qui
appetit mollia s. vestimenta
delicata / qui appetit carnalia
vel oblectamenta luxuriosa / Certe

tur viget concupiscentia curiositatis in
deo sancto qui appetit scire secre
ta qui appetit videre pulcra qui
appetit cara habere. Tercio viri
viget concupiscentia vanitatis in homine
qui appetit hominum favorem
qui quærit humanam laudem / qui de
siderat humanum humanum honorem
Ista omnia debet homo & tamen neces
se fugere quia sunt radices
omnis mali / Quarto virginitas
debet homo diligere qui cupit
notitiam habere sui ipsius si in ipso
vigeat vel vigeat inscitia non accen
dit incipiunt in iudicio & inscitia
accidie / Certe viri in religioso
homine viget iracundia qui aut
vel corde vel affectu vel signo
vel verbo vel clamore contra eum
dicta indignationem concordie irati
tur et proximo suo ostendit / viri autem
in homine regnat invidia qui
gaudet de infortunio proximi
de malis letatur qui dolet eo quod ha
bet de proximi prosperitate seu
bonis ipsius / Quinto etiam acci
dia viget in religioso homine
qui sunt tepidus somnipolentus
acciosus tardus negligens remissus
dissolutus indevotus tristis et te
diosus hec omnia homo [illegible] debet
detestari et fugere quia in hiis vi
ciis et aliis superioribus con
sistit [illegible] corporis et anime infi
delitatis magis [illegible] in illis que
ipsa sunt sua quam [illegible]
fuit tantorum [illegible] ipsius
cognitio et notitia [illegible]
post discussionem conscientie et cognitionem
sui ipsius qua debet homo de
diligenti sui diiudicatione de
sidero nunc [illegible] que sit virtus
que continet hanc virtutem [illegible]
S[illegible] dictos
Humilitas est que [illegible] hanc
virtutem [illegible] sui ipsius cognitionem
quanto magis homo semetipsum
discussit et suos defectus [illegible]

cordis oculos reduxerit et cogno
verit tanto humilior erit / Nam
et notitia suorum defectuum hunc
sibi ipsi vilem reddit. Nunc primo
sciendum Quid sit humilitas
Humilitas autem sic / Est virtus
qua homo verissima sui cognitione
sibi ipsi vilescit / De hoc etiam dicit
b. augustinus humilitas est ex intuitu
proprie conditionis et sui conditoris vo
luntaria mentis inclinatio / Item
b. Bernardus humilitas est contemptus proprie
excellentie / Notandum autem est quod
humilitas est fundamentum omnium virtutum /
Omnis namque structura virtutum et
bonorum operum sine hoc fundamento
subsistere non potest / Unde qui vult
edificium altum bonorum operum construere
debet prius fundamentum humi
litatis ponere / De hoc dicit Crisostomus
nemo construet celsitudinem bonorum
operum et virtutum nisi prius iacta
fundamenta humilitatis / De eo etiam
de hoc Cassianus nullo modo poterit
in anima virtutum structura con
surgere nisi prius iacta fuerint
vere humilitatis fundamenta sine qua
est humilitate nec purgacio peccatorum
nec emendatio morum nec consummatio
virtutum poterit apprehendi. Hec Cassia
nus. Etiam augustinus de hoc sic dicit
Magnus esse vis a minimo
incipe Cogitas fabricam erigere celsitudinis
de fundamento cogita humilitatis
hec augustinus / In hoc quod fundamentum
humilitatis erigatur edificium spirituale
ut crescat in templum sanctum domino
ut si dicam ubi [illegible] bonum fundamentum
est humilitas in quo omne edifi
cium spirituale constructum crescit in templu
m sanctum domino hec bernardus. humilitas etiam
est caput omnium virtutum et obtinet
principatum que ceteras virtutes
in suo vigore conservat et sustinet
totum corpus bonorum operum. testatur
hoc b. augustinus qui dicit humilitas
est caput omnium virtutum et obtinet

firmatum et principatum celestium super ipsarum conciliatus in eo quod ipsa est precedentie [illegible] gradibus. Hec Augustinus de ciuitate dei. Vnde Ambrosius: humilitas dicitur caput omnium est que velud fouet et firmat bonorum omnium totum corpus. Hec Ambrosius. Sed igitur dictus multum diligenda est quia valde gratos facit homines esse deo ipsa humilitas. Teste beato Augustino qui dicit: nichil nos ita gratos deo efficit sicut humilitas, ipsa namque trahit ad se clementiam dei. Ita corda humilium libenter deus inhabitat. Vnde beatus Bernardus dicit: O felix humilitas que deum ad se trahit clementiam et eius ligat omnipotentiam. Magna probitas est humilitas cui dei maiestas tam facile se inclinat. Hec Bernardus et beatus Augustinus. Excelsus est dominus et humiles corde sunt domus sua. Cum igitur velis esse templum dei et habitaculum spiritus sancti omni cum studio et diligentia seruat se in virtute humilitatis. Ipsa namque est que parat locum diuine caritati et gratie spiritus sancti, propter quod dicit beatus Augustinus: quanto sumus a timore superbie [illegible] tanto sumus dilectione pleniores, et sicut aqua confluit ad valles sic gratia spiritus sancti confluit ad humiles. Vnde dicit Cassiodorus: In vallibus [illegible] humilium animarum fontes manant et turgent celestium gratiarum. Cum non humilis non sunt gratia spiritus sancti [illegible] capax. Vnde dicit Augustinus: Si humilis et quietus non fueris non poteris in te habere gratiam spiritus sancti. Si cogitas construere fundamentum humilitatis et peruenies ad fastigium caritatis. Hec Augustinus. Vnde dominus noster humana humilitate [illegible] ipsa in [illegible] celestium conflammatur. Namque [illegible]. Amor celestium non altitudinem sed sublimitatem humilitatem [illegible] animarum. Ipsa namque humilitas parit, dicit Rycardus de sancto Victore. Sola est que [illegible] diuino attendit lumine, celesti quoque inflamat desiderio et amore. Hec Richardus. Nec solum autem humiles obtinent hic gratiam in presenti vita et gloriam magnam consequuntur eterno in futuro. Ad quam gloriam scilicet patriam celestem non potest peruenire nisi per viam humilitatis studeat ambulare. Vnde dicit beatus Augustinus: Excelsa patria humilis est via. Quod qui querit patriam quid recusat viam. Ambula igitur per humilitatem ut venias ad eternitatem. Vis capere celsitudinem dei prius cape humilitatem. Altus est deus: si te erigis non tanges illum, si te humilias descendit ad te, si exaltas te deus recedit a te. Hec Augustinus. Oportet ergo ut per humilitatem ascendamus ad celsitudinem humilitatis. Et qui desiderat habere firmatum celestem necesse est ut [illegible] humilitatis exercitio. Vnde dicit beatus Bernardus: Per humilitatem ascenditur ad sublimitatem, quia hec via et non alia preter ipsam; qui aliter vadit cadit potius quam ascendit. Hec Bernardus et [illegible]. Cum ergo desiderat firmatum celestem [illegible] humilitate [illegible] dicens [illegible] non descendas humilitate et exaltaberis et humiliatus. Humilitas aut casum nescit, lapsum nouit humilitas cui quia lapsum est passa. Hec Isidorus.

Et notandum quod triplex est humilitas: magna, maior, maxima. Magna est humilitas qua se homo capit [illegible] contempnit. Maior vero qui se contempni

ab aliis non despicit. Charitati
autem qui homines contemptibiles admo
dum concupiscit. Hos tres modos
tangit Richardus de sancto Victore. De
humilitate namque est qui seipsum apud
seipsum reputat contempnit. Humilior
autem qui se contempni et ab aliis
non refugit. Humillimus non qui con
temptum suum non solum contempnit
sed admodum concupiscit. De hoc
hoc Ricardus de sancto Victore 2. B. Bernardus
verus humilis vult contemptari
non humilis predicari gaudet de
contemptu suo. Sed sunt nonnulli
quinque superiores se faciunt sed
peiores se ab aliis estimari no
lunt. Vnde Bernardus. Ecce
adducis in medium in me se
de. Num peius non fecisti vel in
dignatus est se peiorem reputari
Et non esse volumus sed nolumus
estimari vel reputari. Hec Bernardus.
Sed quiescat se humiles despicia
despicientes exultat et cum simi
les in aliis actibus apparent
de hoc inter se mutuo congratula
...talibus de B. Gregorius. Cuius
quisque apud se latuat ... humilitate
placet. Nam sibi
honoribus exultat. Sed plerumque
humiles despicia despicientes congratula
tur. Cum se in aliis ...
viles apparuit de eo gaudet
quia hoc indicium ... esse
quod desperare ... fuerunt hec Gregorius.
Deo et vero magis quod agit
agit sed plenitudine ... corde
... quod multum
acceptum est deo teste B. Io. qui
de vulgo quod nos deo et hominibus
gratos faciat qua se inter multos
magnum et humiliter ... hic
sicut Gregorius. Sed hec virtus vide
rara est ut magna quidem
apud se ... non magnum estima
re quod innumerabilibus virtutibus tota
aliis apparet et tamen se contempti

reputat de hoc dicit B. Bernardus. Rara
gemma et rara virtus ut magna
te operatione bona magnum ne
sciat et manifestam omnibus
tua te solum facie sanctitatem
mirabile te apparere et contemptibi
lem reputare. Hec Bernardus. Perfecti
enim viri et veraciter humiles sci
unt semper virtutibus proficere et
hanc humilitatem sibi servat ut
semper et in bono proficiat et ...
ut proficiens in virtute hic se tendat.
De hoc Richardus de sancto Victore. Quem
admirare quandam sic dicit
Verum perfectorum summa quam humili
tate fundata qui semper sit et perfectio
perfectionem et proficiendo superare. Et
hanc sibi semper humiliter firmare
ut et semper in bono proficiat et
tamen semper ut proficiens initia hic
se credat. Hec Richardus. Et non
quod nemo de fiducia hic de aliquo
bono quod sed solum confidit de humi
litate virtute. Vnde Iohannes Abbas
inter symbolum noli confidere ut fidu
ciam hic in tempore et si possides
iniusticia sed magis de humili
tate ... tamen amplius fiduciam
agens namque se omnes scelestum
virtute stantes apud ipsum per eam
sic petuit. Hec Iohannes ab
bas de ... ut dicit Bernardus. Inspicies
et in humilitate est quod inter aliis vir
tutes lucent quia in sola humili
tate ... Vnde dicit hanc
solam virtutem ipse Deus con
placuit sic commendat. Et tepe
rat humilitatem ancille sue ...
... namque unaquaque anima per
amorem suum creatoris est de
... in oculis suis tanto e
... carior coram oculis
summe maiestatis. Et quanto
humilius se reputat est sibi tanto vilius
est deo. De hoc dicit B. Gregorius. Tan
to unaquaque anima sit preciosior
ante oculos Dei quanto pro amore

Beatus despector fuit cum oculos
suos David quo sit quippe vilior
sibi quia humilia deo quanto pre-
sior sibi tanto preciosior deo quanto
fit tamen vilior sibi quia humilia
respicit et alta a longe cognoscit
hec Gregorius. Et secundo quod dicit Ri-
chardus de sancto victore. Hec est distancia
inter humilitatem et humiliacionem. Humilitas
est virtus qua quis sibimet ipsi vile-
scit intus coram oculis dei. Humili-
acio est virtutis effectus quo quis
semetipsum abicit exterius in oculis proximi.
Aliud enim est humilem esse aliud
est se humiliter gerere. Illud pertinet
ad disciplinam mentis istud ad disci-
plinam corporis. Illud est humilitatis
istud est humiliacionis. Hec Richardus.
Habent igitur virtutem humilitatis
assumere debemus. Assumere quia
origo omnium virtutum et illa virtus
in nobis virtutes pullulat que in
radice sua i. in humilitate perdurat.
Sed sunt nonnulli qui eciam in
honoribus positi despectum humilia
sentiunt et se cordis
despiciunt et extendunt, sed tamen coram
hominibus videri viles appetere re-
fugiunt. Et sunt nonnulli qui
quamvis viles ab hominibus videri appe-
tunt sed tamen apud se intrinsecus
quasi corpore immo cum humili-
tate intumescunt que utique elacio
quia a quolibet devoto homine fu-
git vel pellenda de [illegible] bene [illegible] in
[illegible] li. [illegible] [illegible] [illegible]
non audebunt [illegible] [illegible]. De
qui sibi videntur esse sapientes [illegible]
in [illegible] [illegible] quasi [illegible]
in [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] cum in [illegible] non vivunt
sed tamen in [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] ipsi dampna-
[illegible] sic aliquo [illegible] sunt
quia dum ea que [illegible] [illegible]
[illegible] predicatus [illegible] sive
se [illegible] dampnabiles dampnat

Ubi summa tua est prudencia du-
ne accepta sapientia tuum ignorancie
tenebras declinat. Sic humi-
litas [illegible] et [illegible] sapientia
et [illegible] que et si [illegible]
locucionis [illegible] elacionis
tamen [illegible] eloquencie ob-
[illegible] quia in origo virtutum
humilitas est illa in nobis virtus
virtutes pullulat que in ra-
dice sua i. in humilitate perdurat
[illegible] si absciditur [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible]
se [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] virtutum
[illegible] David [illegible] atque
in [illegible] omnibus [illegible] humili-
[illegible] quo cum non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
timendum [illegible] uno lapide go-
liam [illegible] et [illegible] quo gessit.
Et tamen quando archam dei in [illegible]
[illegible] quasi oblitus se [illegible]
omnibus [illegible] se [illegible] plus ante
archam saltat. Et quia coram
archa saltando ut credidit [illegible]
[illegible] [illegible] rex se in [illegible] ob
[illegible] [illegible] rotat. Ecce
quod singularis [illegible] [illegible] se
se [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] ad
[illegible] [illegible] non [illegible]
oculis saltando vilescere metuit
non se honore [illegible] [illegible] cum
[illegible] archam qui honore
[illegible] cognoscit. Coram deo
egit debilia et extrema ut
illa [illegible] [illegible] que
coram hominibus gesserat fortia.
[illegible] de [illegible] [illegible] ab aliis
[illegible] [illegible] ego David plus
[illegible] [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible] hostes [illegible]
saltando autem coram deo se vicit
quo [illegible] filia Saul adhuc
[illegible] regni [illegible] in [illegible]
humiliatum despexit [illegible] quia

glorie sunt. Secundum vero ipsi dum
trapicus se ad ancillas suo-
rum servorum suorum audiunt
vivit dominus quia ludam
atque dominum ludam et vilior fiam
plus quam factus sum et ero humilis
in oculis meis. Decet apostolus
dicat. Volebam tota humilibus
appetens quia suadet in exemplum
tate tota deo per similitudines
quos. Sunt nonnulli qui
despiciendo humilia sentiunt et
in honore positi intus se esse
nisi tamen famulatum praetendunt
sed tamen tota humilibus vilescant affe-
ctu fugiunt. Et sunt nonnulli qui
vilescere videri ab hominibus appe-
tunt atque omne quod sunt decentes
se consiliis exigunt sed tamen
apud se intrinsecus quod corpore inde
sunt humiliter intumescunt et tan-
to magis in corde elati sunt
quanto amplius in se humilitatis cla-
rum fuerint quae utique elationis
bella magna temptatione despi-
cit [illegible] gratia superant. quia
cum despiciendo intus humilia sen-
tiens honorem exterius non
quaerit in summam dicit ludam et
vilior fiam plus quam factus. Et
quod praestat quod vile se exterius praebu-
it nequaquam intus intumescat de-
monstrat. Eritque humilis in oculis
meis. Decet dicat qualem me
exterius exhibeo talem me in-
timus attendo. Sunt quidam qui non
audebunt cum contemplari dominus
qui sibi videntur esse sapientes et
templari cum dei sapientiam non
possunt qui sibi sapientes esse
videntur. Et tanto albus lucido
[illegible] sunt quanto apud semetipsos
humiles non sunt quia dum
in corpore motibus timor elationis
crescit aciem contemplationis
claudunt. Et in soluti pectus
comprimat in plenum videtur

praestat. Et nos vocatis sapientes
se atque ipsam sapientiam contemplari
appetunt. Stultos nos humiliter
cognoscamus, relinquamus noxiam
sapientiam discamus laudabilem
fatuitatem. Sicut quippe scriptum
est stulta mundi elegit deus
ut confundat sapientes. Et iterum
[illegible] Si quis videtur inter
vos sapiens esse in hoc saeculo stul-
tus fiat ut sit sapiens. Gre-
gorius. Et novandum quod virtus humili-
tatis necessaria est praelatis qui praesunt
subditis. Et cum aliquis temptatur
vitio elationis per similitudinem cordis
[illegible] fastigium [illegible]
[illegible] cum praesunt ceteris per hoc
non gaudet [illegible]
praeesse et cum timet [illegible]
appetunt sed hoc faciunt quia [illegible]
subditos [illegible] intime de-
sciendunt ut salva humana for-
midine peccatum metuat quidem
offendere non formidat. Cum non
decet [illegible] quod corrigit
non solum alios [illegible]
honor [illegible] et refugiunt
Et quando hos honoribus praelatos gloria
[illegible] intimus [illegible]
[illegible] sacrificium deo contriti
cordis offerunt. [illegible]
[illegible] Greg. xxvi li. moralium. In
potestatibus [illegible] magna [illegible] custo-
dienda est humilitas [illegible]
omnes namque homines natura aequales sumus
sed accessit dispensationis ordo
ut quibusdam praelati videantur. Si
igitur hoc animo depellimus quod temporaliter
accessit invenimus cito quod natura-
liter [illegible] Cum est animo accep-
ta potestas obiciatur [illegible] tumor [illegible] cogita-
tione fallit [illegible]
[illegible] consideratione deprimendus est tumor
elationis. Nam omnes homines natura
aequales genuit sed variante
meritorum ordine alios aliis dispo-
sitio occulta postponit. Ipsa autem diversi-
tas accessit ex vitio [illegible]

divinis iudiciis ordinata ut quia omnes homines iter vitae non aequaliter ambulant alter ab altero regatur. Viri autem sancti cum praesunt non in se potestatem ordinis sed aequalitatem conditionis attendunt nec praeesse gaudent hominibus sed prodesse. Homo quippe animalibus non autem ceteris hominibus praelatus est. Unde dicitur: Et terror et tremor vester sit super cuncta animantia terrae.

Et id est ab animalibus non autem ab hominibus timeri. Homo quia contra naturam superbire est ab aequali velle timeri.

Et tamen necesse est ut praepositi a subditis etiam sancti viri timeri appetant sed cum ab eis se subditos Deum minime timere deprehendunt ut humana saltem formidine peccata committere metuant qui divina iudicia non formidant.

Nequaquam namque praepositi ex quaesito timore superbiunt in quo non suam gloriam sed subditorum iustitiam quaerunt. In eo enim quod metum sibi a perverse viventibus exigunt quasi non hominibus sed brutis animalibus dominantur quia ex qua parte bestiales sunt subditi ex ea debent etiam formidini iacere substrati.

Cumque bonus rector [illegible] est in eum [illegible] non de potestate [illegible] sed aequalitate conditionis gaudent et non solum ab eis metui sed et plus [illegible] se consurgunt [illegible] Gregorius i [illegible] de mali. Debet etiam se de suis cum ordine uno eodemque tempore in actibus honoris solet et [illegible] cultus sed intus affligi in humilitate. Quia cum se praelatos hominibus gloria praestare audit intus cum in mente suo [illegible] sacrificium Deo contrito offerunt.

Dum tamen eligenti [illegible] intus est [illegible] collectio [illegible] pugnare.

Ita rursus ad ostendendam felicitatem sua [illegible] appareret iusti praefecto non essent.

Sed quia [illegible] humani non [illegible] sed spiritualis [illegible] gloria in nullo capitali est ipsam [illegible] sua [illegible]

dominabatur nec dicere ut non elatione sed in eo saltem amore sui [illegible]

Etiam [illegible] caritas [illegible] intus inter eum de [illegible] sub [illegible] Gregorius.

[illegible] valet ad se [illegible] audire [illegible] praelatos [illegible] Et qui etiam sua fragilitate [illegible] se non extollit.

[illegible] sunt non nulli [illegible] alios praestare [illegible] iustos se [illegible] tempore superbiunt.

Et sunt non nulli qui cum vitiis superbia aut avaritia desinunt sed cum alios in luxuriam aut [illegible] magis se [illegible] deprehendunt.

[illegible] apud semetipsos quasi de iustitia extolluntur quia negligunt [illegible] sua vitia quae [illegible] tenent.

[illegible] illi qui de aliena [illegible] cum alienas culpas audiunt mox [illegible]

Et [illegible] de [illegible] culpis suis [illegible] de plaga [illegible] Gregorius in [illegible] [illegible] ipsi [illegible] est [illegible] et [illegible] nos [illegible] est [illegible] ut [illegible] quae in [illegible] sua [illegible]

[illegible] sua [illegible] et se [illegible] non extollit [illegible] apud [illegible]

qui dicebat [illegible] sum [illegible] apud se [illegible] qui [illegible] loquebatur [illegible] ita se [illegible] qui [illegible]

pensandum est quam pena illi se
inclinandi sentit qui ad summa
non pervenit et tamen deiectus se
tollitur. Nam sunt nonnulli qui
tam prava agunt de se magis sen-
tiant in altum mente subleu-
ant et prius ceteris se virtu-
tibus meliores putant. Sed humilitas
apud se humilibus pessimum despect-
et elationis fastigia ascendunt
illum imitatores qui prius se
apud se extulit sed decidendo
persunt qui dixit. Similis ascen-
dam super astra celi exaltabo.
Etiam sacerdos quod sunt nonnulli qui
nichil quidem virtutis agere sudent
sed tamen cum alios peccare conspi-
ciunt iustos se in comparatione
suspicantur. Neque enim cordi omni una
semel culpa surrigit. Hunc
namque superbia illaqueat. Illum
forsitan ira supplantat. Hunc
avaricia excitat. Illum luxuria
inflammat. Et plerumque contingit ut
is quem superbia dominatur alium
conspiciat qualiter ira succendat.
Et quia se ira non cito inflagrat
meliorem se iracundo iam depu-
tat atque apud semetipsum quasi
de iustitia extollitur quia semetipsum
negligit vicium quo grauius tenetur.
Plerumque contingit ut hunc is
quem avaricia sauciat alium
luxorie voragine mersum videat.
Et quia se a polutione carnali
alienum respicit quamvis ipse sor-
dibus spiritualium vitiorum interius pol-
luatur non attendit dumque in alio
pensat malum quod ipse non habet
ipse negligit considerare quod habet.
Sed quod fit ut dum aliena in
dicanda mens ducitur propria indicta
bene punietur. Econtra diuinus quod alie-
na superbiat quo sua negligendo
ignorat. At quod hoc qui ad
alta virtutum sursum surgere videan-
tur appetunt tamen alienas culpas

audierit mox cor ad superbiam se du-
cit. Et tanto iterum illas diui-
dicat quanto veraciter istas deputat.
Prima enim clericis quinque in superbi-
sue considerationis se componunt dica-
tur in te quam salutis nisi speculo
perdidit dolens. Tertio enim ne
se humiliat continue consideratione
oculos quam deus perfectam sit dilectio
providebis prefecte pensat. Gregorius
Est et aliud quod valet contra vitium
elationis videlicet ut bona que agimus
faciendo nesciamus quod ad custodia
humilitatis habet quod etiam estimemus
et minima nichil etiam nobis bonitas
tribuamus sed bona que facimus
de diuina misericordia esse agno-
scamus. De hoc beatus Gregorius in libro mo-
ralium dicit. Plerumque cum scimus bona
que agimus ad elationem ducimur.
Nam si nescimus minime superamus.
Tertio cum audita virtus sue
gloria non sentiunt superbiat aut
quibus in semetipsum ipse custo-
diat quod ignorat. Sed est utique quod
semper est nisi ut recta que agimus
faciendo nesciamus ut hoc etiam
estimemus et minima quod ad cu-
stodia sui se faciat aliquam
scientiam certitudinis ut in omnibus
bene non elevet humilitas custodia
mens. Et quamvis de se humilia sen-
tiat animus in spiritu tamen que
agit quorum sit recta considerat sed
decorem virtutum non presumere. Ille
etiam nunc compleberit bonorum
qui semetipsum fit sit humilis quia
nil sibi virtutis ascribunt qui bona
que agit diuina conditori agno-
scit. Est namque magnum ad turbati
solacium ut pulsat. Verum cum
se quasi meliorem virtutibus conspicit
ad solam unum revertitur
et eo se iudicatur non sentiat
quo precautelis invidit humilis
putat. Tertio et si fortasse aliquis
virtute temptatione detegitur
perspicuum tamen agnoscens ipse

inclitam humilitatem nescit et valde
videns qua fortitudine iacet cum
sibi sine adiutorio divino cessat
liberum quod habet hec Gregorius non enim est
per ad humilitatem nota quemadmodum
inspice valet quod inter indignos
qui se humiliant probat carnis
afflictiones et in tanta multa obprobria
et passiones sustinendo ut nos
doceret suo exemplo qui probus sumus
non altum sapere sed tamen humiles
humiles esse debere hec dicit Bernardus
Bernardus. O homo imitare humilitatem
et mansuetudinem patris domini
nostri Ihesu Christi viventium creator
et factores tremebundi iudex
ac vivorum et mortuorum dum pedes
eius hominis traditoris sui
genua inclinatus dixit quia
mitis est et humilis corde et ce-
simul in superbia tua erubesce
in superbia tua. Exemplum eius magis
ad humilitatem quid amplius ad de-
testandum quam dominum ad [illegible]
[illegible] filium videns dum suum
in regna anglorum novissime [illegible]
in regno [illegible] Apparuit ad
hunc maiestas sed homo sit tua
hec Bernardus. De eo dicit beatus Augustinus
... habemus humilitatis quod superbie
medicamentum. Exemplum igitur in terra
[illegible] o homo pelle mortalitatis
quod contendis [illegible]
[illegible] quid inflaris Divitis
tuus humilis est et tu superbus Ita
quid est humile et [illegible] superbum
hec Augustinus. Videmus igitur quam ma-
gna sit virtus humilitas [illegible]
[illegible] tanta suscipit [illegible]
[illegible] hec dicit Bernardus Tanta
virtus humilitatis est quia veritati
[illegible] quod sine ea
maior est magis [illegible] ad pacem
facta est primus hec Bernardus si non
non possumus [illegible] inter indignos
ergo quod ipse sit deus et homo et
dum virtuti [illegible] salva
vestigia suorum [illegible] hec est
[illegible] patris qui [illegible]
nos [illegible] et tu [illegible]

testimonia [illegible] et in
virtute humilitatis predicat. Exemplum
qui aliorum bona [illegible] possit
sua opera magna humilitatis
radio illustrat. Dicit hec beatus Gregorius
sic de [illegible] cordis sui
[illegible] per elationis sue [illegible]
contingant quemadmodum [illegible]
agit considerare meliorum vitam
negligit. Ita est magna humilitatis
radio sua opera illustrat qui
aliorum bona subtiliter possit quod
dum ea que ipse facit facta
[illegible] et ab aliis [illegible] et ab aliis
[illegible] cum qui [illegible]
illius [illegible] superbie
[illegible] Magna quippe
que agimus quam minima [illegible]
tamen hec per fortia quod [illegible]
sed [illegible] dum [illegible]
[illegible] apud nos [illegible] per
humilitatem detrectat hec Gregorius
[illegible] est qui in virtute humilitatis
perfecte [illegible] ut [illegible]
[illegible] Atque in [illegible]
[illegible] compensans peccatorum
[illegible] Exemplum eius [illegible]
intelligere aperit qualis est [illegible]
[illegible] debet [illegible] qualis
non est ut [illegible] quasi
aliorum colligat [illegible] ante
[illegible] atque [illegible] distat [illegible]
[illegible] debemus [illegible] ut
subtiliter [illegible] quam
quidam facere [illegible] non [illegible]
[illegible] vita [illegible] et
[illegible] se humiliat et si quid [illegible]
in se deprehendit per [illegible] quam
[illegible] imitat [illegible] tangit
beatus Gregorius in xxxiiii libro moralium hoc (viii) [illegible]
[illegible] dum [illegible]
et dicit peccavi [illegible] Nullus
se peccatorem agnoscit si iustitia
non habet nemo quippe [illegible]
[illegible] suam nisi cum [illegible]
[illegible] deprehendit Ita qui
[illegible] est [illegible] hec videns
[illegible] quod est [illegible] non se peccatorem
[illegible] iam [illegible]
[illegible] atque [illegible]

non iniuste facit quod agit iniuste
accusat quia accusatione sua se
iudicat. Et hic enim verum est
se iudicem perfectus sapit nisi qui
illi facit supplicio quod damnat
Scriptum est ergo iusticia sua dicat
homo iste peccatum. Et nonnulli
qui puniuntur aspiciet homines et tunc
dem subiungitur et dicet peccavi
deo cum non ulli pertasse se penitu-
isse quia homines eius cognos-
cunt quod peccatis iusta homines
credidisset. Sed nonnulli quod sunt plu-
rimi homines qui iusticie sue
suffulti sunt et irrevocabilia
iniuncta nominantur. Sed sunt qui
carnali delectatione desinunt et
de quibus penitentia dei respiciet
homines et dicet peccavi acsi
dicatur scelera aliorum quod aspicit
atque eorum comparans se penitus
iniqui se esse deprehendit. Cum
eum plenius intelligere appetit
qualis est talis nimirum debet
aspiciens qualis non ut aliorum
forma inentia quod ipse de summis
bono deformis est. Et hoc
quippe quibus plenius bona
desunt respondit id est que de
minimis sunt atque in illorum spiritual
studio conspicit fortitudine sua
quam infirma sit et peccati et sen-
tit non plus lucem namque de
conspiciens qui vult de tenebris iudi-
care ut in illa videat quid de
tenebris videt estimet per quas
vide ascenditur. Inter namque
se inconcinta vita iustorum semper
ipsum aspiciat pravos se illatenus
deprehendit cum se non potest
quia fulgore lucis nescientes
cum semper ipsum conspicit quid
alius quam tenebras attendat.
Iustorum ergo vita aspiciens deleamus
ut subtiliter deprehendamus iniqui-
tatem illorum quippe quam quod nobis
forma imitanda proponitur. Liber
lex est vita iustorum et bonorum

bonorum non immerito eidem iusti in
sacro eloquio libri nominantur.
Sicut scriptum est: Libri aperti sunt
et alius liber apertus est qui est
vite et iudicati sunt mortui
ex his que scripta erant in libris
libri namque vite est ipsa visio
advenientis iudicis in quo quasi
scriptum est omne mandatum quod
si quis eum viderit mox testi-
monia consciencie quod non fecit intelligit. Libri
etiam aperti dicuntur quia iustorum
vita tunc conspicietur in quorum in manda-
ta celestia opere impressa cernuntur. Et
iudicati sunt mortui ex his
que scripta erant in libris. Quia
in conspectu vita iustorum quasi in ex-
pansis libris legunt bonum
quod agere ipsi noluerunt atque eorum
que fecerunt bonum comparatione
dampnatur. Nego unus quisque tunc
videns eos quod non fecit deflebit
nunc in eis quod diminuit attendat.
Quamquid facto electi non cessant
meliorum namque vita considerant et
deuotione usus per quod fructum imitat
Electi ergo ut aspiciunt multa per male
aut imperfecta commissa et tandem
vita iustorum sanctorum iam quod
videre dum sciunt iam de vobis contem-
platione patiantur cel ratur et sibi
candescunt. Et quia in hac vita
pecti nec dum perfecte cum factorum
via inter eos sectorum precatur eorum
pascuntur tandem quippe refici
iustorum quod indigemus donec
per vite mortalis perventas
et nocte appreciare transiam
tu cum lumine spiritalis umbra
tunc facta ac mortalibus fuerit neci
nata quia ipsum dei intuitum
lumen eternum nequaquam iam
appetimus ut eius amore cunctis
per aliorum opera flagremus. Unde
autem quod ut eum intueri possimus
summopere necesse est ut eorum qui
illum perfecte secuti sunt co-
rrect actionibus in [illegible] sentiamus

go qua pulchra sit agilitas
operantium et videamus quam turpis
celsitudo sit pigrorum. Statim
namque cum bethsabee gesta
respicimus uxorem [illegible] confusae
mentis ulterius [illegible] meditamur
maior [illegible] meta [illegible]
maior mentis [illegible] adiecit
et vehementer [illegible] duplicis
qui [illegible] fortasse tam [illegible]
[illegible] consideratio [illegible]
[illegible] domini ipse tem
plum ut construeret [illegible]
bus suis et [illegible] fabri
cam et celestiat [illegible]
que fecerunt. Templum
quippe [illegible] ipse [illegible]
audit [illegible] inspi
cia qua [illegible]
inhabitat quia [illegible] fulgeat
ad [illegible] contemplatibus de
monstrat ut illa [illegible] ne
gligunt videat et [illegible]
[illegible] operit [illegible]
tur non est fabricam [illegible]
subtiliter [illegible] Sed [illegible]
[illegible] fabricam [illegible] est ut
[illegible] que fecerunt [illegible]
quia bonorum vita quanto subti
liter pensanda [illegible] tanto
[illegible] in nobis [illegible]
[illegible] Sed autem [illegible]
ut audiat templum quem cum
[illegible] [illegible] con
[illegible] dissimulat [illegible]
[illegible] agnoscat
Templum quippe [illegible]
est [illegible] volu
bus [illegible] Cum
itaque [illegible] ad su
ma [illegible] ut [illegible]
[illegible] intendat quanto [illegible]
tius [illegible] indicat quanto
[illegible] admiretur [illegible]
sed quod ista [illegible]
[illegible] quasi [illegible]

Tanta profecto dispensatione videmus
Alius namque habet donum sciencie
et tamen ad actionem minus [illegible]
non pertingit. Alius magne [illegible]
[illegible] agit [illegible] summa [illegible]
contemplatione dilatat. Alius [illegible]
[illegible] valet [illegible]
[illegible] sed tamen [illegible]
non valet [illegible] malas
sublevare. Alius [illegible]
[illegible] mala [illegible] sub
levat sed tamen quia [illegible]
non habet quod [illegible]
Alius indigentibus mala [illegible]
[illegible] sed tamen [illegible]
tibus [illegible] non potest. Alius
in [illegible] audiet [illegible]
[illegible] sed tamen indigentibus quod
habet [illegible] Alius
iam [illegible]
linguas [illegible] sed tamen
adhuc [illegible] ut [illegible]
[illegible] non [illegible] Alius [illegible]
[illegible] non [illegible]
tamen adhuc [illegible]
[illegible] Unde est hoc quod [illegible]
a bono indiget quo alius pollet
Et ille cum [illegible] polleat habu
de aliis bonum [illegible]
quod sibi deest [illegible]
nobis dispensatione agitur
ut [illegible] quod alter habet et ipse non
habet unus alteri [illegible]
quanto [illegible]
[illegible] quanto [illegible] que [illegible]
habet unus alteri [illegible]
[illegible] habentibus [illegible] Sic
[illegible] ne dum ille in isto atque
ille in illo [illegible] admiretur [illegible]
[illegible] et [illegible] altitudine
[illegible] Et [illegible]
[illegible] magna namque
[illegible] ad [illegible] melioris
attingunt [illegible] in aliis cum
[illegible] non [illegible] et [illegible]
[illegible] valentia [illegible]
[illegible] et [illegible]

animalium percussionem alteram ad alteram.
Quid namque alas animalium nisi sanctorum vir-
tutes debemus sentire, sanctorum qui
dum terrena despiciunt ad cele-
stia volando sublevantur. Volantia
itaque animalia alis suis se vicissim
feriunt, quia sanctorum mentes in eo
quod superna appetunt consideratione in
alterius virtutibus excitantur. Ala enim
sua me percutit qui eo quod sanctitate
sua me ad meliora accendit, et alia
mea virtute alios ferio si aliqui
aliquid apud bonum quod imitentur audi-
unt. Sed quia sanctorum mentes [illegible]
animalibus [illegible] in ipso volatu animalium
oculos mentis attollo et quanta in
ipsam alarum percussione se excitant
subtili consideratione specialiter perspicere
[illegible]. Paulus namque cum ceterorum sanctorum
sollicitudinem in predicatione et robustis
laboribus transcenderet ut ab ecclesia
se [illegible] et facies [illegible] humilitatis
se [illegible] [illegible]
sue antiquos [illegible] apostolorum
in noticia contemplatione ait: Ego enim
sum minimus apostolorum qui non sum
dignus vocari apostolus quia persecutus
sum ecclesiam dei. Et [illegible] cum
apostolorum summus [illegible] accepti principatum
[illegible] [illegible] aliquid
sapere et in Paulo mirabatur
sapientiam dei. Sicut et carissimus fra-
ter Paulus secundum datam sibi sapientiam
scripsit vobis [illegible] difficilia
[illegible]. Ecce Paulus in apostolis
in apostolis mira in noticia. Ecce
apostolorum princeps miratur in Paulo
sapientiam. Quid est hoc nisi quod sancti viri
dum virtutum consideratione vicissim
sibi alios preferunt, volantia
animalia alarum percussione se tangunt
ut eo ad volatum se altius excitent
quo [illegible] ale [illegible] quod admi-
rentur videt. Hinc itaque colligendum
est quanta debemus sollicitudine
meliorem vitam conspicere qui in
[illegible] [illegible] quia
tanta sanctitate sublimes sunt

ut humilitatis [illegible] ad maiora
fiant [illegible] quod [illegible] in aliis
quod imitentur admirentur. Sed hoc
[illegible] nesciunt quia mentis oculum
semper in se summo premunt qui [illegible]
[illegible] [illegible] non
ad meliorum vestigia [illegible] sed
ad priorum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quique se [illegible]
preponunt sed quique superbiendo se
[illegible] [illegible] namque despi-
ciunt quique meliores se [illegible]
Et [illegible] [illegible] ad meliora non
possunt quia hoc sibi sufficere
estimant quod [illegible] [illegible]
Quoniam [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sed [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
tendunt [illegible] [illegible] appetunt sed
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quales sunt
agnoscere appetunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
erunt. [illegible] [illegible] [illegible] se non
intelligunt quia [illegible] attendunt
nam si [illegible] attenderent [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] invenirent [illegible]
[illegible] [illegible] humilitatis
[illegible] se volunt ad [illegible] ceterarum
virtutum pervenire. [illegible] cum sine
humilitate virtutes [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] in humilitate custodiatur.
[illegible] virtutes [illegible]. Omnis
namque labor sine humilitate vanitas
est. [illegible] [illegible] [illegible]
abbas [illegible] humilitati
[illegible] [illegible] virtuti sublimis
ut ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] per humilitatem
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

reputabitur. Vir humilis e contra
utilis / et in templo post fores sub-
stat cum Publicanus autem cum sit
vere abiectus est despectus similis / humi-
liter inferiori vel vilissimo gloriosus
est in virtutibus. Superbus homo lu-
cernam videat in aperto et clarum
se in utilis manifestat eius opera eius
et per incessum et motum demonstrat
superbia eius / et operibus eius ost-
enditur levitas eius / Cupit se pre
laudari ab omnibus et virtutes quas-
libet alienas est / desiderat predicare
gestit / non desiderat pati inferior esse
subiectum / preesse cupit sinatum et
dominandi gradum conatur se immer-
gere quo nimis obtinere non potest
humilis contra sapientiam ancillam
honore tremens et vultu se esse
indicat cunctis hominibus. Nam
et si mediocris in vultu appareat
eminens apud deum invenitur
cum gravavit enim mandatum
michael se fecisse testatur et omnes
virtutes eius sic declaro festinat
Deus dum legat deus suma opera
eius et profert in medium magnifi-
ca gesta illius et exaltabit eum
et clarum efficiet eum et interpre-
tum suarum quod postulat impetra-
bit. Effrem abbas sic et Isidorus
etsi sunt non nulli qui humilitatis
ta mentiuntur assumentes se probos
ultra quam sunt / ut hec se se
esse quia contempnunt vel illata
cogitare virtutes quas abscon-
dendo vel negando celare quo
parum et satis [illegible] teste
beato Augustino qui dicit: Cum humilita-
tem mentiris si non eras peccator
ante quam mentiris mentiendo efficieris.
Vel non ita teneatur ad [illegible] ut
veritas relinquatur. Hec Augustinus
et beatus Gregorius in [illegible]
tis de. [illegible] sed humiles est in
se mendaciis illaqueat dum
arrogantiam vitat [illegible] men-
tiendo supplant quam [illegible] veritatis

se erigunt quam relinquunt qui
cum veritate cogere vera bona
desiderat locutus tanto magis veritati humili-
ter quanto et veritati serviat.
Ad paulum humilis non sunt qui
emulatore veritatis quem plures apostolos
tot desiderat despiciunt sancta
gesta narrat. Cum itemque viri
virtutis exponet se abscondendo
virtutes suas predicatores cor-
porales [illegible] hec Gregorius. Non
etiam quod malignus quidam humi-
litatem sibi vindicant [illegible] ex-
horreret talem de aliis sermoni-
bus non cito [illegible] sunt hec
testatur Hilarius. D. Dum [illegible]
[illegible] antiquus humilitate [illegible]
Quando [illegible] de aliis vi-
tiis [illegible] non possunt
hec Hilarius / Sunt etiam tres
gradus humilitatis primus est quo
homo se hec quod est i. vilem et
[illegible] magnum eius [illegible] vi-
tiosum ac peccatorem sentire et
cognoscere. Et si quis aliquos
defectus hec agnoscat et sciat
et non mentiatur se sibi esse ma-
iorem in quantum dignitate aut
statu sit / et non credit se
super se ut [illegible] alias in [illegible]
vel vanas [illegible] laudes [illegible]
vel honores / Et si alius dete-
stat cum aliquem [illegible] ipsum
redarguat et castiget quasi
despectum. Et in quo veritas non
sit. Secundus gradus potest dici ut non
solum se ipsum agnoscens homo
[illegible] se [illegible] sua sed
etiam de aliis [illegible] defectus
suos [illegible] hoc [illegible]
[illegible] quia veritate
[illegible] ab aliis [illegible] re-
putari qualem se reputat
vel vilem vitiosum et [illegible]
Et qualem se novit esse homines
etiam sibi [illegible] non solum
[illegible] sed etiam [illegible]
Iste autem gradus altior est satis

vari sunt qui cum ascendunt
et mittuntur religiosos. Unde non est
immerito proposita summa virtutum et
gratiarum, initium et custos
virtutum humilitas tam alicuius ano
bis secundum. Tertius gradus ... desi
derat culmine virtutis attingere fun
dat in humilitate fundamentum solidatur.
Quarta secundum divus supplicis in psalmo
eas desiderando ita humilibus dat
gratiam magnis virtutibus attolle
re. Tertius humilitatis gradus est
qui est in magnis virtutibus et
donis et honoribus homo nichil
extollitur. Nichil sibi ascribit
dicit sed totum attribuit et magis
refutatur a quo fluunt omnia bona.
Talis fuit beata virgo humilitas
que cum ancillam se fecit ut mater
dei fieret. Ancillam eius se humiliter
recognoscit. Respexit humilitatem
ancille sue etc. Talis est humili
tas angelorum et sanctorum in gloria qui
cum sint repleti summo bono et
summo honore sublimati nullum
motum dedicit habent superbie. Et
sunt humiliores in se qua alto
res in donis. Unde est humilitas
perfectorum qui quanto maiores sunt
tanto magis humiliant se in omnibus.
Jesus in magistro ... in habitu.
... cum humiliatur et
se despicit qui non habet unde glorie
... multa habet unde extendatur licet
bona sit humilitas ista tamen humili
tas non est mirabilis ita sicut pauper
pauperem se reputat et ablatus
vult pauper agnosci veritati consen
tiens. Et non est in admiratione
talis humilitas. Sed nos divites
pauperibus se conformet et altius
nichil altum sapit et gloriosus
nichil de gloria sibi attribuit sed
totum refundit in eum a quo
habet omnia gloriam videtur habet humil
est non tegere veritate sed veri
tate ... dicit beatus Bernardus
non est magnum esse humilem

in abiectione magna prorsus et ra
ra est virtus humilitas honorata.
Unde Bernardus: novum est quam vera humili
tas honorata sit. Dicit beatus Gregorius est
quia quis de se ... nova ... et
bona alterius sine invidia et livore
commendat. Habet igitur
nobilissima virtus et multu
ueniam ac fructuosa cum vo
lenti proficere. Unde quilibet religiosorum
valde diligere et se in illa exerce
tum summo studio. Quia ipsa humili
tas est regina virtutum mors
vitiorum, mater disciplinae, radix
ordinis religionis vigor, ... ignis
devotionis, ... spiritus sancti receptaculum, ...
... habet Bernardus, sed et hoc
novum quod sunt viri qui magis
proficiunt in virtutibus tanto putant
se minus profecisse quia gratia divina
solet in eis ... humilitatem
operari. Unde dicit beatus Gregorius: Sunt nonnulli
quos aliquis virtutum dignitate efficie
unt eos subtilius dignos se esse re
prehendunt. Habet Gregorius. Dicit beatus Bernardus
... divina solet pietas quam
dam humilitatis gratiam ordinare ut quanto
plus quisque proficiat tanto minus re
putat se profecisse. Habet Bernardus.
Qui tamen est in virtutibus proficiat
... humilitatis et se peccatorem
recognoscere nequam et virtutes
ad perfectas perdat. Dicit de
beato Augustino: Quidam hic quomodo
quibus insipiens velle secu
lo ... iudicium dominus.
Noli ergo iudicare propter de operibus
esse iustum et quibus suis operibus te
... Habet Augustinus.
Et igitur patet de virtute humili
tatis habita interius ac de humilitate vere
que vera humilitas reperitur. Et hoc
tempore ...

Sequitur de virtute quae est humilitatis
... virtus patientiae. Habet in
ordinat nos ad fructum sumne
pacis. Nichil magis pati molestie
est. Patientiam habere quod fit duobus
modis scilicet aut ullam molestiam
sentiendo quod est tamen imperfecta. Aut

molestias non moleste ferendo
quod est magnanimorum et in ma-
-xime est pacientia. Magnanimus est
enim qui adversa viriliter sustinendo
paciens est quia inflexibilis passionibus
perturbatur. Pacientia autem est ex honestate
voluntaria et inseparabilis
perpessio laborum. De qua dicit tullius
Pacientia est virtus contumeliarum et
omnes adversitates impetus equanimiter
portans. Pacientia est ut dicit b. gregorius
aliena mala equanimiter perpeti
contra eum quoque qui mala
irrogat nullo dolore mordeatur.
Et notandum quod paciencia alia est virtutis
alia est simulationis. Alia virtus
simulationis est qui aut propria
in laude aliquas irrogatas
patienter sustinet aut cum i-
-ram dissimulat in iniuria qua
patitur ut in aliud tempus oportu-
-num differt ulcionem. unde gregorius
Qui mala proximi ita tolerat
ut tamen interius doleat et
tempus retributionis cogitat pacientiam
non exhibet sed ostendit. Pacientia
caritatis necessitas est tamen aliquos
tedet in eadem ulcisci se non
possunt quia non potest vel audet
tamen contra hoc magis sibi invidie
peccatum vel in comodum deprecatur
ut sui aemuli ventati velut paucorum
rebus ac crimitibus abiurgati.
Hanc viciosa est et inutilis
supplicium fit tanta ut eis non videtur
corporale dispendium. Tercia virtus
sancta et meritum gratiam in presenti et
gloriam in futuro. Notandum etiam est
quod sunt nonnulli quamquam diversis
virtutibus sunt adornati ad vitam
tamen in pacientie magis idonei. Nam
plures videmus castos abstinen-
-tes pauperes proprios humilitates
Elemosinas facientes orationibus
instantes fide constantes sed pau-
-cos videmus contumeliis et de-
-tractionibus et despectionibus humiliter
pacientes. Verum qualiter est in

moribus perturbatos et iniurias
manifestat. De quo plenius augustinus
dicit quod facile est vestem conceptam
habere in claustro, modo velum fer-
-re, caput monachum, sed veram humilem pacientiam
omnibus in nive hic dicit augustinus de vera
dilectione b. gregorius. Sicut unguenta
in vase latius nescitur nisi co-
-moveatur, ita sancti viri omnis eius de
virtutibus redolet tribulacionibus
innotescit. Et sicut granum sinapis
nisi conteratur nequaquam vis virtutis
eius agnoscitur. Sic unusquisque vir-
-tutis quamdiu tamen non pulsatur
levis apparet. Si quando vero in
terra persecucionis confirmat mox
qualis sit ostendat. Nam dum
in iniquitatibus adversum percipit
in tribulacionibus manifesta. Cum
virtutum mandata perficere vim
eis dedit ut cum flagellatus de-
-gentes agnoscat. Notum enim quod
sanire deus interdum dona mandat
hiis digni sunt ut dilectionis
veritatis inferet utrum devotionem
deo et inter flagella permanent.
Bona quippe interrogat si quis
tuus quis vero auctor hoc gregorius.
Et multum dolendum est quod moder-
-nis temporibus non solum seculares
verum eciam religiosi per inobediencia quidem
vel etiam pro minimo verbo signum ita
derelinquit caritatem ut per plures
dies nec loquuntur nec amicitiam
agnoscant circa priores re-
-linqunt. Habet dicit hoc de b. augustinus
nimis dolendum est quod cum apostoli
in horribilibus tormentis petiere
vivit acta...te dici separari nos
inter dum ociosis fabulis et supe-
-ribus cum ipsi quidem sinus quique
pro signum ita delinquunt caritate
ut non multis solum diebus sed
et mensibus in loquitur nec
amicitia habeant hoc augustinus vel
dicant impossibile est in nam
illis religiosis qui pro sectis ab
invicem magis separari pos-
-sunt in claustro quod sunt fiunt

in seculo deponeret b. Ber. dolent
sic dicendo quod multum dolorem pro
prosperitate seculi paupertas non nullos in
scola humilitatis superbia magis adi
scit. Et similiter inter humiles quam
ingentem contingit in oppressione et impa
cientes amplius fieri in claustro
quam fuisset in seculo quia magis
percussiones et dolores quam in domo
dei non patitur hic contigerunt qui
in seculo non inter contemptibiles esse
potuerit hic b. Ber. Cum igitur
prosperis in virtutibus deficiat et
ad statum perfectum pervenire studeat
in virtute paciencie se exerceat. Nam
qui propriorum mala male impati
enter tollerat ipse sibi per impaciam
testis est quod a virtute viciosa lon
ge distat. dicit b. Gregorius in xx
mo. sic dicens Nullus quippe perfectus
est qui inter proximorum mala paciens
non est. Nam cum equanimiter
aliena mala non tollerat ipse
sibi per impaciam testis est quod bo
ni plenitudine longe distat. Abel quippe
esse renuit quem cayn malicia non
exercet. Sic in trituram area grana
paleis premuntur. Sic flores inter
spinas oriuntur. Et rosa que re
dolet crescit cum spina que
pungit. quia et iustus pectorum
cum malicia ingitur. sed informa
tivam pallea cum igne sentiatur
ut quo ardet palea purgetur
aurum. hec Gregorius. Vitam bonam per se
qui in honestate perficere etiam
inter malos ponit hec Gregorius. Ite
in iii li. mo. dicit b. Gregorius. dicit
enim de ille enim ut perfectus est
qui erga imperfectum proximum impa
tiens non est. Nam qui aliena
imperfectum ferre non valens deserit
ipse sibi testis est quod perfecte nondum
proficit hec veritas. Impaciencia
vero pessima viciorum. Est enim
est cum aliam possidet vices perfecte
in omnibus vinci. Cuncti mentis
motibus conturbare ac dinare.
Cum igitur paciam tenet aliam

possidet. quia in quantum adversa om-
nia fortiter fertur vincit sibi et semper
vivere nos donatum. Et quos se
laudabiliter frangit in fractum
se fortius erigit. Quia cum insi-
dijs se voluptatibus superat se se
adversa in metu patitur. Nam illi
vero virtus est qui amore superiori
non parit ad cuncta prospera inter
adversa imparatur. Nam qui presentis
mortis bonis mala hic pervenit me
tuunt vel vera non sunt hec Gregorius.
Vera autem paciencia hec est ut illum
amet quem tollerat. Sed non odit quem
sustinet non est virtus paciencie
sed velamen rancoris. Testis beatus
Gregorius qui dicit paciencia vera est que
et ipsum amat quem portat. nam
tollerare et odisse non est virtus
mansuetudinis sed velamen rancor-
is furoris. hec Gregorius. Bona mala
que patimur insi paciencie sufferi-
mus celesti mercede fruamur. dicit
Origenes. Cuncta que mala
que homo aliquis passus fuerit
hec ita stabilis perfectio ferat
paciencia atque celesti premio sunt parti-
cipia. hec Origenes. Sunt ergo
illi qui mala presentis vite paciencie
sustinent quia tales celestem gloriam
possidebunt in futuro vicio de Hugo.
Beatos illos credimus qui mala
quos presentis sibi impaciam non
perimunt. Celestes namque illos
expectabit gloria quamquam mutuum
non remunerasset paciencia et perfecta
hec Hugo. Et notandum quod si quis
perfectam paciam inciderit hic non
valet agat tamen quantum valet motus
impaciencie refrenare et mercede
ac mito non fruabitur. dicit Tho.
de Aquino. sic dicens. Ordinaria flagel
la non sunt enim inportabile ma
tamen quando ad aliquem sunt ut se esse
paciens. nam homo facit
demeritum virtute vincit et meritoria
et satisfactoria esse pront h. Thos

Debemus igitur tribulaciones pacienter
sustinere quia ipse adversitates et
tribulaciones / Dum pacienter suffe-
runtur reddunt homines membra
christi et celestis regni faciunt heredes.
Unde dicit petrus damianus sic di-
cens Cum homo facit bona et mala
tollerat / tunc se spiritualiter christo unire
nititur membra corpori consideret / Ita ipse
cum isti unitos flagella atteruntur
sed [illegible] aut [illegible] nesciunt sed
ita per modum cum [illegible] non
sunt. Dicit petrus dicit et beatus augustinus
nequaquam ad regnum celorum pervenire
se iudicat qui hic iacturam temporalem
non timendo tribulacionem [illegible]
membra christi se iudicat quia
prudens sunt spiritus clamantem in parabolis
non sequitur / Nullus enim sine
persecucione tribulacione est. Si putas
te non habere persecuciones non-
dum cepisti esse christianus dicit augustinus
Quantum autem [illegible] deus hereditatem
tamen celestis per tribulaciones in
presenti vita sustinentibus dare
disposuit. Unde dicit beatus gregorius in
[illegible] deus hereditatem dan-
dis disponit erudire vos [illegible]
[illegible] non cunctet Et loquitur namque
est hic gratia ut ad premia dicant
eterne felicitatis erudiri nostro
est hic flagella pectore quamvis sentiat
deceduntur gaudio / Unde gregorius vii
qui desiderat non confundi abscondite
et [illegible] filiorum dei flagella
et tribulaciones [illegible] non abiciat
aut repellat sed pacienter sustine-
at. Unde dicit [illegible] beatus augustinus
sic dicens Fili si ploras sub patre plora
Nam ubi plangit medicina est
non pena castigacio non dampnacio
Noli repellere flagellum si non vis
repelli ab hereditate. Noli attendere
quam penam habeas in flagel-
lo sed quem locum in testamento. Nunc
quid sit felices qui adhuc non
tanguntur immo infelicissimi sunt

quamvis promitti hic pacienter suam
vitam et omnia desideria pro debitu
suo impleant. Sed ad hoc sciat non
tanguntur quia tamen nunc ut arida
ligna ad ignem nutriuntur / Sunt
sunt non illi felicissimi qui assue-
desideriis aut et multis affli-
tacionibus carent. Quando ad regnum
ut filii flagellis eruduntur ut
dicit deus flagellat omnem filium
quem recipit. Sed igitur corrumpitur
de compassione flagellorum corruptis
et animus filiorum / Quando enim
se flagellat parvulos deus quos
[illegible] quando habet ubi non deus
flagellari sed [illegible] dicitur dicit
augustinus / Et nota quod diversa sit
gracia passionum et tribulacionum
dicit deus Quam vult venire post me
abneget semetipsum. Nam perpetu-
am habet patiendi mortem pro christo
et mortificacionem carnis et paciam
habet in sustinendis adversis et
tollere crucem suam et sequi ipsum
dicit textus. Et basilius sic dicit. Sepe
tamen in britus tollendum pro christo mor-
tificacionem carnis et paciam habe-
membrorum que sunt super terram et
vult disponi ad omne periculum suscipi-
endum pro christo hoc est tollere crucem suam quia
et cottidie tollere et ea suspecta
dominum sequi iubemur qui crucem
suam baiulat dicit basilius. Fit
ipse et Sed etiam gregorius Ille inter
in sanguine sua pacia madu-
bunt deus sine ferro esse unde possu-
mus si paciamur in ariete vincant cuiuslibet
Item [illegible] afflictorum vii dicit qui
dolore exhibet in aliena afflic-
tione et mente tormentorum patitur in mente
sit dilectus martirum unde dicit [illegible]
[illegible] et adiuvare se diligere
[illegible] est mortua cogitacione
gregorius. Si igitur tormentaque si-
nimus pati non possimus saltem
[illegible] paciamur et
[illegible] et [illegible] vilem passam

et primo inimicos nostros superabimus. Dicit
enim beatus Augustinus Martirum quippe
testis in mundo presertim [illegible] nos pro
veritate testimonium dedit et omnes
tales cum iusticia indicauit
quisquis pro testimonio veritatis vel iusticie
in mundo pertulerit totum et dimidium pro
minus computabitur habet et contra
inimicos suos. Nam iracundiam
mitigare libidinem fugere iusti-
ciam custodire auariciam conpescere
superbiam humiliare res magna
nimis est. dicit Augustinus. De ergo dicit
maxime. Et si tormenta que isti
martires pertulerunt sufferre non
possumus saltem contra malas concu-
piscencias pugnemus. Et quia
non deerit cottidiana pena
nobis deerit et cottidiana victoria
dicit maxime. Possumus ergo ex predictis
colligere quod pacienciam in aduersitate
et alter [illegible] vel resistere est preciosum
magna nostra possessio. Nam
gula et luxuria et cum sunt diuersa
quia abstinere a delectationibus car-
nalibus in gula alimonia et coitus
voluptatibus carnis. Item resistere
ire superbie auaricie et aliis
vicijs spiritualibus et carnalibus et cum
viribus affectu in expugnando glorie
gloriosa est et non in conspectu dei
Et quia dicit beatus Augustinus in quodam ser-
mone suo. Duo sunt genera ab-
stinentie et etiam gula vnum corpora-
le et aliud spirituale. Vnum est
apetitu atque epulis temperare atque
appetitu gule delectacionibus ac
mollissimis [illegible] corporibus aliis
que tactu et gustu visuque dele-
ctant sese vel [illegible] notare et vo-
lentes subtrahere. Alterum absti-
nencie et etiam genus est preciosum
atque sublimius motus animi reges
et perturbacionibus illis modesta tranquillitate
placare. Ire et superbie impetus
quasi fera bestia refrenare.

Mitigare cottidie est victoria et vicia
quodammodo cum leoninae iuncione
spiritus preciosa dicit in conspectu dei
et gloriosa tamen cum malas
in pectore indigne voluntates contra
abnegare. Vtque in tuo gaudia
tunc dispensare et resurgere temporis
subiugare animos atque ope quo-
que lucrari tam a vobis noxijs abstinete
dicit Augustinus De eciam dicit glossa de
quam vere sunt discreta et apparent
salutare. Flum [illegible] despiciamus cuncta
preciosa. Nulla enim sunt que
tristare [?] Tempore sunt nobis dili-
ge quod oportet atque firmare. Non nos
terreant vel amor frangat non
superbia inflet non ira dilaniet
non luxuria polluet nec inuidia
consumet. Amore in nobis precep-
ti accedunt et nos amare
dispiciamus vnde nobis impossibile. Et
sic perfecte agimus nos solum [illegible]
bus penas euadamus sed etiam
glorie bonis cumulis coronabimur et
remunerabimur. Nam quamuis
ecclesia persecucionis desit dicit tamen
et pax in tua mirum sunt quia et
sic carnis tolla fieri nos subdimus
spiritualia cum gaudia carnalia
desideria respuere contemptamus dicit
glossa. Vnde qui nos possumus pro nomine
morte carnis [illegible] incottidi-
na tamen corporis afflictione et ieiunijs
et meritis castigacionibus ad victori-
am dei expugnare et tribulatum
et ad destitutum possessione. Studeamus
nos dare vt tantum possumus
etiam in pace ecclesie per martirum laudem
laurea. Dicit per beatus. Mira sunt dicit est
nimis gemitus et effuso sanguine
in cottidiana corporis afflictione.
Hic quippe in primis et pupillis
corde vere est et vt quod semel nos
sufficiant posse in nobis sed diuturnam
maior in nobis sanguine funditur
quod est tum   Sicut dixerat

passionem tuam plus habent de re
munitione et longitudine retributionis
amari. Haec Bernardus. Dicit etiam de
hoc Petrus Damiani. Quia
per desperationem fidei mori non possumus
saltem de statu quiescere et virtutum
studeamus vivere. Perdidit nos
fatigatio carnis tepore languescere
quem iniuriis sanctorum per tormenta
debellare nequivit. Et quidem
nobis minor est labor cum tempore
sit pacis. Primus non restat in
comparabili ac difficilis gladio
cuiusque sudare et quam gule
illecebras compescere. Et minus
malum est estuare laboribus vel
in dignitatis fragrare quam flammarum
succensum in media sustinere. Et quos
non leviter fecerit exurere sive
qua ratione virginitatis bestiarum
morsibus tradi. An nos pectore
sumus et sanguinem ipsum mortificare
nequeamus? Tanta qua voluntate fra
ter carnis desideria refrenare
Rursus tamen invigilabundo agendo
beatitudinis tendimus. Dum dedicatis
in stadio invitamur negligimus ut
quod tenuis in pugna victoribus consecuti
valeamus. Pugnemus igitur fortiter
et in festarum nos vicium ille
cebras amputantes Tunc non
cum iuxta Pauli vocem possimus
hic gaudere de presenti et dilecti
re cum Christo. Et quidem Beatissimam
tu res tum in obitu dicam dum
tante cognoscam. Nos autem cum
ipso virginum capite inseparabili
pugne luctamine habemus. Illi
vicerunt cum propria membra
innata gladiatorum non superare
perimitur. Sub insidiis blandis
latitat. Preterea quis amat
mutuum consiliat per mirus dignum
et in mei conspectu procul dubio primum
nos per quod sanguinem fundere pro
ipsum quamvis pluribus ponit. Et
in corde gratie mactare
studeamus et sic blanditias
despicere carnalis et temporalium affluentiam
debitas carnis in extrema propter
criminis per Christum etiam impacienter
bajulare. Et quos qui nunc propter se
quimur mitam cum ipso per immedium
desiderabile predicamus adiungat.
Haec Petrus Damiani. Quoniam etiam
quod multum valet ad sustinendas
diversas passiones adversitates
et ad patientiam habendam meditatio
recordationis passionis domini nostri
Ihesu Christi. Unde dicit beatus Augustinus nichil
dulcius in presura tribulationum
quam meditatio dominice passionis
quia cunctis qui ea mente penetrat afflic
ta passione patientiam suscipit. Consideret
quod videt ad patibulum qui nos
invitat ad celum. Haec Augustinus. Et
beatus Gregorius. Si passio domini ad memoriam
revocatur nichil adeo durum
quod non equo animo tolleretur. Et
beatus Bernardus. Habete Christum semper non
vestris in humeris sed ante pectus
et videtis angustias domini
leviter vestras perferetis. Nam
sanat omnes amaritudines
inter dulces recordationes
pendentis. Haec Bernardus. Et considerandum
nobis diligenter est quod si
et qui in hunc mundum venit sine
peccato tanta sustinuit quanta nos mi
seri pati debemus qui in hunc
mundum cum peccato venimus
et multis criminibus involuti sumus.
Unde dicit beatus Gregorius. Si Christus hic sine
flagello non exiit qui sine
peccato venit. Quos flagella dei
quia non exierit qui hic cum
peccato venerit. Haec Gregorius. Unde
Christus sit vobis exemplar. Et in primis
est quod amore nostri tantas
dedit delectiones in quibus, cum
ipsum amare volumus pati. Cum ipse
tamen sit deus tantas pro nobis
iniurias sustinuit. Ideo qui in
amarum scriptis intellexit sustinere
valeamus. Unde dicit beatus Iacobus in principio
et hortando sicut dicit Lucas super epistolam

est si in presenti nomine non desisti
patiens qui propter te tanta pressus
est. Cum ergo dominus sit pro nobis
sustinens omnia que advenerint
in hac vita sive dampna sive
derogationes sive persecutiones detractiones
vel tot tanta quanta ille cum
deus sit et dei filius pro salute
tua omnia opprobria et iniurias
sustinuerit valde absurdum aliquis
est qui non detractiones saltem
sustinens contemptus est. Nam quo
animo cum dicimus Si pro eo
nichil sustinemus pati similis quasi
in nobis ipsis est dilectio quecunque
penam nomine quibus gratia pro
genitur pagina temporis et diutius
prima sit ista que portantur magis
ille pura salute pressus est
nichil nobis dignum pro agnatione
negatur. Et si sumus ipsius
membra simus et intelligamus
dicit enim non est discipulus super
magistrum et si patremfamilias belzebub
vocaverunt quanto magis
domesticos eius. Et nos si de
mente sumus discipuli christi simus de
bemus opprobria et detractiones
libenter amplecti. Et quo
modo omnia fere que pro nobis dominus
et magister pertulit nos. Qui non
libet sustinere non valet vere discipulus
plus sic appellari non servus non filius
non domesticus. Nos ergo detra
ctionibus cunctis et vituperiis
simus patientes humiles et pru
dentes et deum semper in mente
habeamus ut ubi eum semper
sit in mente. Si igitur volumus cum christo regnare cum
christo ut patiamur propter eum.
Dicit apostolus Petrus: Christus passus
est pro nobis vobis relinquens exemplum
ut sequamini vestigia eius.
Nam tribulacio pura propter christum propria

melior est magnorum quam si fit sine
tribulatione hoc testatur ysaac
abbas syrus dicens: Tribulacio
pura propter deum facta melior est magis
quam sine tribulacione perfecta. Omnia
substancia tribulacio probatorum fidei
et caritatis facit dominus. Etiam
in tribulacionibus probati sunt sancti
pro caritate christi. Sed non infringens
Dominus opus quod sit sine labore
iusticia est seculorum perpetua
que votiuis facient clemencia
Tu autem compassionis caritatem
sine intermissione ut dignus sis
ad gustare gloriam cum quo sis eo
patimur et conglorificamur in non
glorificatur inmensus cum christo ihesu
nisi patiatur corporis pro christo hoc
ysaac abbas. Nullus enim dominus enim
sit in regnum celorum et ad feli
citatem perhennem venire nisi per
tolleranciam tribulacionum et passionum
non valet aliquis hic gaudere
cum seculo et postea regnare
cum christo dicit doctor de b. Bernardus.
... isto quatuor studiis certa
minis positi simus ubi et mor
tuus est. Cum ergo livorem
et plagas hic suscepit in futuro
iudicio vulneribus gloriosus non appa
rebit. Nullus enim ad regnum ce
lorum et ad illam altissimam
voluptatem pervenire poterit nisi
participacione passionum. Neque enim
ille qui descendit de celo
christus ad celum redire voluit
nisi primam amarissime passio
nis sustinuisset viam dilecte
nove oportuit christum pati et ita
intrare in gloriam suam. Omnia
fiducia habemus nos ... presenti
labore. Quia stulti simus
volumus gaudere hic cum seculo
et postea regnare cum christo
dicit ... ingreditur sicut
... cunctis ... ...

z conuarpe aut bn. Ille ieiunus
et iste crapula z luxuria plenus
Ille i cruce p nob moritur iste i
lecto delicato dormies hec
per. Et nondu q sui est recte
buere paria passione p tua
cu studet homo i respondere
qualia ab ipso accepit qn do
lores illius portat Et hec e
singularis leticia sctor i tribulacoe
pacientiu et gaudentiu q sic ex
hacione et opitulatione retribuali
quo tribuendo deo p illa magna
caritate qua p nob diraz passi sunt
saltem aliquid sustinendo quia
bonorum meor no indiget ut
aliquid ei dare possimus de
nris. Cum g ei in dilectoe uer
eius ondat iusticia passionis
sue omibus magna est confusio
illis qui nichil p ipso pati vo
luerint Et magna gloria ill
qui p ipsa multa et magna su
stinent. Dignum eciam racionabile
dilectionis indicium est dns dat
aduersa pcti ut quasi ei in
pciis digne pciu amicor
sui portandi sed illis p(ro)p(ri)orum opis
lecciu dimidiu portant. Volet
etiam secus mea cum lassant re
gare eos quib plus confidit
et quos pcialiter diligunt ut
ptem onerum sui ipse ad horum
ferant ut hoc quasi indicium
sit illius q maiore de cor dilec
haberent fiducia quibus onera sua
i ponunt portanda qua delectos
quib quasi fari dat impone
ne forte vellet eo quo tus
ptare Dicit et dns qui uolu
erit omnibus diebus in via
hac qua ambulamus leviter
usque ad morte labore passio
nis quit. Eramus enim nichil
ei gratu et amus omne tribu
lacionu suarum q adhuc in cor
pore suo mystico q est ecclia

sustinet effectu portare quia pas
haut p(ro)pria membra quia caput
ipse p nob sustinuit in carne pa
membra fidelium suor ut sic op
tebat pati xpm et ita intrare
in gloriam suam Dic z membra
eius sic capiti fideli compatiet
et glorificet. Dicit in quibus scripturis p(ro)
ctis dat paulus scia et ss
ius erit Nam cu tu passi
xpo plus fuit ei secus etiam
conregnabit. Etiam nondum
q amicos deus suos electos in hac
vita flagellat diuersis tribula
tionibus castrumtudo et hoc facit
ut temporales aduersitates peccata
eor deleant et vita sua
corrigant et in virtutibus proficiat
dicit doc b. aug. Eundem in hac
vita humana fragilitas tolle
rat hoc prius gaudio cor qui i sua
bonitate est nec adoicit ista
miam et nec salutatis nec ad
perfecti virtutis dispensat. Nunc
deus qui summe bonus est et su
me nos diligit gaudet in p(ro)spe
ritatibus nris delectatur in tribulacionibus
nris Absit hec a clementia
diuina sed ideo vult ut flagellemur
ut a peccatis purgemur hec Bn
Et etiam doctor b. Jero. Cumuli
iustus deo flagella diuina patie
ter tollerare quia aut ad probacionem
aut ad purgacionem flagellatur
hec Jero. Et sciendum q quanto
quis altius i virtutibus proficit
tanto maiores hominis sui ad
versitates sustinebit. Si aut
pacienter flagella et tribulaciones
presentis mundi tollerauit post hanc
vitam in celesti patria feliciter
regnabit. Dicit doc b. greg
Tenuato cum quis aliquis proficit
tanto in hoc mundo incuit
et durius pacit quia cu aput
seculo moriuntur dolere deficit

cupidos peccati ad iustas. cum resistit
sicut est cum quis placere Deo cupit
et bona agere et tamen subiacet in tribu
lacionum fascibus defecerit. Itaque
utrasque delicia fugiunt et tamen
flagella durioribus fatigantur
sed tamen patienter et humiliter flagel
la suscipiunt post flagella ad
regimen sublimius suscipiuntur
Si quis ergo appetit perfectam vitam
[illegible] attendat humiliter purgari
tamen sine flagella tollerare
ut tanto plus ad iudicium mundior
veniat quanto nunc eius rubigi
nem igne tribulacionis purgat
sicut dicit [illegible] gaudere debent fideles
in diversis tribulacionibus constituti. Nam
si quis iustus est per adversa probatur
si vero peccator est non solum [illegible]
[illegible] in unda sed eciam per hoc [illegible]
remunerabitur dicit b. Augustinus
gaudeat semper in adversis quia aut
probatur si iustus est aut si peccator
est emendatur [illegible] tamen quod
corrigere flagella non possunt diuina
timeat supplicia [illegible] futurum
quando [illegible] consumpsit [illegible]
dum gaudeat peccator cum [illegible]
peccato gesta ut [illegible]
[illegible] sicut [illegible] in [illegible]
sunt [illegible] est quod peccator [illegible]
[illegible] prosperitatem non flagel
latur. Nam cum anima peccat a Deo
se dividit et peccando in
peccatis abyssum longe recedit
Si non per peccatum [illegible]
et nulla disciplina aut tribulacio
[illegible] talis anima a Deo repudiatur
[illegible] Deus [illegible] sicut [illegible] ut
[illegible] puniat. Electos non
suos sicut ferit ut [illegible]
et eterna [illegible] eos [illegible]
sicut dicit b. Gregorius. Anima que peccat
a Deo se dividit quia si peccata [illegible]
[illegible] a Deo longe recedit. Si
non per peccatum [illegible] et
nulla disciplina nulla [illegible]

[illegible] in dum [illegible] qua [illegible]
se et Deum [illegible] in [illegible]
[illegible] accipit. Etiam [illegible]
aliena delicta faciat mala
que vult [illegible] necesse est ut peccatores
quasque [illegible] tunc [illegible]
[illegible] eos [illegible]
in sua culpa sine flagello
[illegible] Deus [illegible]
sicut [illegible] ferat
[illegible] aut [illegible] sicut [illegible] non
[illegible] ut [illegible] peccat sicut
[illegible]. Et [illegible]
[illegible] in omnibus [illegible] malis
sed [illegible] aliqua bona [illegible] bonis
[illegible] sed [illegible] aliquod
peccatum [illegible] [illegible] malis
[illegible] bonis [illegible] tribulacione
[illegible] accipit [illegible] punietur
Et [illegible] qui [illegible]
[illegible] ut anima [illegible] delicta
[illegible] et purgatum [illegible]
et in [illegible] sicut [illegible]
[illegible] ut [illegible] eterna sup
plicia et [illegible] ad [illegible]
gloriam necesse est ut sic flagellis
[illegible] purgati [illegible] iudicium veniant
dicit b. Gregorius in [illegible]
[illegible]. Electus [illegible] ut eterna sup
plicia evadat et ut ad [illegible]
gloriam ascendat debet se [illegible]
[illegible] flagellis atterri [illegible]
iudicium valeat purgatum [illegible]
[illegible] nam [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] sublimem [illegible]
flagella [illegible] sicut dicit
[illegible] qui [illegible] a Deo
[illegible] est ne [illegible] de
[illegible] peccata sed debet [illegible]
[illegible] corrigere sed
[illegible] culpas non plus [illegible]
[illegible] vitamus [illegible] eciam
[illegible] cognoscimus et [illegible]
[illegible] tanto altius [illegible] resistit

quia ut dampnum sue tenebras
luceret vel sit lex quam dum mi
nens languitur ut culpa prima
subsequatur et flagella actos
delinquentes appetat. Quos in
iusticia severitas terrebat. Corpus
quippe animum percussio tangitur
ut excitetur quod cum statim
sue rectitudinis statum perdidit
effectum concedit quo iacet
sicut itaque ipsa caritas correp
tionis origo est. Unde vel proverbiorum
dicitur. Dum quis arguitur alii
mine manifesta arguitur lenis de
lectatio est vis salutis. Et dicit
apostolus. Ego quos amo arguo
et castigo quia per se et precor
dolore correptionis perimitur quasi
ad beatitudinem que sine fine est
in fructu dolor precedit. Gregorius
Et quanto durius et gravius
quis appetit prospere tollerat tanto
clarior operum et constancie
desperiendus fuit primo ac
gaudio scribit. Unde beatus gregorius in
xxi libro moralium dicit sic.
Sancti etiam viri quia summa
medullitus diligunt in infimis
dura patiuntur sed in sue gaudii
lumine inveniunt quia sibi secret
pacis premissa intus agnoscunt
in bonis deo et quasi meridianus
fulgor surgit tribulationis pressura
vero cum lumine in die est
obscuritas in nocte quia in prima
vita felicitate attollitur sed
adversitatis tenebras in sue de
novate. Iusto autem meridianus
fulgor ad vesperam surgit. Et
quia sibi claritas manet
cum iam occidere agnoscit
hic nam scriptum est. Timenti dominum
bene erit in extremis. Et sicut
quia honorum meus quo dolorum
pravitate tollerat eo claritas
summa ceterus parat. Tanto magis
spes in deum solidior surgit
quanto prius quasi quandam pertulit

quia nequaquam gaudium declinat
collegit quia non hic prius prave
abiungere summa. Sicut etiam per
pro deo. Tamen permanent in illa
temporali mortalis. Sicut paulus
ait per multas tribulationes oportet
nos intrare in regnum dei. Quia
igitur nunc per multam tribulationem
ut post gaudium fructum metat.
Tanto maior fiducia inde te
rabet quanto sicut fortem puri
tate afflictus angustiat. Unde
paulus dicit. Tamen etiam etiam
dicit. Quia cum quis mala tole
rancia sine defectu elevat
de magni animi gaudiis
sine dubietate presumebat.
Unde gregorius. Viri perfecti viri sed
sunt multos et similes quia
laboriosa et amara que obstare
bant dulcia estimabat quia
per se ad eterna gaudia prevenire
non dubitabat. Dicitur proverbiorum greg.
in xvi libro moralium. Sic dicitur. Quemadmodum
in deo forti intencione dirigitur
quidquid sibi in hac vita amarum
fit dulce estimat omne quod affli
git requiem putat cuius ethe
prie gratia fit dulcedo tanto
in se perfecta proficit inter amaritu
dines ardentius amat. Et ideo
est in morte appetit ut obtine
viam plenius possit similitudinis
in infimis extinguere desiderat
quo verius ad summa conderetur.
Unde gregorius decimo quinto XXIII scriptum
prima tribulationis nobis advenien
tes et flagella dei patienter
sufferre et non iudicia dei
occulta super nos reprehendere ut
possimus ab ipso magis corrumpi
aliter in iusticia liberari. Nam
ut dicit beatus Iacobus qui tribulationem
sibi presentem patitur et sunt esti
mat dei magis ad amplius bo
num sibi provocat. Dicit enim
dicitur beatus gregorius. Cum quis est

flagella dei semper desiderio
nutrire flagellantis iudicium cla
mare tonat. Nam cum ipsa
ipsa fecit se denegat quod aliud
quam iustitia faciens occupat
vir magna satis [illegible] perfectionis
est voluntas iusta conditoris quae
ut [illegible] facit nichil solet iusta agere
sapit et placet. Nam tu pro
iustitia perpetua perveniri si in perpe
tuitate una divine voluntati qua
sunt [illegible] incorrupta iusti
tia ipsa [illegible] liberum. Hec
Gregorius. Et notandum quod valde infeliciores
sunt qui impuniti inter peccata
non flagellantur. Quia cum
deus peccatores prius corporibus
non flagellat in futuro dampnat.
Dicit doctor b. Bernardus. Crudelior
est omni indignatione ista ira qua
peccanti parcit deus, ut corripit
per flagella filii nam non arguit. Unde
quod peccatorem non flagellat, ita
quod flagellandus non emendat in
futuro dampnat. Hec Bernardus. Ubi
divina pietas suos electos irascitur
et non parcit in hoc seculo ut perpetuo
magis parcat. Et non irascitur
in futuro teste beato Augustino qui dicit
Divina bonitas eo maxime irascitur
cum in hoc seculo ne in futuro
irascatur et misericorditer adhibet
temporalem severitatem ne inferat
iuste eternam ultionem. Hec Augustinus
et b. Ambrosius. Quia misericorditer
deus parcit cum adversa hic tribuit
et quasi severe irascitur cum semper prospera
elargitur. Nam ut dicit Fulgentius
necesse est in omnibus fidelibus eodem
tempore eterna. Quoniam consolationem sic
nunc impuniti recipit recipit
consolationis divine et valde opposita
est tribulatio autem in hoc
seculo solus consolationem recipit in
futuro. Hec Fulgencius. Nam est in

omnibus fidelibus adiuncta eterna
percipere voluptatibus ac desidera
tibus ut flagella dei ac tribula
tiones patienter sustineant et sint
grati deo patri et consolanti et fla
gellanti. Cum enim adest felici
tas prosperitas seculi utantur illa in
domino ut gratias agant deo. Cum
non adest iustitie dei etiam gratias
agant. Addendum semper diligant
sive blandiatur sive minetur.
Dicit doctor b. Augustinus in glo. super ps.
sic dicens. Multa mala sunt isto
seculo intus foris pressuris non
cessant habundare scandala
nemo illa sentit nisi qui gaudet
ante deum. Et talibus dei promis
sionis paginis ut tollerent presentia
sperant futura amaret quae non
vident ut amplectantur cum in
veniunt. Et si amamus ista quae
non videmus quam amaturi sumus
cum videmus desiderium pro
inde crescat. Nam non sumus
infeliciores [illegible] seculi. Nemo
spectet presentia bona nec sibi promit
tat felicitatem mundi quae dampnosa
est, sed utatur felicitate
presenti in domino cum adest et de
felicitate deo gratias agat. Cum
deest iustitia dei gratias agat
ubique sit gratus nunquam sit ingratus
et patri consolanti et blandienti
gratus sit et patri emendanti et
flagellanti et disciplinam danti
gratus sit. Anima enim ille semper
sive minetur vel in doloribus
[illegible] patiamur sed post
dolores promittit salutem. Unde
enim tribulentur et angustientur
sive letentur et gaudeamus
ille laudandus est qui et tribu
lationibus erudit et in letitia
consolatur. Laudem dei [illegible]
et ore [illegible] non dicent
non ut laudet [illegible] eterna
[illegible] sed quemadmodum

ps ait Benedicam dominum in omni
tempore semper laus eius in
ore meo gaudens agnoscens precium
blandicie tribulacionis cognoscens
precium cuncdatur sive blan
diatur sive emendet eum cu
dit cum pater hereditate dicit
augustinus Deus eciam quos corripit deus
electos suos in hac vita ama-
ros facit et eos per diversa fla
gella durius affligit ne de
lectati qualibus delectamentis
obliviscantur eorum que sunt
in celis dicit de b. gregorius electos
suos deus amaros facit ne
dum delectantur vita obliviscantur
eorum que sunt in patria vero tribu
laciones que nos hic premunt
ad deum ire compellunt dicit gregorius
super ysaiam. Diligit ergo suos electos
deus in hac vita agit ut dum
secularibus flagellis feriun
tur nulla oblectamenta presen
tis vite delectant sed celeste premium
ubi eterna requies est indesinenter
desiderant dicit ysidorus. Dicit etiam
b. augustinus sic ait Cum molestie
in homine vite fragilitatis crebrescunt
eterna requiem nos desiderare com
pellunt mundus periculosior est
blandus quam molestus et magis ca
vendus est cum se allicit
diligi quam cum admonet cogitque
contempni hec augustinus de [illegible] Sancta
semper est in spiritu et in mundo tribu
laciones et adversa patitur prosperis
oblivisci sanctitatis et iusticia
ras delectaciones perciperet sunt
bonus et omnis deus in
mittit suis sive amaritudines
tribulacionum in ista vita ut
ea que salubriter bona et dul
cia sunt studiose requirant dicit
de b. augustinus Ipse mundus dum
tot amaritudinibus exeat dum
tot calamitatibus confirmat
et inde aliud nisi ut non ame
clamat nisi tribulaciones que sunt

bonos dum obliviscantur bonis
spiritualibus contenti sint cum deus
sic in istis temporalibus facit nobis
ut omnia nobis habundent
nulla quam nobis in tempore isto tribulacionis
morbi sive nullas pressuras
angustiasque patimur eo dicimus
nisi ista esse summa bona que prestat
deus suis et maiora non
desideramus dicit autem hunc vite
male dulci inserit amaritu
dines tribulacionum ut alia que
salubriter dulcis est requiratur
dicit augustinus sancti viri plus
in adversis gaudent quam prosperis
quia illos alienos reputat esse
deo quibus ipse mundus ad omne
commodum corporale prosperatur testante
dicit ysidorus sicut dicit. Bona que secularibus
amatoribus cara sunt sancti velud
adversa refugiunt plus quam ad
versitatibus in diei gaudent quam prosperitatibus
delectantur alienos reputant
esse a deo quorum hic secularibus ad omne
commodum prosperatur. Illius autem desiderii
gracia contingunt ut dum ista
adversa senciunt ad celeste desiderium
ardencius excitentur. Magna apud
deum refulget gracia qui hunc mundum
contemptibus fidit Nam revera nunc
est ut quamvis mundus odit diligatur
a deo Tunc erit ut istis gaudia
eterna disponuntur qui fuerint tribula
cione probati dicit ysidorus De eo
quomodo qui se comparat ad in istis
tribulacionibus constitutum Quaeque sit
tribulacio corporis sive anime eandem
confugiunt ut de bona aliud resurgere in
esse quia salvator eam et deus eam
unde omnibus tribulacionibus anima
nulla maior est quam voluntate eo
fecerint precium hoc Nam tale
una nichil reprime vincit vero
in ista tribulacione et talis
cum centuplum adversitatibus eadem est
consolacionem confugiens dicit b.
augustinus in glo. super ps sic et in [illegible]
sunt tribulaciones et tamen tribulatione

ad deum confugiendum est. sic postquam
tribulacio in familiam venit dixit da-
vid inter suspectaculum [illegible]
aliud refugium non habeo ex [illegible]
quam salvatorem cuius quia de
[illegible] inter omnes tribu
laciones [illegible] nulla est
maior quam conscientia delictorum
nostrorum sed vulnus non est sanum
quod est intus homine quia conscientia
non ubicumque alibi passus fuerit
tribulaciones illud fugiet et in
veniet deum. Ubi autem in requies
non est [illegible] inquietum
ipsum et deus ubi non est. Secundo
fortis est homo qui fugiet cum
ceperit pati et tribulaciones quoniam
qui fugerit [illegible] tribulacio hic
Augustinus tenenda est et paciencia in tri
bulacione quia cum tribulatis
et pacientibus propterea est dominus
tempore opportuno qui ait: Iuxta est dominus
hiis qui tribulato sunt corde et humiles
spiritu salvabit. Et b. Augustinus
[illegible] tribulacio non putes te de
lectum sed memineris scriptum
cum ipso sum in tribulacione [illegible]
[illegible] ut semper possent
deum [illegible] hic [illegible]
desiderabat tribulari. Ita dicit: Da
michi domine tribulaciones ut te
possim habere mecum. Domine si mecum
es tribulaciones semper volo tribu
lari ut mecum semper habeam. Hec
Bernardus. Tercio certe virtutis sit
tribulacio cum paciencia suffertur
et quia [illegible] incipien
tibus proficientibus et perfectis. Dicit
[illegible]. Tribulacio est
[illegible] paciencie custos
humilitatis [illegible] consolacionis.
Tribulacio hec ita est salu
tifera ut [illegible] qui aliquid se
abscondat [illegible]
[illegible] decipietur [illegible]
[illegible]
[illegible] aufert [illegible]

[illegible] prat [illegible] et [illegible]
tate [illegible] gratiam. Secundo hoc
thesaurus [illegible] utilis [illegible]
[illegible] peccata tollit [illegible]
[illegible] extinguunt carnalitates
[illegible] robur [illegible]
[illegible] aufert [illegible]
et [illegible] gaudiorum [illegible]
veritate. Ipsa est [illegible] salutaria
[illegible] salutifera. Secundo [illegible]
dicit: [illegible] corporis corrupti
castigat [illegible] aciem [illegible]
tat immortalis. [illegible] devota
[illegible] tribulacione [illegible]
[illegible] celesti [illegible]
ipsa [illegible] sapientiam [illegible] adducit
[illegible] et [illegible]
[illegible] facit qui non est ad
[illegible] passus quid scit. Secundo
est temptatis qualia [illegible] ipsa
est donum dei [illegible] contra [illegible]
ipsa plaga prima. Ipsa voluntates
[illegible] et rebelles ad [illegible]
[illegible]. Voluntates hominum pa
cienti [illegible] tam ad
versa quam prospera [illegible] et [illegible]
[illegible] simulant. Hic [illegible]
notandum est quod qui in adversis pacienciam
[illegible] est [illegible]
[illegible] hominum [illegible] quis
quis [illegible] gloria [illegible]
[illegible]. Tanto magis
[illegible] adversa et [illegible] turbat
et impaciens efficitur. De hoc dicit
Crisostomus: [illegible] aliquis leta [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]. [illegible] non gloriam [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible] homo [illegible]
[illegible] vita sua [illegible]
[illegible] future inter tribulaciones
[illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] gloriam quam

confecto despectu metuit quia
semper ad ventura vigilat semper
que dampna formidat et quo
magis preteritum in hoc eo longe
in summis ab arce securitatis vacat
Ac per se quisquis in ipso etiam
despectu sistit in prosperitate attol
litur nec adversitate quassatur
quia dum nichil hic quod in mundo
appetat nichil est quod de mundo per
timescat unde salomon ait non
contristabit iustum quicquid ei acciderit
nam contra quemque plerumque pa
vorem qui connexus est ab ante
tanto magis verum mundi contemptum
vincit ut gregorius vii. sed iam ut pos
sent consultare mandatis et nobis
prosperis patiamur hoc studuerit
gloriam et vanas mundi contempne
de hoc per Iacobum. sed dicit. Nescio
quis hoc in nobis posset implere
ut lateret in prosperis famam
et nos consulteris in deo hoc
qui secta vanam gloriam implet
non potest hoc facilius pro certo
viri qui sua gloriam gloriam
reputatis et despectionem consol
tationem in tribulationibus gloriantur
sed paucorum est ista virtus teste
beato Bernardo qui dicit in tribulationi
bus gloriantur qui contumeliam
gloriam reputat. Absorptum gau
dium despectionem exaltationem pau
tissimi qui hoc spiritu replentur hoc
Bernardus virtus est et cum quietam
a prosperis patimur ut mala pre
terita ad memoriam reducimus
ut eo facilius in tribulationibus sustinere
possumus quanto congnoscimus peius
tempus hic quam meruimus de hoc
dicit b. gregorius. Tunc enim illata co
mitia bene tolleramus cum si scito
mentis ad mala preterita redu
cimus. Leve quippe videbitur
quod in vita patimur dum in
dolore mala conspicimus quia
peius est quod meruimus ut gregorius

Sed et hic considerandum quod magna est
consolatio in tribulatione constituto
si dona sui conditoris ad memo
riam reducat ut cum turbantur ex
flagellis consideret adeo propter
confortentur. de hoc b. gregorius exponens
id dicitur. Si bona suscepimus de
manu domini et cetera. Magna quippe
consolatio tribulationis si cum ad
versa patimur auctoris nostri ad
memoriam dona reducimus
frangit quod de dolore advenit si
in memoria hoc quod commune sub
levatur occurrat unde magis scriptum
est in die bonorum ne immemor
sis malorum et in die malorum
ne immemor sis bonorum
Quisquis enim dona percipit
sed donorum tempore nequaquam etiam
flagella pertimescat in leticia
elacione corruit. Qui vero sub
flagellis atteritur sed flagellorum
tempore nequaquam se de donis
que cum acceperit cogitatione
prius consolatur ab statu mentis se
modo desperatione deicitur. Sic
ergo utraque iungenda sunt ut unum
semper alterius fulciatur. Et flagel
li pena mereatur tempore doni
et doni leticia mordeat supplicium
ac formido flagelli hoc gregorius
Tercium est quod contra pacem inge
da est caritas ut vel malos ipse
quisque tolleret vel se ipsum amet
hoc tangit b. gregorius in viii. libro moralium
sic dicens quippe saxorum in hec
temptationis prelio et in vita pacis
clipeo et gladio amoris accincta
ad perferenda mala sunt fortitudo
et ad perficienda bona operit bonita
tem quantum et adiutorium tela gerit
conciliat. Et amor iacula vale
ter reddat. Nequaquam quippe ad
bella patienter pergit qui amicitie
perseverans gladio non utitur.
Tercium utes gladio desperantis

et fructu paciencie debet cum se frangere non possit. et amore iracundie ut vincat. Cum armature summa (brevius) regit. confirmat paulus dicens. Caritas paciens est benigna est. Cum enim tam potissime desit caritas non est. Si vero malos aut asperos benignitate tolleret non amat. quorum sine patientia concitabiles neglegit tolleraverit quos amat. ut gregorius dicit Caritas vera tenetur. necesse est quod et benignitatis paciencie et vicissim benignitatis patiencie suffragetur. ut magnum quedam in corde mentis edificium construet. et benignitas arte patiencia solidet. et paciencie fundamentum edificia benignitas decoret. hec gregorius. Etiam scito quod valde stultum est illi placere qui non placet deo. quia amicum se esse denegat qui eius plagas inimicos. Sunt viri ad sua odia concitantur metuunt quod deus diligit non cognoscunt. Dicit beatus gregorius super ezechielem. dicens. Stultum valde est si illis placeas quibus quos non places deo scimus. Nam prosperi derogacionibus increpantis est. quia iam audiunt aliquid iniustum. Sed si ille displicet non sinit tum non placeat deo. Nemo enim potest humana atque mendacio operari deo. atque hostibus eius est tuis eo. Nam deo se amicum denegat qui eis placet inimicos. Sunt viri in hac increpacione libere accendi se ad sua odia concitare non metuunt quod diligit deum non cognoscunt. hec gregorius. Et est scito quod deum ubi deus amicus est odium per deum. quia amicitia que est propter proximum. Cum amat per deum debitamus eius summa. cum odio habemus per. ipsum cum nobis reddimus debitum. hec gregorius. Sicut et si deum beatus gregorius quod tribus modis exercere solet ubi paciencie

Alia namque sunt que a deo. Alia que ab antiquo adversario. Alia que a proximis sustinemus. A proximis namque persecuciones dampna et contumelias. Ab antiquo autem adversario temptamenta. A deo autem flagella tolleramus. Sed in omnibus his tribus modis vigilanti oculo semper pateat mentis et cupide let quod mala proximi per affatur ad retribucionem mali ne quod temptamenta adversarii seducantur ad delectacionem ut consensum delicti ne quod flagella opificis ad excessum prorumpat murmuracionis. Per se cum adversarium vincit qui mentis iram et in temptamenta eius delectacionem atque consensum et inter contumelias proximi custodiat ab odio et inter flagella dei temperit animam ut hec agens dicitur. Ubi nos pro via bona requiramus per laborem paciencie bona speranda sunt. Sicut perfectus ut cum primum in laborem incipiat qui eius iam labore funditus temptat. hec gregorius. Sunt etiam gradus tres sive perfectionis paciencie. Primus est ut discat homo motus ire et impaciencie per pugnam cohibere et reprimere ne erumpat foras in verba et facta illicita. sed ignis suffocatus suo fumo confringatur. si non cohibet egreditur. Secundum que attinge potest venerabilia incedit. Tercius gradus paciencie est cum per longo usu succendi et impaciencie veneni in homine radicatur. Nam non tereri nec turbari. sed diverse sed quasi invicte conscius et tangit per status adversarios intuetur. quos nichil sibi nocere confidit. Tandem homo aut adversus [illegible] dum temporale in se nec amissi semper quod timet. vel deum nec dolet ut corpus nec honoris aliquid. sperans voluntate. Tercium autem

ista in caritate non diligit
nos valde delectatur in adversitate
servus quia est status per eas vis corporis
reponitur et amicorum ... confusiones
offensas et confusiones pati
cum sit tibi tolerande quia
prime dicitur usi sepe talia suffi
ciunt cum in pacientia tam asperum
est quod usu et studio paciencie
non fiat animus levius ad portandum
unde id quod quod male ferebat prius
sancte et fortes [illegible] in isto gradu non
perturbatur homo adversis non gau
det propter se sed sustinet et tamen
Tercius gradus paciencie est gau
dere in tribulationibus et gloriari
cum assumit et desiderare cum
desunt quod est perfectorum Unde
famosissimus et nobilis triumphus gloriatur
dum de tirannum vicerit quod talium
nobilium est tale erat paulus
qui ait complacuit mihi in infirmi
tatibus meis in contumeliis in necessitati
bus in angustiis in persecutioni
bus propter christum Nam secundum Gregorius ma
ior est virtus adversa pa
tienter tollerare quam bonis
operibus insudare Eximia
de speciebus paciencie specialiter
infert adversa castigando
corpus et merito mentem et co
rrectione afficiendo Cum non
est sufficit tum alio infertur
a deo ad probandum pacienciam Cum autem
corpus affligitur vel animus castigatur
humiliatur tum maior est merito
hoc pati quando ab alio quam
a se ipso unde qui sponte se in
vilem et despectibilem iudicat
pacienciam [illegible] a actione qui alius
idem de eo sentit vera ut
humilitas sic gaudet ab alio
humiliari sed aspicit vera paciencia
ista libenter sustinet adversa ab
aliis illata sed a se ipso minata
Et nota quod quinque aliqua

dicta videantur esse virtutes fortitu
dinis et paciencie et constancia et
magnanimitas et
longanimitas et virtus ... et magnificencie
sed quorum differentiis colligi
tur sepe solum palam fortitu
dinis pacientia cum est honesti
status ... differentiam volun
taria perpessio Fortitudo est
inmobilitas contra adversa animi
laborum et periculorum ... suspect
Constantia est virtus ... firmitas
... trepidacione
contra Magnanimitas est diffi
cilium spontanea et ... aggressio Et longanimitas est
per ... longa expectatione
bonorum virtus est quod appetitus ... non
amari ... non afficit Magnificencie
est ... animi altius
non ... inhibitatio Conti
... singula istorum singulis
sanctis adaptari Paciens enim
est qui dolores ... quo ...
tollerat ut Job et Thobias
Fortis est quod temptacionum ...
vim non avertat ut Joseph
Constans est quod ...
et labores non pusillanimes
faciunt ut Machabei Magnani
mus est qui ardua et diffi
cilia aggredi non expavescit
ut David et Johannes baptista Longani
mus est quem longa expectacio
certe desiderii non frangit ut
Abraham Mitis est qui ...
... non irritatur
ut malum pro malo reddat ut
Moyses et Paulus apostolus
Magnificus est qui ...
... et moribus ...
est ut Johannes ... justorum
et aliorum ... debemus
... et tribulaciones nobis

adversitates patienter tollerare
quia quanto plus est amor et vir-
tus divine passionis tanto
maior virtus nobis a deo re-
compensabitur. Unde dicit beatus Augustinus: mul-
ta sustinentibus in terris multa manent
servata in celis et paucis bene gerentibus [?].
Hec ille. Dulcia appetimus
nemo est ut hic amara tollerimus.
Unde per multas tribulaciones oportet nos
intrare in regnum dei. Item tri-
bulaciones et passiones quas
patimur in presenti vita non sunt
condigne non solum propter peccata
preterita que commisimus nobis
sed eciam propter futuram gloriam
que promittitur et donabitur nobis.
Dicit doctor beatus Bernhardus. Non sunt con-
digne passiones huius temporis
ad preteritam culpam que remittitur
nobis nec ad presentem consolacionis
graciam que infunditur nobis nec
ad futuram gloriam que promittitur
nobis. Hec Bernhardus. Paciamur igitur ad-
versa et tribulaciones libenter
ut eterna gaudia post hanc
vitam percipere valeamus. Amen.
Sic igitur habemus de virtute
paciencie.

Postquam dictum sum de vir-
tute paciencie. Nunc que
virtus [?] sequitur de silen-
cio in forma [?]. Primo debes
quod virtute paciencie secundum silencium tam-
quam per impaciencia mala sibi mo-
gatis [?] tota dei sed tacendo
paciens sustinet et tollerat.
Et notandum quod multum valet
homini religioso virtus silencii quia
secundum multiloquium non deest peccatum
dicit breviter et vana loqui non
hoc valet ut homo caveat
sibi a peccato. Et secundum communia lo-
quela sequitur secundum virtutem tam
dei qua proximi. Dicit quod silencio
nutritur iusticia et qua velud
ex quadam arbore colligitur fructus
pacis. Unde cum claustralibus pax
summe sit necessaria valde eis est
necessarium silencium per quod pax eorum
corporis qua corporis conservatur.
Apostolus ipsa propter virtute silencii
considerans ait: Et opus iusticie
pax et cultus iusticie silencium
quod dicitur. Tante virtutis est silencium
quod in homine conservat dei iusticiam
et in proximos pacem nutrit et
custodit. Nisi enim homo valde
diligenter ori suo adhibeat
bona gratuita que habet cito
dissipabit et in multa mala
corruet. Nam cum lingua perdit
sive negligit custodiam blasphemia
murmuracio pertinax defensionis periurium
mendacium detractio adulatio ma-
ledictio. Contencionis pernicies [?]
conspirium [?] rumor iactancia multi-
loquium scurrilitas. Dicit per
psalmum [?] Abbas montis Synay
secundum dictum. Multiloquium est vane
glorie cathedra per quam se ipsam
manifestat et pompatice prevalet.
Nam hec multiloquium est insi-
piencie signum detractionis pre-
manuductor scurrilitatis media-
trix mendacii compunctionis spoliacio
accidie [illegible] distractio de-
cidie [?] conditor dissipacio mentis
talorum [?] et [illegible] progressio
oracionis obscuracio. Hec Johannis
[illegible] religiosi [illegible] gloria
depressione virtutis in corde
quod dissipat disciplina silencii
per negligentiam multiloquii. Si quis
autem se putat esse re-
ligiosum non refrenans
linguam suam sed seducens cor
suum huius vana est religio

quia cum ociosa verba cauere ne-
gligimus ad noxia quoque labimur.
Nam primo de alienis factis
libet aliquid loqui, postmodum conuersa-
tionem eorum verba detractionis la-
cerant. Deinde oriuntur rixe, acce-
duntur tedia odia, pax tota
cordium confunditur. Et ab
eius statu rectitudinis cecidit.
Dicit beatus Gregorius in VII libro moralium
super Job. Et quando compescere otiosa
verba nequaquam lingua compescit
ad temeritatem quasi stulte in
[illegible] in [illegible]. Gradi-
bus [illegible] sue gradi-
bus desidiosa mens in foueam
lapsus impellitur. Nam cum
ociosa verba cauere negligimus ad
noxia peruenimus ut prius loqui
aliena loqui libeat, postmodum
detractionibus eorum vitam de quorum
loquitur lingua mordeat. Quandoque
autem usque ad apertas contumelias
prorumpat. Hinc seminantur stimuli,
oriuntur rixe, accenduntur faces
odiorum, pax tota extinguitur
cordium. Unde bene per Salomonem di-
citur: Qui dimittit aquam caput est
iurgiorum. Quia qui linguam
non refrenat concordiam dissi-
pat. Unde per [illegible] vocatos
nos admonet dicens: Omne verbum
ociosum quod fuerint locuti homines
reddent rationem de eo in die iudicii.
Ociosum quippe verbum est quod
aut ratione iuste necessitatis aut in-
tentione pie utilitatis caret. Dicit
[illegible] sermone [illegible]
[illegible] est quod pena
multiloquii [illegible] linguis etiam
[illegible] peccatur. Dicendum est
est quod ab eius rectitudinis statu
decipiunt qui prauorum verbis de-
labuntur. Non solum [illegible] verbis
patens et abest [illegible]
[illegible] ita [illegible] qui [illegible]

in loquendo cohibere prius [illegible]
Quia cum mens silentium [illegible]
patet [illegible] lucet [illegible]
Et cum se per verba [illegible]
[illegible] se [illegible] audit
que tantis ille sine labore
superat quos et hic [illegible] quo
vincat et principium [illegible]
pugnat. Hec Gregorius in VII. Silentium
disputatum [illegible] est diligendum
quia conseruat [illegible] religiosi
in disciplina et in statu virtutum
et bonorum operum. Unde hec
virtus vel silentium in ordine [illegible]
ta et statuta fuisset religionis
rigor in suo vigore permanere
non possent [illegible] comede-
re [illegible] abbas [illegible]
[illegible] Silentium igitur est [illegible]
mater ordinis [illegible] custodia
operis, cogitationum [illegible] pug-
natorum [illegible] colligatio ami-
citiarum [illegible] mater
[illegible] Benedictus [illegible]
[illegible] diligens magister
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] lingua qui [illegible]
est non [illegible]
[illegible] Silentium [illegible]
[illegible] collaque
[illegible] Sollicitudo [illegible]
[illegible] et qui
[illegible] possidet quasi igne
[illegible] Et qui [illegible]
[illegible] diligit [illegible]
qui [illegible] igne [illegible]
altissimum [illegible] quasi
[illegible] abbas
Dicendum [illegible] est
[illegible] silentium obseruantia. Ita
sunt [illegible] qui vicia lingue
[illegible] detractionibus
[illegible]
[illegible] et [illegible]

du

in moderate abstinet gravius multiloquium in corde tollerat. Et sunt nonnulli qui silentium observantes alios loquentes aspiciunt et infirmos iudicantes inde contempnunt quod sic in superbia erigunt. Et sunt nonnulli nimis taciti qui cum iniuste aliqua patiuntur eo acriorem dolorem sustinent quanto ea que patiuntur non tollerant. Nam si illatas molestias loquendo tranquille dicerent sic conscientie dolores abreviarent. Et sunt nonnulli qui dum quorundam proximorum suorum mala conspiciunt silendo proximorum vulneribus medicamenta subtrahunt. Et eo mortis auctores taciturni sunt. Unde cum magna discretione lingua frenanda est ne nimis loquendo in vitium defluat aut nimis tacendo ab utilitate torpescat. Dicit beatus Gregorius in septimo libro moralium. Sit dicit: Sciendum est quod cum pavore nimio elocutionis restringimur interdum plus quam necesse est intra claustra silentii coartamur. Et lingue vicia dum incaute fugimus occultius deterioribus implicamur. Nam sepe dum ab eloquio immoderate compescimur gravius multiloquium in corde tolleramus, ut eo plus cogitationes in mente fervescant quo illas violenta custodia indiscreti silentii angustat. Et plerumque tanto latius defluunt quanto se esse securiores estimant quia foris a reprehensoribus non videntur. Unde mens nonnumquam in superbia tollitur et quos loquentes audit quasi infirmos despicit. Cumque os corporis claudit quantum se per superbiam aperiat non agnoscit. Linguam enim premit cogitationem erigit. Et cum se per negligentiam minime considerat apud se tanto cunctos liberius quanto et secretius accusat. Plerumque autem nimis taciti cum nonnulla iniusta patiuntur eo in acriorem dolorem prodeunt quo ea que sustinent non loquuntur. Nam si illatas molestias lingua tranquille diceret a conscientia dolor emanaret. Vulnera enim clausa plus cruciant quia cum putredo que interius fervet eicitur ad salutem dolor aperitur. Plerumque etiam nimis taciti dum quorundam proximorum mala conspiciunt et tamen in silentio linguam premunt quasi conspectis vulneribus usum medicaminis subtrahunt et eo mortis auctores fiunt quo virus quod poterant eicere loquendo noluerunt. Et immoderatum silentium. Hinc ergo propheta non dixisset: Ve michi quia tacui. Lingua ergo nec insolubiliter studiose lingua sub magna debemus libratione frenanda est, non insolubiliter obliganda, ne aut laxata in vitium defluat aut restricta etiam ab utilitate torpescat. Hinc namque per quendam sapientem dicitur: Sapiens tacebit usque ad tempus, ut nimirum cum opportunum considerat, postposita censura silentii loquendo que congruunt in usum se utilitatis impendat. Hinc Salomon ait: Tempus tacendi et tempus loquendi. Discrete quippe vicissitudinum pensanda sunt tempora, ne cum restringi lingua debet per verba inutiliter solvatur, aut cum loqui utiliter potest semetipsam pigre restringat. Quod bene psalmista considerans ait: Pone domine custodiam

oris nostri et ostium circumstancie la-
biis meis. Ostium namque aperitur
et clauditur. Cingo oris suo nec-
quaquam prorsus obstaculum sed ostium
petiit apte dominus qui et predispo-
suit ... lingue debeat
et contente lingua laxari
quando os disparatum [illegible]
non appareat et rursum quando
taciturnitas claudat. Hec ille.
Considerandum quod raro invenitur aliquis
[illegible] etiam peccatis qui in aliis
[illegible] intendunt non [illegible]
unde dicitur vix quisquis culpas lin-
gue tacere [illegible] inter et po-
dere [illegible] modera-
ta [illegible] [illegible] xxx
n. li. [illegible] exponens [illegible]
[illegible] ob memini
[illegible] eloquium [illegible]
[illegible] loqui solet
[illegible] est
est [illegible] culpas
tacere [illegible] locutionis. Quis
[illegible] sit qui [illegible]
sit [illegible] in sermone non
peccat. Ideo sancti viri [illegible]
[illegible] student culpas lingue
tacere [illegible] studet [illegible]
[illegible] moderata [illegible]
[illegible] in sancta ecclesia [illegible]
[illegible] cotidie [illegible]
[illegible] locutionis [illegible]
[illegible] est [illegible]
quorum [illegible] sunt [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
[illegible] et apta sunt [illegible]
[illegible] que [illegible]
[illegible] sunt ab [illegible]
[illegible] quia [illegible]
[illegible]
hec [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] que [illegible]

silent [illegible] abdicamus
[illegible] aliud [illegible]
[illegible] post [illegible]
ut [illegible] mala
[illegible] et bona [illegible]
[illegible] facit [illegible] quia [illegible]
[illegible] tegit tamen bonum
opus [illegible] hec ille.
Debet igitur [illegible] amare
silentium et raro loqui et tamen
loqui pauca et [illegible]
ac [illegible] et [illegible]
[illegible] loquatur unde
[illegible] narra-
[illegible] altissimi [illegible]
[illegible] utilitatis est [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] tacet cogitat
[illegible] et [illegible]
quam [illegible] sit [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] ob
[illegible] et [illegible]
[illegible] est. Alia
utilitas [illegible] est [illegible]
[illegible]
qui est in mundo et mundana
non loquitur [illegible]
se non [illegible]
[illegible] est [illegible] loqui [illegible]
aut tamen valet homini religioso
ad [illegible] silentium [illegible]
[illegible] et vitans [illegible]
[illegible] cum homo [illegible]
[illegible] se super [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Et [illegible] solitarius et
[illegible] cum [illegible]
[illegible]
[illegible] solitarius
[illegible] et tacebit quia levabit
se supra se [illegible]
[illegible] et tacebit
[illegible] et levabit
se super se [illegible] dulcedine
[illegible] [illegible]

Est complacencie

plectum et eorum inferiorum que virtus nunc sequitur. Debet autem prelatis obedire subditus quia deputatio et prelatio nascuntur virtus obediencie quia mediante paciencia et perfectam caritatem adquirunt, unde supra superiores sunt obedientes. Primo quid in est quod sit obedientia. Obedientia est pronitas voluntatis subiecta arbitrio superioris ad licita et honesta. Obediencia vero est exhibendi aut per se deo ipsi scilicet cum sit summa potestas vel creature racionali inter deum angelo vel homini subiectus que deus requirit audit et que ad deum convertit. Status autem obedientie ipse est una quia omnis creatura ordinata est ita a deo quod licet ipse omnibus et singulis ita presit ut absque aliis accipiat quod sunt et habent et possunt tamen proximo sibi non locum sed similitudine plenius accipiunt aliquo quam inferioribus et sibi proximioribus influunt. Et illa itaque sunt inferioribus nisi admittunt ut inferiora superioribus subdita sunt, et superiora inferioribus presunt et ea regunt ut summa mediis et media presunt infimis. Sic angeli superiores inferioribus presunt. Et de omnibus Paulus dicit: Omnis anima potestatibus superioribus subdita sit. Sub ea enim divina est claudita scilicet preparata ab omni superioritate quia inferiora immediate motum suum vel superiora non per inferiora mediante superioribus tamen ipse tamen ipsi motu anima movente et gubernante stant nichil sit omnibus a primo et nichil in corporibus. Secunda vero est tum non in omnibus datum sit ex dulcibus deo ne ignoraret anima deo qua necesse est nos primo ad gloriam celestem expedit. ut sequitur. Doctrina

doctorum suorum sed dat ceteris manum ductori ne cadat et impingwat vel erret. Tertia vero est ut hec qui nolunt subesse deo preceptis et ita superbiendo gloriam dei perdidit satisfaciat et subiciendo se homini propter deum. Et ita per humilitatem virtutum gratiam dei recuperet quam amisit. Quanto maior autem et purior sit humilitas et prompcior tanto plenior est et virtuosus. Magnitudo vero humiliacionis attenditur in difficultate tanti operis. Qualitas in simplicitate intencionis. Est autem triplex obediencia: necessitatis, cupiditatis et caritatis. Necessitate obedit qui cogitur invitus et libenter esset liber si posset non audet. Cupiditate obedit qui pro mercede terrena vel temporali vel corporali recompensacione opcioni libenter facit quod iniungitur. Obediencia vero caritatis est quando voluntate deo et propter deum racione obedit. Et nota quod obediencia est genitrix omnium virtutum. Tribus enim se tenet ut virtus cum vincente hic pereat. Unde hac virtute nullum opus bonum potest deo placere non potest accepti esse illi cum quod in quantum fuit ipsa voluntate deo. Unde vel studium bone actionis nec ecium seu quarumcumque contemplacionis nec labores paterentur ex obediencia accepta poterunt esse deo. Vel gradus maius est ipsa voluntas qua fit ut bona tua tibi non sint bona nichil omnino quam ipsa inimicum est voluntate que stabit. Sequitur postea inter alia hec Bernardus. Quid sit autem ipsa voluntas. Idem beatus Bernardus declarat dicit: ipsa voluntas est que non est communis cum deo et hominibus sed nostra tamen que volumus non ad honorem dei nec utilitatem proximi sed satisfacere cupimus propriis motibus animi. Quidem odit deus aut quod puniet preter propriam voluntatem. Cesset ipsa voluntas et infernus non erit.

hec Ber. Vir ab omni bono re-
ligiosorum cauendum est inobediencia
quia hec uetuit ade paradisum
paradisum et inobedientibus tollit
celum. Vnde b. Augustinus quid est
quantum cunctis notum est
maledictio que angelo perdi-
dit celum ade paradisum saul
regnum Salomoni amorem dei
celum inobedientibus hec Augustinus
in [illegible] dominus obediencie [illegible]
dabit [illegible] quam ui-
ta maledictionis deseruit est
[illegible] quia obedientie
[illegible] dicit Ber. Non
dabit inobedienti [illegible]
Tantum obediencie [illegible]
ut mori quam non obedire maluit
uit / Vnde [illegible] non erube-
scat [illegible] in [illegible]
suo qui [illegible] ipse defunctus
[illegible] Aliud autem
descendit [illegible] et erat
subditus illis hec Ber. Similiter
[illegible] obedientes prelatis subditi
mus si uolumus ut dominus nos
audiat [illegible] mus [illegible] b. Gregorius
[illegible] obedienciam prelatis
mus et [illegible] obedit
deus orationibus nostris. Vnde
[illegible] uere obediens. Vnde
[illegible] Ber. [illegible] obedien-
tes sit [illegible] uere obedi-
ens mandatum non [illegible]
sed parat animum auditum [illegible]
[illegible] pedes [illegible] manus
[illegible] et se totum intus colligit
ut mandatum [illegible] in [illegible]
[illegible] uere obediens
quale sit quod precipitur hec [illegible]
[illegible] quia [illegible] hec Ber.
[illegible] est / [illegible]
obediens sit [illegible]
[illegible] prelatis non [illegible]
in malis / [illegible] re-
[illegible] in bona [illegible] Ber.

Augustinus Est [illegible] obediencie
[illegible] est ut [illegible] in ma-
lis non [illegible] et in malis [illegible]
[illegible] hec Augustinus Et [illegible]
quod uirtus obediencie tanta est
quod uirtutes alias menti inserit
[illegible] custodit / Vnde
[illegible] uirtutis [illegible] quia
per obedienciam [illegible] mactamus
[illegible] aliene [illegible]
subdimus nos metipsos [illegible]
[illegible] b. Gregorius [illegible]
[illegible] li. [illegible]
Et [illegible] quamquam [illegible]
[illegible] et [illegible] sit [illegible]
Quod [illegible] in [illegible]
quod [illegible] in obediencia [illegible]
[illegible] / sed quia [illegible]
[illegible] uirtus obediencie [illegible]
[illegible] sanctus paulus
[illegible] et [illegible]
et quanti sit meriti [illegible]
Sola namque uirtus est que uirtu-
tes ceteras menti inserit insertas-
que custodit [illegible] et [illegible]
[illegible] quod preceptum [illegible]
preceptum [illegible]
[illegible] si uellet obediens [illegible]
[illegible] beati [illegible]
[illegible] samuel
ait / Melior est obediencia quam
uictime / Et auscultare magis
quam offerre adipem arietum
quia quasi peccatum ariolandi est
repugnare / Et quasi scelus
idolatrie nolle acquiescere. Obe-
diencia quippe [illegible]
[illegible] quia [illegible] aliena
[illegible] per obedienciam [illegible] uoluntas
propria [illegible] / Tanto igitur quisque
deum [illegible] placat quanto [illegible]
[illegible] propria [illegible]
[illegible] gladio [illegible] se [illegible]
[illegible] quod est ariolandi peccatum

maledictum dixit. ¶ Et quia sit
virtus obediencie audiatur. Pec-
catum quippe est ariolandi
di repugnare et quasi scelus
ydolatrie nolle acquiescere. Sola
est obediencia que fidei meritum
possidet, qua quisquis caret infidelis
convincitur etsi fidelis esse videatur.
Hinc per Salomonem in ostensione
obediencie dicitur: vir obediens victo-
rias loquitur. Vir quippe obe-
diens victorias loquitur, quia dum
aliene voci humiliter subdimur
nosmetipsos in corde superamus.
Sciendum vero est quod nunquam per obe-
dienciam malum fieri aliquando
Aliquando autem debet per obedienciam
bonum quod agitur intermitti. Ne-
que enim in paradiso mala arbor ex-
stitit quam Deus homini ne
tangeret interdixit, sed ut
melius per obediencie meritum
homo bene conditus cresceret, di-
gnum fuerat ut hunc eciam a
bono prohiberet. Hec Gregorius. ¶ Sci-
endum eciam quod obediencia si de
suo aliquid habeat nulla est. Ali-
quando autem si de suo aliquid non habeat mini-
ma. Cum huius seculi prospera precipiuntur,
si ad hec ex proprio desiderio
mens anhelat, a virtute obe-
diencie se anhelat alienat.
Rursus cum despectus mundi
et cetera que sunt contraria precipiuntur,
nisi hec animus a semetipso appe-
tat, obediencie sibi meritum
minuit, quia ad ea que de-
specta sunt invitus obedit.
Sed moderno tempore raro
aliquis obediens neque reperitur.
Nam cum prospera que sunt
pro modo ~~[illegible]~~ corporis
tanguntur libenter audit talis
obediencia non pro sui [illegible]

sed cum despecta agitur, tunc non
despecta et ea que sibi laboriosa
precipiuntur tali precepto aut resistit
aut timore obedit, vel si obe-
dit hoc ipsum cum murmure
fecit et simulata corde spirituali.
Gregorius in xxxv. li. moralium tangit
et dicit. ¶ Quia nos mundi vel
huius mundi prospera nos in
serunt adversa. ¶ Sciendum preterea
est quod obediencia aliquando si aliquid de
suo habeat nulla est. Aliquando autem si
de aliquid de suo non habeat minima.
Nam cum huius mundi successus
precipitur, cum locus superior imperatur,
is qui ad percipienda hec obedit
obediencie sibi virtutem evacuat
si ad hec eciam ex proprio desiderio
anhelat. Neque enim se sub obediencia
dirigit qui ad percipienda huius
vite libidini proprie ambicionis servit.
¶ Rursum cum mundi despectus
precipitur, cum probra adipisci et con-
tumelie iubentur, nisi hec ex
semetipso animus appetat, obediencie
sibi minuit meritum, quia ad
ea que in hac vita despecta
sunt invitus nolensque descendit.
Ad detrimentum quippe obediencia
ducitur cum mentem ad suscipi-
enda probra huius seculi nequaquam
ex parte aliqua sua vota comitantur.
Debet ergo obediencia in adversis ex
suo habere et [illegible] rursum in
prosperis aliquid ex suo omnino non habere,
ut et in adversis tanto sit glo-
riosior quanto divino ordini etiam
ex desiderio iungitur, et in prosperis tanto
sit verior quanto a presenti ipsa quam
divinitus percipit gloria funditus tota
separatur. Sed hoc virtutis pondus
melius ostendimus si celestis
patrie duorum hominum facta memoremus.
Moyses namque cum in deserto oves

perfecit a domino per angelum in
igne loquente votum est ut
disciperet omnem ipsi litteratam multi
tudinem perfecit / Si quia apud
se mente humili consistit ablata
tamen pena tanti virginis glo
riam comparauit / Moyses ad
iussum domini prouectus vocatur
dixit Obsecro domine non sum
eloquens heri et nudius et
tercius ex quo cepisti loqui
ad seruum tuum. et se proposito
alium deposcit d. Hieremias
que iussum est Ecce a/h
nescio loqui quia puer ego / Et
uetati virginis prelato suscri
piat et linguas fecere caten
Paulus quamquam diuinitus fuerat
ut Ierosolimam ascenderet debu
isset admonitus. Ad gal. 2.
Deinde post annos xiiii Item ascen
di Ierosolimam et ab agabo propheta
cum cognouisset se multum
pressuris proueniret dixit ego
Dego non solum alligari
sed et mori in Ierusalem paratus
sum pro nomine Ihesu Neque enim
precio pono facio animam meam
quia me perfecerit ergo dire
tanus ulnam preciens ad ip
sa cognoscit et eum libenter
apperit audit que prouocat
sed as hec ar decig an habeat
moysen usque ad ipsa descendo
magis hec / quia per hec v'm
tit ne vi si lituo plebi perfecta
Paulus ad admissa consilio no
ho duatur quia maior in
minoria cognicionem percipit
sed deuotionem Quia autem
adiectoria se ne sit ille pre
parat deo gloriam valuit
inbente declinare Ipse de

opera et diuina disponente re
se frendit sed Augustinus papa
loquitur Promittere quomodo
tum vigilancia virtute constituit
ut si obediencie palma ap
prehenderit intimum quoque ille hinc scili
cet ex ploramissione / aduersante
eo se deuotione incluserunt
Nota non est quod hoc loco
tum tenuerit alius tum autem
nam dominum ex munere
deuotionis meritis semper obe
diencia magis deus attestante
Regula ait. Oues mee vocem
meam audiunt / Beatus igitur qui
nomine ... ...
omne sine ... obtulit / quod
perfecte receptum non obe
dit quia deuotus non est et si
votus non est / Item et obedie
quisquam et obediencia non ser
uili metu sed caritatis affectu
seruanda est / Quia taliter vi
tos omnes quam animis morte
tota ancilla transcedit hec
gig. Ex his igitur dicitur colligere
possumus quod nequaquam valet
aliquis virtute obediencie perfecte
compleri nisi prius studeat ip
sa animi despicere Et adnecta
sa quemque pariter tollatur de
hoc dicit. vi. Item dicitur dno
sunt que solent perfectum obe
diencie impedire / ne cogant
vel animata desperare vel ipsa
tolliatur sed si frequenter abire
abstinentie animus vel paciencie
perfecte valuerit quoniam ad omnem
obedienciam absque ulla contradictione
se subdit Item cum tam ad
uersa perpeti quia in ipsis non
deleatur apud ... statuit
quod difficultas est obediens uel
ticq ... potest hec ...

Et tercia in confirmacione de obe
diencia per defectum obediencie que
virtus regnat haud obediencie virtu
tem deficere propter accidenciam etc.

Secunda dico quod obediencia con
templacionem divitiarum sine pau
pertas quia frangit voluntatem sed
similis superioribus obediendo plu
prior erit ad contemplacionem in se in
veniens paupertatem amabilem.
Paupertas autem secundum dominum patrem
abbatem inter speciam et sollici
tudinum dispositio tutum inter
pertinentes pauperis monachus sine
impedimento fundamentum pacis inter
dilectione pernicia. Et qui gustat
superna facile insolencia contemp
nit. Item nec illa non gustat
in possessionibus consultat hec pater
abbas. Et novus quod paupertas
virtus ad perfectionem integrita
te in tam necessaria est ut nullus
nunc sine ea possit esse perfec
tus. Christus dominus qui dicit
Si vis perfectus esse vade et ven
de omnia que habes et da pau
peribus. Cum ergo fundamentum
perfectionis constat in excellencia
paupertatis quas credit apostolus
dixit perfectionis apicem cum
nos dominum imitator factus est
creator paupertatis ut nota
hugo de sancto victore. Unde
perfectionis enim religiosi cum
vitam perfectionem in tam inveniat perfec
tionis integritas nisi diligat
paupertas. Sit autem duo
hec que religiosum monens
deum ad amorem paupertatis. Pri
mum est donum eius quod est incomprehensibile
secundum est donum pauperum quod
est inenarrabile. Primo mo
vere ad amorem paupertatis donum
eius. Dominum nostri ihesu christi pre
sint paupertatis nostra secundo paupe-

quirendo paupertatis merces dictum
paupertas de capitulo. Secundum apostolus gratiam
domini nostri ihesu christi qui cum di
ves esset pro nobis egenus factus
est ut eius inopia divites essemus.
Et autem dedit nobis eius paupertas
eterna convenienter dicit beatus hugo.
Omnia eterna concepit homo
deus ut a beatitudine contempnenda
monstraret et omnia adversa su
stinuit ut sustinenda doceret ut
nec in illis queretur felicitas ut
in istis timeretur adversitas. Hec
augustinus. Bernardus in sermone de epiphania pau
pertas erat de vide paupertatem
commendatum sine hospicio nascitur
inter bonum eciam in presepio
volutus. Inter panniculis inve
nitur in templum in asino. [illegible]
dote inde in impatibilis. Cum
magna gratia abusio est et nimis
magna ut dives velit esse
vermiculus quem deus maiestatis
et dominus sabaoth voluit pauper
fieri. Hec ille. Hec. Ergo ad omnem
vicem paupertas ostendit debet
esse donum pauperum quod est
inestimabile. Fratres iungi. Est
digne ubi copiose cordis cona
tur manum sibi illam celeste
gloriam qua deus pauperibus et
in dei contemptoribus reddatur. Primi
est ipsi cum christi paupertas voluntaria
inebriunt. Sic qui dantes assisi
et merentur in potestas dominum
nulla eterna spectacula nullas
laudissimas maiorem regnum
celestem. Unde dicit autem beati pau
peres spiritu quoniam ipsorum est regnum ce
lorum. Dicit cum de beato Bernardo.
Dicitur ergo paupertas ante
opibus cuncta thezaurum cha
rant preciosam invenit qua nimis
regnum celorum emitur et divina

gra acquiritur bis obtinetur celum
paupertas vilitate amplectitur
et timet. Non aut paupertas
virtus imputatur sed paupertatis amor
hec Bern. b. etiam ambos dehor
tatur. Item comperit patria
pe meditatur penitentia. Necesse est
quippe mutu regni celestis adi
pisci qui mundi cupiditate posses
sus cingendi non habet facul
tatem. Hec ambos et ss. b. aug.
Item Arena diligenti cura
custodit celestis patrie preciosum
thezaurum amittit. Quia thezaurum
illius habitatio est in hiis qui
pauperibus placita probet aut se
ipsum pauper est. Hec aug. Cum
quis desiderat possidere vitam eternam
dimittat temporalia et caduca. Nam
qui diligit creaturas offendit
creatorem et amittit eum qui
creavit animam. Nemo enim potest
in seculo gaudere simul et in domino
delectari. Hec b. aug. Non amat illi
christum qui aliquid plus amat quam
christum. Ibi dominus qui diligit
patrem vel matrem plus quam me
non est me dignus. Item nos tene
quod non habes dimitte quod habes
ut amor dei sit in corde tuo.
Ecce petrus, andreas et alii domi
num imitati. Quid tibi dabit
qui aliud videt manus tuas
videt occupatas. Ecce dominus
vult dare que sua sunt et non
habet ubi ponat. Dimitte ergo quod
tenes et accipies quod queris.
Dimitte temporalia et caduca et
accipies eterna et perpetua. Item
Avarus enim amat aurum plus
quam animam suam; tu autem ama
christum plus quam animam tuam. Ille
perit in amore auri, tu proficies
in amore christi. Preterea qui enim
diligit creaturam offendit

creatorem et amittit eum qui
creavit animam. [illegible] Non
potest in seculo gaudere et in domino. Qui
enim gaudet in seculo non gau
det in domino. Qui gaudet in domi
no gaudet in seculo. Vincat
gaudium in domino donec finiatur
gaudium in seculo. Gaudium in
domino semper augeatur. Gaudium in
seculo semper minuatur donec finiatur.
Non quod ipsa dum quis cum
simus in hoc seculo gaudere non
debemus sed quod in hoc seculo
constituti iam in domino gaudeamus.
Hec aug. Et notandum quod pauper
tas et abdicatio proprietatis maxi
me pertinet ad religiosos. Nam
cum mundo renunciat ipsi dum
simul proprietati renunciant et
ipsi illius proprietas conjungitur
effectum. Unde monachus debet abdica
re omnia ut possit in corde suo
abscondere christum. Non solum
autem debet esse pauper habitu nichil
proprietatis habendo sed et affectu nichil
horum que in mundo sunt cupi
endo. Item Arena superbia peccunia ubi
quis celestis thezaurum admit
titur. Habeat dominus acquirendi te
ut celestibus bonis habitat ad
plenum. Tales sunt religiosi per
observantiam paupertatis et contemptu
mundi possibile studeat ut
[illegible] et [illegible] illorum possit [illegible]
[illegible] Tales sunt
[illegible] possibile monachi vel clerici
ut possideat dominum [illegible] ipsi poss
[illegible] Item cum possideat
dominum et omnia [illegible]
[illegible] dominum habere potest
Et si quis nichil aliud haberet
[illegible] dominum [illegible]
[illegible] gratia. [illegible]
si possideret [illegible] suppel
lectile cum ipsis [illegible] esse [illegible]

siti dedignatur. Hec sunt dicta
desuper Petrum Damianum. Qui
cum adeo que clausi terrena
queque contendo renunciare sed alienis
alienum aspectu qui dicunt
contentos ita esse regno dei ultra
aptus non est, quam indubitatum
acceptum voluit possidere. Si
enim inde renunciaverit predicato
mariam cum contribulibus et
nos illius hereditatis comparticipes
effecti sumus ut et ipse esset portio
nostra et nos peculiaris heredi-
tas sua. Dicit enim: portio mea
domine. Et ille nobis: Omnis
[illegible] tu es hereditas
hereditas mea ipse. Si ergo heredi-
tas mea ipse omnipotens deus
esse dignatur, quam rerum dominatorum
gerens quippiam valebit acquirere
quam sibi habeat singularis thesaurus
merito debeat cumulare. Thesaurus
namque ille huiusmodi est ut
plus sit divus in illo divi-
tie sunt valeat vetitas pos-
sidere. Inspectores namque illu-
dunt thesauri sapientie et scientie
sunt absconditi. Et [illegible]
alias atque peregrinas divitias
sibi habent pro quem potius comparare
voluerit illico vel ignobilis
tempore dedignatur omnino consortium
et indignum contubernalis impu-
dens divinis dominari contendit.
Danielis atque hoc modo confu-
sum evolat manibus possessoris.
Nemo enim potest deo servire et
mamone. Que sibi moriens
inclusis loculis recondere
Christum contemnere suis nummis
nam cum [illegible] receptaculo
congrue pecunia. Nam si utrique
simul in uno altero sine
[illegible] vacuus possessorum
de quo quippe in agonis

inde liberos rapi ... sunt tanto
amici diviciarum nostri
inanes. Nunc ergo si est malicie
inter preciosa ubi ita cedat ut vacua
tamen peritus arctissime extra inveniat
magnus namque thesaurus induisit
tantam quantum angusta descendens
atque ideo pluribus vult et simul eo
potibus habitare. Quod enim celi terre
que non valet vastitas capere
quo pacto in angusto tam domicilio
angulo mundi illi peregrinos ad
cohabitandum prius ad suppellex. Cadit
terrena pecunia ubi celestis
thesaurus dimitti vacet. Omnia
cunctis que celesti thesauro
possit impleri. Videat ergo te
omnibus et peritus nisi spiritu
facultate dicere ne in futuro
thesauris inde et in opes inveni-
ri. Hec Petrus Damianus. Pauci
aut sunt tales qui ita re-
nunciant seculo ut opes pos-
sunt possidere. Optet namque vel de
aliena et illarum apere et
animo cupiditatibus arcentes
vitas cum portio detexit eas et
[illegible]. Quid namque
[illegible] qui possit dicere portio
mea deus qui alienos animos
qui segregatos alias per quem
nichil habeat que tamen seculo
nichil plurimi iudicant, inde non
sit corporalium possessor cupidita-
tum que non inflammat libido non
stimulat avaricia non luxuria
devoluit non servat ambicio
non macerat invidia non negoci-
um seculare aliquod circa solli-
citet. Hec Ambrosius. Quam igitur
aut domum possidere renunciet
inde et licere ut si deus eius
portio et possessio et thesaurus
exhibeat [illegible] sciencia
ut deus dicatur habitare

quia nemo potest possidere deum
nisi ipse prius possideatur a deo
dicit b. Augustinus. Ille quoniam
possidendi delectat ambicio deum
qui possidet omnia que creavit
concupiscenti amore possideat. Ecce
[illegible] habebit quicquid habere desiderat
sed quia nos possidere deum
nisi qui possidetur a deo. Si ipse
fuerit possessio dei et efficietur
ei deus possessor et portio. Et
quid potest esse felicius. Felix certe
efficitur cuius conditor census
et hereditas et dignitas ipsa
divinitas. Deinde quid ultra querit
cui omnia simul conditor fit
aut quid ei sufficiat cui ipse
non sufficit. Sicut possidebat
et alios non possidebat ille
qui dicebat in psalmo: Portio mea
domine et dominus pars hereditatis mee
et calicis mei. Sed et ipse enim
de filiis levi non habebunt
partem inter fratres suos ego dominus
portio eorum. [illegible] audit quia
hii qui terrenas hereditates con-
tempserunt portione domini merentur
specialiter possidere. Deinde dicitur
hominibus omnia que preciosa
in hoc mundo [illegible]
[illegible] et ipsum possidere et alios
possidere [illegible] Deinde
[illegible] adherere inseparabiliter [illegible]
[illegible] qui bona
temporalia et seculi gaudia penitus
[illegible] et diligit que et quanta
sit dulcedinis [illegible]
non didicerit. Ergo qui vult deum
possidere renunciet mundo ut
sit deus eius possessio [illegible]
[illegible] suos deus [illegible]
renuncias [illegible] que diligit
[illegible] cupiditate
mundi [illegible] possessionum
[illegible] Augustinus

Oportet ergo in homine amorem rerum
temporalium vinci cum in deo desiderat
vivat delectari. quia quanto quis
validius passionum sordidarum
in [illegible] ad infima tanto magis
[illegible] ad summa [illegible]
b. Gregorius in [illegible] moralium. Sed
[illegible] rerum amore [illegible]
[illegible] in deo nullatenus delectatur
[illegible] sine delectatione [illegible]
Sicut [illegible] in summis delectatur
[illegible] et quanto altiori
studio tanto maiori fastidio
torpescit ad infima [illegible]
[illegible] ad
summa tanto torpore dampna-
bili [illegible] a summis [illegible]
cum simul et equaliter amari non
possunt. Hec Gregorius. [illegible]
[illegible] in corde ac-
cedat necesse est ut omnia terre-
na [illegible] amore [illegible]
dicit b. Augustinus. Tunc [illegible]
[illegible] amoris [illegible] collatio
[illegible] per unius
[illegible] omnia con-
temptui [illegible] Hec
Augustinus. [illegible]
mundi sunt timenda. Nam
[illegible] temporalium est eterne
dampnationis [illegible] difficile
est ut presentibus quis et futuris
perfruatur bonis. De hoc b.
Gregorius. [illegible] temporalium est
eterne dampnationis [illegible]
[illegible] venit [illegible]
Hec Gregorius. Et b. Ieronimus. Difficile
est immo impossibile ut presentibus
quis et futuris perfruatur bonis
ut [illegible] ad deli-
cias [illegible]
[illegible] impleat ut utrobique
[illegible] et in utroque appareat
gloriosus. Hec Ieronimus. [illegible]
est [illegible] temporalis [illegible] delec-
[illegible] gaudendum quia

tanto liberius ad celeste pera
pervenimus quanto minus ponde
re terrene substantie gravamur. vn
de b. gregorius Cum deus est eter
na substantia dei et nos mundi
vane pompe liberius ad pervia
tendimus quia quanto in ima
ponde tanto magis hoc gregorius.
Siquis igitur vult perfectus esse
[illegible] vendat substantiam
terrenam sicut hoc et in mundo
mundi [illegible] [illegible] ad hoc [illegible]
ta b. [illegible] dicit. Si hoc
substantiam vende et da pau
peribus si non hoc [illegible] omne
libertatis [illegible] mundum [illegible]
mundi [illegible] duo grande
difficile sed magna sunt
premia hoc [illegible] Qui
vult vincere temptatores ma
ligni prius diligat paupertatem
ut expeditus absque onere
et impedimento facilius possit
superare temptatorem dicit
b. gregorius Nudi cum nudo nos
luctari oportet. nam si vestitus quis
cum nudo luctatur ad terram
deicitur quia habet vnde teneatur
Tam qui [illegible] alterius ad certa
men properat vestimenta abi
ciat ne succumbat hoc gregorius
beatus est qui [illegible] dominum [illegible]
Nam [illegible] illa cruciat quia
cum concupiscentia appetitum
desideriorum suorum pondere affli
git. Dicit autem quod temporalia
non amat nulla pondera de
sideriorum terrenorum tollerant
dicit b. gregorius in vi. li. mo.
sic [illegible] homo ad laborem
nascitur. In hac mundi
vita homo ad laborem nascitur
quia [illegible] quippe dum

concupiscentia appetit desideriorum
suorum pondere affligit. Sinus
quippe labor est [illegible]
[illegible] inter gloriam querere
quesita quippe perdere et percepta
conservare custodire. gravis
labor est hoc magna fatigacione
apprehendere quod is qui apprehendit
nonne diu stare non possit.
Dicit autem vnus quia concupiscentia
non amat amat non solum
ulla desideriorum pondera tolle
rant sed et si qua adversa co
surgunt [illegible] sine [illegible]
et languoribus non laborant.
Unde cum flagellis diuinis
et cum deflagellat apostolis
[illegible] ibant apostoli gaudentes
[illegible] Unde quod [illegible]
tibus labor est quilibet et
pena verum labor non est
homo quod ad laborem nascitur
quia ille homo mundi vita
est mala sentit qui [illegible]
bona [illegible] appetit [illegible]
cum mens ad alta suspendi
subripitur [illegible] subripitur
monet hoc gregorius vii. magna
[illegible] est nichil
[illegible] habere [illegible]
Quia si ad eterna adipiscen
da [illegible] tranquilla
esse [illegible] ut quod tangit
b. gregorius in xxiv. li. moralium
sic dicit. Magna [illegible]
[illegible] nichil [illegible]
[illegible] nam si ad eterna
adipiscenda [illegible]
tranquillitas [illegible] ut
quod autem non [illegible]
ut [illegible] adepta ne
tant ne [illegible] ut dum

ut eadem se prodat propria concupiscentiis
fluctuando adversa sentiunt
quasi in quibusdam fluctibus vol-
vitur ac per innumeros varios rerum
alternatim mutabilitatis spargitur.
Cum semel in appetitione super-
ne patrie forti stabilitate
animus figitur nunquam rerum tempora-
lium perturbationibus vexatur. Acu-
tis quippe cotidianis motibus
candidus intentione sua quasi
quendam secretissimum silentii se-
cessum petit ibique incommutabili in-
herens et mutabilia cuncta tran-
scendens ipsa tranquillitate quietis
sue in mundo extra mundum est. Exce-
dit perfecto ipsa omnia inten-
tione superiorum et cunctis rebus
quas non appetit liberiore
quadam superexcellit nec tempesta-
tes rerum temporalium intus sen-
timet quas intuetur foris
quia terrena omnia que con-
cupita mentem opprimere poterant
despecta supra iacent. Unde bene
propheta dicit: Statue tibi spe-
culam ut dum quisque speculatur sum-
ma contemnat infima. Hinc
est Abacuk dicit: Super custo-
diam meam stabo. Stat quippe
super custodiam suam qui per vigi-
lantiam discipline terrenis desi-
deriis non succumbit. Et sic
eminet ut dum semper sta-
tum appetit celsitudinis infra
sit ei omne quod cupit. Hec Gregorius.
Talis namque qui terrenis re-
bus pro amore terreno subiacet
cum subtrahuntur aut amittun-
tur dolet. Et nullo eas dili-
git cum sublate fuerint gemit.

De hoc per beatum Gregorium sic dicitur. Si-
ne dolore namque dimittitur quod
sine amore possidetur. Que-
libet ardenter diligimus certa
cum fuerint subito ablata.
Nam quanto magis terrena
quis diligit tanto pernan-
cis vehementius pertimescit.
Et quanto mens in appetitu
celestium fortius figitur tanto
nunquam rerum temporalium perturba-
tione vexatur. Hec Gregorius. Dicit eciam de
ipso bonum temporale amissum sit
iusti consolatio et iniusti suppli-
cium quia in iustis celestium
desideriis carpit omnia temporalia
sive habeat sive amittat ea
non sentit. Et iniquus quod cum
delectatione habuit sine dolore
non perdit. O facinus candi-
dum scilicet magis concepto
spiritu cupiditatis ipsum ve-
lut caucam iniectam in celum
suspirium. Et abiecto domi-
nium omnes quos subiectos
non oneat sed honoret. Non
desinunt omnes sublevat
plurium ponderis in his diu-
tibus aggregatur quod cum
depereunt sit quia sit. Omnia
ipsa cupiditas concupiscit
satiari quia compleri habet
dicit. Candida quod est concupita
divitiarum quia divitie pos-
sessores suos non satiant sed
magis irritant et inflamant.
Ubi dicit Valerius: divitie non
faciant sed irritant possidentem.
Et dubium nulli dubium quin
maior sit cura et anxietas
possidentis quam pauperis quantum
michi habent dicit de paupertate.

sic Seneca. honesta res est le-
ta paupertas. qui cum paupertate
bene convenit dives est. non qui
parum habet sed qui plura cupit
pauper est. que si maxime di-
vitie non desiderare divitias
quibus plurimum habet is qui minime
cupit. que est maxima ege-
stas avaritia pectore imparare
que nos facere. utendum est
divitiis non abutendum. fortior
est qui cupiditatem vincit quam
qui hostem subiicit. Est enim
difficilius seipsum vincere. pecu-
nia non satiat avaritiam sed
irritat. ideo semper indiget
pecunia. nichil credo non
potest esse dives et felix
beatus nisi pauper. maxima
felicitas est nullum esse non
concupisci divitiarum. quibus nimis ma-
gis est ille qui in divitiis pau-
per est. nemo aliquis est deo
magis dignus quam qui opes
contempserit. hec Seneca. Infe-
lix ergo est qui in habet divitias
et rebus temporalibus que diu
in homine permanere non possunt
nam fallaces sunt et se
diligentes decipiunt. unde dicit
b. gregorius. fallaces divitie sunt
que nobiscum permanere diu
non possunt. fallaces sunt que
mentis nostre inopiam non expellunt.
Sole autem divitie vere sunt
que nos divites virtutibus
faciunt. Si ergo fratres divi-
tes esse cupitis veras divi-
tias amate. hec gregorius. vere
autem divitie sunt virtutes que
habentem in gloria divitem faciunt
de talibus divitiis dicit b. augustinus

vere divitie sunt vita eterna
iustitia castitas et probi-
tas. qui talibus rebus plenus
est dives est etiam si denari-
[illegible] nudus appareat. hec augustinus
dicit etiam Bernardus. filii ade
genus avarum et ambitiosum
audite quid vobis cum terrenis
divitiis et gloria mundi que
nec vere nec vestre sunt. vere
divitie sunt sunt non opes sed
virtutes quas secum conscientia portat
ut in perpetuum dives fiat. hec
bernardus. tales igitur divitie nobis
desiderande sunt que animam or-
nata virtutes quas nemo spo-
liare potest nisi prius renun-
ciet carnalibus divitiis. dicit
dominus propheta. ille nos [illegible]
sunt divitie que nos amabunt
sunt que sunt divitie virtutum
patrimonium cum corporales divitie
sint corruptibiles. morum quoque
non habundant nisi qui carna-
libus divitiis penitus renun-
ciant. hec propheta. hec sunt di-
vitie scilicet virtutes quas debemus
conquirere cum diligenti studio con-
quirere. quia sicut b. bernardus nulla pau-
pertas penosior est quam penu-
ria meritorum. unde valde cavenda
est avaritia que homines agitat
et nullam quietem eis permittit. et
non habentes divitias cupiditate
torquentur possidentes vero eas
sollicitudine cruciantur. deo
amabiles et requirende sunt virtu-
tes que se possidentes beatos effi-
ciunt. dicit [illegible] divites
pene homines agitat avaritia
nullam diebus quietem eis permit-
tit. hii enim qui nichil habent
cupiditate torquentur. illi qui
divitias possident sollicitudine

cruciantur. Quidam igitur
sunt paupertatis habitu amicti
~~aut affectibus eminere~~ et
divitias. Ego dixerim magis
esse divitias non habere aurum
Pastor enim meus est que
aurum despicit quam que acquirit.
Maiores plane sunt
divitie non habere aurum sed
aurum affectibus eminere. Cui
enim ipsis studet bonus spiritus
~~the~~ thesauros non expedit. Bo-
na enim ipsa sunt honestas so-
brietas castitas que
bona omni auro magis pre-
ciosa. Argentea vasa compa-
rat honestas non nomen
sed acquirit quia non comparat
pretio sed virtute. Hec maxime
in divites ecclesia scientiarum que
sit intra quam divites in
purpura. Hec teste b. Augustino
quam dominus pauper in cella divites
in ecclesia scientiarum dormiunt intra
ra quam auro divites in purpura
Nondum. Et quia triplex est ab-
renunciatio quam describit Hugo
de sancto victore exponens illud
Obliviscere tua et sedeat
dextera mea omnis tu ea que
possidet. Sunt tres eterna
bona delinquens de cognatione
mea omnis qui vicios quibus
et actibus nata sunt vicinitas
de domo patris tui omnis qui
mundi omnes et ea que in mundo
sunt prius cognatione mea
respuentium et omnem animi
intentionem in sola eterna defigis
Hec Hugo. Hec autem triplex ab-
renunciatio specialiter pertinet ad
monachos et ad personas religio-
sas in qua virtute tenetur pro-
ficere et tamen omni studio prout
potuit valet et donum donavit

exemplo beati Pafnutius abbas
in sua collatione declarat sed de
aliis renunciationibus dicendum est
quas tres et patres
dicit et propterea statim donavit
auctas. Prima ergo renunciatio quam
in omni studio oportet implere
prima est qua corporaliter vniver-
sas divitias mundi facultates
quas contemnimus. Secunda qua mores
ac vicia affectus quos priores ac
carnes quos renunciamus. Tertia
qua mentem nostram de presentibus
universis ac visibilibus evocatam
futura tantum contemplamur. Et
que sunt invisibilia concupiscimus
que sola ut sunt proficiunt
ad beatum deum preceptum
tenemus dicit ad eum. Exi de terra
tua id est de facultatibus mundi
huius opibusque terrenis. Et de
cognatione tua id est de conversatione
et moribus viciis quibus pariter
que nobis a natura nostra affe-
rentia velud affinitate quadam
et consanguinitate cognati sunt.
Tertio de domo patris tui id est
omni memoria mundi huius
que oculorum occurrit obtutibus
quia ita sit tamen mortificati cum
Christo ab elementis mundi huius
contemplamur sicut apostolus sanctis non
ea que videntur sed que non
videntur. Et que enim videntur
temporalia sunt que autem non vi-
dentur. Et confitetur corde
de hac temporali ac visibili domo
illa in qua sumus migrare per
mansionem verbum oculos mentis
dirigamus. Et tunc implebimus
tamen in carne ambulantes non
secundum carnem militamus domino. Et primum
illa beati apostoli sermone opere ac
virtute clamantes nostra autem
conversatio in celis est. Hec patrum
sententia. Clara ergo vult scien-
tia impleri nostra dulcedine

deri et in semetipsum ipsum ipsum
suscipere non plenum. Sed omne
tirum quod delectat in seculo et
tempore unum etiam seipsum ab
negare et contempnere. De hoc
dicit b. Augustinus procedat homo in
medium et dicat amatori suo
mundane fratrem nolo contempne-
re quasi tirum contempsi parum feci
sed eciam adhuc amplius te
tempore quicquid delectat contempsi
adhuc parum feci. Eciam am-
plius contempne teipsum contempsi
iam multa feci et nunc in tanta
sed hec Augustinus. Vide namque placatus
deo tales homines qui habeamus pro-
dum contempnit seipsum unum deo beatus
nullas deo gracias immolamus
nisi sibi in contemptum et
vilipensione homini placatamus
deo et de hoc fortunatus adhuc
igitur ut ipse digne sive digne
vivat in corde est ut per se me-
ruatur totum quod contempnat. Eciam
non [illegible] seipsum nisi carnem suam
crucifixerit. Nemo autem se crucifixit
homo nisi per se ipsum solum probat
bilem quod contemptum. Hoc fortunatus
sum qui perfectum eo desiderat non
nacquam nam ut non solum renunciet
omnibus que possidet sed etiam
ut moriatur mundo et semetipsum
abneget. Testatur hec b. Ieronimus quod
sic dicit: Ergo quis diligit deum
sequens verum et pannos et prela-
ciones [illegible] mortuus in quo tamen
in perfecto vivat perfecto non
renunciet omnibus que possidet
sed etiam abneget seipsum sic
ut mortuus totum sit mundo.
Oportet namque hominem qui cupe-
ret perfectum et tantus sit
mortuum est mundo ut tamen mor-
tuus nichil de rebus secularibus
bus senciat sicut ita ut cum apostolo
dicat michi quod mortuus in se
est ita quod nos possimus seculum
curas acquirere regnum dei. Erat
in ira qui per divicias et deli-
cias festinat in excessum mundi
deprimendus est in hoc mundo
sua bene placita aliquando apparet et
mundo diligi. Hec ille. Certa
quod sciendum quod quamvis contemptores mundi
et perfecti viri sive perfecte contemplatiua
in tanta corporis sive gratiam et ha-
bundanciam consolacionum spiritualium
dulcedinis abunde percipiat, ipse
hoc tamen non sentiat. Tota gratia ingens
quia pro vobis per mundanarum vicios
per [illegible] bonorum operum consola-
cionibus suis et gratiam etiam ipse to-
tum sentire debet. Admirandum tamen
est illo qui se per contemptum mundi
et cupiunt vere semetipsum amici
de hoc igitur abbas Simeon.
Esto liber. Amicta solicitudine
corporis [illegible] propter tantum
ut delectabilem degustacionem
in anima tua gustes gustus perfecta
consideracione que dissipat omnes
[illegible] et sentiat tantam preueni-
re in ipsa nisi eum homo de
seruat a curis seculi solicitudine
illam non semel nolat sed larum
post intimum usum ite. Ad dum
tantum dum curis corporis spiritualis
delectas in ipso non invenies
et consolacionem illam non senciet
de qua dicitur apostolus consolatus quod di-
cebat mea conuersacio in celis
est. Et item vivo ego iam non
ego vivit vero in me Christus. Hec
autem dixi non sufficiens sum
sed quod nisi quis attingat
suavitatem perfectionis non
[illegible] gratiam dei. Aut si co-
placionem inveniat ecclesie
[illegible] autem aliquis
commissa publicauit et alios
elongauit se omnino et acquisiuit
constanter ad bona in medio
tempore amotum. [illegible]

senciaunt aliquantulum intime
consolacionis contemplacionis atque sic per
temptacionis exercitium in contemplacione
et huiusmodi accipiet bonorum
et gratia dignus fiet vere tamen mi-
nor est in cella monastica
apud perfectum qui semper perse-
verat animi et invenit in anima
sua beatitudinis secretum et con-
prehendit illam sicut pro qua
et adinvenit. Hec ysaac abbas.
Unde notandum quod duo sunt genera
imperfectorum. Sunt namque nonnulli qui
sic celestia appetunt ut tamen
a terrenis spe minime desti-
tuant penitus. Et vos sibi
aliquas terrenitas adiunctas possi-
dent et tamen eas ipsas quas
possident cordis affectu non diligunt.
Et sunt nonnulli qui ad com-
prehendendum eterna per sermonis
acumen cuncta terrena derelin-
quunt nec tamen se nudare et
complacencie de honoribus hic
nolunt. De talibus beatus gregorius in huius
libri moralium exponens id Job
desperatum iam nichil nequaquam
vivam ultra sit ait. Sunt non-
nulli qui sic celestia appetunt ut
tamen a terrenis spe minime frustrant
largita divinitus previsa ad usum
subsidium possident honores per
[illegible] tenent aliena non
ambiunt suis licite utuntur qui
tamen ab operibus quas habent
aliena sunt quia ad hec ipsa
que possident ex cordis desiderio non
tendunt. Et sunt nonnulli imperfectorum
qui ad comprehendendum culmen perfec-
tionis accincti dum altiora intus
appetunt exterius cuncta derelinquunt
et tamen nec sic se [illegible] nudant
gloria honoris spoliat quia nec-
non desiderio [illegible] intra se
secum inanem appetunt habere
de exhortationibus consolacionem nolunt
qui intimis gaudiis durante

appropinquat vita in superficie tamen
temporis delectationis necant
talibus namque paulum de mor-
tem eius quod etiam inanima ab
dicta est [illegible] hor-
ror [illegible] temptat eas dicebat
Corrumpit et desperata anima mala
Cum corrumpuntur perfectionis
desistunt quia iam quidem ce-
lestia appetunt sed tamen adhuc
terrenorum delectationibus minime
laxant. Corrumpit illos et
desperata deficit qui cum eterna
desiderat in amore temporalium non
perdurat. Hinc veritas dicit
Si quis vult venire post me
abneget semetipsum. Unde gregorius
de desperatum [illegible] semper
desperare est penitus vite bona
perditurum [illegible] deserere
[illegible] quidem et in rebus
temporalibus fiducia non habens
quia hec agens nequaquam se
ultra agere aspirat unde gloria
sedis [illegible] de morte totum
die animam passionis conditur
Hec gregorius. Ex quibus verbis colli-
gere possumus quod utrumque ista de
colligere placeat. Et qui retinet
licite terrena quibus concessi
sunt ut secularibus in talibus de-
[illegible] non [illegible] deo sicut
qui contempnunt mundi prospere et
abrenunciant perfecta ut sunt
monachi et omnes religiosi qui
[illegible] deum
et celestia diligunt diligunt
multo magis tamen acceptores sunt
deo isti qui contempnunt et re-
linquunt omnia terrena sunt
propter quem illi qui possident
terrena sibi iam et elemosinas
facientes et operibus [illegible] se-
cundum [illegible] vivunt et [illegible]
in seculo [illegible] qui laudabi-
in hoc modo [illegible] Anima
dei sunt. [illegible] non [illegible] contempnunt

mundi et ea que in eo sunt
et plus de paupere cordiale
et vacare contemplationi desider-
at bonum deum intuendo et
sunt. Ista tangit b. Gregorius in li.
super Cant. exponens illud: Com-
edite amici mei, bibi-
te et inebriamini karissimi. Sic d.
Tamen comedunt amici qui
bibunt non inebriantur, karissimi qui
replentur. Singulis enim dicat
quod in speculo comedere bonum
est sed bibere et inebriari cum
plus bonum est. Sunt nimirum
quidam in sancta ecclesia qui sic
diuina audiunt ut celestia plerumque
sua vita amare distant per con-
descensionem multa pauperibus tribu-
ant. Aspicius operibus se custo-
diunt nulla alicui violenter
rapiant. Et ipse predicationem
libenter audiant. Fide se in-
strant quia et operibus sancte
operant. Et tamen bonos
sequuntur imitantur res suas
diligant. Et vivant sancti omnibus
operibus perornant hii perfecte come-
dunt et amici sunt quia scripturam
scripturam audientes talem
sibi refectionem assumunt ut
et si in anima refectionis ad
hunc non assurgunt tamen sancti
medium sunt perfecti in operibus
propter diuinos sue cimeniu-
nt. Sunt vero alii qui tanta
~~audi[illegible]~~ auiditate scrip-
turam audiunt vel legunt li-
bris cunctis operibus abdicatis
solam celestia ambiat parentes
uxores filios contempnat de-
mas et alia terrestria abiciat
solum in Christum sepeliri et am-
plecti concupiscentes cum de-
siderio se affligunt ieiunis

assiduis lacrimis fluunt meditationibus diuinis sola que sunt
eterna cogitat contemplationibus va-
cant ad hoc laborantes in ea
que retro sunt obliviscentes
tandem magis se extendat
quid inebriati sunt quid aliud agunt
nisi bibentes inebriantur ut cum
omnia terrena per desiderium oblivi-
scuntur intra aspiciunt celesti-
us tamen amici vocari merentur
sed etiam karissimi. Hec Gregorius. Tales
vero viri contemptores mundi et
sectatores Christi quia propter amorem
dei in hoc seculo magna penu-
riam sustinent et adversa pa-
tiuntur in extremo iudicio cum
domino iudices venient et ceteros
cum ipso Christo iudicabunt. De hoc
dicit b. Gregorius in x. li. moralium exponens
illud: Dei lampas contempta
apud cogitationes diuitum sic
ait. Ecce namque contingit ut
iustus quia ad eterna felicitatem
dirigitur interna hic adversitate
deprimatur. Non hunc res
habundantia sublevat non digni-
tatis gloria honorat, non
ei obsequentium frequentia
hunc humanus ornatus vestium pom-
pa componit. Ab omnibus despi-
cabilis cernitur et huius mundi gratia
indignus estimatur. Sed tamen ante
occulti iudicis oculos virtutibus emicat
~~tat~~ vita meritis coruscat honorari
metuit despici non refugit
corpus continentia afficit sola
in amore dilectione pinguescit mente
semper ad patientiam et propter
iustitiam despecti contumelijs exul-
tat afflictis ex corde compati
debent, prosperitatibus quorum de-
beat leta. Sanctis ubi pabula
in mente solliciti ruminat. Et
intellectum quorum eloquia dispo-
nuntur. Sed hic ergo iusti simplicitas

et lampas esse dicitur. Et ergo contemp-
ta lampas extincta intus lucet
contempta quia exterius non lucet
intus ardet flamma caritatis
sed nulla gloria apparet de-
coris. Lucet ergo et despicitur
quia flagrans virtutibus ab exte-
rioribus non estimatur. Mentes quippe
carnalium pensare bona non
valent nisi que carnaliter vi-
dent sed nondum ipse pariter ad
tempus statutum. Statutum quippe
et contempte lampadis tempus est
extremi iudicii prefixum dies
in quo iustus quisque qui nunc despi-
citur quanta potestate fulgeat demon-
stratur. Tunc enim iudices veni-
unt qui nunc pro deo iniuste iudi-
cantur. Tunc eorum lux tanto latius
emicat quanto eos nunc manus
persequentium durius angustat. Tunc
reproborum oculis patescit quod quo ce-
lesti potestate fulcimini sunt. Cum
terrena omnia gloria relinquunt ut
unde electis suis veritas dicit
vos qui secuti estis me et cetera. Qui
quisquis studio divini amoris
caritatis hic possessa relinquunt
velut pro illa subito culmine in-
dicarie potestatis obtinebit ut
simul iudex eat in iudicio veniat
qui nunc consideratione iudicii se-
se spontanea paupertate castigat.
Et tales veritas non eam famu-
los sed amicos denuntiat
dicens: Iam non dicam vos servos
sed amicos meos et cetera. Itaque
sunt pauperes veritatis qui se libenter
humiliant tot lampades ante
in iudicio coruscant. Dicatur igitur
lampas contempta et cetera. Ecce manifestum
cum quisque iusta via venit abiec-
ta contempnitur dum despicitur
in fine gloriam non habet sed
eo manebit cum dum despi-
citur fulget. Hec Gregorius. Nonne etiam
est quod sunt quidam pauperes rebus
et non spiritu quia libenter vellent divi-

tes fieri si possent ut sunt pauperes
mendicantes non sunt beati quia quamvis
pauperes sunt in superbia et avaritia
ardentissimi tamen sunt in cordibus
de talibus sunt de Basilius. Non
omnis qui paupertate premitur
beatus est. Sed qui sub preceptum
mundi protulit opibus. Plures
non pauperes sunt et in superbia avari
sunt secundum affectum quos non salvat
paupertas sed affectus dampnat.
Unde illi solum sunt beati qui cum
eis et paupertate patiuntur propter
regnum celorum. Testis beatus Bernardus
dicit qui propter divitias hic dicit
Christi propter pacem inter celestem pro-
pter celestium gaudiorum affectum
[illegible] panis pauperibus distribuit
beatus est. Sed beatus autem beatior
qui has virtutes inter adversa
amplectitur non trepidat. Hec
Beda. Cum ergo pauperes velit
esse voluntarie est ut patiatur
et humiliter in sua humilitate habeat.
Nam sicut humilitas facit di-
vites pauperes spiritu ita superbia
facit pauperes divites et super-
bos in mente affectu unde dicit
Augustinus super Psalmum in multis divitiis
est dives humilis spiritu in
templo. Sunt quasi dives pau-
per superbus in mente affectu
et dives. Hec Cassiodorus. Pauperes
domini sunt qui mundana superbia
devicta humiliter se pauca tra-
diderunt. Nam et si pauper super-
biat non est domini pauper. Et
si locupletes humilitatem diligat
non est spiritu dives voluntate
tres enim tantum sunt in principio
non nomina. Hec Cassiodorus
sunt habere divitias non est peccatum
sed sumere divitias et pro affectu
in cordibus eas diligere. Dicitur
de quo glossa: Habere divitias
licitum est sed non sumere. Divi-
tias enim sumere dum negare
et hoc ergo non est corpus in tunc

sed affectus. Tamen ergo possideat
divitias terrenas et non dum
valet eas relinquere utatur il-
licite ad gloriam dei et non
apponat animum suum ut illas di-
ligat per ordinatum affectum. Ad
hoc hortatur b. gregorius super ps. dicens noli-
te fratres possidere per desiderium que
adhuc parsimonia minime aliqua
sue. Operum in ipso loco recepto-
re [illegible] Ad eterna pervenire per viam
mente tristare. Dei enim in hoc
mundo nichil amando possidet
et possidendo cuncta relinquit.
hec gregorius. Qui possidet divitias
nec tamen apponit ut illas a cor-
de sed potius subiectas calcat eas
suum affectum ab illis removendo
hic talis in corde suo locu-
pletat deum. Dicit b. augustinus
divitie si affluant nolite cor
apponere. Divitie si exundat
talia eas et suspendunt corde
tuo. Cum enim eas [illegible] habue-
ris et capellas [illegible] tu
sumus [illegible] non tamen ab
[illegible] nos ergo fratres a possessione
vel [illegible] aut a [illegible] si
non possumus a possessione [illegible]
tamen locum deo nichil enim
agratius possumus offerre quam
ut dicamur a deo ipsa possidere
nos. hec augustinus. Et sicut [illegible]
divitie impedimenta sunt sa-
lutis ita bonis adminicula
quia per eas omnia [illegible] in bo-
num. dicit b. ambrosius. Sicut divitie
impedimenta sunt in [illegible] ita per
adminiculum virtutis [illegible]
[illegible] glo. si temporalia bona
[illegible] subtrahuntur ad quod est
salutis [illegible] accidit est
quia bonis omnia cooperantur in
bonum. hec glo. Tamen [illegible]
[illegible] divitias [illegible]
[illegible] illis adiungi-
tur ad voluptates et hoc [illegible]
dei. Et hoc magis studeat

diriget affectum suum semper ad di-
ligendum eterna bona ut eo
[illegible] possit [illegible]
adherere. quia ut dicit Augustinus
quod deus non dilexit [illegible] que
in mundo sunt sed usum [illegible]
dedit. Dicit b. augustinus
non satiabuntur qui diligunt
bona [illegible] a [illegible]
[illegible] que sola diligenda sunt
Talis autem adversitate [illegible]
non ad [illegible] [illegible] Nam
[illegible] dedita temporalibus voluptatibus
semper [illegible] cupiditate
[illegible] sunt. Et [illegible] multiplicata
et [illegible] cupiditate [illegible]
semper bonum [illegible] non sunt [illegible]
amatores eternorum [illegible]
si [illegible] deo et domino [illegible]
[illegible] hec augustinus. Et sicut dicit
[illegible] glo. non valent simul
temporalia et eterna diligi. Cum
ergo [illegible] diligit temporalia in
usum non affectu possidet. hec glo.
Debet ergo quisque [illegible] ad [illegible]
diligere ut temporalia bona di-
ligat [illegible] que ad
usum [illegible] fiducia ponat [illegible]
[illegible] que sibi [illegible]
assunt [illegible] hec dicit
b. gregorius in xxxi. libro moralium.
[illegible] itaque [illegible]
[illegible] temporalia diligat [illegible]
[illegible] temporalibus que
non ad [illegible] sibi sed ad usum
[illegible] fiducia ponat quia
sunt [illegible] in rebus
[illegible] fiducia [illegible]
ponunt. Cum [illegible] ad usum
[illegible] assunt [illegible]
[illegible] Et [illegible]
non est quia [illegible] quisque [illegible]
dolet [illegible] desunt eterna tanto
magis gaudet quod assunt temporalia
Et qui magis dolet quod desunt
temporalia tanto [illegible] ut
assunt eterna. hec glo.

sunt viri desiderantes vident super
sui gaudium divicias presentis seculi
habundancia ineptiam estimat
Terrena menti vacantis de im-
tenua querenti nichil est in
rebus creatis quod ei contra-
riis sufficiat, quod b. Gregorius in xxii
li. moralium tangit sic dicens. Sancti
quippe viri in huius peregrina-
cionis erumpna quociens cum
quam appetunt ad superna con-
tentionis sui superiorum contemplacionum
nimis fruuntur. Divicias presen-
tis copiam in inopiam de-
putant, quia in ul[illegible] contra
deum sufficiat menti que vera
deum querit. Et profecto eos
ipsa sua habundancia sic vehe-
menter onerosa, quia hoc ip-
sum tollerant quod festinan-
tes ad patriam in cursu multa
portant, unde sic in hoc cum
indigentibus proximis devo-
te parciantur. Et ideo de multa
habundancia inmune letantur qui
in pro amore celestis patrie nil
largiendo dispergunt. Ante de-
paucitate desperit hec Gregorius.
Et notandum quod sunt quidam
pauperes et non in rebus ut
qui libenter essent pauperes
rebus sed non per virtutem
qui divicias non propter se
possidet sed pro amore dei, ut
[illegible] dei [illegible] amplifi-
cent vel amore proximi in
deo ut proximus inde sublevetur
[illegible] vel pro obediencia [illegible]
prelatorum. Et b. [illegible] Gregorius et
alii sancti qui pauperes
esse elegerant sed iussu alio
[illegible] est ut prelatos ecclesie
constituerent et dispensatores rerum
ecclesiasticarum pro aliis et ipse
paupertatis spiritum non
[illegible] laudabiliter
no

paupertatis [illegible] quare etiam
temporalia divicias ab eius amore
non sunt separati. Unde dominus
in loculos habebat cum ange-
li ministrabant nobis pro hoc dedisse
dominus ut sed nos monendo
invitabat ad summa ita etiam
nos compaciendo ad infima
descendit b. Augustinus quod habuit
loculos cui angeli ministrabant
[illegible] quia etiam ipse loculos
habitura erat. Oportebat enim
ut [illegible] mediator dei et
hominum sicut nos invitavit
ad summa ita nobis compateretur
ad infima. Habebat enim dominus
loculos et a fidelibus oblata
conservabat in suorum usum et aliis
indigentibus tribuebat. Tunc
primum ecclesiastice pecunie forma
instituta est, ut intelligeremus
quod precepit non esse cogitandum
de crastino non ad hoc fuisse
preceptum ut nec nichil pe-
cunie servaretur a sanctis sed ne
deo propter ista serviatur et propter
inopie timorem iusticia
deseratur. Hec Augustinus.
Ex quibus verbis colligere
possumus quod sancti dei non solum
possidebunt celestia sed etiam
[illegible] terrena pro suis usibus
Et eo utuntur huiusmodi rebus tamen
non utentes quia in gloriam dei
omnia faciunt quod probat b. Ber-
nardus sic dicens. Non putent
divites huius seculi fratres
eos sola possidere celestia
quia sola ea audiunt [illegible]
hoc possidet et terrena
Et quidam tamen nichil habe-
ntes sed omnia possidentes non
mendicantes ut miseri sed ut
domini possidentes eo perfectius magis
quo minus cupidi. Denique
fideli homini totus mundus di-
vitiarum est totus plane. Cum

tam adversa quam prospera
ipsius eque anima suscipiunt
et recipiuntur in bonum
Extra autem terrena existit
ut mendicus fidelis contempnit
ut sit dives ille possidendo mendicat iste contempnendo sperat. Ille habere contingit argentum et aurum
usus non pro libidine sed pro tempore sit. Deus utens illis
quasi non utens. Hec Bernardus
Nam secundum dictum cuiusdam doctoris nichil habere mendicum res est necessitatis. Nichil autem cupere res est virtutis. Commendabilius enim
est non inherere rebus possessis quam omnia relinquere habita. Secundum tamen quod sunt quidam spirituales et rebus qui nec habent divicias nec volunt habere. Tamen quia
anima propter Christum contempserunt et relinquerunt, hii tanto feliciores sunt quanto a laqueo cupiditatis elongati. Magister vero voluntaria paupertas est quoddam genus martirii teste beato Bernardo qui dicit felix voluntaria paupertas relinquentium omnia et sequentium te domine Jhesu. Vere unum genus est voluntaria paupertas. [illegible] mirabilius aut quam unum genus martirii est quam inter epulas esurire inter vestes multas et preciosas algere pauperem inter divicias

quas offert mundus, quas presentat malignus, quas desiderat noster appetitus. An non tenebitur qui sic contempnit? Hec Bernardus.
Secundum et hoc nondum est ultimum valet ad contemptum mundi ac terrenarum rerum frequens memoria mortis et meditatio futurorum tormentorum seu gehenne, quia qui huiusmodi meditationis sunt diligentes de facili cuncta contempnunt. Unde dicit beatus Jeronimus facile omnia contempnit qui semper cogitat se moriturum. Dicit etiam de hoc Johannes abbas montis Synay in tractatu de xxx gradibus in [illegible] Jnmeritate xpmij [illegible] omnium ciborum diligens et memoriam et corpore portans [illegible] futurum regnum pretiosius inquirens [illegible] dolore de suis peccatis et offensionibus habens [illegible] memoria tormentorum et iudicium et in possidens [illegible] sui [illegible] tus memoriam assumens non ultimus amabit non ulterius curabit nec sollicitus erit non de cibis et non de possessionibus non de parentibus non de gloria mundi non [illegible] non de [illegible] non delectabitur aliquo temporali sed omnem sua

licitudine et affectionem cor
ad aliam passionem. Dimicem
desistens sollicitudinis contritione
et adiciens insistere et spera
ignis carnem induens et
sine sollicitudine et absque
vigilantia carnem [illegible]
Ad celum semper inspiciet
et in auxilium invocabit
Secundum quod dicit sanctus
qui dixit Absit a [illegible] mea
[illegible] ex confusio maxi
ma [illegible] perdita
relinquere. Post [illegible]
[illegible] vocamur domini et
nam homo de aliquo alio
sollicitari et curare non
valentes nobis utiliter facere
et [illegible] a hora [illegible]
[illegible] contritus nempe
ipsud est quod dominus dixit
[illegible] et [illegible] est
[illegible] non [illegible]
[illegible] Johannes abbas
Ex istis igitur verbis colligere
possumus paucos esse in moder
nis tempore. Omnes res temporales
et mundi gloriam [illegible] con
tempnat. Quia pauci in no
stris [illegible] qui perfecte deum
diligant et mortem corporis
seu tormenta eterna provide
[illegible] videlicet an [illegible]
[illegible] ita [illegible]
diligent et [illegible] sine de
iehenna ignis eterni perfecte
attendunt perfecte res eternas
et gloriam mundi contempnant
ut amarent [illegible] quisque
perfectum diligit deum et dilige
[illegible] attendit sive [illegible] et
[illegible] iudicium futurum

[illegible] quod perdicio contempnit mundi
et ea que in mundo sunt. Quanto
vero quis tepidior est in amo
re dei et in caritate tanto plus res
tantas etiam negligentior et
tepidior in [illegible] temporalium
ac [illegible] voluntatem mundi
Sciendum est etiam quod paupertatis
sunt tres species. Sunt enim
qui rebus temporalibus egent sed
[illegible] et hec [illegible] potest
egestas. Egent enim rebus
et egent bona voluntate quia
dicunt nichil [illegible] potest
nichil enim dicunt voluntate.
Sunt et alii qui rebus
habundant. Sunt tamen pauperes
spiritu. Et hec est amica pau
pertas quia licet affluat
divitiis corda tamen nolunt
apponere. Hec est illa pericula(?)
sicut sapiens ait [illegible]
[illegible] Salomon igitur sapiens
ait qui alta dispensabat pau
pertatem quam illam quam dabit
[illegible] notia. Tertia vero illa
mediocritas. Est enim hec
tertia paupertas [illegible] habent
[illegible] paupertate frugaliter [illegible]
[illegible] in [illegible] ad [illegible]
tum laudant paupertate
voluntaria aut [illegible]
idem est quod voluntaria paup
tas. Et hec [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] qui gradiuntur
[illegible] Egestas mediocri
tas divitie. Paupertas medio
cris et divites. Mediocritas
est via media que tenenda
est quia ducit ad [illegible]
[illegible] [illegible] et
a sinistris sunt egestas et divi
tie mediocritas sunt [illegible]
in paupertatem mediocritas et divitii
[illegible] est et prima [illegible]
[illegible] [illegible] non est [illegible]

cum angustia paupertate. In alia
vero caret prosperitate. Non
dico tamen quod quicumque divitias
possident vel qui laborant
egestate ad dignitatem summi
regni pervenire nequeat. Sed
dico quia securior est medio-
critas tenentibus illam. Certa
similitudine vel egestas. In
preciosa cum veste superbia. In
paupertate vero alienae rei
concupiscentia timetur. Mediocritas
vero est quasi mensura quedam
utrarumque. Quia mediocritas mensura
deesse potius [illegible] dicat. Si
vis tamen letitia animi vive-
re noli multa colligere. Omne quod
plus est honeri quam usui est.
Minimum est illi. Non amplius
possideas quam usus corpo-
ris poscit. Sufficientia secundum
Senecam continetur in mediocri-
bus secundum hoc. Propterea sed
quia regula et paupertas
semper medium spiritualis perfectionis
ad monachos et ad personas
religiosas qui abrenuntiaverunt
proprietati. Et fecerunt votum
paupertatis et nichil proprium ha-
bendi. Unde necesse est
ut quilibet religiosus stu-
diose invigilet quatenus hoc
quod vovit deo diligenter imple-
at voluntariam paupertatem
observando. Et se ab omni pau-
pertate caveat ut post hanc
vitam possit regnum celorum
possidere. Dignos dicit dominus beatos
pauperes quoniam ipsorum est regnum
celorum. Et [illegible] nonnulli
religiosi quidem pauperes esse
volunt sed tamen sine omni de-
fectu quod satis impossibile est.
De quibus dicit beatus Bernardus: videmus
aliquos pauperes qui pauperes

esse volunt eo tamen pacto ut nichil
eis desit. Et diligunt paupertatem
ut nullam inopiam patiantur. Hec
Bernardus. Et sunt nonnulli religiosi qui
in rebus parvis et talibus quibus
in rebus amplectantur cor ab-
[illegible] ut puta in libellis, in cultellis,
[illegible]. Et talis
[illegible] rebus etiam spiritualibus de-
lectati sunt cordialiter sicut in talibus
superfluitatem diligunt quorum
affectus huiusmodi vanitate viciatur.
Cum quasi ad ampliorem vero est vicium
sed amor cupiditas sit hic
cultellum vel aliam rem non cum
tum dedecet. Dicit beatus Bernardus: Sic non multum
distat quecumque sibi vel vi-
lia vel preciosa res sit. Dum cui ad illud sic corrupit
affectus [illegible] cultelli vilem est
amor cupiditatis. Hec Bernardus. Unde quilibet
religiosus vigilare debet ut vere possit
sit pauper spiritu et spiritu omnes cupidi-
tates quecumque rerum abiciat ut regnum
celorum assequi valeat. Adhuc [illegible]
Sed [illegible] contemptum mundi et virtu-
tem pauperum [illegible]
contemptum mundi et virtutem paupertatis
tenuit que utilis est [illegible]
hanc paupertatis virtutem
debes desiderare in spiritu et [illegible]

Secundo debes contemptum
mundi et paupertatem
sequitur virtus sobrietatis
quia pauper est in rebus
sobrius est et victu. Nam
inops propter defectum fa-
cultatum alimenta delica-
ta et superflua habere
non potest. Et ideo sobrie
vivit. Maxime tamen hoc
facit qui propter Christi amorem
divitias seculi contempsit.
Nondum autem quod sobrietas
viget quia corpus alimenta cum mediocri-
tate sumit [illegible] et potu et sompno sumit

hec est unde ab initio viri religiosi precavendum est inobedientia, quia per hoc vitium Adam perdidit paradisum et inobedientibus tollitur celum, teste b. Augustino qui dicit: Quia enorme vitium est inobedientia que angelos perdidit celum, Ade paradisum, Saul regnum, David amorem dei, et celum inobedientibus. Item Augustinus in [illegible] Dominus obedientie amator dabit illis gratiam et copiam suam qui [illegible] obedientie deserviunt, quia ipse mori potius quam obedire elegit. Dicit et b. Bernardus: Non dabit inobedientibus copiam suam. ~~Tantum obedientie amator ut mori quam non obedire maluit.~~ Et principaliter ab omni superfluitate et intemperantia mentis et corporis [illegible] mens et sobrius [illegible] putat accipi [illegible] spiritualiter abstinere. [illegible] illa est que est parsimonia vel abstinentia, et oppositum vitio gule vel castrimargie que est ventris ingluvies. Est autem sobrietas medicinalis, alia avaricie, alia ypocrisis, alia paupertatis, alia religiositatis. Medicinalis fit propter sanitatem corporis conservandam vel recuperandam. Avaricie ad parcendum expensis. Ypocrisis propter laudem humanam. [illegible] religiositatis [illegible] sobrietas fit propter [illegible] obtinendam [illegible] agendi [illegible] gloria [illegible] sapientia [illegible] Nam [illegible] obstructa [illegible] inebriatus [illegible] intellectus [illegible] Sed [illegible] videmus sobrietas autem [illegible] omnis virtus [illegible] plenum [illegible] est victoria [illegible] Et nota [illegible]

exteriorum, id est corporis sensuum etc. [illegible] et prudenter [illegible] ut vitia vindicat, ut aliquid superfluum impediat, ut non deficiat [illegible] experimenta vel labore [illegible] [illegible] et quiete [illegible] studium [illegible] et dispositionis [illegible] quia non propter corpus anima creata est sed corpus propter animam, ut illi serviat et cooperetur ad propriam salutem et virtutes [illegible] creata est ut ei serviat [illegible] et ut [illegible] et sit [illegible]

Et est sciendum quod sobrietas consistit in tribus: in qualitate et in quantitate et modo. In qualitate, ut non delicata et preciosa et sumptuosa requirat, sed simplicia quasi valet supportari, nam gula non [illegible] et que de facili potest haberi. In quantitate, ut non nimis nec parum quam decet, sed temperate, ut sit ad sustentationem corporis et non onus. In modo, ut non impetuose sumatur, nec impetuose et indisciplinate et inordinate sumat, sed modeste et religiose, ut decet monachos et religiosos. Et nota quod ad conservandam sobrietatem valet ieiunium, que virtus ieiunii valde est diligenda quia saluti animarum valde est proficua. Nam per ieiunium peccata vincuntur [illegible] et gratia [illegible] bonum et salutare est ieiunium quo [illegible] et [illegible] supplicia [illegible] peccata non solum est ablutio peccatorum sed [illegible] est victoria. Non solum obtinet veniam sed meretur gratiam [illegible] delet peccata perpetrata que [illegible] sed repellit futura que [illegible] Hec [illegible] virtus abstinentie spiritui subicit

ardorem libidinis refrenat et extinguit, cogitaciones pravas removet et bonas ingerit et cor contritum et humiliatum facit. Et dicit de eo b. Augustinus: Ieiunium purgat mentem, sublevat sensum, carnem subicit spiritui, cor facit contritum et humiliatum, concupiscencie nebulas dispergit, libidinum ardores extinguit, castitatis vero lumen accendit. Hec Augustinus. De eo dicit propterea: Temperancia facit abstinencie proprium sobrium moderatum, pondus tactui et visui dum. Hec [illegible]. Si macia fugat libidines, frenat affectus malos, temperat desideria, sancta multiplicat, vicia castigat, omnia [illegible] ordinat, cogitaciones pravas removet, sanctitatis inserit, igne libidinose voluptatis extinguit, mentis placidam tranquillitatem confovet et per tota ab omni tempestate defendat. Hec ille. Item si vult vincere incentiva carnis et temptamenta dyaboli, diligat abstinencie ac ieiuniis. Dicit magister quia dyabolum gulosos et luxuriosos aggreditur et oppugnat, ieiunantes vero fugit et pertimescit. Dicit de eo b. Augustinus: Castra cuius sunt ieiunia famulos suos dyabolica impugnacione defendunt. Ieiunium igitur quedam est armatura in expugnacionibus dyabolicis insuperabilis munita. Item vincitur armorum ieiuniis captus est quos sobrius et virtus est. Item [illegible] dyabolus luxurioso sunt oppugnat, victus ubi [illegible] ieiunium videt, fugit, metuit, pertimescit. Item pallore debilitate in die iustum, quia infirmitas sana fortis est. Item est fortis cum [illegible] et habescit ieiuniis anima, puritate pinguescit [illegible]

cibos et sucus subtrahit, tantum iusticie virtus augetur. Ieiunium igitur homo celebret, quod est ad celestia opera, sed fortis est ad divina. Hec Augustinus. Et item b. Iohannes: Ardentes dyaboli sagittas ieiuniorum et vigiliarum frigore restinguende sunt. Dicit eciam de abstinencia Ysidorus: Abstinencia vitam prolongat, castitatem conservat, deo placet, demones expugnat, intellectum illuminat, mentem [illegible], vicia domat, carnis [illegible] superat, corpus [illegible] pertrahit et inflamat. Hec Ysidorus. Non saciato ventre lux divina animam non potest quanta gracia dei non infunditur nisi abstinentibus et castis sobriis. Non amor divinus ebria et casta corda et corpora se ingerit et totis infundit. Hec dicit magister. Sancte nos abstinencia induit. Nam saciato ventre lux divina numquam homine nescit quamvis cum [illegible]. Et b. [illegible] ultra persis lucet divinus radius in abstinencia quibus sunt et castitate preditus. Dicit eciam idem b. Ambrosius: Per abstinenciam nascitur [illegible] mentis ingerit dulcedo dei, influit amor divinus, se ingerit sapor supernus, se miscet tota que divinitas se iungit. Hec Ambrosius. Et item dicit b. Bernhardus: [illegible] ciborum dulcitas pascit ventrem, celestis panis reficit. Ieiunia mentem. Propterea abstinencia et ieiunium est nobis amandum, quia est virtutum spiritualium claritas et splendor castitatis ac [illegible] ut valeat a cunctis mala seducti. Item corpus suum per disciplinam ieiunii castigat. Dicit de eo Ysaac abbas: Ieiunium est perfectio omnium virtutum et virium claritas et tota consummacio

et splendor castitatis et pietatis huic
paritur et tunc orationis sed imitatores
sanctos ecclesie desiderium. Unde ita
sequitur ieiunium quod cum discre-
tione fit desiderium orationis.
Cum sigillum ieiunii supponitur
ori hominis in compunctione me-
ditationis et cor omnis perdurat
fructus orationis et in alte cogi-
tationes longe prolongantur ab ipso
concupiscentie et carnium colloquia
et mentis vincit videlicet aliquis
ieiunans cum discretione anima
la concupiscentia reductum [illegible]
te hec inseparabilis. ¶ Et nonum
est quod ieiunio passiones cor-
porum orationi ad sanandum sunt postes
mentis ipse et ventris videlicet
ieiunium et oratio sibi invicem suf-
fragantur. Nam ieiunium orationem
devotiorem parat. Oratio id impe-
trat impetrat ieiunandi virtute
bis dicit. Ubi ieiunium orationi
devotionem et fiduciam donat.
Oratio virtute impetrat ieiunandi
et ieiunium gratiam meretur orandi.
Ieiunium orationi ~~impetrat~~ roborat
Oratio sanctificat ieiunium et putat
Deus hec Bernardus ieiunium autem lauda-
bile sit debet [illegible]. Sunt pu-
ra casta simplicia et non super-
stitiosa ieiunia. Pura ut ieiunans
sit absque mortali peccato. Casta ut
bona intentione fiant. Simplicia
ut non querat ~~[illegible]~~ delicac
istam est ieiunium bonum melius
et optimum. Bonum est quod fit cum
caritate ad satisfaciendum deo
pro peccatis. Melius est quod fit ad hono-
rem dei et proximi utilitatem
ut scilicet continentia dei in suo corpore
vindicet et pauperibus libenter
quod sibi subtrahit. Optimum ieiunium
est quod homo ab omni peccato abstinet
et omnia pro bona agere
non cessat. Ut Augustinus [illegible] con-
tinet. [illegible] hoc est perfectum
et rationabile ieiunium quod in-

homo exterior ieiunat et interior
orat. Et [illegible] Tunc placa-
re est apud deum abstinentia car-
nium cum animus ieiunat a vitiis.
Quid prodest extenuari corpus
abstinentia cum animus intumescit
superbia. Hec Augustinus. ¶ Et nonum
quod quamvis corporis abstinentia sit
eligenda non tamen est contemnenda [illegible]
tamen in omnibus tenendus est [illegible]
[illegible] tenenda est secundum
desideriis. Ergo sive comedamus
sive bibamus sive aliud quid
faciamus omnia in nomine domini
faciamus [illegible] et hoc precipue
et religiose ac sobrie quia
sobrium cibum et sobrium [illegible]
et talis salubriter observantia
multum valet pro religiosis et sanctis
ordine professis. Unde dicit beatus
Jeronimus in epistola ad [illegible]
est alii corporis sed non contemnenda
quia modus in omnibus tenendus
est [illegible] quod ad modicum sed tamen
[illegible] tamen agendi
est agenda [illegible] sobrie et [illegible]
[illegible] quadam disciplina ut neque
in [illegible] neque inequaliter neque
inquiete appareat. Aliquid non de-
ceat statum dei non solum [illegible]
sed et vitam [illegible] quibus honoribus
[illegible] sanctitatis
honestam [illegible]
[illegible] sancti angeli [illegible]
[illegible] agere et [illegible]
[illegible] parret
[illegible]
[illegible] sive aliquid
aliud faciamus [illegible] in nomine
domini faciamus pie [illegible] religiose
[illegible]
[illegible] sobrietas [illegible]
[illegible]. Et cum [illegible]
[illegible] totus [illegible] sed
[illegible]
[illegible] negligat
sed [illegible] domini
[illegible] aliquid [illegible] pascat

meditacionibus vel saltem in contempla-
cionem [illegible] et dicat ergo
ipsa necessitas non exclamat non car-
nali compleat sed secundum dictat mo-
[illegible] secundum competit suo deo. Nam
et ad sanitatem corporis cibus quanto
temperacior et ordinacior ingeritur
tanto facilius et salubrius digeritur.
Observandum est ergo primo modus
ut non excedat quod convenit
dietam suam super omnia. Cibi
tempus nec anticipetur. Qualitas
qualiter utrumque competat sibi [illegible]
ta manifeste inspiciat. Dispensa-
tiones superflue abscidat. Conve-
nientes cibi fiant viri et non
corruptibiles vel delectabiles.
Sufficit ergo cuique malicia
sua prima que vix aut nullo
tempore potest ad plenum complere
necessitas (?) [illegible] delecta-
mus deum secundum dictas fidei
Desipimus dicendo est. Carne
nunquam potest sine deo nec tota
alia dormias nec sit sompnus
tuus non repletus caste sed
sed sepultura corporis suffocati
non reparas sed [illegible] spiri-
tui, [illegible] in [illegible] semper
aliquid [illegible] vel meditaria
vel cogitacione [illegible] placide
obdormias, quod non nunquam eciam
sompnias [illegible] quod eciam cum
vigilaveris te [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Sit tibi nox secundum dictum illumi-
natio et nox illuminacio tua [illegible]
[illegible] tuis placide obdormi-
as in pace [illegible] facile
evigilabis et surgens facil-
et agilis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible]
[illegible] sompnus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] facile
[illegible] corporis et [illegible]
et quasi suos domum [illegible]

familias ad opera necessaria spiri-
tualitas et [illegible] Sit [illegible]
[illegible] animus et deo [illegible]
[illegible] se debet in [illegible] sed
prudens [illegible] in domo
sua non sicut mulier litigiosa
[illegible] sua sed ad [illegible]
[illegible] et [illegible] ad obe-
dientiam et ad laborem parata ubique
instituta et [illegible] et faciant
et habundas [illegible] pati
sicut [illegible] [illegible]
sed [illegible] [illegible]
et [illegible] sicut omnis domum
suam vel familiam cogitacionum
suarum sic ordinata et disciplina-
tam ut dicat [illegible] vade et va-
dat et alii veni et veniat et [illegible]
suo corpori fac hoc et faciat sine
contradictione. [illegible] sic [illegible]
[illegible] et ordinat in [illegible] sua bene
sicut [illegible] Dicendum ergo [illegible]
[illegible] pugna [illegible] gulam et delec-
taciones ciborum nec
[illegible] ad alimenta [illegible] accedendum
est sed ad medicamenta. Et [illegible]
salutem [illegible] corporis [illegible]
se [illegible] [illegible] iocunditas
et inordinata delectacio et [illegible]
[illegible] necessitate [illegible]
[illegible] voluptas. Nam [illegible]
[illegible] [illegible] delectacioni [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] corporis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel
[illegible] [illegible] ista [illegible]
[illegible] in libro [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible]
[illegible] [illegible] corporis [illegible]
do et bibendo [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
indigentia nostra [illegible] [illegible]
et corruptibile [illegible]
[illegible] [illegible] aut
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ne
capiar et cottidianum bellum [illegible]

[ieiun]iis saepius in servitutem redigens corpus meum et dolores mei voluptate pelluntur. Nam fames et sitis quidam dolores sunt, urunt et sicut febris necant nisi alimentorum medicina succurrat. Quae quoniam praesto est ex consolatione munerum tuorum in quibus nostrae infirmitati terra et aqua et caelum serviunt, calamitas deliciae vocantur. Hoc me docuisti ut quemadmodum medicamenta sic alimenta sumpturus accedam. Sed dum ad quietem satietatis ex indigentiae molestia transeo, in ipso transitu insidiatur mihi laqueus concupiscentiae. Ipse enim transitus voluptas est, et non est alia qua transeatur quo transire cogit necessitas. Et cum salus sit causa edendi et bibendi, adiungit se tamquam pedisequa periculosa iucunditas et plerumque praeire conatur ut eius causa fiat quod salutis causa me facere vel dico vel volo. Nec idem modus utriusque est. Nam quod saluti satis est delectationi parum est, et saepe incertum fit utrum adhuc necessaria corporis cura subsidium petat an voluptaria cupiditatis fallacia. Infelix anima in eo parat excusationis patrocinium, gaudens non apparere quid satis sit moderationi valetudinis, ut obtentu salutis obumbret negotium voluptatis. His temptationibus cotidie conor resistere et invoco dexteram tuam ad salutem meam et ad te refero aestus meos, quia consilium mihi de hac re nondum constat. Audio vocem iubentis dei mei: Non graventur corda vestra in crapula et ebrietate. Ebrietas longe est a me; misereberis ne appropinquet mihi. Crapula autem nonnumquam subrepsit servo tuo; misereberis ut longe fiat a me. Nemo potest esse continens nisi tu dederis. Conforta me ut possim audire quam castitatem [illegible]. Aufer a me omnes concupiscentias ventris. Unde apparet, domine deus meus, te dare cum fit quod imperas fieri. Constitutus in his temptationibus certo certamine cotidie adversus concupiscentiam manducandi et bibendi. Non enim quod semel praecidere et ulterius non attingere decernam, sicut de concubitu, ita frena gutturis temperata relaxatione et constrictione tenenda sunt. Et quis est, domine, qui non rapiatur aliquantulum extra metas necessitatis? Quisquis est, magnus est; magnificet nomen tuum. Ego autem non sum, quia homo peccator sum. Sed et ego magnifico nomen tuum, et interpellat te pro peccatis meis qui vicit saeculum, numerans me inter infirma membra corporis sui, quia et imperfectum eius viderunt oculi tui et in libro tuo omnes scribentur. De illecebra odorum non satago nimis: cum absunt, non requiro; cum adsunt, non respuo, paratus eis etiam semper carere. Ita mihi videor; forsitan fallor. Sunt enim et istae plangendae tenebrae in quibus me latet facultas mea quae in me est, ita ut animus meus de viribus suis ipse se interrogans non facile sibi credendum existimet, quia et quod inest plerumque occultum est nisi experientia manifestetur. Et nemo securus esse debet in ista vita quae tota temptatio nominatur. Sicut angeli vigilant, studiose vigilare debent religiosi, ut cum sumunt alimenta nimia [illegible] ciborum obviant, quia

non prodest ieiunium ubi nimia
saciatas vicium fuit presentata
Deficit deinde ypocrisis. Non enim reputandum
est abstinencia qua vicium pacie
tas fuit presentata. Deinde eciam
deficit in quodam simee nichil
prodest tota die longum transisse
ieiunium si postea ciborum saturitate
vel immoderate ebrietate pollucio
mens repleta torpescit, et ir
rigata corpus more terra semmas
libidinum germinabit. Et igitur
temperatis cibus et mensura victor
minimis repletus et plenus spiritu
cibo tardius ad delectationem corporis
teruntur. Tercia virtus interiore
inueniret facti sumus ad ymaginem
dei interiore aut deinde tre
facti sumus. Nondum eciam quod facile
esset solvere et cetera. Nam vinculo
adiuncto cum coniuncto domino gratia
si infirmitas carnalitas et fragilitas
permittit. Domino deo. Deinde frequentibus
corrupcione et delectabile esse adiuncto
ad amorem dei coniuncto sed nam
vinculi si insania mea nos permittet
hoc domino. Et sciendum quod sobrietas ad
multa utilis est. Primo cum viz
ad curiositatem procedunt sed cum
voluptate peccatum sed castiga
cionem dampnum. Item valet ad carnis
lascivia reprimendam ut quia
pugnata incolensus facta est, ma
teriata desistat spiritus celestibus.
Item valet ad utilitatem virtutum spiritualium
solacium cum agilior est ad bonum
est castior catenus in lingua pru
dencior ad devocionem et pacior magistri.
Item valet ad sapiendum intellectum dominum
quia magis enim vigilem facit
et subtilem et memoria tenacem.
Item valet ad aliorum edificacionem
qui cum cetera videt ordinata,
videt et cetera tripartita conveniunt. Quod

Deinde et ubi est vincit quicumque
viderint. Item valet ad meritum glorie
tamquam sancta quia quotidianis sibi
querit, quia non magis ad nobis
de voluptate subtrahimus, eo
magis et hic spiritualibus et illic
celestibus ad eterne delicijs fruendum.
Considerandum eciam est quod tres
sunt diversis sobrietatis primus gradus
sobrietatis est ut precaveatur et
ebrietate carnis, et debita tempora
et horas in comedendo sequimur,
ne ieiunia statuta, scilicet frangat
vel extra tempus capud et potius
temere instanda. Et ne magis
ad luxuriam quam ad necessitatem refectionem
comedendo et bibendo studeat. Secundus
gradus est et quibusdam licitis
abstinendo ut a carne et vino
et aliis cibis delectabilibus et
frequenter ieiunare sicut devoti
religiosi solent facere et penite
tes. Tercius gradus est sit
domare gulam et deinceps
palatium ut solum sit contemptus
econtra que domine sufficiat
necessitati in qualitate cibi et potus
ut quos simpliciter vicio eo magis
diligat et si qualitatibus delicata
sumere oportet, non delectetur in
eis sed solam necessitatem et ipse
comedere videat quod deinde apostolus
Carnis curam non feceritis in desideriis.
Item post et alia distincta esse
de perfectibilis abstinencie et sobrietatis
primum viz gradus patet quantum
tum non potest habere cibus nec
potus delectabiles et non contristantur
qui non habent desideria in deo
sed quidam tamen continue non habent
quod in mensa desiderant contristantur
indignantur murmurant verecundia
abiciunt et cogitant prefessione
sua et quod alij devotis peccati
non habent cum copia quod recipiunt

Quanto magis religiosi et monachi
qui pauperes esse devoverunt. Secundus
gradus abstinencie est ut ille
caveat preciosa et illa que possunt
fieri cum magna sollicitudine et curi-
ositate propter bonum exempli. Tercius
gradus est abstinencie est posse
sine defectu aliquando abstinere et sic a
delectacionibus vel eciam in sumendo
pura necessitate et hoc non ad re-
delectionis sed intencionis. Et
quamvis quedam paupertas maior videatur
sit non tamen quod comparacio tamen quo
ad spiritum abstinencie magis
est appetitui contra alios abusi
vel delectacione propter voluptatem
quam abstinere non desiderare.
Tamen tutum est et securius est
fugere corporales delectaciones
quia sepe victi sunt in certa-
mine quo nunc minus volunt
esse securi, et qui exspirare
noluerunt sibi victoriam spondendo
victi et confusi didicerunt quam stul-
tum est se committere periculis
preliorum ubi potest optime vitari
facilius enim in littore non
submergitur quam in gurgite
aquarum. Quartum est eciam dubi-
um de esu carnium. Nam uti
carnibus et vino fieri potest absque
peccato dupliciter tamen est actum imperfectionis
fit magis absque peccato vel de-
bitum. Et utrumque duo absque im-
pedimento fieri contingit non
tangetur a vino et carnibus
abstinet quia corporis valitudo
permittit. Non quod peccatum sit aut
contrarium sed carnes et
vinum propter hoc ... dupli-
citer est actum imperfectionis ut di-
ximus. Concedunt quidem im-
perfecta carnium usus et vini, sed
horum abstinencia consilium perfectionis
providendum supra patet quod abstine-
re a carnibus aliisque delicatis
actu est consilium perfectionem. Et quia
hiis uti imperfectionem quandam importat
quod est desiderium quod natura insi-
ta perfectione reducta per consue-
tudinem superaddita. Et hoc sci-
pt tempore homo tamen requirit utilitas
superstantis esse propter egritudinem
seu debilitatem. Et concedit
regula sancti Benedicti ubi admit-
tit infirmis et debiles possunt car-
nibus uti pro reparacione virium.
Secundo tamen fit propter debilitatem quod defectum
sed facit bonum prelati qui huiusmodi
cibis non propter se sed propter alios
utitur, et hoc facit salubre
et cum timore dei. Et tercio
aliquis abstinet a cibis carnium
vel proponit abstinere et tamen tempore
et loco tamen cum vult ca. ... ra...
quod tamen venit hospites vendi-
di vel tamen est constitutum alicuius
monasterio vel visitandi utitur huiusmodi
cibariis salubre. Et hoc delicacia
suorum principiorum qui in talibus dispen-
sare possunt non impedit perfectionem
quod deus intuetur bonum propositum
et bona voluntatem tamen ubi tamen
subiunctum est dubium prelatus vel
subditus qui possunt licite talibus
uti vel dare licenciam aliis
talibus utendi, ut sunt moder-
ni tempore abbates cistercienses qui
secundum consuetudinem ordinis sui propter. Ut
dicti quando talibus cibis dispensat
et possunt in sua domo talibus
uti et aliis huiusmodi aliquid con-
traria. Respondetur cum dicendum est
quod tamen abstinencia a carnibus et
vino quia hiis uti potest fieri perfecte
et imperfecte. Sed veritas est abstinencia
sit perfecte quod propter alterius ob-
ieccione constanciam admittere vel
promissum est esse tamen magis
deliberacione ad imperfectionem. Hec tamen
non videtur dicenda quia talis inculpat

Cum dicat apostolus [illegible] nos tamen dat deo gloriam scripta vel non scripta. Et b. Augustinus dicit debet vana fama. Quando boni et iusti et perfecti quaerunt diligenter attendendum est ne tamen flagitia vel peccata [illegible] fiat cum potest ut sine aliquo vitio cupiditatis vel voracitatis pretiosissimis cibis saepius utatur. Inspiciens aut vilissime gulae flamma in vilissimo [illegible] ardescat et famis [illegible] potest dum more [illegible] qualem [illegible] more [illegible] aut ordeum more iumentorum. Sic Augustinus. Tertio notandum est quod sunt nonnulli in sancta religione qui carnium abstinent qui tamen huiusmodi cibariis licite uti possunt qui [illegible] ad asperioribus ut primus [illegible] est sed propter magnitudinem [illegible] aliis alimentis [illegible]. Et sunt nonnulli qui cum [illegible] esus vel carnium propter prelatos utuntur talibus alimentis simpliciter [illegible] vel ut possint [illegible] et contineant se melius [illegible]. Quinto diligentiam magnam adhibere debent tam abstinentes quam utentes huiusmodi cibis sine scandalo et hoc fiat quod ut abstinentes non iudicent manducantes quod hic faciat propter aliqua lascivia et gulositate et manducantes non spernant eos qui a talibus alimentis se abstinent quasi hoc faciant propter aliquam vanam gloriam vel laudem humanam. De hoc facto hortatur b. Paulus ad Romanos 14 dicens qui manducat non manducantem non spernat et qui non manducat manducantem non iudicet. Unde tamen cum studio abstinentes vigilare debent ut hoc quod faciunt ad laudem dei et propter salutem animarum suarum agant

et cum hoc humiliter et patienter sustineant ne meritum suum perdant. Quarta non tamen aliquis propter huiusmodi abstinentiam in aliqua elatione extollatur se arbitrantes ceteris esse meliores. Et ideo [illegible] decipiunt. Et sexto [illegible] [illegible]. [illegible] etiam aliqui propter abstinentiam vel alias virtutes quas exhibent [illegible] [illegible]. Et [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] agunt propter vanam gloriam ut possint per hoc prelatis et aliis placere. [illegible] propter [illegible] quamvis ipsi abstinentes reputantur ad [illegible] et scandalum faciunt aliis [illegible] [illegible] [illegible] quamvis bona intentione [illegible] [illegible] [illegible] se [illegible] et per quos alios per hoc scandalizat et ideo perdit [illegible] abstinentes debent summa diligentia [illegible] ut [illegible] virtute et in aliis si quas habent virtutibus se non eleuent sed vera [illegible] humiliter habeant. Et [illegible] abstinentia et alias quascunque virtutes [illegible] [illegible] aut [illegible] tales [illegible] [illegible] patienter habeant ne meritum suum perdant. Quando cum potest [illegible] si omnes [illegible] cum conscientia nos defendat. ut quid prodest nobis si omnes laudant cum conscientia ipsa nos accusat. De hoc dicit b. Gregorius in moralibus [illegible] nobis [illegible] [illegible] testem et iudicem quaerere. Quando etiam prodest si omnes laudent cum conscientia nos accusat [illegible] potest [illegible]

sicut nobis detraxit / et ipsa
sa nos contra defendit. Sic igitur
cum nec abstinentes et religiosi
qui huiusmodi carnes paciantur habere
debent ut eas ostendant magis merito
tum constat atque domino paupertate pa
tiencie pervenire / copiosius in festo per
cipiant. Illi non qui utuntur commu
tatione debent tibi cibis uti sobrie
et cum timore dei / et aliis cum
cibus abstinent non
pendant iudicare vel in murmu
re obitus. Item eciam propter abstinencia
vel alias virtutes quas possidet aliquis
in invidia spiritualem habere sed pocius
congaudere de spirituali profectu fratrum
suorum. Ad bonum quod ipse non
habet debent in aliis diligere.
Quia magnum diligit bonum proximi
per caritatem efficitur illius boni et virtu
tis quas habet proximus. Et quod
habet ipse propter virtute habebit
tamen per secundum caritatem vero debet
quidam doctor sic dicit. Quia in
bonum quod ipse non habet quia in aliis
diligit de non suo suum facit.
Et ideo qua fructuosum est diligere
dona et virtutes proximi sed et caveat
unusquisque ne alii sint dotati donis
spiritualibus sed sibi ipsi ut bonum
quod ipse habet non valet per caritatem
semper possideat. Nonne eciam
decet carnem per quibuslibet modicis
ordine conferre professionem abstinenci
at aliter cibos nisi conferat circa suo
plato / qui per in modum propter volu
ntatem appetitui in talibus dispensaciones
vel necessitas in festum aut alia
requirat ea ut premissum est. Ceterum
non propter lasciviam vel propter car
nalem delicatam sine omni ne
cessitate huiusmodi esus requirat
de suis superioribus propter hoc plus
quam alii. Sollicitudo eciam sit cum
licencia plati tales cibos sumat /

Deceat tamen maditas quia quod
precipuum vigere facere facit te
cibus sine necessitate utendo. Scien
dum quod magna discrecio est habenda
in sumendo alimenta ita sit propri
na vel abstinencia nimia excre
dit suas in superfluitate cibi vel
potus declinat vicium gule. Et
modicum nimis admittat de
necessariis alimentis vicium indiscrecionis
incurrit per quam vires corporis de
ficiunt vigorem mentis extinguat
tam debilitat et bona que
vivere potest vel vita eterna privat
vel ipsum perdat / vel sic vires cor
poralis debeat tanta per in modum
fundat circa corporis sui carnales
et fomenta quanta sibi indiscrete
ea debent subtrahat. Ergo in omnibus
est adhibenda temperies ut cor
pus nec saturitas excitet ut
in modico et moderata temperata debi
litet saturitas facit ut iam
remaneant / debilitas ne remi
nare possimus vero in ista
vita nostra voluptas expletur
sed infirmitas sustentetur. Est sal
vetis et quia quamvis corpus
sine alimentis subsistere non potest
debent tales et tantas sumere
cibos quibus corpus ad usum ut
libertas animi perveniat. Nichil
enim ita obruit mentem sed vetere
sunt aut et plenus vero dicitur. Item
albus gustui magis impossibile est
quamvis corpus subsistere sed dicto
cibos de racio ut tales et tantas
sumamus quibus corpus ad usum
et libertas ad perfectum. Modicus
et temperatus cibus et carni et animi
utilis est vero ieiunia sint mo
derata ne nimis debilitent sto
machum. Et maiores affectum
potencia corrumpat pinguedinis
que parens est libidinum. Eciam
vigilias cibus vitanda est /

sacietas prohibet cum ita abstinu-
erim ut plenus uiderer et ieiunus
Et per dei desperabilitatem si lapsus
natale est ubi depositum quam quidem
corporis sanitatem semper desperauit et
ita respexerit et inde abstineat
ut saturari. Et quidem id est cum
per sanitatem uel breuem sit in quo
plene utilitas corporis et pecunia in
cibis diligendis est. Competit autem
modo illis in cibis qui parti-
culariter et leuius comedunt ut non
ieiunia abstinencie uideantur
precepta quecumque et difficiliora
... diuersitate ... corporis
uiles ... cibus ... et delica-
tum saporem ... extollere
Ille autem madescat et bibit in
gloria dei si in mensura sicut dominus
aquis pascitur et gratias agere et
non petit madidas sed quam
... dei abiecte ... abicit
ut ... laborem et completionem suffi-
ciat maditatem si lapsus in
corpus custodit est ... disposicione
abstinencia et non ...
Et ideo ... abstinencie
uirtus nulla est si totum quicquid corpus
non edomat ... ualeat ...
inordinata si attrit plurimum ...
... Et ideo ... Bernardus de tem-
perancia non est ... plus
... et admittendos
... debet ergo ...
uires corporis ... cum
... ut ...
ieiunii ardiditatem constringat ut
... immunitatem descendat. Et
sicut moyses abbas in collacione primi
... sua collecta ... gulalis
... modus est ut ...
... uirium cibi uel corporis
... sobrietate ...
quicquid ... carnis

non ... desiderium satiat ... comprobat
... cum ... maxime
... quicquid
... equaliter ... uictus
ieiuniorum ... constringit ...
... immunitate descendit ut
cum mens ... lassa-
ta perdit ... uigore ...
... lapsu ...
... dormire compellitur ...
immunitate ...
... ad ...
quod non potest sed ut ...
quod ...
habebit ...
et ... diebus ...
... continencia castigat
... ignem carnalis
... submittat. Hoc moy-
ses abbas. Nonnulli sunt
nonnulli qui ieiunii ... tolle-
rant. Alii ... ieiunii
molestiam ferunt. ... in ab-
stinencia utique non dispar iuditu
... Et fortis qui ... fortia
pagit et debilis qui ...
que agere ... non obmittit
... debilis ...
... abstinendo ... fortis ...
ieiunando. ... bonus ... et
bona uoluntate corporis ...
ipse deus ... quicquid uires suas
... et ... uidet ...
per abstinenciam ... corpus suum
castigat. ... Hoc ...
... Nonnulli ... per tota
ebdomada ieiunando facile tu-
lerunt ... quidam ...
ieiunii molestiam ferunt ...
... non dispar
iuditu utique ... et robustus
... qui fortia pagit et debilis
qui ... preualet ...
non ... Et ... difficile

est difficiam quecumque vigilias
super somniis constitue ne tamen
videamur vel fratres assiduo opere
languescere vel debiles vilibus
suis in aliis tepescere. Sunt ergo
fratres unusquisque considerans ne
[illegible] inique fallat ut
simulata debilitate decipiat sed
cum se viderit posse et sobrietatem
vigiliis et abstinentie se erga se
constringat. Sicut petrus damianus in
dementia vivendi difficile
est et regulam dare inter ut
inter duo ista medium sciendum
unusquisque teneat ne ita parte
firmat ut viribus deficiat
et laborem fatigatur. Et ne
ita multum ut pro viribus non
possit orare vel legere vel
agilis ex adeo virtutum inter
ista sancta experientia melior est
in gratia Capitulum de virtute
sobrietatis.

Postquam doctissimus de virtute sobrietatis initium atque
ut pertinet sobrietate sicut virtutem
tempus dicit turpia inferri
Dicere debes quod de sobrietate
generatur bonus castitatis. Nam castitas
est sobrietatis filia et
[illegible] [illegible] [illegible] lumpia
[illegible] iglenuinem [illegible] pregnans
sed regula ab omnibus carnalibus
vitiis atque abstinentiis quisquis
castus esse desiderat studeat
sobrietati quia sine ea non dum
castitas est secura nam cum
perfecte perficit et cum deficit
te deficit. Quid autem sit
castitas describit cum beatus Augustinus
sit d. Castitas est virtus que
luxurie ignes impetum libidinis
refrenans Castitas autem virtus
nobilissima est quia origine
sicut de celo sicut sancti angeli

absque dubio cum virtute spiritali
patribus primitus dedicavit et in celo
habitu firmavit sicut unus
et summus magister Christus dominus nobis
de celestis scola doctrinis pulcre
documentis attulit. Et in presenti
gloriam digne perfecta et prima.
Et per se homo disciplice ingratum
in castitatem certa signal inde
castitatis mirandia et imitanda
perficit In castitatis munditia est
vita angelica quia pectus homines
angelis assimilat et cives celestes
sicut efficiuntur secundum doctorem Cyrillum et
b. Ambrosium Quid castitate dedecorum
qui mundum de mundo conceptum
semine de corpore domesticum angelis
decus hominis facit dicit
certa ysidorus. Sic dicit Castitas est
cum homines celo iungit et
angelorum gemine facit. Propterea
multum diligenda est virtus
castitatis quia mens munda et
casta sola est que celestium
lumine recipit. Unde dicit li. dyaconus
castitatem dedita celestis
sola est lumine susceptiva. Est
castimum corporis et cur sed
deo et Christo dominus valde amabilis
ut tu possides castitate se libere
deponitur longe virtutis possidet
Ideo in hoc donum est nam pro
victoria [illegible] tecum [illegible]
supernalis adiectus in gratia dei
que sicut virtute operatur in libro
suo Johannes abbas montis Synai
intitulatum de xxx gradibus sic
dicit Castitas est Christi Jhesu domini
amabilis Castus est qui amore
et gratia amore et [illegible]
cum ignem igne in materiali
[illegible] extinguit et vincit
vincit. Appetitu ignis intensa
meditacione pulchritudinis
superiorum mens obtinendum casti
tate sibi ipsi imponit tanquam

passionum. Nemini concessa quin vincat
Nam non est utique victus superare
cum ubi cum sit certamen ibi victoria
ibi corona quia sicut nullus deductum
cognoscit. Nec ergo credas luctum
carnis tue in omni vita tua et
domini ihesu obviauit non
concedas in ea. Etiam cum sua impug
natione vult oppugnare et
vincere et perpetuo vivum trahit In
scelere deliciis dissoluit et destruit
dominium carnis et edificauit
dominum autem in carnem qui vult dis
soluere ieiunabit et vigilauit
frequenter et ponet coram deo car
nis et vere inspiritu ex toto cogi
tens propriam impotentiam et insuf
ficientiam superiore castitatis. Et
non ignis in corpori et corporis
est dominium in tum [illegible]
nec castitate et incorruptibilitate
exultat et cumulat. Castitas enim
est decus et plenitudo sanctitatis
quam hominibus possibile est. Alter
ius castitatis est quinque solitaria
cum obedientia secundum Johannem abbas
Et notandum quod inter omnia certamina
que sustinent fideles non est maius
quam conflictum quam pugna castitatis
Nam ceteris vitiis auxiliante
deo possumus et debemus impugnando
resistere, libidini vero quoque fugiendo
superare. Nec [illegible] feda et mome
tanea delectatio et eterna cruciatu
et obprobrium nos coniungat [illegible]
Dicit de b. Augustinus inter omnia
certamina christiana sola duriora
sunt prelia castitatis ubi cottidiana
est pugna et rara victoria
grauem [illegible] inimicum
quem cottidie vincere et timere [illegible]
[illegible] ut
[illegible] pugnat
sed audiat apostolum dicentem fugite
fornicationem. Nam contra reliqua
vitia deo auxiliante debemus in
pugnando resistere libidinem vero fugiendo

superare. Fugite ergo est impetum
libidinis apprehendere fugam si
vis obtinere victoriam. Et [illegible]
cundum sit fugere et castitatis
palma deprehendas obtinere. Sed
quanta iniquitas et quam lugenda
prauitas est ut animam quam
christus sanguine suo redemit luxurie
sue [illegible] unius momenti delectatio
libidinis dyabolo offendat. Vere
plangenda miseria et infanda
[illegible] est ubi cito perit quod delectat
et sine fine manet quod cruciat
[illegible] cum libidine [illegible]
[illegible] et obprobrium [illegible]
[illegible] Considerem
[illegible]
[illegible] ad amorem castitatis
nos attingamus [illegible]
[illegible] Castitas
seu virginitas est [illegible]
[illegible]
[illegible] victoria [illegible]
[illegible]
[illegible]
libidinis [illegible] carnis [illegible]
[illegible] angelice [illegible]
virginis. Et notandum quod virtus castitatis
[illegible] facit homo carnem mundi
[illegible] luxuria inquinat
Ista si non [illegible] castitatis
quam prius munditia [illegible] aliud
luxorie supplicium [illegible]
[illegible] castitatis honestas est
amplectenda et luxurie turpitudo
horrenda. Quia quoniam letificat
quia christus deo placat obscenitas
[illegible] carnis [illegible]
[illegible] quia [illegible] magno [illegible]
[illegible] letificat aut quam deo
placat deum placat et deo proxi
mare facit. Et primo [illegible]
[illegible] et auctore [illegible]
Dicit [illegible] castitatem [illegible]
cum [illegible] magna [illegible]
[illegible] castitatis

Virgo virginis filii filia regis
sponsus. Secundo ipsa castitas
tam hominibus quam sanctis angelis
spectabilem et amabilem facit hominibus
una bonum veniant cum angelis
quia cum omne animal naturaliter dili-
gat sibi simile et angeli homines
castos familiarius diligunt. ¶
Sciendum etiam quod ad castitatis custodiam
et conservationem maxime valent
ista scilicet abstinentia et separatio a feminis
et consortium conversationis castorum
quorum exemplo castitas docetur. Primo
exteriorum sensuum custodia ut non
videat et audiat vel tangat
unde temptetur. Secundo deliciarum fu-
ga que nutriunt carnis illece-
bras. Tertio otii devitatio quod est omnium
viciorum ianua maxime carnalium.
Quarto custodia interiorum cogitationum
et affectionum cordis per quas eo
liberius hostis capit venenatum
ingerit. Quinto orationis frequentia
qua auxilium obtinetur adversus
omnes impugnationes. Sexto aliqualiter
tamen [illegible]. Et [illegible] sunt
que in [illegible] castitate
[illegible] affectus [illegible]
[illegible] sensuum [illegible]
honestate [illegible]
et persone et loci et temporis [illegible]
[illegible]. Est autem primus gradus
sine perfectio castitatis. Primus est
continentia ab actu carnali cum
[illegible] sit manendi et cum
[illegible] motibus sensuum nega-
[illegible]. Secundus gradus cum ad hunc
virtutem [illegible] voluptati [illegible]
[illegible] questionis [illegible]
carnalis temptationis et est
adhuc in labore pugne et
[illegible] victorie cum sola
voluntas cum adiutorio dei
[illegible] pugnat et [illegible] hostes
[illegible] carnis [illegible] et affectus

appetitu mundi provocantia ad
libidinem et demonis suggestionem
sed homo diligens castitatem ma-
[illegible] in bono proposito et resi-
stat huiusmodi temptationibus et
fiducia habeat in deo et adhere-
at ei qui dixit confidite ego
vici mundum, sed [illegible] quia [illegible]
vici mundum et [illegible]
[illegible] ad [illegible] ut subiciat
ei [illegible] suos scilicet carnis
libidinosos [illegible] et affectus
[illegible] appetitus. Tertius gradus
est cum [illegible] carnis et
[illegible] studia affectum [illegible]
Et [illegible] ita [illegible] ut
[illegible] et [illegible] ut
[illegible] non plene caruit
concupiscentiarum [illegible] quam [illegible]
[illegible] in [illegible]
et [illegible] magis quam [illegible]
[illegible] inordinatos carna-
litatis motus compescat. Quartus
gradus castitatis est ita [illegible]
[illegible] quod [illegible] ipse
et [illegible] et [illegible]
tale [illegible] amore castitatis
ut horreat et ita detestatur
omnes carnales motus quasi quam
nauseam [illegible] ut [illegible]
audire [illegible] carnis
[illegible] cordis et [illegible]
¶ [illegible] est quod castitas [illegible]
[illegible] [illegible] lapsu
[illegible]. Et [illegible]
quas virtutes [illegible] placet
deo quadammodo castitas [illegible]
quia [illegible] deus [illegible]
[illegible] teste [illegible]
[illegible] deus [illegible]
apud [illegible] quia virginitas
[illegible] non [illegible]
[illegible] castitas [illegible]
[illegible] carnis
[illegible] cum homo [illegible]
et caste vivit [illegible] castitas

est placet deo quam si. Cassianus lo
quitur castitas per quam hominum imitator
est virginum unde multi peccatores
post facinora carnis liberati
tres ad divinam perveniunt. Corpus suum
per abstinentiam affligunt viciis
carnalibus resistunt et caste vi
vunt ac plenam vitam quia du
cit hominem quod audit salutem
Intelligitur igitur animabus castis etiam
Deus in hospiciis delectatur. Deo
b. gregorius super ezech. comparatus deo vir
gini pascitur inter lilia sicut d. c.
plilia nisi sancte ac dispiciture
dine dum casti candore re
nent plene fame opinione for
tis homines fulgentes redolent
sicut lilia. Inter lilia quoque pascitur posit
quia procul dubio anima casti
delectatur quae nisi carnis immundi
tia consumat et homines quod est
odorem suavitatis donat. Hec
gregorius. Consequens etiam virtute castitatis
desideret possidere necesse est ut
carnales cogitaciones abscinda
entes ut primum consumatur. Quicumque pena
studeat acq amore quia nequam
quia sicut corpus prorsus carnal
pueri corrupi nisi mens prius
fuit corrupta unde cum cogi
taciones carnales delectationes cum
consensu admittit procul dubio casti
tas tam mentis quam corporis viola
tur de fulgentium. Semper minima
dum in munda ~~cum consensu cogita~~
~~admittit~~ castitas continuo viola
tur sicut quod de ipsis. Corrumpi non
sicut corpus nisi prius mens corrupta fuit
dum quod cum consensu carnal delecta
tiones non despicit. Nec unquam
est impura actione deturpatum.
Secundo est quod ad conservationem casti
tatis valet disciplina exterior
morum et pudicitia seu verecundia
Disciplina namque componit vultum
visu cohibet serenat luxuriam

et corporis inordinatos motus
cohibet de qua b. bernardus super cantica
Disciplina cuncte submittit
ponit superbiam, componit vultum
ligat oculos cachinnos cohibet
gulam frenat iram sedat
fert incessum. Disciplina est cu
piditatis compescens mala et deponens
carnis, frenum luxurie, fracturam
vinculum quae intemperancia domat
levitate ligat et omnes inordina
tos motus et illicitos corporis
suffocat appetitus. Semper namque
indisciplina discipulos ut
erudiatur ad studium excitat ad
timorem, ducet ad gloriam. Sic
ibi. Et magister quaeque virga et
ingenita verecundia loco disciplinae
[illegible] simplicitatem et abiciam
[illegible] sicut [illegible] perpetuacio
[illegible] genuine labor et vigor
disciplinae [illegible] dul
cedine plena. Pudor [illegible]
[illegible] tempat an
[illegible] hoc sit [illegible]
[illegible] hoc vita solet nobilitas
[illegible] etiam
pudicitia est castas [illegible]
casti [illegible] non multi
plicat [illegible] appetitus
[illegible] cogitacionum compescit
Omnes virtutes multis [illegible]
tamen de [illegible] b. augustinus sicut et
pudicitia namque capitis hec [illegible]
[illegible] donat [illegible] castigat
ebrietate cavet [illegible] non multi
plicat, gule [illegible] abpug
nat omnia vicia vincunt et
virtutes omnis. Pudicitia autem
est plus [illegible] oculos qua
[illegible] omnia bona facit appetitus
[illegible] cogitacionum compescit
omnes meliores se estimare [illegible]
[illegible] de [illegible] nichil
[illegible] de semper auxilio [illegible]
[illegible] bona [illegible]
[illegible] tam [illegible] sanare.

pudicicia continentie est nobi
lium exaltacio humilium nobilitas
ignobilium augmentum omnis
pulchritudinis decus religionis
multiplicacio iustorum et desperatorum
fortitudinis gaudet deus in eorum
custodia. Item pudicicia est ca
stitatis custodia que nos similes
reddit celestibus. Sed et eciam
emundat sanat affectum illuminat
intellectum cum gestu ipsam deco
rat animos attollit mores
reformat confundit demones clau
dit infernos celos aperit sponso
cum fiducia assistit. Conemur ergo
veraciter pudici et verecundi ut
virtutem castitatis valeamus in nobis
conservare. Nam sunt nonnulli qui
pudorem sine verecundia habent
inordinata qui magis infamiam
timent coram hominibus quam
quam propter culpam coram deo.
Sed tales sacie proni sunt
Unde si peccatum perpetraverint erube
scunt non tam facile ad veritatem
veniunt de hoc dicitur. Uerecun
dus sit de isto peccato suo confes
sus et tunc magnus est victorie
erubescens ille pudor nam
cognoscat quid vicerit
perdit et confunditur. Alioquin in
peccato deprehendetur et de ipso
pudore confunditur. Non decet
erubescere culpam sed infam
iam. Non enim descendit verecun
dia talis tam ab ipso peccato quam
de fame detrimento. Sicut eciam
sciens pronus verecundia sed uti
na bona vera ordinata
Nam si bona et ordinata
sicut pronus non erunt peccatum
etiam si peccato erubescerent non
tam facile commitent sed hoc
tardius. Omnis ergo religiosus ti
meat deum et votum castitatis
quod deo promisit studeat ipse
conservare non solum ab actu

carnali verum absconditum cum
cor suum ab immundis et sordi
bus cogitacionibus retrahendo et
in ipsum ab aspectu nephando
abstinendo. Et affectum suum et
amorem ad splendidissimam pul
chritudinem Christi qui est
origo omnis castitatis ipse
illesam te servabit de qua
Effrem abbas in libro suo ait. Sed
Sicut castum in omnibus te serva
fili ut videas deum in gloria
castitatis ab omni pollucione
mundum sit cor tuum et neces
pravis aditum introeundi ad te
Ab aspectu nephando aufer
oculos tuos et ne delec
tentur pulchritudine vestibus vel a
libus feminarum ne per tale delectacionem
ultimi perdas supplicia sepa
amorem tuum ab amore dei
Omnis amor excludat mu
lieris ne seducat corporis pulchri
tudo et decor aut tue auctas
ne in ipsis oculis tuis intuearis
mulieres nec intret mors
in animam tuam per fenestras tuas
a mulieribus tuis tene oculos ne
velis tangere ne per tactum eius
inflammetur cor tuum et spiritus
labaris in periculum. Sicut enim
ferrum proximans igni calefit
ita qui tangit mulierem vix
ut non evadat sine lapsu
aut sine. Et hoc corpus castum
evaserit mente tamen et corde
corruptus abscedit. Reflecte
ergo animum tuum ab huius obscenis
amoribus et omnem amorem tuum
converte ad splendidissimam pulchri
tudinem dei ut radius fulgoris
eius illustret cor tuum et
omnes obscuritates caliginis
expellatur. Hec pulchritudo
diligenda est quia leticia
spiritualis animabus conferunt ipsi
sanus hec cor emundans

amplectendus est ubi nobis seren
itas tranquillitas acquiritur. Sunt
tamen principes pulcritudine-
carnis mulierum quam in nos incur
gerunt. Cultum eciam amicitie
mulieris spernunt. Antiquus via
naufragium agebant plures quos orna
mentis carnis ablectati principes
[illegible] sua pressi sunt et a per
fectionis fastigio in profundum
inferni demersi sunt. Sapiens
enim vir non corporis decorem
considerat sed anime. Inspiciat
carnalia sermocinancia amplectitur.
Sapiens vir mulierem despicit
stultus autem concupiscit eam
insaciabiliter et inexplicabiliter.
Tu autem caue omnibus modis
species principes et falsas
decipiencium. Anima tua si decore
eam attendas. Christus enim non cor
poris sed anime pulcritudinem di
ligitur. Hec Effrem abbas.
Et nouandum quod sunt nonnulli qui
in etate iuuenili constituti lu
xoriose viuunt. Cum non sene
vint tunc primo caste viuere
et continenter viuere volunt sed
tales nequaquam continentes vo
candi sunt ut [illegible]
prima continentia adolescencie
quia laborem certaminis in desperacione
non habuerunt de talibus ysidorus. Sed
Qui in ueda iuuentute luxoriose
se vincens in senectute continen
tes fieri delectatur. Tunc
eligunt fieri casti quando libi
do eos suos habere contempsit
nequaquam in senectute continentes
vocandi sunt qui in iuuentute
luxoriose vixerunt. Tales
non habent premium quia laborem
certaminis non habuerunt. Eos tamen
expectat gloria in quibus sunt
certamina gloriosa. Hec ysidorus. Unde
quilibet sanctus nazareus vel reli
giosus qui votum facit castitatis

debet ab immundicia carnali
penitus se continere. Et sicut vici
tamen adhuc iuuenis est vide
re ut primus fructus glorie
pro laboribus tanti certaminis valeat
a domino obtinere. Sit igitur homo
deuotus castitati. Sicut in fortitu
dine capitis at aliis virtutibus
iam premissis uult de quattuor vir
tutibus cardinalibus et que sunt
virtutes politice et purgatorie
[illegible] ac exempla
uos [illegible] flagitare [illegible]

Scire debes
quod quattuor sunt virtutes per quas
homo potest ad honestatem uite
peruenire. Unde de sententia istarum
virtutum per multorum sapientum
diffinitiones sunt quinque anime
quamuis corrupti ad honesta
tem uite possit attingere. Hec
prima est prudentia. Secunda est
magnanimitas. Tertia continencia.
Quarta iusticia. Singule igitur
honestatem et bene moriendi
efficiunt uirum. Hec demonstrasse
circa iiii virtutes structuram spiritualis
edificii ac boni operis sustinet.
Et b. gregorius qui sic dicit. Solidum
motus mentis edificium prudentia
temperantia fortitudo iusticia
in ponet. Quia in hiis iiii vir
tutibus tota boni operis structura
consurgit. Unde et iiii paradisi flu
mina terram irrigant. Quia
dum hiis iiii virtutibus cor
infunditur ab omni desiderii car
nalium estu temperatur. Hec gregorius.
Appellantur autem iste iiii virtutes
cardinales. Quia sicut hostium
vertitur in cardine ita in hiis vertitur
et regitur uita hominis. Dicuntur
namque cardinales vel specialiter
in primis viribus. Nam prudentia
rectificat rationale fortitudo
et magnanimitas irascibile temperantia

seu continentia concupiscibilium
Iusticia non rectificat omnes vires
ipsa cum iusticia comprehendit omnes
virtutes ordinatas ad proximum
ut est caritas et liberalitas
et ordinatas ad seipsum sicut est
innocentia et pura et ordina-
tas ad deum sicut est latria pietas
et obediencia et propter hoc dicitur
iusticia continere omnes virtutes
quia non tantum est specialis virtus sed
et generalis comprehendens totius
anime rectitudinem tamen ipsa dicitur
rectitudo voluntatis Et nota
quod per virtutes cardinales homo
informatur in operibus bonis et est
gracia animi bonum fit dupl[ex]
quia homo animatur in prosperis
per temperantiam et in adversis per for-
titudinem Dicit hoc beatus Augustinus
sic dicens Prudentia est in praecaven-
dis insidiis iusticia est in subve-
niendis miseris fortitudo
in perferendis molestiis Tempera-
ntia in cohibendis delectationibus
pravis Sunt secundum etiam quod
virtutes quedam que dicuntur
politice quedam purgatorie
quedam purgati animi quedam exem-
plares Politice namque dicun-
tur quia per eas vita humana quo
ad opera exteriora et sunt que pur-
gant contra vitia Purgatorie
dicuntur sicut que sunt in victoria vitiorum
et respiciunt partem interiora et
partem exteriora Purgati animi
dicuntur que in victoria vitiorum
post perfectionem quiescit ratio
rectificatis motibus suis
Exemplares dicuntur que in mente
divina consistunt Nam in deo inde
sunt et que cum respectu eorum
exemplar Et nota quod quelibet
cardinalis virtus potest in capitali
singulis virtutibus locum primum
tenere prudentia que est prima

virtutum cardinalium scilicet que est virtus politi-
ca ut aut quatuor est adver-
sus memoria que cogitat quid
agit bonum fa[illegible] ac nichil
preter rectum agere nec facere
Prudentia vero scilicet que est virtus pur-
gatoria est mundum et omnia
que in mundo sunt divinorum contemplacione
despicere Prudentia autem purgati
est virtus purgati animi est sola
divina nosse et ea tamquam nichil
sit aliud intueri Exemplaris
vero prudentia est mens divina est ipsa
mens divina cum omnia munda
sunt et apta Et disposuit
omnia que fuit in celo et
que in terra [illegible] appare-
re quod primus gradus prudentie
ut est virtus politica facit ho-
minem in omnibus irreprehensibili-
ter operari et tum honorabiliter ho-
neste operari Secundus gradus
prudentie prout est virtus pur-
gatoria [illegible] alicuius dirigit
quia tamen mundana despiciat
et dica sine celestia et prudens
appetit Tertius gradus est pruden-
tie ut est virtus purgati animi mente
plenius perficit dum ea in celis
figit quia sola celestia concupiscit
Exemplaris autem prudentia que
in solo deo est prudentias gradus
inchoat deducit et consummat
Summa omnis nostra prudentia adiu-
vando est [illegible] autem bone in
prudentie [illegible] sicut dicit Omnis
enim prudentia sequitur [illegible] tue
[illegible] si anima
tuas [illegible] prudens [illegible]
[illegible] Et que prout
[illegible] nichil tibi subiectum sit sed
totum [illegible] Nam qui
prudens est numquam [illegible] non
putavit id fieri quod non dubitat

sed compescat ut supra sed
tamen Et per decorum amplectatur
ubique decorum etc. Et prout vale
tas rerum exigit ita te accomo
des tempori Anima timens non est
vanus scilicet aut suadeat aut
moneat aut compleat aut preparat
laudare potius vituperare primus [illegible]
similis. Verum parcior est in una lau
dacio sed immoderata vituperacio
Illa siquidem adulacio ista ma
lignitate suspecta est Et per decorum
est animus timens bonus temporibus
dispensare Prudentia ordinata sic
tibi providebit prudentia recordans
Nam qui defectus non pene
dicitur memoria incedit. Tamen
ponas tuos mala futura
et bona ut illa sustinere possis
Non semper sis in actu sed interdum
animum tuum requie dato
Sed requies plena sit
sapientie studiis et cogitacionibus
bonis. Nam prudens nunquam
ocio marcet. Animum aliquando re
missum nunquam dissolutum
habet non maneat austeris
[illegible] ut quod sed quod dicat
intende ut quantulibet sed
qualibus placeas cogita. Hec
Seneca. Nota hic eciam quod pru
dencia est bonarum rerum et ma
larum atque discrecio cum ma
li fuga et electione boni De
qua procedit circumspectio docilitas
et cautio. Circumspectio est caute
la contrariorum viciorum qua fugimus
avaritiam et cavemus prodiga
litatem Docilitas est potentia
erudiendi secundum ordinem ut
prius te preparas alios instruas
Cautio est potentia vel pruden
tia discernendi vicia [illegible]
[illegible] presentia
vel [illegible] dicit quod prudentia
[illegible]
[illegible]

palpebre tue gressus tuos idest
opera sua tua precedant in memo
ria preteritorum unde Seneca Recogita
[illegible] omnes annos tuos et in
providentia futurorum unde [illegible]
[illegible] non sufficit tamen quod
sit [illegible] est ad oculos prudencia
rerum conjunctio [illegible]
[illegible] Est via
que videtur homini recta novissima
autem illius ducunt ad mortem
[illegible] unde paulus
castigo corpus meum et in servi
tutem redigo [illegible]
[illegible] Et undique [illegible]
[illegible] facere [illegible]
Secunda virtus est cardinalis
temperancia que prima est virtus
[illegible]
[illegible]
[illegible]
cupiditate [illegible] Temperancia
prima est virtus purgatoria [illegible]
[illegible] natura
[illegible]
Temperancia [illegible] purgatoria
[illegible] cupidi
tates [illegible]
[illegible] Temperancia [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] patet quod primus gradus
temperancie ut est virtus poli
tica [illegible]
[illegible] custodit quia a medio
[illegible]
Secundus gradus temperancie ut est
virtus purgatoria [illegible]
[illegible] Tercius
[illegible]
[illegible] Quartus
gradus temperancie ut est
virtus [illegible]
[illegible]
[illegible]

332

concupiscentie et voluptati contingunt. Ex
amplexus autem temperancia que
inter est preditos gradus
temperantie intersecat deducat
et producat et perficiat. Quia sicut
creature sunt pondere et men
suram fluunt. De hac autem
virtute scilicet temperancia seu con
tinencia Seneca sic de con
tinencia si diligis servata
superflua et in artum desideria
constringe. Considera tecum quan
tum natura poscat, palatum tuum fa
mes excitet non sapores
nec ad voluptatem sed ad cibum
accedas nec preciosis deliciis
inhiabis nec desiderabis
abstineas. Si continenciam diligis
turpia fugito antequam accidant
nec quemquam alium vereberis plus quam
te. Omnia tollerabilia preter
turpitudinem credes. A verbis
quoque turpibus abstineto quia
licencia eorum impudenciam nu
trit. Si continens es adu
latores evita. Difficilium
operis est continentie assentatorum
adulacionem repellere quorum
sermones animum quadam volup
tate solvunt. Si continens es et
animi et corporis tui motus ob
serva ne indecori sint nec
te contempnas quia latent
nam nichil differt si nemo
videat cum ipse illa videas.
Tunc esto verumtamen nemini
blandus et paucis familiaris
omnibus equus bone fame nec
tue servator nec invidus
alicuius tardus ad iram / ad misericordiam
pronus in adversis firmus in prosperis
cautus et humilis. Occultator
virtutum sicut alii viciorum. Van
itatis [illegible] ipse [illegible] pro loquitur
patiens que nosti [illegible]
rogacia impetus que nescis
sine [illegible] ignorantie tibi
postula impertiri. Hec Seneca.
Secundum eum quod temperancia est
virtus cum potius resistendi
illecebris et nos incepti [illegible]
cibus [illegible] predicit quanda
Castitas pudicicia sobrie
tas parcitas moderancia hone
stas abstinencia verecundia
modestia / Continencia est
virtus habitus mediis ab illecebris.
Castitas est virtus subiugans
coitus impetum libidinis re
frenans ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Pudicicia est virtus
in solum non solum impetum
libidinis refrenans verum eciam
signa cohibens scilicet gestus
incendiatos corporis visum dis
solutum et similia. Sobrietas
est virtus qua excessum cibi et
potus cohibemus. Parcitas est
virtus qua retinemus retinen
da. Sicut largitas est virtus
qua damus danda / Moderancia
est [illegible] appetitum in
petendo [illegible] moderare. Hone
stas est ut lautiora quedam
[illegible] totus apparatus
operam dare. Abstinencia est
[illegible] opus in prima
re. Verecundia [illegible] et superflua
[illegible]. Modestia est cor
poris habitus et [illegible]
supellectilis immoderatum usum
renovans. / Tertia virtus
cardinalis est fortitudo que
sicut est virtus politica est animi
super periculi metum erigens nichil
quam nisi turpia timens. Secundo
fortitudo sicut est virtus purga
toria est [illegible]

quecumque adversa. Tercio fortitudo ut est virtus purgati animi est passiones non vincere corporis animo sed penitus ignorare. Exemplaris autem fortitudo que in deo est quod semper idem est nec vincitur immutatur. Ex hiis patet quod primus gradus fortitudinis ut est virtus pollitica hominem facit omnem metum pro utilitate rei publice contempnere et nisi turpia formidare. Secundus gradus est fortitudinis ut est virtus purgatoria mentem magis confortat ut nulla pena corporis eam terreat quia ad sola celestia fortiter anhelat. Tercius gradus fortitudinis ut est virtus purgati animi mentem in terminis figit. Celestia tamen omnia que terra vincit [illegible] pugnas omnes et contendens contempnit. Exemplaris autem fortitudo que in deo est quedam tres gradus inchoat, deducit et consumat. Ipsa enim attingit a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter. [illegible] et virtute [illegible] fortitudinis seu magnitudinis. [illegible] Magnanimitas est que et fortitudo dicitur. [illegible] [illegible] vincas cum magna fiducia libere intrepide alacriter. Magnum [illegible] animum est sine [illegible] intrepidum expectans. [illegible] magnanimitas [illegible] animi [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] sed [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] potuisse. [illegible] enim

magnum et honestum [illegible] et gentes ignotas. Enim magnanimus [illegible] non [illegible] ut temerarius nec formidet ut timidus. Nam timiditas non facit animum nisi [illegible] inter [illegible] mala [illegible] Et notandum quod fortitudo est immobilis inter adversa animi laborum et periculorum susceptio que nec adversitatibus incessanter frangitur nec prosperitatibus blanditur. [illegible] magnanimitas fiducia securitas magnificencia constancia perseverancia firmitas paciencia longanimitas humilitas mansuetudo. Magnanimitas est virtus spontanea difficilium aggressio. Fiducia est certitudo animi in rem [illegible] ad finem perducendi non formidans. Magnificencia est virtus [illegible] [illegible] consummacionem. Constancia est stabilitas animi firma et in proposito perseverans. Firmitas est virtus animi omnia [illegible] portans. Paciencia est virtus [illegible] omnes adversitates [illegible] sustinens. Perseverancia est [illegible] in bono proposito [illegible] Longanimitas est virtus [illegible] expectans. Humilitas est [illegible] [illegible] et [illegible] ab [illegible] Mansuetudo est virtus [illegible] homo se tolerabilem aliis reddit.

Quarta virtus cardinalis est ipsa iusticia que ut est virtus

pollitica debet indui ysti de
pulcis et suadelinationibus ...
et s. sibi ipsi et proximo et deo/
Secundo ut est virtus purgatoria qua
iustitia est adversa proprium
videri gentiue et vingamque
virtutis officium in suo vigore
conservat/ Tertio iustitia prout
est virtus purgati animi est cum
divina mente perpetuo federe sociat
Exemplaris illa iustitia que
in deo est per perhennem legem a sem-
piterna opus suum continuatione
non flectitur/ Ex quibus patet quod primus
gradus iusticie pollitica ab
animi inclinatione hominem custo-
dit et cum omnibus pacifice
conversari facit. Secundus gradus iu-
sticie ut est virtus purgatoria
ducit ad celestia divine tendit
Tertia iusta ordinem in omnibus
perfecte consentit/ Tertius gradus
iusticie ut est virtus purgati
animi mentem divinam sequitur qua
illa cum deo eterno perpetuo federe
sociat/ Exemplaris autem
iustitia que in deo est per dictos
gradus [illegible] deducit et perficit
que omnem creaturam suam
perpetua et inflexibili lege in
se regit. Ex quibus aliqualiter
patet quod per virtutes prout
sunt pollitice homo ordinatur in
operibus suis quo ad proximum et
per virtutes ut sunt purgatorie
ordinatur ad seipsum/ Et sunt vir-
tutes purgati animi quibus ordinatur
ad deum quas virtutes exempla-
res que in ipso deo sunt perficiunt
sed magis et magis plus operatur
in fide et caritate opera licet talis
perfectus vel magis perfecte perpetrat
de virtute cardinali iusticie pertracta-
re [illegible]. Iustitia autem quod est mis-

ne tacita quemque in adiutorium
multorum in recta iustitia norma
constitutos sed divina lege est et
vinculum societatis humane. Divinus
quos ergo iustitia sectum dispendit
time pius deum et tamen deum ut
amicitia deo adiuvabit ... deo
se illum in hoc imitari ut nec
omnibus prodesse nulli nocere et
tunc tamen iusti appellabuntur
quos prosequuntur venerabuntur
et diligent iustitiam ut sic
non solum nocet sed et nocentes
prohibet hec [illegible]
quod iustitia est virtus multiplex
effectus de qua procedit
religio pietas severitas innocentia
vindicta vera/ Religio est virtus
a superiori nature quam habet virtute
religiunt divino cultum/ Pie-
tas est virtus qua parentibus vel
patribus honorem debitum
exhibemus non solum in reverentia
verum etiam in exhibitione necessariorum
Severitas est virtus qua generaliter
conservata disciplina agimus
in supplicibus reddendo ut non
relinquimus de pena debita [illegible]
noxia et qualitas malorum
omnes in nos firmidans
Reverentia est virtus qua persone
[illegible] vel alia prelatione sub-
limibus debitum honorificationem
cultumque exhibemus hec divinitus
[illegible] Innocentia que est virtus
qua reverentia exhibemus ma-
ioribus in corporis humilitate et
[illegible] iniuriam et [illegible]
inobedientia que est ea iustitia
[illegible] effectum/ [illegible] est virtus
[illegible] animum in talionem alterius
[illegible]/ Et [illegible] virtus
[illegible] solet [illegible] adiu-
ta cum que virtus maior
est amor dei de quo ceteri procedunt

virtutes et circa virtutes
cardinales que cum hic siciunt
dilectionem dei et proximi in
vicem custodiunt et servant
Dicit de b. Aug. virtutes
beata vita non perducunt sed
virtute nichil esse affirmaverim
nisi summum amorem dei
Nam et quod virtus quadripartita
dicitur ex ipsius amoris vario quo
dam affectu dicitur. Est enim
temperantia amor integrum se prebens
ei quod amatur
fortitudo est amor facile
tollerans omnia propter id quod amat
iustitia amor soli amato ser
viens et ideo recte dominans
prudentia amor ea quibus adiu
vatur ab eis quibus impeditur
sagaciter eligens sed hunc
amorem non cuiuslibet sed dei
esse diximus i. summi boni summe sapi
entie summe concordie
Est enim caritas simplex et pura
que spiritu sancto inspirata perducit
ad filium per quem pater agnoscitur
Unde autem officium temperantie
est corpus et hominem et
eos inviolatum i. contemptum il
lecebras ad amorem corporalium
denique plurimum totumque amorem
ad divina conferre ne subiciat se
homo per peccata. Hic igitur
temperans in huius rebus mor
talibus utitur regulam utriusque
testamenti firmata ut eorum nil
diligat nichil per se appetendum
putet sed ad vite huius atque
officiorum necessitatem quantum sat est
usurpet utentis modestia
non amantis affectu. Deus enim deus
est summum bonum hominis nichil
aliud quam hominum est bene vivere
quam toto corde tota anima tota
mente deum diligere a quo pro
ficit incorruptus et integer amor custo
diatur quod est temperantie nullis
frangatur incommodis quod est for
titudinis nulli aliis serviat
quod est iustitie vigilet in discernendis
rebus ne fallacia subrepat
quod est prudentie. Hec est hominis
una perfectio qua sola impetratur
ut veritate perfruatur. Non potest
autem proximum non diligere qui
deum diligit immo ille se solum
diligit qui deum diligit. Et
se diligat ut summo perfruatur
Hoc autem agit totum agendum est
cum proximo scilicet ut ad illud bonum
adquod ipse tendit eum adducat
Illud est enim summum bonum
bonum quod simul tecum tendentibus
non fit angustum. Ex quibus patet
diligere proximum inseritur officia
societatis servare proximus non
nocere difficile est duobus
enim modis peccatur in hominem
uno si leditur alio si non
adiuvatur. Hec Aug. li.
de moribus ecclesie catholice

Vellem scire
de consiliis ad que tenentur
religiosi sicut professores eius perfectionis
fiunt consummata. Respondeo dicendum
quod consilium est persuasio boni
melioris ad quod non tenemur ex
precepto. Et nota quod consilia et multum
differunt a preceptis. Primo quia
ad precepta tenemur ad consilia non
non ergo precepta servare est necessitatis
consilia non voluntatis. Item lex
vetus dat precepta ut decalogi
hec decem preceptorum. Evangelium non solum
addit consilia. Nam consilium pertinet
ad perfectos preceptum non ad perfectos
secundo precepta separant nos ab illicitis
sed consilia a licitis. Precepta

declinamus peccatum. Et per consilia
declinamus contraria scilicet peccata. Non
precepta penitencia sicut sed pro
consilia premium cumulamus. Item
precepta contingunt absolute sed
consilia non nisi convenit quia
consilium preventum sit proprium
Dicunt aut Augustinus [illegible] [illegible]
voluntatis, [illegible] non [illegible]
Et sciendum quod consilia communia sunt
plurima tamen precipue sunt tria scilicet
castitas paupertas et obediencia
Quam [illegible] castitatem [illegible]
[illegible] [illegible] Secundum consilium
est paupertas que consistit in
abdicatione proprietatis unde [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] omnibus que possidet
non potest meus esse discipulus
Et [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] Monachus habens
obulum non valet obulum
Tercium consilium est obediencia de
qua [illegible] sit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] que dicunt facite que
autem faciunt facere nolite. Predicta
non tria consilia sunt specialia [illegible]
professio religionis quia [illegible]
observatores [illegible] [illegible] elon-
gant a malo [illegible] solum aut
[illegible] ad malum [illegible] sed etiam
[illegible] [illegible] religiosi
maxime [illegible] [illegible] [illegible]
ac [illegible] observare. Omne
namque malum oritur [illegible]
plici radice scilicet pravitate
[illegible] carnis concupiscentia et luxuria
Pro paupertate non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cupiditas seu
avaricia. Pro obedienciam [illegible]
[illegible] [illegible] sive super-
bia. Sed quia [illegible] [illegible]
virtutibus scilicet castitate paupertate

et obediencia supra [illegible] non
est opus ut [illegible] [illegible]
faciamus. Solum [illegible] [illegible]
quod omnes [illegible] maxime [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
de voluptatibus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Nam [illegible]
[illegible] cupiditate et avaricia
voluptate pariunt gulam et
luxuriam [illegible] [illegible] super-
biam et iactanciam [illegible]
[illegible] [illegible] et maxime religio-
si [illegible] remedia [illegible] predicta
scilicet castitatem paupertatem et obedienciam [illegible]
quas virtutes [illegible] [illegible]
[illegible] vicia supradicta [illegible]

Post [illegible]
Possunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] homo [illegible] [illegible]
virtutes in [illegible] paciam
castitate [illegible] alias [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] etiam
malis bonis operibus [illegible] est
[illegible] vigiliis et [illegible]
[illegible] operibus [illegible] ut [illegible]
sanctas observancias [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
observanciis [illegible] [illegible]
[illegible] sunt observancie [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
media vigilie et [illegible]
[illegible] et carnis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] que [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

pestis vapor conflagratio et
repletio ventrium aut certe
stupiditas aliter etc. ne inflata
noceat ventris. In psalmodia
fit duplex confessio vitii et proter-
ditus preteritis compunctus et deo lau-
des super iudicia iusticie sue. Dum
iudicat ergo observanciam quippe quod
in te consistere premisit abiiciendo
spiritum blasphemie tunc cum confessionem
sibi attribuebat. Dum cum scriptum
laudat ac deum agnoscit
quod alius quam blasphemus erat quippe suis
et confessis cautius deinde in
sequentibus contra vitia corrigit
et obviat. Deinceps ipsum accusans
mala sua sibi reputat. Deum
aut laudans bonum quodcumque
videt non sibi sed illi applicat
et hoc totum agitur in psalmodia.
Psalmodia autem dicitur quando de-
agitur cum iuncta melodia. Sive
sint psalmi sive ympni seu
cetera quecumque cantica. Terciam
observanciam posuit scilicet vigi-
lias. has semper deus commendat
ordinum instancia. Tales vi-
gilie abluunt nos a sordibus
quas contraximus per sompnolenciam
vel pollutionem. Dum oblivio coram
alia salute in temporibus ac
temporum. Quarta observancia
est ieiunium. De quo quidem du-
bitet qui et ipsum premiserit
vera est illa sentencia contra
quoscumque carnales. Ergo regulam
petramque quod vocatur nisi in
parsimonia vel penitencia non solum
hominis vitiorum remedium sit purgatio
insuper et virtus ad expellendos
demones temptatores. Proximi-
tate et societate que inita

est anime vultus proximus [illegible]
dei est dei similitudinem perpendere
vestitus alienam non vero pane
vescentes. Hoc est quinta ob-
servancia quam dixi. Compunctura
ieiunii ut per hoc deo ille in labiis
manium alleviantur. Vocat ultra
carnis iudicia. Iustificatio sit pu-
rificatio ab illa quacumque precia corporis
illecebra in pectus auditus quippe
adiutus et tactus et cetera quidem
scilicet plenum et psalmodia
vigilie et ieiunium compunctionem
operis [illegible] sicut ista [illegible] si
libi non sufficiunt [illegible]
si desit carnis iudicia [illegible]
ne ardentius quid perveniunt
hinc ergo colligendum quam sit
necessaria hinc propter observancie
premissio que sola omnibus super
dicte compulsio obtinet vim
salutis. Et notandum quod in hiis
observancias primas inter deciones (?)
nobis quattuor proxima scripta
de. Nam plenum psalmodia
vigilias ieiunium de quippe [illegible]
pertinent ymnum hoc est ipse sua
disciplina. Compunctionem [illegible]
[illegible] ut habeat cum vivat [illegible]
pacienti. Carnis iudicium
[illegible] dum ut placeat illi et [illegible]
voluntatem faciat hoc [illegible].
Non solum autem in hiis virtu-
tibus sed eciam in aliis [illegible]
proposito dei [illegible] vel [illegible]
passione proximi [illegible]
in omne [illegible] in studio et
in meditatione [illegible]
et aliis virtus [illegible] ut plus
posset deo placere et proximus
[illegible] plus [illegible]
namque nonnulli qui magna
[illegible] tormenta [illegible]
[illegible] et [illegible] subito

peccata et iniquitates deserunt
et ad vitam virtuosam et sanctam
operationem bonam viriliter consurgunt
et pro bona opera que agunt sem-
per magis et magis proximis suis
bona exempla ostendunt. De talibus
b. gregorius super Cant. exponens id dicit
Que est ista que progreditur
quasi aurora consurgens. Sic ait
Sicut cum noctis [illegible] ma-
gna incertae que sunt tor-
menta in pectore aperiunt et
sua facta ipsi sine palpa-
tione ostendunt. Cumque
se peccasse cognoscunt, et pro
hoc ne ad tormenta corporum
pertimescunt. Subita tene-
bras iniquitatis derelinquunt
et lucem iusticie amodo gen-
piscunt. Mox ad statum operationum
consurgunt, et pro bona que feci-
unt etiam pro eis in quibus
inceperunt [illegible] procul dubio velud
aurora consurgentes progrediuntur
quia subito noctis peccatorum
tenebras ad lucem magis ac
magis dilatantur. Sic anima
que prius erat in tenebris
nunc splendens apparet. Et que
etiam ipse non obscurabatur nunc
luce sancte operationis resplendet.
Pulchra ut luna. Luna
quidem noctem illuminat caligan-
tibus [illegible] ut per [illegible] homo
gradiatur declinat. Sic unum-
quodque anima que tenebris
dimittit et in statum operationum
procedit dum operum bono-
rum exempla exhibent. Quia luce
tenebris [illegible] ostendit [illegible]
Dum eum peccatores quinque
bonum operum aspiciunt, et adiu-
operis faciendi se convertunt per
charitatis in nocte per lumine
lune ad viam redeunt. Sic
itaque sancta anima dum peccatoribus
exemplum prebet quasi luna in
nocte lucet. Dum non minus
ac magis crescit, et dedic-
inde per incrementum boni operis
lumine iusticie perfecta [illegible]
ut etiam bonis exemplum imita-
tionis prebeat. Que prius pec-
catoribus imitanda approbabat
ipsa iam luna sol efficitur
quia que in nocte [illegible]
[illegible] modo in diem [illegible]
[illegible] lumine veritatis mani-
festat. Sic gregorius. Tales qui
post peccata perpetrata ad primam
redeunt et sic bene vivunt ho-
mines quodammodo celestes fiunt
et viri doctrine ad alios docen-
dos perficiunt quo predicatorum ta-
les [illegible] audientibus [illegible]
Quanto corpora [illegible] sibi sunt
predicat [illegible] est. De hoc
b. gregorius super Ezechielem sic dicit. Sepe
cum quosdam videmus to-
ta [illegible] lectionis
studium contulisse atque [illegible]
[illegible] cognoscere in quantum
dederint [illegible] lacrimis
[illegible] gemitus [illegible]
[illegible] peccatoribus de-
lectari ut [illegible] vita prius omni
et luxuria [illegible] fiet [illegible]
[illegible] quia adiutus atque
[illegible] difficilime [illegible]
difficiles [illegible] amore
[illegible] luctu [illegible] pace
et [illegible] gaudio. Et tales
[illegible] capere potuit
[illegible] non [illegible] quia
[illegible] [illegible] [illegible]

semper et in colendis sonat
Et sit perfectus ut talis desuper
eloquia celestis gracie etiam
vim doctrine percipiat atque
dulcedinis pabulo quo ipsa
intrinsecus delectatur nutriat
etiam proximos suavius pascat
de quo perfecto ore predicatoris
tanta audientibus dulcedine
Multo capacior quam ista sunt
predicantibus non est quia de
ipsa vita fuerit quod per
lingwam proximus [illegible] Na
simo dulcedine non licet quod
vita in verba intus gustatur Timor
det vim nature et vita ubi
de legimus sine ne studeat quod
vivat ut per eum ita colligit
que et qualiter dicat [illegible]
namque plus gracia sancti amoris
dispicit quam operaciones sermonis
quam [illegible] ecclesia intus sermonis
predicata legit quod pro sua
dixit ut [illegible] vocat terre
na Cum eius vita [illegible]
penset et quod suo [illegible] animo
incedo alios despicit quam
in corde lingwe cingit [illegible]
Et [illegible] proximus [illegible]
[illegible] [illegible] Nam
[illegible] [illegible] Vita prior
est vita doctoris tanto sit
similior [illegible] auditoris et
[illegible] despicit Dum pre
dicatoris vita ut magna
altitudine [illegible] pendit
Et [illegible] predicator magna pre
cans per exemplaris non
est simo cum [illegible] audi
tores [illegible] non potest
[illegible] Et ergo qui
intus videmur pastoris
[illegible] vobis [illegible]

[illegible] [illegible] paciam Job
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et impaciens atque
[illegible] nunc factus sum
simo [illegible] ut [illegible] [illegible]
pedens [illegible] [illegible] nunc
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quibus in quocumque gradu vel
in statu [illegible] debet ut
per [illegible] vita bonum [illegible]
quod per hoc [illegible] [illegible]
[illegible] valeat [illegible]
[illegible] Nemo sibi plenius
vivat [illegible] [illegible]
[illegible] Cum tanto et
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
male [illegible] male [illegible]
etiam [illegible] cum non [illegible]
[illegible] [illegible] mala [illegible]
[illegible] [illegible] hoc [illegible] felix
[illegible] cum vita [illegible] alterius
vita viciosam [illegible] et
emendat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cum [illegible]
alterius [illegible] [illegible] Cum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Cum
[illegible] alterius pigricia [illegible]
[illegible] Cum [illegible] alterius
in ecclesia [illegible] qui [illegible]
sui [illegible] gracia edi
ficacionis et consolacionis [illegible]
Cum eius [illegible] subli
mior et [illegible] [illegible] quo
[illegible] potest quia [illegible] qui
se abdicat [illegible] [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] alios [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sui [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible]
[illegible] gaudium semper [illegible]
celestis [illegible] hoc [illegible]
[illegible] [illegible] apostoli [illegible]

et iuste viuere ut societatem possimus
acquirere et premia nostre
bonum quod non perdes ita patet de
b. Ber. Vera sunt que faciunt
hominem sanctum dobius virtutum. Actus
iustus, Accipies prius. virtutum
plures. Et si contineris sic sociatur
si obedieris i. casto caritate
et humili vir ornatur. Contine-
tia cum castitas sociatur ca-
ritas per obedientiam humilitas
acquiritur. Actus iusti est et
sunt i tres. Desiderium fructuosi
boni per bonum ~~[illegible]~~ intensum
Desiderium per mensuram possibilitatis
fructuosum per utilitatem proximorum
sui primus. Et si fides in adimpleri
facit summe potentie summe
sapientie summe bonum. Per eius
potentiam in tam credamus ad-
iuuari in finem. Per eius sapientiam
in tam corrigi ignorantiam. Per
eius bonitatem in tam ordinamus
ablui iniquitatem. Hec Ber. Atten-
damus etiam ordinate bonis
nos sociari possimus / et humiliter de
dicitur hortatur. Ut b. Ber. si di-
uine congregatione ordinari
et sociari per viam humiliter Dei. De
bonis etiam bonum quid istud
sumi est, ut obedientiam superiori
auxilium equali et disciplinam
minori. Dicit hoc de b. Ber. De
bonis superiori obedientiam et prudentia
equali auxilium et consilium
minori custodiam et disciplinam.
¶ Et notandum quod qui in bonis
operibus proficere et manere desi-
derat nec est ut a mala so-
cietate sibi caueat quia valde
nociua est societas malorum
sed econtrario multum salubris
est societas bonorum. Dicit hoc

Dicit b. Bern. nil tam nocet
homini quam mala societas plus
quam in pestilencie [illegible]
in bonis operibus permanere qui ma-
lorum assidue consortio utitur.
Et sicut mala nocet quo sa-
ta bona prodest qui bona i[illegible]
societate [illegible]
homo vel bonus vel malus effi-
citur nisi ab societate. Tamen hec
Ideo vitanda est societas
malorum et maxime illorum
qui ad vicia proni sunt. Atten-
dendum est societati bone que
timet deum ut ex exemplo eius
emendacionem vite et morum
suorum quisque assequi valeat. Dicit
hoc Ysid. Sit tibi vita malos
caue nugaces fuge superbos
homines maxime eos qui ad
vicia proni sunt socios tibi bo-
nos coniunge. Anima si sine
bonis conversacione [illegible] et
[illegible]. Periculosum est hijs
qui perfecte volunt servare
[illegible] eorum est habitare
prius quam [illegible] sed multa
bona hec vita sit plurima
mala confert societas malorum
ne forte et corrigi hec Ysid.
De eo dicit b. Greg. Vitanda
est enim societas malorum ne
forte si corrigi non valent
ad imitacionem trahant et in ipsa
sua malicia imitantur. [illegible]
qui [illegible] fecerunt putant
hec Greg. Secundum quod opera
bona primo facit cum quadam
difficultate operatur. Cum vero
in consuetudinem venit facilius
illa et cum quadam iocunditate
spirituali perficiuntur. Dicit hoc b. abbas
[illegible] Dicit hoc sic de
[illegible]
[illegible] laboris
molestia et cum [illegible] vtatur

operam. Et perficiet deinceps
sine exercicio sicut quando ipse
modicum contemptam efficiamur.
Unde nos voluntas et nostre
mortis sepe gravitas et ab-
sorbet et statim sublevet
et prompti bonum in nobis tunc
deserto cum omni gaudio et
sollicitudine et desiderio et igne
cordis et flamma divina prius
operatur. Hoc dicit abbas. Di-
cens bonorum operum labor nos
separat a [illegible] interdum
futuram et lenem perturbacionem.
Et ma ad eterna premia non nisi
cum labore pervenitur. Dicit
de b. Aug. in libro de [illegible]
dum sua ma vox est operum
attende potius merces et glorificare
contempni sed est cogitare
opus de terret merces con-
festa. Quare ne [illegible]
[illegible] adque
non perdiat impenderee sed ti-
meas ne perdas argentum tuum
quod ad argentum cum magno
labore pervenisti si adarii quod
quamvis vel mortes amissimus
nos non pervenisti sine labore
et vitam eternam bis prevenire.
Carior sit tibi illa adquisita
post omnes labores est vivere
ut cum amittas si hoc tibi
cum est adeo per omnes labores
sic pervenisti ut aliqui amissimus
sed quanto magis illa perpetua
desiderare debemus. Hoc
Aug. beati sancti sunt pensan-
tes et attendentes eternam
te premia que deus daturus
est diligentibus se et in maditis
cum laboribus non solum
opera bona et laboriosa agere
dimiserunt sed etiam adversita-
tes et tribulaciones pro te minime
non formidant. Dicit b. Gregorius

in libro [illegible] nos cooperuerit in [illegible]
Et sed mercenarii dies eius
sic aut mercenarii sollicite
curat inspicere [illegible] dies
laboratur [illegible] abscedere. Et co-
spectum finis temporis [illegible]
[illegible] remuneracionis laboris
in labore namque studio [illegible]
[illegible] in quo remunera-
[illegible] possit namque cum opus
transit premium fiducia perficit.
Cum nos opus [illegible]
[illegible] remuneratione latescit [illegible]
[illegible] quamquam vita sua quasi mer-
[illegible] mensis tanto [illegible]
[illegible] tenderit ad premia [illegible]
[illegible]
[illegible] incrementa. Quod sit
[illegible] tempus pau-
sat dies cum operibus [illegible]
[illegible] vacua mer-
moneta formidat [illegible]
gaudet passa [illegible]
[illegible] Qua sub [illegible]
[illegible] tanto se [illegible]
[illegible] languens [illegible] quanto pavor
illius [illegible]
[illegible] impendit [illegible]
est [illegible]
[illegible] pro [illegible]
mortibus [illegible] tota die.
Quanti igitur vivi qui laborans
[illegible] commodatis
cohibent tot iam [illegible]
[illegible] pignus [illegible]
[illegible] clausa tenet [illegible]
[illegible] opus in [illegible]
[illegible] propria co-
[illegible] sub [illegible]
desiderat [illegible] umbram [illegible]
[illegible] desiderare [illegible]
per temptaciones [illegible]
[illegible] opus [illegible]
quidem [illegible] Et sed mercenarius
prestolatur finem operis mercenarius

et cum tamen fatigacio operis
curat incitet proximus et longum
tempus et paucis laboris ad-
dicat. Cum non lassescere
cum ad considerandum labor-
rem eius revocat vigorem amor
latum ad eternam laborum infert.
Et quod grave ~~infert~~ pendit
corporis leve estimat operam
mentis. Ecce alteri quinque ta-
lenti [illegible] peremit tamen in bone
[illegible] continencias vere [illegible]
la tranquillitatis corporis tollerant
esse [illegible] quamquam secret pesant
[illegible] mentis [illegible] ad
bene per considerationem tendunt
operatione [illegible] quam sit
leve [illegible] ut [illegible] quod pa-
tiuntur. Et cum [illegible] inputa-
bile [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] leviget. Hinc est quod
paulus semper [illegible] voluntar-
[illegible] [illegible] [illegible] Unusquisque
sive sui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] grave [illegible] quod [illegible]
estimat sed leve hoc [illegible]
consideracione [illegible] pen-
sat. Ipse quippe qui se sue
[illegible] pacit indicat qui [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] super
modum in mortibus supra
modum [illegible] [illegible] sed quo
[illegible] [illegible] [illegible]
tanti laboris [illegible] ipse [illegible]
ciat. Non sunt condigne
passiones huius temporis ad
futuram gloriam que revela-
bitur in nobis [illegible] itaque operis
[illegible] [illegible] [illegible] qui
dum perfectum [illegible] [illegible]
considerat vile estimat quod
[illegible] [illegible] labor. [illegible]
tamen [illegible] [illegible] [illegible] bo-
nus [illegible] laboriosum non
est sed tamen [illegible] ad [illegible]

[illegible] adversitas [illegible] labor-
[illegible] dubio [illegible] [illegible]
Unde [illegible] [illegible] quedam labo-
riosa sunt quod [illegible] quod non [illegible]
[illegible] simul et laboriosa [illegible]
quippe [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] laboriosi
[illegible] est sed [illegible] non est
[illegible] aut [illegible] voluptatibus
[illegible] vacuum quod est sed non
laboriosum [illegible] [illegible]
[illegible] adversa [illegible] [illegible] Et [illegible]
[illegible] simul [illegible] et laboriosi
quia [illegible] [illegible] [illegible]
efficit et [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
quod nos in bonis operibus
[illegible] [illegible] [illegible] agimus
angelos letificamus quociens
non de bono [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et malignos [illegible]
leticia facimus. Teste [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible]
agimus gaudent angeli et [illegible]
demones quociens [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] letificamus
et angelos suo gaudio [illegible]
[illegible] gaudium [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] bona [illegible]
gaudium [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
tingat nos [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
fructu [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sine fructu [illegible]
[illegible] [illegible] quo [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible]

facie mea in illo magno et
terribili examine qui intrare
inspexit omnes dies meos que
venis scrutari meum. Nunc
tu autem nunquam nullo tempore
separari te in corde meo te
totaliter amplecti in tua
dulcedine delectari. Omnia
interiora mea ignea tunc ubi
quod erat tunc tenebrosum non
erat tunc splendens. Omnis
creatura quod est desiderabile
laudabile et delectabile
secundum Bernardum. Et hoc nondum
quod in operibus bonis quod quilibet quod
scit se habere similiter et ea
que facit dei gratie attribuens
contra illos qui sibi ipsis attribuunt
ad hoc hortatur. Augustinus in libro
de verbis domini secundum ... Tamen
a quamque scripture laudis eius imitator
semper sis totum semper
... quia nec est
aliquis gratie nisi dei dono non
tam meritis proprie gratie tu
deputat pietati quod instinctu
... aut peccator tue iniquitati
ascribe. Sit accusator tuus
et ille sit indultor. Omne
enim crimen vel facinus vel
peccatum tue est negligentie et omnis
virtus et sanctitas dei est in dul-
gentie quod scias. Secundum Augustinum
magna namque virtus est bona
actio tunc humilitate que
reddunt hominem quodammodo domino
... bona opera
et humilitas hominem deum facit
super ... laborandum igitur nobis
est ut in bonis operibus que
quamvis humili corde semper
habeamus. Et tunc bona opera
in ... alios provo-
cant gloriam dei et edificationem
proximorum per hoc non nostram.

in tempore aut vanam gloriam amittit
nec meritum nostrum apud deum
... stulta et vanam
gloriam amittat. Augustinus
de hoc dicit beatus Augustinus in libro de verbis
domini secundum. Quisquis ita vult
in hominibus opera sua ut
ille glorificetur a quo accepit ea que
in illo videntur accepit. Et
sic ad imitationem bonorum idem
ipsi qui videt provocetur. Verum
enim lumen luceat coram hominibus
quia lux de illo ... va-
dat non superbie finem contempnit
et in eo ... ne iustitiam suam
faciat coram hominibus ut videatur
ab hominibus quia ut sua de-
putat illam iustitiam secundum Augustinum.
Bona ergo opera et cum fama de-
ligentia ... ut propter
agamus vanam gloriam. ... quin
sed omnia in gloriam dei agere
studeamus ut bonis nostris acti-
bus vita eterna possidere valeamus.

Post virtuti ...

Post virtutem operum ... in
... virtuti
... devotio.
... quam dum
virtuti quibus ... sunt
... non deum tamen
in conspectu dei apparet gloriam
nisi virtuti ... videlicet
perseverantiam quia nullus
homo mortalis ... virtutem
... laudandum ... vita sua
... bonum ... in
... ac felici fine concludat
Est enim perseverantia finis ac
consummatio virtutum. David
enim valet fuisse ...
fuisse humilem et ...
fuisse devotum et ... deum
deum ... et ...

virtutes habuisse nisi adesset
~~pacientia~~ perseverancia. Cum
enim omnes virtutes currant, so-
la perseverancia accipit bravium.
Unde non ille qui inceperit
sed qui perseveraverit in bonis
operibus hic salvus erit. Un-
de Hugo: Inchoata virtus non
proficit nisi ad finem perducatur.
Et ideo perseverancia valde nobis
necessaria est ut in bono quod per
graciam dei inchoamus constanter
usque ad finem perseveremus. Hec
Hugo. Ipsa namque perseverancia
est virtus milicie laudabilis
qua est miles ad meritum consta-
cie fiat pugnatorum fortitudo
Sine qua nemo potest vi-
dere deum. Decorum commenda-
tur b. Bern. sic d. Perseverancia
est unica filia regis summi
virtutum consummacio. Totius
boni repositorium et virtus sine
qua nemo videbit deum absque
victoria cum. Nec qui pugnat
victoriam nec palma victo-
ribus. Vigor est virium nutri-
mentum, ad meritum mediatrix, ad premium
Soror pacientie, constancie filia,
amica pacis, amicitiarum nodus,
unitatis vinculum, fortitudo pug-
natorum. Tolle perseveranciam nec
obsequium mercedem habet nec bene-
ficium graciam nec laudem fortitudo.
Sola est cui eternitas redditur
vel pocius que eternitati homines
reddit dicente domino: Qui
perseveraverit usque ad finem hic
salvus erit. Hec Bern. Debet
ergo homo in bono opere continua-
re et incessanter nova prio-
ribus super addere nec languat
cum in bonis et in venosis
actibus tepescat ac deficiat.
Unde b. Bern.: Nequaquam sufficit

tibi semel vel bis operari quod
bonum est nisi incessanter ad-
das nova prioribus. Alioquin iam
et marcet flos primi operis decor
omnis et vigor in brevi
in ruinam si non aliis atque aliis
subinde subiectis pietatis
operibus continue foveatur. Hec
Bern. Nec debet aliquis pro-
pter verba despecta vel quamvis alia
bonum opus obmittere. Nam
sunt nonnulli qui bona agere
proponunt sed cum ab aliis de-
ridentur protinus ab inchoacione
bona quam proposuerunt re-
siliunt. De hoc dicit b. Greg.
Hic qui namque agenda aliqua
bona proponit sed postquam ceperit
nos labiis suis ab ore
irridencium recipit ab inchoa-
cione accintus nec sectari
protinus et confusus ~~est~~ discedens.
Hec Greg. Et sic dicit quod inchoan-
tibus bona opera facere premium
promittitur sed solum perseverantibus
datur. Quia in vanum bonum
opus agitur si ante finem vite
deseratur. Unde Ysid.: Sic non
inchoantibus premium promittitur
sed solum perseverantibus datur.
Unde placet deo quisquis homo
qui bonum quod inchoavit perseveranti
fine implet. Bonum quod per deum
de fine suo non despiciat
vita indicat. Virtus ergo boni
operis perseverancia est. In tantum
bonum cuiusque agitur si ante
terminum vite desinat. Sepe
suo vituperio aut inficiatur
aut dampnatur. Hec Ysid.
Notandum eciam quod virtus perseve-
rancie in bono eternitatis alter
similitudine per quam primum eterni-
tatis habitabimus cum deo, quia
eciam vita perseveranti in bonis
est penetrabilis. Teste domino.

qui dicit Jngredere in vitam beatam
sed perseueranti penetratur. Est
[illegible] quia tanta est efficacia per-
seuerancie in fine [illegible] semper
[illegible] angeli [illegible]
Quia si vel affectus deuocio-
nis vel spiritus affectus [illegible]
vel compunctionis attenuatur
paulatim deficere incipit deuo-
tionem contingat vnde dicit apostolus
non coronabitur nisi qui legitime
certauerit vere legitime certa-
men perficitur in continuo
[illegible] dicit [illegible] B. Bernardus
nulla [illegible] non di-
[illegible] sed vt [illegible]
nisi [illegible] laboris [illegible] ad [illegible]
[illegible] sunt nobis vicia
bona [illegible] diuina deuo-
cio [illegible] et [illegible] in
tencio [illegible] obtinens
[illegible] deuotionem tota intencione
studium continuat [illegible]
bona si potest [illegible] non operari non
potest quacumque occasione im-
pedita deuocionem suam me-
ditando attendat quecumque
[illegible] vel
quia torpet in actione exteriori
vel quia languet in actione
interiori saltem deum cogitet
quod nulli difficile est quia
hoc plane subiacet sue vo-
luntati vnde dicitur Ca-
ue nequando obliuiscaris domi-
ni dei [illegible] Tob. Omni tempore
[illegible] habeto deum et [illegible]
ad cogitandum deum semper [illegible]
[illegible] virginem vt [illegible]
[illegible] est [illegible] ad meditandum
ipsum [illegible] quod est grave non
[illegible] ipsum
nobis subtrahitur vt [illegible]
[illegible] melius
potest facere tempore [illegible]

tempore [illegible] aptissima
[illegible] sufficientes sumus cogitare
[illegible] aliquid a nobis [illegible] a nobis
sed sufficiencia nostra ex deo est
[illegible] et [illegible] impletur [illegible]
[illegible] dignum [illegible] et [illegible]
[illegible] nobis [illegible]
Quia [illegible] in [illegible] et nobis
et [illegible] gratia [illegible] nobis
gratia [illegible] sufficit [illegible]
[illegible] operis [illegible]
[illegible] meditacio [illegible]
aut [illegible] contingat operis in
[illegible] non [illegible] ambu-
lantes et perseuerantes in
[illegible] et [illegible] vt
[illegible] ab [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
perseuerauit vsque ad finem hic
saluus erit. Et in apocalipsi Esto
fidelis vsque ad mortem et dabo
tibi coronam vite. [illegible] patet
perseuerancia [illegible] inter
virtutibus [illegible] dignitatis
dignitatis est explanatio [illegible]
tinet ad perfectiores quorum status
vt [illegible] est [illegible]
in loco i [illegible]

Post quam
in [illegible] deuoti
[illegible] que [illegible] in loco
pertinet ad perfectiores [illegible]
[illegible] dependet in quo statu
perfectionis [illegible] ac [illegible]
[illegible] debet [illegible]
[illegible] gradus in quo [illegible]
gradus perfectionis [illegible]
est [illegible] dependet in [illegible]
[illegible] nam [illegible]
[illegible] incipit [illegible]
[illegible] in bonis operibus
[illegible] et i [illegible] perfectio [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] temptacionum
incipit tollerare quia maligna

spiritus in medio salutis humane vel cum aliquis proponit bonum facere religiose vivendo statim subtilissimos temptacionum laqueos {sicut} illi solet tendere ut cum anima salutis possit evitare et devitare futura lucra fama et [illegible] gulositas et pigricia ad perdicionem eternam producere. Sed quamvis religiosus et tanta virtuosa perfectio [illegible] de temptacionibus ac suggestionibus demonum valde lesus ne contingat eum tantum malum incidere. Et primo nonne temptacio et omne peccatum inchoatur et impletur tribus modis scilicet suggestione delectatione consensu. Suggestio quippe fit per diabolum, delectacio per carnem, consensus per spiritum. Nota est enim magna distinctio inter suggestionem atque delectacionem et consensum. Quando enim aliquis perpetrat. Cum enim malignus peccatum suggerit spiritus in mente si nulla delectacio peccati sequatur peccatum omnino non est perpetratum, cum vero caro incipit delectari tunc peccatum incipit nasci. Si autem usque ad delectationem consensus fit tunc peccatum cognoscitur perfici in suggestione igitur peccati semen est in delectatione fit nutrimentum in consensu perfectio. Et sepe contingit ut hoc quod malignus spiritus seminat in cogitacione caro delectatione trahit ut tamen anima eadem delectacione non consenciat. Et tantus delectari sine anima nequeat ac ipse tamen animus voluptatibus illius carnis in delectacione aliquando ligatur invitus ut ex racione contradicat ne consenciat. Et tamen delectatione ligatus sit, sed ligatum se vehementer ingemiscat. Unde et ille celestis exercitus precipuus miles gemebat dicens: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee. Ecce homo est et ita dicebat captivus et liber, liber ex iusticia qua diligit, captivus [cancelled] ex delectacione quam portat invitus. Et multa sunt non nulli qui cum sint in tanto vel aliis occasionibus affectione seu delectacione carnalem in corde sentiunt ac eciam corpore pollicitaciones motus titillacionis cum exterius tendantur motibus tam cordis quam corporis valde resistunt. Sed per hunc modum passiones non solum intrant peccatum sed et meritum operantur. Nam sicut quidam dicunt vir humilis aliquando sentit cum absque peccato delectacionem quamvis certa est in illis tribus superioribus et [illegible]. Nam primo fit suggestio sive per cogitacionem sive per sensus corporis vel videndo vel tangendo vel audiendo vel gustando vel olphando que suggestio cum facta fuerit si nulla cupiditas ex memoria competit excludi sequentis astucia. Si autem mota fuerit quasi iam initium consensus incipit, sed alia racio velut contra commota cupiditate refrenat atque compescit. Et cum fit non labimur in peccatum sed cum aliquanta delectacione contramur. Si autem racio consenciat atque libidini commovent faciendum decernat ac ab homine in tota vita sua de paradiso expelli, [illegible] cum iam totum peccatum imputatur sine subsequatur factum quia

venus testiculorum. in comparatione in
[illegible] [illegible] [illegible] cedrum
est inprimo suggestio diaboli tamen
adhuc mollis est ut prevaleat
ac roboretur debet [illegible] gregorius in
[illegible] li. mali. comparatur
id est cedrum de vehementer strin-
git caudam quasi cedrum [illegible] sicut
prima quippe hostis suggestio
mollis ac tenera est et faci-
le virtute [illegible] conterenda sed
si hec invalescere neglecta ad
mittitur ei aditus [illegible] sicut
plerumque et se virtute roborat
ut captam mentem deprimens
usque ad intollerabile robur excre-
scat. Cauda itaque quasi ce-
drus stringi dicitur quia semel
cum in recepta mente fuerit temptatio
in ceteris que subsequenter [illegible]
quasi extreme dicatur [illegible]
[illegible] vehementer. capitulo [illegible]
cauda est. [illegible] quia extrema
quedam suggestio blandiens
subsistit et postea vehementius
invalescat [illegible] temptatio
nis sine labore [illegible] inparabile
est namque omne quod inicio sug
gerit sed [illegible] vinci vix
possit. Ponit autem quasi [illegible]
[illegible] blandiens adam [illegible]
sed tamen [illegible] demum delec
tatione [illegible] violenta [illegible]
[illegible]
[illegible] tan
dem dicit. Deinde [illegible] caudam
cauda ligat quia prima sugge
stione perturbat sed [illegible]
[illegible] valeat
invalescere sine temptacionis
[illegible] quia cum [illegible]
[illegible] [illegible] serpentis
suggestionis [illegible] delectatio
[illegible] [illegible] vehe
menter. iste [illegible] illicita sug
gerens lingua [illegible] post

delectationem per transactum demum
sequitur ad [illegible] ubi demum.
per consensum possidens tandem
stringit. hinc est ut quod nonnulli
peccata longo usu perpetrata in
[illegible] sibi [illegible] reprehendunt atque
hec [illegible] fugiunt sed in
[illegible] [illegible] delectantes sunt
quia [illegible] vehementer tanguntur
[illegible] captivi non [illegible] plerumque.
cauda et volentes ligantur que
[illegible] cedri [illegible]
quia blanda voluntate [illegible]
usque ad violentia [illegible]
[illegible]. Dicitur igitur stringit cauda
suam quasi cedrum ut tanto [illegible]
[illegible] temptationis stringi
[illegible] sine [illegible]
ut non possit [illegible] gregorius. Et [illegible]
quod [illegible] [illegible] est
ad tollerandum [illegible]
statum [illegible]
[illegible] debilis. Et [illegible] plus
resistentia [illegible] tanto magis
[illegible] debilitantur [illegible] hoc
[illegible]
tollerabilis est [illegible] diaboli
[illegible] si quis [illegible]
cum [illegible] [illegible]
[illegible] cum plus [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] vigilandum [illegible] est
[illegible] antiqui hostem et tamen
omni studio eius [illegible]
suggestionibus [illegible] Cauda
[illegible] est [illegible]
[illegible] est debilis
ut [illegible] gregorius libro [illegible]
tangit [illegible]. Dum [illegible] hostis
[illegible] antiquus suadet [illegible] nos
eius [illegible]
[illegible] hostis
nos ad culpam sine [illegible] vo
luntate [illegible] quia ille
[illegible] male nos suggerit nos
[illegible] voluntate [illegible]

in plenum. Si cum prime sug-
gestioni maligni spiritus non
resistit, repente totum edi-
ficium cordis dum non sentit
illabitur. Antiquus enim hostis
scit quia consuetudo fortis
est ita quod vix resisti debil[ius]
Si cum eius suggestionibus assi-
plectitur quam leo tollerari ne-
quaquam potest. Si autem ei resistitur
quam formica attenditur.
Aliis quoque est leo aliis aliis
formica quia crudelitatem
illius carnales vix tollerant
spirituales vero infirmitatem
illius pede utrumque calcant.
Facile quippe uno resistitur
sed non ei vel multis lap-
sibus vel in uno diu re-
sistitur. Sed cum eius persuasio-
nibus anima sub eo consenserit
quanto se crebrius subicit
tanto eum sibi intollerabilio-
rem facit ut ei reluctari
non valeat. Quia nimirum pugna ma-
ligni adversarius quod leam
compugnat quem mortem
consentiendo pugnat. Hec Gregorius.
De hoc etiam Ysidorus sic dicit. Item
cum suggestiones dyaboli non
respicit in eius insidias minime
incidit. Nam facile in corpore
oculis impellitur si prima oblecta-
menta ipsius respuit. Unde
cum serpentis [illegible] caput si
capiti i. prime suggestioni non
resistitur totum in interiora cordis
illabitur. Temptationum principia
mollia fragiliaque sunt que si
non calcantur sed per ipsum
in consuetudine nutriuntur in ro-
bustiorem fortitudinem convalescunt
[illegible] autem cum diffi-
cultate vincuntur. Hec Ysido-
rus. Et [illegible] est in nobis

principium motuum spiritus perver-
sum quod operatur nobis nolentibus
scilicet primus motus fomitis quem quidam
doctor appellat concupiscentiam sive
illecebras desiderii sive languo-
rem nature. Et licet ille motus
operatur peccatum in nobis stimulan-
do et nobis non operantibus non
consentiendo tamen etiam dum est
illud operari sicut volentes
nos quod ille fomes a quo in-
cipit primus motus concupiscentie
est languor nature non aliene.
Hec autem vicinitas non est extra
personam sed penetrans nobis
originaliter inplicite. Ergo primus
motus apud peccatum et in sensua-
litate sed peccatum non tamen
hoc mortale est sed tamen venia-
le quia voluntas non habet
completum dominium super primos
motus qui sunt spiritualis autem
in illis actibus qui consensu
voluntatis procedit sed habet
ipsius dominium completum sed
est in illis actibus qui non
principium ratione procedunt et
tamen voluntas tales motus in-
pedire poterat sensualitate
Et ideo sunt peccatum veniale.
Dicitur autem talis primus motus simpli-
citer veniale primo quia movet
ad delectationem. Secundo quia sunt quodam-
modo voluntarii ideo sunt peccatum sed
quia ut dictum est non procedunt
ex voluntate. Tertio propter delectationem
annexam. Cum enim anima per de-
lectationem coniungitur creature
obtenebratur et peccatur sed
cum coniungitur deo illuminatur et me-
rere. De hoc duplici motu
cordis sive concupiscentia sic dicit
Alanus. Omnis concupiscibilitas
ad illecebras est vitium et
peccatum. Omnis autem motus concupiscentie

in illecebris est peccatum completum
Est autem concupiscibilitas pruri-
tas qua quis pronus est ad peccan-
dum. Concupiscentia vero dicitur ipse
actus concupiscendi. Aliquando autem con-
cupiscentia precedit quendam motum
qui est contra delectationem et contra ar-
bitrium libertatis ut quando homo vi-
dens mulierem velit nolit mo-
vetur, sed postea non delectatur
ut talis motus ~~bonum est opportunum~~
non est concupiscentia sed ad concupiscentiam est
non in illecebris sed ad illece-
bras. Et talis motus bonum est
opportunum sed non est peccatum quia
non est in nostra potestate quod
non est motus prevenit velle
et nolle. Unde omnes huiusmodi
motus originem habent a peccato pri-
mi parentis vel a peccato originali. Ali-
quando non primum motum sequitur
delectatio que est in illecebris
et in concupiscentia. Tunc enim con-
cupiscit homo et illecebris [illegible]
[illegible] et talis motus est peccatum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est quando sit delectatio
sequens primum motum sine statim
[illegible] non [illegible] sed [illegible]
[illegible] voluntas est peccatum
veniale. [illegible] ante consensum
illi primo motui [illegible] vocatur
simpliciter [illegible] peccatum [illegible]
Est autem consensus [illegible] in cogita-
tione quando mora voluntaria
[illegible] [illegible] [illegible] accidit
cogitationem [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ipsa
~~[illegible]~~ cogitatione [illegible]
[illegible] [illegible] autem consensus in delec-
tatione et cogitatione peccatum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] cogitatione in [illegible]
[illegible] Et delectationis
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] cogitatione mali usque ad
[illegible] [illegible] et in delec-
tatione usque ad longam oblectationem.
Est in [illegible] voluntate cum possu-
mus [illegible] motum [illegible] me-
tem a cogitatione mortali usque
ad [illegible] [illegible] et in delec-
tatione usque ad longam oblectationem.
Est in [illegible] [illegible] cum possimus
nos in primo motu [illegible] me-
tem a cogitatione et delectatione
[illegible]. [illegible] usque morabitur
inter cogitationes [illegible]. Ex
hoc quod dicit morabitur patet quod
non cogitatio simpliciter [illegible] accidit
[illegible] [illegible] [illegible]
et dampnatur [illegible] cogitatio
[illegible] [illegible] occasio [illegible]
qui statim [illegible] [illegible] Augustinus
de [illegible] [illegible]. Autem quidam qui
[illegible] [illegible] [illegible] cogitationibus
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
delectatione. [illegible] delectatur
et non [illegible] [illegible] in quibus non
[illegible] [illegible] [illegible] mora sed quodammodo
in [illegible] [illegible] non delectatio accidat
[illegible] non est mortale dampna-
bile. [illegible] concupiscentia et de motu
[illegible] in glosa Nicolai de Lyra
[illegible] [illegible] Omnis qui viderit
mulierem ad concupiscendum eam [illegible]
[illegible] [illegible] absolute mulierem ad
concupiscendum non est malum sed
[illegible] [illegible] concupiscentia [illegible]
Et ipsa concupiscentia [illegible] procedit [illegible]
primo [illegible] appetitu [illegible] [illegible]
concupiscentia [illegible] appetitu [illegible] quod
dicitur sensualitas et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non est peccatum
[illegible] veniale [illegible] mortale [illegible]
[illegible] est quia talis motus sen-
sualitatis non est in potestate [illegible]
et [illegible] non est peccatum sed re-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia
[illegible] est [illegible] est peccatum [illegible] de [illegible]

Non est in potestate nostra quatenus
hec non tangamur sed est in potesta
te nostra reprimere vel acceptare
et ideo quod predictum motum sensualitatis
non est peccatum sed nostra consenti
entis si ei consentit. primo
Quando autem tenet per delectacionem mo
rosam absque consensu. tunc est peccatum
veniale. Quando autem sequatur
consensus in actu tunc est peccatum mortale
et anime dampnacio. Sed vel signo
et de tali concupiscentia que est
consensus dicit salvator. Jam me
chatus est eam in corde suo
hec glossa. Unde dum pulsamur
per illicitos motus sive sint sensua
les sive naturales sunt expugna
cione digna per delectaciones re
pugnandum est illis et non consen
ciendum ne in vestro mortali
corpore tales consensus regnet peccatum
Dicit beatus Gregorius in xxi li. moral.
Sic et habentes possessionem ex
terioris consistere vellit sic
nichil [illegible] appetitu illius
in finitis desideriis et habere
Quod securus et aliud est quod animum
delectacio carnis pulsat aliud
non cum perversis delectacionibus
obligat. Plerumque enim actio
carne prava pulsat sed vincitur
plerumque autem cum pravum
quid suggerit hoc lux sensus
causa per desiderium volvit et
minime in mente nequaquam temptacio
immundicia inquinat cum pulsat
sed cum hanc sibi per
subiugat. Unde et cum pre
dicator egregius hec
Temptacio vos non apprehendat
nisi humana quippe temptacio est
qua plerumque in cogitacione tangimur
etiam nolentes quia non nunquam
illicita ad animum veniunt hec
utique corruptibili incipit consumatur

corrupti pondere habemus. Jam vero
demoniaca est et non humana
temptacio cum ad hoc quod carnis
corruptibilitas suggerit per consensum
se animus astringit. Hinc iterum de
hoc non regnet peccatum in vestro mor
tali corpore. Peccatum quippe
in mortali corpore non esse sed re
gnare prohibuit quia in carne
corruptibili non regnare potest sed
non esse non potest. Hinc ipsum na
ture a despectu temptantis peccatum
est quo quia condicionem humanam
profectus non carens sua pre
dicator quem hoc expellere plene
non potuit a dominatu cordis
[illegible] regnum tulit ut aperti
us eliciatur. Et si plerumque immundis
cogitacionibus homines sollicitantur
sunt inspicit salutis ingreditur
non dicit. Hec glossa. Damnati
nam vir cum carnis coordi
natis motis in semper sapientis con
sensus conviciis vincit vir sanctus
quia temptacionum motibus non
consenciendo succumbit sed bene
resistendo per commune delectabiliter.
Beatus Gregorius in xxxii li. mo. exponens
id dicitur lignum in collo collocat
nectum. Unde sic vir rigidus ... sed aut
tantum quia plati tantum motibus
carnis non luxurie appetitu sen
tit modo cum animos temptant
modo gloriam elacionis inclinat
modo suggestiones livoris ab
ruunt modo igne furoris accen
dunt rigidus sed ergo quia temptaci
onum suarum motibus non consentit
desubtilis sed rigidus perse
verat. Quia igitur ab aet potestate
rigidus ad potestatem tenent in collo
cacionis dicitur. Hinc rigidus in col
lo collocat impotenti semper
cum regendo ad tempus fatigati
sunt sed in electionibus in ac
collo in cervicem collocatur. Et cetera.

illi accipiunt alios digne
iudicare quo hic nesciunt et
incipiens nequit per hec g g
in resistendo est motibus ne
carnis et cogitationibus prius
ut absistendum est nam dicit
ad hoc heraclius papa. directe dum
fit te malum cogitationum in cor
abortum inceas non de malas
cogitationes sed malum cogita
tionum hoc est consensum primum imaginum
et pruriginum. Quia cogitationi
bus mali totiens consentimus
et in eis delectamur totiens
deum offendimus et ab ipso
separamur unde ideo deum sancte
hominis cogitationes separant
a deo. Et dum proinde cogita
tiones quia perveniunt mente
hominis et dum pertinent cor eius
et deducunt eum non solum
ad impia verba verum etiam
ad impia facta quia voluptas
in cogitatione non ipsum in actione
ducatur. hic similiter cogitationibus
omnino tamen non valemus solle
cite non consentiamus ut in eis
delectemur quia nullus in eo
peccat quod vitare non potest
ut dicit Augustinus. Non quod nocet
sensus si non est consensus. Quia cogi
tationes non dicunt sed quia con
fingunt sed consensum quem
fingunt iudicande sunt
Nihil enim refert quale id est
quod cogitatur sed quale affectum
de ipsa cogitatione comparatur
quia cogitatio mente non pollutam
ubi delectatio prurigini consensum con
ciliat non consentit. hinc dicit beatus Augustinus
Temptatio cui non consentitur non
est peccatum sed materia exercende virtutis
quod nocere sit in prima malas cogi
tationes temptamur quia dicitur que
de glo. gloriosus est non conse
ntire quam temptari non posse
sed tamen nobis de tanto

ambulemus necessarium ut magis
in carnem sit quod nos dicit admo
net dicens. vigilate et orate ne
intretis in temptationem
Quapropter dispensant secreta
nobis temptationum per quas
oriuntur ipse temptationes de eo
scire quod magna occasione dat
ipsis temptationes quia sunt corporis
quod materialiter multo magis
inordinatus et periculosiorum quia prima
cum carnalis concupiscentia est ultimum
scelus ultimum diabolus [illegible]
Prima cum fornicationis et lia
sunt scelus sed diaboli sed qui
nos capiunt ob id sunt ubi ipse
Cum etiam delectatio confirmat
libidinose suggestionis nam sit
ad libidines concupiscentiam et cito resistit
opus quam titillanti sensu actione
dicit delectatio diuturnam
impugnationem quia nisi ad consensum
temptatur quam ille qui sola
suggestione et delectatione carnis
temptamentis spoliatur. hec
ipse. Est autem periculosus sensus corporis
sentiunt vicia ad animam de
de hoc beatus Bernardus per quam cum sit
quam per quam de fenestras in
corpore ad animam est introitus
sensus corporum sicut quam corporis fene
stre et lucis dicta ipse ut
aurige modo detineat frena
tactum hoc per anima curam non
cum sit invisibilis in corpo
reum non tangitur sed in quibus
corporis per sensus operationes que foris
sunt recipit et respiciendo
concupiscit et per quod non nunquam
etiam in peccati delectatione cadit
Nam callidus hostis humanus
genus cum ab affectu operis ex
pellitur secreta cordis per malas
cogitationes polluere molitur
quod beatus gregorius in xxxi. li. mo. tangit
sic dicens. Cum sit invisibilis anima
licet sit corporalibus rebus de
lectari tamen nisi quod in hiis de
corpi quam quedam consideranti

foramina quaedam corporis sunt
licet visus quippe auditus
gustus odoratus et tactus quasi
quaedam viae mentis sunt quibus
foras veniat. Et ea quae foris
sunt concupiscat. Per hos etenim
corporis sensus quasi per fenestras
exteriora quaeque anima respicit et
respiciendo concupiscit. Cum ipsos
non per has in corporis fenestras
intuente exterius respicit plerumque
in delectationem peccati etiam nolens
cadit atque obligata desideriis
incipit velle quod noluit. Pri-
ceps quippe aut dum [illegible] non
prudens ne minime quod videat
quod concupiscat cavenda praecaventi
sunt despicienda quae videt nec
per quandam lubricam in cogitatione
essent prudenter natus est
quia intueri non debet quod non
licet concupisci. Ut enim munda
in cogitatione mens servetur ala
sensu suo avertenda voluptate
despiciendi sunt oculi quasi
quidam raptores ad culpam. Un-
de ad custodiendam cordis
mundiciam exteriorum sensuum
disciplina servanda est. Nam
quando talibus [illegible]
polluat quia talibus [illegible]
[illegible] Carnales tamen sunt
[illegible] quaedam corporis perurguent
Et [illegible]
dere quasi initialia quaedam
[illegible] ad fluxa
quaeque [illegible] mente [illegible]
trahunt [illegible] luxuriae
aut cogitatione [illegible] aut
opere. Callidus namque tempta-
tor [illegible]
pollutum [illegible] polluta cogi-
tationis [illegible] huic im-
pudicus oculus est quasi ianu-
tor cordis qui non permittit
[illegible] Ex quo
non impudicus oculus dicitur
et ea quae [illegible]

[illegible] de hoc dicit [illegible]
in libro de claustro animae pudicus
oculus ianitor est cordis sedet
ad ianuam non permittit intrare
quod noceat nihil intrare
quod debeat. Verendus videtur
[illegible] et claudit et clamat
impudicus quaeris quod placeat
[illegible] dicit voluntate intrare
voluntate ad mon[illegible]
exhortatur [illegible] in libro
laudandi est tamen omni studio ut
[illegible] concupiscentiam
concupisci [illegible] maxime tamen
[illegible] ulterius ne cor et animam
[illegible] concupiscentiae gla-
dio confodiat. De hoc [illegible]
in [illegible] ubi [illegible] Gregorius dicit
[illegible] temptatio portas
trahitur [illegible] non unquam concepta
[illegible] oculos cogit despicere
[illegible] in quem [illegible]
mente [illegible]
animam concupiscentiae gladio confodit.
[illegible]
[illegible] animae [illegible]
[illegible]
[illegible] concupiscentia [illegible]
et [illegible] animam ad [illegible]
[illegible]
[illegible] voluptatibus oculos [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sancti [illegible] tu
[illegible] delectatione [illegible]
[illegible] forma [illegible]
mente ingreditur disciplinae
[illegible]
in cogitationibus [illegible]
[illegible] subtili-
ter custodire [illegible] cogitationes
[illegible] adoperatione
[illegible] culpa [illegible]
[illegible] ibi
[illegible] extinguitur [illegible]
cogitationum [illegible]

cum festinacione non resistitur
ac eadem que mutetur mola
volvitur et opus suum [illegible]
bus vincit vix prevalet quia
intus ipsam inebriare diuinam
[illegible] captiua tenet. Hec
glosa de eo dicit Cass.
Dicitur continuo velud oculos
pulveris favillis infigens [illegible]
dimus et si bis vel ter for-
tasse possit continuo non cum
deo quotiens. Nam Cum
aut flamma semel accendit
[illegible]. velud absentes facit
apud se ymagines turpium
actuum aliquam multociens pro-
dit. Adeo prius hec Cass. Dicit
etiam Serapion abbas in col-
[illegible] sit de [illegible] studen-
tibus plurima confert ut car-
nalium passionum ymagines
sibi simul subtrahat quam
sit vel occasio vel incentiva
earundem passionum excitanda
Adiutorium [illegible] gerant. Nam cor-
poris ne concupiscencie affectum ca-
tet per ipsam visionis effigies
et materia illicitas subtrahit
Dicit hec Serapion abbas
aut occasiones [illegible] ma-
xime valet fuga seculi quia
quamvis in mundo et eo sine [illegible]
peccato sit [illegible] est teste
ysid. qui dicit. [illegible] est
ut quibusque inter seculi volup-
tates [illegible] illi-
[illegible] et si non cito
[illegible]
cum [illegible] qui
peccato [illegible] hec ysid.
Nondum est etiam de cogitacionibus
illicitis et sciendum quod cogita-
ciones [illegible] non solum generantur
ex sensibus corporis verum etiam
non nunquam oriuntur ex suggestio-

ne diaboli vel [illegible] negligencia
[illegible] in nos oriuntur. Semper
est ad respondendum et diligen-
ter [illegible] unicuique cogita-
ciones suas discernere et ad
primum animi motum malas
reprobare et bonas approbare
ac suscipere. Dicit hec Cass.
[illegible]. Est [illegible]
ut assuescat animus sollici-
ta semper et singuli cum
discernens cogitaciones suas ad
primum motum approbare vel
improbare quod cogitatur ut vel
bonas cogitaciones alat vel
saltem malas extinguat
Hinc itaque [illegible] est bonum
surgere mentem peccatum [illegible] ma-
xime [illegible] peccatum ubi in a-
nima [illegible] statim quod ad primam temp-
tacionis faciem et malum
antequam crescat restringere dum
adhuc est in capite. Hec
Cass. [illegible] quem statim
repugnat ~~[illegible]~~ illecebrose
cogitacioni non cito rapiun-
tur [illegible] ~~cogitacio~~ delectacione
[illegible] dicit [illegible]
et cum que statim in ipsa sug-
gestione perdit illecebrosa
cogitacio non facile rapitur
in prava delectacione sed et [illegible]
que volunde [illegible] primi [illegible]
[illegible] turpi in actu hec [illegible]
[illegible] alias ~~[illegible]~~
illicita cogitacione pulsatum
non permittat [illegible] de suo
[illegible] sed viriliter resistat et
[illegible] hec statim
[illegible]
hec [illegible] malo ut [illegible]
cogitacione [illegible] primus
est hec [illegible] iniquitatem
[illegible] dicit etiam

debet ipsi. Cum te titillat
cogitacio tua et aliquid suggerit
illicitum non te terreat. Quam
talia sperent caput talia prave
cogitacionis initium est cui
periculum in mora. Hec ipse. Et
qui cogitacionem male in principio
non respuit frequenter postmodum
ipsa prava cogitacio ad consensum
peccati et ad opus peccatum perducit.
Unde Origenes. Dum
cum cogitacio mala incipit est
facile potest abici a corde. Nam
si frequenter iteratur et diu per-
manserit adducit animam sine
dubio in consensum et post consensum in-
tra cor suum consummatum. Cer-
tum est quia ad peccatum trahit
effectum. Dum ergo in [illegible]
et pusilla est capiti debet
et abici ne si adulta fuerit
et in vetustate iam non possit
expelli. Hec Origenes. Et nota
quod in illa solummodo cogitacione
que suggestionibus pravis consen-
tit est peccatum. Nam pravas
cogitaciones non peccant consentiunt
sed et facto secundum quod optu-
mitas [illegible] id [illegible] et
tales iam vera de timore et [illegible]
spectu suo [illegible] tenentur.
Debet vera de b. [illegible] Una
tua cogitacione peccatum est quo
suggestioni consentit ~~[illegible]~~
dedit que malum sine blande
[illegible] in factum gestat [illegible]
hinc cogitacio etiam si aliquo
casu impedita non [illegible] vo-
luntate nichilominus [illegible]
[illegible] ad non. Hec
[illegible] dicit et debet b. [illegible]
Cum in [illegible] motibus [illegible]
[illegible] peccata dicit de
fidelium cordibus cogitaciones
[illegible] cordibus illatam desistit

Etiam non semper [illegible] [illegible]
in opere sed tamen [illegible] obligant
[illegible] Hec [illegible]. Et [illegible]
[illegible] pravis cogitacionibus non
sit [illegible] ad [illegible] debet
[illegible] in ipsis cum deliberacione
et consensu adiuncto pertinet
voluntate [illegible] probat ipse. Sic
[illegible] non abicimus [illegible] cogitacionis
prave suggestionibus [illegible]
[illegible] cogitacione [illegible]
[illegible] voluntati. Illud ergo ad [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible]
nam cogitaciones illicitas [illegible]
demonum cogitacionibus oblectati
[illegible] est [illegible] de [illegible]
[illegible] timens de [illegible]
[illegible] [illegible] bonus
quod [illegible] abiectus cogitacionibus
[illegible] repellit. [illegible] si
prius prave cogitacioni resistimus
[illegible] operis non [illegible]
hec ipse. Et [illegible] autem nobis
est quod cogitacionum principia
[illegible] [illegible]
et [illegible] nobis. Hoc [illegible] quidem
tamen [illegible] nos
[illegible] nos
ad sublimiorem [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] salu-
[illegible] [illegible] ut
tamen [illegible] nos [illegible]
et [illegible] ad [illegible]
[illegible] voluntates [illegible]. Ex
[illegible] cogitacionum [illegible]
[illegible] tam [illegible]
[illegible] etiam [illegible]
[illegible] [illegible]
mala pro bonis [illegible]
[illegible] nos in
anglis [illegible]. [illegible] nobis autem [illegible]
[illegible] [illegible] vel
[illegible] vel audimus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

nouit cogitaciones hominum quoniam
vane sunt. Habent igitur cogita-
ciones vanas. Oportet nos ingenti
diligencia et vniuersas cogita-
ciones que oriuntur in corde
nostro sagaci discrecione discu-
tere. Origines et causas ear-
rum fructus indagantes
inequales nos ad plus ~~mala~~
delectantes compellentes qui
eas suggerunt considerare
possimus. Et notandum quod aliquando
deus per spiritum suum sanctum suggerit
nobis bona et sancta vnde ipse
dicit in canticis de pacificis
aut spiritus sanctus quem mittet
pater in nomine meo ille vos
docebit omnia et suggeret vobis
omnia vel que pertinent ad salutem.
Nam sicut dulcis cibus gu-
stat nos dulcibus salu-
tifera iusta et sancta. Aliquando
autem spiritus gustum suum per
dulcedinem prauis hominibus
imprimat ad diuersa vicia
et peccata instigando. De hoc
b. gregorius in xx. li. mo. secundo
diuersos gustui sue dulcedinis
alijs per superbiam alijs per auariciam
alijs per inuidiam alijs per falla-
ciam alijs per luxuriam porrigit
et ad quanta vicia sunt peccata
sit quod de sue dulcedinis potest
imprimat. Nam cum alicui
persuadet in mente superbiam
fit dulce quod dicit quod videri prelatus
ceteris homo preesse appetit.
Cum menti auariciam insidet
molitur sit dulce quod occulte
loquitur quia per habundanciam vivi-
vita. Cum alicui inuidiam
suggerit, quia corpus quos
ceteros fallit precedens videtur
sibi cum luxuriam decepte
menti loquitur sit dulce quod
suadet quia in voluptate cum re-
soluit. Ergo gula carnalem

cordibus inserit quasi tot potus
sue ad dulcedinem porrigit
quia tam dulcedine nos carnales
sunt insilli quam prauitatibus volup-
tatibus dediti ad spiritum dul-
cium tendunt. Illos cum solummodo
suis delectacionibus pascit quos
cottidianis lapsibus in ...
tum impellit. Hec gregorius. Deinceps
ea diligentius attendendum in
pectoris cogitacionum in nostro sensu
quales sint scilicet impetus
vtrum corporis vel carnis procedat.
Nam in claustro est impetus spiritus
...bus vel spiritus carnis. De
hoc duplici impetu gregorius in libro
super cantica ... ibi ...
sit impetus spiritus illuc gradie-
batur. Sic de ... et ...
dicens sunt impetus ...
vt impetus spiritus et ...
impetus carnis ... quippe
carnis ad odium ad delectacionem
ad immundiciam ad ... ad ...
tacionem gloriam ad crudelitatem
ad perfidiam ad desperacionem ad
pacem ad ... ad voluptatem. Cum
impellunt impetus vero spiritus ad ca-
ritatem humilitatem ad ... munditiam
ad longitudinem vite ad meliorem
perfectum ad pietatis opera ad
... fidem ad spem ...
gaudij ad paciam ad ...
vite immortalis ad ... p
... magna
... considerare debemus
in omnibus quod agimus qui nos
... ducat vtrum vna cogi-
tata ... carnis. Nam
... spiritus impellat ...
... talia ...
... bona non
... sed ad
voluptatem corporis ...
... quidem ...
gaudia impetus carnis est ...
... celestia ... eterna

non ad fructum voluptatis
transitoriae sed ad spem aeternitatis
quaerere. Dominica morte ebri-
etatis impetus spiritus est. Et
quia perfecti quique in istis semper
se desideriis extendunt in eo unde
desiderant animalia sunt ubi erat
spiritus impetus illuc gradie-
bantur. Hec Gregorius. Et notandum
quod quanto quisque plus carnalia
et temporalia delectamenta appetit
tanto maiores cogitationum il-
licitarum tumultus in corde suo
sustinet. Econtra vero viri
quia nichil horum quae in mundo
sunt appetunt nullis in corde
cogitationum inordinatarum tu-
multibus premuntur. Dicit hoc b. Gregorius
in x° li. mo. capitulo xi de eo
Nam consistit pro solitudine
sicut ait quidem cum qui nil
appetunt nil in hoc mundo videri
aliquid valent. Dum pro cogita-
tionum tumultibus in corde te-
premuntur. Dum quis desideriorum tur-
bas non portat perturbatam
mente pede insuper superstitiosis
calcat. Alius namque se luxuriae
subdidit atque ante oculos mentis
stemmata turpium operationum
fingit et cum effectu non ebrius
opus hoc tantum intentione
agitur cogitationis voluptate
perfectus quod et pollicitus cum
et certaminum cura ad nequissimae
expletionis ruina. Veniebat itaque
hec quasi quaedam proprium patitur
qui in secreta cogitationis tumul-
tu versatur. Alius nequaquam
sternit et in corde in sui ani-
ma causa quae deesse plaget
hic perspicere partes non videt
absentibus et dicit. Iniuriis
contumelias perferre et illecque
recipit aut dicit audiri et
tunc qui obtinet nullus aspicit
imaginis clamantibus in vacuis cor-

de componit. Et in bellaque hic
nimis sustinet et ponderis re-
spondere in flamma cogitationis
premit. Alius vanitatis
tradidit et fastidiosus propria
aliena concupiscit. Hic plerumque
concupita adipisci non valens
dicens quid interum nocte illo
in cogitatione disperit. Corpore
alteri(?) opere quia fatigatur il-
licita cogitatione consilia multi-
plicat. Pervenire ad concupita
satagit. Ad quae conceda quos
iam scrutinos tacet in maleficia
quibus. Et cum nichil de con-
cupitis recipit hoc tamen iam in
corde iam fructum consumpsit la-
boris recipere. Etiam itaque quoslibet
premunt quos instigant avaritiae
tumulti vastat. Alius se tyran-
nidi superbie subiicit in cor in
fert. Dum quod hominibus corrigit
brevi subsistunt honorum sublimium
insulas aspirat exaltari suis
successibus exquirit. Totum quod
desideratur sibi apud semetipsum
ipsum in cogitationibus depingit
iam se sibi pervenire obsequia sub-
ditorum videt iam cetera praeeminet
iam aliis mala irrogat aliis
qui irrogaverunt retractat iam
apud semetipsum stipatis cuneis
publicum procedit iam quem
obsequiis sectaria conspicit.
Cum igitur tot fantasmata corde
imprimit. Eius iste aliud quam
semper in vigilans videt quia
ergo tot rerum causas quas fingit
tolerat nimium interiori vacuus
desideriis turbas portat. De
quo sancti viri quia nichil huius
mundi appetunt nullis perturbationibus
in corde tumultibus premuntur. Cum
enim omnes in ordinatos desideriorum
motus a cubiculo cordis manu
sanctae considerationis eiciunt. Et quia
transitoria cuncta despiciunt
nullis vanorum cogitationum

maiestas non patitur. So-
lam namque eius prae ceteris appe-
tit. Et quia nulla singularitate
diligit, magna mentis singu-
laritate perfruitur. Unde recte dicitur:
Qui aedificant sibi solitudines.
Solitudines quippe aedificare
est a secreto cordis tumultus ter-
renorum desideriorum expellere et una in-
tentione aeternae patriae in amore
intimae quietis anhelare.
Sic non tumultus cogitationum tumul-
tus expulerat qui dicebat:
Unam petii a Domino, hanc requiram.
A tumultibus cum vero psalmista
gemens quendam successum petierat
quietem mentis, in qua tanto
plenius Deum cerneret, quanto
hunc atque se solum intueretur.
hoc g. g. Videndum est etiam
quod antiquus hostis tribus modis
insequitur nostram bonam intentionem,
nostram in cogitatione polluendo et
in operibus quae gerimus coram
aspectu summi iudicis vitiet.
Aliquando cum in inchoatione boni operis
[illegible] bonum et intentionem non
[illegible] molitur machinae va-
nam gloriam nobis suggerendo.
Si autem non perficit, tunc ipsa
actione boni operis sollicitudine sing-
ulari vanae gloriae solet tende-
re laqueos [illegible] ut possit
illa vitiare. Si autem non sit
praevaluerit, tunc opus boni
et finem actionis labor sub-
plantat. Iste annunciat b. Gregorius
in secundo libro moralium exponens illa verba
Job: ne forte peccaverint filii
mei et [illegible] filii in cordibus
maledicunt cum recta opera ma-
num recte cogitationibus faciunt,
tamen in aperto recte faciunt,
sed nocivam in occulto moliuntur.
Deo quippe maledicunt cum
mentes suas se de se aestimant
habere quod sunt a Deo; maledicunt
cum se ab illo accepisse

vires intelligunt, sed tamen de
eius muneribus laudem quaerunt.
Concedendum est quod bona nostra
tribus modis antiquus hostis
insequitur, ut scilicet quae in nostra
conversatione coram hominibus aguntur, in interni
iudicis conspectu vitiet. Aliquando na-
mque in bono opere intentionem violat,
ut omne quod in actione sequitur eo
purum mundumque non exeat,
quo hoc ab origine perturbat.
Aliquando vero intentionem boni operis
vitiare non praevalet, sed ipsi
actioni se quasi in itinere opponit,
ut cum per propositum mentis securior
quisque egreditur, subiuncto la-
tenter vitio quasi ex insidiis perimatur.
Aliquando nec intentionem vitiat
nec in itinere supplantat, sed opus
bonum in fine actionis illaqueat,
quantoque vel a domo cordis vel
ab itinere operis longius se rece-
dere simulat, tanto acutius ad decipiendum
bonae actionis terminum aspectat.
Et quos incautos quoque
sibi recedendo reddidit, eos
reparabili nonnunquam vulnere duriore
et insanabili confligit. Intentionem
quippe in bono opere polluit,
quia cum fallacia ad decipiendum
corda hominum conspicit, eorum de-
sideriis auram transitorii favoris
apponit, ut in hiis quae recta
faciunt ad appetenda ima for-
titudine intentionis inclinentur.
Unde recte de unaquaque anima lapsa
[illegible] intentionis capta per prophetam
dicitur: Facti sunt hostes eius in ca-
pite. Ac si aperte diceretur: Cum
bonum opus non bona intentione
sumitur, hinc adversantes spi-
ritus vel spiritus ab ipso cogitationis
exordio principantur, tanto eam
plenius possident quanto et princi-
pium dominantes tenent. Cum
vero in itinere actionis vitiare nequ-

preualet in nostra penitus laqueos
tegit, ut in eo quod bene agitur
conlatis ad intentionem ducat
prauitatis, quae inchoans aliter pro-
fectat in actione longe aliter
quam coeperat peruenit. Saepe
cum humanis laudibus bono
operi obuiat, intentionem operis in-
mutat, quod quidem quaesita
non fuit, sed oblata delectat.
Cuius delectatione dum mens
boni operis resoluitur, ab omni
intentionis intimae uigore
dissipatur. Saepe nos antiquus
hostis in exordio intentionis
serit, nec nos in itinere actionis
huiusmodi [illegible]
quaedam tendit, quae tanto nos
deprimit quanto solum sibi re-
mansisse ad decipiendum uidet.
Hos itaque [illegible] oppositos la-
queos propheta conspexerat, cum di-
cebat: Ipsi calcaneum meum
obseruabunt. Quia enim in cal-
caneo finis est corporis, quid
per hunc nisi terminus signatur
actionis? Unde et serpenti di-
citur: Ipsa tuum obseruabit caput
et tu eius calcaneum. Caput
quippe serpentis obseruare est
initia suggestionis eius aspi-
cere et manu sollicitae considerationis
a cordis aditu funditus exstir-
pare. Qui tamen calcaneum molitur, quia
etsi suggestione prima intentionem
incolumem non percutit, decipere
in fine contendit. Si autem semel cor
in intentione corrumpitur, sequentis
actionis medietas et terminus
ab hoste callido secure possidetur,
quoniam tota sibi arbore fructus
ferre conspicit quam ueneni
dente de radice uitiauit.
Tota itaque intentione perpendendum
est [illegible] operis si penitus ema-
nat ex puritate cogitationis,
cum tanta seruandum est animi

pulices oculus cordis ne hostis
hoc in actione [illegible] subdat
ut per se ipsum peruersum inten-
tionis interserat. Cauendum itaque
est ne bona nostra penitus sint
[illegible] ne in deserta [illegible]
penitus agentes in [illegible]
aut in deserta [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] quod [illegible]
quod hostis culpas [illegible]
[illegible] et iam [illegible]
delectatus [illegible]
[illegible] et cogitatione illicita
etiam nolentes pulsat et quae
ope [illegible] non potest inaniter
laborat ut per cogitationes [illegible]
ualeat conscientiae inquinare.
Sed idcirco nonnumquam homo ista patitur
quia in quibusdam [illegible] actibus
[illegible] habentur [illegible]
[illegible] tempestatis [illegible]
per occasionem dat [illegible]
temptandi [illegible]
[illegible] Sic de Sancto [illegible]
[illegible] et [illegible]
reddunt et per [illegible]
ad [illegible]
corruptione et [illegible]
[illegible] inquinationem
[illegible] tangi-
tur et cogitatione illicita [illegible]
[illegible] nolentes [illegible] pulsantur [illegible]
[illegible] peccatum adhaerere [illegible]
[illegible]
[illegible] non potius
adhaerere [illegible] peccatum [illegible] tum
[illegible]
[illegible] sed [illegible]
[illegible]
non patitur quia nolentes [illegible]
culpas [illegible] sed [illegible]
nolentes [illegible] cum
delectatione [illegible] Saepe
namque hostis quod [illegible]
iam [illegible] delec-
tum est ad [illegible] reddit et

vitta
delectatio culpa ad delectationem
rapitur ipse intus ita quasi
agit in corpore hostis intestina cogi
tatione per immundam delectationem in mente
quanto tanto ille genitalis delecta
tione vacat qui dicebat. Putruerunt
et corrupte sunt cicatrices mee
a facie insipientie mee. Quid
namque cicatrices nisi sanitas post
vulnera [illegible] fuit. Rursus cicatrices
ad delectationem mentem redire
compellit qui invitatur delectatione
flectat. Cicatrices quippe eius
putruerunt est sanata iam post
vulnera rursus in temptatione
scripture atque cum suggestionibus
per superductam cutem prime fetor
[illegible] culpe iterum dolorem quem
sentire quia et ipse et inlu
ras in que agitur et sola mens
cogitatione peccat. Districtaque
se mens in actu obligat ipse
hostis pellicat illamque ligat.
Et in hoc studendum est quod ideo
non numquam in pulsu illicite cogi
tationis affligimur quia in quibus
dam tunc conflatus a talibus
quamvis licitis occupamur. Cum
nichil minus eterna actio
desideriis tangimur tristitie gravi
nos antiquus hostis fortitudine
mens nostra non minima in tempta
te temptationis impugnat. Ubi
et pater eius lege membra hostis
per istud quia capud atque
ea que quo lectum sunt nobis
in quibus vivimus. Quid vis
atque intestina hostis unde ac
dicimus nos quippe ipsos sa
crificium deo offerimus cum vita
litatum eadem divina dedicamus
Tum membra hostis per scrupu
gestis sic igne ponimus cum
intentione opera bonitati diligi
gentes in medio ponimus caput
atque ea que cum modo lecta sunt

introducimus cum in spiritali conti
dentur cum corpus tegitur atque
solito desideriis flamma divini
amoris ardemus et cum pro
vinimus ut pedes atque intestina
hostie lavantur pedibus na
que ita tamen [illegible] in destinatis
scriptura generaliter quia plerumque
[illegible] incontinentie [illegible]
dantur sane toto de nostro
[illegible] ad appetitum [illegible]
mortificationis [illegible]
Et quia ad hunc [illegible] eum [illegible]
aliquando ungimus nonnulla leviam
que iam [illegible] illicitatione
destollamus. Cum cogitationes
mas in mala temptatione [illegible]
Quid aliud quam intestina hostie
[illegible] prevaricantur [illegible]
debeat lavetur. Vera enim
[illegible] est ut in malas cogitationes
timoris affectus deluat quas
[illegible] sacrificii [illegible]
amor invadat atque mens
nostra <s>[illegible]</s> de [illegible] stare
vel de [illegible] pectine [illegible]
ita patitur leniter ut tanto
[illegible] in spiritu fiunt [illegible]
[illegible] que tunc de [illegible]
nichil [illegible] nichil
[illegible] incipiens [illegible]
imponit. Desperant ita mens
[illegible] conditione [illegible]
ut ad [illegible] illius longe
[illegible] ipsius capta fuerit
[illegible] de [illegible] trepidet
[illegible] [illegible] [illegible]
pulsa [illegible] ut
[illegible] temptationibus incitat sed
[illegible] hostis quem longo
[illegible] affligitur
[illegible] hostis [illegible]
[illegible] Inconvenienter
[illegible] magis [illegible] cogitationes
infundit ut si quiete [illegible]
opere non [illegible] amara
cogitatione antiquus eius hostis

mox ut occulta mente traxit. Et dum frequentibus occultis motibus inhaeret et quandam delectationem parit ad consensum reducit. Audita quaedam delectationis verba [illegible] et figura diu dum occulta sunt languentis corporis speciem cordis oculis putat et quem despicientibus non potest violare de multis actibus polluit. Et decepta mentem sit in delectatione ducat ubi se iam diu privatam afflixerat. Unde Gregorius [illegible] sciendum est quod antiquus hostis sedulus non numquam temptare cessat et ad ipsos abire [illegible] non ut maliciae suae et temptationibus suis satisfaciat. Sed quos iam quietos et securos a pugnationibus reddiderat inopinate rediens validius temptet. Sanctus sit inopinatae [illegible] cogitatio fragilitatis sua et quod in brevi sit morte [illegible]. Et talibus temptationibus fortiter resistat quod beatus Gregorius in libro [illegible] sic commendat dicens. Saepe antiquus hostis post pugnam mentis nostrae temptationem etiam reflexerit a bello suo [illegible] ad ipsos redit non ut illatae maliciae suae satisfaciat sed ut corda quae per quietem secura reddiderat repente rediens facilius inopinata irrumpat. Sicut et quia adversus virum beatum Job [illegible] reddit [illegible] [illegible] summa pietas [illegible]. [illegible] [illegible] etiam illius [illegible] ut custodiat. Sic [illegible] ut cum primis temptationibus [illegible]

[illegible] instinctu ostendat. Dum mox a facie domini exiit atque ablata fuerit usque ad [illegible] acceptis [illegible] [illegible]. Tamen minor tamen [illegible] [illegible] anime incipit atque usque ad [illegible] quasi omne corporis mentis illarum temptationibus laborando [illegible] adversum [illegible] non [illegible] quia cum cogitationibus [illegible] ipsa vulnera delectationum quae [illegible] interiorem [illegible]. Et quamvis delectationes mente [illegible] delectatione. Cum [illegible] usque ad [illegible] mollitiae non [illegible] [illegible] ipsa delectationum vulnera [illegible] et [illegible] rigide [illegible] cogitatione [illegible] qui testa saniem radebat. Quod cum [illegible] [illegible] illicitae cogitationis [illegible]. Per testa saniem [illegible] pollutionum cogitationis illicitae nos metipsos [illegible] [illegible] testa [illegible] mortalis intelligi testa cum saniem radere est mortalitatem [illegible] fragilitatis [illegible] et [illegible] delectationis abstergere. Nam cum [illegible] sed dat quia etiam caro [illegible] [illegible] [illegible] impugnat. Cum ergo [illegible] cogitationis [illegible] quasi [illegible] saniem [illegible] [illegible] delectatione nostra fragilitas [illegible] testa tenemus. Necesse [illegible] sunt quae

quando ipsa ad consensum pertrahit
tum illicite in ira mente versatur
sed per ista mens pollutis conglu-
tinatur ita ut non solum prava aliquid
ruminat sed etiam contra quod ipse
per cogitationes turpis loquitur
agat. Hec Gregorius. ¶ Unde etiam
super Daniel b. Bil. qui de singula-
ribus. ¶ Cum tempus quod illo quam non de-
desideratam sibi nondum venit
concupiscentiam suam invenit sibi
depicta concupita vel cum eius corru-
ptiones vel suavius delectationes
et inde multiplicat cogitationes.
¶ Cum vero iam concupiscentiam aliquis
vincit quidem cum libertate hominem ma-
ior concupita aliquis vincit quidem
vel maior delectatio mente cui
non obtinuerit tum corpore quedam
voluptate gestorum visorum auditorum
pati imaginationes vel invitus
quod lumbi impleantur illusionibus
delectationum et ad cogitanda
carnalia vel divina lumine celestium
[illegible] et ipsum non est securum
cum quam pugnat contra concupiscentias
molestias patitur quamvis victus
desideriis non prevalet ad perfectum
affectionis. ¶ Cum non iam ad
libertatem appetat cotidie ani-
mo per affectiones imaginationum
et noxias vel occupationes vel
curiositates que eorum passim ori-
untur cogitationes sicut inque-
sitionis et psalmodie et doctrine
spiritualium in corde sunt de ea
volentes et pluralitatem imagi-
nationis volvunt et fantas-
mata cogitationum considerabit quibus
includantur in mundis
sedibus et convolutis sa-
crum devotionis et omnia va-
pitur demum tenetur vel
repellantur. Cor consilius
hec Bernardus. ¶ Beda etiam super
de Beda in quadam omelia quod
triplex est modus cogitationum
nostrarum unus cum que delectatione
et consensu peragitur necte cogitanti-

bus. Alius cum que delectatione
quadam peccati mente pertractat
sed tamen ad consensum pertrahit
peccandi. ¶ Tertius cum que
naturali motu mentem percurrunt
et non trahunt ad perpetranda
vitia illicite quamvis a bonis
que cogitare debent impediunt
velud est cum fantasmata
rerum que aliquando sensualiter ge-
sta vel dicta ad nostram memoriam
admemoriam reducuntur quamquam
extra ad tractatum suum seprima
instare impletas oculos
cordis convallamus ac spiritualis
cum acies inquietas magis
quam excitare consuevimus devote
ante sanctis cogitationes que liber-
ius mentis captivitati sensim cum
dixerat. ¶ Quin custodia sua
[illegible] exponitur perditur
cum minima singulos agamus
sollicitudines ut si quid consensu pec-
candi fatemur in dies Beda
quamquam citra hec confessione et
dignis penitentiis fructibus absti-
gamus. ¶ A delectatione pec-
candi nos temptante singulos
nostram delectationem crebris
precibus ac lacrimis crebra
humilitatis nostre recordati-
one pellamus. ¶ Si vero solos
dehabet inpulsandi sufficere
non posse videmus si tunc que
carum gratia auxilia ut quando
invenibus neque illorum conflictus
et intercessione sumamus. ¶ Sed
quia suavitatibus cogitationibus
deinceps caventes valeamus
hec si possimus in missione
bonarum cogitationum et maxi-
me frequenti scripturarum medita-
tione fugiamus. Hec Beda.
¶ Cum dominus cassianum inspirans
bonas cogitationes diligere
et statim ab alys que mala
sunt nos dominus dignabitur.

liberare. ¶ Mentem enim quod non
pulsari vel temptari cogitationibus
illis noxiis et in talibus non
possibile est. Ex parte autem
non dependet a nobis. Ita etiam
reprobare vel eligere eas cogi-
tationum consistit in nobis
vel in ipsis, quod est lectione et oratione
et aliis spiritualibus remediis
ut per talia remedia possimus
inordinatas cogitationes respuere
et eas a nobis removere. De-
scribit Moyses abbas in summa secunda
collatione sic dicens: Mentem quidem
non interpellari cogitationibus
impossibile est, suscipere vero eas
sive repellere omni studenti
possibile est. Quemadmodum
igitur ortus earum non omnimodo
pendet, ita reprobatio vel elec-
tio consistit in nobis. Verum ergo
quod diximus impossibile est men-
tem cogitationibus non adiri,
totum vel in toto vel illis
spiritibus tribuendum est qui nobis
eas nituntur ingerere. Alioquin
nec liberi in homine maneret
arbitrium nec in nobis staret
nostre correctionis industria.
Sed est in nobis magna ex
parte ut cogitationum qualitas
emendetur et vel sancte ac
~~spiritualibus~~ spirituales in cordibus
nostris vel terrene carnales
quia consistat. Ideo namque fre-
quens lectio et iugis adhi-
betur meditatio scripturarum ut
in corde nostro spiritualis memorie
applicetur. Ideo decantatio
crebra psalmorum nobis ut
assidua ex ea compunctio ministre-
tur. Ideo vigiliarum ac ieiu-
niorum orationumque sedulitas
adhibetur ut extenuata mens
non terrena sapiat sed cele-
stia contempletur. Que cum
negligentia repente cessantibus
necesse est mentem vitiorum
spiritualem conversa in carnalem
partem mox inclinetur et corru-
at, quia in obtentum carnis non
ingruit malorum simul
probatur. Que molarum agit
corporis impetu rotarum per
volvit, que nullatenus quidem
possunt cessare absque suo aquarum
impulsibus circumacte; in eius
non qui preest situm est potestate
utrum triticum malit
an ordeum lolium ve comminui.
Illud quippe est procul dubio
comminuendum quod ingestum ab illo
fuerit cui operis illius cura
commissa est. Ita etiam igitur
mens per vite presentis incursus
undique ingruentibus temptationum
circumacta vacua quidem cogi-
tationum estibus esse non po-
terit; quales vero vel ad-
mittat vel paret sibi debeat
studii ac diligentie sue pro-
videntia procurare. Si enim
ut diximus ad sanctarum scripturarum
meditationem iugiter recurramus
ac memoriam nostram spiritualium
rerum et desiderio perfectionis
speque future beatitudinis
erigamus, necesse est ut orte
cogitationes exinde spirituales in
his que ~~meditati sunt~~ medi-
tati sumus mentem faciant immo-
rari. Sin vero desidia seu
negligentia superati vitiis et otiosis
confabulationibus occupemur vel
mundanis et supervacuis

sollicitudinibus implicetur et
feruntur operum velud quedam
zizaniorum spicis generata operacio
quorum inde tandem noxiam
ministrabit. Et sic secundum dominum
salvatorem ubi sunt thesau-
rus operum nostrorum seu inten-
cionis nostre ibi et cor nostrum
necessario permanebit. Hec mon.
Albertus. Et ex hoc considerandum
quod multi in psallendo se despecta
devocione vel despecta voluntate
[P]ranci nescio sunt qui se di-
iudicet de in inordinata cogi-
tacione. Et religiosi et
perfecti viri hoc faciunt etiam
a talibus cogitacionibus se infre-
nando ut statim perstantes
de facilis a se ipsis valeant quod
conprisent. Et nam absque
tamen cogitacionibus inveni aere
ivit que salute dei impedi-
unt et considerare futurorum bonorum
que nimis preparata sunt amo-
nende et intellecte sicut de
hoc dicit Bernardus. Respondet ut Ber-
cerum viri quociens se senci-
unt temporibus cogitacionibus pulsari
ad illicita delectacionis
Volet tractatus in ipso temptan-
cium sita terminata temptantes
in ipso oculos ponunt et extre-
ma consideracione qui illicitum sug-
gerit cum tempore delectacionis
extinguere. Et quod hec de
temporibus loquitur qui quedam
vanas et inutiles sicut vim
no leviter absorbantur. Preter
id quod semper incumbit ut
qui cogitat inutilia et id
prius sibi displiceat effugiat
fictum et aufert se a cogi-
tacionibus que sunt sine in-
tellectu. Quando ergo quero

fiet de ipso que sentis no-
sine quodam illicito affectu qui
primo statim aufert se ab illis
etiam que sunt sine intellectu
repente in ordine constituti quos
quedam cogitacionum faltheticas
cum importune imaginacio fiat
generatus cum vellemus. Et
nunquam eas sine ira reprehensione
negligere debemus. Nam iurenciis
ex eas actore augetur et imputatur
pene in primis mutatorum tal-
ibus et cogitacionibus castigacionibus
cogitacionibus. Quociens ergo
aliquid malum sentimus quociens
aliquid iniuste volumus quociens
aliquid inordinatum agimus statim
nos reprehendendo ne pereat
nunc. Si nunquam ergo omnes
reprehensione dignos se inde ac
indignos iudicat. Certe aliquis
inordinatum cogitat videlicet
tempore reprehendendo despicit
tempore vel propria voluntate pravi
sunt qui semper se dividant
de inordinata cogitacione. Sed
perfecti viri hoc faciunt et
sancti coram. Item preterea ac
volunt nunquam etiam malum opere
nunquam malo consensum nunquam ma-
lum perficere sed hoc voluntate
malum aut per cogitacionem sentiunt
sicut etiam in medio per consensum
malum statum tamen pro cogitacionis
pulsat. Sed in iudicium adducunt
et diligenter discuciunt reprehen-
sionem dampnant et despecta
cogitacionum et temptacionum mala
extirmentur. Verumtamen ergo
tangere hec sufficiant. Nam
qui semper evacuant que fiet
inutiles cogitaciones nequaquam re-
stringere sensualem appetitum tamen
conspexit et per deum temptata

mentis nascitur inordinata
commotio corporis ita quoque dum
corpus per disciplinam con-
ponitur animus ad constantiam solidatur.
Liganda sunt ergo foris per disci-
plinam membra corporis ut in-
terius solidetur status mentis.
Dicit Hugo. Item de eodem: Sicut
enim de inconstantia mentis na-
scitur inordinata motio corporis
ita quoque dum corpus per disci-
plinam stringitur animus ad con-
stantiam solidatur et paulatim
intrinsecus mens ad quietem
componitur cum disciplinae custo-
diam malis motibus aditus foris
non conceditur. Integritas
ergo virtutis est quando per custodiam
mentis ordinate re-
guntur membra corporis sed
quando statum mentis perdit sub-
iectus foris in constantiam mo-
tionis defluunt. Item eodem:
in mobilitas indicat quod nulla
mentis radice subsistit. Liga-
da sunt ergo foris per disciplinam
membra corporis ut interius
solidetur status mentis. Idem de
vindictis corporis custodia in
tollitur mobilitas ... ...
apparent. Quando mens ad pa-
cem stabilem ... ...
gatur. Dicitur motus
disciplina coherceri et quia mala
desideria foris cohibito ... comp-
rimit tunc per eam bonum desiderium
mentis quale sit. Paulatim
ea de virtutis firmitatem per usum
animi mentis inseruntur quae foris
per disciplinam inhabitu corporis
conservantur. Hec Hugo. Item etiam
dicit beatus de sancto victore: Sicut
enim imaginationes evacuantur
quae sunt vitales cogitationes
suis locis implentur absque dubio

spiritualis appetitus ... ...
temperatur. Sicut igitur vile est
corporalium voluptatum desideria cupi-
re sunt assuefacit carnales
delicias. Unde vel saltem co-
gitare ... nam quanto etiam
in vanis cogitationibus cogitantis
tanto in ... tanto tepidior
ea desiderabilis. Nam disciplina
cordis sine dubio vitalis
est et regula per disciplinam cogi-
tationum sicut disciplina sensuum
observari. Propterea enim cor-
pus ... ...
restringitur carnalis appetitus
in quietudo non compescitur sed
tamen cordis ... vero dilatatur
et violenter restringitur rigore
disciplinae incipit ablactari
magis delectari. Unde igitur appetitus
vel ... ... ad ...
mensura restringuntur ... ...
ad profectum ... ...
Hec Richardus.

Quoniam etiam sunt aliqua de
pugna spirituali et quae sint
quae nos spiritualiter impugnant.
Sciendum debemus quid sit qui bella
movent contra nos et oppugnare
contendunt. Sunt duo principia: Ca-
ro prima desideria ... mundus
prospera et adversa. Dicit Hugo:
Tres sunt qui movent bella contra
nos, diabolus, caro et mundus.
Diabolus ducit contra nos agmina
vitiorum. Caro malorum desideriorum
... mundus prospera et adversa. Hec Hugo.
Sed ipsa impugnatio non
nocet sed magis ad perfectum
... ... Unde
... ... angustiis. Caro
... ad voluntatem mundus
ad vanitatem diabolus ad iniquitatem
... ad voluntatem ... ...
Et nonne quod malignus spiritus

temptationes superare non potest hostes
expugnare quia cum illas
pariter vigilare non valet
contrarius temptat appropinquans
Ad hoc dicit Bernardus Dic aliquorum
temptationes saevas possent sed
expugnari qui eius non resistit
inimicus qui eos pugnat Et
qui intercessit dicit Exodi
commovet bellum hostis Bernardus
Per antiquus hostis nulla ad
non sit terrere illos molestat
quos cognoscit in peccatis mor
talibus fuisse quiescentes
Ideo Crisostomus qui dicit hostes
superius hostium quibus nulla ad
versitate nec molestia excitat
tat in ipsos tamen sedent quem
secundum me in proximo aliquis cor
reptus ensilat et inercie
nescient cogat premittere Vel
hostes qui sunt carna
les delectationes vel affligenda
est caro et spiritus [illegible]
non prius dicitur Ad hoc
hortatur Ecclesiasticus Crudelis hostis
ipsa caro est quia in spiritu
te redigere Eam expugna
nigit affligere desideriis carna
libus hostibus extra Bernardus carne
et in dolore Bernardus in tractatu de
miseria hominis [illegible] pulcher
verbis sic dicit Ad ventura me
dicunt deus meus quia una
cum una contendebant
nihilus corpus et diabolus stabilis
fugere non possum vel fugere
Cum versare id mecum est eum
qui alligatum est in pugna non
licet supersedere Item
id impugna hostis meus ad
versum me multis Item
per carnales et id robustus
fuit sanitas et in adversitate
quaedam philosophus interiorit et obsidet
me undique per quinque sensus corporis
mei Cum per portas sagittis
suis vulnerat me et mortis in
trat per fenestras meas in per
oculos et in auditu penetrant aure
ditum auris et interiora cordis
inficiunt Odoratus cogitationes
impedit Os loquitur et fallit
addens libidinis palam per una
prava actione excitatur Et
subito repugnat statim totum corpus
occupat et crutiat Item ex
audit semper carnem tactu mod
cum totulat Deum interim
mortificat tempus delectacione
ad contrarium per consensum premittas
subiunctas subiugat Porro
dicit non video vidi Et in ima
gine possum spectantem con
scientiam et in oculos perduit sagittas
ut sagittet me nocturnam ut
abscondit laqueos et dixit
quis videbit eos laqueum
posuit in amicitia et affecto et in
omnibus his quibus abutimur
cum id est in male delectantur his
illaqueamur ut solum laqueum
posuit sed et [illegible] fistulam
fistulas consanguinei amor passionis
affectus cognationis cupiditas
honoris et voluptas carnis
quibus anima [illegible] inquinatur et mir
etur ne per eius contemplationes
placatus sapiens superior dispar
posset Sagitte diaboli sunt pa
simoniales luxuria et cetera
vitia quibus anima vulneratur et
quis est qui iacula eius ignea
possit extinguere Item per dolor
his vel superatus pericla
hostium ipsorum undique in bella
undique in tela volant undique
temptamenta undique pericula

Bella intestina videlicet bella que ptan
patimur a demone concupiscencie
vitam nulla ubi securitas caro
suggerit mollia, mundus
vana demon amara quociens
aliqua carnalis cogitatio incle
inata in pectore pulsat de talo
et potu. De sompnis de vestibus
et lectis carnis et aliis pti
nentibus mollibus caro loquitur
Cum de ambicione seculi
dei et carcere de avaricia
cogitatio vana irruat in corde
demundus est. Cum autem ad
iram et amaritudinem animi pro
vocat suggestio demonis est
Cum non aliter quam ipsi demones
resistendum est hec nec aliter
deserviendum quam sub dominica
nacione caro mea. Deducta est
Et voluntas et voluptas
sub cogitatione quilla habet
vanas et curiosas mundi
amicas et malicias ad eas
Iste tres inimici nos impugnat
Et propterea sunt quidem octo
nunc non apte. Tempus autem
malicie demonis cum plus cam
fidit et admiserit carnis
hominem magis nocet domesticam
hostis. Illa non ad subversionem
mea fuit in federe cum nuptia
nuptiis nata et in peccato nunc
tamen corrupta ipsa contra
originem sed multo amplius viciata
prava consuetudine. Hinc est quod
tam acriter caro concupiscit ad
versus spiritum et assidue murmurat
et impaciens est discipline
nec aliter impat vim nec
inhibetur nullo timore Hinc
accedit quod adiuvat hostem
hominem quis cum nullum est aliud
desiderium nullum studium
nullum negocium nisi pro
eas mala hic est hum
nigens nos mali materia

taliter decipit illicitos motus
inspiravit, inflammat venenatas
cogitationes inflammat lites
contencionem iram quoque et rixas
nutrit odia incitat gulam
excitat libidinis desideria
carnis instigat peccati occasiones
parat et mille nocendi ar
tibus corda hominum pulsare
non cessat. Hec omnia pugnans
vincitur est quod malas cogitaciones
suggestiones et malignis
spiritus negandi sunt carni
voluptates sive ipsa ociata
ea subita sit hominis interior
id est ratione divina eis subdita
sit deo per obedienciam propterea
... et in presencia pacem
ut pax esse possit in domicilio
cordis de hoc dicit Gregorius
pt in mari nec corpore et sine
corporibus sub te deprecare hiusp
non dicit ubi offendat caro
ista fragil et semper corruptibilis
plena est dicatum non inimici
in inditandum suos tuos dimic
est. Sunt ista temptaciones
nolentes videmus quod nolumus
audimus quod loquimur et quod nolumus
ambulamus ubi nolumus nitamur
Et cum inimico quod nolumus cum
victoria pugnemus ad quod nolumus
pugnandum est quo in omnibus
malis suggestionibus lactandum
est cum desideriis negandum
sunt carni voluptates sive
spiritui pacem subdat hominem interio
rem id est ut sit pax in domici
lio cordis. Carnalis est vita
vita infelix misera que cottidie adiu
ce tendit maxime quia diei
experimur ut semper tanti
solliciti ne subito occidat mors
inita et praecipiet peccata et peccata
ad penam. Tempus nunc continuis

tempus terrenorum et utique
de salute sua illius sedat no-
cumenta ullus vilificat vo-
luntatem habet Crisostomus. De defe-
ctu alio pro nisi quod inter nos eum
ipsos sunt multa certamina. Et aliud
caro adversus spiritum aliud ad-
versus carnem spiritus concu-
piscit. Pugna dissensionis et
cupiditates corporis sentiunt
spiritu tamen turpitudinem alium ambit
spiritum dignitatem. Et paucorum
sunt et in suis quod detineat
imperare. Vel aut lucet ratio
sub subdita et supernis delecta-
ta. Leviter voluptates in tentamina
talitant et in suo corpo-
porum et regnare non sinit
ordinatione timebit ad prin-
cipatum. Et animarum cuius
nulla spiritualium nequitiarum placa-
bit illusio quia tunc vera
est pax hominis ut vera liber-
tas quando et caro eius regitur.
Et anima deo proprie gubernatur
habet bene namque qui sunt spiri-
tuales sua carnis figunt de-
lectacioni primo et viciis resistendo
unde Apostolus ad Romanos. Omnes autem
sunt et hoc est qui pertinet
ad partem et vicium et concupiscen-
tias illas in carne sua morti-
ficaverunt. Et cum animus pecca-
ta expellimus tot scimus in nobis
mala occidimus et carnem
crucifigimus et mortificamus
qui delectacionem primo et volunta-
ti praviter non consentimus habet
Romanos. Quamdiu autem vi-
vimus in isto corpore in certamine positi
sumus et pugnamus. Pugna
est cum concupiscit caro
adversus spiritum et spiritus adversus
carnem. Iuxta hoc plus vero sive

deo militamus sed quod ut proprium
concupiscere carnis est dicat Aug-
ustinus et repugnare sed homines
casti vellent non habere carnis
suspectas sed volumus nolumus
habemus illas. Titillant sti-
mulant infestant non solum
iuvenes sed et senes. Et quoniam
inimicos nos in hoc bello videamus
et concupiscentiis expugnandos et
premium ex spiritu dat dei gratiam
triumphum dicit beatus Augustinus in libro
de verbis domini sermone de luctu est
cum isto corpore quamdiu vivimus
pugnamus sed in hiis omnibus
superamus propter eum qui dilexit
nos. Noli ergo vinci qui pug-
nas vide quale bellum proposuit
apostolus quale pugna quale
rixam inter spiritum et carnem litigans
cum dicit. Caro concupiscit ad-
versus spiritum iuxta hoc plus vero spiritu
sed de militamus pugna est
cum concupiscit caro adversus
spiritum sed quod ut concupiscere carnis
prestat repugnare non cum
nostra nolis repugnantes delec-
tamus est ista spiritus bonum
datum est tibi. Et cum primum
ipsa caro concupiscit adversus suos
spiritum suggestionibus primo et de-
lectacionibus malis vel malignis
ubi cum concupiscit adversus spiritum
ubi est spiritus sed spiritus dei est
qui pugnat inter adversus te.
Ex homo castus vult ut nulla
omnino surgat in membris suis
concupiscencia adversus castitatem pacem
vult sed non habet volumus et
ut nulle sint concupiscere sed non
possumus volumus nolumus titil-
lant blandiuntur stimulant
infestant surgere nolunt premuntur non
dum extinguuntur quamdiu ca-
ro concupiscit adversus spiritum et spiritus

adversus carnem. Ideo quod dixi lege
vincit. Et nos qui sumus in
ista milicia videmus quando lap
sos [illegible] lapsum [illegible] fatiga
ti sunt quia adhuc hostes iniqui
cia [illegible] sed [illegible] fati
gati non cessant qualibet cottidie
maribus [illegible] sentitis
quare acer pugna [illegible]
hominis cum ipso [illegible] cum
Caro enim concupiscit adversus
spiritum et spiritus adversus carnem
ut non quecumque vultis illa faciatis
quid enim vultis illa faciatis
quia vultis [illegible] omnino [illegible]
[illegible] vultis ut
non sint concupiscentie omnino male
sed non potestis. Certate bellum
separate triumphum. Nondum [illegible]
[illegible] efficite ergo quod potestis
dicit enim ipse apostolus Non regnet
peccatum in vestro mortali corpore
ad obediendum desideriis eius. Certe
quod non vis desideria mala sunt
sed noli obedire. Quamdiu
[illegible] mortale corpus pug
nat [illegible] sed non regnet.
Quid est non regnet? Id est [illegible]
deviendo desideriis eius. Et
[illegible] obedire regnat. Sed
[illegible] apostolus non exhibeatis
membra vestra arma iniquitatis peccato.
Dedit tibi deus potestatem per spiritum
suum ut membra tua teneas.
Surgit libido teneto membra
tua. Quamvis alia [illegible]
[illegible]
tene. Amor ne [illegible] libidinis
audiat. Tene totum corpus [illegible]
facit libido surgere nondum vin
ces. Nondum [illegible] assidue
sine ca. Desistit et non surget.
Dum [illegible] libido dampnabili
suggestione non audiatur ardet.
Et [illegible] ardet. Noli
ergo dare membra ad [illegible]
[illegible] sic [illegible] Augustinus.

Et nondum quod concupiscentia cum qua
nati sumus non potest finiri quamdiu
[illegible] vivimus. Potest quidem cotti
[illegible] sed finiri non potest. Cum per
[illegible] et in [illegible]
[illegible] et temptaciones non de
[illegible] et [illegible]
talia sustinuit inter quos [illegible]
apostolus [illegible] talia patiebatur
cum dicebat Video aliam legem
in membris meis repugnantem legi
mentis mee. Tunc quod doceri
cum audimus illum pugnantem
nemo se faciat desperantem. Ista
commendat beatus Augustinus in quodam
sermone suo dicens. Concupiscentia cum
qua nati sumus finiri non
potest quamdiu vivimus. Cottidie minui
potest finiri non potest. Denique dicit
apostolus non quod volo hoc ago. Ergo non
[illegible] quod vult apostolus quia
vult non concupiscere et tamen
concupiscit. Sed non quod vult [illegible]
[illegible] quia illa concupiscentia mala
trahebat apostolum subiugatum
[illegible] [illegible] ad [illegible]
luctabatur non subiugabatur.
Et quia nolebat hoc et hoc
[illegible] quod luctabatur. Sed dicebat non
quod nolo ago concupiscere nolo et
tamen concupisco. Non quod nolo ago
concupiscere nolo et tamen concupisco
non quod nolo ago. Dum concupiscen
[illegible] non [illegible] dicit
Ne[illegible] carnis ne [illegible]
sed [illegible] fecit. Et
[illegible] tibi [illegible] pugna
sua ne timeas tua. Si enim non
[illegible] hoc apostolus qui videbas
movere concupiscentiam membra [illegible]
et non [illegible] cum tamen moveri
eam videres forsitan desperares
et diceres si [illegible] sit
non moveret. [illegible] pugna
[illegible] et noli te [illegible]
[illegible] aliam legem in membris [illegible]

Dicit apostolus: Ago quidem bonum cum
male concupisco non consentio sed non
perficio bonum ut omnino non concu-
piscam. Unde subdit: Ergo iam non ego
quod agit malum et non perficit
malum. Agit malum quia
movet desiderium malum,
non perficit malum quia me non tra-
hit ad malum. Et isto bello
est tota vita sanctorum. Unde ego
sed tenere. Sic modo intel-
ligitur legi dei concupisco non
consentiendo carne legi peccati
concupiscam sentiendo sed consentire
quia totum perficit non quia est
sentit. Sic Augustinus de hoc et
quaedam glosa super 10 verba pau-
velle adiacet mihi et cetera sic
dicit. Rebellat cum homo concupiscit
et non consentit. Delectat cum eum
uxor aliena et non amittit
motum, audit prosperitatem
inimici intrat videt fortiorem sive
potentem concupiscentiam et intus
invidet contrariam. Ergo bonum
quia concupiscit non consentit
sed non perficit bonum ut
omnino non concupiscat. Sic
glosa. Sic ergo pugna inter
carnem et spiritum non est pestifera
sed potius salubris quia admo-
nitione statum nostrum provocat et
compellit. Sic deus electis
suis non omnino utilem gratiam
subtrahit et perficit per diversa
temptamenta ut in virtutibus pro-
ficiant. Desiderium ... ab eis
misericordia ... sed de hac
pugna utili ... quamquam
... ut in apostolo
legimus. Caro enim concupiscit
adversus spiritum, spiritus autem ad-
versus carnem. Sic est hic
pugna ... quoddam
... dispensatione divina
... Quod si aliquando
et sine aliqua ...

... inest. Quod aliud
indicatur per tunc ipsi sciunt
sub ... sanctis ...
velud mali attribuendum. Et ergo
... contrarium ...
perficiendum quod non credimus
... non nocet sed
... iustum. Causam
non belli ... carnis et spiritus
non quaecumque vult illa faciat
sicut ... ergo id quod ...
... ut ... non
possit implere, id est ut non quae-
cumque volumus illa faciamus sed impleamus.
Quod aliud credi potest
quia nocivum et est quaedam
sic pugna vel dispensatione
creatoris iusti. Et ad melio-
rem statum provocat atque compellit.
Quia ... pro ... pax
... succedit ...
... utilem
cognoverit ut ... creare
maluerit ... in illo ...
relinquere. Sic enim subiciatur in
... sibi sciunt
... ad ... provocari ad perfectionem
sed temptatur ... de ...
et dicit: Nunc derelinquis ...
et si dicit aliis verbis sicut
qui derelinquit ... ut ... tuos
... Alii enim ab
adversario temptatur non possit
nisi ... paulisper ...
... Et ideo non ... ut ...
qui me derelinquis quia non ...
... ut non vel ...
... ... bonum in
... me vel ...
... plangendi quasi sine
dubio ... non ... sed ...
semper et ... ...
sit divina protectione sed magis
... desiderio id est ...
... quam utile
est sine paululum subrelinquis

ut desiderium mei consciencia co-
plectitur. tunc noverit se penitus
in delictis meis minime me
desiderium paciari quia nulla
virtus humana sine domini temptacio-
ne tuos desiderat ancilla
Qua petit graciam per dominum
et non per tuum adiutorium nec pro-
tecta nec faciente sentibus
nisi tu ipse quod humanam virtutem
cessaverit et luctamini in modo
tercio non permisit nos temptari
Supra hoc quod possumus sed faciet
cum temptacione proventum ut susti-
nere possimus. Hec daniel abbas
nomine ex libello qui intitulatur nos
collacio quartum. hoc est ut tar-
ne et spiritus quod victoria non
potest spiritus adversus carnem
sine certamine et magno labore
Nam sunt multi qui virtutes
quidem desiderant habere et labo-
re perfectionem virtutum obtinendis
nolunt subire. dicit hoc daniel ab-
bas in collacionibus patrum sic dicit
Cum ergo in utraque desideria id est
carnis et spiritus in uno eodemque
sint homine intestinum cotidie inter
nos geritur bellum. dum concupi-
scencia carnis que precipitanter fertur
ad vicia hiis que adversitate
spiritus prevenit delectatur. gaudet
Et e contrario concupiscencia spiritus ad-
versata ita desiderat totus spiri-
talibus studiis inherere ut etiam
necessarios carnis usus excludi
velit. Caritas luxurie ac libidine
delectatur. spiritus vero incipit quod
naturalibus desideriis acquiescit
illa cupit saciari sompnis
repleri cibis. hic ita vigiliis
et ieiuniis saginatur ut nec ad
ipsum quidem necessarium usum
sompnum cibumque velit admittere
honoribus illa et humanis laudi-
bus confoveri hic non vigat
sibi iniuriis ac persecutionibus

gloriam. Perfectionis igitur inter utrasque
concupiscentias media voluntas in medio
cuiusdam quodam vituperabiliores
consistens ut vicium flagitiis
oblectatur nec virtutibus acquiescit
sequens a passionibus temptari
nec absque carnalibus utitur
quasi nolit dolores necessarios
sustinere sine quibus desideria
spiritus nequit possidere absque
castigacione castimonia carnis
sine tamen posse desiderans obti-
nere sine vigiliarum labore
cordis acquirere puritatem. cum
requie carnis spiritalibus pollere
virtutibus absque illius contrapar-
tione gratiam pacienter possi-
dere similiter sine honore
mundanum … iactancia reli-
gionis simplicitatem … perfectam
ambicione sectari. … cum
hominum laude ac favore spiritualis
discretionis veritatem sine contumelia
vel crimen persequente … per
tercio sic bona spiritualia bona
futura ut preda non amittat.
Hec daniel abbas. sed et hoc
considerandum quod in temptacionibus et
concupiscenciis carnalibus residet animus
tribulacionem quod hec sufficit. Si
non admittit ea sed contemnit
tunc tribulacionem sed potius consolacionem
et delectacionem in ipso ac perimit
Cum in quantum vincit inimica
conscientia … hoc est proventum
… victur. Ut dicit
b. Bern. Quomodo tribularis in temptacionibus
nisi cum resistis concitacioni
concupiscencie repugnans. Si enim volun-
tarie admittitur iam tribulacionem
non generat sed potius consolacionem
luctamur. Ergo cum hiis velut qui
dum eas resistimus et tunc suppeditamus
placatamque … ita victa sunt
ut amplius non impugnent que
etiam si presentes vincat …

oz ut corp̄ circa i nob platos
ut bz qt cupiditē uel auari
cia quia mund' ingerit paup
tatē qt voluptate aufert
qt supbia plena humilitat i
duanmq quieta cum psē
nīe uite i scdent sam
mundu psē diligimꝰ stupi
mus sicut dn̄. Etiam nondu
ꝙ no nuch' iusti bn̄ et fla
gell atterunt. Et cu hoc
cia temptacoibꝰ fatigant.
Ensurunt namq intimu
corpis uel adusitatis tribula
cionibus et cum no desit
eis etiam temptacio carnalis
delectationis sed etiam huiusmoi
temptationes repugnat ꝙ ibi
no ab consentiunt de hoc b.
gg' in xx li. mo. sic d.
Plerumq cum et adusa corpus
patitur et intus temptacionum i
pulsu fatigatur ut et flagel
la carnis cruciant. Et cum
admittere carnal' suggestio
i vincit hunc q iusti uiri de
plorat d. efferunt intus fortiter gla
dius et dum mens suns
est quia et flagella sustinet
et cum intus ignita tempta
tionis sordibus inundatur non
est q sic aliud agitur cum corpus
alitur abiectus. Illorum namq
corda ita temptantur ut con
sentiant. Istorum no temptacones
quidem est suscipiunt sed sed
repugnat. Illorum mens de
lectabit capitur et si ad quos
q male suggeritur displicet
Eo pꝰ modo p delibatione
libet. Isti uero sic temptacoib'
iacta deo apiunt ut semp re
sistendo fatigent. Et siqu
ipsi ad delectacionem mens capit
ipsa tn̄ sibi in re sue delet

tacione erubescunt et forti
censura condenpnant quod si
quo se confingeo carnale de
phendunt. Hoc gg' gl. Sed et
hic magna e miseria humana in
hac pegrinacione deiectum et
isto mundo quiescentem qui sicut
pluresque est uelut sibi et namque
eterna dampnacio pꝰ hanc vita
cum sequetur. Et i iuris quis
iusti sunt diuersis tribulacionibꝰ
et temptacionibꝰ affligitur ut leuare
capud p(er)mittitur in b. Iob. d.
Et si impius fuero ue michi
est et si iustus non leuabo ca
put saturatus afflictione et
miseria q b. gg' i xx lib moral.
exponit sic d. Impius namque noster
sicut iustus miseriam eternam et ete
rna dampnatione cum plenum sequitur.
Et cetera quippe doloribus
turpitudine aduersitatis cognatur
impius caput leuat sed elatis
euadere uero q(uod) sequitur non valet
Iustus sin etiamus afflictus
caput leuat non sinitur sed
pressus appetens afflictione li
berat ille se et voluptatibus cogit
sed suppliciis sepitibus ingerit
iste se in dolores deprimit sed
tu ascende ac adipiscens etiam
abscondit. Considerans gubernans
sanctos d. Et si impius fuero ue
michi si apte deplorit d. Aut
subiectus carnis desideriis
et supplicio acto subicitur aut
repugnans illicitis motibus
pena pensi tacita quia ala
ber e etiamus licet labor non
sunt. Sed superna dispensacio
ideo tota nos decantacione nu
tenue sibi succedens carnis motibus
permittit i pugnacionibus coniuncti ne
mens una i superbia audeat
presumptione sue securitate declinat

ut domus pulsata trepidat
in solo auctoris adiutorio spe-
ratam robustius figat. Hic quere

Questio x^a.

Utrum possit homo vive-
re hoc modo sine temptationibus
Dicendum quod sine quod potest sine temp-
tationibus esse semper tamen Deus
tollit aliquibus temptationes quas pati
possunt et timendum exspectat
alia ut numquam debeat sibi in corpore
mortis huius requiem pollicitari
quia sicut mare fluctibus
ita et vita hominis tamen potest
temptationibus. Dicit Job vii. Sicut di-
cit primo ... nolo ...
semper ... absque temptatione vi-
vere. Et tamen forte tollit aliquibus
... aut magis patiendus
exspectat alia et petat aliqua
liberari et numquam sibi in corpore
mortis huius libertatis perfectam
seu requiem audeat pollicitari.
Quia tamen desideranda est nobis
tam benigna erga nos divine
dispensationis pietas ut aliquando
nos temptationibus patiatur. Deinde
comparari ne forte periculosius
occurrat ... non ...
liberat ut possimus in aliis que
nobis utiles et utiles fore providet
... Quia nemo coronabitur
nisi qui legitime certaverit; quo-
modo certabimus si desit qui im-
pugnet. Sic in bonum vertitur.
Cum non simus in pugna quo
... nobiscum agit
vult nos tribulationibus ...
utrique ... operibus a nobis
non potest ... Saltem
in laboriosis tribulationibus obtine-
at a nobis Deus. Et non sicut
mare fluctibus ita et vita

hominis caret potest temptationibus ut
potest pars firma et solida esse
iusti in regione sua, tot enim
temptationibus plena est vita
ista ut non immerito tota ipsa
temptatio debeat appellari. Hic
Job. Illud quoque etiam qui multis
virtutibus profecit, quamdiu est in
hac corruptibili carne potest ca-
rere temptationibus et non invenit
illicitis desideriis aut cupidi-
tatem malignus spiritus adversus
perfectos agitavit, eos quos
videt magis in spiritu viciis
et in spiritu virtutibus ... bo-
ni ... dicit. Quamvis
... fragili carne tendatur
et in isto mortali corpore consistit.
Etiam qui multum valde proficit
ita iam de sua perfectione securus
sit ut ab omni ... illecebrosi
peccato credat alienum. Licet
... sancte gratia divina conti-
... victoria non tamen aufert
... quia et hoc
ipsum divina ... est.
Quia non mutabili ...
... sublimes ...
... vinceret. Nam
nullus illecebris ... nullis
cupiditatibus titillarina est
... que tota temptatio
est. Et ... vincere ...
... abradere non ... Scrip-
tum est enim de non peccandi fe-
licitate primus enim hoc ipsum
presumpsisse peccasse. Sic dicitur
Jo. ... quia peccatum
non habemus nosmetipsos se-
ducimus ... fallat nos
decipiat neque ita ... de
corporis sui ... ut
putet se nullis temptationibus
... Cum pugnabis.

ille temptator adversus eos prae
sertim insidias quas maxime vi
derit a peccatis abstinere. Sicut scrip
tum est: De hoc et per Ab. [illegible] in bri
ci. ms. sic dicit. Nequaquam namque
sit in hac vita per cogitationem
iustitie perfectio decernitur, ut in
eadem iustitia rectitudine maneat.
Quia et si iam a cordis
habitaculo culpam rectitudo eli
minat, ipsa tamen culpa que
expellitur cogitationis nostre
foribus assidens ut sibi
aperiatur pulsat. Unde per Moysen
dicitur: [illegible] est mane atque subi
tiens [illegible] est vespere. Mane
quippe ad vesperam [illegible] dicitur
quia virtutis luce rectitudinis
umbra sequitur temptationis. Et
quia electorum lux temptationis
non expellitur tenebris nequaquam
nox subsequens facta perhibetur.
Quia virtutis speciem temptatio
electorum lumine iustitie abscondit
sed non extinguit quia ad
pallorem trepidationis pertrahit
sed funditus non extinguunt.
Electi ergo per summum rectitudinis
appetitum post vestigia nequaquam
pacata perscrutantur quia se
vero ad iustitie lumine erigi
lat. Et in ipsis iustitie luce
positi semper se cum illecebris
temptationum parant quod nimi
rum non timent sed expectant
quia salubriter sue rectitudini
etiam temptamenta proficere non
ignorant, quia saltibus aut
corruptionis sua virtute contendunt
habere integra salute noverint
usque pertunt [illegible] vim
per [illegible]. Et replebor do
loribus usque ad vesperam.
Modo namque adversa irruunt,

modo inquam propria calidi se
nsibilitate blandiuntur, modo
insurgentia vitia bellum car
nis excitat, modo de victa
tamen adclamatum venit. Semper
igitur vita doloribus usque
ad vesperam impletur, quia quo
usque tempus corruptionis
agit, molestia certitudinis afficit
tamen quantum et salutem securitatis
non invenit. Nisi enim dictum fuisset:
Diebus temptationis relinquimus
[illegible]. Dicitur tamen viri intellectus
et desiderant non inveniunt illi
etiam corruptionis et delectationibus
[illegible] efficies hoc non potest quamdiu
in carne vivitur. Nam restat ut
ipsius corruptionis et delectationibus
carnis resistant quamdiu in hoc
corpore corruptibili deo militant
sicut etiam quodam dicit beatus Augustinus
in libro. Sic dicit: Caro enim concupiscit
adversus spiritum et spiritus adversus
carnem. Hec enim sibi invicem adversantur
ut non ea quecumque vultis faciatis.
~~[illegible]~~
Unde est notandum quod [illegible]
[illegible] ut omnia ille [illegible]
[illegible] malorum et illicitarum
delectationum quamvis sanctus
[illegible] non efficit quamdiu
hic vivit hoc non implet.
Quod ergo restat spiritu ambu
late. Et quod non potestis efficere
ut concupiscentias carnis [illegible]
concupiscentias carnis ne perficiatis.
Consentire quidem illas atque [illegible]
et penitus extirpare [illegible]
velle debetis sed quamdiu sumus
in hoc. Et est alia lex in membris
nostris repugnans legi
mentis vestre. Concupiscentias car
nis ne perficiatis. ~~Consentire~~
~~quidem illas atque [illegible] et penitus~~
~~extirpare~~ [illegible] cum plura
sunt nos temptationes [illegible]

ps. decore [illegible] mea dñe
quoniam infirmus sum sana me dñe
animam meam et anima mea turba
ta est valde et tu dñe usque q
est usque quamquam plures quia
ego sublicia [illegible] cum tanto pluri
rem luctam non sentias h
dectus viribus suis [illegible] z p[illegible]
supplicium nunquam adversitatem
fortiores dicam est ad hunc [illegible]
deloquente dictum cur assum
p[illegible] deus et cum differt
adest et dividit adest nec p
statim cum implet voluntatem
[illegible] non implet voluntatem
non cum sanctissimo apostolo paulo
non addat qui [illegible] ne
tolleretur timebat per imaginem
inquit vel [illegible] meam ne
extollar. [illegible] medica
tu sibi dat appositum ne extollar
unde datus est mihi stimulus carnis
mee angelus sathane ut me
colaphizet caput ardebat ne
caput extolleret. [illegible]
quamquam de spe consistit et
[illegible] intemptatione [illegible] dominus
domus ut sciat quia addat
videre quid [illegible] unde
ad [illegible] Sufficit tibi
gratia mea nam virtus in infirmitate
perficitur. [illegible] nam medicus
[illegible] timor [illegible] q
volo sanare quicquid adhibea
quod sufficit tibi gratia mea non
sufficit tibi voluntas. [illegible]
[illegible] in hac vita [illegible]
debet carnis carnis spiritu
mortificare [illegible] affligere
[illegible] nimium [illegible]
multi cum [illegible] non iam
delectant que ante delectabat
[illegible] delectabat et non [illegible]
[illegible] mortificabatur quia iam non
delectant ~~que ante delecta~~
bat quomodo mortificatus e

calia mortuum [illegible] ad [illegible]
talia [illegible] affligere cum resi
[illegible] mortua est cum [illegible]
delectatio sed vivit altera sed
illi dum non [illegible] mortifi
cas cum [illegible] non delecta
re mortificasti hec [illegible] mea
hec est militia mea in hoc
agone cum affligimus [illegible]
[illegible] peccatore in hoc ago
ne cum laboramus deum [illegible]
adiutorem si enim nos ipse non
adiuvat non dico vincere sed
nec possumus pugnare. [illegible]
[illegible] apostolus [illegible] spiritu [illegible]
[illegible] carnis mortificaveritis vi
vetis. i. illas concupiscentias carnis
quibus non consentire magis laus
est quas non habere [illegible]
hec augustinus. Et [illegible] q[illegible]
non ulli qui [illegible] aliquas
tribulationes vel temptationes
[illegible] aliquem [illegible] [illegible]
ut [illegible] possunt [illegible]
cum [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] sed homo in hac vita
[illegible] i. nullo loco [illegible]
[illegible] sine temptationibus
[illegible] [illegible] ibi maior
dolor temptationis [illegible]
ubi [illegible] locum [illegible]
[illegible]. hoc autem permittit [illegible]
deus ut homo cognoscat i
[illegible] et [illegible]. Et non
[illegible] vita [illegible] sed in
futura querat. [illegible] [illegible]
i [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] p dolore in lec
tulo. Et [illegible] ossa cum [illegible]
[illegible] facit [illegible]. Cum enim
[illegible] [illegible] fatigatum
[illegible] gravem [illegible]
[illegible] laboriosa [illegible]
[illegible] cogitare solet quam
[illegible] vita [illegible] fugiat z
[illegible] laboribus [illegible]
[illegible] [illegible] ordine
[illegible] quod [illegible]

sic etenim laboribus recreatus
lectum in via re gaudet. Et
quia in hac vita ad quem homo
parat intangit diebus locis
in singulis peccati possit sine
temptacionibus ymmo rellaterius
ut plerumque in id quod ad requiem
consistitur maior dolor temptacio-
nis irruunt. Sicut vero perfectam
de vniuerso statu eius versa
sunt in planctum. Vnde et dicit
Dominus qui hic scilicet paulo ante
requies hoc est vnitas ecclesie
indicatur ad perturbationem qui pro-
cedam complexo agitur ut huius
regenerationis tempore etiam in vita
turbetur. Sua quippe est vita
pius qui ad patriam tendimus.
Et ideo hic electis indicatur sic
quieti perturbatio contrarium in
via patriam diligamus. Solent
enim vero illi beatorum tamen ame-
na fortasse per ea in vitiis prope-
runt et pergendi moras in-
nectunt. Et accepti itineris
recti iter declinans corporis gratia
tardat pulcritudo itineris dum
delectat. Electis suis adsunt pungen-
tibus dum hinc inde afflictionem
facit ne dum querit iuste
ad requiem quam hic quam
tam pascit. Magis enim dum
pergere qua cunque parte de-
lectet ne dum oblatum ima
abluitur et despicabilis in
patria. Ex magis in hac vita
bonus via qua forte patriam
requies prohibet. Recte
dicit: percepit pro dolorem i-
lectulo a pruno in requie
vel temptacionibus nos stimuli vel
flagelli afflictio conturbat.
Nam sepe homines eius quidem breve
in tempore sine temptatione i-
bonis studiis fuit a quibus
quiescere se credidit. Despis-

virtutibus quibus multiplicatur in-
dum perfice se sentit. Vnde pro
vero plurimum in hac dumtaxat impulsu
temptacionis afficitur in corpo-
re perfectum fuit clarus confirma, confirma-
tur. Vnde propter pugna dixit in ve-
ritate quasi per dolorem in lectulo
suo tam fugit. Et anima ossa
eius marcescit facit. Ossa in
scriptura sacra virtutes accipimus
sicut scriptum est Dominus custodit
omnia ossa eorum unum ex hiis non
conteretur. Sed utique non de ossibus
carnis sed de ossibus viri iusti.
Cum ergo intercipiat per dolorem
in lectulo anima ossa facit marcescere
quia cum in vita requie quam
nobis ab hoc seculo speramus flagello
temptacionis afficimur quia fortasse
de virtutibus nostris in superbia potuimus
crescere in nostris invenimus. In me eadem
conterminant. Cum enim per dominum
addendum perficiamus si perfectum in nobis
temptacio illa ~~...~~ pulsat
aliam in nos fortitudinis se
credimus. Sed quia nobis ista
superna dispensatione agitur ut
semper hic in me quam perfectos
oblivisceremur temptati vero laboramus
et imperfectum nostrum in medio mun-
di et temptatione cognoscimus.
Quia domus viribus premimur
que nos perfecto temptacio adple-
ctitur, in aspectu nostri perventum supra
sinat sed pulsat vel frangit
impellit vel monet quatit
vel docet ut de vita in hoc mundo in-
firmitatem esse quam conatum et
divino munere de qua stamus hoc
scit. Et quia impossibile est homines
in hac vita non temptari, ideo omnis
insti qua providentia cotidie orat
dicens: Ne nos inducas in tempta-
tionem. Non enim est orandum ut non temp-
temur, sed ne in temptationem inducamur.

hoc est temptationem perpeti, perpessionem temptationis quam videri tangit scilicet. Impossibile est hominem quamdiu in hac vita subsistit non temptari. Unde et ante tam iusti quam peccatores cotidie in oratione dicunt: Et ne nos inducas in temptationem. Non ergo precipit Dominus orandum ut non temptemur, sed ne temptationem induxerimur. Aliud enim est temptari et aliud in temptationem induci. Temptatur quilibet quociens aut ad vel corde in delectationem alicuius vicii titillatur; inducitur in temptationem si per delectationem temptatus consentit. Hec Beda. Considerans igitur beatus Iob quod post lapsum primi hominis humanum genus tot insidias temptationum in hac vita sustinet, vitam istam presentem totam esse temptationem, et denotat dicens: Militia est vita hominis super terram. Quod beatus Gregorius in viii libro Moralium exponens ait: Hoc in loco cum per translationem vocabuli nequaquam militia hominis vita sed temptatio vocatur. Temptatio itaque ipsa militia est, quia dum contra malignorum spirituum insidias vigilat, in bellorum procinctu procul dubio desudat. Notandum vero quod hoc eadem vita hominis non temptationem habere, sed ipsa temptatio esse perhibetur. Sponte quippe a statu conditionis lapsa et corruptionis sue pondere subdita, dum sibi ex semetipsa molestias generat, hoc est iam facta quod tolerat. Quia enim ab statu mentis in infirma declinata decidit, quando ipsa motu varietatis incessanter variatur, et si ad summa appetenda se erigit, immutabiliter tribui impulsu proprio a semetipsa cadit. Vult in contemplatione stare, sed non valet; cogitationes constringere nititur, sed infirmitatis sue lapsibus enervatur. Quia incommutabiliter stare noluit, quia volens cecidit, nolens iacet. Quietem homo possidere potuit si bene a Conditore condita possideri voluisset. Cumque se contra Conditorem erigere studuit, in semetipso protinus carnis contumelia invenit. Quia enim ei culpa sunt ab origine et pena propagatur, nostris infirmitatibus intus nascitur, et quasi nobiscum hostium ductus quietem tum labor occupavit. Sic itaque humana vita temptatio est, ut si iam ab alienis temptationibus corruptionis deserit, ipsa rursum a semetipsa bonis operibus intus malorum memoria malis productionis caligine non ceteris nocens sue interruptionis suscitatur. Alius namque cum alimonia iam carnis refrenat, ei tamen adhuc luxurie phantasmata tollerat, quia que noluit facit quod intus meminit et pena sustinet quod voluptate putavit. Quia vero addere antea culpa contrahit, inclinat ventre abstinentie rigore constringit et aliquando ex ab stinentia palescit. Cumque in facie palor aspicitur, verebanda absconsionalibus(?) vita laudes movent, quod tamen gloria et de abstinentia cum crebris favoribus vocat, quasi quemque in mole denuo stringere non valet, cum per se venatur per gravem affectionem palorem querit. Sicque fit ut misera infirmitas, corporis ligata, aut palore abstinentie fugiens iterum palluit a sedibus

luxurie inclinat. Aut impul
su luxurie pro abstinentia supplicis
pallore sui iam consciencie mi
litare pertimescat. Aliud lapsus
supplicii superans toto iam de
sidio statu humilitatis apprehendit.
Cumque superiores quosdam
nisus ad opprimendos in virtutum
cursu compunctis zeli concitati
onis succensus postponendo
aliquando cogitur quod decertant
bruni virtutibus concitat sum ipse
non mansuete sed austere dicit
bus plerumque fit ut aut humilitatis
studio zelum rectitudinis de
serat aut immenso zelo virtutis
libet humilitatis studium quod te
nebat. Cumque sumam simul
et zeli auctoritas et supportata humili
tas non possit sibi iungi hoc
oportuit ut vacare in cogitationibus reddit
ita ut vehementius ambigat
ne apud seductum aut
superbia se zeli induct in simul
aut torpor pariter humilitatis
fingat. Aliud cum orationis
praecibus atrocius cogitationibus
inceptum tenuit assidua orare
suspendere atque sciant in secreta
quiete intime se cum te collo
care sed in ipso orationis sue
ascensu deum clamat ab
inferius interius in se ipso fan
tasmate in verbera atque ad in
tuendam lucem mentis oculus
tendit sed corporea mox
suggestionibus phantasmatum
imaginibus obscuratur. Unde fit
plerumque ut intendant animam
ipsa sua insurgunt fatigatus at
ordinem desperatus desidia tor
peat. Aut si deum ... ...
... ... oculos
... imaginum talium de
... ... temptatio

est vita hominis super terram. Qui
... ... deceptionis in
... ubi se ... ...
... putavit. Et in mens
... ...
... et per hoc ad se
... ...
... ... iam collecta et
... ... temptatio
... vita hominis super terram quia
aut aliena aut ... ...
... ... non valet. Aut
... ...
... ...
... ...
... Nullus ... ...
... ...
in tota vita pariter et in quolibet que
vel ... sit eius sine temptatione
et tribulatione. Quia ... ...
temptatio est vita hominis super terram
vii de Iob. Quia militia est vita hominis
super terram per quam sit militia
pugna continua instaurare et
tres hostes inimicos scilicet carnem
mundum et dyabolum. Hec ille. Con
siderantes igitur quod non sit pax
in ista vita que plena est temptationibus
confugiamus ad creatorem nostrum
et humiliter postulemus abs eo au
xilium ut tot temptationibus resistere
valeamus. Ad hoc faciendum dominum
... ... non sit ...
pax plena et solida nisi in ...
sua tot temptationibus plena est
vita nostra ut non ... tota
ipsa temptatio ... ...
... nos ... que
est ... ut tam multis
temptationibus resistamus ...
... ... quod nobis non
sit auxilium aliud ... ...
... humiliter ... Cum
... temptationis ... sentimus

i cogitacione statim fugiamus
adiuti et humiliter postulemus au-
xilium nostre temptacioni i nob
i bonum illa temptacio vertitur et fru-
ctuosior efficitur ... ubi
Velleris etiam inferius
debitis que se palliat
sub tunica ipse et etiam de pellibus
ecclesie et laqueos demonum
quibus solent fideles et ...
multos temptari etc.
Sciendum quod triplex est temp-
tacio manifesta impetuosa
et fraudulenta. Temptacio
manifesta est tunc quando temptator
pluribus suggerit aut audi-
tum etc. via que manifeste
et aperte mala sunt ac ...
temptantur ... terrena in
quibus non dum est radicatus
timor dei. Et in quibus ...
dei non est conuictus et ideo ...
dictus ... mundi sicut
candela ad hoc ...
cito capit flammam. Temptacio
non impetuosa est quando quasi vio-
lenter ad peccandum stimulat et
hec temptacio solet fortiores
impetere ut qui mollibus non
... et robustis
temptacionibus quasi ... validis
... Temptaciones autem
fraudulente sunt que sub specie
boni se palliant. Et ...
quosque ... et stultos deci-
piunt que non ... cognoverunt
multitudinem sathane i astucias
eius ... et bu-
... impediantur ... de ...
... ambulabat ab
... et
... ipse sathanas transfi-
gurat se in angelum lucis
... figura eius appa-
reret quia turpis est ~~...~~
horrerent eum et fugerent ...

apte impugnat eos resistunt
ei et auxilio dei fugarent
eum et vincerent ... nichil
apud eos proficeret bonum ...
mundi sunt ... mundi
peccata quia ... sunt ...
... malum impugnat ...
malum esse cognoscunt veniunt
ergo angeli sathane in specie
boni angeli que credit ab eo
mundo diligi ut tanto facilius
decipiat eos quo bonum ...
putatur. Et qui non solet nisi
bona ... et suadere ...
... bonus ... boni
simulacione deceptus est. Et ut
facilius ... cum persuasio
bonus sola bona proponit primo
... mixta malum tandem sola
bona ... mala ...
tum ... eos et illaqueant
i solubiliter ...
... Et etiam ... eos
decipit ... scorpius qui blan-
diens facie ... et cauda vene-
nosa tamquam ...
sub specie ... spirituales ...
visitant et ...
... Et quia putabis
i intencione ... castitatis et
devocionis ... fabula-
cionis ~~...~~ ...
... amor ...
mutuus et fides. ...
amorosi affectus. Et ... quo
mixta sunt tam bona spiritual
consolacionis et collucucionis et
... affectionis tum mal et
... confabulacionis ...
... tandem ...
sola bona ... mala ...
plexus ... et ... i ...
... que ... suscepta sunt.

et carnalis affectionis indi-
tia et turpis operis preludia.
Et nonnumquam hec affectio tam car-
nis sive amor inordinatus
ortum habet ex communi familiari-tate
que numquam est bona et confessionibus
et inquisitionibus diutinis.
Et non parum solet haberi inter
religiosum et religiosam viri et
inter feminas et feminas masculum
et masculum tunc tamen conversio-
nis tam secularium personarum quam
etiam religiosarum inter secula-
res et carnales sit amor
totaliter est carnalis ut sunt aliqui
de spirituali amore qui cum spirituali-
ter et cum non respicit adulatoria
immunditie et turpitudinis carnis
honorem pertransiit. De qua nunc est
loquendum inter religiosos nota
sunt affectus sive amor primo
spiritualis personarum ex respectu quadam
familiaritate et suggestione temp-
tationis solet misceri carnali
affectioni. De secundo probabi-
te diaboli temptatione et ipsa negligentia
totus sit amor mutatur in car-
nalem amorem et astutus diabolus
primo excitat temptationes la-
tentes donec amor crescat
et tenax fiat. Et primus cordis
teneritudo donec hinc carnalis
amor non obviat tunc qui hanc
passionem sustinet magna im-
pedimenta in spiritualibus contrahit
et in amore dei patitur. Et
licet homo timore dei et
sue conscientie propositum bonus in pla-
gam magnam non cadat tamen
magnas molestias animi
et remorsus quosdam consciencie
patitur tale temptationem. Sic notum
quod carnes tollerit non arte

sicut quibus qui se professione cardia-
cum amore pulsant conspectat
attamen inimicus prevaleat et cum
aliquis animum perfectum inducat
sub pretextu temptationem resistat
presumit credens non palliat se
sepe superbia sepe invidia et
avaricia et arrogantia que cum
non audent bonos temptare
aperte quasi stant ante malum
odore. Assumunt aliqua virtutis
velamine ne agnoscantur esse
quod sunt. Sed qui se mentitur
animum ex donis commissi dolo
se mortificat deceptus vitiis que
se subintrant protegunt et de-
fendunt vel conservant. Et hec
vitia beatus Gregorius in xxxi li. mo. sic
dicit. Cum ipsis superbiens vitia
appetit et ad resistendum cum virtute
tantum tenuia nec intentionis consilio
tendit quasi angustiam vallare
se bellis undique conspicit
et se virtutum animis robustis
attingit. Et tanto magis illa
metuunt quanto hec veniencia
fortius petere metuunt. Sed plerumque
dum contra hec temptationum bella
suscitat magnis virtutibus iuvi-
tur quedam se nobis vitia sub
specie virtutum tegunt et quasi
cum blanda facie ad nos veni-
unt sed cum adversitate sine
discussa sentiuntur. Unde et a contra
beati Job consolatores nam
sub ignorancia est sepe quod
impediat vitia virtutum specie
fluunt sed hostili inveniunt
nos feriunt nam sepe in
moderata ira iusticia et sepe
dissoluta remissio pietas vult
videri sepe incautus timor humili-
tas sepe effrenata superbia
appetit libertas apparere.

Ex scripti exempla in re capti
agnoscimus si exclamantes
pirate internus dolemus vicia
que in alieno sibi repperimus
temporibus penalibus non parcit vi
et bene subditur Et clamant Job cum
quod elevassent oculos suos procul
non cognoverunt eum afflictos
cum nos inanes nimine
cognoscunt quia teste carne mox
ut pulsaverint repleta displicent
Et que nos letos quasi nove
rant quia penetrabat men
tes cognoscere nequiunt quia
ipso inter regnos frandantur
Et antiquus hostis quasi ca
sentitur deprehendi se conspiciat
bella sub virtutum ymagine
aliquando abscondit vim subditur et
exclamantes ploraverunt Scissis
vestibus sparserunt pulverem super
caput suum in celum sederunt que cum
eo in terra Agnitur cum pietatis
ploratu dispecto per scissionem
vestium effusio operum per pulverem
capitum similitas per sessionem
aliquid cum primis quod hostis insidi
ans simulat ut ad credulitatem
eum perducat sed est enim placiti
per disciplina culpa prohibet quos
que bene non imprimi volente
inexercita Alii districtionis
ymagine oculis obicit et ad
indiscretionis laqueos perducat
Sicut est cum impulsu eius
prius in nobis plus alimentorum
quasi districte gaudemus sed indis
crete quod nos bella carnis
excitamus Aliis autem affectum simulat
honorum operum sed per quandam inquie
tudinem arrogat laborum sed est
tamen quibus quiescere non valet
et si decoto iudicii timet
Aliis cum ymagine similitudine oste

tat ut affectum similis subtrahat
Sed id est cum quosdam plus quam
sunt inferiores atque [illegible] sibi
incipiens aperit ut dum se minus
indignos considerant vel in quibus
prodesse proximis petant insistere
potuere sciant Ex hec vicia que
subintelligitur per antiquus hostis
celebrat valde subtiliter in angustie
punitionis exclamat Tam cum
vexatur intus dolet que agere
dampnare que vel non agenda se
sentit prevalet Sed cum ipsis
ipsius intus afficit verbis
strepitus pene suggestionis
obmutescit Et si corde vi
dolet lingua quod nos vicia
non habent hec gregorius Et unde
quod hostis antiquus tanta se arte
palliat ut nos nunc an oculos
decipere mentes vicia virtutes
fingat ut esset quisque quasi
expectet premia unde eterna dignus
est invenire tormenta et quam
hec et tandem mens decipere
scit quod premitur speciem de
lupata [illegible] eterna [illegible]
bitum quod [illegible] Dolus autem hec gregorius
in xxxii li. mor. exponens id
Dum cartilago illius quasi lamine
ferree sit ait Et quidem per car
tilaginem nisi simulatio exprimitur
Cartilago namque ossa ostendit
speciem sed ossis non habet firmitatem
Et sunt nonnulla vicia que
ostendit in se rectitudinis speciem
sed pravitatis perducit infirmitatem
hostis cum in malicia tanta
se arte palliat ut plerumque
an decipere mentes oculos vel
pas virtutes fingat ut inde quisque
quasi expectat premia unde eterna
dignus est invenire tormenta
plerumque vel ulciscendis vicijs
crudelitas agitur et iusticia
putatur atque inmoderata ira

iusti zeli nutu ordinatur. Et
cum ad iracundiam moribus praelatus
dirigi caute debeant, vindic-
ta in suspicionem frangitur. plerumque
dissoluta remissio quasi mansue-
tudo et pietas habetur. et dum
plus quam decet delinquentibus
parcitur, peccatores ad aeterna supplicia
trahendi designantur. non enim quod
ipso nutu creditur. Et dum male
ignoratur culpa, sit poena pergit quod
acceptum est non timetur. Aliquando
timor inconpetens humilitas
creditur. et cum praeli fortitudine
prospicis quamquam ad defensionem veri-
tatis debuerat, quod iuxta deum
ordinem humilem se ponentibus
exhibet. Aliquando nonnumquam pusillanimi-
tas libertas existimatur. Et dum pro
clarum veritati gestum deputatur, elatio
veritatis defensio putatur. Ex
peccatis quae cavenda sunt, in
tanta praecipitanda laudandi
studium sancior creditur. et tamen
desperatum bonum intempestiva
actione corrumpit. Ex quo agi melius
quod celerius existat, saepe acceleran-
di bonum tarditas tempus plurimum putatur
et tamen expectatur, ut expeditione
perficiat, hostis insidiantis mora
supplantat. Igitur cum
culpa velud virtus apparet, ut quid
pensandum est quia tanto tar-
dius quanto nec eo vitia sunt
deserit quanto prius virtutem
accepta. Primorum ergo retri-
butionem quae sit facile aut
culpatorum, igitur quae et erubescit
fit. quia eo culpa sentitur.
Quia itaque error cum virtus
creditur, difficilius emendatur.
Recte dicitur: cartilago illius quasi
lamminae ferri. Behemoth. Cum
iste quo subsistere bonum calidi-
tate sua fraudulenter exhibet

et in culpa mente decipit fovet.
Hinc est quod longius hi qui quasi
viam sanitatis appetunt, in laqueum
lapsi tardius emendantur. Recte
quippe exstant eo quod agunt et
laudatis suis indicere cupientes, sen-
tiunt haec. Gregorius. Notandum est quod
sunt diversae temptationes et laquei
diaboli et perplexitates. Ut plerosque
ita peccare faciat ut si fortasse
peccatum fugere appetant, nequaquam
sine aliquo peccati laqueos evadant.
Ut etiam valeat alterum vitare
solum, nisi consentiat in aliquo ligari.
Ergo cum quis sit sciendum laquei
diabolo sunt, ut nequaquam sine
peccato transire et evadere valeat,
possit ubi via evadendi quaeretur
videat ubi nunc peccatum arce-
sse corripiatur. De istis perplexis
temptationibus diaboli beatus Gregorius in peroratione
XL libro tractans id quod scriptum est:
Nervi testiculorum eius perplexi
sunt. Perplexa argumenta
machinationum eius quippe
quippe callidius, sic unde non poterit
et fluxa mollium corda cor-
rumpit. Testiculi eius sunt sugge-
stiones pravae quibus in mente
corruptae subiecit. Atque in ma-
cerata aut longaevi operis plerumque
fugiunt, sed horum testiculorum nervi
in perplexi sunt quia suggestionum
illius argumenta implicitate in-
vesti eos illigantur, ut plerosque
ita peccare faciat ut si fortasse
peccatum fugere appetant, haec sine
aliquo peccati laqueos non evadant
et culpam faciat dum vitant
et nequaquam sine aliam valeat sol-
vere, nisi assentiat in aliam ligari
quod melius audimus si quam exem-
plis facere horum illigationis
huius opera perstringimus. Ecce in quodam

unde hunc immunditias appetit
Cum si libet alteri se levari ulta
quanti quod se peracta illius cuius
se levari gravat immunditias
se astringit sed hunc tamen timor
est adulterium perpetrare ut
eius maritum adire occidere
timet. Sed aut qui in spiritu ad
perveniunt adiunctio diversitatem
eorum sicut in cogitationibus
impugnatur atque hoc ipsum for-
midat ne se lenocinio adulterii
simul et homicidii peccatis fatue
fiat. perdere trepidat ne
reatum se peiorem obstringat
perplexis ergo testiculorum nervis
ligatus est qui in qualibet
parte declinare metuit ne
alia aggressionibus cogitationis liba-
rum sit. Alius cum tanquam
inde sunt despectus et poena
frangunt spes voluntates quos in
alieno sibi subditos regimine appetit
sed eum cum sibi preesse debeat
hunc tanta magnitudine displicent
cum fortasse ii qui sunt in
Dei electione tamen per se iam
appetit agi quo dei sunt prelibati
quemadmodum sunt inter [illegible]
sanus itaque subditis sed gravat
sit culpa in obedientie nec
contagium peccare inter et
obedire trepidat et non
obedire formidat ne aut
obediendo Deum asperius preceptis
despiciat. Aut rursum non
obediendo Deum in electo pre-
pugnat. Et aut illicite
obtemperans hoc quod precepto agere
cupit quod Deum deserat. Aut
rursum non obtemperans culpa
sunt neglecte inquirere sicut
videre ponat. Apte ergo iste

per medium tractus sue mentem
perplexis testiculorum nervis astringi-
tur. Ita aut obtemperans aut certe
non obtemperans in culpa testiculorum
nervis ligatur. quia ergo vehemoth
iste ita implicabilibus modis
ligat ut plerumque mens in
dubio adducta unum se culpa
solum vitare in culpa aliam
astringat in consilio. Nervi te-
sticulorum eius perplexi sunt argu-
menta namque temptationum sue
machinationis illius quasi quasi
quo laxantur ut relinquant
eo magis implicantur ut teneant.
Est tamen quod ad destructionem eius
venit et insidias vicit. Fiat
ut cum mens inter minora et
maxima peccata constringitur
si omnino nullus sine peccato eva-
dendi aditus patet minora semper
eligantur. quia et qui murorum
ambitu undique ne fugiat
clauditur. ibi se in fugam precipi-
tat ubi brevior murus in-
venitur. Unde cum in dubiis constrin-
guntur utilius minimis subduntur
ne in magnis succumbant. Sic enim per
tenuia ita plerumque nervos hic
vehemoth istius perplexitas solvitur.
Quem admittere in maioribus pec-
cata in mora tunc tamen hoc
agitur sed et hoc considerandum quod sit
Quam vero consilia prima demonum
per que solent mentes per cogitationes
dare decipere et ad culpam pertrahere.
Et quos non possunt prima aperta
temptatione superare hos quasi ut
consilia sublatam. Dicit
b. Gregorius in xxxii. li. moral.
exponens id Job Ossa vehe-
moth sicut ~~fistule~~ fistule
aeris solatium d. Quando per
ossa istius vehemoth nisi eo
consilia designantur nam sicut in corporibus

posito nihilominus corpore subsistit
ita in scandalum [illegible] tota
se inclinat cum erigit. Neque enim
ut quisquam premunt sed ad calidiorem
pestiferas persuasiones illicit hostis
[illegible] [illegible] abstinentiae [illegible]
[illegible] ascetis [illegible] distant
quod per illas aperte noxia ingerit
[illegible] aut quasi [illegible] [illegible]
[illegible] culpam [illegible] per illas pugnam
[illegible] [illegible] hostis callidus [illegible]
[illegible] plantat. Ista quoque [illegible]
[illegible] dum quasi blanda
[illegible] [illegible] cor [illegible]
[illegible] [illegible]. Et dum dul
cia [illegible] ad [illegible] [illegible]
hostis cum vehementius [illegible] magno
[illegible] ad [illegible] deceptionem
sagittat ut [illegible] [illegible] sic
consilium quasi utile ostendit
[illegible] valeat [illegible] quod de
et [illegible] utilitate [illegible]
at et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Ecce enim
quidam [illegible] [illegible] gratiam de
cernunt [illegible] mundi [illegible] actu
[illegible] implicari valde for
midantes quietis sue commodi
perdere et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hostis callidus venenose
ut interiorem [illegible] devotionis
subtrahat quasi utilitatis [illegible]
[illegible] [illegible]. Ecce quidam
[illegible] [illegible] [illegible] sufficiunt
[illegible] [illegible] [illegible] actu
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et terrena [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] culpa [illegible]
nare hostis [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] quos [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Alius [illegible]

non solum commoda terrena non
querere sed etiam [illegible] que possidet
[illegible] ut [illegible] disciplinam
[illegible] [illegible] tanto [illegible]
at quanto et [illegible] reddit
ea que possidere [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hostis
[illegible] [illegible] [illegible]
alloquium [illegible] tanto hostis [illegible]
[illegible] audacia ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Aliter [illegible] cor
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] et terrena
[illegible] nequaquam [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] bona [illegible] [illegible] hostis
blandiens [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et interna [illegible]
nota [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dum blandimenta
[illegible] [illegible] reddunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Alius [illegible] [illegible] que
[illegible] possidet [illegible] ordine
sublimiori [illegible] vel
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] voluntates
[illegible] ut [illegible] vo
luntatibus subditus non solum
[illegible] [illegible] sed ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in bonis
[illegible] [illegible] [illegible]
Et certa que sibi agenda sunt
ex alieno arbitrio [illegible]
[illegible] hostis callidus tanto [illegible]
[illegible] quanto [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] potius [illegible] nequaquam [illegible]
[illegible] iudicio subdere. [illegible]

intentionis tue bonum perfectum sub studio mediocritatis teneamus. Cum intentionis tue bonum. Sed ultra quam necesse est extendis interius frangis. Deinde cum dum velut ipsa vicia et pravorum peccatorum que tibi plene detegere inmoderate fuerit aliquam super te indignationem repelles. Hec blandiciis inclinat, ferventem eos in voluptatibus earum ipsis extendit, supplicia aptis parat. Et dum laudat, de intestina rectitudine investigat callide ubi subtrahat iniquitate aliqua, sed etiam plenius voluptatibus suis inficiat. Nostis hominis vicia et invitatione mentis et inclinatione prius corripit. Et tanto magis hec zelo quam aliena peccata accendit, quanto plurimum ipse similiter mortuus rectitudinibus ipsius non tenetur. Sunt hostes callidius quia zelo inspirat, extunc per desperationem cognoscit quam properare consultationibus ubique imperat. Deus quid ea ad aliena cura da dilatas ut tua consideratione convalescas, dum non perpendis quia tu ad aliena extendere larga curada quecumque sunt minora in mentis. Et quid prodest alienum vulnus curare ea qua ego et putredine proprium negligendo dilatare. Hec dum quam consolaris de zelum caritatis ostendit et amore bonum quod perdisse operari videbatur, glorie fibris intra dentium corde contingeret. Et cum proximos diligere se docendum ipse proprium dignum est ut sit vere zelus contra vicia sed ut flagiciorum. Deum igitur dum sinistris consultis invitatione aliena reddit. [illegible] Ipsa eius

sed fistula est. Quando cum per fraudulenta consilia audiencie tue blandiens sonat quasi cum fistula esse cantat, sed ut unum inflat et inde decipiat. Hec igitur.

Capitulum tercium

Sequitur de quo predicatores et blandiciis temptationes quas sustinent religiosi et perfecti et quo sit illis resistendum. De hiis aliqua in capitulo precedenti. Temptationes debes scire quod acerbissime temptationes et magis periculose, sicut iste secundum precepta in fide catholica et desperacionem de deo misericordia et pius blasphemiae contra deum et sanctos. Cumque temptationes sibi invicem et necessario misere et plurimum et quedam perplexitas quorum loco temptatio indiscreta consilium non admittet. Et non videtur quod istas temptationes maxime viri religiosi et timentes deum solent sustinere, quia malignus spiritus cum eos per peccata carnalia honorem religiosorum decipere per temptationes spirituales et in caritatis quilibet et contra. Primo de temptatione autem infidelitatis catholica solet diu sustinere cuiusque vir aliquis dubitat de trinitate personarum, de unitate divine essencie, vel de incarnatione christi, vel de sacramento corporis christi et sanguinis et in multis aliis que tenet fides catholica. Atque tenetur fidelis ad hec fidem. Sed desperacione de dei misericordia solet evenire. Ista multis temporibus quando aliquis in nimis timet sibi pro peccatis suis esse. Et quando in statu presente pius blasphemie est, ut tunc aliquis cogitat indignum et indecencia de deo, vel contra deum et sanctos eius et similia que redolet blasphemiam. Iste

temptacio primo modi prouenit ex
desperacione vt li. 2 dicenda q
laqueat se superpedit se perplexi
tas quorundam consciencie indi
viduale consilium non admittentes
et qui aliquis facit sibi con
scienciam de aliquo facto ubi non
est habenda consciencia vel habet
remorsum conscientie de aliquo
commisso ubi non est peccatum vel
tamen aliquis semper confitetur peccata
sua et tamen non potest quiescere in
consciencia sua quamvis frequenter
iteret illa / et qui semper quendam remor
sum conscientie et perplexitate
in corde suo senciat / Continu
tia patitur et in quo huiusmodi temptacio
prevalet / magna tristicia animum
[illegible] longo tempore et pluribus annis
interdum [illegible] sustinet hec
et alia plurima similia que perplexa
sunt tamen prevalent / quando
conscienciam eternam [illegible] quod hec
obviunt hiis perplexitatibus eciam
consilium salubre quod eis ab aliis
offertur suscipere non valent /
contra primas aut temptaciones et
perplexitates ista maxime valent
remedia. Primum ut confiteatur
et non timeat illas temptaciones
quas sustinet eas quia magis
[illegible] proficit pacienti quam
[illegible] dum non consentit
ille. Secundum quod paciens tollerat sed
si [illegible] aliquis [illegible] sed
[illegible] tribulacio / Tercium quod
non curet ut [illegible] eas
resistat quia ex hoc magis
[illegible] inflammatur / sed ad eas
[illegible] quantum potest homo aliis
[illegible] obliviscatur passiones
suas. Sed corporali passione la
borans si habet quo occupatus
obliviscatur ~~passionis sue~~ sen
[illegible] torquetur / [illegible]
[illegible] suis et aliorum bonorum

[illegible] dum ymaginacione implorat
in remedium et auxilium / De istis
temptacionibus periculosis et de remediis
[illegible] illas
[illegible] Temptacio contra
fidem et de spiritu blasphemie
et consimiles [illegible] fugere possumus
ut impugnacionibus quanquam
indignamur nobis ipsis et
disputamus cum ipsis / tanto plus
[illegible] attendimus sed non
timeamus [illegible] timeamus dum
modo non consenciamus eis et pa
cienter [illegible] infestaciones quasi
[illegible] supervenit [illegible]
quo alias [illegible] non potest non
[illegible] solent homines [illegible] et
tales temptaciones sed sunt [illegible]
[illegible] future glorie et amplioris
consolacionis et [illegible] virga
[illegible] et maioris [illegible] temptacionis
Sunt ergo castigaciones [illegible]
et paciendo sunt tollerande et
[illegible] altamente ut
et fortissimus in fide / etiam
mandat [illegible] declinemus
Et deus permittit hominem temp
tari ut cognoscat homo frag
ilitatem suam de eciam de spiritu
blasphemie. Maior quam [illegible]
[illegible] [illegible] ut
et demonum blasphemie [illegible]
[illegible] temptacionibus et huiusmodi temp
taciones et cogitaciones et sunt
[illegible] homines quidem [illegible]
aut [illegible] [illegible] advertat
hec non facit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] quia [illegible] cogitat non
amplius audeat [illegible]
[illegible] [illegible] nichil
aut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sed et [illegible]
[illegible] nos perficit Omnium [illegible]
pugnancium et impugnancium

pbabiliores et per dialeticas
in caritate dei circumcium het
maxime. Conscientia vero erronea i
quadam summa punod dicitur sic
dicit verum conscientia erronea obli
gat hominem ad faciendum vel ab
mittendum id quod conscientia dictat.
Dicimus quod sic quia credens sed
aliquid tenere et non faciens in
currit contemptum dei ut ad ro. xiiij.
ubi dicitur Omne quod non est ex
fide peccatum est. glo. Omne quod fit
contra conscientiam edificat ad gehenna.
Quamvis ergo conscientia erronea ho
minem perplexum est. Non tamen simpliciter perple
xus quia potest et debet deponere
talem conscientiam vel per se vel per
alterius consilium. hec in summa. Sed
sunt nonnulli qui tam patiuntur
istas viciosas et perplexas
temptaciones in magna tribulacione
mentis et conscientiae pro qua timor
temptamenta incidunt et incurrunt
operibus bonis eciam que faciunt
cor ... et amaritudine
et propter magna impedimenta
hoc in suis orationibus et in
spirituali ... sustinent
eciam valet in tali perplexitate
ac ... apud fratres
aut seniores consilium salutare ut
temeritas ... et videri
sibi ... suis passionibus
et temptacionibus quas sustinent
... consolacionem acci
piant. Sed omnipotens deus non
solet ... et orationibus
singulorum ... tribulaci
onibus et anxietatibus clamancium
sed audit tale clamorem. ut
sacra scriptura et opera predi
ctum ... pro singulis satisffa
ciat et in quacumque tribulacione
aut temptacione consolat unde

apostolus Quecumque scripta sunt ad
nostram doctrinam scripta sunt ut
per paciencium et consolacionem scripturarum
spem habeamus. b. eciam gregorius
in xxiij. li. mo. exponens id vbi
semel loquitur et secundo idipsum
non repetit dicit sic: sicut deus
dicitur deus in singulorum cordibus
penetrat vocibus non videtur sed
hec clamoren conspicit per ... tantorum
gemitibus satisfaciat. quis enim potest
semper eius clamorem causas
vias singulis si respicimus dicimus
ut aptius est ut in eo quod spiritualiter
quisque tollerat videtur sibi divina
voce spiritualiter quidquid sibi cum nobis
omnibus in eo quod spiritualiter patimur
... videtur. ubi inta preceditur
fit forma sequenti. Verum
vim ... Ecce
dum passione aliqua vel mole
sta carnis affligimur. Quis
fortasse ... tas passiones
... vel molesti ... temporalibus
tribulacionibus ... ...
... conspicimus ... qui vero
... corporalibus temptacionibus ... nos
nobis singulis spiritualiter videtur
ad scriptura sacra ... ubi
vero invenimus quod paulus carnis
infirmitatem ... dicit ... illam
... audivit ... Sufficit
tibi gratia mea Nam virtus
in infirmitate perficitur. quod ... dicitur
est ... nobis omnibus
dicitur ... sacra voce
dei afflicto paulo audivimus Ne
cum fortasse affligimur singuli
audimus cum ... consolacionem
querimus ... ad
omnia verba videtur nobis quia
semel loquitur et secundo idipsum non
repetit. ... que scriptura
sacra ad ... nos

erudire peccata. Dicat itaque
sancti doctoris eorumque comit-
tantur laborare quoque pusillanimi-
tate percipitur quia Deus non
aduersa dimica non videt.
Quia semel loquitur Deus
et idipsum secundo non repetit. i.
cogitationibus vel temptationibus
singulorum non iam passim per
speciales notas vel particularia
officia satisfacit. quia scripturam
quam fecit ut singulis erudire
comprehendit. Et illa per contra
precedentium cetera vita sequentium
informare curauit. Hec Gregorius. Ea
non aliquis in suis pluribus temp-
tationibus vel per societatis scripturam
vel per contra [illegible] ut consolacionem
propriae tunc manifestet suam
passionem aliorum religiosorum bonorum
timentium Deum et ab illis consilium
desuper exquirat. Et dicit. Aliquis
tunc adeo placet fidem credula
adhibeat. Et cum eius motum cor-
dinatum et perplexitates eius vincere
efficaciter deponat. Dicit hortatur
b. Gregorius d. beatae adhortatur unum
diu in homine complexe dum impe-
dimentum et que medicamentum
et que auxilia invenire non
habeat de remedio sed per hos
Dei beatae videtur doctrinam
consolante. Exhortatur et dispense
aliquos ne suspicio [illegible]
impedito [illegible] forsitan [illegible]
medio [illegible] per [illegible] nascitur
impedimenti [illegible] occasio sed
[illegible] quia [illegible] aqua se
infrigidat et [illegible] in pectore
magis [illegible]. Hec Gregorius. Et non
quando non numquam [illegible] divina
[illegible] iam [illegible] suis temptationibus
et passionibus adhibet [illegible]
[illegible] [illegible] Et pius
[illegible] hec [illegible] [illegible] [illegible]

prouidit et expandere [illegible]
ad [illegible] clamantium dissimulat ut
per tales tribulationes et tempta-
tiones quas patitur vel citius libe-
retur [illegible] et per ea plus
[illegible]. [illegible] perueniunt
et [illegible] vim [illegible]
[illegible] intuitione Dei quisque etiam
sustinet et non deficit etiam
si in maioribus temptationibus et
tribulationibus [illegible] quia pro
conditione vel qui labore et
dolore [illegible] compedat
vltro tamen [illegible] quasi
deficere putat ab omnibus temp-
tationibus et tribulationibus [illegible]
[illegible] liberat. Et [illegible]
[illegible] [illegible] largius [illegible]
Hec aliqualiter tangit b. Gregorius in
[illegible] li. [illegible]. [illegible] [illegible]
Et tamen [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] s. d. [illegible]
[illegible] tot temptationes nos ob-
sident ut ipsa nos [illegible]
[illegible] pene ad lapsum despera-
tionis inclinet. vim [illegible]
[illegible] vix ipsa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
tota [illegible] non
valet [illegible] cogitationum [illegible]
[illegible] nascitur [illegible] nascitur
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] arripiat
[illegible] [illegible]
[illegible] quo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible]
impediat [illegible] [illegible]
quia [illegible] [illegible] sed [illegible]
[illegible] [illegible] ipsa
[illegible] subtiliter [illegible]
Nam [illegible] caliginis
[illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] radios [illegible] [illegible].

360

ut ex tota pectus p donatiuos
migrat quidam paulo ante de
ectatica via supbie talia de
prehendebant mox tot' splend'
dispariit. Aliqui ad contemplationis
lumine p' turbationes sue te
nebras mox erupit in gau
dio p'fectu attollit que nu
temptamenta prius talis quidam spu
ane cogebat sine cogitationis
clamore putat depcat sine
dubitationis obstaculo deuo
tiua retributione concedit iustu
tia cum se conceptu putauit
ut lucifer oriri et mox ut
tenebris se temptationum ca
ligine cepit adlatere gu
inferna et penaz ipm narrat
de inspicere qui tacuimus
paulo cum timui in nocte ...
hec gregorius. ... de hoc ipso.
Sepe cum inspiratione uarijs
reproborum doloribus nos demo
nia cruciat vel in dum ipso
ad desperationis angustia cohar
tat. Dimarcti aut iudi
caret aut et ipa tal' angu
stia admictitur pstat Nam si
in aia sine in corpe pinstat
quod aduersa tantum patiatur.
Sed utique punisse patitur
q' sibi ipm ad regulam sicut
pstat et dicat q' p corporis
passione iob dixit. Si bona
suscepimus de manu dni ma
la aut q' non sustineamus iste
no spat adeo sed aguat
cum illis aterni iudicia uel angu
stia torquebitur. Multa insup
aduersa in aia patitur insstigatione
demonum et talibus temptamentis
pure agitata inter ethic non
pt quia prius dux ad dap
nationem culpe non reputat q'
desine malignitat punisse

volens qui patitur pstat. Ita
ibi peccatu aliqua ubi cupiditate
uel voluntate deflectimus
ubi non violenter adducimur
Et si factum aut flagitium
non est iniusta tamen p scelus
et facinus est. Et qui deuo
p interrogata laudat iniusta
tamq' ppe ... dubio taret
factore fiet ~~dum vonendum~~ ipsorum

Deinde vonendum
no solum ist' temptamentum
iam puniss' est repugnandum
... duabus temptationibus
tamen adiutorio dei est ver
resistendum quia i hac uita
homines posito temptatio de ce
non pt. Et aliud e peccare
p consensum sentire. Et aliud e
pere temptandi resistere de
hec de b. gregorius. non pt in
hac uita homini posito tempta
mento de ce peccari. Et aliud
est pere temptanti resistere
Aliud dimitti fine. Apostolus
dicit non regnet peccatum in uro
mortali corpe non enim ait
non sit sed non regnet Ergo
paulo de non pt non aute
resistere hec pt. hec gregorius. Ita
concupiscentias i ordinatas non
sentire est amo p fore p'
concupias uero non ire nec
eas consentire est repugnare
et laborare ut et tales spi
ritu ambulant sed spu
spui quia p concupias illicitas
non vadunt carnales namque
illi dicuntur qui concupias suas
sentiunt et carnalibus desiderijs
fortiter resistunt de hoc b.
Augustinus sic dicit non concupiscere
amo p fore concupiscentia
non non ire est luctam et
laborare non enim ambulat

s[upe]r carne qui non agit s[ecundu]m
ip[s]a carnis sed s[ecundu]m sp[iritu]m am
bulat qui vincit sp[irit]u incentiua
ne p[er] concupiscencias car[nis]. Dicit et[iam] de
hoc Richardus de sancto victore
Carnales dicuntur qui p[ro] con
cupiscencias suas currunt et car
nalibus desideriis deseruiunt.
Spirituales qui carnis desideri
is fortiter resistunt et spirituali
bus studiis vehementer insistunt.
Carnalium est carnis concupis
centiam sentire et consentire. Spiritua
lium sentire non consentire
sed illi[us] sensus i[m]pugnare et mor
tificare. Aliud est enim concupiscen
ciam sentire atque aliud consentire
impulsui desiderio q[uod] est volu
ntatis concupiscenciam sentimus ma
licie q[uo]d consentire vero libera
consentimus. Illa veniale ista
dampnabile. Hec Richar[dus]. Cum
igitur malignus sp[iritu]s suggesserit
nobis turpes cogitaciones et
malum desiderium in tempestas
sequitur immittendum p[ro]pt[er] excitacio
temptacionis motum sed in nob[is]
est s[upe]r voluntas dare seu nega
re consensum. Unde dicit b[eatus] Ber[nardus]. p[otes]t
inimicus excitare temptacionis
motum sed in te est s[i] volueris
dare seu negare consensum. In tua
voluntate est. Si volueris muta
tum sunt tunc ut anima tibi
cedit in bonum. Certe cum in
flat aliquis i[n]flamat tibi men[tem]
desiderium vanum vel aut impa
ciencie cogitaciones ingerit aut
excitat libidinis motum tu
solummodo ne consencias et
quociens resistes tociens
coronaberis. Credo et sic co
gitaciones istas esse in nob[is]
advertimus non pacim[ur] p[er]inde
incurre in sp[irit]u vehementi

animum illas excitat et invitus
consensum reddidit ut tam libentur
illectis invitatur. Hec Ber[nardus]. Et
notandum q[uod] quedam cogitaciones p[re]cur
sorie sunt cogitaciones valde
turpes et immunde corde et me
tam non cum pollant cum
eis non consentiunt. Testatur Gre
go. glo[ssa] qui dicit Cogitaciones q[ue]libet
i[m]munde mentem non polluunt cum
eis non consentiunt. Et b[eatus] Augu[stinus]
nichil ita obest dum temptatur
debellare dum non consu
cautela et amore. Et s[an]c[t]us dictum
b[ea]ti Ber[nardi]. quamdiu temptacio adh[uc]
nos temptacionum urgeat ma
chinas qui non tenet locum
cordis ubi sedes habitat certe
est fortis hoc est cum non tenet
locum cordis ubi sedes habitat
p[er] p[ro]prium consensum peccati. Consideranda
eciam est q[uod] dum p[er]mittit deus illos
quos sibi ab eterno elegit cu
ras ad conversionem et ad eternam
salutis sicut scilicet in ea concu
piscencias et mala desideria
sustinere ab inde nam in ne
pertinentibus desiderio concipiunt
homines dum actu turpitu
dinis in opera illicita non
consumat. Incipientibus ideo et
nomine carnis s[upe]rsunt peccati. In
p[er]fectis aut illicita delecta
ciones. Ex invalide p[er]fectis
motum titillacionis. Nam multi
quibus ad magnam p[er]feccionem p[ro]fecerunt
stimulum tum carnis sue extinguere
non potuerunt. Ista tangit Richar
de s[ancto] vic[tore] exponens id dan. pe
Vox domini intercidentis flamma
ignis. sic dicit. Possumus hanc
literam sic exponere ut possit
incipientibus et p[er]fectibus et
fere p[ro]ficientibus congruere. Et notandum
q[uod] non ignem extinguens sed eius
flammam p[er]mittit intercidere. Ignem

cum istud quod diu bellum hoc
est pro tempore interim nobiscum
ipsos hereg sed eque cum
semper flamma sustinemus
Tunc enim ignis in flamma
erumpit cum estibus carnalium
desideriorum nos urit. Primo quod
titillat carnem per delectatione
turpi conquinat mente. Tandem
per consensum peccatum subdit sibi ratio-
nes itaque in talibus sulfure
illa flamma libidinis crescit
sed cum de quinque gradibus ca-
rnalis in ordine ad bonum
deveniens demum decrescit
Divina in spiritibus dudum de-
scit actu cupiditatis incontinen-
tia et voluptate superstitibus
quisque sed delectationis super-
stes quedam motu titillationis.
Recedit vero diu incendium
flamma ignis Primo itaque
vero illa diu incedit flamma
ignis in incipientibus et homo
quasi intendit quidquid inclina-
tio ponit consensu ignis super-
stitibus diu sepe aufert
illicita delectatione mentis. Summa
vero autem et valde perfectis re-
manet etiam titillatio carnis
sicut multi tamen quamvis ad summa
perfectionem pervenerunt stimulis car-
nis sue contingendo non patie-
runt. Et divina dispensatione
in eo actu hoc est quamquam
viventi utilius accidat lat[illegible]
non potest. Et talis quidem fe-
liciter communicatio singulare
[illegible] fortitudines
quia tales erunt qui semper
pugnas assidue triumphare
sufficiunt. In aliis autem ad
custodiam humilitatis cum singula-
riter bonum perfectis aliis cumulum
accipiant. Hec Richardus. Unde
pertinentes cum contra pugnas ad-
versum primalignas spiritus infestas

et sepius pertraxit et semper
adeptus prosperum tamen nolunt
ad consensum peccati pervenire sed tales
Devicit statum perfectionis in spiritibus
et temptaciones demonum vi resiste-
re repugnans et devictis magis
tantas esse ac impiis totiens re-
dire in eorum confusione quasi in
dictum Hugo. Sicut sepe ta-
rdo dicat hamus quod resur-
gere debeat et caute diabu-
lum et in conflictu belli qui
frequentius plagatum est tamen
caute ictu recepit. Et quem
ad quas sepe decepit subtilius
modo versutias cum deprehendit
et magnus sepius vicisse gau-
debat iam non spoliasse sed
quasi se armasse videatur. Hec
Hugo. Unde antiquus hostis maiore
solet nocumento invadere quia scit
ipsi nocere quasi cum prius sug-
gestionibus vilis temptando repug-
navit. Post modum vires colli-
gendo, vires magis habebit. De
hoc petrus damiani. Sic de se dicens
nonnulli impedimentum spiritus totum
sol sine nescire et nemini
bindunt. Et sine unquam arti-
ficiose ac decipere callidius
offendit quia non ignorat quasi
si tunc esset prima si conatus
amisit optimum [illegible] ledendi
penitus non habebit primo quin
supplantare non potuit in vite
primordio tempore subiacebit et
quem vinci non prevaluit contra
sucumbet. Hec petrus. Nondum
tamen quando motus carnis illicitam
quidam tempestatem dyabolus hanc
devotos solent vexare et
molestare. Non tamen pro eo
ad consensum peccati pertrahi. Cuncti
devotos vita sua ista plena
esse afflictionibus totius magis
timore spiritus toto corde diligunt
quod nullas adversitates et quod dicto

ptin bac pt descr li. xxij in
xij. li. mo[ralium] exponens id est vij
bestie terre pacifice erunt tibi
Sciendum notandum vero est quod non
dicit placate sed pacifice videlicet non
quia pacem habent sed quia pa
cem faciunt hostes quippe
callidi insidiantes affligunt
sed afflicta mens tanto magis
ad eterna properat quanto dominum
diligit quo ipsa terminos
operis laboriosi viuit
et velut peregre sui adiutor
humiliat Tamen est sic expedias
hostium actus penitat Ter
re ergo bestie electis pacifice
sunt quia maligni spiritus cum
bonorum corda adversa tribulationes de
primunt nolentes ad amorem
dei impellunt. Pacifice ergo tunc
deo pax robustior erit cum
nobis adversarius dum irrogat pug
na generatur Sunt et petre be
stie motus carnis interni quorum
dum mentem nostram irritando
suadendo lacessunt quasi nobis be
stie insurgunt Quod tunc
contra sanctam legem spiritus de
carnis mactima desiuierit
et si temptationes subministrant
magis tamen ipsi adversum opus
quasi adapti morsus rabiem
consurgunt Carnis enim in hac
corruptibili carne adhuc subsi
stens habet terre bestias plene
domat tamen et ad eterna rapiens
raptus egregius predicator di
cat Video aliam legem in membris
meis repugnantem legi mentis
mee Quod aliud est habere bestias
in campo operis spiritualis agros
aliud contemplatio celestis cum
uictos tenet Redacte namque quasi
claustra conscientie et sanctiores
temptando vigent ipsi ad amorem
summum tamen longius carnis cerebrum

nos concedunt pacifice itaque sunt
terre bestie quia motus carnis
et si per desideria palpitat apta
nos tamen contrarie operis non irrum
punt Denique per hoc ipsum quod
pacifica dicitur ostendit idem quod de
malignis spiritibus diximus nos
concedunt accipit. Apte terre car
nis pacem nobiscum deo faciunt
tunc temptationes quas dicunt nam
ipsi incita usque quod ad superna
dirigitur corruptibili corpore
quasi in bello fatigatur Crede
et si qua ad desideriis celestibus
huius mundi qualibet nimia
delectatione tardatur nos bello
sue temptationis impellitur ut deum
toto corde diligat quod quo dicto
nulla quasi turbat vis sit ut quieta
intima admodica inuat
et carnis sic illecebra fugi
ens ad illam plenius amore sappi
ret Considerare enim opor
tet quisque compellitur vix mul
tos accedit qui per que de pace
deserunt rixam sibi contra
se consurgens semper sentit
et tunc vere videt de eterna
dei dilectione accedit vel quod
perdidit quia apte dilapsus sua
ipse quietiam invenit pace
ergo nobiscum terre bestie faciunt
quia motus carnis dum nos
temptationes lacescit lacessunt ad
amorem quietis intime im
pellunt Hec quasi sed et hoc
considerandum quod quasi caro nostra
nichil desiderat sine causa aliqua
et accipit sed quos per quos sunt
et motus dicit Quod tamen eade
cura subdita sibi substantie
hoc est ipsi corpori largitur
ea que necessaria sunt et cor
poralis cupiditatibus et quamplus
spatium refrenare ut ei liberius
possit vel longius vacare dominus

Debet sed eo ipso in quadam similitudine
sit dei quibus cum sine anima
nichil caro desiderat et in acci
piat ipsius vi sunt motus eius deinde
Tunc hec est quedam subditione
sibi negare substancie et nutri
re medio alimenti certis
exteriora frenare ut a corpo
ralis cupiditatibus prius libera
macula inveniri possit. Deinde
vacatus sapere ubi omni strepi
tu secretus sollertie cum cunctis
meditationibus sanctis et deli
cijs lectionis et ius Sed et si in
hac vita difficile est continuari
Et tamen frequenter assumi ut
semper ac frequentius divitijs spiritua
libus quam carnalibus accipi
mus et tam inclioribus tamen ma
iores impendimus curas mo
rales in corruptibiles divicias cor
porales custumant attamen sicut
beatus Iohannes noverit etiam quod unum
quisque eum despiciat passiones
suas quas patitur sine dubio
vitium per quod maxime infestatur
explorare et quod id putaverit etiam
arripere et omnem curam ac
sollicitudinem in illius vitium expugna
tionem adhibere quo devicto
facilius poterit cetera vicia
ipsorum impugnaciones tunc admi
tere et superare. hoc enim ma
rat Serapion abbas in collacione
prima septima de. Cum quidem octo vicia
omne genus hominum pulsent
non tamen uno modo impetuunt. Cunctos
In alio namque spiritus fornicatio
nis locum obtinet principalem
In alio superstat furor in
alio cenodoxia vendicat
tirannidem In alio arte superbia
tenet. Et cum constet omnes
ab ab omnibus impugnari diversis
tamen modis et ordine singuli
laborant. Quamobrem ita nobis

adversus ipsa est arripiendum pre
lia ut unusquisque vicium quo
maxime infestatur explorans ad
versus id arripiat principaliter certamen
studium curam mentis ac sollicitudinem
contra illius impugnaciones ob
servationis adhibens adversus
id cottidiana dirigens spicula
contra id cunctos mentis tortos
suspiria crebriaque gemitus
tela contorquens adversus id vi
giliarum labores ac meditationes
sui cordis impendens sine
fine quoque oracionum fletus ad
deum fundens et impugnacionis
sue extinctionem postulans atque irrigans
Deposcens impossibile namque
est de qualibet passione triumphum
quempiam promereri prius quam
intellexerit in dei se auxilio labore
proprio victoriam certaminis
suam obtinere non posse. Cum
tamen in tantum valeat custodire
noctu sit cum die nocturna
in omni cura et sollicitudine
permaneat. Cum sepe senserit
absolutum in sua se libertatem
sui cordis sinum interiorem
perlustret et expeciat sibi
quo inter reliquas perspexerit
deteriorem atque adversus eam
specialiter omnia arma spiritus co
moneat. Et ita semper vali
dioribus superans talem
deinceps habebit faciliorem
quam victoriam quia et mens
triumphorum processu redditur
fortior et infirmior pugna
succedens perimente et proculcatu
faciat. Prioribus atque victis semper
robustioribus superatur atque in
fortioribus succedentibus pabulum
nobis absque ullo discrimine
prestat victoriam. hoc Serapi
on abbas. Quamvis et alia

remedia contra impetus tempta-
tionum valentia videlicet bona occupatio
humilis oratio et diligens solli-
citudo. Primo bona occupatio.
Semper enim debet homo aliquid
boni operis facere ne a dyabolo
inveniatur otiosus quia qui bono
vacat exercitio non cito rapitur
a temptatione. Dicit beatus Ieronimus sic
dicens: Facito aliquid operis ut dyabolus
semper te inveniat occupatum.
Semper in manu tua sacra
sit lectio. Ama sciam scripturarum
et carnis vicia non amabis.
Hec Ieronimus. Dicit etiam beatus Augustinus: Non
facile rapitur a temptatione qui
bono vacat exercitio. Unde homini
religioso otium sine studio
et litteris est mors et vivi
hominis sepultura. Unde sanctus b.
Ieronimus: Non potuit et delici-
is sed per multas tribulationes
et temptationes. Remedium est
ad [illegible]. Secundum remedium contra
temptationes est humilis oratio
qua cum sit nobis cominus cum
temptatione lucta tamen gravior
est illi nostra oratio. Nam fre-
quens oratio viciorum expugnatio
pugnatio et omnium temptationum
repulsio. Unde dicit beatus Gregorius: Orati-
o impugnare vicia est [illegible]
sed oratio quia frequens oratio vi-
ciorum est expugnatio et quanto
gravior tumultus cogitationum
premitur tanto instancius orati-
oni [illegible] debemus. Hec Gregorius.
Dicit etiam de hoc beatus Bernardus: Gravis
est nobis lucta temptationis sed
longe gravior est illi nostra
oratio. Laedit nos atque angustiat
atque inquietat sed multo amplius
torquetur eum nostra simplicitas
et nostra humilitas. Tertium non

sit nisi veritate caritate nostra
mansuetudine et obediencia terreatur.
Hec Bernardus. Tertium remedium contra
temptationes est diligens solli-
citudo et valde contra vicia nos
impugnancia sine diligentia
et sollicitudine adhibeamus illis
resistendo et ea nobis amovendo.
Ad hoc hortatur Hugo sic dicens: Et
tunc cum invenerit sollicitudinem
cautam [illegible] debemus adeo solli-
cite studeamus ea nobis amovendo
et quasi desideramus adipisci solli-
cite studeamus obtinere. Hec
Hugo. Et quamvis laboriosum sit
contra nostra impedimenta et tempta-
tiones continue pugnare non
tamen est difficile si nostram custo-
diam et victoriam non nobis
sed gratie divine ascribimus. Et nos
ipsi certa quasi possumus tamen adiu-
torio non deerunt ipsis temptamentis re-
sistamus. Dicit de hoc beatus Gregorius: Sola
[illegible] est contra mentem insidias
semper intendere et continue suas
maculas sed laborare est. Nos
sed si custodia nostra non
nobis sed gratie superne tribui-
mus. Scit enim ut et ipsi quasi possumus
sub protectione divina vigilemus.
Hec Gregorius. Impugnandi gratia nobis
est contra vicia et contra antiquum hostem
temptamenta qui mille modis
nocendi habet. Et si volumus ad
victoriam pervenire de hoc magna
cautela sit. Dicit Augustinus: Antiquus hostis
cum diversis quadam se videt
temporibus per temptationes non
posse prosternere frequens fiat
maxime quasi per corpus in corpus
et illicitis sensualibus ut certa
cogitationibus in mundo seducat
et ad tam nostra efficere conte-
rendo totam illic cum arte

hec notanda. Et ideo nobis summa
vigilancia, summa instancia contra
pravas et callidas suggestiones
pugnare necesse est. Ex volumus
de victoria premium obtinere, [illegible]
hec manet ut dicitur [illegible]
De primis circa [illegible] pollicita
[illegible] temptacio. Quia per
hec [illegible] ad premium quia licet
a mala subiecta sunt tamen
cum affligendo probant non
subvertunt. Nam afflicti victores
[illegible] sunt [illegible] hec Hugo
de [illegible] ysidorus. Cum per
[illegible] adver-
sarius [illegible] non [illegible] credat
[illegible] quia [illegible] pati
[illegible] magis [illegible] commendabi-
le [illegible] sed [illegible]
pati laudet deum per quos non
[illegible] ad magna utilitate
[illegible] mens [illegible]
temptacionibus [illegible] agitari
[illegible] quibus [illegible] sine
[illegible] culpe [illegible] pati [illegible] et
impugnante hec [illegible] passione
[illegible] a [illegible] reputa-
bitur qui [illegible] agnoscit iusti-
ciam et sua culpam [illegible]
hec ysidorus. Et nota etiam quod qui
vicia superare desiderat et vic-
toria [illegible] obtinens qua
[illegible] dominus ab unaquaque [illegible]
tat [illegible] pravis cogitacionibus [illegible]
tum [illegible] quia
[illegible]
[illegible] Cum magna difficul-
tate [illegible] et labore illas
[illegible] potest et [illegible]
[illegible] b. Augustinus [illegible]
[illegible] candidum vestimentum [illegible]
sunt sanguine [illegible]
[illegible] candore [illegible]
[illegible] Si autem [illegible] et
[illegible] macula vix lavatur

Sic mens humana si surgente
cogitacionem delectabilem [illegible] potest
[illegible] candida. Si autem
[illegible] primo [illegible]
cum magno labore purgatur.
Est autem [illegible] victoria
[illegible] quod dominus
[illegible] et angelis cum cogi-
tacionibus malignis mens humana
[illegible] et [illegible] ma-
lis superat cogitaciones [illegible] laus
[illegible] gloria [illegible]
[illegible] est cum apud [illegible]
Quia non solum de factis de-
[illegible] sed etiam cogitacionibus
aut laudant aut vituperando [illegible]
[illegible] hec Augustinus. Sciendum
etiam quod non omnis temptacio est
culpanda que nos infestat
sed potius gratulabunda illa
[illegible] probacio quia vita nostra
non potest esse sine temptacione
ut etiam quisque sibi innotescit
nisi temptetur nec potest coronari
nisi vicerit nec vincere nisi
certavit nec certare nisi inimi-
cum habeat [illegible] Augustinus
[illegible]. Quamdiu impugnatur
[illegible] plena pax non est
[illegible] non est culpanda omnis
temptacio sed gratulabunda
illa [illegible] sit probacio vita cum nostra
peregrinacio est ut potest esse sine temp-
tacione quia profectus [illegible] per temp-
tacionem fit ut quisque sibi innote-
scit nisi temptetur nec potest corona-
ri nisi vicerit nec potest vincere
nisi certavit ut potest certare nisi
inimicum et temptacionem habeat
[illegible] ego [illegible] sed victor
est qui vicit mundum. [illegible]
[illegible] est [illegible] sed maior [illegible]
[illegible] Quamvis per
[illegible] Christum non [illegible]

temptationibus agitur. Noli igitur
timere perimere aliquis facere temp-
tatorem. habes misericordissimum salua-
torem. Qui dat pacem habet
equitatem. Temptatur autem diuersis
temptationibus ut probetur, ut accipia-
tur, ut remaneat. Deus temptat ut
doceat, dyabolus ut decipiat.
Cum tamen nisi ille qui temptatur
latum det magis temptatio et inim-
[illegible] repellit. Hec augustinus. Cum
tum pia corda tum temptationibus
illicitis et delectationibus carna-
libus pulsantur. Pulsatur quis-
quis uel cum adulterio de-
resistat tamen quia titillantur
delectatione inordinata et paciuntur
propter hoc impedimenta meditationis in
orationibus et aliis bonis operibus
sunt propter huiusmodi impedimenta et
temptationes conuersi contra
et resistentia inertes sed non sunt
timere de talibus cogitationibus quo-
cumque tempore uel hora veniat
animus illis resistatur quia labor
est in illa pugna ubi delectationi
male resistit animus. Et quia
resistere fatigat vincere coronat
hoc probat hugo de sancto victore in
li. de arrha anime. Item dicitur
nisi aliquis sepe se cogitatio-
nibus quibusdam peccatorum malorum
pellicitis quandam delectationem
in animo resistere potest, beari atque
exstare ad malum et stare contra
quia nonnumquam est in corde orationibus
huius pulsari probat et vexari
uidemus. Item ubi pugna non
esset victoria nulla esset. quia aut
submersisti malle te alia
que fatigari ubi labor esset
sed periculum tamen non esset. Et ad
hoc similiter quia si nulla
delectatio esset in cogitatione nullus

corona esset labor in quo dicitur
quia animus omne quod non delecta-
ret facile respueret. hic non la-
bor est animus ex pugnare quod pla-
cet hoc est amare peccatum et impu-
gnare. Quamvis tamen delectatio si peccatum
est peccatum in mente non solum
non nocet sed prodest quia in eo
quod resistendo fatigat vincendo coronat
tentatur cum plena delectatione
sine assensu penam est non culpa
quia dolemus quod in nobis consentire
peccati sine remedio oritur propter
resistentiam per graciam vincatur.
Unde paulus dicit: nichil dampnationis
est hiis qui sunt in christo
ihesu qui non secundum carnem ambu-
lant. Est tamen aliquod peccatum quod
est malicia manere sed non dampnabile
quia per graciam extinguitur. Hec
hugo. Vnde tamen hugo aliquis motus
inordinatus inuenit uel carnis
surrexit non delectatur uel con-
sentiat sed statim resistat.
Nam demonium quod nobis sugge-
stiones malas immittit, sed tamen
est velut noster aduersarius. Nam quo-
tiens resistimus totiens deum
honoramus angelos letificamus
nos ipsos coronamus et magna
dehoc dicit b. bernardus. Si homo ali-
quem motum esse quod non debet in animo
consensit non consentiat sed
illico resistat. Nam solus consen-
sus nos facit reos si aliquis in-
pediat ne opera sequantur peccatum.
Tamen cum in nostra anima sed periculum
est tamen dicit ipse in eo per consensum
ad peccatum inuitatur dicta cum que
peccata ipsa restat quos non inimica
pugnat ut coronetur. Calixtus ...
qua lucta sed fructuosa quia
et si habet penam adest victoria

non nocet quia ubi non est co
sensus ibi resistencia fatigat
vincere coronat. Demonum est
enim nobis suggestiones malas
ingerere nostrum est illis non con
sentire. Nam quociens resistimus
totiens dyabolum superamus angelos
letificamus nosipsos beatificamus
deum honoramus. Ipse enim filius
dei nos hortatur ut pugnemus
et adiuvat ut vincamus. Cer-
tantes spectat deficientes ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ sublevat vincentes coronat
eterna gloria. Hec Bernardus in sermone
Item beata et commendanda temp
tacio est tamquam primicias parat ex
malo quia ut dicit Damianus
per bellum pervenitur ad pacem per
laborem tenditur ad requiem. Non
enim est sine pugna victoria
nec absque victoria pervenitur ad
coronam. Hec ille. Unde est
sanctus petrus de beda. Tempta
cione clamus expectamus ut
vel temptaciones que foris sunt
appareant vel cogitaciones propter
temptaciones sua nimium [illegible]
fiunt discutiant etiam cum probati
fuerint accipiant coronam vite. Hec
beda. Et notandum quod quanto quis
fortius resistit temptacionibus tan
to validius a maligno spiritu impu
gnatur. Et quanto plures sunt
pugne temptacionum tanto pro
speriores coronatur. Item
vicesimo de libro dicitur: Quanto plura
certamina tanto preclariores victorie
coronas. Hec Johannes abbas
montis synay in titulo de grado
gradibus sic dicit: Anima que est
sine pugna quam sepe armis demo
nes exercitant multiplicant
ubi plures victorie sunt. Et iterum
qui non est plagatus sub impug
nacionibus penitus non coronabitur.

Et gloria semper tota celestium. Unde
sic dicit: Item cum viderit demones
servientes et plagatos ex vili
bus resistendo et ipsos compunc
cionis deos plagando licet pla
gentur et coronabitur. Plagas nempe
suscipit qui temptatur et plagas
tribuit qui temptaciones potens
impugnat et repellit. Item non
consentit ex libera resistencia
plagatur quidem sed per angustias
et labores quos sustinet coronabitur
hec in glosa. Et quibus superius
dictum est quod tria sunt que hominem
spiritualiter impugnant hoc est dyabolus
mundus et caro. Patet tamen ex plura
verbis nam que nos impugnat hec
singulorum invicem sit. Dyabolus si
quidem per se dyabolus mundus caro
homo superius opera diversa dolis
impugnando nos temptat
ut perficiat opera ut noceat
dyabolus ut inficiat mundus ut
decipiat caro ut inficiat homo
superius ut sibi satisfaciat bona
opera ut perficiat de tribus sic
dicitur. Alia addo alia cum dico
alia abradi usque ad sustinemus
de temptacionibus tribus dicit Bernardus. Im
pulsor homo est mundus caro
homo ipse hominum nobis opus est
quia assidue nos impugnat per suam
difficultate. Primo dicitur nos im
pugnat alius in rebus per carnis
subtraccionem nocere castigando
nos pro sua ultimo alius in ciam
pro se fortitudinem ut ad celestia
desideranda nos invitet. Secundo
nos impugnat et hoc in rebus
nos spoliando vel fama denig
grando vel corpus affligendo
et pluribus aliis iniuriis nos
gravando. Tercio dyabolus nos im
pugnat per varias suggestiones et
malas inspiraciones. Unde dicit Bernardus

Ille calidissimus serpens antiquus
[illegible] aliud est nisi [illegible]
sanguinarius sicut est quousque
te machinatur malis venenatis
suggestionibus. Sufflat illicitos
motus inflammat et mille nocendi
artibus tendit homines temptando non
cessat. Secundo mundus nos im-
pugnat dando se retro ad ex-
terius et apparentes speciebus
variis exterioribus suas offerens
vanitates Jer. ix. Ascendit mors
per allectamenta tot vanitatum
per [illegible] temptamenta dicat eius nobis
in Sap. Venite fruamur bonis
que sunt etc. Tertio impugnat
nos caro nostra dicens nobis in
Sap. Venite et vino pretioso et
unguentis nos impleamus etc.
Et [illegible] nos ipsi gestamus laque-
um ubique circumferimus inimicum
[illegible] laqueum. [illegible] genita
Quarto impugnat homines peccatum
quod ex obsessione temptationum ven-
tus est iam in deliberatione
[illegible] consensum [illegible]
[illegible] homo in
[illegible] est sui ipsius et sui
[illegible] ut non sit
[illegible] formidet. Sic ipse
solus [illegible] manus continuat
[illegible]
solum [illegible] et impugnationes
[illegible] Septimo impugnat
nos opera [illegible] que continua-
ta [illegible] non de-
[illegible] Omnes eius virtutes
et omne bonum [illegible] facimus
nisi [illegible] assuefactionis [illegible]
[illegible] in affectu

Sequitur de modo vincendi
quo vincamus. Et ut [illegible]
[illegible] quos sumus nos
aut que fortitudine ut tam
[illegible] temptacionibus et pressuris [illegible]
[illegible] defectum [illegible]

in … aut
primo temptacionibus et pressuris vastatus
[illegible] magnam
[illegible] Secundo [illegible] quod [illegible]
vincimus sicut flagella sanc-
tificationis sufferimus. Quarto
[illegible] vincimus si in [illegible] fatigati
[illegible] non [illegible]
Tertio dyabolum vincimus sicut
[illegible] pro forti [illegible]
[illegible] Quinto [illegible]
vincimus [illegible] fide [illegible]
Dan [illegible] credit [illegible]
et vita [illegible]
[illegible] Quinto carnem vin-
cimus si laboribus [illegible]
[illegible] apostolus Sic
carnem mortificavit. Sexto
Sexto nos ipsos vincimus si propriae
voluntati renunciantes divine
voluntati per omnia nos conformamus.
Septimo [illegible] opera vincimus si ex
frequenti assuefactione [illegible]
[illegible] in affectu [illegible]
[illegible] ut qui [illegible]
[illegible] quod et [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] aut [illegible] in apoca-
lipsi que [illegible] victoribus sunt
promissa. Primo de victoribus
[illegible] vincimus [illegible] in apoc. Qui
vicerit dabo ei [illegible] manna
[illegible] ut [illegible] per flagellum videbat
[illegible]
[illegible] Secundo
victoribus [illegible]
[illegible] cum [illegible]
vestibus albis induetur [illegible]
[illegible] hominibus [illegible]
[illegible] non [illegible] malum
[illegible] nobis [illegible]
[illegible] delicta [illegible]
[illegible]
Tertio [illegible]

participacio cum beatis que
deus incipit in sua passione
ii capitulo apocalypsis vincenti dabo
edere de ligno vite quod est crux
christi in qua pependit vita vera
Et est preciosa promissio dig-
num est ut qui pro virtute christi ac-
crevit et passionis eius omnibus
persuasionibus dyaboli aliter resistit
fructum eius ipse percipiat in te-
tum Secundo vincentibus mundum
promittitur carentia dampnacionis eterne
ideo ii capitulo apocalypsis Qui vicerit
non ledetur a morte secunda hoc est
non dampnabitur. Tercio Cum
enim duplex sit mors scilicet culpe
et pene per primam mortem videlicet
culpe [illegible] non pene est dap-
nacio que est mors secunda. Tercio
vincentibus carnem promittitur
spiritualis consolacio ii capitulo apocalypsis
vincenti dabo manna absconditum
quod nemo scit nisi qui accipit
Dignum quippe est ut qui propter
dulcedinem carnis re-
spuit divine consolacionis dul-
cedine consoletur. Quarto vin-
centibus propositum promittitur tamen
premium ultra quam sciencia est
limitatum singulariter iii capitulo apocalypsis
Qui vicerit faciam eum
columpnam in templo meo et est
digna promissio Nam pre multis
omnibus victoriis maior est
illa qua homo totum se vincit
intus et extra dicit enim sapiens
Qui dominatur animo suo melior
est expugnatore urbium Ista
talibus in anima promittitur ut in via
hoc certitudine prestatur et in patria
gloriosum stabilitur. Quinto vin-
centibus hoc est in bonis operibus
laborantibus promittitur cum pre-
dictis tam premium quod satis
copiosa premia xxi capitulo
apocalypsis Qui vicerit possidebit

hec et ero illi deus et ipse erit
michi filius Tanquam diceret
Qui in dictis omnibus vicerit
omnia premia habebit Qui autem
omnia vicerit omnia premia habe-
bit et cum deo manens
possidebit in eternum

Oportet eciam scire quod deus
quos electos permittit di-
versis temptacionibus et tribulacionibus
hic mundo temptari et tribulari Et
ideo est salubre temptatos sufferre
Tamen debes quod sustinere temp-
taciones et eis resistere est
salubre nam multa bona se-
quuntur. Homo ex sufferencia temp-
tacionum primo ipse per tribulaciones
et temptaciones probatur et purgatur
spiritualiter crescit et humiliatur
probatur autem quia sicut aurum debet
domum probari solet quod durabile
sit et nobile et carum probatur
si valet sed certus stat [illegible]
bonum quod nobilissimum est et
quo imperfectum durabile debet
temptacione probatur si constans
sit Et deus probat amicos suos
adversitate si fideliter in ipsa per-
severant unde dicit sapiens vasa
figuli probat fornax et homines
iustos temptacio tribulacionis
et Thob. xii Quia acceptus
eras deo necesse erat ut temptacio
probaret te Purgatur et homo
a peccatis per tribulaciones temptaciones
ut dignus fiat glorie celestis eciam
introitu sine morte indigeat
gradus et diucius purgari iii
apocalypsis dicit Ego quos amo
corrigo et castigo Purgatur
eciam ut maioris gracie capax fiat
Sicut vitrum absterso tergitur
ut amplioris lucis sit capax
Spiritualiter eciam per temptacionem fit
agilior et promptior fiat ad opera
iusticie et virtutis exercicia quia

in statu consolationis sola quies
mentis et studium devotionis
videbatur sufficere ad summam
perfectionem que [illegible] tempus
subtraxit ut dictat in aliis
virtutum studiis [illegible]. Nam
religiosorum non tantum requirit deus
[illegible] et dulcedines et conso-
lationes spirituales, sed etiam in
labore certamina et exercitia virtu-
[illegible] quando studium perfec-
tionis et mundi occasionem
Erudit etiam homines temptationibus
ut cautius [illegible] consolationibus
consolationum, sed fiducia habeat
[illegible] non sed quando videbis
in via dei cum statim cum sibi
subtrahi sentiunt consolationes
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vult [illegible] deus nos
[illegible] subtractione consolatio-
nis et [illegible] veritati scripture
[illegible] [illegible] qua [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] in ipsa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et consolationes
scripturarum [illegible] qua [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] voluntas [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible]
vel tempore [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dei
Justicia et voluntate [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] scripture que [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mandata
[illegible] [illegible] Noli ergo diffide-
[illegible] religiosorum [illegible] con-
solationes et [illegible] dulcedines tibi
subtraxit [illegible] [illegible]
deus vel [illegible] [illegible]
accepta [illegible] sed [illegible]

[illegible] [illegible] et consolationes
[illegible] ut [illegible] veritati dei [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] post
[illegible] predicationis [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] non enim eligimus eum sed
ipse eligit nos et non deserit
[illegible] non deserentes qui etiam dile-
xit nos cum [illegible] [illegible] [illegible]
etiam [illegible] [illegible] [illegible] elegit
ut dilexit nos [illegible] [illegible] nos sed
[illegible] [illegible] [illegible] bonitate sua
Et [illegible] [illegible] etiam nos [illegible]
[illegible] nos [illegible] deus temptationum
tribulationum ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sed [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] nobis [illegible] sua
[illegible] [illegible] Et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] deus [illegible] [illegible] [illegible]
temptari [illegible] [illegible] ut non
[illegible] sed ut [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non sed [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] sibi [illegible] bona
quo [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] bona antiquus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible]
[illegible] nisi [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] temptationes [illegible]
[illegible] in nobis in quibus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut
[illegible] malignus [illegible] temptat
ut [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cum
etiam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est quo

resipiscere deo ipso adiuvante
valeat tarda non vulnerat. Cum
quippe est illa sine intermissione punitur
quasi iterum est ut temptacionibus
erudita solidetur. Nec tamen que
agit bona suis viribus tribu
ant nec in securitatis torpore
se deprimant et a formidinis
sollicitudine displicant. Et ad
profectum suum cum superba tanto sola
cius vigilent quanto se esse ad
huc in statu in acie temptati
onum videt. Hinc gregorius: Sepe mente
quod dum sursum iusti animus in dulce
dinis proficiat ex illo profectu
rectitudinis quadam vana gloria
tangitur et in tumore sue prosperi
tatis elevatur. Sed conditor suus
sublevatum misericors cum sollici
ta tentacione pulsat ut
sua impotencia perterritus veraciter agno
scat et de virtutibus suis non
presumat. Unde li. gregorius in xxxvi
li. mo. tangit sic dicens: Sepe
dum vim iusti animus in ipsa ma
gnitudine arte conspicit dum
ab omni mutabilitate persone
se colligit dum quasi in superi
ore altitudine ponitur ipsa sue
rectitudinis gloria tangitur et in
tumore sue presumpcionis elevatur.
Anima enim magna aut quamvis
desperata sentiat sentit tamen ma
gnitudinem quam agit. Nam si magna
nesciat ea procul dubio minime
custodit. Sed dum ipsa ... lo
quitur ... necesse est ut
... corpora ... cum ... ...
elacionis aditus pandit. Et ...
spiritus ... illam adiu
tet que ... rapiatur. ...
autem dispensacione agitur ut conditor
... sublevatum ... temptatione
... temptacione ... quasi se
met ipsum ... videat
videat et ab eo quod de altitudine
tu

iam ... elacionis
... superba ... ...
... dei depone magnitudinem
... ab ... tribulacione
et animus ... fortitudine
... quippe ... motus cor
dium ... non quia ... sunt
sentiunt sed magnitudine ... ter
... depominum ... qui
non iam de virtute attollitur
sed in culpa temptacionis ob
... de qua patitur ... in
formidamur ... na ... de
se animus confidit qui sibi ad
huc ... superest temptacio
iam sibi fiducia securitatis ... nu
gat iam se ... etiam
ad cuncta ... que
sola cogitatione ... putat
Et cum hac temptacione ... ob
orta ... cogitatione mate
... virtutibus ... elatas
cogitaciones ... quasi
... hoste
ingreditur. Et ... gladio
... fatentur
... tunc ... ...
... agitur. Bene apta verba
... gloria ...
... vocatur. ... ...
dei depone magnitudinem tua
... dicatur. Omne
quod ... ...
in ... ... et cor
... ...
... depone ... quia
ipsa iam ... temptacione
... ... de
te magna ... estimabis
... magnitudinis id est ab ipsa
tribulacione deponenda dei.
Anima ... cum temptacione
... ... est ...
... ...
custodit sed tamen sine magna
tribulacione non agitur. Cum

D
tranquilla mens in nocte temp-
tationis qua vero fortius hoste
turbatur. Ipsa namque temptationis
adversitas dum ferienti in-
sistit ipsa quadam in illa tenebras
congerit eaque absconditum spirituale amari-
tudinis turbat quae aperit se
dudum blandimenti dulcedine tran-
quillitate clarescebat. Unde et apte
subiungitur: Ne protrahas noc-
tem ut ascendant populi pro eis.
Nox quippe protrahitur cum sub-
orta temptatione spiritualia conso-
latione concita non sequuntur. Ita
dum mens pacata in temptatione
considerat quod adiutus sine prima
pulchritudine repellitur. Cuius dul-
cis mentibus quam quibusdam
tenebris atque una altiorum luce
gaudiis eius oculus clauditur.
Dum sollicita trepidat ne
hoc quod dudum acceperat fun-
ditus amittat, vel tranquillitatem
suam quam perdidit dolet, vel ne-
quaquam ad prava opera corruat perti-
mescit. Modo in qua elatione pro-
cedebat invenit, modo in qua
vitiorum lateat profundo de-
lectationis attendit, modo adversa
medias sensus se reparat, modo
se posse cadere plurimis quibus victus
aliis fuerit quo deciperat. Cum
ad dextram (?) multiplices
cogitationes perdunt velut quasi
in nocte positi consurgentes pulsant.
Quos enim nullis probos novit
sed pridie protectionis ancillam
sibi subiugare se posse praesump-
serat, derelictus videbat. Contra mentem
et in ipso spatio subiectos populos
sumus. Quod autem quippe mentibus
populi surgunt, dum ab eis
per discretionem spiritualem praecavendo co-
gitationes sollicite dissolvunt, ut
non abrupta fantasmatibus ra-
piant, sed rationi subditae

circa de Christi conquiescant. Hec
Gregorius. Et sicut quod donum spiritus
quadam virtutis septiformis
ad aeterna perfectum tamen cum incipit
aliquibus deesse, nunc praesumens
hec eadem gratia ... sibi utiliter
subtrahitur ac temptatur ut praesumenti
discat quam ipse infirmus videatur.
Tunc enim vere cognoscimus bo-
na unde sint, cum hec quasi
amittendo sentimus quia a nobis
servari non possunt. De hoc beatus Gregorius
in libro moralium secundo. Donum quippe
spiritus ut mentem contra singula quaeque
temptamenta erudiat, in septem nobis virtu-
tibus temperat ut contra stultitiam
sapientiam, et contra hebetudinem intellectum,
contra praecipitationem consilium, contra timorem
fortitudinem, contra ignorantiam scientiam,
contra duritiam pietatem, contra superbiam
det humilitatem, sed non semper.
Dum mens in tanti muneris per-
ceptione atque ubertate sublevatur,
si continua in his securitate perfruitur,
a quo sibi haec sint obliviscitur,
eaque a se habere existimat quae sibi
abesse non conspicit. Unde fit ut aliquando
ei haec eadem gratia utiliter sub-
trahatur et praesumenti quam ipse
infirmitatem ostendat. Tunc enim
vere cognoscimus bona nostra unde sint,
cum haec quasi amittendo sentimus
quia a nobis servari non possunt.
Ad hoc itaque instruendae humilitatis
magisterium fit plerumque ut imminen-
te articulo temptationis tanta
stultitia sapientissimum feriat,
ut perturbata mens qualiter
imminentibus obviet vel
quomodo se temptationibus praeparet ignoret.
Sed hac ipsa stultitia corrigendum
quem docet, quia unde ad momentum
desipit, eo postea verius quae et sibi
sapit et sapientia unde quasi amittit
inde certius possidet. Aliquando dum
sublimia intelligendo mentem
tenere se animus erigit in rebus

nitus et in libus quin in celsitudine
progressus fuerit ut repente sibi cele-
stium claustra videat quem proxi-
ma ponere tabat. Ex hac
ipsa celsitudine intellectum eius
dum subtrahit sciat quia
dum ad momentum contemplat
usque ad sublimia intelligenda
conscendit. Alii dum cuncta
nos agere conspiciunt gaudiis
pulsante corde attingunt ar-
ticulos perpetuationis subita ca-
piuntur et qui nos semper dispo-
ne conspexisse credimus repente
intima confusione vastantur. Ex
hac cumque conspicimus erudimur
discimus ne nostris viribus
consilia nostra stabiliamus. Et tanto
maturius ad gratiam respergimur
quanto ad horam quasi amissa
redditur. Alii dum mentis
fortitudinis adversa conspiciunt sub-
ortis adversitatibus crucibus
horum motu vehementer percutit
ex per hunc contra dixit cum tibi
at quod in nobis dum fortis stetit
Et tanto plus validius fortitudine
retinet quanto hanc in luce
fortitudinem sibi iam quasi elapsam
videt. Alii dum magna nos
facere gaudemus in perfecta igno-
rantie veritate torpescimus
Ex quo ignorantia inde oculus
ad monitum claudit. Ex post
ad speciem rerum aperitur. Ut in-
iuste flagello sue veritatis
crudelitatis et sub ipsum agno-
scebat crudelitatis sciat. Alii dum
religiose cuncta disponimus
dum pietatis visceribus aspicimus
nos gratie gratulamur quadam
mente dulcia in nitore pru-
tium sed quasi obdurati tan-
gimus tunc pietatis hinc bona
stabiliamus et pietatis usque velud
contracta recipit. Dum quasi
amissa amplius amat. Alii

dum subiectum se dilue for-
midine cumque gaudet repen-
te superbia temptantur gratuitat
Ex cum uel mox timens deo
timet ad humilitatem se iterum prosternit
inflectit et tanto hanc soli
dius recipit quanto eam diutius per-
dens quasi amittendo pensavit.
Nunc autem nobis in dispensatione
agitur ut inde mentis culpe non
numquam pulsationes feriatur. Ita ex
se singularis viri in homine ar-
dent. Ex alium unumque carpere
virtutis defectum mentis mentis
arthana sentiret. Ex dum
in temptatione in nitore quatitur
et quia adulti quia sufficit fati
gatur. Ex cum hoc sentit in radiis
momentum humiliter bibiderit
Et hic se premit et cunctis
tardis inde accipit fortitudinem contra
vos temptationes aut non solu-
vimus agnoscat dicit
Ex quia eius vigilantia sunt
inter hoc gregem. Ex et hoc
considerandum quod nunquam nisi dum
non solum temptantur peccata sed
etiam flagellis castigantur. Cum
aut temptantur virtutes pia dispe-
satione conditoris agitur
ne de virtutibus inquam presumant
extollantur. Dum vero flagellis
atteruntur amore in rebus ob la-
dente sed vitam vitia dum vos
temptant per fractos in eas viu-
tos humiliant flagella dum
illos succedentes incorpore humanum
mundi voluptates occupat
pro illa restringunt ne contemptus
extollantur. Ista conpuncti in-
nocentius contemplare appetant.
Ista tangit b. Gregorius in xxiii
li. mo. Ex alii cum perfectam
virtutem non solum temptat vitia
sed et flagella castigant
cum aut temptantur vicibus pia
dispensatione nobis ut appetitu
in virtutibus humiliter prestemus

extollamur. Cum autem a malis
incompatibilibus admonemur ne
mundi blandiciis seducamur,
vicia demum nos temptant, af-
fectus in nos virtutes humiliat,
flagella demum nos temptant
fungentes in carne, hinc inde
voluptates erudiat. Per temp-
tamenta vicia destruimus, quod
dona et potencia flagella co-
gnoscimus. Unde dicitur [illegible]
fugiamus per illa restringimur ne
de virtutibus extollamur. Per ista co-
primimur ne quod concupiscimus apti-
tamus. Insidet ergo vitia domi-
nium et flagella atterit et
aliis viciis temptari necesse est.
Sine cum instabilibus flagellorum
seu metamine hostium non
solum nos intra insultus
[illegible] Et eciam [illegible] virtu-
tis proficimus agnoscimus [illegible]
cum vires suas imparare cogno-
scit. Et cum bella desunt virtu-
tum experimenta non [illegible] imperi-
tus miles est qui forte se
imparare gloriatur. Nemo quippe in
certamine [illegible] cognoscit.
[illegible] cum assunt [illegible]
virium documenta non [illegible]
[illegible] audivit dicens in die
[illegible] et nocte [illegible]
Unde [illegible] quippe [illegible]
dum gratiam intelligencie [illegible]
percipit in adversitate [illegible]
audit [illegible] cum corruptionibus
ferrum ut [illegible] cogno-
scamus [illegible] appro-
pinquabit [illegible] et
vita [illegible] mortificare [illegible]
[illegible] corp-
orum appropinquare [illegible]
[illegible] per flagella
compellit. Unde [illegible]
[illegible] corruptionem [illegible]

appropinquat quia corpus [illegible]
[illegible] per [illegible]
Et hec [illegible] apostolus longe est
qui non sibi sed domino [illegible] appro-
pinquat ad mortificandum [illegible]
[illegible] mor-
tem [illegible]
[illegible] tanto magis longe
sit quanto magis se ad proximum
corpus [illegible] Cor-
ruptam [illegible] mortificare ap-
[illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible] gratia
corporis viribus non [illegible] Unde
cum [illegible]
[illegible]
[illegible]
Et [illegible]
ut [illegible] sine
illa nichil sit [illegible]
[illegible] nobis paradisum [illegible]
[illegible] nos
[illegible] Prima destitu-
cionis [illegible] et [illegible]
[illegible] Et doctrina sit
qui in lapsu trepidamus et custo-
dia qui in statu permanimus. Ne-
mo ergo se [illegible]
et [illegible] prima
[illegible] ubi [illegible]
[illegible] ubi se valere
[illegible] stare. Prima igitur
[illegible] prima [illegible]
[illegible] magis [illegible]
[illegible]
appropinquabit [illegible] in anima et
vita illius in mortificare [illegible]
se suis viribus [illegible] morti
paradisum [illegible]
[illegible] adhuc
[illegible]
vivat [illegible]
[illegible] deus quibusdam dat
maiora dona virtutum. Unde

minora ad notat dicit enim
fortiter ad resistendum ad superandum
maiora vicia et quedam mino
ra que non valde notat re
manere permittit vt semper animus
corpus habeat vnde se respiciat Et
in illis que agere preualet non
[illegible] tollat sed potius humiliet
hoc est b. glo. super e. li. mo.
sic d. Dum mens et hostes
vincit qua alia vicia subigit
Alia bicia vincita. Aliud de culpa
aliquid quod tamen non valde notat
remanere permittit et sepe
mens que aduersa multa et
fortia superat vnum ipsa et
fortasse minimum quia magna
intendere negligit non ex
pugnat Quod diuina dispensacione
minime agitur. Ne enim [illegible] parte
virtutibus splendens in elatione
extollatur Et dum in se parum
quod deprehensibile videt sed
tamen hoc subigere non valet nequaquam
quod sibi auctor tribuat superbiat
que subigere fortius valet
Vnde bene de obscuritate noctis ca
liginem ait Stelle quippe ca
ligine huius noctis tenebrantur
quia et hii qui magis virtutibus
splendent adhuc de absconsa
culpe aliquid dimittes ali
quid sustinent vt etiam ma
gna luce clarescunt luceant Et
cum nec peruigiles voluntas
trahant quod ad hoc sed diuina
tractione agitur vt mens profi
ciens aduersitas vincit sue me
lius infirmitatis in se videt Et
in bonis virtutibus lucet
vnde eciam et volente prima dispen
sabilia huiusmodi obseruat [illegible]
et bene tamen ipsi [illegible] populo promisso
in terra perueniret Effraim
Iebuseum Chananeum gentilis plus

non destruxit filios Iebuseus dicitur
Et scriptum est habitat Chananeus
in medio Effraim Iebuseus
Chananeus cum Chananeus plus
gentilis vel infirmum vicium signatur
Et sepe in magnis virtutibus
terra promissionis ingredimur
quia spe intima dilectionis
robolli Et dum in sanctitate
sublimia vicia quia prima detinet
quasi Chananeum in terra
viuere concedimus quod tamen et
Iebuseus efficitur. Hoc enim
vicium quod subigere non possumus
ad vsum nostre vtilitatis humi
litatis reuocemus vt mens
de se et in summis humilia sen
ciat quo suis viribus eciam
parua que appetit non conuincit
vnde bene in eum scriptum est hec
sunt gentes quas dominus dereli
quit erudiret in eis ipsum
Israhel nam quod minima vicia
nostra retinentur vt semper nostra
intencio sollicita in certamine
semper occupat et eo de vic
toria non superbiat quamuis
in se hostes viuunt aduersus
adhuc vinci formidat
Israhel ergo reseruatis gentibus
eruditur quia in quibusdam mi
nimis viciis elacio deuitamus
conspiciuntur et in primis sibi re
sistentibus discit Quod ecce
minimis non subdit hoc gregorius
dicit et ibi .8. Dominus
est quibusdam maior beneficium
donatus non minora vt semper
animus corpus habeat vnde se respi
ciat Et dum perfecti ex ipsis
tatem nec tamen in illis se extol
lant vnum que habeant quod
perpetua tenere non possunt Lacude
quod in eo vere possunt dubitare
habere compulsionem vt dum

quit que hic non vi. quod hz simil
sunt ergo in vna quaque anima eger
ut maiora lucra tollat mi
nima dampna habet gsto. Vn
minores deus ea electos p inc
tes quibus ex magna parte perficit
imperfectas tamen ex aliqua parte reli
quid (quia dum appetunt perfi
ci esse non possunt in his que
accepta ad non habent se minime
extollant quod b. greg. tractat
d. Plerumque omnipotens deus
ideo electorum mentes quibusdam ex
magna parte perficit imperfectas
tamen ex parte aliqua derelinquit ut
tum miris virtutibus rutilant
imperfectionis sue tedio tabescant
Et nequaquam se de magnis
erigant dum adhuc contra mi
nima vincere laborant sed
quia extrema non valent vin
cere de precipuis actibus non aude
ant superbire. Magna quippe
est omnipotentis dei dispensatio
ut ille qui maiora dona percipit
quedam minora non habeat ut
semper contra animum habeat unde se
ipse reprehendat. Cum enim appe
tunt perfici et non possunt et laborant
in his que non acceperunt nec labo
rando prevalent in his que
accepta habent se minime extol
lant sed discunt quia per se
metipsos maiora bona non habent
Cum in semetipsis vincere parua
vicia atque extrema non possunt
Fit itaque ut miro modo una
eademque mens et virtute polleat
et infirmitate lassescat et ex parte
constructa sit et ex parte se con
spiciat esse destructa ut per bonum
quod querit et habere non valet ipsum
servet humiliter quod habet. hec greg.
Et hec considerandum quod contingere
solet frequenter. Et devoti

religiosi viri quorum mente
dum aut compunctio afficit aut
contemplatio suspensam ipsam rapit
statim post hec etiam temptatio
sequitur. Ut etiam in ipso actu
compunctionis seu contemplationis
tales proruptione temptationibus
illos impugnet ne de dono
compunctionis aut contemplationis
se extollant. De hoc b. greg.
super ezech. sic dicit. Nonnumquam
quod plerumque hiis qui plus in con
templacione rapiuntur contingit ut
amplius temptationibus fatigentur
Ad quibusdam pse contingere solet
ut sanctis quorum mente
dum aut compunctio afficit aut
contemplatio per excessum rapit
statim de temptatione sequitur
ne de hiis ad que rapta est
extollatur. Nam compunctione vel
contemplatione ad deum erigitur
sed temptationum suo pondere
reverberatur ad semetipsam ut temp
tatio aggravat ne contemplatio
inflet. Et iterum contemplatio ele
vet ne temptatio demergat. Si
enim sic contemplatio attolleret ut
temptatio funditus deesset in sup
biam animus caderet. Et si sic
temptationes premerent ut contempla
tio non levaret plane in culpam
laberetur sed miro dispensationis
ingenio quadam medio animus libratur
ut nec in bonis superbiat nec in
malis cadat. hec greg. homil.
i x. li. i. Item de hoc sic
dicit Cassianus. Nam contingit ut
ad summa iam mente sursum
erigit sed tamen subite irrup
tionis temptationibus impugnet
Cumque ad contemplandum celestia
animus dirigit abiectis ac vilibus
illicite ymaginibus inquietatur
Nam carnis repente sibi
stimulus sauciat quod exteria

talibus contemplacio sancta rapie-
bat. Nam una cum eque mente
et sublevacio contemplacionis illu-
minat et impetuositas temptacio-
nis obscurat, ut se videat
inter duo quasi pendere et succumbe-
re cogitacione tollat quasi vulne-
rat. Hec Gregorius. Tercio premit Deus
electos suos veniendo et graciam
suam subtrahendo; consolatur et ad-
iuvat et relinquendo et temp-
tando probat. Nam si per virtutem
numquam ulla temptacione temp-
tarentur, habere se a semet ipsis dona
virtutum pro suis estimarent et per eos
de se gloriam [illegible] et non
temptantur ut infirmitatem suam
humiliter agnoscant. Et sic dona gra-
cie collata non [illegible] quod per b.
Gregorium in li. mo. tangit secundo.
Cumque Deus hos quos iam
diligit aliquando ad tempus
derelinquit. Sanctos et eos
suos dum benedicendo adiuvat,
derelinquendo probat; donis firmat,
tribulacionibus temptat. Iuxta
quippe eam gratia vocatur temp-
tante, interrogat vir Domini
per Iob: Visitas eum diluculo
et subito probas illum? Non
quia Deus per quam diluculo visi-
tat, subito homines probat, quia
accedendo corda nostra ad virtu-
tes provehit et recedendo con-
tra temptaciones permittit. Si enim
post virtutem numquam ulla temptacione
concuteretur, ea que agimus bona se agere
per semetipsos gloriarentur. Ut ergo et virtute de-
ra habeat et infirmitatem suam humiliter
agnoscat, per accessum gracie ad
alta sustollitur, et per recessum quid
ipse sit probatur. Hec Gregorius.
Quarto habet autem alternatam vicissi-
tudinem varietatis gracie et tempta-
cionis visitacionis et probacionis
ultimum perficit homines et eos en-

cuadium per hec vita est con-
stituta sublimior, unde est consol-
lacionis et temptacionis de hoc
dicit b. Bernardus: Non turbaris vicissitu-
dinibus meis, gracie visitacionum et
temptacionum probacionum in schola
virtutum mirabiliter proficit homo, ut
visitacione ne deficiat, in tempta-
cione ne deficiat, supplicat. De
hoc eciam Richardus de Sancto Victore: Sic
id perscrutatur vicibus mane et vespere.
Cum vicissim mane veniat dulce-
do contemplacionis et cum subsequatur
nox dura temptacionis, subiciatur
eciam [illegible] constancia vicissitu-
dinum valitatur, unde [illegible]
[illegible] per [illegible]

Quare sunt alii [illegible]
debet fieri cum substrahatur
gracia [illegible] devocionis et
quare iusti virtutes [illegible] perficiuntur
in virtutibus [illegible] deperdat.

Sunt et alie que sunt in tali
temptacione [illegible] vera
vi subtraccio gracie et inopia de-
vocionis sive qua aliter tempta-
cionis [illegible] et nuda [illegible]
sicut cum [illegible] Domini
refugium [illegible] tribulacione
cum [illegible] Deus inclinat adiu-
tor et [illegible] in [illegible]
Subtraxit autem graciam [illegible]
eciam devocionem, ut fiat perfeccior
ut sunt infirmi iuste [illegible]
[illegible] et [illegible] virtutibus.
Nam subtraccio tamen singularis
[illegible] devocionis homo
quedam [illegible] expositus
est hostibus temptacionum et ad
[illegible] efficitur et pusillanimis
in fide et spe [illegible]
[illegible] et pacia et [illegible]
defendat que tunc [illegible]
sicut [illegible] et magna
gloriam [illegible] fide [illegible]
[illegible] esse que iam

Desinit mea esse pgustu
dulcedinis expiri dulciam
ius sunt omnia que de deo cre
dimus si non pgustu expiram
Sz gustu eius io subito tibi
bonus ut scias magis invitat
animi sapientis quam experientie
spe et magis conficit motiva
sacius sit pbat si considerat deum
sibi esse patrem etiam dum fla
gellat Et ita studiose audiat
et sumat et placeat in omnibus
atque sentiat et videat cum
sibi esse placatum patria pueris
nos innuit est deus quasi
ipsa dulcia honorum tribulet
et desolet et langueat sustine
at beneplacitum dei et non de
sistat in adversis humilitas pbat
Si cogitat se digne puniri
quia sit dignus consolatione pnali
Et si instiferit deum quod iuste
indicavit puniendo reum et
ingratum beneficiis puniendo conso
lationis intime cum dicit nobis
deus placeat et cum debemus eum
diligere qui nos punit sed qui
nos consolatur quia eius pianos
intentione punit ut purget
sed blanditur ut consoletur Dis
tinguit etiam inspiratione gratie
et consolationis intime etiam
dominus beneficiis gratie ad agen
et minimas culpas et neglige
ntias timere et cavere Et mi
nima queque ad ipsa dispose pacu
ius tollerare Deo sp[irit]ui subiecta
est mens mitte nunc prima ali
qua scriptura quibus videntur De
liberantes abundantes dimisit consola
tionis deus plurima beneficia
sine debita gratiarum actione pcipit
plurimas gratias negligit sed pli
ma pura reputat que magni
sunt ut agnoscat sed que
venalia sub terra sed vir videt

paupertate veluti sua assignat
et petunt que ea non habet et
sed mediocri familiari inaudita
benevolum gratias accepit
qui sua delicata pocula pro
fuit Ut iste ad se ducta
luciferi colligens que sua neglige
ntiam veni per hec etiam minimas
culpas cavere docemur Tum
timendum nobis est ne forte ex
minis culpis et nigritudine
gratia sit nobis subtracta ut eadem
porem eiusdem neglectas quas
admittimus in tanta libertate
dimittimus ergo omnia peccata possi
tenere et plus quam seculum
omnia adversa humiliter patere
Et omnibus dei beneficiis debita
consideratione cum gratiarum actione
persolvere semper et gratiam diuino
in sancti honore et digna omnium
ut gratia sublata et augmenta
ta reddatur et ad magnum pro
fectum virtutum potius pueri
Deum consideravit quod nemo
inspiciendi inveniatur qui cum utri
tus apprehendit quam desiderat
Cum dixerit de his utriusque
videns spiritualibus profectibus
modicum faciunt ut exhorter
~~[illegible]~~ apprehen
derit se non valet intuitus
et non extollat quod fateor pt
Boethius ~~b. gre~~ in xv. li. nos
spectavit iam Constitute
domus eum qui peterit non potest in
sit dictum Cuncta hoc magis in ter
rebus spectas teneam et quedam
donat perfecerunt a quibus diu
expulsi sunt iacturam nemo
eum est qui cum virtutes app
rehendat quam desiderabat quia dixit
deus intelligere desiderio spiritus
specialibus profectibus modicum modo
fecerit ut exhortor humo qui
apprehendit convertere potest

in illo se non eleuet quem nasc
ni et illo quoque egregius predi-
cator qui raptus ad celum tercium
fuerat paradisi archana pene-
trauerat esse se sensit stimulatum
carnis atque in temptatione vacil-
labat. Et quia summopere deus eos
constituit hominum qui prius non
potuerunt et eleuauit ad cogno-
scenda sublimia et reduxit
iterum ad infima toleranda ut
mox sua infirmitas agnitione
deuicta semetipsos comprehendere
narent et non possent in precla-
ritate sua se mente per singula ele-
uare contra suos semper seruos
redire. Sed aliqui sunt
non nulli qui post peccati perpetrata
scelera compunguntur et illicitis
ingemiscunt et bona opera agunt
et in summis virtutibus se erigunt
iterum ut non solum culpa corporis
operacione non inquinet sed nec
cogitacione pulset sed tamen
antiquis temptacionibus perturbantur
ut videlicet infirmitatis sue recordentur
et elati de virtutibus quas acce-
perunt non fiant. Sed beatus Gregorius
commentum in [illegible] libro [illegible]
illa dicta. Quanta est plurime pre-
cipientes quas grauius stillas roris
decurrunt in grandinis. glacies et
gelu decolorat quas gignunt pro deo.
Quid est quod dominus prius quidem
precem se pluuie terminat prima-
modo hic de nive gelu nunc glacies
nunc narrat. Sed gelu gignit pro
decoloratione plurimum nivis quia
mens nostra interior peccatis lacrima
compuncta ubertate plurima et pro
dolore gratie pluma infundit
et per quemodo in incepti virtu-
tibus immediatis profluat
disciplina interne dispensacionis
prius sunt ut qua precepto gracie
pluuia irrigat eadem discipline
rigor astringat ne fiant

in qua debet aut plus sibi
nocere est. Caritas virtutis
prestat si regnis nulla se tamen vitat
prima que cum aliquibus dicantibus
diuinis beatus deum plus quam
opter endigati regnus in peccatis
nos mansit et plerosque virtutes
dum plus quam nunc conpuncte
rant exaltant nam et elacio-
ne sua deus ut cum regnis de-
fidera mittit uel durius in-
tempestiue ut infirmitatis pre-
sumunt nesciunt aut tamen exaltant
deuitant plus sibi deum prestat
precetem sui magnitudine in elatio-
nis dese tamen cadant. Non enim
ait per spem [illegible] compungere se aque
animat in infusione plurime rigatur
et in illicitis lamentabiliter bona
agunt opera ponunt qua post
infusionem sancta accipit
et plerosque de sedia sua cum
conceperint et summos cor-
am virtutibus mandesunt
non solum in culpa operacione
non inquinet sed nec cogitacione
pulset et adhuc quedam mar-
gine posita sunt sed in tamen
peccati dignitate vite purg-
volunt vincentur primetione
ethica incompetabili vanitate
sed infirmitatibus temptacionibus
perturbantur ut videlicet infirmitatis
sue meminerit et elati de
virtutibus quas acceperunt non
fiant. Quod dominum intra dis-
cipline impressione agitur.
Quid aliud enim dicta nive
glacies perdicat qui devinitio
secreto dispensacione eas adducit
et voluntates mentis eorum in bo-
nis desideriis refrenatur
videamus paulum ipsa videlicet
cordis gustus disciplinis gratie
primo lactat aut velle ad iacet
benefacere aut licet nec
in menso bene velle bene-
facere permittit tam pro infusione

gitur quod lateat semina audit
sed dum profectus bona sua in ne
effectu indicat quia illum dis
pensationis superne glacies pruin
at. Cum ipsa glacies corporis tedi
um pressat quamque decebat ut usus
quemlibet velit illa faciat. Ac
si aperte dicat. Directa concidam
semina iam pridem insinuatio
quesierunt sed superni moderamine
gelu presserunt ut tanta perfec
tionis exsultet quanto diu in dura
pacientia pondera pacientie
portant. Et quia plerumque humana
corda cum crebro adventus
quasi afficiunt non valeo ipsa
ina adinventionis sue profectum
replent temptationis stimulis
fatigantur sed cum carnis tempta
tiones cogitationum concusserint
semel quasi pro cecitatis usu in quadam
vincendi rigore componunt hec
subditur in plurimum lapidis aque
durantur quia et si fluxe cogi
tationes intus glacie sunt, nequaquam tamen
usque ad opus prius operis trahuntur
sed morus subinsolita hic viuen
di consuetudine quasi subiecta
duritia operius abscondit
quidquid intus temptationis pul
sacione tolerat quia sola
cogitatio usque ad opus non
expletur. Quia fluctuationes mo
tus animi superducto rigore
sancte deliberationis premunt
sicut Gregorius in xxxiii Deus
videns de remediis salutis
... quod est de alturibus augeri
insinuante iniam mensura spiri
tus profectibus inferunt ut
hoc eaque quedam utentur dona
que nunquam questivimus et quorundam
quedam ut eis habeo valeamus
quia mensura dum habet habere na
sunt quo appetit et illa se intel
ligat de sentencia non habere
que habet in quo extolli poterat
de dono quod habet humilius obtinet
quam non habet. Dicit beatus Gregorius
in xxxiiii li. Mo. sic dicens. Omnipo
tens deus qui auctor intus insinuando
de remediis salutis constituit
mensura spiritus et profectibus imponit
ut habeamus quedam utentur dona
que nunquam questivimus et quorundam
quedam ut eis habere valeamus
quatenus mens in eo dum habet habere
non potest quod appetit et illa se
intelligat. De scriptura non habere
que habet et per ea que sunt cons
cendunt illa que desunt un
de dicit. Deus posuit mensu
ras eius si nosti vel quis te
tendit super eam lineam. Cui
ea nisi conditori in hominis ter
mensuras posuit quando intus
dona spiritus moderatur. Alii
sermone sapientie alii sermone scien
tie alii plena fidem. Alii gratiam sani
tatum. Alii operationem virtutum.
Alii prophetia alii genera linguarum
alii interpretationes sermonum tribuit.
Qui itaque creator unus dispen
sator cuncta moderatur ut qui ex
tolli potuerat ex dono quod habet
humiliter obtinet quia non habet
sic cuncta moderatur ut cum
per impensam gratiam unum quisque
leuat etiam per dispensationem altius
alterum subdat per merito quod
quod de uno alterum quo sibi subiectum
attendat et licet se preire ex
aliis pensat. Eidem tamen quem
superant se in aliis suponat
Sic cuncta moderatur ut dum
singula quisque sunt omnia mutua
quadam caritatis vicissitudine. Sunt
omnia singulorum que et unusquisque
quod sic quod non accepit in altero possi
deat ut ipse alteri possidendo quod
accepit humiliter impendat. Sicut
enim per eterni dei unusquisque
accepit gratiam in alterutrum illa
administrantes sicut boni dispensatores

infirmitatis gratie dei. Tunc
namque bene infirmitas gratia dispen-
satur, qui acceptum donum et a-
lium non habere credit quod ipse
cum tamen impendi putat. Videlicet
sunt pro poculo dei per cari-
tate[illegible]. Tunc cum cari-
tas nos angusto culpe liberos red-
dit, tum latissimos nos intra
amoris sinus [illegible]. Cum
aliena bona in alio credimus,
alii quasi sua offerimus que habemus.
Sed cum lumine copiosus [illegible]
dispositionis ut sunt illa lar-
gitur quo alii denegat, alii
denegat que ipsi largitur,
[illegible] ibi potestas [illegible]
[illegible] quisquis posse plus
qua accepit credit. Superpositus
cum pedem porrigit quoniam
[illegible] plus lumine non accedit
et plerumque non admittit que
poterat audacius ea ad que pertin-
gere non valet arripere festinat.
Hoc Gregorius. Quare etiam Dominus
sinit electos de virtutibus gloriam
solet primo sua infirmitate tem-
ptare vel quibusdam temptationibus
reprimi ut nequaquam tantum
profectus valeat quis voluit et ne ex-
tollantur superbia sit in eis sparsa
quedam mensura virtutum ut
dum [illegible] iam
quidem [illegible] rapia-
tur adhuc temptationibus [illegible]
ut de [illegible] lapsum [illegible]
[illegible] ista
tangit beatus Gregorius in xxx li. moralium.
[illegible] Concessa sunt electis de vir-
tutibus gloriam primo sua infirmi-
tate deus consuevit tempta-
re vel [illegible] Job. Et aquas appen-
dit in mensura quia ipsi sancti
qui sublimitate mentis ad summa
rapiuntur. Quamdiu in hac vita
sunt in aliqua electione super-
biant quibusdam temptationibus
reprimuntur ut nequaquam tamen
profectus valeat quis voluit. Ne

ne extollantur superbia sit in eis
sparsa quedam mensura virtutum. Sunt
est cum Helias dum tot vir-
tutibus in alta profecisset quadam
mensura suppressus est. Nam Jezabel
[illegible] regina tamen talis
[illegible] fugit [illegible] quippe sunt
[illegible] virtutum [illegible]
[illegible] clausit [illegible] suscitavit
mortuos [illegible] precedens
[illegible] occurrit quos
[illegible] panes [illegible] unius mulieris fugit
[illegible] minas [illegible] de
manu [illegible] mortem [illegible] ut
[illegible] de [illegible] mor-
tem fugiendo mutare [illegible]
sit potens ut tot illas vir-
tutes faciat [illegible] sit infirmus
ut ita [illegible]
qua aque [illegible] in mensura
ne ipsi sancti dei [illegible] et
[illegible] valeat [illegible] dei et
[illegible] mensura mo-
derata sunt [illegible] suam
in illis virtutibus Helyas quid
[illegible] acciperat in ipsis infirmitatibus
quid de se poterat agnoscebat.
Illa porcio virtutis sunt. Ista
infirmitatis custos virtutis. Sic illis
virtutibus [illegible] quid acceperat
ipse infirmitatibus quod acceperat
custodiebat. In [illegible] miracula
[illegible] conservabatur. Dic
paulum vide [illegible] corpus
[illegible] vigiliis servatum [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] celum raptum et
audisse archana verba que non licet
homini loqui et tamen sathane an-
gelo se colaphizari [illegible]
orat ut [illegible] et
non [illegible] Cum tamen inicia
conversionis [illegible] pendens
qui a superna pietas [illegible]
[illegible] de sublimibus
audit et tamen [illegible]
qua per visionem [illegible]
[illegible] fugiendo [illegible] Dicit [illegible]

temptatur. Unde Damasceni libro 2 [illegible] Cum
liceret dicam secundum Paulum in celo
iam illum conspicio et iterum ad
hunc hominem factum in paradisum
Dicere fenea blandi agnosce-
re ... sic sathanas angelo temptare
Unde si sit fortis ut ad celestia re-
pulsus. Unde si sit infirmus ut ut
vel honorem fugias etc. sic ut sathane
angelus [illegible] colaphizare
nos. Inspice qui te sublevat
in rursum te sublimissima in gratia
[illegible] ut in [illegible] nos
[illegible] virtute dei. Et rursum
[illegible] tuo [illegible] nos
faciat infirmitate [illegible] que tibi
infirmitas ne in desperacione
nos pertrahat. Unde pulset
[illegible] Unde dei [illegible]
tua [illegible] rogans quia audita
non est nobis quasi locutus est ei
audisti. Sufficit tibi gratia nam
virtus in infirmitate perficitur. Apta garum
[illegible] quia custos virtutis
est infirmitas. Sunt quippe
bone [illegible] consuetudinis [illegible]
[illegible] dei tollerabiles temptaciones
[illegible] alii [illegible] alii [illegible]
nam [illegible] quosque [illegible] nonnumquam
[illegible] virtutum temptaciones atque
[illegible] nam [illegible]
[illegible] est [illegible] nam
[illegible] predicator [illegible]
[illegible] quedam [illegible] D. Un-
de aliam legem in membris meis
repugnantem legi mentis
mee. Ad [illegible] quippe trahit
[illegible] ne extollatur [illegible]
[illegible] ne [illegible]
[illegible] nat [illegible]
in infirmus. Caro [illegible] ne
extollatur [illegible] Unde sit
[illegible] moderamine ut dum [illegible]
[illegible] iam quod [illegible]
[illegible] sed adhuc temp-
tacionibus [illegible] ut [illegible]

lapsum. Ut elacionis [illegible]
Cum in temptacione exterior [illegible]
perficit quia interior [illegible]
sursum trahit. Ut [illegible]
[illegible] interior [illegible]
[illegible] quia temptacio exterior
[illegible] Dum [illegible] Sicut
magnis ordine cognoscimus
[illegible] quod accipimus
[illegible] quod [illegible]
[illegible] modo agitur ut
ut de virtute quisque extolli
debeat ut de temptacione [illegible]
quia dum [illegible] trahit et
caro retrahit [illegible]
[illegible] moderamine [illegible] su-
ma et [illegible] infima in quodam
medio [illegible] hec [illegible]

Desiderio etiam scire
utrumque et si viri in
hac vita possint unus [illegible]
venialibus [illegible].
Scire debes quod impossibile
est hominem alium non peccare venialiter
[illegible] continua [illegible] quia
[illegible] Sicut b. Augustinus probat
sic dicens. Impossibile est aliquem
[illegible] non peccare et non [illegible]
aliquando [illegible] ordinacionem in sua [illegible]
[illegible] continua [illegible]
[illegible] Sequitur contra [illegible] ali-
qua macula impuritatis in [illegible]
vel ruga [illegible]
[illegible] Unde in hac corporis [illegible]
ne constituti nequaquam vale-
mus [illegible] ut nulla [illegible]
[illegible] possit [illegible]
Sed aliud est quod per cogitacionis
[illegible] tangi. Aliud [illegible]
[illegible] b. Gregorius [illegible]
[illegible] Sicut carnis [illegible]
[illegible] nequaquam valemus
[illegible] ut nulla [illegible] possit
[illegible] pulsare. Sed

aliud est per cogitationem illici-
tas tangi aliud est de illis
consentire dicit b. greg. super ez.
Adhuc carnis corrupti pon-
dere gravati nequaquam vale-
mus sic vivere ut nulla nos
possit culpe delectatio pulsare
Sed aliud nolente tangi
aliud sentire animam [illegible]
aut vere tanto evigilare
[illegible] se custodes ut quando
se pulsari pravis motibus
velut custodire dedignatione
hec greg. vii nonum quod sunt
peccata que iusti vitare possunt
Et sunt aliqua que etiam
iusti vix etiam vitare non
possunt nam mens iustorum
et si libera est a pravo opere tamen
aliquando cadit per inordinatam cogi-
tationem ut tamen licet perimodum quod
deflevit quia ante servasset
de reparat [illegible] cadat
sicut convertit b. greg. i. xxiiii li.
mor. d. [illegible] Secundum est quod sunt
peccata que iusti vitare possunt
Et sunt nonnulla que etiam iusti
vitare non possunt Sed mag [illegible]
cor in hac corruptibili carne co-
stitutis insinuata cogitatione
non labi Et tamen licet ipsa prava
cogitatio peccatum est Sed dum
cogitationi resistitur a confusione
sua anima liberatur Quocirca
iustorum et si libera est a pravo
opere aliquando tamen currit in prava
cogitatione et in pravum [illegible]
labitur quia saltem magistrationes
declinat et tamen vii [illegible]
per modum plorando [illegible] dat
non licet quia ante se reparat quam
[illegible] cadat hec greg.
Credimus enim iusti viri per gratiam
sancti spiritus adiuti contra vitia
carnis erigantur et virtutibus

velutam? Nullus tamen est
qui sine culpa vitam
transeat quamdiu corruptibilem carnem
portat dicit b. greg. i. xlvi li.
mor. ccc. Sed nonnulli per
donum spiritus adiuti contra iniq-
uitates sue carnis eriguntur
virtutibus eminent Nullus
tamen est qui sine culpa vita
transeat quousque carnis corrupti-
bilis portat velut bene [illegible]
[illegible] maculis inde
sunt Sed remota pictate
iudicantur quia apud districti
iudicis oculos sua unusquisque sua
corruptibilitas inquinat nisi hunc
[illegible] gratia precibus tergat
Electorum quippe animus pro diu-
is libertate [illegible] sed
adhuc corpore [illegible] tenetur
et culpas quidem subiugare per se
desiderat Sed quousque corruptionis
carnis astringitur cum vincula
etiam cum [illegible] non vult ligatur
hinc itaque colligunt quanto pec-
catorum pondere pressi sunt
qui se hec delectare negligit
Si plerumque culpam incidunt illi
[illegible] qui se [illegible]
[illegible] Si ipsi quoque esse sine
contagio non valent Certum
[illegible] [illegible] alti-
tudinis lucent quanto a vati-
nitate abscissi sunt qui
adhuc carnali [illegible] apertos
liberi esse nequeunt quia
maculis desideriis [illegible]
[illegible] peccatorum pondera
tollerant Sed in carnis sue
voluptatibus dediti adhuc
[illegible] [illegible]
hinc petrus ait Si iustus
vix salvabitur impius et
peccator ubi parebunt Quia
[illegible] [illegible]

qui se pro delictis preteritis cotidie
affligunt. Quamuis culpis sub
diti sunt qui se sine ulla for
midine se in carnis volupta[te]
delinquunt hoc ergo non autem sol[i]
sancti viri et se ab operibus prauis
custodiunt quia etiam in cogitationibus
suis tante reprehenduntur etc. De
hoc ergo xxi li. mo. expo
nens id est vni. Quamuis est qui
indiscrete merito reuocat ... de
sic dicit. Sancti viri ita se
i operibus suis deo auctore custo
diunt ut aliquo vix accipiunt. Co
tidie non tamen in cogitationibus
illos suis tanta se cautela circu
spiciunt ut si fieri valeat semper
irreprehensibiles ante interni
iudicis oculos assistant. Et quia age
runt ne in opere labantur in
opere tanto vitiis quam agunt nequa
quam sunt ut nunquam labantur in
cogitatione humana cum questa
to ipsa qua abintimus accidit
semper in lubrico est. Vnde sicut
etiam sancti viri se cogitationibus la
bantur in corde. Beatus Iob tes
tatur sua qua ex priore clamat la
queus dicitur. Quamuis esse
indicatur id est. Quamuis cum in ex
terioribus actibus vix reprehen
datur non habet liberum accusatorem
qualiter. Quamuis uos etiam instos
corda penitus nunquam de
sulta cogitatione deprehendit.
Sed hoc fortasse suadet quia
tacitis consumo. Tacens
non consumitur qui de sulta cogitatione
reprehendens se aput semet
ipsum dente conscientie mordet.
Atque apte dicat. Ego vixi
ut accusatore contra nullum
timere. Viuit sic vixissem
ut intimum semper accusatorem
consciam nullum haberem. Tacens
cum consumitur qui intus in se i
nemitur. Vnde etiam. Ecce ergo
igitur dictis iam predictis colligitur
quod nullus quamuis sanctus et
iustus in hac presenti vita sine
peccato veniali vivus potest. Et ideo
veritatis ore omnes sancti pronun
ciat peccatores ut cum confide
rint se iusti vel sancti. Tamen
semper affectu teneat sanctitatem
de hoc dicitur. Et sic de Plurimis
testis et ueritatem dubitatis
esse iustos et sanctos homines competere
illi qui priuati sunt baptizati
sine peccato hic omnes manere
possunt. Nullus quippe sanctus et
iustus caret peccato non tamen ideo
desinit esse iustus vel sanctus
cum affectu teneat sanctitatem non
enim nunc viribus se humano admi
nistrato pro gratia assequitur sancti
tatem et ideo se veritatis omnes sancti
pronunciat peccatores quia in veritate
habent quod plangant. Et si non
reprehensione careat de te mobilitate
et mutabilitate predicatur. Vnde
hec eumque de te de hoc cassiani
in collacione prima non quia iustos
et sanctos viros esse in minimos
et culpa manifeste scriptura pronun
ciat. Septies cadit iustus
non iusti enim predicatur lapsus
fragilitatis humane quia aliam
nuncupat nunc sancti et peccatoris
hominis lapsum aliud enim est
ad mortem morbo peccatum aliud
est cogitatione que peccato non tam
peccat vel ignorancie aut ob
liuionis agi ocioso aut falla
citer ocioso sermonis offendere aut
ad punctum fidei theoreticam aliquam
hesitare aut subtili quadam
vanaglorie titillacione pulsari
aut necesse nunc aliquid ipso a firma

ipsima per scriptos doctores hec
dicunt sunt vii. sapiens qua in
quibus vii. sanctis licet nomi
qua cadat tamen iusti et non de
sunt hec tamen. Et quartus ut
scriptus primissimus est non possit
homo esse iustus in hac vita
positus sine peccatis venialibus
sine venialibus et non tamen de
ta. amare sed vi illis put
pt resistere ut de dicere idem
in primum cordis et corporis perfectio
ut possit esse hac vita mundior
tissime. Ideo dicit Richardus de
sancto victore venialia peccata inquiunt
possumus quamdiu vivimus in hac
corruptibili carne et spiritu de
vita vita corrumpere tamen debemus
corpore corporis gratiam in esse de
ad cottidiana peccata et in memoria
studia vita et nunc hec
scripturarum etiam b. Augustinus in li.
de verbis apostoli dicit sermone. Omni dispo
nimus quamvis non habemus nos
mentimur dicit hic dicit
b. Johannes prima ii. dicens probatur
non tacemus [illegible] in hac
carne in isto corruptibili corpore
in ista terra post isto seculo ma
ligno in ista vita temptationibus
plena nemo [illegible] sine
peccato absoluta sine est ut depo
tare indiget. Primus est ut
qui non habet peccatum sed scriptura
de ut infans cuius est unius
diei vita super terram. Talis
pueris peccatis non facit sed de
parentibus traxit ideo illo in
quinque si dicimus non se habemus
peccatum. Et accessit ad fidem
[illegible] regenerationis homo
[illegible] et omnia dimissa sunt
ei iam sub gratia nimis [illegible] de
vult [illegible] factus est templum
dei factus est et si dixerit se
non habere peccatum se ipsum seducit
et veritas in eo non est. Tertius

meretur si dicat iustus sum
nemo qui dicat se esse sine
peccato. Si non. Non tamen desperemus
venialia peccata. Debemus ea sed
et si non sumus sine peccatis debemus
tamen et maxime actualibus nos
abstinere quod possumus etiam alie
nibus peccatis. Dicimus enim ut
deus dimittat nobis peccata sed fa
ciamus quod dicimus dimittamus et nos
debitoribus nostris et dimittet
nobis cottidie dicimus hec et
cottidie facimus sicut in nobis
non sit sumus sine peccatis sed
confitebimur sicut sine peccato. Quia
unusquisque cum de corde orat
dimittit quia talia habeat
ut dimittant debita qua cotti
diana [illegible] dimittuntur. Et quot
mandata habet Augustinus in quibus re
ligiosi ac timentes deum non
solum se debent a venialibus peccatis
[illegible] alii [illegible]
et a venialibus [illegible] cum
[illegible] dei abstinere nam
displicet deo iniuria [illegible]
[illegible] qui non curat hec
adhibent diligentia [illegible] valet
ut resistant etiam venialibus peccatis
que sunt non minus impedimenta
superioris maioris gratie dei
[illegible] sollicitissimi ne [illegible]
gratiam per iram [illegible] amittam
qua nobis multum necessarium esse co
gnoscimus. Ista et alia b. Ber. sic
concedit. De iustus deus non
[illegible] quod faciat fiat sed quomodo
fiat consideret. Nec quod dicat
in corde suo leviora sunt ista
non curo corrigere non est ma
gnum si in his [illegible] venialibus
peccatis. Hec enim impia est
et blasphemia in spiritum sanctum
Tradidit tamen et [illegible] pater
[illegible] unde non
potest malitia [illegible] in
facimus. Capitulis [illegible]

erras si putas uitia emor-
tua uel uolis uel finies tuos
certabit. Ieronimus subiugari
pt sed uo exhari potest que
mal-bus ut et corrupcione
auferri uo potest donec liberet
... Gregorius quod dicit et p[er]
gratiam dei ut non regnet in
nobis sed uo curet nisi in morte
qui sit decerpimus ut uia sepa
ret a corpore affectiones eius
que sunt dum in hoc puluere
grauedinis corporis uiuimus. Ideo
patet quia alii uanitati alii cu-
piditati alii curiositati plus
quam et tradat animam uel ad
horum [illegible] offendimus
unus uero [illegible] cum nemo [illegible]
aut [illegible] impossibile
est tamen eos saluari impossibile
[illegible] nisi per Christum et corpus [illegible]
tamen quis non est minus esse
sollicitus ignosce [illegible] [illegible]
et libenter si uo agnoscamus
In [illegible] quasi in [illegible]
tabilibus et [illegible] culpa
est. et timor [illegible]
dus est quia dampnatio non
est hiis qui sunt in Christo Ihesu
[illegible] [illegible]. Et
hec gratia nobis confert ut nobis
[illegible] non noceat. Si tamen
[illegible] abstineamus tamen uo ad
[illegible] nos ipsam [illegible]
ad hec pati uiuit in nobis
et [illegible] affligit nos ut pen-
itentiam. Et [illegible] nobis gratia prestet
et semper ad illum auxilium re-
curramus. Sic et de minoribus
istis peccatis pia dispositione
agitur ut uo penitus auferantur
sed in illis erudiat nos deus.
Et cum in uita tamen non
possumus [illegible] quia uo in[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible]
semper [illegible] et omnia sollicitu-
dinis quia ad gratiam uo amittamus
[illegible] nobis tamen [illegible] uenias
[illegible] hec [illegible]. Et quia
[illegible] augustinus [illegible] [illegible] in hac
mortali uita. difficile est
[illegible] impleri legis precepta
ut est id uo [illegible] [illegible]
[illegible] sacerdos
[illegible] nobis indulgen-
tia et [illegible] ad implendum
[illegible] implere
possumus [illegible]
[illegible] tamen [illegible] facti
sumus hec augustinus. Cum igitur
[illegible] peccatis in hac uita
esse uo ualeamus [illegible] est ut
[illegible] peccatis [illegible]
addamus [illegible] oratione dominica
frequenter dicenda que efficacia
magna [illegible] hec augustinus.
De cottidianis leuibus peccatis
sine quibus hec uita uo ducitur
cottidiana oratio fidelium satisfaci-
at. Item [illegible] peccata sine quibus
esse non possumus [illegible] oratio
dominica que cottidiana delet
peccata [illegible] nobis ualuit [illegible]
[illegible] libet [illegible] in [illegible] inter cali-
gine uo [illegible] uo nobis de-
esse peccata [illegible] dimitte debita
[illegible] dicare hec augustinus.
Et nouus quasi sancti et deuoti uiri
peccata minuta et cottidiana que
[illegible] uitari [illegible] per penam
et [illegible] seu [illegible] solent
assidue [illegible] et in corpore
seu [illegible] ualeant semper [illegible]
mundi [illegible]. Et [illegible]
dum peccatis [illegible] uenialibus [illegible]
cia [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] doctor [illegible]
[illegible] Tota.

pulchra es et decora amica mea et ma-
cula non est in te. Cant. 4. Ornat
Cum sit septimum ornamentum
sine peccato ut infans unius diei vita
est unius diei super terram. Job. Ornat
est quia sponsa tota pulchra dicitur
et nulla macula cum alibi scriptum
sit. Si dixerimus quia peccatum
non habemus etc. Sed dum sancta
ecclesia apertis cottidianis se ex-
primam mundat dum peccata
minuta cum lacrimis abluit
et a maioribus se observet
quamvis frequenter peccat passi-
onem tamen et mundiciam
suam assidue servat. Sicut in-
alibi scriptum est. Semper sint ve-
stimenta tua candida. Et de iu-
stis autem qui ex fide vivunt scriptum
est mox ut peccant contrarium
sibi declinat tamen dum se
credit in eo qui iustificat
impium et assiduo fletu quicquid
peccata sua deflet per assiduas
ablutiones iusticia sua retinet.
Hec glossa. Cum ergo sine peccato
inveniri nemo in hac vita
esse valeat, necesse est ut omni
studio et vigilemus quatenus
viciis quibuscumque resistamus
et in tali proposito iugiter persistamus
quia vitia a nobis effugata iterum
redeunt et extincta reaccendunt.
Unde sicut sit semper aliquid sine
humore crescit si putatur vi-
tia emortua et non magis
compressa. Ergo semper est illis resisten-
dum. De hoc dicit b. Bernardus. Crede
ita aperte ad unguem supra effusa
resecata ut nichil sit quod re-pu-
tet putatione dignum. Crede-
te mihi et putata repullulant
et effugata redeunt et reac-
cenduntur extincta et sopita
excitantur. Parum est ergo semel
putasse quia sepe putandum

est, immo si fieri potest semper quia sem-
per quid resecetur invenire non dubites. Si
sit semper sine humore in
corpore manens profeceris erras
si putas vitia emortua et non
magis compressa. Unde in tanto
discrimine consilium est observare
diligenter et mox ut emerserint vi-
tiorum capita appositum prompta
severitate succidere. Hec Bernardus.
Comprehendamus igitur insigniam
et promptitudinem ut tamen quod [illegible]
temptati sumus et frequentes per omnes
temptationes impugnamur
postulemus adiutorium auxilium
gratie sue, et tot infirmitatibus tem-
ptationum vestimenta dealbamus.
Cum igitur per gratiam dei cogitationes
immundas et motus cordis
carnis emiciamus non nobis
habent victoriam et mundiciam
tribuamus deo qui solus
mundus est et mundos pro aliis
immunda. Dicit glossa in Job li.
nono. Quis potest facere mundum
de immundo conceptum
semine et ait Jeronimus qui proprie solus
est mundus mundare potest
immunda. Homo enim in corruptibilis
vivens carne hoc temptationum
immundicias impressas
in se retinet quia nimirum tra-
xerit ab origine. Ipsa quoque
delectatio carnis cum concu-
piscentia immundicia est. Unde per
Job. xiiii. Cum stantibus corpo-
rum sint quod per carnem
temptat et nolentes comitetur
quia immunda quedam in corde
patitur quibus per immunditiam luctatur
quia corruptio de immundicia dum
ad immundiciam tendit hec corrupta
vita quod est. Cumque autem
de temptationibus motus atque
immundiciis cogitationibus con-
tendit nequaquam sibi sua mundi-
cia tribuat quia dum mundus

conceptu spiritus illius factus est
ut nisi ille qui in [illegible] ipse
solus est. Cum ergo ad locum
iudicii [illegible] pervenit [illegible]
tationis sive via respiciat
qua venit, atque intelligat
quia conscientia sua non habet
iudicia [illegible] tum de
iudicia [illegible] est initium con-
scendi [illegible]

Utrum etiam sciant utrum
maligni spiritus occultas
occultas cogitationes cordis pos-
sint intelligere.

Dicendum sciendum quod demones interiores
cogitationes [illegible] videre nec in-
telligere non possunt nisi [illegible]
exteriores motus corporis aliqua
[illegible] sicut [illegible] agnoscunt. Nam
secreta cordis deus solus
novit. Nec credendum est mali-
gnos spiritus illabi animae quod soli
deo possibile est. Hoc facere
qui [illegible] cui cogitationes
hominum et intimos motus atque
abdita mentis solus inspicit et
perlustrat. Unde beatus Augustinus: Inter-
nas cogitationes [illegible] demones
videre certissimum est sed motibus
corporis et affectionibus indiciis
colligunt coniecturis [illegible]
Secreta autem cordis ille solus
novit ad quem dicit: Tu solus
nosti corda filiorum hominum. Di-
cendum [illegible] non credimus
[illegible] alibi animae illabi [illegible]
menti illi soli est possibile qui
eam creavit. Hec Augustinus. Dicit
etiam [illegible] abbas in sua collatione
sic ait: Non enim sicut carni spiritus
vel malignus admisceri [illegible] ideo
animae quae eidem spiritus est ita
uniri posse credendum est ut eam
[illegible] sue [illegible] reddat
capacem. Hoc soli trinitati est
possibile quae sic universa in-
tellectualis naturae [illegible] penetrat

ut non solum circumplecti eam
atque ambire sed etiam illabi et
et includi incorporea corpori possit
[illegible] infundi. Licet enim [illegible]
non illas esse spirituales naturas ut
sunt angeli archangeli ceterasque
virtutes [illegible] tamen
incorporee collatione comparande
sunt. Habent enim [illegible] corpus
quo subsistunt licet multo tenu-
ius quam nostra sunt corpora secundum
apostoli sententiam ita dicentis: Et corpora
celestia et corpora terrestria quibus
manifeste colligitur nihil esse incor-
poreum nisi deum solum
et ideo ipsi tantummodo posse penetra-
biles esse omnes spirituales atque
intellectuales substantias eo quod solus
et totus et ubique est in omnibus
ita ut et cogitationes hominum et inter-
nos motus atque abdita mentis
universa inspiciat atque perlustret.
Hec ille. Quamvis autem im-
mundi spiritus internas cogitationes cord-
ium intueri non possint tamen per
exteriora indicia conspectu vel
gestu vel verbis quid in animo [illegible]
deprehendunt. Nam si aliquam
viderint mulierem crebro aspici-
re intelligunt [illegible] carnali amore
iaculo vulneratum. Si quem
et ardenter [illegible] aurum
argentum conspicere intelligunt
in corde habere avaritiam. Di-
citur ergo per exteriora indicia ma-
ligni ~~in corde habere avaritiam~~
maligni spiritus cogitationes cognoscunt.
Dicit etiam abbas [illegible] collatione prima
sic: Non est dubium quod spiritus
immundi cogitationum nostrarum
[illegible] qualitatem [illegible]
[illegible] sensibilibus forinsecus col-
ligentes id est aut [illegible]
[illegible] aut [illegible] studiis
[illegible] nos [illegible]
[illegible]. Ceterum illas que

in dum deuincens cum perdi-
cunt omnis adiutor non potest spiritalis
quasque cogitationes quas ingesserit
interius suscepte sunt non proprie
nam unde i. per illum intentione
motum meditullio in ita
Dexim ipsius latitatis sed eo
motibus atque indicijs corporis
exterius deprehendunt hec dicimus
est de hoc scientia inquantum
Omne sit de dignitate sunt
qui dicunt cogitationes demo-
nium et non corpora voluntate na-
ti demonum adiutor immit-
titur malarum cogitationum potest
esse auctor id est non potest
Et nec recipiendi esse demones
secreta cordis posse rimari
Ille cum in predictis semper potius
quid non gestimus composito et
gestu ipsius corporis estimat.
Cum in primum cogitationes
cordis incognitat intencio que
post sibi demon vendicat Unde
dicitur o tu. filij nostri cor-
da filiorum hominum Cum ergo ipsas
cogitationes videre non possit
signis quibusdam commotibus
illas deprehendit v. gratia Si nos
pulchram mulierem videmus crebro
respicimus intelligit cor amoris
iaculo vulneratum Et eius prius
suggestionibus stimulat ad forni-
candum Si nos gratia exemplum au-
rum vel ... aspectu
[illegible] intelligit cor
in media ... prava
adhesionem ... inflammat Si
... vel auri vel quarum libet
rerum ardentius non intuitu con-
spexit ... ad fur-
ta. Nam quamplura sunt corde
concepta cogitationum ...
mittuntur ... ad operationem
perducunt Et sic dicitur ...

cogitationes male quas fundi-
tur. Hostis callidus per quasdam
indicationes similitudines morum inue-
stigans quantum quemque decipere
estimat et agenda que dimis-
simus prohibet instigat ut hominem
de imagine dei ... pollutat
hec hec ... Vnde
quod antiquus hostis singulorum mo-
res et condiciones intuetur
Cum vero sunt magis proprius
et illa obicit cui illorum facies
adque cognoscit facilius inclinari
mentem et ibi quilibet ... nocendi
ubi videt quod diligentius ...
pari ... in primo li-
bro ubi d. gratia dicit Exposuit
etiam qualitates morum que
vicijs sunt vicine nam
mores aspri aut crudelitati aut
superbie solent esse propinqui mores
aut propinqui blandi et paululum leti
non quando sunt non nunquam luxurie
et dissolutioni iuncti. Igitur in-
nimicus quos quantum singulos cuiusque
mores cui vicio sunt proximi
Et illa opponit cuius faciem
adque cognoscit facilius inclinari
mentem ut blandis et letis
moribus sepe luxuriam non
nunquam vanam gloriam asperis vero
mentibus iram superbiam vel
crudelitatem proponit Illic ergo de-
cipulam ponit ubi esse semitam
mentis conspicit Quia illic
periculum deceptionis imponit ubi
viam esse videt proximum cogi-
tationis ... dicit
... Non sunt antiquus
hostis cogitationum laqueos
ubi ponendo ut quos quisque fidem
credendo valeat corrumpere
Nonnunquam cum bonum insinuat
in ... cum inuitamenta luxurie
apponat nonnunquam que mentem
conturbet quod gaudia fallat que
mentem opprimat Cum dispertit

mores cum structa assiduis
Ubi quietatis suadet ubi videt
quosdam deliciarum occupari hec
ille vii dyag pone de hugo
qui dicit quod temptat spiritus
nam singulorum mores intendit et
ibi applicat ubi aptum invenerit ad
peccandum appetit. Blandis
lubricis moribus proponit luxu-
riam. Aut vanam gloriam proponit.
Asperis iram, invidis fraudem suppli-
cant ut crudelitatem. Hec Hugo.
Temptandum etiam scilicet secundum b.
augustinum quod non omnes cogitationes
nostre male a dyabolo semper inmit-
tuntur. Excitantur sed aliquotiens
nostri arbitrii motu. Excitate
tamen cogitationes semper adver-
sunt hec augustinus. Cum enim malignus
spiritus interiora nostra non
indicia exteriora et corporis motus
deprehendere prevalet [illegible]
ut bonos aut [illegible] quando temp-
tamenta et insultus dyabolus pugnare
minus. Cum enim videat nos ex-
terius expansos tumultuos
et videlicet quod nos animarum. Hec
Iohannes abbas [illegible] similiter
sicut ait. Cum enim cum gau-
dio et timore pulchro et bene
stantes nec dubitantes [illegible]
tes inimicos meos qui infesta-
tione interius [illegible] non
videant. Et si videntur nostram
expansam tumultuationem [illegible]
nos trudelius animarum [illegible]
[illegible] fraudulenti quod timui
mus [illegible] gaudeamus quod nos
armemur numquam [illegible]
propter nullum [illegible] hec
Iohannes abbas.

Utrum et [illegible].

Utrum malignus spiritus possit
temptare homines quantum voluit.
Et [illegible] quod antiquus hostis
humani generis ad nocendum et temp-
tandum semper anhelat. Et [illegible]

propriam voluntatem exprimere po-
test potestatem tamen nocendi non
habet nisi [illegible] dicendum potestatem
tat. Et b. gregorius [illegible]. Maligni
spiritus ad nocendum nos magna
[illegible] anhelant. Et propria volunta-
tem exprimere sicut potestate
tamen nocendi non habet nisi [illegible] volun-
tas divina permittat. Et cum
[illegible] quidem [illegible] appetitur iniuste
tamen [illegible] non potest nisi
iuste a deo permissa. Hec gregorius.
[illegible] malignum [illegible] potest
hominibus suadendo malum
sed non cogendo teste b. augustino
qui de dyabolo non cogendo sed
suadendo nocet. Sollicitare
et suadere potest cogere omnino non
potest. Hec augustinus. Ergo anti-
quus hostis [illegible] et inventor
malorum [illegible] potest sed non im-
pellere. Anima sicut [illegible] fa-
cultas ad [illegible] sed ad [illegible]
nullus potest [illegible] im
sed illi ad [illegible] ad [illegible]
[illegible] ita nos [illegible] est
[illegible] et [illegible] ad [illegible]
nullus [illegible] nisi
ille qui [illegible] voluit sue
voluntati [illegible] hec [illegible]
abbas in [illegible] [illegible]
adversarios quidem nobis [illegible]
[illegible] interiorum [illegible]
[illegible] sunt pugnas dubitamus
non [illegible] hostes
[illegible] adversarios [illegible]
[illegible] malorum non [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] vitare posset peccatum
[illegible] illi [illegible]
[illegible] voluisset sicut [illegible]
ad [illegible] ita [illegible] ad [illegible]
facultas violenta [illegible] [illegible]

sed ex illius instigacione capiat sta-
tim in nobis virtus expugnandi sive
acquiescendi libertas exercitabi-
ta. Quamvis tamen potentem et impug-
nacionis sit pertimescendum eciam
[illegible] et adiutoria contra
conferamus. Digna deo [illegible]
em qui in nobis est quam qui
in hoc mundo, cum quo ampliavit
[illegible] vehemencia militat pugnab-
it [illegible] qua adversus nos ipse
multis conflixit. Nam hostis
noster non tamen suggestor sed
eciam fautor et impulsor
est. Deus ita ut omnia nostra
nos vincens et ignorantes tra-
hat ad salutem. Constat ergo
neminem posse ad malum decipi
nisi illum qui prebere maluerit
sue voluntatis assensum. Ergo
[illegible] est [illegible]
[illegible] temptacionibus primus
non ad consensum impulsum
[illegible]. Nam resi-
stamus ei et fugiet a nobis [illegible]
[illegible]. Et numquam primus deus
considerans infirmitatem et fragi-
litatem hominum temptaciones adver-
sarii refrenat et mala que
[illegible] modificat
ut simul non veniant sed ut
ipse temptaciones tamen que [illegible]
[illegible] tangant et tempta-
menta que cumulata primus
[illegible] moderata et divisa
facilius tollerent. Gregorius [illegible]
i xxxiv [illegible] non [illegible]
[illegible] dividit eius [illegible]
[illegible] namque validus
[illegible]
[illegible] illicitas [illegible]
[illegible] inflammas [illegible]
[illegible] plus [illegible] tempta-
cionibus [illegible]. Cum
[illegible] non vide-

debant post lucem ergo eius
sequitur quia per illuminacionem de-
[illegible] temptacionis et tamen
[illegible] non dividi eius
[illegible] quia numquam non surgunt
[illegible] sed quibusdam [illegible]
[illegible] fatigantur.
Alta quippe [illegible]
[illegible] gracia tamen luce sua
[illegible] mentes irradiat atque
temptaciones adversarii dispen-
sando modificat ut simul
non veniat ut ipse tamen que
[illegible] illustrata [illegible]
[illegible] tangant ut cum [illegible]
[illegible] nos [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible]. Pau-
lus attestatur qui ait fidelis est
autem deus qui non patitur nos
temptari supra quam potestis sed
faciet cum temptacione proventum
ut possitis sustinere. Sicut ergo
eciam aliter dividit callidus
supplantator aliter auctor
et conditor. Ille dividit ut
[illegible] intimat iste
ut cum tolerabilis reddat.
Hec Gregorius i [illegible] li. [illegible]
sic dicit. [illegible] satane
voluntas semper iniqua est
[illegible] potestas iniusta quia a se
ipso voluntatem habet sed a deo
potestatem. Et cum ipse inique
facere appetit hoc deus fieri
non nisi iuste permittit. [illegible]
[illegible] in libro regum dicitur. Spiritus
domini malus [illegible] Saul.
Ecce [illegible] et [illegible] et
dominum appellant et malum dicunt
[illegible] potestas iuste [illegible]
[illegible] voluntatis [illegible]
[illegible] consideranda nobis est in
[illegible] dispensacio [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] relaxat et
refrenat alia ad [illegible] dat

sed subito ab aliis religat
ur. Dicit ad sathan de Job: Uni
versa que habet in manu tua
sunt, tantum in eum ne extendas
manum tuam. Dubium procul
tu corporum pergit quod quidem
primas temptationum traditum
est. Sed tu nos simul et anima
relaxat ut validius feriens
frangat. Tunc calcaneum in
multa erumpit. [illegible] Agna
conditur gratia extempore dis
ponantur ut que [illegible]
sumi possint [illegible] tolleri
Unde Dauid ait: Proba me
Domine et tempta me. ut [illegible]
Et si aperte dicat: Prius inspi
ce vires meas. Et tunc ut fra
gilis temptari permitte. [illegible]
Sciendum est quod sunt nonnulli
maligni spiritus quidam fortio
res et quidam infirmiores ad
pugnandum vel interpretari
nomine quorum fortiores
spiritus temptant et impugnant
robustiores nos et fortiores
virtutibus ac bonis moribus
maior pugna demonum ac
fortior temptat et oppugnat
Et sicut virtute crescit virtus di
fficultas etiam augetur. Et
nisi clementissimus dominus sic vi
res hominum moderaret tempta
tiones et refrenaret demonum
malitias nullus corporum resistere
etiam qui sancti videntur
sufficere posset. Dicit sanctus
abbas in collationibus patrum. Sed il
lud nequaquam ignorare debemus
non esse omnes spiritus eiusdem fe
rocitatis ac desiderii sed sicut
virginum quidem fortiores ac nequiores
Et imperioribus quidem atque i

nitiis nos nisi infirmiores spi
ritus temptare conparari. Et his
nequitiis spiritualibus superatis
gradatim semper ad nos [illegible] ad
luctam [illegible] robustior pugna
succedit. Pro comparatione quippe
virium ac profectus gravior etiam
difficultas colluctationis augetur.
Nullo modo enim et tanti quidem sanc
torum [illegible] talium tantorumque
hostium sufficere nequitia [illegible]
[illegible] posset occurrere sed
nec [illegible] quidem et sevitia
sustinere. Sed nos etiam in
clementissimus arbiter atque agoni
theta prospiciens [illegible] et [illegible]
colluctantium vires et immodera
tos eorum impetus [illegible] ac refrena
ret [illegible] facultate in temp
tatione [illegible] ut sustinere pos
simus. Certe nullo posset
nos deus invenire quos videmus
in [illegible] constantissime
Sed [illegible] quidem tantorum
talium hostium agminibus [illegible]
[illegible] singularis [illegible]
[illegible] in [illegible] voluntate
[illegible] atque accipiendi
facultas atque libertas [illegible]
[illegible] etiam [illegible]
[illegible]. Et
templum [illegible]
[illegible]
[illegible] loco
[illegible] maligni spiritus
[illegible] in tunc [illegible]
[illegible] crudeli
[illegible] ad mortem quererit
[illegible] templum sicut ut beatus Job
[illegible] tangit. Et
[illegible]
[illegible] flagella [illegible]
sed [illegible] templum dominus nos
adiuvit quia [illegible] temptationibus

carnis incursu perdidit. Dum ergo ne
sancti hec in se sentiunt ut eos
nas templum maligni spiritus inc-
iunt ut hi quos semel de
in acie tranquillitatis proiciunt ve-
xati adversitatibus ad voraginem
culpe rapiantur. Hec autem temp-
li certamina absciduntur quia
pius conditor cum vult ipsis
flagella moderatur ne electos
pena superat et pastoria for-
titudine humana infirmitas succum-
bat. Unde cum dixit deus tu
virtus temptamenta moderaretur
nullus perfectus esset qui maligno-
rum spirituum insidias non cor-
ruens preteriret. Hec igitur. Quod
ergo considerandum quia maligni
spiritus tanto validius insurgunt
contra dei famulos quanto magis
conspiciunt se per eos esse victos
ac in amore dei ac fervidos
ac in bonis operibus studiosius
intentos. Unde b. gregorius.
Quanto hostis antiquus superatum
se cognoscit tanto insidiari
acrius non quiescit. Nam
ad spiritualem dei donum quis pre-
valet acrius contra omnem temptationem
pugnat vel operatur. Tunc enim
contra dei famulos hostis in va-
lidius congrediens congreditur
cum ipsos in amore dei fer-
vidos et in sancto opere studio-
sos assiduos esse cognoscit. Unde
gregorius. Nam sicut quod de hylario
inspiciatur in maiore dura temp-
tamenta crassantur quia victoriam
magis conspiciat de se atque. Cum
cernit deus incertos hominum
in quolibet statu constitutos temptati-
onibus volunt malignos spiritus
non permittit sed maliciam eorum
compescit ne electi primitus temp-

tacione vexati abiciat et
deficiat. Quod b. gregorius in xxxii.
li. mo. super. Qui fecit eum id est
quod dicitur de vehemoth ait
Qui fecit eum applicabit gladium
eius. Job xl super. Gladius
quippe vehemoth. ipsius ipsa no-
cendi malicia est. Que ab eo a quo
bonus creatus factus est eius gla-
dius applicatur. Quia eius
malicia divina dispensatione re-
stringitur ne seviat tam noceret
hominum quantum appetit permittitur. Ut
ergo hostis iniquus et ultra per-
iniquus pervertit. Eius gladium
pietas conditoris astringit
ut replicatus contra eum quam la-
tat. Et ubi quam desup-
inste dispensationis super in mor-
tes hominum eius malicia non
procedat. Ut autem ad multa
fortius prevalet hoc dispensationis ma-
gnitudine per. Ut nec alicubi
dum vincitur eius nimius gladius
ab auctore replicatur. Cum novus
quam multis congressibus nunc prevaleant
permittitur ut cum demum deserit
dampnatos hostis sanctorum in-
flictata ab eo valentius vincitur
quo soli auctori omnia sunt
subiecta. Quia igitur pluries
permittendo malignus spiritus valde
intolerabiliter dominatur apte
cognoscimus cum quanto hoste pugnamus
Cum per istum nullus quamquam vincitur
to sepulcrum auctori subiciat
quanto contra eum verus sublimitatis
adversarius vires perdat. Quid
namque nos iusti pulvis sumus
Quid vero ille iusti unus de ...
lapsibus spiritalibus. Et quod adhuc
magis est. Sumus. Quid ergo de
ipsa virtute audeat qui contra angelorum
primatum pulvis pugnat
Cum cum superiorum spirituum conditur-

perditor et uerum corpus assumpsit
sed iam uel superbie angelum
sicut pullus uiuat. Dignum
namque est ut bruta pullus qui
sorte se credidit despecto creatore
ut superatus inueniret se defecit
dolis. Sic superbia mentem
deicit. Sic humilitas exaltat quos
et cassos suos erigendo se exaltar
corpus tollet et terra sicut sine
terra super celos regnet. Sic greg9
uir cum aliquibus temptacionibus ma-
las se sibi aduenientes superat
nam sibi de hoc uictoria ascribat
sed deo. Prima nisi adiutorium
dei et timor dei qui cordibus
fidelium per donum spiritus sancti infun-
ditur ad celestia et carnalia de-
sideria compungit nequaquam homo
temptacionibus et prauis cogitacionibus
resistere posset. Dicit b. greg9 in
omeliis li. moralium. [illegible] id est uir
Gaius conclusit hostis mare [illegible]
quid est mare nisi cor meum sub
re rabidum irpis amaras elacio-
nis superbie tumidum fraude mali-
cie obscurum quod mare qui sciuit
attendit quamquam nisi [illegible] tempta-cionis
cogitacionum intelligit. Sic cum iam
prauam plangimus iam despicimus
uictoriam clamamus iam praua opera
fecit abscidimus sed tamen latent
intus ea cum quia sicut uenimus
mente [illegible] procella fatigant.
Grauiter nisi [illegible] medicum et
etiam pauor tormenti immense
[illegible] claustra constringet. Tercia
in nati pie [illegible] super edificata
opus fundamenta corrumperent.
Sic cum quis suggestionem sentit
interius [illegible] deliberacionem [illegible]
pat intus [illegible] fabricata funditus
culpa [illegible] inuenisset. Semper nam
concepti in delicto [illegible]
corrupcionis molestias pugna-

nobis sicut desinimus qua-
tu labore uincamus. Vir [illegible]
hoc mare qui erumpebat quasi
de uulua procedens. Vulua cum
male cogitacionis adolescencia
est de sua [illegible] dicitur de-
cerpi cum et cogitacio humani
cordis praua est in malum.
Adolescencia sua corrupcionis
namque malum [illegible] in [illegible]
abortum de [illegible] carnalem
[illegible] [illegible] etatis aperit.
Et nisi hoc timor diuine fortitu-
dinis manus reprimat omne [illegible]
ne bonum repente [illegible] in pro-
fundum uertat. Nemo igitur cogita-
cionis sue uictoria sua attribuat
cum uirtutis dicat. Quis con-
clusit hostis mare qui erumpe-
bat quasi de uulua procedens quia
nisi ab ipso cogitacionis [illegible]
diu cordis [illegible] gratia [illegible]
[illegible]. Temptacionem [illegible]
mare [illegible] [illegible] [illegible]
humanam [illegible] obruisset.
Solus ergo deus hostis mare
concludit qui pius motibus
cordis claustra [illegible]
[illegible] dicit [illegible]
[illegible]. Quia [illegible] [illegible] [illegible]
terminis suis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] qua [illegible] temptacioni-
bus tumidum [illegible] [illegible]
[illegible] mitigat modo
agens ne praua suggestio ad
delectacionem ueniat modo ne praua
delectacio ad [illegible] [illegible]
[illegible] illecebris motus cordis [illegible]
ut et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] illos [illegible] delectacionis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] mare
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
temptacionum [illegible] [illegible]

fluctu collidat. Hec g[regorius] li. Nam
quia quod dyabolica temptamenta non sen-
cient(?) non nocent sed p[ro]ficiunt
quia cum tempta[n]t[ur] [illegible] tunc
vincunt et in pugna gloriati cre-
dunt. Et eo impulsi et i[n]stituti
temptacionibus [illegible] salutis
iustorum deserviunt. Et b[eatus] g[regorius]
aliter tangit in xxxiii. li. mora-
lium(?) ubi dicit. Unus sicut [illegible]
dictu[m] tocius partis sub laudibus [illegible]
in etum. Et accipies eum sicut
mancipium subdendit ut eis
tum serviat. Sollert[er] intuend[um]
est quod pactum cum deus leviathan
ipse facit ut mancipium electis
suis serviat in pacto namque di-
cendatum(?) prius voluntas imple-
tur ad nocendi sinuamque procedat.
Et magna dispensatio sanctorum eru-
dit antiquus itaque hostis disim-
ulat(?) dum in noticie malicie
sue [illegible] dispendat
sed electis in hoc eciam dispenda
dei non dissipat. Nam viros
iustos semper malivole temptacio
appetat sed cum hoc deus [illegible]
[illegible] iustos permittit
hic ipse quod temptacionis licentia
pactum vocat [illegible] et dispen-
temptatorum agit. Et cum pro eum
[illegible] voluntas iusti dispe-
ratur impletur. Erudiendos
eum electos suos deus [illegible] temp-
tatori subiicit sed hec ipsa temp-
tator disponit ut qui clari
per potencie similiati apparere
fuerint. Bene ergo dispensato-
ris ordine hic [illegible] permit-
titur nequitas [illegible] in [illegible]
bonitas dei. Et hic [illegible]
quod [illegible] [illegible]
[illegible] quia in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Nam nequissime voluntate sue

simus ergo [illegible] est qui dei
voluntate sua impleri permittit
ipsum [illegible] ligatur
ut electos dei nolens temptet et
temptados nesciens perficit sed
quia tamen dicitur in electorum [illegible]
[illegible] sunt quadam malicie
sue nequicia temptacionis [illegible]
[illegible] Hoc autem loco adhuc
non solum [illegible] sumus sed
[illegible] sumus dei accipi
[illegible] [illegible] quia
et [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
celesti felicitate pollentes
adhuc temptacio permittitur cum
aliorum [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] Quia
nequaquam in illa superna beatitudine
temptacionibus erudiendi sunt
[illegible] temptacionum [illegible]
[illegible]. Ex tunc leviathan
iste cum suo corpore [illegible] in
[illegible] [illegible] traditur
[illegible] sine [illegible] quos
[illegible] [illegible] iusti [illegible]
tunt in laudibus dei crescunt
quia et [illegible] bonum quo
[illegible] sunt et [illegible]
[illegible] malum quod [illegible]
[illegible] [illegible] dampna
[illegible] gaudium iam non [illegible]
quanto [illegible] tanto magis
[illegible] [illegible] auctori suo de-
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] et malum quod [illegible]
[illegible] [illegible] Igitur si [illegible]
[illegible] leviathan
[illegible] et ille dampnacio [illegible]
mancipium est [illegible] dum de
laudibus [illegible] sunt et ille
[illegible] voluntas [illegible]

Q[uia] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] tempori
[illegible] in [illegible]

bonis et in divina cultu de-
nianos de dotibus igitur
aliqua informacionem ac [illegible]
[illegible]. ¶ Quarto de hoc
quod tepiditas seu desidia mentis
sive corporis solet oriri ex pri-
vacione [illegible] negligenciam spiritualem cu-
[illegible] homo in spirituali con-
[illegible] vel cum corpus non
custodit a [illegible] et superfluis
[illegible] v. [illegible] aliquis
nimis sibi indulget circa ea
corporalibus videlicet [illegible] potu et sompno et ceteris que per-
tinent ad curam corporis homo [illegible]
negligencias incurrit tepiditas
et gravitas mentis et corporis
que tepidum faciunt in servicio
dei ac tepidum operibus bonis
¶ Quarta tepiditas sive desidia potest
oriri ex impugnacione dyabo-
lica quod accidit cum homo fecit
quod in se est in bonis operibus in
[illegible] per subtile tep-
tacionis calliditatem efficitur accidio-
sus et tepidus [illegible] et [illegible]
[illegible] apud bonum et ad
ea que pertinent ad suam salutem
¶ Tercio tepiditas solet oriri
ex dispensacione ac permissione
dei et hoc contingit cum deus
graciam suam subtrahit homini
et paulisper derelinquit ut ex hoc
homo infirmitatem suam propriam cogno-
scat super [illegible] qua-
[illegible] dei [illegible] se
non extollat ¶ Et per consequens
[illegible] per [illegible] cum ma-
iori diligencia in se studeat ca-
[illegible] in coll[acione]
[illegible] abbas in sua collacione
[illegible] ¶ Tercio [illegible] amaricatus
[illegible] est tradita
aut cum negligencia aut
de impugnacione dyaboli aut de dis-
pensacione dei ac probacione de-
pendet [illegible]

cum [illegible] in [illegible] tempore [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et per ignaviam de-
sidiam noxiis cogitacionibus passa
[illegible] cordis in [illegible] et [illegible]
los [illegible] quasi in ea
pullulantibus [illegible] in
ea [illegible] ab omni spirituali fructu
et [illegible] deinde im-
[illegible] etiam hoc
[illegible] studiis [illegible]
calida subtilitate [illegible]
[illegible] penitencie vel [illegible]
[illegible] ab optimis [illegible] ab-
strahimur vel [illegible]
[illegible] divina dispensa-
cio est [illegible] ut paulisper a divino
dilecto [illegible] infirmitate
[illegible] super pro-
[illegible] cordis que nobis illius
[illegible] donata [illegible]
tollamur [illegible]
delictos [illegible] et
[illegible] illum [illegible] acquisitam
statim [illegible] non posse [illegible]
[illegible] ¶ Et [illegible] cordis ala-
critate non [illegible] studiis sed illius
nobis dignacione collata et prin-
cipiis [illegible] gratia et illumina-
cione [illegible] ¶ [illegible] non probacionis
est [illegible] ut perseverancia in-
[illegible] constancia et desiderium
[illegible] ¶ Et qua [illegible]
cordis vel [illegible]
instancia de [illegible] nobis [illegible]
[illegible] ¶ Nam [illegible] in
[illegible] qui
labore [illegible] spirituale gau-
dium ac [illegible] leticia [illegible]
sollicitius [illegible] custodire
ac [illegible] studeamus
¶ Undecimo [illegible] negligencie [illegible]
[illegible] solet [illegible]
[illegible] sicut dicit Daniel
[illegible] ¶ Et [illegible] quod [illegible]
aliquis [illegible] qui [illegible]
ex difficultate bone operis [illegible]

nam aliqua bona voluntate
sed non forte. Nam horror quod
terret nos cum cogitat de perfectione
spirituali quasi diceret aperte: Se-
rena erit victoria sed dura
est pugna; dulcis fructus sed
labor mordax [illegible]. Sic explo-
ratores missi in terram promissio-
nis dixerunt: terra devorabat habita-
tores suos. Cum fructibus [illegible]
terruerunt plus propter difficultatem ex-
pugnationis hostium et proceritate
habitancium. Ita religiosi quidam
contemplantes terram per prophetias
que magna esse predicatur sed
pugnas temptacionum et labores
spiritualium exercitiorum ita exhorrent
quod [illegible] intrare volunt
quam introducta in terram promis-
sionis, hoc est magis volunt
quodam torpore [illegible] me-
diocri statu remanere quam secta-
rum vitam et spiritualem quasi
inter egyptum et terram promissio-
nis in deserto [illegible]
qua per labores et terribiles
pugnas pervenire ad gradum
perfectionis. Gygantes enim
terre mirantur et timent. Cum
enim magnorum virtutes consi-
derant et de ipsa puritate diffi-
cultas illorum perfectionem attingere
non consimilitudine sed penitus
desperant. Verum enim tam pauci
ad perfectionem perveniunt quia illi
soli perfecti sunt inter religiosos
qui in pugna temptacionis et
in exercicio virtutum infatigabiliter
constantes fuerint contra temp-
taciones pugnando resistendo
malis usque ad finem. [illegible]
[illegible] quo difficiliores [illegible] in
temptacionibus pugna extiterit
eo maiorem [illegible] gradum
retribuet in celo et maiorem
gloriam. Ideo unusquisque religiosus
cum studio ut proficiat et non de-
ficiat in vita religiosa [illegible]

contingat cum cadat a statu
virtutum et bonorum operum. Nam
paulatim succrescentibus viciis
per negligentiam [illegible] compunc-
tione [illegible] compellitur [illegible]
a statu virtutum. De hoc Theodorus
abbas in collationibus patrum sic: De lapsu
non quispiam neque subitanea
ruina corruisse credendus est
sed per longam incuriam [illegible]
paulatim virtute animi decidere.
Et per hoc [illegible] de [illegible]
casu miserabili corruisse [illegible]
[illegible] cum perdiderit in ruina et
ante ruinam mala cogitacio quasi
admodum domum quoque subitaneo
ad ruinam procumbit impulsu
nisi longa inhabitancium desidia
stillicidiis [illegible] pervenissent pe-
netrantibus corrupta [illegible] fue-
rint [illegible] tectorum quibus
[illegible] negligentiam in maiorem
modum patefactis atque collapsis
[illegible] per hoc [illegible] plurimas
ymbrium tempestates [illegible]
[illegible] stil-
licidia est [illegible] hominem
[illegible] domo sua.
Eleganter ergo [illegible] ruinam
domatis comparat. [illegible] neglec-
to [illegible] quidem [illegible] in
[illegible] quedam [illegible] ad [illegible]
stillicidia passionum. Que si ne-
[illegible] negligantur
corrumpunt tigna virtutum et [illegible]
[illegible] ymbres latiores
[illegible] in [illegible] die
[illegible] temptacionis ingruen-
te impugnacione dyabolica [illegible]
[illegible] virtutum. In
qua [illegible] diligentia
[illegible] velud in domo [illegible]
possessione [illegible] Theodorus.
[illegible] duo [illegible] alii reli-
giosi [illegible] salutis [illegible] ne-
gligere [illegible] virtutum

torpere permittit cum eos
in temptationibus nec potestate
et tali negligentia ad delectationem decli-
net. Facit autem hoc Deus dilige-
tibus eum ut illos magis cau-
tos reddat in hiis que pertinent
ad salutem. De hoc narrat abbas
Cisterciensis sed de religiosis qui non
sunt Deo in tota placiti eius
vel studiosi laboris pro salute ani-
me sed contra statutum acquisierunt
vel negligenter committunt nec per ad-
interptationis [illegible] nec pri-
ma acceptatione sua ad delectationem
declinet. Obicit cum permittat
Deus temptationes super pigros et
negligentes ut in ipsis non remanean-
tamquam inertibus. Facit autem hoc
Deus diligentibus eum ut castiga-
tos et faciat sapientes et suam
eos doceat voluntatem. Quos
qui ad eum clamant tamquam non ex-
audit quamvis perfecti sint et sancti
aut perfecto quod hoc sibi perseverantiam
conquirunt. Hoc narrat abbas. Con-
siderandum etiam quod quedam sunt
valde perplexe et subtiles tem-
ptationes malignorum spirituum quas
etiam perfecti viri vix comprehendere
et intelligere possunt. De hoc solus ab-
bas in [illegible] suam ait quam
difficiliter comprehenditur malig-
norum spirituum malignitas in hiis
qui deliciarum et sanitati plerumque
vigilantes vigilanter [illegible]
aut in ipsa afficit aut debili-
tatem corporis infundit. Frigiditatem
[illegible] et timore [illegible]
[illegible]. Et cum per actionem
corporis [illegible] [illegible]
et [illegible] abstinentiam in
corporis temptatione et plerique
sine temptatione permanent
in indigentia et penuria obstinati
et aridi et sine devotione efficiuntur
per potationem vel vini [illegible]

devoti et faciles ad caperandum(?)
adversa qui pro in Deo [illegible]
qui sine lune sunt. Nos cum in
hiis talibus sine lune sumus
[illegible] dicimus quia habet tal-
tamitas et vicissitudo non semper
ex demonis est. Est quando ex
complexione et ita dicitur in hiis
ipsis ad dispositionem temporibus sin-
gulis et [illegible] dum [illegible]
plerumque non et alia dispensatio
in aliis sicut nos [illegible] ut
in gratitudo precavetur vel superbia
et a nobis per bona eliminentur et ipsa
reputatione excludit et removet.
Hec solus abbas. Et in hac vita
qui sunt dulcia [illegible] quia
pro hoc plus Deus non ullos punit
in hac vita. De hoc inquit dicta
summa sed sed. Caelus cum dicitur
Deus punit in hac vita. Et
non punit ~~in hac vita~~ aliis multiplici-
ter. Est quem torquet ne superbiat ut
ut Paulus cum datus est angelus
Sathane qui eum colaphizaret. Est quem torquet ut peccatum in pre-
sentis vel sanet a peccato sicut multa
[illegible] ut Iob et Thobias et multi
alii. Est quem torquet Deus ut sic glorificetur
ut cecum natum de quo dicitur: Neque
hic peccavit neque parentes eius sed ut mani-
festentur opera Dei in eo. Est quem torquet
ut perpetuo crucietur ut Herodes
et Antiochus et Dathan et
Abiron. Est qui torquetur ut
qui tunc punitur ut Maria
soror Moysi. Et cottidie multi
sanctis torquentur quos Deus fla-
gellat ut putant. [illegible]
[illegible] cum in [illegible] dicitur
[illegible] in plagis super [illegible]
[illegible] sicut de [illegible] quod per [illegible]
[illegible] sunt quia alia [illegible]
[illegible] qua potest perveniet et
[illegible] inclinatione punitur sed punitur

indere per dei plagam miti prius
fuit te castigator crudelis aliter
tria peccata puniuntur ut corrigatur
sed tamen dampnatur. Ecce sa
nus factus es iam noli peccare
ne tibi deterius contingat
Verba enim salvatoris indicat quod
peccata precedencia unum dolorem cause
bant. Alii quippe non peccata expia
diluenda sed futura ne puniatur
Et apostolus paulus de primo testatur
ne magnitudo revelacionum
extollat me etc. ii ad cor. xii. ca.
Item ii. non ait qui extulit
sed ne extollat aperte indicat
hac percussione illa ne veniat co
peccata. Non autem que erant expia
purgat. Nonnunquam non quippe ut
peccata nec futura mitigare
puniuntur sed ut sola divine virtutis
potencia innotescat. Unde de ceco
nato nostri hic peccavit
neque ... fortitudo quid
agitur nisi ut ex flagello meritorum
virtus augeatur. Et cum nulla in
iquitas peccati tergitur magna pacie
fortitudo queritur hoc ergo sed
pro cunctis modis vir religiosus
tribulatur vel flagellatur sive
per temptaciones sive per alias tribula
ciones non debet desperare aut
deficere sed paciens cum humilitate
sustinens manum et flagella dei
quia inde delinquentes timentes et
diuites in se sed liberabit atque
tacione. Et per tribulacionem gaudium
cordi insinuabit. De hoc zacharia
tio tobie dixit. Benedictum est
nomen tuum deus patrum nostrorum qui
cum iratus fueris misericordiam facis et
in tempore tribulacionis peccata dimittis
hiis qui invocant te. Hoc autem
pro certo habet omnis qui colit te.
Quia vita eius si in probacione
fuerit coronabitur. Si autem in tribula
cione fuerit liberabitur. Et si in

correpcione fuerit ad misericordiam tuam
venire licebit. Non enim delectaris
in perdicionibus nostris quia post
tempestatem tranquillum facis
et post lacrimacionem et fletum
exultacionem infundis. Hec ille
Quippe eciam deus quos diligit
diversis temptacionibus affligi permit
tit. Et ad hoc facit ne mo
dicis temptacionibus [illegible]
facit plerique de [illegible]
sum conditori se dimidat. Et id
circo pia dei sancta temptantur ut
fugientes ad auxilium sui
creatoris et salvatoris ibique
admittant et consolacionem in
suis temptacionibus et tribulacionibus
et fruentur cum diligant
et suum effectum frequencius ipsum
diligant. De quo tot beneficia se
sentiunt esse gratuitos

Secundo est sciendum quod homo
non debeat hic in prosperis
et iudicandum ne contingeret ei
cadere in lapsum peccati. Quare
debent quoque omnes fideles et
maxime religiosi in uno statu
permanere non possunt. Quia cum
applaudunt prospera sive sint spiritualia
sive temporalia aut tribulacio per ad
versa. Hoc est per diversas tempta
ciones diversarum personarum flagella
Et quamvis timentes deum debent
esse quasi ambidexteri ut in
prosperis et adversis sive sint spiritua
lia sive temporalia tenebat equaliter
et in adversis quibuscumque habeat
pacienciam ut per prospera non trahatur
[illegible] voluntate ut patet
[illegible] adeptacionem [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] qui signatur in
scriptura sacra ambidexter
nuncupatur ut dicit [illegible] in
libro iudicum fuisse. Describitur

qui in utraque manu utitur pro
dextera qua utitur ita potius
nos quasi intelligat prospera
ea que prospera sunt dextram suppe-
Et ea que adversa sunt ac sini-
stra. Dum bono utroque usus
priorem scilicet dexterum pertinere
utque utraque fuerint collata. sed
aut nobis arma iustitie dicimus
utraque partibus et ut ita dixerim
manibus miles Christi hominum in
subsidio pugnandum ut quisque sic
tantum habeat sinistre quam dextre sed
in hoc utitur pro ista distinctione.
Et utraque in dextera bona mundo
putat. Et ut manifestius hoc
considerare possit intueri licet viri
sicut dextera dexteram sinistram
licet videlicet spirituales inquam tunc conspicit
qui sublimes sunt de specierum et con
spicientibus omnibus donatur quia
alienum donata impugnatione
securum absque ullo labore atque
difficultate vincit carnis vo
luptatem nec abscidit. Cum sp
ritualem aeterna dominica precia atque
eterna velud iam presens sunt
vivit atque varia exempla. Et
ut mox contraria compescit cu
pita per exemplum inventa non
solum ardentius ... compescit
sed etiam clarius intuetur. Cum
efficacius spiritualiter parcit celestis
tum lucidius revelata sibi reperit
celestia sacramenta. Cum orat
primus atque alacrius emittit
desiderium. Cum prius ita ardo
rem suis adeo quod difficilia
sunt et aspera tota cum alac
ritate transmigrat et nequaquam
iam se ... carnis re
spicit sed sensu et sinistra
tum temptationum stimulis
implicat. Cum adversitatis
carnis incentivorum stimulus

in flamma. Cum ad naturale
suum vertitur per turbationem igne
succendit. Cum superbie seu ce
nodoxie clamore pulsatur.
Cum tristicia mortem operatur
desperat. Cum machinatis accidie
et impugnatore gemitur. Cumque
cum penali fine solito quodam
tempore ac irrationali mente
turpescit ut non solum cogitationibus
vanis et fluctuationibus dispertiatur
sed etiam sed omni lecto et cena
in tacita celle simul horreat et
tollat. Quodam ~~tristicia~~ thesaurus
fastidio universa perdat inspe
rata virtutum. Cum huius pulsat
aliquorum sinistre partibus se
cognoscat urgeri. Cum ipsis usus
in illa que depre ceptis et predi-
cimus fuit clarius. Et in istis
que sinistre per sunt velud di
micans nulla depravatione con
cedit ac potius de cuiusbarum
qui pacientie ad pacem virtutis
assumpsit utraque manu utitur pro dex
tera. Et utraque actu triumphator
efficitur. Cum de sinistra statu
qua deportavit palmam victorie
conspicit. Eciam utrumque ambidexter
qui neutrius rerum presentium copia vel
inopia non mutavit. Et nec
illa nos ad voluptatem noxie
remissionis impellant nec ista
ad desperationem attraxit et quella
quod sunt deo gratias in utraque
efficitur partem fructus dispendium
convertitur capiamus qualem se
verum ille ambidexter doctor
gentium fuisse testatur dicit. Ego in
didici in quibus sum sufficiens
esse. Scio humiliari scio et habun
dare. ubique in omnibus et adorna
institutus sum et saturari et
esurire et habundare et pe
nuria pati. Omnia possum in eo

qui inquietat. hec Theo. ab.
Et nota quod per contemptum prosperorum
et delectabilium et per fortem sufferen-
tiam et tollerantiam adversorum
pervenitur ad cordis tranquillita-
tem et pacem. quorum primum agitur per
abstinentiam non solum que est
in cibo et potu sed in omnibus
in quibus delectatio carnalis vel
huius seculi consistit. Alterum
vero fit per patientiam cum adversa
ubi sufferuntur. dicit Rychardus
de sancto victore. Magna pax
et tranquillitas cordis est nulla
huius oblectamenta concupiscere
nulla cum adversa formidare.
Amorem unum per abstinentiam
alterum per patientiam obtinemus. Sed
cum desiderium mundi oblectamenta
concupiscat. Cum oblata delectamen-
ta amore abstinentie vitat
vel quando desiderium mundi adversa
timeat qui virtute patientie robora-
tus de illatis [illegible] [illegible] triumphat
[illegible] apostoli agere [illegible]. Et per pau-
lum dicitur. superhabundo gaudio
ad beatitudinem quoque animi spec-
tat quando si pro dei amore caro
[illegible] tollatur usus eius corporis
alimentum [illegible] consolatum et
quo potius videtur infelicior
eo magis constat esse beatior.
Cum enim pro dei amore afflic-
tione corporis diligit [illegible]
[illegible] voluptate [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] delectare
poterit. Et nota quod non solum
illam que in cibo et in potu
est abstinentia intelligere debe-
mus immo per abstinentiam et
patientiam intelligimus omnes super-
fluas delectationes et corporis
afflictiones que [illegible] [illegible]
[illegible] delectant. Unde dicit
autem Rychardus debemus [illegible]

[illegible] diaboli [illegible] resistere et
si non possumus per eius blandi-
cies in hac vita [illegible] [illegible]
Debemus [illegible] patris martiribus
que nobis [illegible] [illegible]
suggerunt fortiter [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Et facienda quod deus
non permittit [illegible] fideles [illegible]
tari [illegible] id est [illegible]. Nam si
dat dat diabolo temptandi licentia
dat etiam sustinentibus temptationi
resistendi graciam [illegible] possimus
[illegible] impedimenta temptationum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] adherere
deo debemus [illegible] omni
diligentia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Dicit
in quadam glo. [illegible] fidelis
deus qui non patitur vos temptari
[illegible] id est [illegible] dat cum diabolo
temptandi licentia dat etiam
temptatis resistendi graciam [illegible]
et si non est [illegible] vobis [illegible] angeli
[illegible] nobis [illegible] diaboli
ut qui non possumus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]
adherere deo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] hec glo.
[illegible] qui sunt in statu [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] studium
ut a viciis abstineant. Et in
bonis virtutibus se [illegible] et
temptationibus quibuscumque sibi occur-
rentibus fortiter resistant ac se
et laudabiliter [illegible] ut imitatores
[illegible] apostolorum et aliorum sanctorum esse
[illegible] et [illegible] ad eterna beatitu-
[illegible] [illegible] Cum [illegible]
[illegible] deus qui sunt [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] Cum
tota [illegible] [illegible] accedunt
Cum proposito [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Cum talibus
delectationibus et cupiditatibus mundi

qui carnis affectus superant qui
animalibus suggestionibus malum volendo
repugnant. Cum in supradictis
pietatis semper gratulantur. Sunt
tales cultores dei sunt et apostolorum
imitatores perdigni beatitudinis
secundum Augustinum. Hec usque in iii. de temp-
tacionibus sunt dicta de malis demonum
et explanatur que pertinet ad pro-
ficientes quorum status ut supra pre-
missum est. Complectitur tres cohortes
temptacionum. Sequitur de iii.o de
statu proficiencium liber secundus. Amen.

Incipit registrum secundi libri

Quo debeat se habere in prosperis et adversis ne cadat in peccatum etc.

Registrum huius libri [illegible]

Explicit laus deo [illegible]

Ich Vlreich der Auer gesezzen in der Vorstat ze Regenspurch. Vergich und tun chunt allen den di disen brief an sehent oder hoerent
daz ich mit zeytigem Rat und mit guetem willen recht und redleich verchauffet han als chauffes recht ist fümf pfunt Regenspurger
geltz, auz aller meiner habe di ich han, swo ich di han, und an swaz ich di han und swie di genant ist besucht und unbesucht
dem erbigen geistleichen manne hern Wilbrant von Parchstayn Chamerer ze sand Lyenhart ze Regenspurch umb zwaintzig
Regenspurger pfenning der er mich gar und gantzleichen Vericht und gewert hat mit berayten pfenning an allen meinen schaden und
Und ich han im di vorgeschriben fümf pfunt pfenning geltz bey meinen trewen gelobt ze geben und schol auch im si geben alle iar
[illegible]
[illegible]leichen ze den vier Quatempern in yedem iar ze yegleicher Quatemper zehen schilling der langen Regenspurger pfenning
[illegible] und an allen iren schaden und auch ze yeder der Quatemper pfenning di danne gib und gel[illegible] ze Regenspurch in der

VIII